Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/operaomnia0004joan

D. JOANNIS JUSTI

LANSPERGII

OPERA OMNIA

IMPRIMI POTEST.

Fr. Anselmus-Maria, Prior Cartusiæ,

VI Id. Maii, MDCCCXC,

in Festo B. Nicolai Albergati Episcopi.

IMPRIMATUR.

† Desideratus-Joseph, Episc. Atrebat.,

Atrebat., Idibus Maii, MDCCCXC,

in Solemn. Ascensionis D. N. J. C.

D. JOANNIS JUSTI

LANSPERGII

CARTUSIANI

OPERA OMNIA

IN QUINQUE TOMOS DISTRIBUTA JUXTA EXEMPLAR COLONIENSE ANNI 1693

EDITIO NOVA ET EMENDATA

TOMUS QUARTUS

OPERA MINORA

ALMA COLLEGE
208.8
LIBRARY
L293
Alma, California

MONSTEROLII

TYPIS CARTUSIÆ SANCTÆ MARIÆ DE PRATIS

MDCCCXC

26380

INVICTISSIMO, POTENTISSIMO AC CHRISTIANISSIMO

PRINCIPI ET DOMINO

D. CAROLO EJUS NOMINIS QUINTO

ROMANORUM IMPERATORI SEMPER AUGUSTO,
GERMANIÆ, HISPANIARUM, HUNGARIÆ, ETC. REGI,

FRATER J. JUSTUS LANSPERGIUS CARTUSIANUS

NOMINE ET VICE

CATHOLICORUM OMNIUM AC PROBE CHRISTIANORUM

QUI IN VERE CHRISTIANA FIDE IN NATIONE GERMANICA CONSTANTES PERMANENT,
GRATIAM ET PACEM IN DOMINO NOSTRO JESU CHRISTO
PRECATUR ET OPTAT QUAMPLURIMAM

QUUM inter eos omnes qui Christianæ Reipublicæ gubernacula moderantur, videlicet Reges, Principes et Heroes, non sit qui divitiis, honore, bonis, sublimitate et nobilitate, ditionibus et populis, omnibusque, quæ in mundo præcipua et præstantia sunt, potentior potiorque existat, quam tua Cæsarea Majestas : super hæc omnia tamen peculiaris quædam elucet gratia Dei, quod devotione te et charitate erga ipsum, sinceritate et constantia in fide, longanimitate et patientia erga tuos hostes, clementia erga subditos, justitia et benignitate, prout causa postulat, erga mortales omnes, et ut in summa dicam, excellentia omnium virtutum, præter cæteros hujus temporis homines, perfecte donaverit, potissimum tamen omnium bonorum hominum favore. Cui pii omnes amici sunt, omnes bene precantur, et favent, a quo omnia bona sperant, et in quo lætantur : adeo ut harum rerum causa justissime æquissimeque tuæ Cæsareæ Majestati omnis dominationis sceptrum, omnis potestatis columen, et omnium regnorum imperium a Deo sit demandatum, ut dignissimo, lectissimo et ab omni æternitate electo, qui hoc ærumnoso calamitosoque seculo, quale nunc est, rerum summa potiretur. Quo seculo si non Cæsarem, qualem habemus, haberemus, si, inquam, tua Cæsarea Majestas non qualis est esset, omnis justitia, omnis Dei cultus, omnes bonæ actiones, ipsa denique Catho-

Caroli Cæsaris Quinti virtutes quantæ sint.

lica et vera fides, præsertim in natione Germanica, interiret exstingueretur-que. Quod ita tamen multis in locis jam cœptum inchoatumque est, ut hæc eadem destruantur deleanturque et ad exitium perducantur, nisi se tanta industria, excubiæ, hortationes et edicta tuæ Cæsareæ Majestatis hisce opponerent, et nisi Deus etiam in hostium tuorum cordibus scintillam aliquam timoris et stuporis erga tuam Cæsaream Majestatem impressisset. Nam sicut tua Cæsarea Majestas Deum creatorem suum, Dominum supernumque Regem agnoscit, reveretur, timet, honorat et amat, et huic se subjectum gerit, huic omnem acceptam victoriam refert, omnem fortunam, omnem honorem et gloriam, quibus in dies tuam Cæsaream Majestatem multifariamque sustollit, ita vicissim tuæ Cæsareæ Majestatis potentiæ omnes hostes tuos subjugat, et ab ipso quicumque se contra Cæsareæ Majestatis tuæ justitiam efferunt vel insolescunt, deprimuntur. Quocirca omnibus tui studiosis tibique morigeris vere christianis ista spes solatiumque secundum Deum duntaxat de tua Cæsarea Majestate superest, fidei christianæ direptionem, christianarum legum dissipationem, cultus Dei contemptionem, quæ jam per Lutheranam hæresim et eos, qui ex eadem radice procreati sunt, irrupit, per tuæ Cæsareæ Majestatis adventum, quem cito nobis Deus concedat, et per tuam clementiam et severitatem correctum iri : corda etiam, quæ tam multa nunc mœsta sunt, eo quod ante oculos Dei, Dei cultus calumniationem prohibitionemque cernunt, iterum consolatum iri.

Carolus Cæsar Quintus quibus studiis divinum sibi favorem conciliarit.

Interea lamentabilibus ad Deum lacrymis vociferamur quo Deus tuæ Cæsareæ Majestatis adventum, et castigationem ac reformationem, quam per eamdem in sancta Ecclesia et in omnibus tuæ Cæsareæ Majestatis Imperii finibus destinavit, prorogare impedireque nolit. Quandoquidem citra tuæ Cæsareæ Majestatis adventum, citra Cæsareæ Majestatis vim atque potentiam sperare non est ullam reformationem futuram, aut hæresim illam, quæ tot jam in locis totque modis invecta est, evulsum iri, aut persecutionem illam proborum vereque christianorum, qui una cum tua Cæsarea Majestate in fide consentiunt, finem habituram esse. Quæ in dies jam augescit, præsertim contra illos, qui se sponte cum Deo confœderaverunt, et in ipsius se rigidius obsequio gerunt : ut nimirum sunt monastici homines, qui amplexi sunt sectanturque evangelica illa consilia, quæ in Evangelio Christus docuit, et non cuivis homini ex præcepto, propter excellentiam ipsorum, imposuit, sed consuluit, laudavit commendavitque et ostendit, quomodo ad perfectionem sint necessaria, ut scilicet est castitas, voluntaria paupertas, obedientia et his similia. Tales, inquam, e suorum monasteriorum habitationibus pelluntur, aut alioqui sic tractantur et angustiis afficiuntur, ut ex pusillanimitate ipsimet cedant. Suis

Consilia evangelica cur non omnibus præcepta.

bonis et alimentis necessariis privantur, unde in Dei cultu vivere deberent, quæ ipsis largiti sunt dedicaveruntque tuæ Cæsareæ Majestatis prædecessores Cæsares, reges, principes, heroes aliique homines probi. Prohibentur Dei laudes canere, Missam legere, venerabile Sacramentum offerre et idipsum Corpus Dei appellare, aut eidem honorem habere : docere, concionari, confessiones audire vetantur. Et cum quibuslibet victum suum emendicare sit liberum, religiosis videlicet in Ordinibus mendicantibus, qui multum operæ utilitatisque in Ecclesia sancta hactenus fecerunt, hujusmodi eleemosynas petere interdicitur. Item quibusdam in locis in Germania omne genus religiosorum Lutheranos concionatores in suis monasteriis tolerare audireque coguntur. Reliquiæ eorum, vestes sacræ aliaque pretiosa templi ornamenta quibusdam in locis ipsis auferuntur et seponuntur, et in emporio publicitus meretricibus et nebulonibus, et cuilibet venalia exponuntur. Et cum Judæis concedatur ut sua mercimonia agant, et apud rem familiarem suam maneant, hi jam pejus judicantur et tractantur, quam Judæi, qui propter Deum sponte patrem, matrem, amicos, et temporalem suam hæreditatem et facultates reliquere.

Religiosorum sive monachorum persecutiones vexationes ab hæreticis.

His multis in locis non permittitur, ut simul mutuo in vita communi convivant juxta formam et modum vitæ, quam sancti Apostoli post Pentecosten Jerosolymis cum primis in Christum credentibus hominibus ceperunt, quando in commune vivebant, et nemo aliquid rei peculiaris propriique possidebat, quomodo de iis Lucas in Actibus Apostolorum scribit. Quæ vita Christo confinis prima fuit, et primum vitæ institutum in Republica Christiana post Ascensionem Christi, et incrementum aliis quoque in locis accepit, scilicet in Alexandria sub sancto Marco, quemadmodum Philo doctissimus Judæus de iis multa scribit, et etiamnum in bene constitutis cœnobiis remanet. Talc vitæ genus et ejus professores hæretici persequuntur, damnant et prohibent, atque contra hos in pulpitis dicunt et scribunt, sicut et contra vetustam aliam Ecclesiæ sanctitatem. Ad hæc non conceditur iis in suis cœnobiis manere, in quibus tamen in Dei cultu manere percuperent. Quod profecto valde est miserabile, præsertim in Deo consecratis virginibus ac feminis. Et sicubi quibusdam in locis in maxima molestia et anxietate in monasteriis relinquuntur, non tamen alias sui Ordinis personas ad se recipere permittuntur, vel novitios suscipere. Non conceditur iis quoque ut juxta religiosum propositum sui Ordinis in Dei vivant famulatu, tanquam eorum non sit christiana vita, cum tamen nonnunquam, etiam in antiquo Testamento, Dei cultores in mundo extiterint, qui ex ferventiori erga Deum charitate communibus Dei mandatis noluerunt esse contenti tantummodo observandis, ad quæ omnes homines obligati sunt, modo salvi fieri velint, verum sponte se majori cum laude latius extenderunt ad exequendum per-

Act. IV, 32.

Monasticæ vitæ antiquitas.

Philo.

Perfectionis studiosi semper fuere.

ficiendumque quoad possent, auxilio gratiæ Dei, quidquid Deo placitum didicissent : ad quæ non quivis necessario sunt adstricti. Quemadmodum tua Cæsarea Majestas etiam, sicut constat, multa bona et sublimia Deo opera ex majori erga ipsum devotione offert, ad quæ non adstrictam a Deo se esse cognoscit; quod est majoris erga Deum charitatis argumentum, quæ ultra mandata etiam se extendit. Nam cum Deus fragilitatem nostram perspectam habeat, non vult nos prægravare; idcirco præcepta quoque nobis dedit, quæ, Joanne teste, gravia non sunt. Præter hæc vero sunt multa, quæ Deo grata sunt, non tamen propter excellentiam eorum præcepta; quæ quisquis amplectitur et observat, commendandus est atque confirmandus, nec in isto proposito impediri debet.

I. *Joann.* v, 3.

Nunc autem cum in mundum errores carnisque vitia irrepant, adeo ut multi non solum nihil obligati ad bona opera facienda et liberi ab omni obedientia esse velint, verum etiam ad suæ malitiæ patrocinationem aliis quoque hominibus bonis bona opera exercitiaque religiosa peragere permittere nolint, eam ob rem statum monasticum, qui ad bonorum operum exercitationem et mandatorum Dei in perfecta Dei charitate adimpletionem est institutus, persequuntur et obsolefaciunt falso vituperio et mendacibus libellis, maledictis, et quomodocumque possunt. Et hæc etiam in lingua germanica in illitteratum vulgus spargunt. Quæ versutia diaboli est, boni status monastici invisoris, qui isto modo homines ab hujusmodi vitæ institutis et exercitiis retrahit, in quibus potissimum ipsos salvatum iri cognoscit. Quocirca e contrario ego vicissim quoque libellum hunc in lingua germanica, neminem quidem criminandi suggillandique causa, sed veritatem simplicem et nudam de monastico statu significandi gratia, exaravi, ad consolationem eorum, qui etiamnum in cœnobiis sunt, et ad instructionem eorum, qui de monastice ambigunt. Quem libellum tuæ Cæsareæ Majestati, omnem religionem quemadmodum tuæ Cæsareæ Majestatis majores in veneratione et honore habenti, offero. Omnipotens Deus devotorum omnium exaudire orationem velit, quæ pro tua salute, diuturnitate vitæ, prospero successu, valetudineque bona, et præcipue pro propero tuæ Cæsareæ Majestatis adventu fit. Per quam omnem hæresim exstirpandam, omnes status corrigendos, et in congruam formam suam redigendos, et omnes oppressos ab istorum minime christiano proposito, et a contemptu, qui imprimis Deo, tum etiam tuæ Cæsareæ Majestatis edictis fit, liberandos fore speramus. Ad gloriam quoque et decus summe laudandorum principum, heroum, civitatum locorumque tuæ Cæsareæ Majestatis edictis hactenus obtemperantium. Quæ sua ipsorum obedientia, quid emolumenti fructusque ipsis afferat ipsimet jam experti sunt et deinceps experientur non sine commodo suo. Quamobrem et ipsi et quotquot adhuc in vera fide constan-

Librum hunc scribendi quænam causa auctorem impulerit.

tes permanemus, quæ in Scripturarum Sacrarum fundamento juxta sanctorum Patrum et sanctæ Ecclesiæ explanationem est fundata, tuæ Cæsareæ Majestatis humiliter magnisque votis desiderantes adventum præstolamur, et pro eo Deum flagitamus. Sua nos ille exaudire gratia, tuamque Cæsaream Majestatem in diuturna, incolumi, tranquilla, fausta vita conservare, et omni bono confirmare velit, ad illud usque tempus, quo cum omnibus sanctis majoribus tuis pro temporali æternam justitiæ coronam accipies. Ex christiana tuæque Cæsareæ Majestatis morigera civitate Colonia. Anno Christi millesimo quingentesimo trigesimo nono.

DE VERA RELIGIONE

ET MONASTERIIS

DEMONSTRATIO

CUMPRIMIS DILUCIDA ET ELEGANS

QUÆNAM VIDELICET REVERA EVANGELICA SIT RELIGIO : QUID ITEM DE MONASTERIIS AC EORUMDEM INCOLIS SENTIENDUM SIT.

Hic liber cum proximo sequenti dialogo, quandoquidem auctor eos in idiomate germanico conscripserat, quod a stylo ac phrasi Lanspergio nostro admodum familiari nonnihil dissidet, per transfusionem in Latinum accidit.

CAPITULUM PRIMUM.

Ad quid sit homo conditus, et quid charitas Dei revera christiana, sive evangelica vita sit ; quinam item hodie se evangelicos vocent.

QUUM multa insolentia, falsa et contumeliosa verba a nonnullis in statum religiosorum, nempe monasticæ professionis hominum, effutita sint, non indignum sum esse ratus, si te nonnihil, candide lector, informem, ut originem et primordia hujuscemodi status intelligere possis. Quocirca, ne qua alia præfatione utar, ante omnia animadvertere debes, quod hominem Deus ad imaginem et similitudinem suam fecerit, ut homo ipsum, hoc est Deum, cognosceret, cognitum amaret, amato frueretur, id est, ut tandem delectaretur et quiesceret in Deo : quod totum perfecte in futura vita peragitur ; in præsenti vero vita, in qua jam sumus, fit imperfecte. Siquidem hic per fidem tantum videmus et cognitio nostra est tanquam per speculum, aut in ænigmate, et quod amamus, non sicut est possidemus, quamvis ejus adipiscendi spe ducamur ; propterea imperfecta est nostra charitas. De charitate loquor, de qua in Evangelio docti sumus, scilicet apud Matthæum, Marcum et Lucam ; ubi Dominum Deum nostrum diligere jubemur ex toto corde nostro, et in tota anima nostra, et in mente nostra, etc. Propter mandatum tale omnem nostram navare operam cogimur, ut hujusmodi charitatem ad Deum accipiamus, quæ hic incipiat, crescat et augescat, sed in futura solummodo vita consummate omnino perficiatur. Ex his consideres licebit, quomodo christiana seu vere evangelica vita in charitate fundata sit. Quæ charitas in duobus mandatis perficitur, quæ sunt : Deum ex toto corde diligere, et proximum suum sicut seipsum. *In his duobus,* ut ait Christus, *mandatis universa lex pendet et Prophetæ.* Quisquis illa duo rite mandata observat, verus est christianus et evangelicus homo, quia ex charitate operatio et executio omnium præceptorum Dei sequitur. Charitas enim non est otiosa : ubi existit, magna operatur, et ubi talis non est operatio, argumento est ibi charitatem non adesse. Quapropter Christus : *Qui ha-*

Gen. I, 27. Cur homo creatus sit.

I. *Cor.* XIII, 12.

Matth. XXII, 37. *Marc.* XII, 30. *Luc.* X, 27.

Evangelicæ vitæ quod sit fundamentum.

Matth. XII, 40.

Vere evangelicus quis sit.

Gregor.

bet, inquit, *mandata mea et servat ea, ille est, qui diligit me.* Sicut contra, velut in prima Epistola Joannes dicit, *qui dicit se nosse eum, et mandata ejus non custodit, mendax est.* Cujusmodi sunt, *qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant.* Tales sunt hodie multi, velut qui Evangelium in lingua gerunt, de fide, de charitate Dei, de spiritu, de verbo Dei multum garriunt. Cæterum qualia in carne eorum opera contra Deum et contra Dei verbum sint, cuilibet nimis quam evidens existit. Hos missos facimus (suum enim suo invenient tempore judicem) dicturi de his, qui se in virtutum operibus exercent.

Joann. XIV, 21. *Joann.* II, 4. *Tit.* I, 16. Evangelici multi ore non opere.

CAPITULUM SECUNDUM.

De bonis operibus : quænam præcipua et Deo propinquiora sint, in quibus item religio versetur.

Inter omnia bona opera primum locum tenent, et præcipua sunt, quæ propinquius finem, propter quem fiunt, hoc est Deum, qui verus et ultimus nostrorum operum finis erit, attingunt. Opera autem, quæ ad ipsum propinquius accedunt, sunt opera religionis, quæ est cultus Dei, adoratio Dei, latria Dei, quæ se vicinius absque omni medio in Deum, tanquam verum finem suum extendunt. Hujusmodi religionis aut divini cultus opera sunt attentio et devotio, quæ est prompta voluntas velociter se iis rebus addicendi, quæ ad Dei cultum pertinent. Item oratio, quæ est ascensus mentis in Deum, et sic mentalis oratio vocatur, ex qua ea quæ fit ore et verbis precatio nec non cantus et laus Dei proficiscitur. Ad quas ut bene fiant, opus est meditatione et contemplatione Dei et puritate cordis. Hæc et his similia nascuntur et proveniunt ex interiori homine. Porro in exteriori homine erga Deum sese religio exhibet in adoratione, quæ fit per genuum flexionem, per sui in faciem provolutionem, per incurvationem corporis et his similia, quibus interior homo exstimulatur, excitatur, aptior redditur, exercetur, et ad opus suum movetur. Verum etiam est, si exteriora opera fieri debeant, interiora prius adesse oportere, ex quibus exteriora scaturiant. Ut si Deum exterius adorare velis, prius opus est interius ipsum in te, quem adorare voles, cognoscas, ut scias illum esse Deum, unde oritur natura, gratia, gloria, et a quo est omne bonum. Ita fit ut ex interioribus spiritus opera exteriora promanent : et contra per exteriora interiora provocentur et exerceantur.

Opera bona quænam præcipua sint. Religio quid sit, et quibus rebus constet et exerceatur. Devotio quid. Oratio quid. Adoratio Dei quomodo fiat.

Adoratio Dei est divina latria, quæ præterquam Deo nulli alii exhibetur, et ideo cognitionem hujusmodi requirit. Et ut accepta sit etiam Deo et meritoria, perfectum omnino suiipsius ex charitate in divinum beneplacitum submissionem adesse oportet. Religio cultusque Dei etiam in oblatione versatur omnium eorum, quæ Deo offeruntur. Ad religionem inter cætera hæc etiam opera spectant, ut sunt : castigatio carnis suæ, temporalium bonorum relictio, vitiorum exstirpatio, propriæ voluntatis resignatio et renuntiatio, propriarum affectionum perdomatio, sacrificium altaris per Missam, et (quæ potissimum eo pertinet) arcta perennisque cum Deo suiipsius per votum confœderatio. Hæc omnia, ut dictum est, ad christianam et evangelicam vitam pertinent.

Adoratio quo sit grata Deo quid requirat.

CAPITULUM TERTIUM.

Quod omnes boni christiani religiosi possint appellari, et potissimum hi qui statum aliquem suscipiunt ad hoc ordinatum penitus, ut in eo spiritualibus exercitiis vacare quisque debeat.

Ex his omnibus, ut supra memoratum est, efficitur, quod quivis homo, qui sic vero et unico Deo tali religione et latria servit, ut jam dictum est, religiosus vel spiritualis homo sit vocarique possit. Atque ejusmodi christiani omnes esse deberent ; sed cæteri homines, utpote Judæi, Turcæ, Sarraceni, hæretici, si suo porro more uni-

Religiosus ut sit et dici possit quilibet christianus.

cum Deum colunt, nomine tamen Deum colentis religionis sunt indigni, ob multos errores, perfidiam et falsitatem, qua sunt decepti. Verum enimvero cum omnes vere boni christiani religiosi Deique cultores possint nuncupari, propterea quod verum, unicum Deum religiose colant, multo inter illos æquius, magis proprie et præcipue hi sic, id est, religiosi, vocantur, qui omnem suam vitam addicunt et emancipant religioni, ea re, quod se totos ad Deum conferunt, se subtrahunt ab omnibus negotiis et commerciis mundi, et ab occasionibus hujusmodi mundanarum rerum, quantum corporalis et temporalis necessitas permittit. Tales religiosi communiter hodie Monachi, Moniales vel Cœnobitæ aut monastici homines nuncupantur, quamvis extra cœnobia quoque multos religiosos vita est invenire, tamen nomenclatura illa statum illum sequitur, qui sic est ordinatus. Quo quisquis uti juxta quod est institutus volet, facile ex carne in spiritum pervenire poterit, ad perfectionem charitatis verarumque virtutum.

Religiosi ut specialius vocentur monasticæ vitæ professores.

CAPITULUM QUARTUM.

Uti semper in mundo status aliqui extiterint, in quibus specialius, rigidius et perfectius ex bona voluntate Deo servire licuit, supra quam ex mandatis Dei aliquis teneretur.

Status hujusmodi religiosorum et Dei cultorum, qui se a plebe et a bonis etiam hominibus segregaverunt, et in rigidiorem divini cultus observantiam transtulerunt, semper in mundo fuit. Nam ut eximie docti scribunt et sentiunt, ante Legem in veteri Testamento hujuscemodi religiosi cœperunt, qui sese (quantum illis congruebat, cum adhuc mandatum esset de propagatione mundi) caste continenterque gesserunt, sero matrimonium inierunt ad proles generandas. Per quæ ostenderunt, quam libenter (si divina voluntas tulisset) se semper a voluptatibus carnis abstinuissent in inviolata castitate, seseque exercuissent in speciali inchoatione novi cujusdam diligentiorisque cultus Dei, præ cæteris Deum colentibus mortalibus. Quod ipsum liquido nobis Geneseos liber brevibus verbis commonstrat, dum de Enos, qui fuit filius Seth, scriptum reperitur, quod cœperit invocare nomen Domini. Quod intelligitur de notabili aliquo et speciali modo, seu cultu erga Deum, ante alios homines, qui eodem tempore viliori, humiliori et communiori modo Deum colebant ac venerabantur : quandoquidem in eodem Geneseos libro de Abele legitur, quod Deum honoraverit eique obtulerit de primogenitis gregis sui. Similiter et multo magis Rechabitæ sese in specialem quemdam et sedulum religiosæ vitæ ordinem dederunt, ut habetur in primo Paralipomenon libro et apud Jeremiam prophetam, præ aliis hominibus in corporis deliciarum abdicatione, in potus vini abstinentia, et his similibus, in obedientia sub Jabe legis doctore, in laude et concentu alioque divino cultu, in doctrina et meditatione legis. Quæ multaque alia ex singulari devotione observabant præter communem legis obligationem, quam una cum aliis hominibus æque bene et insuper sponte sua singularem quamdam religionem præ aliis custodiebant, ad quam etiam, si voluissent, a Deo non obligati fuissent, ob quam specialem ipsorum devotionem summopere a Deo laudantur.

Religiosos et cæteris ferventiores ac singulares Dei cultores semper fuisse.

Gen. IV, 26. Enos cœpisse invocare nomen Domini ut intelligendum.

Gen. IV, 4.

Rechabitarum singulare institutum.

Jerem. XXXV, 6-15.

CAPITULUM QUINTUM.

Quod olim monastica vita, qualis in veteri Testamento fuerit, et nomenclatura tamen cœnobiorum monachorumque non extiterit, quia ille status ipso nomine antiquior existit.

Præter hos alii quoque conventus congregationesque religiosorum in veteri Testamento fuerunt in cœnobiorum modum, et in formam monachorum (quantumvis ipsum nomen nondum in usu fuerit) conjunctorum, quemadmodum conventio sta-

Monastica vita ipso nomine vetustior.

tusque Prophetarum fuit, quem Samuel sevit et instituit. Qui non ideo Prophetæ, quod futura omnes vaticinarentur, sunt appellati (quamvis nonnulli tales inter eos prophetæ fuerint), sed propterea, quod assidue Deum laudarent, ipsius laudes cantarent, in Prophetarum oraculis, in psalmis, in hymnis et in cymbalis, ad quod eorum vita statusque destinatus erat. Hi Samuelis tempestate, et postea variis in locis habitaverunt. Aliqui conventum sive contubernium suum in Galgala, quidam in Naioth, in Ramatha, nonnulli alibi in locis ad religionem accommodis circum et juxta terram sanctam, habuerunt, sicut reperire in primo libro Regum poteris. Non est autem quod admirere, cur hujusmodi homines tempore illo non monachi dicti neque habitationes eorum monasteria fuerint vocatæ : quoniam omnibus in rebus vocabula posteriora sunt significatis : et frequenter etiam vocabula variantur, cum tamen significatum idem perpetuo permaneat : quemadmodum initio fidei, Christiani, non Christiani, sed discipuli dicti fuerunt. Nam Antiochiæ primum Christiani cognominati sunt, ut habetur in libro Actuum Apostolorum : qui prius ibi vel alibi discipuli appellati fuerunt, priusquam Christiani ita nomen inolesceret. Diu porro Jerosolymis et ubique Christiani extiterunt, qui tamen illud nominis necdum habebant. Ita fit in omnibus, ut res eadem aliter atque aliter, vicissitudine temporis, aut alioqui levi ex causa, quæ jam ei accidit vel variatur in ipsa, dicatur, cum interim ipsum significatum, licet multis appellatum nominibus, unum idemque perseveret. Itaque diu cœnobia xenodochiaque sub alio nomine fuerunt, priusquam xenodochii cœnobiique vocabulum introductum esset. Quid igitur obstat, si aliquando vocabulum non exstet, dummodo hoc ipsum, cui vocabulum competit, existat ? Ita nihil refert, si ipsi religiosi in veteri Testamento, et quandoque etiam in novo, non religiosi aut monachi, sed alio nomine pro temporis conditione fuerint nuncupati.

Prophetæ cur dicti sint Samuelis sectatores et quidam alii.

I. *Reg.* IX, 19-24.

Monachorum vocabulum cur ipsa vita posterius.

Act. XI, 26.

Vocabula rebus permanentibus subinde mutari.

Cœnobia ac xenodochia etiam antequam sic vocarentur, extitisse.

CAPITULUM SEXTUM.

Quod religiosorum status non semper consimilis fuerit, quomodo neque nunc quoque Ordines omnes per omnia concordant.

Neque interest quidquam, quod illo tempore sive postea religiosi (velut adhuc dicam) non omnino pares fuerint religiosis sive monasticæ vitæ hominibus, qui hoc seculo in monasteriis degunt. Suum enim habet quodlibet tempus modum, rationem et finem, quo apte Deo servire liceat ; adeo ut quisque qui se a plebe plebisque vulgari vita sejungere, et nonnihil amplius sponte Deo in ipsius servitio, ex charitate majori quam sibi præceptum esset, aut necessario obligatus foret, offerre voluisset, suo ævo locum repererit, qui ad hoc ipsi pro ratione temporis accommodus destinatusque fuerit, ut in eo strictius, sincerius, ferventius, constantius et perfectius Deo ministrare potuerit. Videmus namque quod eodem etiam, sicut hodie, tempore Ordines multiplices existant, qui omnes ad unicum statum monasticum referri debeant. In quibus tamen aliæ atque aliæ monasticæ personæ non sibi in omnibus congruunt, in quibus suum usum consuetudinemque servant, tametsi in summis, velut tribus illis votis et consiliis ex sacro Evangelio desumptis, sibi conveniant. Etiam in eo sibi consonant, quod in unum finem tendunt, hoc est, quod (gratia suscepti sui Instituti) ad perfectionem charitatis Dei pertingere omnes enituntur, qua cuncta Dei præcepta et bona opera rite ac probe peraguntur.

Monastici Ordines et personæ ut non in omnibus conveniant.

CAPITULUM SEPTIMUM.

Quod status monasticus vetustus sit, et semper incrementum a Samuelis, Eliæ et Prophetarum tempore acceperit.

Sat jam de monastico religiosoque Instituto dictum scriptumque foret, si sanctis Patribus et doctoribus Hieronymo, Ambrosio, Augustino, Basilio, Joanni Chrysosto-

mo, et ante hos Dionysio, fidem quis adhibere vellet. Qui omnes sane multum studuerunt monasteriorum religiosorumque æmulis ostendere, quod hujusmodi Institutum vetus sit, et non nuper inventum, quod semper in majori ad Deum devinctione, et malæ libertatis carnis repudiatione augmentum sumpserit. Quod pulchre sanctus Bernardus in quadam bene longa Epistola, imo libello ad Carthusianos scripto ostendit; ubi commendat eos quod vita solitaria, quæ interierat, et non nisi ex libris erat cognita, per ipsos recuperata et instaurata esset. Et inter alia multa verba consolatur eos contra detractores ipsorum solitariæ et anachoreticæ vitæ, cum inquit quod non objici illis posset, quod novum Institutum confinxissent, cum, quæ in illis putaretur esse nova, res esset antiqua, quæ propemodum perierat : quod antiquam illam (quæ defecerat et in oblivionem venerat) eremiticam vitam resuscitassent, et in medium protulissent, cujus ante institutores et inchoatores, non solum divos Antonium, Arsenium, Hilarionem, Macharium aut Paulum et his similes, verum etiam eos, qui Apostolorum et sancti Marci tempore in Alexandria in desertum se contulerunt, habuissent ; item sanctum Joannem Baptistam, et ante eos etiam qui tempore Eliæ et Elisei prophetarum solitariam religiosamque vitam, ad tempus usque Christi, duxerunt : qui omnes ipsis aliisque exemplar, propago, ducatus, causa, institutio principiumque fuissent unde talis (multique alii eremitici monasticique) modi Ordines prognati derivatique essent. Nam, ut commemorare cœperam, fuerunt tempestate Samuelis cœtus religiosorum virorum obsequio et laudi Dei consecratorum; qui ad tempus usque Eliæ (cui magnus inerat zelus eumdem statum conservandi et multiplicandi) duraverunt. Quapropter cum ab iis abripiendus et in paradisum vehendus esset, Eliseum ipsis præceptorem spiritualemque magistrum præfecit, sub quo ita, sicut sub aliis suis prædecessoribus Prophetis, vivebant, velut nunc monachi sub uno Abbate vel Priore in obedientia pro spirituali moderamine degunt. Qua de causa Prophetarum filii, non quasi ab iis omnes geniti, sed tanquam eorum discipuli in ministerio, laude et cultu Dei, dicti erant. Illi montem Carmelum incolebant, quorum demum numerus in tantum excrevit, ut ad Eliseum tanquam Superiorem suum venirent, et ei de angustia loci, in quo morabantur, conquererentur, desiderarentque, ut sibi alio in loco domicilium exædificare liceret, sicut in quarto libro Regum offendere poteris. Ita contingebat ut plurimi in monte Carmelo manerent, multi apud Jordanem, nonnulli in monte Ephraim, quidam Jerosolymis, alii in suburbiis morarentur, ubi suas cæremonias legemque observabant. Multi etiam in Galgala, nonnulli in Bethel, in Sarepta quoque, in Samaria, in Jericho, et ubi se sustentare poterant, habitabant. Siquidem persecutiones patiebantur a regibus, præsertim iis, qui ad idololatriam desciverant, qui ipsos ut singulares cultores, ministros laudatoresque Dei, ipsiusque laudis buccinatores, odio prosequebantur : siquidem facile dignosci poterant ob specialem amictus habitum, quo aliter ab aliis hominibus (sicut nunc monachi) vestiti erant. Hos omnes veteris Testamenti monachos sanctus Hieronymus nominat in Epistola de monachorum origine ad Rusticum scripta, sic inquiens : Filii Prophetarum (quos monachos in veteri Testamento legimus) ædificabant sibi casulas prope fluenta Jordanis, et, turbis urbium derelictis, polenta et herbis agrestibus victitabant. Et in alia Epistola ad Paulinum exarata, ait : Habet unumquodque propositum principes suos, quos imitetur. Et cum multis verbis (hic propter brevitatem omissis) recenseat, quam multa proposita et sectæ suos præsides, quos imitentur, habeant, tandem concludens, dicit. Nos autem (de monachis loquitur) habeamus Propositi nostri principes Paulos et Antonios, Julianos, Hilarionem, Macharios. Et ut ad Scripturarum auctoritatem redeam, noster princeps Elias,

Vide S. Bernardum in Epistola ad fratres de Monte Dei de vita solitaria.

Inchoatores vitæ monasticæ qui fuerint.

Samuelis tempore cœnobia fuisse.

IV. *Reg.* II, 15.

Filii Prophetarum cur sic dicti.

IV. *Reg.* VI.

Monachi veteris Testamenti quinam fuerint. *Hieron.*

Idem.

Principes Instituti monastici quinam fuerint.

noster Eliseus, nostri duces filii Prophetarum, qui habitabant in agris et solitudinibus, et faciebant sibi tabernacula prope fluenta Jordanis. De his sunt et illi filii Rechab qui vinum et siceram non bibebant, qui morabantur in tentoriis, qui Dei per Jeremiam voce laudantur, et promittitur eis, quod non deficiat de stirpe eorum vir stans coram Domino.

Jerem. xxxv, 19

CAPITULUM OCTAVUM.

Quod prima vita Apostolorum et Sanctorum in Jerusalem in principio fidei fuerit, qualis nunc est vita monastica.

Christianorum primam vivendi rationem nihil a monastica discrepasse.

Ut autem eorum, qui se talium religiosorum hostes palam profitentur, os melius obstruatur, ad novum Testamentum venimus, et verissime affirmamus primum modum formamque vitæ christianæ, quæ a sancto Petro una cum reliquis Apostolis et discipulis, qui post Ascensionem Christi venerant, ducta fuit (ut in Actibus Apostolorum scriptum habetur), non aliam, ea quæ cœpta est intentione et forma, quam nunc est monastice, fuisse. Nam dilucide ibi scribitur, quod Apostoli una cum Maria Matre Domini post Christi Ascensionem in eodem loco unanimiter in oratione perseverabant, ad diem usque Pentecostes, Spiritum Sanctum exspectantes. Quando etiam ex concione sancti Petri, ejusque prodigiis magnus increvit populi numerus: *Quotquot enim,* ut scribit Lucas, *eorum possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, et ponebant ante pedes Apostolorum. Nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Dividebatur autem singulis, prout cuique opus erat.* Ecquid vides evangelicam vitam primorum christianorum simulque Apostolorum formam initiumque monasticæ vitæ fuisse? Et jam monastice nihil aliud est, quam primorum christianorum imitatio. Ubi, quæso, hodie sic vivi (quemadmodum Apostoli primique christiani vixerunt) quam in bene constitutis cœnobiis, reperias? Propterea qui hujusmodi diruere et demoliri cœnobia laborat, quid aliud quam primorum perfectorum christianorum interitum vitæ, quæ nunquam ad hodiernum usque diem intercidit, desiderat? Ubi vero talis vita apostolica (qua sub obedientia ex rebus communibus et non propria possessione vivitur) non invenitur, monasteria monachorum nomine prorsus sunt indigna. Non devastari tamen debent, sed a potestatem habentibus curandum, ut ejusmodi vitam monasticam agant, qualem Apostoli tradiderunt, et ipsimet voto suo sunt professi, ut postea melius ostendam. Nunc autem perpendere et meminisse debes Apostolorum et primorum christifidelium hominum vitam sic cœptam fuisse, ut non solum mandata, sine quibus non est salus, verum etiam consilia Christi ex Evangelio ad consequendam perfectionem charitatis, et suorum observationem mandatorum docta, assumpserint. Ad quæ tanquam ex mandato neminem Christus obligavit, sed consuluit ea sponte suscepturis, quando dicebat: *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cœlo; et veni, sequere me.* Hæc devotio fervorque fuit in primis christifidelibus, qui una cum Apostolis jam consummatum propositum aggrediebantur. Quod quum aggressi fuissent, et nonnulli voluntariam quoque paupertatem Deo vovissent (quales fuerunt centum et viginti illi, qui simul in cœnaculo cohabitabant), etiam præstare ipsos Deus promissa voluit. Quod de Anania et ejus uxore Saphira liquido constat; qui pretium venditi agri sui non totum sancto Petro obtulerant, sed clam partem quamdam pro sese retinuerant. Quam ob causam a Deo repentina morte uterque mulctati sunt. Quum itaque pœnas dederint, quod non omnem pecuniam in commune, sicut videri volebant, quum tamen pro se aliquid retinuissent et occultavissent, contulissent sancto Petro, injustum eorum videretur esse supplicium, ut sanctus Hieronymus sentit, si

Act. IV, 32. *Act.* I, 14.

Ibid. IV, 32, 34. 35.

Monastice quid.

Cœnobia quod reformanda non exstirpanda sint.

Primos christianos non præcepta duntaxat et consilia Christi exequenda suscepisse.

Matth. XIX, 21.

Voluntariam paupertatem quinam voverint.

Act. V, 1-10.

Hieron.

non sese voto ad ultroneam paupertatem obstrinxissent, ad quam nullo præcepto Dei, sed proprio voto vel promisso, cogebantur.

CAPITULUM NONUM.

Quod quando vita communis juxta institutionem Apostolorum, propemodum interierat, quasi postliminio sub sancto Marco in Alexandria et in multis aliis locis restituta sit.

Voluntariæ paupertatis initium apud Christianos.

I. *Cor.* XVI, 1. II. *Cor.* VIII, 4. *Galat.* II, 10. *Act.* XXIV, 17.

Hujus initium vitæ in Judæa multis annis Jerosolymis sub christianis ibi collectis duravit. Quibus etiam sanctus Paulus in gentilium civitatibus ab iis, qui tunc ad fidem venerant, eleemosynas emendicabat, sicut habetur in utraque ad Corinthios Epistola, item ad Galatas et in libro Actuum Apostolorum, et Jerusalem afferebat. Cæterum propter persecutionem, quæ eis obvenit, et excidium civitati Jerusalem sub Tito et Vespasiano impendens, christiani discesserunt. Sic congregatio illa dissipata fuit, et talis vitæ forma modusque interivit. Ad hæc fuit alia causa quod multi ex ethnicis a Paulo et Barnaba ad fidem conversi erant, quibus facilior via (quia perfectionis iter non omnibus gratum erat, quod non esset ad talem vitam, per temporalium bonorum renuntiationem et relictionem quisque idoneus) permittebatur, ut tanto plures salvi fierent, et a quibuslibet leve jugum Christi citra molestiam susciperetur, si ad perfectionem non compellerentur, scilicet propria bona relinquere, etc., quod Christus volentibus consuluit, et non præcepit. Sed concessum illis fuit in suis ædibus manere, propria bona possidere, apud uxorem et liberos demorari, et honesta mercatura victum quærere. Hujus veniæ causa, cum in dies ex ethnicis credentium numerus augeretur, etiam eorum, qui ex Judæis primum crediderunt, propositi primus ad perfectionem fervor flaccescere et deperire cœpit. Qui cum etiam eamdem indulgentiam, quæ ex ethnicismo credentibus permissa fuerat, sibi concedi vellent, primum illud institutum ac propositum elanguit ac decrevit, bonaque sua sibi servaverunt. Quidam autem, qui primi sui propositi fervorisque probe memores erant, primo instituto inhærere malebant.

Matth. XVI, 24.

Fervor primorum credentium erga perfectionis studium unde tepuerit.

Ad quod cum non omnes revocare possent, sese ab aliis, qui non erant ejusdem propositi, et ab oppidis aliorumque hominum domiciliis separaverunt, et tunc vitam ab Apostolis pro omnibus in commune cœptam et modo non intermortuam, pro se instauraverunt et defenderunt. Qua de causa, ut dixi, se sejunxerunt segregaveruntque a vulgo, quod fervorem non sectari, sed in via abjectiori faciliorique permanere volebant. Hi in solitudines vel in singulares alias habitationes secesserunt, et certum habitum ob discrimen ab aliis non ejusdem vitæ mortalibus gestaverunt. Hanc equidem ob rem, quod ita patrem matremque, omnem cognationem et affinitatem, carnalia opera conjugii, temporalia bona commerciaque mundi relinquebant deserebantque, et solitarie in desertis et solitudinibus in abstinentia victus et potus, et aliis castigationibus corporis, in oratione et laude Dei vivebant, Religiosi præter cæteros homines appellabantur, et novo vocabulo ex Græcis ducto Monachi, quod Latine solitarios sonat, dicebantur. Quod nomen tunc inolitum hucusque permansit. De his Philo eloquentissimus atque doctissimus Judæus, qui eodem tempore vixit, et sanctum Petrum vivum vidit, et postea christianus factus est, multa scripsit, et plurimum eos probavit et laudavit, quod in Alexandria subsancto Marco, præclaræ religionis vitam in magna castitate et laudatione Dei mane ante lucem cantando peragerent : velut adhuc bene constitutorum cœnobiorum status in usu habet, noctibus ad mane usque nocturnas Dei laudes canere. En quod sanctus Marcus, de quo scribit Philo, suo tempore in Alexandria, ubi Episcopus erat, innovavit redintegravitque eamdem vitam, quam

Apostolicam vitam quinam retinuerint.

Religiosi cur ita primum appellati sint.

Monachi nomen unde profectum.

Philo.

Marcus Alexandriæ vitam apostolicam instauravit.

Apostoli Jerosolymis post Ascensionem Christi exorsi erant, quæ etiam, propter illam de qua dictum est supra causam, ferme interierat. Ita factum est, ut etiam illi, qui ex ethnicismo ad fidem venerant, velut in Ægypto, in Thebaide, in Syria, in Palestina et circiter,innumerabili populi multitudine religionem talem susceperint, qui se a civitatibus et cohabitationibus aliorum hominum (qui ejus voluntatis non erant) sequestraverunt, et eremiticam sive monasticam vitam duxerunt masculei et feminei sexus homines, aliis tamen ab aliis in diversa disjunctis monasteria. Inter illos multi magna sanctimonia inclyti fuerunt, toti fere mundo celebres, videlicet, divus Antonius, Paulus, Hilarion, Macharius, et cæteri. Per quos hoc vitæ genus ingens augmentum propter sanctum eorum exemplum, doctrinas et miracula, accepit. E quibus plerique vitæ monasticæ conscriptas regulas contubernalibus, futurisque novis fratribus suis, dederunt, ut tanto citius addiscere et observare istas consuetudines ritusque religionis possent, et ut talis usus et ritus, quem apostolicæ vitæ formæ adjecerant, consimiliter ab omnibus conservaretur. Ex his fuit unus Pachomius cui Angelus Dei regulam quæ etiamnum exstat pro monachis,qui ei subditi erant in uno cœnobio ultra mille, dedit. Item Deodatus et Basilius cujus Regula ultra mare in media Syria, ubi adhuc monachi nonnulli reperiuntur, etiamnum observatur.

Monastica et apostolica vita per quos plurimum propagata.

D. Pachomio Regula cœlitus transmissa.

D. Basilii Regula.

CAPITULUM DECIMUM.

Quod sanctus Augustinus vitam Apostolorum primorumque christianorum in Africa inter suos Canonicos instauraverit.

Successit his insignis Doctor Augustinus, qui eamdem formam vitæ Apostolorum, primorumque credentium in Jerusalem, introducere et inchoare in Africa studuit, et cum ad illam non quosvis idoneos esse sciret, Regulam secundum formam primorum credentium in Jerusalem composuit, juxta quam clerici et canonici sui sub ipso in cœnobio quodam simul victitabant. Hanc communem sive cœnobiticam vitam æmulata etiam vetusta collegia, quæ cathedrales Ecclesiæ, Monasteria, Canonicatus vel etiam Cœnobia nominantur, fuerunt : quanquam, qui in hujusmodi collegiis sive monasteriis habitant, Canonici et non monachi jam appellentur. Sicut antiquorum monasteriorum structuræ, quæ tam sunt vetustæ, ut a sancta Helena partim ædificatæ sint, fabrefactione et constitutione sua, simulque priscis Statutis indicium certum præbent, monasticæ vitæ studiosos illic communiter victitasse. Constat idipsum etiam liquido ex vetustorum quorumdam vitis Episcoporum, qui ante mille et eo amplius fuere annos. De sancti Angustini vero propagine ista forma adhuc apud eos, qui Regulares Canonici vocitantur, manet, qui etiam tria illa vota una cum monachis in suæ regulæ susceptione sive professione observant. Canonici autem, qui nunc seculares, discriminis causa, dicuntur, quum sine votis in forma cœnobii vixerint una habitantes, in illum statum ab antiqua illa institutione in alium modum (velut nunc cernere est) se commutaverunt. Regulam quoque sancti Augustini multi Ordines, qui postea sunt exorti, sunt amplexi. Et hodie maxima monasticorum Ordinum pars Regulam sancti Augustini est amplexata : quæ nimirum primæ illi vitæ Apostolorum primorumque discipulorum Domini inchoationi innititur. Hæc est defensio, qua sese Augustinus contra Petilianum hæreticum talesque multos, quales adhuc hoc tempore sunt, obtrectatores tuetur, qui obloquebantur illi, quod novam sectam vita monastica a se in Africa instituta commentus esset. Quibus ille respondit, sicut in libro contra illum hæreticum invenies, monasticam vitam non esse novam sectam, sed primam et antiquissimam vitam Apostolorum ex verbis Christi sumptam, et pro omnibus christianis institutam sive inchoatam, et a primis observatam

Monachorum vitam vetusta Canonicorum collegia tenuisse.

Canonici seculares a primo suo instituto descivere runt.

Augustinus in Africa apostolicam seu cœnobiticam vitam instituit.

Augustinus ut monasticam vitam contra obtrectatores defenderit.

Christianis. Sed cum tolerabilis omnibus non esset, et propterea in plebe fere occidisset, se illam in Africa pro quibusdam, qui majori ac speciali sese aut vellent aut deberent religioni addicere, redintegravisse.

CAPITULUM UNDECIMUM.

Quod post sanctum Augustinum alii perplures vitam monasticam multis aliis locis exsuscitaverint.

B. Benedictus ut cœnobiticam auferit vitam.

Quum vero hujuscemodi religiosa monasticaque vita ultra mare, scilicet in Ægypto, Thebaide, Palestina, Syria, Africa, dilatata propagataque fuisset, post sanctum Augustinum editus sanctus Benedictus eamdem invectam pro totam ferme Europam sparsit. Post hunc egregius doctor Parisiensis, ex sancta Colonia Agrippinensi oriundus, Domnus Bruno prodiens,

D. Bruno Cartusiani Propositi auctor.

occasione insigniter eruditi cujusdam doctoris (qui vitæ bonæ existimatus fuerat, et tamen post obitum, antequam sepultus esset, se ex feretro erigens perenniter condemnatum esse proclamaverat, Ordinem cartusiensem, hoc est, anachoreticam monasticamque vitam simul copulatam, primum in Sabaudia, mox in Calabria inchoare commotus fuit. Sanctus Franciscus monasticen in summa paupertate in Italia cœpit; similiter sanctus Dominicus in Hispania.

CAPITULUM DUODECIMUM.

Quod tam multiplices religiosorum Ordines in tribus illis votis a Christo contra tres illas maximas peccatorum causas propositis invicem consentiant.

Ordines monastici in quibus consentiant.

Et quamvis religiosorum talium varii Ordines adinventi, diversisque temporibus secundum apostolicæ vitæ formam instituti sint, qui in multis propter medium finem, per quem aliter atque aliter ad ultimum se finem dirigunt, distinguantur, in tribus tamen illis votis, utpote spontaneæ paupertatis, continentiæ et obedientiæ consentiunt et concordant. Quæ tria vota ob hoc simul ab omnibus suscipiuntur, quod a Christo in Evangelio ad perfectionem tradita consultaque sint, et contra summas et maximas scelerum ansas pugnent. De quibus Joannes in sua epistola loquitur: *Omne,* inquiens, *quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ.* His se virtutes opponunt, ad quarum studium et exercitationem religiosi se per ista vota Deo obstringunt. Primum contra concupiscentiam carnis (cujus explendæ causa quamplurima flagitia perpetrantur) ejusque asseclas et colluviem, quæ hinc profluit, continentia, et quidquid ad ipsam confert, ut castigatio carnis, temperantia, etc. assumitur. Quæ continentia a Christo, propter nobilem excellentiam ipsius, quæ corrupto homini hic est gravamini, non quibuslibet imperatur, sed consulitur; et prædicatur illis, qui ultro propter regnum cœlorum continentiam apprehendunt, quando discipuli Christi ad ejus quædam verba dixissent. *Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere, dixit illis* Christus: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt. Et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus. Et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere, capiat.* Tertia hæc castratio spiritualis est (alioqui foret cum aliis eadem) nempe continentia, et præsertim si Deo spondeatur, adeo ut deinceps non sit concessa contrahendi matrimonium facultas, ob votum Deo propter cœlorum regnum nuncupatum. Hinc apparet quo continentia ducat, et concordat cum eo, quod in Isaia habetur, ubi dicit Dominus eunuchis: *Dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius a filiis et filiabus*; et horum similia multa. Deinde contra concupiscentiam oculorum, hoc est, avaritiam, ob quam, sicut Paulus ad Timotheum dicit: *homines incidunt in laqueum diaboli, et*

Tria vota cur monachi omnes faciant.

I. *Joann.* II, 16.

Continentia cur non omnibus præcepta.

Matth. XIX, 10-12.

Castratio spiritualis quæ sit.

Is. LVI, 5.

Avaritia quid exstinguat.

I. *Tim.* VI, 9, 10.

desideria multa inutilia et nociva, quæ mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas. Contra hanc, inquam, tanquam pharmacum ultronea paupertas proposita est. Quam Christus nos docuit, cum diviti adolescenti, quid boni facere deberet, ut vitam æternam haberet, quærenti respondisset, ut mandata servaret, et dixisset illi adolescens, *omnia hæc custodivi a juventute mea, ait illi Jesus : Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in cœlo : et veni, sequere me.* Adverte quod hic Christus illi, qui semper mandata bene observaverat, dicit : Unum adhuc deest tibi, non quod necessarium est tibi ad salutem, quia, ut respondi tibi, observatio, quantum in te est, mandatorum ad salutem sufficit. Sed unum deest tibi, quod amplius est latiusque extenditur, quam mandatorum, quæ cunctis præscripta sunt, executio : *Si vis perfectus esse,* id est, ad perfectionem tibi necessarium est, non ad salutem. Non præcipio omnibus, sed tibi perfectum esse volenti : *Vende quæ habes et da pauperibus, et veni, sequere me*; et item : *Omnis, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Non dicit, salvus fieri aut christianus esse nequit, alioquin quisque suis renuntiare bonis deberet, ut qui non faceret, beatus fieri non posset.

Matth. XIX, 20, 21.

Luc. XIV, 33

CAPITULUM TERTIUM DECIMUM.

Discipulum esse Christi, ut sit perfectius multo quam esse christianum simpliciter ; superbia quanam ex radice pullulet ; vota tria monastica uti Christus servarit.

Discipulus Christi plus est quam christianus.

Verum sic Christus inquit : *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Discipulum esse amplius est, et plus huc pertinet, quam esse christianum. Ut christianus sis, mandatorum in fide servatione conficis : ut discipulus existas, tuum erit ad perfectionem mandatorum executionis conari : quod in eo fit, si tibi cunctas amputes occasiones, quæ te ab absoluta charitate Dei impediunt ; unde perfecte hujusmodi mandatorum Dei custoditio nascitur. Item quando Petrus pro se aliisque discipulis gloriatus esset, humiliterque Christum percunctatus esset, dicens : *Ecce nos relinquimus omnia, quid ergo erit nobis ?* Christus dixit : *Amen dico vobis : omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet,* scilicet in præsenti vita, *et vitam æternam possidebit.* Tertiæ occasioni, hoc est, superbiæ vitæ (quæ ex radice proprii amoris, propriæ voluntatis et propriæ quæsitionis pullulescit), in religiosa monasticaque vita, obedientia sive subjectio opponitur. Has tres virtutes, quæ a monasticis hominibus Deo voventur et spondentur, Christus non modo docuit et consuluit, sed etiam ipsemet præstitit. Quandoquidem ipse in intemerata castimonia continens fuit, imo ab omnibus vitiis immunis, purus et incontaminatus. Suapte sponte pauper fuit, quia proprii nihil habuit, sicut ipse inquit : *Vulpes foveas habent, et volucres cœli nidos ; Filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Obediens fuit,* ut Paulus ad Philippenses ait, *ad mortem, mortem autem Crucis.* Ecce in his tribus votis, et in multis aliis constitutionibus omnes Ordines consentiunt, quomodo etiam conveniunt in fine, qui est ad perfectionem charitatis præceptorum Dei pervenire. Si cui plura de tribus hisce votis legere libeat, libellum a venerabili et religioso patre Nicolao Herborn Guardiano Marpurgensi Ordinis Observantiæ compositum legat, ubi pulchre annotatum responsumque quod quemque scire delectet, inveniet.

Matth. XIX, 27, 29.

Superbia ex qua radice pullulet.

Christus ut tria vota monastica reipsa præstiterit.

Luc. IX, 58.

Philipp. II, 8.

CAPITULUM QUARTUM DECIMUM.

Quod omnes religiosi Ordines primitus a Deo per homines sint instituti.

Procul dubio quoque credendum est, Re-

Canones monasticos Deo auctore conditos.

gulas et Statuta, quæ religiosi Ordines observare habent, per quæ sese in apostolica, sive vere christiana (sicut primi discipuli in fidei exordio) vita continent, a Deo auctore profecta esse, qui omnis boni dator et auctor existit, qui per homines tanquam sua instrumenta voluntatem suam operatur, disponit atque exsequitur. *Exod.* xx. Nam sicut in veteri Testamento per hominem, hoc est, Moysen lex est data, quæ *Joann.*1,17. tamen a Deo erat, et Evangelium per homines ibi, ubi Christus ipse non fuit conversatus, prædicatum est, et adhuc hodie in mundo prædicatur disseminaturque; ita etiam religiosorum Canon ob absolutiorem Evangelii adimpletionem per homines a Deo est ordinatus et datus, non tamen usque adeo, ut ipsas Regulas veteri vel novo Testamento componere velim : minime id quidem, sed ut similitudine quadam hinc eliciamus, Regulas monasticæ et religiosæ vitæ (quarum fundamentum est ex ipso Evangelio) per homines quidem promulgatas esse, nec tamen ex proprio ipsorum humano spiritu confictas, sed a Sancto Spiritu, qui mentes illorum illuminarit, docuerit et ad hoc instigarit. Cujus sane certum ac evidens signum habuerunt, quod instituta dogmataque sua a Deo essent, quod ipsos Deus, ut omnibus religiosorum Ordinum inchoatoribus et auctoribus contigit, grandibus miraculis prodigiisque, quæ alioqui humanis viribus impossibilia fuissent, donaverit, ad confirmationem hujuscemodi propositi et canonis, unde Deo ipsum placere, et ex Deo esse, ita per homines ad communem sanctæ et catholicæ Ecclesiæ institutum, constare posset, hoc est, ad suæ cujuslibet animæ tum etiam proximorum salutem.

Canones monastici cur instituti.

Miracula cur adjuncta monasticorum ordinum architectis.

Cur tam diversa sunt religiosæ vitæ instituta.

Qua propter Spiritus Sanctus quoque, qui suam moderatur Ecclesiam, ita disposuit, ut religiosi propositi tam diversi Ordines existant, quorum nonnulli ad concionandum et docendum, nonnulli ad ministrandum ægrotis, nonnulli ad tutandam fidem, nonnulli ad liberandos captivos, nonnulli ad eleemosynam inopibus præstandam, eosdemque hospitio excipiendos, omnes tamen ad Deum canendo et orando et gratias agendo, laudandum, ipsique mundo corde adhærendum, sunt destinati.

CAPITULUM QUINTUM DECIMUM.

Quod religiosi, qui propter propositum suum solitarii aut separati ab hominibus sunt, non inutiles, sed valde utiles et fructuosi omnibus hominibus sint.

Monachi quidam cur se penitus ab hominum consortio separent.

Præter religiosos reliquos, sunt adhuc alii, qui se potissimum, juxta institutum Regulæ decretorumque suorum, eo conferunt ut vitam separatam ducant. E quibus religiosis separatis, nonnulli sese totos ab aliis hominibus sejungunt, ut iis, a quibus sese per corporalem sequestraverunt absentiam, tanto utiliores sint, quanto a bono proposito suo, quod pro se suisque proximis amplexi sunt, minus impediuntur, hoc est, cum se istius abstractæ vitæ causa mundiores a seculo conservant, et aptiores Deo faciunt : quemadmodum illi, qui hac ratione attentiores devotioresque erga Deum in oratione sua permanent, in qua tum propria tum aliena peccata deplorant, et gratias agunt Deo eumque laudant, et pro vivis mortuisque precantur. Idcirco ipsi non inutiles, sed perquam utiles in Ecclesia sancta existunt, tametsi per populum non cursitent vagenturque, sed se a plebe removeant, et a mundo conspici nolint. Qua de causa tali exemplo (etiam si nulla hinc alia manaret utilitas), proximos suos emendant, dum vita sua (quod alii prædicant) quo pacto mundum quisque contemnere, carnem castigare, voluptates sensuum præscindere, in cordis munditie se Deo dedicare, Deum laudare, Deum adorare, Deo adhærere, sese cum Deo unire debeat, ostendunt.

Religiosos solitarios cumprimis frugiferos esse hominibus.

Præter hunc fructum est alius quoque : nimirum hic, quod tales homines quo sunt separatioris a mundo vitæ, hoc magis accommodi idoneique sunt ad iram Dei de-

Solitarios religiosos suis precibus impetrare concionatoribus gratiam fructificandi.

precandam, ipsiusque gratiam mundo impetrandam. Quinimo abstracti hujusmodi religiosi orant et exorant Deum, ut aliorum opera et diligentia, qui concionando et laborando diligentiam adhibent, sive se exercent, fructuosa fiat.

Exod, XVII. 9-12.

Hujus perspicuam figuram in Exodo habemus, quando a Moyse Josue ad prælliandum contra Amalecitas missus fuit. Interea vero *Moyses et Aaron et Hur ascenderunt super verticem collis*. Prælio autem inter Josue cum suo populo et repugnantes Amalecitas exorso, seorsum Moyses super colle quietus erat, et manus suas ad Deum levabat, pro populo suo orans. *Cumque levaret Moyses manus, vincebat Israel : sin autem paululum remisisset*, hoc est, orare destituisset, *superabat Amalech,* id est, hostis. Nunc mihi cedo, quis utilior prælianti populo fuerit : Josuene, qui dux erat, et ipse in pugna suapte manu dimicabat, an Moyses, qui in tranquillitate et quiete extra plebem Deum pro populo invocabat precabaturque ? Dices profecto Moysen oratione sua, qua populus suus hostes superabat, et sine qua populum suum hostes vincebant, plus profuisse, quam Josue, qui inquietus erat, et sua manu contra hostes operabatur. Ita etiam accidit in religiosis, et a mundo divisis, Deum amantibus hominibus. Quorum oratio et vita pura usque adeo Deo accepta est, ut interdum in quiete et sua cum Deo conglutinatione (propter quam a negotiis externis remoti sunt, et apud Deum instant) magis fructificent, quam alii suo labore : imo ut aliorum sit conatus frugifer, per hominum talium merita fiat. Qui hoc non potest intelligere, non intelligit etiam, quod in regno aliquo sæpenumero usu venit, ut is plus Reipublicæ utilitatis afferat et adducat, qui quietus est apud regem, et assiduus est pro commodo publico apud regem intercessor, quam alius quispiam, qui terras peragrat et perambulat. Sic fit quoque, ut nonnunquam simplex et illitteratus homo ex mundo corde et flagranti amore pro proximis suis, vel civitate quadam, vel tota Ecclesia Deum efflagitet, et amplius impetret aut citius exaudiatur, quam qui in externis exercitationibus et curis pro iisdem causis sedulo laborant. Ideo Paulus etiam plus orationi, quam labori proprio concionationive fidit, quod crebro quoque commemorat scribens, quomodo pro his illisve precetur, et quo pacto ipsum Deus in hac illave causa exaudiverit : item dum alienas sæpenumero implorat precationes, ut suam Deus reddat fructuosam prædicationem. Hæc ob id dicta sunt omnia, ne inutiles isti homines existimentur, qui se removent, et separatos se a mundo custodiunt, et in externis operosis negotiis non utiliter pro aliis hominibus laborare videntur, cum interim excellentiori alio modo plus mundo prodesse possint, et in eo potissimum quod ante omnia optimam partem, hoc est, Deum elegerint, cui adhærent, et quem precibus fatigant et placant, et nonnunquam in momento temporis ab eo impetrant pro quo plerique alii multis annis sollicitudinibus, molestiis, laboribus et variis humanis industriis laboraverunt. Id quod facile ex veteri novoque Instrumento perspicitur, maximas semper causas oratione magis a Deo impetratas, quam humanis curis confectas esse.

Orationi Apostolus plus quam labori suo fidit. I. *Cor.* XV, 10. II. *Cor.* I, 4, 5. *Coloss.* IV, 3.

Luc. X, 42.

Solitariorum oratio et vita pura quam efficax apud Deum.

CAPITULUM SEXTUM DECIMUM.

Quod religiosi, maxime vero qui se totos a mundo sequestraverunt, nunquam non a bonis honorati fuerint.

Hac oratione jamjamque recensita, cum tales homines Deo se solum consecrent, ideoque a mundanis externisque causis, etiam iis quæ contra Deum non sunt, removent, ut quietius tranquilliusque uni, id est, Deo adhærere possint, semper idcirco in majoribus habiti sunt honoribus, quando etiam Christus tali vitæ contemplativæ præconium testimoniumque perhibuit in persona sanctæ Mariæ Magdalenæ, quæ talem vitam elegerat, quum ad pedes ejus in quiete et fruitione charitatis verbum illius audiens sederet, ubi ipsam non ex-

Solitarii contemplativi ut semper in honore habiti sint.

Luc. X, 39, 40.

cusavit solum (quum tanquam otiosa haberetur et insimularetur), verum etiam sorori suæ prætulit, hoc est, vitæ, quæ activa sive in bonis operibus exercitativa vocatur. Male igitur religiosis hujusmodi a plerisque non satis intelligentibus ea quæ spiritus sunt, imputatur quod præterquam sibiipsis, nemini utiles existant : quum satis eos Christus et prisci Doctores, ut Basilius, Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, aliique complures multis scriptis defenderint ; canonicum item et civile Jus multis laudibus privilegiisque decoraverint. Quapropter etiam dicit divus Augustinus : Quidam, scilicet inter religiosos (loquitur ibi de iis qui a mundo separatam vitam vivunt), mundana nimium negotia deseruisse videntur : et hoc putant illi, qui non intelligunt quam ipsorum animus oratione, vita et exemplo utilis existat, quorum nobis intueri corpora non conceditur.

Vitam solitariam ut Christus ipse, et SS. Doctores et Jus utrumque commendaverint.

August.

CAPITULUM SEPTIMUM DECIMUM.

Quod monasteria dirui vel perire non debeant permitti, et quod boni propter malos quosdam in proposito religioso, male audire non debeant.

Ex his omnibus, sicut dictum est, perspici potest quam præter æquum fiat, quod nonnulli tales Ordines, vel etiam Ordines universos exstirpare devastareque moliuntur, prohibentque et opprimunt, quum fere ab orbe condito (sicut hic brevibus probatum est) religiosa instituta semper fuerint eorum, qui magis sedula et devincta vita, sive in statu aliquo ad ejuscemodi vivendi rationem constituto et destinato, Deo servierunt. Quibus sane consimilis, imo multo absolutior nunc est monasticus status, qui sibi primam Apostolorum discipulorumque vitam (qui Jerosolymis initio fidei talem formam inceptaverunt) ad imitandum et vita exprimendum proposuit. Propterea etiam status ille ipsiusque sectatores multis in locis a priscis pietati deditis Cæsaribus, regibus et principibus (quorum multi etiam ipsi tale propositum amplexi sunt, aut liberos suos illi dediderunt) honorifice dotati sunt et instituti. Quam institutionem etiam Deus ipse quantopere sibi placeret, ostendit, cum certa loca, sicut in historiis legitur, ad hoc per miracula sive revelationes destinata commonstraverit, ubi cœnobia, in quibus Dei laus caneretur, essent exstruenda. Præterea quum illos Deus, qui talium Ordinum auctores et architecti fuerunt, multosque, qui in illis vixerunt, ingentibus miraculis prodigiisque donaverit decoraveritque, hodieque consimilia inter illos reperiantur, quid colligi hinc aliud poterit, quam ejuscemodi Deo gratum esse vivendi modum, quem prius instinctu suo per sanctos quosdam tanquam familiares amicos suos sevit et instituit, et per miracula dilatavit consolidavitque? Quod si qui mali inter eos inveniantur (sicut in omnibus institutis et congregationibus ab orbe condito fuerunt, hodieque existunt), boni propterea improbari non debent, sed primates et magistratus id genus homines, sive monasteria ad bonam religionis semel susceptæ observationem compellere et coercere deberent : quemadmodum olim fiebat, quando ardor divinæ charitatis etiam in secularibus magnatibus (qui tum divinum honorem et non religiosorum opes quærebant) fervebat. Qui nimirum multa industria hoc curabant, ut Ordines isti in sua religione juxta primam institutionem, quæ Dei instinctu per sanctos homines inchoata fundataque erat, conservarentur, ad quam suapte se sponte religiosi tales obstringunt, et spondent custodiendam, a qua post votum non servanda immunes esse nequeunt, quamque deserere non debent, nisi perjuri et votifragi coram Deo esse velint.

Bonos monachos propter quosdam malos male audire non debere.

CAPITULUM OCTAVUM DECIMUM.

Quod monachi sive moniales apostatæ coram Deo votifragi et perjuri sint, et ipsorum

Act. I, 12-14.

criminis sint participes, qui ipsos juvant et defendunt.

Religiosi apostatæ et qui eis favent quo loco habendi sint.

Homines, inquam, monastici, videlicet monachi et moniales apostatæ, qui suum Ordinem relinquunt et cucullos abjiciunt, et vota sua Deo sponsa infringunt, votifragi et perjuri coram Deo, et quasi sacrilegi existunt, quod Deo semel immolata adimant. Ejusdem sunt consortes criminis, qui hujusmodi apostatis et fugitivis monasticæ professionis hominibus consilium, auxilium, favorem subsidiumve ob

Conjugia ecclesiasticorum scortationes potius esse et incestum.

fœdifragium suum erga Deum præstant: veluti, proh dolor, jam fit ab iis, quorum tales transfugas et apostatas monachos sive moniales punire interest, qui ad ignominiam et dedecus sacri matrimonii (quod verbis et sub falsa specie ineunt, at revera tamen contra prohibitionem sanctæ Ecclesiæ, contraque proprium suum votum contrahere nequeunt), scortationem suam et incestum obtegere, libenterque sub specie quadam et nomine matrimonii cohonestare volunt. Et ab hoc nemo sese excusare potest. Licet enim ejus in Scripturis non tam frequenter commoneamur, quilibet tamen sicut ex naturæ luce intelligit et vult fidem sibi et promissa, aut quæcumque sibi sponsa sunt, ab aliis præstari, ita contra aliis pollicita, promissa sive sponsa præstare tenetur. Si ergo hæc

Galat. VI, 7. hominibus debet, quanto magis Deo, qui, ut Paulus ait, non irridetur?

CAPITULUM NONUM DECIMUM.

Quod hæreticis non sit credendum, qui perverse Scripturas contra explanationem Ecclesiæ interpretantur, et quod continentia non sit impossibilis servatu.

Hæretici ut Scripturæ verba contorqueant.

Eo, proh dolor, hodie ventum est, ut ejusmodi, qui in meris verbis Evangelium jactitant, velut qui de Lutheri secta descendunt, Evangelium omnesque alias Scripturas ab ipso sensu, quo dictæ sunt, in intellectum alium pro suo arbitratu confictum, detorqueant ad defendendum sua vitia carnis et lasciviam, tanquam ita Christus docuerit sicut ipsi verbum ejus explicant, aut sicut ipsi turpiter loquuntur, turpiusque faciunt; aut tanquam omnia, quæ ipsi comminiscuntur et loquuntur Evangelium sint. Et licet ignaris verborum speciem e Scripturis proferant, quibus propria stabilire figmenta (sicut semper hæretici fecerunt) volunt, non tamen ipsis adhibenda est fides contra intelligentiam sive expositionem Scripturarum, quam nunc habet Ecclesia, et ultra mille annos habuit: qui harum interpretes fuerunt, sua sancta vita doctrinæ suæ testimonium præbuerunt (quod ad hodiernum usque diem ubique gentium liquet), et Deus ipsis testimonium per multa miracula et signa tulit, quæ cum in vita, tum post mortem fecerunt. Quid autem contra hoc fides adhibeatur illis, qui jam novum, falsum et carnale Evangelium, hoc est, hæreticam verborum Evangelii, ac aliarum probatarum Sacrarum Scripturarum intelligentiam confictam in medium producunt, contra voluntatem et sensum eorum, qui conscripserunt, et contra sensum Spiritus Sancti in Scriptura loquentis, et contra intellectum Scripturæ Sanctæ, quem Ecclesia sancta hactenus per Spiritum Sanctum illustrata et gubernata habuit? Quorum novorum pseudoevangelistarum hodie (ut cernere est) sic est efformata vita, et sic tota in carne et contra Evangelium, ut ne species quidem appareat, qua credi possit ullo modo cum ipsis Spiritum Sanctum consortium habere. Ex his sunt perfugæ monachi, qui posteaquam suorum septa monasteriorum transiverunt, uxores ducunt sub falso conjugii obtentu, ut quisque considerare possit quid eos e cœnobiis expulerit. Quod cum libenter volunt et non possunt tamen excusare, dicunt impossibile religiosis esse sua vota custodire, præsertim castitatem. Sed iis æque ac judices seculares prætoresque quibusdam furibus se furta omittere non posse, quod congenitum iis sit furari, et propterea impossibile omissu, dicentibus

Non est habenda fides Scripturas aliter exponentibus quam Ecclesia sit interpretata.

Evangelicorum cujusmodi hodie sit vita.

credunt, credendum esset. Et tamen nihil hos morantur judices hi sermones. Admiratione equidem dignum hoc est. Si enim ignominiam blasphemiamque Dei, et tam multorum virorum et virginum nunc apud Deum existentium attendere (quæ tamen maxime spectanda esset) nolunt, movere eos tamen deberet, quod tot etiam hoc nostro ævo utriusque sexus homines in terris existant, qui continentiam servant : quorum magnum est hoc opprobrium, si continenter vivi non posse falso dicatur. Quam multos est reperire duces, principes, nobiles, qui propter utilitatem publicam aliasve causas a suis diu abesse uxoribus coguntur; similiter aulicos, mercatores, opifices, peregrinos et similes; quorum probitati aut ipsorum uxoribus magna infamiæ sive criminis nota inuritur, si mœchari interim asserantur, quia caste vivere nequeant. Quam sunt adhuc multi hodie conjuges probi, iidemque juvenes homines, qui mutuo consensu castam omnino virginitatem conservant, et convivunt tanquam sorores et fratres. Quantisper talia tolerabuntur scommata ab iis, qui suam libidinem et fornicationem hoc nomine excusare volunt, quod continentia sit servatu impossibilis?

Multos hodieque caste vivere.

CAPITULUM VIGESIMUM.

Quod ex nobis ipsis nihil, ex Deo vero omnia ad animæ nostræ salutem possimus.

Quod si ejusmodi continentiæ calumniatores proferant dictum illud Sapientis : *Non possum esse continens* (intellige ab obscenis operibus) *nisi Deus det,* respondendum erit, quod ipsimet fatentur, neminem boni aliquid citra gratiam, donum et auxilium Dei posse. Servator noster ipse ait : *Sine me nihil potestis facere.* Quorum verborum sensum et intelligentiam hæretici deterius depravantes, nihil omnino nos boni efficere posse asseverant : cum tamen non aiat Servator noster, nos nihil boni posse ; sed dicat *; sine me nihil potestis facere.* Duo ista verba, *sine me,* ipsi excludunt et omittunt, et inquiunt saltem, nos nihil boni posse. Ita in omnibus Scripturis faciunt, corrumpentes eas et mutilantes, non citatis verbis illis, quæ contra ipsos faciunt, aut pervertentes et in alium alienumque sensum flectentes : sicut cum Paulum posteriori ad Corinthios Epistola producunt, ubi dicit, *quod non sufficientes sumus cogitare aliquid a nobis;* sed quod postea sequitur, *quasi ex nobis,* reticent, quia his adjectis præcedentia verba nullum locum habent ad ostendendum sive probandum propositum Lutheranum ; quandoquidem hoc vult Paulus, quod a nobis, quasi ex nobis, insufficientes ad omnia simus, a nobis vero accedente instinctu, auxilio et præsidio Dei, nihil non queamus. Item ex priori ad Corinthios Epistola in medium proferunt, quod Paulus ait : *Gratia Dei sum id quod sum.* Et tacent quod mox sequitur, *et gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi. Non ego autem, sed gratia Dei mecum.* Vides quod Paulus non suum sibi tantum laborem sine gratia Dei tribuat, neque gratiæ solum Dei absque suo labore adscribat? sed sibiipsi et præcipue gratiæ quoque Dei. Ideoque dum inquit, *abundantius omnibus laboravi,* adjungit, *non ego, sed gratia Dei mecum.* Quomodo neque suum sibiipsi laborem adscribit, dum dicit, *non ego* : ita neque penitus gratiæ Dei totum tribuit, cum ait : *Sed gratia Dei mecum,* hoc est, gratia Dei et ego pariter operati sumus. Insuper cum hic vel alibi ex Paulo, quod illis convenit, verbulum excerpunt ad afferendum, nihil nos boni posse, tum id reticere student quod Paulus ad Philippenses ait : *Omnia possum in eo qui me confortat.* Si omnia his similia enumerari deberent, nimis hic liber excresceret. Hæc tantum ideo dicta sint, quod male ipsi sese excusant, his suam luxuriam tegere volentes, dicendo : se nihil posse, impossibile esse, et nullum aliquid boni facere posse. Agnoscis, tu quisquis es, propriam tuam imbecillita-

Sap. VIII, 2.

Sine gratia Dei nil possumus.

Joann. XV, 5.

Hæretici ut Scripturas depravent.

II. *Cor.* III, 5.

Ex gratia posse nos omnia.

I. *Cor.* XV, 10.

Philipp. IV, 13

tem, aut ex te solo tuam impotentiam, agnosce etiam Dei benevolentiam et liberalitatem. Invoca Deum, et dabit tibi, et adjuvabit te, quod ipse non potes, si ex corde serioque petiveris, non falleris, sua non possunt non vera verba esse, dum inquit : *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Non quod citra nostram diligentiam et laborem et reluctationem contra mala, nobis omnia donentur, sed si petiverimus, et quod possumus ex gratia Dei, prius nobis data, laboraverimus, majorem gratiam, majorem potentiam, plus virium, atque etiam plures virtutes consequemur, etc. Et hæc contra id genus continentiæ criminatores dicta sint, qui ad suam aliorumque malam vitam purgandam, proborum religiosorum vitam calumniantur, et falso quandoque ipsis facinora quædam impingunt, in quibus seipsos, ut metuendum est, culpabiles noverunt, quam ob causam etiam a Deo ipsi fortassis hac affecti sunt clade, ut in tantas, in quibus modo sunt, mentis tenebras sint prolapsi. Sed ab hujusmodi malis facinoribus alii boni religiosi tam sunt insontes et liberi, ut ne nomine tenus quidem, quæ sint ista flagitia, aut quo pacto fiant, norint.

Imprandum divinum auxilium contra imbecillitatem nostram.

Joann. XVI, 23.

Hæretici ut religiosis falso crimina quædam impingant.

CAPITULUM VIGESIMUM PRIMUM.

Quod religiosi bonis operibus navent operam, nec tamen salutem suam in propriis operibus constituant.

Sunt et alii multi, qui religiosum Propositum vituperant, propterea quod religiosi bonis prorsus operibus incumbant, et ad ea se etiam amplius obligent, quam ex præcepto Dei cum cæteris christianis omnibus sunt obligati. Talibus male imporatur et objicitur, quod cuncta ipsorum, quæ faciunt, opera non in Evangelio omnibus mandata christianis, Deo sint ingrata, nec ex Deo proficiscantur, sed pugnent cum doctrina Christi, sint inventiones humanæ, quæ sint Evangelio opprobrio, tanquam ipsum Evangelium ad salutem animarum non sufficiat. Hujusmodi cavillationes beatæ Matris Dei, sancti Joannis Baptistæ, omnium Apostolorum et omnium Sanctorum vitæ refellunt, qui omnes communibus esse præceptis contenti, quæ sunt omnibus data christianis, et quæ omnibus observatu necessaria sunt, noluerunt. Atqui latius ex majori devotione et charitate erga Deum sunt progressi ad omne, quod in Sacris consulitur commendaturque Scripturis, aut quod alioqui Spiritus Sancti illustratione cognoscitur Deo acceptum esse et placere, et honestum esse una cum perfecta præceptorum Dei observatione. Pari ratione est sermo ridiculus quorumdam ad bonas actiones ignavorum, dicentium Christum pro nobis passum, et pro nobis cœlum commeruisse, idcirco opera nostra esse nulla, sed fidem nos solam beatificare posse. Verum est, quod tibi cœlum Christus meruerit : ac non ita, ut tu, quod velis facias, et quod tibi voluptati est tibi permittas. Christus tibi meruit ut tua meritoria esse opera possint, quæ citra ipsius meritum tibi ad vitam æternam meritoria non essent. Christus pro te crucifixus est. Quæ crucifixio, ut tibi bono sit, carnem tuam cum vitiis et concupiscentiis crucifigas, sicut te Paulus passim in Scripturis docet, oportet. Et ad hujusmodi exercitium Propositum religiosum et cœnobia instituta sunt. Proinde male et inique in vulgus spargitur, quod monastici et spiritu fervidi homines tantam in propriis operibus fiduciam habeant, quasi ex iis solis, et non ex gratia meritisque Christi salvi fieri vellent. Cum hoc revera religiosis sit omnibus commune, ut quanto devotiores, flagrantiores perfectioresque in charitate Dei sunt, tanto sint etiam magis strenui, ferventiores, magis seduli diligentioresque in bonis operibus : et quo sunt bonis operibus locupletiores, hoc sint tamen ad hæc in corde suo submissiores : certi nimirum, ac indubitata fide tenentes cuncta recte facta suum præmium, et omnia opera mala suum supplicium a Deo habitura esse. Præterea cum pleni bonis operibus

Hæretici ut benefacta religiosorum traducant.

Opera nostra unde sint meritoria.

Galat. v. 24.

Rom. v, 5.

existant, non tanti tamen propria opera faciunt, ut ipsa mercede esse digna autument. In operibus namque suis peccata vitiaque sua juxta ac misericordiam Dei ob oculos ponunt, in quam sperant. Quæ psorum spes non confundit, quoniam recte in misericordiam gratiamque Dei sperant, si etiam quæ ab ipsis requirit Deus, ipsique placere cognoscunt, faciant. At illi, qui operari nolunt (quia charitatem Dei, de qua loquuntur, in lingua solummodo gerunt), sua misere spe frustrabuntur, semetipsos decipiunt, et se falli per falsas perversasque Scripturarum expositiones sinunt : sicut cum Apostolus in multis suarum Epistolarum locis recenter ad fidem conversis scribit, quod gratia Dei salvati essent, et per fidem, non ex operibus quæ præcesserunt, justificati. Et ibi de ea salute, quæ in hac vita est justificatio hominis, loquitur, quando ex ira Dei in gratiam illius restituitur ex statu iræ et damnationis in statum pertingit gratiæ et salutis, hoc est, in statum in quo salvari et a quo recidere potest. Quandoquidem non talia iis dixit verba Paulus, qui jam in cœlo sunt apud Deum, verum iis, qui adhuc in mundo superstites erant, et ex filiis iræ filii gratiæ et filii Dei facti fuerant : quod contigerat iis, ait ipse, ex gratia Dei, et non ex operibus præviis, quibus hujusmodi vocationem, adoptionem et justificationem a Deo meruissent, sicut nonnulli, qui ex Judaismo erant christiani, sibi arrogabant. Tales ecce locutiones Pauli quidam Lutherani usurpant et interpretantur de extrema illa, quæ justorum animabus, cum ex hoc mundo discedunt, a Deo tribuitur, salute. Atqui non de ea hic Apostolus loquitur, in qua nondum erant, quibus scribit. Superstites enim hic erant, et salutem gratiæ Dei amittere facile poterant, hoc est, negligere eam, ut non etiam adipiscerentur ultimam salutem. Siquidem ad nanciscendam eam, non satis est ut credas aut a spirituali morte sis resuscitatus : quæ est prima salus, ad quam venimus citra, ut scribit Paulus, meritum nostrum ; sed cum per Dei gratiam es vivificatus, oportet te veluti vivum hominem, quæ tibi Deus præcipit, gratia ipsius facere, quæ tibi cooperatur, et tua sibi accepta et meritoria opera reddit. Et sic per gratiam Dei præcipue, et per bona opera ad coronam postremæ perpetuæque beatitudinis te pervenire oportet. Sed ad illam per gratiam solam sine operibus, quæ tibi præcepta sunt, quæque efficere potes et omittis, tametsi ita speres pervenire te posse, si credas, profecto deciperis : ni te contingat in novissimo vitæ articulo tuum errorem agnoscere, et de eo gravissime dolere, quod rarum sane est ; ideoque non est ut id præfidas.

Spes quæ non confundat.

Ephes. II, 5.

Justificatio quid interdum significet.

Justificatio duplex.

CAPITULUM VIGESIMUM SECUNDUM.

Quod Christi et Sanctorum vita arcta via fuerit, sicut in Evangelio docetur, quam boni homines monastici imitari nituntur et Lutherani fugiunt.

Salvator noster Christus, qui nos viam docuit, et semetipsum suæ vitæ exemplo viam nobis ad æternam vitam fecit, præmonuit nos, ut a lata perditionis via caveremus, et arctam viam quæ ducit (præter quam non est alia) ad vitam, ambularemus. Jam bene cernere licet, num Lutherani, qui omnes leges et edicta superioris potestatis rejiciunt, angustam viam inambulent, cum tam latam ex ea viam faciant prorsus contra Christum, sectandis sensuum voluptatibus, explendis concupiscentiis carnis, et carnali libertate colenda ; cui profecto doctrina et vita Christi omniumque Sanctorum repugnat, qui corpus suum per castigationem carnis, et subtractionem non modo voluptatum carnis, verum etiam rerum carni necessariarum, crucifixerunt : mundi etiam amorem in seipsis peremerunt, itemque privatum amorem, proprium commodum, propriam voluntatem exstinxerunt. Tali Christi Sanctorumque vitæ, vita et doctrina Lutheranorum concionatorum penitus adversaria est. Quorum de spiritu sunt verba, at opera in carne

Matth. VII, 14.

Lutherani num arcta gradiantur via.

Boni religiosi ut Christi et Sanctorum vitam imitentur.

versantur. Boni autem religiosi hujusmodi Sanctorum vitam, et in vita Sanctorum vitam Christi sectari desiderant, viamque angustam propriæ abnegationis et abdicationis inambulare. Proinde ad tale se vitæ propositum contulerunt, ubi ejuscemodi Statuta et Regulæ præscriptæ sunt et retinentur, per quas verum Christoque consonum Evangelium (quod nos ad undequaque perfectam charitatem Dei ducit) observatur, non solum verbo et lingua, sed opere et veritate (velut in priori sua Epistola Joannes hortatur), per auxilium Dei, quod paratum est, et prævenit omnes ipsum exoptantes.

I. *Joann.* III, 18.

CAPITULUM VIGESIMUM TERTIUM.

Quod religiosum in monasteriis propositum, non prohibendum, sed consulendum et protegendum sit, ut recte conservetur; unde tantum boni ipsum retinentibus exoritur.

Ex his omnibus conficitur religiosum propositum non vetandum, sed consulendum esse illis, quorum corda Deus instigat et movet ad ipsum amplectendum, in quo, ut sanctus pater Bernardus inquit, propria nimirum doctus experientia, bonum est esse, quandoquidem inibi (loquitur hic de clausis et bene ordinatis cœnobiis, in quibus juxta Patrum Canones et primam institutionem vivitur) purius vivitur, rarius caditur, citius resurgitur, cautius incedit, securius quiescitur, frequentius aliquis irroratur (intellige per gratiam Dei et fervorem spiritus) et citius purificatur, moritur confidentius et copiosius remuneratur. Idque ideo sane, quod in monastica vita propriæ nostræ voluntatis inconstantia per votum in bono firmatur, quæ nimis alioqui imbecilla est citoque labitur. Cæterum per votum illi mala perniciosaque libertas ad malum adimitur. Maxime item, peccatorum occasiones, quæ sæpe etiam bonæ voluntatis hominem seducunt, in vita monastica auferuntur, spiritus infirmitas per Superiorum potestatem, per Regulam et bonum aliorum exemplum cohabitatorum, roboratur et exstimulatur, mala voluntas per disciplinam et castigationem multam impeditur. Adeo ut quidquid in ea institutum ordinatumque est, ideo institutum ordinatumque sit, ut homines in ea conviventes adjuventur et incitentur : et animum suum ad Deum suumque propositum, ad ei perpetuo placendum latius intendant, promoveant proficiantque in virtutibus, et potissimum in charitate divina, ex qua virtutes omnes nascuntur, et a qua virtutes omnes hoc habent, ut virtutes nominentur. Et ideo quisquis vere et ex toto charitatem habet, omnes etiam reliquas virtutes possidet. Quapropter Paulus dum priori ad Corinthios charitatem describit, ita ipsam describit, ut ostendat charitatem in se virtutes omnes complecti comprehendereque. Proinde qui charitatem habent, virtutes quoque quæ ex ea scaturiunt habent. Parati sunt ad sufferendum quod ab aliis ipsis infertur; nam *charitas,* ait ipse, *patiens est.* Benefaciunt aliis, quia *benigna est* charitas. Bene quibuslibet favent, quoniam *charitas non æmulatur.* Nemini injuriam irrogant, quandoquidem charitas *non agit perperam.* Non se per superbiam efferunt, siquidem charitas *non inflatur.* Non fastum aut gloriam quærunt, quia charitas *non est ambitiosa.* Nihil in se finaliter, sed se et omnia in Deum referunt, quia charitas *non quærit quæ sua sunt,* id est, non sinit hominem seipsum quærere. Non ad iracundiam provocantur, quia charitas *non irritatur.* Mon machinantur cuiquam mala, quia charitas *non cogitat malum.* Non sunt iniqui, quia charitas *non gaudet super iniquitate,* sicut perversi faciunt, qui *lætantur quum male fecerint, et exultant in rebus pessimis.* Congaudent proximis suis, (intellige quod bene illis in rebus salutiferis cedit, et quod in veritate ambulant.) Supportant invicem proximorum suorum infirmitates, sicut etiam Apostolus alibi faciendum esse admonet, quia charitas *omnia suffert.* Omnia credunt (intellige

Religionis monasticæ quanta commoda.

Religionis monasticæ instituta et ritus omnes quo spectent.

Charitas fons et summa virtutum omnium.

I. *Cor.* XIII, 4-7.

Charitatis effectus.

Prov. II, 14.

III. *Joann.* I, 3.

Rom. XV, 1.

quæ ex Deo proveniunt auctore). Omnia sperant, quæ a Deo promissa sunt, et quod sibi promissum sciunt, longanimiter expectant; quia charitas credit, sustinet et præstolatur omnia. Charitas etiam a peccatis cavet, quia charitas nunquam excidit.

CAPITULUM VIGESIMUM QUARTUM.

Ad quod religiosum propositum (in monasticis nempe Ordinibus) ipsum amplectentes ducat, et quod istius propositi non sit culpa, si in eo multi malæ vitæ videantur.

Instituta monastica sui sectatores quo perducant.

Executis jam, quæ in singulis Ordinibus sunt, rebus omnibus, sciendum ad extremum est, ipsos monasticos Ordines, ipsos suscipientes eo dirigere ac deducere, ut ad vere absolutam perveniant charitatis perfectionem, si modo directionem ejusmodi insequi et tali norma uti velint; siquidem qui eam amplecti nolunt et bonis occasionibus abutuntur, illis hoc propositum, ut res aliæ bonæ et sacræ, majori est detrimento. Qui vero ea utuntur, ad hujusmodi modo dictam charitatem consummatam veniunt. Ad quam cum nocte dieque eluctantur et aspirant, et quodcumque faciunt eo dirigunt, præter cæteros mortales Religiosi vocantur. Non quod extra hoc propositum non liceat esse Religiosis, vel quod omnes, qui hujus sunt propositi, Religiosi existant: sed quod hoc institutum vitæ, omnibus quæ in ipso aguntur, in illum finem tendat, et ad hoc destinatum sit, ut ipsum amplexans, vere perfectus christianus fiat, et a carne in spiritum transeat, et seipsum urgeat impellique velit, per suiipsius abrenuntiationem abnegationemque et per obedientiam, ad exercitia divina, in quibus sese assidua in semetipsum descensione sive introversione ad Deum exerceat. Quod multo facilius in tali aliqua religiosa sive monastica vita fit: ubi magna ex parte peccatorum occasiones tolluntur, per a mundo et mala conversatione disjunctionem, et per honestas, quæ ibi reperiuntur, virtutum occasiones, scilicet, per instructionem et exstimulationem conversationemque bonorum. Quod etiam si in quibusdam monasticis hominibus aliter conspiciatur, non propositi ipsius, quod alioqui bonum salutiferumque est, culpa accidit, sed hominum isto proposito bono abutentium. Quandoquidem in omnibus vitæ generibus, sui quæque voluntas mala vitii est causa. Alioquin enim in fidem doctrinamque christianam transferenda culpa esset, quod multi christiani nonnullis pejores paganis inveniuntur. Sed propterea nihilominus fides christiana Evangeliumque suscipienda sunt, quæ non docent, sed vetant hujusmodi, quæ mali christiani faciunt opera. Religiosi igitur propositi Regulæque culpa non est, quod multi, qui religiosi appellantur, irreligiose vivant: quoniam talem vitam pravam non ex suo instituto (quod ipsam prohibet), verum ex sua ipsorum mala voluntate hauriunt. Quapropter hujusmodi vitæ institutum, quod salutare est et malitiam vetat et punit, protegi merito deberet. Verum illi, qui in tali statu infeliciter maleque vivunt, aut ex ipso, in quo semel Deo sese obstrinxerunt, denuo excurrunt, cogi compellique debent, ut hoc, quod suapte sponte Deo receperunt, Deo etiam præstent; et ita mutuo alter alterum juvare trahereque debemus, si ad æternam velimus pervenire beatitudinem, ad quam nos ducat omnes Deus in secula benedictus. Amen.

Malorum vitam non debere præjudicare bonis monachis.

Religiosum quænam constituant.

Apostatæ monachi ad recipiendum habitum compellendi.

DIALOGUS

DE MONASTERIIS ET MONACHIS

PRÆFATIO

HABES hic, christiane lector, Dialogum militis et monachi, a nostro quidem Domino Joanne Justo Lanspergio germanice conscriptum, at studio nostro latinitate donatum, ut possit ejus usus etiam ad exteras nationes propagari. Quem nimirum simul atque a capite ad calcem usque perlegeris, poteris, quæ ad monasticam pertinent veritatem et vitam, dilucidius habere perspecta. Videbis hic militem factionis lutheranæ, dum suum vult tueri Evangelium (pene aliud dixissem), et monasticam vitam quasi a Christi doctrina abhorrentem explodere ac refutare, reipsa, id est, moribus et dictis suis, superque testatum omnibus reddere, quam pulchre consentiat apteque quadret vita Lutheranorum ad Evangelii pietatem. Confitentur illi quidem se nosse Deum, et ejus ubique jactitant Evangelium, factis autem illum negant, atque adeo rursus crucifigunt et habent ostentui. Dolenda res, eo cæcitatis devolutos esse miserorum animos, ut non videant quam turpiter ipsis a pseudodoctoribus et vere Sardanapalitanis hæreticis imponatur. Faxit Deus omnipotens, qui vult omnes homines salvos fieri, ut tamen quandoque resipiscant, nec se patiantur tetris spiritibus esse ludibrio, a quibus captivi detinentur ad ipsorum voluntatem. Utinam ad catholicæ Ecclesiæ redeant unitatem, et felici mutatione ex desertoribus et perfugis efficiantur membra corporis Christi, cum illo post hanc vitam æternæ beatitudinis habituri consortium, si usque in finem illi fideles perseveraverint. Quod autem ad ipsum auctorem attinet, putamus eum non alia ratione adductum esse, ut hoc quidquid est opusculi elucubraret, quam quo rudi potissimum plebeculæ consuleret, quæ sicut parum habet judicii in illis rebus quæ non omnibus passim expositæ sunt, ita facile in errorem potest induci, ut aliter sentiat quam sit ex veritate sentiendum. Neque cuiquam dubium est, summo id opere egisse pravorum dogmatum architectos, ut sua venena germanico comprehensa sermone in vulgus spargerent, et simplicium animos exitiali toxico dementarent. Quamobrem nihil potuit a nostris fieri consultius, quam ut ipsi libellis germanice conscriptis parum doctos ac idiotas adversum pestiferos syrenarum cantus communirent, efficerentque ut si non omnibus, tamen vel quibusdam perspectum exploratumque fieret, quantum a veritate discrepent commenta, ab

Tit. 1, 16.

ipsis inferis revocata, hominum mente corruptorum. Ita ergo et Lanspergius noster, pro sua virili cupiens vitam monasticam ab illorum calumniis et insectationibus vindicare (siquidem id præcipue illi conveniebat, qui jam monachum professus esset), Dialogum hunc suæ linguæ hominibus confecit, quo tanquam antidoto contra præsentissima serpentium tartaricorum venena præmuniantur, discantque non solum nihil indignum sentire de eo vitæ genere, quod adhuc in Ecclesia Dei semper præcipuo in honore habitum est, sed etiam ex animo id venerari, utpote quod primam illam Apostolorum ac Discipulorum Christi perfectionem et integritatem haud obscure exprimat ac æmuletur. Esto, sint plerique illius professores tepidi ac suæ salutis immemores ; nihil id sane ei potest detrahere, nisi quis putet matrimonium propterea contemnendum esse, quod multi sunt adulteri. Mali semper et fuerunt et erunt permixti bonis, ut habeant pii unde exercitentur et in virtutibus solidentur. Non enim est stabilis aut firma virtus, quæ exercitationibus non est undequaque probata. Verum his ita paucis præmissis, hoc unum te, lector amice, oratum volumus, ut Lanspergii nostri, itemque nostrum conatum boni consulas. Haudquaquam te legisse pœnitebit, nisi ingratus eris. Vale, et nos precibus tuis Christo commenda.

DE VERITATE, ANTIQUITATE, INCREMENTO, HABITU,

VOTIS, CÆREMONIIS ET EXERCITIIS MONASTICÆ RELIGIONIS

DE CAUSIS EJUS DEFORMATIONIS

PER QUOSNAM ITEM SOLOS EADEM IN MELIUS REFORMARI DEBEAT :
DE EVANGELIO, QUODNAM ILLUD SIT QUOD HODIE QUIDAM ADEO JACTITANT,
DE EJUSDEM CONCIONATORIBUS : DE OPERIBUS DENIQUE BONIS ;
AN VIDELICET EA AD SALUTEM NECESSARIO REQUIRANTUR,

DIALOGUS CHRISTIANUS PIUS ET ELEGANS

INTER GEORGIUM MILITEM ULMENSEM ET JOANNEM MONACHUM,
EX IDIOMATE GERMANICO IN LATINUM TRANSFUSUS.

CAPITULUM PRIMUM.

Cur monachi passim apud malos ludibrio habeantur.

GEORGIUS MILES. — Equidem aeris intemperiem mirari jam desino. Nihil sane prosperum hodie habebimus : siquidem monachi foras prodeunt. Heus lupe, lupe, unde nobis lupus iste prodit ? heus tu, siste gradum. Monache, monache, habesne licentiam nobiscum colloquendi? Cur non respondes ? O vos miseros cucullatos histriones, quamdiu in hac vestra stoliditate, velut mancipia quædam, obstinati perseverabitis ? Cur non potius libertati evangelicæ vos traditis, sicut fecimus et nos ?

JOANNES MONACHUS. — Ipsi quidem non Evangelio sed pseudoevangelio vos dedidistis, quod Christus neque docuit neque tradidit vobis : sed quotquot huic sectæ addicti estis, ipsi vobis instituistis. Evangelium vestrum permittit irridere, subsannare, criminari alios et cætera; cujusmodi sane Evangelium Sancti nunquam noverunt : neque ego id Evangelii loco habeo. Sancta Ecclesia catholica ante annos mille quingentos Evangelium a Christo traditum habuit, quod nos ad humilitatem et mansuetudinem cordis hortatur. *Matth.* II, 29.

G. — Itane loquendi habes copiam ? Putabam tibi servandum silentium. Cur non statim respondisti ?

J. — Nisi moleste laturus es, hujus rei rationem reddam.

G. — Dic libere, permittitur tibi.

J. — Animo attendebam dictum illud Salomonis : *Ne respondeas stulto juxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis.* *Prover.* XXVI, 4.

G. — Plane lupus es.

J. — Licet mihi bona venia tua talionem reddere ?

G. — Maxime.

J. — Quandoquidem tua pace licet, dicam et ipse quod sentio : mihi sane tu tuique similes lupi esse videmini. Lupi revera quinam hodie sint.

G. — Quid ita ?

J. — Namque prædas agitis, excoriatis, affligitis et divexatis pauperes quibuscumque potestis modis. Quid vero causæ est, cur nos monachi lupi dicamur, quando

hæreditaria bona nostra, atque adeo facultates omnes, quas vel habuimus vel habere potuissemus, Dei causa ex Christi institutione abjecimus, nec cuiquam quidquam auferimus, nisi quod ex animi benevolentia ultro nobis offertur. Ad hæc a vobis et cæteris hujus plane carnalis, pseudoevangelicæ, lutheranæ persuasionis sectatoribus deridemur, persecutiones patimur; atque tum pace, tum iis quæ ad victum pertinent privamur, neque secus hodie nobis inter vos usu venit atque olim Apostolis, cum quibus etiam nos dicere possumus: *Spectaculum facti sumus mundo, et Angelis, et hominibus. Nos stulti propter Christum; vos autem prudentes estis: nos infirmi, vos autem fortes; vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam et esurimus, et sitimus, et nudi sumus; et colaphis cædimur, et instabiles sumus, et laboramus operantes manibus nostris. Maledicimur et benedicimus: persecutionem patimur et sustinemus: blasphemamur, et obsecramus. Tanquam purgamenta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc.* Atqui consolatur nos causa ob quam ista patimur: accedente etiam eo apostolica illa consolatione: *Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur. Mali autem homines et seductores proficient in pejus errantes et in errorem mittentes.*

Matth. XIX, 21.

I. *Cor.* IV, 9-13.

II. *Tim.* V, 3, 12, 13.

G. — Putasne persequi vos quemquam aut irridere Christi causa? Minime vero; sed cur in ridiculo sitis, isthæc ratio est, quod monachi estis.

Monachum revera quænam efficiant.

J. — Age, dic mihi, quid efficit monachum, cucullusne an vita?

G. — Vita nimirum.

J. — Sequitur ergo ob vitam monasticam nos derideri.

G. — Sit ita.

J. — Quæso te, quid aliud est esse monachum, aut vitam agere monasticam, quam propriarum facultatum expoliatione, carnalium desideriorum profligatione, animi et corporis castitate, sui abnegatione, et erga Superiores obedientia, ad divinæ charitatis virtutumque omnium perfectionem obtinendam niti atque contendere? Quam sane Christus ipse consuluit, et est vita, omnium consensu, pia ac beata: quod negare nullus potest.

G. — Hæc igitur est vita monastica?

J. — Sic est.

G. — Pauci ergo sunt monachi.

Desertionis professionis monasticæ causa quæ.

J. — Sive pauci sint hodie, sive multi, verendum profecto est monachos illos qui excusso cucullo Institutum monasticum deseruerunt, nunquam eo conniti voluisse, ut veri essent monachi. Talis enim ut sis monachus, labore certe opus est. Ubi igitur hujusmodi Institutum retinemus, et tamen a vobis eo nomine irridemur, aut persecutiones patimur quod monachi simus, nimirum non alia ex causa vobis ludibrio sumus, quam quod piam ducamus vitam. Ejusmodi autem ludibria libenter perpeti, Dei causa perpeti est. Passim quidem Historiæ commemorant bonos a malis probra, sannas, ignominiam et contumelias pertulisse; nusquam autem litteris proditum est malos a bonis dedecore et contumeliis affectos esse. Jam si servi illius sumus, qui in terris degens etiam a suis derisus est, id est Christi Jesu, qui non sine gravi contumelia olim dictus est homo vorator, vini potator, peccatorum et publicanorum amicus, Samaritanus, in furiam versus et dæmonium habens, parum scilicet est harum comparatione blasphemiarum atque contumeliarum, quidquid nobis hodie tanquam ejus ministris et sectatoribus irrogatur. Satis enim abunde jam ante ab ipso præmoniti sumus, nec sine piissima consolatione, quod talia pateremur, dum ait: *Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum, sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus, et servo sicut dominus ejus. Si patremfamilias Beelzebub vocaverunt: quanto magis domesticos ejus?* Item: *Non est servus major domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur.* Ex quibus id potest perspicue intelligi eos lupos suapte malitia effici, qui alios persequantur, non

Hebr. XI, 36.

Matth. XI, 19. *Luc.* VII, 34. *Joann.* VIII, 48. *Marc.* III, 22.

Matth. X, 24.

Joann. XIII, 13, 14. *Ibid* XV, 20.

Oves Christi quænam veras efficiant. *Matth.* VII, 15.

qui persecutionem sustineant. Qui enim persecutionibus infestantur, eos oves rectius quam lupos dixeris.

G. — Hac ex causa lupos vos appellari convenit, quod, ut Christus ait, vestimentis ovium tecti cum sitis, intus estis lupi rapaces.

J. — Quibus scriptis convinci potest ea Christi verba ad nos pertinere? quæ quidem ipsum de Pharisæis dixisse constat, non ita tamen ut eorum damnaret vitæ institutum (quod utique bonum erat et pios multos complectebatur), sed ut hypocrisim retunderet, qua ex iis quidam laborabant, sicut et in omni vitæ genere eo vitio quidam detinentur: quando nonnullos fere ubique reperire licet, qui vitæ sanctæ speciem quamdam præ se ferant tantum, ut humanam captent gloriolam quamdam vel existimationem, aut alterius temporalis commodi gratia, cujus farinæ sunt, qui Deum integro corde non quærunt, sed sese potius spectant, in suisque actionibus sinistra quadam intentione ducuntur. Quidquid enim agunt, non ex Dei sed privato amore proficiscitur. Tales sunt in primis patriarcha vester Lutherus, deinde fallacissimi ac seductores apostoli ejus, qui dissensiones et offendicula faciunt, et per dulces sermones falsamque divinorum Scriptorum interpretationem mundum evertunt atque seducunt : a quibus ut caveamus nobis Apostolus nos commonet. Et Christus ipse, ubi adversum ejusmodi prophetas nos præmonuerat, adjecit : *A fructibus eorum cognoscetis eos. Omnis arbor bona bonos fructus facit; mala autem arbor malos fructus facit.* Vide jam obsecro loca omnia, urbes et regiones, ubi Lutheri secta dominium obtinet, qui ibi fructus exsistant, illi scilicet omnes, quos Apostolus ad Galatas fructus carnis appellat dicens: *Manifesta autem sunt opera carnis, quæ sunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, et his similia; quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Hi igitur fructus sunt, qui ex vestri pseudoevangelii architecto cunctisque illius sectatoribus exorientur.

Lutheri et suorum sectatorum opus quod.

Rom. XVI, 17.

Matth. VII, 16, 17.

Galat. V, 19-21.

CAPITULUM SECUNDUM.

Cur monachi singulari sese habitu contegant.

G. — Hac ex causa lupos vos dici convenit, quod specialem quemdam defertis habitum, velut sancti quidam, cum tamen æque sitis homines ut cæteri, imo sæpius etiam pejores cæteris.

J. — Si propterea lupi sumus, quod dissectas et laciniosas non gerimus vestes, uti vos facitis et alii quidam, necesse est etiam Eliam, Eliseum et Prophetas alios, itemque Domini Baptistam Joannem lupos fuisse, ut qui minime vulgari usi sint indumenti genere, et ab aliis sese sejunxerint. Imo vero etiam Christus Optimus Maximus, quod nefas sit dicere, lupus erit, vestro quidem judicio, si reversus in terras, subucula petulanter implicata et aureis filis superne intexta, aut veste quæ conscissas et lascivis circumdatas limbis manicas non habeat, minime utatur.

IV. *Reg.* I, 8.

Marc. I, 6.

Joann. XIX, 5.

Luc II, 7, 12.

G. — Dic mihi, obsecro, cur vos monachi peculiare vestimenti genus assumitis?

J. — Quæso te, cur et tu alium geris habitum atque rusticus, et idem ipse alium quam civis aut mechanicus quispiam, isque non eumdem, atque mercator : ii omnes dissimilem ab eo, qui sacerdotibus vel doctoribus vel canonicis in usu est?

G. — Olim quidem fuerit fortassis in diversis hominum statibus ejuscemodi vestium discrimen, at nostra ætate revera perexiguum est : quando rusticus civium, mechanicus nobilium, sacerdos militum habitum æmulatur, soli vos monachi vestrum retinetis cucullum.

J. — Relucet ergo vel ex hoc solo vitæ religiosæ vel cœnobiticæ constantia, ut quæ perpetim antiquam illam et priscam

Habitus monastici antiquitas.

vestium speciem reservet. Quodilbet enim Institutum monasticum suum retinet habitum, quem a primis suis auctoribus et architectis, quorum quidam ante mille vixere annos, suscepit : cum tamen vos seculares non illius modo temporis intervallo, sed quolibet ferme triennio vestes in alias formas mutetis, ita ut quarto quoque anno novo vestimenti genere utamini.Olim quidem nobiles insigniori præ civibus habitu induebantur ; at nunc quando cives sericis sese vestibus contegunt, nobiles cinericii coloris rudi panno teguntur.

Habitus secularis et curiosi causa quæ.

G. — Hujus ratio est, quod cives et negotiatores merces omnes et mimos sibi coacervent, atque ea re suis opibus et præclaris vestibus aliis sese anteponant. Vellem per animam meam interim mihi copia daretur ejusmodi pingues uspiam apprehendendi arietes, qui cum nullis natalium insignibus præditi sint, tamen nobiles se haberi volunt : equidem eos egregie tonderem.

J. — Noli, obsecro, tam temere jurare, neque tam malignum erga quemquam animum gerere, aut aliena appetere. Quod cives quidam opulenti sunt, eorum cura et labore actum est, quæ pro rebus temporariis lucrandis impendunt. Ea autem ab eis, imo vel a quolibet mortalium velle auferre, ut ipse nosti, non est Evangelio consentaneum. Non ergo tibi religio est ejusmodi esse voluntatis, ut ea auferre cupias.

G. — Hem ! quæ isthæc monachorum deliramenta sunt ? Quid hæc meam gravent conscientiam ? Decet hoc militem ; quod nisi ita esset, quantum me oportebat angi animo, quando quodam loco hospiti meo sex aureis mansi obligatus, et una nocte quidquid habui nummorum una cum sacculo aleis perdidi ?

J. — Ut igitur hospiti satisfecisti ?

G. — Equidem necdum illi satisfeci.

J. — Qua tandem ratione ab illo recessisti ?

G. — Cum nihil præter equum reliquum haberem, eumque hospes suo jure sibi retinere vellet, ejuscemodi tragœdiam excitavi, ut me, se licet insoluto, inde abscedere gauderet.

J. — Etiam hoc Evangelio fuit consentaneum ? Certe Deum timere debueras.

G. — Monachorum et Monialium sit iste timor : sed ab instituto dilabimur. Necdum mihi satisfecisti, qua tandem ratione vos monachi alio atque nos vestimenti schemate utamini.

Cucullus cujusnam rei monachum admoneat.

J. — Ea scilicet quod secus atque vos vivamus. Cum enim ultra communem præceptorum viam, qua omnes ingredi tenentur, arctius nos et severius Deo obligemus ; cum item multa et agamus et omittamus, quæ vos nec agitis nec omittitis, idcirco etiam humili nos vestimento, nempe cucullo, induimus, qui nos propositi nostri et ejus quem amplexi sumus canonis observandi commonefacit, item nobis in mentem reducit quemadmodum ab habitu seculari disjungimur,ita et ab actione seculari alienos et disjunctos nos esse oportere. Quod si tibi in Dei servis iniquum videtur, multo quidem iniquius fuerit hominum, vel urbium, vel principum ministros dominorum suorum vestes gerere ab aliorum vestibus colore atque etiam aliis quibusdam signis discretas, unde etiam cujusnam domini sint possunt internosci. Neque id tamen quisquam reprehendit : imo etiam gloriosum ducitur, si quis alicujus præpotentis domini vestitu, tanquam adscitus et adscriptitius ac peculiaris illius minister, ad ejusque pertinens familiam, donatus sit. Sed et domini vel principes id sibi honorificum putant, si famuli sui,extraneo posthabito cultu, ipsorum, id est dominorum, vestibus utantur. Hunc in modum cogitare debebis Dei quoque servos religiosum gestare habitum ad honorem Dei, eum videlicet, quem primi eorum Patres in divini famulatus signum suscepere.

G. — Non vos soli estis Dei servi, nos quoque illius sumus. Si ergo sic se res haberet, ut ipse ais, oporteret omnes nos cucullis contegi.

J. — Verum quidem est, pios omnes

christicolas Dei ministros esse ; inter eos tamen quidam ex abundantiori charitate atque in majoris erga suum Dominum, id est Deum fidelitatis argumentum, sponte sua, nemine cogente, divinæ exsequendæ voluntati excellentius atque perfectius sese tradunt, quam aliis in commune præceptum sit : id est, nedum præcepta Dei, sed etiam quæcumque illi placere norunt exsequi student, eoque omnem suam referunt ac dirigunt vitam, ut a mundanis abstracti rebus uni Deo in illius cultu ac famulatu adhæreant, ei totos se dedant, atque adeo etiam votis illi se adstringant. Et hac de causa simplicem et huic mundo despectum ferunt habitum, tanquam peculiares Dei servi, Deo penitus dediti et mancipati, quemadmodum Levitæ olim in veteri Testamento.

Habitus abjectior monachorum quid designet.

Num. III, 6, 12. *Deut.* XIV, 2.

G. — Facitis hoc nimirum in vestri gloriam, ac nostri despectum, ut cum nos ejuscemodi servitutem amplexi non simus, vos singulares Dei ministri appellemini.

J. — Neutiquam sane ea re animis extollimur, nec vos aspernamur : potius miseret nos vestri, qui interim quadam adacti necessitate, interim propria ducti voluntate, usque adeo mundi vos negotiis immergitis, ut animarum vestrarum cultusque divini prorsus obliviscamini. Deinde ubi attendimus nos per vos defendi et adjuvari, quo tranquille et pacifice in Dei cultu permanere queamus, Deum pro vobis obsecrare solemus : neque dubium est (etiamsi vosipsi in Dei famulatu et cultu tamdiu tamque severe et rigide perseverare non possitis, auxilio tamen estis, ut qui etiamnum divino sunt addicti cultui, in eo permaneant) etiam vos apud Deum illius famulos haberi ab eoque præmium consequi, tanquam qui ejus cultum promoveritis atque tutati sitis.

G. — Facile mihi hoc pacto persuaseris, ut me pœniteat toties damna cœnobiis intulisse, eisque fuisse oneri ac sumptui. Soleo namque apud monachos hospitium deligere, sumptus facere, equos ad eorum præsepia collocare, non quidem pietatis aut devotionis gratia, sed ut meis parcam impendiis et cætera. Verum age jam cœpta prosequamur. Dic mihi, oro, undenam vel quando monachis in mentem venit, ut tale vivendi genus assumerent, quo se divino cultui severius obligarent aut dederent? Cur non idem perspectum habuerunt, atque fecere illi, e quibus fides nostra sumpsit exordium ac incrementum ?

J. — Non absurda est hæc tua percontatio. Erras autem, quod putas ejusmodi religionem ac pietatem non semper in mundo exstitisse. Nam et in veteri et in novo Testamento religiosi fuere qui, ex singulari quadam animi pietate vel devotione, præ cæteris mortalibus vitæ quoddam institutum susceperunt, ubi ultra communia Dei præcepta, formam quamdam præscriptam haberent in Dei beneplacito exequendo sublimius et angustius sese exercendi. Atque adeo primus ille in novo Testamento christianæ Religionis status nihil ab hac monastica discrepabat vivendi ratione, qui, posteaquam apud christianæ pietatis professores communiter observari desiit, denuo excitatus est, non quidem generatim pro omnibus, sed pro quibusdam speciatim singulari devotione præditis, idque passim certis quibusdam locis, quæ nunc Cœnobia dicuntur; qua de re pluribus agere nihil attinet, quando libellus quidam a Joanne Lanspergio Cartusiano editus est, quem apud me habeo, isque Imperatori dedicatus, ubi perspicue satis explicatur, quid monastica sit vita, unde traxerit originem et ut semper fuerit, etiam sub veteri Lege, tametsi monachorum aut cœnobiorum nomen non semper fuit.

I. *Reg.* XIX, 20.

IV. *Reg.* VIII, 2, 4. *Act.* IV, 4, 31, 32.

G. — Hiccine liber est ?

J. — Est.

G. — Monachi effigiem illi impressam video.

J. — Quid refert tandem monachi an alterius figura illi impressa sit ?

G. — Per Deum immortalem, perque Sanctos omnes illum perlegam, licet vel

cacodæmonis gerat impressum simulacrum.

J. — Quæso te, Georgi, ne tam sis blasphemus in Deum et Sanctos ejus. Quid vero hisce juramentis et blasphemiis uti attinet ?

G. — Non possum ab his abstinere, quippe quibus a teneris assuevi : imo quando a juramentis mihi tempero, non mihi civilis esse videor, pudetque me aliis uti verbis.

J. — Et quæ hæc, obsecro, verecundia est ? Deum potius timeres, et ab hac consuetudine paulatim desuesceres, uti eam paulatim contraxisti. Ut enim arbitror, meministi te quandoque non esse execrationibus usum, atque ea res non nisi prava consuetudo est.

G. — Non memini sane me unquam in omni vita mea maledictis abstinuisse. Quanquam cum puer essem, si me forte pater loquentem audisset, nec execramenta adhibentem, male mihi precabatur dicens, quod nunquam in virum aut militem evasurus essem, plane aut maledictis utendum mihi esse, aut me semper sibyllam quamdam vel monacham fore.

J. — Ea nimirum pessima fuit institutio, nec ea precor apud tuas proles uti velis.

G. — Equidem proles nullas habeo.

J. — Proles nullas habes ?

G. — Ex uxore mea nullas habeo : quæ autem ex adulterio natæ sunt, eas nec numerare sufficio. Sed hæc missa faciamus. Librum hunc cujus meministi perlegam, ut dixi, si quid fortassis unquam certi possim de vita monastica reperire.

J. — Ut quid hac de vita tantum explorati habere appetis ?

G. — Causam haud gravate referam. Cum in minori essem ætate, cernerentque parentes me non quantum ipsi voluissent mundo ac militiæ esse deditum, præsumebant animo inertem ac velut truncum me fore ; itaque in cœnobium quoddam me relegabant. Ubi cum duos exegissem menses, diutius eam vitam ferre non potui.

J. — Quot tum ætatis habebas annos ?

G. — Septemdecim.

J. — Quid tibi in cœnobio grave erat ?

G. — Vigilare et jejunare non potui. Vespertinis quidem horis libens ad mediam usque noctem poculis indulsissem, uti apud patrem meum consueveram ; tum vero cubitum ire cogebar et duro strato fessa membra reponere. Atqui non modo somnum capere solus non potui, sed, etc.

J. — Eho, tam cito. Revera jam plus satis mundo plenus eras.

G. — Excusso igitur cucullo, monachis cum maledictis valefeci.

J. — Nihil interim in mundo acerbius perpessus es quam illo in cœnobio pertulisses ?

G. — Multa profecto. Nam et media sæpe hyeme frigida indutus lorica, inter hostium agmina cum vitæ periculo equitavi, quando usque eo intensa erant frigora ut pedes non sentirem. Multis etiam noctibus, in tentoriis gelida humo recubui : itemque plures noctes aleis et chartarum lusibus insomnes exegi. Interdum etiam belli tempore nec panem habui, quo famem explerem, adeo nihil usquam esculentum poterat obtineri ; contra vero sæpe noctes atque dies continuos comessando, largiter potando vomendoque transegi.

J. — Deus bone ! quid audio ?

G. — Interim nonnunquam vitrum attritum aut tomentum, vel calceamentorum corrigias, sive lignum et alia pleraque absurda edere oportebat.

J. — Quid te, ut id ageres, compellebat?

G. — Alius alium compellere solet. Propinat mihi quispiam ipse nihil abnuo ; itaque quidquid primum ille facit, idem me imitari necesse est, tum edendo, tum potando, etiamsi stercus equorum aut canum urinam prior ille sumpserit.

J. — Ista videlicet evangelica sunt opera ? Quisnam hic ordo est, bone Deus ? o quam duram præstatis tetris spiritibus servitutem. Certe minori negotio possetis cruciamenta mereri inferorum.

G. — Ubi pariter sumus, nihil id nobis molestiæ affert.

J. — Vel hinc ergo colligere possis, quam nihil grave sit, Deum amanti divinasque percipienti consolationes, servire Deo. Et tamen vitam vestram Christus laborem et onus appellat, a quo nos liberamur, cum suave Christi jugum et leve onus in nos recipimus : tanto scilicet facilior ac tolerabilior est Christi quam cacodæmonis servitus.

Matth. XI, 29.

G. — Hem ! semper fere ab instituto delabimur.

J. — Nihil refert. Cerno equidem magis opus te habere ut de tuapte instituaris vita, quam vel cœnobitica, vel cujusvis alterius status vel ordinis.

G. — Verum fortasse dixisti. Attamen libet monachorum vitam habere exploratam : neque tantisper exspectare queo, donec libellum ante memoratum evolvam. Dic igitur, cur hoc genus vestimento utamini.

J. — Jam satisfeci tibi.

CAPITULUM TERTIUM.

Num cucullus religiosa sit vestis.

G. — Satisfecisti quidem mihi, fateor, cur peculiarem geratis habitum : at scire velim, cum singulare quiddam sectari velitis, qua tandem ratione permoti sitis, ut cucullum tunicæ sive pallio annexum, aut scapulare, quod vocant monachi omnes, quotquot mihi videre contigerit, habere decreveritis, quo, sicut suis cucullulis moriones, tegimini.

J. — Jam ante dixi tibi simplicem nos atque humilem circumferre habitum, idque secundum spiritum, non pro mundi fastu vel gloria. Atque istiusmodi indumenti species vel forma, nedum in veteri sed etiam novo Testamento, in vestibus cultus Dei præcipue in usu fuit. In veteri quidem Testamento, cum Deus vestes, quibus Aaron Pontifex et post eum summi Præsules uti deberent, exprimeret, etiam tunicæ hyacinthinæ meminit : in cujus medio supra esset capitium. Prophetæ quoque et eorum discipuli, quos Scripta divina filios Prophetarum vocant, qui teste sancto Hieronymo veteris Testamenti monachi fuere, peculiari quodam vestium genere unde agnoscebantur sese operiebant, id quod in Elia propheta manifeste apparet. Cum enim Ochozias Samariæ rex ægrotaret, misissetque nuntios qui consulerent Beelzebub deum Accaron, utrum vivere posset de infirmitate sua, Elias eis pergens obviam, reprehendit eos quod ad dæmonem consulendum missi essent : jussitque eos redire ad regem, eique quod moriturus esset renuntiare. Reversi nuntii verba quidem Eliæ retulerunt ad regem, sed cum quisnam esset indicare nequirent, tandem ex descriptione habitus rex Eliam esse didicit. Eliseus itidem cum unum ex discipulis suis misisset, qui Jehu ungeret regem super Israel, isque clam peractis omnibus abiisset, reliqui principes, qui eum antea viderant, dixerunt ad Jehu : *Quid venit insanus iste ad te ?* Animadvertis hinc ut Prophetarum vestes tanquam morionum habitum duxerint, neque secus eos derisui habuerint atque hodie monachi eorumque cuculli habentur : cum tamen ipsi monachi suum Institutum, nedum quod ad vestes attinet sed etiam morem Deum cantu ac precibus laudandi a Prophetis sumpserint, sicut in libello tibi abs me tradito comperies. Itaque sodalitates religiosorum, qui in promissionis terra apud Prophetas ceu eorum discipuli multis locis commorabantur, singulare vestimenti genus in usu habebant, cui verisimile est capitium annexum fuisse ; qua de causa a mundi sapientibus velut insani aut fatui deridebantur. Porro in novo Testamento, si vestes, quarum in Missæ sacro usus est, inspicias, advertis nimirum vesti sacræ, qua sacerdos indutus est, superne adjunctum velut cuculli monastici capitium, itidemque vesti illi, qua sub Magnificat thuribulum gestans utitur. In plurium etiam Episcopatuum summis collegiis et parochiis, Canonici quoddam circumferunt pallium monastico capitio præditum : quo si-

Hieron. Monachi veteris Testamenti qui fuerint.

IV. *Reg.* II, 8.

IV. *Reg.* IX, 1-2.

Exod. XXVIII, 31, 32.

Ibid. XXIX, 5.

militer etiam ipsi Parochi aut eorum vicarii multis locis indui consueverunt. Cardinalium quoque habitus nihil a monastico cucullo differt. Doctores item theologi, dum simul conveniunt causa religionis, supra cæteras vestes velut integrum gerunt cucullum, cujusmodi sancti Benedicti sectatores in usu habent. Alias tum ipsi, tum alii Universitatum studiosi in humeris quasi monachi capitium ferunt : usque adeo hæc vestis religiosa habetur, ut prope Ordines vel status omnes serio quidpiam acturi aut gravitatem præ se laturi, monasticum sibi cucullum adhibeant ; sicut etiam quibusdam locis illi, qui funus deferunt aut lugent, oculos et caput cucullo monastico obtegunt ; itemque in oppidis dum venerabile Sacramentum fertur ad ægrotum, scholastici quidam ipsum Sacramentum antecedunt, in capite cucullum gerentes, iidemque cereos vel sacra vexilla portantes. Et quid me multa commemorare attinet ? In ipsis Fidei nostræ primis initiis, quando etiam adulti et justæ ætatis homines ad Baptisma veniebant, christianorum omnium primus habitus vestis erat alba assutum habens capitium, quo ceu monastico cucullo caput tegebatur ; eamque vestem diebus octo ferebant. Quare hodieque octava dies post Pascha, Dominica in Albis dicitur. Tum enim omnes illi, qui in Sabbato Sancto baptizati fuissent, in albis vestibus pariter in templo conveniebant, ubi de vita pie instituenda et transigenda quædam ad eos fiebat adhortatio : ac deinde communes et honestas, ut ante Baptismum, vestes assumere permittebantur. Quod autem ita, ut dixi, primus christianorum habitus vestis monastica fuerit, etiam hodie multis Germaniæ ac Italiæ Episcopatibus probari potest, ubi infantes, dum e sacro fonte levantur, parva primum interula induuntur, cui annexum capitium est, monastici cuculli schemate, in ipsoque crucis signum assutum est : cujusmodi interulas beatissima illa Elisabeth regina pauperculis ingenti cum devotione conficere atque donare solita fuit. Estque hic mos pervetustus, hodieque perseverat, et in ipsius nostræ Religionis initiis observatus fuit. Facile igitur hinc potest elici, primum christianorum indumentum monasticæ vesti consimile fuisse. Verum uti homines primam suam christianæ Religionis abjiciunt vestem, ita etiam ea quæ in Baptismo Christo polliciti sunt, deserunt ac contemnunt. Atqui cum vita monastica eo consilio instituta sit, ut illius professores ad eam redeant innocentiam, quam in Baptismo et post Baptismum fuere adepti, hoc est, ut Christo jam integre præstent quidquid ei in Baptismo promiserunt ; ea re etiam ejuscemodi vestimenti genus, quo in cœnobiis utantur, eis assignatum est, quale in Baptismo primum suscepere ac induti sunt, uti vel ipso suo habitu commoveantur in ea degere innocentia, quam in Baptismo sunt consecuti. Ergone hoc tibi pium, religiosum et christiano homine dignum videtur ?

Vestis recens baptizatorum qualis olim fuerit.

Dominica in Albis quænam quareque sic dicta sit.

Vita monastica cur instituta sit.

G. — Siquidem sic se res habet, ut ipse asseveras, non est quod contradicam. Sæpe sane et audivi et perspexi feminas, dum partui propinquæ sunt, ejusmodi quales ipse commemorasti conficere interulas : sed quando infantes iis induantur, non vidi.

J. — Nunquamne infantem ullum e sacro fonte levasti ?

G. — Ita, semel duntaxat.

J. — Non ergo tum id observasti ?

G. — Quid vero id observassem, qui alia tum mente tractabam ? Et revera sacrificulus ille usque adeo suis preculis ex libro prolatis nos detinebat, ut plus me defatigari sentirem, quam si duodecim horis continuis equitassem : atque interim toties infantuli nomen exprimere illi cogebar, ut mecum ipse cogitarem, num tam esset obliviosus, ut nomen illius memoria tenere non posset. Et si quidem hora fuisset pomeridiana, bene potum illum suspicatus essem.

J. — Absurde satis loqueris, nec advertis tamen tete quoque cucullum gerere.

G. — Qualem cucullum ?

J. — Quæso te, bardocucullus vel reci-

nium hispanicum, nonne monachi cucullus dicitur ?

G.— Apage te cum tuo cucullo : satis jam superque eo meas obtudisti aures. Velim jam de canone me certiorem reddas.

J. — De quo tandem canone ?

CAPITULUM QUARTUM.

Utrumne canones monastici et tria vota ex Evangelio profecta sint.

G. — Jam ante dixisti mihi quemdam vos monachos canonem amplexos esse. Sed Christus in Evangelio suum nobis canonem tradidit, quem quisquis servaverit salvus erit.

J. — Ita est, ut dicis.

G. — Cur igitur hunc vos non recipitis, per quem salvi esse possitis ?

J. — Utique et nos eum recepimus.

G. — Quando vero ?

J. — Dicam id equidem ac lubens, precor tamen interim ipse, qui evangelicus vis haberi, dicas mihi, quandonam Christi canonem susceperis ?

G. — Id plane incompertum habeo.

J. — Itane id ignoras ? Quando igitur Christi præcepta omnia servare cœpisti ?

G. — Id quidem haud facile dixero. Hoc tamen probe novi, quando me evangelicum amplexum esse canonem certior factus sim, ante annos aliquot, sacerdotes mihi persuadere moliebantur verum christianum me neutiquam agere, nisi hæc atque illa servarem, nisi hæc atque illa omitterem, itemque si hæc atque illa facerem : (quæ tamen fieri non poterant) salvum me effici non posse. Denique ubique vel plus vel minus causabantur, donec tandem Martinus Lutherus Evangelium nobis deprompsit : ex quo id jam didici sola fide sine operibus salvos nos posse fieri ; ita nunc adverto evangelicum me esse, et in vero canone me permanere.

J. — Unde, quæso, id animadvertis ?

G. — Inde scilicet, quod firmiter credo salvum me fore, etiamsi bonis sim operibus vacuus, imo etiam sine operibus. Credo enim Christum hominem factum, natum, concionatum esse, etc., et, si ita res posceret, etiam plura crederem (quid enim fides possit obesse ?) tantum ut salvum fieri liceret.

J. — Ah, proh dolor ! ut miseræ animæ seducuntur. Postmodum, volente Deo, hinc tecum colloquar : jam tuæ prius quæstioni faciam satis. Christi canonem (de eo namque percontatus es) in Baptismo suscepimus, uti et tu ipse et christiani omnes fecere.

G. — Cur igitur illum non servatis ?

J. — Possem respondere, cur etiam vos illum non servetis. Sed rationabilius responsum reddam. Toto quidem studio in id incumbimus, ut illi convenienter vivamus.

G. — Quorsum ergo adhuc alium requiris canonem ?

J. — Non utique hac ratione alio canone habemus opus, quasi per Evangelium non possimus effici beati, aut tanquam Evangelium ad salutem non sufficiat ; sed ut ipsum Evangelium rectius, constantius, perfectius servemus, ea re monasticum suscepimus canonem, qui tamen, ut probe me capias, nihil est diversus ab Evangelio, sed ex ipso Evangelio petitus et extractus, atque inde promanans, et, ut dixi, Evangelii rectius observandi causa a nobis assumptus. Canon monasticus quo spectet.

G. — Mira sunt quæ narras. Enimvero et mihi quinque vel sex Evangelii capita perlecta sunt : deinde ubi a sociis abesse licuit, bonam illius partem, uxore mea legente, auscultavi ; nihil autem uspiam de cucullo reperi, aut unde monasticum canonem agnoscere daretur.

J. — Legistine ut Evangelium Joannem Baptistam de illius simplicitate ac aspero et ab aliorum habitu discreto vestimento commendet ? *Matth.* III, 4. *Marc.* I, 6.

G. — Legi equidem, nam vestitus erat pilis equorum.

J. — Non equorum, sed camelorum pilis.

G. — Perinde est, cujusmodi pili fuerint, equini an camelini.

J. — Ita ergo fatearis necesse est eo ipso, simplicem ac pœnitentiæ agendæ causa institutum habitum religiosorum commendatum esse, cum tamen nemini sit offendiculo. Cui enim obesse queat cucullum me gerere, nullis purpuræ damascenæ aut serici villosi limbis ornatum ?

G. — Quosdam sane monachos vidisse me memini, quorum vestis, sive cucullus esset, sive non, ex tam præstanti confecta panno erat, ut posset sufficere vel principi.

Studium vitæ monasticæ quodnam sit.

J. — Non hic aliorum facta defendenda suscepi ; de ipso monastico statu loquor, qui canone ex ipso Evangelio desumpto utitur.

G. — Id mihi explices velim.

J. — Præcipuum vitæ monasticæ studium est trium votorum observatio : ut verbi gratia, castitatis, quam Christus nos docet, ubi de spiritali loquitur castratione ; quam et Isaias præclaris vehit laudibus ; itemque Apostolus, ubi ait : *Bonum est homini mulierem non tangere ;* et rursus : *Volo autem omnes homines esse sicut meipsum. Dico autem non nuptis et viduis, bonum est illis, si sic permanserint, sicut et ego* (subaudi in castimonia quam Apostolus sectabatur). Deinde multis affirmat verbis præstare virginem permanere in castitate, quam nubere, dicens virginem innuptam non curare ut placeat viro, quod in matrimonio necesse est, sed ut placeat Deo : et licet non peccet si nubat, melius tamen eam facere, si permaneat in virginitate, etc. Hoc scilicet tum ipsius Christi tum Apostoli consilium religiosi amplectuntur, idemque cuncti monastici canones præscribunt, non quasi ab hominibus effictum, sed velut a Christo laudatum, ab Apostolo consultum, a Sanctis, imo et a summis atque sanctissimis hominibus, puta ab ipsa Dei Genitrice et Jesu Christo ejus Filio in eorum vita observatum. Secundum votum est obedientiæ. Hujus laude tum veteris tum novi Testamenti paginæ implentur, et fit ibi adhortatio, ut *sublimioribus potestatibus omnis anima subdita sit, nedum bonis, sed etiam discolis ;* item, ut illis quoque præfectis mos gerendus sit, qui quod dicunt, ipsi non faciunt ; itemque ut Christus obedientiam Superioribus præstitam tanquam sibi exhibitam ducat. Ad hæc, ut nosipsos abnegemus, ut etiam omni humanæ creaturæ subditi simus propter Deum ; atque ut Christus ad mortem usque obedierit, nobis relinquens obedientiæ exemplum, ut sequamur vestigia ejus, itaque et hoc consilium religiosi secuti, suis idem canonibus inseruerunt, adjuncta etiam ipsum observandi pollicitatione et voto. Tertium votum est voluntariæ paupertatis, quod itidem religiosi imitandum suscepere, atque inter canones suos collocarunt, illis Christi Jesu verbis permoti, quibus ait ad opulentum illum adolescentem : *Si vis perfectus esse, vade et vende omnia quæ habes, et da pauperibus, et veni, sequere me.* Sed et pluribus aliis tum ipsius Salvatoris tum Apostoli sententiis, ad voluntariam paupertatem invitamur : ad quam etiam non parum accendimur ac provocamur, dum Christi extremam inopiam discimus : dum quæ promiserit facultates suas et res temporarias illius amore deserentibus, audimus : dum ut primi illi nostræ Religionis professores summa cum laude nihil proprium, sed omnia communia habuerint cognoscimus : atque demum ubi pauperes spiritu, seu voluntarie pauperes beatos prædicari lectitamus. Ista, mi Georgi, evangelica Christi sunt consilia, non quidem ab illo præcepta omnibus, sed volentibus tantum, et quadam animi devotione ea appetentibus consulta : de quibus etiam consiliis ipse dicit : *Qui potest capere capiat.* Et adolescenti ante memorato ita dixit : *Si vis perfectus esse, etc.* Non ait : Necesse est ut sic agas, alioqui salvus esse non poteris, sed : *Si vis perfectus esse, vade, etc.* Audivi jam, quod in monasticis canonibus præcipuum est, quæ sunt Christi consilia et evangelicæ traditiones seu institutiones : quæ ea de causa assumun-

Matth. XIX, 12.

Is. LVI, 3-5.

I. *Cor.* VII, 1.

Ibid. 7, 8.

Ibid. 34-38.

Castitas monastices unde ortum habeat.

Obedientia religiosorum unde.

Rom. XIII, 1.

I. *Pet.* II, 13, 14.

Matth. XXIII, 3.

Luc. X, 4.

Ibid. IX, 3.

Philip. II, 8.

Paupertatem monachorum probari ex sacris.

Matth. XIX, 21.

Zach. IX, 9.

II. *Cor.* VIII, 9.

Act. IV, 32.

Matth. V, 3.

Ibid. XIX, 12.

tur, tametsi in præcepto non sint, ut Christi jussa, tanto melius, facilius, absolutius perficiantur. Isthæc namque consilia, si observentur, multas peccandi occasiones et divinæ legis transgressiones auferunt.

astinonia onastica uænam xigat.

Age, de singulis votis quædam proponamus exempla. Qui Deo castimoniam vovit et servare statuit, non solum ipsa sibi luxuria interdixit, sed etiam peccatis illis omnibus, quæ admittuntur, ut ad libidinem pervenire liceat, quæque ad obscenos actus perducunt. Castitas vetat carnalem amicitiam, choreas, nocturnas impuri amoris causa musicas, modulationes, amplexus, oscula, inhonestos attactus et verba pluraque alia vitia a luxuriæ peccato nihil disjuncta, sed eam aut præcedentia aut subsequentia : quæ tamen omnia vitare necesse est eum qui luxuriam vitare velit.

Luxuriam uænam xstinguant.

Sicut autem castitatis gratia multa alia propudiantur vitia, ita et perplures sanctæ assumuntur exercitationes, ut est castigatio corporis per vigilias, labores, jejunia, disciplinas, etc., cibi ac potus parcimonia, morum integritas, verborum honestas, pravæ societatis evitatio, etc. Cernis jam ut una virtus tot ex homine mala profliget, utque unius virtutis obtinendæ causa sint multa mala vitanda et pia exercitia assumenda? Quæ causa est, cur in monasticis canonibus multa sint præscripta, quæ ad castitatem, vel aliam virtutem adipiscendam atque servandam potissimum pertineant, quæ tamen prima fronte extranea, absurda et supervacanea videantur. Quæ autem de castimonia jam dicta sunt, eadem possint et de paupertate dici, quæ nihil proprium possidet. Quot peccata putas ex avaritia admittuntur (quam Apostolus tum malorum omnium radicem, tum idolorum servitutem nominat, itaque quod peccata vel perpetrantur, vel ea admittendi occasiones præbentur, dum rebus accumulandis navatur opera), tot sive peccata, sive peccandi occasiones per voluntariam paupertatem præscinduntur ; cujusmodi sunt, verbi causa, mentiri, jurare, fallere,

I. *Tim.* VI, 10.

Coloss. III, 5.

Avaritiæ mala quæam sint.

odium, invidentia, furtum, prædatio, proditio, homicidium, quæ cuncta ex avaritia proficiscuntur, sicut et plura alia vitia, quæ tamen locum nullum habent, ubi paupertas voluntaria assumitur. Unde et Christus ait : *Facilius est camelum intrare per foramen acus, quam divitem intrare in regnum Dei.* Denique ut et de obedientia quidpiam dicamus, quot ea peccata resecet, vel inde constare potest, dum animadvertitur quod ex superba, propria ac sibi-ipsi obsequente voluntate vitia nascantur. Quot item errore, ignorantia, imbecillitate, infirmæ ac debilis voluntatis peccata perpetrentur, ut sunt, temeritas, arrogantia, audacia et id genus alia : quæ omnia in humili et abnegata voluntate, quæ se propter Deum alteri ut Superiori submiserit ac permiserit, atque ex obedientia sibimetipsi renuntiaverit juxta Dei placitum, locum nullum obtinent. Nostra namque voluntas, proh dolor! semper in malum quam bonum proclivior est, et homines vitiosæ propensioni quam rectæ rationi facilius obsequi consueverunt, nisi vel præcepto vel humanis adhortationibus ad bonum dirigantur ac incitentur : atque eam ob rem necesse est ut ex hac mala extrahantur libertate, quæ lata graditur via, atque in sui subter Superiores abnegationem perducantur, qua continenter in recta ad beatitudinem conserventur via, quam Christus angustam vocat.

Matth. XIX, 24. *Marc.* X, 25.

Obedientem bona quænam sequantur.

Voluntatis humanæ pravitas quanta.

Matth. VII, 13.

CAPITULUM QUINTUM.

Ut corrigi oporteat eos, qui inter religiosos non religiose viverent.

G. — Satis mihi placerent, quæ jam dixisti, modo ita servarentur. Atqui plurimum mihi hac in parte monachi culpabiles videntur. Ais namque castos eos esse. Sed revera in hac parte plures non admodum commendabiles sese præbent, qui mulierum consortio nimium delectantur, et cum eis familiariter colloqui non verentur. Jam quod ad paupertatem voluntariam attinet,

quam eos colere oporteret, undequaque corradunt atque coacervant sibi bona temporaria, ut nedum nullam patiantur inopiam vel defectum, sed interim etiam multa habeant superflua. Et quamvis fortasse dicturus es communibus eos vivere et sustentari bonis, neminem privatim quidquam habere proprii, mihi tamen id neutiquam est verisimile. Facile crediderim, si toties in cœnobiis inter monachos versarer, quoties alioqui apud eos hospitium deligo, aut forte non vocatus ultro apud Abbatem convivor, satis superque me percepturum, ut ipsi etiam monachi inter sese de rebus concertent dicantque, verbi gratia : Hoc est meum : hæc ipse huc adduxi, hæc tibi data non sunt, hæc ad te non pertinent, etc. Interim hoc affirmare possum, aliis hominibus eos esse tenaciores, licet hac se ratione tueri velint, quod ab Abbate sibi negent dandi copiam esse factam.

J. — Siquidem de bonis loqui velimus monasteriis, vitam suam ad præscriptum canonum instituentibus.

G. — Vivere etiam juxta Evangelium deberent : alioquin Regulas ipsorum prorsus nihili pendo.

J. — Quo pacto secundum Regulam vivere, nisi juxta Evangelium quoque viverent, possent? Quamobrem, quæso, ne mihi facias in verbis involucrum. Cum Regulam dico, et Evangelium nomino, et aliquid amplius quam Evangelium : quæ tamen Regula propter Evangelii observationem promulgata est. Ubi igitur hujusmodi cœnobia sunt bene ac ordine constituta, quid mirum est, si in iis interdum aliquis reperiatur qui peccandi oblata occasione labatur? De quo fit ingens mox populi rumor. Cur non admiratione dignum videatur quod multi e contrario existant, qui honeste, religiose, caste et pie vivunt? Quorum vitæ decimæ partis vel decimam partem neque tu neque alii imitari vultis, etiam propter pecuniam et opes, licet libenter nummos accipiatis. Et quamvis in aliquo bono monasterio nonnunquam quispiam ex monachis labascat, quam crebro interea Georgius noster (liceat prima mihi frui licentia) lapsus est, cum legitimam tamen uxorem habeat, qua contentus vixisse potuisset? Quo ruunt alii adhuc liberi, de quibus silere volo? Neque hoc tamen dixerim, quod improborum monachorum peccatis velim præstare patrocinium. Quin initio dicere cœperam de religioso Instituto quod quidam amplectuntur me verba facturum, in quo multi etiam sunt, qui juxta suum propositum bene vivunt ; si autem in tam salubri proposito plerique insalubriter vivunt non mihi placent, non placent etiam Ordini, qui talem prævaricationem vetat acriterque punit. Non etiam de patentibus quibusdam loqui cœnobiis volo (si cœnobiorum porro sunt digna vocabulo), in quibus norma et observantia Religionis penitus periit : neque ejusmodi excuso, quando inibi propositum non est monasticum, tametsi cucullum induantur. Nunc vero cum de bonis cœnobiis loquimur, in quibus interim deformes quidam, sicut Judas inter Apostolos, reperiuntur, ecquid imputari aliis, qui probi sunt, debet, aut ipsius propositi accidere vitio putandum est? Quandoquidem quid tam est sacrum, ut in eo nulli contingant abusus? Sunt ergo convellenda omnia? Numquid in matrimonio non fiunt abusus? propterea forte non est bonum matrimonium, aut ideo ipsum prohibendum erit? Anne in edendo et bibendo contingit abusio? Non igitur comedendum bibendumve erit amplius? Ubi tam secura quam in paradiso vitæ est ratio? et in eo Adam in peccatum cecidit. Num hoc ergo paradisi culpa evenit? Ubi lapsus est Lucifer? in cœlo. Idcirco cœlum forsan nemo optabit, cum scelus illud in cœlo sit patratum? Cujus ordinis locique fuit, qui Dominum nostrum prodidit et in mortem vendidit? nonne fuit Apostolus? Fuit nimirum. Fuerunt ergo cæteri Apostoli improbi? Cernis igitur quibuslibet in Ordinibus locisque vitia abusionesque inveniri? Cernis haud dubio. Sed in nullos magis quam in religiosos respicitur, quamvis inter nobiles et opulentos multo major trans-

Monasteriorum nomine quinam minus digni sint.

Lapsum quorumdam non imputandum cæteris.

Gen. III, 6.

Is. XIV, 12.

Matth. XXVI, 25.

Ibid. XIV, 3.

Errata isse eve- e in nni sta-

gressio committatur : quæ tamen ita est pervulgata et communis, ut fere de ea nullus loquatur. Et adeo quoque de iis nemo dicere audet, nisi in carcerem conjici, aut in exilium relegari velit. Quotusquisque est, obsecro, qui dicere ausit de exactionibus, de expilatione et dilaniatione, de deprædatione, de oppressione pauperum ?

itia quo- mdam ominum uam sint mmunia execran-

Item, de fornicatione, de adulterio, de iniquo judicio, de ebrietate, de crapula, de superbia, de illicito lucro, de usura, de turpi vita, de inutili superflua, et quæ christianos minime deceat bonorum dilapidatione (videlicet dum in uno convivio propter aucupandam vanam gloriam, centum, ducenti vel trecenti aurei in bellariis consumuntur : quando se quisque ingurgitat et vigilat, ducit choreas salitque tota nocte velut rationis expertes belluæ aut sicut Saraceni, dum festum diem suo more agunt ad mane usque) : de præstantia item curiositateque vestium alioque superfluo fastu ? Quibus rebus se mundus divitiis emungit, et pauperes, quibus per hujusmodi inutilem, turpem Deoque invisam prodigalitatem succurri poterat, deseruntur. De hujusmodi aliisque immanioribus quam dici potest flagitiis, quis est qui verbum loqui aut scribere non pertimescat? Tantum de pauperibus et religiosis, qui se non audent neque volunt ulcisci, multum clamatur et scribitur. Hi namque in ore sunt omnium. Cæterum si contra reprehensibiles solum homines diceretur, esset id tolerabile, dandaque foret opera ut possent corrigi ac emendari ; sed jam bonos cum malis pariter in noxa esse oportet, et utrique juxta odio habentur : imo etiam propositum bonum, quod improbitatem vetat punirique præcipit, eo nomine respuitur, et quod amplius est, Ecclesiæ sanctæ Sacramenta, bona opera, laudabiles cæremoniæ, cultus et latria Dei, et omnes sacræ consuetudines hinc spernuntur, rejiciuntur et interdicuntur in communem animarum perniciem, quod est sane dolendum et visu miserabile.

Quænam odie a alis con- emptui abeantur.

G. — Propterea sic a rusticis monasteria dirui cœpta erant. Utinam Franciscus Sickingumensis et Huttenus noster superstites remansissent, mirabilem profecto tragœdiam aspexisses.

J. — Noverant principes consilium illorum non esse æquum et bonum, et Deus mentem ac sententiam eorum probe perspectam habens, principes contra illos excitavit. Jam a Deo suum tulere præmium et consilium ipsorum, quia contra Deum erat, factum est irritum. Exitus probavit an eorum principium bonum fuerit. Ita succedet etiam aliis, qui similia machinantur. Verum ut nostrum persequar institutum, aio sane destrui non debere etiam illa cœnobia, quæ sunt infamia, sed eorum habitatores reformari, concludi et ad hoc cogi deberent, ut suum Ordinem, vota, fidem Deo promissam recte servarent, suæque animæ saluti invigilarent (propter quæ in monasterium ingressi sunt), in vera charitatis divinæ, quæ in verbi Dei observatione consistit, exercitatione, darentque operam virtutum præceptorumque divinorum perfectioni consequendæ, simul etiam apud Deum suis precibus pro proximis instarent, atque ita, velut Christus docet, coram hominibus bonis suis operibus et exemplis bonæ vitæ lucem præferrent. Hæc fuit eorum, qui monasteria fundarunt, voluntas : non illa demoliri et perdere, sed tueri, ut ibi laus Dei et vita bona beataque peragatur conserveturque.

Monasteria deformata ut sint reformanda non destruenda. *Philipp.* II, 2.

Matth. V, 16.

G. — Cujus hoc interest facere ?

J. — O si magistratus et nobiles tantum cuperent ut in monasteriis vera Religio servaretur, quantum nonnulli inhiant ansasque captant religiosorum sibi vendicare bona, huic facile malo mederetur ; adeo ut mali, dissoluti ac importuni monachi (qui religioso non sunt digni nomine) cogerentur, aut, si non consilium aliud suppeteret, fugarentur et in eorum locum alii probi, et honeste pieque viventes monachi subrogarentur.

Reformatio monasteriorum ad quos pertineat.

G. — Ubi est invenire hujusmodi alios bonos in horum substituendos locum ?

J. — Cito reperirentur, si ipsis suppetiæ ferrentur.

G. — Esto tales adhuc inveniri possent, sed in horum demortuorum locum alii successuri quo pacto haberi possint ?

J. — Si in sua boni monachi pace relinquerentur, et ad hoc cœnobia compellerentur, ut bona in eis consuetudo reformatioque in vere christiana vita retineretur, facile pii homines, qui se eo reciperent et bonorum se adjungere consortio vellent, inveni-
Monasteriis ubi probe vivitur non deesse personas probas.
rentur. Luce clarius est diurna semper monasteria, in quibus religiose vivitur, quæ a secularibus pacate Deo servire permittuntur, personas habere ; eo nunquam non sat hominum sese conferunt qui in ejusmodi contubernio Deo servire velint. Ubi autem comessationes, luxus aut alia his turpiora, quæ nec dicere fas sit, dominium obtinent, funditus ea monasteria pereunt, eoque omnis generis homines in vitia proclives advolant, et cum hujusmodi monachis genio indulgent.

G. — Recte quidem, digni enim sunt ejusmodi monachi, ut eorum, quamdiu teruncium unum reliquum habent, consuetudine fruamur.

J. — Dum igitur religiosum laudo propositum, non me putes inter religiosos hujusmodi enormes monachos connumerare.

G. — Tua me oratione antevertis : namque dicere volebam, quid ipse status monasticus conferat, quando in ipso non boni existunt.

J. — Equidem nihil prodest, quod in bono sunt Ordine qui male vivunt, et resipiscere nolunt atque suo proposito se conformare. Verum nocet illis magis, quod in bono male vivunt Ordine. Sed qui boni sunt, aut boni fieri volunt, magno commodo bono proposito feliciter uti possunt. Exempli gratia : dic mihi, quid probo viro damno est esse christianum ?

G. — Non est illi damno sed bono.

J. — Quomodo potest ipsi bono esse, christianum tenere institutum in quo tam multi improbi sunt? Si enim rem ad calculum revoces, plures pravæ quam bonæ vitæ comperies christianos ; imo pauci sunt, qui revera boni christiani sint, et ethnici quandoque probioris honestiorisque vitæ, quam multi sunt christiani, inveniuntur. Quomodo igitur christianorum bona secta, aut ipsorum rectum Evangelium juxta quod vivunt, esse potest, cum tam multi inter eos mali christiani sint et pauci juxta Evangelium vivant ? *Matth.* XII, 41, 42.

G. — O te veteratorem qui me tam callide capias, cerno quid hinc concludere velis : tamen volo tibi respondere, christianum institutum omnium est saluberrimum, in quo uno duntaxat liceat salvum fieri. Qui instituti istius salute non vult uti, sua et non ipsius est instituti culpa. Metuebam te sciscitaturum ex me, num mea vivendi ratio bona sit, quando tam multi inter nos prædones existunt, qui itinera obsident, ut de aliis taceam facinoribus.

J. — Qui sint isti prædones tu nosse potes : heroes et honesti equites non prædantur ; siquidem ex virtutibus est orta nobilitas. Nobilis est, quem nobilitat sua virtus. Sed hæc mitto : bene profecto de christiano respondisti instituto. Atqui consimiliter de monastico sive religioso proposito se res habet. Enimvero bene hominem instituit, recte præcipit, docet et invitat ad bonum et a malo retrahit, malam voluntatem coercet, a mala cavet conversatione, peccandi occasiones tollit, debilem et constantem voluntatem in bono confirmat, et prope singulis momentis hominem in sui abnegatione, in obedientia aliisque virtutibus omnibus exercet.

Nobilitatem ex virtute sumpsisse initium.

Monachus omnis quo spectet.

CAPITULUM SEXTUM.

An status monasticus et christianus duo diversi sint status. Et de discrimine monasticæ vitæ et vulgarium christianorum.

G. — Supra christianum statum monasticum extollis ?

J. — In eadem lyra eamdem modularis semper cantionem. Quam frequenter repetere debeo, monasticum et christianum

statum non duos diversos status esse, sed unum atque eumdem? Qui monachus est, christianus quoque est : nec esse monachus bonus potest, nisi sit idem et bonus christianus; imo quanto melior monachus, tanto melior etiam christianus exstat; quamvis contra, qui christianus est, non ideo monachus existit, quoniam non est omnibus mandatum ut sint monachi, quomodo omnibus hominibus præceptum est ut sint (modo salvi fieri velint) christiani. Multa etiam in Evangelio consulta sunt, quæ propter spiritus hominis imbecillitatem non sunt præcepta.

G. — Nimis confidunt in sua Regula, et sibiipsis hominum quorumdam nomina indunt in quibus gloriantur. Unus Benedictinum, alius Bernardinum se vocat : nec a Christo sese nominant, perinde ac si Christus submersus sit.

J. — Quid impedit propositum nomenque christianum, si unus Gallus, alius Germanus sive Hispanus vocetur, quisque secundum suam patriam vel artificium? An idcirco Christi sunt obliti?

G. — Non certe, pace tua. Timebam concionaturum hoc te mihi, ut monachus (quod prohibeat Deus) fierem. Ideo ista verba tuo immiscui sermoni.

J. — Non id laboro, ut te monachum efficiam : sed si te eo adducere meis verbis possem, ut reipsa bonus christianus fieres, multum effecissem, nec te propterea monachum fieri erit necesse.

Christianum bonum quæniam efficiant.

G. — Quando igitur sum bonus christianus?

J. — Quando Christum imitaris, hoc est, quando ita ambulas, quomodo ipse ambulavit, imo quando præcepta Dei bene observas, omittens quod vetitum est, et faciens quod est mandatum.

II. *Joann.* iv, 6.

G. — Quid ergo discriminis est inter seculares et monasticæ professionis christianos?

J. — Fit plerumque ut aliquis in bono sit vitæ genere, nec tamen idcirco melior sit (sua culpa, sicut ipse confiteris) alio, qui alterius est instituti. Quapropter sic tua quæstio intelligi debet, quid discriminis sit inter bonum christianum secularem et bonum monasticæ vitæ christianum, hoc est, qui juxta suum propositum vivat. Et ad hanc respondere tibi volo. Dubium non est, quin uterque ad fidem et mandata Dei obligentur : atque monasticus christianus id est monachus, non ad mandatorum tantum observationem, sed ad perfectiorem executionem est adstrictus : quia gradus divinæ charitatis, quæ remittitur et intenditur, infimus in virtutibus gradus est, sine quo non potest homo salvus fieri. Super hunc est ulterior profectus : post hunc in ea et singulis virtutibus consummatio. Quæ nimis longum esset hic recensere.

Gradus in virtutibus esse quosdam.

G. — Jam de his taceto, quandoquidem mihi parum perspecta sunt, et tuum finito sermonem.

J. — Ea re, quod monasticæ professionis homines ad perfectionem adspirant, multa Evangelii consilia assumpserunt, et multas quoque his confines constitutiones, quas ex Sacris Litteris Deo ex sua natura et genere acceptas esse, aut servire et adminiculo esse ad illud, quod Deo placet, colligere licet. Per quæ ipsi avocantur retrahunturque a malo, et ad bonum instigantur. Explicabo hæc quadam similitudine. Ponamus duos esse viros habentes consimilem thesaurum, velut si uterque eorum vinetum aut balsametum custodire conservareque habeat, et unus quidem non magno istius amore teneatur thesauri custodiendi, aut alioqui aliis nimium negotiis implicitus sit præpediaturque, per quæ suum negligat vinetum; ob quam suam negligentiam vinetum pessum eat, palmites eradicentur, jumenta ingrediantur et vineam depascant, et uvæ fructusque tollantur : alter hæc considerans alienaque doctus jactura, vinetum suum melius servare meditetur, et furibus pecudibusque ipsum ingrediendi facultatem adimere volens, muro vinetum (quod amat et bonum conservare vult) circumcingat, et caute ipsum custodiat. Adapta nunc similitudinem ad christianos, qui juxta communem conditionem boni æsti-

mantur, et ad bonos monastici propositi homines. Thesaurus quem uterque custodiunt, est vere christiana et viva fides, imo flagrans charitas Dei et obedientia erga mandata Dei. De meipso loqui hic volo. Quomodo thesaurum illum, cum adhuc in seculari statu degerem, et ab unoquoque omnino integer christianus censebar, custodiverim, mihi probe est cognitum. Ex me aliisque discebam muro mihi opus esse, hoc est, resectione occasionum peccandi, exclusione malæ libertatis carnis et propriæ voluntatis in vitia proclivis. Alioquin enim actum fuisset de omnibus meis spiritualibus animæ bonis. Murum appello monasticam vitam, qua me circumsepsi, et posthabeo nunc perituraram rerum peregrina negotia, et meam custodio vineam, ex qua me Deo spero gratos fructus immolaturum. Quis jam est, qui non hinc animadvertat cœnobiticam vitam vere christianam vitam esse, et ad honorem Dei suscipi, ubi quidquid constitutum est, ad gloriam Dei constitutum est, ut ipsi cor mundum offeratur, et omnia quæ ipsi invisa sunt excludantur? Dicam adhuc latius inter seculares et monasticos, sive religiosos christianos, quid intersit. Seculares christiani, quorum vita juxta communem cursum bona existimatur, mortifera peccata vitant.

Thesaurus ut sit observantia mandatorum Dei.

Vita monastica ut sit murus.

Instituti monastici et secularis christiani discrimen quod.

G. — Profecto quisquis hoc in seculo facere potest, multum facit.

J. — Cæterum, monastica vita peccata omnia, hoc est tum mortifera tum venialia vitare sive fugere molitur, nec unquam vult sciens et prudens consentire peccato. Et quamvis humana, dum in terris vivitur, id nequeat industria, adeo ut absque peccato vivat, boni monachi tamen propositum desideriumque existit, ex sui Ordinis instituto, in nullam rem, quæ contra Deum sit, assentiri. Vita secularium bonorum christianorum institutum certum habet, peccatum exstirpare et propulsare bonis operibus. Monastici est propositi, peccata, vitia, concupiscentias peccatorum et malas cupiditates affectionesque in se mortificare eradicareque.

Propositum boni monachi quod sit.

G. — Idemne est peccatum et vitium?

J. — Minime gentium. Cum enim homo a peccatis cessare et abstinere incipit, nondum tamen pravæ propensiones, affectiones et desideria, ac libido peccandi sunt evulsa. Quæ dum homo contra voluntatem suam in se persentiscit, nec iis morem gerit aut opere sequitur, imo easdem propensiones malasque cupiditates mallet non sentire aut experiri, jam quidem crux illi sunt et afflictio, non autem peccato eum reddit obnoxium, quemadmodum Paulus ad Romanos prolixe scribit.

Inter peccatum et vitium discrimen quod sit.

Rom. VII, 16-24.

G. — Si non sunt peccata, quid exstirpare aut in se ea necare opus est?

J. — Non sunt, ea qua dixi ratione, peccata, si non illa sequamur, sed tamen aliquantum perniciosa damnosaque sunt. Obscurant nempe claritatem intellectus, et impediunt minuuntque nostrapte sponte illustrationem fulgoremque divini luminis: cor etiam et ad Deum desideria contaminant, ut non nos Deus ipse tam integre possideat et in se trahat, cum a creaturis et earum concupiscentiis pendeamus. Præterea extenuant impediuntque etiam in nobis intrinsecus fervorem charitatis Dei, et extrinsecus operationem secundum perfectionem. Idcirco ex his animadverti potest, quam sit bene constitutum propositum monasticum laudabile, quod etiam intrinsecus hominem reformat religiosumque reddit.

Vitiorum damna quæ sint.

G. — Tantum non excedunt ingenium meum ea quæ dicis.

J. — Facile credo. Ut igitur Ordo monasticus sui professores faciat religiosos homines, et ex carne introrsum ducat, multas ideo habet constitutiones ad carnis trucidandam lasciviam, quæ suis desideriis spiritui adversatur. Hanc ob causam in monasteriis tot jejunia, pervigilia, disciplinæ, corporalis et spiritualis labor et his similes exercitationes habentur, ut carnis edomitæ vires ac petulantia spiritui subjugentur. Tertio, eorum qui in mundo versantur Christianorum professio exigit, ut Deus diligatur: monastica autem, ut Deo

Observationes cæremoniæque monasticæ quo tendant.

charitate adhæreatur. Quod fit, quando intellectus ab omnigenis inanibus cogitationibus, phantasmatibus, imaginationibus, sive formis extrinsecus assumptis denudatur, et affectus a creaturis expeditur ac repurgatur. Quapropter istud vitæ genus multa habet exercitia spiritus, multas lectiones, crebras orationes, frequentes cantiones, per quas spiritus juvetur inciteturque ut se ad Deum sustollat, conglutinatusque Deo maneat, et jucunditatem dulcedinemque in Deo accipiat.

G. — Et hæc quoque meum superant ingenium, quidque dicas nescio. Vellem tamen scire, anne in statu seculari perfecte Deus amari possit et illius mandata perfecte servari, aut num in cœnobiis duntaxat sit perfectio?

J. — Est subinde in mundo quoque homines perfectos reperire: sed id rarum est, nec mundi conditio patitur, multoque constet labore oportet, ut se in mundo aliquis ab occasionibus spiritum præpedientibus subtrahat, hoc est, ut in mundo quis vitam, velut in cœnobio, degat abstractam. Fateor ejusmodi adhuc homines reperiri, præsertim inter virgines et viduas, etiam extra monasteria. At illos ego monasticæ vitæ cultoribus annumerari volo : quandoquidem non communem hominum secularium, sed monasticam tenent vivendi consuetudinem, licet extra monasteria vivant. Tales quia pauci sunt, de his comparationem judiciumque facere nolim. Siquidem in cœnobiis nonnulli inveniuntur mundo dediti, et in mundo quidam religiosi. Ingens est discrimen inter illum qui in medio mundi vivit strepitu interque peccatorum occasiones, et tamen perfectam charitatem Dei indipisci sperat : et inter eum qui in vitæ aliquo vivit genere, in quo sunt huc destinata omnia, ut peccatorum ansæ excludantur, consummata charitatis Dei virtutumque perfectio obtineatur, aut ad minimum certe cordis puritas, quæ propinquius charitati Dei servit.

Perfectionem etiam in mundo inveniri.

G. — Quando nullum adhuc cœnobium peculiarisque status institutus erat ad perfectionem nanciscendam, quomodo agebant homines, qui tum pietati dediti erant?

J. — Quo non tempore status ejusmodi fuit? Semper a principio mundi homines fuere, qui se ex speciali devotione ad Deum bonis operibus perfectius sublevarunt quam necessarium ad salutem ex præceptis fuisset. Perlege libellum Joannis Lanspergii, quem tibi donavi; ibi liquido satis invenies, qua monastica vita descendat origine, et quod religiosi semper in mundo in veteri novoque Testamento extiterint. Quare idem hic repetere est supervacaneum.

CAPITULUM SEPTIMUM.

Num monasticæ vitæ homines sint otiosi, et de cantione chorali.

G. — Obmutescere nequeo : est enim quod me de monasteriis male habeat.

J. — Cedo quid sit.

G. — Quod otiantur, et panem alieno partum sudore edunt, et inutili longaque oratione vanoque cantu chorali præfidunt, cum tamen Apostolus otium prohibeat, velitque unumquemque ad laborem cogi. II. *Thess.* III, 7, 8.

J. — Videre mihi rectoris Marpurgensis in Hassia mendaciis confertum libellum legisse.

G. — Rem acu tetigisti. Quomodo tibi libellus iste placet?

J. — Veniam mihi dabis, si durius verbum (propter stabiliendam veritatem) serio dixero. Qui libellum istum composuit, plures alios ejusdem coloris scripsit, quos verbum Dei nuncupat, sed omnibus bonis et doctis constat suam doctrinam nil aliud esse, quam perversam, falsam, et a verbo Dei abhorrentem doctrinam, quam ex suo male sano confinxit cerebro, et ex novis quibusdam compilavit libellis a perfugis et coram Deo perjuris monachis editis, qui post apostatationem a sancta Ecclesia mox satanico sunt illustrati spiritu. Verum, ut tua quæstio, et ejusdem rectoris scripta (qui, ut fertur, etiam ex Hassia propter

Monachi apostatæ quo spiritu reganter.

egregia sua facinora et merita pulsus est) non irrefutata maneant, dic, obsecro te, mi Georgi, videnturne in bene constitutis monasteriis religiosi homines otiosi esse? Loquor de monasteriis juxta canones suos viventibus; siquidem, ubi juxta canones non vivunt monachi, compelli ut juxta eos viverent, et non in exilium pelli aut diabolo adduci deberent. Numquid toto fere tempore labore sunt occupati, hoc est, in precibus, in laude Dei, in studio Sacrarum Litterarum, in meditatione, in contemplatione, in concionatione, in recipiendis confessionibus et similibus quæ sunt sanctiores fructuosioresque operæ quam occare vel fodere? Atqui hæc vos omnia spernitis, et potissimum cantum choralem (quod est laus Dei) et orationem.

Monachos non esse otiosos.

Unde vos Lutheranos, qui Evangelici vultis appellari, nullum habere spiritum apparet. Nam si in vobis spiritus esset, in hujusmodi cultibus Dei permaneretis. Sed cum vobis non sapiant quæ ad honorem Dei pertinent, ab illis fugitis, et alios homines perinde atque vos nullo eorum duci amore arbitramini. Ideo ista aspernamini, ad quæ nos veteris pariter et novi Testamenti scripta affatim hortantur. Ad hæc cum nihil de spiritu comperti habeatis, et tantum de corporali labore loquamini, scire debetis, sat ejusdem laboris in monasteriis quoque in usu esse, cui deputati sunt, qui minus ad spiritualem laborem sunt accommodi : ut est in omni necessitate infirmorum et sanorum, peregrinorum et domesticorum (quibus monasteria provident) curam gerere. Responde mihi, cur quibusdam in locis cœnobia spoliantur, et incolæ eorumdem fugantur, etiam illi, qui manuario artificio et suo labore victum quæritant? Aut quare non sinuntur aliis locis personas alias suscipere, et iis qui adhuc in cœnobiis sunt præfecti quidam præponuntur, ut nullam monasteria potestatem super suis bonis habere possint? Perspicue apparet non laborem sed cœnobiorum facultates ab hæreticis spectari, quarum eos certum est ardere et flagrare

Spiritum nullum inesse Lutheranis.

Bona monasteriorum temporaria sola quærere nostri temporis Evangelicos.

cupiditate. Ut autem eorum cæcitas magis tibi, Georgi, innotescat, dic mihi, aut interroga Rectorem Marpurgensem, quid Maria Magdalena laboraverit, quando ad pedes Domini otiosa sedebat, vel quid emolumenti sorori suæ Marthæ, de ipsa quod se non adjuvaret conquerenti, attulerit? Otiosa erat, sed tale Magdalenæ otium supra negotium Marthæ Christus efferebat. Dicito mihi, quid operentur aut faciant, qui modo apud Deum in sempiterna sunt vita? Non occant, non fodiunt, non triturant : imo seducunt neminem (sicuti novi Evangelici laboratores sive præcones), idcirco fortasse inutiles sunt et otiosi : existimo te in libro Apocalypseos beati Joannis legisse.

Luc. x, 39-42.

G. — Non multum legi. Habeo quidem germanica Biblia, sed in iis caput meum torquere nolo : concionatores nostros audio, cum iis magna mihi intercedit necessitudo. Hi mihi multa ex Scripturis recitant, etiam extra concionem publicam, cum in taberna vinaria considentes fritillis colludimus.

J. — Vestrine Evangelistæ vobis in alveari collusitant?

Evangelistarum Lutheranorum exercitia quæ sint.

G. — Quidni? Ita certe egregii invicem sumus compotores. Non sunt, sicut monachi, simulatores, potant cantantque nobiscum in multam noctem usque.

J. — Quid canunt?

G. — Pulchra amatoria et castrensia cantica.

J. — Papæ, si delectantur in illis, et hujusmodi sunt occupati, non mirum est, si cantum choralem laudesque Dei odio persequantur.

Mos Lutheranorum prædicatorum qualis.

G. — Ut recte me intelligas, non debeo quod eis possit suffragari, præmittere. Quando concionari debent, vesperi non hærent diu apud nos, sed tum ipsi una sunt, et conspirant conveniuntque mutuo quid quomodoque mane concionari, ut non inter se dissentiant.

J. — O cæcos vos et hæc non attenditis! Nimirum verus rectusque est Scripturarum intellectus, quem Spiritus Sanctus,

Verbum Dei apud Lutheranos quale et quomodo prædicetur.

qui unicus etiam spiritus est, in omnibus sanctis hominibus in uno sensu et intelligentia inspirat sanctæ unicæ Ecclesiæ. Quam intelligentiam illuminationemque qui a sancta Ecclesia desciscunt, et in varios ideo errores labuntur et scinduntur, non accipiunt. Quod ut non animadvertatur, concionatores vestri inter se consultant, ut consonanter in eadem concinent lyra, cum multis convitiis tum in Papam, tum in cœnobia, tum in continentiam, in jejunia, in sanctos, in bona opera, et sic deinceps. Atque id verbum Dei et Sacra Scriptura appellatur. Et quum omnes virtutes, omnem Religionem et bona opera nihili pendant et rejiciant, tum a plebe se æstimatum honoratumque iri ob suam garrulitatem sperant : nam si bona opera honorari laudarique deberent, tum noverunt in cute et intus se pudefactos esse ; vita enim fructusque eorum in carne nimium patescunt. Sed seducere seducique sinamus illos ; nos in nostro de Dei laude maneamus proposito, quæ in cœlis quoque exercetur. Scriptum habetur in libro Apocalypseos sanctum Joannem vidisse ostium apertum in cœlo, et post alia verba, sequitur : *Requiem non habebant* (intellige quatuor animalia) *die ac nocte dicentia : Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, et qui est, et qui venturus est. Et dabant gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum, viventi in secula seculorum.* Similiter multis verbis legere licet in eodem et aliis capitulis assiduam et perpetuam laudem latriamque Dei quæ ab iis, qui apud ipsum in beatitudine sunt, Deo exhibetur. Per quæ nos commonemur, ut simile etiam nos faciamus. Jam itaque cæcus nullus est, ut beatorum damnare vituperareque statum possit. Cum igitur Beati apud Deum in laude, in charitate, in gratiarum actione, in veneratione Dei versentur, melius utiliusque nihil præstare possumus, quam si ipsos imitemur, et in hac vita caduca ad illud, ad quod conditi sumus, nos applicemus : quod est, ut dixi, Deum in omnibus diligere et laudare. Hoc fit, quando ita cor nostrum ad Deum subrigimus, ut nobis sit omnia in omnibus, ut toti, id est, quod sumus et possumus, in Deo simus, et in nobis Deus. Quod licet in futura vita solum consummate perficiatur, tamen in hac vita ex parte inchoatur, imo magis magisque exercetur, prout quisque se magis ac magis cum gratia Dei, et per sui cordis munditiem eo accommodat. Et hoc etiam est, nomen Dei in nobis sanctificare. Quod nos Christus in prima orationis nostræ petitione precari docuit, cum dicimus : *Sanctificetur nomen tuum.* Quibus verbis quid nos poscere sive optare putas, quam ut Deus in nobis et singulis innotescat, honoretur, laudetur ameturque ? Lutherus et sui asseclæ sive discipuli, multum se nomen Dei sanctificare opinantur, dum sanctis, Dei scilicet Apostolis, Martyribus, Confessoribus, Virginibus, imo etiam sanctissimæ ipsius Matri, venerationem suam detrahunt, tanquam esset tanto Dominus honoratior, quanto viliores ministros haberet : cum tamen honos, qui sanctis tanquam Dei ministris habetur, Dei ipsius sit, et nos vere christiani haud secus quam ad gloriam Dei Sanctos veneremur, hoc est, propter voluntatem Dei, ad Deum in ipsis colendum, sicut etiam omnia, quæ in templis sive sacris ædibus peragimus (e quibus nunc apud vos horrea et jumentorum stabula fiunt) non aliter quam ad voluntatem et honorem Dei peragimus. Canimus, oramus, laudamus Deum et illi gratias agimus ; et quidquid ibi facimus, idcirco agimus, ut corda nostra ad ipsum levemus, nostrum cum illo spiritum uniamus, in illo delectemur, et ut ille nobis placeat, familiaritatem et amicitiam illius captemus, illius quamdam conformitatem et similitudinem nobis conciliemus. Quæ exercitia cuncta futuræ beatæ vitæ similia sunt quam Angeli et Sancti cum Deo agunt. Quæ cum in hoc mundo plene impetrare nequeamus, locum desideramus illum, ubi ista perfecte peraguntur.

Hinc itaque postulamus : *Adveniat re-*

Nomen Dei quomodo in nobis sanctificetur.

Apoc. IV, 8, 9.

Opus nobilius quod quidem possimus quod sit.

Matth. VI, 9

Nomen Dei quomodo Lutherani sanctificent.

Sanctis impensus honor ut sit potissimum ipsius Dei.

Matth. VI, 10

Luc. xi, 2. *gnum tuum ;* in quo consummate ista perficiuntur ; ubi perfecti prorsus erimus juxta beneplacitum illius, et ipse illuminabit nos, pro voto omnino replebit in bonis desiderium nostrum. Unde perpetuum eulogium et sempiternum Alleluia prognascetur. Cum igitur hæc ita sint in beatitudinis vita, quam, donec in via sumus, operamur, debemus, sicut commemoravi, in hoc incumbere, ut partem initiumque æternæ vitæ experiamur. Ad hoc potissimum vita cœnobitica est destinata, quæ fere semper noctu diuque (quantum corporalis concedit facultas) eo spectat, ut ibi, quod in cœlo fit, id est, Dei præconium canendo, jubilando, gratias agendo, precando, meditando peragatur. Ad quæ nos Christus et Paulus cohortantur, imo tota Scriptura, præsertim in omnibus fere Psalmis, ut sine intermissione hujuscemodi officia exerceamus. Cantio choralis est oratio vocalis, vel laus, vel gratiarum actio cum jubilo. Cui nonnunquam organa, vel tibiæ, vel fidium modulatio admiscentur, ut spiritus humanus, qui in quibusdam ad orationem mentalem ex se et absque adminiculo externo ineptus est, juvetur, et introrsum trahatur. Legitur enim in libro Regum de propheta Eliseo, quod a tribus regibus accersitus vocatusque fuerit ad futurum eventum belli, quod contra Moabitas cœperant, prædicendum. Cum illo tempore Dei in se spiritum minime sentiret, ob ineptitudinem quam ex distractione animi contraxerat propter iram, qua contra idololatricum et impium regem Joram commotus erat, sibi psaltem idem Eliseus adduci jussit, qui psalterio (quod musicum instrumentum erat) luderet. Dum itaque suavem audiret melodiam fidium, spiritus ejus aliarum est oblitus vacuusque factus rerum, et facta est super eum manus Domini per illuminationem, qua futurum rei exitum vaticinabatur. Sic quoque in templis permissa sunt organa et instrumenta musica et concentus, ut per sacra verba, per concentum, per suavitatem melodiæ, humanus spiritus, qui adhuc imperfectus est, excitetur, seseque sustollat et a creaturis subducat, omni ei quod non est Deus valedicat, et se tantum in Deum cum delectatione mergat, et iterum Deum in se trahat, sive in se influentem possideat. Quid jam tibi videtur ? Adhuc dicis monasticæ professionis homines, dum juxta suam conditionem vivunt, otiosos esse, et per cantum choralem et longas orationes infrugiferos ? Hoccine infructuose otioseque est vivere, quamdam æternæ beatitudinis similitudinem vivendo exprimere, ut intellectus noster et desiderium, imo omnes affectus nostri Deo uniantur, quod omnium nobis utilissimum existit ?

Psalm. cii, 5.

Cœnobitica vita ad quæ instituta sit.

I. *Thess.* v, 16.

Cantus choralis quis sit quove spectet.

Musica instrumenta cur in templis habeantur.

IV. *Reg.* iii, 9-15.

CAPITULUM OCTAVUM.

Cujusmodi otiosos reprehendat sanctus Paulus, et de tyrannide eorum qui sese Evangelicos vocant.

G. — Sublimia mecum misces colloquia, quæ mea ætate nunquam ita audivi. Quare demiror ista : et si vera sunt, cur igitur concionatores, qui olim monachi fuerunt, usque adeo contra monasticam vitam concentumque choralem pugnant ?

J. — Talis vita et Dei laus si quomodo instituta est, ita recte fiat, valde hominibus totique Ecclesiæ est utilis. Idcirco invidet eam nobis diabolus, et ut in ea nos remoretur, illos, qui sui sunt spiritus, quibus Dei laus et verus religiosusque Dei cultus non plus sapiunt, quam mansus culmus avenæ, instigat ut nos persequantur, et ubi id genus divina Deoque grata exercitia coluntur, quæ diabolo et ipsis contraria sunt, illa disturbent. Ejusmodi sunt transfugæ monachi et Lutherani, quibus cultus et laus Dei et oratio non sapiunt.

Vita monastica cur tam sit Ecclesiæ utilis, et ejus hostibus tam invisa.

G. — Quomodo vobis sapida, illis autem insipida hæc esse possunt? Tu hæc probas, illi vero improbant. Etiam eadem ipsi, quando in cœnobiis fuerunt, sunt experti.

J. — Ipsorum est culpa. Scimus manna, quo filios Israel Deus pavit in deserto, non

Exod. xvi, 15.

Deut. VIII, 3, 16. *Sap.* XVI, 20, 21. similiter quibuslibet sapuisse. Quibusdam tam fuit sapidum et delectabile, ut omne eorum desiderium expleverit; aliis tam fuit insipidum, ut cum murmuratione et magno fastidio usi fuerint. De istorum numero (loquendo de spirituali manna) vos Lutherani estis, et præcipue profugi, votifragi et coram Deo perjuri isti monachi, qui nobis Dei præconio et cultu et oratione interdicere volunt. Verum si vobis omnibus divini Spiritus vel guttula una inesset, non hæc impediretis, sed augeretis, et otiatores illos (quos sanctus Paulus arguit) criminaremini, videlicet qui curiose agunt et inordinate ambulant, ignorantes quibus rebus tempus traducant, ut suorummet obliviscantur. At cur non et illi culpantur non modo inutiles, verum etiam sibi et aliis perniciosi?

I. Tim. III, 1-7.

C. — Qui tandem sunt illi?

J. — Nimirum, qui optimam ferme ætatis suæ partem lusu et chartis, etc., etiam interdum blasphemiis Dei aliisque nefandis sceleribus transigunt, jaciunt aleam et in alveolo totos dies tesseras ultro citroque agitant : quin otiatores hujusmodi non optat puniri dæmon. Timet namque ne se emendent. Ludum ergo istum contra pie religiosos concitavit, qui sui sunt hostes et ab externis occupationibus liberi sunt, ea ratione et consilio, ut per interna exercitia uni Deo adhærescant. Hos vult ergo diabolus impedire : illos vero qui intus et foris sunt otiosi nihil remorari nititur, quia sui non sunt hostes. Sic fecit etiam in primordio fidei : christianos per tyrannos ad idololatriam cogebat, et in fide unici Dei non sinebat vivere. Judæos autem, tametsi unicum Deum adorarent, non tamen ad idololatriam compellebat, neque ad deserendam suam fidem persequebatur; quid ita? quia sat aliarum causarum damnationis habebant. Quare abs re illi fuit illos amplius persequi; quæ persecutio citius ipsis salutis quam perditionis occasio fuisset. Idcirco in pace (si modo pax, quæ non est cum Deo, dici potest) relinquebantur, et christiani, qui veram intus pacem fidei cum Deo habebant, persecutionibus vexabantur, ut hoc, quod in illis diabolus exosum habebat invidebatque, derelinquerent. Ita accidit hodie religiosis; otiosi dicuntur, cum assiduo in laude Dei aliisque bonis sive spiritualibus exercitiis sint occupati. Tales erant Jerosolymis, qui bona sua vendiderunt, reliquerunt, et in commune contulerunt, in principio fidei post Sancti Spiritus missionem, ut habetur in Actibus Apostolorum; pro quibus etiam eleemosynas sanctus Paulus ab aliis gentilium civitatibus, ab his qui recens ad fidem venerant, emendicavit : sicut etiam rogatus erat, et se facturum ab aliis Apostolis receperat : hoc est, pauperum, qui Jerosolymis erant, et sancti a Paulo vocantur (in quorum locum monastici religiosi successerunt), memor esset. Vide quod eleemosynas pro pauperibus Jerosolymitanis Paulus mendicaverit, qui se ad orationem et spiritus exercitia totos appulerant, nihilque aliud, quam quod in monastico proposito sit, faciebant, et non quasi otiatores ipsos, sive pane indignos existimaverit, sed perseverare eos in oratione sua Deique cultu id voluerit, ut pro iis etiam mendicaverit. Ecce quod Paulus pro cultoribus Dei in oratione et similibus occupatus eleemosynas poposcerit. At nunc iis ex ore panis rapitur. Ostende mihi profugum aliquem monachum, qui mox ut e monasterio fugerit, laboret sive manuarium opificium exerceat, ni contingat ipsum nihil quod manducet habere, et ex necessitate operari cogatur, ut se et illegitimam conjugem suam nutriat.

Hæreticos Lutheranos cur dæmones excæcarint.

Religiosi cur hodie otiosi immerito dicantur.

Act. IV, 32, 34.

Gal. II, 10.

Monachi in quorumnam locum successerint.

Eleemosynas cur S. Paulus pro fidelibus emendicarit.

G. — Ex devotione non laborant, nisi fames ad opus ipsos urgeat. Multos hujus farinæ vidi, qui laborare nollent, adeo ut se postea furtis ad patibulum usque aluerint.

J. — Satis me id expedivisse puto, probe monasticos homines non otiosos degere, sed salubriter operari tam corpore quam spiritu, atque ea re panem suum haud inaniter mereri. Quapropter, quod a bonis christianis quoque Deo in cœnobiis et tem-

Bona ecclesiarum et monasteriorum non adimenda illis per seculares.

plis est donatum, unde Dei ministri ibi in laude Dei ad canendum et orandum sustententur, non ipsis adimi, sicut a nonnullis fit hæreticis, debet. Non est Lutheranis sive Zuinglianis nebulonibus ea facta potestas, ut suam inde nequitiam foveant; non habent concessam monasteria spoliandi facultatem; non habent jus ullum mortuorum testamenta variandi aut abolendi. Et tamen in quibusdam, pro dolor! locis per seculares magistratus, monastici homines suis sunt omnibus bonis immobilibus et mobilibus, sigillis, tabulis, registris, thesauris, calicibus, vasis et ornamentis templi, et quidquid habuerunt, violenter privati, atque insuper (quod est revera in senibus et virginibus questu miserabile) expulsi sunt et fugati. Tum nihil eos preces, nihil supplicationes juverunt, nemo istius misertus est calamitatis. Oportuit eos monasterio excedere, quamvis misere se, ubi vel unam noctem hospitarentur, nescire quærerentur.

Sacrilegia Lutheranorum in ecclesiastica bona.

G. — Sponte ipsos excucurrisse arbitrabar.

J. — Si quidam sponte fugam inierunt, nonnulli etiam per ærumnas et persecutionem, ut sua voluntate cœnobium relinquerent, coacti sunt, cur eo nomine alia monasteria aut personæ aliæ male audire debuerunt, idque adeo, ut quosdam commentitias de se litteras, ita ut ipsis præscriptæ fuerunt, dare oportuerit, tanquam ultro a principe postulassent et orassent ut ipsos e cœnobio educeret? Quinimo omni suo juri, et actionis intentioni de cœnobio cœnobiique bonis repetendis renuntiare compulsi sunt.

G. — Quamobrem sunt ita pulsi?

Monachi quare quidam sint expulsi per seculares ex suis monasteriis.

J. — Eo scilicet, quod unitatem veræ et sanctæ Ecclesiæ colere voluerunt, præceptis Ecclesiæ obedientes : tum etiam, quod Confessionem, Missam, laudem Dei, sacrificium Dei, jejunia et opera pœnitentiæ, castigationem carnis, vota, quæ Deo promiserunt et inter Turcas et ethnicos etiam honesta habentur, deserere et Lutheranam amplecti noluerunt sectam, quæ multis ante seculis, in plerisque articulis a sancta Ecclesia et Conciliis pro hæresi judicata condemnataque fuit. Hisce de causis persecutionibus vexantur, premuntur et fugantur multis in locis, quomodo semper hæretici bonos christianos maligne et tyrannice sunt persecuti. Jam mihi dicito, an hoc principes christianos deceat, seu evangelicum sit, quod scorta cum turpitudine panem suum lucrari et in meretriciis incedere vestimentis permittuntur, et probis christianis religioso interdicitur habitu (cum Joannem tamen Christus ob duritiem vilitatemque indumenti deprædicaverit), nec Deo servire sinuntur, et ipso quoque corporis victu privantur? In plateis et passim opicæ, inhonestæ et obscenæ cantilenæ canuntur, nonnisi ad nequitiam provocantes : nec hæ tamen prohibentur, imo vero pulchre ea res geri putatur : sed iis qui Deo famulantur, laudem Dei canere non est licitum. Hei! quid hoc Evangelii est, quod seditiosos, prædatores, coram Deo votifragos et scortatores esse præcipit et efficit?

Matth. III, 4.

G. — Ad hæc dicere nil aliud possum, quam ut equidem crebro cogitavi, ubi Evangelium satis decantatum fuerit, fieri posse ut evangelicus codex nobis in frontem impingatur. Non exiguum quid formidandum erit, quando dominus noster Imperator reversus fuerit, præsertim cum etiam libellus quidam quodam loco ubi templorum et monasteriorum insignem sortita est progressum prædatio, jam evulgatus sit, in quo purgare sese volunt, quasi omnia ista jussu et consensu domini Cæsaris fiant.

J. — Hæc inique Cæsareæ majestati imputantur, velut ipsius majestatis mandata, prohibitiones et edicta omnia testantur.

G. — Probe novi ista mendacia publica esse. Sed ideo metuendum est (si nihil aliud), ne Cæsareæ majestatis isthæc probra nostro Evangelio offertorium sive oblationem pariant.

Lutherana hæresis quando et quomodo reprobata damnataque sit.

CAPITULUM NONUM.

Num cœnobia in paupertate degant.

G. — In primis objectionibus meis adversus monasteriorum paupertatem aliquid opposui tibi ; siquidem de voluntaria paupertate te dicentem audivi. Verum hæc raro in monasteriis invenitur ; multum enim nummorum bonorumque temporalium habent. Reperiuntur quoque Abbatiæ, ubi Abbates Comitis in morem fastumque equitent. Hoccine Religionis est et voluntariæ paupertatis ?

J. — O bone Georgi, si divitum Abbatiarum nonnulla monasteria sunt, ubi multis stipantur equis Abbates, id ego tueri hic nolim. Atqui est aliud adhuc, quod objicias : nempe quod nonnunquam idem judicium temporale exerceant. Cæterum, hoc illis propter utilitatem et monasterii fundationem tuendam concessum est. Nam ubi cœnobia cœnobiorumque bona sub alienis posita sunt jurisdictionibus, tantum illis angustiarum injuriæque, ut pudendum et dictu miserabile sit, infertur. Non nunc ea est temporum ratio, qualis, dum monasteria conderentur, fuit.

Judicia cur quædam monasteria habeant.

G. — Fit quoque haud raro ut cœnobiorum possessiones aliter, quam ad quod collatæ sunt, consumantur.

J. — Sic est. Sed numquid (pace tua dixerim) hoc monasteriorum fundationi consentaneum est aut ita constitutum est, ut plerique, sicut tu et cæteri, cum equis, canibus, venatoribus et aliis, molesti cœnobiis esse debeant ?

G. — Recte me profecto pupugisti.

J. — Si nihil monasteriis tolleretur, nihil auferretur, et bona sua tranquille possidere permitterentur, exiguo sustentari possent. Tunc etiam monasteriorum præfectis nihil opus esset tantum operæ et curæ, quo pacto monasteria sua alant et sustentent, gerere. At nunc quilibet in cœnobiis vult diversari, et qui ipsis adimere aliquid potest, sibi bene rem gessisse videtur. Accursus est ingens, in dies magis magisque aliquid illis aufertur, ut interdum pauperes monachi vix pisa sive lentes quibus vescantur habeant.

G. — Opipare cocta plerumque ibi cibaria reperio.

J. — Optarim octo dies cum monachis ad refectorium ires.

G. — Male cedat monachis potius quam me illi pisis et lentibus farciant. Ad Abbatem vado, cui est delicatius coctum.

J. — Hoc illum tui aliorumque causa facere est necesse, uti ne vos inimicos sibi paret. Mallet enim ipse cum cæteris monachis ad refectorium ire, et ipsorum contentus eduliis esse.

G. — Profecto melius est Abbatem quam ex Fratribus unum agere. Non miror ad illam Fratres dignitatem aspirare.

J. — Boni monachi non appetunt.

G. — Quid ita Abbatias defendis, quum ejuscemodi non sis Ordinis ?

J. — Novi ego magnam esse inopiam in nostri Ordinis monasteriis, et tamen vulgo fertur nos opulentos esse, et velimus nolimus, hoc censeri nomine debemus. Hinc, sicut in nostris animadverto cœnobiis, ita in aliis quoque esse cogito Ordinibus. Velim tu aliique sciretis, quam ingens illis sit exantlandus labor, qui monasteriorum temporalia dona custodiunt : videlicet Cartusianos, Crucigeros et hujusmodi Ordines, et etiam Mendicantes, quos accedentium onus ferre, et ad hæc Conventus Fratribus quoque necessaria oportet suggerere, qui in rebus etiam necessariis quandoque penuriam sustinere coguntur. Et tamen fertur eos divites esse, quando ad extremam etiam redacti sunt inopiam.

G. — Quomodo fit igitur, quod tam frequenter reditus ematis, et si quis indigeat pecunia et vendere reditus velit, tum apud vos plerumque æs invenitur ?

Quid de reditibus cœnobiorum censendum sit.

J. — Nostri non augescunt reditus. Verum hic vel illic sæpe redimuntur. Quum igitur eamdem pecuniam alio in loco ad alios mercandos reditus expendimus, de novis nostris rumor reditibus increbrescit, cum antiqui sint illi modo reditus, in quibus per crebram redemptionem jactu-

ram facimus, sicut ipse potes agnoscere.

G. — Villas tamen vineasque possidetis.

J. — Etiam, sed quando annus venit sterilis, quid tunc habemus? quis nobis illa, quæ in vineta erogavimus, reddit magna impendia, quæ fere tam etiam immediocriter feracibus annis magna sunt, quam ex vinea compensari possint?

G. — Mihi certe idem quoque hoc anno contigit.

J. — Hinc itaque aliorum damna perpende, adeo ut etiam interdum reditus ipsi aliis solvere cogantur, quibus necessitate adacti sua cœnobia obligarunt. Certe quantum cœnobia oneris habeant quantumque erogare debeant, passim reticetur: si vero unum vel alterum prædium habeant, longe lateque divulgatur. Nunc ad quæstionem tuam respondeo. Habeant quidquid habent monasteria, nemo tamen est (modo justus ordo servetur) inter eos, qui seorsum proprii aliquid sibi vindicet; sed quod cuilibet Primatum scitu et consensu favetur sive datur, ad usum habet, et non juxta arbitrium idem donandi, aut eo, prout ipse vult, utendi. Ideo cum pro se nil proprii habeant, non etiam potestatem aliquid de eodem aliis largiendi habent, quod est omnibus ibi congregatis personis commune, et singulatim unicuique tanquam alienum. Attamen ad hoc sunt quidam deputati, qui totius nomine communitatis recipiunt et expendunt: scilicet dum uni convivas excipiendi tractandique, alii pauperes fovendi, alii demum aliud delegatur officium: quod tamen, quando alicui committendum est, nonnisi a communitate committitur. Ejusmodi vitam Apostoli et primi christiani post Ascensionem Salvatoris degebant; quæ passim alibi interiit, et in bonis monasteriis solummodo remansit, ubi absque proprietate in voluntaria paupertate vivitur, et ex bonis communibus cuilibet providetur.

Monachos nil proprii possidere.

Paupertas cœnobitarum unde ortum habuerit.

CAPITULUM DECIMUM.

Cur votum religiosi Deo nuncupent.

G. — Unum adhuc movet me, quare scilicet, Deo vota emittitis.

J. — David nobis consulit, dicens *Vovete et reddite Domino Deo vestro, omnes qui in circuitu ejus affertis munera.* De seipso quoque dicit: *Juravi et statui custodire judicia justitiæ tuæ.* Veteris Testamenti Sancti, quando cito a Deo exaudiri volebant, vota Deo nuncupaverunt, videlicet Jacob et omnis populus Israel. *Psalm.* LXXV, 12. *Ibid.* CXVIII, 106. *Gen.* XXVIII, 20. *Num.* XXI, 2.

G.— De vetusto narras Testamento, jam in novo sumus.

J. — Hac in re nihil est discriminis, imo in novo securius est vovere; quia plus nunc nobis gratiæ donatur, per quam vota facilius custodire observareque possumus. Porro ne dubites, Isaias (ubi de novo vaticinatur Testamento) Ecclesiam ex gentibus collectam commendat, quod vota vovebunt Domino et solvent. *Is.* XIX, 21.

G. — Non eo id dico, ut indecens esse rear, sed non prudenter fieri credo, quod vosmet debito obligatis. Bona contenti deberetis esse voluntate, et in vestra faciendi omittendive libertate maneretis.

J. — Quæso te, Georgi, nos homines, quando bonæ voluntatis sumus et boni quidpiam statuimus, quamdiu constantes manemus?

G. — Equidem in his minime sum exercitatus, ut scire possim.

J. — Quomodo igitur festo Paschæ confessus es, si peccata fugere non deliberasti?

G. — Ne sexennio quidem sum confessus.

J. — Quamobrem?

G. — Quid confiterer? Lutherus quidquid facimus peccatum esse ait.

J. — Hoc si verum esset, Deum amare et ejus mandata observare peccata esse oporteret.

G. — Imo, sic inquit, quod in omnibus bonis operibus delinquamus.

J. — Ita quoque confiteri est peccare.

G. — Etiam, sed ab illo delicto facile cavero.

J. — Proh Deum immortalem! quomodo miseræ animæ seducuntur. Tam est manifestus error, ut tædeat me a proposito

Lutheri impudentia quanta in judicio peccati.

sermone discedere. Priusquam veniret Lutherus, tumne confitebaris?

G. — Imo confitebar.

J. — Propositumne te emendandi habebas?

G. — Facile cogitare potes quomodo me emendare voluerim. Sciebam occasiones me fugere nolle, et eos, qui ad peccatum me inducebant, relinquere non facile posse; ideo cogitationes hujusmodi, sive de corrigenda sive non corrigenda vita, negligebam, et presbytero tamen quidquid sciebam, dicebam, tam mirifica facinora, ut tum fleret tum interdum subrideret.

J. — Succensere mihi ob ea quæ dicam non debes. Nam jam ante ex tuis ipsius verbis de adulterio te suspectum habeo.

G. — Hoc ego non dixi; sed multos me nothos et plures quam ipse sciam et nullos legitimos filios habere fassus sum.

J. — Fassus vel non fassus fueris, fama est de te publica in decem vel duodecim pagis.

G. — Quid hinc vis efficere?

J. — Num pœnituerit te nonnunquam, et te volueris corrigere?

G. — Ita sæpenumero, sed ejus illico oblitus eram.

Voluntas hominis quam sit ex se infirma et instabilis.

J. — Hinc animadverte, si tam est humana ad illa, quæ fieri est necesse, instabilis et imbecilla voluntas, quæque præcepta sunt amittendæ salutis jactura, quomodo non etiam in bonis inconstans sit rebus, quas licitum est facere vel omittere? Ideo cum homo bonæ voluntatis est, et suam in rebus, quæ omitti possunt, imbecillitatem inconstantiamque considerat, prodest illi ut bonum amplectatur sodalitium, quod consimilis sit bonæ voluntatis, quod suo ipsum quoque exemplo ad perseverandum invitet. Quando ergo suam cum Dei ope sui propositi facultatem attendit, utile est ut se in bono per votum firmet, quia per votum ipsi ista in re vacillatio tollitur, et in suo proposito bona voluntas corroboratur, ut ex propria electione et proposito (quod ipse sibi nihil coactus imposuit) nihil aliud licite velle possit, quam quod sit honestum et decorum. O quam multi sunt, qui honesta Deo voverunt, quæ ni vovissent, non præstarent. Quum autem voverint, infringere nolunt, quoniam Deum offendere nolunt. Illis bono est, quod sibi ipsis quamdam bene agendi necessitatem imposuerunt, qua sine alioqui bonum non facerent.

Quibus prosit voto erga Deum se obligasse.

G. — Non sponte igitur observant.

J. — Imo sponte observant: siquidem peccando votum rescindere possent, quod facere nolunt: et quamvis id, quod voverunt, impræsentiarum eis fortasse jucundum vel delectabile non sit, tamen præstitum votum servare illis est voluntarium: quandoquidem nolunt, quoad possunt, erga Deum votifragi esse, et hoc illis pro magna virtute a Deo reputatur, dum gloriam dant Deo, ita ut, quod ipsi polliciti sunt, servare velint.

G. — Jam demum dicta tua ex quadam velut similitudine assequi mihi videor. Contingit interim ut amico cuidam promittam nonnihil, cujus postea vel pœnitet me vel non pœnitet. Et tamen si non illi spopondissem, non sponderem. Cum autem illi ultro promissum sit, volo boni viri officio fungi, et sponte mea faciam quod pollicitus sum.

J. — Bene loqueris. Atqui perplures his meliores invenias, licet qui ita sua vota custodiant, ut nisi vovissent sive spopondissent, adhuc Deo pro illius honore vovere spondereque parati sint. Et hi sunt, qui etiamsi non vovissent, idem tamen facerent quod jam cum voto faciunt: cumque inter operandum voti sui reminiscuntur, id se præstitisse lætantur; siquidem in prima sua voluntate permanent.

G. — Quid igitur illis magis expedit, an quod cum voto, an quod sine voto faciunt, si æque idem absque voto, quod cum voto faciunt, facturi essent?

Voluntas bona voto firmata quam sit laudabilis.

J. — Plus illis cum voto, quam citra votum meritorium existit. Nam qui promittit, is et sua bona opera et seipsum Deo offert, id est, omnem suam voluntatem et facultatem Deo donat. Id vero alius, qui

Quantum præstet cum voto quam sine voto bene agere.

sine voto operatur, non facit. In libera sua voluntate id iterum, si velit, omittendi manet. Primus Deo omnes suos fructus una cum arbore obtulit et dedit. Idcirco semper omnes illius arboris fructus, tum futuri tum præsentes, ad Deum pertinebunt, quos denuo adimere Deo nequit. Alter Deo nunc tantum fructus offert, et sibiipsi arborem et libertatem dominatumque futurorum fructuum retinet, quia non vult Deo spondere et se ad bonum in omne tempus obligare.

G. — Malim cum fructibus arborem quam fructus solos.

J. — Fidem Domino meo cum jurejurando præstiti, sed propterea non coacte aut invitus ipsi fidem servo : imo tam propensa voluntate vel etiam propensiori, quam sine juramento. Ita quoque de voto intelligo.

CAPITULUM UNDECIMUM.

De cæremoniis monachorum, num in Evangelio sint traditæ.

G. — Præter hæc tria vota, sunt adhuc alia multa quæ geritis, et in vestra Regula habetis; illane in Evangelio quoque continentur ?

J. — Etiam, et licet expressa ibi non habeantur, suæ tamen institutionis observationisque causam cuncta ex Evangelio obtinent, hoc est, ex verbis vel exemplis Christi, vel ex aliis Sacris Scripturis.

G. — Dic igitur mihi, cur tam frequenter jejunetis, aut quid ad vos inde emolumenti redit?

Jejunii emolumenta.

J. — Legistine quod Angelus Tobiam laudans ait: *Bona est oratio cum jejunio et eleemosyna?* Et in veteri pariter et novo Testamento, quando aliquid cito Deum exorare volebant, aliquot ante diebus jejunatum est, adeo ut Achab idololatricus ille rex et Ninivitæ per suam jejunando submissionem iram Dei flexerint, et judicium Dei, quod ob sua sustinere scelera debuissent, declinaverint. O si tam castitatem quam voluptatem carnis amaretis, non qui ex jejuniis vel castigatione carnis fructus provenirent quæreretis, propria nimirum docti experientia, quid boni præstet corporis maceratio. Paulus bene scivit ad quid jejunium seu disciplina, labor, vigiliæ, et aliæ quamvis licitarum deliciarum abdicationes, et castigatio carnis conferant, dum priori ad Corinthios Epistola scribit : *Castigo corpus meum et in servitutem redigo,* hoc est, subjicio spiritui, *ne quum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Idem quoque Romanis consulit, quum illis sic scribit : *Sicut exhibuistis membra vestra servire immunditiæ et iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificationem.* Item ad Colossenses: *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram,* id est, auferte et interdicite illis voluptates et malas cupiditates. Lege etiam Paulum altera ad Corinthios Epistola scribentem, quomodo doceat ipsos jejunia et domationem carnis. Et in eadem Epistola, imo alibi in omnibus fere Epistolis, recenset quantum adversitatis, tribulationum, periculorum, contemptus, famis, sitis, persecutionis pertulerit. Quæ omnia macerationes cicurationesque sunt carnis. Anne Salvator noster Christus jejunavit ? Dixitne quoque genus dæmoniorum esse, quod non ejiceretur, nisi oratione et jejunio? Commendaturne Anna vidua, quod jejuniis et obsecrationibus servierit nocte ac die? Dominus Jesus, quum illi exprobraretur, quod sui discipuli non jejunarent, respondit : *Venient dies, quum ab eis auferetur sponsus, et tunc jejunabunt.* Sic contigit etiam post Christi Ascensionem, tum se jejuniis exercuerunt, quemadmodum satis Actuum Apostolorum Liber commonstrat.

Exercitationes monasticæ quid conferant.

I. *Cor.* IX, 27.

Rom. VI, 19.

Coloss. III, 5.

II. *Cor.* VI, 5-8.

Ibid. XI, 23-28.

Matth. IV, 2.

Ibid. XVII, 20.

Marc. IX, 28.

Luc. II, 37.

Matth. IX, 15.

G. — Quare multum oratis ?

J. — Christus multum oravit. Pernoctavitne in monte in oratione? Anne inquit Christus *quoniam oportet semper orare et non deficere?* Ita quoque Paulus Thessalonicenses commonefacit, ut sine intermissione orarent. Sed de corporis in oratione gestu in veteri legimus Instrumento, quod

Luc. VI, 12.

Ibid. XVIII, 1.

I. *Thess.* V, 17.

Tob. XII, 8.

III. *Reg.* XXI, 27, 29.

Jon. III, 5-10.

in faciem Patriarchæ prociderint. Christus quoque super terram in faciem suam procidit juxta montem Oliveti, velut Matthæus et Marcus scribunt. Lucas vero positis genibus ipsum orasse scribit. Hinc monasteria formam in orandi modo mutuata sunt.

Matth. xvi, 39. *Marc.* xiv, 35. *Luc.* xxii, 41.

G. — Cur non semper monachis fit copia loquendi? Nonnulli raro monachi loquuntur et soli degunt.

Silentium : solutionem cur monachi plant.

J. — Quando se Christus magis serio ad orationem dabat, præsentiam aliorum hominum fugit. Ideo solus in deserto in jejunio et oratione perstitit, solus in oratione fuit juxta montem, non modo suæ Passionis tempore, verum etiam antea crebro. Idcirco Ordines monastici, qui se magis orationi et exercitio spiritus tradunt, sunt crebrius etiam soli separatique. Quod autem monachis silentium injungitur, ex verbis Christi id habet originem, quibus præmonemur, quod de omni verbo otioso, quod locuti fuerint homines, reddituri sint de eo rationem : anne videtur tibi nos silendi æquam causam habere?

Matth. iv, 1. *Luc.* iv, 1, 2. *Matth.* xiv, 13. *Ibid.* xii, 16.

G. — Christus non tibi loqui prohibet, modo ne otiose loquaris.

J. — Recte ais. At si aliquis in eo præfidit quod loqui velit, putetque se ab inanibus verbis abstenturum, cito transgredietur. Lingua enim humana res est lubrica, quam nullus hominum domare potest, ex qua mox multa mala eveniunt, sicut in sua Jacobus Epistola adstipulatur. Quocirca nunquam melius lingua coerceri compescique potest, quam si illi omnis loquendi facultas dematur. Quid tibi videtur, citiusne et melius otiosa declinantur verba, dum omnino tacetur, an cum frenum linguæ injicitur, ut loquatur quidem nec tamen peccet?

Jac. iii, 3. Linguam compescendi optima ratio quænam sit.

G. — Censeo facilius esse prorsus tacendo quam loquendo, otiosis verbis non delinquere.

Prov. x, 9.

J. — Imo, cum in multiloquio non desit peccatum, non potest huic morbo aptius et rectius consuli, quam penitus silendo.

G. — Hinc jam colligere etiam possum, quod cum feminas monasterium ingredi non sinatis, fieri id propter cautionem, ne quid mali admittatur.

Feminæ cur cœnobiorum ingressu arceantur.

J. — Etiam. Siquidem Christus dixit: *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam jam mœchatus est eam in corde suo.* Hoc si fit visu, quid igitur fit tactu et osculis, etc.? Propterea procul ignem a stipula removeamus.

Matth. v, 28.

G. — Ut ut removeatis, quandoque secus audivi.

J. — Audiveris licet quidlibet, facile crediderim monasticos homines inveniri qui faciant quod ex Regula non didicere, imo quod Regula prohibet acriterque punit.

G. — Sicut ego, facere deberetis. Ego libere, absque timore cum omnibus mulieribus conversor.

J. — Proinde tam etiam castus es?

G. — Qui vult esse continens, Deum pro continentia oret oportet.

J. — Omnino verum est, sed hoc non sufficit; verum ipse etiam pro continentia laboret necesse est, occasionesque impudicitiæ fugiat; tum sperare habet suam orationem exaudiendam esse; non per infundibulum ipsi Deus continentiam ingeret. Pro ea laborare debet, nec tamen in suo labore præfidere, sed in auxilio Dei, quod ipsi, non sine suo tamen conatu et diligentia, præstatur.

Continentia ut obtineatur.

G. — Vidi quosdam laicos monachos, qui non sunt sacerdotes, barbam nutrire.

J. — Miror hanc quæstionem, quum tu ipse barbam geras: atqui et, ut mihi videtur, ignoras quamobrem.

G. — Certe conjecisti. Dic mihi cur barbam gerant.

Barbam cur gerant laici monachi.

J. — Barba est illis admonitioni, viriles sensus ut habendos sibi meminerint, et assidui sincerique sint in vita religiosa : quippe qui sua scelera aut mortem animæ suæ lamentari, et gaudia etiam mundi fugere velint : atque ipsa sua barba commoneantur, quod Frater religiosus non debet hominum applausus quærere, aut nitidus et pulcher velle videri, sed simplex et mundo despectus. Quando igitur Frater istam

consuetudinem, sive recte promulgatam constitutionem suæ Regulæ per obedientiam in se recipit, et barbam gerit, ut suam obedientiam propter Deum perficiat, quidni id gratum sit Deo, qui causa et finis est propter quem omnis fit obedientia? Ita etiam alios ritus omnes in Regula sive Statutis expressos æstimare debes, qui ex se neque boni neque mali sunt, sed propter finem bonum ob quem instituti sunt, et ex bona intentione qua observantur, fiunt Deo (qui ultimus eorum omnium, quæ tum agimus tum omittimus, est finis) accepti et grati per obedientiam, qua se demittit homo et egreditur, et se homini propter Deum subjicit, sicut se Deus propter homines dejecit et hominibus voluit esse subjectus.

Actus monachorum indifferentes unde grati fiant Deo.

Luc. II, 51.

G. — Animadverto operis sive malitiam sive bonitatem ex corde proficisci.

J. — Recte intellexisti. Nunc deinceps dicam tibi, ut alia omnia monachorum instituta et consuetudines eo spectent, quo Evangelium rite observetur, et divinæ charitatis perfectio obtineatur.

CAPITULUM DUODECIMUM.

Quod Lutherus male egerit, quemadmodum fructus ejus declarant: et unde illius impostura facile advertatur.

G. — Equidem ex paucis multa intellexi, his jam contentus ero.

J. — Profecto de re monastica multa satis audivisti. Jam porro etiam de tuo cogitares statu, teque converteres, et vitam in melius commutares, dum adhuc sanus es, tranquillamque conscientiam redderes.

G. — Nunquam meliori quam nunc tranquillitate et quiete perfruitus sum. Habebam Parochum qui me gravabat, et absolvere nolebat, quod extra ædes meas dormiebam, donec jam tandem ex Evangelio doctus sum non esse peccatum, quando exspectare nequeo, dum uxor mea ex puerperio surgat, aut alioqui aptior fiat: siquidem sæpe est infirma, et ego crebro sum peregre.

J. — Quis cacodæmon hoc in medium produxit Evangelium, ut de eo Evangelistæ non scripserint, et sancti Patres nesciverint?

G. — Eximius doctor Lutherus, qui nos consolatur et dicit quod caste vivere nequeamus. Ille Scripturarum mysteria in apertum nobis protulit, quæ tamdiu delituerunt.

J. — Credo propterea tanto tempore sub scamno latuisse, quia non sunt Evangelium Christi. Proh! pudeat vos hujus Mahumeticæ doctrinæ. Jam si tua conjux quoque isto pacto faceret, videreturne tibi bonam doctrinam secuta esse?

Lutheri dogma ut cum Mahumetico consentiat.

G. — Profecto vel centies, dum peregre eram, id cogitavi, et placet mihi, quod catholico adhæret dogmati.

J. — Hoc si in tua uxore ipse ceu bonum probas, et ab ea fidem exigis, ipsi quoque serva vicissim fidem, et flagitiosum dogma desere.

G. — Si recte confiteri (quod sexennio nunquam feci) deberem, perspicio multa, tametsi nullus mihi contra Lutherum concionetur, quæ mihi rectæ rationi neutiquam consentanea videntur.

J. — Cur igitur ipsi acquiescis?

G. — Itane hujus imprudens es? Cur Eva serpenti acquiescebat? quare multi homines diabolo obtemperant? non libenter jejuno, invitus oro, ingratis confiteor, non libenter alterius voluntati submittor, templum ingredi non est mihi volupe, audire Sacrum mihi est fastidiosum, vesperi diu vigilare, potare et inebriari, ut trunci in morem humi jaceam, et neque gallice neque latine loqui norim, mihi in deliciis est, et mane non possum non ad multum diem stertere. Et ut summatim dicam, hujusmodi et alius nocturnus ludus vita mea est. Quomodo placet tibi, estne hoc genus instituti commendabile?

Cur plerique Lutheri dogmatibus acquiescant.

J. — Certe mirificum tenes institutum monastico prorsus repugnans. Jamne tibi videor recte dixisse superius, monasticum propositum in suis canonibus aliam religiosis vitam præscribere, quam mihi de te

recensuisti ? et ideo ipsis peculiarem quoque amictum in signum et commonitionem etiam discriminis vitæ spiritualis assignat.

G. — Ecquid tibi de mea vita videtur ?

J. — De ea penes te judicium esto, utrum ea evangelica sit, atque num vel tu doctrinæ Christi operibus propinquior sis, vel monasticæ vitæ professores, quos tu contemnis.

CAPITULUM TERTIUM DECIMUM.

Num bona opera meritoria sint ; et beatitudinis præmium a Deo recipient.

G. — Vos vestris operibus sanctitatem vobis vindicatis : at mihi videtur esse amentia, quod vosmet jejuniis multis, precibus, aliisque, ut vos dicitis, bonis operibus affligitis, quibus a Domino nostro cœlum mercari vultis, tanquam Dominus institor sit, cum opera nostra nulla sint, nihilque meriti habeant, et ideo nullo digna præmio sint, sicut scriptum habetur, et nostri nos concionatores docent : imo quasi pannus menstruatæ universæ justitiæ nostræ. Quapropter ignominia grandique ingratitudine Deus afficitur, quando vestris vos operibus cœlum merituros jactare vultis : quorsum ergo gratia Dei indigetis ? adeoque sane frustra Christus passus est.

Is. LXIV, 6.

J. — Multa hic mihi in uno jure simul intrivisti : at de singulis tamen privatim tibi respondere institui.

G. — Magnam sententiarum congeriem tibi ex Scripturis proferrem ad meorum confirmationem dictorum, si penes me libellum meum brevi Moguntiæ excusum haberem.

J. — Quid Scripturarum producturus esses sat scio, et libellum ipsum non ignoro : Scripturæ quidem Sacræ ne unum pilum tibi labefactavero : in suo Scriptura vigore et sensu, quo dicta est, manet. Sed sensus, in quem detorquere Scripturam vis, aut quod tu tuique similes ex Scriptura concludere et inferre vultis contra mentem et sententiam Scripturarum, non consistet vobis ; quandoquidem contra tuam vestrorumque concionatorum voluntatem, imo velis nolis, bonis laudem et encomium operibus concedas oportet.

Hæretici Scripturæ divinæ contortores.

G. — Non ex toto bona opera improbamus, sed nullum meritum et mercedem a Deo habitura asserimus.

J. — Quando de bonis operibus loquimur, quid bona opera sint, minime ambiguum est. Nunc porro bona opera meritoria esse vel invitus concedas oportet, hoc est, quod per bona opera apud Deum mereri possimus, et quod iisdem bonis operibus sempiternæ vitæ præmium Deus largiatur : ac nihilominus salvæ et illæsæ tibi omnes Sacræ Scripturæ sententiæ permanebunt, quæ quidem gratiam Dei commendant, et nostram absque Deo facultatem elevant, modo sua genuina intelligentia eædem proferantur.

Opera bona ut sint meritoria.

G. — Id audire gestio. Dic mihi imprimis, si cum gratiam Dei et tuam impotentiam sine gratia Dei fatearis, quomodo tum ex propriis operibus salutem speres ?

Gratia Dei quid in nobis efficiat.

J. — Quando de nostris mecum colloqueris operibus, hoc discriminis habere volo : siquidem opera nostra, ea intelligis, quæ ex nobis tantum et ex nostra facultate facimus, exclusa gratia Dei, tum opera nostra et facultas nulla sunt, imo tum penitus nihil spei est nobis alicujus obtinendi meriti vel mercedis ex hujusmodi operibus, quod ad vitam æternam attinet ; sed sic de operibus loqui nolo ; gratiam Dei (qua sine nobis nulla spes est) agnoscimus, et ista nobis opus esse fatemur. Quæ nobis large a Deo, imo præveniendo, datur, adeo ut ista intellectum nostrum illuminet, voluntatem excitet, provocet et moveat, ut cum consensione quadam a Deo suscipiamus ejusmodi bonam illuminationem et bonum instinctum, aut inspirationem ipsum diligendi, aliquidve faciendi vel patiendi, aliquid volendi vel nolendi, faciendi seu omittendi, propter honorem Dei et beneplacitum suum. Fatemur quoque gratiam Dei, posteaquam nostram voluntа-

tem excitavit et ad amplectendum bonum adduxit, eidem etiam præsto esse, et viribus nostris cooperari, utpote quibus dat posse et perficere. Hujusmodi facta (quæ nos bona opera nominamus) per excitantem, cooperantem et opitulantem Dei gratiam in nobis et nobiscum perpetrata, credimus ex sua bonitate Deum, imo ex sua ipsius voluntate, promissione et erga nos stipulatione, ut bona et meritoria opera suscepturum, quibus æternæ salutis præmium spopondit. Ex his nunc liquet, quod nihil adscribere nostris operibus ex sua ipsorum natura, quatenus nostra solum, hoc est, humana opera sunt, possumus ; sed prout gratia Dei, una cum nostra voluntate, opera et labore adjunctis, in nobis operatur. Neque vero gratia Dei tantum absque nostri intellectus, voluntatis, providentiæ et virium usu et sine nostra cooperatione, ita nos in cœlum locabit, quemadmodum Sanctorum statuæ super aram ponuntur, cujusmodi vos statuæ esse vultis cupitisque, ut vos gratia Dei gerat et portet, ponat et locet ubi ipsi velitis, ac nihil interim vos pro vestra salute agatis : imo etiam dum potatis, chartis lusitatis ad intempestam usque noctem, aliaque facinora perpetratis, non inferiores, sicut vobis videtur, sacratissimo Joanne Baptista eritis, qui pœnitentiæ duram vitam, licet innocens, a teneris unguiculis duxit, et divus operarius, sicut nos appellatis, fuit, atque etiam Christus ipse, cum plerisque Sanctis multo magis quam nos. Idcirco laudi nobis et non dedecori est, quod nos divos operarios, id est, Christi et Sanctorum imitatores vocatis. Si bonis operibus, quæ propter Deum et ejus gloriam fiunt, nullum meritum aut præmium esset, quid, quæso, inde laudis aut virtutis accessisset Baptistæ Joanni, quod virgineam castitatem conservaverit, sensuum voluptates sibi præciderit, multum laboris, multum ærumnarum in Dei honorem operatus perpessusque sit? Imo juxta sententiam Lutheranam tam ei profuisset, si molli interula et vestimentis purpureis et byssinis indutus esset, et quotidie splendide epulatus esset, et monachæ (sicut Lutherus) condormivisset, quam quod vestimento de pilis camelorum contexto amictus fuit, et locustis et aqua victitavit. O igitur Christus quantum erravit, qui talem castigationem et pœnitentiæ opera in eo prædicavit, si nulla bonis est merces operibus ! Est sane unde optimi illius apostoli Pauli me misereat, qui, ut ipse inquit, abundantius omnibus per gratiam Dei laboravit, imo multa et varia pericula pertulit, de quibus longe amplius gloriatur, quam de aliis grandibus (quæ sola gratia Dei per ipsum fecit) miraculis, si usque adeo hæc perdita erunt, ut nullum meritum vel præmium a Deo habitura sint. Ah, bone Deus, quam misere delusus est, dum posteriori ad Timotheum Epistola ait : *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, in reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in die illa, justus judex*. Ah, Paule, tibi interim dormire licuisset, si nullum bona opera (quemadmodum Lutherus dicit) meritum vel præmium a Deo sunt latura, incassum ergo operatus es, ac si nihil operatus fuisses.

Lutherani ut sint statuis similes.

Matth. III, 4.

I. *Cor.* XV, 10.

II. *Cor.* XI, 23-33.

II. *Tim.* IV, 7, 8.

G. — Perplexum prorsus meum reddis animum et intelligentiam. Ego quoque perinde esse arbitrabar, sive operarer, sive non operarer : si nulla bonis factis merces a Deo constituta est, quid tum opus est me bonis operibus occupari? Equidem committo omnia gratiæ Dei.

J. — Hæc est gratia Dei, quod nos hortatur, excitat, invitat et juvat ad efficienda bona opera, quæ sibi grata sunt, et eadem opera tam benigne, cum sua cooperatrice gratia facta sint, suscipere et mercede donare vult, quasi nostra ipsorum facultate perfecta essent, et velut ex æquo responderent dignaque forent præmio sempiterno.

Quid vero Deo est impossibile, cur non hoc possit, ut hominum piorum bona opera (quorum sua gratia potissima causa est) ab ipso, ex illius benevola et gratuita prædestinatione, meritum aut præmium

habeant, cum tamen ejusmodi recte facta deiformia, affinia Deo, imo magis divina
I. *Pet.* I, 4. quam humana sunt, cum divinæ, ut Petrus in altera sua Epistola scribit, consortes simus naturæ, per ejusmodi gratuitam illius promissionem ? Quapropter non est contra gratiæ suæ decus vel prædicationem, quando dicimus nos (id est, omnes justificatos homines in gratia Dei existentes) meritoria opera facere posse, quæ in sempiterna vita præmio donantur. Nam quod talia opera ita ille accipit, imo quod hujusmodi opera sic æstimare, numerare et metiri, coronare et remunerare vult, non ex nobis est, nec ex ipsa natura operum, sed pro illius benigna et benevola liberalitate ita nobiscum agitur. Quod dilucide ex Scriptura multis in locis perspicimus et invenimus.

Opera bona meritoria dicere ut nihil divinæ gratiæ deroget.

G. — Non te pigeat Scripturas aliquot in medium producere, ex quibus illud capere possim.

J. — Faciam id sane libenti animo. Legistine Geneseos capitulum quintum decimum, ubi Deus ad Abram dicit : *Noli timere, Abram, ego protector tuus et merces tua magna nimis ?* Item quod Apostolus ad
Genes. xv, 1. *Rom.* iv, 4. Romanos inquit : *Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum ?*

G. — Nostri concionatores ex Paulo dicunt quod in eadem et ad Galatas Epistola
Ibid. iii, 20, 21. *Gal.* ii, 16. ait, justificari hominem sine operibus legis, sive, non ex operibus legis.

J. — Paulus in iisdem Epistolis reprehendit nonnullos Judæorum qui se efferebant, propterea quod legem Moysi observarent, unde gloriabantur per opera legis sine gratia se justificatum et salvatum iri. Idipsum Paulus redarguit. Sed sententiam Apostoli in eadem Epistola hæretici (sicut in altera Epistola Petrus apostolus conqueritur), quomodo in aliis quoque scriptis, de-
II. *Pet.* iii, 16. pravarunt. In verbis namque Pauli sunt quædam difficilia intellectu. Nunc age, concedamus, quod non de mosaicæ legis duntaxat operibus Paulus loquatur, verum etiam de omnibus operibus, et quamvis per merita nemo justificetur, non est tamen neque potest sententia Pauli alia esse, quam nullis operibus mereri posse hominem gratiam primam, quæ justum ipsum et acceptum Deo faciat ; siquidem priusquam in gratia Dei homo existit, impossibile est per semetipsum justificari, licet etiam infinita habeat opera bona, quandoquidem ea omnia insufficientia neque satis efficacia sunt, ut primam gratiam, qua hominem Deus justificat, mereantur. Nam si quis gratiam eamdem operibus citra et ante gratiam factis mereretur, jam gratia non esset gratia, quemadmodum Paulus ait. Talibus ergo, sicut et ante dixi, operibus cœlum nemo meretur. Cæterum cum per gratis datam gratiam a Deo homo est justificatus, non vult Paulus hominem per cooperatricem gratiam Dei eodem modo meritoria opera facere non posse, quibus corona justitiæ, hoc est, perpetuæ salutis donetur. Non est sententia illius, cum Deus immerita gratia sua injustum hominem justificat, quod eadem gratia hominis opera justificationem consequentia, non meritoria ad incrementum gratiæ salutisque perennis faciat. Idcirco cum Paulus ad Ephesios dicit : *Gratia estis salvati per fidem et hoc non ex vobis, Dei enim donum est : non ex operibus, ut ne quis glorietur,* de prima gratia loquitur, qua ad fidem venerant, justificatique erant. Quæ gratia immerita est, imo donum Dei est et non ex operibus. Quæ dum opera antecedit, nostræ causa salutis sive beatitudinis existit ; quamvis perspicuum sit Paulum cum ait : *Gratia estis salvati,* non loqui de statu beatitudinis post mortem : quoniam illis, qui adhuc vivebant, et recidere salutemque amittere poterant, scripsit.

Gratiam Dei primam ut nulla opera mereantur.

Rom. xi, 6.

Eph. ii, 8, 9.

G. — Quam ergo putat beatitudinem ?

J. — Quæ in præsenti vita est, dum in statum divinæ gratiæ et amicitiæ ex statu iræ Dei restituti erant, hoc est, cum ex injustitia et incredulitate conversi erant, et ad fidem jam per gratiam Dei justificati venerant, qui hic beatitudinis status erat, quoniam ad perennem beatitudinem

hominem fert et ducit, sicuti cum prius in incredulitate et flagitiis suis degebant, in damnatione erant, non autem in damnatione gehennæ, sed in statu gehennæ damnationem conciliante. Eodem sensu ad Titum Paulus scribit : *non ex operibus justitiæ quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus Sancti, quem effudit in nos abunde.*

Tit. III, 5, 6.

G. — Hanc sententiam tuam esse reor, quod incredulus et peccator nondum justificatus, ex operibus justificari nequeat, quia nullum opus sufficiens est ad promerendam gratiam illam, quæ hominem justificat, et hæc prima gratia vocatur, quæ hominem Deo acceptum facit, et gratis præter meritum donatur. Verum quando per gratiam justificatus homo est, proficere in justitia et gratia potest, et opera vitæ sempiternæ meritoria facere, quod tamen per gratiam et ejus operationem accidit.

J. — Recte intellexisti, et in hoc Epistolæ Pauli et Jacobi consentiunt. Paulus enim de operibus, quæ ante fidem facta erant, loquitur, et ita de justificatione dicit, dum ex incredulo aliquis justificatur, quod non ex præcedentibus operibus evenit. At Jacobus dum hominem ex operibus justificari dicit, de operibus fidem sequentibus inquit, quæ per charitatem (sicut ipsam Paulus ad Galatas describit) operatur. Quæ opera justificatum magis justificant, quemadmodum in libro Apocalypseos Joannis scriptum est : *qui justus est justificetur adhuc.* Quod fit quando in justitia, quæ per gratiam habetur, per opera profectum facimus, quibus Deus pollicitus est dabitque auctiorem salutis mercedem, prout justitia operum major majorque erit. Quod autem bona opera a Deo remunerantur, Paulus quoque docet scribens Romanis in hunc modum : *Reddet unicuique secundum opera ejus,* nempe *gloriam et honorem et incorruptionem quærentibus vitam æternam, etc.* Item ad Galatas : *Quæ seminaverit homo, hæc et metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptionem. Qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam, etc.* Et priori ad Corinthios : *Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.* Rursus in posteriori : *Qui parce seminat, parce et metet.* Et ante dicit ibi : *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit sive bonum, sive malum.* Similia ex multis aliis locis testimonia Pauli proferre possem. Sed ex his jam recensitis satis probari potest istius Paulum esse sententiæ, quod bonis a Deo operibus in æterna beatitudine merces detur, quemadmodum pœnæ malis in damnatione. Hoc ipsum perspicuum certumque ex verbis etiam Christi evadit, ubi ad beatos persecutionem patientes ait : *Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.* Item dum nos præmonet : *Attendite,* inquiens, *ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cœlis est.*

Rom. III, 24-27.

Jac. II, 21, 22.

Gal. V, 6.

Apoc. XXII, 11.

Rom. II, 6, 7.

Gal. VI, 8.

I. *Cor.* III, 8.

II *Cor.* IX, 6.

Ibid. V, 10.

Matth. V, 12.

Ibid. VI, 1.

Ex quibus sequitur præmium nos habituros, dum justa opera nostra non ad placendum hominibus, sed Deo, facimus. Et apud Marcum : *Quisquis,* ait, *potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Christi estis, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.* Apud Joannem quoque : *Venit,* inquit, *hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem ejus, et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ ; qui vero mala egerunt in resurrectionem judicii.* Item in parabola de conductis in vineam (quam de laborantibus in sancta Ecclesia proposuit, quibus vitæ æternæ præmium pollicitus est) dicit quod paterfamilias, conventione facta cum operariis ex denario diurno, miserit eos in vineam suam. Et iterum : *Ite,* ait, *in vineam meam, et quod justum fuerit dabo vobis.* Et postremo inquit : *Voca operarios et redde illis mercedem.* Hæc omnia de sempiternæ beatitudinis mercede intelliguntur, quæ iis, qui nunc in Eccle-

Marc. IX, 40.

Joann. V, 28, 29.

Matth. XX, 1-8.

sia sancta laborant, in fine vitæ suæ a Deo donabitur. Possim hujus generis plures alias e Scriptis divinis sententias depromere, quæ idem cunctæ testificantur.

G. — Tædet me tam multa testimonia audire : jam satis est.

J. — Quid nunc igitur de tuo sentis libello, qui probare nititur neminem mereri posse, et quod nullum bonis operibus sit constitutum præmium ?

G. — Quid multis opus est verbis? Quotquot hodie germanica Biblia (ut ego) vel legere norunt, libros componere volunt,et certe plerique melius scirent hastam sive sarissam in manus sumere.

Perniciosum ut sit hominibus negare retæ factis meritum t præmium.

J. — Exitiosum est lectori, nisi totus fervidus et perfectus sit in charitate Dei, si audiat nullum meritum vel præmium bonis operibus esse apud Deum, cogitatque quod se frustra illis exercendis occupare nolit : et omnia bona opera negligit sub quadam falsa specie, tanquam in solam gratiam Dei sperare velit, quum tamen gratia Dei non dehonestetur sed evehatur potius, eo ipso quod credimus illam esse tantam, tam largam et locupletem erga nos, quod nostram impotentiam potentem facit, nostra opera meritoria reddit,et illa sic accipit, ita munerat et remunerat tanquam ex se præmio digna forent, cum ex se indigna sint, et ex gratia solummodo digna reddantur. Interim tamen cuivis consulere volo, dum credit bona opera meritoria esse, et mercedem a Deo latura, ut cogitationes suas ad opera sua non intendat, adeo ut illa æstimare aut magni facere velit, sed se inutilem judicet, et ita sua opera respiciat velut insufficientia et nullo præmio digna, eaque defectibus plena agnoscat, ut perseveret in humilitate, et non de suis operibus, sed de divina misericordia confidat.

Opera quisque sua ut non debeat magnipendere.

CAPITULUM QUARTUM DECIMUM.

Opera bona quam sint necessaria ad veram salutem : utque ex sola fide Christum agnovisse minime constituat aliquem christianum.

G. — Recte jam mecum, ut mihi videtur, agitur. Siquidem nullis operibus bonis confido.

J. — Minime vero, namque omittis ipse cuncta bona opera, et tamen absque operibus te salvatum iri speras, ex fide duntaxat. Mandata Dei servare deberes, quorum observatione majorem a Deo gratiam et vitam æternam promereberis.At nihilominus in animum inducere non debes quod bona opera habeas aut mandata Dei observes. In illis, quæ bene agis, tua ante oculos peccata tibi proponas,et te inutilem servum confitearis.

G. — Hoc mihi profore spero, quod in Deum credo, qui mea causa homo factus est et mihi sua Passione cœlum obtinuit.

J. — Quid credas nescis.

G. — Quid crederem aliud ?

J. — Credis etiam infernum paratum esse, ubi dives epulo sepultus est propter suam crapulam et pretiosa indumenta sua, et quod in pauperem Lazarum misericordiam non fecerit ? Credisne in fine mundi judicium futurum, quando Deus segregabit oves ab hœdis, et justos a dextris sitos in suum regnum inducet, et injustos a sinistris positos sempiterno anathemate condemnationis percellet ? Quos putas justos a dextris esse ? qui fidem solam, aut qui cum fide opera habent ? *Luc.* xvi, 19-22.

G. — Omnes qui fidem habent.

J. — Itaque in hoc falleris ; uia clare expressum habetur, quod de misericordiæ operibus vel præstitis vel omissis judicabuntur. Infideles tantum, ethnicos scilicet, Turcas et hæreticos a sinistris staturos esse reris ? Minime, etiam Christiani ibi a sinistris erunt, qui in christum crediderunt quidem, sed ipsius mandata non observaverunt. Evidenter in libro Apocalypseos Joannis scriptum legimus, posteaquam illi judicium novissimum ostensum erat : *Judicati sunt,* inquit, *mortui secundum opera ipsorum.* Et ultimo capite ejus- *Apoc.* xx, 12.

Christiani bonis operibus vacui damnabuntur.

dem libri Jesus inquit : *Ecce venio cito, et merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.* Item legimus Christum dicere : *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est.* Quid hoc aliud est dicere, quam si dicat, non omnis, qui fidem habet, sed qui ex fide operatur, intrabit in regnum cœlorum ? Hæc verba bene expende. Judæi, ethnici, Turcæ et quicumque in Christum non credunt, non dicunt ad Christum : Domine, Domine ; christianos esse oportet, qui ad Christum dicant : Dominè, Domine. Atqui illi ipsi non eo solo nomine in regnum cœlorum admittentur, quod Christum cognoscunt, et ei honorem, tanquam Domino exhibent, nisi operibus quoque voluntatem cœlestis Patris sui faciant. Iterum non multo post rursus Christus ait : *Multi dicent mihi in illa die,* id est, in extremo judicio, aut in fine vitæ suæ : *Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo dæmonia ejecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus ? Et tunc confitebor illis, quia nunquam novi vos : discedite a me omnes, qui operamini iniquitatem.* Animadvertis solam fidem ad salutem non sufficere ? aut illos fide caruisse putas, qui ab ipso exterminati sunt ?

Apoc. XXII, 12.

Matth. VII, 21.

Christum cognovisse non satis est ad salutem.

Matth. VII, 22, 23.

G. — Imo certe majorem me illos fidem habuisse existimo : ego nondum ullum dæmonium ejeci, nec etiam prodigium ullum feci.

J. — Bene respondes : intelligisne causam quoque damnationis exprimi, dum illis dicitur : *Discedite a me omnes operarii iniquitatis ?* Cernis quod aliqui damnantur, ideo quod bona opera non egerint, quidam propterea quod mala opera perpetrarint ?

Luc. XIII, 27.

G. — Cerno equidem plus satis.

J. — Metuisne tibi ?

G. — Mihi metuo et semper mihi ita accidit, ut quando vos monachos et antiquæ religionis sacrificulos audio, mihi cor meum palpitet et ægre animo affectus sim. Idcirco nunquam concionatores, nunquam libros, nunquam confessionarios invenire potui, qui mecum, aut ego cum illis sentire potuerim, donec Lutherus Evangelium proferret. In hujus libris reperio, quod jejunia, orationes, Missas, cæremonias, templa, confessiones, Papam cum Episcopis, parochum cum suis vicariis mihi repudiare liceat. Præterea sacerdotum monachorumque facultatibus et reditibus potiturum me sperabam : quod mihi magnam illud Evangelium capessendi ansam præbuit.

Ut multi spe deprædandi monachos Lutheri dogma amplexi sint.

J. — Sententia ista multos fefellit, quam ob causam ultra centena millia rusticorum trucidata sunt, quos suo Evangelio Lutherus martyres effecit.

G. — Profecto quantumvis Lutheranus sim, ista in re Lutherus nebulonem se declaravit, suis scriptis miseros rusticos lacessivit cohortatusque est, ut sacerdotum cruore suas manus lavarent, et multa mala multaque convitia et sannas ac probra scriptis suis conjecit in magistratus ecclesiasticos et seculares, donec colonos ad iter paratos redderet, quibus in seditionem versis principes et nobiles contra ipsos irritavit, ut velut canes miseros trucidarent.

CAPITULUM QUINTUM DECIMUM.

Cujusmodi novum sit Evangelium quique illud amplectantur.

J. — Gaudeo sane te Lutherum tam veris prosecutum esse laudibus.

G. — Equidem in illo facinore eum non laudo, probo tamen evangelicam illius doctrinam.

J. — Quæso te, Georgi, ne sic contra veritatem loquaris. Quando dicis Lutheri evangelicam doctrinam : duo ista verba simul consistere nequeunt. Quod Lutheranum est, non est Evangelicum, et quod Evangelicum est, non est Lutheranum, tametsi ita videatur. Paulus dicit : *Ipse Satanas transfigurat se in Angelum lucis.* Verum non est, neque in æternum erit An-

Ut Lutheri dogma non possit consentire cum Evangelio.

II. *Cor.* XI, 14.

gelus lucis. Ita quamvis in ore Lutherus Evangelium habeat, ab illius tamen procul est corde.

G. — Quo pacto id nosti ?

Matth. VII, 16. Lutheri Evangelium quale sit.

J. — Christus inquit : *A fructibus eorum cognoscetis eos ;* ludificari, seducere, convitiari, vituperare, magistratum omnem nihili facere et spernere, inobedientes, pervicaces et rebelles esse, omnium sanctorum Doctorum verba contemnere, omnia sanctæ Ecclesiæ Concilia nihili pendere : omnes bonos ritus et antiquas consuetudines explodere, omnes status Ecclesiæ sanctæ, qui ab Apostolorum usque tempore duraverunt, evertere ac profligare : quidquid spiritum erigit, juvat et erga Deum exercet, negligere : quidquid carnem roborat, proferre, latam perditionis viam monstrare, totum mundum discordia et simultate replere, decreta omnia mutare, omnibus opificiis obesse, mala bonis miscere, hoc demum Lutheranum est Evangelium : hic est Lutheranæ doctrinæ et vitæ fructus, sicut ante oculos videtur. Interim de Evangelio, de Sacris Litteris, de verbo Dei gloriantur, et nescio quid non, cum eorum vita, tanquam putida quædam, fœtida, virulenta, sordida, cadaverosa palus sit, ex qua quilibet scandalizatur, desperatamque erga Deum et veritatem præter cæteros mortales conscientiam habeant. Eam ob rem hæreticam sectam amplectuntur, quam novennii decenniique spatio late propagarunt, qua aliis perditis hominibus imponunt, qui libenter ex ipsorum concionibus consolationem accipiunt, cum verum Dei verbum eorum malitiæ et carnis voluptatibus nullo solatio existat, alios ad suam sectam compellunt. Ita fit, ut cum multos seduxerint quos profundius damnant, imo a summo tartarorum vertice in inferni ima præcipitant, tum in eo gloriam nomenque falsæ scientiæ obtinent, quandoquidem tales concionatores pro vitæ suæ ratione plerumque putidi fœtidique tenebriones sunt, et maxima pars dimissi, rejecti, profugi, apostatæ monachi, perfidiosi perjurique coram Deo et hominibus, qui sua jam scortatione conjugium temerant. Nam mox ut e cœnobio profugerunt, quo manifestum sit quod eos male habuerit, uxorem ad suam explendam libidinem ducunt, quod matrimonium ipsi appellant.

Concionatores hæretici quales sint.

Ecce hi sunt sectæ Lutheranæ patroni, evangelistæ, apostoli, qui vos seducunt. Horum concionem, doctrinam omnes libenter audiunt, quibus angusta via nimis dura est, propter vitia carnis quibus emori nolunt. Propterea ex arcta via (quam Christus et Sancti sui docuerunt et ambulaverunt, cum alia tamen via non salutifera existat) fugiunt, et latam illam inambulant, quam Lutheri secta introducit. In qua quod carni allubescit inveniunt, et quod carni repugnat ademptum est. Proinde quod tam multi mortales libenter carni obsequuntur, hæresis ista multos habet sectatores, sicut et Mahometes. Cujus secta tam late nunquam propagata fuisset, ni tot carnis voluptates asseclis suis concessisset permisissetque. Idcirco sicubi olim transfugæ monachi et alii perversi hujusmodi et a recta via exorbitantes homines erant, qui libertate gaudere propria, et impunes esse volebant, ad Turcas vel Soldanum confugerunt, et Mahometicæ se sectæ subjugaverunt. Nunc vero ab Ecclesia sancta se sejungunt, et non ipsis opus est ad Turcas vel Soldanum currere ; Mahometicam licentiam, multorumque condemnatorum hæreticorum errores in Lutherana secta coacervatos reperiunt. Huic sese dedunt, ubi ipsemet Martinus, transfuga et abjuratus monachus, perjurus et votifragus coram Deo, eorum est Papa.

Lutherana hæresis cur multos habeat sectatores.

G. — Atqui Martinus Lutherus jam bene vivit degens in matrimonio.

J. — Qualis est illius uxor ? propemodum aliter ipsam nominassem.

G. — Nobilis monialis quæ præfecta fuerat. Hanc Lutherus duxit, et reliquæ ejusdem cœnobii virgines hujus sunt factæ pedissequæ.

J. — Hoc geminum est adulterium, fœdifragiumque coram Deo, cui uterque cœ-

libatum voverunt. Veh quomodo tam cæci homines esse possunt, ut tali seductori credant, qui ne specimen quidem probitatis in se habeat ?

G. — Si verum fateri licet, pudet meipsum illius causa, vellem viginti aureis mihi constitisset, ne hanc sibi monialem jungeret.

J. — Idem quoque satis illi rex Angliæ exprobravit in epistola sua, quam contra Lutherum scripsit, posteaquam prius eruditum quemdam libellum a se compositum edidisset. Cui libello haud aliter Lutherus quam probris et convitiis, perinde ut canis rabidus et ulcerosus, respondere potuit. In eadem epistola, postmodum Lutherum regia majestas Angliæ ut scurram incessit, quod se christianam doctrinam de peremptione et maceratione carnis profiteri, venditare audeat, cum ipsemet monacham quæ Deo desponsata erat, ad suam libidinem allexerit, et tot animas sua impostura Deo suffuratus sit, ut merito publicam agendo pœnitentiam totum mundum peragrare debeat lacrymans, quærens et retractans quidquid mali suis verbis, scriptis et contagiosa vita sua designavit. Quid nunc mirum est tales discipulos esse, qualis magister est ? Siquidem hujusmodi homines, qui absque spiritu et devotione sunt (ut qui jejunia, preces, laudationem Dei et omnem carnis castigationem et submissionem declinare volunt), ad ipsum, tanquam ad spatiosam viam, quæ ad æternam damnationem ducit, confluunt ac deficiunt. Et ut auctior eorum fiat cuneus, nationes et populi quibusdam in locis ab iis, qui jam seducti sunt, in opinionem eorum concedere compelluntur.

Quales-nam ad Lutherum confugerint.

CAPITULUM SEXTUM DECIMUM.

Utrum pro se Scripturam Lutherus ad suæ doctrinæ probationem habeat et de prodigiis illius.

G. — Ecquid tandem dicere moliris ? Scripta divina faciunt pro Luthero : iis nemo potest contradicere.

J. — Lutherus habet Scripturam, sed Scriptura nescit Lutherum. Lutherus habet Scripturam, sed hæc cum illo non facit. Ipse Scripturam pro sua libidine detorquet atque commentitiam, falsam perversamque interpretationem suam Scripturam Sacram vocare audet. Num etiam credis ante decem illos annos quam hæreticum dogma suum cœpit Lutherus, verbum Dei, imo unam fidem, unum Baptisma, unum Deum, unam Ecclesiam, unum Spiritum Ecclesiam moderantem et in Scriptura loquentem extitisse ?

Scripturam ut hæretici pervertant.

G. — Maxime : hoccine ego non crederem ?

J. — Eadem Ecclesia, fides et intelligentia Scripturæ adhuc apud nos est, semperque isto modo a principio hucusque fuit, in qua omnes sancti Martyres fuerunt, qui propter fidem interfecti sunt, omnes sancti Doctores, per quos miracula Deus operatus est, qui Scripturam nobis exposuerunt. Quomodo possit ergo accidere, ut jam alia fides nova, alia Ecclesia nova, alia intelligentia Scripturæ nova existat, quæ e diametro pugnet cum antiqua, aut quomodo tam stupidi et mentis inopes erimus, ut illam deseramus Ecclesiam, in qua omnes Sanctos, cunctos Martyres, christianos omnes Doctores nobiscum habemus, et ad perfidiosam sectam, quæ neminem nisi hæreticos habet, deficiamus ?

Ecclesia vera apud quos sit.

G. — Deus nunc homines æque ut ante mille annos illuminare posset.

J. — Verum est : si quidem opus esset, faceret id utique, sed eadem illustratio non esset contraria priori illius illuminationi : Deus non est dissensionis dissidiique auctor, ut in tanti momenti articulis fidei, aut cum in Conciliis sancta Ecclesia congregata rem ambiguam in fide explanavit, hodie quidpiam doceat, et cras hominem excitet, per quem aliud doceat, quod primæ sanctæ determinationi adversetur. Si Ecclesia ante Lutherum fuit, sempiternum illum Sanctum Spiritum huc usque moderatorem habuit. Porro quia nunc alius spiritus venit, qui aliter et contrarie omnino docet,

I. *Cor.* XIV, 33.

an hunc Spiritum esse Sanctum credemus, qui tamdiu Ecclesiam deceperit, aut ipse erraverit, et nunc adversus semetipsum doceat? Proclivius est creditu diaboli spiritum esse, qui Spiritui Sancto contrarius et adversus est, cuperetque seducere et impedire omnes homines ne salvi fiant.

G. — Lutherus secus dicit, doctrinam suam cœlitus sese habere, certum se affirmat.

J. — Jacobus apostolus signum ostendit nobis, quo, cuinam a cœlo sapientia data sit, dignosci possit, quando ait : *Quis sapiens et diciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conversatione sua operationem suam in magnitudine sapientiæ. Quod si zelum animarum habetis et contentiones in cordibus vestris, nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem. Non est enim ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravum. Quæ autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia et fructibus bonis, non judicans et sine simulatione.* En sic apostolus Jacobus sapientiam, quæ cœlitus est, describit; cujus ne pilum quidem Lutheri doctrina habet, quemadmodum in omnibus libris suis invenire est, in quibus nil nisi convitiatur, traducit, subsannat, obloquitur, contemnit, dehonestat, et velut furiosus quidam rabidusque canis, mordet et insectatur mortales omnes, eos præsertim, qui ei recte consulere, et ipsum informare volunt et debent. Videas illic lupum illum effrenatum, impudentem, impurum, nulli neque gradui, neque ordini, imo nulli vel magistratui, vel dignitati parcere; sed ex virulenta et plusquam viperina lingua sua venenum fundere, qua malignis suis criminationibus in Episcopos, Reges, Cæsarem et Papam incurrit, unumquemque indignissimis modis incessit, omnes sanctos Doctores et proceres Ecclesiæ, qui a Christo hactenus extiterunt, spernit, irridet, pro nihilo pendit, et is talis sibi fidem vult adhiberi, quod ipse certus sit suam a cœlo doctrinam esse. Quod nemo bonus et prudens illi dicenti unquam credidérit, nisi ejusmodi sua verba hoc sensu, quo Christus dicit, accipiantur : *Videbam Satanam*, inquiens, *sicut fulgur de cœlo cadentem.* Cum diabolus e cœlo lapsus sit, Lutherus verum dicere poterit, suam doctrinam, quam ex instinctu dæmonis habet, sicut ex descriptione sancti Jacobi quilibet perspicit, una cum Satana quoque de cœlo ruisse. Nam de divina sapientia scriptum est, quod illa se in sanctas animas insinuet, nec habitet in corpore subdito peccatis, hoc est, in nullo superbo homine, criminatore et alienæ famæ obtrectatore, in nullo monialium incesto constupratore, qualis Lutherus est.

Jac. III, 13-17.

Luc. X, 18.

Sap. I, 4.

Sapientia cœlitus infusa quibus signis possit internosci.

Lutheri doctrina quam nihil habeat cœlestis sapientiæ.

G. — Ecquid de Scriptura sentiendum est?

J. — Scripturas, quas Lutherus profert, ultra mille quingentos annos Ecclesia habuit, sed non ubique intelligentiam illam, qua Lutherus quasdam exponit. Scriptura vera est, et illam recipimus, sed explicatio, qua Lutherus contra Ecclesiam utitur, falsa, captiosa, hæretica est. Quamobrem orthodoxi omnes adversus Lutheri commentationem pugnamus, et non contra Scripturam. Scripturam nobis Athanasius, Cyprianus, Hilarius, Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Gregorius et his similes explanaverunt. Qui omnes Doctores sancti fuerunt, et non apostatæ, perfugæ, votifragi monachi, quemadmodum Lutherus, Fredericus, Martinus Buccerus, Franciscus Lamberti, imo non monialium vitiatores, sicut Lutherus et sui discipuli. Christus nostros Doctores sanctos (qui Scripturam nobis elucidarunt) vita virtutibus conspicua, sanctimonia operum, humilitate morum, signis et prodigiis, cum in vita tum post mortem, illustravit et glorificavit, quibus testimonium illis veracis suæ doctrinæ præbuit. Inter quos multi etiam monasticæ professionis homines fuerunt. Quæ Lutherus miracula fecit, aut qua re ipsi Deus testimonium

Lutherus nullis prodigiis sua confirmavit dogmata.

præbet, quod sua doctrina vera sit, aut quod ipsi fides adhiberi debeat? Imo si etiam prodigia, quibus fides adhiberi debeat, faceret, majora et mirabiliora eadem omnibus, quæ unquam a mundi usque exordio facta sint, esse oporteret; adeo ut a nostræ fidei sive religionis hominibus sanctis, qui propterea suum fudere sanguinem, et nunc apud Deum sunt, perpetrata prodigia obscurarent et excellerent.

Lutheri portenta quænam sint.

Hæc autem Lutheri sunt portenta, quod sua doctrina tot monasteria et delubra quasi fœnilia subruit, desolavit et devastavit, tot perjuros votifragosque monachos, tot moniales sive monasticas virgines (quæ Deo conjugio elocatæ erant) prostitutæ pudicitiæ effecit, ut templa spoliata sint, et laus Dei et sacræ Missæ sacrificium e medio submoveatur, confessio, jejunium, Sanctorum veneratio prohibeantur, integri et boni christiani opprimantur et ludibrio sint, boni monastici homines profligentur.

G. — Nihili igitur Lutheri Dei verbum facis?

J. — Recte quidem vocas Lutheri Dei verbum. Diversa namque sunt : Dei verbum, et Lutheri Dei verbum. Verbum Dei, hoc est verum Dei verbum, pluris quam Lutherus cum omni phalange sua facimus. Adulterinam vero explicationem et depravationem sensus verbi Dei, quem Lutherus contra expositionem et intelligentiam Sanctorum jam apud Deum existentium, et contra intellectum sanctæ Ecclesiæ, ipse confingit et profert, quo unumquemque consilio diaboli ab angusta salutis via abducere cupit in latam illam et spatiosam viam damnationis perpetuæ, hoc inquam verbum Dei nihili pendimus, adeoque Dei blasphemiam existimamus, quod tale verbum Dei verbum nominatur. An tam vesani essemus, ut Ecclesiam et fidem, quæ ultra quindecies centenos annos duraverunt, desereremus et eximiorum illorum Sanctorum scripta rejiceremus, in quibus sui per Spiritum Sanctum illustrationem, Scripturas interpretando, declararunt, et nonnullos improbos concionatores et profugos monachos sequeremur, qui nunc adversus sanctam Ecclesiam et sanctos Ecclesiæ Doctores hujus seductionis tumultum concitant, cum Christus dixerit: *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus?* *Matth.* XVIII, 17.

G. — Jam contra monachos loqueris, quos tam male suggillas.

J. — Cum malis christianis et improbis monachis succenseam, sive eosdem insecter, non ideo tamen illud Institutum improbo : probo bonos, qui Institutum vitæ bonum retinent; et Institutum quoque laudo, quod usque adeo etiam est bonum, ut in eo pravi manere nequeant, imo ex eo aut rejiciantur aut profugiant, quemadmodum ex bona aqua mortuus piscis.

G. — Confidere videris insignibus illis Doctoribus, Augustino et Hieronymo. Nonne et hi homines fuerunt, qui falli aut fallere potuerint? Quid ergo tantum iis vis confidere?

Sanctis Doctoribus cur fidem adhibeamus.

J. — Non usque adeo iis confido prout homines fuerunt, sed ob gratiam Dei, quæ ipsos irradiavit, per ipsos locuta est, et in ipsis est operata. Quod quidem in eorum integra vita et miraculis, quæ Dei virtute fecerunt, patet.

G. — Cur igitur erraverunt?

J. — Non ita deliraverunt sicut Lutherus, qui in suo depravatus est sensu, et se in verbis suis instar anguis lubricum exhibet. Non vult quoque ab ullo homine vel superiori potestate instrui.

Licet autem Sanctorum aliquis erraverit, non grandis error extitit. Quoniam non mordicus retinent aut defendunt proprium errorem contra communem Ecclesiæ doctrinam, aut contra Conciliorum, sicut Lutherus facit, definitionem, et subjiciunt se ad suscipiendam informationem, parati Superiorum judicio stare et acquiescere. Lutherus autem neque Conciliis, neque ullis Superioribus, neque Doctoribus auscultat. In universum omnes rejicit, imo, ubi Ecclesia etiam quid in Scripturis credendum sit, retinendum aut intelligen-

Lutherus ut suum sensum omnium judicio prætulerit.

dum constituit, repudiat, et sui insani capitis sensum cunctis anteponit, tanquam cæteri omnes de Scripturis Sanctis nil intellexerint, et Spiritus Sanctus, qui plane illum ignorat, ipsum solum lecto cum moniali sua stertentem illuminaverit; atque adeo quidquid ipse dicit, id verbum Dei appellat. Ubi igitur tamdiu Spiritus remansisset, et Ecclesiam non illuminasset, imo seduxisset, donec cucullio iste tandem prodiret ?

CAPITULUM SEPTIMUM DECIMUM.

Quod ex Lutheri secta plures aliæ multo pejores exsurrexerint, et utrum Constitutiones Ecclesiæ cum Scriptura conveniant.

G. — Plures etiamnum sectæ oriuntur.

J. — Ita sane, quemadmodum ex una vipera multæ subnascuntur, quæ suo morsu in partu matrem suam interimunt, ex Lutheri quoque secta plures aliæ multo pejores ortæ sunt, hoc dempto, quod Lutherus semen et primam radicem jecit. Omnes sibi videntur, quisque adversus cæteros, secum Scripturam habere. Sic Lutherana factio in varios modos et sectas divisa est. Quilibet, qui sibiipsi vult nomen parare, novi aliquid ementitur, et quærit, si in Scripturis reperire aliquid possit, quod speciem quamdam habeat, quo suam sententiam et opinionem confirmare possit. Quod ergo tum illi superstruit et comminiscitur, omne id apud ipsos est verbum Dei, cui nemo resistere debeat. Isto pacto simplices miserosque homines decipiunt, et ferme novi aliquid quotidie pullulescit, quod semper prioribus deterius est. Sic eo nunc ventum est, ut quidam asserant necesse esse ut quisque rebaptizetur; nonnulli dicant Christum non fuisse Deum, et in peccato originali natum esse, et suam Matrem non fuisse virginem, et ipsum non fuisse Messiam. His rationibus fides nostra pessum eat necesse est, quia si ab uno deficimus, aliud quoque relinquimus, idque in dies magis ac magis, usque dum Antichristus veniat, et omnia apta pacataque inveniat, quo ad se mundum pertrahat.

Lutherus ut multarum sit auctor hæresum.

Varia hæresum portenta.

G. — Mihi quoque profecto sic videtur. Invenirentur enim centum et eo amplius, qui Antichristo accederent, cum ante duodecim vel tredecim annos ne unus quidem inventus fuisset. Et quid hinc demum fiet ?

J. — Fenestellam latius aperi, ut plus luminis accipias.

G. — Quomodo fit, quod in hujusmodi, qui tamen docti sunt, falsam persuasionem veniunt ?

Cur docti in hæreses labantur.

J. — Hoc accidit ex superbia proprii eorum spiritus, quo sese extollunt, et se in eo, quod capere non possunt, definitionibus et declarationibus sanctorum Patrum submittere nolunt, quas communiter Ecclesia acceptavit quasi pro instructione et explicatione quadam (sicubi difficile aliquid aut ambiguum in sensu Scripturarum occurrit), ut certo concorditerque sciantur teneanturque in Ecclesia catholica juxta Sancti Spiritus illustrationem, qui in hujusmodi necessariis causis, fidem vel bonos mores concernentibus, Ecclesiam, quæ ad nos usque devenit, nunquam deseruit nec unquam etiam deserturus est. Præterea sunt adhuc alii carnales, quibus via spiritus nimis angusta, et leve jugum Christi nimis grave est. Propterea constitutiones omnes et leges Ecclesiæ et superioris potestatis lacerant prætextu quodam, tanquam honorare Scripturam velint, citra quam alium ullum audire, vel alicui obstricti esse nolint. In quo tamen animadvertere non volunt, quod isto pacto quoque Scripturæ non auscultent. Quæ Scriptura, imo Christus in Scriptura subjectionem præcipit, nosque imperio Ecclesiæ et Superiorum, sub pœna suæ gratiæ, salutis animæ et christianæ communionis amittendæ, subjicit. Jam tamen certum est constitutiones sanctæ Ecclesiæ contra Scripturas non esse. Hoc fateri omnes hæreticos oportet, et contra hoc ne unum quidem ex veritate verbum dicere possunt. Hoc autem de constitutionibus Ecclesiæ et pro-

Christus ut nos velitSuperioribus obtemperare.

cerum dixerim, non de abusibus personarum, quia etiam contra voluntatem Ecclesiæ et procerum fiunt. Auctoritas sanctæ Ecclesiæ et Scripturæ Sacræ bene inter se conveniunt et concordant ; una confirmat et probat alteram. Sacra Scriptura judicio nos sanctæ Ecclesiæ submittit, et Ecclesia Scripturæ. Quomodo autem Ecclesia aliquid contra Scripturam constitueret, aut quomodo non decernendi potestatem ullam haberet, præterquam quod in verbis Scripturæ non est expressum, cum scire quid Scriptura esset nequeamus, aut cuinam credere Scripturæ deberemus, et cui non ; ni Ecclesia id nobis commonstraret? Multiplex est quidem Scriptura, verum quæ sit sancta probataque Scriptura, cui contradici non debeat, nobis sola Ecclesia ostendit et tradit. Quapropter Augustinus ait : Ego Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ catholicæ commoneret auctoritas, hoc est, nescirem quodnam verum Evangelium esset, ut inter Evangelia multa, quæ scripta sunt, utpote Bartholomæi et Nicodemi et sub aliis nominibus, non errarem, nisi mihi Ecclesia sincerum ostenderet et diceret : huic credere debes. Cum igitur Ecclesia Scripturam nobis exhibeat et commonstret eamdemque interpretetur, id est, eam nos in vere christiano sensu intelligere doceat, mirum non est, quod hæretici nostri cæcati in suo pervicaces errore maneant, qui constitutiones omnes et instructiones sanctæ Ecclesiæ aspernantur, ab ea recidunt, et se in cæcitate superbi spiritus et insani sui intellectus extollunt adversus divinum, quo in suis Ecclesia illustrata est membris, quæ Scripturam nobis explanaverunt, et a Deo ad alia membra sua docenda et regenda sunt constituta.

S. Ecclesia et Scriptura Sacra ut inter se consentiant.

August.

CAPITULUM OCTAVUM DECIMUM.

Optima institutio ad bonam christianamque degendam vitam, conjugali et omnibus statibus utilis.

G. — Arbitrabar bene me illuminatum esse, et pacem in mea me habere conscientia putabam, quando timorem omnem et scrupulos peccatorum abjeceram, et licere mihi quidlibet facere vel omittere existimabam, atque apud memetipsum dicebam : cum in Christum credo, salvus ero ; sed jam (sit gratia Deo) me in cæcitatem quamdam pervenisse animadverto. Namque, ut modo perspicio, non ob hoc solum mandata Christus dedit, ut duntaxat ita Christum dixisse credamus, sed idem etiam nos facere, quod Christus nobis tradidit vel præcepit, oportet.

J. — Rectum attigisti iter, in illo persiste. Interim, quæso, dicas mihi, etiamne Lutheri libros habes ?

G. — Nimirum plusquam duos corbes plenos.

J. — Illos, oro, vulcano tradas, ne ex iis aliquis capiat offendiculum. Fecerunt hoc idem nonnulli recenter ad fidem conversi tempore Apostolorum, qui perniciosos contulerunt libros et combusserunt eos coram omnibus. Sufficiat tibi quod tu seductus fueris.

Libri hæreticorum cur sint exurendi.

Act. XIX, 19.

G. — Hac ipsa adhuc die id faciam. Obsecro, mi pater, ignosce mihi, quod tam tibi molestus multis meis ineptis sermonibus et incompositis verbis fuerim. Non adeo sum perversus, ut mea verba præ se ferunt. Multa sum locutus, ut comperti aliquid haberem de statu religioso, qui mihi charus semper fuit et venerabilis, tametsi heu ! dignus ad illum amplectendum ipse non fuerim. Nimium mundo educatus fueram, et brevi illo tempore quo periculum in monasterio faciebam, sicut et ante tibi dixi, multos revera bonos ibi Patres esse animadverti, qui magnam navabant operam, studebantque ad timorem Dei me provocare, et assidue me cohortabantur, ut Deum ob oculos haberem, ut ne propter totum mundum Deum offenderem, ut nihil nisi Deum vel propter Deum amarem, ut cuncta desideria mea, omnes cogitationes meas eo dirigerem, ut Deo acceptus fierem. Ad hæc adhortabantur et exercitabant me ad omne genus virtutis.

Ut in cœnobiis instituantur monachi ad pietatem.

Sed eheu me misərum! quidquid hujusmodi boni mihi dicebant, vel ipsi faciebant, nihil me movebat. Non inerat mihi vera pietas et devotio, atque ea re manere non potui. Hæc est causa, quod monachis adhuc ex animo faveam, sicubi bona monasteria aut monachos (qualis qualis mea sit vita) conspicio. Idcirco tam multa hinc scire volui, et si filium haberem, qui monasterium ex cordis sui desiderio ingredi vellet, essem illi ad id adminiculo.

J. — Equidem gratulor tibi, mi Georgi, et tam diutini, quod tecum habui, non me tædet colloquii. Interim nihilominus te cohortor et rogo, ut vitæ tuæ emendationem mediteris.

G. — Ad id paratus sum et voluntarius, sed tam multa emendare habeo, ut exhorrescam, et ubi incipere debeam ignərem. Propterea bonum desidero consilium, quo pacto exordiri debeam.

J. — Ante omnia teipsum diligenter examinabis, et peccata totius vitæ tuæ in scripta rediges, et tum de omnibus sceleribus ab infantia usque admissis integram Confessionem dices : siquidem, ut metuo, nunquam omnino recte es confessus.

G. — Hoc opus, hic labor erit.

J. — Quidquid hac in parte laboris ferendum sit, adoriri te oportet. Quocirca da operam, ut bonum confessarium accipias, qui te bene instruat. Necesse est etiam ut integrum peccata vitandi propositum arripias, nec hujus rei gratia ullum velis subterfugere laborem, quem haud dubie experturus es, peccatorum occasiones repudiando, injusta bona restituendo, læsos conciliando, damna præstando, itemque voluptatibus tuis et desideriis obluctando, eademque frangendo : quæ omnia sunt factu necessaria.

G. — Tuam, mi pater, voluntatem bonam consiliumque animadverto ; Deus tibi rependat. Ad hæc omnia me promptum offero; sed ubinam Confessarium aliquem peritum in his reperiam? Hic namque sunt Lutherana doctrina passim infecti, et eruditissimi qui in cœnobiis erant confessionarii sunt expulsi. Quandoquidem cum acriter adversus illam novam sectam concionabantur, civitate eis est interdictum. Dicam tamen, quod res est, nostris in Scriptura et scientia valentiores Lutheranis concionatoribus erant.

CAPITULUM NONUM DECIMUM.

Uti qui ex Lutheranismi hæresi ad sanam mentem reductus, vitam moresque convertere debeat.

J. — Quare jam domum, non Ulmam versus equitas? Ibi bonos et doctos in Dominicanorum monasterio a confessionibus Patres invenies.

G. — Nullum ad hanc rem Ulmæ locum invenire potero. Senatores enim Dominicanis concionari confessionesque audire vetuerunt. Præterea iisdem ullam domum introire in eadem civitate est prohibitum, etiam in omni circa ditione ipsorum.

J. — Quid ita?

G. — Timebant ne ab ipsis quispiam ad veram fidem converteretur. Etiam dictum est mihi ejusdem civitatis magistratum communi decrevisse consilio, Dominicanos quidem vi non expellere, sed tantum angustiarum et vexationum eis conficere, ut ipsimet cedere cogantur. Hæc ideo dixerim, ut causam scias, cur Ulmæ consolatum iri non possim. Mirifica equidem et rara penes me facinora confiteri habeo. Propterea cum et alia Coloniam proficiscendi causa mihi suppetat, ibidem confiterivolo : si quam notitiam illic habes, ad bonum confessarium me perducito.

J. — Civitas ista doctis bonisque confessariis plena est in cœnobiis et extra.

G. — Mallem in cucullum peccata mea evomere.

J. — Perge igitur in Prædicatorum monasterium ad hæreticæ pravitatis Inquisitorem, qui et ipse Ulmensis est.

G. — Ad doctorem Conradum?

J. — Etiam.

G. — Doctus et integer est, probe ip-

sum novi. Atqui jam mihi dicito quomodo post Confessionem me gerere contra meam consuetudinem malam debeam, ut non denuo labascam, et quæ præcipue vitare peccata me oporteat.

Post Confessionem ut se gerere debeat peccator.

J. — Imprimis debes præceptis Dei, deinde sanctæ Ecclesiæ velle morem gerere.

G. — Debeo Papæ vel illius parere mandatis ?

J. — Utique in rebus licitis.

G. — Ipse non est Ecclesia.

Matth. XVIII, 16, 17.

J. — Christus ait : *Si peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos. Quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ.* Quam in ista causa Ecclesiam dictam esse reris ? Opusne erit, quoties corripere vel corrigere aliquis velit proximum suum, qui unius vel duorum reprehensionem non curat, omnem christianorum hominum cœtum convocare, ut eidem significetur de isto homine se emendare nolente ?

G. — Hoc mihi impossibile esse videtur.

J. — Quid ergo facto opus est ?

G. — Id ego profecto nescio.

J. — Indicandum erit Prælato animarumque curatori, isque eis qui peccaverunt et se emendare non curant, hac in causa loco Ecclesiæ est, utpote qui totius communitatis sibi subjectæ et commissæ personam sustinet. Quum igitur Papa totius sit christiani gregis caput et Antistes, æquum est ut ei quilibet morem gerat, et qui ipsi non obtemperat, tanquam incredulus et ethnicus haberi censerique debebit. Facile tibi ex veteri pariter et novo Testamento, tum etiam ratione testatum efficerem, in regimine sive jurisdictione spiritali vel ecclesiastica præsidem unum esse oportere totius Ecclesiæ, vel omnium membrorum totius Ecclesiæ, quemadmodum in veteri Testamento unus summus sacerdos constitutus erat, cui Deus parendum esse mandarat, etiam vitæ amittendæ supplicio. Sed nimis longum foret, et ita nunc affectus es, ut non opus sit, hac de re tecum disputationem ingredi. Subdito te obedientiæ præceptorum Ecclesiæ, tuique parochi, quamdiu ipse in fide verus est christianus, et te quod bonum est docet. Ad peccandum autem neque ipsi, neque ulli obedire debes. Secundo, conjugalem fidem tuæ legitimæ servabis uxori, et erga omnes alias feminas castus eris factis, voluntate et signis ; memineris adulterium supra modum immane crimen esse, quod nulla excusatione subnixum, ex cordis inopia, ut in Proverbiis suis ait Sapiens, pervenit, et plerumque etiam hic in mundo mala, Deo permittente, morte plectitur. Si tum ex christianis tum ex ethnicis quoque historiis commemorare velim, quantum calamitatis, quantæ hominum strages et cædes, quantum damni, quæ denique mala ex adulterio oriantur, grande volumen conficiendum erit.

Deut. XVII, 9-13.

Adulterium quam sit immane scelus.

Prove. VI, 32, 33.

G. — Nihil est necesse, hoc ego me malo prorsus expediam.

J. — Debes igitur cum uxore tua amice quoque et pie vivere, ut gaudio affici te januam introeunte possit. Cum se mariti tam severe et incommode gerunt ut uxorum corda trepident, cum maritos suos domum redire conspiciunt, non bene se res habet. Quando vero conjuges in amore et fide consentiunt, et unius sunt voluntatis, tum adversos casus iis perpeti facile tolerabileque existit. Quando etiam Deum præ oculis habent, et mutuo sese commonefaciunt, invitant trahuntque ad charitatem Dei et beneplacitum divinum exequendum, jam cum ipsis est Deus.

Ut inter se conjuges vivere debeant.

G. — Hæc me spero ope divina strenue observaturum. Alia res est quæ mihi correctu est difficilis.

J. — Quænam est ista ?

G. — Potationibus et ebrietate ut abstinere potero ? siquidem his mundus vult esse deditus, et qui secus agit, contemnitur.

J. — Paulus ad Galatas inquit : *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.* Hoc te æquo ferre animo decet. Si Deo gratam cupias ducere vitam, nil tibi morandum erit, quid mundani de te ho-

Gal. I, 10.

ürtus etiam a lis ho- etur.

mines existiment aut loquantur. Et tamen veritas et virtutes etiam a malis hominibus honore afficiuntur. Quamvis enim id genus homines temperantiam aliasve virtutes spernere videantur, attamen propria ipsorum conscientia, pro rationis judicio secundum virtutes vivere utile, honestum salutiferumque esse testatur, ipsosque reprehendit quod non itidem ipsi quoque vivant.

Quando igitur firmiter statuis, quod potare et plusquam naturalis necessitas exposcit, bibere nolis, omninoque propositum hoc vis observare, ad contrarium compellere quis te poterit? Tibi imprimis molestum, et aliis etiam insolitum esse videbitur, si te difficilem ad compotandum conspiciant. Ast ubi in tuo te proposito animo infracto perseverare animadvertent, et quod ab isto nemo te divellere possit, imo etiam te hac in parte amicum offendere quam contra Deum facere malle, non te infestabunt admodum nec denuo idem abs te contendent, imo cum laude et præconio tua talis conversio et salubris commutatio deprædicabitur ad exemplum aliorum hominum. Fit tamen interdum, ut in fine convivii amicitiæ causa cyathus ab unoquoque exhauriatur, qui nemini obsit, hunc tibi minime prohibeo. Hocque in mensa in bibendo sis temperantior, ut hujusmodi obveniente occasione, citra noxam, integra appetentia, cyathum unum sumere possis. Alioquin ad potandum invitari te cogique non sinas. Quod tuæ siti et naturæ conveniens est, sumito et non ultra. Ita quoque Christus nos docet, ne nos gravemus crapula et ebrietate. De alio, videlicet de inebriando, meum est consilium.

Luc. xxi, 34.

G. — Nunc hoc baptizare vocatur.

Ebrietas iam sit rniciosa.

J. — Quomodocumque licet vocetur, perniciosa quidem et noxia res est peccatum istud. In quæ enim pericula miserasque calamitates sæpenumero homines quam plurimos ebrietas induxit. Quisquis igitur sponte sua ansam ebrietati præbet, omnibus alienis propriisque peccatis hinc nascentibus est obnoxius. Quapropter consulo tibi, ne crebro ad convivia exeas, et ne ipse præter necessitatem convivium agites; quandoquidem hinc multum pecuniæ inutiliter consumitur, qua aliorum sublevari indigentia facile possit.

G. — Difficulter possum solus in mensa esse: apud me aliquem habere convivam oportet.

J. — Tuam uxorem et familiam habes, cum his lætus esto.

G. — Aliquis præterea mihi adsit oportet, qui non semper est mecum: et propter raritatem hujusmodi convivas amo.

Cujusmodi convivium licite agatur.

J. — Non omnia tibi convivia interdico. Est quoddam convivium, quod tibi etiam consulere non dubitem. Ad convivium tuum tales invita hospites, quales te Christus vocare docet: *Cum facis prandium aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites, ne forte te et ipsi reinvitent, et fiat tibi retributio: sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos et cæcos, et beatus eris quia non habent retribuere tibi. Retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.* Isto pacto, dilecte Georgi, facito: invitato honestos probosque pauperes, mendicare erubescentes, quod suam fateri inopiam eos pudeat, et hos cum decoro propter amorem Dei exhilarato: tum iidem consolantur, et tibi inde oblectatio erit, quod apud te aliquos habeas.

Luc. xiv, 12-14.

Quo pacto mulctandum sit, si quid delinquamus.

G. — Perplacet hoc mihi consilium. Si vero me bibendo prævaricari contingat, quomodo id expiabo?

J. — Si notabiliter illud scienterque fiat, postero die ipse tibi mulctam constitues, ut eodem die vinum bibere nolis, aut aliud tibi delectabile subtrahes, quod alioqui tibi licitum esset, aut quinque Orationes dominicas orabis, aut speciali intentione pro isto peccato eleemosynam largieris.

G. — Consultumne tibi videtur ut voveam Deo, me non ad ebrietatem usque bibiturum, et non me juraturum vel execraturum?

J. — Nequaquam, nondum ad id per

votum te debes adstringere, propter imbecillitatem tuam, ut ne gravius delinquas. Hoc autem facies : omnino apud te constitues tale te peccatum propter Deum fugiturum et omissurum. Non ideo tamen tuo confides proposito, sed serio Deum pro suæ gratiæ auxilio implorabis in ista et omnibus aliis causis. Licet etiam tibi, et est utile, si tecum et cum Deo pactum fœdusque pangas, ut si ebrietate vel juramento sis transgressus, hanc vel illam mulctam pro tui castigatione velis sustinere. Hujusmodi mulctæ præscriptio commonebit te, ne tam crebro prævariceris ; et quando tuum Deus pro virtutibus laborem aspiciet, auxilio tibi cum majori gratia obviam veniet. Insuper consulo tibi, ut omnem lusum, etiam chartarum qui sit pro pecunia, totis viribus postponas, etiam quando contingit inter amicos ludi, quis vinum satisfaciat aut satisfacere juvet. In omnibus rebus negotiisque tuis veritatem et justitiam constanter retine. Nullius ergo respectu injuriam alicui inferri, si quo præpedire modo possis, patere. Misericors erga egenos esto et ipsis juxta facultatem tuam, sicut Tobias docet, impartire. Quotidie si potes, devote Missam auscultes.

Quam sit utile sibi-ipsi pro excessibus mulctam imponere.

Tob. IV, 7-12.

G. — Quid tum orabo ?

J. — Orationem illam, quam nos Christus docuit, Salutationem angelicam et Symbolum Apostolorum.

G. — Quando tam crebro rem eamdem oro, nauseabundus fio.

J. — Est igitur consultum, ut decem aut quindecim articulos ex vita Passioneque Christi extractos singulos cum Oratione una dominica offeras. Sic eorumdem innovatione articulorum, tua se quoque innovabit devotio.

Quo orationis genere utendum sit contra tædium.

G. — Istos mihi velim explices.

J. — Orationem unam dominicam in honorem Incarnationis Christi dices, alteram in honorem Nativitatis, tertiam in honorem sive gratiarum actionem suæ Circumcisionis, quartam propter exilium suum, quod ab Herode persecutus in Ægyptum fugerit, aut alias sicut ipse mavis.

G. — Licetne Orationem unam dominicam cum oblatione sanctorum trium Regum offerre ?

J. — Licet plane : quod si voles, tuas tibi preces multis aliis articulis augere licebit. Aliquot saltem hic exempli gratia proponam. Licet tibi unam Orationem dominicam pro naturali passione sua offerre : nimirum pro frigore, fame, siti, æstu, etc., pro concionibus suis, pro gratiosis suis miraculis, pro operatione, pro benigna sua et amica cum peccatoribus, quos convertit, conversatione, pro persecutionibus quas a Judæis toleravit. Item pro sua venditione, etc. ; pro cœna sua, pro sua angoribus plena juxta montem Oliveti precatione, pro sua captivitate. Præterea ad gratiarum actionem blasphemorum irrisoriorumque ab ipso perpessorum, pro falsis adversus ipsum testimoniis, pro mendaci ipsius accusatione, et sic per omnem suam Passionem deinceps eundo ad finem usque.

G. — Hæc me retinere non posse timeo.

J. — Ab eo quod retinere potes incipe, aut in schedula tibi vel libello, quem tecum feras, conscribe, donec absque libello retinere possis : vel si non scias legere, signa tibi, quo quid significent intelligas, depinge. Quando tum ita cœpisti, in dies tibi alia atque alia incident, et majorem erga hæc amorem consequeris. Simili ratione Rosarium quod vocant orare poteris, si tibi quinquaginta articulos conficias.

G. — Alias autem a Deo quid postulabo ?

J. — Ut tibi Deus tua peccata remittat, ut in suam gratiam tutelamque te recipiat, ut tibi contritionem odiumque peccatorum infundat, ut te meliorem faciat, vitamque tuam instar suæ vitæ et juxta beneplacitum suum reddat, ut in omnibus tentationibus et a sceleribus omnibus te protegat, ut omnia desideria mala in te perimat, ut cor mundum creet in te secundum beneplacitum suum, ut te sibi totum acceptum faciat, ut semper in te habitet teque possideat, te tuosque juxta divinam voluntatem suam moderetur. Item optabis

Deus quid sit orandus.

ut te divina charitate sua repleat, ita ut ipsum super omnia et in omnibus diligas, ipsum laudes, ipsique gratias agas. Eodem modo ipsum pro aliis quoque virtutibus precaberis. Si recte eo te dedideris, ut Deo obsecundare piamque vitam transigere velis, mox ab hominibus, a Satana et a teipso, hoc est, a pristinis tuis consuetudinibus et concupiscentiis impugnari te senties. Sed his reluctari oportebit. Tum tentatio et propria tua fragilitas, quam in tuo experieris spiritu, facile te docebit, quid flagitare debeas a Deo, quidque necessarium tibi erit, cur in tua vota Deum te vocare oporteat. Si (quod avertat Deus) in mortiferum relapsus fueris crimen, non exspecta donec in aliud ruas, sed cum primum cecidisti, confessarium adi, et ab ira Dei per contritionem confessionemque, et a compede diaboli te libera. Nihil enim tam efficaciter dæmonis vires enervat, tamque subito hominem liberat, quam dolens, integra et sincera confessio. Nunquam indormiscere cubitumque ire debes, quin tuam sic prius cum Deo conscientiam composueris, ut secure emori possis. Idcirco si quid in corde reperis quod te urgeat et angat, adeo ut in hujusmodi cordis tui conditione ad mortem ire non ausis, corrigito illud et abs te projicito, ut bona conscientia, securoque erga Deum corde mortem semper opperiaris. Bonam illam animo revolve doctrinam, quam, ut antea dixisti, te monachi docuerunt, ut eamdem cordi tuo insculpas, et efficias ut in te fructus ad æternam vitam proferat. Ad hæc te commonitum velim, ut pro nostris omnibusque principibus et pro temporali magistratu Deum ores, ut ipsos illuminare Deus commonereque velit, ut iis cordi sit Dei contemptus et animarum internecio (quæ per Lutheranam hæresim fit), quomodo cordi iis futurum esset, si de eorum quis potestate, imperio, dignitate, ditione aliquid aut passum unum de agris ipsorum detraheret.

elapsus
oecca-
a leta-
quid
ire de-
lt.

G. — Imo tum non hoc passuri essent, et magnum inde bellum oriretur. Pro fide autem, pro gloria Dei, pro animarum incolumitate nullus vult facere quidquam, nullius hæc referunt aliquid.

Ut Dei honor et animarum salus paucis cordi sit.

J. — Pari ratione, ut in omnibus statibus abusus ita corrigantur, ut boni tamen status in suis institutis integri permaneant.

G. — Quilibet in vitia aliena declamitat, et suum ipsius nemo vult respicere vitium, nedum corrigere ; quantumlibet hinc etiam in mundum ærumnarum veniat, imo bonis simplicibusque hominibus et probis monachis, qui nemini nocere volunt, fit, quemadmodum oviculæ illi, quæ ad rivulum quemdam tranquilla inferne consistebat : supra vero lupus importunus omnem aquam perturbabat, ut contra ovem causam haberet : tum ovi impingebat, quod ipsa sibi aquam turbidam effecisset, ne superius bibere posset. Itaque in ovem culpa omnis collata est, et vellet nollet pœnas eam dare oportuit.

J. — Sic nimirum accidit. Sed tempus est, ut hinc ego abeam. Igitur Deo te commendo.

G. — Omnipotens Deus tua sit merces, qui meam animam per te lucrifecit.

J. — Is te quoque, mi Georgi, in omni bono custodiat et conservet.

G. — Amen.

EPISTOLÆ PARÆNETICÆ

PRÆFATIO

INTER alia, quæ dum adhuc in vivis esset, noster Joannes Lanspergius elucubratus est, pie lector, Epistolas quoque diversas ad diversos scripsit : quæ quidem hactenus apud nos delituerunt, nec prælo commissæ sunt, non quod dignæ non essent quæ in publicum emitterentur, sed quod nobis illas edendi commoda deesset occasio. Ea vero jam tandem nutu divino nobis oblata, nequaquam committere voluimus, ut absque fructu diutius apud nos hærerent, dedimusque operam ut cum cæteris illius scriptis ea qua cernis forma excuderentur. Quibus admodum commendandis nihil nos immorari attinet, quando ipsæ se satis superque commendant, ut pleraque hujus ipsius auctoris omnia. Quibus pietas sapit, quosque in Dei amore accendi et proficere juvat, sentient se harum lectione Epistolarum non mediocriter adjutos. In quibus displicebit fortasse nonnullis styli diversitas ; sed ea accidit partim quod ab auctore diverso tum tempore tum studio conscriptæ sint, partim quod aliquot ab ipso quidem germanice conscriptæ, sed a diversis latinitate donatæ sint. Neque hoc moveat quemquam, quod illas quoque certum est non omnes eodem orationis filo elaboratas, quas ipse auctor latinas composuit, cum idem etiam aliis sanctissimis atque doctissimis viris usu venisse tam sit evidens, ut probationem non requirat. Non enim semper idem studium quibuslibet scriptis nostris accommodamus, neque tanta opus est ingenii et eruditionis adhibitione, cum simplicibus et indoctis atque cum eruditis scribimus. Verum licet dicto non sit ubique sui similis in his Lanspergii Epistolis, eumdem tamen ubique spiritum comperiet, quisquis non omnino Christi spiritu destitutus est. Nusquam non pietatem resipiunt, nusquam non eo spectant, ut ad quos datæ sunt, a vitiis retrahantur, ad virtutum studium provocentur, et qua ratione oporteat hominem Deo placere cupientem suam et instituere et exigere vitam, perspicue edoceant. Nihil hic frivolum, nihil a christiana gravitate alienum, nihil quod jactantiam, aut eruditionis ostentationem potius quam lectoris utilitatem redoleat, nihil denique scurrile aut impium, qualia, jam proh dolor ! multi suis inserunt scriptis, quisquam offendet : sed quemadmodum ignis ad se propius accedentes pulso frigore sensim calefacit, ita etiam Lanspergius noster hoc agit litteris suis, ut sicut ipse divini amoris igne jam probe incaluerat, ita etiam alios

ipse eodem igne, quoad fieri posset, inflammaret. Atque hic fere omnium, ut jam diximus, Epistolarum ejus scopus est : quo nomine jure sane et poterunt et debebunt gratiores esse cunctis vere piis, atque adeo illis etiam, quos adhuc vitia tenent irretitos, si modo vitæ in melius commutandæ pio quodam desiderio inflammari velint, cupiantque ea duntaxat habere cognita, quæ animæ saluti conducunt, non etiam aut nugas inanissimas aut perniciosos errores, quibus scatent hodie multorum opera, quæ nihilominus et avidissime et studiosissime a quibusdam leguntur. Sed ne prolixitate molesti simus, ipse jam, pie lector, ad ea, quæ in tui gratiam offerimus, cognoscenda accingere, atque ubi senseris te nostro labore fructum haud pœnitendum ex Lanspergii mellifluis et vere christianis Epistolis consecutum, nos tuis apud Deum precibus commenda. Vale.

EPISTOLÆ PARÆNETICÆ AC MORALES

AD DIVERSORUM ORDINUM STATUUMQUE HOMINES

LIBER PRIMUS

COMPLECTENS IN SE QUADRAGINTA DUAS EPISTOLAS AD PROFESSORES MONASTICÆ VITÆ VALDE UTILES.

EPISTOLA PRIMA.

Trahi a Deo ad monasticen quanta sit gratia, quomodoque is qui trahitur ad eam suum Institutum auspicari, a quibus item sibi cavere, quomodo quoque vocationem divinam attendere debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus, suo familiari amico ad magisterium Philosophiæ aspiranti, pacem, gratiam et salutem in Christo Jesu Domino nostro.

Quanta sit gratia trahi a Deo ad monasticen.

SCIS, frater optime, amicitiam nostram jam olim in seculo initiatam, et hucusque cultam ac fideliter deductam : quam et modo non intermittendam duco, sed firmiori charitatis vinculo, utpote Domino Jesu nostro, constringendam. Sed quid moror? Accepi te a Domino magna esse gratia obumbratum (et vere magna, quæ multis forsitan nobis melioribus denegatur), ut contemptis omnibus hujus seculi fastibus, posthabitis honoribus, Dominum tuum Jesum, quem tamdiu hucusque offendisse te piget, tibi in sponsum reconciliare cupias, abdicando propriam voluntatem, eum sponte, ipsius Cruce apprehensa, viriliter sequendo, et quod longo quantumque superiori temporis curriculo facere neglexisti, jam intrepide brevi speras, duce omnium nostro Salvatore ejusque gratia exuberantissime emanante adimpleturum. Cæterum quia antiquus hostis, et fidelium cordium indefessus impigerque insidiator (qui his præsertim magis infensus est, quos sub ditione sua ac dominio aliquantum vinctos tenuerit, cum vinculis dissolutis liberi ad pristinum Redemptorem suum cursitant) pios conatus totis viribus solet impedire, posset et is tibi curiosas ac importunas ingerere molestias : jam Ordinis nostri rigorem, jam seculi opinatam gloriam, tum liberam vitam priorem præfigens, tum alia quæ te perturbatum redditura callet, quo facilius ab animi tui sententia deducat, et gratiam, qua a Domino invitaris, amissam in ultionem aut obstinationem induratam tibi pervertat ; ut eo

Diabolus quibus infestior sit.

cautior sis, fideli te admonitione excitabo. Primum, inquam, quo tibi summe opus est, timore omni malo eliso, spem in Domino firmam habeas, ut qui tibi id voluntatis dederit, et sua te etiam gratia exaudiens locum et tempus quo ei servias constituturus sit. Nec vacilles si non cito exaudierit. Diutina enim et fervens oratio ac perseverans cum fiducia in majorem gratiam tibi posthac cedit. Solet enim Dominus plerumque non tam cito orata præstare, ut his tandem post multos labores et ferventes orationes adeptis, charius et cautius retineant. Gratis enim data et ea quæ occasione se offerunt parvi curantur, sed quæ laboribus parta sunt difficilius erogantur, cautius servantur, ardentius denique amantur. Tum etiam Deus differt, ut orantis animum ferventius incendat et in petitione continua inardescat, et quod cum desiderio et ardore æstuanti acceperit, ingratus posthac ne rursus abjiciat. At denique aliud est, vehementius quod Domini aures obturat, animi imbecillitas, fiduciæ parvitas, et spei pusillanimitas. Si enim cum dubio Dominum oraveris, de ejus pietate ambiguus, quomodo te exaudiet? Nisi enim spem firmam in ipsum collocaveris, citra præsumptionem tamen, ac totum denique in ipsum te dederis cum fiducia, etsi dilatus fuerit effectus orationis te exaudiendum, nihil impetrabis. Audi illud ex Epistola Jacobi quæ nobis hodie legebatur, loquentis inter cætera de oratione: *Postulet autem in fide, nihil hæsitans, quia qui hæsitat, similis est fluctui maris, qui a vento movetur et defertur. Non ergo æstimet homo ille, quod accipiat aliquid a Domino. Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis.* Hæc ille. Tuum itaque erit patienter voluntatem Domini exspectare, cui tuam conformem reddi depreceris. Assidua sit hæc breviuscula tibi in ore petitio : Ad laudem et gloriam, Domine mi suavissime Jesu Christe, ordina statum meum, et quidquid a me requiris, tribue ut sciam, velim et, te auxiliante, sicut oportet perficiam : et sine dubio exaudieris. Sed neque timore aliquo, frater mi, concutiaris, aut formidolosus nimium fragilem huic oneri subeundum te judices. Audi verba Christi : *Sine me nihil potestis facere.* Si tibi velle dederit, posse quo tibi magis opus erit non recusat. Quid enim minimi sine ejus præsidio speremus nos aggressuros? Quis adeo confidens, qui sibi pondus libræ gesturum citra ejus auxilium ausit polliceri? Quis adeo robustus aut fortis, qui formicam præter ejus assensum interimere præsumat? Sic quis adeo pusillanimis, qui in rigore hujusce Ordinis non speret sibi affuturum suum Dominum, cujus Crucem portat? Si enim inimicis suis et gentibus benefacit, quanto magis servis suis miserebitur? Non igitur in corde volutes, a tentatore nequissimo instructus, hæc sufferre nequeo, hæc aggredi metuo. Cogita futuram pro peccatis imminentem tibi pœnam; si hic non pœnas Christo dederis, aut cum magna misericordia in purgatorii, aut eheu (quod absit) gehennæ flamma cruciaberis : ubi sustinendæ pœnæ optio nulla dabitur nec evadendæ spes erit. Compara temporalem quæ homini justo solatium est, æternæ aut futuræ, an nunc instante pro Christo cum ipsius dulci continue consolatione, an futuram sine ulla redimendi spe facilius toleraturum speres. Eia! expergiscere, mi frater, ea quæ tu forsitan aliquando reputabas solatia, tunc in conversione tibi erunt cogitandi tormenta, nedum faciendi. Cogita peccata impunita non abire. Si enim Deus Pater, propter unum peccatum Adæ, Filium suum morti tradidit, ut justitiam tenendo peccatum inultum non abiret, quomodo nos sine afflictione aut miseria nostra delebimus peccata? Alloquere igitur sic Dominum tuum Jesum dulcissimum : Sufficiat mihi, Jesu dulcissime, peccasse : satis erit me impiam bestiam te hucusque meum Redemptorem in Cruce pro ludibrio habuisse. Ecce nunc ad te venio : quid timeam? Manus in Cruce ad amplexandum me expandis, caput ad suavissimum pacis, et veniæ, et recon-

Ut spes in Deum firma gerenda sit.

Preces nostras ut Deus quandoque exaudire differat.

Quid faciat preces nostras difficilius a Domino exaudiri.

Jac. I, 6-8.

Oratio sæpius iteranda pium aliquid instituenti.

Joann. XV, 5.

Matth. V, 45.

Pœnas peccatorum aut hic aut in futuro luendas.

Ut peccata non abeant impunita.

Rom. VIII, 32.

Precatio pro conversione ad Deum.

ciliationis osculum præbendum. Impone mihi quidquid oneris vis. Tua gratia gaudeam sub cruce pro te despici, affligi, pati, quum tu pro me vilissima creatura sanguinem tuum fundens despici, conspui, lacerari, enervari, crucifigi non renuisti. Abscondam me in vulneribus tuis, sugam ex vulneribus tuis et latere tuo sanguinem melliflui amoris tui. Impone, bone Jesu, jugum tuum suave et onus tuum leve. Quid timeam cum mihi semper adstes? Quem formidem, cum in vulneribus tuis abditus jaceam, cum in te sepeliar clamans cum Davide : *Nam, etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es;* rursus cum Job : *Si me occideris, in te sperabo?* Ecce, dulcissime Jesu, qui adeo remote a te fui separatus perditus filius, substantiam patris totam consumens, in tuos amplexus venio, in collum tuum benignissimum me complico. Hincque non recedam, donec non solum in servum, sed et in sponsum tuum me receperis. O bone Jesu, quis calumniatorum tunc divortium inter nos fecisse se gaudebit, quis me eripere a te poterit, quis me a tua charitate separabit?

Matth. XI, 29.

Psalm. XXII, 4.

Job XIII, 15.

Luc. XV, 11-20.

Rom. VIII, 35.

Hujusmodi itaque tibi forma cogitationes, perchare frater, et crucem Domini sponte apprehende, a qua nullus unquam Sanctorum liber aut immunis fuit. Non dicas : Timeo me non sublaturum, quasi in fragilitate tua confidens, nil impar tuis viribus de divino auxilio non sperans arripere aut aggredi debeas. Ut enim de sua fortitudine præsumens nimium sibi confidit, ita de fragilitate sua nemo sapiens desperat, sed omnia divina providentia moderari sperat, ad cujus arbitrium se projicit et offert, nec quidquam tam arduum quod ejus gratia aggressurum desperet. Novit enim ipse solus quid tibi desit, quo egeas, quid juvet, quid urgeat, ubi asperitate, ubi lenitate, ubi correptione, ubi demum dulcissima nobis sua opus fuerit consolatione. Medicus hic sine deliberatione nobis providet, sine temporis dilatione medetur, ac denique sine ulla nostræ complexionis aut morbi perscrutatione sanat. Nostrum hoc solum erit nos ipsius gubernamini offerre totos, non vacillantes, non hæsitantes, sed firma omnino spe in ipsum jactos nos ejus divinæ commendare providentiæ. Unde : *Providebam,* inquit, *Dominum in conspectu meo semper : quoniam a dexteris est mihi ne commovear.* Et alibi idem : *Dominus regit me et nihil mihi deerit.* Sed de hoc hactenus. Quid aliud nunc faciendum ducis? Nempe hoc solum nostrum est, Deo magnas gratias utrumque possumus agere, quod nos ex seculi teterrimis vanitatibus, ex perniciosis voluptatum simulacris, de manu Ægypti ad terram promissionis educere curat. Sequamur, frater optime : habemus qui præcessit, tutum est iter, etsi laboriosum itineris certamen aliquantulum nobis videatur; hospitii paterni hujus jucundissimi nobis præparati non immemores simus ; recolamus requiem laboris nostri felicissimam et perpetuam. Non obliviscamur denique certaminis Domini nostri Jesu Christi pro nobis, ut illam luculentissimam nobis hæreditatem suo sanguine purissimo compararet, et ipsius jugum suave et onus leve nobis erit. Si enim ejus in prælio comites fuerimus, in trophæo victorioso, in præmioque consortes collocabimur. Gratias, inquam, agamus Domino Jesu nostrorum peccatorum judici clementissimo. Quid namque illo benignius judice, cum ipse ob primorum parentum peccatum offensus, non judiciario functus officio, sed et pro peccatis ipse satisfacere voluit, quibus divinam ipsius majestatem læsam ultionem tribuere decuisset? Sed nec hoc sibi satis pro nobis videbatur factum ut ignosceret, nisi et proprium sanguinem in Cruce pro nostris peccatis effudisset : ut peccatum, cujus ipsi soli potestas vindicandi fuerat, non inultum ipse moriens dilueret. En quanta Salvatoris nostri benignitas, quantus humani generis amor, quanta ad humanæ naturæ saniem et vilissimum stercus dilectio, ut potius quam nos lapsos resurgendi impotentes relin-

Nemo unquam pius a cruce immunis.

Ut nostros divinæ providentiæ committamus.

Psal. XV, 8.

Ibid. XXII, 1.

Quanta clementia Dei erga nos.

queret, nostram culpam sibi imputans ut propriam dilueret. At nunc redempti quid agimus? Numquid huic ipsius charitati, diu noctuque corpus macerando, gratias agendo, ipsi compatiendo in labore, et ipsius ardenti desiderio, ferventi amore, toto studio comparandos efficiemus? Sed eheu! quod paulo ante ablutum gaudebamus, jam graviore peracto, omni momento redemptione pristina egemus, ejus charitatem in nos conculcantes, terga Cruci vertentes, ab ipso fugientes, solum cum sola Matre pendere relinquimus, solum lacrymari, conspui, lacerari, in Passione sine ulla requie, quasi hic nostra non ulla res agatur, conculcari. Eia! bone Jesu, quamdiu parcis, quantisper tibi exprobrantibus benefacis, odientes diligis, fugientes sequeris, obloquentibus dulciter blandiris? Quid aliud tibi nunc agendum foret, nisi momento uno omnes simul ad puteos infernales detrudere rapiendos? Sed hoc non admittit tua pietas, charitas prohibet, fugit dilectio. Errantem namque ovem potius super humeros ponis, inter brachia amplecteris, in sinu ut filium pia mater foves, donec tuæ dulcedinis multitudine gustata, qui prius ut hostem te spernendo insequebatur, familiaris jam exstat amicus. Sed quid multis moror, quid diutius scribendo tuum adventum differo? Vocatus, mi frater, a Domino es, arripe iter, festina cursum ad supernæ vocationis bravium, tende celerius, cœna parata est, excusato nunc opus non est, ne cum his in Evangelio a cœna refuteris indignus. Nempe secunda forsitan est hæc pulsantis Domini vocatio, de qua Dominus dicit: *Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus, et pulsaverit januam ejus, invenerit vigilantem. Et si in secunda et tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beatus est servus ille.* Vocationum tria namque genera sunt: pueritiæ, quæ vigilia prima dicitur; juventutis sive adolescentiæ maturioris secunda; tertia imminentis est senii. Videamus nunc, si libet, frater charissime, qua vigilia nos vocemur; in secunda videlicet. Nam ad primam, obdormivimus, Domino pulsanti non respondimus verbum. Venit pius Jesus nunc in secunda vigilia. Eia frater, age, age, expergiscamur, *hora est jam nos de somno surgere.* Vigilemus, Domino respondentes ipsum introducamus ne forsitan nostram desidiam, prolixos somnos, pigramque inertiam exosus tertio non redeat, sed dormientes nos in noctis silentio nobis fur insidians, continue perfossa domo, tunc opprimat. Vale, mi frater.

Precatio ad Jesum Christum.

Luc. xv, 5.

Philipp. iii, 14. *Matth.* xxii, 3-7.

Luc. xii, 3-7, 38.

Vocationis divinæ tria genera.

Rom. xiii, 11.

Marc. xiii, 35, 36

EPISTOLA SECUNDA.

Amoris privati quæ incommoda; persecutionem omnem superandi pacemque veram obtinendi quæ sit ratio; piisque cunctis quam sit necessarium exerceri vexarique ab aliis.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus, amico suo familiari in seculo constituto et vehementer afflicto, gratiam et consolationem Spiritus Sancti exoptat.

CHARISSIME frater et amice, cum humiliter consilium petas, quid pro animi tui tranquillitate faciendum sit, inter adversitates a falsis amicis et jam illatas et plures forsan inferendas, quæ etsi nunquam eveniant, earum tamen metus et inamicabilis atque suspecta cohabitatio æmulorum amaritudinem frigidam magnumque devotionis præstat impedimentum; discedendum igitur ne sit ex domo alioqui benefica, gratioso patrefamilias contrarium humiliter rogante, etc., petis consilium. Quod quamvis certus non sim an possim dare salubre aut bonum, scio

tamen me daturum fideliter, et quod existimem utile. Igitur, charissime frater, ne succenseas, quæso, si liberius scribam. Ita enim puto charitati licere, hac uti libertate ad amicum. Principio igitur liquet omnibus, omnem animi nostri molestiam inter adversa non tam ab externo hoste venire quam ab interno : hoc est, ab amore privato, imo aut solum aut saltem magis a nobis lædi nos quam ab aliis. Hic amor proprius sive amor sui cum non admittat sui contemptum, cum recuset injuriam pati, idque vehementius, quo innocentior ipse nemini inferat injuriam, unde nec sibi inferendam putat, proinde tanto major excitatur ira, quanto major creditur adversitas, quantoque indigne suscipitur. Tanti autem quisque suam facit adversitatem, contemptum, contumeliam et cætera id genus, quanti se æstimat quantumque amat.

Omnis animi molestia unde oriscatur.

Amor sui quantum homini noceat.

Quocirca qui persecutionem ab adversariis cupit intrepido animo imperturbataque mente tolerare (quod servum Dei omnem deceat), non foris pugnare, non fugere, non extra se ire pro remedio debet : sed amorem illum sui mortificare, ut discat cum odientibus pacem esse pacificus, ut discat non respondere exprobrantibus sibi verbum, ut sciat inimicum suum sitientem potare, esurientem pascere, et carbones ignitos super caput ejus ponere : hoc est, frigidum ejus odium sua charitate calefacere, benevolentia et patientia ex hoste amicum facere, injuriam dissimulare, sui contemptum non intelligere, pro malis bona retribuere, nec mala ex manu hominis sed Dei providentia sibi missa acceptare, ad hominem in tranquillitate se servare, ad divinum beneplacitum respicere, seipsum contemnere, et pro Deo negligere.

Persecutionem omnem superandi optima ratio.

Psalm. XIX, 7.

Hæc est, charissime frater, victoria, qua vincitur adversarius, quo non est major quam unusquisque sibiipsi. Si te viceris, si te contempseris, non curabis quid alius dicat, sed arridebis ei quod ipse tecum sentiendo te contemnat. Si te non viceris, non poteris adversarium fugere : portabis tecum quocumque ieris, circumferes ubique immortificationem tuam. Adversarium aut æmulum extraneum, quem fugis, non evades sed mutabis : et pro uno, tres tibi diabolus suscitabit, ut qui semel te ejecit, deinde, utpote semel victum, facilius ex omni loco te ejiciat. Nec enim difficile erit tentatori materiam invenire tentationis, cum intra te videat hanc sufficientem, et tu homines ubique tolerabis ut inveneris.

Quisquis sibiipsi hostis pessimus.

Eam ob rem, animi tui relevatio, molestiæ abolitio, tranquillitatis adeptio hoc modo comparatur, ut teipsum mortifices, teipsum vincas. Nosti quemadmodum David sanctus, tantus rex, seipsum vicerat, quam sublimiter providentiam divinam contemplatus fuerat, quam denique perfectissime ad omnia toleranda, se usque ad sui ejectionem Deo resignaverat, dum fugiens filii sui persecutionem, audiret Semei hominem vilem maledicentem sibi, et contra se lapides mittentem ; dicens ad eos, qui vindictam in Semei minabantur : *Dimittite eum ut maledicat ; Dominus enim præcepit ei, ut malediceret David. Et quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit ? dimitte ergo ut maledicat juxta præceptum Domini, si forte respiciat Dominus afflictionem meam, et reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna.* Ut igitur ad institutum respondeam, charissime frater, consulo ut maneas in loco quem tibi Dominus providit, et necessaria pro corpore (sine cujus sustentatione anima non poterit Deo vacare in mortali vita) tibi donavit. Inspiravit enim bono domino tuo ut Dei contemplatione, cujus te videt servum, in domo sua te nutriat, atque adeo diligat, ut recedere gestientem blanditiis multisque precibus secum te retinere contendat. Muneris plane divini est hoc. Quod si contempseris, vereor ne Providentiam divinam sprevisse videaris et Dominum tentare, ut alibi aliterque provideat tibi quam providit. Neque te satis poterit excusare, quod hic a familia nonnihil passus sis, cum ubique utpote servus Dei, (quem

Sui mortificatio et abnegatio unica ad veram pacem via.

II. *Reg.* XVI, 10-12.

Vexationes hominum non esse fugiendas.

odire debet mundus, cui non pacem sed gladium mittere venit Dominus) pati habeas, et neque victoria neque pax alia sit speciosior aut facilior, imo nec felicior, quam vincere seipsum. Accedit quod convitia tanta non sint, ut dissimulando non magis honeste quam contendendo aut stomachando dilui possint. Quæ etsi majora forent, sufficeret semel Christi exemplo modeste contradicendo se purgasse, et de cætero, perinde ac si nihil fuisset improperatum, familiariter esset vivendum. Hoc uno, videlicet non reminisci injuriam, non posset esse evidentius testimonium innocentiæ : adeo ut, etiam si qua culpa intervenisset, aboleretur ; tantum abest, ut macula inique imposita inesse crederetur. Quid si Deus tibi dedit (quod omnino etiam credere debes) hunc adversarium, qui te exerceat, qui purget, qui mortificet, id est, qui passiones tibi excitet, materiam impugnandi atque vincendi teipsum exhibeat, occasionem proficiendi et coronam paret ? Necessarium est ut vel aliquis sit qui te premat. Sit hic. Consenti ut hic sit et esse debeat, qui te premat, qui te exerceat, quem adversarium toleres, cui maledicenti taceas, cui superbienti te humilies, quem iratum places, cui stomachanti arrideas : et breviter, ut simul omnia dicam, quem in omnibus contrarium æquanimiter pro Christi amore feras ; consenti ut hic sit, et ita suscipias, et non erit amodo tibi pressura.

Matth. x, 34. Præcipua pax et victoria quæ sit.

Convitia quomodo refellenda sint.

Piis ut sit necessarium exerceri sive divexari.

Arbitror tamen, si te cœperis humiliare, et juri tuo cedere, pro malo bonum reddere, et (quod omnium potentissimum est ad placandum hostem) familiariter, hilari arridentique vultu, dulcibus gestibus et per occasiones quæsitas adjocari etiam, causa charitatis provocandæ : si vel lapideum haberet cor, vinces eum, emollies, ad amicitiam trahes, et Christo juxta ac teipsum lucraberis. Verum dices fortasse : Jam conatus sum inter nos componere pacem per arbitros, etc., et parum profuit, manet enim rancor. Non fuit vera conciliatio pacis ; quandoquidem suspecta adversario potuit esse, veluti non optata ex animo, scilicet, ad sui accusationem magis quæsita. Ita magis consulerem, ut omissis accusationibus excusationibusque, dimissis arbitris, rejecta omni mentione veteris illius dissidii, quasi omnium oblitus incipias, tibi vim ab initio faciens, ei colloqui et occasiones etiam fingere, quibus multum familiariter converseris cum eo atque hilariter, ut prædixi. Crede mihi, postquam cœperis ei dulciter loqui et ille tibi, et joci charitativi intervenerint, transibit etiam illa turbatio, peribunt suspiciones, recedent timores, dissipabitur etiam illa pristina melancholia ; adeo ut etiam mireris, qui tanto tempore inutiliter in hac phantastica odii suspicione frustraque te consumpseris. Ædificabuntur omnes videntes te injuriæ immemorem, et ingrato amicitiam pro contumelia rependentem. Consolaberis tu in conscientia, cum adversus proximum nulla te mordeat amaritudo. Glorificabitur Deus, cujus amore tibi vim feceris, humilians te et pacem quærens ab adversario. Videbis quid melancholica mali valeat suspicio, quam turbam in corde malarum cogitationum distractionumque suscitet, quam magnificiat et male pingat levissimum quodque ab eo quem adversarium æstimat, vel leviter gestum. Et posthac magis cavebis, charitatem tenacius complectens, et parvam rancoris scintillam, quæ blando verbo initio posset exstingui, haud sines in odii magnum crescere incendium.

Suspicio quam sit noxia.

Quibus modis possit inimicus placari.

Hæc accipe, charissime, non a consultore, sed æstimatore amico atque fratre, qui non ideo hoc scripsi ut doceam, sed infirmitatis propriæ conscius, quia mihi hæc sana videantur et amplectenda, in similibus quando occurrunt tentationibus, nunc tibi quoque duxi communia facienda. In quibus si quid utile tibi fuerit, haud dubito diu ante tibi fuisse cognitum et institutum. Vale, frater charissime. Ex Cartusia.

EPISTOLA TERTIA.

Mors charorum quam sit discrete plangenda; morte bona defungi quam sit optabile; quanta post mortem felicem sequantur in cœlis gaudia.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus magnifico viro domino et magistro Curiæ Brabantiæ salutem perpetuam.

NON possum non dolere, magnifice domine, tristitiam vestram, quam accidisse vobis propter conjugis vestræ mortem; audio, nec debeo luctum vestrum, ut dicunt, irremediabilem simul et meum diutius dissimulare (amicorum quippe omnia sunt communia, et simul gaudere et simul tristari), quin præstantiæ charitatique vestræ aliquid exhortationis scribam; in quo etsi vos consolari vel non possum vel non sum dignus, affectum tamen consolandi, quem vobis magnopere impertior, ostendam, et meo pariter amori satisfaciam. Equidem a vobis deberem potius consolari, qui majorem, hoc est, in plures diffusam videor habere tristitiam: quippe qui et vobiscum vestrum doleo casum (si tamen dolendus est), et vestram lugeo tristitiam, adeo ut, præter hoc, quod vos et ideo etiam me simul contristat, mœreo quia estis contristatus. Bis itaque tristitia premor: nam propter quod vos doletis et propter vos doleo. Longe autem rationabiliorem hunc censeo luctum, quem pro vobis contristato, quam quem vobiscum, id est, pro conjuge vestra defuncta gero. Mortem quippe cujusvis defuncti lugere, tametsi humanum, tamen infructuosum est. Amici vero tristitiam dolere calamitatemve, non modo humanum sed etiam piissimum est. Hujus etenim doloris fructus est, charitatis debitum exsequi erga amicum, quem et consolatum esse et ad animi tranquillitatem rediisse consolatio est. Illius vero luctus nullus fructus, nullum remedium. Semetipsum autem frustra affligere, miserabilis est ærumna: ubi neque defuncto neque superstiti ob amici mortem luctus prodest amico, dum hic non potest revocare, et ille non potest aut non desiderat regredi. Hoc intelligebat sanctus David propheta, qui, dum pro filio ægroto et, ut metuebat, morituro, deposita regali gloria humique prostratus cilicio indutus, et orans Deum pro filii salute semetipsum jejunio affligeret nec acquiesceret sumere cibum, post septem dierum luctum mortuo infante, et servis metuentibus illius mortem regi nuntiare, ne ob filii mortem se gravius affligeret (qui propter illius ægritudinem adeo se attriverat), ne tristitiam illius geminarent: David ex eorum turbatione et mussitatione intellexit parvulum mortuum, et continuo surgens comedit. Servis autem mirantibus et sciscitantibus cur puero vivente afflictus jujunasset et mortuo comedisset, respondit: *Propter infantem dum adhuc viveret jejunavi et flevi. Dicebam enim: Quis scit, si forte donet eum mihi Dominus, et vivet infans? Nunc autem, quia mortuus est, quare jejuno? Numquid potero eum revocare amplius? Ego vado magis ad eum: ille vero non revertetur ad me.* Optima et viro sancto digna responsio. Quapropter, præstantissime domine, rogo, non ut tristitiam vestram omnino deponatis, sed in tristitiam, quæ secundum Deum est et salutem operatur, commutetis. Hæc est enim tristitia, quæ facit animam sua peccata plangere, aliena lugere, dolere offensam Dei, gemere de miseria et incolatu hujus ærumnosæ vitæ, et ad aliam beatam immortalemque vitam suspirare. Hæc est tristitia, quæ non plangit amicum, quia mortuus est, sed gaudet, quia ab hujus vitæ calamitatibus absolutus est, et a qua ipse

II. *Reg.* XII, 15-23

II. *Cor.* VII, 10. Tristitia salutaris quæ sit.

Lugere mortuum ut sit infructuosum.

Philipp. 1, 23. gemebundis desideriis cupit absolvi et esse cum Christo. Hæc est, quæ non luget amicum discedentem et ærumnosam hanc pro felicissima immortalique vita commutantem : sed se hic gemit relictum et nondum sequentem. Proinde, ut excellentiam dominationis vestræ confidentius convenire videar, quid novi insolitive charitati vestræ accidit, si conjux mortua est ? Nonne *omnes morimur, et sicut aqua dilabimur?* Hoc semper fuisse et accidere omnibus constat, et legem naturæ nostræ esse indeclinabilem. Non est insolitum quod antiquum est, non est novum quod semper fuit, non est proprium quod omnibus tam commune est quam necessarium : et, ut verbis divi utar Augustini, hoc est debitum, quod nec sapientia, nec virtus excusat, nec potestas, nec ipsi denique reges possunt declinare. Hoc futurum certissime novistis, videlicet, ab uxore vos per mortem separandum. Quid ultra quærimus? Christus mortuus est. Sancti mortui sunt. Avi et parentes nostri mortui sunt. Nos denique ipsi moriemur, et mirum aut intolerabile censendum est conjugem aut amicum mori? Quid vestrum perdidistis ? Deus a vobis non vestrum, sed suum repetivit. Suum, inquam, quod condidit, quod pretio inæstimabili redemit, quod non nisi ad breve tempus sibi certum et notum vobis accommodavit, jure sibi certissimo repetendi, cum voluerit, immutabiliter servato.

II. *Reg.* XIV, 14. Mors omnibus una debetur. *August.* Mors ut nihil nobis nostrum auferat.

Quid igitur nunc tristandum est, si Deus jure suo, lege sua, quam nemo subterfugit, usus, mutuum repetiit, recepit depositum, quod sciebatur repetendum ? Præterea quam æquo animo ferenda est illius mors, quæ vobis ad salutem, si vultis, non mediocriter erit proficua ? Nam si amor mundi præcipuum est, quod illaqueat animam et ab amore Dei restinguit, adeo ut nunquam convenire possint, sed invalescente uno, alter tanto magis atteratur, quid vobis ultra cum mundo, postquam charissimum quod habuistis in mundo mors abstulit e mundo ? Jam mundi amor etsi non penitus exstinctus, tamen infirmatus est. Quid vos amodo detinet, cum nihil æque charum habeatis in mundo ? Amorem vestrum illuc sequi necesse est, quo id quod diligebatis receptum est. Deus ad se recepit quod amatis et amabatis : quo nunc amor vester nisi ad illum mittendus est ? quo animus vester nisi ad illum recipiendus est? Jam non erit mundus vobis in laqueum, jam non detinebit vos per sui amorem captivum, ubi totus affectus cum dilecta migrante migravit ad Deum. Jam non erit mors formidabilis, sed optabilis, quæ et vos ad id perducet quod diligitis : qua fiet ut reperiatis quod existimatis amissum. Poterat certe mors fore et horrori et timori, si conjuge dilectissima superstite vobis migrandum esset e seculo, et illa quæ diligeretis post vos relinquere, ireque ad incognita necdum satis desiderata oporteret ; nunc vero mors poterit esse desiderio ut et vos quo uxorem rapuit, ferat, ut diligentes se denuo conjungat, qui nisi per mortem sociari aut sequi non potestis.

Mors ut sit optabilis.

Age nunc, quid incommodi vobis advehet mors, quæ non solum ad uxorem defunctam, quin etiam et ad Deum veniendi vehiculum est ? quandoquidem et modo amor vester, spiritus vester, animus vester ibi est, ubi uxor vestra est, id est, apud Deum. Ad hunc etenim affectus omnis dirigendus est, in illum finiendus, etiamsi per media aliqua transeat. Verum dicitis, ut opinor, conjugis amor, aspectus, consuetudo, convictus familiaris, et cætera ejusmodi admodum mihi grata quemadmodum fuere solatiosa : quæ cum illa omnia mihi sublata sunt, factus sum sicut turtur gemens, aut secundum Scripturam, *sicut passer solitarius in tecto.* O charorum dulcissime, conjux et cætera quæ recensetis non vobis ablata, sed translata sunt, id est, in melius commutata et vobis servata. Conjux vestra a vobis non recessit, sed præcessit ; non separata est, sed paratur et ornatur denuo vobis conjungenda, non mortalis ut ante, non defectuosa,

Quo sit omnis affectus dirigendus.

Quid præcipue animam irretiat.

Psalm. CI, 8.

non corruptibilis, sed tota pulchra, absque ruga et macula, incorruptibilis, integra et perfecta : dummodo vos etiam paretis et ornetis, ut tali sponsæ conjungi rursus mereamini, et id castis, impollutis divinisque amplexibus in illo regno, in illa cu- Felicitas anta lestis triæ. ria, in illa patria, ubi nulla mors, nulla senectus, nulla anxietas, nullum tædium, nullus timor, nullus dolor, nulla tristitia, nulla tentatio : sed gaudium, pax, securitas, immortalitas, felicitas, beatitudo, perennitas, ubi nihil adest quod possit contristare, ubi nihil abest quod possit lætificare. Ecce nunc, charissime, conjugem non amisistis, sed ad hanc curiam præmisistis, ut habeatis qui vos illuc migrantem agnoscat, occurrat, excipiat, amplectatur, et in gaudia Domini sui introducat. Sane jam liquet, si adhuc plangitis, si adhuc doletis, tam vobis quam illi facitis injuriam : quia nec illius, nec vestram pensatis felicitatem, et Deo pro gratiarum actione refertis contumeliam. Quapropter deponite tristitiam, excutite mœrorem, expergiscimini et præparate vos ad iter, exspectat vos sequentem : sic currite, sic vivite, ut apprehendatis, certus quod perexigua mora est et modica dilatio, donec iterum videatis eam. Si ad regis Hispaniæ curiam esset profecta, et vobis necessarium esset sequi, num lugeretis? Minime. Quinimo si alioqui molestum esset, jam fieret optatum illuc pergere, ut hac occasione rursus dilectæ jungeremini. Ecce et hic simile.

Dilecta vestra ad superni et æterni Regis curiam profecta est, ac vobis sequendum, et ideo gaudendum est non flendum: gaudete igitur et properate. Si diligitis eam, gaudete quia ad meliora transivit. Si illi cupitis adhærere, pie vivendo properate post eam, quia et ipsa hoc magnopere desiderat. Melius enim est, ut sitis ubi ipsa est, hoc est ubi speratur esse, quam ut sit illa ubi vos estis. Satius est, inquam, ut cum beata sitis et ipse beatus, quam quod vobiscum rursus in hac calamitate sit et ipsa misera. Tunc autem eritis, si in tumulo uxoris hujus mundi voluptates sepelistis, si seculi amorem abdicatis, si gloriam et honorem terrenum (quibus pro merito vestro abundatis) non diligitis, si cum sancta Paula ita vos ad Deum convertitis, ut uxoris mortem, id est, conjugalis thori absolutionem, etiam optasse videamini. Et revera sic congruit, cum meliores vitæ vestræ dies (ut cum pace vestra dicam) transierunt, et vita ipsa ad occasum vergat, magisque cogitandum sit et providendum vobis de mausoleo quam de palatio. Hæc autem, præstantissime domine, ut magnificentiæ vestræ scriberem, non me præsumptionis tumor, sed charitatis fervor adduxit. Quapropter ignoscite amanti, ut si verbosior fui quam vel res expostulat vel humilitatem meam deceat, non ex oblivione accidisse putetis vestræ excellentiæ, sed respectu magnæ erga vos confidentiæ. Pro conjuge autem vestra defuncta quotidie oro, ut debeo, et nuper cum apostolicæ Indulgentiæ haberem facultatem redimendi animam ex purgatorio per preces certas, etc. quod pro hujusmodi negotio fieri debuit feci, et pro anima ejus liberanda Deo obtuli. Valete, magnifice domine, quam felicissime in charitate consolationeque Spiritus Sancti.

Homi- nem quid beatum efficiat.

Quibus potissimum præsentia sint despicienda.

EPISTOLA QUARTA.

Tendere in Deum quid sit, quomodoque quisque conniti id debeat; exercitiis cujusmodi præcipue religiosus ac Prælatus sese occupare debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus cuidam religioso Patri Spiritum gratiæ et consolationis.

REVERENDE Pater, quæ nuper exposueram loquendo, omnino vestra paternitas desideravit ut litteris vobis commendarem. Quam vestram humilitatem considerans, admoneor non superbus esse, id est, non negare, sed obtemperando meam inscitiam prodere. Primum fuit, quid sit tendere in Deum : et placuit similitudo vobis dicta. Interim tamen alia occurrit : accipite et illam. Est aliquis inter alienos cupiens redire ad patriam atque parentes. Assumpto itinere, accinctus jam tendit in patriam seu ad parentes. Propterea vadit, ambulat, viaticum portat aut mendicat, iter investigat, sudat, laborat, et, ut simul dicam omnia, quidquid agit, ideo agit, ut ad patriam citius veniat. Interroganti quo tendat, respondet, in patriam, vel ad parentes, vel aliud, scilicet quo animus ejus dirigit actus ejus et operam, ut perveniat. Non ædificat, non moratur in itinere, parum aut nihil de iis quæ occurrunt in itinere se occupat, quæ itineris sunt cuncta sibi aliena existimat. Si delectabilia videt, transit et vidisse sibi satis est. Breviter, cuncta vitat ac præterit quæ sibi impedimentum aut moram generant in itinere. Nec tamen quod fatigatur, ad finem citius assequendum duntaxat ordinat, sed etiam quod quiescit et cursum suum interpolata requie retinet. Ideo quiescit, ideo se continet, ut progrediatur et citius perveniat. Ut enim cursus ejus immoderatione non prorsus prohibeatur, quiescit aliquando ut resumptis viribus longius gradiatur. Nonne hic semper tendit in patriam, sæpissime actu etiam cogitando, ne seipsum impediat, neve ab alio detineatur? Ille itaque simili modo tendit in Deum, qui abjectis omnibus quæ elongant aut impediunt, et assumptis quæ conjungunt, aut conjungere videntur Deo, ordinat sua singula ex generali primo suo instituto, et etiam actualiter quotiescumque aliquid ordinandum occurrit singulariter ad inveniendum, semper cogitandum, amandum, sentiendum Deum, ad placendum et inhærendum eidem stabiliter. Itaque ille est finis et destinatio animi sui, non quem semper attingit (imo sæpius aberrat vel abducitur), sed quo se dirigit, et pertingere ac stabilire se cupit. Hæc reverenda paternitas vestra melius, puto, jam capit, quam ego explanare possum.

Ut se habeat peregrinus cupiens redire in patriam.

Quis quomodonam tendat in Deum.

Finis boni hominis quis sit.

Alterum fuit de ultima effusione cordis ad Deum quotidie. Adorans cum venia, gratias agat Deo pro omnibus et singulis beneficiis sibi et cuicumque creaturæ collatis, quæ innumera sunt, quæ singulis Deus fecit non cognoscentibus, aut non gratias agentibus. In persona igitur omnium et singulorum gratias agat pro singulis in una summa. Offerat eidem omnia beatæ Mariæ et Sanctorum omnium passiones ac merita, in unione simul omnium meritorum vitæ ac Passionis Christi, etc., et rogetur ipse Christus, ut per suavissimum Cor suum, simul et sua, et in suis hæc omnia, tanquam unum et suum meritum Patri suo offerat, pro illo scilicet orante et pro universo mundo, id est pro singulis : orans etiam post generalem illam oblationem, respiciat ad suam inopiam, tanquam omnium maximam et egentissimam : ideo magis ex humilitate quam ex inclinatione privata ad seipsum singulariter tanquam omnium pauperrimus petat pro se illa Patri per Christum offerri, in remissionem

Ut sit cor effundendum quotidie coram Deo.

Gratiarum actio.

Oblatio Deo quænam quotidie facienda.

omnium peccatorum et suppletionem omnium negligentiarum suarum. Petat iterum a Christo sibi dimitti peccata sua et ingratitudinem nimiam. Deinde petat contritionem intentissimam atque Deo gratissimam, qua in hac vita ab omnibus mereatur culpis et pœnis expiari, etc. Petat item emendationem vitæ suæ, et imitationem vitæ Christi, secundum ultimum atque perfectissimum beneplacitum ejus. Petat item profundissimam perfectissimamque ac Christo acceptissimam humilitatem, cum sancto odio et displicentia suiipsius ; item perfectam patientiam, qua omnia de manu Domini desideranter atque hilariter accipiat : inter quæcumque adversa semper Deum laudet, gratias agat et benedicat, etc. Castitatem item, mititatem, charitatem ardentissimam, intensissimam, perfectissimam, fidelissimam atque perpetuam quæ in se omnem alium amorem a Deo alienum exurat, et medullitus eradicet : similiter omnem amaritudinem, livorem, iram, et quidquid charitati adversatur exstinguat et mortificet. Iterum, petat se impleri, vulnerari, absorberi atque uniri Deo perfectissima charitate, ut dicendo verbi gratia ad Deum : Ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, et totis viribus, et ex omnibus medullis te diligam, te solum cogitem, te solum desiderem, tibi soli placere cupiam, tibi soli inhæream et omnes vires, omne tempus vitæ meæ, ac quidquid sum ac possum, in gloriam et beneplacitum tuum expendam. Deinde, resignet se in beneplacitum divinum per omnia, petatque sibi dari a Deo semper perfectissimam ac plenissimam sui abnegationem et resignationem in divinum beneplacitum. Postremo, hæc omnia in una summa petat et pro filiis suis spiritualibus, quos commendet Deo, ut ejus filii sint, et ipse trahat eos in se, faciatque in cordibus illorum locum sibi, ubi singulariter ipsum delectet habitare et manere. Oret simili modo pro confœderatis, ut Deus illos sibi fœdere inviolabili conjungat, nec unquam a se separari patiatur, etc. Oret pro benefactoribus, ut illis pro se Deus retribuat et benefaciat, intendens et optans omnia illis donari a Deo quæ pro seipso petivit. Item pro singulariter se commendantibus, ut unicuique secundum quod ipse novit ad salutem cujuscumque et ad gloriam et beneplacitum suum tribuat. Pro defunctis, ut sanguinis sui refrigerium in purgatorium stillare, imo manare faciat, et consolationem ac liberationem illis impendat, quo ardens pœna exstinguatur. Et generaliter pro Ecclesia, aut occurrentibus causis, quibus vult. Hæc, reverende Pater, scripsi Paternitati vestræ non aliqua temeritate, sed vera adductus charitate. Quæso ignoscatis mihi, si liberior fui, et oretis Deum pro me.

bsecra- pro tritione ia.

Resignatio sui vera ut a Deo petenda sit.

Oret pro filiis spiritualibus.

Pro confœderatis ut orandum sit.

Pro benefactoribus ut orandum.

Pro speciatim se commendantibus ut orandum sit.

Pro defunctis ut sit orandum.

Pro Ecclesia ut sit orandum.

Iatth. XII, 37.

EPISTOLA QUINTA.

In seculo quot sint quæ a via salutis impediant occasiones : monastici instituti encomium : mundum relinquere quid sit, quoque id pacto liceat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus suo familiari amico Gerardo, divitiis, opinione moribusque candidis ornato, Jesum Christum, qui cum dives esset propter nos pauper factus est : qui cum esset Rex regum et Dominus dominantium, Filius voluit esse Virginis pauperis, pauperis fabri alumnus, et velut nihil proprium habens in terris, adeo ut in Cruce non esset ei locus ubi caput reclinaret, factum pro te opprobrium hominum et abjectionem plebis, tanquam leprosum, juxta verbum Isaiæ, humiliatum et percussum a Deo cum esset Filius Dei, in salutem.

I. *Cor.* III, 9. *poc.* XIX, 5. *Luc.* II, 7.

Matth. VIII, 20. *Psal.* XXI, 7. *Is.* LIII, 4.

MORUM tuorum probitas honestatisque candor, aliquid denique quod in me sentio vehementis amoris erga te cogit me, mi Gerarde, ut benevolentiam animi mei verbis aut litteris exprimam. Bene namque tibi volo, bonum tibi opto, non modo illud temporale, transitorium, mundanum, deceptorium (tametsi ne illud quidem tibi, quoad Deo consentiat, non deprecor) sed æternum, verum, purum, optimum. Ab hoc bono multi dehortantur, hortantur modo ad bona quæ nihili sunt et transitoria, cum et ipsi misere decepti, contra evangelicam veritatem, putent se illa felicia sempiternaque bona non minus imo juxta atque temporalia possessuros : nec opus fore temporalia et mundana relinquere, ut æterna et cœlestia possideantur : quasi nesciant Christum viam et veritatem ad Patrem docuisse non tam verbo quam exemplo, etiam monstrasse per humilitatem, mansuetudinem, voluntariam paupertatem, contemptum, persecutionum tolerantiam ac injuriarum, per sui abnegationem, charorum relictionem, etc., cœli regnum et regni cœlestis dominium promerendum. Quod cum inter cæteros homines ambitiosos, voluptuosos, impudicos atque mundi et carnis amatores, ut non prorsus impossibile, ita rursus non sit facile, quin potius difficillimum atque rarissimum, ex Christi doctrina non omnibus præcepta generatim sed suasa, sancti Dei homines instituerunt monasticæ atque abstractæ vitæ genus, ubi separatim a mundi tumultu, a scandalo, a consortio pravo, a persuasionibus pestiferisque exemplis tuti, soli aut inter homines tantum ejusdem propositi Deo viverent. Itaque ubicumque vivatur, quocumque vivendi genere quis delectetur, necessarium est, si salvum se cupiat, Christo vivatur. Necessarium, inquam, est, ut totius vitæ humanæ scopus sit Christus. Cæterum inter pocula et cantica convivantium compotantiumque, inter illicitos amores, inter alia, quæ secundum Apostolum opera et fructus carnis sunt et enumerare piget, quibus plenus ubique est mundus, non quæritur Christus. Beati ergo qui saluti suæ, cum non aut vix tuti aliter esse queant, fugiendo consulunt. Proinde, Gerarde mi dulcissime, cum major erga te sit mihi charitas quam familiaritas, metuo, cum maxime te securum putes, a diabolo tibi pericula, salutis æternæ perditionis retia ponenda. Equidem scio animi tui candorem, quo si plus æquo, ut fieri assolet, fretus fueris, hoc est, nisi prudentissime perspexeris, sollicite metueris, sedulo vigilaveris, occasiones (quas habes maximas) mundo, carne, fortuna, ætate, divitiis, decore, parentum gloria favoreque et cæteris id genus innumeris, quæ mundus miratur, in te confluentibus, te mutabunt, et carnalem, mundanum, cæcum atque stupidum efficient. O si meum aut verius non meum, sed apostoli Joannis consilium audias, dicentis : *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.* Sed audio multos qui dicunt se non diligere mundum. At quantum a vero distent liquet, quod a mundo non possunt separari. Quod autem quis relinquere non vult, diligit. Quid est separari a mundo, aut relinquere mundum ? honores aspernari, divitias contemnere, curiosis non oblectari, societatés mundanorum hominum, hoc est, eorum qui mundana amant et mundana prædicant, fugere, delectationes sensuum voluptatesque carnis sibi interdicere. Et, ut breviter uno verbo dicam, quidquid transitorium est, quidquid inane aut vanum est, quidquid in Deum non trahit animum, quidquid a virtute declinat, fastidire. Putabis forsan solos monachos a me prædicandos quod mundum reliquerint. Inveniuntur etiam inter illos qui amant mundum, inveniuntur rursus e regione in urbibus qui non amant mundum. Hoc tamen addo : cui Deus hoc inspiraverit, qui ita instituerit, separari ab amore mundi, accedere ad Deum per ejus amorem, si in medio nationis pravæ manere voluerit, centum reperiet qui ipsum sint abstractu-

A bono summo ut plurimi dehortentur.

Matth. VIII, 21. *Luc.* IX. *Matth.* V, 26, 33.

Monasticæ abstractæque vitæ institutum cur inventum.

Gal. V, 19-21.

I. *Joann.* II, 15.

Relinquere mundum quid sit.

In seculo quænam quos a Deo retrahant.

ri, et teneram plantulam hujus devotionis dissuadendo, deridendo, persequendo, alliciendo et aliis innumeris modis eradicaturi.

Expedit igitur ad societatem bene institutæ vitæ accedere, ubi in claustrum a mundanis corruptoribus, a peccandi occasionibus segregatus, multos habeat, qui ignorantem instruant, trepidantem confortent, tepidum exemplo provocent, cadentem rursus erigant, tentatum orationibus juvent, trahant, urgeant compellantque (si vias inferni iterum velit ambulare) ad æternam felicitatem. Hæc tibi, mi chare Gerarde, non potui committere quin communicarem : tuum erit ex eis ea, quæ tuæ saluti proficua videbuntur, exsugere. Vale.

EPISTOLA SEXTA.

Monasticum Institutum auspicaturus quænam observare debeat : nominis Carthusianus *litteræ quid mystice innuant.*

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Bernardo, Alberto et Joanni adolescentibus eruditis ac pietate præstantibus, spiritum bonum et principalem.

NON vulgare hoc est, adolescentes ac filii charissimi, quo Pater misericordiarum et Deus consolationis vos cœpit sibi attrahere jam vocatos, atque filios hæredesque sui regni adsciscere. Videte enim quot hostes, quot insidiæ, quot laquei vobis stent ex adverso : e quibus tamen omnibus vos liberat Dominus. Blanditur ætas, arridet mundus, caro incitat, tentat diabolus, pravorum tam verba quam exempla abducunt : postremo, fortuna, opes, forma irretire nituntur Christumque vobis tollere ac vos Christo. At per Christum disruptis vinculis, nudatis technis omnibus, vos liberi evolatis ad crucem. Nunquam posthac hæsitare potestis, quin a Christo Domino ac Deo nostro hæc vestra vocatio sit, cum tam multa, quorum ne unum quidem sine Deo superare possetis, non queant vos illaqueare quominus pergatis ad illum.

II. *Cor.* 3. Quot hostes piis insidiantur.

Luc. XV, Pergite igitur et florete, virentes rosæ, spirate Christo et Angelis (quorum *est* immensum *gaudium super uno peccatore pœnitentiam agente*) odorem ex vobisipsis suavissimum. Offerte illi vosipsos hostiam placentem et sacrificium immaculatum Deo. Relinquite mundum ejusque fæces ac fœtores porcis : quandoquidem non modo in gratiam, verum etiam in amicitiam suam vocat et exspectat vos Christus. Contemptis itaque omnibus quæ extra Deum sunt, hic vobis unus sit desideratus, maneatque optatus semper inter quæcumque adversa aut tentamenta, quæ nitentur ab illo vos abstrahere. Dicatis cum sancto quodam Martyre, qui rerum suarum damna multa passus, inter omnia semper dicebat : Saltem Christum de corde mihi non auferetis. Dicatis cum sancto Genesio : Pro Christo si etiam millies occidar, ipse mihi de corde non auferetur.

Rom. XII, 1.

Ut Christo constanter inter tentationes adhærendum.

Genesius Martyr.

Itaque primum quod hortor, filii dulcissimi, hoc est, advertatis quid quæritis, quid denique occurrere vobis possit. Dei vultis esse mancipia, Christi servi atque amici. Huc igitur omne studium vestrum expendatis, ut vere sitis servi Dei illi obtemperantes, non desideriis vestris carnis ac sensualibus, non etiam tantummodo propriis spiritualibus : sed quæcumque divina Providentia circa vos ordinaverit aut permiserit, ita de manu ejus accipite, ac si Christum audiretis dicentem : Frater N. hoc volo te portare, donec ab humero tuo iterum tollam : hoc volo te pati. Noli con-

Ut omnia accipiantur ex manibus Dei.

queri, noli contristari, meus es tu. Et servum necesse est perficere domini sui voluntatem. Amicum oportet assimilari amico. Sequere igitur me. Hunc fratrem minus diligentem æquo fer animo ; hunc hominem minus tibi fidelem dilige et mei amore beneficiis fove. Subtractionem voluntatis tuæ hic ultro elige. Dura verba et corporis malam valetudinem, incommodaque ac adversantia quæque patienter sustine : tentationibus ad peccandum ne consentias, perseveranter resiste. Tui consolationem et liberationem (quoniam abscondo me, ac quasi te non agnoscerem aut tu mihi non placeres, dissimulo) ex me longanimiter ac fideliter præstolare. Non attendas ad homines : quia illi tibi non faciunt malum ; sed attende ad me, attende meum consilium pro te ac beneplacitum, quod est, ut tu modo hæc sustineas et nemini improperes, sed gaudeas te occasionem invenisse qua mei amore aliquid sustineas et tuum cor erga me fidele ostendas. Ut homo in te delinquat, ut te offendat, contristet, spernat, ego permitto in salutem tuam, cum prohibere possum ; ideo non irascaris illi, qui sine me aliter non potuit, et qui mea ordinatione tibi profectus ac uberioris gratiæ minister extitit. Quem etiam illico, ut ex ipso salutis tuæ causa data est, revocabo ad seipsum, et cognitionem detestationemque infundendo peccatorum, ad gratiam, nihilo secus ac si non peccasset, resuscitabo. Ideo non judices illum. Ita, filii, sit vobis hoc propositum, in via Dei quæcumque adversa occurrerint, patienter velle sustinere desideranterque amplecti. Nemo regum tam potens aut felix, qui non variis crucietur curis, timoribus, tristitiis, incommodis et cæteris id genus calamitatibus : idque plerumque, imo fere semper, pro inani gloria, pro caduco regno, pro delectatione unius momenti. Quid ergo servis Dei patiendum pro regno æterno, pro felicitate perpetua ?

Ut in afflictionibus gaudendum.

Ut nemo sit a cruce immunis.

Alterum est quod hortor, ut propter quod mundum relinquitis, instanter quæratis, agatis et perseveretis. Quidquid igitur agendum in Ordine, ubicumque obtemperandum, id facite libenter, hilariter, fideliter, ferventer atque humiliter, non subterfugiendo, sed ad majora etiam vos semper alacriter offerendo. Dicatis tristitiæ obmurmuranti : Propterea huc veni ; faciam igitur, et te excruciabo.

Animo quonam cuncta sint perficienda.

Tertium ne imitari velitis, si quid perperam videritis ab aliquo fieri, scientes quod non homines et exempla vobis sint data pro regula ad imitandum. Non dicetur vobis, facite semper ut hic homo aut frater : sed facite quod Christus per se, per Apostolos et sanctos Patres Ordinis docuit atque instituit. Si cæteri bene fecerint, opera eorum bona vos non coronabunt. Sin male, pravitas eorum imitationem vestram non excusabit. Æmulamini igitur semper meliora quæ cernitis : quæ si nulla etiam videretis, scitote quia Dominus dedit vobis lumen rationis, dedit eruditionem, dedit præcepta et instituta : hæc servate et ambulate in eis.

Malorum exempla non imitanda

Quartum, ut cogitationes, tentationes, atque animi vestri instituta ad unum omnia Patri vestro spirituali, sive Magistro reveletis, tentationes, et animi sollicitudines nude aperiatis, consiliis acquiescatis secure et securissime, ne decipiat vos diabolus, qui homines omnibus viribus nititur ad displicentiam boni status, aut mutationem vocationis divinæ perducere. Si aliter non potest, machinatur hoc malum sub specie pietatis, quasi cellæ incola nihil proficiat hic, sed tantum comedat et bibat, nulli prosit. Item, si foris esset, faceret ejusmodi et ejusmodi ; vel ut sanctam vitam agere omnibus exemplarem, et multos possit convertere, etc. Hoc agit sollicitans, non quod salutem animarum quærat (qui nititur cuncta perdere), sed ut cogitabundum et hæsitantem monachum novitium evertat, elidat, ejiciat de loco bono, de paradiso claustrali, de statu salutari : et ejecto non suadeat jam vitam bonam, ut olim dum esset adhuc in monasterio, sed mutatis tentationibus, in vitia omnia versipellis ille præcipitet ejectum monachum et jam

Ut cog
tationes
Patri sp
rituali d
tegantu

Ut si
specie p
tatis fa
quosdar
diabolu

infirmum ad resistendum : utpote, qui semel diabolo succubuit, semel victus fuit. Itaque quando senseritis tentationes de displicentia status, mox intelligite et diaboli fraudem et status vestri laudem. Ab hoc enim statu haudquaquam retraheret diabolus, nisi quia videt et invidet vobis hunc salutarem. Cordis vestri igitur secreta aperite, et semper acquiescite.

Cordis puritati studendum.

Quintum, puritati cordis maxime operam date, abjiciendo quæ adversantur profectui vestro, frangendo passiones, desideria abnegando propria, cogendo vosipsos ad salutaria. In quibus devotionem sensibilem etiamsi non habueritis, Deo nihilominus manetote fideles, et per bonam voluntatem agite, ut quod contra Deum est non diligatis, non eligatis, non ex animo et proposito voluntario teneatis. Quod etiam licet inviti senseritis, non consentiatis ; quia non secundum quod in sensu percipitis et sentitis, sed secundum quod per rationem eligitis, judicabimini.

Sentire malum absque consensu nihil officit.

Hæc festinato ad candelam, filii, ne vestræ salutis non sim particeps. Valete. Et capita subjecta, quasi ex litteris primis hoc nomen CARTHUSIANUS exprimentia, legite in ædificationem, orateque pro me Deum. Iterum valete.

Quid agere debeat Carthusianus.

Legite in sequentibus capitibus primas litteras, et iis consarcinatis habetis nomen *Carthusianus*.

Carthusianus cujusmodi esse debeat.

Contemnere debet carnis voluptates, mundi delicias et honores, omnem curiositatem et vanitatem : debet tamen sumere vitæ necessaria, tanquam necessaria non ut oblectamenta.

Amare debet sui contemptum, ut velit nesciri et vilis reputari. Non debet tamen propterea perperam quid agere, nec scandalizare quemquam, sed potius ædificare.

Reverentiam Deo debet in omni loco exhibere, ejusque præsentiam semper et ubique cogitare, ad ejus beneplacitum semper paratus atque accinctus stare, et in laudem atque gloriam Dei se totum velle libenter exponere ;

Secreta cur Patri spirituali revelanda.

Tentationes advertere, ad Deum semper recurrere et ejus præsidium invocare : nihilominus Patri spirituali nude illas, atque omnia secreta sua bona et mala (quia multa videntur bona, quæ non sunt bona) revelare, consilia libenter amplecti et secure exsequi ;

Humilitatem amare et inquirere diligentissime, id est, jactantiam et ostentationem detestari, laudabilia celare, et timere laudari et præferri : vilia et contemptibilia, quæ dedignantur cæteri, desideranter amplecti, de honore oblato erubescere, et se inferiorem atque viliorem omnibus semper credere ;

Vitia sua et pravas inclinationes observare et persequi;

Solitudinem et omnia exercitia atque instituta Ordinis amare, diligenter observare, atque omnes transgressiones et negligentias, tanquam gravia peccata, horrere et vitare ;

Intentionem suam, in omnibus agendis et omittendis, ad Deum, ut illi placeat, dirigere, et in Deum cor suum totum et vires suas omnes collectim figere atque implicare ;

Familiaritas singularis cur fugienda.

Amorem privatum in seipso persequi et occidere, seipsum non quærere : familiaritates etiam et singulares amores ad aliquas singulares personas fugere nec admittere, quia suspiciones et alia mala sequuntur, sed omnes una vera charitate diligere ;

Neminem spernere, neminem judicare, neminem velle lædere, nemini detrahere, neminem etiam male aut negligenter agentem debet velle imitari ; actus aliorum et corda nolle discutere ; secreta aliena nolle explorare, imo malle nescire ;

Universa, id est, læta et tristia unanimiter de manu Domini suscipere, Providentiam ejus in omnibus et singulis intelligere ac diligere, eidemque confidenter se credere, resignare, relinquere ac offerre ;

Silentium cordis et oris ut servandum.

Silentium oris diligenter observare, ma-

xime statuto tempore. Silentium mentis diligentissime quærere, ut nulli creaturæ sed Deo intus soli loquatur, hoc est, ut mentem habere studeat exoccupatam, liberam, nulli creaturæ inhærentem, sed a phantasmatibus et imaginibus nudam ac puram, soli Deo vacantem, soli Deo loquentem ac audientem : cæteris omnibus, id est, mundo et carni, etc., tacentem et silentem : propter ejusmodi tamen quietem et silentium cum Deo spirituale, nihil debet omittere injunctum aut debitum. Alioquin talis quies non in gloriam, sed in contumeliam esset Creatoris. Valete, filii charissimi, vestrumque Justum apud Deum orationibus juvate.

EPISTOLA SEPTIMA.

Ut is qui ex voragine peccatorum præcipuo Dei munere vocatur ad monasticum Institutum, debeat suam auspicari vitam.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo spirituali Arnoldo, in Christi militia novo tyroni, salutem.

FILI mi prædilecte, incipis jam Christo vivere, qui hucusque diabolo pessimo tuo inimico serviebas. Persequetur te hostis ille versutus technis variis, olim captivam sibi reducere nitetur animam. Contra quas omnes insidias ejus generale propugnaculum sit, confugium et oratio ad Deum. Ora igitur humilis ut peccator et emendare se cupiens, ut placere desiderans, ut diligere et obedire gestiens ; ac variis nunc gemitibus, nunc aspirationibus clama ad Deum ; veniam sumendo ad terram dicito :

Remedium generale contra diaboli insidias quod sit.

Precatio peccatoris cum Deo in gratiam redire cupientis.

Adoro te, Creator omnipotens, amabilissime, benignissime, clementissime, dulcissime, fidelissime, mitissime, misericordissime Domine Deus meus. Adoro te, ut nefandus, miser atque miserabilis peccator Creatorem suum, quem offendit. Piissime, suavissime Domine, amabilissime Pater, quoties offendi te, meam et alias innumeras animas tibi abstrahendo et occidendo ? O Jesu bone, da mihi jugem, veram, humillimam et tibi gratissimam pro peccatis meis contritionem et emendationem vitæ meæ, imitationem vitæ tuæ secundum beneplacitum tuum, dulcis Domine Jesu Christe. Libera me et custodi ab omni peccato et ab omni malo. Cupio tibi placere, Domine Deus meus : doce et dirige me in omne beneplacitum tuum. Evacua me ab omnibus quæ tibi displicent, et reple me omnibus quæ tibi placent : maxime ardentissima atque perpetua charitate, qua te in omnibus et super omnia ex toto corde meo diligam, et omnem proximum sicut debeo et sicuti tu vis ; tibi autem inseparabiliter et semper totus inhæream. Da mihi purissimam atque abyssalem meiipsius abnegationem. Largire mihi devotissimam, fidelissimam, purissimam, obedientissimam atque discretissimam strenuitatem in servitio tuo, ut mei contemptum et tuam gloriam et honorem semper sitiam, et omne beneplacitum tuum semper perficiam. O utinam omnes vires animæ et corporis, o utinam omne tempus vitæ meæ, o utinam totum quod sum et possum, in laudem et amorem et in beneplacitum tuum expendam, benedicte Domine Deus meus !

Oblatio meritorum Christi.

Benignissime Jesu, nihil habeo quod offeram tibi pro peccatis meis, aut quo gra-

tias agam tibi pro beneficiis tuis, nisi merita et virtutes sanctissimæ vitæ ac Passionis tuæ. Hæc offero tibi in unione illius charitatis, qua temetipsum obtulisti in Cruce : in cujus oblationis unione meipsum totum tibi offero, do atque resigno in omne beneplacitum tuum, ad gloriam tui. Dulcis Jesu, da mihi perfectissimam, veram atque totalem resignationem et abnegationem meiipsius, ut totus meipsum exeam, et totum me in te projiciam,omnia de manu tua accipiens, et cum gratiarum actione te semper laudans ac benedicens in æternum.

Precatio ad beatam Virginem Mariam.

Commentatio sui ad obsecrationem ad Virginem Mariam.

Spes mea unica post Deum, beata Virgo Maria, Mater dulcissima atque gloriosissima, offero me tibi, commendo et resigno me ad pedes tuos. Suscipe me in filium ; esto mihi pia mater. Impetra mihi ut vitam tuam et eas virtutes, quibus tu Filio tuo placuisti, pro modulo aliquo, quantum Deo placuerit, imitari merear. Adesto mihi in omni tentatione. Custodi et dirige me, ut in omni bono et in omni virtute semper proficiam, et in Dei atque tuo servitio pariter ac amore nunquam deficiam.

Precatiuncula ad Angelum custodem.

Superne civis, angelice spiritus, qui ad custodiam fragilis vitæ meæ deputatus es, gratias tibi ago de fideli custodia, qua me ab infantia custodire dignatus es. Tu es enim amantissimus atque dulcissimus dominus meus, et meum est omni hora te prosequi et amplecti tuam dulcissimam sanctitatem. O candidum et immarcescibile lilium cœlestis paradisi, sidus rutilans superioris firmamenti, viva coronæ cœlestis Regis gemma! Mi domine, indulge mihi, quidquid unquam in conspectu tuo deliqui, et veniam mihi peccatorum posce a Domino. Insidiantes mihi hostes reprime, in periculo animæ et corporis mihi assiste, orationes meas adjuva ut sint acceptabiles in conspectu Domini; et omnem vitam meam Deo meo commenda et impetra mihi a Domino, ut felix et rationabilis et modestus fiat exitus meus, et suscipe animam meam, et præsenta eam in vitam æternam. Amen.

EPISTOLA OCTAVA.

Tyro in Ordine cartusiano quomodo sese in solitudine cellæ per dies singulos juxta externum et internum gerere debeat hominem.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus suo charissimo spirituali filio scriptori perpetuam felicitatem.

Filli charissime, votis tuis morem gerere, et tibi necessarium et mihi apprime est desideratum. Expetis enim legem a me tibi præscribendam hoc temporis curriculo, quo in cella vitam agens communibus monasterii utilitatibus scribendo inservias, usquedum eam nobiscum amplectaris legem, qua monachus et dicaris et sis cartusianus. Trutinatis igitur omnibus quæ vel ob ætatis tuæ teneritudinem vel ob naturalium conditionem pensanda sunt, hic modus tibi servandus est. Principio, ut te diluculo surgente,corporis tui membris, sensibus, studiis et affectibus, quod primum occurrat exercitium, sit te totum et omnia ad Deum convertere. Primum quod ex ore tuo egreditur verbum, primum quod cogitas, quod desideras,quod agis, sit Deus,aut hujusmodi aliquid,quod in Dei beneplacitum referatur. Nihil cor tuum præveniat, nihil linguam tuam occupet, nusquam manus admoveatur operi,

Quod primum mane expergiscentis exercitium esse debeat.

nec gradiatur pes, nisi Christo priori omnia consecraris. Antequam igitur quidquam accipias aliud, antequam egrediaris cubiculum, mox ut de lecto surrexeris, procidens in terram, Deum adora, commendans te humiliter custodiæ piissimæ Matris Jesu simul ac tuæ. Ad pedes ejus locum tibi elige. Item in Cor Jesu te offeras atque commendes. Deinde lectis aliis orationibus, scilicet sanctæ Brigittæ, in quibus pietatis stimulum sentis atque devotionis, ad scribenda rationaria admoveas manum. Audiens ad Sacra Christi, quæ Missas privatas vocamus, pulsari, quantocius ad ministerium altaris cum sacerdote peragendum advola, maximo te munere a Deo honoratum existimans, qui tanti Sacrificii sis minister ac adjutor. Quocirca quanta potes veneratione, timore, vigilantia, modestia ac pietate sacerdoti sacrificanti assistas, certissimus eum esse præsto ibi corporaliter in Sacramento, a quo aut æternæ felicitatis præmia, aut gehennæ incendia sis accepturus. Inter ministrandum caput Matris Dei serto roseo quinquaginta Salutationum venustes, interserens Filii ejus Passionem, et variis commemorationibus atque aspirationibus flammigeris, virtutes ejusdem in Passione explicitas infundi tibi, pariterque ad imitationem sui animum tuum trahi a Christo flagites.

Ut ad Missæ serviendum sit properandum.

Ut Missæ sacrificio sit assistendum.

Rediens ad cellam ut alias semper, ad imaginem beatæ Mariæ, quæ ceu custos juxta fores cellæ tuæ vigilat, paulisper subsiste, aut si festinato intrandum est, interea dum clavi reseras ostium, ora Matrem Dei ut te quoque adoptet, teneat possideatque in filium, dicens :

Salve, dulcis et formosa,
Mater Dei gloriosa,
Adopta me in filium.

Cellam ingressus, semper ante ad orationem genua flectas quam aliud facias quidquam. Salutationem igitur Beatæ offerens, ora ut tibi impetret ea, quibus ipsa quammaxime placuit sanctæ Trinitati, scilicet gratiam profundissimæ atque perfectissimæ humilitatis, gratiam purissimæ castitatis, gratiam ardentissimæ perfectissimæque charitatis.

B. Maria unde potissimum placuerit Deo.

Facta oratione, ex aliquo libello ad pietatem exstimulante legas caput unum atque alterum. Deinde lectum componas, et si quid aliud in cella purgandum agendumve sit, perficias. Si nihil familiare aliud agendum occurrit, in officina nonnihil operis fabrilis poteris agere ; deinde prandium scribendo præstolari. Porro ante hoc ipsum prandium convenit aliquantisper oratorium ingredi, atque dominicæ Matris gaudia temporalia commemorare, item mortem Christi in Cruce, ad ejus honorem Orationem dominicam dicere, aut illam orationem quæ morientis Jesu conditiones explicat, *Precor te, amantissime.*

Sub prandii initium quid agendum.

Precatio ad Christum Cruci affixum.

Precor te, amantissime Domine Jesu Christe, propter illam eximiam charitatem qua humanum genus dilexisti, quando tu cœlestis Rex pendebas in ara Crucis cum divina charitate, cum mitissima anima, cum tristissimo gestu, cum conturbatis sensibus, cum transfixo Corde, cum perstrepentibus membris, cum transverberato corpore, cum sanguineis vulneribus, cum defluentibus rivis, cum expansis brachiis, cum confixis pedibus, cum extensis venis, cum clamoroso ore, cum rauca voce, cum pallida facie, cum mortali colore, cum lacrymosis oculis, cum vertigine cerebri, cum ardenti amore, cum gemebundo gutture, cum sitibundis desideriis, cum amaro gustu aceti et fellis, cum inclinato capite morte obviante, cum divisione tenerrimi corporis et deificæ animæ, cum aperto latere, cum origine viventis fontis. In ea charitate precor te, piissime Domine Jesu Christe, qua Cor tuum amorosum scindebatur, ut sis mihi placabilis super multitudine peccatorum meorum, et compleas in bonis desiderium meum, ac bonum sanctumque finem vitæ meæ, necnon gloriosam lætamque resurrectionem mihi pro-

pter tuam largissimam misericordiam tribuere digneris. Qui vivis et regnas etc.

Cibum dum infers ad mensam, ora pro omnibus quorum eleemosyna, largitione, opera denique et cura hic tibi cibus donatus paratusque est. Pro illis dicere posses unum *Pater noster,* et poscere a Deo beatæ retributionis æternam eis donari mercedem.

Alterum inferendo ferculum, itidem pro tentatis omnibus pauperibus, et quibuslibet afflictis ora unum *Pater noster :* qui mereantur consolari refocillarique. Tertiam offeres dominicam Orationem Deo pro anima in purgatorio magis afflicta, idque consummato prandio ceu eleemosynam spiritualem erogaturus. Postremo Deo optimo maximo, pro tui refectione ac cæteris ejus beneficiis omnibus in te collatis, gratias age.

Gratiæ ut sint agendæ Deo:

1° pro donis naturæ Virgini Matri collatis.

Cæterum, ne usquam tuæ te capiat Matris oblivio (beatissimam Mariam loquor), gratias age pro ea atque cum ea pariter Deo. Initio pro omnibus donis naturæ præstantissimis eidem collatis,scilicet quod ipsam nobilissimam, venustissimam amabilissimamque creaverit Deus. Hoc loco ora Dominum Filium ejus qui te commendet custodiæ,curæ amorique Matris regendum et possidendum. Ora et Matrem, ne aspernetur in filium te suscipere, sed tenere, possidere, gubernare atque dirigere in omnia, quæ beneplacita Deo sunt, perinde ac seipsam, dum in hac vita mortali esset, gubernavit, ut nunquam offenderet nulliusque culpæ fieret obnoxia.

2° prodonis gratiæ.

Iterum age gratias Deo, pro omnibus gratiarum,donorum spiritualium virtutumque insigniis, quibus plena ac perfectissime donata fuit. Ora Deum ut in ejus meritis donet tibi atque infundat quidquid sibi placeat, quidquid displiceat amoveat. Ora Matrem quoque impetret, ut in cunctis inveniaris atque sis in oculis Dei, qualem ipse velit, hoc est, semper voluntati ejus conformis atque placens.

3° pro donis gloriæ.

Qua ratione sint opera manuaria exercenda.

Tertio, gratias age pro gloria qua Matrem suam omnibus cœligenis prælatam illustravit. Et ora ut talem vitam agas, ita purgatus moriaris, quod hanc mortalitatem exuens, illico ad requiem perducaris æternam.

Ad labores hinc manuales te conferas, interim non omnino recedens a Deo. Inter operandum, Hymnos, Sequentias, Antiphonas et hujusmodi cantica spiritualia sub silentio modulando, spiritum tuum recrees. Interrumpas opera crebris aspirationibus, orationibus brevibus et flammigeris, desideriis item ignitis, colloquiis denique tum mentalibus tum vocalibus ad Deum. Tempus quod inter prandium et Vesperas agitur, partim operibus manuum scribendisque rationariis, et lectioni partim accommodes. Post quartam horam ab externis operibus omnique strepitu abstineas. Refectionem,aut dum fuerit jejunandum (quod aiunt), collationem sumpturus, librum explica ante oculos sub refectione legendum. Deinde ad pulsum Completorii usque scribere potes ; hinc lectione brevi spirituali recreatus, oratorium mox ingrediaris : quid hac die contra leges Dei,quid contra sanctum Institutum tuum deliqueris,in examen adducas. Veniam a Deo delictorum petas, propositum bonum restaures; et fusa oratione ad Deum pro directione atque custodia tui, Matri tuæ beatæ Mariæ te commendes ; et postremo horam non excedendo ad quietem somnumque te recipias. Vale.

Quid sub lecti ingressum sit agendum.

EPISTOLA NONA.

Quibusnam technis præcipuis nitatur diabolus subvertere Christi in Religione monastica tyronem, utque sola obedientia simplex per abnegationem mortificationemque omnis propriæ voluntatis, propriorum consilii, intellectus, judicii sensusque, sit spes spiritualis profectus, ac denique via directa ad æternam beatitudinem.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus ad eumdem filium charissimum donatum Ordinis amictu, et in Novitium constitutum monachum.

FILI charissime, suscepi te hodie in filium, et tu me suscepisti qualemcumque in patrem. *Quos Deus conjunxit, homo non separet.* Insidiabitur nobis diabolus, et utriusque saluti invidebit : meo studio, tuo profectui : meæ vigilantiæ, tuæ obedientiæ ; et totis nitetur viribus, ut divortium displicentiamque inter filium et patrem exsuscitet, sciens quantum boni per hoc impedire, quantum rursus mali hoc dissidio possit parere. Vigilemus igitur contra adversarium salutis nostræ : et tu me talem cogita, qui licet imperfectus, licet peccator, et multis, ut cæteri homines, defectibus obnoxius, tamen saluti tuæ fidelissime consulet : cui si acquieveris, in virum Deo acceptum evades. Equidem obedientem filium, crede mihi, possum imperfectus ipse perfectum reddere, divina gratia, non secundum mea opera sed secundum tuæ humilitatis obedientiam, in te operante.

Matth. XIX, 6.

Quocirca quidquid dixero, quidquid tibi persuasero, non aliter accipias, atque a Domino Jesu, qui per peccatorem, ut olim per Caipham, et per asinam Balaam, te erudit. Si igitur ita senseris, impossibile est, quin ad omnia tibi adsit Deus ductor et salvator. Si aliter senseris, non ductor tibi ipse eris, sed deceptor et deceptus, seducens et seductus, cæcus et ignarus. Quidquid faciendum sit, hilari animo occurre, quia tristis non placet Domino suo servus. Tristitia namque invitum animum prodit. Tristitia gratiam non meretur : quia nemo acceptum fert, quidquid invito collatum fuerit animo. Itaque sic age, ut tu lætitiam in corde de bono opere et gratiam invenias apud Deum ex bona voluntate. Quidquid agendum est, quocumque eundum, non differas ; mora omnis aut ignavum aut non voluntarium animum ostendit. Studeas ubique primus esse, non ultimus. Tu alios exspecta, nemo te. Tu primus in choro Christum suos milites præstolantem saluta primus, gratiam ejus pete. Sancta utaris superbia, ut dolor tibi sit, verecundia et fervens quædam æmulatio, si quispiam te in bono prævenerit. Quidquid tibi fuerit mandatum, quidquid exsequendum, fideliter agas, secundum imperantis aut instituentis animum : ut operis tui fructus juxta ac præmium non pereat. Bona ac fervens voluntas tibi insit, necesse est, ac prompta devotio ad omnia quæ jubentur, imponuntur, et quæ ipse cognoscis tum Deo tum proximo propter Deum beneplacita : ut cognita Dei aut proximi licita voluntate, currat ad obsequendum animus, nec propria voluntas, proprius amor aut respectus circa temetipsum quovis pacto te retrahat, impediat aut moretur : quin omnibus posthabitis, quæ Dei sunt primo, id est potissime, quæras, teque et tua propter ipsum contemnas. Porro ubi proximo obsecundas, non favoris aut commodi temporalis gratia captandi id facias, sed Dei contemplatione, hoc est, ut Deo placeas, proximo studeas placere et morem gerere. Ideo in his quæ illicita sunt et contra Deum, ut Deo nemo potest placere, ita nemo debet proximo obsecundare. Neque

Tristitia mala gratiam non meretur.

Sancta quadam superbia ut sit utendum.

Quo animo proximis sit inserviendum.

Ut Superiorum dicta tanquam Dei accipienda sint. *Joann.* XI, 49-52. *Num.* XXII, 28-30.

enim fas est ut placere velis proximo in eo quod displicet Deo.

Bona voluntas humilitate firmanda. *Psalm.* XC.

Fervorem bonæ voluntatis roborare debet humilitas, nihil sibi sed Deo omnia tribuens, qua scias nihil te posse, nihil scire, nihil habere nisi a Deo et per Deum. In te ergo, id est, in quantalibet fervida voluntate, non confidas, sed in miseratione Dei, in adjutorio et protectione Altissimi. Multi ceciderunt vel devotissimi sine hac humilitate, per præsumptionem spiritus existimantis se aliquid esse aut posse, quod non fuerunt, nec nisi per Deum aut in Deo potuerunt. Placet Deo fervor voluntatis, sed humilis, puta qui sibi, id est homini, non innititur, sed soli Deo. Hic namque qui dat velle, dabit etiam perficere : aut coronabit bonam voluntatem (ubi facultas abest perficiendi), perinde ac opus consummatum. Proinde ad eamdem humilitatem pertinet, non modo ne viribus, verum etiam ne consiliis propriis fidas. *Est via,* inquit Scriptura, *quæ videtur homini recta, et novissima ejus ducunt ad interitum.* Quæ bona sunt non omnia a Deo suggeruntur. Suggerit etiam diabolus nonnihil interdum boni, quo fallat perniciosius : quandoquidem malum, dum bonum creditur, defenditur : tantum abest, ut proscindatur. Ad vitandum hoc periculum, humilis omnia sua consilia ante ad trutinam offert Magistri sui quam eat in opus, illius consilio et credens et obtemperans. Unde fit ut in bono semper proficiat, deficiat nunquam. Tutior etiam fit a nimietatis (quam indiscretionem vocant) periculo, quæ ferventibus spiritu insidiari solet : interponente etiam versipelle illo hoste nostro suas fraudes, quibus bona voluntate ferventem non sinit quiescere : sed agit ad opera, studia exercitiaque semper plura, et magis ardua ; non quo meliorem efficiat, sed ut præcipitet ad pericula inextricabilia, fervoremque tandem nimietate omnem exstinguat, atque adeo devotioni adversantia inducat, ut satius foret bona studia intermisisse, quam se adeo inutilem sibi et omnibus gravem fecisse per indiscretionem.

Philipp. II, 3.

Propriis æque viribus neque consiliis confidendum.

Prov. XIV, 12.

Cur diabolus hortetur ad bonum.

Indiscretio ut imponat ferventibus.

Cavendum igitur magnopere tibi, fili, a præsumptione spiritus, et exercitia neque assumenda juxta fervoris impetum, neque pro spiritus inopia remittenda ; sed omnia incipienda moderandaque sunt secundum Patris spiritualis consilium : quo fiet ut inter utramque partem recta eas via, ne quid minus, ne etiam quid nimis agas. In Collationibus Patrum cæterisque sanctis historiis legimus, et oculis nostris conspeximus, quanta mala sive nimia remissio sive fervoris immoderatio pariat, cum illi vix maneant christiani, hi autem efficiantur deliri aut post omnem præsumptionem quasi ad vomitum redeuntes, solis carnis consolationibus (ne quid interim fœdius dicam) comperiantur deditissimi. Beatus fervor devotionis, quem moderatur obedientia ; beatissima humilitas, quam nulli capiunt laquei, nullæ decipiunt insidiæ inimici.

Exercitia spiritalia consilio assumenda.

Quantum noceat tum nimia laxitas, tum immoderatus fervor.

Itaque esto fervens ad omnia quæ Deo placent : exequendo autem fervorem, esto humilis, nihil de te præsumens, nihil de te confidens, nil tibiipsi credens, sed in Deo solo sperans, et humano magisterio propter Deum perfecte te subjiciens. Hæc est regula, hæc via qua sancti omnes olim monachi et anachoretæ ad sanctitatem perfectissimam pervenerunt. Per hanc tentationes, diaboli laqueos, pericula denique omnia evaserunt. Ad hanc Patrum fuit prima institutio præcipuaque, volentibus Deo in monasterio servire tradita. Hæc basis atque fundamentum anhelantibus ad perfectionem, ut relicta exutaque omni proprietate sensus, consiliorum, voluntatis, judiciorum, opinionum et hujusmodi, per viam sui abnegationis, humilitatis, paupertatisque, spiritus, obedientia ducantur in omne beneplacitum Dei. Ad quæ, ut majori accendaris desiderio, et ut imitandi conatus fervorisque studium nunquam tibi desit, operæ pretium est dicta sanctorum Patrum nonnulla hic tibi adducere, quibus exstimulatus proprietatem internam cordis, ut detestabilem pestem maximeque noxium impedimentum spiritalis profectus, semper averseris.

Humilitas a laqueis tuta.

Quid præcipue conducat ad perfectionem aspiranti.

Fundamentum acquirendæ perfectionis.

Proprietas cordis quam exitiosa.

Non putes tamen quod multorum sanctorum Patrum sententias huc citandas congregare voluerim, sed nonnullas tantum, quo advertas ex paucis generatim, aliorum quoque definitiones et sententias. Dicit enim, ut ab ipso devotissimo spiritualis profectus æmulatore exordiar, sanctus Bonaventura : Tota Religionis perfectio in voluntatis propriæ abdicatione consistit. Item : Quidquid vice præcipit homo, quod non sit certum displicere Deo, hoc omnino sic accipiendum est quasi præcipiat Deus. Eadem pene verba dicit devotissimus Bernardus. Bonaventura iterum : Sanctæ obedientiæ holocausto nihil Deo exhibetur gratius. Idem : Nemo ad perfectionis semitam currendam magis expeditus, quam verus obediens. Cujusmodi vero debeat exhiberi obedientia, non tacet idem dicens: Bonus obediens verbum non exspectat, ubi de Superioris sibi constiterit voluntate. Pari modo, uberius quoque eadem affirmat Bernardus.

Bonavent. Obedientiæ mira præconia. *Bernard.* *Bonavent.* Obedientia ut sit exhibenda. *Bernard.*

Porro beatus Hieronymus sanctum Paulum simplicem, Antonii Magni discipulum commendans, quam multo fuerit exercitio ad obedientiam eruditus atque consummatus, inquit quod Antonius eum obedientiam simplicem docere volens, multa solitus fuerit ei præcipere, quæ neque ratio neque causa aliqua poscebat, quibus ad obediendum eum in simplicitate exerceret. Proinde eum haurire aquam ex puteo jussit tota die, iterumque eamdem in terram effundere : contextasque sportas denuo solvere, iterumque retexere : vestimenta iterum suere, atque iterum solvere ; alia quoque multa, quæ contra humanam sapientiam, quæ prudentia carnis vocatur, stulta videbantur, eidem præcepit, ut in plenam suiipsius abnegationem, atque in perfectam perduceret obedientiam. Faciebat hoc ideo Antonius, quo doceret eum qui vellet ad perfectionem celeriter venire, non sibiipsi fieri magistrum nec propriis voluntatibus obedire, quamvis rectum sanumque videatur quod velit, sed mandatum Salvatoris observare debere, juxta quod unusquisque, qui post illum vult venire, abnegare debet semetipsum, hoc est, relinquere frangereque debet voluntatem propriam, et alienam propter Deum sequi etiam bonam, licet ex conditione aliqua fortasse imperfectiorem, propter sui tamen abnegationem, optimam. Hoc namque et Christus fecit. *Ego veni,* inquiens, *non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me.* Et certissimum est, Christi non potuisse contrariam esse voluntatem Patris voluntati : dicit tamen se suam non fecisse, ne, qui obedientiam docere venerat, inobediens inveniretur.

Hieron. *Rom.* VIII, 6. Celeriter perfectionem obtinere volenti, quid faciendum. *Matth.* XVI, 24. Abnegare sese quid sit. *Joann.* VI, 38.

Quanto igitur nos judicabimur non obedientes, si proprias fecerimus voluntates? Per hanc enim simplicitatem Paulus in tantum spiritualium gratiarum culmen est evectus, ut multo plures ac perfectiores per ipsum Dominus virtutes faceret, quam per sanctum Antonium. Quamobrem jussit illum sanctus Antonius in interiori eremo commorari, ut quos curare ipse non posset, ad Paulum mitteret sanandos.

Simplex obedientia ad quantam perfectionem evexerit Paulum simplicem.

Vincentius Sanctus Ordinis Prædicatorum : Sciendum, inquit, quod homo facilius et in breviore tempore possit ad perfectionem pertingere, si instructorem habeat, cujus regimine ducatur, cujusque obedientiam in omnibus actibus parvis et magnis sequatur totaliter, quam aliquis possit seipsum perficere, quantumcumque vigeat lumine intellectus, et libros habeat in quibus videat virtutum omnium structuram exaratam. Imo plus dico, quod nunquam Dominus Jesus Christus suam gratiam ministrabit, sine qua nil possumus, si homo habet a quo possit instrui et deduci, et negligit, vel non curat alterius ducatum amplecti, credens se posse sibi sufficere, et per se investigare ac invenire quæ sunt utilia ad salutem.

Vincent. Gratiam suam Deus cui non partiatur.

Abbas Moyses in Collationibus Patrum : Sciendum, inquit, neminem definitionibus suis posse, vel judicio proprio confidentem perfectionis culmen aliquo modo conscendere, sed nec diaboli perniciosa quidem illusione non decipi. Item : Humilitatis hæc erit prima probatio, si universa, non solum

Abbas Moyses. Humilitatis argumentum.

quæ agenda sunt sed etiam quæ cogitantur, seniorum reserventur examini : ut nihil suo quis judicio credens, illorum per omnia definitionibus acquiescat : ut quid bonum vel malum debeat judicare, eorum traditione cognoscat. Quæ institutio per veram non solum discretionis viam juvenem recto tramite docebit incedere, verum etiam a cunctis fraudibus et insidiis inimici servabit illæsum.

. fraudis diaboli is immunis sit.

Nullatenus enim decipi poterit, quisquis non suo judicio sed majorum vivit exemplo, nec valebit ignorationi ejus callidus hostis illudere, qui universas cogitationes in corde nascentes perniciosa verecundia nescit obtegere, sed eas maturo examine seniorum vel reprobat vel admittit. Sanctus Gregorius quoque ait : Recurre ad hominem vivum : Deum in homine consule : aperi impedimentum, et quære medicamentum. Ausculta non hominem de se mendacem, sed per hominem Deum veracem respondentem, docentem, consolantem et hortantem : et disce diligenter, ne sensu proprio pro tollendo impedimento tali forsitan utaris remedio, unde postmodum majoris impedimenti occasio oriatur. Bernardus ad Ogerium scribens, qui dimisit curæ pastoralis officium, et cum potuisset sui juris mansisse, subjecit se suo Abbati, ita ait : Pastorali vinculo solutus, sicut aliis dominari renueras, sic tibi quoque præesse timuisti ; quique ut magister esses aliorum, minus te judicabas idoneum, nec te quidem tibi credens, tuus fieri discipulus contempsisti. Et merito ; quia qui se sibi magistrum constituit, stulto se discipulum subdit. Et quidem quid alii de se sentiant, ignoro : ego de me expertus sum quod dico ; et facilius imperare et securius possum præesse aliis multis quam soli mihi. Prudens ergo humilitas humilisque prudentia fuit, quod nequaquam credens ad salutem te posse sufficere tibi, alieno potius arbitrio deinceps vivere proposuisti.

Gregor.

Bernard.

Prudens umilitas humilis rudentia sit.

Syncletice.

Dixit item Syncletice : In Congregatione cuilibet conversanti magis obedientiam quam continentiam proponimus : quoniam continentia arrogantiam habet, obedientia autem humilitatem congruam pollicetur. Dicebant senes in Vitis Patrum : Si quis habet in aliquo fidem, et tradiderit se ei ad subjectionem, non debet intendere in mandata Dei, sed Patri suo spirituali omnem suam voluntatem committere ; quia per omnia obediens non incurrit peccatum apud Deum. Item dicebant : Nihil hic quærit Deus ab his qui habent primitias conversationis. Quando aliquis cum innocentia et simplicitate dimittit se in manibus alterius, ex tunc non dat locum maligno contra seipsum. Item : Animæ fictæ et apparenter subjectæ non prodest obedientia. Sanctus Joannes item Climachus : Obedientia est navigatio sine damno, et est ire per viam dormiendo. Item : Quidam monachi portabant tabulas ad cingulum, in quibus suas describebant cogitationes, et revelabant Abbati. Ille qui prodit serpentem Prælato suo, id est, tentationes, ostendit fidem efficacem ad eum, sed qui celat, ambulat in tenebris. Qui Patribus non obsequitur, Deo non obsequitur. Dicit enim Dominus : *Qui vos spernit, me spernit.* Qui ergo contemnit Apostolos, contemnit Christum. Qui contemnit Patrem, contemnit Christum. Hoc dico, quia hæc in vobis summa et sola est virtus obedientiæ. Si jejunaveris diebus et noctibus, orationemque feceris, si in sacco et cinere fueris, si aliud nihil feceris, nisi quodcumque præceptum est in lege, et tibi visus fueris quasi sapiens, et obediens Patri non fueris, omnes virtutes perdidisti. Una obedientia plus quam omnes virtutes valet : debemus eam, quam professi sumus, obedientiam et virtute et opere custodire. Quod tunc agimus, cum eum qui nobis præest, pro amore Dei honoramus atque diligimus, et quidquid nobis ab eo præcipitur, tanquam ab ipso cœlesti Domino fuerit imperatum, libenter implere festinamus. Prælatus enim Christi vices agit in monasterio. Unde ipse suis Pastoribus ait : *Qui vos audit, me audit : et qui vos spernit, me spernit.* Sicut enim gaudere debent et magnum a Domino exspectare præmium, qui

Obedientia ficta nihil prodest.

Climach.

Luc. x, 16.

Virtutes omnes ut pereant sine obedientia.

Luc. x, 16.

libenter obediunt, quia quod ipsi majorum jussu faciunt, hoc ipsi auctori Deo impendunt : sic nimirum magnum timere et exspectare judicium debent, qui Prælatorum suorum jussa despiciunt ; quia cum Prælatus contemnitur, non ipse, sed is, cujus loco positus est, contemptu habetur. Nec potest Deus a nobis sine magno fructu honorari, nec despici sine magno detrimento. Debet enim esse obedientia sine mora : non cum murmure, neque cum tristitia animi, sed cum gaudio et hilaritate : *Hilarem enim datorem diligit Deus.* Bonum autem quod cum tristitia fit, Deo non est acceptabile : quia ipse magis est inspector cordis quam corporis.

Obedientia sit sine mora.

II. *Cor.* IX, 7.

Debet autem obedientia esse usque ad mortem, quia usque ad mortem Patri suo propter nos obedivit Christus. Ad hoc sanctum præceptum ipse suo exemplo noster Redemptor nos admonet, dicens : *Tollite jugum meum super vos, et discite a me quia mitis sum, et humilis corde.* Non potuit Deus perfectius demonstrare, quantum bonum sit obedientia, nisi cum prohibuisset ab ea re, quæ non erat mala : in qua obedientia palmam tenet, sola ibi inobedientia invenit pœnam.

Sit obedientia perseverans usque ad mortem.

Matth. II, 29.

Volebam hic ex Cassiano plura citare : at tanta se scribendarum sententiarum copia obtulit, ut horrerem. Legatur totus liber *de Renuntiantium Institutis :* qui novis religiosis necessarius est juxta ac utilissimus veramque sui abnegationem perfecte docet. Bernardus denique adeo multa de obedientiæ disserit laude, tamque multa in detestationem propriæ voluntatis propriive sensus aut consilii, ut nimis foret laboriosum huc omnia ejus dicta præclara congerere. Requiratur in Indice in omnia ejus opera collecto, quid de obedientia sentiat.

Cassianus.

Postremo, fili, hortandus es, ut ea, quæ orare debes aut solvere vocaliter, absolvas non perfunctorie, festinanter, et quasi aliud interea mente agens, sed strenue cum cæremoniis integris, et diligenter, ut quotiescumque te evagari senseris mente, mox ad attentionem te revoces. Observa ne in choro stans neque cantes, neque legas, sed aut adeo somniculosus aut adeo distractus sis, ut putes te omnia cum Conventu solvisse, cum ad integros aut medios Psalmos quandoque ne os quidem moveris. Si animam tuam non vis periculo exponi, observa diligenter ac vigilanter, ne quid a te prætermissum aut male solutum non repetas. Omnia enim quæ non solvis cum Conventu, solus postea teneris legere, aut cum socio. Necesse est enim ut semel integre solvas, idque quotidie, quæcumque debes. Itaque, fili, quæcumque legis aut canis, devotissime cura ut cantes vel legas, et si quid neglectum per te fuerit in choro, postea recupera. Studium enim tibi esse debet indefessum devote attenteque solvendi Officium divinum, ut si plus illo nihil feceris boni, saltem hoc ipsum quod debes bene per te fiat.

Oratione debitæ ut sint solvendæ.

Repetenda ut sint quæ non solvuntur debite in precibus ecclesiasticis.

EPISTOLA DECIMA.

Uti tyro Christi in monastica militia novellus sese in externis observantiis Ordinis, et internis exercitiis institutisque gerere debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Fratri Henrico Cantaviensi, novitio Cartusiano ex Wesalia nato, filio prædilecto salutem.

CHARISSIME fili, quantum exteriorem hominem concernit modestia regularis nonnulla in Statutis nostris docetur, quæ a Magistro tuo, ut cætera omnia, tibi

Morale quædam institutiones.

dicentur. Hic quædam, ut in mentem venerint, generalia scribam.

culi ut s ser- li.

Oculos ubique, maxime in Conventu et inter alios constitutus, contineas, evagationem visus et curiositatem explorandi arcendo, ut præter necessaria nil videre gestias. Loquens etiam alicui, aut audiens, oculis demissis et capite paulatim humiliato, religiosam mentem exterioribus moribus ostendas.

nus ut tenen-

Manus pendulas et brachia cadentia seu volantia nunquam teneas : sed stans, loquens ambulansque manus ante pectus habe compositas.

Inter loquendum nullum aliud membrum quam linguam moveas. Cachinnum reprimas. Risus sit modestus, non hianti ore effusus.

lo- ado ut iisci- a te- la.

Loquendo non sis nimis sonorus, nunquam contentiosus. Nullius sermonem interrumpas. Si tuus fuerit ab alio interruptus sermo, taceas tu, et des locum loquenti, etc. Nihil pertinaciter affirmes, sed opinative, etc., quæ vera nosti proferas.

everen- uibus tanda.

Reverentiam omnibus facias, humiliando, et nudando caput aliquantulum. Cum Præsidentibus tamen aut Magistro loquens, totum nudes caput, donec aliter jussus fueris.

Ambulans non circumspicias, nec quid retro fiat, girato capite explores. Non accedas ad videndum, quid ibi vel ibi agatur, struatur aut tractetur, nisi jussus aut vocatus. Nusquam quod te non attinet, aut te non ædificat, animum applices.

choro it di- lina um ser- la.

Stans in choro, pedes junctos habeas, non cancellatos, non crura divaricata : non pendeas in stallo, veluti sedere cupiens : non ponas caput ad parietem, quasi locum dormiendi quærens. Et quando stas versa facie ad altare, non ita incumbas brachiis et cubitis super uno poste, ut posteriora dorsi retro per diametrum curves, sed erectus et alacer stes, etc.

Quotiescumque nudamus capita, non innitimur, sive ad Conventum, sive ad altare faciem vertamus.

Munditiam in vestibus et omnibus aliis serves, cum simplicitate rusticitateque sancta.

Levitas morum fugienda.

Cum occurrentibus signa levitatis et quasi specialis familiaritatis non facias : sed maturum te exhibeas ; vultum tamen floridum amicabilem, atque serenum ad omnes habeas.

Fratribus libenter servias, nec serviendo tristitiam exhibeas, ne pœniteat alium aut erubescat, quod te molestaverit.

Sacristam libenter juves : et quidquid alii operari nolunt, tu amplectere : credens tibi adeo hoc servatum ex singulari ejus amicitia, providentis tibi occasionem suam gratiam cumulatius obtinendi.

Pro interiori homine quædam institutio.

Primo omnium, charissime fili, necessaria sunt tibi fervor et devotio, quibus voluntarius promptusque sis ad omnia, quæ ad honorem et beneplacitum Dei sunt, atque, quantum hunc fervorem attinet, sit immensitas tibi bonæ voluntatis, id est, nulla mensura, nullus modus, nullus finis. Porro, quantum ad exercitia, effectus et operationes spectat, hujus fervoris bonæ voluntatis atque devotionis sit moderatio per discretionem : quam tu non debes præfigere tibi, sed Prior aut Magister tuus. Si cum tepiditate cœperis et levitate, nunquam eris bonus monachus, nec postea teporem exuere poteris unquam. Nihil tamen singulare facias, nihil attentes nisi consultum aut jussum aut permissum a Priore vel Magistro. Nulli libro, nulli devotioni, non moribus, non ingenio credas, sed innitaris Priori et Magistro et ad illorum vel alterius eorum consilia, cuncta referas : omnia reveles proposita tua, tentamenta, etc., ut si possibile sit, ne illis quidem unam cogitationem celes. Ut asinus sis et stultus, nihil discernas : hoc solum tibi bonum videatur, quidquid Priori aut Magistro bonum videbitur ; nec aliud velle, sapere, videri, sentire habeas quam ipsorum ; nihil proprii consilii, nihil in proprio sensu, etc. ; atque adeo quidquid

Fervor bonæ voluntatis quatenus absque modo, atque etiam moderatus esse debeat.

Superiorum consilio standum.

Deus per Superiores loquitur.

dixerint tibi, credas a Deo tibi dictum. Et vere ita est : Deus tibi per illos respondebit, tuamque obedientiam illis tanquam sibi impensam perinde remunerabit. Talem te in vultu, gestibus, verbis et factis exhibeas erga Magistrum et Priorem, ut audeant tibi dicenda dicere, faciendaque injungere. Cave ne ita impatiens aut pusillanimis fias, ut nemo tibi aliquem defectum tuum audeat indicare. Ita enim fieret, ut non emendareris, et dispendium patereris animæ atque spiritualis profectus. Diabolus nititur seminare displicentiam inter Prælatum et subditum, magistrum et discipulum. Vigila ibi, et cave ne malas cogitationes in cor recipias, ne despicias, ne Magistrum errare credas, et amodo non consulendum illum statuas. Ita etiam magis de Priore fiat. Nunquam credas, nec tibi persuaderi permittas, quod te non diligant, aut quod bonum tuum non quærant. Malum exemplum non imiteris, neque tu aliquem judices aut contemnas : sed credas semper peccanti aliquam inesse causam vel necessitatem, qua excusetur apud Deum : tibi vero non esse eamdem, ideoque non licere imitari.

Ut diabolus inter Superiores et subditos nitatur excitare displicentiam.

Silentium strictissime teneas, nec uno verbo illud frangas. Neque enim aliter quam pro vere necessariis, duo vel tria licet verba loqui. Si aliter vides ab aliis, noli imitari, sed committe Deo et Superioribus.

Ita etiam de custodia cellæ, quam nunquam exeas nisi ad chorum, Conventum et obedientiam.

Dei Mater ut sit honoranda et invocanda.

Quotiescumque intras cellam tuam, primum omnium sit, quod beatam Mariam salutes humiliter et flexis genibus : eamque pro matre habeas, te illi committas, roges ut custodiat te ab omni malo, omni peccato atque periculo, et dirigat atque regat ad perficiendum omne beneplacitum Dei.

Sæpius petas a Deo propter merita Matris, virtutes ejusdem, quibus emicans singulariter placuit Deo : scilicet humilitatem, castitatem, charitatem, mititatem, obedientiam, patientiam. Has beatæ Virginis virtutes sæpius Christo pro te offeras : tunc maxime, quando excessisse te deprehenderis in aliqua harum. Nihilominus certo etiam tempore in die in suppletionem et emendationem defectuum tuorum, Christo offeras virtutes et merita Matris.

In C Jesu ut quis of- ferre de beat.

Sæpius in die offeras te in Cor fidelissimum ac suavissimum Domini nostri Jesu Christi, obsecrans per amorem ejus, ut te suscipiat, teneat, possideat, custodiat, regat, convertat in gloriam suam, secundum omne beneplacitum suum in æternum : nec unquam te dimittat, sed ipse possideat semper.

Item, ut amorem seculi in te faciat penitus emori, amorem quoque proprium atque omnem alium, qui est extra illum, a te auferat et exstinguat : roges Deum, ut cor tuum amore sui charitateque intensissima repleat.

Item ores Christum, ut vitam suam virtuosissimam et Passionem cordi tuo indelebiliter imprimat, et te aliquo modulo secundum beneplacitum suum sibi conformet, ac imitatorem sui faciat.

Sancti sint ho randi.

Ad Sanctos aliquos pie tibi dilectos certo tempore cor convertas, nec longa vocali oratione, sed pio aliquo venerentiali affectu, suspirio, aut mentali desiderio, aut genuflexione, aut aliquo osculo, etiam in nudum parietem, si imaginem illius Sancti non habeas, honores nunc hunc, nunc alium, certa tamen regula ad illos servata, ne semper fluctues et instabilis sis.

Mer potius quam o precibu vacand

Discas meditari et mentaliter orare : quia nobilior est hæc oratio longeque fructuosior vocali tantum. Quæ tamen ex debito dici debent, persolvas diligenter et attente, quantum potes, id est, scienter aut voluntarie non tractes in corde alia, quam quæ leguntur aut cantantur, et reverenter.

Ut corpus prium ste se gerere beat.

Ita caste te habeas in visu, tactu, etc., erga corpus tuum solus, ac si Prior adesset, exceptis quæ sunt necessaria et inevitabilia ; hocque propter reverentiam divinæ præsentiæ, et ob venerationem beatæ

Virginis Mariæ matris tuæ ac sponsæ. Cogita eam, scilicet Mariam matrem tuam, et multum humiliter cogites te indignum filium ejus, quia te posuit in domum suam. Non audeas petere, sed affectes ferventi desiderio, humiliter tamen, ut talem amorem ad se ac fidelitatem tibi impetret a Deo, quo dignetur te sponsum suum facere, ut præ amore ejus cunctas phantasias de mulieribus atque omnibus terrenis rebus detesteris. Idcirco aliquod speciale obsequium quotidie ei offeras : secundum tamen permissum Magistri tui. Non facias aliquid, nisi cum consilio Prioris aut Magistri tui. Multiloquium, specialem familiaritatem ad hunc vel illum Fratrem vites, quia tentationes inde generantur magnæ. Omnes charitate una diligas : magis autem Priorem et Magistrum tuum. Levitatem fugias. Serenitatem in vultu teneas. Et sive triste aliquid tibi exhibeatur, sive amicum, ostendas te semper gratum habere, quasi modicum subridendo erga illum, ut charitatem in te et aliis foveas. Nunquam otiosus existas. Inter occupationes hæ magis tibi placeant, quæ afferunt aliquem fructum animæ et meritum, etc. Ejusmodi sunt, quæ non ex propria voluntate suggeruntur, sed quæ ex obedientia aut charitate fraterna imperantur, item quæ pro Communitate sunt, privatis præferendæ sunt. Item semper curam habeas, ut quantum in te est, in solitudine et silentio vivas. Quando tamen est generale Colloquium, non sis singularis, sed esto cum Fratribus, præsertim ad aliquantum temporis.

Assuescas nolle audire de alienis defectibus : et si non audeas loquentem reprehendere, ostendas tristem vultum, ut te invitum sentiat auditorem : aut introducas aliam materiam, interrogando aut ostendendo aliquid, etc. Tu itidem de absentibus statuas tibi non loquendum, ut detractionem vitare et pacem cum Fratribus servare queas.

Quando est comedendum, bibendum, dormiendum, surgendum, nihil aliud eo tempore facias, neglecto eo quod facere teneris, ne gratiam Dei, quæ datur humilibus atque obedientibus, perdas. Omnia tua ad obedientiam et secundum obedientiam dirigas, et obedientiam ad Dei honorem, id est, ut Deo placeas, exequaris.

Abnegatio proprii sensus quantum prosit.

Ubicumque es inter Fratres, in his quæ non sunt contra Deum, contra Statuta, contra obedientiam, semper facias potius voluntatem alienam quam propriam. Quid enim nocet tibi proprium sensum, etiamsi melior videatur, relinquere et alienum sequi, quando longe maxima utilitas ex hujusmodi abnegatione comparatur, et pax, charitas, humilitas, quies, cordis tranquillitas, servatur? At contra ex contentionibus, contradictionibus atque voluntatis propriæ defensione contentiones oriuntur, charitas læditur, et cætera multa mala eveniunt.

Quando ergo agnoscis voluntatem fratris tui, exempli gratia, ut librum tu exponas, reponas, ita vel ita lucernam ponas, hoc vel illud facias, sine cordis murmure et incunctanter facias. Ita tu habebis pacem, et ille erga te habebit charitatem. Melius est ut tu illi, quam ille tibi obediat. Ignavus mercator est, qui alteri lucrum ostendit et ipse negligit. Sic tu, fili, quantum potes mereri aut proficere in virtute, non negligas.

Nullum librum legas prorsus, nisi consultum a Priore aut Magistro, et ea quæ legis, secundum interpretationem et moderationem eorum discas intelligere. Itidem facias in cæteris rebus, ut nihil ex proprio sed Superiorum consilio cuncta facias.

Offensus ut sit reconciliandus.

Si aliquem per te offensum intelligis, ad petitionem veniæ te humilies, et Fratrem iratum reconcilies. Si quispiam reprehenderit te, humiliter respondeas dicendo culpam tuam, et quod libenter te vis emendare. Si tamen aliquis reprehenderet te de observantia, obedientia, disciplina, quam fortasse non omnes æque servarent, noli contendere, sed consule Priorem aut Magistrum tuum quid faciendum sit, an pro aliorum pace aliquid dimittendum sit quod

bonum est, ne singularis appareas. Si consuluerint a bono non desistendum (puta quia debet ita fieri), acquiesce illis etiam si derisum vel displicentiam propterea sustineres : quia duplicem ita faciendo mereberis coronam, pro bono opere unam, alteram quia aliquid adversi propter Deum, hoc est, propter virtutem, sustines. Dabit etiam Dominus, ut contradicentes postea ædificentur, et vel inviti probabunt bonum.

Singularitas quænam vitanda sit.

Alia singularitas est in his quæ non oportet : et illa est vitanda in publico.

Hæc sufficiunt rudimenta pro initio spiritualis vitæ. Cætera post hæc ex lectione libellorum devotorum, præcipue autem ex eruditione Patris Prioris et Magistri tui disces.

Moneo te postremo, fili charissime, et per misericordiam Domini nostri Jesu Christi obsecro, ut ita simplicem, tractabilem, humilem, resignatum, obedientem, devotum, pacificum, obsequiosum, et in Officio divino strenuum te exhibeas, ut Deo honor, animæ tuæ salus, Fratribus consolatio, mihi de te gaudium sit, non verecundia, in Domino nostro Jesu Christo. Vale.

EPISTOLA UNDECIMA.

Homini exteriori interiorique reformando quænam sint necessaria. Lectio tyroni cœnobitæ quam sit accommoda; libri auctoresve quinam illi sint frequentandi; lectionis quis debeat fore scopus; orationis mentalis quanta utilitas necessitasque sit.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus dilecto filio suo Godefrido Novitio, ferventer incipere, strenue conari, feliciterque consummare.

Exteriori atque interiori homini reformando quæ sint necessaria.

Filii dilecte, quemadmodum circa hominis exterioris custodiam tam necessaria sunt quam utilia silentium et solitudo : ita circa interiorem ad superna evehendum, oportet summopere ut lectio, præsertim in principio conversionis, et oratio mentalis seu meditatio adsint. Lectio, ut discas quid vera sit virtus, quodve vitium, quid denique agendum, quo tendendum, ubive finiendum sit, quomodoque quodcumque egeris, in Deum sit ordinandum. Præterea necessaria est ut discas Dei beneplacitum, quidque honestum, quidve turpe aut illicitum sit; postremo, ad hoc necessaria lectio est, ut ea quæ didiceris Deo accepta, eadem etiam suadeat faciatque tibi lectio commendata, administret compunctionem, devotionem excitet, promoveat inflammetque affectionem.

Lectio quam sit utilis.

Qui libri sint novo Christi tyroni legendi.

Eam ob rem hi tibi sunt libri necessarii, non qui eloquentiam, sed qui devotionis silentium doceant. Hi, inquam, libri tibi sunt necessarii, qui tibi vitia et infirmitates tuas ostendant, qui tentationum et dæmonum fraudes aperiant, qui denique remedia doceant, atque modum vivendi. Hi etiam libri sunt necessarii, qui beneficia Creatoris et Redemptoris tui tibi ostendant, qui ad amorem stimulent, qui devotionem excitent, et ad extremum, qui mundi fastidium Deique amorem provocent.

Quæ studia parum conveniant monacho.

Itaque, fili, nihil tibi jam, quando monasterium, imo quando eremum intrasti, commune sit cum eorum studiis, qui hoc etiam tempore linguis discendis in solitudine vacant, nec iis qui Philosophorum argumenta aut Theologorum quæstiones nodosas pervestigant. Tu ea quære, ea lege, ea tibi commenda, quæ te faciant lecta meliorem. Cura ut ex devotorum libris ediscas, non tam quomodo describatur, sed quid sit et quomodo sentiatur, quomodo denique comparetur compunctio, Dei amor, odium peccati et studium virtutis. Lege eos libros, ex quorum lectione castior, timoratior, discretior, prudentior,

ergaque Deum affectuosior, hoc est, devotior inveniaris.

lectio- quid are debe-

Nihil, quo tibi aut nomina aut verba scientiæ arroges, legendum in manus sumas. Nihil tibi commendes, quo aliis doctior videaris. Solus Dei amor,et interdum proximi, si consulendum sit ei aut instruendus, te ad lectionem invitet.

Delectatio in legendo aut in libris sit tibi casta, ut non lectio propter scientiam te delectet (quod curiositatis et sensuale est vitium), sed quia te ad Dei amorem tuique sanctum odium provocat.

Sine ut alii varia raraque ex lectione sua citent, ut omnium studiosissimi doctique maxime videantur. Tu Deum disce, Deum desidera, Deum quære. Tu lege potius, ut intus sis in anima illuminatus, quo timeas Deum, paveas ad hujus offensam, sollicitus sis ne quidquam agas aut negligas, quo offendas illum, nihil denique prætermittas, quo majorem tibi ejusdem gratiam conciliare potuisses.

udium achi e esse eat.

Hoc sit studium tuum, hæc scientia tua, omni hora et momento scire amareque quod beneplacitum sit Deo ; affici præterea virtute, vitia odire, et in Dei beneplacita strenuissime te extendere. Itaque libros qui te hæc doceant, qui suadeant, qui invitent quoque et trahant, lege.

bri le- li qui- con- iant isti ty-

Quæris, cujusmodi illi libri sint? Thomam a Kempis de Imitatione Christi, aliaque ejusdem similia opuscula semper in manibus habe : totum enim interiorem hominem informant suaviter ac quodam modo pungunt. Sunt item alii libri : Horologium æternæ sapientiæ, quod Amandus idemque Henricus Suso Ordinis Prædicatorum composuit. Cujus quoque vita lecta plena compunctione est. Sunt sancti Bonaventuræ multi libelli proficienti accommodi. Sunt Dionysii Cartusiensis Scala, Heptalogus : et in Tomis nonnulla inserta opuscula valde utilia. Item Vitæ et Collationes Sanctorum Patrum , Stimulus divini amoris, Speculum spiritualium, Mapheus Vegius de Perseverantia, Directorium Herpii. Nonnulla denique ex D. Joannis Rusbrochii : et quædam in tertia parte Joannis Gersonis opuscula devotioni et monasticæ eruditioni accommoda, lectu sunt utilia. Profectus Religiosorum item, tam de exteriore quam interiore homine, Alphabetum divini amoris, Pharetra quoque divini amoris cum Epistola Jesu Christi ad fidelem animam, valde congruunt, hisque similia comperies multa. Liber quoque, qui dicitur Malogranatum ; item tractatus Augustini,præsertim in Psalterium, ejusque Sermones optimi sunt. Pari modo Dialogorum libri atque in Job sancti Gregorii.

Circa vel ante sacerdotium lege Gabrielem Byel super Canone Missæ. Ubi non solum Missæ canonem videbis illustratum, sed omnem ferme etiam scientiam sacerdoti necessariam pariter hauries. Inde leges opera Bernardi, et Speculum historiale Vincentii,utpote Sanctorum gesta objiciens ad compunctionem. Familiarem quoque tibi habeas Summam aliquam, ut vel Sylvestrinam, vel Angelicam, ex qua dubia tua tibi resolvas circa ea quæ sunt monacho necessaria : ut de Confessionum audientia, Horarum persolutione, de censuris, excommunicatione et irregularitate, et similibus, quæ oportet monachum non ignorare.

Monachus quæ ignorare non debeat.

Et ut summatim dicam, quidquid legeris, eo animo legas, quia aut scitu est necessarium, aut quia compunctioni et devotioni congruum. Itaque Dei gloriam in omnibus tibi finem constitue, ne semel quidem cogitans de te, quod ex studio doctior habearis, aut quod aliquod caducum, puta honorem , officium , opinionem , aliudve quo teipsum quæras, intendas aut desideres. Nude igitur, id est, ob hoc solum leges, ut proficias in Dei cognitione atque amore : ut quoque ejus beneficia, ejus monita consiliaque ac beneplacita sint tibi manifesta : ut denique quid virtus, vel quid vitium sit, atque postremo, si opus fuerit, ut vel ex obedientia palam omnibus prædices aut secreto consilium salutare præbeas afflicto.

Lectionis quis debeat esse monacho scopus.

Oratio quam debeat Christi tyroni fore familiaris.

Cæterum familiarior tibi multo esse debet oratio, atque quam lectio suavior, utpote cujus gratia lectioni incumbis. Leges enim ut ores. Ideo inter legendum semper referas elevesque animum ad Deum, et in affectum aut gratiarum actiones pro ejus beneficiis, aut in supplicationem pro virtutibus aut donis, aut in gemitum pro tuis delictis et erratis prorumpas. Lectio tua sit constans et brevis, ut non ex curiositate, nec ceu fastidiosius, nunc ex hoc, tunc ex illo libro, et jam quidem in principio, paulo post in fine libri legas, sed certis temporibus, quibus a magis necessariis vacare potes, uni alterive libro insistas, quousque totum perlegeris. Non autem opus est, ut memoriæ commendes verba, sed eruditionem tibi imbibe atque sententiam retine. Potes etiam, idque consultum est, libellum tibi paratum ex nuda papyro habere, ut ubi gratum utileve quid legeris, in tuum illum librum quasi registrum signes; verbi gratia : si quid de humilitate pulchri in Augustino in Tractatibus super Psalterium alibive legeris, signa ad registrum tuum in titulo de humilitate, ad hoc parato, in hunc modum : Augustinus hoc aut hoc in loco, quomodo sit comparanda humilitas tractat. Item Joannes Chrysostomus in hoc libro de laude humilitatis, et in hoc folio seu capite. Item : Vide in illo libro de duplici humilitate, ibi aut ibi. Hoc itaque modo locos communes tibi facies, singula commendatu digna assignando, ut quum tibi necessaria fuerint, scias reperire quæ olim legisse recordaris : præsertim cum aliam ubi legeris non habeas memoriam, nisi ex locis tuis communibus. Hoc modo pariter in meditatione orationeve utaris, ut si quando affectuosum suaveque quid in modo petendi vel humiliandi occurrerit tibi oranti, signes illud ad libellum aptum, quia cras fortasse simili modo cupientem uti, tenebit oblivio, et indevotio impediet ut nisi scripseris non recuperes. Porro de oratione, quia occasio datur, dicendam orationem mentalem longe meliorem sola oratione vocali. Vocalis enim patitur distractionem, ut unum ore loquens, aliud mente cogitem. Mentalis vero non admittit, quamdiu ipsa durat, distractionem. Nam si aliud admittit, jam oratio non est. Neque enim diversa potest quis mente versare : sed uno intus recepto, mens illo occupata aliud recipere non potest. Quod si reciperet, quod ibi ante versabatur, evanescet.

Qua sit ratione lectioni vacandum.

Loci communes ut sint digerendi.

Mentalis oratio ut præstet vocali.

Pro mentali oratione potes aliorum libellos, orationes et meditationes legere, mente tamen non ore leges, donec assuescas ex aliorum orandi modis, simulque ex teipso discas, utpote videns tuam indigentiam, infirmitatem atque impossibilitatem, ad Deum preces supplicationesque dirigere. Crede, mi fili, si lectionis castus, simplex devotusque cultor, et si conscientiæ tuæ observator sedulus fueris, tam multa reperies tibi necessaria atque (quia aliud non potes) a Deo petenda, ut non sit opus tibi librum alienum circumferre, ex quo aliorum orationes legas : quia cor tuum, proficiendi item desiderium emendandique studium tot ac tanta administrabunt petenda, ut tempus vix sufficiat pro illis petendis, quibus in dies cognoscis te indigere, atque nondum tibi adesse, sed a Deo solo (non tamen intermittendo conatum, industriam, laborem ac proprium studium, nec in eisdem etiam sperando) impetranda ac expetenda esse. Pro hac mentali juvanda oratione, scripsi exercitia varia, et divini amoris Pharetram. Juvat autem maxime ex vita Christi ob oculos mentis ponere atque in mente versari, quo orantis desiderium et instituatur et exerceatur. De hoc poteris legere quod seculari cuidam diviti, sed Deo devoto nuper scripsi. Cæterum quidquid in laudem mentalis orationis dicitur aut dici potest, intelligi ita debet, ut orationes debitas, puta ab Ecclesia institutas, ut sunt orationes pro pœnitentia injunctæ, orationes Horæve canonicæ, et hujusmodi alia, ad quæ status noster aut Ecclesia obligat, non mentaliter sed vocaliter persolvamus. Vale, fili, et Jesum ejusque Matrem præ omnibus ama.

Oratio nem men talem qui efficiat v adjuvet.

Oration debitæ u sint voca liter per solvendæ

EPISTOLA DUODECIMA.

Is qui se tradidit monastico Instituto, uti a Dei timore incipiat : quantoque studio et devotione preces quas vocant horarias, persolvere : quomodo beatissimæ Virginis Mariæ gaudia venerari : quanto denique zelo solitudinem silentiumque excolere debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Fratri Petro novello Christi tyroni pacem, gratiam virtutumque quotidianum incrementum exoptat.

PRIMUM ac præcipuum tibi sit, fili, quod summopere est observandum, ut semper Deum timeas offendere, semper metuas ne aliquid agas omittasve, quo Dei gratiam amittas, quo minus gratiam Dei recipias, quo præpedias, quo indignum te Deo efficias. Semper ergo sollicitus esto ne offendas Deum, adeo ut pro nulla re mundi velis scienter offendere Deum. Hoc fundamento jacto, videlicet, timore Domini, alia faciliter sequuntur. Inter quæ hoc in omnibus constitutum esse debet, ut quidquid faciendum, quidquid orandum est, nihil negligenter, nihil invite, nihil perfunctorie, sed strenue, alacriter, ferventer fideliterque perficias omnia, atque id illico quam cito potes, ne ubi debueras Deum placare atque mereri, inde propter negligentiam, infidelitatem aut dilationem incidas in peccata, perdasque et laborem et operam. Fac igitur quomodo potes, ut quidquid orare, aut legere, aut operari debes, unumquodque facias in tempore suo cum cæremoniis et cæteris conditionibus, quomodocumque melius potes et devotius. Ita fiet ut, opere aut oratione consummata, conscientiæ gaudium, non mœrorem nec amaritudinem consequaris, meritumque tibi et corona pro bono opere reponatur justitiæ, non delictum aut supplicium pro negligentia seu transgressione. Excitatus confestim surgas, maximopere cave tunc morari in lecto : quia ex una hujusmodi negligentia, decem aliæ postea oriuntur. In choro non parces voci, sed alacriter donum, quo præditus es, ad Dei laudem convertas. Discas non ex aliorum ore cantare, sed aut sis certus memoriter canendo, aut accipias librum. Levitates, signa, evagationes oculorum, inordinatos motus corporis, atque omnem prorsus irregularitatem, quæ disciplinæ adversatur, cohibeas violenter. In cantu conformes te cantori, cavens maxime ne occasionem præbeas festinandi, aut divinas laudes abbreviandi. In choro et ubique in conventu, in iis quæ possunt sic vel sic fieri sine culpa, studeas magis alienam quam propriam facere voluntatem, et habebis pacem magnam et fructum atque meritum propter mortificationem propriæ voluntatis. Ante Horam quamlibet beatæ Mariæ offeras unum *Ave Maria* eidem, præter hoc quod solito more præmittitur, in commemorationem unius gaudiorum temporalium, et post Horam unum *Ave Maria* in memoriam unius gaudiorum æternorum. Ita commemorabis septem ejus gaudia duplicia citra tædium ad septem Horas. In fine subjunge collectam :

Cantandæ quomodo sint divinæ laudes.

In quibus alienæ potius quam propriæ sit obsequendum voluntati.

Gaudia B. Mariæ utraque quomodo et quando recolenda sint.

Oremus.

Ut tuam, Domine, misericordiam consequamur, fac nos per intercessionem beatissimæ Virginis Mariæ, Matris tuæ, et omnium Sanctorum tuorum, toto corde tibi semper esse devotos, humiles, castos, mites atque benignos. Amen. Cum sponso, matre et prole pia benedic nos, o piissima Virgo Maria.

Pro commemoratione gaudiorum ejus lege, si meliora nescis, rythmos, qui traduntur in subjectis.

Gaude, dulcis Mater Christi, virgo Deum

concepisti, Gabriele nuntio. A peccatis abstinere, Deo fac nos inhærere corde sincerissimo.

Gaude, quia Deo plena, peperisti sine pœna, cum pudoris lilio. Nostra, quæso, tu sis mater, regat nos cœlestis Pater, placeamus Filio.

Gaude, quia venientes Nato reges offerentes cernis tria munera. Fidem, spem, humilitatem, castitatem, charitatem nobis dulcis impetra.

Gaude, quia tui Nati, quem videbas mortem pati, fulget Resurrectio. Nobis da contritionis fletumque compunctionis, mundus sit fastidio.

Gaude, videns tuum Natum ascendentem et stipatum sanctis cum tripudio.

Jesum fac nos imitari, cœlo mente conversari, mites in exilio.

Gaude suos quod descendit, replet, firmat et accendit, mundatque Paraclitus. Illo fac nos illustrari, regi, pasci, roborari, ungi, rapi cœlitus.

Gaude, quæ post Christum scandis, et est honor tibi grandis in cœlesti curia. Virgo, Mater pietatis, cunctis munda nos peccatis, duc ad cœli gaudia.

Ad chorum et ubique ad conventum non tardus venias. Tu præstolare cæteros, nemo te. In ministrando altari sis sollicitus, sacerdotem altareque diligenter observans, ne moram faciendo aut negligentiam, ne etiam strepitum insolitum admittendo aut sibilos in orando, turbes sacerdotem. Redeundo ex choro, plana via revertaris ad cellam, non fabulandi, non insinuandi, non aliquid novi percipiendi, non curiose observandi admittens occasionem aliquam, non in itinere hic ibique subsistas, non retrospicias : sed aliquid in itinere ores, unde occupata mente devotus ad cellam venias. Semper et quoties intraveris cellam, ad genua cadens, facito orationem, ad minus unum *Ave Maria* dicendo. Deinde si quid ex debito persolvendum est, ante omnia perficias.

Missæ ut sit inserviendum.

Horariæ preces ut sint solvendæ.

Cave dum Horas persolvis, interim aliquid agere, revolvere, quærere, tractare, observare, aut attente respicere, quod sit ab illo quod legere habes alienum. Nam hæc omnino, scilicet quærere, revolvere, etc., jam dicta, requirunt attentionem. Quidquid autem extra agis, aut sensus tuos quandocumque sponte convertis ad externa, quæ interim legis, sine attentione solvis. Verbi gratia : si legendo Horam canonicam, interim oculis directis ad picturam discernis, expendis et investigas, quid quomodove magister pinxerit, aut si per fenestram respicis, animadvertens ad aviculas, aut araneas aspicis quomodo muscas capiant, aut tibiipsi ungues abscindis, aut aliquid simile agis, quod attentionem ad se trahit, quidquid interim legis, nihil solvis et repetere teneris, quia fecisti ab extra rem, quæ non admittit secum attentionem ad alia. Neque enim ad diversa potes attendere, ut simul in libro aliquid requiras, vel colloquentes auscultes, et ad sensum verborum quæ legis interim attendas. Atque ideo Ecclesiæ præceptum transgrederis (quæ de exterioribus tantum judicat), in exterioribus tempore orationis sic te habens velut is qui nolit attendere ad orationem. Admittis enim occupationem aliam, quæ mentis abstrahit attentionem ab oratione et ad se trahit. Facis, inquam, rem externam, quæ non patitur secum attentionem ad orationem. Ideo si vis mortale peccatum evadere, omnia teneris a novo legere, quidquid hoc modo scienter et sponte solvisti. Si vero intus duntaxat distraheris, nulla data interim occasione foris, per quam impediaris ne possis attendere, peccas quidem, sed tamen hoc modo negligenter soluta non teneris repetere, sed de negligentia pœnitere. Et hæc jam dicta intelligenda sunt de orationibus Ecclesiæ statutis, ut sunt Horæ canonicæ, vigiliæ mortuorum, et hujusmodi debita, et de iis qui ad hujusmodi ex beneficio aut statu suo obligantur. Simili modo per somnolentiam quidquid neglexeris, teneris repetere.

Repeteri quis tenea tur precer debitas semel lectas

Ecclesiæ præceptum quis violet preces horarias solvendo.

Cave subtrahere vocem in choro, ut fortasse ex amarulentia aut sub specie zeli vindicando te nolis cantare, propterea quod

Vox ut non sit subtrahenda in Dei laudibus.

reprehensus objurgatusve sis, aut juxta tuam voluntatem aliquid factum non sit. Cave, cave, inquam, hujusmodi vindictæ genus, quo Deo subtrahas tuum debitum famulatum, subtrahasque tibi ejus gratiam, facias denique injuriam benefactoribus defunctis, quorum eleemosynam comedens cum reliquis Fratribus, non pro iisdem æque laboras. Postremo contra charitatem agis, non adjuvans conventum, cujus es (sicut in uno corpore multa sunt) membrum. Cum igitur in corpore conventus alii sint senes, alii infirmi, alii non habentes voces, alii circa alia pro utilitate conventus sibi commissa occupati et absentes, quare in choro divino Officio et cantui suppetias ferre nullas possint, tu vero cum possis subtrahis etiam auxilium tuum, et stas ibi stomachando aut dormitando mutus, aut legens sub silentio, aut fortasse ita cantans tenuiter et non juxta vires, ut nihil juves conventum quid, putas a Domino recipies? Quantum objurgaberis ? Quod tibi damnum, quam iram tibi thesaurizas ? Cave igitur omnino hoc modo subtrahere vocem, cave hoc genus vindictæ, ne quod debes intermittas, aut infideliter negligenterque illud agas : ut cum propterea nihil solitum Deo subtraxeris, merearis a Domino illuminari, ad pacem restitui, et a tentationibus liberari.

ilentium sit obvanm.

De silentio fortasse interrogas, quomodo illud observes post professionem, quandoquidem nonnullos vides leviter illud negligere, qui quantum proficiant in vita spiritali etiam vides. Modo, fili, in novitiatu et silentium et omnia discas alia per jugem assuefactionem, quomodo post professionem velis inveniri. De silentio igitur discendo, mitto te ad quemdam Fratrem, quem exempli causa, ut quomodo ipse sibi regulam, quam statuerat servavit, tu quoque si placet serves, nunc describo. In decem annis, hoc est, donec ad officium positus est, in quo cogebatur sæpe loqui, nunquam fregit silentium ex certa scientia aut sponte. Ter quaterve, nec multo plus illi accidit, ut ex inadvertentia et subreptione loqueretur aliqua verba, quæ licet loqui nollet subito erumperent. Et bis ubi putabat tria verba se ex necessitate loqui tanquam licite, postquam ea dixerat, videbatur non fuisse necessarium ut ea proferret. Alias nunquam, ut dixi, in decem annis fregit silentium. In his annis nunquam petivit licentiam aliquem visitandi, nisi semel, ut apud Fratrem quemdam disceret oculisque videret per diem, quomodo certi quidam colores efficerentur. Licet autem neminem visitaret ipse, nulliusque peteret adjutorium aut visitationem, sæpe tamen rogatus ab aliis, quando licentiam habuerunt, adjuvit eos in horto, in scindendis serra lignis, in lavandisque vestibus, etc. Libentius tamen aliis in sua lavit cella. Unde rara fuit hebdomada, qua non ter sæpiusque lavaret aliis, nec modicas vestes simul lavit.

ose Lanergius fuit.
ansperus quam ligiose cella virit.

Ea quæ infra hebdomadam illi inciderunt interroganda, percunctanda, afferenda, petenda, portanda in cellam, accommodanda aut loquenda, ad petram signavit pro memoria, continens se usque ad proximum colloquium conventuale : tunc revisa petra, in qua scripserat differenda, omnia tunc expedivit. Ex quo non subito, propter singularitatem, recessit : sed modicum ibi manens, donec ea quæ in colloquium generale distulerat, expediret ; postea clanculum se subtraxit. Aliquando tamen deceptus, maxime in spatiamento, diutius mansit, sed maximam semper tristitiam amaritudinemque ac desolationem postea rediens in se invenit. Sub illo tempore toto chorum exiens ad cellam rediit absque mora, nisi portare secum debuisset aquam, aut rem aliquam ut librum accommodaret, aut accommodatum restitueret. Tunc enim si Fratri alicui habuit aliquam rem restituere jamdudum sibi accommodatam, exiturus ad Vesperas, eamdem rem posuit juxta cellæ ostium intra cellam, et ex Vesperis rediens ostio reserato, antequam ingrederetur, apprehendit rem ibi studiose ante positam, reddiditque confestim Fratri sub silentio. Hoc modo non egebat licen-

tiis quas peteret, quæ causa multarum fabulationum atque perditionis temporis sibi fuissent. Nunquam pro exeundo cellam licentiam quæsivit, nisi quando lavit, pro afferenda aqua puteali. Quando alii Fratres confluebant ad cellam vel circa personam Præsidentis post exitum chori, aut ad operarios, et ad structuram, pictorum artificumque aliorum novitatumque opera videnda, nunquam accessit, cogitans se adhuc bene eadem visurum consummata, et tempore congruo. Ivit igitur semper plana via ad cellam, nisi per Præsidentem aut per alium ex licentia impetrata alicubi vocatus.

Vide, fili, quoniam non omnia omnibus similiter conveniunt. Consule Magistrum tuum, et quidquid tibi præscripserit, hilari corde amplectere. Nihil enim præsumas, nisi ex consilio tui Magistri tibi præscriptum, aut per eumdem ante bene discussum atque laudatum. Idcirco omnia quæ tibi etiam bona videntur, si rara aut nova sunt, aut tibi inexperta, ad examen, judicium voluntatemque tui Magistri referas, ad ejusdem consilium vel tenendum vel abjiciendum. Cave, quæso, tempus nobile tam inutiliter, ut quidam solent, amittere per collocutiones prorsus inutiles, ad quas sæpe etiam dant operam obtinendas. Nonnulli etiam non absque periculo ejusmodi quærunt et salutaria interea negligunt, debitaque interdum defunctorum propterea prorogant, aut in alium differunt diem solvenda. Inter laborandum, ad quodvis quartale horæ recurre ad jaculatoriam, hoc est, brevem aliquam orationem sive mentalem sive vocalem, suspirando ad Deum, gemendo pro defectibus tuis aut orando pro virtute, pro divino amore, pro ejus gratia, etc., cujusmodi orationes suspiriaque multa invenies in Pharetra. Potes etenim rosarium tuum ita dividendo per tempus legere, ut ex vita et Passione Domini articulum aliquem, labores alios interrumpendo, tractes. Verum jam dicta sufficiant. Tu, mi fili, bene vale.

Nihil absque consilio attentandum.

Tempori amissio quam sit cavenda in collocutionibus.

Labores manuarii ignitis preculis subinde interrumpendi.

EPISTOLA TERTIA DECIMA.

Armis quibusnam spiritui instabilitatis in assumpto vitæ monasticæ Instituto resistendum sit.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus suo Bernardo charissimo filio salutem.

JAM susceptus es, fili charissime; gratias age Deo quod obtinuisti id, quod meliores te complures non obtinuerunt. Jam propositum tuum ita super Christum firma, ut nullas unquam cogitationes vel motus etiam levissimos velis admittere, illis auscultare aut cum eis disputare, sed penitus execrari, quæ nituntur ad displicentiam tui status, aut ad commendationem alieni status te inducere. Hoc enim molitur figmento tibi diabolus imponere, suadens et laudans ea quæ foris sunt ut instabilem te faciat, ingratum divinæ vocationi constituat, atque ad pœnitentiam assumptæ Religionis inducat; inde ad seculum te reducat, et gravioribus quam ante peccatis, utpote quem semel jam vicerit, innectat, fiantque novissima tua pejora prioribus. Itaque *omni custodia serva cor tuum,* ne mundus recogitetur, ne peccata placeant iterum, ne falsa promissio melioris vitæ atque uberioris frugis sanctiorisve status te fallat, omnia suspecta habens, cuncta tanquam pestifera abjiciens quæcumque tibi vel alium statum prædicant, ad vituperationem tui status, ad quem divina te vocavit Providentia. Ita facienti omnia efficientur tibi levia, portabilia atque jucunda, quæ videbantur ante molesta. Hoc igitur modo loquere tibiipsi: Christus

Ut diabolus insidietur bonum aggressis.

Luc XI, 26.

Prov. IV 23.

me huc vocavit, diabolus me non avocabit. Christus hunc in locum me constituit, neque propter homines nec utilitatem propriam hinc recedam. Si alius mihi foret sive status, sive locus utilior feliciorque, non huc sed illuc me Christus misisset. Nihil enim horum, quæ circa me acta sunt, ut mundo, parentibus, amicis, libertate, voluptate, atque omnibus extra Christum posthabitis ad monasterium hoc concederem, ut cupitis olim atque delectabilibus carere vellem, bonis ac salutaribus monitis crederem meque subderem, diabolus mundusve suggerere potuit, cum pugnent adversus Christum, atque ab ejus spiritu prorsus aliena suadeant. Semper enim inter se dissident spiritus mundanus et divinus, diabolus ac Christus, caro et spiritus. Instinctus etiam humanus non potest persuadere, ut carnem suam quis affligat, mundum relinquat, libertate se abdicet, nisi operetur intus spiritus, qui ex Deo est. Hic facit interno instinctu, ut externa consilia, si qua secundum Deum administrantur, videantur bona, placeant, acceptentur. Itaque, Domine Deus meus, nolo recedere a te, nolo ingratus esse tanto beneficio tuo, nolo vocationis tuæ gratiam negligere, sed omni virtute acediam atque teporem detestabilem cordis mei per auxilium gratiæ tuæ superare. Quæcumque fuerunt hucusque aut fore possunt molesta, propter te nunc et ob tui amorem, dulcis Jesu, erunt mihi non modo tolerabilia, sed etiam suavia. Quidquid insipidum fuit, posthac erit dulce, saltem secundum rationem et voluntatem : quia per gratiam tuam nihil fugiam eorum, quæ adversa videntur, aut quæ etiam sensualitatem meam gravant, quia tu es Deus meus qui infirmitatem meam consideras et adjuvas. Nec me judicabis secundum ea quæ invitus sentio, sed secundum ea quæ eligo et libenter volo, atque ut dulcia etiam forent præ tui amore desidero. Amantissime Jesu, quidquid tibi placet fac ut mihi etiam propter te placeat, nec unquam displicere possit. Benignissime Jesu, hoc pactum etiam facio, quotiescumque mihi obsceni aliquid aut mundani, aut quod secundum carnem desidero, inciderit, quoties adversitatis aliquid horreo aut torpeo, quoties mundum cogito, toties te laudo benedicoque et gratias ago : quia creasti me, et ad hunc locum conversionis meæ vocasti me. Adjuva igitur me, Domine Deus meus. *Eripe me de inimicis meis,* id est, peccatis, vitiis, concupiscentiis atque diaboli insidiis : *Domine Deus, ad te confugi,* quia nihil in me est virium, quo possim evadere : *doce me facere,* non modo scire, sed et velle et facere, *voluntatem tuam, quia Deus meus es tu,* ego vero plasma tuum et creatura tua. Et tu quidem semper facis quod Dei est, benignitatem, misericordiam, beneficentiam, gratiam, amorem exhibendo erga me : ego vero non facio quod creatura tua debet, non exhibeo me servum tuum, sed vilissimum, ingratissimum peccatorem et perversum tuorum beneplacitorum transgressione. O Deus meus, converte me. Suscipe me in gratiam tuam, tene me, rege me, posside me, converte me totum in laudem tuam, in amorem et omne beneplacitum tuum. Amen. Amabilissime Jesu, fiat in me, per me et de me semper omne beneplacitum tuum. Da mihi, Deus meus, ut placeam tibi totus et semper. Vale.

Quæ invitus sentimus ut nihil nobis noceant.

Inimici hominis qui sint. *Psalm.* CXLII, 9, 10.

EPISTOLA QUARTA DECIMA.

Ad Christum si quis vult venire in eam in qua nunc est gloriam, necesse est ea via, qua Christus præcessit, ambulet ; hæc autem est omnimoda propriæ voluntatis abnegatio.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus suo Bernardo charissimo filio salutem.

Quid ducat ad Christum. *Luc.* IX, 23.

SOLA abnegatio, fili mi, sui ducit ad Christum, ipso dicente : *Si quis post me vult venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me.* Sine perfecta abnegatione sui, nulla perficitur obedientia perfecta. Ad obedientiam, ad sui abnegationem, ad sui relictionem, quæ nobilissima et utilissima spiritualis vitæ sunt instrumenta, spectat, propriam voluntatem omnino relinquere, proprium sensum contemnere, consilium proprium abjicere, nihil, nisi quod Superior tuus præscribit aut definit, æstimare, de ejus consilio nihil hæsitare, ejus voluntati nihil præferre, contra ejus judicium nunquam disputare, ejus jussa non discutere, mandatorum ejus rationem non expetere, in obedientia non discernere, id est, ubi velis ubi non velis obedire, non eligere, utilitatem præcepti non discutere, sed obedientiæ meritum attendere, voluntatem jubentis etiam prævenire, quod causam habeat rationabilem jubens, non ambigere. Itaque, fili, satage voluntatem propriam penitus abdicare. Cura ut semper sub obedientia inveniaris. Nihil ex propria voluntate, sed quod Superioris arbitrio fuerit jussum, eligas ; ita enim fiet, ut a peccato semper liber, in conscientia tranquillus, mundus, pacificus et hilaris inveniaris. Ita exhibeas te Magistro tuo, Prælato et Præsidenti, ut non timeant sed audeant tibi dicere quæ dicenda sunt, jubere quæ jubenda sunt, arguere quæ arguenda sunt. Absit ut meritum et proficiendi occasionem tibi surripias, et eruditionis fructu te prives, ostendens te impatientem, iracundum, etc., unde oporteat eruditorem tuum tacere ea, ex quibus melior fieri debueras, ne efficiaris deterior. Vale.

Præcipua vitæ spiritalis instrumenta quæ sint.

Ut semper propriæ voluntatis abdicationi studendum.

EPISTOLA QUINTA DECIMA.

Ut is qui monasticum Institutum concepit animo, opere per ferventem orationem ad Deum et suam operam perficere possit.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo prædilecto Joanni Jesu Christi amicitiam exoptat.

CHARISSIME fili, interea dum conventus congregatus tractat, de tui receptione consultans, tu ad pedes Domini in abscondito loco te prosternas, orans ipsum per viscera misericordiæ suæ, ut quod per gratiæ suæ instinctum in te seminavit, ad salutarem frugem perducat : hoc est, quemadmodum inspiravit tibi serviendi sibi propositum, et vocavit ad hunc vivendi ordinem animum tuum inclinando, ita tribuat suæ gratiæ, suæ vocationis, tui desiderii et tuæ exspectationis effectum. Roga eum, ut tecum dignetur inire pactum, et tu similiter non tuæ virtuti, sed gratiæ ejus innitens, eligas ferire cum eo pactum, ut ipse sit Dominus Deus tuus, tu vero ser-

Ut cum Deo pactum ineundum sit mundum relicturo.

vulus ejus, detque tibi omnia ad sui amorem, cultum atque reverentiam necessaria atque utilia, dirigat, regat possideatque te in æternum : nec unquam sinat te aliud aliter aut agere aut velle, quam suæ beneplaceat majestati.

Facias tunc propositum ex toto animo et corde Deum velle, diligere, et ejus beneplacitum nunquam negligere, ad omnia hilariter obedire, et propriam voluntatem radicitus mortificare, ad gloriam et beneplacitum ejus, qui pro te humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem. *Philipp.* II, 8. Vale, fili dulcis.

EPISTOLA SEXTA DECIMA.

In ingressu monasticæ Religionis quisnam scopus ob oculos constituendus : quomodo quosve mores mutare tyro cœnobita debet.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Fratri Huberto filio charissimo salutem.

FILI mi dilectissime, ad Ordinem hunc venis, ut ad Deum toto corde convertaris. Si aliud quæris, consultius extra Ordinem manes quam intras. Neque enim fieri potest, ut ordinate vivas in Ordine, si non bene ordinata intras intentione. Hic est ergo intentionis tuæ scopus, ut toto corde convertaris ad Deum. Propterea mutas vestes in hujus Ordinis ingressu, quo tu ipse semper admonearis vitam et animum mutare. Vide ergo, qui a Deo alienus fueris, ut mutatus atque jam ad Deum conversus, alius nunc fias. Hactenus itaque gavisus fuisti in peccatis : posthac non debes sine gemitu recordari peccati. Hactenus carni mollia atque delicata quæsiisti : modo aspera et amara debes ex desiderio amplecti. Hactenus pro Christo nihil, et omnia voluisti agere ac pati pro mundo : nunc mundum et omnia quæ mundi sunt debes contemnere, et Christi amicitiam ex toto corde quærere. Hactenus propriam voluntatem, proprium sensum et desideria tua sensualia conatus es defendere atque statuere : nunc omnem debes navare operam, quomodo propriam in te voluntatem mortifices, quomodo privato amore exuaris, et quomodo ab omni proprietate liber efficiaris, et sit Deus in te et tibi omnia. Hactenus laudes, favores hominumque amicitias desiderasti : nunc soli Deo appetas placere, et proximo caveas offendiculum præbere aut scandalum. Hactenus pulchra, pretiosa quæque et multa quæsivisti habere : jam viliora atque abjectiora debes, quantum in te est, eligere, et paucis, quæ cæteri fastidiunt, contentus esse. Hactenus maluisti imperare quam subesse : nunc debes teipsum abnegare, et propter Deum omnibus te subjicere. Hactenus voluisti abundare : nunc debes penuriam pati. Hactenus voluisti habere superflua : nunc debes pro Deo amare ut etiam tibi desint necessaria. Hactenus nemo audebat tibi convitium irrogare : modo debes velle ab omnibus argui, despici et conculcari. Hactenus si quispiam tibi non favebat, volebas ulcisci : posthac eum, qui te persequitur, debes æstimare amicum et ut benefactorem amplecti. Hactenus voluisti deridere et injurias irrogare : modo debes injurias pati, et nihilominus ut reum te accusare, ac omnibus malis dignum te æstimare. Ad hæc igitur præpara te, quia hæc quæris, si ex toto ad Deum corde converti cupis. Vale.

Quo animo monachus cum sit aplectendum Institutum.

Cur vestes mutent monasticen abituri.

Ut mutare debeant cui mundo valefaciunt.

Proprietas omnis repudianda.

Quid quærat qui ad Deum toto corde convertitur.

EPISTOLA SEPTIMA DECIMA.

Stipendia præcipua militum Christi quæ sint : infirmitates corporum cur permittantur a Deo : mali homines quam sint bonis et Dei electis necessarii et frugiferi.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo charissimo Joanni, novello cartusiano.

CHARISSIME fili, accepi gravissima te infirmitate laborasse. Compatiebar quidem tibi pro molestia corporis, verum de animæ tuæ profectu exultabam : quoniam quidem vel inde intelligo te charioribus Dei amicis (si modo ipse volueris) adscribendum, qui in primo militiæ tum christianæ tum cartusianæ aggressu signa et stipendia, quæ præcipuis donantur amicis, a Christo Jesu Rege et ductore tuo suscepisti. Quæ sunt hæc, inquis ? Ea ipsa haud dubium quæ ipse, dum hic pro nobis militaret, aut militiam doceret in terris, in se portavit : adversa multa, molesta, dura et omnifariam amara, etc. Percurre vitam ejus, et vide, exactius singula examinando, quanta sustinuit in fame, siti, penuria, contemptu, laboribus, fatigationibus, tentationibus, exilio, fuga, persecutionibus, injuriis, contumeliis, angustiis, passionibus, doloribus, verberibus, vulneribus, ignominiosissima tandem morte vitam suam conclusit ; his amicos suos, quanto fuerint præcipui, quanto chariores, tanto copiosius condonavit. Ita quoque nunc meo Joanni in initio mox suæ conversionis (non ante conversionem, ne militiam suscipere recusaret) dura usque ad mortem propinavit, volens illum sibi conformari, quando et ipse, suæ Passionis tempore instante, usque ad mortem tristitiam suscepit.

Præcipua militum Christi stipendia quæ sint.

Matth. xxvi, 38.

Est tamen mihi, o prædilecte fili, et alia spes, nisi me fallas ipse, ex infirmitate tua, qua conversionis tuæ initia Deus sibi dedicavit, videlicet, ut inde mundi amaritudinem, juventutis et omnis ætatis instabilitatem, voluptatum pereuntium fraudem, vitæ incertitudinem, omniumque quæ extra Deum sunt, accipias fastidium et oblivionem, acta præterita tua vehementius tibi displiceant, conversio et novæ vitæ assumptio dulcius placeat et mundum perfectius deseras, Christum ferventius, veluti in extrema necessitate constitutus, quæras. Ita, fili mi, et tu quoque sentias velim, ut propterea infirmitate te donaverit Christus, ut conversionem tuam ferventius incipias, mundum et quæ in eo sunt ex animo relinquas. Quis olim dum hosti tuo serviebas, Christum contemnebas, servavit te sanum ? Scio quem respondebis. Ille idem, et modo qui te fecit amicum, servare potuit, nisi aliter expedisset. Ad tuam utilitatem tibi ex amore adversitatem largitus est, et sæpius forsan subinde largietur, si modo tu in ipsum speraveris, si Deo innixus fueris, si de ipso in simplicitate ac bonitate cordis senseris, et ea quæ tibi miserit utilia feceris.

Sap. I, 1

Tunc autem senties de Domino in bonitate, si cuncta, quæ tibi eveniunt, non aliter ac de manu ejus suscipis, si in omnibus bonitatem ejus intelligis et laudas, qui nil tibi accidere permittit, nisi quod ad tuam spectet salutem utilitatemque. Quidquid ergo tibi acciderit, sive triste, sive dulce sit illud, dic tibiipsi : hæc misit mihi Deus, ut inde aliquid proficiam, aliquid lucrer. O si ita faceres, ex omnibus quærendo quomodo ad lucrum animæ tuæ, veluti avarus mercator, aliquid colligas, cito fieres dives, et non displicebit, aut minus displicebit, si quispiam injuriam fecerit, cum tu meritorum tuorum et profectus augmentum inde sentias : nec illi indignaberis injurianti, quia intelligis Deo ordinante ita tibi missum, ac si Deus tibi diceret : Joannes,

Sentire de Domino in bonitate qui sit.

Quo pacto facile meritis quis dives fiat.

hæc sustine propter me. Sed reclamat adhuc immortificata superbia : Vellem pati a Deo, sed quid illi fratri incumbit vexare me ? Non respicias aut penses quis tibi intulit, sed cogita quia ad tuam utilitatem tibi injuriam aut contemptum intulit, et illi potius gratias age, qui dat tibi merendi occasionem et fabricat coronam. Cogita quia Deus illum jusserit aut non prohibuerit, ut aliquid triste tu patereris et propter tuam patientiam te coronaret : ipsum vero, etiam si male fecit, a peccato liberabit, et per humilitatem pœnitentiæ salvabit, ac proficere faciet : quia ad tuam utilitatem dispensative ipsum excedere permisit.

Et hæc est ratio, quare Deus bonis semper malos aut defectuosos conjungit, et tamen quandoque utrosque salvat : illos per bonam vitam et patientiam, hos per pœnitentiam. Necessarii sunt mali et defectuosi bonis, tanquam instrumentum profectus nostri ad exercitium a Deo nobis ordinati. Cur ergo indignaberis instrumento, quo bonus efficeris ? Forsan dices : Ego bonus non efficior, sed malus. Certe mali facere non possunt te malum, sed probare et ostendere quia malus es, qui mala, hoc est, adversa ferre recusas.

Mali ut non faciant nos malos sed ostendant.

Undecumque igitur tibi contraria adveniant, cura tantum, ut ad peccata non declines, et cogita quia nisi Deus permitteret, nil tibi evenisset. Non potest autem malum esse, id est, ad malum finem, quod Deus permittit. Et tu quis es, qui putas resistendum ordinationi divinæ ? Si nullum tu fructum intelligis provenire ex patientia tua, quamvis hic unus sufficientissimus est, ut voluntati ac Dei ordinationi non repugnes, sed subjectus obedias, nihilominus, te etiam nesciente, Deus ad mille fructus animæ tuæ patientiam tuam ordinabit, et quæ ante putabantur impedimenta profectus, invenies, sapientissima Dei providentia ita ordinata, ut fiant utilissima ad bonum tuum inducentia. Sed his paucis, fili charissime, bene vale, et constans esto.

EPISTOLA OCTAVA DECIMA.

Gloriæ vanæ, animi distractionibus quomodo resistendum : passiones naturales uti differenter vel sentiantur vel non sentiantur : exercitiis internæ vitæ quatenus insistendum : quæque internæ vitæ studioso sint cavenda.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo N. secundum spiritum charissimo salutem.

PRIMA tua querimonia est, fili mi, quod importunitate multarum cogitationum undecumque ingruentium et distrahentium prægravaris.

Deinde etiam vana gloria te pulsari pene ad omnia sentis. Si prudenter quis advertere vellet, secunda tentatio curari posset per primam. Intelligens enim se vanis cogitationibus occupatum, alienum et distractum a Deo, gloriæ cupidum et superbum, quid aut unde gloriari potest ? Cum enim Deo nihil placeat, quod superbia est infectum, qualis confusio est, velle se in judicio hominum esse magnum, quando in oculis Dei fœtet ? Judicare igitur se superbum, et propterea se contemnere, remedium vanæ gloriæ est, ipsaque vana gloria tunc fit instrumentum interimendi seipsam. Lege Bernardum de pugna David contra Goliath. Est aliud remedium levius pro exercitatis præsertim et Deum timentibus, scilicet, ut pactum seu propositum firmum cum Deo faciant, nihil velle propter gloriam humanam vel laudem facere, sed

Gloriæ vanæ quod sit remedium.

propter Dei honorem, vel propter suam et proximorum salutem ac consolationem cuncta facere. Si postmodum, ut assolet, vanitas se interponit, contemnendo debes eam exsibilare, id est, non curare : sed mox ubi primum cogitatio sentitur, sine disputatione aut examinatione quasi indignam auditu abjicere, nec propter illam bonum opus cœptum intermittere, exemplo beati Bernardi qui in hujusmodi casu respondit vanæ gloriæ : propter te non incepi, propter te non dimittam. De distractionibus vitandis aut potius minuendis, forsan alio tempore diutius tecum loquar aut scribam. Interim quando stas in divino Officio et ubicumque fueris, cogita te esse in præsentia et intuitu divinæ majestatis: et hæc contemplatio incutiat tibi reverentiam, dicendo tibiipsi: Deus videt, scilicet, quomodo stas, quid cogitas, quomodo alienas te a Deo. Initio igitur studeas vocali attentioni summa diligentia, ut scias quid legas et solvas et omnia debita tua distincte, perfecte, strenue ac fideliter tempore debito persolvas. Hac assuefactione facta, poteris ad aliam attentionem, scilicet, sensuum, verborum et eliciendorum affectuum, consurgendo in Deum, te exercere, ad quæ multum valet et necessarium est, discere meditari, mentaliter orare, et coram Deo se effundere per aspirationes breves.

Remedium contra animi distractiones.

Dubitas utrum tibi conveniat magis ad spiritualem, internam atque abstractam vitam te applicare, an manere, ut dici solet, bonus rundarius, lætus ac socialis cum Fratribus, etc., quia, ut dicis, sentis meliorem pacem aut charitatem ad Fratres, conversando cum eisdem in exterioribus, confabulando, adjocando et cætera. Dando vero te ad interiora et sectando spiritualia, sentis amaritudines iræ cæterarumque passionum frequentes motus. Ego huic quæstioni sic respondendum putarem. Quantum vires capitis tui sustinent, et quantum discretio admittit, omnino des te ad spiritualem vitam et internam. Nec terrearis, si magis eo tempore impatientiæ motus hujusmodive aliquid videaris sentire ; quia interna conversatio aut vita spiritualis non generat nec causat hæc vitia, nisi forsan ex accidenti, puta ut admiscente se superbia, quæ occasionaliter oriatur ex spirituali profectu. Gignantur alia quoque vitia ex eadem superbia. Nunquam enim sola est (ubicumque est) superbia, sed alia habet secum vitia multa. Spiritualis igitur et interna vita ex se non habet vitia, sed potius eadem vitia commonstrat, mortificat, ligat et frenat. Quod autem in exterioribus occupatus aut effusus, non sentis passiones, non ideo est, quod tunc non habeas, vel quod omnia sint mortificata vitia : imo magis tunc habes, sed non sentis, utpote circa externa et crassiora occupatus, et quasi in nebula ambulans, quæ intus aguntur non advertis. Putas enim non esse ea, quæ tibi abscondita sunt. Erumpunt autem habita occasione, et multo periculosius ac cum majori excessu, usque in peccata et exteriora delicta. Hoc vides in hujusmodi hominibus externis, quomodo usque ad contumelias excedant, qui alias non habita occasione mites valde putabantur. Manifestumque tunc fit, vitia hæc in eis, propterea quod non sentiebantur absente occasione, non fuisse mortificata, sed latuisse tantum, ut gravius aliquando prorumperent. Contra vero qui circa spiritum sunt vigiles, continuum quidem bellum gerunt contra vitia, et crebriores impulsus sentiunt, rarius tamen et minus delinquunt : quia sui semper curam habentes, quanto certius se passionatos experiuntur, tanto diligentius se, ne delinquant, muniunt. Sæpe autem sentiendo et sæpe reprimendo vitia, tandem fiet ut minus aut omnino non sentiant, aut levissima aversione et sine labore hujusmodi motibus imperent.

Superbia nunquam est sola.

Cur exteriis deditinon sentiant passiones suas.

Ut vitiorum impugnationes elidantur.

Sicut enim sæpe consentiendo vitium habituatur, ita sæpe dissentiendo debilitatur : quanto autem receditur a vitio, tanto ad virtutem appropinquatur. Non est ergo malum signum, vitia aut passiones sentire,

Curnon sit deserendum vitæ internæ studium ob insurgentestentationes.

Senti vitia no est malu

modo non consenseris : quoniam etiam in homine imperfecto signum est alicujus profectus sentire et detestari, et magis expedit eadem sentire impugnareque, quam non sentire, et tamen habere. Quod nisi foret, seculares multi magnique peccatores essent meliores viris devotis et Deum valde timentibus, quia isti magnis peccatis obruti, quid vitium, quid passio, quid mali affectus, quid motus illiciti sint, omnino nesciunt : hi vero a peccatis liberati, et oculis spiritualibus interiorem hominem contemplantes, maxime et sciunt et sentiunt.

ncto- a facta omnia, omni- imi- da.

Invenimus autem ex lectione sacra nonnullos Patres occasionem quæsiisse et ivisse (licet non omnibus id expediat imitari, præcipue incipientibus et nondum in sancto proposito firmis), ubi excitarentur eis passiones, ut haberent occasionem pugnandi, comprimendi, mortificandi et exstirpandi : quæ scilicet mortificatio et exstirpatio non fit, nisi sæpe contradicendo, comprimendo, negando, aut contrarium vitiis agendo. Unde legitur de quibusdam, qui sponte se ingesserunt ubi audirent confusiva, despectiva aut injuriosa verba, etc. ut sic superbiam, si qua surgeret, retunderent, sæpe retundendo exstinguerent, sæpe exstinguendo efficerent ut aut omnino periret, aut levissime ac debiliter sentiretur. Sicque in brevi tempore de uno vitio pacem sibi facerent, deinde aliud impugnarent. Ubi bene intelligis melius fuisse crebro sensisse motus vitiorum, et per crebras abnegationes mortificationesque funditus vincere, quam rarius sentire, et usque in finem vitæ nunquam ea vincere aut exstirpare. Vides etiam propter effusionem sui ad socialem conversationem, et ad exteriora affabilitatis et levitatis exercitia, non sentire motus insurgentes passionum, non est vitia vincere, nec vitiis carere, sed abscondere, et ad tempus illorum excessum in peccata continendo, in alios defectus se præcipitare, donec occasio fuerit sic latentibus vitiis, ut non solum insurgant, sed etiam miserabiliter vincant. Consulo igitur ad internam et spiritualem vitam, studeas a levitatibus, multiloquiis, jocis, ab hominum familiaritate temperare, conflictum infatigabiliter continuum contra vitia exercere, donec debilitentur aut vincantur : quia tam ipsa pugna quam devotio sensibilis ac Dei amor, quæ exercentur per spiritualia exercitia, multum faciunt ad debilitationem vitiorum et exercitationem virtutum. Amando enim Deum, amantur virtutes et quidquid Deo est placitum : vitia etiam et peccata inde magis fiunt detestabilia. Sed nunc bene vale.

Motus vitiorum sensisse, quam non sensisse ut magis prosit.

Vitæ internæ studioso quæ cavenda.

EPISTOLA NONA DECIMA

Pax vera quantopere in omnibus sit quærenda : amicitia humana non magnifacienda : quo pacto item Deo confidendum sit.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo N. charissimo salutem.

CONSULO tibi, fili, ut in omnibus Deum sincere quæras, ejus voluntatem omni alteri affectui præferendo. Ita fiet ut nihil contristet te, nihil fiat contra voluntatem tuam, quæ semper nititur se regulare secundum Deum, et omnia de ejus manu accipere.

t in omus licepace frui.

Qui in cunctis optat voluntatem Dei, hujus nunquam Deus contraria agit voluntati.

Non debes sollicitudinem habere circa futura, ut propterea declines a sinceritate : nec quæras habere amicos aut assistentes vel adjutores, etiam in bono, sed quære in

Amicitiam humanam non esse ambiendam.

primis Deum. Et si ejus voluntati congruit, ut ad hoc quod cupis, amicos habeas homines, bene fiet. Si vero non placet illi, aut si non est desiderium ac conatus tuus ex Deo, frustra disponis ad hoc amicos, et vana est sollicitudo tua, et, si non sincere procedis, impia. Non debes velle, quanto minus procurare hoc quod Deus aversatur. Quod autem Deus voluerit, non potes melius impetrare, quam Deum quærendo, ei vacando, providentiæ ejus confidendo et committendo, et nihilominus operam tuam cum sincera intentione et actione eidem rei applicando. Verbi gratia : nonnulli ut promoveant novitiandum, quæ res bona in se est, multa agunt non sincere satis, et interdum certant, rixantur, amaricantur, etc., veluti non confiderent Deo, qui melius sine vitiis et impuritatibus hujusmodi disponeret, si sibi committeretur, et nihil, nisi quod cum ejus amicitia fieri posset, fieret. Quod si displicet Deo ut talis promotio sortiatur effectum, male agitur, voluntati Dei renitendo. Si autem placet Deo, propter ejus voluntatem promovendam, non oportet per media illicita et offensiva ambulare. Ita est in similibus. Qui hæret semper Deo, et pure quærit Deum, et confidit ei, hujus studia semper dirigun- Ut D dirigat natus o nes, ips confiden dum. tur ad optatum finem absque grandi cura.

Quidam ita certant pro novitiandis recipiendis, aut similibus bonis studiis, atque contendunt, ut omnino juste putent se zelari pro Deo, cum tamen pro sua voluntate zelentur. Hoc liquet inde. Si eamdem personam alius promovere moliretur, aut si crederent promovendum non sibi familiarem futurum, aut alterius discipulum fieri, et similia, non ita zelarentur ; fit etiam ut contradicentibus aliquibus eo vehementius insistant, ne voluntas propria sed adversantium potius succumbat. Ergo non propter Deum laborant, sed pro seipsis. Tu hæc et id genus vitia cave, fili, et vale.

EPISTOLA VIGESIMA.

Ut in monastica Religione quis constitutus præcipue quinque observare, modo velit suæ vocationi satisfacere, debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio et fratri suo N. charissimo, bene incipere, cœptaque graviter prosequi ac feliciter consummare.

QUÆRIS a me, fili et frater charissime, quæ debeas prima vitæ rectius instituendæ collocare fundamenta, quibus deinceps virtutes omnes possis superstruere. Placet mihi, quod ejusmodi potius percontaris quam a tuo proposito aliena. Quod faciunt plerique, immemores semel suscepti instituti, et a pristino fervore in teporem et ignaviam prolapsi. Itaque ut tuæ fiat inquisitioni satis, videris mihi commode admodum facturus, si quinque has præceptiunculas, quas præsenti epistola commemorabo, tanquam fundamenta quædam bonæ vitæ jacias, in iisque te diligenter et constanter exerceas, donec in consuetudinem et habitum vertantur.

Primo igitur, obfirmato animi proposito statuas nunquam in peccatum consentire ; atque velut tribunal quoddam tibi constituas intra temetipsum, eoque quoties audieris signum horologii, sensus, cogitationes, verba, opera et affectus tuos revoces et adducas, videasque si in aliquo deliqueris, si vel erga Deum vel proximum infideliter quidpiam aut egeris aut cogitaveris. Deinde invocato Dei auxilio, rursus propositum renoves atque emendandi et cautius agendi firmam instaures voluntatem. Nec frangaris animo, neque immoderate turberis, si te videris crebro

Propo tum no delinqu di quan forte s tuendur

Horo gium r sticum c ficiendi quale.

relabi. Tantum persevera in hoc resurgendi studio, et paulatim magis ac magis in bono confirmaberis et stabilieris.

mili- ob- dæ is op- squis.

Secundo, conatum omnem hoc dimidio anno conferas ad obtinendam veram et profundam humilitatem, sine qua nec obtineri virtus ulla potest, nec, si sit adepta, retineri. Eam ob rem humiliationis exercitia libenter et cum ingenti desiderio amplectaris, teipsum postponendo, abjiciendo, viliora eligendo, abjectissima et quæ cæteri invite faciunt operando, laudabilia celando, alios honorando, mala de aliis non credendo, eorum bona oculis tuis proponendo, fugiendo et execrando laudes et honores tanquam rem vanissimam et indignam quæ appetantur, secretum eligendo et solitudinem, ubi tanto liberius quanto securius te cum Deo occupes et devotioni vaces ; denique optando vilem te haberi, et in aliorum cordibus nihilipendi : absque tamen tuo vitio. Nec hac in parte quasi sub specie ædificationis admittas tui commendationem quocumque modo, nisi certus sis ad veram te humilitatem pertigisse. Id vero persuasum tibi esse atque sentire te humilem, grandis profecto superbia fuerit. Semper igitur superbum te existimes, et superbiæ pestem in te perpetuo persequaris. Absit ut putes te superbiam expugnasse, et ad pugnandum adversus eam fias remissior : quia pestis hæc in magnis virtutibus sæpe infestior est, et acrius impugnat. Quæ si animum hominis superet illique dominetur, quanto is pluribus fuit ornatus virtutibus, tanto deinde fit deterior et in malis obstinatior, licet, superbiæ morbo eum occupante, putet a se culpam aut errorem omnem procul abesse, alios vero potius errare aut culpæ esse obnoxios. Huic jam remedium nullum adhiberi potest ob mentis cæcitatem, quam superbia efficit, excæcans cordis obtutus ut nequeant cernere verum. O quam multi hic funditus perierunt, et ex magno sanctitatis culmine in vitiorum profunda corruerunt, quod ex donis Dei, unde debuerant humiliores effici, animis inflabantur, putabantque se aliquid esse, cum utique nihil essent. Quod ne tibi unquam eveniat, in tutissimo humilitatis portu stabilis persevera, tanto potioribus Dei donis largioribusque Sancti Spiritus charismatibus augendus, quanto fueris humilior, et tuopte judicio indignior ac abjectior. Lege gesta et Vitas Sanctorum omnium, videbis eos nulla re alia perinde placuisse Deo, ejusque gratiam sibi conciliasse, quam humilitate sincera. Eos tu quoque fac imiteris, et per tui humiliationem adipisci coneris firmam et immotam humilitatem.

Gal. VI, 3.

Sancti quoque ut per humilitatem solum Deo placuerint.

Tertio, vide ne animum tuum moribus, verbis et factis aliorum unquam occupari sinas, nec usquam te admisceas vel intromittas, nisi ut omnia in bonam partem, quoad fieri poterit, candida et simplici mente interpreteris. Sit hoc unicum tibi studium et cura perpetua, ut tu recte beneque agas, officio tuo ubique bene fungaris, nemini præstes offendiculum, neminem judicare ausis, nemini detrahas, nulli detractori aures accommodes, nec malum ullum aut quamcumque aliorum negligentiam velis imitari. Quidquid agant alii, sis memor ipse tui. Non poteris vera cordis pace gaudere, nec Christi gratiam promereri, si rebus te non pertinentibus, si dictis factisque aliorum vel observandis vel curiose perscrutandis te implicueris. Habes abunde quod tecum agas : non est opus ut in alios oculos intendas, aut aliena tractes. Stultissimum est hominum genus, qui seipsos negligunt, et in aliorum actus moresque inquirunt : et cum sint erga seipsos admodum benigni et propitii, velintque sua etiam vera mala dissimulari ab aliis, ipsi alios severe etiam pro minimis reprehendunt : nihil differentes ab hypocritis, qui alienam volunt festucam ex proximorum oculis educere, ipsi trabem suis in oculis non vident. Absit hoc procul a te. Indignum te credas qui alios judices. Invigila saluti tuæ et animæ tuæ : aliena non solum non inquiras, sed nec scire velis : quæ autem forte animo oculisque occurrunt, ea aut penitus rejicias, aut optime interprete-

Aliorum defectus et errata non esse curiose observanda.

Matth. VII, 5.

uperbia liculosa : sit.

umili- ficta bluri- deci- ac cipitet.

Judicia humana quam sint incerta.

ris. Fallimur plerumque judiciis nostris, nec tutum est aliena velle discutere, qui in propriis cæcutimus ac hallucinamur. Magnæ est sapientiæ indicium, propter timorem Dei a corde excludere quidquid potest fraternam minuere charitatem, aut ad aliorum injuriam vel derogationem cedere, atque ita secum semper intus in sui pectoris domicilio commorari, tanquam nihil in toto mundo supersit, præter ipsum solum et Dominum Deum, cui uni semper intentus sit. Contra vero, extremæ dementiæ argumentum evidens est, non tam curare ut ipse bonus sis, quam investigare quid in aliis calumnieris.

Quarto, summopere sensibus præsertim oculis frenandis conatum adhibeas. Hæ
Jer. IX, 21. sunt enim fenestræ quædam animæ, quæ nisi diligenti cura custodiantur, per eas mors in animam irrepit, et quidquid intus
Sensibus qualis custodia adhibenda.
gratiæ invenitur penitus exstinguunt. Scis tu ipse quod totius perditionis nostræ causa præcipua fuerit, quod Eva incaute in-
Gen. III, 6. tendit oculos in lignum vetitum cujus delectata pulchritudine, citius illecta est ad carpendos edendosque fructus ejus. Inde etiam est illa lamentabilis Prophetæ vox : *Oculus meus deprædatus est animam meam.* *Thren.* III, 51. Aures quoque et reliqui sensus debent in officio contineri, ut ad eos tantum usus accommodentur, qui animæ saluti conferant. Porro cor ipsum imprimis studiosissime servandum est, ne inutilia, maxime vero ne noxia cogitet. Huc non parum confert, perpetim animo affixa retinere verba hæc : Dominus videt. Ob cujus præsentiam et intuitum in omnibus semper et ubique etiam quando solus es, sis timoratus, maturus, innocens, pudicus et corde purus, atque erga illum reverenter te geras. Siquidem oculi ejus penetrant medullas intentionum cordis tui.

Corqua caute custodiendum sit.

Quinto, orationi continue vacare discas, assuefaciendo te ad breves flammigerasque precationes, te et alios commendando et resignando in divinum beneplacitum, atque ad ipsum aspirando. Hæc quinque ob honorem quinque vulnerum Christi observa, et Deus illuminabit te ducetque ad majora. Vale, frater et fili charissime, Deumque pro me exora.

Oratio ut jugite insistendum.

EPISTOLA VIGESIMA PRIMA.

Orationis continuæ usus quomodo obtineri possit, et quænam septem in Christi vita Passioneque meditanda et observanda sint.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus N. suo prædilecto confratri salutem dicit.

DOMINUS noster Jesus Christus, confrater charissime, admonet nos sem-
Luc, XVIII, 1. per orare, et non deficere. Apostolus quoque, *sine intermissione,* inquit, *orate.*
I. *Thess.* V, 17. Hoc quidem possit impleri, tametsi non continue
Ut quis semper oret.
quis ore preces ad Deum fundat. Neque enim quomodo littera sonat Sacra Scriptura, aut in sensu quem verba faciunt, sed in sensu in quo fiunt, debet intelligi. Impletur autem dum sic vivendo unusquisque satagit, ut suis sanctis orationibus, suis postulationibus mores sui non contradicant. Verbi gratia : orans pro paupertate spiritus, si non cupiat thesaurizare super terram, sed in Deum dives fieri : licet ei quoque temporales divitiæ non desint juste acquisitæ, hic semper orat, quamdiu hujus sanctæ beatitudinis in eo desiderium perseverat. Pari modo sentiendum de cunctis aliis virtutibus : quarum quamdiu desiderium in homine perseverat, tamdiu etiam pro illis ad Deum ejus oratio perseverat. Potest tamen, fateor, homo per studium aspirandi ad Deum ad hoc assuefieri, ut

Luc. 21.

Quo p cto poss quis sem per cum Deo con suetudinem ass qui.

quotidie orans mente, vel pro se vel pro aliis ad Deum, nunc quidem gemendo, nunc optando, nunc gratias agendo, nunc se commendando, nunc sese offerendo aut resignando, nunc etiam malum deprecando : aliquando Deo et Sanctis, aut etiam proximis coram Deo gratulando, item miseris compatiendo, et suas vel alienas ærumnas coram Deo exponendo, modisque hujuscemodi innumeris ad Deum mente ac spiritu loquendo, tandem ad tantum orationis, præsertim mentalis, usum consuetudinemque veniat, ut cum Deo omni in loco non aliter quam cum homine loquatur, nihil secum solo, sed omnia cum Deo, id est, quidquid agendum actumve sit, pertractans. Ad hoc mentale orandi exercitium summopere hortandi sunt pii ac Deo devoti homines, propterea quod magna virtus, fructusque multi proficientis vitæ in eo contineantur. Neque enim oratio mentalis distractionem cordis, ut vocalis, sustinet. Et qui mentaliter orat, totus orat. At qui vocaliter orat, aliud potest proferre ore, aliud mente cogitare.

Itaque optimum orandi genus est, se ad mentalia desideria exercere, sancta cogitare meditarique actus, virtutes passionesque vitæ Domini nostri Jesu Christi. Quæ ut breviter licet multa complectamur, consideranda est Christi vita, in qua septem contingit meditari.

Primum, incommoda ejusdem corporalia propter nos suscepta, veluti sunt : fames, sitis, æstus, frigus, corporis fatigatio ex itineribus et laboribus prædicandi, atque hujusmodi alia. Quæ homo meditari solitus, aut seipsum cogitur reprehendere, aut correctiorem vitam instituere, aut gemere pro sui dissimilitudine comparata erga Christi vitam, aut Christo agere gratias, aut frequentioribus desideriis æstuantioribusque pro gratia imitandi conformandique se Christo supplicare. Unde fit continua jugisque oratio.

Alterum est ejus sitis et charitas ad animarum salutem, qua nihil eorum omisit, quo vel animam unam converteret. Inde fuit, quod nulli labori pepercit, nulli fatigationi, orans, per noctem vigilans, per mundum discurrens, prædicans, affabilem se præbens, et manducans cum peccatoribus, curans infirmos, atque miraculis suæ prædicationis veritatem comprobans. Demum cum esset ex hoc mundo discessurus, Sacramentum, in quo est usque ad finem consummationemque seculi nobiscum mansurus, in cibum ac potum ministrans ; atque novissime omnium post tam dira supplicia passionum, post Crucis pœnas et dolores, nudum, vulneratum ac inter latrones suspensum sese Patri per ignominiosam atque durissimam mortem pro nobis in pretium nostræ Redemptionis offerens. Hæc bene ac sæpius meditata, necesse est ut verecundiam ingratitudinis suæ homini ingerant, fervoremque ac devotionem ; unde multi gemitus, multa suspiria, multa desideria, aspirationes ac cordis preces generantur ad Deum.

III. Tertium est, quæ meditandæ sunt virtutes actionesque Christi, quam spiritu pauper, quam humilis, quam mitis, quam benignus ac misericors, quam denique injuriarum patiens, delictorum immemor, atque omnium ad se accedentium pœnitentium non aliter atque pater occurrit et susceptor fuerit. Quibus omnibus se præbuit nobis in exemplum, instituens nos quomodo oporteat christianum vivere. Siquidem *qui se dicit in Christo manere, debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare.* I. *Joann.* II, 6. Eam ob rem excitentur oportet in corde meditantis desideria se conformandi Christo, indeque gemitus quod post tam frequentes lapsus, post toties iteratum propositum, post multiplices conatus, post denique invocationem divini adjutorii, tam crebro solitam est expertus et experitur quotidie infirmitatem, instabilitatem, negligentiam, concupiscentiam suam fallacem. Experitur quoque quam prorsus nihil sit. Ideo conqueri habet et rixari secum et adversus se, idque non secum solo, sed coram Domino, per modum collocutionis et verecundæ humiliationis sui, ut hæc

Quid Christus nos docuerit vita sua.

Ut homo de se coram Deo conqueri debeat.

rixa non desperationem vel pusillanimitatem generet, sed majorem fiduciam, quo non in aliquo suo proposito vel merito habet ubi confidat aut quiescat, sed in nuda solaque Dei miseratione et pietate.

IV. Quartum est multiformitas opprobriorum, detractionum, ignominiarum, despectionum, contradictionum, iniquarum accusationum, contumeliarum, blasphemiarum confusionumque, quam propter te sustinuit. Unde vocatur filius fabri et Mariæ per contemptum : item amicus peccatorum publicanorumque, vorax, potator vini, insanus, dæmonem habens, Samaritanus, seductor populi, Legis transgressor, blasphemus, et alia id genus multa. Nudatur, conspuitur, palmis cæditur, latronibus sociatur, imo latro illi præfertur, puta Barabbas, cui pessimo licet vita a Judæis redimitur, dum Jesus innocens ad Crucem postulatur. Denique qui forma fuerat speciosus præ filiis hominum, tam vilis tamque efficitur turpis, utpote cujus facies illita erat sanguine, sputis et livore atque tumore ex alapis et verberibus susceptis, ut neque humana species, neque decor esset in eo. Unde *vidimus,* inquiunt, *eum despectum et novissimum virorum, virum dolorum et scientem infirmitatem, tanquam leprosum et percussum a Deo ac humiliatum.* Quapropter autem cum Jesus ita deformis esset ex Passione, educendus ad Calvariam, suis reinduitur vestibus, Judæis id procurantibus, quo vel inde cognosceretur a populo et despiceretur, quasi qui mendax et seductor latronumque princeps, utpote in medio suspensus, foret inventus.

Matth. XIII, 55. *Ibid.* XI, 19. *Marc.* III, 22. *Joann.* VIII, 48. *Matth.* XXVII, 16-30. *Psalm.* XLIV, 3. *Is.* LIII, 2-4. *Matth.* XXVII, 31.

V. Quintum est varietas pœnarum, dolorum passionumque, quam pertulit ab hostibus. Quippe qui colaphis, alapis, flagellis spinisque cruciatus, post multas tandem pœnas alias crucifixus, tribus horis tribusque clavis in alto suspensus, et interna consolatione paterna destitutus, atque humanæ infirmitati derelictus, sub aridissima siti, cui nemo erat qui pauxillum aquæ præberet, acerbissimam mortem sustinuit.

Joann. XIX, 1-30.

Sextum est interiorum dolorum et tristitiarum enormitas. Siquidem pro omnium et singulorum peccatis doluit, præ compassione nostri aliquoties flevit : instante Passione, omnia quæ sibi erant futuraca sustinenda per immanitatem Judæorum singulatim in Corde prævidit, tractavit, atque suo modo in animo præsensit, dolens tantam Passionem, tam paucis, quæ pro omnibus sufficiebat, ob ingratitudinem ipsorum, profuturam : doluit damnandorum impietatem et cæcitatem : doluit Patris sui irreverentiam ex peccatis hominum : doluit quoque tam grande enormeque peccatum futurum, quo Filium Dei mundus erat occisurus : postremo pro Matre sua doluit in anima vulnerata : item pro corpore suo mystico, id est, Ecclesia, cujus membra electa multa pro suo nomine erant passura. Doluit autem et tristabatur, quia voluit. Neque enim sufficiebat suæ ad nos charitati exterior passio in corpore ab aliis sibi illata, sed voluit etiam intus torqueri : quia voluit nos non potestate sed justitia redimere. Ideo licet una alapa aut sanguinis gutta pro nobis fusa, propter divinitatis suæ majestatem atque excellentissimam dignitatem ad nostri redemptionem suffecisset, non tamen hoc modo redimere nos voluit, sed æquitate æquivalentiaque passionum internarum et externarum peccatis omnibus universi mundi commensurata ac debita, perinde ac si omnia peccata mundi in una lance stateræ posita fuissent, in aliam lancem tot pœnas a se tolerandas ponere voluit, quantas et quot peccata illa diluenda exigerent secundum justitiam et æquitatem.

Septimum est vulnerum multiplicatio et pretiosissimi sanguinis sui effusio. Adeo enim repletus est vulneribus, ut a planta pedis usque ad verticem capitis non foret in eo sanitas : sed per totum corpus aut livor, aut plaga tumens, aut vulnus erat. Sanguinem etiam adeo abundanter effudit, ut Crucem terramque rigaret, et ubicumque ivisset, vestigia post se cruenta reliquerat. Hæc diligenter omnia meditata,

compunctionem generant cordis, compassionem excitant, desideria eliciunt se Christo conformandi. Ex his multiplicitas occurrit mentalium orationum, unde paulum quis exercitatus assuescet, ut vita ejus nihil aliud sit, quam jugis oratio. Hæc breviter collegi et in unum contraxi, quandoquidem aliis estis etiam occupatus, licet sperem aliquando futurum, ut rejectis omnibus temporalibus curis in alios, vacetis orationi et lectioni tantum, omne tempus beneplacito Dei ad ejusdem gloriam locantes. Potestis has septem meditationes quotidie, quasi pro septem Horis canonicis frequentare, et mentis renovare devotionem. Quam si sensibilem etiam non recipitis, nihilominus ab exercitio vestro non desinatis. Neque enim in sentimentis hujusmodi æstimatur perfectio devotionis, sed in prompta voluntate, quæ se tradit in Dei cultum et honorem, parata etiam omni sentimento carere, et nihilominus vel sicco aridoque corde Deo servire, quamdiu sic Deo placet : quandoquidem nihil potest homo habere, nisi quidquid dederit Dominus. Patienter longanimiterque ipsum debet exspectare, resignando, committendo atque credendo se divinæ providentiæ, ejusque beneplacito plena confidentia : fiat, fiat.

Ut ob devotionis sensibilis inopiam non sint bona exercitia deserenda.

EPISTOLA VIGESIMA SECUNDA.

Ut ad solemnem professionem monasticam, is qui a se mundum abdicavit, præparare seque Deo unire, instar sponsi et sponsæ, seculo, sibiipsi quoque mori debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo charissimo N. quotidianum in spiritualibus profectum.

FILI charissime, sub Missa conventuali, qua es professionem facturus, quantis potes gemitibus et desideriis teipsum excita, cupiens, ut virgo desponsanda, mundus atque devotus inveniri in oculis sponsi, cupiens amari a sponso, cupiens eidem placere, cupiens non sperni ab eodem aut projici, sed in ejus oculis invenire gratiam et acceptari. Juxta hæc formes tibi varias aspirationes ad Deum, puta hujusmodi : O Domine Deus meus, utinam dignus per te fiam hodie tibi confœderari atque desponsari! Complaceat tibi, quæso, in me nudo, paupere, sordido, misero et miserabili : quam complacet mihi in te optimo, nobilissimo et amabilissimo, et ex toto corde desidero te. Dulcis Jesu, quis est qui meas mihi auferat sordes, qui mundet me, qui ditet, qui dignum me faciat tibi ut conjungar, nisi gratia tua? Fateor, Domine, vilitatem meam, fateor quoque magnitudinem, altitudinem, omnipotentiam et nobilitatem tuam, sed confiteor nihilominus, laudo, prædico et extollo benignitatem et misericordiam tuam, qua non spernis preces pauperum, qua facis mundum de immundo conceptum semine, qua peccata non improperas, qua sicut piissimus clementissimusque pater expansis brachiis me prodigum licet et facinorosum, filium tamen tuum agnoscis, recipis et peccata condonas. Pater misericordiarum, hactenus inique egi : sufficiat deliquisse : sufficiat eheu, Pater clementissime, te ad iram toties a me provocatum esse. Sit, quæso, finis superbiæ meæ, sit finis contemptui meo, quo te, o unicum bonum, quo te, o salus infinita, sprevi. Amodo tibi soli servire cupio, te solum amare, tibi soli placere, tibi soli inhærere. Deinceps, Christe Jesu misericordissime, in omnibus tibi non solum servire cupio, sed etiam me ita tibi offerre, ita donare, ita me tibi obligare, ut aliud posthac non possim, quam tibi servire. Dulcissime Jesu, respice hanc voluntatem meam, quam tu dedisti. Cur enim

Job. XIV, 4.

uid nos
dignos
ciat.

dedisti, nisi ut perficias etiam in me hoc, ad quod dedisti ? Sit igitur, misericordissime Jesu, splendor gratiæ tuæ super me. Effundatur exuberantia tuæ bonitatis in me, ut fœdere perpetuo, pacto indissolubili tibi soli adhæream, tibi devotissimus serviam. Domine Deus meus, multiplica in me dona gratiarum tuarum : da mihi ornamenta ac vestes virtutum, ut decenter ad te veniam, ut inseparabiliter tibi conjungar, ut nihil sit, quod unquam a te separare me possit. Ecce venio, ecce occurro. Deus meus, miserere mei et adjuva infirmitatem meam. Da mihi dona gratiarum et virtutum, quibus perpetuo tibi inhæream, quibus tibi soli totus perfectissimeque semper placeam, tuque mihi solus placeas. Tu solus mihi sis omnia in omnibus.

Quid cogitare debeat professionem monasticam facturus.

Hujusmodi desideria multa atque aspirationes breves, quibus exciteris ad Deum, ex teipso ut nascantur, tete exerceas. Cum iturus es ad cantandum versum, *Suscipe me, Domine, etc.,* videatur tibi cœlum esse apertum, totamque sanctam Trinitatem, cum beata Virgine Maria universoque cœlorum exercitu, exspectantem atque paratam ad te tuamque promissionem, seu tui desponsationem acceptandam. Atque ideo, quasi Deum videres, quasi ante Jesum corporaliter stares, incipe atque desiderio vehementissimo clama : *Suscipe me, Domine.* Quasi diceres : Suscipe me, te enim solum desidero, te solum concupisco : tuus esse, de familia tua esse et haberi cupio : tibi soli servire opto. Suscipe me ; nisi enim susceperis, frustra est omnis conatus meus. *Secundum eloquium tuum, et vivam.* Eloquium, id est, tuum, piissime Deus : *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat ;* item : *Gaudium est Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente ;* item : *Numquid mater potest oblivisci infantem uteri sui ? Et si illa oblita fuerit, ego tamen tui non obliviscar.*

Ezech. XVIII, 23. *Luc.* XV, 10. *Is.* XLIX, 15.

Suscipe me secundum, etc., non solum secundum *eloquium tuum,* sed etiam secundum exemplum tuum, quo docuisti nos tibi confidere : secundum ingenitam pietatem tuam, qua Matthæo, Zachæo, Mariæ Magdalenæ, mulieri adulteræ, hominibus paralytico et hydropico, Petro, latroni, cunctisque ad te clamantibus misertus es, peccata donasti, atque tibi eos fideles amicos constituisti. *Et non confundas me ab exspectatione mea.* Exspectatio mea tu es. Te exspecto, a te recipi spero, tibi conjungi opto, pactum perpetuum tecum inire cupio : fœdere perpetuo me tibi in servitutem subjicere volo : tibi inseparabiliter, imo et inavertibiliter uniri ex toto corde, ex omnibus medullis meis rogo. *Non confundas me ab hac exspectatione mea.* Credo enim, et jam quasi certus atque securus exspecto te suscipientem, te attrahentem, te illustrantem, te protegentem teque mihi dantem, et me inter amorosissima brachia tua super pectus tuum divinum circumplectentem.

Mat. IX, 9. *Luc.* 2-10. *Ibid.* 47, 48

Quando circumis ad orandum, pete humiliato corde atque verecundo, ut preces aliorum tibi prosint, dignumque te efficiant hac tui desponsatione cum Deo, et cætera.

Exuens cappam, puta te relinquere tibique abstrahi omnem tuam veterem conversationem, quæ non fuit secundum Deum, petens hoc idem fieri in te, Domino id agente. Pari modo cum indueris alba et benedicta veste, ora iterum vestes tibi dari virtutum, hoc Rege cui cupis desponsari dignas, etc.

Lecturus professionem ante recolli-ge mentem, atque universum propositum tuum, quo te totum libere, sicut legis ore, ita et mente tradas, resignesque Deo.

Crucem subscribens, sigillum salutiferæ redemptionis tuæ, sigillum scilicet Sponsi tui, te puta appendere. Hoc enim commune habes cum Sponso, quod hanc tui oblationem desponsationemque fideliter observare intendas.

Sub oratione prostratus, quando benediceris, diligenter ausculta, et mente orans pete, ut eadem in te fiant, quæ petuntur.

Ad Communionem, sicut sponsa ad thalamum procede. Ante enim tu in professione tradidisti te Deo, jam in Sacramento

se tibi tradet Deus. Propterea ora, ut nexu indissolubili eidem merearis conjungi. Credendum enim valde est, præ omnibus aliis sumptionibus Eucharistiæ singulari se gratiarum exuberantia donare Deum ei, qui toto se corde dedicavit adstrinxitque Deo. Vale, et ora Deum pro me, charissime fili.

EPISTOLA VIGESIMA TERTIA.

Ut is qui relicto seculo sese monastico Instituto dedidit, unice post Deum debeat venerari invocareque beatissimam Virginem Mariam: et quasnam petitiones decem porrigere illi ipsi debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo prædilecto in Christo plurimam salutem per merita consequi beatæ Mariæ.

PLACENT mihi permulta in te, quæ ideo laudo, ut tenacius, fili mi, eadem custodias : non ex hac laude mea elevandus, neque negligentior, sed ferventior futurus, quanto scilicet agnoscis te ab eo (a quo scis te amari haudquaquam aliter atque in Christo) commendatum, quem et tu quoque post Deum singulariter in terra amans, cupis tua bona conversatione et omni obedientiæ observatione lætificare. Placent itaque mihi, quæ arctius tibi semper commendavi, simplicitas tua tranquilla atque pacifica in bono, castitas verecunda, virginea integritas, obedientia ad chorum, et cætera quæque aut officia aut id genus Ordinis debita, maturitas, alacritas, et festinans devotio : et inter alia affectio fervens et casta ad amorem Dei Genitricis Virginis Mariæ. Quod cum nuper exhortatione, qua potui, in te roborarem et exercitium ad tam nobilissimam piissimamque Dominam spirituale tibi demonstrarem, petisti scriptum tibi assignari. Placet quod oras. Hortor etiam, fili, ut Dominam nostram magis ames.

Nam si pericula multa evadere, si vis tentationibus non succumbere, si in adversitatibus consolari, si tristitia inordinata cupis non obrui, si denique Christo desideras conjungi, venerare, ama, imitare castissimam, amabilissimam ejus Matrem, dulcissimam, fidelissimam, gratiosissimam, potentissimam quoque, et tui (si eam et ejus amorem optas) amantissimam, utpote humillimam, quæ neminem spernit, misericordissimam, quæ invocantem neminem derelinquit, et cui thesaurus divinæ misericordiæ, erogandi quoque facultas, atque peccatorum, præcipue autem illam amantium, cura a Deo commissa est.

Quam qui amaverit, castus est ; qui amplexatus fuerit, mundus est; qui veneratus fuerit, devotus est ; qui imitatus fuerit, sanctus est. Nemo illam amans non est ab ea redamatus: nemo illi devotus periit: nemo qui illam fuit imitatus, non est salvatus. Quot desperantes, quot obstinatos, quot flagitiosos, qui tamen spem atque refugium ad suum misericordissimum patrocinium habuerunt, ipsa ad pietatis sinum recepit, et quasi sibi relictos (utpote quibus nulla spes alia, aut via ad conversionem veniendi persuaderi potuit) fovit, Filio reconciliavit, et ex diaboli faucibus, atque adeo ipsa voragine inferni ereptos, paradiso cœlesti restituit?

Quot perditos Mater Dei saluti restituerit.

Hanc illi Filius gratiam donavit, hanc prærogativam, hoc officium ei commisit, ut qui amarent illam, ad pœnitentiam; qui devoti essent, ad gratiam ; qui imitarentur, ad cœlestem perducerentur gloriam.

Quapropter gratia magna est, et pro dono magno a Deo habendum est, ad beatissimam illam Virginem devotionem habere, illam venerari, illi se committere, per eam

Quantum sit Dei donum pie affici erga Matrem ipsius.

spem suam in Deo ponere, ipsam imitari cupere.

Quod cum in te, dulcissime fili, credam, quod a me rogasti, ut scriptum tibi traderem, quod docueram te sermone, ecce hic habes:

Exercitium ad beatam Virginem Mariam.

Exercitium ad beatissimam Dei Matrem.

Elige certum tempus (nam quidquid certo tempore non statuitur, differendo aut in oblivionem tradendo tandem prætermittitur) quo ante beatissimam hanc Virginem, Dei Matrem electissimam, nobilissimam atque pulcherrimam, Dominam gloriosissimam, cœli Reginam, atque tuam unicam, gaudiosam, amabilissimam, post Christum, consolationem, te prosternas humiliter. Ora ipsam per omnia dona, beneficia, et gratias, quæ contulit illi Deus, quæ magna utique sunt et innumera, item per omnia beneficia, quæ et contulit humano generi per ipsam.

Petitiones decem ad B. Virginem.

Petitio prima. I.

Prima petitio : pete ab ipsa, ut dignetur te in suam curam, in custodiam maternam, in gratiam suam et in amorem suum suscipere, atque perpetuo fovere, regere et perducere in omne beneplacitum Filii sui Dei et Domini nostri Jesu Christi.

II. Secundo : pete ab ipsa, ut faciat te de illorum numero, qui præcipue atque singulariter sunt sibi impignorati atque prædilecti.

III. Tertio : pete ab ipsa, ut rursus impetret et donet (quia ejus velle est impetrare, et ejus impetrare est donare) tibi sui amorem ardentissimum, devotissimum, castissimum, fidelissimum et perpetuum.

IV. Quarto : pete ab ipsa, ut faciat te de illorum numero, qui sibi præcipue atque singulariter sunt devoti, qui ei serviunt, ipsam amant, venerantur et imitantur perfectissime.

V. Quinto : pete ab ipsa, ut impetret tibi illas virtutes infundi et perfici, quibus Deo ipsa placuit quam maxime.

VI. Sexto : pete ab ipsa, ut impetret tibi profundissimam atque perfectissimam humilitatem, qua omnia genera superbiæ atque inanis gloriæ in te exstinguantur et moriantur, ut nihil sis in oculis tuis, et nihil velis esse in oculis alienis.

Septimo : pete ab ipsa purissimam mentis et corporis castitatem, qua abomineris omnem illicitam voluptatem, et quidquid Deo displicet. VI

Octavo : pete ab ipsa fidelissimam, perfectissimam, ardentissimam perpetuamque charitatem in Deum, qua ab omni quidquid illi displicet abstineas, quidquid ei placet diligas et observes, ipsum autem in omnibus et super omnia : item in proximum quoque, qua illum, sicut debet et sicut ipse vult Deus optimus, sincerissime diligas, cum omnium aliarum virtutum exhibitione et effectu secundum beneplacitum Dei. VII

Nono : pete ab ipsa, ut impetret tibi felicem mortem, ut scilicet hic per merita ejus, maxime autem Christi Filii ejus, purgatus ab omni culpa et pœna peccati, post hanc vitam temporalem, immediate, hoc est, sine dilatione, recipiaris ejus gratia et interventione ad æternam. IX

Hic humiliter (quod fortasse non congruit petere) opta, ut dignus effici merearis, quia multi pro Christo Filio ejus vitam posuerunt, vitam tuam pro tam dulcissima dignissimaque Matre, aut pro ejus amore ponere, ad laudem et gloriam Filii ejus Jesu Christi.

Posses etiam patronos singulares invocare, ut gloriosissimam Dominam accedant, et pro te rogent ut has petitiones tuas dignetur exaudire atque implere, simulque cum illis patronis ad Cor Domini Jesu Christi, Filii sui (quod est decima petitio) vulneratum atque apertum te perducere, Filium rogare, ut cor tuum, imo teipsum totum, id est, omnes cogitatus et affectus, vires et potentias omnes, quidquid es et potes, intra Cor suum dignetur recipere, possidere, absorbere atque inseparabiliter sibi unire : tibi quoque dona et gratias Cordis sui infundere, ut per gratiam suam unum simul cum ipso efficiaris et maneas perpetuo. X

Ad C Jesu e citium.

En habes, dilectissime fili, petitiones in denarium numerum (quod ipse desiderasti) distinctas. Incipe igitur et exerce te, orans pro me, scilicet ut in me pariter impleatur, quod tibi donari flagitas. Præscripsi tibi quid ores, et orandi modum. Porro non tradidi orationes jam ordinatas, ut sciens quid petere debeas, non ex libro sed ex proprio corde, quod fructuosissimum est genus orandi, haurias offerasque desideria tua et preces, tanto utique ferventius tantoque attentius, quanto jam quoties oraveris quasi ex corde, toties quæ ores renascuntur, nec alienas factitiasque sed proprias habeas orationes. Vale.

Corde orare quam sit fructuosum.

EPISTOLA VIGESIMA QUARTA.

Uti vocatus ad monasticam Religionem et vestitus in eadem, debeat agnoscere efflareque spiritum instabilitatis, suam vitam instituere, denique quibus indiciis probetur novitiorum in monasteriis defectio sive profectio spiritualis.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo N. in Christo Jesu utriusque hominis sospitatem.

CHARISSIME fili, diabolus odit te, invidens tibi felicitatem; ideo omnibus viribus suis machinatur, ut ad seculum te reducat. Immittit tibi suspiciones, timores, melancholias, grandia mala, et tristes calamitates desolationesque futuras prognosticando, quibus aut ad horrorem displicentiamque Ordinis, aut ad melancholiam deliramentaque capitis te inducat. Ideo furtivas vigilias, orationes, lacrymas tempore minus congruo persuadet : non quod talia illi placeant, sed ut saltem per apparentia bona te seducat, qui per manifesta mala non potuit. Homo namque devotus per exercitia devota, in quibus se palliat interdum diabolus, præsertim quando sine consilio, propria præsumptione assumuntur, aut quod deterius est, contra obedientiam aut charitatem, facilius seducitur. Et nihil refert apud hostem nostrum, utrum per manifesta mala aut bona apparentia fallat. Ideo cautiones quasdam subjiciam tibi congruas pro tempore hoc, ne pericliteris, in tentationibus capiaris, illaqueeris, perdaris.

Diabolus antopeipiis inietur.

Diabolus per maesta mavel sistabofallat.

Omne bonum, omne exercitium aut instrumentum virtutis, si nimium sit, si indiscrete fiat, vitium aut periculum est. Hanc discretionem, secundum sanctorum Patrum definitionem, non aliter obtinebis quam humili obedientia, quam exhibeas Patri tuo spirituali a Deo tibi in directionem tui deputato; cui quamdiu tibi manifestum peccatum non imperat, obedias propter Deum, non attendens scientiæ litteraturam aut conversationem, si in his minus fortasse perfectus fuerit, sed ordinationem et providentiam divinam : qui hunc tibi deputavit, per hunc tibi respondebit.

Discretio quomodo obtineatur.

Præcipuum studium est diaboli, quod sentis, ut non reveles tentationes tuas Patri tuo : item exercitia, studia et cætera hujusmodi non secundum illius, sed juxta proprium consilium assumas, quo facilius te decipiat, ut ipse ductor tuus sit: sciens quod omnes insidiæ suæ per humilem confessionem et obedientiam denudantur et conteruntur.

Præcipuum diaboli studium quod sit ad evertendum Christi tyronem.

Non occupes te circa tristia, sed lætus exhilarantia objecta suscipias secundum spiritum, cantando spiritualia cantica; curas, suspiciones, et de futuris quæ nunquam futura sunt (aut si futura essent, sufficeret tamen diei malitia sua, id est, non oportet inde nos vexari, antequam adveniant, solo metu, etc.) sollicitudines inanes, metus superfluos abjiciendo, et

Matth. VI, 34.

contra omnem pusillanimitatem te confortando. Compunctio ex meditatione discreta Passionis est salubris et hilaris tristitia bona. Cum suspicionibus et timoribus tuis, quibus ad delirationem tandem pervenires, si non acquieveris consiliis, noli disputare. Quippe quæ validius insurgunt hominibus talibus et fixius radicantur, perplexius implicant. Sed statim, ut sentis, abjicias, derideas, atque ad alia te convertas.

Suspiciones et timores suos quam contemnere debeat.

Non oportet bellum inire cum talibus sibilis disputando, argumentando, etc., hoc enim modo diabolus multos illaqueat, ut non inveniant exitum, sed melius per contemptum vincuntur, quo quis dedignatur se cum phantasiis ejusmodi occupare. Ad tales incidentias dic : Stultitia est, phantasia est ; et ne tractes volvendo in corde, etc. Somnum diligentissime recipias, nihil minuendo, sed plus etiam addendo, id est, anticipando tempus dormitionis : quia diabolus tibi insidiatur, ubi maxime tibi esset periculum. Noscit naturalia : ubi infirmior es, ibi sternit laqueum.

Ubi diabolus potissimum fraudem struat.

Tentationem igitur quam habes ex suspicione, scilicet quod Fratres non affi-ciantur tibi, quod non recipiaris ad professionem, quod multa passurus ab eis sis, omnino vanam frivolamque (quod certissimo constat mihi) judices : et ea quando incidunt, mox ut carnales cogitationes abjicias. Sunt tibi periculosiores ejusmodi phantasticæ suspiciones atque timores, quam carnales.

Surgens e lecto quid agere debeat.

Surgens de lecto, primam vocem emittas ad invocationem et laudem divinam, adora Dominum, et in Cor dulcissimum ejus te illi commenda et offer, petens ut te in gratiam suam recipiat, regat et dirigat, etc. Similiter, ad pedes beatæ Mariæ te prosternens, facias.

Finitis Matutinis de Domina, potes te convertere ad meditationem dominicæ Passionis, per articulos in rosario nostro continuando ubi heri demiseras, usquedum datur signum in choro ad ter *Pater noster* ante Matutinas.

Ne subtrahas vocem cantando, sed pro viribus canta. Ita regas te, ita curam tui habeas, ut in divino Officio et in omnium obedientia sufficiens inveniaris, ne cogaris debita negligenter solvere aut imperfecte. Non recipias malum exemplum a tepide et negligenter solventibus divinum Officium: quia grave judicium iis est, qui non solvunt Deo laudes suas alacriter, ore et corde.

Quam p riculosun sit, negl genter d bita solv re.

Væ illis, qui suas voces subtrahunt Deo et conventui : quia sicut magnum præmium exspectat eos, qui vocem laudis Deo sacrificant et infirmiores Fratres supportando ac pro illis cantando, etiam pro illis Deum laudant : ita qui Deo talentum vocis furantur, et ministerium quod membrum corpori debet, hoc est, monachus conventui, subtrahunt, Deum cultu suo spoliant, animas defunctorum suffragio, magna pœna manet eos post mortem. Lege libellos devotioni accommodos.

Firmum sit tibi propositum perseverandi in Ordine, adeo ut etiam jussus nolis exire: hoc est, ut extra domum nolis ire deserendo Ordinem, nisi vim patiens cogaris vestes exuere. Hoc valet multum in tentationibus. Alioquin si nutantem atque vacillantem te invenerit diabolus, validissimis, donec expugnet castrum tuum, aggreditur machinis.

Resigna te Deo ad patiendum quidquid ille super te venire permiserit, sciens certissime, quoniam illi est cura de te, nec permittet super te venire, nisi quantum poteris sustinere. Cave quidquid illum offendit, parvum vel magnum. Nunquam parvum aut leve æstimabis, quidquid Deum offendit, si verus ejus amator fueris.

Deo u nos resi gnare de beamus. I. *Pet* v, 7. I. *Cor* x, 13.

Ad humilitatem studia et exercitia humiliationis assume : ab aliis imposita libenter sustine, sciens humilitatem non posse obtineri nisi humiliatio præcedat. Non erumpat motus impatientiæ, iræ aut superbiæ, in verbo, opere et signo, nec quidquam in exteriori homine tuo videatur, unde aliquis scandalizatur. Omnes defectus tuos, errores, negligentias, ignoran-

Humil tas ut sit compara da.

tias, offensiones stude per humiliationem tui ac veniæ petitionem expiare. Nullam amaritudinem sinas in te quiescere. Ubique vigila, nihil non suspectum sit de diaboli laqueis. Insidiæ non pauciores sunt diaboli ad bona studia corrumpenda aut impedienda, quam mala promovenda. Machinatur, si bonum non potest impedire, boni intentionem corrumpere, scilicet ne ad Dei honorem, sed propriam gloriam, aut pro temporali commodo fiat. Nititur modum, mensuram, tempus, conditionemque bonæ actionis invertere, ut nimietate fatigationem, intempestivitate inutilitatem inducat. Technas omnes diaboli, quibus fallit nos, et tentationum laqueos vidit sanctus Antonius, et audivit humilitatem solam esse, quæ illos posset evadere. Humilitatem, inquam, quæ nihil in se, sed in Deo confidit, quæ se nil æstimat, sibi non sufficere se credit, erroribus et lapsibus expositam propriam infirmitatem intelligit, proprio consilio et ingenio diffidit, judicium alienum suo præfert, aliorum opera et consilia magni, sua nihili æstimat : ideo imperio patris se subjicit, duci gaudet, sequitur præceptorem, voluntate propria (qua sola peccatur) non vivit, omnem abdicat proprietatem, hoc est, sensum, consilium, voluntatem, judicium, sentire, affici, velle proprium.

Hæc humilitas, quæ ut propriam ignorat voluntatem, ita peccatum nescit, obedientiæ mater, patientiæ columna, charitatis pabulum, non modo evadit, verum etiam conterit omnes laqueos diaboli. Neque enim abstinentiam, jejunia, vigilias et cætera id genus corporalia exercitia metuit diabolus, sed humilitatem, obedientiam. Jejunare scit et vigilare, et si quæ hujusmodi virtutum instrumenta sunt, diabolus: verum humilis esse et obedire non potest. Humilitas itaque et obedientia, humilitatis alumna, vires diaboli enervant, laqueos rumpunt et omnes insidias ejus evadunt. Humilis igitur esto et obediens, et facile omnes tentationes superabis. Quare, ut dixi, fili charissime, de te præbe cunctis bonum exemplum spemque bonam quod futurus eris bonus monachus.

Signa quædam unde possit utcumque conjici, qualem Novitii in cœnobiis de se promittant spem perfectionis cœnobiticæ.

Novitius sui capitis. Novitius sui capitis, qui suam sententiam præfert sententiæ Magistri, nunquam bonus erit monachus, quia deest ei humilitas, et innititur super suum sentire.

Novitius qualis sermone esse debeat. Novitius linguosus valde refrenandus est. Sit hilaris corde et vultu serenus : sed sermone pudicus, verecundus, modestus et parcus.

Novitius contentiosus. Novitius si contentiosus fuerit, quando arguitur aut docetur, pessimum habet signum : quia nisi emendaverit, corruet in pejora.

Novitius celans res suas. Novitius si tentationes suas non revelaverit, si consilia sua non subjecerit examini et judicio ac voluntati Magistri aut Prioris, decipietur a diabolo, quia ambulat in superbia et præsumptione spiritus, aut in verecundia perniciosa, quæ oritur ex superbia.

Novitius subdolus. Novitius qui studet excusare, fallere et celare Magistrum, a vitiis non curabitur, sed corruet in mala pejora.

Novitius impatiens. Novitius quem timere habet Magister, vel cui non audet dicere Magister dicenda, non audet eum arguere, corripere, defectus indicare, etc., manebit infirmus, onerosus, et tandem periclitabitur.

Novitius mundo deditus. Novitius qui satagit omnia inquirere, et sibi non proficua appetit scire, gaudet visitatione secularium aut levium personarum, et cætera, signum habet evidens, quod animo nondum est religiosus : et quamdiu ita manet, modica speratur in eo devotio.

Novitius negligens. Novitius tardus ad officia sua, negligens in operibus suis, non prævidens per se agenda aut cantanda, sine timore, sine sollicitudine, sine verecundia, nunquam bonus erit monachus, sed pane etiam indignus.

Novitius tristis. Novitius tristis illico fiet et acediosus, et ponit nidum diabolo. Vale, fili charissime.

EPISTOLA VIGESIMA QUINTA.

Fundamentum spirituale ingressurus Religionem cujusmodi jacere, quæque huic superstruere debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Henrico filio charissimo Ordinem Prædicatorum ingressuro.

FILI charissime, ut satisfaciam crebris petitionibus tuis nonnihil scribendo, quod Instituto tuo accommodum sit, hæc pauca assigno, quibus te præmoneam, Prædicatorum Ordinem ingressurum. Fundamentum tuum sit Christus, ut pro hujus amore seculum relinquas, et quidquid in via Dei impedit, missum facias : quidquid ardui tibi imponitur, libenter et hilariter feras, memor semper quod hominibus non servis, sed Deo, nec ab hominibus remunerationem (puta aliquid laudis, gloriæ temporalisve commodi) quæris, sed a Deo exspectas. Super hoc fundamento sit ædificatio tua, ut quidquid faciendum, quidquid omittendum, quidquid tolerandum, quidquid fuerit dicendum, pure et vere facias propter Deum, hoc est, ut illi placeas, ut ejus gratiam merearis habere, ut illi fidelis inveniaris, ut in oculis ejus fias illi acceptior, ut illi magis semper accedas et proprius, ut magis illum ames fortiusque eidem inhæreas, etc.

Fundamentum monastice suscepturo quod esse debeat.

Ut omnia nostra referamus in Deum.

Si hoc perfecte cor tuum ita impleverit, ut scilicet in omnibus quæras Deum, parum movebit te, si opera bona tua ac studia, de quibus testimonium habes bonum conscientiæ et Superioris tui, cæteri homines derideant. Si tamen fieri potest, quantum in te est, nulli hominum occasionem præstes deridendi (intellige justam), odiendi, despiciendi, calumniandi, peccandi, sed potius diligendi, ædificandi, etc. ; ita tamen, quod teipsum non quæras in hoc sed Deum, scilicet ne quis turbetur, ne quis peccet, ne quis pacem suam amittat, ne quis Deum offendat.

Hoc debet fieri quantum in te est, bona faciendo, mala tolerando, iram aut malevolentiam alienam dissimulando, et bona etiam quandoque, quæ necessaria non sunt aut singularia, ad tempus omittendo (scilicet propter charitatem fraternam aut invidiam sedandam) seu celando, item informando et rationem reddendo. Nunquam tamen pro pace aliorum debes transgredi Dei aut Ordinis atque Superiorum voluntatem, sed potius odia et incommoda pati pro honore et beneplacito Dei servando.

Ut nunquam sit Deus offendendus pro pace aliorum.

Ne autem in judicio talium erres, et ne nimium tuo sensui fidas, habes Prælatum, quem ut Deum debes consulere, et ejus judicium in cunctis approbare et exsequi. In dubiis, quidquid tibi etiam videatur, non potes tu errare, sequendo Prælati judicium. Nam etiamsi ipse erraret, immunis tu eris a peccato. In manifestis autem quæ illicita sunt, ubi non hæsitas, ibi non oportet interrogare aut errorem alienum sequi. Si Prælatus juberet ut mendacium diceres, non oportet obedire. Si non potes accessum habere ad Prælatum, forsan occupatum, habeas aliquem alium Deum timentem, qui honorem Dei, tuam salutem atque profectum zeletur, quem interroges, et ductorem atque directorem sequaris et cætera. In occulto sive in publico, in societate et in solitudine, serves obedientiam tuam : quia Deus tuus, quem solum metuis, diligis, colis, veneraris, et propter quem omnia agis ut illi placeas, videt et observat te ubique.

In quibus non sit obtemperandum Superioribus.

Cæremonias igitur omnes et observantias secundum obedientiam facias diligenter ac strenue pro loco, tempore et modo, ut debes, sisque semper filius obedientiæ. Id autem facias cum intentione actuali,

quantum fieri potest, aut saltem habituali, ut hujusmodi abnegatione tuæ voluntatis, et mortificatione interioris et exterioris hominis, Deum colas eidemque placeas. Assuescas hujusmodi cæremoniis et observationibus vitale aliquid infundere, puta, cuncta faciendo cum elevatione et directione mentis interim in Deum, atque exteriora opera convertendo in orationem. Ita enim fiet, ut quæcumque feceris, non mortua, non sterilia, non ex consuetudine, nec, ut fatui somniant, ex Judaismo prodeant : sed jugis ea ipsa oratio, jugis cultus, et indeficiens allocutio ad Deum sint.

Ut in cæremoniis animus ad Deum erigendus sit.

Lectio tua sit, ut teipsum cognoscas, ut Deum sapias, ejus amore traharis, ejus beneplacitum cognoscas, accendaris ad exsequendum, discas quæ sint virtutes, quæ vitia ; quid sequendum, quid fugiendum ; quid amandum, quid detestandum ; quid desiderandum, quid mortificandum ; quid tibi desit, quid male adsit. Ejusmodi libros, qui talibus congruunt studiis, studiose legas. Nisi enim hoc fundamentum, boni scilicet monachi, prius jactatur, non eris bonus monachus.

Lectio monachi qualis esse debet.

Intende summo studio cordis puritati, affectibus vitiosis mortificandis vitiisque exterminandis, et proderit tibi plus, hoc est, majorem illuminationem recipies ex una lectione, quam alii, qui ambulant in vanitate et curiositate cordis sui, triginta lectionibus. Non est utilis prædicator, nisi magis prædicet illuminatus quam doctus, id est, nisi plus habeat de spiritu quam littera, magis sapiat quam sciat, amet quam disputet. Doctorum, qui devotione carent spiritus, verba non accendunt. Beatus ille est, cujus mentem et possidet eruditio, et irrorat sancta affectio. Primum ergo stude tibi, deinde cæteris. Primum disce ut virtus tibi sapiat, ut inhæreat : deinde stude, quomodo magistraliter de ea disputes et diffinias, quomodoque doceas alios.

Concionator quis non admodum prosit.

Studium ordinatum quod sit.

Inter Fratres ubique gratam quamdam præ te feras verecundiam, humilitatem obsequiosam, serenitatem in vultu maturam, taciturnitatem non amaram, non stomachantem, sed dulcem, ut vultum habeas quasi omnibus, citra levitatem, arridentem. Quando alii adjocantur, quando etiam pungunt, aut scommata jaciunt in te, perinde subrideas modicum, ut qui bono corde ac simplici omnia intelligas atque accipias. Iram et stomachum si sentis, ora claudas, ne aliquid exeat malignum, et vim tibi faciens cogas te ad alacritatem, ac quasi nihil tibi factum sit aut non intellexeris, sed ut ante, serenum et amicabilem te exhibeas.

Ut erga alios monachos se gerat.

Contentiones nunquam recipias, sed cedas aliorum opinionibus, maximum inde lucrum pacis et tranquillitatis recepturus. In licitis semper voluntatem alterius tuæ præferas, et habebis magnam pacem et charitatem. Aliorum defectus, secreta, occupationes, et prorsus quidquid te non ædificat, quidquid ad te non pertinet, non scruteris, non velis audire nec scire, sed potius nescire studeas, ne charitas in te fraterna lædatur, et quæ vides multa, videndo non videas, interpretando in meliorem partem omnia, et charitate cooperiendo. Nunquam tamen debet malum placere : etiam non debes leviter malum judicare sed excusare, aut generaliter nihil intromittere te de alienis, nunquam velle judicare.

Alienorum ut debeamus esse incuriosi.

Si Patres tui voluerint ut studio Philosophiæ incumbas, obedias eis ex animo, et conare illud studium ad Deum dirigere, ut scilicet prosit futuro tempore tibi ad Theologiam : ita similia omnia in Deum ordines. Nihilominus habeas (exemplo sancti Thomæ, qui cum studiis speculativis et disputativis fuisset fatigatus, revocabat animum ad devotionem, et spiritum colligebat in lectione Collationum Patrum, etc.) lectiones crebras, sed breves, veluti memoralia quædam sancta atque furtiva, ex libris devotissimis affectum inflammantibus, ne spiritu inter philosophica sola versatus, frigescas. Si aliquem offenderis, mox profunda tui humiliatione et petitione veniæ ipsum places atque reconcilies. Si tamen iratum aut aversum tibi aliquem sine causa, puta ex

Studium philosophiæ quo retorquendum.

Modus studendi S. Thomæ Aquinatis quis.

Erga iracundum ac invidum quomodo quis se gerat.

displicentia aut invidia aliqua, deprehenderis, fac quasi nescias, et eo magis obsequiosum, affabilem, humilemque te illi exhibeas,ut sic occulte animum ejus lenias, lucrerisque Christo animam ejus. Hæc pauca ne te contempsisse videar, scribo. Nam ex lectione librorum spiritualium reliqua plenissime hauries. Sunt autem opuscula multa, quæ legere debes, scilicet Bonaventuræ seraphici Doctoris, quæ in secunda parte opusculorum ejus impressa invenies, etc. Item Formulam honestæ vitæ quæ alias nominatur Speculum, etc. Revera tamen ejus auctor est idem, qui est libri Profectus Religiosorum, scilicet David de Bavaria Ordinis sancti Franscisci, valde utilis pro Novitiis. Sanctus Vincentius Ordinis Prædicatorum de Vita spirituali; et Albertus Magnus ejusdem Ordinis de Adhærendo Deo. Humbertus etiam Ordinis ejusdem de Eruditione Claustralium seu Religiosorum. Albertus quoque quemdam librum scripsit de Veris et falsis virtutibus discernendis; Directorium Contemplativorum, præsertim de Duodecim mortificationibus; Viginti memoralia et Viginti quinque passus virtutum, qui adscribuntur tamen Bonaventuræ; Confessionale sancti Thomæ,vel de Puritate conscientiæ; Stimulum amoris divini; Vitas Patrum; Collationes Patrum, cum cæteris a Joanne Cassiano scriptis; Horologium æternæ Sapientiæ ab Amando, alias dicto Henrico Susone Prædicatorii Ordinis in Ulma sepulto. Sunt alii libri multi, quos experientia comperies devotos,id est, inflammativos. Omnia hæc referas ad consilium tui Magistri, et secundum ejus judicium agas viriliter,age et confortare in Domino, cui me tuis precibus commendes, et bene vale.

Qui libri faciant ad pietatem.

Henricus Suso ubinam sepultus sit.

EPISTOLA VIGESIMA SEXTA.

Beatissima Virgo Maria et Cor Jesu Christi suavissimum quanta in veneratione devotioneque haberi debeant ab iis, qui vitam suam corrigere volunt.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus suo charissimo filio, juxta angulum cœmiterii habitanti, devotionis augmentum.

CHARISSIME fili, hortor moneoque te studiosius quo possum, ut imaginem beatæ Mariæ juxta cellam tuam nunquam sine reverentia prætereas. Saluta eam cujus est imago, dicens:

Salve, dulcis et formosa,
Mater Dei gloriosa,
Adopta me in filium.

Interim ferventissimo desiderio optes a te, quidquid illius oculis displicet in te, auferri, quidquid placet, per eam tibi a Deo impetrari. Veneratione sedula sis beatæ Mariæ devotus, quia sanctissimi omnes leguntur, et ex scriptis suis cognoscuntur eam singulari affectione dilexisse. Innumeri peccatores per eam conversi sunt atque Christo reducti, et quotidie reducuntur, qui primo ad beatam Mariam accedere non trepidant, utpote clementissimam omnibusque benignissimam.

B. Mariam ut Sanctiomnes veneratisint.

Cor Domini Jesu ut sit colendum.

Cor Domini Jesu apertum tibi magna devotione introeas, illud sedulo venerando per hoc petenda postulando, per hoc exercitia tua offerendo: quia charismatum omnium est apotheca et ostium, per quod nos ad Deum et ipse ad nos accedit. Itaque figuram aliquam dominici Cordis, aut quinque vulnerum, aut cruentati Jesu vulneribus ac livore saucii, ponas in loco aliquo quem sæpius transire habeas, quo scilicet sæpius exercitii tui et amoris excitandi in Deum admonearis. Hanc intuens memor sis exilii tui miseræque captivitatis in peccatis. Proinde gemebundis suspi-

riis desiderioque ferventi cor tuum erigas ad Deum, et mente duntaxat, sine strepitu oris, aut etiam verbis, si hæc te juvant, ad illum clama, desiderans cor tuum mundari, atque cum Christi Corde, id est, cum divino beneplacito, tuam voluntatem uniri. Posses etiam, urgente devotione interna, figuram hanc, id est, Cor Domini Jesu osculari, et animo tuo persuadere, quasi verum deificum Cor Domini Jesu sub labiis habeas osculandum, in quod cor tuum imprimere gestias, atque spiritum tuum immergere absorberique. Aut desideres videarisque tibi ex gratioso Corde ipsius attrahere in cor tuum spiritum ejus, gratiam quoque ejus et virtutes, ac prorsus quidquid fuerit ibi (quod mensuram excedit) salutare. His enim omnibus Cor Jesu exuberantissime scatet. Expedit autem, et valde pium est Cor Domini Jesu devote honorari : ad quod in omni necessitate confugias, unde consolationem quoque et omne consilium haurias. Nam ubi cunctorum te mortalium corda deseruerint, ubi imposuerint tibi, securus esto, hoc fidelissimum Cor te non decipiet, nec derelinquet.

Cor Domini Jesu honorare quam sit conducibile.

Oratio ad Cor Jesu suavissimum.

O Cor nobilissimum, piissimum atque suavissimum fidelissimi amatoris mei Jesu Christi Dei et Domini mei, trahe atque absorbe, quæso, cor meum, omnes cogitatus ac affectus meos, omnes denique vires animæ et corporis mei, et quidquid in me est, quidquid sum aut possum, in te, ad gloriam et sanctissimum beneplacitum tuum.

Oratio ad Cor Jesu.

O misericordissime Domine Jesu Christe, in Cor tuum commendo atque resigno meipsum totum. Oro etiam te, benignissime Deus, aufer a me cor meum pravum, impium et ingratum, et da mihi deificum Cor tuum : aut fac cor meum secundum Cor tuum, et secundum perfectissimum beneplacitum tuum.

Ah, Domine Deus Salvator ac Redemptor meus, aufer a me peccata mea, et quidquid tibi displicet in me : quidquid vero tibi placet, ex sanctissimo Corde tuo infunde mihi. Converte me , et posside me totum in sanctissimum beneplacitum tuum, et in tui amorem fac ut uniatur cor meum Cordi tuo, voluntas mea voluntati tuæ, ut nunquam aliud velim, nunquam aliter velle possim, quam quæ tu vis et tibi placent. Diligam te, dulcis Jesu, Deus meus, ex toto corde meo, in omnibus et super omnia.

Ad beatam Mariam cum Corde Jesu.

Ave, Maria, gratia plena, Dominus tecum. Ah, sancta Maria, utinam ejus gratia et tua semper sit mecum, et cor meum semper vobiscum. Benedicta tu in mulieribus. O piissima Mater Dei, fac me totum secundum beneplacitum Filii tui. Atque utinam ego totus tuus, et tu tota mea sis. Et benedictus fructus ventris tui, Jesus Christus pro me crucifixus et mortuus. Eia, benignissime Jesu, benedictum sit etiam piissimum Cor tuum pro cunctis miserationibus ac beneficiis ad nos inde manantibus. Tibi sit laus, honor, gloria et gratiarum actio ex me, et a singulis creaturis tuis, pro tua immensa ad nos charitate. Dulcis Jesu, miserere nostri, et præcipue mei miserrimi peccatoris, qui me omnium vilissimum atque tibi ingratissimum feci. Fac ut diligam te ex toto corde meo, atque ut placeam inhæreamque tibi totus perpetuo et inavertibiliter. Ah, Domine Deus meus, atque utinam ego vere sim totus tuus, et tu totus meus!

Beata Maria ut sit cum Corde Jesu salutanda.

Hoc, qui sic oras, ita intellige : tunc es totus Dei, quando nihil in te est quod displicet Deo : totus vero Deus est tuus, quando tu nihil amas , nihil desideras , nisi Deum, quando nihil tibi placet extra Deum. Sed nunc vale in Christo, frater charissime.

Ut quis totus sit Dei et Deus totus illius sit.

EPISTOLA VIGESIMA SEPTIMA.

Uti novellus Cartusianus feliciter incepta prosequi, a quibus sibi summopere cavere, ad quem denique scopum omnia sua exercitia destinare debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo charissimo, in arrepto monastico Instituto quotidianum spirituale incrementum exoptat.

Virtutes acquiri ut oporteat.

ANTE omnia non obliviscaris, fili charissime, propter quid parentes, socios et alia, quæ dilexisti in mundo, reliqueris et quare monasterium intraveris. Cura ut attingas finem, quem tibi proposuisti. Vis emendare vitam tuam ? vis Deo placere ? vis immaculatum te custodire ab hoc seculo ? vis virtutibus ornari ? necesse est ut studia et labores, patientiæ, passionis humiliationisque et alia hujusmodi ardua media præcedant. Cupis emendare vitam ? noli rursus amplexari quæ deseruisti, aut quæ deserere et odire debuisti. Ubique cave ne Deum, quem omnibus præferre debes, offendas. Interroga rationem tuam ante omnia agenda, si illud quod cupis offendat Deum, sive illi placeat. Si dixerit tibi ratio aut conscientia : hoc displicet Deo, responde tu : ergo ego nullo modo faciam. Sin autem placuerit, tu dic : ergo ego faciam. In hoc tamen non debes tuum examen tuumve judicium sequi, ubi ambiguitas occurrit, aut ubi indifferentia, id est, quod aliquid possit fieri aut non fieri, sed potius Prælati aut Magistri tui consilium ; ut propter obedientiam et discretionem, cui tu per humilitatem te submittis, duplicetur merces et corona operis tui. Valde enim placet Deo, ut etiam sanctæ Gertrudi revelatum est, consiliorum inquisitio, ac sui omnimoda humilis subjectio. Eliditur etiam per hoc omnis astuta machinatio diaboli, ut in Collationibus Patrum pulchre disseritur. Obedientiæ nihil præponas, quantumlibet illud videatur sanctum, solo peccato excluso. In incertis obediendo non potes peccare. Ad hoc valent exempla sanctorum Patrum, et lectio librorum D. Joannis Cassiani, Joannis Climachi, Joannis Gersonis, opusculorumque (præsertim in Speculo disciplinæ) Bonaventuræ, etc., sancti Bernardi, etc.

Ratio ut in omnibus consulenda.

Consiliis bonorum uti quam sit gratum Deo.

In omnibus operibus tuis hunc adhibe finem, ut si interrogareris immediate vel per aliqua media, tandem tamen et semper responderes : Ego facio propter Deum, id est, quia Deo placet hoc, vel ut Deo placeam per hoc. Vis deinde immaculatum te custodire a seculo. Sicut peccata deseruisti, ita modo occasiones peccatorum fugias. Vide unde periclitetur conscientia tua. Certos rumores de seculo, querimonias contra Fratres, quos tamen tu non potes meliores facere nisi bono exemplo, detractiones contra Prælatum, et hujusmodi murmurationes, item carnalia, mundana cæteraque id genus innumera audiens, non potes immaculatus abire : siquidem paulatim tepescet fervor propositi tui, et sub specie zeli charitas et bona opinio de proximo minuitur : hinc amaritudo, elatio aspernatioque aliorum subintrat. Postremo, vis ornari virtutibus ? labores et conatus præcedant : labores, inquam, non manuum aut corporis, sed animi, hoc est studium mortificationis vitiorum, passionum, malarum affectionum, abnegatio sensualium desideriorum, contempus tuiipsius, subjectio et resignatio propriæ voluntatis propriique sensus. Oportet insuper ut contra teipsum eas, contra teipsum pugnes. Non quod velis, sed quod quandoque nolis, scilicet secundum sensualem appetitum, facias. Verbi gratia, non poteris fieri humilis, si refugias humiliari. Si virga recta fieri debet curva, necesse est ut curvitatem

Quis sit actionum præstituendus finis.

A seculo immaculatum quis se custodiat.

Animam religiosi quænam inquinent.

Virtutibus ut ornemur quid faciendum.

Absque humiliatione frustra speratur humilitas.

præcedat curvatio. Ita humilitatem præcedat oportet humiliatio. Non poteris patientiæ virtutem adipisci, si omne quod molestum est tentaveris declinare aut amovere. Patiendo fies patiens, et obediendo obediens, et diligendo diligens.

Quapropter creberrime, quoties offert se occasio, si aliquid sustinendum est, dicas in animo : hoc volo propter Deum sustinere, quatenus Deus det mihi majorem gratiam deinceps patientiæ. En duplex hic finis est bene regulatæ intentionis. Si aliquid in gratiam fuerit Fratris exhibendum, dicas : Hoc faciam illi Fratri propter Deum, ut Dominus det mihi gratiam sincerioris et majoris charitatis. Ad hoc valet exempla recolere ex Vitis sanctorum Patrum, ex Vitis aliorum Sanctorum, et aliis historiis sanctis, unde homo confundatur in se, quod tantum a virtutibus illorum adhuc distet.

Deinde sicut alias monui, si quidpiam videris quod te non ædificat, non sumas occasionem similiter faciendi aut imitandi : quia et si alius labitur, forsan excusationem habet, quam tu non haberes : et fortasse non est lapsus, sed tu male judicas; aut si lapsus est, tu tamen ita graviter judicando, id est, contemnendo personam sive male sentiendo, laberis deterius quam ille qui peccat.

Neminem esse temere judicandum. *Gal.* VI, 3.

Neminem igitur judices aut contemnas : alioquin absque dubio Deus permittet te in eumdem, aut similem, aut majorem defectum labi : aut permittet te evanescere in cogitationibus tuis, quasi aliquid sis, cum nihil sis. Quidquid debes seu teneris facere, omnem adhibe curam, ut debite et perfecte (perfecte dico, non secundum commendationem hominum, sed secundum acceptionem Dei) facias. Deinde opera charitatis, si quid rogaris, aliis operibus arbitrariis præpone, quia plus habet meriti quidquid ratione fit charitatis aut obedientiæ, quam ea quæ ex propriæ delectu voluntatis fiunt. Nunquam tamen sis otiosus, nec ita vagus aut mutabilis in exercitiis, ut necesse habeas tractare aut deliberare, quid modo, quid postea faciendum incipias : sed certam habeas regulam etiam in spiritualibus, quid illo vel illo tempore velis orare, quid et quomodo illa et illa velis a Deo petere, quando et quantum et cui lectioni velis vacare. Et hoc quando obedientia aut charitas quandoque fraterna ad alia te non vocat : quia propter obedientiam debes alia exercitia tua libenter dimittere, et voluntati Superiorum inservire. Similiter etiam, quando ratio charitatis aut fraternæ necessitatis id expostulat, exemplo cujusdam sanctæ mulieris, ut puto Elisabeth, quæ consolationem et allocutionem sive a Domino, sive ab Angelo sancto accipiens, dum interea infirmum audiret se vocantem, statim dimissa contemplatione sua, dimissa delectatione et suavitate, quam cum Deo habebat, dimisso denique Deo cui colloquebatur, ad infirmum cucurrit; sed revera non dimisit Deum, quin potius illum pro charitate fraterna, qua necessitatem infirmi suæ delectationi spirituali præposuit, perfectius invenit. Nec Deus hoc ægre tulit, quod se quasi relicto ad hominem infirmum cucurrerit, sed gratissimum hoc opus accepit et remuneravit : quia illuc fuerat currendum ubi major erat necessitas.

Opera charitatis uti exercenda sint.

Ut certa sint assumenda exercitia.

Exercitia propria cur quandoque intermittenda.

Unde quidam sanctus Pater Ordinis nostri dixit : Oportet quandoque Deum dimittere propter Deum, id est, spiritualia dimittere ut corporalibus proximi necessitatibus subveniatur. Et hic intellige illa spiritualia, quæ non sunt de necessitate salutis. Ita enim fit, ut non negligantur, sed potius per illam lucrandi viam et alio modo multiplicentur : et si illud non hic, quantum ad suavitatis gustum, tamen ad futuram remunerationis gloriam percipies. Alias vero noli consueta exercitia faciliter immutare, ut nunc hoc, cras aliud eligas et sic in nullo proficias.

Deum quandoque propter Deum dimitti.

De corporalibus etiam aliquid certum habeas, ad quod curras, quando aliud magis pium aut necessarium non occurrit. Si quispiam a te laborem aut aliud expostulaverit, ita voluntarium, si acquiescere ejus petitioni licet, te exhibeas, hilarem

et serenum in vultu, ut ex te ædificetur, consoletur, et non confundatur, nec pœniteat quod te invitum rogaverit.

Amare et amari ut quis studere debeat.

Studeas semper Fratres diligere, et quantum in te est, ab omnibus diligi generali charitate, neminem secernens speciali familiaritate, si a multis tentationibus volueris te præmunire. Ad Priorem tamen et ad eum qui curam habet animæ tuæ, specialem habere debes confidentiam, securum recursum, et libere omnia secreta tua illis revelare, causa consilii petendi, et examinandi sive probandi causa, quia non omnia sunt bona, quæ nobis, propter nimiam inclinationem et tractum vehementem proprii affectus, videntur bona.

Secreta cur quibusque revelanda.

Ut nihil sine Superiorum consilio faciendum.

Cave ne quando aliquid præsumas sine Magistri aut Prioris consilio, quantumcumque videatur tibi, quod securus sis ex lectione librorum, aut propter imitationem priorum Sanctorum. Si suasum tibi fuerit, ut aliquid facias occultum per cogitationem propriam aut propter hominem, idque abscondas Patri tuo, pro certo teneas, quod hoc facit diabolus, vel ordinante diabolo fit, ut corruas, ut tentationibus involvaris inextricabilibus, ut denique decipiaris et capiaris. Vult Deus ut homo se humiliet homini atque subjiciat. Hoc per multa Scripturarum exempla probari potest. Qui sine ductore vult incedere, vel putat quod nemo sit, qui possit se ducere vel instruere, Deo permittente, cadet propter superbiam ac præsumptionem suam. Non est quod possis allegare, si forsan simplex, indoctus, inexpertus aut durus sit Magister tuus : quia non homini sed Deo commissus es, qui hominem vicarium pro se tibi dedit, qui non humana industria, sed divina inspiratione et providentia te gubernet.

Quam sit periculosum sine duce velle vitam spiritalem vivere.

Crede igitur quod certissima (si tu credideris, et divinæ providentiæ non restiteris) Dei ordinatione fiet, ut tibi humiliter propter Deum resignato, nec proprium consilium, nec propriam voluntatem habere volenti, dicatur a Magistro quidquid tibi fuerit utilissimum, licet hoc tibi non appareat, ex alia tamen parte, quam tu non consideras, fructus tibi orietur.

Si artem mechanicam discere deberes, necessario esset eligendus peritissimus magister. Quare ? Quia secundum humanam industriam, experientiam scientiamque te haberet docere. Indoctus enim perfecte nescit docere. Jam vero magister animæ tibi sumendus est, qui a Deo tibi per Priorem constituitur : hic tametsi (quamvis experientia et industria etiam multum juvent) parum doctus fuerit, aut ipsemet imperfectus, propter tamen humilitatem tuam et desiderium cordis tui, dabit et supplebit ei Deus quidquid tibi deest, ut respondeat tibi ea quæ alias ex se non haberet, hoc est, ut det tibi sana consilia et utilia. Et hoc firmiter tene, et securus ei acquiesce, rejiciendo omnia dubia et scrupulos in contrarium surgentes. Si tamen sine hæsitatione certus esses de malitia Magistri, qui aliquid suaderet quod contra Deum esset, et ad peccata hortaretur, ibi nullo modo debes obedire, sed Priori dicere, ut animæ tuæ melius provideat. Ex suspicionibus tamen non debes sentire malum de Magistro tuo : quia est callidissima tentatio inimici, ut seminet inter Magistrum et discipulum discordiam aut displicentiam, ut hujus profectum et illius meritum impediat : ut Magister nihil discipulo prædicet, aut si prædicaverit, discipulus ob displicentiam suspicionemque ad Magistrum se non recipiat, aut se non revelet, et sic in adinventionibus suis ambulet et pereat. Cavendum igitur summopere ne inter Magistrum tuum et te ejus discipulum displicentia interveniat. Cavendum præterea ne displicentia status proprii aut pœnitudo accepti propositi perturbet animum tuum. Hanc enim diabolus inducit sub specie æmulationis alterius status veluti melioris, quem proponens laudat, et omnia illic sancta tranquillaque prædicat. Deinde in hoc, quo es statu, periculosa, inutilia esse cuncta cavillatur, ut ad instabilitatem, ad insipidi-

Quantum prosit humilis submissio sui.

Diaboli quæ sit insidiosissima tentatio.

Ut proprii status displicentia sit cavenda.

tatem, ad indevotionem et ad nauseam tandem animam phantasiantis perducat, quod a te avertat Christus Jesus, Amen. Vale, fili charissime.

EPISTOLA VIGESIMA OCTAVA.

Quis scopus quisve Religionis sit finis ab eo, qui monachus cupit fieri, quærendus.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus suo charissimo filio, exuere veterem hominem cum actibus suis et novum induere, qui secundum Deum creatus est, cupienti.

OFFERENTUR regi virgines post eam, proximæ ejus afferentur tibi. Psalmi XLIV, 15.

Legimus beatam Virginem Mariam, cujus hodie est solemnis festivaque dies, oblatam a parentibus seque ipsam Deo obtulisse in templum, haud dubium, non aliam ob rem, nisi ut a mundi strepitu, a temporalium turbine segregata, Deo serviret devota, casto quoque ac puro corde illum amaret solum, continue eidem adhærens. Vixit autem nullius rei temporalis curam habens aut administrans, utpote pauper spiritu ; vixit sub obedientia pontificis, vixitque cum proposito perpetuo servandæ virginitatis, quamdiu ex Deo aliud non juberetur. Hanc tibi, fili, opto hortorque, quantopere possum, fieri patronam ac matrem, quam veneratione devota colas, cui studia tua, honoremque et obsequia impendas, quam post Christum potissime studeas imitari et diligas. Idcirco ab ea exordior, eam tibi, imo te illi commendans. Hæc namque ejus in templum illatio sive oblatio, quam Præsentationem vocamus, desiderio certe huic tuo non parum arridet, fili charissime. Quid nimirum nunc aliud petis, quam in templum recipi, Deo offerri, Deo dedicari, quo renuntiatis omnibus quæ seculi sunt, relictis quibusvis negotiis, atque adeo posthabitis curis, unum hoc agas quod tibi desiderio et cordi est, ut a cunctis, in quibus Dei honor non quæritur, sis abstractus, et uni optimo bono, hoc est Deo tuo, vivas et vaces. Hic est enim, fili, situs Religionis, scopus et finis, quem nunc quæris, si tamen nobiscum sincerum habes propositum vivendi, quem semper ante oculos habere debes. Neque enim quotquot hic sumus, propterea hic sumus, ut hoc vel illo genere, colore aut modo vestiamur, nec ut hos cibos vitemus illosque sumamus : quamvis et hæc, postquam ita receperis nostrum Institutum, necessaria fiant ut observes, tum propter corporis castigationem, cui afflictio hæc corporalium exercitiorum, ut sunt vigiliæ, jejunia, abstinentiæ et hujusmodi, necessaria est, ut caro domata spiritui obediat : tum propter charitatem fraternam, quam servat uniformitas, difformitas dividit ; tum denique quia ubi per annum cuncta, hoc est, et quæ tibi subeunda sunt et vires tuas fueris expertus, promittes, ne semper animi instabilitate tenteris, eadem te servaturum. Cujus promissionis votique solemnis nunquam pœnitere licebit, nisi voti transgressor coram Deo malueris inveniri. Hæc itaque omnia, quamvis ea tibi post professionem maxime observanda sint, non tamen, quod dixi, finis aut scopus propter quem huc venimus, sed instrumenta sunt tantum et adminicula quædam ad finem, hoc est, ad puritatem servientia cordis, quæ tamen puritas necdum ultimus est finis, sed in Deum adhuc ultra referendus, ut propterea etiam pacem munditiamque cordis quæras, quo Deum super omnia diligens, toto eidem corde, tota anima totisque viribus inhæreas. Hoc, fili, in animo

Religionis scopus quis sit.

Finis Religionis cuilibet monastico professo ante oculos habendus quis sit.

Deut. VI, 5.

sit tibi constitutum, ut si coram Deo, si in ipsa conscientia tua, sive in penetralibus tuis, quare monasterium sis ingressus, fueris interrogatus, nihil in te investigando reperire queas aliud quam hoc, ut ab omnibus abstractus, ubi Deus non invenitur, toto corde eidem soli inhæreas Deo. Pro hoc autem fine non illud tantum erit necessarium, ut mundi flagitia operaque carnis externa fugias : verum oportet etiam te impedimenta spiritus evitare, præscindere atque occasiones tollere. Quod per exercitia efficies Ordinis, puta per mortificationes carnis et abnegationem spiritus ; leve est enim ferre jejunia, solitudinem pati, tolerare silentium, abstinere ab esu carnium : at vero sensum relinquere proprium, suam damnare voluntatem, alieno subdi imperio, hocque solum quod Prælato bonum æstimatur, modo contra Deum nihil jubeatur, amplecti, durosque, ut interdum fit, aliorum sufferre aspectus, importunos odiososque tecum habitantium tolerare mores, atque demum aliorum portare onera : ibi erit labor et afflictio spiritus. Hic certe suadere te oportet, fili, et teipsum contemnere, ut propter Christum humilis, patiens, mitis, fraternaque ornatus charitate semper inveniaris. Videsne jam, fili, quam necessaria sit monacho puritas cordis, si id velit, propter quod vocatur monachus, assequi ? Propterea namque cordis multo maxime erit tibi necessaria puritas, ut discas semperque assuescas tranquillitatem et pacem habere in animo. Ad quam nunquam pervenire te putes, desideriis tuis obtemperando, quasi tunc molestia carueris, ubi illis satisfeceris, sed eadem desideria in te persequendo, frangendo, mortificando, teipsum totum, ubicumque te senseris teipsum non Deum quærere, abnegando. Hæc autem puritas, hæc tranquillitas, hæc pax cordis non in hoc sita est, ut nihil adversi patiaris, nemo tibi contradicat, nemo arguat, nemo despiciat, nemo denique tuam sententiam aut voluntatem impugnet, nemo impediat, sed ut ad hæc omnia resignatus, libenter ea recipias, nec inde turberis aut contristeris. Pacem itaque intus, id est, intra teipsum, quærere debes in corde tuo, ut tu teipsum abnegare, perfecte relinquere, atque propter Deum scias exire. Neque etiam pacem tuam ponere debes in ore aut corde aliorum, ut ad hoc velis respicere aut frustra niti, quo cæteri tuam voluntatem, aut tibi placentia agant aut loquantur : nequaquam, fili ; sed potius non absque tristitia magna id ferre deberes, ut alii se humiliando tibi serviant, acquiescant aut obediant, propterea quod humilitatis et fructum et meritum hoc modo, quæ tu tibi comparare debueras, ipsi præripiunt.

Labor et afflictio spiritus quæ sint.

Puritas cordis quomodo acquiratur, et in quo sita sit.

Pax vera ubi sit quærenda.

Cogita semper etiam in levissimis rebus, quæ tamen contra Statuta, aut obedientiam et contra Deum non sunt : Ego nolo habere propriam voluntatem, nec volo quod ex me alioqui ego vellem, sed quod cæteri volunt : melius est ut faciam voluntatem alterius Fratris quam ipse meam. Quid enim nocet mihi, ut faciam quod ille aut ille vult, relicto consilio proprio ? Satius est me fructum obedientiæ ac abnegationis meritum colligere, quam aliis relinquere. Sic faciendo, fili, habebis pacem multam.

Tyro cartusianus ut voluntatem suam abnegare debeat.

Hæc tamen omnia intelligi debent de sui abnegatione (quod prædixi) in rebus quæ licitæ sunt, et quæ sine discrimine aut fieri aut non fieri possunt : utpote quæ neque divina neque humana sunt lege prohibita. Alioqui dicendum foret, si quispiam nos contra Deum, contra legem Statutorum, aut contra jussionem Prælati, ad transgrediendum invitaret : *Oportet Deo magis obedire quam hominibus*. Quia in hujusmodi haudquaquam cedendum aut acquiescendum est cuivis importunitati, sed potius sustinendum quidquid occurrerit, ne contra conscientiam agatur, aut ne peccetur et offendatur Deus. Ita, fili, mortificando propria desideria, sive cum aliis, sive soli fuerimus, cunctisque, in quibus Dei non respicitur honor, abjectis, si tunc quæcumque sunt aliena, hoc est,

Act. v, 29.

si ea, quæ conscientiam nostram non urgent, non discutimus sed a corde projicimus, si nulli creaturæ per amorem inhæremus, ad puritatem pervenire possumus cordis, quam quærendam, sectandam, tenendam, ut nobilissimum instrumentum perfectæ charitatis, omnibus modis tibi commendo ac suadeo, exemplo beatissimæ ac pudicissimæ Virginis Mariæ cujus Cor in omni vita sua ne minima quidem macula obfuscatum fuit : imo quæ ne semel quidem Deo displicuit, sed placuit semper. Jam igitur ad habitus eas susceptionem, et para cor tuum ad Spiritus Sancti receptionem, qui invocabitur super te : cor tuum para. Quem sic opto recipias, ut eidem indivisibiliter, inseparabiliter inavertibiliterque conjungaris. Quod non tibi soli, sed omnibus quoque nobis largiatur Jesus Christus super omnia Deus benedictus. Amen.

Cor purissimum ut habuerit B. Virgo Maria.

EPISTOLA VIGESIMA NONA.

Otium inutile quantopere fugiendum : Christi vitæ uti monachus sese conformare propriasque concupiscentias abnegare debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus suis charissimis fratribus ac filiis Jesu vitæ imitationem exoptat.

OMNIS arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur. Matthæi III, 10.

Quam studiosos bonorum operum nos esse velit Deus, Fratres charissimi, quamque ferventes atque sollicitos, ne tempus nostrum otiosi atque inutiles transigamus, reddi nos cupiat, nemo est vestrum qui non intelligat. Neque enim mala tantum opera vetat, sed desidiam, otium, acediam, socordiam atque negligentiam quoque prohibet, quando dicit : *Omnis arbor quæ non facit, etc.* Quid faciam, inquis, ne otii sterilitatisve arguar ? Christum debes sequi. *Si quis,* inquit, *vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam, et sequatur me.* Non monachis hoc solis locutus est Christus, sed omnibus qui Christi nomen sibi vindicant, hoc est, qui christiani et esse et dici volunt. Certe negotium tibi hic propositum est negotiosissimum, et opus omni studio ac labore plenum. Quod si vere amplecti volueris, non præteribit tempus quod ignavia absumat. *Si quis,* inquit, *vult post me venire.* Quis est, quæso, qui non velit post Christum venire ? Omnes quotquot christiani sumus, in Baptismo ad hoc instituti sumus, in hanc militiam juravimus omnes, ut sequamur Dominum Jesum. Quid igitur nobis est agendum ? *Abnega temetipsum.* Exue veterem hominem. Delectat otiari nugarive, delectat fortasse etiam proximo detrahere. Abnega temetipsum. Continens esto linguæ tuæ. Memor esto illius verbi : *Quod tibi oderis fieri, alteri ne feceris.* Vide quomodo alteri irasceris de te malum loquenti. Hoc modo quoque irascere tibi, quando de altero te sentis male loqui. Abnega teipsum, idque facito non propter timorem hominum, nec propter honestatem tantum, sed propter verbum Christi. Abnega teipsum, Christus sit tibi in corde, cujus amore abstineas male loqui. Volebas ire ad injuriam faciendam proximo, volebas ire ad adulterium, delectabat te mentiri, fallereque simplicem, in animoque habuisti quodvis peccatum aliud agere, quia delectabat : sed occurrit adversarius in itinere tibi hoc prohibens, puta verbum Christi. Consenti igitur adversario tuo quamdiu es in via, ne accuset te apud judicem, et judex te tradat in carcerem, etc. Abnega igitur teipsum, et concupiscentiæ tuæ adhibe

Luc. IX, 23.

Coloss. III, 9.

Tob. IV, 16.

Matth. VII, 12.

Matth. V, 25.

Frenum cujusmodi concupiscentiis injiciendum.

frenum. Frenum hoc Christi sit amor, qui te detineat ne facias quod alioqui facere voluisti : fastidis cibum viliorem, concupiscis delicata, vis servire concupiscentiæ ac ventrem tuum tibi facere Deum, ambis honores, sed recole Christum dicentem : *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde.* Animadverte, quia pro peccatis tuis Christus fel acetumque gustavit.

Matth. XI, 29. *Ibid.* XXVII, 48.

Dicis fortasse : Quid commodi Christus habet, si ego a delicatis abstinuero, si jejunavero, si desideria mea et concupiscentias, quæ oblectarent, mihi interdixero ? Jam mihi salus parata est : jam pro delictis meis satisfactum est a Christo : ultra quid ego me torqueam ? Non propterea te abnegabis, non propterea desideria prava vanaque in te mortificabis, quod inde commodi quid offeras Deo. Neque enim tuis studiis efficies aut operibus, ut ditior honoratiorve atque semper et fuit et est, fiat Deus ; nec tuis operibus absque Deo vel peccata redimes, vel comparabis salutem : omnino satisfactione Christi eges, sine qua nulla tibi est salus. At vide ne hanc a te facias alienam. Christus pro te esurit et sitit, Christus non solum Patri, sed tortoribus quoque obedivit, Christus semetipsum in omnibus abnegavit, Christus pro te amarissima quæque passus est. Numquid ideo hæc omnia egit, ut quæcumque tu agas, jam sis salvus atque securus ? An nescis quid tibi præceperit, quid interdixerit ? Non potest tibi esse salus, quantalibet pro te Christus sustinuerit, si ejusdem contraieris præceptis, nec humili pœnitentia id revocaveris. Verbum Dei, universamque Sacram Scripturam perlege, et vide quid tibi mandatum, quid prohibitum sit : iis obtempera et fiet ut Christi sit tibi salutifera satisfactio. *Tolle crucem tuam :* adversa videlicet quæcumque patienter amplectere pro Jesu amore. Quæ adversa sunt, quæcumque molesta sunt, quæcumque involuntaria tibi alioqui sunt, propter Christum fiant chara et voluntaria, ut inde illi placeas, non quia pateris, sed quia ejus amore pateris. *Tolle crucem tuam,* inquit Christus, id est : quæcumque anguntur voluntarie sustine, ac si ego tibi imponens eadem dicerem : Hæc sustine propter me. Noli vindictam cogitare. Noli pro malo malum reddere, sed dilige potius inimicos tuos, benefac iis qui oderunt te et ora pro persequentibus et calumniantibus te. Sequere me, quomodo ego ambulavi (si vis Christi esse) oportet et te ambulare. Vitam meam intuere, qui tibi vivendi exemplar factus sum. Disce a me, *quia mitis sum et humilis corde.* Opera novisti misericordiæ et alia quæ tibi præcepi : hæc non sciendo legendove, sed operando implentur. Relinque contentiones de operum meritis, et an opera sint bona necessaria ad salutem. Quomodo præcepta mea implebis absque operibus ? Sed non eo studio operari debes, quasi cœlum a me velis mercari. Nec trutinari quid merueris debes, nec grandia æstimare quæ facis. Nihil felicitate dignum absque me agere potes, qui hujusmodi opera omnia tibi tecumque operor. Ego meritum efficio ac tibi dono. Tu ergo pro solo amore et ad obtemperandum meo beneplacito, atque ut placeas mihi, opera bona fac. Arbitrare te prorsus nihil egisse, quia revera tua sunt opera nulla, et ex misericordia sola mea salutem tibi emendica, non tamen ut segnior propterea in bene agendo aut tepidior fias, sed ut ibi quæcumque poteris effeceris dicas : Servus inutilis sum. Et non in aliquo opere, sed in sola mea bonitate nitaris atque confidas. Hæc imprime tibi, et fiet ut arbor sis non sterilis et absque fructu. Quod nobis omnibus Deus concedat, qui est super omnia benedictus in secula. Amen.

Satisfactio Christi quomodo fiat homini salutifera.

Matth. XVI, 24.

Rom. XII, 17.

Luc. VI, 27, 28.

I. *Joann.* II, 6.

Is. XXVI, 12.

Opera bona quo animo perficienda.

Luc. XVII, 10.

EPISTOLA TRIGESIMA.

Uti is qui in monastica Religione per solemne votum sese constrinxit, vitam suam auspicari juxtaque suæ vocationis normam vivere debeat : quæque ea sint quæ eum ab ejusmodi vivendi genere avocare possint : quomodo item illi eadem vitanda sint.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus confratri suo charissimo Joanni Juliacensi noviter professo salutem et jugem suæ professionis memoriam.

Ex hac epistola liquet qualis auctor hic fuit etiam in juvenilibus annis.

EX singulari, charissime Frater, quem ad vos habeo, charitatis affectu, et quia Magister vester idem ipse et meus ad hoc me monuit, decrevi dilectioni vestræ scribere perpauca, non quasi aliquid vos docens, sed ut id quod mihi, quotidie exhortans memetipsum, propono, etiam vestræ charitati non abnuam communicare. Arbitror enim, si quispiam hæc observando receperit, nec fructu careat, nec laboris pœniteat.

Ut suæ intentionis, cur in cœnobium venerit, memor esse debeat monachus.

Memor esto, o Frater (meipsum alloquor vobiscum) professionis tuæ, vocationis tuæ, et primæ intentionis, quare huc venisti : non ad delicias, non ad otium, non ad fabulationes, non ad somnolentiam et voluptatem carnis, non ad sectandam propriam voluntatem, sed ad faciendam pœnitentiam pro peccatis præteritis diluendis et futuris cavendis. Hæc autem pœnitentia non in hoc consistit, ut omnia habeas ad nutum, ut nihil sit molestum, nihil grave, nihil durum, nihil asperum : quia sic non esset pœnitentia, id est, satisfactio pro peccatis præteritis. In omni ergo adversitate vel molestia, dic tibiipsi : Ecce Frater, hoc est propter quod venisti, hoc est quod elegisti. Si voluisses habere voluntatem tuam, non huc venisses. Fac ergo, quod te facturum promisisti.

Voluntas Dei beneplacita quæ

Aliud est tamen perfectius propter quod venisti, et magis præcipuum, ut non solum ad faciendam pœnitentiam, sed ad cognoscendam et faciendam Dei beneplacitam voluntatem venisse te memineris.

Est autem voluntas Dei, ut ultra communia præcepta cunctis ad salutem necessaria, observes etiam illa sive præcepta, sive monita, sive consilia, quæ Patres tui Spiritu Sancto illustrati statuerunt, et ad quorum observantiam te sponte mancipasti.

Non attendas si aliquis vel aliqui ex commilitonibus tuis in observantia pigrescant, si obliti professionis suæ retrogrediantur, sequentes consolatiunculas carnales, spiritum exstinguentes, in transgressionibus Statutorum proni, ad exteriora exercitia diffusi, ad obedientiam tardi, sub correctione cervicosi, quia si illorum opera indebita fueris imitatus, non eris ab illorum præmio exors aut immunis. Quid ad te, si alius quod promisit aut debet non observat ? Negligentia ipsius te non excusat : nihil propterea remanes minus obligatus ; sicuti etiam si bene fecerit, tu nihil inde eris remuneratus.

Sit igitur tibi firmum propositum, sit omne studium, sit totus conatus tuus, ut vivas secundum Statuta tua, juxta interpretationem et ἐπιείκειαν Superiorum tuorum et aliorum bonorum Deum timentium.

Debita ut sint Deo solvenda.

Persolve Deo debita sua loco, tempore et modo sicut oportet.

Distingue tempora secundum instituta Patrum. Quando orandum fuerit, ora : quando comedendum, comede : quando dormiendum, requiesce : et sic de cæteris.

Nam sic faciens, propter obedientiam semper mereberis, etiam ubi operi illi de genere suo alias non esset meritum : imo ubi etiam alii ex propria voluntate hoc

idem facientes frequenter peccarent, non ratione operis, sed ratione corruptæ intentionis, quæ ubique se miscet, ubi obedientia deest.

Ut non possit proficere qui abjicit decreta majorum.

Difficile est, imo, ut verius loquar, impossibile aliquem proficere, qui ordinationes Patrum parvipendit, socialem conversationem turbat et confundit, tempus dissipat, ipse sibi magister et legislator est: orat quando vult, dormit quando vult, laborat quando vult : pervertens ordinem, diabolo instigante, ut semper id faciat eo tempore quo fieri Statuta prohibent : et quando licet facere, occupatur circa alia sibi placita, et sic non solum evacuat a se omne meritum, sed etiam incurrit in dies magnum animæ detrimentum, et Religionis dispendium. Tu vero ordina cuncta opera tua ad obedientiam, secundum obedientiam et propter obedientiam, ad placendum summo et optimo Deo.

Divina præsentia semper attendenda.

Ubicumque fueris cum aliis aut solus, semper habe oculos tuos ad divinæ majestatis præsentiam, quæ te observat, cunctas cogitationes intuetur, intentiones disquirit, et omnes motus tuos animique affectus dijudicat. Non audeas solus facere, quod non auderes Priore præsente vel Magistro ; quia major tibi necessitas incumbit reverentiam præstare Deo et Angelo tuo, qui semper tecum sunt et vident te ab intra et extra, quam cuilibet hominum.

Verecundia ubique servanda.

Quantumcumque fueris solus, semper habeas te verecunde, in lecto, dormiendo, surgendo, exuendo, necessitates corporis faciendo, et ubicumque fueris, ac si videreris ab hominibus, propter Angelos et propter conspectum Dei. Legitur de quadam sacra virgine, quæ nunquam etiam pedes suos nudos conspexit per multos annos, quanto minus cætera membra, ex verecundia et amore castitatis. Similia de Sanctis plura leguntur, qui proprium corpus nudum nunquam præsumpserunt aspicere.

Tempus ut fructuose expendatur.

Cum feceris in cella quæ ex debito vel ex speciali obedientia teneris facere, studeas tempus reliquum fructuose expendere: faciendo tibi consuetudines, ut quid quolibet tempore faciendum scias, et non ducaris curiositate instabilitateque mentis, eligendo nunc hoc, nunc aliud, etc.

Exercitia externa ut sint admittenda.

Exercitia tua distingue discreta, ut inter spiritualia interpolatim admittas corporalia : et ita admittas, ut spiritui tuo serviant, non devotionem exstinguant : ut ipsa te fortiorem reddant ad spiritualia, non pigriorem : ita illis inhæreas, ut possis dimittere, quando libet. Ordina exteriora exercitia semper ad spiritualia, ut convenientibus illis possis et alacrius intendere. Quod si contrarium feceris, perversus fit ordo.

Exercitia ut sint alternanda,

Non incumbas alicui exercitio, etiam spirituali, eorum quæ sunt supererogationis, usque ad fastidium, ut tædeat redire : sed etiam spiritualia propter jucunditatem mentis et relevationem naturæ studeas alternare.

Lectio cujusmodi erit.

Lectio tua sit ad compunctionem inveniendam, ad inflammandum affectum, ad illuminandum intellectum, ut scias quid te oporteat facere, ut diligas diligenda, et odias odienda. Non legas ad ostentationem, ut habeas quod possis allegare et sciens videri, nec ad curiositatem, sicut qui omnes libros respiciunt et in nullo proficiunt. Satis est illis vidisse. Legere seculares historias, et seculi audire rumores, nescio utrum illorum plus noceat : neutrum enim decet monachum.

In dubiis ut quis securus sit.

Diffinitionibus Prælati et Magistri tui plus innitaris quam tuæ lectioni : eo quod doctores non potuerunt respicere ad omnes circumstantias, quæ fere in singulis actibus variantur : nec est tam generalis regula, quam non convenit pro loco et tempore variari. Idcirco in omnibus dubiis non innitaris prudentiæ tuæ, sed consiliis eorum quibus te commisisti. In omni dubio securus esse potes et sine peccato, si acquieveris consilio Prælati, Magistri vel Confessoris discreti : quia etsi illi errarent, tibi tamen hujusmodi error non pro peccato sed pro merito, scilicet humilitatis et obe-

dientiæ a Deo imputatur : et hoc in dubiis et in scrupulis; nam in manifestis nulla est dubitatio.

Noli esse extra disciplinam et curam Magistri tui, sed quamdiu vixeris, habeas illum in reverentia, tractans cum eo omnia consilia tua, et secundum judicium illius dirigens omnia opera tua. Cave ne unquam tibi sapiens videaris, et sensu proprio ducaris. Nam ut sanctus Vincentius et reliqui Sancti experti testantur, nunquam Deus alicui gratiam suam dabit proficiendi, qui quanticumque etiam sit ingenii, quantæcumque litteraturæ, quoscumque etiam habuerit libros, si habuerit aliquem qui se potuit instruere, et negligit vel contemnit, existimans se sibi sufficere. Deus enim vult ut se subjiciat homo homini. Propterea magnum Paulum per seipsum noluit instruere, sed misit eum ad Ananiam, dicens : *Vade ad Ananiam, et ille dicet tibi quid te oporteat facere.* Propterea sancti Patres in Ægypto et Thebaïde ad summam perfectionem, quia sub obedientia etiam usque ad impossibilia persistebant, cito pervenerunt. Multa habes in Vitis Patrum et in Collationibus : et in quotidianis experimentis cernitur, quanta pericula incidant, qui sine rectore incedunt : et quam expediti sint in spirituali profectu, qui diffinitionibus sui Prælati vel Magistri se humiliter submittunt et confidenter acquiescunt.

Sensus proprius proculcandus.

Act. IX, 7.

Secreta non omnibus detegenda.

Defectus proprii non passim omnibus aperiendi.

Pax cordis in quo sita sit.

Secreta tua noli omnibus communicare : sed tam virtutes quam defectus tuos, præterquam Priori, Confessori et Magistro, quibus te plene et nude manifestes, studeas celare. Nam licet de se humilitatis sit, proprios defectus manifestare vel dicere Fratribus, sicut in Vitis Patrum plerique leguntur fecisse, tamen his temporibus, quando omnes proni sumus ad scandalum, inexperti, suspiciosi, amari, superbi, etc., non expedit, nisi cognosceret quis et quibus loquitur, et sciret sibi hoc profuturum. Stude semper pacem habere in corde tuo. Hæc autem pax non consistit in non sentiendo adversa, sed in patienter tolerando. Nec tunc pacem habere te putes, dum nemo te arguit, premit, despicit, deridet, etc. : sed dum hæc et similia adversa æquanimiter et sine mentis perturbatione susceperis. Nemo potest te lædere, nemo potest te inquietare, nemo potest pacem tuam tollere, nisi tu ipse. Molestia quæ venit ab extra, non est quæ gravat te; sed superbia tua, immortificatio tua, propria voluntas, proprius amor faciunt tibi gravamen. Si enim te contemneres, ipse non doleres contemni ab alio. Multum juvat ad pacem et quietem, parum, raro et non nisi necessaria loqui. Silentium tuum sit cum aliqua serenitate vultus conditum, ne alii putent te ex amaritudine tacere. Si aliquis te pungit, deridet, aut si familiariter alloquitur, semper ostende vultum serenum, quasi subridendo, et cave a multiloquio. Sicut in facie serenitatem, ita in corde dulcedinem, in moribus maturitatem, in gestu honestatem, in opere et in omni conversatione studeas exhibere humilitatem. Quantum in te est, cura ab omnibus diligi, et omnes diligere, fuge contentiones, vanas disputationes, et cætera hujusmodi quæ charitatem vulnerant. Charitas ad omnes habenda est, sed familiaritas singularis ad aliquos abjicienda; quia generat frequenter graves tentationes et suspiciones ex parte sui, alterius et cæterorum. Quotidie habeas certas quasdam petitiones pro virtutibus acquirendis et vitiis exstirpandis. Facias tibi memoralia, ut in illo loco, in illo tempore, in illa hora, ante hoc et illud opus, velis hoc et hoc a Domino petere, pro illo et pro illo gratias agere, sic et sic te commendare, illius et illius Sancti memoriam agere, quid orare et in quo animum tuum occupare habeas. Bonas consuetudines et exercitia solita noli postponere nec faciliter variare, nisi vel propter obedientiam, vel ob discretionem, et tunc fiat cum consilio tui Magistri vel Patris spiritualis. Facias tibi propositum, quomodo te velis habere in choro, in colloquio, in illo tempore et in illo, item pro illa virtute et illa conquirenda ; et quoties illud propositum transgressus fueris, petita misericordia a Deo, a novo propo-

Nemo lædi-tur nisi a seipso.

Loquendum quam sit discrete.

In facie, corde, moribus, gestu, opere et conversatione ut se monachus exhibere debeat.

Propositum bonum ob crebros lapsus non dimittendum.

Singularitas quæ fugienda sit.

ne. Noli desistere a proposito bono et conatu, etiam si centies caderes uno die, donec Dominus laborem tuum respexerit et auxilium miserit. Singularitatem inter Fratres fuge, in iis quæ fieri possunt vel omitti. Nihil insolitum vel novum attenta sine consilio. Si tibi insolitum quid in anima vel corpore evenerit, quantocius indicare studeas illi qui tui curam habet, sicut Magistro vel Priori. Cogitationes de habendo, vel ut esses in alio statu, aut loco, sicut cogitationes fornicationis in principio abjicias; quia gravissimæ tentationes et inquietudines oriuntur inde illis, qui non curant easdem in principio rejicere. Statum Domus et conscientias Fratrum studeas potius nescire quam scire : alioquin non habebis pacem. Ad cavendum detractionis vitium, consultissimum est remedium, de absentibus omnino non loqui. Noli quempiam accusare aut leviter reprehendere, nisi sit tale quod accusatione foret dignum, quod vergeret in scandalum Ordinis, personarum, vel in ipsius peccantis periculum, sicut quando esset mortale vel inducens ad mortale, et quando speratur emendatio illius qui admonetur.

Detractio ut caveatur.

Hæc, charissime Frater, charitati vestræ volui communicare: non quia ego ita facio, sed facere una vobiscum propono, et vos mecum ad faciendum invito. Obsecro autem vos per viscera Jesu Christi, ut pro me oretis, ut cujus gratia hæc potui scribere, illius merear et adimplere, ne mihi improperetur illud evangelicum : *Medice, cura teipsum.* Arbitror tamen quod et si vita discordat a doctrina, et mihi objiciatur, quod aliud doceam aliudque faciam, confusio hæc poterit mihi fore salutaris. Valete, et Dominus faciat vos spiritu crescere sine defectu. Si animum applicaveritis et bonam voluntatem ad Deum, ambulando sub obedientia, et non declinando ad dexteram neque sinistram, *docebit vos unctio ejus de omnibus.* Opto autem vobis, charissime Frater (quod in principio debueram), ut in pinguedine terræ, hoc est, in dulcedine devotionis, in promptitudine bonæ voluntatis, in fertilitateque bonorum operum, et in rore cœli desuper, id est, in consolatione Spiritus Sancti, in affluentia denique omnium gratiarum et charismatum, sit benedictio et vestra et mea. Amen.

Luc. IV, 23.

I. *Joann.* II, 27.

Unctio Sancti Spiritus quos doceat.

Gen. XXVII, 28.

EPISTOLA TRIGESIMA PRIMA.

Ut nemo ex levibus signis de culpis internis facile vel temere judicandus sit, et quomodo aliorum facta sint in saniorem sententiam trahenda.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Fratri N. charitatem fraternam, et bene sentire de proximo.

CHARISSIME Frater, quoniam in proximo hujus diei colloquio ex singulari, ut credo, ad me quam habes, confidentia, denudasti cor tuum mihi circa quamdam, quæ te movet, turbationem : molestum namque tibi est, quia ille Frater, quem nosti, per vultus tristitiam te pro quibusdam defectibus reprehendit : ut, super silentii fractione et hujusmodi ; et in hoc, ut tu existimas, te judicat ; cum ipse pejor sit per temerarium judicium et per superbiam, qua seipsum tibi præfert servantem Statuta, et te quasi negligentem contemnit, quam tu, qui licet in parvis transgrediens, tamen temetipsum humiliter recognoscis et alios non judicas. Optima et vera sententia. Nam revera qui alium judicat aut contemnit pro aliquo defectu, plerumque suo judicio plus peccat, licet sibi innocens videatur, et deterior efficitur apud Deum quam alius quem contemnit. Verum sustine modicum, charissime, et noli nimis cito

Alium judicans temere ut peccet.

tibi, quasi bene sentienti et juste commoto, ex verbis meis blandiri. Ostendam enim tibi, quia ex ore proprio teipsum judicas, et hæc sententia tua non minus te quam alium, ne dicam plus, damnat. Ecce stas, cum aliquo Fratre, verbi gratia, loqueris, et tempore etiam forsitan et loco suspecto : præterit nescio quis, tristem ostendens vultum, et quasi faciem indignantis præ se ferens, vel posterâ et sequentibus diebus vix tibi loquitur. Murmuras in corde, et diversi tibi occurrunt suspicionum aculei, quod scilicet te judicaverit tanquam silentii fractorem, cum potuerit et debuerit hoc in meliorem partem interpretari, et non pronus fuisse ad male sentiendum de proximo, et quod ipse festucam in oculo tuo tam cito indignabundus viderit, habens et non sentiens trabem superbiæ et judicii temerarii in suo. Ecce adverte quid cogitas, quid sentis, quod tu scilicet minus peccasti loquendo, et ille gravius judicando : et ideo non debuit se extollere, non debuit te reprehendere. Adverte quando tu talia cogitas, talia sentis, numquid non et tu illum judicas, et magis quidem temerarie quam ille te ? Esto quod ille te judicaverit fractorem silentii, et negligentem, et hujusmodi. De exterioribus te judicavit, quæ vidit et audivit. Nonne Apostolus sibi dicit, non prohiberi de exterioribus judicare ? Sed dicis : Possunt ista, quæ a me videt, in bonum interpretari. Possunt equidem dico, nec abnuo quin etiam debent, ubi non advenerit de mala intentione certitudo. Sed vide : si ipse male facit te judicans de exterioribus, quanto amplius tu peccas, cum defectibus tuis hanc etiam tibi eamdem judicandi præsumptionem usurpans ? Et ille quidem, si tamen ita est, judicat te, ut prædixi, de exterioribus parvis defectibus : tu vero judicas eum de interioribus, quæ soli Deo possunt esse cognita, et de quibus nec Prælato licet judicare, tanquam humilitatis et charitatis desertorem, et alienorum defectuum discussorem temerariumque judicem. Unde tu potes scire quod ipse te judicat ? Quomodo potes scire quæ ipse cogitat ? Si dicis. Ipse me reprehendit ; et ego dico : et tu sentias quod bene et juste. An omnis qui reprehendit aliorum vitia, etiam quos reprehendit putas contemnit ? Minime. Potest enim reprehendere ex zelo pro tuo profectu, pro aliorum scandalo evitando, et pro præcepto evangelico de correptione fraterna adimplendo, et demum pro disciplina Ordinis conservanda. Sed iterum dicis : Ipse facit mihi injuriam et innocentem reprehendit. Audi : Quomodo tu vis alium de te bene sentire, sic debes et tu de illo. Reprehendit innocentem. Et ego dico, non ut prius, quod bene, sed eo melius, tibi scilicet, quia innocens es, et tamen debes cogitare, quod error est ex charitate procedens : alioquin si aliter sentis, temetipsum judicantem similiter condemnas.

Luc. VI, 42.

I. *Tim.* V, 24.

De internis culpis aliorum nulli judicare licet.

Matth. XVIII, 15.

Sed non desinis objicere, quia turbatum et tristem indignantis animi vultum ostendit, aut forte non reprehendens longo tempore quasi mutus te præteriit : ergo te contemnit aut odit. Ecce quia tu judicas et de interioribus et gravioribus quam ipse te : et tanto gravius etiam peccas quam ille, quanto gravius est hoc in quo eum judicas quam illud in quo ipse te. Ipse te judicavit, ut dicis, negligentem in quibusdam et transgredientem Statuta humana, licet utilissima, et a Spiritu Sancto dictata : tu vero judicas eum superbum, contemptorem proximi, judicatorem ante tempus temerarium et præsumptuosum : et hoc vide quomodo gravius est peccatum, quia contra divinum præceptum. Sequitur ergo, quod tu habens illos defectus humanos, etiam habes illud judicandi vitium et detestabilius quam ille, quod tamen putas te adeo abominari. Tunc autem non habes, si sentis pie et simpliciter quod ex zelo te monet et ex charitate, et quod tristis vel tacens est ex alia causa quam tu putas : forte ad evitandam levitatem, zelans in seipso gravitatem monastici status, ut sit maturus in gestu et continens linguæ.

Ut quidam alios judicent, ipsi magis rei.

Ut aliorum facta sint pie interpretanda.

Hoc crede mihi, inter omnia est etiam mihi unum de præcipuis de quo me repre-

Levitas quam sit perniciosa.

hendo, et emendare propono, ut levitatem omnis devotionis dissipatricem et timoris Dei evacuatricem a me abjiciam, sed non prævaleo. Quando enim sum inter Fratres, tunc quasi sub intuitu affabilitatis vel charitatis, etc., me totum effundo. Et si tunc post hoc emendare incipio, tacens et dolens de excessu, nonne alii forsitan et me non incongrue possent judicare tanquam mutabilem vel simulatorem gravitatis, vel habentem aliquid amaritudinis, quem paulo ante viderunt tam promptulum ad loquendum et jocandum, etc. Ostenditur tamen etiam a quibusdam aliis tristior vultus, non ex animi amaritudine, sed ex discretione, corripiendo per ostensionem vultus illos, quos non audent vel non possent verbo corripere, vel quos non sperant posse æquanimiter verba sua tolerare, ut ex vultu, sic et reprehendentium animum et suum, ubi deliquerunt, defectum agnoscant. Sentiant alii quidquid volunt : ego non reputo illum bonum monachum, qui videns suæ Regulæ transgressionem a quibuscumque, æquanimiter portat et in corde non vulneratur. Damno amarum judicantis animum erga Fratrem, sed laudo dolentis et zelantis pro Religione sincerum, ubi fuerit, affectum.

Bonus monachus ut habendus non sit qui non habeat zelum Ordinis sui.

Hæc breviter pro exhortatione tibi scripsi, ut errorem deponas, amaras suspiciones non admittas, judicare alium, sicut tu non vis judicari, non consentias : sed sicut de te ita et de aliis bene sentire posse credas. Ignosce mihi, si in ostendendo tibi vitium tuum, quod in te non videras, et carpebas in alio, forsitan te læsi, et crede etiam me non judicantis erga te, sed dictantis, prædicantis et exhortantis animum habuisse, qui quasi pro multis loquens nescit quem tangit, et cum omnes reprehendit, omnes damnat. Forsitan nemo est in turba, quem quasi conscientia reum pungit. Vale, et hæc tibi pro memoriali ad postem, seu ad superliminare cordis tui inscribe : Si vis amari, ama : si non vis judicari, non judica. Ama nesciri, et ab omnibus vilis reputari. Omnes cogita fragiles, sed neminem æstimes te fragiliorem. Vale, Frater charissime, et ora Deum pro me.

Sententiæ memorabiles.

EPISTOLA TRIGESIMA SECUNDA.

Ut cœnobita suæ vocationis obliviscens pœnitensque revocari possit ad sanam mentem : occasionem quænam ad instabilitatem præbeant : quantaque mala vel sola immortificatio afferat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Fratri Nicolao cartusiano tyroni, Jesum Christum, suæque sponsionis solemnis jugiter memoriam et executionem precatur.

LECTIS, Frater charissime, charitatis vestræ litteris, nescio utrum insipientiæ vestræ, an infirmitati magis sit compatiendum. Juvenis estis in Ordine, et cui jam frena magis quam calcaria ultro jam ad omnia currenti adhibenda forent. Quod cum aliter vobis usu veniat, perspicite, quæso, quid in causa sit. Non solum non currere vultis, sed ne ambulare quidem in via Domini. Quo igitur divertetis ? Ad seculum ? Et hoc vobis adeo non salubre, adeo perniciosum, ut impetrare sit impossibile, nisi verbotenus fortassis ad damnationem vestram. Charissime Frater, quis adeo infirmus, ut pro remedio quærat mortem ? Et si reperiatur forsan quispiam vesanæ mentis hujusmodi, ut mori semel malit quam ærumnose vivere, vobiscum aliud agitur. Neque enim de temporali morte, quæ paucis interdum horis supera-

tur, sed de æterna animæ vestræ damnatione vitanda, consultatur. Ad seculum vobis redire impossibile est, nisi cum animæ vestræ damnatione, cum æterno interitu : quandoquidem gehennæ vos prævaricando immergetis. Nihil, charissime mi Nicolae, opponatis bullas apostolicas, per te tuosque fortasse, ut allegatis, impetrandas ? Non cognoscit eas in hoc negotio Christus : non metuit diabolus : decipietur pauper Frater meus Nicolaus et sicut prævaricator in ollam æneam sulphure et pice plenam perpetuo cruciandus damnabitur. Dispensatio hæc solum in judicio Ecclesiæ suscipitur, scilicet ne quis, si eam etiam impetraretis, tanquam apostatæ vobis molestus sit : at aliter in judicio Dei agitur. Examinabitur Nicolaus filius meus, quare impetraverit, et ibi duplici sententia punietur : una quod solemne sit votum prævaricatus : altera etiam quod judici Ecclesiæ imposuerit, id est, quod fefellerit allegando non causam pro causa. Non poterit ille Judex excusationibus placari nec astutiis falli. Cor vestrum (quod ne vobis quidem reor hoc tempore sit satis notum), et omnes cogitationum atque intentionum medullas discutiet. Non invenietur causa a solemni voto prævaricandi, aut dispensatione recedendi, quod in proposito vestro idem est. Dicitis : Infirmus sum, non possum onera Ordinis portare, quia delicatam habeo naturam. Charissime Frater, nescitis hanc et non aliam viam esse ad vitam ? Nonne *per multas tribulationes intrare oportet in regnum Dei ? Nonne oportebat Christum pati, et ita intrare in gloriam* non alienam, sed *suam?* Si sine flagello exire mundum non potuit qui sine peccato venit, quomodo sine flagello impurgatus et pollutus Frater meus Nicolaus intrabit in regnum alienum, qui semper in peccatis vixit ? Quomodo coronabitur qui pugnare noluit ? Quomodo consolabitur qui infirmus esse recusavit ? *Arcta est via,* inquit Christus, *quæ ducit ad vitam,* et ego latitudinem quæram? Charissime Frater Nicolae, in errore estis magno, cui merito est condolendum. Si cupitis salvari, non alia spes erit, quam eo pacto et modo, quo Christus docuit verbo et exemplo, et Sancti omnes vixerunt. Non fuerunt, dicitis, Cartusienses. Verum est, sed fuerunt omnes patientes, humiles, resignati Deo et Ecclesiæ, et Prælatis obedientes. Quod cum vos cœperitis esse, peribit omnis tentatio vestra. Non erit quod absolutionem ab Ordine petatis. Multas gratias agetis, quod susceptus estis : preces offeretis, ne Ordo aliquando vos projiciat. Quia, dulcissime Frater, non est hæc causa petitionis vestræ, quod estis infirmus aut indispositus : sed (ignoscat mihi charitas vestra) quod estis aridus, acediosus, ab amore Dei vacuus, et in passionibus vitiosis immortificatus. Hæc sunt quæ generant vobis molestiam et infirmitatem. His exstirpandis insistat animus vester, et contra vosipsum totum vos erigite. Occurret vobis Dominus illico, et quod molestum erat faciet primo vobis tolerabile, tandem etiam dulce. Credite mihi, si de numero estis, quod spero firmiter, filiorum Dei, si pertinetis ad regnum ejus, non evadetis ejus flagella : quia prædestinatio vestra ut finem suum sortiatur, oportebit etiam media per quæ prædestinatio implebitur compleri. Utraque prædestinata sunt, et finis, et media ad finem : hoc est, prædestinatum est quod debetis salvari, prædestinatum est etiam, quod tali et tali modo et talibus mediis debetis salvari.

A Deo vocatus estis in talem statum, in quo salutem vestram operemini. Quid vocationi Dei resistitis ? Imo quod vobis Deus tam misericorditer dedit abjicitis ? An vestrum consilium præferendum est divino ? An sapientior estis Deo ? Si alius foret status, qui vobis commodior foret, qui salutaris esset magis vobis (vobis, inquam, quia alia aliis conducunt), Deus, a quo est omne donum optimum et perfectum, illuc vos vocasset. Qui voluit vos salvare, sciebat ubi et quomodo potuistis salvari.

Ut quid Domini providentiam circa vos non intelligitis ? Quis persuasisset vobis

Dispensatio de deserenda vita monastica utrum valeat.

Ut quidam per mendacium obtineant dispensationem Summi Pontificis.

Quæ sit via ad vitam.

Act. XIV, 21.

Luc. XXIV, 26.

Gregor.

Matth. VII, 14.

Quæ sit unica salutis consequendæ spes.

Prædestinatio divina ut per certa media compleatur.

Jacob. I. 17.

mundum relinquere, monasticum hocce Institutum arripere, nisi Deus tetigisset cor vestrum? Quare modo ejus tractui ingratus efficimini? Fortasse dicitis : Mala intentione intravi Ordinem : ergo Deus non vocavit. Si mala tunc fuit, cum essetis liber, modo fiat bona, quando necessitas vobis imposita est, ut sitis bonus.

Cur difficile quis possit in mundo salvus fieri.

Quæ sit felix necessitas.

Felix est hæc necessitas, quæ ad meliora compellit. Nec propterea sine Deo actum est, si fortasse impura intentione estis ingressus. Claret ibi sapientia Dei, quod ex obsequio scit vobis facere rectum : et quod non amore Dei suscepistis, amore Dei retineatis. Quid si adeo duræ cervicis estis, ut ad salutem vestram oportebat vos a Deo circumveniri? *Seduxisti me, Domine,* inquit Propheta, *et seductus sum, fortior fuisti et invaluisti.* O seductio beata! Seduc me, Domine, et seducar. Was Schad's, wie der Haas in den Pfeffer kommt. Jam ubi estis, ibi gaudeatis : et gratias agatis Deo, qui ignoranti et invito benefecit. Sciebat vos nisi ligatum in suo servitio non posse stabiliri. Ecce ligatus estis et ab eo recedere vobis non licet, et tamen conquerimini et nitimini ejus manum evadere. Quid faceretis, si liber essetis in illa carnali libertate vobis relictus? Quocumque venietis, immortificatum et acediosum Nicolaum portabitis vobiscum, dulcissime Frater, et sustinere vos oportebit quæ modo non vultis sustinere, eadem scilicet aut alia quælibet graviora. Ubique invenietis molestias, ubique tentationes, ubique diabolos, quia ubique circumfertis vosmetipsum.

Jer. xx, 7.

Ut quibusdam prosit esse ligatos.

Immortificati ut ubique habeant unde vexentur.

Si molestia carere vultis, non quæratis alia loca, alios homines, alios vivendi modos : mutetis Fratrem Nicolaum vestrum, ut ille aliter sit, non alibi, et habebitis pacem. Vere si Dei regnum quæritis, quærite. Sed scitote quod soli violenti, non ignavi rapient illud. Mi Frater Nicolae, si tantos sudores pro virtutibus, tantos labores pro regno suo consequendo a servis suis Cartusiensibus exquirit Deus, quid faciet a secularibus?

Matth. xi, 12.

Si difficultas vobis est jam separato a tentationibus multis, ubi lectiones, et correptiones, et exempla, et monita, et impulsiones fiunt ad bonum, quanta difficultate bonitatem apprehenderetis, ubi centum ad malum sunt instigatores, centum pericula, sexcentæ peccandi occasiones, a quibus jam liber estis, et nescio si non ubique pene mala exempla? Si ad focum, si ad flammam ignis non calescitis, quomodo ad pruinam et glaciem calescetis?

Hæc dico, quod vana est illusio diaboli suadentis, quod alibi magis possitis Deo servire et facilius. Hæc versutus ille machinatur, ut hujusmodi fucis ad seculum vos retrahat sub specie boni. Vituperat vobis Ordinem, vilificat Prælatos, condemnat Fratres, mentitur non esse charitatem apud cohabitantes, ut ad displicentiam vos perducat status vestri. Scit quam perniciosa sit hæc displicentia, qua fit, ut insipida fiant omnia, omnia plena fastidio, et ad desperationem fiat iter, seu ad universalem omnis boni contemptum.

Displicentia quæ nam admodum perniciosa.

Ad extremum ut callidius vehementiusque fallat, facit opinari quod nihil vobis conveniat in Ordine, cibi sint contrarii, solitudo naturæ destructiva, infirmitas stomachi nimia, et cætera id genus innumera. Unam infirmitatem tacet : qua cognita, si illi medeatur, cætera omnia sanarentur. Hæc est immortificatio, tepiditas, ariditas interioris hominis atque indevotio. Illam tacet, quia in illa nidum facit, ubi omnium tentationum ova excubat.

Quis nidus diaboli, ubi omnium tentationum ova excubat.

Frater mi charissime, si vestra est infirmitas, si vestra impossibilitas, Ordo potest vobiscum dispensare in iis, quæ ferre vobis impossibile est, servatis cæteris. Nihil opus est propterea in seculum redire, vomitum resumere, et omnia bona dimittere. Iterum dico, si cupitis esse de numero salvandorum, non oportet fugere quod oportet omnes, qui de numero sunt salvandorum et salvari volunt, sustinere. Quid ergo refert in hoc, an in alio loco sustineatis, cum non possitis evadere, nisi de illorum velitis esse grege, qui bona receperunt in vita sua? Hoc itaque unicum et præcipuum consilium

est, animum vestrum Deo in suum beneplacitum resignare, cum eo in cruce mori velle, quidquid super vos ponit aut permittit de manu ejus sponte atque lubenter recipere, cogitare quanto vos dilexerit amore, quanta ipse vestri amore passus sit.

Quanta Christi erga homines charitas.

Non ita vilis ei fuit anima Nicolai mei, ut sibi parceret, et illam irredemptam dimitteret. De Cruce noluit descendere, de hostium manibus noluit se subducere, usque ad minimam guttam sanguinem suum voluit effundere, in corpore suo ne minimam quidem partem voluit non vulneratam esse, ut vestram, mi Nicolae, posset emere animam.

O pretiosa anima, quanto es pretio comparata ! O pretiosa anima, quam immenso es a Domino creatore tuo amore dilecta ! Non pudet te aliquid laboris velle subterfugere, quando Dominus tuus tui causa languet præ dolore, moritur præ amore ? Mi Frater Nicolae, hæc ad cor sumite. Cogitate, si jam dispensationem haberetis, et restitutus essetis carni et sanguini in judicio hominum, quanto hoc duraret tempore. Brevissimo certe : quod sequitur, æternum est et fine carebit.

Gaudeatis ad sonitum tympani, ducatis in bonis dies vestros, et in puncto ad inferna descendite. Quid conferunt damnatis gaudia sua ? Quid obsunt modo tribulatis et cruciatis tormenta sua olim in seculo recepta ? Hi modo sine fine gaudebunt, perpetuo securi et felices : illi sine fine torquebuntur, perpetuo miseri atque maledicti. Eligatis quod securius est.

Job XXI, 13.

Bono estis in statu, a quo nemo nisi Deus per mortem vos absolvet. Facite libenter aut saltem patienter quod jam necesse est fieri : quia antequam essetis monachus, non monachus potuissetis salvari. Porro jam monachus factus, Deo estis oblatus, Deo proprius factus. Quanta dignitas vestra, quanta gratia Dei ! Aut salvabimini monachus, aut non salvabimini. Iterum moneo, iterum rogo, iterum obsecro, charissime Frater Nicolae, per sanguinem Jesu Christi quo vos redemit, ut novum propositum faciatis a novo, quasi professionem faciatis Deo : offeratis ei vos in omne beneplacitum suum ad agendum et sustinendum, amorem proprium exstirpando, odium sanctum erga vosipsum inducendo, et quia brevis est vita nostra forsan cras finienda, vos consolando, ad Deum continue pro consilio et auxilio, pro illuminatione et directione, pro confortatione et conformatione, pro inflammatione et unione vestri spiritus aspirando.

Monachus ut non possit salvari nisi monachus sit.

Optima contra instabilitatem remedia.

Hæc scripsi jussus a venerabili Patre nostro nimis occupato : scripsi tamen velocissime prout incidit. Si quid durius audieritis, ignoscite charitati. Si sensero vos inde emolliri aut aliquid proficere, scribam vobis alia vice eo lubentius, quo fructuosius. Vale, charissime Frater.

EPISTOLA TRIGESIMA TERTIA.

Mentes a Deo aversas revocandi modus insignis : pœnæ infernales quam inexplicabiles : uti et gaudia superna ineffabilia.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus fratri cuidam pusillanimi, et in afflictione mentisque fluctuatione constituto, Jesu Christi gratiam reditumque ad ipsum velocem exoptat.

SOLENT imperiti varia plerumque medicamentorum genera morbis apponere, ut si quid hoc minus salutis infirmo contulerit, aliud applicetur. Sic ego medendorum animorum prærudis, cum meas ipse ulcerosæ mentis strumas sanare nequeo,

in aliis sæpius crebras ac varias medelas applicando, morborum genera discens et causas, eo tutius mihiipsi subventurum eodem quo aliis remedio sperem. Novi namque (ut tua pace dixero) saxeum cor tuum ac immobile, vel, ut commodius loquar, concheum, quod quovis ventorum turbine agitatur, atque illuc se vertit, quo auræ tempestuosæ flatibus propellitur. Sed de hoc potius quam loquar tacendum esse duco, ne cum more pruriginis æstuantis, quæ quanto magis scalpitur, æstuat ardentius, animum excitare putem ego tuum, ad iracundiam te trahens odiosam, littus me arasse conquerar.

Ad contemptum mundi quæ invitent.

Cogita, Frater mi dulcissime, si te præsentis seculi oblectat voluptas, quid post mortem futurum decernas. Peregrinos enim nos esse non ignoras omnes, neque in itinere nobis aliquid oblatum fictæ suavitatis a cœpto itinere, quin viriliter strenueque ad felicem nostræ hæreditatis patriam contendamus, differre debet. Omnes namque jam in itinere constituti sumus, ac longo quidem ac dispari calle sejungimur, ovibus sine pastore errantibus haud dissimiles, quarum ad præsepia quævis sibi jucunda quærit pascua, donec edax solam jam hic et illic lupus errantem videns, ipsam truci rapit ore rapidaque fauce deglutit. Sic nobis antiquus lupinusque hostis diversos ad jucunda amœnaque prata calles sollicitus præfigit, dum incauti hostilibus insidiis intercepti, hoc est, voluptatibus mundanis illaqueati, deliciis terrenis implicati, et tenebrarum cæcitatisque caligine obfuscati, recti itineris diverticulum ignorantes, ad æternos rapimur, mergimur et cruciamur sulphureos lacus, ardentes puteos. Illic eheu! in pingui seculi et divitiarum arvo nimia scabie ac contagio macri cernimur esse facti : tunc epularum saturitas, fames : potus dulcioris aviditas, ardentissima sitis : divitiarum opulentia, miserrima æternæ hæreditatis egestas : corporis ornata pulchritudo, teterrima sanies : fucata jam facies rugosa, squammosa, immundissimis, virulentis decoratur faculis, putridissima colluvie caro, æternisque ac quam miserabilibus lacrymis, fletibus vultus jam alacris nimium irrigatur, dentiumque demum stridore concutitur. Sed quid pœnarum minimas excogitare putem, nedum enumerare, si Æneæ Virgiliano id impossibile videbatur, qui prius quod enumerare non potuit jam sufferre cogitur.

I. *Paral.* XXIX, 15.

III. *Reg.* XXII, 17.

Ut nobis dæmones imponant.

Cruciatus inferorum.

Virgil.

Cæterum, mi Frater, ut mihi et tibi ante oculos statuam aliquantulum harum memoriam, cogitemus quantum desperatio ipsos torquebit. Sciunt enim se in æternum huc colligatos, et æterna cum ipsis mors est et vivacissimi pœnarum infligendarum sensus. Hoc probe prædixit Davidicus sermo : *Sicut oves in inferno positi sunt, mors depascit eos.* Sed qui recto illo brevi gradiuntur itinere, quibus luctus in gaudium, mors in vitam, ærumna in divitia, opprobria in gloriam vertuntur : qui seminabant in lacrymis, in exultatione metent : qui *euntes ibant et flebant mittentes semina sua, venientes venient cum exultatione, portantes manipulos suos* : his *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum* ; non luctus erit cum illis, nec clamor ullus, *quoniam priora transierunt*, quibus dicetur : *Venite omnes qui onerati estis, et ego reficiam vos* : et : *Venite benedicti Patris mei, etc.*

Desperatio damnatorum quam cruciabilis.

Psalm. XLVIII, 15.

Ibid. CXXV, 5.

Apoc. XXI, 4.

Matth. XI, 28.

Ibid. XXV, 34.

Isti, inquam, beati, qui scopulos transilierunt imos, ut æternos fugiant : calamitates breves, ne æternas incidant, patienter sustulerunt : procellas tempestuosi maris transnatantes, æterna amœnitate fruuntur. Horum merces copiosa : quia talenta sua cum fœneratione patrifamilias reddiderunt. Horum nuptiæ perpetuæ : quia Sponsum media nocte venientem exspectantes, ardentibus facibus, quippe amoris, ad Sponsum suum Jesum introeuntes, secuti sunt : qui patre et matre, terrenis utpote et ambitiosis fastibus, cæterisque opinatis deliciis relictis, super sedes duodecim sedebunt, in secula seculorum gavisuri se, utpote retia inextricabilia, lacus leonum, abyssus profundos, igneos

Ibid. XXV, 20-23.

lebetes, et tortores evasisse impatientissimos et truculentos.

Videamus nunc, Frater optime, in itinere simul gradientes metam respiciendo, quid hospitii nobis instat. Via namque plana ad interitum, scopulosa patienter progressa, ut dixi, ad vitam deducit. Eligamus, Frater perchare, brevem hic viam aliquantulum duram inspectu, non tamen sine magna consolatione a Deo sperantibus apprehensam, ut perpetuis decoremur triumphis. Sumus jam pusillanimes : ascendentes fortiter primum saxum transiliamus, et quam jucundum illud post tergum posuisse, quam etiam dulce sit videbimus : quam leve cæteros tunc scopulos scandere, donec jam desiderantes ut cervus ad fontes aquarum, civitatem illam in montis vertice sitam, omni jucunditate dotatam, securitate munitam, tranquillitate vallatam, gaudiisque fulgentem inenarrabilibus paululum per spem adoptionis concernimus, ut omnis adversitatis immemores cuncta dulcia putemus, ne detrudamur rursus, casso labore ascendentes defatigati, quibus tunc casus infelicior, tum miserabilior, tum gravior foret, quo labor fuerit difficilior. Hunc fastigiosum montem jam nos miseri in luto adhuc infimo provoluti circumrepentes, in profundo celsitudinem et ascendendi difficultatem pensantes, per timorem primo elevemur ex cœno ne demergamur, tantisper dum fontium aliorum limpiditas nos jam elevatos allicit. Ad quem certe timorem hoc dictum Athanasii in Symbolo non incongruum erit nobis : *Et qui bona egerunt,* loquens de futuro judicio inquit, *ibunt in vitam æternam : qui vero mala, in ignem æternum.*

Via blanda ad mortem, aspera ad vitam ducit.

Psalm. LI, 2.

Timor ut eos urgere debeat ad vitæ ementationem.

Athanas.

Consideremus, Frater charissime, quid æternum sit. Verbum quidem incomprehensibile tempus significat inenarrabile. Quid putas, Frater mi, si hoc dictum semper ante oculos præfixum haberes, anne præsentia gaudia amara tristitiaque undique oppleta fierent ? An timorem tibi semper ingererent, advenientia incuterent formidinem ? Pro brevi enim gaudio, quod nec sine stimulo rationem pungente nutritur, infinitam, quia in infinitum bonum peccasti, sumpturus es pœnam. Heu amarum verbum ! Heu infelix, heu injucundum et dolore refertum ! In ignem æternum ite vos maledicti ! O pœnam omni spe redemptionis carentem ! O flammam inexstinguibilem ! O miseriam omni consolatione exhæredatam ! O carcerem tenebrosum, serpentinum, perpetuo obditum pessulo ! O stridorem dentium frigore concussum, nec tamen calore non æstuantem !

Breve gaudium pœna sempiterna luendum.

O Frater mi, siquidem tunc eligendi optio daretur commutandi in temporalem pœnam æternam, quis non mille millenos, et millies ter denos, et centenos mille sibi deligeret annos etiam in acerbissimis pœnis victurum, ut vel consors æterno dehinc potiretur gaudio, vel saltem spe militaret fluctuanti, ut æternum enataret ignem? Nec inter hæc tempora inenarrabilia, finita tamen, et æterna, comparatio tanta possit fieri, quanta minimæ guttæ ad totum mare et totum orbem si in aquam versus esset. Finitum enim semper finito comparatur : sed in prima similitudine pœnarum infinito confertur finitum, cujus nullam in philosophia didicistis esse proportionem.

Finiti ad infinitum nulla proportio.

Vide, Frater mi, quanta pœna nos manet, quid præmii nobis in peccato perseverantibus impendeat, quid peccatoribus interminatur, quid justis promittitur. Heu cæcitatem nostram, duram pertinaciam, cervicosam ignorantiam et errorem tenacem ! Pati nos certum est, non utrobique delicias habere certum, non utrobique gaudere certum, nec flere nos utrobique certum est. Quærimus stultam, fictam, fucatam, momentaneam gaudiorum imaginem, et æternis luctibus malumus illaqueari : pro brevi æterna amittimus gaudia, æternam nobis hæreditatem promissam, hostique animam miseram pro parva consolatione vendimus. Comparamus opinatam gloriam, ut æternis sordeamus vituperiis. Hosti servimus ut nos torqueat, blandimur ei ut nos cruciet.

Cæcitas et insania hominum quanta.

Amatorem nostrum Christum sua mi-

Ingratitudo peccatoris erga Deum quanta.

sericordia et bonitate continuo nos sequentem fugimus, promissa spernimus, beneficia oblivione conculcamus, diligentem odimus, et pro nobis patientem, quantum in nobis est, interficimus. En quam perversa mens, malus animus, amara et infecta voluntas. Clamat post nos, fugimus: sequitur, terga damus : revocat, nutanti capite contumeliam rependimus. Audiamus quam suaviter, dulciter, misericorditer clamet, errantem revocans animam : *Revertere,* inquit, *Sunamitis : revertere, revertere, ut intueamur te.* Peccavimus, resipiscamus : propitius et misericors est, clemens, benignus est : nos in amplexus sumere dulces, nobisque in colla pœnitentia ruere gaudet, brachiis in Cruce expansis circumplicare conatur, Matri commendare nos festinat, fidelibusque nobis latronis dextri spem non differt promittere. Nemo desperet, nemo præsumat: sed inter spem et metum semper volantes, fideliter et constanter, nec cum uxore Lot respiciendo, progrediamur. Scriberem plura, mi Frater, sed intelligenti pauca sufficiunt. Vale in Christo.

Joel. II 13.

Inter spem et metum constanter progrediendum esse.

Genes. XIX, 12.

Cant. VI, 12.

EPISTOLA TRIGESIMA QUARTA.

Infirmitas corporalis uti accipienda sit : quam patientissime Sancti quique in hoc seculo passi sint : ut animæ prosit infirmitas corporis : afflictiones ut sint refrigeria : locus ut ex tentatione aut ægritudine non sit mutandus.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Fratri Engelberto cartusiæ Trevericæ alumno, socium fieri Christi consolationum sicut et passionum.

ACCEPI litteras tuas, dilecte Frater Engelberte, quibus et corporis et spiritus tui afflictionem satis intellexi, et condolui : cogitans tamen quod infirmitas ista non est tibi ad mortem, sed incedere faciens per viam, qua omnes qui Deo placuerunt similiter præcesserunt, et per angustam quæ ante te est portam intrare compellens, de illorum te arbitratus sum numero, quibus in Apocalypsi Dominus dicit: *Ego quos amo arguo et castigo.* Quapropter, dilecte Frater, ut infirmitas tua toleratu videatur facilior, meminisse semper debes divinæ prædestinationis et providentiæ, sine qua nec unus passer cadit in terram, quæ absque dubio circa te geritur, disponens tibi, quæ saluti tuæ utiliora sunt et viciniora, castigans et consolans te quando et quantum expedit, non quantum placet. Unde et quidam senex, quem in vitis Patrum habes, dixisse legitur : Si te occupaverit infirmitas corporis, noli pusillanimis fieri: quia si te Dominus Deus vult corpore debilem fieri, quis es qui sic moleste suscipias ? Nonne ipse pro te cogitat de omnibus? Numquid sine ipso vivis?

Matth. VII, 14.

Apoc. III, 19.

Matth. X, 20.

Infirmitas corporis ut sit accipienda

Patienter ergo fer, et roga eum ut donet tibi quæ expediat : hoc est, quod voluntas ipsius est, facias. Hinc alius quidam consueta se cernens infirmitate non visitari, pavens a Deo se querulabatur derelictum. Sciebat enim per experientiam illud apostolicum : Virtutem scilicet infirmitate perfici. Propterea etiam Gregorius dicit de Salomone, quod ipsius cor idcirco sapientiam deseruit, quoniam eum nulla exterius disciplina custodivit. Hoc non ignorabat magnus ille eremita Joannes in Ægypto, qui Fratri cuidam febre tertiana gravissime vexato, ut eum curaret rogatus, sic fertur respondisse : Rem tibi necessariam cupis abjicere. Ut enim corpora nitro, vel aliis hujusmodi lineamentis abluuntur a sordibus, ita animæ languoribus aliisque hujusmodi castigationibus purificantur. Hinc laudatur alius quidam qui dum preci-

Sancti quam libenter corporis ægrotationem tulerint.

II. *Cor.* XII, 9.

Gregor.

Quantum prosint animæ corporis languores.

bus sanitatem, ut petiit, intercessione sancti Martyris obtinuerat, contra divinam providentiam quid postulasse se metuens, oravit, si infirmitas sibi pristina foret expediens, ejusdem Martyris merito, ut fuerat, reverteretur. Quod et factum est.

Electi omnes ut affligantur.

Accedit autem ad consolationem tuam quod non solum multi, sed omnes qui ad regnum Dei pervenerunt, in camino tribulationis probati per iter tentationis et passionis transierunt. Quod castissima Judith intelligens, filios Israel ad patientiam et fidem, cum essent ab inimicis obsessi, admonebat, dicens post multa : *Pater noster Abraham tentatus, et per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus est. Sic Isaac, sic Jacob, sic Moyses, et omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles.* Quos etiam ille, qui in infirmitatibus suis gloriabatur, eo quod tunc potens erat, quique non solum ligari sed et mori paratus erat pro nomine Jesu, commendans, dum quæ passi fuerant recensuisset, quosdam commemorans sectos, quosdam lapidatos, alios occisos gladio, alios fame et angustia cruciatos, demum conclusit : *quibus dignus non erat mundus.* Unde beatus Gregorius *in tertio Moralium:* Deus, inquit, foras usque ad despecta dejicit, quos intus usque ad incorruptibilia perducit. Et alibi : Quanto quisque altius profecerit, tanto in hoc mundo invenit quod durius portet : quia cum a præsenti seculo mentis nostræ delectatio deficit, ejusdem seculi adversitas crescit. Hinc est enim, quod plerosque cernimus et bona agere, et tamen sub gravi tribulationum fasce desudare; terrena namque desideria fugiunt, et tamen flagellis durioribus fatigantur : sed cum patienter et humiliter flagella suscipiunt, post flagella ad requiem sublimiter suscipiuntur.

Judith VIII, 10-23.

II. *Cor.* XII, 5. *Act.* XXI, 13.

Hebr. XI, 33-35.

Gregor.

Si quis ergo appetit plene vitia vincere, studeat humiliter purgationis suæ flagella tolerare : ut tanto post ad judicem mundior veniat, quanto nunc ejus rubiginem ignis tribulationis purgat. *Exemplum,* inquit Jacobus apostolus, *accipite, fratres, laboris et patientiæ Prophetas, qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam Job audistis, et finem Domini vidistis.* Sed veniat, quæso, tibi in mentem afflictio illius Servuli et beatæ Romulæ, de quibus habes Gregorium in Homiliis, et beati Francisci, qui durissimis anxiatus doloribus, angustias suas non pœnarum sed sororum nomine appellabat : quibus etiam dum quadam vice gravius solito urgeretur, licet totus esset languoris prolixitate attritus, projiciens se in terram debilia ossa duro casu collisit, et deosculans humum, gratias, inquit, ago tibi, Domine Deus, de omnibus doloribus meis, teque, mi Domine, rogo, ut centuplum, si tibi placuerit, addas, cum tuæ sanctæ voluntatis adimpletio sit mihi consolatio superplena.

Vitia ut plenissime extinguantur.

Jacob. V, 10, 11.

Gregor. Mira B. Francisci patientia.

Non credo etiam te ignorare de beatissimo Patre nostro Dominico, Ordinis nostri et Domus vestræ monacho, quantis tentationum et infirmitatum angustiis purgatus, quantas etiam postmodum secundum multitudinem dolorum suorum susceperit consolationes. Legitur quoque de beatissima Catharina Senensi, excellentissimæ sanctitatis virgine, quod dum quadam vice a Domino fortitudinis donum sibi dari instantius postularet, volens eam Dominus exaudire, tali prius informatione commonuit : Filia, inquit, si vis virtutem fortitudinis acquirere, oportet te me imitari. Ego enim licet possem virtute divina potestates aereas annihilare, nedum superare, et aliam viam tenere vincendi, tamen per humanos actus meos volens exemplum dare, nonnisi per viam Crucis volui ipsas vincere : ut vos factitio sermone docerem, quod si fortes vultis esse ad vincendum omnem potestatem hostilem, crucem accipiatis pro refrigerio vestro, sicut et ego feci, *qui,* secundum Apostolum meum Paulum, *proposito mihi gaudio, sustinui Crucem, confusione contempta.* Oportet ergo passiones et afflictiones non solum patienter portare, sed pro refrigerio amplexari et optare. Et vere refrigeria sunt, quia quan-

D. Dominicus cartusianus.

Psalm. XCIII, 19.

S. Catharina Senensis.

Cur per Crucis viam Christus diabolum vincere voluerit.

Hebr. XII, 2.

Afflictiones ut sint refrigeria. *Rom.* VIII, 17.

to magis patimini pro me, tanto magis conformes mihi efficiemini. Et quanto magis mihi conformamini in passionibus, tanto magis, secundum doctrinam apostoli mei Pauli, mihi in gratia et gloria eritis consimiles. Accipe igitur, filia, amara pro dulcibus, et dulcia pro amaris propter me, nec quidquam dubites, quia contra omnia fortis eris. Quod illa non surda aure percipiens, ex tunc in mente sua fortiter fixit in tribulationibus delectari. Et prout testante ejus Confessore, qui Vitam illius innocentissimæ virginis scripsit, in confessione secreto revelavit, nulla res exterior eam tantum in hac vita refrigerabat, quantum tribulationes et passiones, sine quibus impatientissime stetisset in corpore, sed propter has sustinendas lubenter portabat cœlestis coronæ dilationem, quia sciebat quod per illas continue augebatur in cœlis. Hæc pauca, dulcissime Frater, non quasi docendo, sed legenti et scienti talia commemorando potius inserui, ut aliis similibus, quibus omnes Scripturæ plenæ sunt, confortatus, non sis nimium pusillanimis circa providentiam Dei, quasi manus illius abbreviata sit ; ut in loco ab æterno tibi præordinato, et ad quem sola ejus bonitas vocavit et confirmavit, non possit, si voluerit, te sanare.

Afflictos quid consoletur.

Is. L, 2.

Admiror valde, quod in hanc tentationem corruistis, ut propter exiguam spem incertæ sanitatis, locum vestrum, ubi stabilitatem, et perseverantiam tam solemni professione promisistis, cupiatis dimittere, simul et perseverantiæ fructum perdere. Requirenda sunt certe remedia infirmitatis, et humana, ne Deus tentari videatur, auxilia admittenda, sed quantum cujusque status, conditio et professio (quam decet non oblivisci) congruenter admittit, et quantum sine aliorum scandalo fieri potest. Quomodo, quæso, talis mutatio non cedet in scandalum et ruinam multorum, qui de te murmurantes (et forsitan satis juste) instabilitatis et impatientiæ te arguent? Quæ quidem instabilitas etiam aliis, licet minori urgeantur necessitate, animum præstabit et exemplum se transferendi ad id quod nesciunt, amittentes certum fructum perseverantiæ, qui servabatur illis in cœlis, pro incerta sanitatis consolatiuncula, de qua adhuc dubitatur in terris. Audiatis sanctam Encletycen, quæ licet fuerit mulier corpore, cor tamen gerebat virile : audiatis quid dixerit : Si in monasterio cum aliis conversaris, non mutes locum ; lædéris enim omnino, si facias hoc. Etenim si gallina dereliquerit ova sua fota, sine pullis ea exire faciet, ita monachus vel virgo frigescit et mortificatur in fide, de loco ad locum transeundo. Allegas saniorem seu puriorem aerem nobiscum, et cætera hujusmodi, quæ si, dilecte mi, te juvarent, quomodo non et nostros juvarent monachos, quorum pene media pars infirmatur? Nec desunt nobis, qui eadem laborant tentatione qua et tu, sub alicujus boni prætextu cupientes alibi se transferri. Sed physicis tandem corporum consilia medicorum animæ præferentes, manum Domini patienter exspectant. Crediderunt enim consilio antiquorum philosophorum (sanctos in Ægypto et Thebaide loquor), qui inter cætera de remediis tentationum disputantes, hoc quoque nobis reliquisse scribuntur, quod et tu utinam audiendo credas : Si, inquiunt, tibi contigerit tentatio in loco in quo habitas, non deseras locum in tempore tentationis : quod si deserueris, quocumque perrexeris, ante invenies quod fugiebas : sed patiens esto donec tentatio transeat, ne discessio tua aliis scandalum fiat, et ne forte aliis qui circa ipsum locum habitant tribulationem ingerat. Simile aliquid dicit Seneca : Si vis ista quibus urgeris effugere, oportet non ut alibi sis, sed alius. Propterea, dilectissime Engelberte, resignes te in manus omnipotentis Dei, cui absque dubio cura est de te : nam ipse solus laborem et dolorem vestrum considerat, qui et omnibus juxta est qui tribulato sunt corde : ipse vobiscum faciet quod expediet. Si utilis est sanitas tibi, persevera in loco in quem Dominus te posuit, et propter perseverantiam ac longanimi-

S. Encletyces memoranda sententia.

Ut ex tentatione non sit locus mutandus.

Ut morbis humana sint remedia adhibenda.

Seneca.

Sap. VI, 8.

Psalm. IX, 35.

Psalm. XXXIII, 19.

tatem tuam indubie Dominus te curabit. Quod si curari tibi non expedit, frustra est quocumque pergis, nec ut sic etiam desideranda est sanitas.

Dico iterum, dilecte Frater, si Domino placet ut sanitate gaudeatis, ipse vos liberabit. Si non placet, nec locus, nec aer, nec physicorum quorumcumque peritia te curabit. Scribit Gerson singulariter monachos debere divinæ inniti providentiæ, eo quod humanis plus auxiliis et propriis voluntatibus destituti, quasi omnia, quæ circa ipsos geruntur, ex divina ordinatione vel Superiorum voluntate procedentia suscipere habent. Nihilominus tamen etiam humana debes interim suscipere remedia, quæ ex consilio et voluntate Patris tui in Domo tua licite admitti possunt : finem vero illorum et effectum sive fructum Deo committere, aliudque nihil nisi Dei voluntatem in omnibus et desiderare et exspectare : quoniam revera licet ex negligentia tua vel aeris intemperie infirmitas hæc tua tibi acciderit, non tamen sine providentia Dei, quæ illum locum et loci aerisque dispositionem ab æterno cognovit et tuam complexionem. Injuriam igitur tibi fecisse videretur, si ad impossibile vel ad periculum, quod præscisset, te vocasset. Nihil itaque restat, nisi ut modo de necessitate facias virtutem, et Dominus consolabitur tristitiam tuam. Opto te semper bene valere in Domino, charissime Frater.

Joannes Gerson.

In omnibus Dei sustinenda voluntas.

EPISTOLA TRIGESIMA QUINTA.

Quo pacto Deo in monastico Instituto serviturus, ab abnegatione propriæ voluntatis et proprii sensus captivatione, per spiritus discretum fervorem incipere debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus cuidam probo adolescenti in Ordine Regularium noviter professo, pacem optat, et monasticæ Religionis quotidianum incrementum.

CHARISSIME fili, ex tuis litteris jam comperi in monasterio te non fuisse otiosum : quippe qui cum virtute litteras optime conjunxisti. Proinde nihil tibi aliud puto commendandum, quam ut in fervore hoc perseveres, bonis initiis optimos semper profectus adjiciens. Exercitia tua, juxta consilium viri timentis Deum salutemque tuam zelantis moderare, nihil innitens capiti tuo aut sensui ; quandoquidem id maxime vult Deus, ut intellectum nostrum captivemus in obsequium suum, per puram nostri abnegationem. Fervor tuus mihi perplacet, modo adsit discretio, quæ haud melius, imo non aliter ac humilitate atque obedientia conquiritur. Eumdem finem sortiuntur plerumque indiscretio et ignavia, sive tepiditas ; atque idem periculum adducunt aut nihil aut nimium habuisse fervoris. Ut enim, divo Bernardo teste, discretio sine fervore jacet, ita fervor sine discretione præcipitat. Ita ergo desiderandus est Deus, ita amandus. Ita bonæ voluntatis est fervor dilatandus ac si hoc duntaxat die foret vivendum. Atque hujus charitatis, hujus fervoris exercitia operaque secundum vires uniuscujusque metienda sunt temperandaque, ut si semper esset vivendum, et robur et animus ad omnia sufficiant atque vigeant. Sit itaque desiderium Deo placendi sine mensura, extendatur usque ad infinitum. Opera tamen et studia, quibus hic fervor exercetur, fiant ita ne quid nimis. Hæc obiter, charissime, laudans fervorem, atque simul commonefaciens te discretionis. Oro mei sis memor tuis in orationibus. Vale.

Intellectus noster capiendus per subjectionem. II. *Cor.* x, 5.

Bernard.

Fervor discretus quam sit necessarius.

EPISTOLA TRIGESIMA SEXTA.

Congratulatur Fratri e mortis periculo erepto, atque inde occasione sumpta hortatur eum ad constantiam et obedientiam.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo charissimo Henrico e mortis discrimine divino munere erepto.

Luc. xv, 32. OPORTUIT et me gaudere, quia filius meus mortuus erat, et revixit : perierat, et inventus est. Misertus tui Deus, fili charissime, misertus Prioris Patris tui ac confratrum tuorum, misertus denique vel maxime est mei, qui omnes de interitu tuo tristitiam super tristitiam habuisse-
Ibid. xii, 6. mus. Verum si juxta veritatis testimonium, ne unus quidem passer cadit in terram absque providentia Dei, quanto minus dulcissimus filius meus Henricus neque fortuito neque citra Dei providentiam, cadens in flumen submersusque in vita servatur, aut jam fere mortuus vitæ restituitur ? Num Deus ipse, qui in periculum te cadere permisit et rursus a periculo, fili mi, te sua magis quam humana ope eripuit, non potuisset facere, ut ad hoc periculum non venisses ? Potuisset profecto. At si te præservasset alioqui casurum et mergendum ut non caderes, quis, quæso, beneficium hujus præservationis divinæ tibi indicasset ? Quis benignitatem Dei super te (quandoquidem periculum nescires) vigilasse nuntiaret ? Aut quando tu ei pro hujusmodi præservationis beneficio gratias ageres, qui quod in periculo fuisses et a Deo præmunitus ante casum, præservatusque nescires? Permisit igitur te mortis periculum incidere, et tamen eripuit, ut ex beneficio ereptionis, qui præservationem nescire potuisses, ejus bonitatem providentiamque disceres. Age igitur, fili mi, novam vitam inchoaturus quæ spiritualis foret, hoc facto edoctus es carnalem relinquere, veterique vitæ emori. Mortuus es enim, aut inter mortuos tamen computatus es in aquis, ut in novitate vitæ resuscitatus ambulares. Secundus Baptismus hic tuus fuit, in quo a memoria omnium præteritorum phantasiæ abluerentur. Neminem itaque ex præterita vita, patrem, fratrem, amicum, dominum, etc., deinceps agnosce secundum carnem, nisi qui secundum novum hominem in Christo, pater, frater, amicus aut dominus sit. In cœlo quidem unum Patrem habes Christum Deum, Matrem Dominam tuam Mariam, cujus pietatem credas tibi in periculo profuisse, et ut fidelis de cætero ei inveniaris, ad futura te servatum. In terris pater est tibi Prior tuus, confratres et domini tui cum quibus habitas. Hos diligere ac venerari debes, et eis obsequi atque servire, omniumque aliarum personarum familiaritatem pristinam, nisi quatenus ad Deum promovent, oblivisci, novam non contrahere. Metuo hanc tentationem futurarum fuisse aliarum præludium, compluresque diabolica machinatione tibi intentandas. Verum super firma petra perseverantiæ, id est, firmo proposito permanendi cum Christo usque ad exhalationem spiritus, tu pedes tuos firmes, nec terreaberis, quia erit patientiæ et fortitudini tuæ corona : fidem et spem in Deo et beata Maria Matre tua colloces, ipsos indesinenter pro tui custodia et directione invoces : nihil Patrem tuum Priorem prorsus quantumlibet exiguum celes, ut diaboli technas omnes confessione secretorum tuorum confundas et elidas, quia sentio te multum diligi a Patre : quod etsi secus esset, nihilominus providentia divina ejus ore et consilio te reget et proteget. Ejus voluntatem igitur sequaris absque scrupulo, nihil hæ-

Matth. xii, 50.

Ut propositum sanctum usque ad vitæ finem perducendum.

Ut a proposito lapsus idem revocare debeat.

sitans, nihil plus interrogans, in bona semper simplicitate et humilitate hoc solum bonum æstimans, quod Prior consulit : Fratres, ut alias monui, cunctos diligas, non singulares familiaritates facies ad aliquos, cæteris exclusis, sed singulis, quidquid cum Deo fieri potest, morem geras, inservias, obtemperes, conformeris, concordes, et eorum beneplacita tuis præferas : nunquam tamen, ut præmonui, ad peccatum declinando. Tuum casum atque præcipitium in flumen dum audirem, in mentem venit Euphrasia, cujus vitam legas in vitis Patrum, et obedientiæ, humilitati cæterisque virtutibus ejus te conformes, pro modulo tuo, excepta abstinentia, quæ ad testimonium sanctitatis ei a Domino concessa est mirabiliter, quam nolo ut frustra stulteque imitari coneris. Comedas et bibas cum timore Domini et gratiarum actione, juxta consilium Prioris, et stude utilis esse communitati in choro et aliis. His paucis vale, fili mi, in Domino Jesu.

S. Euphrasiæ vita mirabilis.

EPISTOLA TRIGESIMA SEPTIMA.

Contra instabilitatem mentis cordisque distractionem inter Dei laudes remedium.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus charissimo suo filio Hugoni cartusiæ Coloniensis tyroni salutem dicit.

UNA fere est omnium, fili dilectissime, querimonia sub divinis laudibus, his potissimum quæ vocaliter offeruntur, mentis pati instabilitatem, distrahi ad evagationes cordis, aliudque sæpenumero cum Deo loqui, aliud cogitare. Hac infirmitate quamvis ipse mirum in modum graver, non deesset tamen remedium, si forem atque sum sive diligentior sive devotior, quo huic vitio occurrerem. Tu igitur, fili, qui felicius hoc uti potes remedio, utpote majori fervens pietate, idipsum in exercitium tibi commendo. Itaque iturus ad orationem seu laudes divinas, post studiosam mentis recollectionem, post intentionem fixam ac certam, qua constitues attente ac devote psallere sive orare, principio pollicem manus digito admoveas, quem ad singulos Psalmi versus articulatim, hoc est, de artu in artum, et subinde de digito in digitum mutes, dans singulis digitorum artubus versus singulos, perinde ac si eosdem velis numerare, donec finiatur Psalmus. Ubi hoc fueris assuetus modo, potes præterea singulorum versuum litteras capitales observare, et in superlativo aliquo, qui in eadem littera incipiat, cujusmodi est littera capitalis versus illius, aspirando in Deum sursum ferri. Verbi gratia : primus Psalmus hoc modo incipit : *Beatus vir, qui, etc.* Hujus primi versus capitalis littera est B. Quando igitur hic versus incipitur, pollice ad primum digiti artum posito, mentaliter cogita : O benignissime Jesu, seu : O benedicte, aut beatissime. Quando secundum audis versum : *Sed in lege Domini, etc.*, qui incipit ab S., superlativo quoque tunc utere, ab incipiente S, videlicet : O sapientissime, suavissime, aut sanctissime. Hoc modo utere in omnibus singulisque versibus Psalmi, ut quandocumque versus aliquis incipitur, considerata littera capitali, habeas confestim superlativum eidem litteræ respondentem.

Attentionem quæ-nam juvent sub divinis.

Atque ideo juvat ad singulas habere litteras superlativos laudis affectivosque ad manum præparatos : ut si ab A versus incipiatur, occurrant subito : altissime, amabilissime, amantissime ; si a B, benignissime, beatissime, benedictissime, bone ; si a C, clementissime, charissime, castissime ; si a D, dulcissime, dilectissime ;

si ab E, electissime, elegantissime; si ab F, fidelissime, felicissime; si a G, gratiosissime, gloriosissime, gaudiosissime; si ab H, humillime; si ab I, invictissime, innocentissime; si ab L. laudabilissime, liberalissime, laudatissime; si ab M, mitissime, mansuetissime, misericordissime; si ab N, nobilissime; si ab O, omnipotens, vel omnipotentissime, obedientissime; si a P, piissime, patientissime, potentissime; si a Q, quietissime; si ab R, reverendissime; si ab S, sanctissime, suavissime; si a T, tranquillissime, tristissime, (intellige de ejus Passione); si a V, veracissime, venustissime, venerabilissime, etc. Ubi itaque hujus exercitii et modum et usum fueris assecutus, adeo ut jam citra negotium et absque labore superlativi occurrant, potes vel sine superlativis, vel cum eisdem uti aspirationibus ad hoc præparatis, ut quemadmodum de superlativis jam dixi, aspirationem quoque quamvis conformem respondentemque applices litteræ capitali versus. Eam ob rem per universum alphabetum pro singulis litteris aspirationem habeas seu petitionem necesse est, in quibus id quod præcipuum in ea fuerit aspiratione, incipiatur a littera versus capitali. Hoc igitur modo ubi versus incipitur ab A, ad manum habeas aspirationem pro abnegatione tui perfecta, pro amoris privati exstinctione, seu pro amoris divini ardore tibi cœlitus donando; qua videlicet mente suspirans ad Deum, optes hujusmodi : Utinam, amabilissime Jesu, amor omnis privatus in me pereat. Aut ita : Amorem proprium in me exstingue, amabilissime Jesu. Aut : Abnegationem perfectissimam, amabilis Jesu, mihi tribue. Item : Amore utinam castissimo diligam te, Deus meus et omnia : hoc est, te diligam qui es Deus meus et qui mihi es omnia, utpote extra quem nihil cupiam, etc. Hujusmodi multas sibiipsi unusquisque præformare potest aspirationes pro abnegatione, pro privati amoris exstirpatione, aut pro amoris divini inflammatione oraturus, quarum vel aliqua occurrat tunc, ubi versus Psalmi ab A inceperit. Quomodo autem de A littera jam dixi, ita dicendum est quoque de reliquis omnibus litteris. Quod tamen ut facilius ab omnibus capiatur, exempli causa de singulis litteris scribam. Ad litteram A jam dixi pertinere amorem privatum, abnegationem perfectam, amorem Dei, pro quibus supplicari Deo potest per aspirationis modum : O utinam, aut : O si. Possunt item applicari quæcumque alia, ut sunt abstracta vita, quæ est conversatio interna, petenda, aut ambitio detestanda. In littera B potest aspirari ad Deum pro benignitate, pro beatitudine æterna, aut pro aliqua beatitudine ex octo beatitudinibus a Christo prædicatis; aut certe benedic Deum pro beneficiis ejus multis, quibus hactenus ingratus nimis fuisti. Dic igitur mente, ubi litteram B inveneris capitalem : Benignissime Jesu, da mihi benignitatem erga omnes homines, ut sim mitis et humilis corde. Item : Benedico te, Domine Deus meus, ex toto corde meo, quia solus es bonus, et miserationes tuæ infinitæ. Item : Utinam, piissime Deus, vel primam beatitudinem obtineam, qua docuisti ut vere sim pauper spiritu. Ubi litteram inveneris C, aut charitatem ferventissimam, aut castitatem, aut cordis puritatem, aut certe cordis stabilitatem contra evagationes, a Domino Deo petas. Ubi D litteram receperis capitalem, dic : Utinam, desiderabilissime Jesu, tu solus omnia desideria mea in te rapias et stabilias, in te absorbeas et tibi unias. Aut pete discretionem in omni actione ac virtute. Potes præterea petere devotionem veram, quæ est, animum habere paratum atque ferventem in omne beneplacitum Dei. Dilectio denique inimicorum, et te actusque tuos calumniantium, juste petenda est. Porro si E fuerit in versu littera capitalis, recolens quam multiplices sint gemitus, quam variæ lacrymæ afflictorum, quot calamitates et ærumnæ, offer omnium filiorum Ecclesiæ gemitus et vota in Cor apertum Jesu, orans ut unicuique juxta suum beneplacitum, et

Devotio vera quænam sit.

pro sui nominis gloria tribuat quod illi expedierit; quod ipse quoque libenter vult, scit et potest. Ubi F capitalem deprehenderis litteram, postula orando fidem seu fidelitatem, qua boni malique discernuntur servi. Si enim omnia facere potest iniquus quæ facit bonus, præterquam quod suo domino fidelis esse non potest, quomodo non maxime optandum est, ut nobis detur tam fides qua nos credamus Deo, quam fidelitas ipsa qua non ipsos nos, sed Deum pure quæramus in omnibus, contendamusque nos exhibere eos quibus se credere dignetur Deus, utpote amantibus se? Quando G littera occurrit, toto corde gratiam Dei, maxime tibi, sine qua nihil es, necessariam opta. Ideo hanc petas tibi indeficientem, jugem atque perpetuam; aspirando item potes optare ut in nulla creatura, sed in Deo solo gaudeas; item ut gloriam omnem mundi detesteris ex animo. Ad litteram H capitalem ora pro humilitate profundissima tibi donanda. Si littera occurrerit I pete intentionem castissimam, simplicissimam, deiformem, omniaque in Deum referentem, qua videlicet ejus gloriam et beneplacitum solum pure et ferventissime quæras. Si L fuerit capitalis littera, linguæ pete continentiam: ora linguam tibi frenari timore divino, ne in otiosa, ne in perniciosa, ne in scurrilia defluas; aut, ut laudes divinas attente ac devote offerre tibi concedatur, aspirando pete. Ubi M fuerit prima littera versus, aspirando a Deo pete tibi dari mititatem, mansuetudinem, misericordiæque erga proximum viscera. Ora etiam clamans ad Deum pro misericordia, tam pro te quam pro omnibus, præcipue autem pro iis qui in colluctatione sunt peccatorum, puta qui bonæ sunt voluntatis, adeo tamen adhuc imperfecte, ut tentationes vincere nequeant: et demum maxime pro defunctis. Si N fuerit littera capitalis, aspirans ora ut nihil unquam in te inveniatur quod offendat Deum. Si ab O cœptus fuerit versus, pete obedientiam perfectissimam. Si P littera fuerit prima, ora tibi donari patientiam mitissimam; item Passionis ac Christi vulnerum tibi pete memoriam imprimi. Ad litteram Q, Christo offer quidquid in te est virium, et pete ab eo ut easdem simulque omne tempus vitæ tuæ in sui laudem convertat, ac eadem juxta suum beneplacitum in sui gloriam solius te consumere faciat. Ubi R littera inceperit versum, aspirando pete tibi reverentiam infundi erga divinam præsentiam, ut semper et in omni loco Deum contempleris, ames, sentiasque præsentem. Ad litteram S, pete sitim ardentissimam zelumque animarum; sitim item ferventissimam honoris divini, qua Dei inhonorationem, omnem injuriam atque contemptum execreris lugeasque, ejusdem vero quæras semper promoveasque honorem. Petere quoque hic potes sinceritatem, quo ab omni privato amore liber, non teipsum sed Deum pure in omnibus quæras. Sub littera T, timorem pete Dei castissimum, et maxime filialem, quo vigilantissime caveas fugiasque quidquid amantissimo displicuerit Patri: aut pete temperantiam in omnium rerum usu, sensuumque continentiam. Postremo, si quando V littera fuerit capitalis, pete a Jesu benedicto, Virginis Filio, tibi donari ut ipsius Matrem veneratione devotissima castissimaque ames dilectione. Item pete ejusdem Virginis alumnus et adoptionis filius fieri. Hæc omnia quamvis prolixa aut difficilia videantur, non sunt tamen difficilia vel aliquantulum exercitato, ubi in usum duxerit exercitium. Nec tamen opus est, ut in omnibus his aspirationibus assignatis utatur, sed unam harum quæ occurrerit assumat, aliamve ejusmodi sibi instar harum effinxerit.

Fidelitas quanta Deo exhibenda.

Verum objicit fortasse quis, sub divino Officio nihil tractandum mente, præter id quod cánitur aut dicitur. Respondendum, non adversari hoc exercitium attentioni, sed pro attentione multo nobilissima, quæ est mentis elevatio in Deum, assumi. Huic enim adeo non officit hoc exercitii, id est, hoc aspirandi genus, ut etiam vehementer suffragetur. Nam celerrime atque ad mo-

dum sagittæ aspiratio cordis in Deum jaculata, dum surgit, verborum quoque in Psalmo sensum sibi concilians sibique applicando contexens, ad Deum secum trahit: et hoc dum Psalmus, ut consuetudo est monachis, et Canonicorum collegiis probe institutis, canitur cum gravitate seu tractim. Nam si festinato legitur aut canitur, difficile esset has aspirationes observare; sufficit enim tunc superlativis duntaxat uti, quomodo supra declaratum est.

Psalmi ut cum gravitate sint concinendi.

Habet etiam tunc locum aliud, quo nonnulli utuntur, remedium, videlicet ut ubi audieris inter psallendum Dominus aut Deus, motum aliquem aut signum facias secrete reverentiæ erga Dei majestatem, aut Christi humanitatem : puta ut ubi nomen hoc auditur Deus, mente adores Dei majestatem; ubi Dominus, Christi majestatem reverearis. Potest præterea qui mentis patitur instabilitatem versuum litteras capitales observare, juxtaque easdem nomina Sanctorum ab eisdem litteris incipientia, ac eorumdem intercessionem pro Ecclesia postulare. Ut si ab A versus incipiatur, invoces sanctum Angelum tuum, reliquosque Angelos omnes : aut invoces sanctum Augustinum, Antonium, aut sanctam Annam Agathamve, Appolloniam aut Agnetem. Pari modo ubi littera B versum incipit, memoria fiat Bartholomæi, Benedicti, Brunonis, Bernardi, Barbaræ, aut alterius Sancti cujuspiam a B incipientis, cui psallentis fidit devotio. Possunt itaque Sancti invocari hoc modo ut pro nobis orent. Possunt item recoli, ut cum eis nos pro nobis, et pro universa Ecclesia oremus pariter. In hoc exercitii genere beatæ Mariæ Virgini tribuere locum potes in littera M propter nomen Mariæ, ut omnes hujusmodi versus ab M incipientes, in ipsius canas venerationem Deo.

Psalmi uti sanctis applicandi sint.

Potest ei quoque locus dari cum sanctis omnibus virginibus præcipuis in littera V. Postremo pro stabiliendo corde observare potes, ubi versus in secunda persona ad Deum dirigitur, cujusmodi est hic versus : *Domine Dominus noster,* addas aut suppleas, potentissime, aut sapientissime, aut adjectivum aliquod laudis seu devotionis, quod sensui versus congruat : ut si versus Dei misericordiam, opemve, aut liberationem postulat, addas tu adjectivum conveniens, puta : benignissime, clementissime, etc. Si ejusdem narrat laudem aut potentiam, adjicias : excellentissime, potentissime, magnificentissime, nobilissime. Si ejus bonitatem, dic tu : amabilissime, suavissime dulcissime, optime, etc. Pari modo ubi in tertia quoque persona fit divinæ potentiæ aut misericordiæ mentio, adde juxta congruentiam adjectivum, ut si versus Psalmi fuerit : *Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas,* in mente adjicias tu : vere misericordissimus, vere mitissimus, etc. Porro ubi tui Psalmus inducit memoriam, utere adjectivis seu attributis humiliativis tuique vilificativis : ut sunt ingratissimus, miser, vilissimus, facinorosus, pauper, et similia. Exempli gratia : ad hunc versum, *Delictum meum cognitum tibi feci,* interim quod eadem legis, verba supple tu : Ego miserrimus et facinorosus peccator. Et ad verba quæ sequuntur, *Et injustitiam meam non abscondi,* dic in mente : Coram te Patre piissimo et misericordissimo. Hæc sunt, fili charissime, remedia, quorum quodlibet tibi contra mentis potes instabilitatem in usum vertere ; feliciorem tamen æstimamus eum, qui nullo horum eget, qui ex sensu verborum Psalmi sursum agitur, ferturque aspirando in Deum. Vale.

Psalm. VIII, 1.

Ibid. CII, 3.

Ibid. XXXI, 5.

EPISTOLA TRIGESIMA OCTAVA.

Ut sit utendum recreationibus et remediis sanitatis.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo charissimo fortitudinem corporis et animæ.

QUÆSTIO mihi abs te proposita est, fili in Christo charissime, in hæc verba : Sancti admonent nullam consolationem quærendam in creaturis ; numquid ergo non melius est dolores capitis et alia pati, quam admittere consolatoria per quæ relever? Responsio : fili, hoc dicitur quæri, quod est finis, cujus gratia cætera præcesserunt aut fiunt. Qui finis cum obtentus fuerit non quæritur aliud. Ita ergo non debetis quærere consolationem aut delectationem, ut ipsa delectatio finis sit quam in creatura quæritis, et ibi sit status atque requies : sed hoc quod delectat, aut fortasse etiam secundum quod delectat si quærendum est, quærendum est propter aliud, scilicet quia necessarium aut utile ad sanitatem, vel hujusmodi conservandum seu recuperandum. Illa autem quærenda sunt, ut semper usquequaque placeatur Deo et ejus voluntati serviatur : ut corpus sufficiat ad labores externos et internos, ad pressuras et tentationes sustinendas, etc., quæ consumunt vires, in quibus major centuplo consistit profectus quam in abstinentia. Itaque Deus est finis, et Deus quæritur et non delectatio vel consolatio. Verbi gratia : ecce jam ver est et omnia florent. Nonne delectabile est exire ad Rhenum, aut vineas invisere? Hodie Procurator monasterium exivit ad Rhenum, et inde ad vineam. Nonne ivit ad ea quæ recreant? Ita. Numquid quæsivit recreationem ? Haudquaquam. Quid ergo ? Ut habeat quod Fratribus edendum ministret, et ut videat ne vinea inculta relicta sit. Ergo non quæsivit delectationem, sed monasterii commodum et Fratrum necessitatem levandam, licet usus fuerit delectatione aut gressu delectabili ; non tamen propter delectationem. Ita tu, fili, fatigato corpori tuo, exhausto et magis exhauriendo subvenias, et ut laboribus, ut oneribus a Deo impositis, et adhuc tibi imponendis sufficias et proficias, conforta corpus tuum. Quidquid ad hoc jam suffragatur, licet delectabile sit, non tamen propterea solum, quia delectabile, sed quia ad perseverantiam necessarium et utile est, sumas. Nec diceris consolationem quæsiisse, sed ad perseverantiam et subjectionem Deo te apertum reddidisse. Pati sit tibi in desiderio : noli procurare patienda. Deus bene inveniet te : imo major necessitas tibi incumbit de conservatione corporis et sanitatis tuæ quam alienæ. Si ergo teneris proximum juvare, ne destruatur in eo opus Dei, sed perseveret ipse in ministerio Dei, quanto magis tibi es obligatus ? Nescis an placeat Deo ut sis infirmus. Sis ei resignatus, ut si velit ipse, semper teneat te infirmum. Interea sanitatis remedia accipias, ne tentare Deum velis, ut miro ac singulari modo te curet, sed, ut dixi, utere humano modo remedio, et dic Deo : Domine, si me vis infirmum habere, ego nolo sanus esse : nec hæc faciens, reniti cupio tuæ dispositioni. Non operentur omnia hæc remedia (quæ solum propterea accipio, ne te offendam præsumptuosus) aliud, quam tibi placet. Hæc pauca pro tui consolatione scripsi, fili, ut te in Domino confortarem. Bene vale.

Consolationibus ac delectationibus quomodo utendum.

Natura exhausta quomodo reficienda.

Remediis infirmis ut subveniendum.

EPISTOLA TRIGESIMA NONA.

Ut tyro Christi in monastica Religione debeat sese dare ad libertatem spiritus, timoribusque ac scrupulis conscientiæ nimiis, tanquam diabolicis figmentis, resistere, Deoque suo confidere.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filio suo charissimo N. felicitatem et gaudium in Spiritu Sancto.

JESUM Christum adhuc in tentatione constitutum tecum, charissime Frater, intelligo. Et cum cæteri cum puero Jesu gaudia sua ludunt, in mœrore interim tu tabescis. Rogo igitur semel resipiscas, rejectis post tergum omnibus scrupulis, ad judicium tui Magistri ac Prioris, et dimissis confessionum iterationibus, in miseratione Domini respires : quia non potes sufficere unquam ad tui justificationem, tametsi millies confitearis generatim. Ad majorem pacem cordis pervenies et pleniorem peccatorum remissionem, si ad Deum conversus , mentalia et amorosa orationum et meditationum exercitia assumas. Tentatio est diaboli cum scrupulis tuis, qui turbare, impedire et ad desperationem te inducere nititur. Fac itaque juxta consilium Superiorum tuorum, et disce contemnere scrupulos inordinatos. Sæpe diabolus per hujusmodi impedit multos et perturbat, ut quos non potest ad manifesta peccata pertrahere propter timorem Dei, quo eos præditos videt, saltem erroribus ac timoribus supervacuis perturbat ut reddat inquietos. Multi, proh dolor ! id genus diabolicis fraudibus implicantur, et quamvis bene habeant , ac recte cum ipsis agatur, tamen nunquam pectoris pace gaudent, eo quod nimium auscultant dæmonum susurriis, quibus eos pertubare moliuntur. Sed hac in parte felices admodum sunt, qui propriis non audent fidere viribus, nec suis se consiliis committere volunt, atque ea re confugiunt ad Superiores suos, eisque aperiunt tentationes suas, et eorum consiliis simpliciter acquiescunt. Quod et tu facias, fili mi, et brevi ad pectoris tranquillitatem pertinges. Noli, obsecro, nimium tibiipsi credere, sed potius ex aliorum consiliis pendeas, id enim humilitati magis consentaneum est. *Humilibus autem* Deus *dat gratiam,* et qui se humiliare norunt vix possunt unquam in periculum incidere. Obsecro te, assuescas libertati spiritus, neque semper servias cum filiis Israel in Ægypto in durissimo opere luti et lateris. Timeant qui timere nolunt, qui semper volutantur in sordibus vitiorum suorum. Tu vero, fili mi, jam age spe meliori concepta, confidas Deo tuo, qui te vocavit et exstraxit ex hoc seculo nequam, ut post momentaneos hujus miseræ vitæ labores cum ipso semper felix vivas in regno cœlesti. Vale, fili in Christo charissime.

I. *Petr.* v, 5.

Exod. I, 14.

EPISTOLA QUADRAGESIMA.

Scopus monasticæ vitæ quis fore debeat : quid de monasteriis, eorum Regulis, vestitu, cæterisque eorum cæremoniis sentiendum sit.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filiis charissimis Christi tyronibus monastici spiritus divinæque charitatis incrementum.

ASPIRANTIBUS vobis, charissimi, ad vitam monasticam pauca quædam de eadem scribere volui contra hæreticorum calumnias, qui putant supervacaneam, imo et impiam eam esse : qui ut amentes contemnendi sunt. Nimirum Dominus noster Jesus Christus Salvator et legifer noster, interroganti se quandoque quod magnum esset mandatum in Lege, respondit : *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex omni virtute tua.* Hæc est summa perfectio et scopus Legis evangelicæ. Pro hujus præcepti observantia scripta sunt quæcumque scripta sunt. In hujus præcepti observantia pendent Lex et Prophetæ. Propter hujus præcepti observantiam Statuta Ecclesiæ, Statuta et Regulæ monachorum, et breviter quæcumque ordinationes in Ecclesia fuerint, propterea ordinata sunt, ut hujus præcepti perfectionem assequamur. In hoc præcepto sumus omnes, et plebei et sacerdotes et monachi et communiter omnes christiani. Qui hujus perfectionem fuerit assecutus, non opus est illi ut monasterium intret. Siquidem nihil refert domi aut foris, ruri an in urbe, in nemore vel monasterio vitam agat, et perinde est illi nigris an albis induatur, quisquis Deum hoc modo perfecte dilexerit.

Matth. XII, 37.

Regulæ igitur monasteriorum non contra Evangelium, sed ex Evangelio institutæ sunt : nec sunt sectæ dividentes a Christo, sed sunt monita et præceptiones urgentes ad Christum, et ad observantiam hujus præcepti, consiliorumque evangelicorum propter Christum et a Christo doctore institutæ.

Regulæ monasteriorum de summa.

Objiciant jam nobis pseudoevangelici, id est Lutherani : nihil Christus de cucullis docuit. Verum esto, nihil de cucullis locutus sit : pari modo nihil de rugatis camisiis, de scissis tunicis, de pileis seu birretis locutus est.

Monachi si propterea fatui sunt, quia simplici veste sunt contenti, et uno colore unaque forma a multis annis, quam illi plane dementes sunt, qui tam portentosis ac lascivis utuntur vestibus ! Quanto major autem hæc monachorum prudentia atque modestia, quam hominum secularium qui singulis quinque annis sunt fatui, id est, vestem suam vestimentique modum permutant ? Christus non docuit cucullum servare, docuit tamen ea quæ ii, qui portant cucullum, tenentur observare. Nec propterea quod ferunt cucullum monachi, sunt christiani aut evangelici : qui ideo tantum sunt monachi, ut germane sint christiani et evangelici.

Cucullus monachorum quo spectet.

Verum nihil de veste disputetur, quæ aliud non est quam religionis et pietatis indicium, ut eum, qui hanc fert, admoneat devotionis, pietatis, sobrietatis, continentiæ, humilitatis aliarumque virtutum, quæ faciunt monachum. Vestis enim non facit sed ostendit monachum. Continentia vero, sobrietas, carnis castigatio, mundi abstractio, vitiorum mortificatio, hæc sunt quæ faciunt monachum. Si igitur non secundum carnem vixeris, sed secundum spiritum, si facta carnis atque desideria spiritu mortificaveris, si teipsum, id est, tua desideria pro Dei voluntate ac beneplacito abnegaveris, si Deum assidue laudaveris, tunc demum es monachus, id est, perfectus christianus ; monachum enim esse est esse

Monachum quænam revera efficiant. *Rom.* VIII, 13.

Monachum esse quid sit. *Act.* II, 42-47.

perfectum christianum : quia prima vita christianorum et Apostolorum fuit sicut modo est vita monachorum, quemadmodum luce clarius manifestum est in Actis apostolicis.

Hæc itaque, id est, mortificationem vitiorum, carnis, et mundi contemptum Christus docuit non solum monachos, sed et omnes christianos. Omnibus dixit : *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie et sequatur me.* Item : *Si quis venerit ad me, et non odit patrem, et matrem, et uxorem, et filios, etc., non potest meus esse discipulus.* Omnibus, quod ante commemoravi, dixit : *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua.*

Luc. IX, 23.

Ibid. XIV, 26.

Ibid. X, 27.

Propter hoc igitur præceptum, ut illud faciamus et finem præcepti assequamur, monasteria instituta sunt. Non quod in seculo nemo possit assequi, sed quod paucissimi et difficillime assequantur. Nimia enim sunt irritamenta et laquei retrahentes, nimiæ occasiones delinquendi. Pro quibus evitandis fuga sola et abstractio, cui monasteria serviunt, est necessaria. Nam qui ad charitatis perfectionem anhelat, necesse est ut a contrario, id est, a mundi ac proprio amore abstineat. Quanto enim plus seipsum aut mundum diligit, tanto minus diligit Deum. Propterea scriptum est : *Qui vult amicus esse seculi hujus, inimicus Dei constituetur.* Item : *Amicitia hujus seculi inimica est Deo.* Et Christus : *Qui vult post me venire abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me ;* et : *Qui amat animam suam perdet eam.* Qui igitur vult habere amorem Dei, necesse est ut careat amore sui et amore seculi.

Monasteria cur sint instituta.

Jacob. IV, 4.

Joann. XII, 25.

Et quid est seculum? Hæc quæ videmus, audimus, sentimus, gustamus, tangimus. De quibus Joannes : *Omne quod est in mundo aut est concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut superbia vitæ.* Hæc tria itaque sunt mundus, quæ oportet in nobis exstirpari, et ita abrenuntiamus mundo. Contra hæc tria status religionis opposuit tria vota monastica : contra concupiscentiam carnis, castitatem; contra concupiscentiam oculorum, id est, contra cupiditatem, paupertatem ; contra superbiam vitæ, id est, contra appetitum dominandi, obedientiam atque subjectionem.

Seculi quid sit

I. Joann. II, 16.

Vota tria monastica quo pertineant.

His tribus virtutibus, quas Christus docuit et verbo et exemplo, vincitur expugnaturque mundus. His tribus efficitur quis monachus et religiosus. His tribus aliisque virtutibus acquiritur amor Dei perfectus.

Vos itaque, charissimi filii, ut speramus, spiritu Dei admoniti, desideratis vos Deo offerre in servitutem atque in perpetuum sacrificium. Nec vultis illum uno solo die, sed omni vita diligere : nec tantum diligere, sed perfecte, quemadmodum docuit, diligere, id est, ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente. Propterea expetistis vehementi desiderio ac prece recipi in societatem nostram quibuscum una Deo militetis.

Nemo potest non commendare hoc vestrum tam salutare propositum. Sed quod ferventer petitis, debetis fortiter prosequi, nec ullis frangi adversis casibus, nulli labori succumbere, nulla tentatione superari. Non satis est bene cœpisse, sed adsit oportet perseverantia, quæ sola reportat justitiæ coronam : quam vobis Dominus Jesus dabit petentibus, pulsantibus et quærentibus, sicut ipse pollicitus est. Viriliter agite et confortetur cor vestrum, filii longe charissimi, et semper optime valete.

Luc. XI, 9.

Psalm. XVI, 14.

EPISTOLA QUADRAGESIMA PRIMA.

Uti quisque sinceriter simpliciterque ambulare erga proximos debeat : opera nostra cuncta quemnam ad scopum dirigenda : puritas simplicitasque animi quo pacto obtineri possit.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus confratri suo charissimo N. niti quotidie ad interiora, et bene quidem de proximo, humiliter autem sentire de seipso.

SUFFICIT tibi, dilectissime Frater, ad omnem justitiam, ut secundum Deum, secundum voluntatem Præsidentis, et secundum conscientiam tuam recte facias, et amplius ne requiras neque timeas, sed omnes cogitationes aut curas inutiles abscinde, quæ te sollicitum faciunt pro cogitationibus aliorum, id est, quæ sic incidunt : jam Fratres scandalizantur, jam hoc cogitabunt et ita suspicantur, etc., quæ communiter homini ex superbia veniunt, id est, ne displiceat, ne judicetur, ne ab aliis male de se sentiatur. Humilis enim si recte egerit non timet aliorum suspiciones. Si enim diu cogitaveris, et omnia opera tua in oculis aliorum rectificare volueris, et de omnium cordibus suspiciones avellere te posse existimaveris, multum erras, in vacuum laboras, teipsum turbas, et viam, qua tenditur ad humilitatem et proprii contemptus desiderium, præcludis. Numquid omnibus cogitationibus tuis aliorum sensus et corda mutare potes, ut quod sentiunt non sentiant, quod cogitant non cogitent? Non dico hæc, ut Fratribus tuis scandalum ponas, quia tunc non faceres secundum conscientiam tuam, neque secundum Deum : sed dico quod in his quæ facis, recto corde, in oculis Dei, Præsidentis, et conscientiæ tuæ (qui tres testes sufficiunt), et maxime ex charitate vel sæpe ex obedientia, ita quod vix aliter facere audeas : aliorum suspiciones aut etiam si volunt male interpretari aut scandalizari, ipsorum sensus non metuas neque cures, sed quæ facis juste, simpliciter et pure, id est, sine cogitationibus et phantasiis, tranquille facias. Non enim debes pro justificatione tui aut excusatione sive aliorum eruditione, sive cordium revelatione in istis etiam communibus et indifferentibus viam simplicitatis aut æquitatis, imo maxime, humilitatis declinare, sed quidquid alii senserint aut murmuraverint ignorantes intentionem tuam et cætera, tu tace et Dominus respondebit pro te : semper tamen debes pro ipsorum charitate, pace et cordium tranquillitate Deum orare.

Ut quis in aliorum suspicionibus opere se careat.

Esto igitur sine sollicitudine, in omnibus te totum Deo committe, et ipse non solum quod sibi magis gratum est, et tibi providebit utilius, sed etiam pro te, si tu tamen tacueris, et totum illi in simplicitate et puritate cordis committis, respondebit. In magnis tamen ubi periculum mortis, aut via ad tale periculum aliis ex taciturnitate tua scandalizatis immineret, necessaria est excusatio et famæ defensio, nisi in sua opinione pertinaces tuæ excusationi non voluerint acquiescere : tunc magis iterum expedit quiescere et tacere, pro ipsis orare, et omnia charitate operire, et Dominus pugnabit pro te. Si qui vero te in his quæ secundum Deum agere et tuo profectui studere desideras, propositum tuum impediunt, humiliter sustine, et totum te Deo committe : neque ullo modo in illis sive in aliis cor tuum patiaris retractare quæ tibi fiant, aut alii faciant : sed ab omni tumultu cogitationum securus quiesce, omnem sollicitudinem et curam in eum projice, qui melius et facilius novit

Absque sollicitudine uti quisque fore debeat.

Excusare quisque quando se debeat.

I. *Petr.* v, 7.

Opera quia quo modo facienda.

tibi procurare, et citius quam tu teipsum defendendo, aut inutiliter sollicitando et cogitando, quidquid pro tuo profectu et ipsius beneplacito noverit tibi convenire : imo pro tua patientia, si humilis fueris, simplex et tacens, et propter charitatem servandam viam virtutis, quam te putas declinare aut tibi impediri, illam tibi multo perfectius et clarius per alium modum Dominus, si in ipso constanter et confidenter permanseris, faciet aperiri. Nec aliquis unquam poterit aliquid, nisi quod pro te (etiam te ignorante et Domino sic disponente) ad patientiæ atque abnegationis propriæ voluntatis exercitium magis fuerit utile.

Puritati et simplicitati quanto studio invigilandum.

Eodem modo, dilecte mi, habeas te in omnibus quæ tibi proveniunt, sive illa fuerint tristia, sive dulcia, proque nullo futuro sollicitus, sed semper stude cordis puritati, cordis abnegationi et simplicitati, ut quomodocumque tecum fiat, aut quidquid etiam tibi faciendum sit, sine phantasmatibus securissime te Deo committe, ut non tuam sed suam in te semper operetur voluntatem. Tu enim nescis quid tibi expediat, neque de futuris aut præsentibus aliquid mutare potes, sed fiat quod fiet, et eveniat quod eveniet. Hæc sit cogitatio tua, scilicet in omnibus te Deo committere, voluntatem ejus simpliciter ubique desiderare, et sine aliqua tractatione cordis, voluntati et ordinationi ipsius te subjicere et plenissime resignare. Quidquid tunc evenerit, in securitate et spe de bonitate et providentia ipsius suscipere, et quamdiu voluerit portare, et sicut tecum voluerit facere, simpliciter te resignare, nec aliter ab ipso, nisi quod ipse vult desiderare. Non tamen ipse vult tibi suam voluntatem, ante operationem suam ergate, manifestare, sed vult omnimodam cordis tui abnegationem generaliter ad omnia te habere, ut non in scientia, ubi nullum est meritum, sed in confidentia bona et fide ambules, et sentias de ipso in bonitate, et in simplicitate cordis quæras illum, et purissima funditus tui abnegatione atque

Sollicitudo quænam necessaria.

Confidere et credere Deo uti quisque debeat.

Sap. I, 1.

resignatione projiciendo omnem sollicitudinem in eum, qui sine te aut cura tua multa tibi his majora et ineffabilia procuravit : et sic ipsum feliciter, dulciter, securiter et perseveranter invenies.

I *Pet.* v, 7.

Hæc, dilectissime, cordis effusio, hæc voluntatis propriæ abnegatio, et hæc cordis simplicitas atque puritas, plus Deo quam omnia victimarum genera placet, gratissimumque et delectabilissimum est illi ejuscemodi holocaustum. Ipse enim non potest habitare nisi in corde humili, simplici, puro atque pacifico, nec potest operari nisi in corde abnegato et totaliter sibi effuso, quod se totum Deo mactat, totum effundit, totum resignat, nihil sibi retinet; quanto enim plus proprietatis in se retinet, tanto minus accipiet divinæ operationis, et e converso.

Simplicitas et puritas cordis quantum Deo placeant.

Cor ejusmodi Deus suo inhabitatione dignetur.

Hoc est studium monachi et perfectio, ad quam non pervenitur, nisi vitiorum præcesserit mortificatio, et affectionum non solum malarum, sed etiam quarumcumque, creaturalium et inutilium, omniumque, quantum possibile est, phantasmatum et cogitationum, et super omnia mors propriæ voluntatis et proprii sensus, etc.

Monachum perfectum quænam constituant.

Hæc, dilecte mi, scripsi mihi et tibi, ad profectum nostrum; si non inde nobis crescat emendatio, saltem tamen, et utinam ad minus, superbiæ nostræ humiliatio. Quotiescumque hæc legeris, pro me etiam saluta illam purissimam, simplicissimam, humillimam, et totaliter in Deo per charitatem et voluntatem absorptam atque unitam benignissimam Dei Matrem Virginem Mariam, omnis boni, omnis gratiæ et omnis perfectionis imperatricem et administratricem, ut tibi et mihi impetret a Filio suo dulcissimo, non sicut ego scripsi, sed sicut ipsa vult et novit, et Filio suo placet; ego enim errare possum, ipsa vero non potest errare. Hæc est enim nostra perfectio, divinæ voluntatis adimpletio et cordis nostra resignatio, sive in sublimi sive in humili, nec ultra se extendere potest quam ipse vult. Idcirco hæc scribo, ut qui pro resignatione cordis et abnega-

Perfectio in quo consistat.

tione scribimus et oramus, in oratione proprietatem non servemus, neque nimis Dominum erudire videamur. Sed saluta, ut dixi, beatissimam Mariam ter, Ordinis nostri, non ut quidam dicunt, generalem patronam sed Matrem. Non enim sic a Patribus est conducta ut sit patrona, quæ etsi semper auxilium præstet, non tamen semper dilectionis sensibilem aut magnam affectionem exhibet ; sed ut Mater est pulchræ dilectionis et maternalis sollicitudinis electa, imo ut rectius et verius dicam, non ipsa nos elegit ut servos, id est serviles, sed ut filios. Nec tantum quibus patrocinetur sive quos defendat, sed etiam ut quos foveat et dulcissima sua dilectione custodiat et nutriat, filios habet.

Maria ergo cur Mater cartusiarum excipua. *Eccli.* xiv, 24.

Exhibeamus ergo nos in debito et peculiari ejus servitio non servos, sed fideles filios, sicut ipsa usque nunc maternalem suam curam a nobis non retraxit, sicut id facile est videre. Quare nos filiali affectu et studiosa vitæ ipsius ac Filii meditatione et imitatione ipsam honoremus et diligamus. Gloriemur de tanta Matre gloriosa et sublimi et ita vivamus, ut possit de talium filiorum suorum humilitate et simplicitate gloriari. Rogemus eam semper ut Ordini conservet et augeat, et ut verius dicam, restituat simplicitatem, quæ tam multis isto tempore odiosa est, non intelligentibus quod Ordo noster, abjectio vitæ, simplicitas est et rusticitas, ad quem servandum voverunt, elegeruntque in paupertate et despectu vivere, non de structura curiosa et sumptuosa cellarum et tabulatura cogitare, sed vitam et Passionem Domini meditando, formam imitationis sibi exercitium constituere.

Ordo cartusiarum ut fundatis super simplicitatem evangelium.

Parcat illis Deus, qui ita ex via et tantæ Matris custodia exorbitant (ipsa namque vult tales habere simplices et humiles filios, sicut ipsa Mater vixit), qui Ordinis simplicitatem sibi constituunt alienam, et pro tam prava delectatione aut jucunditate furantur et vendunt, qui conscientiam suam ita ad ista exteriora disturbant et confundunt, ut magis videantur in officina architectorum et aliorum, nescio quorum, schola eruditi, quam in simplicitate cartusiana disciplinati. Corripiat eos in præsenti benigna Mater forsitan in nonnullis, propter ignorantiam viæ perfectioris, ne pro parvis, curiosis et cordi suo, sub specie commoditatis et utilitatis prætextu, delectabilibus et jucundis, multam æternorum, ne dicam omnem, amittant petitionem.

Simplicis vera vitæ sit.

Rogemus quoque ipsam, ut sit semper et maneat Ordini nostro humilitas, ut dixi, et simplicitas, unitas et charitas, et filiis suis discretio et puritas, obedientia et humilitas. Si autem te volueris dare ad simplicitatem veram, multam pacem invenires. Simplicitatem dico quæ talis est, ut neminem reprehendas vel laudes, ad nullius instructionem te ingeras : ignorantiam quamdam, quantum possibile est et decet, absque tamen scandalo, simules tibi : illudi, derideri, injuriari et increpari æquanimiter feras : quidquid ab aliis tibi relinquitur vel imponitur, quasi non intelligens subtilitatem vel fraudem alacriter suscipias, aliorum defectus et quidquid tale evenerit, quod displicet, non advertas, non intelligas, non cogites. Nullius rei quæ te offendit vel turbare adhuc possit memoriam, retractationem vel phantasma admittas. Silentium strenue, etiam inter loquentes, cum serena quadam dulcedine vultus et cordis compunctione custodias. Nihil unquam quod te notabilem, singularem, laudabilem vel admirandum facere possit, sine necessitate in conspectu aliorum facias ; et semper, quando fieri potest sine scandalo, innocentiam et simplicitatem ante oculos ponas, ut eamdem imiteris et custodias, et te ad exteriora, quantum ad subtilitatem, curiositatem, fraudem, curam, sollicitudinem, amorem et hujusmodi, quasi puer quinque vel septem annorum habeas. Vale, charissime Frater, et si aliquid inordinatum aut præsumptuosum tibi scripsi, mihi, quæso, ignosce propter Deum.

EPISTOLA QUADRAGESIMA SECUNDA.

Monasticæ Institutionis summa ac scopus quis esse debeat, quomodoque et per quænam pietatis exercitia idem promovendus sit.

F. Joannis Justi Lanspergii cartusiani parænetica Epistola, quam fecit quibusdam filiis suis in extremis constitutus, loco testamenti ac ultimi valete, ipsis interea ubertim flentibus deque ejus recessu vehementer dolentibus.

PETITIS, filioli charissimi, a me, jam pene in ultimo spiritu constituto, quasi ultimum vale, brevem scilicet adhortationem et instructionem, quomodo oporteat vos in hoc vivendi genere vitæ vestræ rationem instituere. Libenter acquiescerem petitioni vestræ, nisi gravis languor ægritudinis vires omnes et lassos corporis artus adeo frangeret, ut vix possim alia, nisi ea quæ humanæ sunt imbecillitatis, cogitare. Tamen quia charitas non quærit quæ sua sunt, conabor vel parum dicere, etiamsi hoc ipsum sine tormento vix possim. In primis, summa in id, filii mei charissimi simul ac dulcissimi, cura quilibet vestrum incumbere debet, utputa monasticam jam professi vitam, ut saluti suæ quam optime consulat. Huc autem exigitur, ut cum primis corpus suum tanquam animæ instrumentum sapienter et discrete regere discat, ut nec nimia indulgentia et remissione dissolvatur ac lasciviat, nec rursus immoderato labore, aliisque tum corporalibus tum spiritualibus exercitiis, ultra mensuram et vires susceptis, destruatur. Utrobique namque grande periculum est, et servum Dei in utramque partem vigilare oportet, ut neque plus neque minus faciat quam dictet recta ratio. Multi enim, dum nimium suo sunt corpori propitii, carnales fiunt : alii, dum non volunt vires metiri suas, currunt quidem aliquamdiu strenue, sed in ipso cursu, dum adhuc procul a meta absunt, deficiunt, cogunturque postea miseræ carni, velint nolint, plus satis inservire et obsequi, qui prius nonnisi spiritui vacare valebant, corporis cura rationabili contempta. Quorum est sane ploranda conditio, maxime si nolint Superiorum suorum consiliis acquiescere et illorum dictis obtemperare. Quod quilibet vestrum cavere debet, et semper consiliis uti Superiorum suorum, nec illis inconsultis quidquam, præsertim arduum et insolitum, attentare.

Corpus quod sit discrete regendum.

Ut quidam naturam destruant.

Semper et ubique sese promptum Dei servum exhibebit, omni negligentia, torpore ac acedia penitus profligata, certus se versari semper sub oculis Dei, cujus præsentiam jugiter attendat ac veneretur, summopere devitans quidquid illi displicere noverit, atque illius beneplacitum perpetim exsequens, ejusque inspirationes observans et eis morem gerens.

Gloriosam Virginem et Matrem Dei nunquam ex memoria sua excidere patiatur : eam in omnibus agendis ac omittendis una cum Filio ejus implorans, ut ipsa eum in cunctis dirigat juxta Filii voluntatem, impetretque illi ut cuncta exercitia sua corporalia ac spiritualia in eum finem referat, ut sint grata Deo et ipsi salutaria. Ipsa quoque sit illi in omnibus singulare refugium, ipsam sedulo honoret, et salvus erit.

Mariæ Virgini quam sit fideliter serviendum.

Cæteros quoque Sanctos, præsertim quibus magis affectus est, ac speciatim sanctum Angelum suæ custodiæ assignatum quotidie aliquo pietatis officio vel exercitio veneretur : pudeatque eum unquam quidquam indecens vel illicitum admittere sub aspectum sancti Angeli custodis sui, qui illi semper adest.

Sanctuti sint honorandi invocandique.

Tempus omne totius diei in certas horas distribuat cum consilio sui Magistri

Tempo quatenus serviendum.

vel Prioris, et singulis horis sua deputet exercitia, ut ipsa vicissitudo levet tædium, atque ipsa exercitiorum provida alternatione utriusque hominis vires integræ conserventur. Non enim sine causa institutum est a sanctis Patribus, ut certis horis etiam manualia opera fiant : quæ tamen sunt brevibus interrumpenda precibus, nec illis tota die inhærendum est, sed eatenus duntaxat, quatenus corporis et animæ vires exigunt. Nam qui tædio spiritualium exercitiorum se totos in externa exercitia per omnem diem effundunt, prorsus indigni sunt qui monachi vocentur. Cum enim de victu et vestitu nobis provisum sit, quid opus est ita se tradere operibus manuariis, quasi illis victum nobis parare cogamur ? Omnino hoc turpe est in monacho, nisi tamen corporis infirmitas, aut aliud aliquid, quod Superiores putent rationabile, secus exigat.

Orationi, meditationi, lectioni, scriptioni libenter vacet, in his nihil spectans aliud, nisi ut placeat Deo, ejus voluntatem cognoscat, ejus gratiam consequatur.

Mane quid fa-endum t.

Mane quando surgit e lecto, mox animum ad Deum erigat, ipsi gratias agendo quod se nocte servaverit : ipsum item adorando, et sacrosanctam Trinitatem glorificando his verbis : Adoro et benedico te, o Trinitas sancta, etc., sicut habetis in nostra Pharetra divini amoris. Ipsi quoque Domino Jesu, ejus sanctissimæ Matri et sancto suo Angelo se commendet.

Sero uti nscien-a discu-enda sit.

Vesperi antequam eat cubitum prius se ad se colligat, et conscientiam excutiat : et si in aliquo se deliquisse viderit, omnino id Domino Jesu et ejus Matri benedictæ confiteatur, veniam petat, emendandi propositum renovet : deinde opportuno tempore, si quid notabile fuerit, etiam sacerdoti pure et integre tanquam Dei vices agenti in confessione explicet. Et ut parvo negotio et cum ingenti gaudio et tranquillitate huic examini quotidie possit satisfacere, per diem sollicitus sit nihil perpetrare quod lædat conscientiam.

Silentium et solitudinem tanquam saluti suæ cum primis necessaria, admodum studiose colat, nec imitetur si quos viderit ista negligere. O quam innumeras vitat culpas, et quam immenso conscientiæ gaudio perfruitur, quisquis libenter silentio et solitudini navat operam. At plane miseros et infelices illos monachos, si tamen monachi dicendi sint, qui confabulandi et evagandi occasiones ultro inquirunt, et immemores salutis suæ, maximas sibi quotidie pœnas cumulant, nonnisi igne æterno forsan expiandas, nisi resipuerint.

Solitudo et silentium quantum gaudium conscientiis advehant.

Divinum Officium et quæcumque eo pertinent semper alacriter, attente et studiose persolvat, nihilque illi jucundius sit, quam cum sanctis Angelis laudare Dominum majestatis. Hoc præcipuum est monachi opus, cui nihil præponendum est. Et ut alacriter ac strenue in choro vigilare possit, semper tempestive cubitum eat : nec illo tempore quo dormiendum est alia agat, ut solent quidam, qui tum lectioni aut aliis propriis quibusdam institutis vacant, in injuriam et fraudem summi Creatoris, cujus postea debitas laudes præ somnolentia et capitis perturbatione solvere attente non possunt : quod valde cavendum est. Reddat ante omnia Deo debitum suum, nec quidquam inde illi detrahat, sed addat potius aliquid.

Officium divinum quanto studio canendum.

In omnibus rebus a quolibet vestrum respiciatur Deus, et quod magis ipsius honorem promovet, proximumque ædificat, cæteris rebus præferatur. Charitatis namque opera semper aliis præferenda sunt, nisi ex debito aut obedientia aliter oporteat fieri. Nam non omnia quæ licent mihi admittenda sunt, sed quæ ædificant. Non quod mihi est utile quæram, sed quod prosit multis. Pro honore namque Dei debet seipsum contemnere, hoc est, si aliquid illi sit commodo, honori aut utilitati, libenter debet illo carere, et seipsum interim negligere, si Deo honor per hoc major eveniret.

Non omnia solatia sunt sub prætextu infirmitatis admittenda, sed ea tantum quæ necessaria sentiuntur et licite admitti

possunt, quibus absque periculo carere non potest, idque sobrie, temperate, parce et cum Dei continuo timore, ne forte sit excessus, aut non sit tanta necessitas.

Non nimis timere debet infirmitates, sed Deo etiam has committere, nec faciliter ab aliqua re, in qua situs est Dei honor, nisi magna urgeat necessitas, vel propter infirmitatem, recedere.

Pro Dei honore et observantia Ordinis, indefesso animo zelari debet, orando, suadendo, excitando, et opere exemploque præmonstrando.

Propter bonum pacis et concordiæ, ubi nihil est illicitum nec periculum de peccato, debet faciliter aliis assentire, tametsi voluntas seu consilium proprium videretur illi perfectius atque utilius, sed hoc leviter illi videri non debet, quia plerumque ex proprio amore hujuscemodi sui complacentia nasci solet.

Cum hominibus multam notitiam habere, omnino contrarium est monasticæ professioni. Debet igitur, quantum charitas admittit proximi, quantumque absque scandalo id observare potest, familiaritates amicitiasque et hominum colloquia evitare. Nisi enim abstractæ vitæ internæque operam dederit, nunquam Deo devotus erit.

Aliorum defectus magis expedit nescire quam nosse, et omnia charitate et simplicitate absque judicio cooperienda sunt.

Si quid triste evenerit, semper cogitare debet, quod non ad recreationem, non ad oblectationem, sed ad honorem, cultum amoremque Dei in hunc locum sese Deo obtulerit. Pro quo, si quid patiendum est, id æquanimiter et hilariter tolerandum.

Semper maximopere oportet eum cavere, ne propriam habeat aut quærat electionem affectionemve, ut hoc vel illud fiat, sed ad Dei voluntatem indifferenter nullo non tempore resignatum esse ; adeo ut nihil procurare, nihil optare, nihil denique desiderare audeat, quod dubium est an placeat displiceatve Deo, quo vel sic Dei per ipsum et in ipso bene placens voluntas in omnibus perficiatur.

Summopere eum cavere oportet, ne tempus otiose transigat. Nobilissimum enim quod habemus est tempus. Quo thesauro nos infinito per negligentiam, otium inutilemque occupationem possumus spoliare : possumus quoque gratiam Dei et coronam lætitiæ cœlestis maximam obtinere. Heu! quanta est ratio reddenda temporis infructuose expensi !

Ut frementes super se fluctus non timeat, neque peccet, neque offendatur Deus, neque ejus gratia illi minuatur aut subtrahatur, Dei timorem semper habebit præ oculis. Nisi enim in timore Dei tenuerit se perseveranter, cito subvertetur domus ejus. Hoc idcirco scribat diligentius in cor suum : nisi in timore Dei, etc.

Ordinis disciplinam, et quidquid servari debet aut potest ex Statutis, nullo pacto omittere, sed pro Ordinis observantia et animarum ædificatione zelari ex totis debet viribus. Si enim levia voluerit sectari, si recreationes et spatiamenta quærere, si lusibus et levitatibus refici, si comessationes admittere, si moribus non monasticis uti, religio et eruditio sua qua alios docere attentat, nihil proficiet. Jam enim nonnulli speciem dederunt zeli, quem pro Ordinis habent observantia, et indicant quam juste digneque electi sint ad Ordinis reformationem. Videat igitur quilibet vestrum, ne vocatio hæc qua ad hoc sanctum Institutum monasticum vocati estis, assumpta sit frustra, ut non modo nullam mercedem mereatur apud Deum, verum ignominiam ac summum dedecus coram cunctis hominibus neque ullum in virtutibus assequatur profectum. Nisi enim Deus ex intimis fuerit pure quæsitus, omnia erunt frustra quæcumque hic fecerimus : quandoquidem erunt sicut plantatio quam homo non Deus plantaverit, ideoque facile ab hoste malo eradicanda.

Hæc ex charitate, filii dulcissimi, admonet F. Joannes Justus, quem diu in præsenti vita non habebitis, ut soletis, patrem et refugium, sed in cœlis, quod Deus illi brevi concedat : si tamen ipsius monita

assecuti fueritis. Orate, quæso, pro me, viscera mea : quandoquidem instat mihi negotium arduum pariter et perplexum, iter quoque conficiendum longum et omnimodis ignotum, judicium item æquissimum et formidabile. Verum per gratiam et magnam misericordiam Domini nostri Jesu Christi, beatissimæ Matris ejus, omniumque Sanctorum et Electorum ipsius preces et merita, sperare illique confidere non desinam, quamdiu halitus hic in me fuerit. Valete.

PRÆFATIO

IN lucem hic edimus aliquot nostri Joannis Justi Lanspergii Epistolas feminis ac virginibus Deo devotis scriptas. Ubi te admonendum putavimus, lector amice, ne putes minoris eas faciendas esse, quod sexui muliebri elucubratæ sint. Solet enim hoc nonnunquam usu venire amicis seculi hujus, quos vel inflans scientia non sinit humilibus consentire, vel animi stupor et cæcitas non permittit verum cernere, ut si quid femineo sexui a Dei amicis elaboratum sit, id existiment futile esse, nec suum habere pondus ac dignitatem, propterea quod, ut ipsi persuasum retinent, feminæ nihil altum, nihil eruditum, nihil denique lectione dignum capere queant. Quibus si magnopere respondere velimus, videbimur fortassis oleum atque operam perdere : quandoquidem opiniones ejusmodi in horum animis usque adeo altas fixere radices, ut etiam si ratione se victos sentiant, tamen malint suam persuasionem mordicus tueri ; at nihilominus in gratiam piorum vel paucis illis respondendum est, et in primis, ne ipsi quidem ambigere possunt, perquam multas exstitisse virgines ac mulieres, non solum vitæ eximia sanctitate, sed etiam præclara eruditione, tum etiam prophetiæ gratia illustres. Et quid obstat, obsecro, ut non perinde sua Deus charismata possit impartiri feminis atque viris? Imo vero si sacras Evangelii historias revolvamus, inveniemus ipsum Deum Dei Filium non paulo familiariorem se feminis quam viris præbuisse, atque illis potius quam istis sua quædam secreta revelasse. Inde est, quod toties Pharisæos et Scribas legis peritiam verbo jactitantes, re autem ipsa abnegantes, tanquam suæ gratiæ communicatione indignos confutavit, repulit, reliquit, et nonnunquam severissime objurgavit. Porro religiosis quibusdam mulieribus adeo sui non negavit usum admodum familiarem, ut illarum eleemosynis et se et discipulos suos voluerit sustentari, atque illarum etiam non dedignatus sit uti comitatu. Ita nimirum placuit æternæ Sapientiæ humilia eligere et infirma ac despecta sibi adjungere, ut alta et fortia contemneret, atque eo ipso ostenderet nullam apud se sexus distantiam esse, sed ubicumque et apud quemcumque locum invenit, æque se operari paratum esse, nihil discernens mulierem a viro, maxime cum non sit humani arbitrii quo quisque sexu nascatur : sed Deus pro suæ voluntatis judicio alios mares, alias feminas creet : ubi si qua in

Matth. XXII, 15-21.

Luc. VIII 2, 3.

I. *Cor.* I 27, 28.

sexu culpa conferatur, ea profecto in Creatorem redundat, cujus non est levis injuria, reprehendere aut despectui habere opus illius, cum ille utique omnia sic fecerit, ut non possint ulla ex parte jure meritoque reprehendi. Fecit enim omnia bona valde. Itaque non debet id ullum habere dubium, quin omnipotens Deus pro sua bonitate et potentia in virginibus ac plane indoctis mulierculis non minora possit efficere et moliri, quam in eruditissimis viris ; ut omnino ridicula sit eorum opinio, qui rejici putant oportere quidquid ad feminas pertinet. Qua re etiam permotus noster Lanspergius, idemque certa experientia doctus, mira sæpe Deum in illo quamvis fragili sexu operari, scripsit ad diversas virgines et feminas, rogatus ab illis, vel aliunde instigatus, optimeque eas gratia sibi data instruxit adhortationibus, consiliis et instigationibus, ut videre poteris, pie lector, si non pigeat has ejus Epistolas perlegere. Et quamvis ipse esset vir impense doctus et insignite pius, non tamen putavit contemnendum sibi esse sexum muliebrem, ex quo noverat Dominum Jesum humanam sumpsisse naturam, nec nisi per eum ad nos redimendos venire voluisse. Comperies hic, optime lector, multa scitu digna, quæ te legisse juvabit : tantum afferas animum pietati addictum, qui solus potest de scriptis ad pietatem facientibus recte æstimare; nam *animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei,* nec potest spiritus verba capere, qui adhuc suæ carni deditus est. Ut cæcus non potest recte judicare de coloribus, quos nunquam vidit, ita quæ ad spiritum pertinent non possunt sapere illi qui totus mundo vivit. Qui autem Christi sunt, et carnem suam cum vitiis et concupiscentiis crucifigere nituntur, quibus hic mundus carcer est et exilium, qui denique sic vivunt, ut se quotidie putent morituros, atque ea de causa sic vitam exigunt suam, quemadmodum rationem Deo sunt reddituri, illis sapit omnis pietas, et ipsi sunt in quibus requiescit spiritus Christi, quem qui non habet, non est membrum Christi sed diaboli. Verum his ita paucis præfatis, ad Epistolarum sequentium lectionem te transmittimus, frater in Christo charissime. Bene vale, nostrumque studium et laborem boni consule.

Gen. I, 31.

I *Cor.* II, 14.

Gal. V, 24.

EPISTOLÆ PARÆNETICÆ AC MORALES

AD DIVERSORUM ORDINUM STATUUMQUE HOMINES

LIBER SECUNDUS

COMPLECTENS IN SE SEXDECIM EPISTOLAS AD PERFECTIONEM VITÆ RELIGIOSÆ MAXIME PERDUCENTES.

EPISTOLA PRIMA.

In prælatione, quanta discretione, zelo et lenitate opus sit in subditis regendis : infirmiores item lenitate ducere, proterviores austeritate zeloque justitiæ arcere, abususque abrogare uti Præsidens debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Reverendæ Dominæ, Collegio Deo dicatarum virginum N. noviter præfectæ.

REVERENDA in Christo Mater ac Domina, cum sancto illo virginum collegio vos audirem prælatam, non parum gavisus sum, potissime quod sperem nihil, quod ad bonam matrem spectet, vobis defuturum vel desiderandum. Matrem dico : dulcius enim sonat, humanius atque humilius, quam dominæ nomen matris. Illud enim dilectionem subditis excitat, hoc metum. Itaque cum tam Mater quam Domina sitis monasterii, magis tamen cogitandum est vobis esse matrem quam dominam ; quippe cum pene omnium sit, maxime autem virginum, pietate malle duci quam terrore. Quanquam utrumque debeat adesse ; ut ubi monitio blanda, quæ primo offerenda est, iterum atque iterum spernitur, correptio severior adhibeatur. Neque enim lenitas illa apud Deum laudata est, quæ vitia crescere sinit, unde gravior postea animarum infirmitas, deinde mors, postremo totius collegii contagiosa lues nascitur. Dissimulandi sunt, fateor, defectus animarum quandoque : verum id quoque nisi ad tempus magis opportunum, quo occasione congruentiore sese offerente, et ea quæ corripienda est Soror, ad recipiendam correptionem fiat aptior, et fructus speretur uberior. Dissimulandi itaque sunt non fovendi. Scimus quid Heli contigerit, quod filios suos peccare audiens, non coarguerit satis. Satis inquam ; neque enim delicta filiorum dissimulavit penitus, quandoquidem Scriptura refert illum reprehendisse delinquentes ; sed levior hæc erat correptio, quam par fuit tantis delictis. Unde filii ejus assueti peccatis, nec

Lenitas nimia in Prælatis quam sit damnata.

Correptio cur differenda ad tempus.

I. *Reg.* IV, 11.

Præsidens ut suam auctoritatem in delinquentes exserat.

aliqua severitate patris coerciti, manserunt obstinati, sibi pariter ac patri ultionem divinam conquærentes. Sive igitur blandius sive severius agatis, viscera matris nunquam desint vobis. Porro, rebellibus et obstinatis etiam dominam ostendatis, non pro jactantia potestatis, sed ne censura dormitante, pietas illa vestra contempta contemptum nutriat Dei. Decet autem et conducit maxime, ut post objurgationem, si qua opus fuerit, subditæ eum vultum, verba, mores beneficiaque humanitatis inveniant apud vos, quæ ante senserunt, discantque inde vel correptionem vel disciplinam quæ præcessit, si forte foris apparuit durior, ex pectore pio venisse, credantque non minori apud vos quam ante et in gratia ac charitate se fore. Scitis quantum in cordibus subditorum diabolus molitur, ut putent se non in gratia esse Superiorum, cunctaque illorum jussa aut injuncta ex rancore manare non ex charitate. Quod quanti periculi sit, dum talis opinio mentem obsederit subditi, facile conjiciendum est. Inde enim querimoniæ, murmurationes et simultates, adeo ut etiam quæ ad conventum fiunt monita, dicta sive lecta, quasi contra se pungendam ordinata sint, omnia accipiat. Voluit me, inquiunt, Domina confundere, et propterea in Capitulo hæc dixit. Ecce ubicumque potest contra me nititur, etc. Hinc concipiuntur aversiones, displicentiæ, insectationes contra Dominam ac Matrem. Quæ omnia diabolus eo dirigit, ut filiæ aversæ sanas admonitiones non recipiant, nec tentationes et cordis molestias Matri aperiant, consilia non requirant, sed potius spernant, quia suspectam habent et cum amaritudine vident Matrem.

Austeritas nimia quid in subditis efficiat.

Prælatus ut studeat amari a subditis.

Contra has diaboli machinas Reverentia vestra salubriori non utetur consilio, quo animas lucretur, quam ut se amabilem exhibeat, studeatque se amari, sine tamen injuria Dei, hoc est, nihil omittat vel agat propter sui amorem comparandum, nec omitti aut fieri sinat, quo minus ametur Deus (quia hoc non esset animas lucrari), sed Deum amari præ omnibus, et se amari aut placere filiabus solum propter Deum satagat. Ante et post correptionem, cum omnibus, tum præcipue iis quæ vobis magis obsistunt aut natura sunt animosiores atque duriores, læta occurrat, familiaritatis gratiam exhibeat, benigne respondeat, hilariter subveniat et, quasi nihil perperam ante actum sit, dissimulet : imo quasi jam emendata omnino credatur filia, et quod priora delicta prorsus obliterata sint, factis, verbis ac moribus ostendat.

Infirmioribus quomodo succurrendum.

Sentiant filiæ vestræ quam nihil in corde habeatis aliud quam dilectionem et zeli sinceritatem, quibus enitimini dilectas filias bonas ac sanctas offerre Deo, non diabolo relinquere. Ita faciendo congregabitis carbones ignitos super capita earum, id est, charitatis vestræ ardore frigus tristitiæ, invidiæ, etc., propulsabitis, et ipsarum corda ad redamandum calefacietis. Si enim (quod facitis) vere animarum quæritis salutem, facile vestram remittetis offensam, quidquid citra Dei injuriam donare potestis, miserando etiam prævenietis. Si in omnibus Dei gloriam quæritis, illuminabit divina vos gratia, ut ubi durius, ubi clementius agendum sit, ubi dissimulandum, ubi procedendum, intelligatis. Grande est onus quod portatis. At humilitas qua de vobis, id est, de prudentia vestra diffiditis, fiducia in Deum qua super ejus bonitate et providentia innitimini, et charitas qua animas Deo offerre cupitis, divinam vobis gratiam conciliabunt, qua quidquid est illud efficietur leve.

Rom. XII, 20.

Offensa propria cur facile remittenda.

Ante omnia igitur Deo immaculatam servare conscientiam studeatis, ut quidquid facitis, quidquid jubetis, in gloriam et beneplacitum Dei ordinetis. Nihil de proprio commodo, honore, affectu, voluntate, sed pure Deum quæratis. Etiam profectui proprio cedite, ut pluribus, ubi sic opus fuerit, prodesse possitis, exemplo Moysi et Pauli, quorum alter de libro vitæ deleri, alter anathema fieri pro salute fratrum optavit. Cæterum nihil minuetis de

Prælatus uti suam vitam instituere debeat.

Exod. XXXII, 32. *Rom.* IX, 3.

profectu vestro, si aliquando devotioni propriæ, exercitiis consuetis aut dulcedini spirituali vos subtrahatis, ut filiabus materna providentia succurratis. Quidquid enim in uno genere Deo placendi amittere videmini, in alio charitas duplicabit : fietque ut horum bonorum quæ libenter interim faceretis, quando ex officii obedientia aut pro debito maternæ curæ omittere illa urget charitas, pro bona voluntate meritum possideatis, et aliud etiam meritum, videlicet vestræ sollicitudinis et laboris, cujus necessitate vos propriis interim exercitiis subtraxistis, pariter conquiratis. Oportet enim quandoque Deum propter Deum relinquere, id est, devotionum studia propter necessitates proximorum, aut obedientiæ observantiam intermittere.

Deus ut propter Deum relinquendus.

Itaque libenter vosipsam propter Deum relinquite, abnegate et contemnite, ut Dei honor et voluntas statuatur ; tunc enim Deo dirigente monasterio vestro prospere cuncta evenient.

Zelus quantus inesse debeat Prælatis pro salute subditorum.

Circa filias zelus vester vigeat, maxime pro sanctimonia et puritate, ut hæ semper inveniantur in cordibus et corporibus earum. Sponsæ etenim Christi sunt ; et majorem ab eis exposcit Christus castitatem ac puritatem quam a cæteris.

Castitas quanta exigatur a Deo dicatis.

Ideo non sola hæc castitas sufficit corporum, sed adsit etiam necesse est animorum, morum, oculorum, cogitationum, verborum ac omnium sensuum. Adeo pudicæ olim leguntur sanctæ fuisse virgines quædam, ut sui corporis nullum, præter manus et pedes, voluerint membrum conspicere nudum. De auditu et sermone autem quid? Non haberetur apud homines seculares pudica conjux, quæ lascivi cujuspiam aut procantis viri præberet verbis auditum, aut quæ, licet opere casta manere vellet marito, delectaretur amari, rogari et invitari ab alieno. Num igitur Christi sponsa gaudebit legere, audire aut in corde versari, oblectandi animo, quæ diabolus animarum adulter suggerit impudica?

Cantilenæ carnales amatoriæ quam execrandæ Deo dicatis.

Ideo, reverenda Domina, si quando virginibus recreatio datur confabulandi, aut etiam in horto simul cantandi, nihil, quæso, cantetur carnale, nulla admittantur amatoria carmina vel cantilenæ. Iterum, obsecro propter Deum, non patiantur cantilenæ seculares de amore carnali cantari inter sponsas Christi, quanto minus a sponsis Christi, quod in quibusdam fit monialium claustris non sine animarum jactura, non sine grandi cœlestis Sponsi contumelia. *Quæ enim conventio Christi ad Belial?* Quid templo Dei cum prostibulo? Quid Christi sponsæ cum meretricularum carminibus? Esto quod innocenter cantentur ab aliquibus, quantum attinet ad castitatem, quid interim de puellis teneris, quæ simplices venerunt ad claustrum? Nonne curiositas feminea, imo diabolus eas sollicitat latius cogitare quæ nesciunt, et cogitando investigare quod cantando audierunt? Absit, absit, ut aliquid in monasterio audiant Deo sacratæ virgines, quod, ne audirent in seculo, ad monasterium confugerunt. II. *Cor.* VI, 15.

Hæc fortasse per excessum scribo, reverenda Domina et Mater. Inde sentiet tamen Reverentia vestra, ut credo, et boni consulet sinceram ad vos meam charitatem, qua non arguo quasi ceu aliquid jam perperam factum sit, sed præmoneo ne fiat. Reverenda Domina ac Mater, volebam brevem duntaxat epistolam scribere qua gratularer non tam vobis, quod honore prælata estis, quam congregationi quæ talem sibi elegit, et inter scribendum crevit supra modum. Reverentia vestra ignoscat, et orationibus suis commendatum me habeat, valeatque in Christo feliciter.

EPISTOLA SECUNDA.

Perfectio spiritualis vitæ uti juxta octo quædam consilia obtineatur.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filiæ suæ charissimæ Jesum Christum virginum decus et coronam perennem.

CHARISSIMA filia, congratulor devotioni tuæ, qua flagras erga Deum. Quam ut magis magisque in te foveas summopere conniti debes, ut cordis assequaris puritatem, utpote cui se libentissime totum Deus communicare solet. Quod si quæras ex me, quibus studiis puritas cordis obtineatur, possunt octo quædam consilia vel institutiones proferri, quas in præsens tibi impartiri volo, ut et ego saluti tuæ nonnihil cooperer, et jam currenti calcar adhibeam.

Humilitas uti obtineatur.

Primum atque præcipuum sit, ut ante oculos tuos semper habeas propriam vilitatem atque pravitatem. Item quam nihil sis, quam nihil possis ; unde nec gloriari, nec laudari unquam vere possis de aliquo. Quidquid enim in te potest commendari, hoc non est tuum. Velle autem sibi adscribere aut laudari de alieno, bis est iniquum. Unde velut sacrilegii crimen execrari debes ex donis Dei velle honorari, laudari aut gloriari. Atque ita, si vere hoc attenderis, nemini audebis te comparare : quia non debes te metiri nisi ex iis quæ tua sunt, hæc sunt, iniquitas, vanitas et, ut ita dicam, nihileitas. Semper ergo te reputes omnium vilissimam atque nequissimam in universo mundo, et talis ex animo cupias ab omnibus haberi. Si id vere desideraveris, gaudebis quando sentis te nesciri, contemni ac abjici : quia contingunt tibi justa, et quæ tibi debentur, et quibus digna es. E regione considera potentiam, sapientiam atque immensam bonitatem Dei, quam benignus, quam fidelis tibi sit Deus: e diverso autem, quam ingrata ac infidelis illi sis tu, quæ tamen es nequissima, vilissima ac nihil. Item, quam diligat te Deus sola sua bonitate, nullo merito tuo, imo nulla ratione aut occasione in te inventa quare te diligat aut benefaciat, sed solum quia ipse bonus est : quod plus liquet in te, cum etiam indignissimam te gratis diligat ac misereatur. Tu vero ejus beneficiis vivens, tolerata ac sustentata tamdiu, ad momentum non potes eo carere, et tamen audebis eum deserere, contemnere atque iniquitate tua blasphemare ?

Perfectio Dei quanta sit.

Abstractio ab omni re creata uti fiat.

Secundum est, ut avertas et abstrahas te ab omnibus peccatis et vitiosis passionibus. Deinde etiam ab omnibus peccandi occasionibus, quantum vires corporis atque discretio permittit, videlicet ab omni occupatione inutili, quæ animum non ducit in Deum : item ab omni inordinato amore, a consolatione mundana, ab omni affectione et inordinata inclinatione ad creaturam quamcumque, ab omni familiaritate aut recreatione singulari circa aliquam personam : adeo ut velut omnibus ac tibiipsi quoque mortua nihil intendas, nihil præter Deum quæras, nihil sentias extra Deum, nihil te moveat, nihil afficiat extra Deum. Imo videatur tibi quasi extra mundum sis, et nihil sit in mundo nisi tu cum Deo. Unde si etiam necessitate aut obedientia coacta, externa quoque tractare habeas, cor tamen tuum mundum ac animus liber permaneant tibi, ne super ullius creaturæ consolatione requiescas, ne ulli creaturæ inhæreas : sed continua ac jugi aspiratione animus tuus feratur in Deum. Quidquid extra egeris aut dixeris, mens tua intus maneat tranquilla et ad Deum elevata. Hoc maximum studium tuum sit, nihil mundanum aut transitorium quærere, intus a Deo nunquam recedere, nulli creaturæ inhærere, et super

Res creatæ uti in nuditate tractandæ sint mentis.

nulla consolatione extra Deum gaudere, imo in nulla re præter Deum quiescere. Hic tamen non negatur usus creaturarum, nec pro discretione ac perseverantia excluditur recreatio corporalis, et interpolatio spiritualium exercitiorum : sed finis instituitur omnium, id est, sive laboris, sive quietis, scilicet puritas cordis, solitudo animi, silentium mentis, oratio mentalis ad Deum jugis et continua, inhæsio spiritus in Deo.

Abnegatio totalis sui conficiendi.

Tertium, ut temetipsam funditus abneges, exeas, relinquas, ac in Deum te totam projicias, credens ac certissime confidens ejus bonitati, sapientiæ ac providentiæ, quia illi potissima est cura pro te : quæ cum non esses creavit te, cum perdita esses redemit te, cum abjicienda et damnanda esses revocavit et attraxit te. Ideo oportet ut sine retractatione et retractione cordis illi resignes, submittas ac ultro occurrens offeras temetipsam in omne beneplacitum ejus, ut quæcumque super te posuerit aut permiserit, sive prospera sint sive adversa, etiam quantumcumque aspera et dura, de manu ejus cum gratiarum actione accipias, non respiciens ad hominum voluntates ac studia, qui fortasse videntur procurare illa, sed ad Dei providentiam, cui te debes submittere, et propter illam etiam omni homini, imo etiam omni creaturæ, in rationabilibus et Deo non contrariis, ut pro arbitrio suo in te omnes sua utantur potestate et divina permissione : adeo ut nihil te queat contristare, nisi culpa propria et offensa divina : nihil etiam horreas aut fugias, præterquam quod Deo displicet aut a Deo avertit.

Resignatio mera sui fiat.

Vitam et Passionem Jesu quomodo quis in se transformet.

Quartum, ut virtutes, mores, actus vitæ et Passionis Domini et Sponsi tui Jesu Christi in te transformes, ejus doloribus compatiendo, ejus paupertatem, mansuetudinem, humilitatem ac cætera virtutum exempla imitando, aut saltem imitari gestiendo ! Interim tamen compares vitam tuam cum vita illius, et vide quam difformis sis, quam aliena et dissimilis a vita ipsius. Inde sumas occasionem juges gemitus, continua suspiria atque indeficientem orationem emittendi ad Deum pro vitæ tuæ emendatione et christiformi perfectione.

Judicare quemnam quisque solum debeat.

Quintum, ut neminem judices quantumlibet infirmum aut peccatorem : sed teipsam semper judices infirmiorem et, secundum quod ex te ipsa es et esses, nisi Deus prohibuerit atque retraxerit, majorem peccatricem. Neminem asperneris, nemini amarum animum aut indignantem vultum exhibeas ; sed benignum cor et charitate dilatatum omnibus exhibeas ac offeras, affectum non aliter atque maternum erga omnes effundas, compatiendo mœstis ac infelicibus, et congaudendo bonis atque felicibus.

Tædium vitæ ac rerum omnium quale assumendum.

Sextum, ut hujus vitæ ac omnium quæ hic geruntur in mundo tædeat te, præ amore et desiderio Creatoris, Redemptoris ac amatoris tui, cui flammigeris desideriis per amorem uniri, et ab eo velut infinito amore penitus absorberi, continuo et amoroso mentali exercitio, quod omnibus aliis exercitiis præstat, anhelabis ; quem semper et ubique præsentem intueri, revereri, amare, colere atque laudare debes ; cui super omnia placere, inhærere ac uniri studeas, et ejus honorem ac beneplacitum ubique semper quærere.

Intellectus ac affectus uti sint purificandi.

Septimum, ut a phantasmatibus ac imaginibus intellectum tuum studeas purum efficere, quemadmodum affectum debes liberum servare ab omni vitioso amore, ut sic nuda, pura liberaque mente possis Deum in te recipere, Deo conjungi, in Deum absorberi, ac Deo uniri.

Confidere quantum Deo quisque debeat.

Octavum, non doleas, sed gaudeas de profectu aliorum : nec desperes de Deo circa te, si non senseris studium tuum prosperari ad spiritualem profectum : sed credas Deo, committas te Deo, confidas Deo, indignam te arbitrans vel minimo beneficio auxiliove divino, contenta stes atque resignata quidquid Deus imposuerit, aut negaverit, aut subtraxerit tibi in omni mentali derelictione et subtractione sen-

sibilis gratiæ. Desideres atque contenta sis, ut ita sis, ita tecum agatur, tantum tibi detur quantum et quomodo Deus voluerit. Hæc sit perfectio tua, ambulare per viam, quam te Deus ambulare voluerit, et esse sicut Deus voluerit, scire te minimis indignam : nec tamen pigrescere aut a fervore deficere, sed rationabiliter totis viribus, non tamen in spe virium tuarum aut industriæ propriæ, sed divinæ bonitatis et largitatis, insistere ut in nullo displiceas Deo, et nihil omittas quod credas illi placere : et laboris tui fructum atque divinæ benedictionis finem, exitum ac præscientiam illi credere et committere : de futuris non velle scire nec investigare, sed bonitati ejus fidelissime atque constanter confidere, inniti atque inhærere.

Hæc si servare studueris, filia, brevi pertinges ad magnam pacem et puritatem cordis, qua nihil potest dulcius aut jucundius optari in hac vita. Habeant homines huic mundo misere dediti sua quædam externa, vana, momentanea et multis amaritudinibus, velint nolint, permixta gaudia, ac brevi in æternos cruciatus mutanda. Tu Christum solum quæras et ames, illo uno abunde contenta sis ; illum semper geras in corde ; ille solus tibi versetur in ore, illi placuisse summa sit consolatio tua, illi servire et obtemperare, præcipua et unica sit animi tui oblectatio. Ita hic vitam vives longe felicissimam, et post breves hujus exilii labores venies ad Christum Sponsum tuum, cum illo victura in æternum. Vale, filia.

EPISTOLA TERTIA.

Monasticæ perfectioni quænam cum primis sint necessaria : creaturarum speculatio ut sit loco vehiculi ad Deum, exercitium amoris quotidie cujusmodi assumendum, quomodoque mente sit jugiter orandum.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus devotæ Deoque dicatæ filiæ ac sponsæ Jesu Christi, feliciter inter thalamum amoris introduci.

GRATULANDUM tibi est, filia, non tam quod relictis parentibus relictoque mundo monasterium intrans, virginum contubernio te sacro sociaveris, quamvis haud parum referat, ubi aut cum quibus vivas, quam quod affectum tuum ad seculum, ad parentes, ad amicos (ut alia, quæ homines amare solent, taceam) omnem transtuleris in Christum : quod mundo Christi amorem prætuleris, quod amorem peregrinum abs te expuleris omnem, quod denique libertatem carnis mutuaveris spiritus libertate. Idcirco enim nequaquam satis tibi visum est mutasse locum monasteriumque intrasse, animo adhuc seculo hærente, quod in plerisque cernitur, quorum animus est secularis, tametsi corpore vivant in monasterio, nisi mutares et animum. Porro non levi conjectura persuasum mihi est, te animum, quem religiosum ac germane pium semper habuisti, nunc quoque multo omnium maxime habere : quandoquidem viam ad perfectionem tam avide nosse cupis, tam sagaciter investigas, tam denique studiose conaris ambulare, quo placeas Deo. Quamobrem principio omnium nosse cupis, quæ ad perfectionem sit via. Audi Christum : *Ego sum via, veritas et vita.* Propterea enim de cœlo descendens ad nos venit Dominus Jesus, ut juxta Prophetam doceat nos vias justitiæ, et ambulemus in semitis ejus. Christum itaque imitari, est perfectionis viam ambulare. Nihil enim in vita Christi est imperfectum. Quapropter quandocum-

Ut quidam mundum corpore non animo deserant.

Ad perfectionem quæ sit via.

Joann. XIV, 6.

Is. II, 3

que, quamdiu etiam Christum fueris imitata, a perfectionis haudquaquam es hallucinata itinere.

Multa
t sint per-
ctionis
mpedi-
enta.

Sed obstant mihi, inquis, multæ occasiones ab illa perfectione abducentes, obstant tentationes, obsistit quoque carnis infirmitas, unde languor animæ oritur, quo sæpenumero ab itinere perfectionis declinatur. Cupis propterea regulam tibi monstrari, qua non abducaris a viæ rectitudine. Dicerem meliorem non posse certioremque inveniri regulam quam Christi vitam, nisi mox adjiceres, hoc tibi jam persuasum esse; doceri te idcirco malle, qua prudentia deviationum laqueos vitare queas. Respondere possum : Si medicus quamvis ipse ægrotus, aliis tamen nihilominus præcepta dat sanitatis, mihi quoque licere, tametsi corpore et animo ipse sim ægrotus, ut quæ mihi videantur necessaria huic studio sancto, liber explicem. Scripsi nuper *Enchiridion quoddam christianæ Militiæ,* quod aliud non docet quam institutionem directionemque ad veteris hominis mortificationem, quæ spiritualis vitæ perfectionem præcedat oportet. Libellum hunc lege.

Enchiri-
on mili-
æ chri-
ianæquid
oceat.

Verumtamen ut interim id quod incipientibus in via Dei ambulare necessarium fructuosumque est, licet alibi diffusius dictum, hic summatim breviterque dicam. Initio mihi necessaria videtur voluntas casta ac firma placendi Deo, qua quidquid noveris Deo placere, quidquid per eumdem abs te didiceris exigi, mox impigra facias, et quidquid sit illud quod hunc odisse deprehenderis, id maximopere evites. Itaque propositum sit tibi firmum Deo nolendi displicere. Deinde occasiones quoque delinquendi studiosissime fugias. Eam ob rem abstractam oportet, quantum licuerit, agas vitam, colloquendi occasiones diligentissime evitans. Necesse est, inquam, ut silentium solitudinemque quam maxime diligas et observes. Ad hæc, otium caveas tanquam rem execrabilem atque devotionis tineam. De rebus, quæ ad te nihil pertinent aut quarum tibi non est reddenda ratio, te non intromittas. Item, pro nulla re disputes aut contendas. Alienos defectus, ceu non videns, prætereas. Virtutum studio non minus oratione quam virium conatu insistas. Cor tuum in puritate, pace tranquillitateque semper teneas.

Quid in-
imis
ecessa-
rum ten-
enti ad
erfectio-
em.

Hæc si observaveris, initium, mihi crede, optimum atque perfectionis fundamentum tibi locasti. His tamen accedat oportet exercitium divini amoris, quo tibi displiceas, quo placeas Deo, quo ejus discas beneficia, intelligas amorem, ad redamandum accendaris, exciterisque ad christiformis vitæ observantiam. Itaque hæc nisi obtinere studueris, vanum erit opus tuum. Nisi enim abstracta internaque fuerit conversatio tua, ut in omnibus quæ vides aut sentis, Deum intelligas, Deum cogites, atque Deum propterea plus diligendi in his licet profanis occasionem quæras, ibis tanquam absque gubernatore navis, incerta ubi fuerit tibi applicandum. Creaturæ tibi arridebunt omnes, allicient te paulatim, oblectabunt tandem. Deinde consuetudo jocandi fabulandique succedet, peribit devotio, orandi fervor tepescet, intrabit distractio, cogitationum aderit tumultus, evagationes multiplicabuntur, paulatimque ad eam venies tepiditatem, quam vix exues, nisi longa magnave tribulatio hanc tibi iterum eliminaverit.

Perfectio-
nis funda-
mentum
quod.

Quænam
a perfe-
ctione im-
pediant.

Inter omnia igitur creaturarum solatia esto temperantissima, quo iis magis refocilles spiritum quam carnem. Cures quoque occasiones inde haurire ad mentis elevationem in Deum, ad compunctionem et ad amoris stimulum. Cures, inquam, ut omnia te ædificent, omnia te in Deum trahant, omnia in ejus laudem ac amorem provocent, omnia tibi prædicent Deum, ejusque sapientiam tibi omnia commonstrent. Non inficior iis qui creaturis abutuntur, plerumque easdem esse in laqueum. Quod tamen haudquaquam creaturarum contigit vitio, nec culpa est Creatoris, sed abutentium qui suis student servire concupiscentiis per creaturarum inordinatum

Creatu-
rarum so-
latiis ut
sit uten-
dum.

Creaturæ
cur pleris-
que noce-
ant.

usum. Hi enim cum aliud nesciant, aliud non quærant, aliud in creaturis non sapiant quam suam delectationem suumque commodum, quid mirum est si his capiantur,dum in iis requiescunt, dum creaturis recte uti nesciant? Hæc igitur eorumdem est merces, ut consequantur quod amant. At tibi, filia, nihil in hac parte debet convenire cum illis. Siquidem ipsi diligunt creaturas : tu amare debes Creatorem. Ipsi amant creaturas propter lucrum, commodum temporale atque propter delectationem, quæ ex eisdem recipiunt : tuum est creaturas non aliter diligere quam in Deo et propter Deum. Tantum has dilige, quantum in his Deum invenis, quantum creatura lucet tibi quævis ad Creatoris cognitionem, quatenusve ad hujus contemplationem conducit, et quatenus confert ad ejus amorem : omnes enim creaturæ, si sapere volueris, suum tibi loquuntur commendantque Creatorem, illum tibi ostendunt, ad illumque, hoc est, ad ejus amorem, te invitant. Quocirca quidquid nobilitatis, quidquid decoris, quidquid industriæ, quidquid scientiæ, quidquid consolationis et, ut simul omnia dicam, quidquid laudandum, quidquid admirandumve in creaturis cernis, in infinitum id scito nobilius,pulchrius, dulcius, mirabilius laudabiliusque esse in Creatore, tanquam in omnis boni origine.

Creaturæ ut sint diligendæ.

Proinde, quandocumque delectabile quid invenis in creatura, haudquaquam ibi sistas. Sed hoc tibi persuadeas, hoc tibi creaturam loquentem audias atque clamantem, hoc illam sentias te admonentem, ut oculos tuos a te mox aversos ad Creatorem convertas, in quo incomparabiliter infinitoque modo, id est, excellentius, quod miraris, reperies quam in creatura. Verbi gratia : si sol luce, decore caloreve suo te oblectaverit, animus hic tuus non requiescat, nec super hac delectatione gaudeas. Non sufficiat, inquam, tibi, quod invenisti quod te oblectet. Converte ad originem te, attende quam pulcher, quam amabilis, quam amore ardens, quam denique bonus sit, qui æque temporale hoc lumen atque spirituale tibi confert, qui idipsum æternum tibi promittit, qui tibi et propter te condidit omnia. Tibi, inquam, condidit, non sibi, hoc est ad commodum tuum, non suum. Vide radios bonitatis ac pietatis ejus divinæ, quos super bonos ac malos emittit. Hic est enim animæ tuæ Sponsus. Hic est tui Redemptor atque amator. Hunc aliquando dum eras in seculo non agnoscebas, nec tui amatorem sciebas. Ignorabas quoque, hoc est, non cogitabas ejus bonitatem, omnipotentiam, ejus pulchritudinem, ejus erga te amorem. Ignorabas quid tibi fecerit, quanta sit largitus, quanta denique pro te passus. Itaque quia ignorabas eum, ideo non amabas.

Creaturæ omnes ut nos ad Deum remittant.

Matth. v, 45.

Jam vero ab eodem vocata accessisti, introisti in ejus cubile clausum : cubile voco hic monasterium. Pro spreto mundo eidem es desponsata : ibi nonnihil de suo tibi ostendit decore : ibi ejus dulcedinem gustasti : ibi sensisti ejus amorem : ibi sui te notitia illustravit : ibi denique te sibi in sponsam, in reginam, in cœlestis sui regni perpetuique adoptavit consortem.

Meditare igitur cujusmodi habeas sponsum, tam sapientem, tam potentem, adeo bonum, adeo suavem, adeo tui amantem, utpote qui creaverit, qui gubernet, cui serviant, quem tremere habeant omnia, et qui hic tibi quoque ut reginæ subjecerit universa. Ubi nunc potentia regum, ubi imperatorum potestas? Nonne omnes tuo Sponso comparati, sunt quasi non sint? Nonne coram eo quasi nihilum et inane reputantur, ut Propheta dicit? Quæ virgo, quæ domina jactare potest talem sponsum, quomodo tu? Quæ est, quæ de sponsi sui possit nobilitate , virtute amoreque adeo gloriari, quemadmodum tu? Esto itaque ei fidelis, ut ipsum solum ames, huic soli placere cupias, soli huic inhæreas, hunc ubique et in omnibus cogites, ejus honorem ac beneplacitum sitias ac quæras. Quomodo enim tu Sponsi tui non prædicabis magnificentiam, quomodo ip-

Quantam Deus animæ ad ipsum conversæ præstet dignitatem.

Psalm. VIII, 7.

Is. XL, 17.

Creaturæ mnes ut ei lau- em præ- icent et elentur onorem.

sius non zelaberis honorem, cum omnes id faciant ejus creaturæ? Cum enim hoc exequuntur quod illis indidit Creator, quod mandavit, quid, quæso, aliud agunt, quam quod potentiam et sapientiam ejus prædicant? Itaque finge omnes jam creaturas procedere, atque tibi actus suos certatim ostendere sibi concreatos, seu ut vocamus naturales: videbis omnes mirum in modum ambitiose pro sui Creatoris honore et gloria zelari. Ostentabunt singulæ quidquid a suo receperint Creatore. Indicabunt tibi quid a sponso tuo in sponsæ, hoc est, in tui ministerium receperint. Nihil celabunt, ne gloriæ Creatoris quidpiam videantur detrahere. Itaque quascumque videris creaturas, singulæ tibi clamabunt : O soror (sororem te vocant, quia tecum habent eumdem patrem. Neque enim creando plus laboravit tuus Pater cœlestis quando te fecit, quam ubi flosculum creavit; hoc tamen interest, quod flosculum creavit propter te, non te propter flosculum), ergo, o soror, inquiunt, quid nos inspicis? Nihil in nobis habes mirandum. Mirare potius eum, qui fecit nos. Quomodo enim nos vides ipse nos fecit, et quomodo voluit nos fecit. Noli igitur nos mirari; neque enim nosipsi fecimus nos. Qui te creavit, qui te sibi sponsam fecit, qui te ab æterno elegit, hic propter te nos fecit. Nos completo ministerio nostro transibimus, hoc est, peribimus. Tu ut perpetuo maneas cum eo, qui est sempiternus, utque semper vivas cum eodem qui te fecit, facta es. Quidquid in nobis vides boni, quidquid in nobis laudas, in infinitum melius et nobilius est in opifice omnium rerum Deo. Itaque quando solem vides in fulgore suo, quando te ejusdem oblectat calor, quando item tonitruum reboat, quando micant fulgura, quando flores aut visum coloribus aut odoribus olfactum alliciunt, quando pisces in aquis ludunt, quando aures denique tuas aviculæ cantu suo demulcent, postremo quando arbores et reliqua quæque virentia florent, intellige propter te cuncta hæc fieri. Nam opus officiumve naturale cujusvis creaturæ, laus est et prædicatio Creatoris, est præterea tui instructio, est quoque exercitatio tui ad obediendum Deo, ad intelligendumque Deum : est postremo tui, quæ in Dei servitio ac laude torpes, confutatio, perinde ac si quælibet creatura, dum naturale suum exsequitur officium, tibi diceret : O ingrata et deses creatura rationalis, tibi Creator noster subjecit nos universas. Nos in ejus laudem, quæ statuit eadem observamus. Nos tibi, quo Creatori maneamus obedientes, servimus. Vide quantum te Deus honoraverit, qui omnia hæc quæ vides, in tuam utilitatem creavit. Disce ex nobis, quis sit, qui te et nos propter te, imo propter te omnia creavit, quam potens, quam sapiens, quam bonus. Hoc itaque modo quamvis audi creaturam tibi loquentem : Scirene vis qualem omnium Conditor me fecerat Deus? Attende quid sciam, et inde quis sit qui mihi hoc dederit, quis artem hanc me docuerit, perpende. Ecce quam lucem, quem splendorem, quem denique calorem ego emitto, dicit sol. Vide quid præterea mihi dederit Deus : nempe ut tellus ex me fecundetur, ut crescant germina, et floreant vineæ, rursusque cuncta arescant, ut una res induretur, alia interim liquescente.

Officium cujuslibet creaturæ naturale quod sit.

Psalm. VIII, 7.

Creator ut possit ex creaturis agnosci.

Sol.

En natandi artem et in aquis ludendi mihi datam, ait pisciculus. Quid me inspicis? inquit avicula; num quod uno non permaneam loco miraris? Vide quam sim pennata, quam colorata, quam levis et velox ad volatum. Audi præterea quam docta sim canere tenui hoc rostro. Quid stupes? Non me laudes, sed pro me lauda Creatorem, imo pro te, quod me reliquaque omnia in tui obsequium tibi dederit. Quid stupes tandem? ait aranea; numquid quod docta sim et filare et texere? An quod de pariete in parietem per medium aerem sine pennis feror, aut quod sursum deorsumque rete texo muscis capiendis idoneum? Novissime, quid me persequeris? dicit pulex. Usquequo superbis, homo gigas? Quid tibi lorica et enses con-

Piscículus.

Avicula.

Aranea.

Pulex.

A crearis anius ad reatorem vocanus.

ferunt, cum ego bestiola exigua te mordere audeam sanguinemque tuum tibi velis nolis exsugere? Ecce gladio protectum et galea invado: tu si potes te defende. Disce igitur non minari proximo. Disce te non velle vindicare. Disce modicus et infirmus esse in oculis tuis. Disce subdi Deo, cum timere me habeas puliculum. Quid dicam ultra? Vides lepusculum fugientem, cogita quod tibi fugiendum ab hominibus mundanis, hoc est, quorum locutio conversatioque est mundana. Nisi enim parvitati tuæ diffideris, fugerisque delinquendi occasiones ne capiaris, frustra otioseque tibi suam fugiendi velocitatem ostentavit lepusculus.

Lepusculus.

Hoc modo omnes tibi loquuntur creaturæ: hoc modo te instruunt ad meliora: hoc modo Creatoris sui tibi commonstrant virtutem; ut videlicet in ipsis, hoc est in creaturis, videas quam sapiens, quam potens, quam bonus sit Sponsus tuus Dominus omnium Deus, Conditor creaturarum et gubernator. Nihil enim decoris, nihil potes invenire bonitatis in aliqua creaturarum, quod in infinitum non excellat, aut quod nobilius non sit in Creatore. Hoc idcirco scribo, quo te admoneam ex creaturis, quomodo te exstimules ad amorem Creatoris, quomodoque nihil queant tibi nocere, si volueris, creaturæ. Nisi enim hoc modo creaturarum te oblectet venustas, nisi oculo hoc contemplationis creaturas intuita fueris, nisi spirituale quid in his de Deo meditata fueris, vanum continuo aliud aut mundanum aliquid, aut certe carnale ac noxium, tibi subibit in mentem. Nisi enim cor bona aliqua cogitatione occupetur, otiosum illud esse non potest, sed mundana tractat. Verbi gratia: ecce jam verni amœnitas temporis prodit, quo jam omnia quasi cum Christo mortuo resurgunt. Repullulant enim cuncta, atque ipsa sua nos renascentia afficiunt. Trahunt alia in voluptatem, alia in admirationem, alia contemplandi materiam præbent, alia exercitium. Humus universa nunc pingitur ornaturque et decore et varietate: hic flores hic gramina, hic folia, hic reliqua quæque virentia offert. Flagrant hic odores suavissimi, ibi colorum varietas oblectat. Quid inter hæc meditaretur cor virginis sanum et juvenile, nisi spiritualis illud roboraret cogitatio, aut nisi hæc omnia referret in Deum? Hunc igitur omnium Conditorem sapores, hunc ornatus, hunc decor, hunc pulchritudo, hunc lux, hunc bestiæ universaque pecora campi, hunc volucres cœli piscesque maris, hunc artes industriæque quævis humanæ loquuntur.

Creaturæ ut prosint nec quicquam officiant.

Vernum tempus quid nos doceat.

Ut Creatorem loquantur omnia.

Ad hæc autem ut creaturarum audias voces, juvabit te quod omni tempore studium tibi sit cum Deo colloquendi, ut fit per orationem, maxime mentalem, per meditationem, per aspirationes quoque mentis. His enim si assueta fueris, tam usus seu exercitatio, quam ipsa devotionis unctio divina, quid contemplando creaturas meditari, quomodo ex iis ad Deum affici, quomodove ad eum aspirare, quid petere, pro quo gemere, pro quo denique debeas gratias agere, te docebunt.

Creaturarum voces unde audiantur.

Oportet nihilominus quotidianum habeas exercitium amoris erga sponsum tuum, quo spiritus tuus quotidie reformetur, renovetur, reflagret roboreturque. Hujusmodi exercitia ad varios multa jampridem scripsi, et indignum est ut tibi tuisque, quæ Christo tecum serviunt, quæ eumdem quoque Sponsum suum imitari gestiunt, sodalibus, et sub tam devotæ ac venerabilis dominæ moderatione vitam agentibus, hujusmodi aliquid negem. Itaque mitto tibi hic exercitium amoris, quo singulis horis, cum horæ sint diei naturalis quatuor et viginti, ter Domino loquaris, meditans, orans aut gratias agens. Hoc autem exercitium in Christi vita, Passione ac beneficiis versatur, quæ maxime ad Dei exstimulant amorem. Cum itaque, ut dixi, viginti quatuor sunt horæ diei, cuivis autem horæ danda sit trina meditatio, sive gratiarum actio Christi beneficiorum, sequitur in quolibet die exercitium hoc constare exter viginti quatuor articulis, hoc est ex septuaginta duobus.

Exercitium amoris quotidianum assumi oportere.

Exercitium amoris ad horam quamvis diei quale.

Qui numerus in Sacra Scriptura quoque aliquoties observatus, mysterii ratione non caret. Sunt igitur septuaginta duo articuli infra numerati, quibus ad redamandum Sponsum tuum, cor tuum excites, si volueris, quotidie. Adduntur quoque versus, qui hoc indicent seu significent, utiliter explanati. Duorum enim primorum versuum uterque sex recenset Articulos, qui simul numerati faciunt duodecim, reliqui omnes quinque, quo fit ut collecti simul omnes reddant articulos duos et septuaginta, quibus tui quotidie sis memor Sponsi ac Redemptoris.

Mentes spirituales ut nunquam non orent.

Verum scio quid objicies : Quomodo possum, inquis, singulis horis mentem ad Deum elevare, quomodo scintillas possum amoris exsufflare, Deoque gratias agere, cum multis necesse sit horis dormire, corpusque reficere, quo tempore simul orationi vacat nemo? Certe, filia, spirituales mentes etiam edentes et aliena tractantes nihilominus orant. Neque enim ad externa spiritum totum effundunt, sed, dum externa agunt, mente interea loquuntur Deo. Verum ut objectioni respondeam, non hoc necessarium puto ut singulis horis suas tribuas meditationes orationesve, quibus edis, dormis, aut aliter fueris occupata, sed ut toties ter Dominum intra diem ac noctem alloquaris, quot sunt intra diem et noctem horæ. Atque ideo exercere potes te in una hora tempus præveniendo, ut pro sequentibus tribus quatuorve horis sis libera, quibus dormire habes, aut aliis fueris rebus necessario occupata. Sufficit igitur per diem ut septuagesies et bis ad Dominum te convertas, illumque laudes et adores, quamvis dividas in quascumque volueris portiones, aut in diei tempora, sive etiam conjungas hoc exercitium juxta congruentiam status tui, officii tui, aut juxta tuarum occupationum multitudinem. Quæ si tot tantaque fuerint, sufficiat si vel semel viginti quatuor articulos in die fueris meditata, hoc est si quavis hora vel semel tantum tuo breviter locuta fueris sponso.

Erit autem tuum, an singulis velis articulis angelicam adjungere Salutationem. Tui quoque arbitrii erit, an dolores septem beatæ Virginis Mariæ, septemque effusiones dominicas inter quinque et quinque articulos ubique interpositas in usum acceptare, quomodo posui, an intermittere velis. Postremo tui erit judicii, quid tibi conveniat potius, exercitium hoc ad Horas canonicas applicare, an separatim hoc uti exercitio. Ego enim illud ad horas propterea solum applicavi, quo ansam præberem lectori varia cogitandi probandique, atque novissime id, quod sibi magis congruum inveniret, imitandi. Satis mihi est, filia, materiam modumque exercendi administrasse. Tuum atque uniuscujusque erit sibi illud pro temporis, loci, status, officii, suarumque occupationum conditionibus applicare. Vale.

EXERCITIUM ET EXCITAMENTUM

DEVOTIONIS DIVINIQUE AMORIS EX PASSIONE AC BENEFICIIS CHRISTI CONGESTUM, CUJUS IN PRÆCEDENTI EPISTOLA FIT MENTIO.

Fuere nonnulli, qui pro bono felicique termino vitæ, hoc est, ut dici solet, pro bono fine impetrando, horologium quoddam devotionis sibi fecerunt, quo ad singulas diei noctisque horas ter salutarent beatam Virginem Mariam. Mihi utilius suaviusque id exercitium videbatur, si ad quamvis Salutationem rememoraretur ex vita Christi beneficium aliquod, quo ejusdem amor in meditante ignesceret, nullaque foret hora, in qua ter Dominum Deum suum pro ingenti ipsius charitate, proque ejusdem beneficiis devotissimus quisque non benediceret. Hoc namque modo fiet, ut non solum bonum obtineat vitæ finem, verum etiam se continue ad Dei amorem excitet, usumque cum Deo humiliter, familiariter ac suaviter loquendi, quod puris cordibus facile erit, assequatur. Eam ob rem exercitium hoc scribens trado, quo singulis fiat horis beneficiorum Christi non minus ter charitatisque divinæ memoria. Neque tamen putandum est hoc fore necessarium, si occupatus quis fuerit, sive dormierit, ad singulas ipsum horas excitari, sed tot horas prævenire potest hoc exercitio utens, aut subsequi sive implere, quot viderit sese horis aliis impeditum, in quibus Deo nequiverit in oratione loqui. Posset autem ad Horas canonicas quoque hoc exercitium applicari quomodo hic signatum est, aut aliter quomodo cuique congruerit. Advertendum quoque, quomodo viginti quatuor sint diei noctisque horæ, ita singulis horis ter orasse, est per diem ac noctem septuagesies et bis orasse. Nullæ sunt hic orationes facticiæ vocaliter legendæ præscriptæ, sed instruitur unusquisque ad orationem mentis, quæ est in spiritu et veritate, remittiturque propterea ad Theorias nostras centum et quinquaginta vitæ Passionisque Christi, ubi petitiones orationesve inveniet sibi congruas, quibus spiritu ac mente ad Deum se elevans utatur. Quod si mente orare non potest, vocaliter easdem legat. Post quinque tamen articulos ubique interserta est una ex septem aut doloribus beatæ Mariæ, aut effusionibus sanguinis Christi commemoratio, quæ observari aut omitti possunt.

Qui autem voluerit Horis applicare hoc exercitium, congruentius id ad Vesperas incipiet hoc modo :

AD VESPERAS.

Dolor B. Mariæ Virginis primus.

MEDITARE primum ex præcipuis dolorem beatæ Virginis Matris Mariæ, qui fuit postquam Simeonis audivit prophetiam, quoties ejusdem illi Passio futura in mentem venit. Illum dolorem offer Christo pro tuis totiusque mundi peccatis. In hujus quoque venerationem dic, si placet : *Pater noster. Ave, Maria.*

Luc. II, 34, 35.

Articuli vitæ Christi ejusque Matris gloriosæ versibus indicati.

Præparat, et sponso, missus, fert, natus, aditur.

Præparat scilicet Dei Filius sibi Matrem dignissimam, eamdem a peccato præservans, implens gratiis et virtutibus, et bonis omnibus exornans. Vide igitur tu quam sancte concepta et nata, quam perfecte in Templo fuerit conversata, et pro his omnibus gratias agens, Deum adora, Virginemque saluta, dicens : *Ave, Maria, etc.*

Eccli. XXIV, 5-31.

Et hoc modo in sequentibus quoque ad singulos articulos, ea quæ ædificant aut præcipue ad Dei exstimulant amorem expende.

Luc. I, 7. *Et sponso.* Desponsata est beata Virgo primum Deo per virginitatis votum, sive propositum. Deinde cœlitus jussa desponsatur etiam Joseph virgini ac viro sancto, cum quo virginitatem servans, ab eodem semper mansit intacta. Gratias pro hoc age Deo, et pro castitate mentis et corporis tui sedulo Dominum ipsamque sanctitatem, Virginem Mariam ora. *Ave, Maria.*

Ibid. 3. *Missus* scilicet est Angelus ad Mariam, eamdem salutaturus, etc. Cogita hic Dei Incarnationem Matrisque Virginis exaltationem. Gratias age pro tanto beneficio Deo, illum suppliciter orans ut per merita beatissimæ Matris suæ, te tanta gratia dignum faciat, ut in te per gratiam suam dignetur nasci. *Ave, Maria.*

Ibid. *Fert* Maria scilicet suum in utero Natum, itque interea ad Elisabeth exultans et nihil gravata. Gratulare beatæ Virgini, quæ tanta gratia fuit præventa, ut non solum Creatorem cœli et terræ in suo felicissimo utero concipere, verum etiam sine Hebr. I, gravamine ullo illum, qui omnia portat verbo virtutis suæ, gestare meruit; et gratias age Deo, quia nobiscum fecit misericordiam suam, ipsum rogans humiliter, ut te quoque per gratiam suam visitare, illuminare et replere dignetur. *Ave, Maria.*

Natus scilicet est Jesus ex Maria Virgine. Cogita devotionem, compassionem, exultationem obsequiumque et reverentiam Virginis erga suum Infantem, et gratias age pro tanto beneficio, quo nos Luc. I. visitavit oriens ex alto, ipsum per merita suæ castissimæ Matris suppliciter rogans, quatenus per suam gratiam in te quoque nasci dignetur. *Ave, Maria.*

Aditur, hoc est, visitatur ab Angelis, a pastoribus, a Magis. Gratias illi age, etc. *Ave, Maria.*

Effusio sanguinis Christi prima.

Meditare hic primam effusionem sanguinis, videlicet in ejus Circumcisione, et hunc pro tuis universisque mundi peccatis tam vivorum quam mortuorum Deo Patri offer, dicens: *Pater noster. Ave, Maria.* Luc. II, 21.

Articuli vitæ Christi.

Sistitur, et nutrit, latet, hunc lavat, hoste gravatur.

Sistitur a Matre Jesus in Templo, redimendus quasi peccator, atque pro se purissima ipsa Virgo purificationis ritum humiliter observat. Vide utriusque humilitatem obedientiamque, gratias age et imitare. *Ave, Maria.* Ibid. 22.

Et nutrit. Jesum Mater educavit, lactens alensque Infantem, et manuum operibus reficiens. Vide Matris devotionem et sedulitatem, et gratias age, etc. *Ave, Maria.*

Latet Jesus scilicet triginta annis, ut putabatur filius Joseph. Vide humilitatem ejus, quia maluit nesciri quam reputari. Vide suavissimam Jesu cum parentibus cohabitationem, et gatias age. *Ave, Maria.*

Hunc lavat, id est, Jesum Joannes baptizavit. Ora te rebaptizari a Christo in lacrymis pœnitentiæ, et in sanguine ipsius purificari eidemque pro baptismo et tui vocatione gratias age. *Ave, Maria.* Ibid. III, 21.

Hoste. Tentatus est Jesus ter in deserto jejunans ab hoste maligno. Vide Jesu sapientiam et patientiam, cogita propriam infirmitatem et malitiam, et ora pro divino auxilio ad superandas omnes tentationes. *Ave, Maria.* Ibid IV, 2-13.

Gravatur, hoc est, Jesus famem, æstum, pluviam, frigus corporisque fatigationem ac reliqua incommoda sustinuit. Pro his eidem gratias age, atque per ipsius suavissimum Cor hæc cuncta ejus gravamina Deo Patri in unione amoris ipsius pro tuis totiusque mundi peccatis offer. *Ave, Maria.*

Ad Completorium

Dolor B. Mariæ Virginis secundus.

Matth. II, 13, 14. Dolorem beatæ Virginis alterum sive secundum hic meditare, quem habuit, quando Herode meditante necem Christi, præmonita fugit in Ægyptum cum Infante. In hujus venerationem dic : *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli vitæ Christi.

Signa facit, docuit, pius est, injuria, palmis.

Signa facit, puta Jesus sanando omnes infirmos, expellendo dæmones, mortuos suscitando. Vide hic Jesu divinitatem atque virtutem, gratias illi age, et pete sanari in anima a vitiis et passionibus malis. *Ave, Maria.*

Docuit, hoc est, prædicavit, vadens de civitate ad civitatem, et oves suas requirens, pro quo illi gratias age. *Ave, Maria.*

Pius est, in hoc quod peccatores multos ad se trahens convertit, venientes benigne recepit, cum illis, quo cunctis spem veniæ præberet, familiarem sese exhibens manducavit, pro qua re beneficioque gratias age, ipsum adora, ab eodem tuorum delictorum veniam roga. *Ave, Maria.*

Injuria scilicet frequens illi fit per invidiam persecutionemque Scribarum et Pharisæorum. Gratias illi age, et disce ab eodem mititatem et patientiam in adversis, et erga persecutores esto benignus. *Ave, Maria.*

Joann. XII, 12-15. *Palmis,* id est, cum honore, palmis cantuque, in asino sedens, in urbem receptus est. Vide quia ipse interim super Jerusalem flevit, nihilominus in Templo zelum tunc exercuit, et constantissime prædicavit. *Ave, Maria.*

Luc. XIX, 41-47.

Effusio sanguinis Christi secunda.

Ibid. XXII, 43. 44. Secundam hic meditare sanguinis Jesu effusionem in monte Oliveti orantis, et sub agone sudantis. Hanc effusionem Deo Patri in Filii amoris ac obedientiæ unione offer pro tuis universorumque, tam vivorum quam defunctorum, delictis. Pro hac item sanguinis effusione Jesum adora, eidem gratias agens, atque præcipue tunc ad refrigerium animarum, hoc est, ad exstinctionem ignis, quo uruntur defunctorum animæ in purgatorio, eadem sanguinis effusione cum reliquis Christi meritis utere, orans Deum pro animabus purgandis. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Venditur, abscedit, lavat, instituensque, docebat.

Venditur Judæis scilicet a discipulo Jesus vilissimo pretio. Vide hic Jesu vilipensionem, dilige tui contemptum. Gratias illi age, atque cunctis quæ extra ipsum sunt hunc præfer et chariorem pretiosioremque tibi constitue. *Ave, Maria.* *Matth.* XXVI, 15.

Abscedit Jesus a Matre ad Cœnam novissimam, et subinde ad Passionem abiturus. Meditare hic tristissimam dolorosamque Matris et Filii divisionem, et gratias illi age, quia propter te tam pia Mater tam charum amittit Filium. *Ave, Maria.*

Lavat. Jesus a cœna typica surgens discipulorum suorum lavat pedes. Vide Jesu humilitatem, quia proditoris sui quoque lavat pedes. Imitare per officia cuncta humilitatis et charitatis Christi exemplum, eidemque gratias age. *Ave, Maria.* *Joann.* XIII, 5.

Instituensque. Jesus Sacramentum Corporis et Sanguinis sui instituit, quo usque ad consummationem seculi nobiscum manens nos vult cibare. Attende nobilissimum donum, maximum beneficium ejus, amoremque erga nos flagrantissimum, eidemque gratias age, illumque adorans, ut se tibi præbeat, pete. *Ave, Maria.* *Matth.* XXVI, 27.

Docebat Jesus consolans suos sermone suavissimo. Vide tenerrimi ardentissimique amoris abundantiam, amantis dulcedinem, atque præmonentis curam et diligentiam. Gratias illi age, et petenda pete. *Ave, Maria.* *Joann.* XIV, XV, e XVI.

Ad Matutinas.

Dolor B. Mariæ Virginis tertius.

Luc. II, 43-46. TERTIUM dolorem tristitiamque beatæ Mariæ Virginis hic recole, quam Filium amissum ipsa triduo quærens sensit. In hujus venerationem, ubi Deo hunc pro tuis et pro mundi peccatis obtuleris, ubi quoque Christo ejusque Matri gratias egeris, dic : *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Tristior, atque rogat, visitat, fit obvius, ad quid.

Mar. XIV, 33, 34. *Tristior.* Jesus ad hortum exiens, cœpit pavere et tædere ob imminentem Passionem; quamobrem : *tristis est,* inquit, *anima mea usque ad mortem.* Compatere Jesu afflicto, ingemisce te tristitiæ hujus causam esse. Ora levitatis spiritum a te auferri, sanctam compunctionem infundi, et Domino Jesu ipsius tristitiam pro peccatis tuis offer, eidemque gratias age. *Ave, Maria.*

Matth. XXVI, 39. *Atque rogat,* Jesus scilicet Patrem, ut a se transferatur Passionis calix ; magis autem, ut in se Patris fiat voluntas. Meditare hic Christi orantis sedulitatem, vigilantiam orationisque conditiones. Gratias age, teque eidem in omne ejus beneplacitum resigna. *Ave, Maria.*

Ibid. *Visitat* suos discipulos a somno excitans, atque ut pater eosdem præmonens. Disce hic, quia Jesus discipulorum curam suæ tristitiæ prætulit, orationemque propter eos intermisit, et gratias illi age. *Ave, Maria.*

Joann. XVIII, 4. *Fit obvius.* Ultro it Jesus hostibus obviam. Vide patiendi ferventissimam in Jesu voluntatem, et evadendi, si voluisset, potentiam. Pete promptissimam a Deo tibi donari patiendi atque ad omnia eidem te resignandi voluntatem, et illi gratias age. *Ave, Maria.*

Matth. XXVI, 49. *Ad quid.* Significatur hic mansuetudo Jesu, osculum simulata charitate a Juda proditore sibi datum recipientis, dicentisque : *Amice, ad quid venisti ?* Meditare qua compassione proditorem Jesus receperit, admonuerit, ad conversionemque moverit, et gratias illi age ipsum adorans. *Ave, Maria.*

Effusio sanguinis Christi tertia.

Matth. XXVII, 26. TERTIAM hoc loco meditare sanguinis Jesu effusionem, in sui flagellatione nudati corporis toleratam, eamdem per Cor ipsius suavissimum, atque in ejusdem amoris unione, Patri pro tuis ac mundi peccatis offerens, quomodo supra dictum est. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Captum, fune ligant, fugiunt, Annæque, negatur.

Joann. XVIII, 6-12. *Captum.* Hostium furore ac tumultu captus est Jesus. Vide et expende hostium crudelitatem, agni mitissimi innocentissimique mansuetudinem, et gratias agens, quæ petenda sunt pete. *Ave, Maria.*

Ibid. *Fune ligant.* Jesum vinctum, ut eum qui mortis foret reus, ducunt. Compatere pio Jesu se non defendenti, illi gratias age, peteque ab eodem te capi, charitatisque perpetuæ funiculis indissolubiliter te ipsi alligari. *Ave, Maria.*

Matth. XXVI, 56. *Fugiunt,* Jesu relicto inter manus hostium, discipuli. Dole hic quod tam sæpe a Deo recessisti, gratiasque Deo age, et pete inamissibilis gratiæ suæ custodia divina te servari. *Ave, Maria.*

Joann. XVIII, 13-22. *Annæque* est Jesus crudeliter adductus, a pontifice tumide interrogatus, a servo alapa percussus. Gratias age Domino Jesu, ab eodemque disce contra Dei contemptum ac injuriam zelari et ejus honorem tueri, pro te vero tacere, atque Deo causam tuam committere. *Ave, Maria.*

Matth. XXVI, 69-74. *Negatur* a Petro ter. Meditare hic Jesu Petrum respicientis benignitatem : Petri qui negaverit fletum et pœnitentiam ; et accusa te, quod Christum sæpius negaveris, hoc est, veritatem aut non confessus fueris, aut non propugnaveris propter hu-

manum timorem seu favorem : et pete te, quomodo Petrus est respectus a Christo, respici ac emendari. *Ave, Maria.*

Ad Primam.

Dolor B. Mariæ Virginis quartus.

Quartum hic dolorem tristitiamque beatissimæ Virginis Matris recole, eum scilicet, quando Filium suum vidit captum, damnatum, prægravatumque sub Cruce. Hunc dolorem, roga beatissimam Virginem Mariam, ut pro tuis totiusque mundi delictis Filio offerat suo. *Pater noster. Ave, Maria.*

Matth. xxvi, 57, 65.
Ibid. xxvii, 31.

Articuli Passionis Christi.

Ad Caipham, damnant, cæsus, fert multa, Pilato

Ad Caipham, scilicet Jesus ductus est, ubi sacerdotum Scribarumque congregatum fuerat concilium. Vide quam torvis oculis Jesum inspiciunt, quam superbe illum ante se constituunt judicandum, quam asperis blasphemisque objurgationibus illum invadunt, et illi gratias age. *Ave, Maria.*

Ibid. xxvi, 57.

Damnant, hoc est, blasphemum ac reum esse mortis decernunt, propterea quod adjuratus, veritatem est confessus. Vide Christi patientiam verecundiamque, gratias illi age et ei compatere. *Ave, Maria.*

Ibid. 66.

Cæsus est Jesus palmis et alapis in faciem. Compatere illi et gratias age : mementoque quod Jesum tu cædis, dum impudenter, hoc est, voluntarie seu deliberatus peccas. *Ave, Maria.*

Ibid. 67.

Fert multa, alià scilicet, quod faciem Jesu conspuerunt, quod ejus oculos velabant, quod denique colaphis pugnisque illudentes illum percutiebant. Condole Domino tuo, et admirare ejus patientiam humilitatemque inter hujusmodi ribaldos constituti per residuum noctis, et offer eadem quæ patitur Patri pro tuis mundique peccatis. *Ave, Maria.*

Ibid. xxvii, 2.

Pilato mane Jesum vinctum adducunt. Vide quomodo ad sanguinem Jesu fundendum inhiant, quomodo festinant. Vide Jesu consputam faciem ac deturpatam : et gratias eidem pro his quæ pro te patitur, age. *Ave, Maria.*

Effusio sanguinis Christi quarta.

Quartam nunc meditare Jesu sanguinis effusionem, quando caput ejus sacrum spinis fuit coronatum, arundineque percussum. Hanc offer Deo Patri, quomodo de reliquis supradictum est. *Pater noster. Ave, Maria.*

Matth. xxvii, 29.

Articuli Passionis Christi.

Accusant, regi, spernitur, et latroni, flagella.

Accusant, puta Judæi Jesum Pilato adductum. Vide quantis dolis, quantis criminationibus, quamque importune nituntur homines vilissimi Jesum innocentissimum infamare. Vide quam humiliter, qui poterat confutare omnes, quasi reus omnium tacebat. Gratias illi age, oraque tantam ab eodem donari patientiam et humilitatem, ut accusationes, detractiones, judicia correptionesque aliorum æquanimiter feras. *Ave, Maria.*

Ibid. xxvii, 12

Regi, hoc est, Herodi mittitur a Pilato Jesus. Vide quam probrose indignanterque ducitur, quam pertinaciter ibi et inique accusatur Dominus majestatis, ad omnia tacens. Age gratias illi, et roga ut te faciat se imitari. *Ave, Maria.*

Luc. xxii 7.

Spernitur ab Herode Jesus, quod noluit ad illius instantiam facere signa et propterea alba veste illusus Pilato remittitur. Vide Jesus quam a gloria vana, ab ostentatione, ab adulandi evadendique studio fuerit alienus, quam obediens hostibus eundo et redeundo, illusoriamque vestem sustinendo. Gratias illi age et ipsum adorans imitari stude. *Ave, Maria.*

Ibid. 11.

Et latroni. Jesus a Pilato cum latrone fuit propositus Judæis, dataque optio, ut alterum eligerent, quem propter festivitatem Paschalem ex privilegio vita dona-

Matth xxvii, 16 23.

rent. Quod licet judex in favorem Christi faceret, puta quo illum a morte eriperet, in magnam tamen id Christo cessit contumeliam, puta quod seditioso fuerit comparatus latroni, eodemque iniquior ac vita indignior judicatus. Nam latrone dimisso, Christum crucifigi postulabant. Expende ingemiscens ignominiam Christo factam, invidiam item Judæorum, quæ Cor Christi piissimum sauciabat, præferentium latronem seditiosum atque exosum Christo. Meditans recole quomodo tam sæpe Christo prætuleris tu rem vilissimam. Modo igitur præ cunctis eumdem eligens dilige.

Matth. XII, 26. *Flagella,* scilicet Jesus sustinuit, nudus ad columnam ligatus. Meditare nudati verecundiam innocentem, ligationem quasi impotentis, cui vincula vim possent inferre, dolorem verberum, fulcationem plagarum in ejus carne, effusionem conculcationemque sanguinis ejus, et gratias illi age. *Ave, Maria.*

Ad Tertiam.

Dolor B. Mariæ Virginis quintus.

Joann. c. 25. Quintum hic meditare dolorem tristitiamve, seu compassionem Virginis Mariæ, Filium suum in Cruce, pœnis et opprobriis satiatum intuentis, cui nihil potuit ipsa afferre remedii aut consolationis, sed præsentia sua Filii potius augebat pœnam.

Roga beatissimam Virginem ut hanc tristitiam Filio suo pro te et pro universo mundo offerat. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Spinis, ostentat, damnatur, sub Cruce, flebant.

Matth. XII, 29. *Spinis* fuit coronatus Dominus Jesus. Attende hic coronationis hujus maximum cruciatum, Christi illusionem improperiumque, et gratias age ei, qui pro te hæc sustinuit. *Ave, Maria.*

Joann. 19, 1-6. *Ostentat* Christum Pilatus cæsum, coronatum illusumque Judæis, dicens : *Ecce homo,* volens ad compassionem eos provocare. At illi obstinati majori clamabant invidia : *Crucifige, crucifige eum.* Vide hic Jesu dolorem, ignominiam verecundiamque, sui populi ingratitudinem audientis, et gratias illi age. *Ave, Maria.*

Damnatur Jesus, stans ante tribunal judicis, ad mortem. Vide innocentissimi Jesu, quasi omnium foret reus, dignationem, humilitatem atque mansuetudinem. Compatere ei et renova firmaque propositum tuum de neminem judicando, et gratias eidem age. *Ave, Maria.* *Matth.* XXVII, 26.

Sub Cruce, quam suis gestat in humeris, Jesus incedit curvus, gemens atque viribus deficiens. Vide ejus cruenta vestigia, audi turbæ insultantis clamorem, Christi item singultus, et itineris hujus calamitosi conditionem universam. Compatere ex animo eidem, illumque adorans gratias age. *Ave, Maria.* *Ibid.* 31-33.

Flebant beatissima ejus Mater cum reliquis devotis mulieribus. Attende quomodo ejus illi Mater tristis occurrit, quomodo intuiti se mutuo fuerint Mater et Filius, quomodoque sub onere nimio Crucis Jesus ceciderit. Ora instanter ut sui tibi imitationem largiatur, et gratias age illi. *Ave, Maria.*

Effusio sanguinis Christi quinta.

Quintam hic meditare sanguinis Jesu effusionem, quando extracta veste renovatisque tam doloribus quam vulneribus in monte Calvariæ crucifigendus copiosum sanguinem fudit, hanc Jesu effusionem offer Deo Patri ut supra. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Nudant, extendunt, crucifixus, scriptus, et orat.

Nudant Jesum in monte Calvariæ crucifigendum. Meditare hic Jesu verecundiam stantis corpore nudo laceroque in oculis se deridentium : vulnerum item renovatorum dolorem, et gratias illi age. *Ave, Maria.*

Extendunt Jesum super Crucem. Vide

quomodo parata Cruce desuper Jesus prosternitur, quomodo distractis membris extenditur. Compatere illi, gratias age, et ad majora te semper extende. *Ave, Maria.*

Matth. xxvii, 35. *Crucifixus* est Dominus Jesus. Expende Jesu dolorem acerbissimum, puta, manuum ejus perforationem ac pedum, et in Cruce elevationem. Vide Jesum se pro te inter acerbissimos cruciatus offerentem : gratias illi age, illum adora : tu quoque oblationem hanc pro te Deo Patri offerto. *Ave, Maria.*

Ibid. 37. *Scriptus* est titulus Crucique suppositus : *Jesus Nazarenus Rex Judæorum.* Sub hoc titulo velis militare, hoc titulo opta protegi. *Ave, Maria.*

Et orat pro crucifixoribus suis Jesus. Vide Jesu mansuetudinem, charitatem et misericordiam, imitare, et cura ut nullus in te rancor adversus aliquem moretur. *Ave, Maria.*

Ad Sextam.

Dolor B. Mariæ Virginis sextus.

Sextum hic meditare dolorem beatæ Virginis compatientissimæque Matris, quando suum de Cruce accepit Filium, et roga ut suum hunc dolorem Filio pro tuis universique mundi peccatis offerat. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Associant, tribus, effluxit, dividuntque, movebant.

Ibid. 38. *Associant* Domino Jesu duos latrones crucifigendos, inter quos eum ut principem locant. Vide Jesu patientiam, adeo humiliter sui infamationem injustam tolerantis. Gratias illi age; ipsumque adora. Tanto enim esse tibi debet charior, quo propter te factus est vilior seu despectior. *Ave, Maria.*

Tribus clavis et tribus horis Dominus Jesus pependit in Cruce ante suam mortem. Attende mirabilem pœnarum Jesu cruciatum, et ora pro patientia, fortitudine, longanimitate quoque et perseverantia. *Ave, Maria.*

Effluxit, hoc est, laxatis vulneribus Jesu, præsertim manuum ac pedum propter pondus corporis, cruor emanat copiosissimus, Crucem terramque rigans. Adora eum et gratias age illi. *Ave, Maria.*

Dividuntque vestimenta Jesu milites. *Matth.* xxvii, 35. Vide Jesu contemptum, cui in exprobrationem paupertatis vestium ejus divisio fit per milites ironice, de regia opulentaque præda gloriantes : et cogita Matris dolorem, quæ vestes illi easdem paraverat. *Ave, Maria.* *Ibid.* 29, 31.

Movebant principes capita sua illudentes ad alterutrum, Christoque ipsius exprobrantes beneficia. Vide impiorum duritiam, patienti et maxime afflicto pro compassione illusionem persecutionemque offerentium Christo. Disce tu miseriis aliis compati atque esse misericors, Jesumque pro contumelia illi irrogata adora et gratias illi age. *Ave, Maria.*

Effusio sanguinis Christi sexta.

Hic sextam meditare sanguinis Jesu effusionem, eam scilicet, quam ex perforatione manuum ac pedum in Cruce profudit. Hanc Deo offer Patri pro tuis atque totius mundi peccatis, etc., ut supra. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Undique, condidit, mulierque, relictus, aceto.

Undique, in omnibus et undecumque gravaminibus accedentibus exaggerata auctaque continue est Passio Christi. Attende Christi majestatem, innocentiam beneficiaque humanitatis ejus, item nobilitatem, carnis complexionisque teneritudinem, Paschæ festivitatem, populi aspicientis multitudinem, persequentium vilitatem, propriæ atque electæ plebis ingratitudinem : quæ omnia aliaque multo plura Christi Passionem aggravabant. Compa-

tere illi, adora et gratias age. *Ave, Maria.*

Joann. 16. *Condoluit* piissima Mater Jesu Filio patienti : item Filius Matri adstanti et compatienti, alterque vulnerabat Cor alterius. Ora pro gratia compassionis et misericordiarum tibi donanda : atque ad opera pietatis paratum semper animum exhibe. *Ave, Maria.*

Ibid. 16. *Mulierque.* Commendat Jesus Matrem discipulo Joanni dicens : *Mulier ecce filius tuus.* Roga tu ut Dei Mater tua etiam dignetur esse mater. Filius te eidem committat, ipsa adoptet. *Ave, Maria.*

Matth. XVII, 46. *Relictus.* Derelictus enim fuit Jesus a Patre, hoc est, nihil subsidii, consolationis relevationisque pœnarum sentiens, adeo ut propter nimietatem pœnarum et internarum afflictionum alta voce clamaverit : *Eli, Eli, lamma sabacthani?* Expende hic Christi internos externosque cruciatus : nec solum corporis, verum etiam animæ ejus angustias. Gratias illi age, et consolationibus non necessariis, imo etiam interdum necessariis carere disce. *Ave, Maria.*

Ibid. 34. *Aceto* sitiens Jesus potatus est. Attende sitim aridissimam Jesu, ejusque desolationem, qui non habuit qui pauxillum sibi aquæ tribuisset. Propone Christi amore tibi quoque multa delectabilia propter Deum, quantum licet et quibus carere potes, subtrahere. *Ave, Maria.*

Ad Nonam.

Dolor beatæ Mariæ Virginis septimus.

Septimum hic meditare dolorem compatientissimæ Matris Filii Dei, dum a Filio sinibus suis abstracto atque sepulto cogebat eam nox instans recedere, et per loca dum transiret Passionis Filii, dolorum quoque reminiscebatur, quos ex recenti memoria Passionis Filii sui in suo sentiebat Corde renovari. Offer eosdem, et ora ut supra. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli Passionis Christi.

Expirat, foditur, solvunt, sepelitur, eduxit.

Expirat, hoc est, propter te Dominus Jesus inter amarissimos pœnarum cruciatus moriens tradit spiritum. Vide dolorem et attende invocationem morientis. Vide quoque et gaude ad nostræ redemptionis consummationem, Christoque Salvatori tuo gratias age, illumque adora. *Ave, Maria.* Matth. XXVII, 50.

Foditur latus Jesu mortui a milite lancea. Attende vulneris magnitudinem, Cordis apertionem, Matris dolorem cordialem, et hoc vulnus elige peteque illud tibi dari in perpetuum hospitium. *Ave, Maria.* Joann. XIX, 34.

Solvunt de Cruce corpus Jesu, Matrique illud in sinum reddunt. Vide Matris devotionem æstuantissimo illud amore suscipientis, vide gemitus flentium et planctum super corpore illo mortuo, atque vulneribus, cruore et livore ubique pleno. Plange tu quoque quod tuis facinoribus illum interfecisti. *Ave, Maria.* Ibid. 38.

Sepelitur Jesus. Aspice Christi corporis unctionem, involutionem, sepulturam et tristem Matris discessionem. Gratias age Christo, pete veniam a Matre, et dole quod tui causa hoc homicidium, imo (si dicere sic liceat) deicidium perpetratum est. *Ave, Maria.* Ibid. 40.

Eduxit Christus ad inferna descendens Patres captivos de limbo. Meditare Christi benignitatem, Patrum captivorum gaudium et liberationem, et pete ut sanguis calidus Christi ac pretiosus nunc quoque in purgatorium defunctorum descendat, eademque virtute defunctis singulis refrigerium præbeat. *Ave, Maria.* Matth. XXVII, 53.

Effusio sanguinis Christi septima.

Meditare hic septimam effusionem sanguinis Christi, quæ fuit, dum mucrone vulneratus Jesus in latere, emisit sanguinem et aquam, etc. Offer eamdem Patri omnipotenti pro tuis et mundi univer- Joann. XIX, 34.

si peccatis, oraque ut ablato immundo, superbo duroque corde tuo, Dominus Jesus det tibi Cor suum humillimum, devotissimum, castissimum, piissimum et misericordissimum, quod in sanguine suo lotum simplificet, sui amore inflammet, absorbeat atque secum unum faciat. *Pater noster. Ave, Maria.*

Articuli vitæ Christi.

Surgens, ascendit, mittens, assumptaque, judex.

Joann. xx, 14-29. *Surgens* Jesus a morte redivivus et gloriosus primo apparuit suæ Matri : deinde Mariæ Magdalenæ et reliquis. Attende resurgentis victoriam, triumphum et gloriam. Adverte Matris et Filii colloquentium supremam lætitiam, reliquorum quoque, quibus apparuit, consolationem. Exulta, gratulare adoraque Dominum Deum tuum. *Ave, Maria.*

Marc. xvi, 19. *Ascendit* Christus in cœlum. Vide Angelorum occurrentium festivitatem, turbæ electorum simul ascendentis lætitiam et exultationem, Matrisque et Apostolorum devotam gratulationem. Gratulare tu quoque Christo ascendenti, et in gloriam Patris redeunti. *Ave, Maria.*

Act. II, 4. *Mittens* Jesus Spiritum Sanctum dedit dona hominibus. Vide quam necessarius tibi sit Spiritus Sanctus. Ora quam potes maxime pro donis Spiritus Sancti tibi largiendis. *Ave, Maria.*

Assumptaque. Assumpta est beata Maria a Filio in cœlum corpore et anima gloriosa, et supra choros supremos Angelorum coronata. Vide ejus in sui Assumptione lætitiam, Angelorum omniumque cœlestium occurrentium gaudium et tripudium. Vide etiam beatissimæ Mariæ misericordiam ac impetrandi pro nobis virtutem. *Ave, Maria.*

Judex est omnium venturus Dominus Jesus. Ora nunc pro misericordia. Ne momento quidem persevera in proposito peccandi quantumlibet venialiter, et pro peccatis præteritis geme, plange et ora, de venia illorum apud Deum nihil desperans. *Ave, Maria.*

Si hæc præscripta tuam non juverint devotionem, alio te potes modo in dominicæ Passionis exercitio excitare : verbi gratia, ut ad potiores articulos dominicæ Passionis hoc modo meditans, ingemiscas. Ingemisce primo, quod tam innocenter Deus Dei Filius, Dominus Jesus tam innumera, tam crudelia et tam dura patitur. Ingemisce iterum, quod tam mansuete et ex tam ingenti charitate patitur. Ingemisce tertio et erubesce, quod pro tam vili tamque indigno patitur. Ingemisce quarto, erubesce et plange, quod pro tam ingrato ac contumelioso patitur : puta qui beneficium non solum non agnoscit, sed impudens etiam contemnit : hoc est, qui pro amore contemptum, pro fidelitate injuriam, pro beneficiis denique peccata et offensiones retribuit. Vale, filia, et Deum sponsum tuum pro me orare velis.

EPISTOLA QUARTA.

Obitus sanctorum ut non sit nimie plorandus : in omni desolatione uti Deo innitendum : amor noster ut a creaturis sit ad Deum transferendus : corpus ut sit discrete regendum : lacrymis nimiis atque mœrore cur sit abstinendum.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus sorori et in Christo filiæ charissimæ Gertrudi, Jesu ancillæ.

Veræ charitatis officium quod sit.

VERÆ charitati hoc arbitror esse amicum ac proprium, filia charissima, aliena haud secus atque sua curare. Consideranti itaque mihi luctum tuum, duplex oboritur materia condolendi. Prima quod, quam in Christo vere diligo, audio tristem; altera, quod hæc tristitia non usquequaque sit secundum Deum, utpote inutilis, onerosa ac periculosa. Fles enim Matrem tuam spiritualem simul ac meam, virginem devotissimam deditissimamque Deo, a me et plerisque multis in corpore adhuc nobiscum degentem veneratam, sanctam (licet facie tenus mihi ignotam), ex hac luce nobis subtractam, idque multis jam mensibus.

Obitus sanctorum non sit nimie plorandus.

O charissima soror, non amisisti, sed jam primum invenisti matrem. Quæ cum beata modo cum Christo conjunctione lætetur, impium est ac plane injuriosum, pro ejus migratione flere, atque ideo tristari. Cum vero perfectissima jam plena sit charitate, fide, pietate benevolentiaque ad suos, longeque plus nunc quam ante valeat ante Deum, perinde stultum est te derelictam ex ejus obitu æstimare. Porro, quod tam dulcis tamque amica ejus fuit consuetudo, ut hac carere molestissimum sit, non minus puerile est flere : propterea quod spiritualis ad omnium hujusmodi resignationem paratissima esse debeas. Multis autem mensibus flentem, et vel tacendo querulam, nescio mortificatam dicere. Putabam te, charissima, magis fuisse resignatam, quandoquidem nihil illi quam diligis mali, nihil tibi, si vere secundum spiritum sapis, incommodi, sed utrique bona spiritus hoc casu accidisse certum est.

Necessarium igitur est ut temetipsam exeas, relinquas, et delectationem hanc quamlibet spiritualem ex ea habitam sponte resignes, id est, amittas propter Deum. Oportet discas abundare et penuriam pati; donari et rursus privari, semperque contenta stare ad voluntatem Domini. *Philipp.* IV, 12.

Etiam spirituali consolationi renuntiandum ut sit.

Operæ pretium foret, si ad internam pacem cupis venire, libenter velle derelictam te esse, aut saltem patienter, ab omni hujusmodi consolatione, quamvis spirituali et alioqui utili, inniti super Deo solo, bono ac optimo, et nullibi alias inhærere. Nec tamen omni consolatione propterea es destituenda, tametsi spiritualis ab hominibus desit, quin potius magis a Deo consolaberis, si humanarum subtractionem æquanimiter tuleris. Qui si etiam ipse suam subtraxerit, aut subtrahere nisus fuerit consolationem teque projicere, et tentationibus, tristitiis, opprobriis, persecutionibus, internis et externis pugnis exponere : nihilominus, imo tanto magis illi inhærere debes, quanto magis tunc ejus protectione et gratia te senseris indigere. Nec propterea, si non sensibilem consolationem ac devotionem, si pro amore sensibili ariditatem pressurasque varias et tentationes senseris, debes æstimare omnia perdita esse, aut velle desperare, sed fidelis per omnia permanere, illi adhærere, in ipsum sperare, ipsum invocare, in silentio ejus salutare præstolari.

Ut in omnimoda desolatione magis Deo innitendum sit.

Quantum prosit sui resignatio.

Hic enim vere datur occasio bene merendi, hic instat occasio fidelitatis et veræ amicitiæ perseverantiæque probandæ, qua fideles ab infidelibus discernuntur. Si ita feceris, Deo semper resignata, exspectans

et recipiens ad beneplacitum ejus omnia de manu ipsius, plus proficies in virtutibus et amore Dei, licet insensibiliter forsan, quam si viginti haberes magistras, quæ sermonibus te consolarentur.

Non tamen dico magisteria et hominum amicorum Dei consilia abjicienda, quasi sine illis melius habeamus Deum eruditorem, quin potius dico, quærenda, audienda et Deum in illis consulendum. Fit autem sæpe, ut quod primo incipientibus est necessarium, postea proficientibus fiat impedimentum. Neque enim ideo discipulis non fuit necessarius Christus ad eruditionem, quia instructis jam expediebat ad profectum majorem, ut iterum subtraheretur. Itaque si tibi quoque Deus subtraxerit magistram, ex qua Deum didicisti diligere, non te derelictam, sed magis a Deo ad se vocatam tractamque putes. Ideo non obsistas, sed permitte illum tecum, ut vult, agere. Tu resignata te relinquas illi.

Christi præsentia ut discipulis et utilis et noxia fuerit. *Joann.* XVI, 7.

Quomodo non es memor, charissima filia, quod jam pridem eadem tibi præscripserim, cum pia mater adhuc viveret, non adeo vehementer tristandum aut de ejus migratione instante desperandum, cum expediens necessariumque futurum sit tibi, ut talis consolatio adhuc carnaliter spiritualis seu sensualis subtrahatur, quam in præsentia habebas matris? quandoquidem discipulis Christi præsentia Salvatoris necessario fuit subtrahenda, ut spirituales efficerentur, discerentque amare spiritualiter non carnaliter Christum. Ita tibi expedit, ut spiritum tuum sursum ad Deum secum emigrans ad cœlestia pia mater sustollat, ut ex sensualitate venias ad rationalem amorem, et jam non Gertrudem, sed Deum contempleris. Ante quidem cucurristi semper ad matrem, idque laudabiliter: nunc vero compelleris clamare ad Deum. Num semper parvula vis manere? Usquequo puella es? Usquequo lacte tibi opus est? Quando solido cibo vesceris? Hei cum puerilibus illis lacrymis!

Amor noster etiam erga sanctos homines ut sit in Deum transferendus.

Elisabeth sancta, cujus vita omnis miraculi plena est, cujus utinam nos vestigia vel utcumque imitari possimus, eique aliqua ex parte conformari, cum maritum reciperet defunctum (quo nil in terris habuit charius, quo etiam ad opera multa bona atque ad miserationis magnæ exercitia ejus largitate usa fuerat, quæ per mortem ejus deciderant), tam leviter planxit, ut mortem ejus optasse potuisset videri, atque adeo resignata ut Christo diceret, si maritum, quem præcipuo inter omnia mundana stringebat amore, hunc optimum etiam uno capillo capitis potuisset ad vitam redimere, citra voluntatem Domini, noluisset. Ita autem se post mortem mariti habuit, ut unde ejus sanctitas decrevisse possit putari, inde vehementius cœperit augeri. Eam ob rem ne ullo vel materno impediretur affectu, filiorum affectum a se petiit et impetravit auferri, quo totum posset cor Domino offerre, ne aliter suos diligeret filios quam cæteros, sed Deus ipsi omnia esset in omnibus. Jam videor mihi audire te objicientem justam plangendi causam, quod mater magni profectus causa fuerit, etc., quippe quæ verbo et exemplo te solita sit ædificare. Credo sane, imo et scio utilem tibi fuisse. At, si vis, cum Christo tibi futura est utilior. Transitus ejus occasionem tibi proficiendi et pariter a sensuali ad spiritualem vitam transeundi præbebit.

S. Elisabeth ut a se filiorum amorem petierit auferri.

Audi tamen, quæso, soror dulcissima, citra Deum non fuit tibi utilis. Quidquid virtutis, quidquid devotionis, quidquid denique boni in te operata est, non ipsa, sed Dominus per eam operatus est. Qui cum vult, per quos vult, quibus vult, quantum vult, et quando vult, operatur. Per Gertrudem matrem certe multa operatus est. At illa defuncta num desinet operari? An sine illa Deus nihil poterit? Numquid opera Dei et voluntas ejus non perficientur? Si fabro unus destruitur malleus, alium subrogat. Quæ Deus per Gertrudem, etiam sine Gertrude potest operari. Quanquam et hodie per illam non minora quam olim operetur: alio tamen mo-

Deus ut per amicos suos operetur.

Ut rationi potius quam sensibili devotioni studendum sit.

do. Sed dicis : Non sentio. Ante jam dixi et nunc repeto : non omni tempore in sensu et sentimentis, id est, in devotione sensibili, sed in ratione potius standum est. Non unam tantum, sed plures habet vias Deus, quibus ducat. Et revera licet amor Dei, virtutes, et ejusmodi, quæ nos Deo commendant, eadem sint in singulis Sanctis, nulli namque horum aliquid necesse est deesse, modus tamen ad proficiendum in virtutibus, via atque exercitia non apud

Sanctorum ut diversa exercitia, finis sit scopus.

omnes Sanctos uniformis est, sed pene singulos quosque aliter et aliter trahit et disponit Deus, ut mira quædam ambulandi, mira proficiendi sit inter Sanctos varietas: finis tamen omnibus unus, consummatio charitatis.

Via hæc quam cum matre ambulasti, ex quadam sui parte finita est. Deus jam longe melius te docebit, facilius et celerius, quam pia mater Gertrudis, modo teipsam illi relinquas atque confidas.

Itaque, charissima soror, depone omnes has phantasias et inanes ploratus. Bene est illi, nec deflenda est. Porro si ad Deum spem omnem transtuleris, non poterit tibi male esse. Timeo hunc fletum continuum non ex Deo esse, sed machinam quamdam diaboli, qua sub specie pietatis te tentet, quo te faciat in servitio Dei ineptiorem, ut lacrymis occupata, tristitiis et mœrore perturbata, cerebroque exinanito impediaris in spiritualibus, aliis longe utilioribus, exercitiis, ut tædio affecta fastidias cuncta, efficiaris tristis, amara, implacabilis, impatiens, querulosa et melancholica, ut ad capitis destructionem infirmitatemque per indiscretionem te inducat : illucque tandem pervenias, ut infirmato capite, debilitatis interioribus sensibus, exhaustis viribus (quæ tamen omnia vix aut omnino non sentiuntur, donec jam incideris, et sola desperatio recuperandi remedium est), cogaris aut ex toto te destruere, aut ab omnibus exercitiis bonis cessare : solaque cogitatio aliquid meditandi aut orandi caput affligat.

Charissima filia, præceptum habes a Deo regendi, non destruendi corporis : quippe cum nihilo secius corpus quam anima custodiæ tuæ mandatum sit, quod tua cura, quantum in te est, sufficere queat vel viginti vel triginta vel quotquot Deus voluerit annis in vinea ejus laborare, et sarcinam portare, quam ipse imponit. Ancillam Domino, id est, teipsam servitio divino non licet subripere, quanto minus destruere, aliosque Domino servire cupientes ab ejus jugo (nam te corruisse videntes, jugo Domini, non tuæ indiscretioni causam male imponerent) suscipiendo absterrere. Animadverte fructus lacrymarum et continuati luctus, credo plus impedimenti quam profectus reperies. Adde quod ex hac tristitia in aliam pessimam timoris et pusillanimitatis, quæ gravissimarum plenarum periculis tentationum mater est, facile labi posses : unde inquietudo mira cordis et conscientiæ oritur.

Corpus ut sit regendum.

Nimiæ lacrymæ et mœror ut sint fugienda.

Quapropter consulo tristitiæ resistendum, haud secus atque alteri cuipiam tentationi. Cogas te ad alacritatem spiritus, gratias agens Deo, qui amicam suam ad se vocavit, omnia ejus desideria satiando. Confido autem in Domino, haud necessarium fore excusare hanc meam scribendi præsumptionem, cum non clam te sit, charitatem semper et bene niti operari, et melius velle, quam cupio semper ostendere, tametsi non sit necessaria tibi. Scripsi igitur aut aquam puteo infundere, aut soli facem apponere gestiens : haud quaquam tamen prorsus inutiliter humilitate tua ex omnibus in melius proficiente. Vale igitur, et ita vive, ut aliis quoque non injucundum sit. tecum vivere. Incivilis est homo qui cunctis onerosus est, cujus nemo libenter utitur consuetudine, ut sunt tristes et querulosi. Iterum vale.

Incivilis quisnam sit.

EPISTOLA QUINTA.

Afflictiones quo animo ferendæ, præcipue quæ ex susceptomonasticæ Instituto exoriuntur : confessiones clancularіæ quæ faciendæ : cibus potusque quo pacto sumendus : utque naturæ debili et ægræ succurrendum.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filiæ suæ et sorori charissimæ N. in Christo Jesu consolationem, mentisque ac corporis sospitatem.

LEGI litteras tuas, filia in Christo dilecta, quibus si quid posthac consolatorium respondere potero, faciam haud ægre propter Deum : maxime quando animadverto pium te erga Dominum cor gerere, et bona esse præditam voluntate. Primo quidem, filia charissima, eo conniti debes, ut ob confessionem, aut susceptum monasticum Institutum, aut eos qui confessiones recipiunt, nulla tristitia afficiaris. Discas omnia accipere e manibus Domini, qui sic ea ex omni æternitate præordinavit, tanquam tibi utilissimum sit ejusmodi statum, cœnobium et Superiores esse consecutam, atque hujuscemodi cordis angustiis premi. Crede mihi, cuncta hæc tibi maxime proderunt, Deo ita procurante, ex cujus providentia ea etiam hoc pacto debebis accipere. Tantum sollicita sis semper bonam retinere voluntatem.

Adhuc bene tecum agitur, et recto versaris in itinere, licet id ipsa non agnoscas : quod nimirum hanc tibi cordis angustiam efficit Deo permittente, eo quod tibi sic expediat, quandoquidem in quadam sollicitudine, timore et humilitate te conservat. Quod autem nullam experiris consolationem, gratias age Deo, sperans firmiter, quod te neutiquam sinet aberrare, quamdiu ipsum quæsieris, et bona eris prædita voluntate. Equidem sic sentio, filia, brevi te consolatum ac illuminatum iri, et quanto minus habes humanæ consolationis, tanto plus divinæ consolationis et gratiæ te percepturam.

Et quia corpore debilis es et morbis affecta, ut ipse animadverti, ac nihilominus labores tibi ferendi sunt, sume escam et potum absque inordinato timore pro tua necessitate et fame, idque simplici intentione ad honorem Dei ut labores Ordinis tui, ad quos assumpta es, digne possis exsequi. Siquidem etiam morbus ille, quo laboras, cibum conficit, ut eo magis opus habeas confortatione aliqua. Quod autem scribis magna te fame affici, id noveris quibusdam evenire ex ipsa natura, aliis ex mala constitutione stomachi, illico quidquid acceperit consumentis absque tamen corporis nutricatione, quæ est fames innaturalis. Talibus quidem occulte subveniendum est. Quod si ipsa ex horum numero es, debes id significare Superioribus tuis. Non enim instituta sunt jejunia in hominis destructionem : attamen Superiorum hic consilio utendum est, et quidquid illi responderint, tanquam ex Deo recipiendum. Si vero potes reliquis te conformare virginibus, sumas secure quæ corpori necessaria sunt, ne cogaris alia debita omittere. Nec potes, filia, imo nec ita stricte exigitur, modum hac in parte exacte servare, ut nihil unquam plus minusve capias : adeoque Doctores quidam affirmant satius esse parum aliquid plus quam minus cibi sumere. Non tam severe hæc a te requirit Deus, quando bona in te perseverat voluntas libenter exsequendi ejus gratissimam voluntatem, si eam certo scires.

Cibus et potus quo animo sumantur.

Fames inordinata cur quibusdam accidat.

Sed et ipsa id hominis natura habet, ut sumpto cibo non perinde simus apti et habiles ad exercitia spiritualia, ut ante cibum. Quamobrem non debet id tibi magnos parere scrupulos. Comede et bibe, filia, non ut in cibo aut potu voluptatem aucu-

Apti minus cur simus ad spiritualia post comestionem.

peris, sed ut teipsam in Dei cultu et cœnobii famulatu ac labore debito conserves, nec te inutilem efficias. Quod si quandoque indiscrete ac imprudenter te gessisti, doleas, nec dubites quin Deus id tibi æque ac cætera tua errata sit condonaturus.

Interim si ob præteritam indiscretionem quidpiam ferendum erit, aut forte in gravem morbum incideris, nihil tuæ id animæ incommodabit, ubi semel dolueris eam te tibi occasionem peperisse. Porro quando debilis et male affecta es, aut times te male habituram, vel quando te indigere putas, licet utique speciebus aromaticis, aut id genus confortativis etiam quovis tempore uti. Non enim ea ceu cibus, sed ut medicina sumitur, quod nullo non loco permissum est. Potes id significare tuæ Abbatissæ, quæ minime refragabitur. Quod enim canon monasticus vetuit, ne in cella edatis de cibo aliisque similibus, non de medicina accipiendum est. Nec quidquam refert, etiamsi ante Missæ auscultationem hujusmodi utaris medicamentis, si nulla adsit alia quam infirmitati medendi intentio.

Medicinalibus uti et quando utendum.

Itaque dum species aromaticæ aut consimilia tibi dono dantur, pete facultatem recipiendi a domina Abbatissa, ne vitio proprietatis illaqueeris : deinde obtenta copia retinendi, etiam permissum est tibi illis uti dum necesse est : nec est inde facienda confessio. Quare noli esse, quoad confessionem, animo anxia et perplexa. Quamdiu sciens et prudens tacere non vis quod noveris peccatum esse mortiferum, absque periculo es. Nam quotidianæ culpæ tametsi non ita exacte exponantur in confessione, non est damnationi aut grandi periculo obnoxium. Confessio enim adversum peccata mortifera instituta est : quotidianos defectus quanto succinctius et liberiori animo confessa fueris, eo rectius feceris. Tales enim velle scrupulose nimis confiteri multum tibi parit negotii, et confessorem tædet eos omnes audire, maxime cum plerique tales sint, in quibus etiam post confessionem, momentis omnibus sese quis culpabilem fateri potest : ut, quod non tam fueris grata Deo, non tam fervida atque debuisti, et similia communia, de quibus etiam extra confessionem coram Deo te accusare poteris. Si quæ vero culpæ singulares admissæ sint, eas confitearis : ut, si neglexeris Completorium dicere, aut extra infirmitatem jejunium solveris, aut duris et turbatoriis verbis quemquam afflixeris, etc. Alias dicere licebit in communi : Confiteor me mea culpa preces horarias et pœnitentias, quas vocant, cæteraque Ordinis debita non tam integre et tempestive ut debui, sed corde distracto solvisse. Si cogitationes peregrinas ex tædio aut acedia erga preces debitas sponte suscepisti, id explices : itemque si malas aut immundas cogitationes retinuisti. Alioqui in generali, nisi aliquid speciale sit, ita potes dicere : Complures malæ tentationes, aut prava desideria, vel impatientiæ motus, aut similia mihi inciderunt, quæ ut vereor, non celeriter satis depuli, vel sponte illis immorata fui. Item murmuravi, aliasque incitavi ad murmurandum contra Superiores vel Sorores nostras. Id quidem tum dices quando admisisti, alias minime.

Confessio quomodo facienda sit.

Perinde est, charissima filia, qua ratione vel ordine dicas culpas tuas, quando id dicis, quod gravat conscientiam. Id vero sive placeat, sive displiceat confessario tuo, tu totum Deo committas. Si tamen dicat, animadvertere se ex immodica scrupulositate nimium te prolixam esse confitendo, obtemperes consilio illius, cogitans illum te melius nosse quam tu ipsa te noveris.

Confessio de quibus necessario sit facienda.

At nihilominus si quem tibi velis præscribi ordinem, primo confitearis negligentias erga divinum Officium ; deinde cogitationes impuras sponte admissas : aut si illis occasionem dederis oculos et sensus non custodiendo, præsertim si sciens periculo te commiseris, puta lascivas picturas contemplando, aut turpia verba libenter audiendo. Post hæc peccata oris gravia, ut sunt, detractio, altercatio, etc.

Ordo in confessione quis servandus.

Subinde opera mala, videlicet, si jejunium violaveris, aut in generali, si erga cibum deliqueris, ita ut in tuis litteris scripsisti. Postea de omissione, si noluisti auxilium ferre ubi debueris, aut si ad chorum propter somnolentiam non venisti, etc. Ad extremum in genere dicas quod non tam perfecte te Deo, bonis actibus, mutuæ charitati, culparum tuarum emendationi, et reliquis omnibus quibus ex parte Dei vel Ordinis tui obligata es, tradideris, ut debuisses : atque hæc sufficiant. Obsecro, filia, sicut jam ante dixi, ne te occupes rebus futuris, utrum sis majorem contractura debilitatem, vel insaniam incursura; commendes ista Deo, dicasque : *Fiat,* Domine, *voluntas tua :* idque mihi gaudio erit, ut in me perficiatur, quod tu mihi evenire voles. Utrum teipsam læseris vel non, Deum judicare sinas : sufficiat tibi generatim, si forte indiscrete te habueris, dolere, ac deinceps nolle sponte et ex certa scientia quidquam agere, quod nolit Deus, idque ex gratia Dei. Atque hoc pacto in omnibus bona pace gaudeas, nec tibiipsi animum reddas anxium. Tentatio est diaboli timor ille et sollicitudo immoderata in confitendo, quæ certe neutiquam bona est, qua malus spiritus in amore divino, suavique erga Deum spe et confidentia te impedit. Itaque missam fac penitus omnem hanc phantasiam, nec deinceps te confessione occupes.

Matth. VI, 10.

Scrupulositas uti depellenda sit.

Arripe, quæso, fidentem et hilarem erga Deum animum, certa velle eum ut cum ipso, non peccatis perpetuo commemorandis aut confessione te occupes : idque amanter et suaviter facias. Cupit enim amicitiam tecum inire, et amari abs te; hinc vero tua formidine scrupulosa, ac pusillanimitate et phantasiis ob confessionem susceptis tete remoraris. Quamobrem hortor te ex parte Dei, filia, spondeoque melius te habituram, eamque esse Dei voluntatem, si amicitiam illius amantibus desideriis et fidenti corde expetieris. Huc vero conferet tibi Pharetra nostra. Permittas te penitus Deo, ut faciat tecum quod ipsi visum erit. Sumas cibi quantum satis est tibi absque scrupulo. Ubi poscit infirmitas, pete copiam jejunium solvendi. Equidem adverto cordis angustias morbumque tuum et labores fregisse vires tuas. Certe non levibus conjecturis assequor charam te esse Deo. Quæ res facit ut ipse te diligam. Alioqui nulla mihi tui notitia est, nec opus est. Ubicumque autem consilio tibi prodesse potero, paratum me senties. Morem geras consiliis meis de facienda confessione, nec ea res anxiam te habeat. Quidquid conscientia ultro suggesserit, id confitearis. Occupent se confessione facienda mercatores, milites, stipendiarii, usurarii, et id genus alii, quorum vita omnis peccatis implicita est : tibi hac re nihil est opus. Confitearis absque formidine si quem forte singularem excessum admiseris; cætera generali quadam enumeratione accuses. Quod si ea omnia edicere velis, in quibus non es qualis esse deberes, usque adeo erroribus implicaberis, ut tandem non possis inde extricari : et tamen in eodem semper luto hærebis. Etiamsi te contigerit verbis, desideriis, operibus, aut quovis tandem modo delinquere, non propterea animi pusillanimitati et abjectioni te trades, neque imaginaberis scrupulose, ut ea confiteri debeas; sicque tempus omne et teipsam quoque perdes : sed simul atque lapsa fueris, non ineas disputationem aut colloquium cum vitiis ipsis, ea attendendo, aut tecum duntaxat extra Deum phantasiando, sed illico confugias ad Deum Patrem tuum, eique queraris defectum tuum : atque hoc pacto longe citius ab ipsis liberaberis culpis, serenamque et hilarem retinebis conscientiam, ad quævis bona habilem, quam si corde occuperis circa defectus tuos, eosque apud teipsam extra Deum consideres et expendas; quod nimirum densiores tenebras majoremque desperationem adducit.

Amicitiam Dei quænam nutriant.

Transfer igitur cor tuum ad Deum cum amicabili quadam conversione, cum eoque misce colloquia, conquerens illi errata tua, atque ita pacem hinc cum illo recupe-

Pax serenitasque pectoris quomodo obtineri possit.

rabis, et conscientiæ puritas et serenitas reddetur tibi. Deinde opportuno tempore has et alias admissas culpas quieto et tranquillo corde confitearis. Non ea est confessionis ratio erga te tuique similes, filia, ut ipsa persuasum habes. Interim inquieta et perturbata conscientia tua a præcipuo et summo bono te impedis, semperque mœrore quodam ac desolatione contracta manes, qua re cuncta exercitia bona, devotionem omnem, cunctos divinæ lucis influxus a te præcludis. Quod utique non est ex Deo, nec id placet Deo. Vult potius Deus, ut simul atque peccaveris, mox humiliter ad ipsum confugias, ipsi tuam culpam confitearis, et veniam petas, idque sufficit illi. Vult etiam ut admissas culpas sinas id esse quod sunt, atque colloquia et preces tuas perinde ut antea cum ipso continues. Porro ubi confitendi tempus advenerit, revoca ad memoriam, quæ tibi inciderint, si quæ ab ultima confessione notabilia perpetrasti, atque hac in parte sis obediens ad horum faciendam confessionem. Si quæ vero ex animo exciderint, nec redeunt ad memoriam, ea nihil te perturbent, nihil præterea Deus exigit a te. Contentus est tecum, donec incidant animo, non te necesse est multum inde imaginari. Gratius est Deo, si interim tempus illud cum ipso transigas, ei precibus vel meditationibus colloquendo.

Deus quid ab homine lapso desideret.

Conscientia ante faciendam confessionem ut interroganda.

Attamen quando confitendum est, spatio duarum vel trium Orationum dominicarum discutias conscientiam, si quid forte in ea reperire possis notabile, quo ipsam læseris, quodque modo confiteri debeas. Alias quotidie sub vesperam vel sæpius ad Deum conversa poteris cum illo colloqui, illi conqueri et exponere statum, imbecillitatem, instabilitatem, ingratitudinem, infidelitatem et negligentiam tuam, idque generatim vel speciatim, atque hinc quamdam orandi et bonum propositum instaurandi occasionem et exercitium arripias : totumque id facias animo suavi et amicabili erga Deum.

Quæso, filia, boni consulas scripta mea, et secure illis obtemperes. Si quid porro prodesse tibi potero, faciam libenter propter Deum. Si vacat tibi, exscribas tibi hanc meam epistolam, mihique scriptum meum remitte. Equidem tuas tibi remitto liberas. Si meis monitis auscultaveris, quandoque Deus pace et gaudio cor tuum afficiet. Cui ego te commendo, filia, et tu ipsa quoque et te et me jugiter commendare debes fidelissimo et amantissimo Cordi Domini Salvatoris Sponsi tui, in quo læteris semper et exultes, quandoquidem diligit te. Vale in eodem feliciter.

EPISTOLA SEXTA.

Vocari ad monasticam Religionem in innocentia quam sit felix seductio : gaudia mundi quantum distent a spiritualibus : votum ut non obstet libero arbitrio : quanto sit votum encomio evehendum : instabilitas quosnam magis molestet vexetque.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Sorori N. in Christo charissimæ, de ingressu Religionis non contristari, sed suo Sponso cœlesti regratiari, fidelemque ei consistere.

BENEDICTUS Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, Soror charissima, qui, cum illum non agnosceres, amavit te, cum nescires, vocavit te, cum peritura esses, præservavit te, cum in periculo stares, eduxit te, cum ingratam et beneficium non cognituram prævideret, beneficiis atque muneribus dotavit te. Propheta dicit : *Seduxisti me, Domine, et seductus sum : Fortior fuisti et invaluisti.* Charissima Soror, si ita seducta es, feliciter es seducta a Domino : quippe qui innocentem puellam te

Jer. xx, 7.

Ut quosdam Deus feliciter seducat.

constituit in locum animæ tuæ saluti quam maxime congruum. Eripuit te a periculis etiam damnationis, plantavit in statu tutissimo, cujus cum felicitatem non agnovisti, nec hodie forsan agnoscis, non gratias agis; et ad hæreditatem suam in cœlis secum possidendam te non modo invitavit, verum etiam adoptavit. Hæc est seductio tui. Seduc me, Domine, ita semper, falle sensualitatem meam, ut cum carne incipiam, spiritu consummem. Cum cogito aut concupisco secundum carnem aut seculum, deduc et seduc me in vias mandatorum tuorum, et in semitas spirituales. Deduc me in via mandatorum tuorum. Trahe me post te, et nolentem coge.

Gal. III, 3.

Psalm. CXVIII, 35.

Cant. I, 3.

O Soror, si tibi ita accidit, nihil mali sed boni plurimum accidit. Gratias age Deo, qui te, antequam nosses in quo periculo viveres, antequam consilium auxiliumve flagitares, antequam beneficium præstandum intelligeres, elegit, prædestinavit, vocavit, sanctificavit, dotavit, assumpsit, munivit, adoptavit et sibi desponsavit. Quod paucissimis quibusque et electissimis facit, tibi fecit. Itaque si seducta es, feliciter es seducta. Posses objicere : Num in seculo salvari non potui ? Numquid solis monialibus spes est æternæ salutis ? Est utique spes bonis omnibus christianis. Verum magna est difficultas esse bonum in seculo, in quo impedimenta varia occurrunt. Donum Dei est, ubicumque quis fuerit bonus, qui uni sic, alteri sic providet, inspirat, consulit, ducit atque perducit : idque maxime secundum inclinationem humani spiritus, qua videt capacem et paratum sequi, applicat etiam vocationem et dona.

Difficile quem posse in mundo bene vivere.

Itaque, Soror charissima, qui te ad vitam æternam prædestinavit, prædestinavit etiam media, per quæ ad finem illum prædestinatum, id est, vitam æternam pervenias. Si igitur vita secularis tibi convenisset magis ad obtinendam et proficiendam hanc prædestinationem, crede mihi, non te posuisset Deus, qui optima et utilissima largitur, in monasterium. Verum quia scivit te in seculo arborem fore, ut modeste ac parum dicam, infructuosam : quod vel inde perspicuum, quia cum in claustro abstracta a periculis et occasionibus malis, adeo es tepida, indevota, arida, pigra et cætera, quomodo esses in seculo ? Qui circa ignem friget, in imbre aut nive quando calescet ? Ergo quoniam in seculo futuram te præscivit sterilem arborem, nec modo sterilem, verum etiam cum tibi tum aliis perniciosam, inclusit te monasterio, quippe cui hæc tam arcta custodia foret necessaria, ne pericula damnationis, et viam ad infernum latam incideres, in quæ, si mundo non fores subtracta, casuram te noverat.

Ut Deus sua bonitate quosdam a periculis extrahat.

Verum tibi aliter videtur, et ideo aliter, quia futura prævidere non potuisti, nec contingentia scire in alio loco et statu : ideo diabolus persuadet, ut tibi somnies quam bonam ac piam duxisses vitam in seculo, quæ tamen mirum quomodo credere possis, cum adeo acediosam te in monasterio sentias. Vocavit autem te Deus in pueritia iterum ex singulari gratia ne annosior et ideo obstinata et frigida, quod modo satis elucet, vocationis (cui te non responsuram seu obtemperaturam noverat) rea damneris. Ideo, ut dixi, cum junior esses, et diabolus nondum in te locum pravitatis sibi vindicaverat, ultro consentientem et optantem per consilium parentum in hunc felicem statum sibi Deus te captivam duxit.

Soror charissima, felix est hæc captivitas, beata seductio, prudentia parentum laudabilis, qui animæ tuæ magis quam temporalibus lucris consuluerunt. Quod si omnino tibi persuaderi nequit, dic mihi : si desponsata fuisses comiti aut duci infantula, jam adulta diceres te fuisse deceptam ? Haudquaquam profecto. Nam quis crederet te adeo desipere posse, ut diceres : Junior fui ; cui desponsata fuerim, non intellexi. Ego civis cujusdam filia ducem pro sponso contemno, vinitorem illi præfero. Quin potius matris consilium et prudentiam prædicares. Eia, diceres mihi, quo-

Captivitas felix quæ sit.

modo hoc evenit, ut facta sim uxor principis ? Ex tenui puella subito facta sum ducissa ? Sic pari modo, si fuisset aut inesset prudentia tibi, gauderes jactaresque te habere regem tantum sponsum. Credisne te reginam ? Præstolare modicum, et aperientur tibi oculi in morte, et videbis quam non sis decepta. Videbis gloriosissimum cœli Regem, Sponsum, et amatorem fidelissimum, cui modo desponsata es, tunc contemplaberis. Tunc redargues te hujus stoliditatis tuæ, qua jam Sponsum non cognoscis, et ingrata non diligis.

Mortis meditatio ut sit assumenda contra tentationes.

Ah, Soror et filia prædilecta, imagineris illam horam quasi modo præsentem : quantum gauderes te fuisse in monasterio. In quo etsi non multa bona fecisti, ut consolationis causa ita loquar, multa tamen mala evasisti. Instante ergo illa hora, quid conferret tibi in mundo diu vixisse, et choreis, vanitatibus, luxui, pompis, gloriis, gaudiis, cantibus profanis, comessationibus, conviviis, auro, clenodiis, familia ingenti, conjugio delicioso, et cæteris mundi pereuntibus bonis omne etiam tempus vitæ consumpsisse ?

Quam longe distent gaudia bonis hominibus præparata a mundi gaudiis.

Jam vero alia gaudia longissimo intervallo ab hujus mundi gaudiis distantia reperies. Sponsus occurret delicatissimus, potentissimus, Rex regum, etc., in cujus amore et gaudii fruitione sicut piscis in aqua natabis et absorberis. Intellige igitur, quam non sis decepta, aut si seducta es, quam feliciter sis decepta, ubi tanta tibi bona conquisita sunt.

Credo tamen tempore professionis tuæ adeo annosam te fuisse, ut deceptam te fuisse non possis juste conqueri a Deo, ut si cum consensu aut sine consensu parentum in seculo cuipiam nupsisses, aut te nupturam promisisses, promissio omnis rata fuisset et constans. Quanto magis quidquid promisisti in salutem animæ tuæ Deo ? Unde si promissi boni te pœnitet, modo non arguendum est monasterium, non calumniandi parentes, non exprobrandum consultoribus, sed propria tua ignavia et acedia vituperanda, castiganda atque corrigenda venit. Forsitan dicis (quod multi) : Malo bonum quodcumque ex libero arbitrio facere, quam coacta ex voto obedientiæ, quasi iis qui in monasterio sunt desit arbitrii libertas, qua possint obedire et non obedire : aut quasi quis aliquid faciat sine voto volens, idem autem cum voto nolens : cum votum non cogat, sed confirmet. Neque enim quis dicitur coactus aut involuntarius facere, qui facit quod ei non licet non facere : quia si adeo est devotus, ut voluntatem habeat, quod licet non facere faciendi, quomodo non habebit voluntatem idipsum, cum per votum postea non licet non facere, faciendi ? Si virgo amet et desideret juvenem non desponsatum, quomodo eumdem non amaret aut non vellet, nisi coacta, id est invita, desponsatum, cum promissio aut votum non tollat voluntatem quam invenit, nec mutet, sed roboret, stabiliat et confirmet ? Porro instabilitas animi mutat voluntatem, quæ multo magis et vehementius accedit eum, qui non vovit, quam qui vovit seu promisit.

Votum ut non obstet libero arbitrio, sed magis id consumet.

Instabilitas quos magis infestet.

Falsum est igitur dicere, extra votum ultro cupere, ut est jejunare, castitatem servare etc., quod per votum obligata nolis. Inde palam est, charissima, tentationem esse carnis et diaboli, quippe quæ multo magis, meliusque scis bona operari, et ad hæc stabilior est voluntas cum voto in monasterio, quam sine voto extra. De libertate autem jam dixi, nullam esse coactionem ubi est voluntas. Quod si voluntas abest, coactio autem voti adest, signum est extra votum te nolle. Ergo bonum est votum, quod alioqui nolentem ducit ad bonum opus : et nolentem bene agere facit volentem obedire, seu votum reddere. Semper est ergo bonum et utile votum. Nam si extra votum velis, votum confirmat volentem : si nolis extra votum, votum inducit et impellit nolentem.

Quænam coactio sit bona.

Votum ut semper sit utile et bonum.

Melius est autem multo bonum opus, licet alioqui extra votum nolitum, propter votum facere, quam omnino nihil facere. Melius est, inquam, votum solum, propter voti obligationem reddere, quam otiosum

esse et nihil facere. Nam talem te non judico, ut et quod voto promissum est reddere nolis, id est, prævaricatricem te malens constituere quam votum servare. Ita enim melius fuisset non vovisse. Sed hoc non ex voti pernicie (quod bonum est, sed bono licet imperfecto), sed ex tua malitia, cui scilicet male quod bonum est nocet. Votum ut prosit etiam imperfectis. Accipe exemplum. Virgo es, et malles maritum; tamen quia vovisti castitatem servas, non quia amas castitatem, sed quia caves voti prævaricationem, et voti amas observantiam. Bonum est tibi vovisse, quia hac occasione manes virgo. Et si tristis manes, imperfectio quidem est, non damnatio, quia Deo præelegis votum licet non amatum servare, quam voti fractione et concupitæ delectationis consecutione Deum offendere : et hoc est tibi salutare atque meritorium. Itaque volendo votum observare, vis etiam quod ex voto debes. Omnia igitur voluntaria sunt. Hæc sufficient tibi in Christo, soror charissima, qui consolatione sua tuam repleat animam, et auferat salutaris voti omnem pœnitentiam, tollatque tibi omnis observantiæ tristitiam. Vale, et pro me Sponsum tuum ora.

EPISTOLA SEPTIMA.

Discretione quanta opus sit Deo in monastica Religione consecratis, in usu præcipue corporalium necessitatum : abstinentiam indiscretam ut suadeat diabolus : obedientia abnegatioque proprii consilii quam sint religiosis necessaria : natura item infrenis quam edomanda absque periculo.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filiæ suæ charissimæ Christique sponsæ N. spiritum fervoris et discretionis.

FILIA charissima, occasiones exercendi, mortificandi confundendique temetipsam cupis habere pro victoria contra vitia : laudo fervorem, sed timeo præsumptionem. Nonnulli voluerunt esse martyres antequam a Deo essent vocati, et sese ingerentes, dum fortiter sperabant se et constanter passuros, defecerunt in tormentis, et fidem abnegaverunt. Christus nihil tam paratus est dare suis amicis in hoc mundo, quam passiones, tribulationes, confusiones. Si nondum tibi dedit, scito idcirco tibi parci, quod nondum sis idonea quæ sustineas. Si fortis fueris (non crede fervori horario) non necesse est occasiones quærere : Deus enim statim tibi procurabit. Sin autem imbecillis : cum periculo tuo quæris. Intellige ex his, quæ quotidie occurrunt, infirmitatem tuam. Si citra omnem deliberationem, præter omne consilium et ex improviso occurrerit confusio ac contumelia, et intrepida immotaque perstiteris, potes sperare initium te habere virtutis. Facilius portantur quæ sponte eliguntur, quam quæ ab aliis imponuntur : et plus mortificationis in se habet ac laboris patienter sustinere quod nolueras, vel quod ab alio infertur, quam quod ipsa quæsivisti. Oportet etiam videre, ne dando aliis occasionem te confundendi vel despiciendi, des eisdem etiam occasionem peccandi. Ita namque nobis pro virtute est enitendum, ut nemini occasionem præbeamus ad peccata. Nam contumelias aut contemptum quam virtuosum est patienter sustinere, ita perniciosum inferre.

Virtutis initium quænam ostendant.

Contumelias contemptumque aliis inferre quam sit perniciosum inferenti.

Affectum virtutis non prohibeo extendi quantum velis, quantum potueris : ut sis humilis, ut sis temperans et cætera non potes nimis desiderare : verum exercitia virtutis, aut potius pro virtute conquirenda, possunt esse nimia et indiscreta, adeo ut quod pro virtute fieri putetur, contra eam-

Exercitia virtutum ut possint fore nimia.

dem militet ; verbi gratia : tantum potes abstinere a cibo, ut postea plus abstinere a cibo non liceat, ut postea plus corpori indulgendum sit, quam si non abstinuisses : vel tantum poteris abstinere, ut non semper aut penitus subinde jam non liceat abstinere.

Virtutum exercitia ut cum discretione fiant.

Filia, multa scribuntur ad commendationem hujus virtutis, varia consilia docentur, multa suadentur ad conquirendam humilitatem, patientiam, etc., sed non omnia sine discretione, nec omni tempore nec omnibus tuta. Quædam enim pro uno tempore valent, alio tempore non modo non valent, sed etiam illicita sunt : quod aliæ et aliæ conditiones pro diversis temporibus eidem adveniant, quodque semper providendum sit, ut ita uni virtuti consulatur, ne per hoc idem alia impediatur. Filia, non suscepisti hunc Ordinem tuum propter abstinentiam, si bene suscepisti, sed propter obedientiam. Abstinentiam ex voluntate propria in seculo potuisti facere et jejunia, sed non obedientiam aut abstinentiam ex obedientia. Diabolus non timet abstinentiam, sed obedientiam. Abstinentia est in Turcis et Judæis, non obedientia. Sine abstinentia obedientia Deo placet, et sufficit: sine obedientia non potest placere Deo abstinentia : imo offendit, si contra obedientiam fuerit.

Sine obedientia ut nihil Deo placeat.

In professione et voto solemni promisisti obedientiam, non abstinentiam. Abstinentia habet meritum ex obedientia, non obedientia ex abstinentia. Diabolus suadet abstinentiam, ad destruendam obedientiam, et ita servitur ei abstinendo : resistitur autem obediendo. Abstinentia contra obedientiam peccatum habet, obedientia contra abstinentiam meritum. Quæ insania est quærere quod non est virtus nec præcipitur, et destruere virtutem quæ mandatur ? Si juberem fieri quæ contraria sunt omnino virtuti aut certa mala, non debes obedire : ut est, non indulgere delinquenti, proximo fraudem facere, et ejus infelicitatem machinari, suspectum habere me posses, et non obedire. Verum cum circa studia aliqua aut exercitia, quæ pro virtute fieri possunt, et contra venire eadem possunt, ut modestia sit et discretio moneo, quid times ? Præsumendo et tuæ voluntati innitendo, errare, peccare et perire potes : patris voluntati et consilio obediendo nihil horum potes, et times ? Sordidum est ante Deum quod ex proprii consilii præsumptione contra obedientiam geritur, et meritorium pretiosumque habetur quidquid, quantumlibet etiam vile ex suo genere, modo peccatum non fuerit, propter obedientiam et ex humilitate subjectionis assumitur.

Abstinentiam indiscretam cur suadeat diabolus.

Opus bonum omne ex proprio consilio profectum ut sordeat coram Deo

Primum omnium, filia, ut voluntatem tuam divinæ studeas conformare necessarium est. Non est declinandum, non tergiversandum, ubicumque Dei voluntatem agnoveris. Cum autem Deus non loquatur per se homini, vox Prælati æstimanda est vox Dei, et quidquid imperaverit ille haud secus ac ab ore Dei accipiendum. Pacem cum Sororibus non solum non violare, sed summopere etiam augere debes. Labefactatur autem pax et concordia Fratrum ac Sororum, dum ori silentium non imponis, dum libere quidquid in buccam venerit effundis, dum denique vel audita quæque vel per suspicionem æstimata tanquam vera asseris. Hæc scribens te commoneo, soror charissima, quoniam in Novitiatu tuo querimonias de levitate linguæ tuæ jampridem audivi, nec modo te plene emendatam audio. Quare si tuæ conscientiæ, si tuæ saluti, si famæ, si Sororum quieti, si Ordinis honori consultum velis, si denique omnium ridiculum fabulaque nolis fieri, linguam refrenes necesse est. Tu leviter indeliberateque pronuntias quod aliæ non leviter accipiunt. Quid tibi jactare sive vera sive falsa convenit, quæ monacha es, et tui contemptum optare debes ? Quid disputatio convenit, quid contentio, quæ proprium sensum, propriam voluntatem cum seculo reliquisti ? Fac, charissima filia, te habeas, ut Sorores tuæ consolationem, spiritualis pater gaudium ex te habeat, nec te recepisse pœniteat illos. Alioquin et

Vox Prælati ut sit vox Dei.

Linguæ frenatio quam sit necessaria.

mihi tristitiam accumulabis, qui tuam semper amavi mansuetudinem, si aliter quam de te speraveram (speravi autem optima) sim auditurus. Obsecro ut attendas ea pauca quæ hic in fine epistolæ subjicio.

Ad frangendam superandamque naturam seu naturæ malam inclinationem, valet et necessarium est :

Natura prona ad mala quomodo frangenda sit.

Primo stabilissimum propositum pugnandi atque nitendi in contrarium, nec unquam scienter naturæ tractui acquiescendi. Ubi si lapsus intervenerit, propositum tamen semper debet a novo reformari et stabiliri, nec propter crebros lapsus a proposito et conatu recedendum est. Secundo, non in sua virtute, sed Dei adjutorio confidere : et propterea auxilium ac protectionem ejus indesinenter invocare. Tertio, si propositum violatum fuerit, inultum non sinere : sed primum a Deo, deinde etiam a consodalibus veniam petere, atque usque ad pedes Sororum se humiliare. Postremo etiam virga vel ejusmodi discreta castigatione, secundum consilium Superioris, lapsum vindicare, donec saltem tædio petendarum toties veniarum, humiliationum, confusionum, disciplinarum, discat se mortificare, et ab ejusmodi transgressionibus se continere. Vale, filia charissima, et sis memor professionis tuæ, Deumque pro me ora.

EPISTOLA OCTAVA.

Quid virgo quævis, ut ab æterna Sapientia desponsari mereatur, agere, quonam item pacto Sponsi cœlestis beneficia recolere illique gratias debeat referre.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filiæ suæ in Christo charissimæ N. Jesum Christum virginum sponsum et virginitatis coronam.

Ex crebris interrogationibus tuis, ex insatiabili desiderio spiritualium eruditionum accipiendarum, disco fervorem spiritus tui, et gratulor profectui tuo, filia in Christo charissima. Quæris quomodo tres venias accipere, et totidem Orationes dominicas æternæ Sapientiæ, cujus discipulam te fecisti, cui etiam sponsam te dedicasti, offerre debes. Credo, filia, non absurdum fore, ut simul tria præcipua beneficia mediteris a Deo nobis exhibita, pro quibus adores et gratias agas hoc modo :

Pro prima Venia et Pater noster.

Beneficia tria quæ recolenda.

Primo, veniam accipiendo super terram, adora Deum et gratias age pro maximo beneficio hoc, quod te ipse, id est, æterna Sapientia creavit, creaturam rationalem te fecit, æternæ beatitudinis suæ capacem ac participem futuram ; deinde pro omnibus et singulis donis ac beneficiis, quæ tibi in anima et corpore contulit ; generaliter quod pro te cœlum et terram creavit, et quidquid in eis continetur. Demum gratias age illi quasi vice omnium creaturarum, pro beneficiis omnibus ac donis eisdem collatis : quandoquidem complures inveniuntur, qui non agunt gratias illi, nec cognoscunt illum.

Deinde veniam pete ab eo pro omni inordinata affectione tua erga creaturas, pro usu inordinato creaturarum et donorum ejus, pro ingratitudine tua quibus benefactorem clementissimum offendisti, aut gloriam et beneplacitum ejus non quæsiisti.

Tertio, ora ut tantam gratiam tibi largiatur, qua creaturam nullam aliter quam in ipso, ipsum vero super omnia et in omnibus diligas, ipsi soli inhæreas : creaturis vero, propter quod donatæ sunt, utaris

ad solam ejus gloriam secundum laudabilissimum beneplacitum ejus.

Quarto, humillime pete ut sua dignatione benignissima te suscipere, præparare, dignam facere et adoptare velit in sponsam suam, teque possidere inseparabiliter et perpetuo ad gloriam et beneplacitum suum.

Pro secunda Venia et Pater noster.

Secundo, procide et veniam sumendo adora Deum tuum, gratias agens ei, scilicet æternæ Sapientiæ, qui salutem nostram sitiens, ut a morte nos redimeret, in hunc mundum venit, naturam nostram assumpsit, inter nos conversatus viam ad regnum cœlorum verbo docuit et exemplo monstravit, felicitatem nobis sanguinis sui effusione et morte acerbissima comparavit.

Hic age gratias illi pro tot generibus pœnarum perpessis, pro quibus nunquam ei gratiæ actæ sunt, utpote mundo adhuc incognitis, vel propter hominum ingratitudinem. Pete veniam, quod pro tot beneficiis collatis, pro tot pœnis tui causa toleratis, pro tanta ad te dilectione effusa, tam ingrata semper fuisti, parum cogitasti aut parvipendisti. Ora ut tantam gratiam tibi largiatur, qua Passionem suam cordi tuo adeo imprimat, ut quocumque iveris, quidquid egeris, nil aliud sentias, nil videas, nil cogites præter illum Dominum Jesum Christum Sponsum tuum pro te crucifixum. Ora etiam ut vitam tuam suæ dignetur conformare, in devotissima imitatione virtutum, in humillima patientissimaque tolerantia adversitatum, etc. Quarto, ut supra, humillime pete ut sua dignatione benignissima te suscipere, præparare, dignam efficere et adoptare dignetur in sponsam suam, teque possidere inseparabiliter et perpetuo ad gloriam et beneplacitum suum.

Pro tertia Venia et Pater noster.

Tertio procide, filia, in faciem tuam, et veniam sumendo Deum adora, gratias age pro omnibus beneficiis, quæ tibi atque universo contulit fidelium gregi, quem regit, utpote æterna Sapientia, providet, dirigit et ordinat ad æternam beatitudinem obtinendam, et id multipliciter per seipsum, per Angelos, per Scripturas, per homines. Gratias age pro omnibus beneficiis, quæ tibi et cuilibet creaturæ contulit, aut conferet unquam. Veniam pete, quod inspirationem, qua sæpe admonet te et trahere te nititur ad se et ad virtutes, tam sæpe rejicis, reniteris, negligis, sive per se sive per aliquod aliud remedium extraneum te admoneat. Ora ut igneo amore, ardentissima charitate totum te comburat, in se trahat, absorbeat, et secum uniat spiritum tuum, ut aliud aliterque neque velis neque possis, quam quod beneplacitum ejus perfectissimum fuerit. Item postremo ut sua dignatione benignissima te suscipere, præparare, dignam facere et adoptare velit in sponsam suam, teque possidere inseparabiliter et perpetuo ad gloriam et beneplacitum suum.

Sanctos honorandi modus optimus.

Pro veneratione Sanctorum, charissima filia, melius non scio consulendum, quam ut in honoratione ipsorum Dei honorem quæras ; prædices et laudes eum, qui condidit et fecit Sanctos. Nam ipsi pro hoc laudant Deum die ac nocte, et a nobis Deum pro se laudari exoptant, et cupiunt pro se gratias Deo agi pro beneficiis ab eo acceptis in tempore et æternitate. Si ita feceris, et juvas eos in gratiis agendis, Deo gratum obsequium impendisti. Vale.

EPISTOLA NONA.

Ut Virgines Deo consecratæ juxta suam vocationem Christo Sponso cœlesti militare, sanctitati mentis et corporis operam navare, amoremque suum omnem in quemnam maximopere transfundere debeant.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus Virginibus Deo dicatis, etc.

Obsecro vos ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Ad Ephes. IV.

CHARISSIMÆ filiæ, in his verbis quasi ob oculos posuit vobis Paulus totam regulam vestram et fundamentum Religionis. Si enim juxta eumdem Paulum unusquisque habet a Deo vocationem suam, nulli dubium est vos, quæ certum genus ac singulare vivendi vobis elegistis, vocationem habere, in qua permaneatis, in qua et ambuletis et proficiatis.

Observandum est autem prudenter, quod non solum jubemini ambulare juxta vocationem vestram, sed digne etiam ambulare. Varias scimus esse vocationes a Deo : unicuique sua est observanda. Hic sufficit duas exprimere : vocationem ad carnale conjugium, et vocationem ad spirituale matrimonium, hoc est ad observantiam castitatis.

Vocatio multiplex ut sit.

De duplici hac vocatione loquitur Apostolus Corinthiis, dicens : *Mulier innupta et virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore et spiritu. Quæ autem nupta est cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro.* Auditis, devotæ virgines, vocationem vestram, hanc utique, ut cogitetis quæ Domini sunt, et ut sitis sanctæ corpore et spiritu, ut sitis mundæ, ut sitis integræ corpore et spiritu.

I. *Cor.* VII, 20.

Vocatio monastica quid exigat.

Itaque vocatio vestra est, non solum ut communia præcepta, sine quibus etiam seculares non possunt salvi fieri, servetis, sed cogitetis etiam quæ sit voluntas Dei beneplacens et perfecta. Videatis ac promptas vos exhibeatis ad omnia ea, quæ sunt Deo beneplacita ; nec sufficiat vobis, nec putetis vos satisfecisse, dum a peccatis magnis abstinetis, sed oportet etiam mortificetis in vobis desideria et passiones, inclinationes malas, ut purum Domino Sponso vestro cor offeratis, et voluntatem vestram totam eidem in holocaustum dedicetis. Vocatio vestra est, ut sitis sanctæ corpore et spiritu.

Rom. XII, 2.

Sanctitas corporis est continentia et castitas corporis, quæ vocatur sanctificatio ; sanctitas spiritus est puritas cordis. De sanctitate corporis seu castitate superfluum est vobis loqui. Hanc enim Christo Sponso vestro obtulistis, hanc ob ejus amorem servatis, ut angelica atque cœlestis vita in corpore vestro Deo dedicetur. Si enim estis sponsæ Christi, jam adeo perfectæ esse debetis ut per medium ignem non arsuræ et illæsæ transeatis : hoc est, ut inter quascumque tentationes, sive a carne sive a diabolo excitatas, non maculemini. Sæviat caro quamlibet, nihil nocet vobis quidquid sentitis in carne, si invitæ sentitis, nec castitas polluitur, nisi de consensu animæ. Adeo esse etiam debet peccatum voluntarium, ut nisi sit voluntarium, non est peccatum. Magna differentia est, et longe aliud est sentire, aliud est consentire. Quidquid sentitis, non inquinat, si non consentitis.

Sanctitas corporis et spiritus quæ sit.

Ut nihil noceat sentire absque consensu.

August.

Sit igitur amor vestri cordis radicatus in Deo, ut nihil velitis quod sit ei contrarium aut quod displiceat : et sollicitæ estote, ut inde non excidatis. Scit unaquæque ubi tentetur, et quid occasio ei sit,

Occasiones peccati fugiendas.

quare non proficit aut progreditur in amore Dei. Hujusmodi occasionem debet toto corde amputare, memor dicti illius: *Si manus tua vel oculus tuus scandalizat te.* *Matth.* XVIII, 8.

Custodia sensuum ac linguæ, silentium, solitudo, abstractio, optima sunt initia spiritualis vitæ, quibus pervenitur ad sanctitatem spiritus, id est, ad puritatem cordis: quæ est ut nihil cogitetis, nihil desideretis, nihil fugiatis, nisi quod sit cogitandum, desiderandum aut fugiendum. Ad fidelem amatricem spectat amatorem suum pure, fideliter atque constanter amare: pure, ut ipsum solum amet, et omnia alia, quæ ipse non est nec ad eum referuntur, excludat: fideliter, ut in omnibus ejus amorem, beneplacitum ac gloriam quærat et intendat; constanter, ut si etiam cæsa ab eo ac quasi fugata non recedat, nec fidelis esse vel amare desinat. Spiritualis vitæ quænam optima initia. Quis sit amor purus, fidelis, constans.

Non igitur terreat vos, si quæ est in hujusmodi exercitio, si deserta absque devotione sensibili, misera et plena spiritualibus tentationibus premitur: quia hic est modus, quo suis electis omnem amorem mundi et creaturarum aufert ab eorum cordibus. Nec longe tunc est a vobis sponsus, licet dissimulet: maneatis tantum constantes et fideles, ut sponte non detis vos ad aliquod peccatum nec ad externas consolationes, et illa pressura erit vobis vehementer salutaris et purgativa. Amor seculi ut excludatur ab electorum mentibus.

Itaque obsecro vos ut ambuletis digne vocatione qua vocatæ estis, ut sitis non sponsæ hominum sed summi Regis. Non eritis sine sponso, nec sine nuptiis aliquando. Propterea nihil moveat, si videritis alias neptes et sorores vestras in seculo nubere et cætera. Majores habent tristitias quam gaudia. Ipsæ sponsos acquirunt iratos, ebriosos, morosos, suspiciosos aut infirmos, et brevi morituros; vos nobilissimum, ditissimum, potentissimum, semper juvenem, semper pucherrimum, nunquam moriturum, semper vos amantem habetis. Nuptiæ carnales plus oneris quam gaudii habent.

Dicit Apostolus ut ambuletis in humilitate. Non de nobilitate, nec pulchritudine, nec de aliqua re mundi debetis gloriari: quia hæc ante Deum omnia nihil sunt. Non debetis etiam jactare bonam vitam vel meritum, quia si quid tale est in vobis, quod tamen nescitis, a Deo est, et nisi adsit simul humilitas, fiet ut quod erat, jam non sit. Superbia enim destruit omnes virtutes. Sine humilitate nec virtus meritum habet.

Necessaria est etiam vobis humilitas inter vos, ut unaquæque velit etiam inferior altera esse, et contendatis pro servitute ex animo inter vos. Unaquæque alteram præferat sibi. Non solum autem in humilitate, sed etiam mansuetudine exercere vos debetis, sicut Christus ait: *Discite a me quia mitis sum, etc.* Mansuetudo est quædam serenitas in facie, et mititas in corde, et amabilitas in sermone. Hæc placat et mitigat iram alterius. Non enim putat sibi injuriam fieri, quia humilitas et mansuetudo neminem putat se viliorem: unde non cogitat nec arbritratur indignum quidquid sibi fit. Ideo etiam dicit Apostolus: *In omni patientia,* ut injurias, convitia, contentiones non velitis judicare, sed patienter ferre: *supportantes invicem* sine murmuratione, sine querulatione, *in charitate* secundum Deum, qua diligatis vos propter Deum, ut Deus sit causa; *solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis.* Hoc maxime vobis est necessarium, quia estis simul, ut habeatis unitatem spiritus in vinculo pacis. Ubi enim sunt schismata et contradictiones, et ibi duæ simul et ibi duæ simul, et partialitates, ibi non est pax; et ubi non est pax, ibi non est Deus. Vos itaque, electæ virgines, ut prædixi, obsecro ut digne ambuletis vocatione qua vocatæ estis, ut cum venerit Sponsus vester evocans vos, immaculatæ et ardentibus lampadibus occurratis intraturæ cum illo ad nuptias. Amen. *Matth.* XI, 29. Mansuetudo quid. *Eph.* IV, 2. Unitas spiritus quibus præcipue servanda. *Matth.* XXV, 10.

EPISTOLA DECIMA.

In puellari teneraque ætate a maligno seculo ad portum monastici Instituti vocari, quanta sit divini Numinis gratia.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus charissimæ filiæ et Christi novæ sponsæ, ejusdem concupitis amoris amplexibus suaviter perfrui.

CHARISSIMA filia, signum veræ conversionis et amatæ castitatis accipio, quod adulta, et seculo jam apta, seculum contempsisti, eligens salva virginitate Christo desponsari, quam inter fœdas carnis delectationes marito nubere. Non omnium est hæc gratia, ut in illa ætate continentiam virginalem, cum citra probrum aliud possent consequi, Deo curent dedicare. Gaudere tamen debent et juvenes puellæ, quæ a parentibus in hunc felicem statum sunt introductæ adhuc incontaminatæ ab hoc seculo nequam. Quod ita accipiendum est a Deo, ita gratiæ agendæ sunt Deo, ut ei qui contulerit maximum beneficium, præveniens infirmitatem et pericula casusque, quæ ad animæ exitium noverat eventura, nisi e seculo in pueritia evocaretur, ideo antequam submergeretur, antequam in amore seculi obstinata periret, vocavit eam e seculo, sciens alioqui, ut dixi, nisi præveniretur, perituram. Gratias agat Deo qui ignoranti necdum oranti tantum præstitit beneficium. Vale.

EPISTOLA UNDECIMA.

Uti per creaturarum venustatis contemplationem liceat ad Creatoris omnium cognitionem, contemplationem amoremque conscendere.

D. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filiæ suæ charissimæ N. novæ Christi in monastica Religione sponsæ.

AMŒNITAS verni jam temporis instat, filia in Christo charissima, quo omnia quasi ex morte resurgentia repullulant. Alia enim flores, alia odores, alia virentia gramina et folia nobis offerunt. Cuncta oblectant, et quasi rursus juvenescant, repullulant cum flore. At quid inter hæc meditatur cor virginis juvenculæ? Putasne etiam his arrideat exultans aspiransque ad libertatem carnis, ut claustri soluta captivitate, perambulare per cuncta virentia gestiat? Putasne jam angustetur in monasterio, filia mea, veluti quæ sedet avicula in sporta reclusa? Non angustabitur, si sola non fuerit. Sola non erit, si sponsum suum secum habuerit. Nulla gravabitur solitudine, nullus ei molestus est locus, modo sponsi præsentia fruatur. Ubi enim simul duo fuerint amantes, non curant quocumque fuerint loco, quocumque conveniant: neque enim illis aut penu illucidum est, nec stabulum sordet: nihil de loco cogitant, modo conveniant, quo alter alterius præsentia colloquioque fruatur.

Quibus non sit gravis solitudo.

Filia prædilecta, hoc animadverte: cum in seculo eras, non agnoscebas amatorem tuum. Nesciebas aut non cogitabas ejus bonitatem, ejus pulchritudinem, ejus erga

te amorem. Ignorabas quid tibi fecerit, quanta largitus sit,quanta denique pro te passus sit. Itaque quia ignorabas, ideo non amabas eum. Jam vocata accessisti eum,introisti in cubile ejus, clausum cubile dico monasterium, ibi eidem desponsata es, ibi aliquantulum ostendit tibi decorem, ostendit pulchritudinem, amorem et delectationem suam : infudit tibi sui notitiam : ibi te sibi in sponsam, in reginam, et in sui regni cœlestis perpetuique te adoptavit consortem. Breve interim hoc omne quod nuptiis interfluit accipe tempus, donec cum gaudio inenarrabili Sponso conjungaris. Amatores et amatrices hujus mundi,qui de hoc mundo sunt, quibus spes non est alia reposita, quam quod in præsenti habent, qui voluptatem atque felicitatem suam juxta ac vitam terminabunt, quorum dum gaudium finitum fuerit, non habent quo consolentur. Hos amicos mundi sine, filia, ut solatia quærant ubi solum inveniunt : tuum vero, filia, non est gaudia ulla quærere extra monasterium tuum, quæ in solo reperisti monasterio animæ tuæ gaudium. Intra claustrum invenies, et ibi tantum invenies, quidquid secundum Deum te debet oblectare. Porro extra nil reperies, nisi quod te a Deo tentat abducere, aut cursum tuum ad Deum præpedire. Intra claustrum desponsata es : ibi Sponsus habitat tuus : cum eo habitet cor tuum, ut ne unus quidem abcedat cogitatus. Cæterum, quatenus ad creaturarum delectationem spectat, ita accipe. Illi homines qui aliud nesciunt, qui aliud non quærunt , aliud non inveniunt in creaturis quam temporalem delectationem aut commodum, requiescant in creaturis : quorum merces hæc est, ut consequantur quod amant. Ipsi amant creaturas, tu dilige Creatorem. Ipsi amant creaturas ob delectationem, lucrum commodumque temporale, quæ accipiunt ex creaturis : at tuum est creaturas diligere in Deo, et propter Deum, quatenus scilicet invenis tibi Deum, quatenus lucent tibi, et Creatoris cognitioni atque amori conferunt.

Amatores hujus mundi quam miseri sint.

Quinam in creaturis acquiescant.

Nam omnes creaturæ suum tibi commendant Creatorem, illum tibi indicant : ad illum, hoc est, ad ejus te amorem invitant. Quidquid nobilitatis,quidquid decoris,quidquid industriæ, quidquid scientiæ,quidquid consolationis, et ut simul omnia dicam, quidquid laudandum admirandumve cernis in creaturis,intellige in infinitum nobilius, pulchrius, dulcius, mirabilius, laudabilius in Creatore, ut in origine.

Creaturæ omnes ut invitent ad cognitionem et amorem Dei.

Quandocumque delectabile quid cernis in creatura, hoc tibi persuasum accipe quasi audias ad te clamari, te sentias a creatura moneri, ut a se aversos oculos, ad Deum Creatorem convertas, a quo illæ habent quidquid tu miraris, quidquid animum tuum capit : in quo origo est omnis boni, quod lucet in creatura. Si sol luce, decore aut calore suo te oblectat, non requiescat animus tuus super hac delectatione, non sufficiat tibi, quod invenisti quod oblectat. Converte ad originem, et attende quam pulcher, quam amabilis, quam ardens amore est, qui et temporale hoc lumen et spirituale tibi confert, ac æternum promittit : qui tibi omnia condidit : tibi, inquam,non sibi,hoc est ad commodum tuum, non suum. Exulta et gaude talem te habere Sponsum, tam potentem, tam sapientem, tam bonum ac tui amantem, ut tibi crearet et subjiceret omnia. Ubi nunc est potestas,ubi potentia regum et Imperatorum ? Quæ virgo, quæ domina secundum seculum talem poterit jactare sponsum ? Ubi est quæ possit gloriari in suo sponso, de potentia, fidelitate, nobilitate, amore ? (ut cætera taceam). Hoc modo, charissima filia, videantur tibi omnes creaturæ procedere, et quasi ambitiose pro Creatore suo zelantes, ejus potentiam, sapientiam ac bonitatem velle ostentare, in eo quod singulis singulatim dedit. Indicare tibi cupiunt quis sit Sponsus tuus, quomodo idem Creator suus : item quomodo donatæ sint, quid acceperint ad ministerium sponsæ. Ecce omnes creaturæ tibi clamant : O soror (sororem te vocant quia unum tecum habent omni-

Ut ex creaturarum contemplatione assurgendum in Creatorem.

Creaturæ ut loquantur Dei potentiam,sapientiam, bonitatem.

bus communem patrem : neque enim plus laboravit tuus Pater Deus, quando te creavit, quam quando flosculum creavit ; sed hoc solum interest, quod flosculus propter te, non tu propter flosculum creata es) : ergo, o soror, inquiunt, quid nos inspicis? Nihil in nobis admirare quid simus : mirare eum, qui nos fecit, et qui tales, cum facere vellet, nos fecit. Nos enim non fecimus nos. Qui te creavit, qui te sibi in sponsam ab æterno elegit, propter te nos fecit. Nos completo ministerio nostro transibimus : tu vero permanebis cum eo, qui te fecit, in æternum. Quidquid in nobis boni vides, quidquid in nobis laudas, in infinitum melius est, nobilius est in artifice Deo, quam in nobis, hoc est, in opificio suo. Hoc modo, filia, disce contemplari, et in omnibus creatis Deum diligere amoremque excitare. Quando solem vides in fulgore suo, quando tonitruum reboat, quando fulgura micant, quando flores et oculos coloribus et olfactum odoribus alliciunt, quando pisciculi in aquis tibi ludunt, quando aviculæ cantu suo aures tibi demulcent, quando arbores et cætera quæque virentia florent, cogita hæc omnia propter te fieri : et uniuscujusque officium aut naturale opus creaturæ est laus et prædicatio Creatoris, ac si quælibet creatura dum naturale suum officium exsequitur, diceret : Vis scire, quales nos omnium conditor fecerit Deus? Attende quid sciamus, et quis dedit, quis docuit nos intellige. Ecce qualem lucem, qualem splendorem dedit mihi Dominus, inquit sol. En natandi artem, et in aquis ludendi mihi datam, ait pisciculus. Ecce, inquit avicula, quam pennata ego sum, quam colorata, quam levis ad volatum. Ecce quam dulciter docta sum canere hoc tenui rostro. Sic omnes tibi loquuntur creaturæ, interrogantes te quid tu edocta sis, aut quo dotata sis peculiariter a Creatore, quo laudem ejus prædices, quæ adeo nobilis haberis et dilecta, ut propter te cæteræ sint conditæ creaturæ. Si recte et juste velis respondere, ita dicendum illis esset : O sorores creaturæ, unum communem habemus creatorem Patrem ac Dominum nostrum. Hic mihi quoque præ vobis peculiare nonnihil tribuit, quo ipsum commendem, quo prædicem, quo extollam. Conspiciatis cor meum quomodo ignescat, quomodo flammescat amore erga Dominum creatorem nostrum, sponsum meum. O filia, quam felices essemus, si non ficte, sed in veritate ita possemus respondere. Tunc enim omnia nobis occasionem divinæ laudis præstarent, omnia in Dei amorem nos invitarent, ex omnibus surgere possemus et convertere nos ad originem. Interim mortificemus vitia nostra, religemus passiones, abstrahamus amorem a creaturis, proprium amorem et quæsitionem propriam eradicemus, et puritati cordis, quæ fundamentum est contemplationis, totis viribus studeamus. Vale, in Christo charissima.

Ut propter hominem creata sunt omnia.

Officium cujuslibet creaturæ quod sit.

Sol. Piscis. Avicula.

Fundamentum contemplationis quod.

EPISTOLA DUODECIMA.

Vulnera Jesu Christi quo pacto honoranda sint : quas item virtutes ex eisdem exsugere liceat.

D. Joannes Justus Lanspergius cartusianus sorori et filiæ charissimæ N. Christi sponsæ.

PETISTI frequenter a me, filia in Christo charissima, uti exercitium ad quinque Jesu Christi gloriosa vulnera tibi communicare, modumque teipsam in eis exercendi præscribere, quatenus per occupationes licuerit, non abnuerem ; quod ipsum lubens faciam. Principio igitur offer Deo Patri Jesum Christum Filium ejus unigenitum in Cruce pendentem, et omnem ejus Passionem atque dolorem pro peccatis

tuis et pro peccatis universi mundi, quemadmodum seipsum obtulit olim in ara Crucis. In hujus oblationis unione offer temetipsam quoque in laudem, in gloriam et in beneplacitum ejus sempiternum. Deinde ad vulnera quinque Christi accedens, primo lecta Oratione dominica in vulnus dexteræ Christi, offer pro te Deo Patri illud vulnus, dolorem, sanguinem atque obedientiam Unigeniti ejus, contra omnem rebellionem, inobedientiam, ac propriam voluntatem tuam : orans ut ex hoc vulnere tibi perfectissimam obedientiam infundat, qua ad nutum sui beneplaciti ita prompta atque obediens sequaris, sicut ad motum corporis sequitur umbra. Ora quoque ut omni creaturæ teipsam ferventi corde subjicias pro ejus amore ac beneplacito ; item tantam abnegationem tuiipsius tibi tribuat, ut sine ullo respectu, sine ulla inclinatione propria ad teipsam, quasi tu non esses, pure ac nude ejus solum beneplacitum ejusque honorem et laudem quæras, eligas et intendas ; et ut ejus providentiæ ac beneplacito sine ulla retractione cordis fideliter totam teipsam semper offeras, resignes atque relinquas, nihil habens de ulla proprietate, sed solum ejus amans, quærens, faciens, suscipiens atque sustinens beneplacitum.

Ad vulnus dexteræ manus.

Deinde lecta iterum Oratione dominica in vulnus sinistræ manus Christi, offer pro te Deo Patri illud vulnus, dolorem, sanguinem atque humilitatem Unigeniti ejus contra omnem superbiam ac vanam gloriam tuam et contra omnia vitia inde nata : ora ut per gratiam ejus illa in te exstinguantur ac moriantur. Ora etiam ut profundissimam tibi ex hoc vulnere infundat humilitatem sibique acceptissimam, qua vilitatem nihileitatemque tuam omnem cognoscas, ex animo te despicias, ac nesciri, vilipendi spernique ab omnibus et cupias et gaudeas. Tertio lecta iterum Oratione in vulnus dextri pedis Jesu, offer pro te Deo Patri ejus illud vulnus, dolorem, sanguinem ac patientiam Unigeniti ejus contra omnem iracundiam atque impatientiam tuam : orans ut ex hoc vulnere tibi infundat perfectissimam patientiam atque mititatem, qua adversa cuncta desideranter atque gaudenter de manu ejus suscipias, nullam evasionem aut consolationem quæras : sed ad finem usque quæ tibi patienda mittit, cum omni gratiarum actione perferas ; faciatque ut purissima, sola ac nuda illi charitate inhæreas, ac plena perfectaque fide ac fiducia inter quoscumque eventus te in illum projicias. In hoc vulnere potes Deo Patri gratias agere pro quibuslibet adversitatibus, quas super te tibi unquam venire permisit, deinde pro amore illo paterno, quo tibi patienda in salutem tuam ordinavit. Item orare debes pro omnibus qui tibi adversa intulerunt, aut te contemnere nocereve tibi voluerunt, ut Deus non solum ignoscat, nec solum non imputet illis, verum etiam æternam illis, quia fuerunt in hoc ejus ministri, mercedem sanctæ beatitudinis retribuat. Post hæc veniam petere debes, quod ea quæ tibi perferenda misit, tam impatienti, tepido, invito atque ingrato corde suscepisti, aut evadere tentasti. Postremo, ad quæcumque toleranda teipsam in ejus beneplacitum debes offerre, ipsumque rogare ut quidquid ad suam gloriam, ad suæque justitiæ satisfactionem te pati voluerit, te faciat æquanimiter atque desideranter sustinere. Pro tuis quidem peccatis offeras ei Filii sui Passionem, pro quibus tu revera satisfacere haud potes; at pro ipsius amore, pro ejus beneplacito, pro ejus gloria, et ut satisfiat justitiæ ac voluntati ejus, offer teipsam in manus ejus, orans ut tecum agat, teque faciat cujusmodi maxime te esse et sibi placere vellet.

Ad vulnus sinistræ manus.

Ad vulnus dextri pedis.

Quarto, lecta Oratione in vulnus sinistri pedis Jesu, offer Deo ejus Patri pro te hoc vulnus, dolorem, sanguinem ac misericordiam Unigeniti ejus, contra omnem duritiam, inclementiam ac invidiam tuam : orans uti ex hoc vulnere tibi infundat misericordiam, compassionem, benignitatem, mansuetudinem ac charitatem ad omnes, potissime autem ad eos qui te offenderunt,

Ad vulnus pedis sinistri.

ut materno affectu omnium necessitatibus compatiaris, omnibus succurras ac benefacias, omnes portes, consoleris ac perfecte diligas. Quinto, lecta Oratione dominica in vulnus Cordis suavissimi Jesu, offer Deo ejus Patri pro te hoc vulnus, sanguinem et charitatem ejus immensam, qua Patrem ipse dilexit, contra omnem acediam, tepiditatem, negligentiam, et contra omnem inordinatum tuum amorem: orans ut ex hoc vulnere tibi infundat charitatem ardentissimam, purissimam, intensissimam, perfectissimam atque perpetuam, qua ipsum ex toto corde diligas, laudes et benedicas in omnibus et super omnia, qua ipsum solum cogites, solum desideres, solum quæras, solum intendas, qua ipsi soli inhæreas, soli placereque cupias, omnesque vires animæ et corporis, omne denique tempus vitæ tuæ in laudem ac beneplacitum ejus, in amorem quoque ac gloriam ejus expendas atque consumas. Vale, et Sponsum tuum cœlestem pro me exora.

Ad vulnus Cordis Jesu.

EPISTOLA TERTIA DECIMA.

Deum in nobis esse nosque in Deo per quænam indicia probetur: charitas Dei uti in nobis probetur per fraternum amorem: mala item quanta invidentia ac odium in nos congerant.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus charissimæ filiæ N. Dei proximique charitatem in corde jugiter ardere.

CHARISSIMA filia, valde sollicite curandum tibi nobisque omnibus est, ne aliquid sive Dei sive proximi charitati adversum intra nos recipiamus. Pellendus est omnis rancor, omnis amaritudo, et erga omnes sincera charitas retinenda, ut et nos Deum in nobis semper retineamus. Deus est in nobis, si charitas ejus est in nobis. Nam ut Joannes dicit: *Deus charitas est, et qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo.* Charitas autem gemina est, scilicet: Dei et proximi. Charitas Dei in nobis est, si præcepta ejus observamus. Unde Dominus ait in Evangelio: *Qui habet mandata mea et servat ea, ille est qui diligit me.* Porro charitas proximi in nobis est, si illi facimus quæ volumus fieri nobis, et non facimus ei quæ nolumus nobis fieri; verbi gratia: nolumus de nobis detrahi, nolumus despici, impediri aut injuriam nobis irrogari, etc; ergo et nos non debemus detrahere, spernere, impedire, injuriam facere. Volumus juvari servirique nobis et excusari; velle quoque debemus argui peccata nostra: quæ quidem omnia aliis ex charitate impendere tenemur. Quisquis hanc charitatem non habet, in illo non est Deus. Et quid prodest ei, si jejunat, aut eleemosynam dat, vel alia opera bona facit, si non habet Deum? Nam non habendo charitatem, non habet Deum. Quicumque autem odit fratrem suum, id est, christianum ex matre Ecclesia fratrem, quicumque persequitur, invidet, nocet, non habet charitatem: et ideo si hæc tanta et tanta fecerit, nihil ei prodest, sed cum odio damnatur, quia non habet charitatem. Quid dicit Apostolus? *Si linguis hominum loquar et Angelorum, et si habuero prophetiam, et noverim mysteria omnia et omnem scientiam, et si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest.*

Ecce quisquis in odio vivit, quisquis charitatem non habet, non prodest ei quidquid aliud habet: quia charitatem solam Deus requirit, et solum quidquid in charitate fit, placet ei. Hæc est signum,

I. *Joann.* IV, 16.

Charitas duplex quæ sit.

Joann. XIV, 21.

Deum non fore in nobis quænam ostendant.

I. *Cor.* XIII, 1-3.

Nihil prodesse cuiquam extra charitatem quidquid habeat ac faciat.

quo discernuntur filii Dei a filiis diaboli. Quid dixit Dominus in cœna ultima? *In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Ipse charitatem habet ad nos, et omnibus modis vult nobis benefacere, nos exaltare et æterno beatificare. Et si jam affligit nos, hoc tamen facit ex charitate : sicut bonus pater filium, vel magister discipulum, quem vult bonum habere, sic ipse Deus corripit nos, ut efficiamur boni. Sic etiam vult ut nos invicem diligamus, benefaciamus, promoveamus, cæteraque charitatis officia exhibeamus. E contrario diabolus nos semper odivit et odit, invidet æternam beatitudinem, docet et ducit ad malum ubique. Et si benefaciat temporaliter in delectationibus, etc., facit hoc ex invidia, ut perducat nos ad æternam miseriam : quia non blanditur nobis ex favore, sed ex malitia, qua odit nos. Hæc est causa, hoc est signum omnium filiorum ejus. Unde potest dicere : In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli, si odium habueritis ad invicem.

Joann. XIII, 35.

Odium dæmones in nos quantum habeant.

Itaque, charissima filia, mundemus corda nostra ab invidia, ab odio, quæ corpus et animam consumunt, ossa exsiccant, quæ Deus singulariter vindicat etiam in hoc mundo. Et si quandoque dissimulat, tamen non obliviscitur, sed tanto gravius quanto tardius ulciscitur. Si quis male facit contra Deum vel contra proximum, et non punitur, signum est eum adeo malum esse, quod indignus sit puniri et castigari ad salutem, sed servetur ei post mortem, ubi æternam castigationem et damnationem recipiet; et ideo in peccatis prosperari, et non castigari a Deo, pessimum est signum. Quod si quis etiam resipiscit et pœnitet, deletur culpa per pœnitentiam : sed peccatum oportet castigari hic vel in futuro, licet non æternaliter.

Malis cur hic subinde parcatur.

Maxime odit et punit Deus invidentiam, scilicet boni, quod est peccatum in Spiritum Sanctum, quando quis malus est, et invidet alteri propter hoc quod bonus est, quod summopere cavendum est.

Invidiam quantopere Deus odiat ac puinat.

Examinemus corda nostra si habeamus charitatem veraciter. Primo, si omnia quæ Deus vult, et propter Deum facimus, et cætera ; si proximo nihil mali favemus nec facimus sed bonum, habemus charitatem. Sed si præcepta transgredimur, si mala irrogamus proximo, vel placet nobis quod alii faciunt (quod idem est), non est charitas Dei nec Deus in nobis, sed ambulamus super os inferni. Non tamen omnis amor est charitas. Nec facile tibi persuadeas, filia, te habere charitatem. Nam si quem odio persequeris, non potes veraciter te judicare : quia lumen amisisti, in quo te perspicias. Quid dicit Joannes? *Qui odit fratrem suum, in tenebris est :* id est, non se videt, conscientiam suam non agnoscit, peccata non advertit, et putat sæpe se nulla peccata vel levia facere, quæ tamen gravissima sunt. Quia licet verba vel opus in se non esset grande malum vel nullum, sed tamen, quia ex odio fit, grave peccatum est.

Charitatem nos habere quomodo probemus.

I. *Joann.* II, 11.

Odium namque etiam opera bona ex se facit mala. Et qui in odio versatur præsertim inveterato, vix est emendabilis. Quia peccatum in corde est quandoque solum, et non reprehenditur vel non advertitur, imo putatur quandoque zelus, et quandoque ex reprehensione magis inflammatur et augescit.

Odium fraternum quanta mala efficiat.

Signa odii sunt, non libenter loqui vel conversari cum aliquo, libenter confusionem, defectus ejus, damna, persecutionem, etc., videre vel audire : erga omnia quæ facit displicentiam habere : eos qui ipsum diligunt odire, nec posse sufferre aliorum colloquia vel gratiam erga ipsum : libenter velle ipsum deprimere, affligere, humiliare, amaritudinem in corde sentire, et ad aspectum ejus tristari, ejus dolere bonis et gaudere malis.

Signa odii fraterni quæ sint.

Hæc idcirco scripserim, filia, ut caveas tibi ab insidiis diaboli, nec cor tuum ullo erga quemlibet odio vel tenuiter affici patiaris. Non dormitat serpens tortuosus, sed modis omnibus in nobis cupit exstinguere aut certe minuere charitatem : cui,

resistere nos oportet, et tanto studiosius communi erga omnes dilectioni navare operam, quanto ille studiosius id agit, ut vel erga unum aliquem male affecti simus. Dominus Jesus te servet diu incolumem in suo servitio, filia mea in eodem charissima.

EPISTOLA QUARTA DECIMA.

Pax cordis inter adversa et quosvis eventus quomodo obtineri possit : quare Deus permittat amicos suos ab aliis exerceri et discruciari.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus sorori in Christo charissimæ spiritum resignationis et patientiæ.

QUÆRIS a me, filia, qua ratione possis pacem pectoris inter quoslibet eventus inviolabilem retinere, ne turberis nimium. Itaque tota virtute ac omni studio enitendum est, ut non habeas propriam voluntatem, id est, non aliam quam Domini voluntatem, illam solam eligas, optes ac præferas, et semper invenies requiem et pacem ac immotam animi tranquillitatem. Quid turbaris? Ostendit ille tibi signa, dedit verba, addiditque, ut putas, contemptum, omnia injuriosa ; ita enim tibi persuades. An hæc præter voluntatem divinam, an sine providentia divina hæc facta sunt? Ab æterno voluit Deus ut hac hora tu hæc patereris, et tu nunc obmurmuras? Sed non, inquis, murmuro, contristor tamen. Ut quid tristaris, nisi quia putas indigna te pati, quæ et invita pateris? Non vides coronam æquanimiter, id est, cum resignatione cordis patientibus reddendam, idcirco tristaris. Non attendis providentiam divinam, ideo manes dejecta. Et quæ es, ut cogitabundo irresignatoque animo te audeas opponere Deo? Factum est quod voluit ille. Quid tu interea facies? Fac ut tibi utiliter factum sit, quod propter te, id est, in rem tuam factum est, id est, quod in salutem tuam fieri voluit Deus.

Adversa ut electis accederent ab æterno prævisum.

Et quomodo, inquis, voluit Deus malum? Non vult, non jussit ut illa, quæ contristavit te, faceret malum, sed voluit ut tu sustineres malum : hoc enim est bonum velle. Sustinendo enim crescit tibi bonum, quod vult Deus. Ergo voluit Deus ut tu sustineres. Quod ut fieret, dimisit illam, quæ adversata est, in infirmitate sua, ut faceret malum, quod tibi fieret, si tu non obsteteris, bonum. Ergo illa propter tuam utilitatem a Deo et in tuum profectum dimissa est, ut irrogaret malum, quod tibi esset bonum. Cur ergo irasceris, quod illa non prohibita est, non retracta Dei custodia (ut tibi patientiæ accederet corona), sed lapsa, et in tuam utilitatem lapsa, ut et ipsa, postquam tibi patiendi occasionem meritorumque copiam advexit, per pœnitentiam felicius resurgat, quæ dispensatione quadam divina cecidit, id est, cadere est permissa?

Malum ut non velit sed permittat Deus.

Gratias igitur age Deo et divinæ ejus providentiæ, gratias age sorori, per quam placendi Deo et acceptiorem te faciendi, gratiarum quoque ab eo majorem copiam recipiendi, nacta es occasionem.

Gratiæ ut sint Deo in adversis agendæ.

Intellige, quia ut tu patereris, utilissime ac felicissime voluit Deus : ut illa patiendi materiam offerret, permissa est a Deo. Imo et forte ut et illa lugendi, pœnitendi et humiliandi se materiam sibiipsi consciret utiliter permissa est. Semper igitur providentiam divinam aspice, ab homine ad Deum recurre, ejus beneplacitum accepta, et homini nihil nisi ministerium tui profectus imputa. Homines Dei instrumenta sunt, quibus ille ad suorum salutem utitur : ita ut novit singulis quibusque expedire. Vale, filia, et pro me Deum ora.

EPISTOLA QUINTA DECIMA.

Exercitium tutissimum probatissimumque pertingendi ad fundamentum omnium virtutum, scilicet humilitatem.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus charissimæ filiæ Jesum Christum Sponsum et humilitatis magistrum suavissimum.

FILIA mea charissima, nihil ita necessarium est homini Deo placere volenti atque profunda humilitas. Hanc quisquis habet, gratus est Deo, et vitam vivit felicem, ac securus moritur. Qui vero humilitatis est expers, non potest non displicere Deo, quia superbiæ laborat vitio, cui Deus semper resistit. Atque idem ipse querulus semper ac morosus est, et nunquam vera cordis pace gaudet, quam experiri non possunt nisi humiles. Inde fit quod multis vexatur suspicionibus, sæpe etiam valde absurdis ac nimis temere susceptis, atque ægre admodum se contemni patitur, quia sibi injuriam fieri arbitratur. Sed non est injuriæ loco habendum, si contemptui habeatur homo peccator, utpote cui nihil debetur aliud nisi contemptus et ignominia, propterea quod ipse inique agendo, non est veritus contumeliam irrogare summo et adorando Creatori.

I. *Petr.* v, 5.

Et tu igitur, filia mea, fuge hoc superbiæ vitium : noli dolere si non honoreris. Resigna te ad omnem tui humiliationem et despectum, undecumque tibi evenerit. Dic cordi tuo, planeque tibi persuadeas pedum involumentum te esse : et sicut ejusmodi involucrum non obmurmurat, non conqueritur, non renititur adversum injuriam, ita putes a Deo quibuslibet permissum esse, ut in te convitia et injurias congerant : et te pro suo despiciant arbitratu. Si quis labor nimium molestus et gravis tibi injunctus fuerit, insinuare potes gravamen Superiori, magis consilium quærendo, quam jugum excutere cupiendo. Quod si perseveraverit in sententia Superior, dic tibi : Voluntas Domini est ut hoc facias, cui non oportet te resistere. Et id potes certo confidere, filia. Nam si revera gravamen esset, jam Deus occulta inspiratione et ordinatione Superioris movisset mentem, ut tibi parceret. Quod quia factum non est, cogites non esse gravamen, sed tui immortificationem, quam debes persequi secundum Deum et vincere.

Via ad veram humilitatem quæ.

Habet memorabilem sententiam in epistola quadam dulcissimus et insignis ille æternæ Sapientiæ discipulus, D. Henricus Suso, in hæc verba : Si in homine defecerit atque exstinctus sit omnis amor privatus, omnis propria quæsitio, proprius respectus et ad sese inclinatio, atque omnis denique proprietas, et quidquid est hominis erga seipsum, jam fundamentum est collocatum, et virtutum omnium radix germinat. Inde namque oritur vera pax atque tranquillitas cordis, inde mititas atque silentium internum, in vera videlicet sui abnegatione et resignatione erga minimum haud secus atque erga maximum. Hæc ille.

Henricus Suso.

Fundamentum virtutum omnium quomodo jaciendum.

Porro, ut aliquod habeas humilitatis obtinendæ exercitium, nulla enim virtus sine exercitatione et labore potest obtineri, semper ob oculos verses nihileitatem et vilitatem tuam, peccata et ingratitudinem tuam. Hæc enim proprie tua sunt, quæ nulli debes accepta referre, nulli imputare nisi tibi. Nemo te cogere potest ut pecces : sed tuapte sponte laberis in vitium. Sola ergo, ut dixi, peccata tua attendas, nec deflectas oculos ad dona aut charismata Spiritus Sancti quæ nimirum tua non sunt, nec ex his tete metiri debes aut aliis comparare. Separa a te quidquid Dei est, nihil tibi divinorum vindices cha-

Exercitium ad humilitatem tutum quod.

rismatum, non tibi inique usurpes quod mera Dei benignitate tibi collatum est, nec ex alieno velis honorem tibi sumere aut gloriam. Cumque nihil horum tibi attribueris, non nisi nihil tibi relictum videbis, quod est peccatum tuum. Id ergo solum pone ante oculos tuos, quia hoc solum a te est, et hoc tu es. Secundum hoc igitur quod tu es, exclusis illis quæ Dei sunt, judica te, et talis velis etiam ab aliis judicari.

Atque hic jam perspicias, obsecro, num aliquem possis despicere, aut alicui te præferre. Si enim nihil habes nisi peccatum, non est sane unde cuiquam te anteponas, sed potius omnibus te viliorem arbitreris. Simul etiam attende quam bonus, quam potens, quam immensus sit Deus, et quam tu ipsa vilis et perversa sis : ac nihilominus quam erga te fidelem se præbeat Deus, et tu te illi infidelem. Quod est sanctorum Patrum testimonio exercitium utilissimum, ut scilicet in horum assidua consideratione versemur, aspiciamusque jugiter Dei immensitatem et fidelitatem erga nos atque nostram parvitatem et infidelitatem erga ipsum. Diligit enim ille nos amore prorsus gratuito, cum nulla ex parte nostri indigeat, quia sufficit ipse sibi, et in seipso omnimoda fruitur beatitudine et felicitate, nec quidquam in nobis invenit, unde digni simus amari. Nos vero cum ab eo toti pendeamus, et sine illo nihil aut simus aut prævaleamus, maximisque nos affecerit beneficiis, tamen semper illi ingrati et infideles sumus : quod merito nos et potest et debet summe humiliare, ut contemnamus nosipsos tam ingratos et miseros. Itaque, charissima filia, in his meditandis sedulo verseris, et vitia cuncta nullo negotio superabis, et ad magnæ humilitatis gratiam, atque ex consequenti ad virtutum omnium perfectionem Deo favente brevi pertinges. Vale in Christo Sponso et Domino tuo.

Psalm. xv, 2.

EPISTOLA SEXTA DECIMA.

Uti vita spiritualis sit inchoanda : exercitia corporalia pariter ac mentalia quomodo exercitanda : naturæ item necessaria qua discretione suscipienda : quomodoque ad proximum suum quisquis gerere sese debeat.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus filiæ suæ charissimæ.

QUANDOQUIDEM, filia in Christi charitate et ipsa charissima, frequenter me precibus pulsasti, quatenus tibi modum aliquem præscriberem, juxta quem vitam tuam in Instituto novo, quod Deo vocante assumpsisti, ordinare posses. Qua in re tibi acquiescens in primis consulo fideliter, uti vitam tuam spiritualem juxta Ordinis tui censuram debite inchoes : deinde ut dicta sententiasve aliquas breves aut exemplaria gesta Sanctorum ante oculos tibi conscribas, crebro inspicias, ad quæ conferas conversationem tuam, et tanquam ad normam metiaris, propositum imitandi hæc quotidie renoves, in conatu et exercitio tuo nihil fidas, non cesses tamen conari et adniti ad profectum, nec propter instabilitatem aut labilitatem continuam, pusillanimis ad desperandum aut ad omittenda cuncta fias, sed indesinenter ad Deum pro auxilio, pro misericordia, pro gratia clames, et in exspectando longanimis persistas. Dicta autem et sententias hujusmodi accipias, quæ te magis stimulant aut movent : cujusmodi multa in Vitis Patrum leguntur, de continentia linguæ, de fuga peccati et occasione vitanda, de mortificatione, de singulis virtutibus et ejusmodi.

Vita spiritualis uti inchoanda.

Exempl. dictaque Sanctorum ob oculos constituenda.

Corporis exercitia et afflictiones ut non æque omnibus conveniant.

Corporalia exercitia et afflictiones corporis non uniformiter omnibus conveniunt, nec Deus requirit aut acceptat ea pari modo a singulis, quia non omnia, nec cujuscumque vocationi eadem conveniunt. Ideo secundum discretionem atque judicium Superiorum vel confessorum tuorum, aut alicujus alterius prudentis viri, quem patris loco semper interrogare et audire debes, moderanda sunt, secundum quod spiritui plus aut minus congruunt. Certum est Sanctos omnes, generaliter passos aut propria voluntate castigationes, aut aliorum persecutiones, aut providentia divina tribulationes. Tu igitur sis modo patiens, ac Deo resignata ad futura. Nam quam cito expediens fuerit et tolerare potueris, a Deo et hominibus, Deo permittente, invenieris ut crucem feras. Patrem habeas spiritualem, cui omnes conceptus tuos et consilia pandas nude et integre, nec ingenio tuo, nec libris te sufficienter informari credas ; ita enim vult Deus, et omnes hoc modo per viam humilitatis atque voluntatis propriæ abnegationem profecerunt. Quod nisi feceris, prænuntio tibi ruinam. Adversitates et pressuras cordis tui nulli hominum queruleris, nisi patri spirituali, consilii causa; sed Deo offeras, et de iis cum illo per resignationem devotam tractes ; habent enim querelæ aliæ vel inanis gloriæ vel plerumque impatientiæ non modicum, unde meritum perditur patientis. Ita consulit item D. Joannes Thaulerus. Exercitia interioris hominis sint in vita ac Passione Domini nostri Jesu Christi, petendo veniam et dolorem contritionis tibi donari, quod ejusdem Passionis ac tanti doloris causam dederis, gemendo et arguendo temetipsam quod ab ejus exemplari vita tantum distas, quodque adhuc tam ingrata manes amatori tanto ac benefactori ; perinde humiliter pete eidem conformari per devotissimam imitationem interioris et exterioris hominis in agendo et patiendo, et hoc quantum ipsius benevolentiæ placuerit.

Sancti omnes ut passi sint.

Pater spiritalis deligendus.

A querelis ut sit abstinendum.

Joannes Thaulerus.

Exercitia hominis interioris cujusmodi assumenda tyroni.

Observa interiora et exteriora tua diligenter, et pro minimis teipsam graviter argue ; ubicumque a sinceritate te inveneris recessisse, geme et plora, quod tanto post tempore adhuc in iis vitiis jaces. Pro paupertate hoc ponas fundamentum, ut superflua, aut quibus non uteris, nolis habere ; pro necessariis item conquirendis non anxieris. Qui enim præsentia donat, et futura largietur.

Sui custodia pervigil.

Paupertatis gratia quomodo acquiratur.

Nihil ita possideas cum amore, ut nolis ab eo separari, aut quod cum tristitia amittas. Tristitiam talem dico , quæ te faciat in corde aut ore murmurare, querulari, indignari. Nam incidentias interdum leves extra rationis deliberationem, et contra propositum Sancti quoque patiuntur. Si aliquid petitur abs te, quo carere possis, tametsi futuro posthac tempore credas tibi ad usum futurum, sicut sunt aliqua otiosa pro nunc in potestate tua posita, nullo modo contristes sororem negando, sed cum Præsidentis licentia a te recipiat, quæ eget. Cum tu egueris, Deus tibi rursus providebit necessaria. Non decet monacham thesaurizare utensilia et alia quamlibet vilia ; nec pro futura adhuc necessitate, quæ forsan non attingetur, reservare aliqua, quibus alia in præsentiarum egens eadem petit, et quæ tu otiosa tenes. Nisi igitur petitio prorsus irrationabilis foret et curiosa, non expediens postulanti, omni petenti tribue. Quantum in te est, utensilia et quibus uteris, potius habeas rustica et vilia quam decora.

Nihil cum amore possidendum.

Utensilia ut cum egentibus impertienda.

In cibo potuque hanc serva discretionem, ut quod delectationem irritat non optes aut quæras, sed idcirco tantum quæras cibum, ut famem reficias, necessitatique servias naturæ. Non eligas meliora suavioraque ac delicatiora, nisi rationem habeas evidentem quare id facias cum Deo, hoc est, ut ex necessitate aut devotione hoc facias, puta vel propter infirmitatem vel propter necessitatem, propterea quod viliora pro tunc non habeas, aut quia sanitati confert, alicuive infirmitati corporali medetur. Comedere etiam de meliori,

In cibo et potu sumendo quid observandum.

In melioris cibi usu ut discretio servetur, Mortificatio, propterea quia appetitus perit, aut modicus est cibi, ne vilia tandem prorsus vertantur in fastidium, discretionis est, quandoque melioribus, si adsunt, uti, nec improbandum. Modicum etiam de licitis melioribus gustare, et tunc cibum, cujus delectatio jam gustata est atque desideratur, iterum sibi subtrahere atque negare, mortificationis est. Item modicum de cibis delicatioribus gustare, ne inanis gloria intus te rodat, quod ab hoc illove cibo abstinens nunquam eo utaris, aut ne alios judices, et ne singularis videaris, neve propositum tuum fiat aliis manifestum, prudentiæ est.

Prudentia,

Devotio. Postremo, modicum inde sumere non ex curiositate, nec propter delectationem, sed ut honorem exhibeas Deo, pro creatura tibi donata et in tuam utilitatem creata tanquam omnium Creatori et largitori, hoc modo gustare cibum, quasi in laudem reverentiamque Creatoris, devotionis est. Si viliter administratur et tenue, gaude quod licitam habes occasionem parce sumendi cibum et a pretiosis abstinendi. Si large abundeque ministratur, dic : Clementissimus Pater mei pauperis miseretur, et delicata providet. Ad ejus laudem et gratiarum actionem inde modicum sumam, et ita de communibus aliis cibis mihi satisfaciam.

Opera compassionis et pietatis alacriter colenda. Ad opera compassionis ac pietatis, omni quo potes studio sis semper fervens ac parata. Nemo affligatur, nemo contristetur, cum quo non simul tristeris, simulque affligaris. Quomodocumque ergo potes, afflictam ubi cernis, ipsam consolare, aut per te si potes aut per alias : ita tamen, ut nemini propterea alteri improba ac molesta sis. Non debes etiam quærere quas consoleris ; sed quæ in manus tuas ultro tibi occurrunt, has a Domino intellige tibi missas tibique relictas, ut consoleris.

Aspirationibus mentis jugiter utendum. Assuesce, et per juge exercitium disce continua suspiria emittere ad Deum, continua ardentiaque desideria in cor ejus quasi jacula figere, contra tuos defectus, contra animæ infirmitates, contra peccata tua, pro virtutibus, pro gratia Dei, aliisque hujusmodi saluti necessariis. Assuesce, ut mens tua continue elevetur ad Deum, et cogitatio tua sit jugis perpetuaque oratio. Ad hæc multum juvat discere ex creaturis mentem erigere ad Deum ; verbi gratia : quidquid videris, quidquid audieris, occasio tibi sit alicujus verbi in Scriptura devoti, alicujusve beneficii a Deo mundo tibive collati, aut alicujus delicti tui (pro quo gemas) ad Creatoris tui injuriam ac contemptum admissi, in memoriam revocandi, verbi gratia : videns vitem, recordare eum qui dicit : *Ego sum vitis vera.* Cogita quam sterilis sis atque inutilis palmes, aridus atque a vite desecandus. Dic : o vitis odorifera et sancta, quam honorificum et salutiferum est in te esse palmitem ! Utinam in te merear palmes esse et manere ! Utinam in te des mihi semper vivere, et tui pinguedine spiritus nutriri ! O botrum amabilem, in Cruce pro nobis expressum ! Tu stolam tuam vino lavisti, ideo rubrum est indumentum tuum sicut calcantium uvas in torculari. *Torcular* enim *calcasti solus*, et Crucem ipse solus portasti. *Vulneratus es propter iniquitates nostras, et livore tuo sanati sumus. Dilexisti* enim *nos, et lavisti nos in sanguine tuo.* Heu igitur nunc me miseram creaturam, quid respondebo ego, cum tu vineam tuam visitaveris ; et dum exspectas a me quas tibi tunc afferam uvas, ego vero non uvas produxero sed labruscas? Cogita quoque, quomodo vitis hæc vera Christus ramos suos per universum mundum expanderit, quomodo universam terram hujus pretiosissimo liquore inebriaverit. Ex hac enim vite prodiit vinum germinans virgines. Hoc vino inebriati sunt martyres, qui corpora sua tormentis variis subjecerunt. Hoc vino inebriati Apostoli, *qui euntes a conspectu consilii, gaudebant pro nomine Jesu contumeliam pati.* Hoc vino inebriantur, qui spoliati facultatibus suis, cum gaudio bonorum suorum sustinuerunt rapinas. Hoc denique vino inebriati, *carnem suam* nonnulli *crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis,* omniaque pretiosa mundi abjicientes, arbitrati sunt ea ut stercora. Hoc vino alii ebrii, stulti fiunt

Ut mens ex creaturis levanda ad Deum.

Joann. XV, 1.

Gen. XLIX, 11.

Is. LXIII, 3. *Ibid.* LIII 5.

Apoc. I,

Psalm. LXXIX, 12.

Zach. IX. 27.

Act. V, 41.

Hebr. X 34.

Gal. V, 24.

Philipp III, 8.

propter Christum. Facti enim sunt spectaculum et Angelis et hominibus, qui benedicunt dum maledicuntur, diligentes eos qui se oderunt, et dum colaphizantur gratias agunt. Hoc vino tandem inebriantur ii, qui habitant in domo Domini, quos torrente potat Deus voluptatis suæ. Hoc vino, Jesu suavissime, nos inebria, ut ad nostri contemptum, ad verbera, et ad injurias sustinendas curramus parati, te solum mediantes, et tui honorem zelantes ac beneplacitum.

I. *Cor.* IV, 9.

Psalm. XXXV, 9.

Ut autem, charissima filia, tibi abundantiorem offeram materiam ea quæ jam dicta sunt melius intelligendi, transmitto exercitium seu excitamentum quoddam mentale, quod abhinc paucis annis conscripsi cuidam in nostro sacro Ordine cartusiano Christi tyroni, ex quo facile disces ex omni pene re creata quam vel vides, vel audis, vel tractas, ex temporis cujusque eventu, ex denique festorum celebratione, hauries occasionem modumque mentem tuam ad Deum levandi, illum laudandi, illi gratias agendi, in illius desiderio amoreque quotidie crescendi, teipsam denique mortificandi ac proprietatem omnem in te proscindendi. Vale, charissima filia, Sponsumque tuum sedulis precibus pro me pulsa.

Videns pulchram domum, leva mentem tuam ad Deum, et dic :

O QUAM magna est amplitudo domus Dei! In domo tua, suavissime Jesu, mansiones multæ sunt. *Beati qui habitant in domo tua, Domine ; in secula seculorum laudabunt te.* Meditare cujusmodi tu esse debeas, qui vocaris templum et domus Dei. O dulcis Jesu, *domum tuam decet sanctitudo :* in me tamen non aliud est quam spurcitia, putredo et spelunca latronum. Clementissime Domine Jesu, sanctifica hanc domum meam in veritate. Benedic, quæso, domui tuæ, et inhabita eam. Hactenus enim vitiorum omnium domus et habitatio fui : et tunc erat domus mea. Quidquid enim meum est, peccatum, corruptio et vitium est; nam a te solo bonum et virtus est. Cupio igitur, et totis medullis animæ opto et precor, fac me tuam posthac fieri domum, quam perpetuo inhabites et possideas.

Joann. XIV, 2.

Psalm. LXXXIII, 5.

Ibid. XCII, 5.

Videns bestias cædi et trucidari propter hominem, converte mentem tuam ad Deum, et dicito :

Ut vehatur homo, cæditur equus : ut idem edat, occiditur bos. Ingemisce quod propter te ingratum et facinorosum affligitur occiditurve creatura. Merito igitur in judicio rursus armabitur contra te, et accusabit te omnis creatura, quæ propter te indigne immeritoque passa atque occisa est, cum tu Creatori neque subditus sis neque gratus. Habe compassionem cum omni creatura, memor, quia eumdem habent tecum omnia Patrem, eumdemque omnia Creatorem.

Sap. V, 18.

Cogita te esse indignissimum, ut propter te cædatur affligaturve aliqua creatura. Cogita quantum abutaris creaturis. Erubesce, si ad serviendum tibi aliqua utaris creatura, si peccatum in tua fuerit voluntate, cujus gratia ministerio uteris creaturæ, dic : Eheu, ad hæc non dedit mihi usum creaturæ hujus, ut ipsum offendam.

Videns puteum aut fontem, dic :

Puteus aquarum viventium ; o ubi es, sitis nostra, *quoniam apud te est fons vitæ !* Quotidie pro vita solliciti sumus, quotidie ad apothecas et medicinalia currimus, et ad te, qui fons vitæ est, imo qui vita es, non confugimus. Bone Jesu, ex isto fonte forsitan fluunt aquæ multæ quæ non poterunt exstinguere charitatem. Quomodo enim exstinguerent, quæ potius accendunt et fovent ? Et qui biberit, salietur in eo fons in vitam æternam. O sitiat anima mea ad te, Deus meus ! Heu, quousque arida est anima mea, et alienos fontes sitit ? Usquequo in terra deserta et invia et inaquosa oberro miser, et non cognosco ariditatem meam et sitim? O sitim, o sitim, usquequo aquam bibo tur-

Cant. IV, 15.

Psalm. XXXV, 10.

Joann. IV, 14.

Psalm. XLI, 3.

bidam? Usquequo sitio venenum, et fastidio antidotum? *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.* Quis dabit mihi, bone Jesu, ad fontes illos accedere et nunquam inde recedere? Non sum dignus, non merui, non præsumo aquas gaudii : potabis pauperculum tuum, saltem lacrymis et in mensura. *Aquæ multæ non potuerunt exstinguere charitatem.* O charitatem, quæ semper ardes et nunquam exstingueris, imple cor meum et inflamma illud, ut æstuantissimis sitiam desideriis ad Deum fontem vivum. *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita sitit anima mea ad te, Deus.* O sitiat te, Domine Deus, sitiat ad te anima mea; fastidiat cuncta alia, et te unum requirat. Recordare hic Domini Jesu fatigati ex itinere, et dic gemens : Heu Jesu bone, tu propter me fessus es ; et sedentis super puteum et humiliter petentis a muliere potum aquæ, dicito illi : Ah bone Jesu, tu poscis ut tibi demus bibere. Quid sitis ? Quid tibi offeremus? Cor mundum profecto tu sitis et immaculatum. Heu miserum me, qui hujusmodi cor non habeo, sed inquinatum et pollutum, fœdum et abominabile. Cor igitur mundum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Is. XII, 3.

Psalm. LXXIX, 6.

Cant. VIII, 7.

Psalm. XLI, 2.

Joann. IV, 6-9.

Cor mundum ut Jesus sitiat.

Psalm. L, 12.

Videns cisternam vel puteum,

Recordare Joseph in cisternam veterem immissum, et circa illum providentiam Dei, cujus admirari debes bonitatem et sapientiam. Item recole, quod David optarit sibi aquam afferri de cisterna Bethleem, et inde seipsum arguens, hujusque desiderii pœnitens, aquam devotus Deo allatam obtulit. Meditare hic quid tibi faciendum sit, qui tam graviter multa illicita commisisti, quando vir tantus rem licitam sibi adeoque concupitam subtraxit. Cogita te cisternam esse veterem dissipatam, et quæ continere non potest aquas, scilicet sanctæ inspirationis et devotionis.

Gen. XXXVII, 23.

II. *Reg.* XXIII, 15-17.

Jer. II, 13.

Videns oves in pascuis,

Cogita quomodo pastor oves separabit ab hædis. Cogita quomodo cognoscant oves audiantque vocem pastoris, et sequantur eum. Time, quare tu non audis pastorem, ne non sis ovis. Cogita quomodo in montibus et in collibus, in pascuis uberrimis et virentibus pascet oves suas Dominus Deus noster. Cogita ovem, quæ *coram tondente se non aperuit os suum.* Item dic : *Erravi sicut ovis, quæ perierat, require servum tuum, Domine.* Cogita item pastorem, qui amissam ovem reperiens, humeris impositam suis reportavit domum gaudens.

Joann. X, 3.

Is. LIII, 7.

Psalm. CXVIII, 176.

Luc. XV, 5.

Intrans hortum seu pomarium,

Meditare jucunditatem, tranquillitatem, pacem aliaque bona, quæ bona habuissemus in paradiso. Ingemisce, quod ea omnia simul cum paradiso amisimus. Non autem irascaris Adæ quod deliquerit ; quin potius tibiipsi irascere, qui post gustatam vindictam, post miseriam et infelicitatem expertam, et post charitatem Dei Filii ingentem nobis exhibitam, post tui denique redemptionem consummatam, tu perverse tot flagitiis, quorum nullum est quo minus quam Adam offenderis Deum, tui redemptionem destruxisti, Christi beneficia blasphemasti, damnationem toties super te duplicatam ac iteratam incurristi. Vide varietates graminum, florum, herbarum, arborum, volucrum, et intellige ex his omnium Creatorem Deum. Dole quod omnia afferunt fructum, quæ creata sunt, hunc scilicet qui a Creatore jussus est : alia in cibum, alia in remedium, alia in exercitium, alia in solatium, postremo alia in tui eruditionem creata sunt et tibi serviunt ; omnia vivunt propter te : dole igitur. Omnia Deo obediunt præter te : ingemisce. Omnia utilia sunt præter te : plange. Omnia quæ eis Creator indidit faciunt, præter te ; vade igitur ad Creatorem, et dic : O Domine Deus meus, si ulla tibi servire deberet creatura, maxime hoc ego deberem sciens bonitatem, majestatem et omnipotentiam tuam. Jam omnia serviunt et obediunt tibi præter me. Eia mi-

Ex creaturis ut Creator intelligatur.

Matth. XXV, 32.

sericordissime Deus, te decet misereri et parcere, fateor. Plangens igitur ingratitudinem meam tibi confiteor, quod solus rebellis, solus tibi inobediens sum. Vide, Domine mi, omnia hæc quæ cerno, legem quam illis dedisti servant, germinant, florent, virent, fructum afferunt, ac ut iterum floreant marcescunt, custodientes tuum sanctum mandatum. Ego vero totus confundor, quia et multipliciter eruditus de lege tua, et nullam habens occasionem necessitatemve transgrediendi legem tuam, omni tamen tempore transgredior. Quo necesse est ut confundar.

Joann. xv, 6. Benignissime Jesu, quæ est arbor mala et sterilis, arbor eradicanda et in ignem projicienda, nisi ego, qui totus sum inutilis, non solum nullos bonos sed malos etiam fructus producens? Hei Jesu bone, utinam *Rom.* xii, 17. in bonam olivam inseri merear, atque naturæ per me vitiatæ amaritudo, tua gratia mutante, convertatur in dulcedinem. O poma odorifera, quid dicitis mihi, quid nuntiatis de dilecto? Estne pulchrior quam vos, suavior quam vos, flagrantior quam vos, amabilior delectabiliorque quam vos, qui creavit vos? Si ita est, ergo vobis relictis, ille mihi cogitandus est, ille quærendus, ille est amandus, illi inhærendum *Cant.* vii, 8. est. Ascendam igitur in palmam, et apprehendam fructus ejus : quia et tu, Jesu suavissime, ad nos descendisti, ut videres poma convallium. Beatus, o dulcissime, qui *Ibid.* 13. dicere tibi potest : *Omnia poma nova et vetera, dilecte mi, servavi tibi.*

Videns arbores putantem, dic :

Ah ! Domine misericordissime, reseca a me quidquid oculos tuæ majestatis offendit. Da mihi fecunditatem bonorum operum, pinguedinem devotionis, fructum pietatis et suavitatis, qui dulcis sit gutturi meo.

Recole quod ramos de arboribus acceptos turba Christo obvia straverit in via. *Matth.* vii, 17. Item : *Arbor bona fructus bonos facit.* O arbor vitæ, quales fructus fecisti? Quid nobis de fructibus hujus horti non advenit, quando tu arbor nobilissima, fructibus nobilissimis et immensis plena, non solum reficis, verum etiam ad te confugientes, te edentes fructus parere facis? O arbor, sub tua umbra me requiescere facias. O arbor, in æstu temperies, ab imbre defendens. O arbor, quam utinam diligat anima mea. Heu Domine, sterilis ramus ego sum ; omni hora habeo timere mei excisionem. O beati qui ex ima radice succum charitatis trahunt. O beata anima, quæ se palmitem hujus arboris ostendit, quæ vitam in se monstrat, flore, fronde, germine. Talis ramus ego non sum, sed aridus et sterilis. O Domine, quam bene illi erat, quæ dicebat : *Sub umbra illius quem desi-* *Cant.* ii, 3. *derabam, sedi, et fructus illius dulcis gutturi meo.* Beati qui sub umbra tua quiescunt, Domine. *Arbor quæ non facit fructum* *Matth.* iii, 10. *bonum, excidetur, et in ignem mittetur.* Arbores autumnales, fructum non habentes. *Securis ad radicem arboris posita est.* *Luc.* iii, 9. Venit Dominus Jesus ad arborem folia *Mar.* xi, pulchra habentem, et quæsivit fructum in 13, 14. ea, sed nullum invenit, neque enim erat tempus ut haberet fructum. Maledixit igitur arbori, et aruit. O Deus bone, o Jesu amabilissime, si tu qui misericordissimus es, maledixisti arbori folia tantum et non fructus habenti, cum non esset tempus fructuum, ego ubi manebo, qui arbor sum non fructifera bonorum fructuum, insuper malos tibique exosos habens in me fructus, cum veneris judicare, et juxta adinventiones et fructum manuum suarum unicuique retribuere?

In pomarium ingressus, dicito :

Bone Domine, tibi infinita sit laus et gratiarum actio, qui tot et tanta instituisti, non solum ad necessariam sustentationem, verum etiam consolationem hominis etiam peccatoris.

En hortum pulchrum et amœnum : ecce flores odoriferos, herbas salutiferas, fructus in arboribus, aerem serenum. Omnia ab æterno, dulcissime Jesu, hæc præordi-

nasti, et tibi fuerunt præsentia hæc, antequam fierent, ut modo simul cuncta nobis apparent. Bone Jesu, hæc præparasti servis tuis ingratis Cartusiensibus peccatoribus.

O bone Deus, quid in mente tua, quod vides nos omnibus creaturis tuis abuti, quod vides nos donis tuis ad contumeliam tuam uti? O dulcissime Jesu, utamur quocumque utamur, te solo fruamur. Tu sis finis et requies omnium desideriorum nostrorum. Ad te currant, ad te fluant, in te dirigantur omnia vota et desideria nostra, in te quiescant, in te stabiliantur, dulcis Jesu, pie Jesu, omnes affectus nostri. Bone Jesu, quam multa sunt hic consolationem, instructionem, profectum et admirationem excitantia : quid facies nobis, ut omnibus iis bene utamur, ut omnia te nobis prædicent, ut nihil a te, sed hinc ad te nos omnia abstrahant.

Dulcissime Domine, da omnibus nobis, et præsertim Fratribus nostris bonam sanctamque consolationem, ut in te solo consolentur. Quam serenus est hic dies, at bone Jesu, nisi tua lux nobis luceat, quid nobis de sole hic sensibili? Fac, bone Jesu, omnes tenebræ expellantur de cordibus nostris, et calor fervidæ charitatis nos urat.

Gen. XXVII, 21. *Ecce odor filii mei,* dixit Isaac prævidens Christum, *sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Odore ejus reviviscunt mortui.

Cant. I, 3. *Trahe me post te,* dulcissime amator, *curramus* simul omnes *in odore unguentorum tuorum.* Cæteri tuo odore tracti currere possunt, ego vero in via iniquitatis lassatus, tractu etiam tuo indigeo. Si cuncti sapientes mundi ingenia sua comportarent, non possent comprehendere sapientiam tuam, Deus altissime, quam in flosculo hoc nobis prædicas. Domine Jesu, *flores tui, flores honoris et honestatis,* tu *flos* es *campi et lilium convallium.*

Eccli. XXIV, 23. *Cant.* I, 1.

Videns laborantem operantemve, dicito:

Psalm. CXXVII, 2. *Labores manuum tuarum quia manducabis : beatus es, et bene tibi erit.*

Cogita quem in uno laborem omnes incidimus. Cogita quem laborem tu Dei Filio feceris peccatis tuis, qui pro te laboravit sustinens. Tu enim eum laborare fecisti iniquitatibus tuis. Cogita beatorum requiem, quam optata sit. *Beati qui requiescunt a laboribus suis.*

Is. I, 14

Apoc. XIV, 13.

Orandum ut sit pro mortuis.

Opta fidelibus defunctis et precare ut detur eis requies perpetua. Audi Christum vocantem : *Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos.*

Matth. XI, 29.

Cogita, omnes sumus ad vineam vocati, ut operemur bonum ad omnes. O quam beata erit novissima hora, quando dicetur iis qui portaverunt pondus diei et æstus : *Venite, benedicti Patris mei, possidete regnum quod vobis paratum est ab origine mundi!* Tunc enim reddetur merces unicuique juxta opera sua. Ingemisce tam multos tecum esse in vinea etiam conductos, qui stant tota die otiosi.

Ibid. XXV, 34.

Apoc. XXII, 12.

Orandi occasio ut ex omnibus colligenda sit.

Ex omnibus iis aliisque hujusmodi facile est formare orationem aut aspirationem mentis : potes deinde ad hunc modum quidquid videris audierisve elicere aliquid, quo habeas occasionem orandi Deum, aut aliquid ex Scripturis meditandum applicare, unde ad Deum inviteris.

Ex temporum ratione uti sumenda occasio sit orandi, suspirandi mentemque ad Deum elevandi.

Debet præterea occasio sumi mentem elevandi ex tempore aut festivitate, verbi gratia : ut Deum laudes, Deo gratias agas, Deum adores pro gratiis, pro donis, pro virtutibus, pro innocentia servata, proque custodia, pro liberatione item a periculis, a peccatis, pro gloria quoque et quibusvis bonis a Deo aut sanctissimæ ipsius Matri, aut cuivis alteri Sancto, cujus tunc dies festivitasve est annua, collatis, verbi gratia : in festis beatæ Mariæ Virginis.

In quovis festo beatæ Mariæ Virginis quidnam mente volvendum.

Cogita hic ejus electionem, gratiarum superabundantiam, innocentiam, conversationem Deo acceptissimam, et proximis ædificandis flagrantissimam. Cogita eam quæ nunquam peccavit, nunquam Deo displicuit, quæ Deo semper placuit, quæ ejus voluntatem perfectissime adimplevit. Cogita ejus officium sanctissimum excellentissimumque, quod erat Dei Filium concipere, eumdem parere, eidem servire et ministrare, eidem adhærere, comitari patientem, cooperari nos redimenti, morientem plangere et sepelire : resurgentem cernere, ejusdem gloriæ participem fieri, atque in ipsius dextris nunc residere, et pro peccatoribus eidem reconciliandis supplicare.

Officium B. Mariæ quod fuerit.

Precatio ad beatam Mariam Virginem.

O Domina nobilissima, o Mater Dei dignissima, o cœli Regina excellentissima, calamitas mea extrema et infelicitas me accedere compellit, sed prohibet turpitudo. At quo vadam alio, quam ad clementissimam reus, ad misericordissimam peccator, ad sanctissimam omnium vitiorum plenus, ad beatissimamque infelix ? Ah, per omnia quæ in te operatus est Deus mirabilia, te obsecro, non despicias me. Impetra mihi apud Filium tuum veniam et gratiam. Non sit memor iniquitatum mearum, sed projiciat in profundum, imo miserationum ipsius abyssus devoret absorbeatque omnia peccata mea.

Recordare et monstra te nobis esse matrem datam, et fac mihi iterum securum accessum ad Filium. Scio, o misericordissima mater, quod nihil in me habitat nisi peccatum, et si millies juravero me posthac non peccaturum aut me ipsum correcturum, hoc ipsum mentior, quia iniquitates meæ creverunt super me, et factus sum tanquam vas perditum et veluti mortuum cadaver, ab hominibus projectum cunctisque abominabile.

Dan. VIII, 23.

Psalm. XXX, 13.

Hoc igitur quæso, o piissima mater, quæ omnibus es peccatoribus remedium refugiumque, naufragantibus via et portus salutis(per te enim omnes ad Christum venimus salvandi) impetra mihi voluntatem, fortitudinem, vires amoremque ac Dei auxilium, ut ex toto corde meo doleam, ex penetralibus cordis mei defleam, satisfaciamque pro peccatis meis, et ex intimis visceribus meis doleam, quod piissimum Dominum et Redemptorem meum, quod te et omnes cœlestes creaturas offendi.

Ah ! misericordissima Domina et Mater, impetra mihi jugem perfectissimamque contritionem de omnibus peccatis meis. Ah ! utinam scindatur cor meum durissimum, ut lacrymæ mihi amarissimæ fluant die ac nocte, quod tam ingratus et tam rebellis Deo, tam indevotus, tam negligens denique et acediosus remaneo tot annis, ac aridus, infirmus ad omne bonum, impotens ad resistendum tentationi, et in omnibus delinquens.

Eia ! mater misericordissima, fac tu ut amodo non jaceam in peccatis, sed resurgam; fac ut mihi vim ipsi inferam; fac ut a malo cessem, in bono perseverem, stabiliar et crescam, de me desperem, et in sola Filii tui miseratione confidam.

O Regina virginum, o Dei Mater et filia, o pulcherrima omnium feminarum, o virginum cunctarum castissima, o inter omnes matres benedicta, o imperatrix cœlorum, Angelis purior universisque creaturis superior. Tu cœlo mundoque prælata, tu quacumque creatura es suavior. Tu es, quam concupiscit, quam amare cupit anima mea.

Heu! o suavissima Domina ac Mater, quod tam turpis, tam fœdus, tam vilis, tam fœtidus atque tuo amore tam sum indignus. Quid faciam, o Dei Mater, ut tuam gratiam inveniam? Quid agam, o Regina misericordiæ, ut totus tuus sim et tu tota mea? Te desidero, te amare cupio, tibi placere affecto, tuus esse percupio.

Ah ! ad genua tua, ad vestigia pedum

tuorum supplex, te per omnia Dei dona per omnia ejusdem beneficia, quibus te honoravit Altissimus, et post se super omnes creaturas honorandam te constituit, te obsecro, ut me, licet ad hoc præ omnibus indignissimum, in filium adoptes, castitatem mentis et corporis mihi impetres; pietatem, compassionem, mititatem, charitatem, humilitatem misericordiamque ad omnes, et reliquas virtutes, in quibus tu Domino Deo placuisti, mihi obtineas, o dulcis, o pia Mater et Domina mea, Virgo Maria.

Precatio alia ad beatam Virginem.

O qualis est hæc virguncula nata? Utinam hujus haberem notitiam, utinam ejus assequar familiaritatem, utinam ejus obtineam gratiam, utinam hujus clientulus effici merear! O puellam speciosissimam; o moribus gratissimis ornatissimam; o virtutibus vernantibus odoriferam; o cunctis gratiis donisque omnibus cœlestibus plenam! Hæc utinam sui amore me vulneret; hujus suavissima dilectio utinam cor meum sauciet! O utinam puella tam admirabilis quam singularis, me tua habeas gratia dignum! Me tibi totum dedico, me totum tibi offero. Cito subveni mihi, o piissima Virgo, o pulcherrima inter filias hominum. Adesto mihi, cape me, tui amore vulnera me: totum me tuum, o desideratissima, posside me, nec ad momentum relinque me solum absque te. O fidelissimum Cor tuum, o exuberantissimam misericordiam tuam effunde super me, oculis tuis nitentibus et gratissimis respice me. O feminarum misericordissima, in filium adopta me, tene me tuis vinculis et constringe me, tuoque amore suavissimo inebria et immuta et transforma me, ut tuus totus sim, nunquam absque te, et cor meum nunquam sit absque te. O Mater amabilissima, utinam in tuam gratiam adeo suscipi merear abs te, ut nunquam permittas vel ad modicum declinare a te, sed semper in tui amore perseverem apud te.

In festo alicujus Apostoli quidnam mente ruminandum sit.

Cogita hic electionem ejus, ut verba Christi: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Noli disputare de electione, nec eamdem aut ejusmodi causam discutere velis, sed ora ut in eorum habearis numero, qui a Domino sunt electi. *O beatum quem elegisti, Domine, habitabit in atriis tuis.* *Joann.* xv, 16. *Psalm.* lxiv, 5.

Gratias hic age Deo qui Apostolos suos in universum mundum misit, ut in omnem terram eorum sonus exiret, præsertim quoties hunc audis versum: *In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum.* Item dum audis legi sive cantari: *Vos amici mei estis,* mente ruminabis: O quam beatum, quam honorificum, quam denique est gaudiosum esse amicum Dei. Quis tuam non affectaret amicitiam, o Rex gentium? Quis gratiam tuam non optaret? Ah! misericordissime, inveniam gratiam in oculis tuis. Ah! utinam tuo dignus amore inveniar. Hi sunt, bone Jesu, amici tui, quibus hic dedisti contumelias, famem, frigora, infamias, dolores, carceres, tormenta atque ignominiosam in oculis impiorum mortem sustinere; revera tamen eorum mors non ignominiosa, sed pretiosa in conspectu tuo, Domine, utpote tui amore desideranter suscepta, atque pro tui honore, pro justitia, pro fide, pro innocentia tolerata. Ostendisti eis quanta oportuit eos pro nomine tuo pati. O da mihi, benignissime Jesu, perfectissimam patientiam, ut cum desiderio, cum gaudio, cumque devotissima gratiarum actione adversa quæcumque tui amore suscipiam, constantissime tolerem, perseverantissimeque portem. O Jesu bone, fac optatissimum mihi sit, animoque meo suavissimum pro tui amore pati, quandoquidem tu pro me tanta passus es. *Joann.* xv, 14. *Hebr.* xi, 36, 37. *Psalm.* cxv, 15. *Act.* ix, 16.

In festo Sanctorum Martyrum quonam quis exercitio se occupare debeat.

Vincenti *dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei.* O beata victoria, *Apoc.* ii, 7.

dulcissime Jesu, etiam qui te propugnatore certat, te adjuvante vincit. Absque enim te nulla est victoria. Ah! Jesu bone, respice pusillanimitatem meam, expelle omnem timorem malum omnemque formidinem. Da mihi fortitudinis donum, ut ardua graviaque cuncta alacri mente aggrediar, quæcumque intolerabilia etiam obviis amplexibus suscipiam, et fervore charitatis tuæ me totum possidente, patientissime eadem sustineam.

Corona sanctorum martyrum quæ sit.

Psalm. xx, 4.

Apoc. xxi, 4.

O Jesu bone, quæ est hæc corona, quam toties audimus, qua tuos coronas electos, quam eorumdemque capitibus imposuisti? Haud dubium quod abstergis omnem lacrymam ab oculis eorum, *et non erit illis luctus amplius, neque mors, neque clamor, neque ullus dolor : omnia enim illa transierunt ;* nunc vero lætitiam et gaudium obtinebunt.

Ah! piissime Jesu, da mihi de hostibus meis victoriam. Scis, Domine, quia nullum in me est bonum, nulla virtus, nullum consilium. Itaque, Deus bone, *in nomine tuo salvum me fac, et in justitia tua,* non qua punis delinquentes, sed qua redemisti pœnitentes, *libera me.* Gaudent, bone Jesu, sancti Martyres, et exultant in gloria, lætanturque in cubilibus, hoc est, in secretis conscientiarum suarum, quia inter pœnas et tormenta mortis non potuerunt avelli a charitate, quæ in te est. *Euntes* olim *ibant et flebant,* verum nunc *venientes veniunt cum exultatione portantes manipulos suos.* Seminaverunt in lacrymis, sed in exultatione nunc metunt. Seminaverunt in tuis benedictionibus, et de tuis benedictionibus nunc metunt, gaudent tritico et vino, gaudent in bonis tuis et fructum manuum suarum comedunt. Ego vero qui arbor sum sterilis et absque fructu, non habeo quod manducem, non habeo unde lætari possim, nisi in miserationibus tuis, Domine. Hæ solæ mihi sunt necessariæ, hæ mihi sufficiunt. *Miserere* igitur *mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam.* Miserere mei et salva me; *secundum multitudinem miserationum tuarum,* Domine, *dele iniquitatem meam.*

Psalm. liii, 3.

Gloria Martyrum sanctorum in cœlis quanta.

Psalm. cxxv, 6.

Ibid. l, 1,

In die unius Confessorum quidnam mente tractandum.

Ecce *vere Israelita in quo dolus non est.* O beata simplicitas, o sancta innocentia, quam places Deo! Domine mi, hi sunt quos prævenisti in benedictionibus dulcedinis, ab infantia eos ut pupillam oculi custodiens, et sub umbra alarum tuarum protegens ac fovens. Ego miser peccator, heu, quam impie disrupi vincula tua, projeci jugum timoris tui, fac, Domine mi, quia innocentiam perdidi, ut inter pœnitentes tanto ferveam tui amore vehementius, quo gravius deliqui, quoque negligentius hactenus vixi.

Joann. i, 47.

Psalm. xx, 4.

Cogita quam asperam vitam duramque Sancti egerunt in mortificatione sensuum et carnis, nihilominus tamen humiles ac timorati se planxerunt, atque tanquam negligentes sese indicarunt. Tu vero cum nihil pœnitentiæ facias, cum edas, bibas dormiasque ad satietatem, tibi tamen blandiris, Dei justitiam non metuens? O quantis gemitibus aliena peccata hic Sanctus audivit et planxit, tu vero rides, tam aliena quam propria peccata videns seu audiens? Luxerunt hic Dei contemptum et consolati sunt. Tu vide quid lugeas et an consolatio tibi promittatur. Si ulla favilla divini in te esset amoris non absque lacrymis audires, quando delictum proximi nuntiatur, et contemptum Dei et periculum damnationemve proximi. Si pater tuus naturalis contemnitur, læditur, aut si contumelia afficitur, num tu illi faves contemptum? Nonne doles? Nonne patris honorem zelaris? Cruciat animam tuam audire quæ injuriosa probrosave sunt patri. Cur igitur pro Deo non zelaris, qui pater omnium est amantissimus atque fidelissimus? O reprobe fili, non te exhibes nec ostendis filium, quandoquidem patris tui contemptum injuriamque non doles.

Sancti omnes quam fuerint humiles Deumque timentes.

Dei contemptus et proximorum periculum ut sit deflendum.

Malach. i, 6.

Amabilissime Jesu, amor, desiderium consolatioque unica Sanctorum, quomodo

per tuæ pietatis abundantiam Sancti tui mundum mundique divitias, honores, gloriam, voluptates gaudiaque contempserunt, ita fac, o dulcissime Jesu, ut te solum diligam, te solum cogitem atque desiderem, te sitiam, te quæram, te solum pure in omnibus intendam, optem et inveniam. O sanctorum eremitarum et monachorum abstinentiam, o paupertatem spiritus, humilitatem, simplicitatem, obedientiam devotionemque eorumdem! Deus meus, Deus meus, da mihi easdem virtutes eorum aliasque omnes perfectissime et devotissime imitari.

Virtutes Sanctorum uti imitandæ sint.

In festo B. Martini et vigilia ejus quænam exercenda.

Hodie, o anima, convivantur homines et lætantur. Quæ sunt nunc epulæ tuæ? Christe Jesu, miserere animæ meæ fornicariæ. Heu! Deus cordis mei, tu stas ad ostium et pulsas, ut aperientis cor intres, et cœnes cum eo. Pulsas ad ostium meum et ego non audio. Audiens non aperio, quia mundanæ cogitationes et creaturales affectiones, sicut meretriculæ, cor meum occupant tota die. Heu! quando aperiam? Usquequo non sonat vox tua in auribus meis? Quare, dulcissime, non dulcescis animæ meæ? Quare, amabilissime, non rapis et possides affectum meum? Deus clementissime, pulsa, tunde et frange cordis mei ostium, irrumpe violenter, et locum tibi dedicandum non sinas ab extraneis occupari. Ejice quidquid tibi sordidum reperis; sordent autem omnia: ideo *cor mundum crea in me, Deus, etc.*, cor novum secundum Cor tuum. Instaura convivium in corde meo, pie Deus. Ciba, quæso, animam hanc adulteram pane lacrymarum, et potum da mihi in lacrymis et in mensura discretionis.

Apoc. III, 20.

Cant. II, 14.

Pulsanti Deo cur plurimi non aperiant.

Psalm. L, 12.

Ibid. LXXIX, 6.

Bone Jesu, tu es qui pium affectum compassionis et miserationis huic Sancto infudisti. Utinam cor meum liquescat, ut nulla in me sit duritia erga proximum. Hoc tu potes facere, mi Domine. Fuit etiam hic amicus tuus, oculis semper in cœlum intentus. Indicabat oculis quo cor suum ferretur. O bone Domine, pro xenio, pro munere mihi sanctus Martinus utinam abs te impetret mundum cum omnibus quæ in mundo sunt insipidum fieri, ut tu solus unicus thesaurus sis cordis mei, de te solo libeat mihi loqui, cogitare et audire.

S. Martini perfectio quanta fuerit.

Miserere, pie Domine, et accelera miserationis tuæ abundantiam, ut ab immundo amore seculi liberet me gratia tua.

Gaudent hodie omnes homines; provide mihi, Domine, etiam gaudium, o dulce et verum gaudium quod in te est, dona mihi ut nunquam posthac nisi in te gaudeam. Quando licebit hoc impetrare, dulcis Domine, qui clemens es, scis, potes et vis? Nonne, Domine, dabis quod juste petitur? Et quid justius quam petere quod tibi debetur? Eia! Domine, da quod debeo ego, et quo tu dignus es. Sanctus Martinus ex devotione ad sanctos Martyres Mauritium et socios, qui amore Christi sanguinem una fuderant, dum esset in loco ubi passi fuerant, desideravit terræ aliquid secum asportare, quæ sanctorum Martyrum cruore olim fuso maduisset. Dum itaque foderet parvo instrumento, suo desiderio satisfacturus confestim ebullivit sanguis e terra illa recens, velut hodie effusus, implevit itaque vasculum quod secum habebat. Et cum sanguis fluere seu scaturire non cessaret (reddebat enim humus Deo jubente quod olim imbiberat), rogavit Dominum sanctus Martinus, ut aut aliud vas sibi ejusdem providentia mitteretur (nihil enim tunc secum habebat quo cruorem sanctum uberius manantem hauriret) aut miraculum cessaret. Affuit igitur oranti mox Angelus, offerens illi vasculum, quod cujus materiæ metallive sit usque hodie ignoratur, in quod sanctus Martinus collectum sanguinem recondidit, vasculumque suo munivit sigillo clausum.

S. Martini devotio ad SS. Martyrum reliquias quanta.

Miraculum de sanguine Martyrum.

In festo S. Brunonis Patriarchæ cartusiani Instituti.

Domine Deus meus, hodie est festum Patris nostri, cujus nos debemus esse filii.

Prosit nobis, bone Jesu, sanctum habere hunc Patrem, ut thesauri ejus spiritualis, ut virtutum ejus participes efficiamur et hæredes. Dulcis Jesu, ego mendicus sum et pauper, et alienis duntaxat meritis sustentor. Quando aliquid faciam tibi gratum ? O si, Deus meus, aliquid te dignum et odoriferum in conspectu tuo hodie tibi præsentarem ! O si vel nunc incipiam esse verus Cartusiensis ! O pie Domine, quantam præ aliis hominibus etiam religiosis dedisti nobis facultatem et commoditatem tibi serviendi? Quot occasiones peccandi ablatæ, quot benefaciendi nobis sunt appositæ ? Quam expeditum nobis fecisti iter, si modo ambulare vellemus? Heu, Domine Jesu, ingratitudinem meam! Memorne es, dulcissime Jesu, quod dixisti : *Regnum cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud?* Heu ! quando ego faciam violentiam mihiipsi? Heu ! bone Jesu, quam facile hostibus succumbo, quam molliter ac misere vitiis repugno ! Capior, ligor, trahor, cæcusque ipse in diaboli decipulam intro. Nulla in me est virtus aut fortitudo, sed omni tentationi cedo. Ah ! piissime Jesu, propter merita beatissimi Patris nostri omniumque filiorum ejus, da mihi ut te Deum meum præ oculis semper habeam, nullo peccato consentiam : lex tua sola mihi placeat et voluntas tua : hanc sequar, hanc promoveam, pro hac zeler, pro hac moriar te adjuvante, Domine Deus meus.

Cartusiani quot habeant occasiones Deo serviendi.

Matth. xi, 12.

In festo sanctarum undecim millium atque aliarum sanctarum Virginum martyrum quid cogitandum.

Domine Jesu Christe, cui omnis munditia placet, qui in Matre tua novum vivendi genus consecrasti, qui vitam angelicam in terris per beatam Mariam, omnium virginum Reginam, instituisti : dulcis Jesu amator castitatis, cui inter alias virgines sancta Ursula virginum gregem numerosum offerens placuit, aufer a corde meo quidquid cogitatione est immundum, aut in affectione impurum, ut casto et mundo corde tibi lectulum sternam, et te inhabitatorem animæ meæ indesinenter habeam. O Jesu bone, quales nuptiæ hodie fuerunt et sunt undecim millium sponsarum reginarum ! Si gaudium et tripudium magnum est hic in terris vel una virgine nobili nupta, quid tecum agitur, dulcis Jesu, inter tot nuptias, ubi sola et vera sunt gaudia ! In his sanctis nuptiis tuis tripudiat sanctus Pater Hilarion, qui de carne, qui de mundo, qui de diabolo hic gloriose triumphavit. Virgo gaudet inter virgines, nec sine speciali virginitatis suæ præeminentia celebrem festivitatis suæ cum tot millibus Virginum sortitus est diem.

S. Hilarionis virginalis puritas.

O misericordissime Jesu, ascendat ante faciem tuam odor virginalis castitatis hodie, et fœtorem nostræ turpitudinis operiat atque deleat. Jesu bone, utinam per harum virginum castitatem tibi placere merear, et mundus fieri. Sanguinem ipsarum calidum, roseum, odoriferum, quem tibi virginea charitas fudit, pro me offero, ut me tui amore calefacias : pectora virginea tui amore flagrantia inspice, bone Jesu, et mihi tui amorem imprime. O utinam amor, quo sancta Ursula et chorus ille virginalis flagravit, cor meum succendat, cor meum illuminet, cor meum in te rapiat et absorbeat.

O prudentes virgines, quæ vilem carnis delectationem sprevistis, et æternam requiem, æternam dulcedinem vobis comparastis. Nunc habetis quem desiderastis : nunc quem amastis retinetis. Nunc ejus delectatione amorosa fruimini, sine quo vivere noluistis. O recordamini in quantis periculis et miseriis nos sumus, quæ vos evasistis, et eruite nos, ut sine offensa sequamur quo præcessistis. Ah ! misereamini nostri, sponsæ Christi dulcissimæ, reginæ potentissimæ : juvate nos in pugna carnis, in pressura cordis, in conflictu vitiorum, ut hostibus nostris cunctis efficiamur fortiores. O quantum nobis, o quantum mihi gemere incumbit, qui a longe in profundo laci, in stercore luti, in tur-

pitudine peccati jaceo! Nam vestram serenitatem, vestram lucem, vestram pulchritudinem, vestram gloriam, ne cogitando quidem valeo attingere. Hodie tot millium coronas sponsus dat Jesus Christus sanctis virginibus, et tu, o fœda anima, tu peccatrix et polluta quid exspectas? O quam brevi tempore pugnaverunt, quam cito vicerunt! O quam cito actum est quod laboraverunt! O quam breve fuit angustiæ tempus, pro quo quod sine fine est obtinuerunt, gaudium quod nunquam terminabitur adeptæ sunt! O gaudium plenum, securum, perfectum, insatiabile, indeficiens, æternum!

Gaudium sine fine cum Deo quod sit.

O sine fine gaudium cum Deo, o sine fine. O Deus meus, quid est sine fine? Et ego habebo post finem aliquid sine fine? Sed nescio quid; Deus meus, constringe me vinculis charitatis tuæ indissolubilibus: et ex tunc ure et seca, et fac mecum sicut tibi placuerit, ut saltem quod sine fine agendum est, tecum habeam, ut sine fine sim tecum; est enim et aliud sine fine in inferno. O virgines beatæ, o felicissimæ, mementote miseri, mementote peccatoris, et aggregate me pauperem et mendicum in societatem vestram; vivam nunc et sustenter meritis vestris. Intercessiones vestræ Deo me reconcilient. Singulæ, hoc est, unaquælibet vestrum aliquid de peccatis et pœnis mihi obtineat relaxari, et aliquid de vestro et Christi thesauro, quo regnum cœlorum emere possim, impetret donari.

In festo S. Barbaræ aut alterius Virginis ac Martyris quomodo se quis exerceat.

Sanctissima Christi sponsa, virgo et martyr Barbara, ora tu pro me. Quam si propter magnitudinem et multitudinem delictorum meorum audire noluerit Rex regum et Dominus dominantium (si tamen possibile est nolle aut non posse tam bonum Dominum suam non audire sponsam), ostende ei vulnera tua, ostende ei pro me sanguinem tuum, amorem tuum, reliquaque omnia quæ eidem dedicans offerensque consecrasti. Admone eum præterea omnium miserationum suarum universæque, hoc est, immensæ bonitatis ipsius, et omnium laborum, vulnerum, pœnarum ac gemituum, quæ pro me toleravit, ut propter illa, et propter semetipsum mei miseri peccatoris misereatur, et faciat mecum misericordiam, meque ad supremam gloriam suam perducat. Ah! Deus misericordiarum, fac mecum misericordiam tuam, ne unquam patiaris me separari a te, propter preces hujus sanctissimæ virginis tuæ ac sponsæ.

Ad beatissimam Mariam Magdalenam precatio.

O mulier sancta, plena fide et charitate, ora pro me misero peccatore. Scis, pia mater, infirmitates peccantium, experta quoque es pietatem et dulcedinem amantissimi atque misericordissimi Jesu, sed nihilominus judicis venturi: præveni eum, o sanctissima mater, et pro me loquere bona. Admone eum pietatis, dilectionis beneficiorumque omnium quæ tibi universoque mundo exhibuit. Impetra mihi plenam omnium peccatorum meorum remissionem, ut in die horaque qua ex hac vita egredi debeo, purgatus atque plene reconciliatus inveniar, ut moriens absque medio impedimentoque ullo, ad Deum ad Patremque meum misericordissimum vadam, in ipsius gloriam, ejusdem meritis misericorditer me introducentibus, introiturus. O sanctissima Maria Magdalena, tu morienti Jesu ad Crucem adstitisti: adesto mihi in hora mortis, et quidquid potes mihi præsta: potes autem maxima, quia digna es ut nihil tibi neget Rex gloriæ, qui tantopere te diligit.

Exercitium de omnibus Sanctis.

O gloriosissime Rex cœli et terræ, Dominus universorum, Domine Deus noster, qualis est hæc festivitas in cœlo omnium

Sanctorum ab initio mundi gaudentium et exultantium de liberatione sui ab omni malo, ab omni peccato, ab omni timore, ab omni periculo, sollicitudine, anxietate, infirmitate, dubietate, ab omni molestia; de adeptione item summi, perfecti et solius boni, in quo omnis felicitas, securitas, gaudium, pax, æternitas!

Jesu dulcissime, miserere nostri, memento nostri, et erue nos ab omni malo, defende nos et libera nos ab omni peccato, præserva nos ab omni periculo. Tibi, Jesu bone, soli placeamus, tibi placere soli desideremus, te esuriamus omni cibo dulciorem, omni nectare suaviorem te sitiamus; pie Domine Jesu, Christe dulcissime, utinam eo major sit ad Sanctos tuos nostra devotio ac veneratio, quo major et communior est omnibus hodierna solemnitas. Jesu bone, da nobis imitari quod colimus. Heu, pie Deus, usquequo cor meum est mundanum, usquequo affectibus terrenis plenus sum? Non reperio in me aliquid, quo me possim consolari, quod aliquem Sanctorum vel in modico sim imitatus. Quotidie lego, quotidie audio Sanctorum opera, Sanctorum præconia, et nihil muto de pristina mea mala et tepida conversatione.

Exemplaria Sanctorum cur habeamus tam varia. *Eccli.* XXXVI, 6.

Quam misericorditer nobiscum sit, quod tam varia Sanctorum habemus instituta, varia exercitia, licet ad unum finem tendentia, quorum si unum non convenit nobis, cungruat aliud. Sed heu! dulcissime Jesu, me miserum, cui acedia omnia facit ut non conveniant. Mel enim respuo et delector venenum. Innova, tu potentissime, in me signa, et immuta mirabilia. Occide in me omnem torporem et negligentiam, infunde fervorem; da, auge et confirma bonam voluntatem. Da mihi ut cum omnibus Sanctis tuis hic et in æternum diligam, laudem et benedicam te, in seculum seculi et absque fine. Heu! bone Jesu, ubi est fervor meus, cujusmodi quantusque esse merito deberet in me homine peccatore vilissimo, cui tot tantaque peccata tam sæpe, tam diuque dissimulata sunt? Ah! Jesu piissime, misericordia tua magna est super me. Esto mihi propitius, Domine *Deus meus, doce me facere voluntatem tuam, quia tu es Dominus et Deus meus*. O! tuam solam voluntatem diligam et faciam, quia tu es Creator et Redemptor meus, tu solus es protector et Salvator meus.

Psalm. CXLII, 10.

Hoc modo ,quomodo exempli gratia quædam scripsi, ex occasione festorum, eorumque quæ cantantur in eorumdem Officiis,debes mentem tuam elevare in Deum, assuescereque ad familiaria cum eodem tractanda colloquia.

In Adventu Domini cujusmodi exercitio sese quisque exercere debeat.

In Adventu Domini cogita quomodo uxores malæ et impii servi non gaudent sed tremunt, si domini sui nuntiatur adventus. Vide tu quantum gaudeas, ubi nuntiari audieris: *Ecce sponsus venit, exite obviam ei*. Si enim non gaudes, perspice quare non gaudes, et juxta hoc affectus, desideria orationesque ex mente tibiipsi formato. Vide quia Dominus dicit, de fine mundi loquens et de iis quæ mundi finem prænuntiant: *His autem fieri incipientibus, levate capita vestra, quia appropinquat redemptio vestra;* id est, gaudete, quia instat liberatio vestra: indicans captivitatem esse Sanctorum hanc præsentem vitam, a qua exui atque recedere, est a miseriis liberari. Effunde desideria cordis atque precum gemitus, ut in mentem tuam veniat Christus. Iterum, cogita te moriturum, Christumque ad te judicandum venturum: hoc est, cogita quomodo moriens ad Christi tribunal duceris, sententiam recepturus ac mercedem. Cogita horam hanc esse, qua ducendus es. Juxta hoc congruentem assume affectum, et desideria orationesque cordis multiplica. Cogita venturi Domini in carne benignitatem, *quia non venit judicare mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum*.

Matth. XXVI, 6.

Luc. XXI, 28.

Adventus Christi in mente hominis.

Adventus Christi in mortem cujusque.

Joann. III, 17.

In Quadragesima aliisque occupationibus quonam anima devota exercitio sese occupare debeat.

In Quadragesima pœnitentiæ lamenta, gemitus atque planctus cordis propter peccata tua frequenta. Hoc modo cuivis tempori sua quoque exercitia tribue, quæ ad ejus notitiam familiaritatemque perducant. Deinde occupationes quoque occasionem tibi administrare debent et orandi materiam, ut si labores, operando cogites ad laborem hominem, ut avem ad volatum, natum. Cogita quis sit, qui suos vocat, inquiens : *Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos.* Meditare hujus vitæ miserias atque labores. Expende æternam requiem, quæ pro Christo hic laborantibus dabitur.

Laborans manibus quid mente ruminet.

Job v, 7.

Matth. xi, 28.

Tempore laboris dic Domino Deo tuo:

Dulcissime Jesu, hos labores in unione omnium laborum et sudorum tuorum tibi offero, et in unione charitatis tuæ, qua pro nobis labores et dolores suscepisti. Bone Jesu, hunc laborem tibi gratum faciant omnium electorum tuorum labores et studia, quæ pro tui amore sunt gesta : quæ omnia unita simul in conspectu tuo offero. Sanctus Paulinus Nolanus episcopus in captivitate constitutus, in quam pro liberatione cujusdam adolescentis ab infestatione creditorum se sponte vendiderat, operabatur manibus plantans et colens hortum, ac portans fimum. Paulus apostolus manibus operabatur, ne quempiam gravaret. Erat enim scenofactoriæ artis. Christus laborat sustinens. Unusquisque laborat sub infirmitate et concupiscentia sua. *Venite,* inquit misericors, *qui laboratis et onerati estis,* id est, ut non laboretis. In te, Domine, requies, in nobis labor. In te pax et securitas, in nobis pugnæ et timores. Nobisipsis comparavimus quod intus et foris laboramus. Laboravimus inaniter, cogitantes consilia, scilicet scientiæ apprehendendæ boni et mali, et esse sicut dii; verum consilia hæc non potuimus stabilire, sed *ubi homo in honore fuit, non intellexit: comparatus autem jumentis insipientibus et similis factus est illis.*

Greg. lib. 1. *Dial.* c. 1.

Paulini Nolani Episcopi charitas quanta.

Act. xviii, 3.

Gen. ii, 9.

Psalm. xlviii, 21.

In requie constitutus mente quænam tractare debeat.

Cogita quanta sit requies Sanctorum, quam dulcis sit prægustatio illius quietis Deum amantium. Cogita afflictiones defunctorum purgandorum, et ora illis petens requiem.

Postremo, vitia lapsusque tui doceant te orare, ut si lapsus fueris lingua, dicas : Domine Jesu, eripe me a lingua mea. Domine Deus meus, quoties proposui refrenare linguam, ut non dicerem nisi quæ ad necessitatem meam aut ad proximi essent ædificationem, et non emendavi me, sed meum institutum neglexi!

Legimus quantam gratiam his præbuisti, amabilis Jesu, qui a loquendo abstinuerunt, donec utiliter loqui didicerunt. Quantum placuit tibi silentium in Catharina Senensi, in Maria de Oegnes, etc.

O si, dulcis Domine Deus meus, des mihi gratiam hanc, ut non solvam linguam meam ad loquendum nisi in laudem et honorem tui aut pro beneplacito tuo. Da mihi, Domine Deus meus, linguam mutam ad omnia mundana, vana, mala et otiosa. Conclude linguam meam, obtura aures meas, purum fac cor meum, et incontaminatum ab omni detractione, ab omni murmuratione, ab omni derisione, ab omni carnalitate, ab omni vanitate, ab omni scurrilitate. Dulcis Domine Deus meus, Jesu piissime, da mihi linguam secundum linguam tuam, aures secundum aures tuas, cor secundum Cor tuum, et omnia membra secundum membra tua, ut gratia tua ducente, merear te imitari, tibi merear conformari, per te merear præservari, tuo lumine dirigi, tui amore accendi, tua custodia protegi, tuis virtutibus ditari, tuis meritis salvari. Hoc modo universæ miseriæ tuæ consideratio faciat te conti-

Lapsus nostri ut nos doceant orare.

Silentium Sanctorum quantum Deo placuerit.

nue clamare ad Deum : Christe Jesu, cui conquerar omnes necessitates meas, nisi tibi? *Tibi* enim *derelictus est pauper, orphano tu eris adjutor.* Tu solus potes curare languorem meum.

Psalm. IX, 14.

Deus meus, estne hoc justum, ut tanto tempore sustineas vermem blasphemantem, ingratum, infidelem, nomini tuo contumeliosum, contemptorem, inobedientem, rebellem? Si ideo sustines, Domine Deus meus, quod malles salvare quam damnare, imponas finem contumeliæ tuæ et ingratitudini meæ. Emenda quod in me tibi displicet, modo tibi placentissimo ac congruentissimo. Parce nomini tuo magno, quod per me blasphematur infidelitatibus nimiis, adulteriis et fornicationibus cordis mei, quas quotidie facio cum creaturis, illis adhærens, te optimo et vero bono spreto. Heu! quando me emendabo? Hei! usquequo non diligam te? Displicet mihi vita mea et non emendo. Displicet etiam tibi et sustines. At quamdiu sustinebis ? Tu potes emendare quod ego non possum, aut non satis volo.

En clamo ad te, Deus meus ; invoco te in animam meam. Purga, munda, ejice quidquid in me sordet; urge, adjuva et fac ut fiam homo secundum cor tuum, ut placeam tibi semper ut nihil mihi desit quod velis adesse; nihil adsit quod velis deesse. Eia! Deus meus, misericordia mea, usquequo ingratus, infidelis et impius sum? Da mihi, Domine mi, da scelerato et servi nomine indigno, cor contritum et humile. Aperi oculos meos ut videam peccata mea, injurias quas a me sustines. Incipiam nec desinam in hac vita lugere ; procedant rugitus et singultus lacrymarum, quia immensum, infinitum, summum et optimum offendi. Eia, miserere mei, Deus meus, miserere, quia tempus miserendi est, et transit virtus mea, quam tibi offerre debui. *Illumina cor meum, Deus meus, ut intelligam legem tuam,* voluntatem tuam, beneplacitum tuum. *Non derelinquas me, Domine Deus meus, ne discesseris a me,* in tumultu cogitationum mearum, in conflictu repugnantium vitiorum meorum. In tenebris sum, et sine te non est lumen mihi. Non sinas, misericordissime Pater, falli me a præsumptione, nec decipi ab inimico. Declino sæpe bonum et statuo malum ; aperi oculos meos, ut meipsum videam, et nihil velim nisi quod tu me vis velle. Adjuva infirmitatem meam ; quæ enim virtus est mea sine te? Scis, Pater sancte, mihi non sufficere communia, quæ cæteris sufficere possent, auxilia, non generales gratias. Aliquid singulare mihi impartiatur bonitas tua, majus aliquod præsidium, majorem virtutem, plures gratias, quia et ego singulariter infirmus sum, pauperior omnibus. Scis, bone Domine, a patre bono debiliori filio et se minus potenti juvare copiosius et liberalius provideri ; ita facias mihi, piissime Pater.

Psalm. LXX, 18. *Ibid.* XXI, 12.

Infirmitatem, cæcitatem, malitiam cordis mei, mea culpa et sponte incidi, quis me eruet? Tu Domine. Nec dicas quod indignus sim auxilio tuo, et quod non apponam voluntatem atque conatum, et cætera quæ requiruntur. Hoc enim est quod dico, quod peto, clementissime Pater, ut magnificentius nomen tuum sanctificetur in me, nobilius clareat bonitas tua in me, cum tam indignum et renitentem ad te traxeris impium peccatorem. Videant omnes quam magna multitudo miserationis tuæ, Domine, quam lata et ampla bonitatis tuæ sit immensitas, quæ se ad tam vilem peccatorem, qui se juvare non potest, nec quod facere deberet pro remedio facit, extendit. Vivam inter homines secundum tuam voluntatem, illis consentiens et dissentiens, secundum beneplacitum tuum et secundum regulam legis tuæ.

Deus meus, respiciam ad te; Deus meus, sis tu mihi scopus in corde meo primus et novissimus, initium et finis, ad quem cuncta dirigam, quem in omnibus quæram, propter quem omnia faciam.

Adjuva me, Domine Deus meus ; succurre, piissime Pater, ne decipiar ab ignorantia mea, ne involvar tenebris, ne opprimar ab iniquitate, ne vincar concupi-

scentia, ne seducar passionibus, ne fallar tentatione inimici ; sed in omnibus me suscipiat misericordia tua, dirigat me sapientia tua, protegat me virtus tua, custodiat, possideat salvetque me bonitas tua.

En Deus meus, quomodo possum esse tuus servus, tot passionibus, tot malis, quæ tibi vehementer displicent, implicatus? *Jer.* XVII, 14. *Sana me, Domine, et sanabor, salvum me fac, et salvus ero ;* quoniam tu solus spes mea et salus mea es. Nisi tu, qui me cum non essem creasti, cum perditus essem redemisti, adjuves me ; et non solum adjuves, sed etiam excites, impellas et urgeas ad voluntatem tuam perficiendam, non erit mihi salus; tanta enim est interioris hominis mei confusio, turbatio, tenebræ, pronitas ad malum, malitia et omne vitiorum chaos, ut tui oblitus sim, cor meum induruerit et non sentiam propria peccata mea, sed ea amplexer, defensem et ut justitias ea teneam. Deus meus, adjuva me. *Adjutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus.* *Psalm.* XXVI, 9. Domine Deus meus, refugium meum unicum, tutum et verum ; quoties a te recessi, deceptus sum, captus et vulneratus sum.

Ibid. XL, 5. Eia ! misericordissime medice, *sana animam meam, quia peccavi tibi.* Nusquam invenio fidelitatem nisi in te, nusquam sanitatem, nusquam quietem nisi in te. Adjuva me, Rex meus et Dominus meus : transfige cor meum clavo amoris tui, et inseparabiliter tibi illud affige. Fac ut tibi indesinenter vivam, inavertibiliter inhæream. Eia ! spes mea, sine qua deficio. Eia ! salus mea, sine qua pereo. Eia ! fortitudo mea, sine qua metuo. Eia ! virtus mea, sine qua succumbo. *Non derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus. Intende in adjutorium meum, Domine Deus salutis meæ. Dic animæ meæ : Salus tua ego sum. Trahe me ut curram ad te ;* liga me ut nunquam recedam abs te. O veritas, bonitas et fidelitas, misericordia mea magna, da mihi et fac ut ad omnes homines servem charitatem, pacem, humilitatem et bonitatem. Deus meus da fortitudinem, ut voluntarie suscipiam adversa ; da patientiam et mititatem, ut libenter portem. Semper autem, Deus meus, quos porto, fac ut vere in te diligam.

Ibid. XXXVII, 23. *Cant.* I, 3.

Non est, Domine, *sanitas in carne mea.* *Psalm.* XXXVII, 4. *Ego* quoque *mendicus sum et pauper, Deus meus, adjuva me.* *Ibid.* XXXIX, 18. Ego sum cæcus, nudus, pauper, miser et miserabilis. Domine Jesu, *Apoc.* III, 17. in omni loco, ex omni parte consurgit mihi prœlium, ubique contra me moventur castra. *Exsurge, Domine, salvum me fac, Deus meus. Custodi me ut pupillam oculi,* *Psalm.* XVI, 8. *sub umbra alarum tuarum protege me.*

Continuis uti gemitibus pro peccatis tuis ad Deum clamare debeas : Jesu Christe piissime, Domine Deus meus, dimitte mihi omnia peccata mea. Heu ! quantoties te offendo. Heu me infelicem, qui nihil in me corrigo. Vitiis omnibus plenus sum, et quotidie meipso deterior fio. Non cesso peccare infelix. Usquequo, Domine, dissimulas ? Usquequo parces? Ah ! misericordissime Jesu, ego protraho et continuo iniquitatem meam : tu vero differs ultionem ; tu, piissime Pater, dissimulas peccata mea ; tu, clementissime, suspendis correptionem. Age igitur, benignissime Jesu, cui conquerar aut confitear peccata hæc omnia mea adversum me, nisi tibi? *Tibi* enim *soli peccavi.* Tu vero, quia cle- *Ibid.* L, 3, 6. mentia et misericordia es, parce mihi, ***dele*** *iniquitatem meam.* Pro peccatis meis, o misericordissime Jesu, tibi tuos labores omnes, angustias, timores, tristitias atque pressuras Cordis tui offero. Tibi omnes dolores, omnia vulnera, omnes pœnas, omnes sanguinis tui pro me effusi pretiosissimas guttas, omnes contumelias, contemptum atque adeo acerbissimam mortem tuam, et quidquid pro me sustinuisti ; charitatem quoque qua pro me patiens me redemisti, pro peccatis meis offero. Obsecro autem per eadem omnia, dele omnia mea omniaque mundi peccata. Fac, o piissime Deus meus, ut per hæc anima mea perfecte pleneque tibi reconciliata ac purgata, absque medio aut impedimento

egrediatur introducaturque in gaudia tua sempiterna.

Quid sub recitatione lectioneque divinarum Scripturarum quæque Deo fidelis anima ruminare debeat.

Ex lectione mens elevetur in Deum.

Non prætereundum est, quod optima quoque ac suavissima queant assumi exercitia pro mentis elevatione in Deum ex lectione. Ubi enim de virtute, de amore Dei, de perfectione, de beneplacito divino acceperis legendo eruditionem, ea quæ legisti verte atque transforma in orandi materiam, ut pro illis supplices Deo quæ tibi desunt sive ad salutem sive ad perfectionem, illa postules tibi tribui quæ eidem cognoscis placere, aut quæ tibi cognoscis, licet necessaria, deesse ; verbi gratia : legens Directorium contemplativorum Harphii, ubi in principio legeris de mortificationibus duodecim, insta quibus quantisque potes desideriis apud Deum, hæc tibi ut largiatur, cujusmodi ex lectione didicisti ad virtutis perfectionem tibi necessaria. Et de una alterave mortificatione, ut ponatur exemplar, sic orabis, aut cum Deo tractabis mentaliter pro obtinenda paupertate spiritus, mortificatione affectuum rerum temporalium.

Henrici Harphii XII mortificationes.

Paupertas spiritus mortificatioque affectuum rerum temporalium quomodo oratione obtineatur.

Pro paupertate precatio.

Christe Jesu, amator et exhibitor paupertatis, illumina cor meum ad cognoscendam omnium rerum temporalium instabilitatem, deceptionem et vilitatem. O utinam affectum veræ ac nudæ paupertatis cordi meo indelebiliter imprimas ! O dulcissime Jesu, qui pro me nudus in Cruce pendes et spoliatus, qui non habes ubi caput reclines, tametsi tua sit omnis terra et plenitudo ejus, solis tamen tribus clavis hæres crucifixus et a terra levatus ; da mihi omnia mundi contemnere, et inter nuda brachia tua requiescere. Sis mihi tu pretiosissimus thesaurus unicus, et cordis mei satietas contra omnium aliarum rerum, quæ extra aut sine te sunt, appetitum. O Domine amabilissime, pro universo mundo, quem tibi offero et tui amore libenter relinquere volo, da mihi felicissima commutatione teipsum pauperem, nudum et crucifixum. O paupertas desideratissima, in Christo Jesu amatore meo sublimiter consecrata, utinam te pro omnibus rebus et mundi deliciis in amicam et sponsam accipere merear. Eia ! Deus meus, da mihi contemptum temporalium divitiarum, pomparum, consolationum, omnium rerum, quas mundani homines concupiscunt. Da mihi paupertatem, tenuitatem et penuriam ferventer optare, cum desiderio exspectare, cum amore quærere, cum gaudio suscipere, cum diligentia magna, cum studio discreto servare. Deus meus, pulchritudo oculorum, satietas cordis et unicum verum et beatum gaudium, numquid non sufficis omni amanti ? Quid extra te vagamur ? Quid cupimus ? Quid citra te quærimus ? Eia ! fac ut nihil me extra te delectet, nihil animum meum rapiat, nihil me abstrahat ; vilescant mihi extra te omnia ; cuncta fastidiam. In nulla re quiescam, nihil cum affectu possideam. Te solum amem, te quæram, te cogitem, te esuriam, te sitiam, te inveniam, in te gaudeam, in te solo delecter. Tu solus vita mea, refectio mea, exhilaratio, quies, beatitudo mea.

Tollantur omnia, Deus meus, tu saltem mihi maneas, tu me possideas ut possessus te possideam.

Iterum rogo te, benignissime Jesu, per paupertatem tuam, quam in ortu tuæ nativitatis præ cunctis thesauris elegisti, atque per omnem vitam tuam in temetipso possidens nobis exemplum exhibuisti : in peregrinatione natus, in stabulo reclinatus, in exilium fugatus, sub paupere virgine tenuiter educatus ; vestibus ac cibis humilibus usus, esuriens, sitiens, absque hospitio fatigatus, in monte pernoctando moratus, ex hospitalitate et eleemosyna devotorum sustentatus, amicis destitutus,

Matth. VIII, 20. *Psalm.* XXIII, 1.

a discipulis derelictus, ab omnibus projectus et despectus, vestibus nudatus ; decore, robore, incolumitate, forma, specie hominis, et tandem vita privatus : denique in ultima siti constitutus, nec guttam aquæ ad refocillandam sitim habens, consolatione omni etiam paterna destitutus, confusione ac ignominia, pœnis quoque ac doloribus repletus animam posuisti, mortuusque in alieno monumento sepeliris. Eia ! igitur dulcissime, amantissime mi Domine, da mihi hanc gratiam, ut tui amore paupertatem, inediam, defectum, spoliationem, necessariorumque carentiam atque privationem libenter atque æquanimiter cum humilitate et gratiarum actione suscipiam, et perseveranter sustineam. O Deus meus, fac ut in nullo consolationem recipiam, præterquam in te solo, Domine.

Nihil me contristet nisi culpa mea, quod per me offenderis, quod voluntatem tuam negligo, quod concupiscentias meas tibi præfero, et cætera. O amantissime Jesu, utinam tui amore omnem inopiam desideranter feram, utinam tibi soli affectus meus inhæreat !

Bone Jesu, da mihi paupertatem, quam in teipso consecrasti ; fac, pie Deus, ut nihil terrenum appetam. Da mihi veram paupertatem spiritus. Dulcis Jesu, fac mihi præ dulcedine tui, quidquid tu non es, amarum. Nihil quæram aut diligam in aliqua creatura præter te, Domine. Tu solus mihi omnia sis in omnibus. Benignissime Jesu, qui dixisti : *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde,* fac me tui amore pauperem esse spiritu, et nihil de hoc mundo concupiscere, sed de honore erubescere et de contemptu lætari. Da mihi ut sim vilis ac minimus in oculis meis, ut neminem audeam judicare, neminem spernere, nemini me comparare. Aliena videantur mihi magna et præclara, et mea in oculis meis sint nulla. Da, Jesu bone, ut omnem injuriam et contemptum patientissime atque mitissime feram. Nemo me possit tantum despicere, quin magis ipse meipsum despiciam. Gaudeam abjici ac vilis æstimari.

Matth. xi, 29.

Mortificatio affectuum propriæ quæsitionis etc., quo orationis modo acquiratur.

Domine Deus meus, quid est quod homines magis in servis suis desiderant quam fidelitatem ? Cum tu igitur Dominus sis omnium maximus, omnipotens, infinita majestate plenus et gloriosus, ego vero debeo et cupio esse famulus tuus, fac me tibi fidelem servum. Eia ! Deus meus, Domine mi, obturetur pereatque in me oculus propriæ quæsitionis, ut tuum honorem, tuum beneplacitum quæram, eligam, præferam, acceptem super omnia jugiter. Diligam te, Domine Deus meus, super omnia. Contemnam meipsum et subjiciam omnibus propter te, ut tibi sit honor et reverentia. In omnibus agendis, dimittendis, tolerandis, fac, dulcissime Jesu, ut intentionem meam et totum cor meum non solum ad te, sed etiam in te dirigam, pure, simpliciter atque fidelissime tuum honorem et beneplacitum duntaxat quærendo. O Deus meus, dominator dulcis, potestas amicabilis, da mihi cor rectum, simplex, et si petere cum reverentia licet, deiforme secundum Cor tuum, ut veraciter propter te commoda mea, et quidquid me attinet, et meipsum totum contemnam, negligam, non inspiciam, ut te solum honorare, ut tibi gratificari, ut tibi placere, ut tuum honorem promovere, ut tuum beneplacitum sequi valeam. O Jesu ardentissime amator, da mihi sitim ; ure cor meum, ut zelo tui honoris ardeat, ut semper primum et ultimum quod respiciam quodque moveat me, sit tui honor et tuum beneplacitum.

O utinam mei obliviscar præ nimia fidelitate et amore erga te, tuum honorem, tuum beneplacitum ubique sitiens, Christe Jesu ; hæc sit præcipua et unica sollicitudo mea, ut tibi fiat honor, et beneplacitum tuum in omnibus et ab omnibus perficiatur.

Fac, o dulcissime Jesu, ut posthabito omni respectu propriæ quæsitionis, mortificato omni privato amore, meipso quoque penitus contempto, postposito atque relicto, te solum quæram, te solum intendam tuique honorem promoveam. Jesu bone, da mihi ut absque ullo respectu meiipsius, sine ulla proprii commodi, honoris utilitatisve quæsitione, id solum desiderem, id optem ac eligam, id intendam ac quæram, quod ad tui honorem et quod ad tui nominis est exaltationem.

Domine Jesu, tibi soli debetur honor et gloria : fac igitur ut me in omnibus pro tui honore relinquam et postponam. Dulcis Jesu, fac ut tui amore totus ebrius nihil de honore, nihil de meipso cogitem. Hæc sola sit cogitatio mea, hæc unica cura, hoc præcipuum mihi et unum sit studium, ut tibi sit honor et gloria, ut cultus tibi exhibeatur debitus, et ut omnes te cognoscant, te venerentur, te diligant, tibi serviant, tibique obediant creaturæ.

Contra affectus propriæ sensualitatis, et pro eorumdem mortificatione, sic orabis :

Ah ! Domine Deus meus, munda cor meum ab omni sensuali affectione ; da mihi cor mundum et immaculatum, ut mortificatis affectibus propriæ sensualitatis, nihil me delectet, nihil me afficiat nisi tu. Fac, o benignissime Jesu, omnia solatiosa et omnia sensuum oblectamenta spiritui meo vertantur in nauseam, ut præ amoris tui vehementia, charitatis magnitudine, horream, fugiam, quantum discretio admittit, et quemadmodum tibi placet ; abstineamque ab omnibus quæ carnem aut sensualitatem delectant.

Christe Jesu, qui semper elegisti quæ carni erant duriora, fac ut cum desiderio ejusmodi dura suscipiam humiliter atque sincere, et omnem mollitiem perhorrescam. O utinam carnalis voluptas omnis vertatur mihi in nauseam præ amore tui. Christe Jesu, da mihi castam et mundam animam, quæ odiat adulterinas omnes delectationes. Bone Jesu, non sit mihi dulce præterquam tibi adhærere, servire, et tui amore amara pati. Custodi omnes sensus meos, pie Jesu, ut nihil immundum intret, nihil oblectet me præter te, Domine.

Eia ! pie Jesu, aures meas claude, ut quidquid non ædificat, quidquid te non spirat, non intret, non delectet animam meam. Linguam meam cohibe ab omni verbo otioso ; et ita sensus omnes sub freno timoris tui constringe, ut nullam delectationem admittant vitiosam aut adulterinam. Utinam tu solus, Christe Jesu, Deus meus, utinam tu solus sis gaudium meum et delectatio mea !

Utinam affectus meus in nulla creatura requiescat, sed in te solo gaudeat, Deus meus, misericordia mea. Christe Jesu dulcissime, dignetur misericordia tua, dignetur gratia tua mortificare in me omnem affectum recreandi, fabulandi et solatia quærendi, ut in te solo requies mea sit, solatium, gaudium et desiderium. Te solum quæram, et extra te nihil, Domine Deus meus.

Hoc modo potes in ejusdem libri aliorumque bonorum librorum lectione assuefieri, ut quæcumque legis in orandi materiam vertas, ut jam lectio non solum eruditio, sed etiam oratio sit. Semper igitur ubicumque stas, sedes aut moraris, exerceas te mentem tuam ad superna elevando per aspirationes mentalesque orationes. Vale.

EPISTOLA SEPTIMA DECIMA.

Quanta Deus bonitate quosdam ex seculi vanitatibus et peccatis ad monasticum vocet Institutum : quomodo eidem grati existere, digneque sua vocatione ambulare debeant.

F. Joannes Justus Lanspergius cartusianus charissimæ suæ juxta spiritum filiæ N. Jesum Christum virginum sponsum amantissimum.

QUANTO jamdudum major mihi cum patre tuo viro sincerissimo ac omni morum honestate optime ornato intercessit familiaritas, tanto te, ipsius amantissimam filiam atque inter omnes proles primogenitam, ardentius desidero ad excellentioris vitæ viam pervenire : præsertim cum et ipsa tu in nullo degenerans a parentum pietate et probitate, jam multo tempore in animum tuum induxeris mundum hunc fallacem fugere, concupiscentiis et vanitatibus ejus renuntiare, et quietam tranquillamque vitam ab omni terrenarum rerum strepitu degere. Hoc ipsum, mea filia, cum ad me a patre tuo relatum esset, non modice fui gavisus, quod adhuc Deus Optimus Maximus suos habeat in hoc seculo nequam, qui non surda aure ipsius inspirationes recipiant. Nec omittere possum quin in cœpto proposito te hoc meo scripto confirmem, et robur non resiliendi ab eodem addam : quando et hoc patris tui singularis erga me benevolentia tuusque erga Deum amor et devotio exigunt.

Quamobrem, charissima in Christo soror, hortor, et qua possum diligentia commoneo te, ut magna vigilantia ac animi strenuitate temetipsam mundam, sanctam Deoque dignam custodias, neque hanc Dei internam aspirationem negligas, qua te a mundi deliciis et fœdissimis ejus voluptatibus avocare non solum nititur, sed ab omnibus etiam rebus momentaneis et caducis separare, atque ad veram quamdam internam vitam, quæ sola vera dicenda est vita, perducere et pertrahere ex nimio, quo erga te vilem vermiculum fervet, amore laborat contenditque. Hanc gratiam, hanc internam inspirationem, hoc, inquam, eximium atque præclarum Dei donum non frustra tibi collatum existimes velim, neque a mundo hoc esse, quandoquidem totus hic mundus non posset tibi tuiipsius, parentum, fratrum cæterorumque charorum tuorum, et, ut breviter omnia dicam, omnium mundi voluptatum perfectum parere odium, quale tu utcumque jamjam in te experiris, sed citius mille tibi tenderet laqueos, quibus te illaqueatam retineret, et vel millies a tali te proposito deterreret, quam ad hujusmodi singulare et arduum vitæ genus promoveret.

Idcirco ingenue fateor, charissima, mundi hujus fallacissimi tale non esse consilium neque ab eo proficisci posse, sed ex solo Deo, cujus divina providentia ab æterno es electa, imo ex millibus præelecta ut ipsi soli munda, casta, incorrupta, omnisque libidinis et carnalis contagii expers, tam corpore quam mente deservires; ipsiusque esses peculiaris atque unica filia, in cujus corde domicilium ac mundam sibi fabricaret habitationem.

Sponsus cœlestis quonam suas sponsas vocet.

Quamobrem non solum te vocat ad spiritualem societatem et ad monasticum induendum habitum quem non parum ad rem facere scio, at multo magis ad spiritualem et internam conversationem, et hoc præcipue propter eximium sui erga te amorem, quod tanti te faciat, tantoque te in pretio habeat, ut nolit præsentis mundi inquinamenta te sentire, neque ut ullo modo terreno conjungaris sponso, cum ipse tuus velit esse sponsus, castoque te sibi copulare connubio atque cor tuum

jaculis sui ardentissimi divinissimique amoris transfigere, perpetuoque illud habitare.

Ingratitudo quam sit Deo odiosa.

Cum ergo, amantissima mihi in Christo filia ac soror, tanto te amore et benevolentia Christus Jesus, Creator, Redemptor Sponsusque tuus te prosequatur, tantaque amoris et fidelitatis tibi declaret indicia, cavendum erit tibi summopere, ne ipsi ingrata existas aut ingratitudinis vitio noteris, quando nil ita in oculis suæ excellentissimæ majestatis sordeat, quam suorum amicorum ingratitudo, quæ ipsum divinæ largitatis ac misericordiæ fontem obstruit ne amplius in ipsos fluat. Hanc quam facillime evitabis, si singula beneficia, quæ ab ipsis etiam cunabulis tibi misericorditer impendit ad præsentem usque horam, ob oculos tuos jugiter statuas, horumque te debitorem esse ex corde credas, quomodoque pro his omnibus respondeas meditari non omittas.

Superbia laudabilis quænam sit.

Moneo præterea te ac hortor, cum ad tantum te perfectionis fastigium evehere decreverit Altissimus, ut sanctam quamdam posthac assumas superbiam, quod scilicet nunquam terrenis occupationibus aut aliis frivolis et vanis studiis animum tuum intromittere velis, aut cum his te occupare digneris, cum omnium creaturarum habeas plasmatorem, Deumque ac

Joann. XVII, 24.

Dominum tuum, qui ante mundi constitutionem in suam te sibi adscivit elegitque sponsam, pleno jure possideas. Valeat itaque mundus hic vanissimus, omniaque in nihilum redigantur creata. Tu tibi persuadeto de mundo hoc non esse, quæ non in mundo, sed in cœlo versari summo conatu totisque viribus concupiscis. Ament mundum, ac suas consolatiunculas hic quærant qui de mundo sunt, et in mundo negotiantur. Tibi, o filia, omni laude dignissima, quid negotii cum mundo, quam ad se Deus ipse vocat ? Corona tua in cœlis est reposita, consolatio, pax, omnisque tua quies in Deo fixa ac stabilita. Vestiant, exornent se mundanæ puellæ holoserico , bysso et pretiosis gemmis. Contueantur se, ut, proh pudor et dolor ! moris earum est, in speculis, et omnia quæ ad ornatum et seculi luxum pertinent quam lepide componant, ut mundo et sponsis suis carnalibus ad horam placeant, suamque pulchritudinem et vestium decentissimam compositionem mirentur : habeant, inquam, sibi hæc omnia et cum his valeant ; scient tamen postea, utinam non serius quam oportet , omnia hæc esse momentanea, caduca et corruptioni proxima. Tu vero, mea filia, quanto simplicioribus et abjectioribus vestimentis fueris induta, tanto pulchrior, elegantior et candidior cœlesti tuo apparebis sponso, qui non splendidum et elegantem vestium pensat ornatum, sed munditiam atque cordium puritatem.

Vestium cultus et curiositas quo tendant.

Vestitus abjectus et simplex quantum Deo placeat.

Esto contenta, filia, tua sorte et vocatione, qua te dignatus est Rex summus Angelorum ; et non post longa intervalla dierum, pro hac vili simplici tua lanea tunica, qua modo corpusculum tuum tegitur, ornaberis tanta gloria tantoque decore, ut ne omnis mundi gloria cum minimo ejus puncto possit comparari.

Virginalis puritas quam sit Deo acceptissima.

O filia, nemo dicendo aut meditando assequetur quantam in justorum retributione pacem, gaudium, exultationem cordisque ineffabilem jubilationem a cœlesti tui sponso Christo Jesu adipisceris, quod pretiosissimum hunc et longe nobilissimum thesaurum, virgineam aio integritatem, mentis corporisque incorruptionem Dei tui amore servaveris, cui certo certius nihil est in terris quantumvis pretiosum aut charum quod conferri possit, quodque omnibus tuis bonis, divitiis possessionibusque paternis, non coacta sed sponte propria et libera quadam voluntate, solo cœlestium bonorum desiderio tracta, renuntiaveris, atque alterius judicio et imperio te submiseris, sub sancta obedientia degere et propriam voluntatem frangere paratissima : pro his, inquam, omnibus quid mercedis receptura sis, *nec oculus vidit, nec in cor hominis ascendit,* nec homo mundo et carni deditus intelligit aut

I. *Cor.* II, 9.

intelligere valebit. Soli experti et desideriorum cœlestium facibus succensi hoc capiunt, nobisque nonnulla suis in libris reliquerunt, quatenus eorum exempla imitaremur, nec hujus vitæ difficultatibus et ærumnis quotidianisque miseriis frangeremur.

Possem hanc materiam quasi in immensum extendere, sed spero et firmiter credo, quod idem Spiritus, qui te hucusque direxit et promovit, opusque suum in te cœpit, etiam hoc idem, nisi tibiipsi desis, in te perficiet consummabitque. Utque hoc fiat, consororum tuarum consilio acquiesces, maxime earum quarum conversatio magis videtur probata, nec se facile externis occupationibus intromittunt, nec secularium hominum, sive parentum, sive sororum, aut aliorum charorum visitationibus delectantur.

Vitam quorumnam imitari conveniat.

Harum debes maturitatem et gravitatem imitari, mores pudicos et honestos sequi, atque alias omnes, quantum commode et sine scandalo poteris, devitare. Nam istæ viam sanctitatis et evangelicæ perfectionis te edocere poterunt : hæ vero, quæ levitatibus sunt deditæ, etiam si quid habes in te boni, depravabunt et corrumpent. Istæ, inquam, ad cœlestia et superna animum tuum trahent : hæ autem terrenis ac infimis his rebus te immergent ; et nisi vigilaveris, timeo quod paulatim te ad suam allicient societatem, gravissimisque tentationibus ac animi perplexitatibus te innodabunt, ex quibus postea nulla ratione te poteris extricare vel excutere.

Conversatio cum pravis quantum noceat.

Hæc pro tui consolatione et pace, ex animo tibi deditissimo scribo, quatenus scias quam tibi sit caute et sollicite in omni vivendi genere conversandum. Diabolus enim nunquam dormit, nec cessat simplices homines bonaque voluntate præditos sua astutia subvertere. Si quid liberius scripsi, mihi ignosci peto. Amor enim Dei ac germana charitas, tuumque singulare erga Deum et virtutes desiderium, quod non solum laudo, sed et summe exosculor, hæc me scribere compulerunt, paratus, quocumque modo id mihi possibile fuerit, idem tuum desiderium promovere et meo studio adjuvare. Nec omitto quotidie pro te et causis tuis peculiariter orare, ut Dominus noster Jesus Christus amantissimus et castissimus animæ tuæ Sponsus te integram, mundam, castam ac incorruptam servet ac custodiat, largiaturque quidquid tibi fuerit ad externam beatitudinem consequendam necessarium, utque cum incorruptis virginibus virginum quoque aureolam obtinere merearis. Plura scribere supersedeo, cum alio me Deus vocet, illique obedire ac morem gerere cogar. Dominus Jesus in profundissimis suis vulneribus te absorbeat. Ora Deum pro me, ut mei peccatoris misereri dignetur. Spero enim quod brevi ab hac gravi corporis sarcina absolvar ; tunc tanto fidelius pro te orabo, quanto Deo per spiritum ero propinquior. Vale.

ENCHIRIDION MILITIÆ CHRISTIANÆ PONITUR POST ALLOQUIA.

SPECULUM

CHRISTIANÆ PERFECTIONIS

PRÆFATIO

ANGUSTA illa evangelicæ perfectionis via non in sublimibus potissimum consistit artibus, non in faleratis intricatisque verbis, non in laxa carnis libertate, neque item in externis duntaxat quantumvis præclaris operibus : atqui in eo præcipue consistit ut carnem nostram una cum vitiis, voluptatibus, pravisque concupiscentiis crucifigamus, ut nosipsos sub Deo, Prælatis proximisque nostris humiliemus : nosipsos contemnamus, nihili faciamus, voluntati propriæ funditus renuntiemus : accipientesque crucem nostram, Christi Domini nostri vitam Passionemque imitemur, ut inimicos nostros recto prosequamur amore : amorem vero inordinatum erga parentes, fratres, sorores, uxores, filios, agros, et erga quamcumque creaturam in nobis mortificemus, quo sic corde mundati, Deum diligere possimus ex tota anima nostra, ex tota mente, ex totis viribus, et proximum tanquam nosipsos. Hæc arcta via, quæ Christo attestante sola ducit ad vitam, hac nostra tempestate adeo prorsus obnubilata est, charitas etiam Dei in hominum præcordiis adeo refrixit, ut paucos reperias qui hanc viam ex animo quærant, pauciores qui inveniant, at vero omnium paucissimos qui ambulent. Quamobrem, putas? quia privato amore, propria voluntate suique complacentia, ceu funiculo quodam triplici, ita obvinciuntur, ut non possint. Faciliter enim nimium ad temporalia ista accidentaliaque bona amore moventur aut odio, magis quæ sua sunt quærunt quam quæ Jesu Christi, nullas non omnibus in rebus electiones habent, nimium per sensus exteriores evagantur, statim judicare volunt quidquid viderint vel audierint in aliis, ad suos vero defectus dijudicandos, quovis Tiresia sunt cæciores. Quid? quod neque intentionem suam intime discutiant, nec animo ferventi se ante oculos divinæ majestatis nudos constituant, neque divinis inspirationibus per sui perfectam abnegationem respondeant; ea propter multifariam semper distrahuntur, animo fiunt instabiles et sensibus vagi. Hac de causa in hoc libello, ex Sacris potissimum Litteris sanctorumque Patrum libris, ceu ex variis quibusdam hortulis, summa totius rei paucis collecta est, ut sciatur quo tandem pacto homo christianus ad veram pacem, ad veram cordis munditiem, ad reconciliationem unionemque cum Deo in vera charitate, ad quod omnes creati sumus et vocati, facilius

Via perfectionis evangelicæ in quo consistat.

Gal. v, 24.

Luc. xii, 26.

Matth. xxii, 37.

Viam angustam cur pauci ambulent.

Philipp. ii, 21.

pervenire possit. Quod si forte hæc alicui graviora videbuntur quam quæ impleri queant, huic primo omnium bona adsit voluntas ea perficiendi ; deinde oret Deum ut sibi opituletur, atque ita demum faciat quod in se est, nec protinus desistat aut animum despondeat, si res pro voto statim non successerit. Procul dubio clementissimus Dominus aderit bonæ voluntati, opem gratiæ suæ abunde ipsi elargiens. Hic unicus est scopus, ad quem totus noster conatus dirigi debet. Si quis vero hisce nostris non contentus, plura ejusmodi requirat, is legat D. Dionysium Areopagitam, Augustinum, Bernardum, Bonaventuram, Dionysium Cartusianum, Joannem Thaulerum, Joannem Rusbrochium, Henricum Harphium, et alios plerosque ejusdem farinæ auctores, iis præsertim in libris, quos de hac re elegantissimos reliquerunt.

SPECULUM CHRISTIANÆ PERFECTIONIS

EARUM SCILICET VIRTUTUM

QUÆ SUMMOPERE CUIQUE HOMINI CHRISTIANO NECESSARIÆ SUNT, OMNISQUE PROFECTUS SPIRITUALIS SUMMAM IN SE COMPLECTENS.

CAPITULUM PRIMUM.

Flagitia hominum quorumdam hoc tempore quam sint gravia, quomodo ea curanda sint dum tempus est : quamque periculose conversio differatur usque ad mortem.

QUONIAM charitas Dei novissimis istis diebus in hominum præcordiis adeo prorsus refrixit et elanguit, ut maximis divinæ pietatis beneficiis ne tantillum quidem moveantur amplius, idcirco necessarium est ut adamantina ista corda nostra a pondere peccatorum sæpius ad Deum convertamus, inflexibilemque illam divinæ justitiæ censuram, tam privatim in morte uniuscujusque, quam generaliter in judicio extremo in nos exercendam, jugi memoria retineamus. Deinde et judiciorum Dei inexplicabilem abyssum, quæ cernentibus oculis nostris, occulto quidem sed non injusto judicio, proximos nostros involvit, semper recogitantes expavescamus, ne forte et nos, et quidem fortasse aliquanto justius, involvat. Siquidem mortalium genus, hac præsertim ætate novissima, adeo diaboli laqueis irretitum hæret, adeo misere peccatorum suorum nexibus constringitur, ut a mille vix unus diabolicas technas evadere queat. Id Deus uni amicorum suorum fideli revelavit. Quod si compertum hominibus esset, quantis in malis totus hodie Christianismus versetur, quæ quantaque flagitia cum privatim tum publice designentur quotidie, quantæ item pœnæ et quam dira tormenta ob hæc flagitia patientur, mirum ni pavore toti exanimentur. Ita quippe scelerate hodie vivitur, sine ullo Dei timore, sine ullo ordine, ita jam bona hominum pars degeneravit a pristina illa simplicitate, ut miserabile visu sit et incredibile dictu, quot quotidie luxuriæ sordibus inquinentur, fornaci invidiæ, avaritiæ voragini immergantur, superbiæ præcipitio collidantur. Integras domos, quid dico domos ? integras civitates hæc scelerum lerna invasit. A minimo usque ad maximum, a viro usque ad mulierem, a laico usque ad clericum, omnes peccatorum jugo colla subdiderunt. Quotusquisque modo est, qui officium suum debite exsequatur, qui ita vivit ut debet, utque primum ab Ecclesia catholica est institutum ? Quotusquisque Deum diligit præ omnibus, et proximum ut seipsum ? Omnes seipsos et quæ sua sunt quærunt, alios æmulantur, alios opprimunt ubicumque possunt. Non est cur excusationum nectamus tendiculas, et in alterum culpam rejiciamus. Si unusquisque sui hortuli curam sollicitam ageret, tanta inibi exstirpanda inveniret, ut nil opus foret per aliena prata curiosum divagari. Pater ille cœlestis natura alioqui mansuetissimus, incessabili hominum nequitia exasperatus,

Matth. XXIV, 12.

Judicii Dei memoria semper habenda.

Laqueis diaboli quam multi homines irretiti teneantur.

Malitia hominum quanta hodie.

Servorum Dei verorum quam parvus sit hodie numerus.

Plagæ Dei quid nos moveant.

diversis plagis nos vellicat, ut resipiscamus, aliquando quidem peste, aliquando annonæ caritate, aliquando vero insanis bellorum tumultibus, aut aliis quibus novit modis. Cæterum, non solum nihil proficit, quin magis non nisi contemptum lucrifacit. Verum enimvero si obstinate perdurare in malitia voluerimus, nec cito converti ad Dominum, tandem etiam et ipsum tædebit contemptus diutini, grandis contumeliæ et intolerabilis blasphemiæ nomini suo hactenus irrogatæ, exuensque indulgentissimum illum parentem, induet personam severissimi judicis, sinetque justitiam suam superexaltare misericordiæ : quod omen Deus avertat. Nam si id eveniret, tum omnes fideles Dei amicos in orationibus suis repulsam pati oporteret, et permittere divinam justitiam, quatenus sibi visum fuerit, de flagitiosis hominibus dignam sumere ultionem, quos hactenus tanta patientia et mansuetudine frustra toleravit. Intolerabilis quippe contumacia hominum et arrogantia omnem excedit et modum et ordinem. Eo namque, proh dolor ! malitiæ ventum est, ut scelera amplius scelera non reputentur : quare fit ut et mors Christi pauciores salvet, quam quivis hominum arbitretur. Non solum enim non desistimus, verum etiam magis magisque vanitatem vanitati, flagitium flagitio accumulamus, nil minus cogitantes quam nos brevi morituros, omniaque hic relicturos; donec imminente jam morte diabolus omnes machinas suas in nostrum exitium expendens, tam acute ob oculos ponat omnem retroactæ vitæ vanitatem, ut plurimi in summam desperationem collabantur. Quonam enim pacto fieri possit, ut qui sani valentesque per totam vitam suam nullam Dei mentionem, nullam divinorum rationem habuerint, ii jam ad Deum convertantur, tanta infirmitate et angustia oppressi, ut præter pressuram illam suam, incessabili dolore et pectus et sensus eorum acutissime perterebrantem, vix aliud quidpiam cogitare sinantur? Ad hæc accedit nonnunquam et temporalium bonorum et amicorum carnalium molesta occupatio. Obsecro te, quomodo tot rebus circumvallati, pure se ad Deum convertere possent, quod nunquam antea prætentarunt? Væ illis, qui in illo temporis articulo primum addiscere cupiunt artem maxime difficilem, seipsos Deo reconciliandi, resignandi et uniendi. Et quamvis pius Dominus, nec tum quidem misericordiæ suæ viscera ulli unquam petenti denegarit, attamen in extremam vitæ horam conversionem suam velle differre, periculosiusne an stultius esse dixerim nescio. Tales namque plerique moriuntur, quibus Dominus Deus adeo est infensus, ut post mortem suam ad extremum usque judicii diem tam horribili pœna sint plectendi, ut pœnarum magnitudo neque ratione intelligi, neque mensura comprehendi, neque ulli alicui tormentorum istorum generi, quantumvis exquisito, conferri possit. Hi ut plurimum sunt peccatores gravissimi, qui conversionem suam usque ad extremum differentes, levi quadam attritione, eaque nec pura admodum nec certa, compuncti vita defunguntur. Hos Deus adeo habet exosos, ut vix ipsorum meminisse velit, aut ullas pro ipsis preces suscipere. Quoniam tamen in omnibus viis suis justus pariter ac misericors est Deus, per misericordiam quidem suam pœnam illis remittit æternam, ita tamen ut temporaria pœna justitiæ suæ satisfiat. Cæterum, quoniam tunc severius agetur cum peccatoribus quam vulgus hominum fortasse existimet, et diabolus tunc nullum non movebit lapidem, ut vel in fine vitæ per peccatum aliquod hominem evertat, suæque servituti subjiciat; ideo consultum foret ut sponte a peccando desistamus, dum adhuc sani valentesque sumus, ac Deum quæramus dum inveniri potest et dum tempus est (nam alioqui brevi hinc, velimus nolimus, discedendum nobis est); et obviis ulnis indulgentissimus Pater ita ad se revertentes suscipiet, omniaque hostium terriculamenta in hora mortis procul a nobis arcebit, ab omnibus cum pec-

Flagitia hujus temporis quanta sint.

Conversionem ad extremam vitæ horam differre quam sit periculosum.

Exosi adeo Deo quinam cur sint.

Agendam esse pœnitentiam dum sani sumus.

catis tum peccatorum suppliciis liberabit, meritaque vitæ et Passionis suæ impartiet iis maxime, qui ad hoc nunc per gratiam ipsius idoneos paratosque exhibuerint, quemadmodum mox plenius edocebitur.

CAPITULUM SECUNDUM.

Conversio vera ad Deum quomodo fieri debeat : pœnitendi modus verus quis : quibusque peccata facile dimittuntur.

Converti quomodo debeat homo ad Deum.

Quum igitur quis ad Dominum converti voluerit, ante omnia districtam omnium peccatorum suorum examinationem ineat oportet. Deinde maxima cum indignatione ad se conversus, ingratitudinis suæ magnitudinem et divinæ bonitatis inexhaustam multitudinem invicem sibi conferat: mox magna fiducia de misericordia Dei concepta, sacerdoti, qui supra se plenariam a Deo ligandi solvendique habet potestatem, pure confessus, satisfactionem injunctam suscipiat. Postremo, firmiter secum decernat, non dico gravibus, sed ne levissimis quidem, peccatis scienter dataque opera Dominum iterato se offensurum. Sic deinceps irritamenta occasionesque peccandi devitet, semper in sancto isto proposito immobilis perseverans, opemque divinæ gratiæ sedulo implorans.

Pœnitenti quid maxime cavendum.

Verum id pœnitenti summopere cavendum, ne propter contumeliam, confusionem, dispendium, quæ sibi peccando lucrifecit, majori corripiatur mœrore, quam propter amantissimum illum Patrem, quantum in se fuit, contemptu et ignominia affectum parumque honeste tractatum. Nam minimum suspirium ita emissum Deo

Pœnitentia vera quæ sit.

est acceptius, quam omnis hominum dolor sui duntaxat commodi causa extortus. Illa etenim pœnitentia, quæ ex divino provenit amore, fiduciam majorem parit homini erga Deum, et in omnibus adversis sufferendis spirituali lætitia alacriorem facit : hæc vero privatam potius spectat utilitatem. Quapropter, si omnia peccata tua facile tibi citoque desideras condonari,

Peccata quomodo vere pœnitenti cito dimittantur.

cum intima cordis attentione revolve summam charitatem fidelitatemque, majestatem Dei immensam quoque, Passionis et meritorum Christi thesaurum et gratiam, qui propter te tuaque delicta abluenda, tam crudeli se morti objecit, tamque superabundanter pro te satisfecit, cum tamen minima pretiosi sanguinis ejus guttula plus satis sufficiens fuisset mille populos aut mundos ab universis flagitiis expiare. E diverso vide ingratitudinem tuam maximam, et spreta vilitate propriæ satisfactionis, valida immutabilique dilectione te ad Deum tanquam ad fidelissimum tuum amicum converte, qui prorsus neminem ad se confugientem sibique fidentem repellere neque vult neque potest ; ac imperfectionem tuæ satisfactionis in plenitudinem meritorum Christi immerge. Hoc nobilissimo thesauro et pretio sufficientissimo omnia peccata tua, omnem peccatorum tuorum pœnam plane redimere potes. Fieri etiam possit ut tanta contritione, tanta charitate tamque firmo amplius non peccandi proposito ad Deum convertaris, ut omnia peccata tua, licet arena maris numerosiora et omnium creaturarum peccatis graviora, in ictu oculi ita perfecte tibi condonentur, ac si nunquam de iis cogitasses quidem. Non enim recogitat Deus qualis aliquando fuerit homo, sed qualem invenit, talem suscipit. Considerans igitur anima Deo devota benignam illam indulgentissimi Domini sui erga se clementiam, ut non solum omnes noxas suas gratis libenterque sibi condonare, verum etiam jam consolari et novæ gratiæ infusione adjuvare dignetur, tanta interdum cordis contritione suique displicentia compungitur, ut non solum Deum pro peccatis suis per ejus misericordiam remittendis exoret, verum etiam ad honorem justitiæ divinæ, ultro justas eorumdem peccatorum optet dare pœnas. Et quanto eam Deus amplius consolatur, tanto peccata sua magis magisque ponderat, omni se consolatione indignam, omni vero supplicio dignam reputans. Quod si eo

Conversio ad Deum perfecta quæ quid efficiat.

Contritio vera quæ.

Abnegatio sui perfecta quæ.

perfectionis evadere posset, ut æque accepta esset ei justitia divina atque misericordia, omnia ipsius delicta in igne charitatis divinæ citius consumerentur, quam unica aquæ guttula in æstuantis incendii flamma. Nam tum ad ipsum perfectæ abnegationis apicem conscendisset.

CAPITULUM TERTIUM.

Quænam sint quæ pene cunctos impediunt quominus ad perfectionis christianæ metam pertingant.

Matth. XVI, 24. *Si quis vult venire post me,* inquit Christus, *abneget semetipsum, et tollat crucem suam et sequatur me.* Qui Christi esse vult, *Gal.* V, 24. carnem suam cum vitiis et concupiscentiis suis crucifigat oportet. Nec enim alia est Via ad vitam æternam quæ. via ad vitam æternam, quam resistere peccatis, deserere, persequi et funditus usque ad vivum iis emori, atque ita Deo per vinculum charitatis firmiter adhærere. Nam *Sap.* I, 4. *in malevolam animam non intrabit Sapientia* divina, *nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Quemadmodum enim Animæ immaculatæ natura quæ sit. lapis suapte natura deorsum movetur, ita casta et immaculata anima, ab omni affectu peregrino et vitiorum visco depurata, Gratiæ ad solem comparatio. sursum in Deum moveri debet. Ipse enim est peculiare animæ centrum, ipse finis, propter quem creata est. Et quemadmodum sol radiis suis universum perlustrat *Joann.* I, 9. orbem, ita divinæ gratiæ splendor *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum,* paratus omnibus adesse et subvenire, qui fenestellam liberi arbitrii aperuerint, vitiisque et peccatis suis eam sponte non occluserint. Sunt autem id genus varia peccata quæ Dei gratiam a nobis arcent : quædam aperta, quædam vero sunt operta. Ex his tamen sequentibus impedimentis, et vitiorum defectuumque radicibus, ut plurimum exoriri solent.

Gratiæ divinæ impedimenta duodecim quæ. *Primum impedimentum,* primusque defectus vitæ spiritualis est inordinatus amor, tam ad seipsum quam ad aliam quamlibet creaturam. Quis est autem inordinatus creaturarum amor ? Is profecto, Inordinatus amor ad creaturas quis sit. qui mentem hominis variis imaginibus inficit, distrahit, perturbat, aut desiderio aliquo hoc illudve habendi, hoc illudve videndi audiendive afficit, nisi pure propter Dei honorem. In primis autem cupiditas seu amor temporalium quarumdam rerum, puta pecuniæ, domorum, vestium, ornamentorum, sudariolorum, librorum, supellectilis exquisitæ, et cæterorum quotidiano usui accommodorum, sive necessaria illa fuerint sive superflua : in quibus sensuali quadam oblectatione conquiescunt, quibus toti adeo afficiuntur, adeo inhærent plerique, ut si hæc ipsis auferantur, animo parum æquo sint laturi. Hi coram Deo proprietatis vitio vere sunt obnoxii. Nam evangelica illa spiritus paupertas in Paupertas spiritus in quo consistat. eo potissimum consistit, ut homo transitoria ista ita possideat, adeoque liber et feriatus in affectu suo inde maneat ac si non possideret, semperque ad nutum vel Dei vel Superiorum suorum paratus sit iis renuntiare; quando autem permissione divina hæc illi auferuntur, ratio saltem voluntasque illis id æqui bonique consulat. Nam licet affectus carnalis obmurmuret, nihil refert.

Secundum impedimentum est voluptas Oblectatio sensuum quæ, quomodo mortificanda sit. nimia et oblectatio sensuum in cibo, potu, cogitationibus, locutionibus, operibus vanis, in familiaritatibus, levitatibus, jocis, fabulis, novis rumoribus percipiendis, et id genus aliis sensuum evagationibus non admodum necessariis, ex amore quodam sensuali citraque rationabilem aliquam occasionem. Per ista enim omnis devotio, hoc est, suavis ille gustus in exercitiis spiritualibus semel amittitur : *Animalis* enim *homo non percipit ea quæ sunt spiritus* Dei : *Neque invenitur in terris suaviter viventium* divina Sapientia. Isthæc item voluptas, concupiscentia et oblectatio sensuum deorsum trahunt cor a summo bono, et in sensibilibus istis quisquiliis illud quiescere faciunt, mentem turbant, Dei charitatem in homine exstinguunt. Quamobrem homo pius omnibus cum discretione qua-

I. Cor. II, 14. *Job* XXVIII, 13.

Ut cura carnis non in desideriis facienda sit.

dam, pro fragilitatis suæ necessitate, uti debet ; curamque carnis cum desideriis non facere, hoc est, comedere, bibere, dormire, vigilare et cætera, quibus commode neque carere neque sine voluptate tamen aliqua uti valet : omnia hæc una cum actionibus ipsis discedere sinat, animum illis non affigat, neque oblectet ; non locum aliquem in corde suo tribuat. Ita Deus moderatam corporis curam, ad sustentandum illud in servitio divino, haud illibenter ei permittet.

Quesitio sui quæ, quomodo mortificanda.

Tertium impedimentum est, sese et quæ sua sunt nimium quærere in omnibus, ex privato quodam amore, sui duntaxat compendii gratia, hoc est, ad evitandam confusionem, damnum, vituperium, jacturam rei familiaris, offensam hominum, remorsum conscientiæ, tormenta inferni, purgatorii, et alia istiusmodi ; seu etiam propter pecuniam, amicitiam, favorem hominum, honorem, auram popularem, vel propter spiritualem aliquam devotionem et sensibilem dulcedinem, atque etiam vel ob solum præmium regni cœlestis a Deo promerendum. Propter quæ vel fugienda vel assequenda homines animales plurima vitant peccata, contemnunt voluptates, præclara pœnitentiæ opera exercent, jejunia, vigilias, orationes, non tam propter Deum, qui summum est bonum, quam, ut dictum est, sui commodi gratia. Nam si præscirent se a Deo nullo præmio sive temporali sive æternali remunerandos, non usque adeo ad amussim eidem obsequerentur. Præterea et opera sua maximi faciunt, sibi mirum in modum placent, in sese conquiescunt, plus gloriantes in meritis suis, quam in libertate filiorum Dei, quos pretiosissimo sanguine suo Christus Jesus sibi redemit, in qua tamen maxime gloriandum nobis esset. O quam impura et olida hæc est intentio ante oculos Dei, quæ tam splendida opera adeo prorsus vitiat et extenuat, ut nullius vel ponderis vel meriti reputentur; cur ita, censes? quoniam seipsos magis quærunt quam gloriam et beneplacitum Dei : ideo et hic *receperunt mercedem suam.* Verum, quoniam sola intentio filios Dei secernit a filiis perditionis, totius etiam nostræ salutis cardo in casta et sincera versatur intentione, quæ proh dolor! hodie rara avis est in terris, nigroque simillima cygno, in primis opus est, ut in omnibus tam faciendis quam omittendis, tolerandis et appetendis, intentionem oculosque mentis ad unum scopum, Deum, dirigant, aliud in omnibus quærant optentque nihil, quam pure honorem et altissimum beneplacitum Dei, universo commodo suo adeoque seipsis abnegatis, ut quidquid Deo de ipsis placeat, sive in hoc seculo sive in futuro id ipsis quoque gratum sit et acceptum ; in adversis alacres sint, pro Dei honore omnia sufferentes. Hæc certissima sunt argumenta et quasi lydius lapis rectæ sinceræque intentionis.

Intentio impura ut opera bona inficiat.

Matth. VI, 5.

Intentio quomodo rectificanda sit.

Quartum est immodicus sui amor et, ut ita dicam, complacentia et occulta quædam mentis elatio, ex recte factis et exercitiis spiritualibus potissimum exorta (ob quæ, si Superis placet, plurimum insolescunt homines vanissimi), quæ ad cœlum usque ferunt, atque ita ex virtutibus suis, unde alii meliores evadere solent, ipsi fiunt deteriores. Quæ simulata justitia ceu sterquilinium quoddam olet ante oculos Dei, atque ad superba Luciferi castra potius quam ad humilem Christi scholam attinet. Prodit enim ex immortificato elatoque pectore, quod alteri se quis comparare, alios præ se contemnere, se extollere audet, putans se aliquid esse, cum nihil sit : quare et ad alios dijudicandos, et ad omnia semper in pejus interpretanda præceps fertur. Nil æque perniciosum, nil æque Deo est execrabile atque arrogantia et vana gloria, propter quæ plurimi a Deo deseruntur et perduntur, quotquot in humili suæ vilitatis cognitione suique contemptu non permanserint.

Amor sui inordinatus quam sit Deo exosus hominique damnosus.

Gal. VI, 4.

Gloria vana quantum displiceat Deo.

Quintum est ambitio seu appetitus immodicus placendi aliis, qua scilicet quidam nimium semper ad favorem hominum inclinati, gratiam, honorem et amicitiam eo-

Ambitio humani favoris quæ mala afferat homini.

rum aucupantur. Ob quæ vel assequenda vel conservanda solliciti semper æstuant, faciunt non facienda, omittunt non omittenda, tantum ne irrideantur, contemnantur, odio ab hominibus habeantur : quod non mediocrem affert spirituali profectui jacturam. Nam etsi aliqui forte inveniantur, qui favorem et laudem humanam non appetant, attamen quotumquemque inveneris ita mundanis omnibus affectibus demortuum, ut ex animo cupiat, vel ad minus non exhorrescat, ab hominibus irrideri, contemni, opprimi, rejici, quo hujuscemodi injuriis affectus, conformis efficiatur capiti suo Christo ?

Propriæ voluntatis pertinacia.

Sextum est propriæ voluntatis et opinionis pertinacia, cui nimium quidam inhærentes, nolunt se Deo et Superioribus suis ex animo resignare, in nulla non re delectum plurimum habentes, idque tandem molientes ut omnia juxta suam ipsorum sententiam fiant. Quod maximas sæpe gignit inter homines turbationes et schismata multiplicia. Ex multis et præclaris dotibus, quibus hominem Deus convestivit, nobilissimum est, et instar unionis cujusdam refulget liberum hominis arbitrium, quo sui ipsius factus pædagogus, utcumque sibi libitum fuerit, ad malum fertur vel ad bonum. Cæterum, hac proprii sensus obstinata voluntate non est præsentius homini venenum. Isthac perpetuo abuti non juxta saniorum consilia, sed juxta sensualia sua desideria, basis est omnium malorum, vitiorum cunctorum lerna : qua destructa, hoc est, voluntate propria abnegata, illico corruunt muri Jericho, universa scilicet scelerum structura, ac ita demum pervenit homo in viam regiam perducentem ad Deum, quod scilicet sui compos factus, se posthac rationis habenis inflectat et dirigat quo libet.

Arbitrii liberi excellentia.

Voluntas propria quam sit homini nociva.

Amarulentiæ erga alios causa quæ.

Septimum est negligentia, qua quidam ingenita sibi vitia naturalesque suos defectus exstirpare negligunt: quare velociter quoque amaritudine et iracundia concitantur adversus Prælatos et proximos suos, quoties eorum voluntati morem non gesserint. Alii perpetuum quemdam rancorem et invidiam gestant in pectore, proximos conturbant, contristant, molestique sunt et onerosi omnibus secum degentibus. Et quia ipsi infirmi sunt variisque flagitiis obsiti, simili scabie et alios respersos existimant : haud secus quam pestifer quidam basiliscus oculo venenato, quo ipse infectus est, inficit et enecat prætereuntes ; ita isti sinistro oculo omnia contuentes, singula quæque in pejus interpretantur, nulli non detrahunt, nullum non calumniantur. Ob aliorum etiam felicitatem, profectum et dona, quæ vel a Deo, vel ab hominibus proximi percipiunt, invidia ipsi contabescunt, nihil non molientes ut illa eripiant, impediant et, quantum possunt, pro vitiis traducant. Hi profecto peccant in Spiritum Sanctum. Denique qui Prælatis suis amarulenter obganniunt, diabolos verius quam homines nuncupaveris. Testatur id divus Augustinus, in veteri Testamento nunquam gravius offendisse Deum, neque acrius punitos filios Israel, quam cum Prælatis suis officio Dei fungentibus impie obsisterent. De hujuscemodi hominibus nulla spes profectus reliqua est. Isthæc namque invidia, obmurmuratio et propriæ voluntatis obstinata pertinacia, filiæ sunt diaboli, prænuntiæ damnationis perpetuæ, radices ignis infernalis, quæ omnia recte facta simul deglutiunt, animamque ipsam totam diabolicam faciunt.

Murmuratio quam sit damnabilis.

Augustin.

Inordinata scrupulositas unde quomodoque curanda sit.

Octavum est inordinata scrupulositas, et carnificina quædam conscientiæ, nullis confessionum iterationibus placabilis. Quæ hinc fere proficiscitur, quod et sibiipsis nimium innitantur, et Deo sese tuto non credant, nec vitiorum suorum fomites accurate observent, et pro sua virili moribus corrigendis operam non impendant. Hinc, inquam, hinc oritur illa mentis inquietudo, non, ut ipsis quidem videtur, ex amore Dei, sed ex amore sui et conscientiæ trepidatione. Quoniam autem Deum cum primis non diligunt, nec tota ei cordis sedulitate obsequuntur, ideo pusillam etiam ad eum habent fiduciam. Quanto enim ardentior

in Deum charitas, tanto et firmior fiducia : quantoque major gratitudo et morum emendatio studiosior, tanto plus pacis et major conscientiæ securitas. Quoniam vero isti, ut dictum est, sibi quadam sui complacentia privatoque amore nimis inhærent, fit ut et pro seipsis plus æquo solliciti sint.

Sollicitudo temporalium inordinata uti exstirpanda sit.

Nonum est nimia sollicitudo et occupatio rerum externarum, nimium cito commoveri vel amore vel odio rerum temporalium accidentiumque. Hoc Paulus prohibens : *Nemo,* inquit, *militans Deo, implicet se negotiis secularibus.* Et Dominus præcipit ut, de aliis securi, primum quæramus regnum Dei et justitiam ejus ; et hæc omnia adjicientur nobis. Cæterum, nunc discurrunt homines, tumultuantur, sollicitisunt, variis se negotiis implicant, se excarnificant, toti effunduntur ad externa ista negotia, ita ut omnibus conscientiæ angulis, rerum secularium fumo oppletis, ne possint quidem Dei meminisse, sese abnegare, Deo ex animo confidere. Etsi fructuosum laborem Scriptura divina mirifice commendet, sollicitudinem tamen nimiamque cordis effusionem nusquam non detestatur. Nam charitatem Dei prorsus in homine hæc sollicitudo exstinguit, eumque infinitis tentationibus et insidiis diaboli objicit, affectibus sensuum ac naturæ ipsi captivum substernit, ut jam plane ad voluptates, vitia et vanitates moveatur ; intellectum obfuscat ; vires animæ, quas inferiores appellitant, ad unitatem et tranquillitatem mentis redire ; vires superiores ab idolis, speciebus et formis vacuas fieri non sinit. O miserrime omnium et infidissime peccator, quamobrem clementissimo illi Domino, qui post omnia illa, quibus te affecit, innumera beneficia, ipsam etiam vitam æternam ultro tibi offert, non confidis ? Qui paratus est præstare æterna, an momentanea ista negabit ? Si credis illi cœlestia, terrena ista non credes ? Satius profecto esset aliquantisper necessariis indigere, quam tot vanis sollicitudinibus excruciatum, pariter et cœlestia perdere bona, et ne terrestria quidem posse retinere. Numquid igitur, inquis, Deo omnem curam relinquens, ipse in utramvis aurem otiosus obdormiam ? absit ; hoc quippe esset Deum tentare. Licet tibi quidem pro statu tuo, pro vocatione et obedientia satagere, citra importunas tamen sollicitudines et animi inhæsiones, ne perinde quasi Deo e medio sublato, ipse tibi tutor solus esse debeas. Sine, quæso, o homo, Deum una tecum curare ac regere, ipsum primo et præ omnibus quærere stude, et ex animi sententia facile tibi succedent universa.

II. *Tim.* 24.

Matth. VI, 33.

Sollicitudinis nimiæ mala quæ.

Sap. III, 15.

Sollicitudo moderata ut necessaria sit.

Decimum est acedia, tepiditas tædiumque in servitio et amore divino : quo fit ut homo cordis sui custodiendi curam nullam habeat, purumque illud a noxiis vanisque cogitationibus non servet. Nam imagines vanaque illa phantasmata rerum in se non malarum, aut etiam inutilium leviumque, non mediocre afferunt impedimentum, et arguunt pectus vanum nulloque Dei amore constabilitum. Cæterum noxiæ perversæque cogitationes et desideria peccandi, quæ cum delectatione quadam, tametsi plenus non adsit consensus, revolvuntur in mente, maximum afferunt detrimentum, Spiritum Dei Sanctum contristant fugantque. Hi duo defectus ex negligentia potissimum et immortificatione originem ducunt, quod nos ipsos sedulo ad divina non exstimulamus, tempusque nostrum in rebus nihili vane consumamus.

Negligentia interioris hominis quam sit periculosa.

Cogitationes inutiles et noxiæ quantum impediant.

Undecimum est gula quædam spiritualis, qua in Dei donis plerique solam voluptatem venantur, nimiumque in iis conquiescunt. Quorum aviditas eo quandoque excrescit, ut in omnibus suis laboribus, orationibus, exercitiis id unum spectent, ut amoris delicias spiritualemque devotionis sentiant dulcedinem, hanc esse germanam Dei dilectionem arbitrantes, aut certe hanc suis deberi meritis et sanctitati existimantes. Alii ex ingenita quadam sibi affectione, mutationibus quibusdam externis ad pietatem charitatemque divinam, ut ipsis quidem videtur, faciliter commoventur, idipsum putantes quam maxime divinum. Verum toto, quod aiunt, cœlo aberrant. Na-

Gula spiritualis quæ, quamque exitialis sit.

turalis quippe est iste eorum affectus, non divinus. Itaque in spiritualem quamdam avaritiam præcipitati, semper plures consolationes, visiones, revelationes appetunt, in quibus tanta cum voluptate proprietateque conquiescunt, ut jam prope modum dona Dei potius quam ipsum donorum largitorem præ oculis habeant. Quando vero casu quopiam istis spoliantur, continuo desides et ad spiritualia quævis fastidiosi efficiuntur. Universa namque ista dona, tam divina quam naturalia, hac potissimum ratione a Deo sunt efflagitanda, ad hoc utenda, ut ad majorem in omnibus mortificationem, ad ardentiorem ad Deum conversionem perveniatur; utque per ea dona veluti per semitam ulterius in Deum tendatur, eique pari fidelitate tam in prosperis quam adversis, sive donet, sive eripiat, plena fide et nuda essentialique charitate serviatur. Ideo enim hæ consolationes incipientibus præcipue, et a mundi vanitate se ad Deum convertentibus conferuntur, ut interim quasi parvuli divinæ consolationis lacte sustententur, donec adolescant in viros perfectionis evangelicæ. Quid multis? Quæcumque a Deo accepimus, quæcumque accipere possumus, nisi in sola sui mortificatione abnegationeque in spiritu et natura, sub altissimo Dei beneplacito constituantur ac fundentur, nil profecto aliud quam natura ipsa propriique commodi quæsitione infecta esse, credenda sunt.

Avaritia spiritualis quæ appetat.

Consolatio spiritualis cur petenda.

Natura a gratia quomodo discernatur.

Duodecimum est profunda quædam intellectus exercitatio, per altissimas tam divinarum Scripturarum quam aliarum artium speculationes, ubi vis appetitiva cum charitate, velut pedissequa cum domina sua, in Deum non transit. Qui tales sunt, non gustant quam suavis est Dominus. Neque enim ea mente exercent se in Scripturis, ut in sui cognitione proficiant, ut se abnegare, aspernari, et Deo ardentibus desideriis unire discant. Ideo vani, inflati sensu suo, philauti, thrasonici efficiuntur, vires et acumen ingenii in rebus nihili consumunt, idque frustra, quod execrabilis sit Deo omnis superbia.

Curiosa studia quam sint fallacia.

Psalm. XXXIII, 9.

CAPITULUM QUARTUM.

Mortificatio vitiorum omnium quam sit necessaria: quomodo ea et in quibus fieri debeat: imago item Christi uti in utroque homine gestanda sit.

Caput vitæ spiritualis est, ut affectus omnes animales per plenam omnium creaturarum abnegationem, in quibus aliquo modo conquiescere solent, mortificentur, divinisque et spiritualibus rebus firmiter addicantur. Quare hujus vitæ tyronem duris perpetuisque conflictibus contra infestas vitiorum suorum phalangas, cum firmo stabilique proposito dimicare oportet: contra superbiam, inquam, vanam gloriam, avaritiam, luxuriam, invidiam, iram, propriæ voluntatis pertinaciam, gulam, verborum operumque levitatem, contraque reliquas vitiorum desideriorumque carnalium acies. Præterea et contra omnem sensualem creaturarum amorem, contra inordinatam temporalium rerum sollicitudinem, contraque omne quod vel Deus non est, vel quo Dei honor pure non spectatur; præcipue vero contra sensualem ad selectas quasdam personas affectum. Similitudo enim naturarum res est omnium maxime periculosa. Proinde die nocteque ab omni peccato ita illibatum se homo custodire debet, ut prudens volensque, imminente etiam mortis discrimine, ne levissimum quidem lapsum admittat, semper in se vitiorum radicem exscindere studeat, quorum non pauca adhuc in cordis penetralibus (quæ aratrum exercitiorum spiritualium nondum attigit) abscondita latent. Hæ sunt pravæ inclinationes ad superbiam, luxuriam, invidiam, iram, concupiscentias sensuales, et id genus alia quæ summos alioqui viros etiam in ætate provectiori, dum hanc radicem exstirpare neglexerant, haud semel supplantarunt. Ad quod autem se homo maxime propensum sentit, huic validiori pugna obviare debet, idque in principiis quam primum intra se talium cogitationes affectionesve

Peccatum quodvis studio vitandum quanto sit.

Radices vitiorum exstirpandæ ut sint.

pullulare sentit, cum plena ab iis ad Deum conversione, ne mora et dissimulatione validiores factæ (brevi etenim maximas impuritatis radices in corde figunt) difficilius jam eradicari queant. Hac ratione quantumvis arduæ tentationes minimo negotio debellari possunt. Sed qui pusilla negligit, pedetentim ad graviora pertrahetur. Proinde quanto diutius sic in corde retinentur, tanto profundius semper radicantur; et quo longius in iis proceditur, eo et periculum majus, et difficilior inde ad Deum erit regressus. Diabolus etiam individuus noster comes, quacumque ingenium nostrum propensum cernit, hac sese callidus immiscens iniquitati vires subministrat, ac veluti leo sævus obambulans omnem captat occasionem, nulli parcit vel industriæ vel labori, centenis nos oculis observat, ut una aliquando hora nos parum attentos, ac aliquam sensuum nostrorum fenestellam temere apertam, ullive cogitationi noxiæ datum locum reperiens, statim clancularius irrepat, nobisque inter otiantes ac securos oppressis, omnem animæ nostræ substantiam violentus auferat.

Tentationum initio cur resistendum sit.

Diabolus quam callide insidietur homini.

II. *Petr.* v, 8.

Cæterum, quum homo christianus a diabolo se superari sinit, tantumdem est ac si armatus miles unius muscæ aculeo sponte se enecandum objiceret. Quare si ita victus ad ignotam illam inferorum regionem decesserit, omnibus cacodæmonibus deridendus despiciendusque propinabitur. Quod sane omnibus tormentis ipsi erit molestius. Tantum autem nobis roboris, tantum auxilii et gratiæ in hoc seculo, si volumus, a Deo impetrare possumus, ut omnibus scelerum turmis rebellare, omnes debellare valeamus. Proinde si omnes inimicos tuos una, quod aiunt, manu prosternere velis, mundum ipsum una cum omnibus peccatorum irritamentis quam longissime fugias, corpus tuum moderate castiges, diabolum fervidis tuis orationibus uras, carnem spiritui subigas, impietatis catenam violenter confringas. Impuram aliquam affectionem vitiosamve inclinationem quam primum ebullire intra te sentis, maxima cum diligentia protinus ab ea avertere, atque ad Dominum in omni necessitate tua confuge, cumque salutifera quadam tui abjectione, ante pedes misericordiæ ipsius, ceu pauper quispiam ægerque mendicus et servus malæ frugi prostratus, ipsi sceleratam istam tuam et immortificatam conscientiam cum humili quodam timore ostende, in eoque permane, ac Domino firmiter confide. Et si confestim non exaudiris, ne protinus animo concidas, sed patienter tolerans, ad externa te solatia verbis aut operibus non effundas, et exauditæ orationis certissimum habes argumentum.

Hostes animæ quo pacto facile prosternantur.

Uti quisque se erga Deum habere debeat.

Rursus semper tribulationum tuarum molestiam piis orationibus Domino revelare, eumque familiariter alloqui disce, qui solus et pius Pater tibi est et fidus amicus, qui tibi omne bonum elargiri, omne malum depellere potest. In ipso totam fiduciam tuam, totam defensionem et patrocinium tuum colloca, et facile tibi succedent universa. Sin vero homini cuipiam mortali, atque adeo vel tibiipsi fidere malueris, in fine verba tibi data oleumque et operam perdita comperies. Præteritorum peccatorum imagines et inclinationes, imagine Domini nostri Jesu Christi, quasi clavum clavo pelles. Si Deus tantam contulit efficaciam herbis atque lapillis, ut corporis morbos vel mitigare vel in totum etiam adimere possint, quantam putas virtutem sanctissimæ suæ contulit Passioni ad animarum ægritudines resecandas? Isthac Passione Domini tui fretus ante pedes Patris tui cœlestis temet prosternens, eumdem per singulos amarissimæ Passionis suæ articulos obsecra ut tibi succurrat. Ob minimam etenim Passionis Christi recordationem, imo vel ob crucifixi Christi imaginem pio quandoque animo inspectam, a munificentissimo Domino singularia tibi retribuentur gratiarum munera. Imaginem formamque Christi in homine tuo exteriori semper circumferes, eamdemque tibi ob oculos figes omni tempore, omni loco, in

Imagines peccatorum uti per Christi imaginem pellendæ.

Imago Christi quomodo sit in homine exteriori portanda.

omni opere, in prosperis, in adversis, intus et foris. Si manducas, intinge panem tuum in roseis ipsius vulneribus ; bibis, in mentem tibi veniat fel et acetum a Domino in Cruce potatum ; lavas, cogita te pretiosissimo Christi sanguine lotum ; cubitum eundum est, recole Christum in durissimo Crucis ligno recubuisse : caput tuum in spineæ illius coronæ cervical reclina. Rursus in interiori homine tuo, in corde, inquam, tuo, impressam semper habebis inexhaustæ illius imaginem charitatis, quæ ipsum sine ullis nostris meritis tanta pro nobis subire et pati coegit. Paupertatis etiam ipsius, humilitatis, mansuetudinis, constantiæ, abjectionis et reliquarum virtutum ipsius catalogus, cordi penitus inscriptus, faciet ut omnes cogitationes, omnia desideria tua in purum ipsius amorem semel transferentur.

Christus uti in interiori homine portandus sit.

CAPITULUM QUINTUM.

Gratiæ Dei uti in homine locus aptandus : quomodo illi collaborandum : lingua, oculi, mens quomodo custodienda : perfectionis item omnis basis quæ sit.

Verum, ut gratia Dei in te peculiarem sibi locum inveniat, teipsum tute juveris, et juverit te Dominus ; occasiones peccatorum quæ te maxime illectant pro tua virili devita ; cogitationes, verba, opera tua vigilanter ubique tam intus quam foris observa ; ratione tua ceu freno cor, aures, oculos, linguam, manus, ne perniciosa efferantur libertate, inflecte; rationem ipsam et intellectum tuum omnia opera tua præcedere sine. Nam ubi sensuum excursus velocior percurrit, ibi fons malorum scaturit. Ante omnia vero linguam tuam a fabulis otiosis, quæ neque ad Dei honorem, neque ad animarum salutem quidquam conferunt, summa diligentia frenare stude. De omni quippe verbo otioso, attestante ipso Domino, reddituri sumus rationem in judicio. Unde dicit et Bernardus : Multiloquium externum graviter est detestandum ; at internum cum Deo colloquium longe est utilissimum. Proinde quum necessario est loquendum, fiat id candido prorsus pectore, verbis gratis, paucis et humilibus, amputata omni diutius garriendi materia. Nulli unquam morosius verbis refrageris. Libens cede alteri vel totam litem, qui contentiosius digladiari paratus fuerit, ut tibi pax cum Deo inconcussa permaneat. Nemini indignationis ansam præbeas ; oculorum vagos circumflexus ubicumque fueris compescas. Plurimæ enim perniciosæ impressiones, motus et irrecuperabilia damna ex incauto oculorum aspectu in animam sæpius invehuntur.

Lingua quomodo sit refrenanda.

Matth. xii, 36.

Bernard.

Oculi uti sint frenandi.

Valeat mundus totus iste ; nam vana cuncta sunt in ipso, excepto Deo solo. Mature Deo famulare qui te docebit veritatem clare, ut in fine ac in senio, multo inde fruaris gaudio. Exordium quidem asperum est et horridum ; ast ubi aliquantisper processeris, usu mollescit. Charitas enim Dei et consuetudo ipsa boni haud exiguam difficultatis partem levant. O si tantum quis laboris impendere velit ad Deum et cœlorum regna assequenda, quantum stulti hujus mundi admiratores exantlant ad congerendas fluxas divitias vanosque mundi honores, dies sane ipsi festus dedicaretur, et ingenti martyrum præmio potiretur. Quamobrem prima cura tibi sit ut mentem tuam, quantum potes, puram, nudam, tranquillam et imperturbatam conserves, ne ulla creatura, ullum vitiosum desiderium, quod cor tuum aliquo modo distrahere mentemque obfuscare queat, eidem imprimatur ac inhæreat. In separatione omnium accidentium, in cordis ac mentis quiete permane. Nulli negotio tibi non commisso temet ingere ; divagationes noxias fuge. Solitudo, quies, recollectio mentis, taciturnitas et vigilans cordis divinæque inspirationis observatio basis est vitæ spiritualis. Postremo, non infrugiferum fuerit hujus militiæ tyroni, virum aliquem Deo charum in hoc itinere probe exercitatum seligere, ad quem omnes ani-

Mens quomodo pura sit servanda.

Basis vitæ spiritualis quæ.

Ductor aliquis tyroni militiæ spiritualis necessarius.

mi sui æstus referat, cui vice Dei obediat, ne videlicet proprio sensui inniti videatur, atque a diabolo, qui se quandoque in angelum lucis transfigurare solet, seducatur. Cavendum tamen ne extra confessionem ineptam aliquam levitatis consuetudinem cum eo contrahat, ne hinc, spirituali illa verecundia sublata, profectus religiosus impediatur.

II. *Cor.* I, 14.

CAPITULUM SEXTUM.

Vitia quænam sint origo omnium malorum: quomodo ea mortificanda sint: quantusque fructus spectetur ex eorum victoria.

Quamvis ob naturæ fragilitatem, universa venialia, quæ vocant, peccata devitare non possumus, desideria tamen et affectiones peccandi per gratiam Dei in nobis bene mortificare valemus. Quod non tam utile nobis quam necessarium est, quum id unum vitæ spiritualis sit initium. Hic operæ pretium est scire, quam longo inter se distent intervallo accidentia, quæ vocant, et stabilia seu permanentia peccata. Accidentia enim ex naturæ fragilitate plerumque eveniunt. Nam homo secum solus agens non affectat quidquam quod sensus suos præter necessitatem oblectare, aut alioqui ad peccandum illicere posset, qualia sunt, vana colloquia, ineptæ societates, fluxi honores, bene pasci, bene vestiri, genio indulgere, et cætera, paratusque est ad nutum Dei omnibus renuntiare quæcumque divinis oculis ingrata esse cognoverit. At occasione habita, facile in ea collabitur, quæ tamen ad mentem rediens amare deplorat admissa, ab omnibus Deo displicentibus perfecte se avertens, et nulli stabili vitio diu sciens prudensque locum in se concedens. Hæc non sunt adeo perniciosa, quoniam accidens solum est vitiosum, proposito et ipso cordis fundo permanente incorrupto: quare et confestim a Deo dimittuntur.

Venialia peccata quæ uti plurimum accidant.

Cæterum, stabilia seu permanentia peccata longe sunt pestilentiora. Nam his obnoxii, non exspectata occasione, ultro ipsi semet ingerunt, et quasi otiosi captant occasiones peccandi, puta ridendi, garriendi, ludendi, genio indulgendi, nova percipiendi, semet efferendi, alios deprimendi, contristandi: nummos, vestes, libros, domos, supellectilia aliave oblectamenta sensuum curiosa acquirendi et possidendi, quorum Deus vera non est occasio, quæque ad Deum scopum commode referri nequeunt. His instupescunt stolidi, his oblectantur: quod aliud nihil est quam creaturæ locum Dei in corde suo tribuere. De talibus hominibus nulla spes profectus esse potest, quamdiu venialium istorum delictorum affectibus penitus mortificandis operam dare neglexerint. Neque quidquam eis aut quam minimum prodest sæpius iterata confessio. Nam licet aliquando videntur pœnitere, non tamen ex cordium penetralibus hæc eorum pœnitentia emergit, omniaque eorum benefacta imperfectione quadam sordidantur. Quibus vitiis, haud secus quam gypso quodam crassissimo, aut bubula pelle, oculi mentis et intellectus eorum ita obteguntur et obcæcantur, ut neque seipsos agnoscere, neque divinam in se gratiam recipere possint. Hæc etenim pellis internos eorum oculos auresque ita obvelat, ut cernere nequeant et audire quid sibi sit conducibile. Sicque totos triginta aut quadraginta annos, specie quadam sanctitatis expoliti incedunt, vitia sua tanquam levia sint minimumque ponderanda, miris strophis palliare et excusare norunt, rem strenue gestam cœloque dignam putantes, si palam letalia peccata non admittant.

Stabilia minora peccata quæ sint.

Cæcitas surditasque spiritualis unde.

Hac stolida confidentia divinæ gratiæ effectui maxima obstacula, ceu muros quosdam vallaque objiciunt, nunquam se Deo ex animo resignare volunt, raro vitam moresque corrigunt. Nam quidquid ipsis dicitur, perinde ac si surdis fabula caneretur, immobiles permanent, opinioni propriæ, quasi serico filo, periculose nimis inhærent; omnis etiam eorum conversatio in letalium peccatorum affectibus qua-

Venialia ex affectu procedentia quantum nocent.

si super os inferni constituta est ; quibus etiam mortalibus peccatis adeo sunt vicini, ut nonnunquam in ea collabantur, priusquam animadvertant. Horum plurimos (nam de palam sceleratis jam non loquor) inopinatæ mortis nexibus videmus sæpissime involvi impræparatos, ac incertos an salutem aliquam a Deo sint consecuturi. Et sicubi semel improvisa mors ipsos peccato mortali obnoxios corripuerit, ibi repente diabolus nullo refragante totos secum ad æternum devehit cruciatum. Hæc vitia, proh dolor ! hodie adeo sunt vulgaria, adeo manifesta, ut nihil supra. Unusquisque jam suos modos, suam consuetudinem sectari ac tueri, suum commodum intus canere, suum solatium quærere conatur sedulo. Heu quantam erit cernere miseriam in die extremi judicii, quando omnium corda aperientur, quando omnia singulorum verba, cogitationes, opera in medium protrahentur, ac dijudicabuntur an Dei honorem magis proximique salutem quam suum commodum et solatium spectarint.

Judicium quam horribile quosdam maneat.

Hebr. x, 31.

Mihi crede, si compertum talibus esset, quam periculosum erit eis quamque horrendum, in ipso mortis suæ articulo, in Dei viventis manus incidere, si modo correctioni morum vitiorumque mortificationi operam sedulam non impenderint, præ intolerabili tremore, toti medullitus obrigescerent, ac die nocteque perpetuos lacrymarum fontes merito exstillarent. Nam et si forte per Dei misericordiam tandem sunt salvandi, plurimos tamen annos in candente illa purgatorii fornace elixi, assati, torti, adeo horribiles luent pœnas, ut si omnia omnium martyrum tormenta, Augustino teste, istis componas, lusus verius quam tormenta dicenda putaveris. Ad hæc si perpenderent, quam copioso præmio frustrentur, ob quodlibet solatiolum, ob exiguam voluptatulam, genio suo contra Dei beneplacitum concessam, sine legitima etiam satisfactione in alteram secum vitam delatam : si hæc, inquam, perpenderent, quantumvis dira tormenta, atque adeo vel mortem ipsam subirent potius, quam ullum minutum delictum in Deum committerent. Quamobrem satis demirari nequeo mortales omnes tam pertinacem sui curam agere, nec naturæ suæ vitiosæ renuntiare, quum tamen vera pax cordis, verum gaudium prorsus nullum sit, nisi in Deo solo. O quam beata est illa anima, quæ sibi mori studet! O quam nitida, quam ab omni vitiorum affectuumque inordinatorum spurcitie fit depurata, quam tranquilla, quam immunis a pœnis, quam aliena est ab omni metu, quam elevata spiritu, quam unita Deo, quam felix in æterna felicitate!

Purgatorii pœnæ quam sint horribiles.

Augustin.

Mortificationis vitiorum neglectores quanto se gaudio spolient.

CAPITULUM SEPTIMUM.

Humilitas vera quæ sit, utque eam obtinere conservareque liceat : quam item nihil sine illa prosit, et e quibusnam eam discamus.

Via regia ad Deum quæ.

Regia ad Deum via nusquam nisi in vera vitiorum mortificatione veraque virtutum exercitatione invenitur ; in qua tamen constanter est permanendum, neque usquam ex ea vel latum culmum sive ad dextram sive ad sinistram declinandum : alias certe deviabit, etiam si quis inter astra cœli per altissimas suas speculationes nidum posuisset sibi. Jam vero qui unquam proficere desiderat, nobilissimam virtutem, humilitatem, fundamentum in corde suo jaciat eamque ad mortem usque mordicus teneat oportet, alioqui nulla spiritualis ædificii structura persistere poterit. Hanc eximiam virtutem Dominus noster Jesus Christus sibi peculiariter elegit, nobisque verbo et exemplo demonstravit, dicens : *Discite a me quia mitis sum et humilis corde.* Hunc et divus Paulus eamdem Christi virtutem appellat : *Libenter,* inquiens, *gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Est autem humilitas demissio quædam, hoc est, profunda quædam animi depressio ante summam majestatem Dei. Ad hanc virtutem

Is. xxx, 21.

Humilitas cujusmodi sit fundamentum.

Matth. xi, 29.

II. *Cor.* xii, 9.

Humilitas quid.

Humilitas quomodo obtinenda.

consequendam opus est, ut ipsemet eam a Deo, a quo omne bonum dimanat, ferventibus assidue precibus efflagites. Deinde ut omnibus animi viribus collectis, studiose pieque inspicias quidnam ipse sit Deus, quodque adeo incomprehense magnus, nobilis et potens sit Deus, ut quidquid voluerit, possit, etiamsi mille adhuc mundi, imo infiniti, essent creandi, regendi, implendi, conservandi, perfecte et sine ullo defectu aut labore, id Deus in ictu oculi, sola voluntate, æque facile posset atque nos manum vertere. Itidem sapientia Dei adeo est inexhausta, ut et sese et omnes pariter creaturas, omnes omnium hominum cogitationes, omnia verba, omnia opera, omnes stellas cœli, omnes oceani guttas, omnia terræ grana, et, ut verbo dicam, omnia et singula penitissime calleat, agnoscat, inspiciat. Rursum adeo immense bonus est, ut perpetua illius fidaque charitas grataque benignitas, qua omnes creaturas inspiciat, amplectitur, diligit, nulla unquam ingratitudine, nullis hominum sceleribus, quæ unquam vel perpetrata sunt vel perpetrari possunt, exstingui vel irritari queat. Deus perpetuo manet æque bonus, æque paratus quibusvis hominibus, etiam scelestissimis, cum magno desiderio subvenire, tantumque præstare boni, quantum ipse est, quantumque valet in perpetuum. Neminem Deus lædere, nulli malum aliquod irrogare, aut vult aut potest. Quamobrem quum commerentibus sceleribus nostris afflictamur adversis, non id divinæ bonitati, sed nobis potius imputandum. Nam quum liberum nostrum arbitrium ad Deum convertere nolumus, id fontem in nobis omnium malorum et afflictionum aperit, obstaculumque ponit ne divinæ bonitatis capaces simus.

Potentia Dei.

Sapientia Dei.

Bonitas Dei.

Adversa quæque quibus solis imputanda.

Præterea vide quam potens, quam bonus sit Deus, ut omnia quæ sunt ex nihilo creaverit, nosque mortales ad tantam gloriam et nobilitatem elegerit, ut plane addubitem quomodo ad majorem nos evehere potuisset. Ad imaginem quippe et similitudinem Dei conditi sumus, cum ipso futuri per gratiam quod ipse est per naturam. Et cum propter peccata nostra perpetuo periissemus æterni incendii fomenta futuri, clementissimus Dominus nostri misertus est, seipsum profundissime humiliavit ut nos exaltaret, humanam nostram naturam assumpsit, ita præclara facinora in ea gessit, tanta virtute, tanta charitate in ea effulsit, ut merito nunquam ea oblivioni tradere, sed die nocteque (patet enim locupletissimus attente observantibus et pie contemplantibus recogitandi campus) toti in iis versari debeamus. Omnium pauperrimus factus est, omnium infimus, vel contemptissimus omnium qui unquam sub cœlo fuerunt vel erunt. Vitam humilem, placidam, sanctam, inculpatam prorsus vixit : post quam tamen omnium ignominiosissimam et amarissimam sustinuit mortem, qualem in cunctis retro seculis nullus unquam facinorosus sustinuit, donec venerandum ipsius corpus lacerum vulneratumque totum, sacrosancti sanguinis vix pauculas quasdam guttas sibi retineret. Hæc omnia pro sceleratis illis peccatoribus, qui ipsum utpote inimici summo odio prosequebantur, quorum aliquot mortis etiam ipsius rei erant, ex tanta tamque ineffabili sustinuit charitate, ut et hodie, si fieri posset et opus foret, pro iis ipsis qui scelerum suorum enormitate iterato eum crucifigunt, iterato mori paratus sit. Hæc mirabilia Christi opera mirabilioraque tormenta mirabilissimæ et immensæ illi charitati, quæ ipsum ad hoc coegit, quamque adhuc erga nos retinet, ne comparanda quidem sunt.

Gen. 1, 26.

Humilitas Christi.

Charitate quanta passus fuerit Christus.

Deinde considera innumera Dei in te beneficia et fidelem ejus pro te curam, quam omni momento ab ipso percipis tantam, ut ne ipse quidem comprehendere queas ; et quod tam paterne tamque liberaliter in universis necessitatibus tuis, in corpore et anima tibi provideat ; quod a tam diversis pressuris et angustiis animi, in quas sæpius incideres (ut sunt varii rerum humanarum casus), nisi divino ipsius

Beneficia Dei quomodo considerandæ.

præsidio assidue fulcireris, te præservet. Quum ad hunc modum humiliter contemplatus es divinæ majestatis excellentiam, qualis scilicet est Deus, qualia pro te fecit, quare fecit, quodque ex mera charitate fecit : non ex aviditate gloriæ, quoniam hinc illi nil gloriæ aut beatitudinis accedit : non ex dominandi libidine, quoniam ipse nostrorum non eget ; tum e regione ad temetipsum oculos flecte, et quis ipse sis attende, quam scilicet ex tuapte natura pauper, miser et plane nihil sis, ex quam vili nihilo prodieris, prius damnatus quam natus ; quodque aliud nihil sis quam fœtidum quoddam dolium, quod omnia sibi infusa corrumpit, conspurcat ac in nihilum redigit ; quodque semper et ad nihilum tendit, et in fœtido nihilo terminatur. Porro quod intus tot vitiis sis adopertus, ut nisi divina gratia te assidue labascentem sublevaret atque etiam præservaret, nescio in quæ horrenda flagitia præceps rapereris, post quæ tandem ad inferos cum omnibus cacodæmonibus æterno concremandus incendio detrudereris.

Psalm. xv, 3.

Nihilei-tatem propriam quomodo quis consideret.

Postremo quod pium illum Dominum, infinitis tuis sceleribus, corde, ore, opere perpetratis sæpius provocasti, fideli illi Patri et Domino ingratus et infidelis fuisti, ipsum adversatus es, illius honorem pure in omnibus non spectasti ; tempus pretiosissimum, ad usuram tibi a Domino concessum, parum utiliter expendisti ; tuam et aliorum animas, sacrosancto Christi sanguine redemptas, tuis sceleribus violenter ei abstraxisti, diabolique servitio mancipasti. Nihilominus tamen tibi pepercit fidelissimus Pater, nec Satanæ ullam in te potestatem, quod optimo jure potuisset, concessit ; tot annos assidue delinquentem maxima cum patientia toleravit, exspectans donec resipisceres ; ab innumeris gravibusque peccatis, in quæ fortasse incidisses, te præservavit : blande leniterque quasi vellicans suis inspirationibus, aut aliis quibus voluit modis sæpius te admonuit, ex scelerata vita ad correctiorem revocavit, ex inimico amicum te sibi fecit (quod sane plus habet negotii quam ipsam mundi machinam ab integro reformare), te revertentem obvio sinu excepit, innumera enormiaque peccata tibi adeo plene ignovit, ut non solum ea tibi non exprobrare, sed ne meminisse quidem eorum velit unquam. Omnia tibi in melius commutavit, et quæ culpa tua collapsa perditaque fuerant in integrum restituit ; tot pretiosa tibi munera largitus est, multoque pretiosiora addidisset, ni tua insigni ingratitudine præpeditus fuisset.

Ingratitudo hominis quanta.

Ad hæc perpende quot hominum millia æterni incendii jam cruciatus ferunt, qui te multo minus Dominum offenderunt, quibus si tantum lucis, tantum gratiæ, tantum beneficiorum, quantum tibi impensum fuisset a Domino, eo miseriarum nunquam detrusi fuissent, sed te multis parasangis longoque virtutum intervallo præcurrissent. Nihilominus tibi adhuc pepercit Deus, illis perpetua sed non injusta censura damnatis. Quibus omnibus imo et pluribus quam vel commemorata sunt vel commemorari ab homine possunt, rite pensitatis, tum maxima cum indignatione contra te conversus, præ rei indignitate quo te vertas ignorabis. Indignum te reputabis sacram ædem ingredi, crucifixique imaginem vel eminus intueri : dignum vero quem ob scelera tua hoc in loco, viventem videntemque tellus ima deglutiat, indignum quem sustentet, cui alimoniam præbeat. Nullum denique statum adeo pudendum, nullam vilitatem adeo contemptam aut abominandam posse reperiri putabis, quam te non optimo jure, si alias rem justa lance trutinare velis, millies commeruisse judicabis. Proinde fastuoso isthoc animo tuo prorsus huni dejecto, ne unam quidem aquæ guttulam sumere, nec levissimum quoddam verbulum temere proloqui, nisi cum humili timore fiduciaque ad Deum audebis. Quin et mirum tibi videbitur, quod te in hac profunda dejectione et indignitate perpetuo non contineas, quod vel exiguam superbiæ cogitatiunculam animum intrare sinas. Imo ignorabis quodnam

pharmacum huic malo imponas aliud, quam ut fidelissimo Domino tuo illud revelans, te et omnia tua illi plene in manus tradas, ut deinceps de te deque omnibus creaturis suis, tam in hoc seculo quam in futuro, faciat quemadmodum sibi collibitum fuerit. Quidquid de excellentia ac fidelitate amoris divini intelligere vales, minimum quiddam, imo nihil est, si ei, quod in se revera est Deus, conferatur.

Rursum quidquid de parvitate, vilitate sceleribusque tuis imaginari potes, præter id quod revera ex se sunt, pusillum admodum est judicandum. Quapropter te quam profundissime humiliabis, abnegabis et sustinebis omnia quæcumque tibi supervenire possunt mala, cogitans quod ob flagitia tua inferni jam tormentis merito adjudicatus esse deberes; reputans etiam te pessimum totius mundi peccatorem, atque ab omnibus talis reputari desiderans, quantum in te est, dignum quidem te agnoscens, quem omnes aversari et affligere debeant, quemve pro pessimis meritis nunquam satis contemnere queant. Lætaberis etiam aut saltem non nimium contristaberis, injuria pressus contemptuque affectus. Qui vero hæc patienter ferre non valet, is profecto nondum sibi plene displicet, is nondum perfecte humilis est, imo superbiæ adhuc radicem intra se occultam confovet. Non solum autem contemni, verum etiam indignus minusque humilis judicari desiderabis, patienter hoc accipiens de manu justitiæ divinæ, quæ talem contemptum tibi supervenire permittit, deque liberalissima ejus misericordiæ manu, quæ omnia in tuum commodum ita disponit. Hinc exorietur in te liber accessus certaque fiducia ad Deum, imo ardens quoddam desiderium Dei, semper ac in omnibus ipsum intime laudandi ac gratias agendi, et non videbis quo pacto sat honoris Deo, sat reverentiæ exhibeas. Nam etsi solus quovis momento tantis laudibus, quantis omnes creaturæ pariter, eum posses extollere, minimum tamen quiddam, imo nihil prorsus esset, si majestati ejus, qua vere omni laude dignissimus est, si munificentiæ ejus, qua nos totos obstrictos habet, conferatur. Quapropter et te satis deprimere, et Deum satis extollere poteris nunquam. Quidquid autem in te boni est, non tibi sed Deo acceptum feras oportet : quidquid vero mali, tibi uni imputandum.

Fiducia ad Deum unde oriatur.

Hujuscemodi excellentiæ fidelitatisque divinæ ad parvitatem infidelitatemque nostram contemplatio, tantum in se habet gratiarum et amorum, ut mirum sit nos præ amoris magnitudine totos non liquefieri, aut aliis de rebus unquam cogitare vel verba facere posse. Nam hæc exercitatio utilissima est et veluti introductoria ad omnium virtutum perfectionem, cordisque tranquillitatem consequendam, quam nulla valet creatura disturbare, quoniam ita profunde se depressit, ut a nulla queat creatura reperiri. Incredibile dictu quam horrendis tentationibus et vitiis divexetur interdum et concutiatur homo christianus, quibus tamen cedere non debet, quin potius in ipsum pectoris sui fundum, in virtutum, inquam, suarum, si ita loqui liceat, nihileitatem profundissime demersus, universam hanc turbidam tempestatem supra se transire permittat, universas dæmonum acies, cœlum, terram, et quidquid in eis est, acriter ipsum oppugnare sinat. Omnia ista adeo illi non oberunt, ut mirifice conduxerint etiam, si in propriæ vilitatis contemplatione, inque virtutum suarum nihilo, cum humili quadam subjectione sub Deo, subque omnibus creaturis, per veram abnegationem contemptumque suiipsius, se continere ac sepelire valuerit. Nam tum Deus pro ipso decertabit, sublimitate sua ad istius humilitatem dimissa. Ecquid multis miser distraheris ? Istud unum tibi est necessarium, quod et e cœlo lapsum credidit antiquitas, *nosse teipsum,* quisnam sis.

Exercitatio utilissima.

Tentationes vincendi modus optimus.

Nosce teipsum.

Valeant omnes artes, discedant curæ multiplices; id unum disce solum, et totius eruditionis arcem occupasti. Hæc etenim humilitas virtus est adeo excellens, adeo præclara, ut verbis consequi nequeas, quæ

Humilitatis excellentia quanta.

et quanta homo vere humilis a Deo impetrare possit. In tali namque homine dona operationesque Dei nullo unquam obstaculo aut impediuntur aut repelluntur : atque ideo ad culmen perfectionis a Domino deducitur. Porro quæcumque Dominus de ipso facere voluerit, quidquid ei supervenire permittit, id totum, perinde ac vividum quoddam instrumentum Dei, tranquillus ipse patitur, non agit. Nam et omnia cum gratiarum actione nude accipit de manu Domini, et omnibus tamen existimat se indignum. Infirmitate premitur, suscipit de manu Domini, ad utilitatem suam, gratias agens. Incolumitate lætatur, itidem Deo gratias agens ad divina obsequia haud segnior accurrit. Contemnitur, majori se contemptu dignum ducit. Honoratur, haud se tali dignatur honore, sed tanto se magis deprimit, conscius propriæ infirmitatis. Omnibus divinæ pietatis beneficiis peccando seipsum plane indignum reddidisse ingenue confitetur.

Humilis vere indicia quæ.

Donis Dei non solum non extollitur, verum etiam satis demirari nequit insignem divinæ bonitatis erga se indignissimum peccatorem munificentiam, ac cum ingenti gratiarum actione ea dona de sola Dei gratuita benignitate suscipit, juxta quod Deus bonus est, idque gratis. Ita tandem principium veritatis est displicentia sui. Sui autem displicentia emendationem semper præcedere debet. Nam quo pacto emendabo quod antea non displicuit? In omni tribulatione efficacius pharmacum nullum est, quam abnegare, abrenuntiare, aversari seipsum.

Displicentia sui quid frugis in homine conferat.

Quum igitur alter te contemnens, id facit, quod tute tibiipsi merito facere deberes, is adeo non officit, ut adjumento etiam tibi sit, viamque sternat ad consequendam salutem. Mihi crede, non tibi melius aliquid fieri potest, quam corripi, contemni, contumelia affici, modo ea recte, quemadmodum par est, utaris. Quoties quis corde agnoscit, et ore confitetur se vilissimum peccatorem, reum damnationis perpetuæ, tunc præcipue veræ justitiæ verissimum jecit fundamentum, Deoque concordat, mox liberandus per eum. At vero quoties se justum, aut alioqui aliquid esse autumat, mendax est, et ab æquissimo justitiæ vindice condemnabitur. Nam quod tam præclara Dei dona nullum in nobis locum inveniunt, arrogantiæ nostræ vitio fit, non solum in spiritu, verum etiam in natura. Quanto profundius nosipsos humiliamus, tanto nos Deus magis exaltat : contra, quanto nosipsos magis erigimus et amamus, tanto nobis Deus magis elongatur, secundum gratiam, inquam, munificentiamque suam. In multis sane mortificari debet natura, priusquam talem quis essentialis humilitatis habitum in corde suo acquirat, ut sine labore ad vilia et contempta suapte sponte feratur, utque honor ei dolor, et confusio consolatio videatur. Unus tamen naturaliter altero propensior est ad humilitatem, castimoniam cæterasque virtutes, atqui ob id sanctior est nihil. Sed qui abundantiori ad Deum fervet charitate, quique accuratius et divinam observat voluntatem, et observando rebus ipsis pro sua virili, per veram sui abnegationem, satisfacit, is demum vere religiosus, vere Deo charus omnium calculis judicandus est. Haud curat Deus quis qualisve aliquando fuerit homo, aut ad quæ natura propensior, quamve præclara exerceat facinora, quantum exantlet laborem : sed quanta polleat charitate, quam rectam ad Deum habeat intentionem, et quomodo ex illis operetur. Charitas Dei nunquam est otiosa : operatur magna ubi est; si vero operari renuit, charitas non est. Aliqui etiam ingenitum sibi habent dulcem quemdam affectum ad summum bonum, sed quantum seipsos abnegant, et pro viribus secundum hoc operantur, tantumdem etiam habent divinæ charitatis, et nihil amplius.

Religiosus vere quis.

Charitatem Deus maxime requirit in homine.

Gregor.

CAPITULUM OCTAVUM.

Abnegatio voluntatis propriæ quam sit necessaria : quænam ea revera sit : quæ

item exigat, et perfectionis quantæ sit occasio.

Abnegatio quæ.

Ex virtute humilitatis pullulat virtus obedentiæ ac submissionis propriæ voluntatis sub Deo, subque omnibus hominibus propter Deum. Per hasce siquidem virtutes homo se funditus discet abnegare, aversari, liberumque suum arbitrium a Deo sibi donatum, imo vero et seipsum, hoc est, quidquid ipse est, quidquid suum est, quidquid ei accidere, quidquid supervenire potest, in tempore et æternitate, totum id discet relinquere, resignare, offerre altissimo beneplacito Dei ; ipsumque Dei beneplacitum in faciendis et omittendis, in patiendis et fugiendis, et omnibus in rebus intus strenue observare studeat, ut quidquid a Deo præceptum, quidquid ei placitum fuerit, rite peragat : contra, quidquid ab eo prohibitum, quidquid ei minus gratum esse noverit, omittat. Porro ad quæ frequentius a Deo se invitari sentit, ea sola sequatur, propriamque voluntatem animique propensionem pro viribus atque ingenio compescat, ac propter Deum derelinquat. Ad hæc se sponte subjiciat atque obediat, non solum Superioribus suis, verum etiam omnibus quibuscum agit et conversatur, demisso quodam obedientique animo , voluntariaque promptitudine ad quævis honesta et licita perficienda, cum violenta abnegatione et mortificatione inordinati amoris sui propriæque voluntatis, semper dicens cum Paulo : Domine, quid me jubes facere ?

Obedientia vera in quo consistat.

Act. IX, 6.

Caveat etiam summopere ne quidquam ex propria faciat voluntate, sed tota fiducia sua in Christo solo collocata, nulli privatim nisi dilectissimo Domino suo placere appetet, ob nullam rem unquam mœrore afficiatur, nisi qua Domino Deo suo displicuerit. Omnia de manu providentiæ divinæ sine medio aliquo nude pureque accipiat, non a creaturis, quæ non nisi instrumenta sunt Dei. De omnibus etiam accidentibus, sive grata ea sibi fuerint sive ingrata, Deo gratias agat, qui hæc omnia operatur, et fieri permittit ad commodum ipsius. Quæcumque viderit vel audierit, quæcumque rescierit, quantum potest ad summum Dei honorem referre studeat, omnia undecumque sibi advenientia accurate perlustret, ut optima quæque inde sibi eliciat. Hic jam summa vigilantia, summa sui observatione, totis etiam animi et corporis viribus opus est, priusquam perfecte se quis relinquere, ac Dei potissimum honorem in omnibus investigare possit. Ita demum Deus in omnibus suis creaturis, sceleratis et justis, æqualiter invenitur, qui communis earum omnium est Conditor, conservator, essentia.

Voluntas propria quomodo abneganda.

In omnibus quoque relucet ejus omnipotentia, sapientia, misericordia, justitia, etc. Est enim Deus superessentiale bonum, quod unicuique creaturæ vicinius ac penitius est, quam ipsa sibi : contra cujus voluntatem vel fieri vel uno momento subsistere plane potest nihil. Quare illi quam remotissime absint oportet, qui divinæ voluntati odiosius semper obstrepunt et reluctantur, omnia ex sua ipsorum sententia fieri volentes ; iis talis pax est, qualis in inferno esse potest, hoc est, prorsus nulla, sed perpetua potius anxietas æterni cruciatus. Cæterum homo, qui perfecte omnibus renuntiavit, probe respondet Deo, semperque pacem sibi habet familiarem, tam in tristibus quam in lætis rerum successibus. Deus enim ibi plane præsto est, universa hæc faciens, universa hæc ipse existens. Quomodo igitur inflicta tribulatio intolerabilis ulli videri possit, in qua Deum ipsum conspicit, in qua Deum ipsum invenit, in qua Dei voluntatem perficit, et propriam voluntatem prorsus non agnoscit ? Talis homo in hoc seculo simul atque amœna paradisi voluptate perfruitur, plurimisque occultis consolationibus a Deo reficitur. Quæcumque ei accidunt, quæcumque non accidunt, quidquid Deus per creaturas suas operatur, quidquid non operatur, id totum illi prosperrime cedit.

Deus quid.

Pacem quomodo quis semper habeat.

Ad veram quoque abnegationem attinet, ut voluntatem suam quilibet sub Deo et sub hominibus pure propter Deum, sine

Abnegatio vera quid requirat.

mora, sine retractione, hilari corde subdat ac resignet in omnibus illis quæ divinis jussis manifeste non repugnant, idque citra ullum delectum hoc vel istud libenter vel illibenter faciendi vel omittendi. Hic namque et natura profundissime deprimitur, et spiritus sublimissime exaltatur. In illo Christi verbo, quo ait: *Pater, non mea sed tua voluntas fiat,* totius nostræ salutis cardo consistebat. Præstantissima autem Deoque gratissima oratio est ista: *Dona mihi, quæso, Domine, ut altissimum beneplacitum tuum in omnibus circa me perficiatur.* Hæc precatiuncula, verbis quidem permodica, omnia transcendit, adeoque cœlum ipsum penetrat. O quam jucundum est, semper subjectum esse summæ voluntati Dei, eamque ante omnia, post omnia et in omnibus amplecti. Quid est ergo homo propriæ voluntati deditus, nisi qui cum Deo, cumque piis omnibus nullam prorsus communionem habet, sed alienus est totus? Quæcumque sibi semel persuasit, iis adeo instupescit, ut inde avelli penitus non possit; quod profecto non aliunde quam ex superbiæ radice originem ducit. Hinc fit ut et plurimos semper habeat delectus, pacem nullam, gratiæ item divinæ capax non sit. Ex propria namque voluntate, sicut ex matre filia, inquietudo discordiaque omnis nasci solent, sive id sciatur sive ignoretur. Quamobrem primo omnium tibiipsi bellum inferas, inordinatoque te amore prosequi dimittas, et universa dimisisti. Sic demum speciosa libertate potitus, tuiipsius victor efficieris. Quid autem speciosius esse potest homine sui victore suique compote? Mundus et cacodæmon, hostes nostri perpetui, haud nos aliis copiis oppugnant quam nobisipsis. Proinde primo omnium contra teipsum aciem dirige, et universos hostes tuos debellasti.

Luc. XXII, 42. — Oratio optima quæ. — Voluntati propriæ deditus qualis quis sit. — Inquietudo omnis unde oriatur.

Quum variis tribulationibus, injuriis, lædoriis opprimimur et divexamur, non tristandum nobis, sed exultandum potius est: opprimitur enim et proteritur acerrimus ille hostis, proprietas nostra; spoliarique incipimur eo quod antea privatim et quasi peculium possidebamus. Quid, oro, ingratius, quid odiosius esse potest proprietate illa nostra, quæ universas calamitates in caput nostrum convehit, quæ obstaculo nobis est, ne Deum cum divitibus donis suis suscipere mereamur? Quisquis per minimam etiam abnegationem voluntati propriæ renuntiat, is, tametsi haud ita videatur, verissime sua voluntate perfruitur, Deoque omnium longe fit gratissimus, gratiæque suscipiendæ maxime idoneus. Et quemadmodum homo propriæ voluntati addictus difficulter se abnegare valet, mavult enim ut sibi potius obsecundent alii, quam ut ipse aliis obsequatur: ita e diverso homo propriæ voluntati demortuus, aliis mavult morem gerere, alios tolerare, aliis obedire, quam imperare. Superbia quippe, ambitionis mater, in ipso semel exstincta est. Deus etiam in tali homine pro voto suo operans, ad perfectionis culmen eum adducit. Si regnum quoddam, imo si universum quis mundum relinqueret, ac seipsum inordinato amore possideret, nihil omnino reliquisse putandus est. Contra, qui se, ut aiunt, relinquit, huic non opes possessæ, non honores exhibiti, non amici familiares quidquam obsunt, quoniam mente iis non inhæret, ac paratus est libenter omnibus renuntiare, quoties id honoris divini poposcerit ratio.

Proprietas sua quanta homini mala inferat. — Opes honoresque cui non obsint.

Divitiæ, bona valetudo, corporis robur, prudentia, paupertas, ægritudo, tribulatio, hæc omnia dona sunt altissimi Dei, quibus pii quidem hic utuntur ad honorem Dei, impii abutuntur ad damnationem suam perpetuam. Scire desideras an te vere abnegasti? Audi: si ob confusionem, dispendium, aut aliud quid istiusmodi privatim te attingens, graviori mœrore corriperis quam si alteri cuilibet accidisset, id certissimum est argumentum, te privato adhuc amore infectum esse, ac nondum perfecte abnegasse teipsum. Nam qui umbraticas istas opes nimio mœrore deplorat amissas, hoc ipso testatur se indignum earum fuisse possessorem, dum quod solius erat Dei, id sibi peculiariter usurpare voluit. Qui

Abnegationis veræ argumenta quæ.

vero propter confusionem vel contemptum plus æquo excandescit, hoc argumento se revera omni confusione declarat dignissimum, dum honorem soli Deo debitum sibi adscribere conatur : amor etiam creaturarum nondum in eo perfecte exstinctus est. Christus namque ait : *Si quis vult post me venire,abneget semetipsum* (hoc est voluntatem suam) *et tollat crucem suam quotidie et sequatur me.* Hæc est via regia ad æternam felicitatem. Quamobrem vigilanter attende tibiipsi, et ubicumque te et quæ tua sunt nimium quæris aut invenis, ibi ocius fac abneges sive relinquas teipsum. Nam quanto celerius te abnegaveris,tanto poteris facilius,et quanto frequentius, tanto exercitatius. Quocumque enim modo egeris, sive distuleris rem, sive maturaveris, nisi a tui abnegatione vitiorumque mortificatione adorsus fueris, ad nullam bonam frugem unquam pervenire poteris.

Matth. XVI, 24.

Via regia ad æternam felicitatem quæ.

Quantum te et creaturas universas abnegas sive exis, tantum Deus cum omnibus donis suis se tibi insinuat sive intrat. Contra, quanto creaturarum amor te magis opplet et possidet, tanto Deus remotius excluditur. Rursus, quanto tibi et vitiis tuis perfectius mori studes, tanto Deus in te magis vivet, tantoque ei similior efficieris. Itaque quo plus est mortificationis, eo plus est in homine divini saporis. Et qui vitiorum suorum fasciculos deprimentes promptius abjecerit, is sublimius exaltabitur, Deoque familiarius per charitatis vinculum conjungetur, omnium calculis judicatus sanctissimus. Quare nullis parcas impensis, nullis laboribus : relinque omnia propter omnia, et invenies omnia in omnibus,invenies veram cordis tranquillitatem, nulli facile perturbandam , quantum in Deo fundata est. Nam quidquid privatam spectantes utilitatem immenso dolore et labore investigamus,id nosipsos abnegantibus.Deoque adhærentibus abunde suppeditatur Non tam attendere homines deberent qualia operantur, quam quales ipsi sint. Si ipsi intus sinceri sunt, itidem et opera erunt. Animus enim religiosus recta intentione ad honorem Dei suspensus universa opera sanctificat. Si nos totos Deo resignaremus, ipsoque freti, omnia tam intus quam foris nobis advenientia intrepidi exspectaremus, omnia nobis tam essent certa, quam sunt ipsi Deo : et tum demum gustaremus quam suavis est Dominus. Verum rarissimi, proh dolor, sunt hodie, qui se voluntati divinæ penitus resignant atque submittunt, sive hoc attendant ipsi, sive ignorent. Siquidem vehemens ille impetus, fervor et desiderium Dei jam plane in nobis refrixit, nec aliquis est qui Dei causa quidquam molestiæ perpeti amplius, nemo est qui adeo se totum abnegare aut relinquere possit, ut non adhuc abunde habeat quod relinquat. Una Salutatio angelica cum plena sui abnegatione ad honorem Dei prolata, Deo est acceptior quam integrum psalterium cum voluntate propria suique confidentia millies decantatum.

Pro mortificatione ut nullis parcendum laboribus.

Resignatio vera quæ.

Psalm. XXXIII, 9.

Abnegatio sui quantæ sit excellentiæ.

Si post perfectam etiam tui abnegationem, ut interdum fieri consuevit, incauto tibi verbum aliquod asperum aut iracundum elabatur, non est quod hinc animum despondeas ; id Deus tuo commodo fieri permittit, quo tuam sic imbecillitatem clarius tibi ob oculos ponat. Ad mentis elationem te incitante diabolo, quam profundissime in maximam vilitatem aut nihileitatem meritorum tuorum teipsum dejicies, ut sic subsidant tibi arrogantiæ cristæ : ac humilieris tam coram te quam coram hæc audientibus. Nam si patientiam ac mansuetudinem tuam foris ostentasses, forte in mentis elationem sublatus fuisses. Proinde quum vigilare delectat, somno quandoque indulgendum erit ; quum jejunare cordi est, manducandum, etc : hæc , omnia ad prædictam vilitatis tuæ considerationem viam tibi sternent.

Homo vere sibiipsi abnegatus, qui et se et omnia sua penitus reliquit, is adeo firmiter in Deo fundatus est, Deoque ipso adeo circumdatus est , ut qui attingere ipsum velit, Deum prius attingat oportet. Hunc etiam si quid pati necesse erit, si

quid ei accidet unquam, ab auctore Deo, et per Deum prius ipsi accidere debet, unde et saporem divinum longe dulcissimum in Deo conquirit. Nam sicut ad Deum nullum appropinquare malum, ita ab eodem nulla potest dimanare amaritudo. Quisquis ad istum modum se abnegat, huic nihil prorsus obesse potest, non confusio, non afflictio, non infernus, non diabolus, non quidvis aliud. Quoties autem in similitudinem quamdam Dei transit homo, quod scilicet ita charus ei fiat Deus, ut se totum, quantus est, homo abneget, nec aliud quidpiam in tempore vel æternitate, quam solum illum Deum suum desiderat, hic plerumque omnium peccatorum suorum consequitur veniam pleneque ab iis (etiam si omnia omnium hominum flagitia solus perpetrasset) liberatur. Omnia namque hominum flagitia ad inexhaustam Dei misericordiam, ne tanta quidem sunt, quanta unica aquæ guttula ad oceani vastitatem. Nec sane parvo constat, priusquam ad sui perfectam quis abnegationem pertingat. Nam natura quæ sua sunt semper quæritans, non nisi labore improbissimo mortificari valet. Ita tandem abnegatio ista et relictio sui regia est ad Deum via, et ad ipsum verticem perfectionis evangelicæ.

Resignato homini obesse nihil posse.

CAPITULUM NONUM.

Charitas fraterna quomodo probetur : quam sit ea necessaria : misericordia cujusmodi in alios exercenda : quantis item periculis sese subjicit qui alios temere judicat.

Charitas fraterna in quo consistat.

Quisquis Deo per charitatem conjungi desiderat, mortales universos universali quadam flagrantique charitate diligat oportet, ut eos ad æternam felicitatem pertrahat. Corde quoque sit mansueto, clementi, materno, quod compassionis affectu facile moveatur, et omnis paupertatis, miseriæ, imbecillitatis omnium hominum particeps sit. Se quoque totum aliorum necessitatibus subveniendis, citra ullam personarum exceptionem, effundat. Aliorum prosperitatibus congavisus, Deo inde ex animo gratias agat, malis eorum condoleat : sicuti Christus testatur dicens : *In hoc cognoscent omnes, quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad invicem ;* et : Beati misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus ; et : *Qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* Si igitur multum misericors fueris, multum etiam misericordiæ consequeris ; si parum misericors fueris, parum misericordiæ consequeris ; si omnino misericors non fueris, nihil omnino misericordiæ consequeris. Breviter, quales vis ut tibi peccatisque tuis se Deus exhibeat et homines, talem te exhibeas fratri tuo et peccatis illius.

Joann. XIII, 35. *Matth.* VII, 2. *Luc.* VI, 38.

Misericordia quomodo exercenda sit erga proximum.

Ingenium semper habeas, favorem et affectum omnibus et singulis hominibus subveniendi ; et ubicumque proximum tuum seu interna seu externa aliqua tribulatione inveneris oppressum, ibi vera animi compassione opem ei et consolationem a Deo exorabis. Sin vero ipse vel consilio vel auxilio prodesse misero quiveris, quantum potes non omittas. Si modicum præstare potes, modico etiam succurras, atque adeo, si aliud nihil potes, vel placido humanoque verbo miserum consoleris, et propitiam tibi propterea experieris Domini tui clementiam. In unoquoque homine sanctissimæ Trinitatis imago veneranda ; et incidentes menti adversus proximum amarulentiæ melle charitatis divinæ condulcorandæ, et e vestigio expellendæ. Nemo aspernandus, nemo quantumvis infamis aut flagitiosus temere judicandus : quin potius seipsum lynceis oculis homo totum perlustrare debet, ac quod in eo splendidum videtur, omnibus modis extenuet, defectus tamen negligentiasque suas maximi ponderet. Proximus autem candidis oculis inspiciendus, virtutes, si quas habet, in cœlum usque sustollat, ex musca, si fieri potest, elephantum faciens : vitia illius excuset, contegat, omnia in melius interpretetur ; quæ coram proferre non audet, ea nec a tergo susurret. Opus parum

Aspernandus cur unquam nemo sit.

in se honestum, recta intentione, qua forte fieri potuisset, excuses, aut alioqui humanæ naturæ imbecillitati imputes, aut certe Deum ad illius commodum id ita forte permisisse. Denique quod modo forsitan resipiscens, Deo reconciliatus sit, teque multo humilior et sanctior effectus. Postremo, quod si tu tot tentationibus objectus, tot irritamentis provocatus fuisses, nulli dubium quin multo fœdius corruisses. Ad hunc modum apiculæ instar ex omnibus optima quæque colligere studebis.

Temeraria judicia reprehenduntur.

Mirum quam plerique ad alios dijudicandos sunt oculati, quam severi aliorum censores, quam sibi pulchre Mævii, qui dum in aliis omnia ad vivum reformare student, et se pariter et alios hæc cum peccato audientes perdunt. Quod profecto non nisi ex sui vana complacentia et aliorum intolerabili contemptu originem habet. O Pharisæe cæce, qui alium judicas, teipsum non judicas? Tune lynceus perspicis quid in intima fratris tui mente absconditum latet? Quis malus genius tibi indicavit, quo itinere Deus illum ad gratiam suam deducere aut ad se vocare velit? Quod sibi uni reservavit Deus, quod intimis ipsius oculis duntaxat perspicuum est, idne tu (si Superis placet) pro tui capitis somniis hic nobis proferes in medium? Proh stolidam temeritatem et temerariam stoliditatem! Si ulla esset in te sanæ mentis mica, isthinc coram Deo et omnibus Sanctis pudore totus suffundereris. Non enim hominis alicujus arrogantis, sed divinæ solius virtutis omne est judicium. Hæc temeraria alios judicandi tyrannis, quantas quotidie strages, quanta mala inter homines concitet, ne Demosthenes quidem oratione ulla explicare queat. Si quid habes adversus fratrem tuum, si iratus tibi fuit sine causa, si damnum aliquod intulit, læsit, contumelia affecit, vel qualecumque tandem illud sit, mansuetudinis antidoto protinus illi obviando, corde placido et misericordi in charitate Dei illum alloquitor, et si res ita poposcerit, aut tempestivum fuerit, increpato, sed modeste, ne unum vulnus curare studens, mordacibus dictis decem ei contra infligas. Si Deus te peccatorem tolerans exspectavit in multa mansuetudine, ut resipiscentem aliquando salute bearet æterna, quid magni fuerit si tu idem facias proximo tuo? Ne igitur fratrem tuum asperneris, sed si lapsus fuerit, lacrymas potius pro illo ad Deum effundas, quemadmodum et pius Dominus pro tuis sceleribus lacrymari dignatus est in Cruce. Alioqui certe supra quot homines te modo erigis judicando ac condemnando, tot etiam judiciis subjicieris. Quapropter citius linguam tuam mordicus arreptam proprio dente dilaniare deberes, quam temere aliquem judices, verbis duris irrites, contristes, aut ore vipereo obtrectes.

Hebr. v, 7.

Judicium omne temerarium quantopere cuique execrandum.

CAPITULUM DECIMUM.

Quomodo vita et Passio Servatoris meditanda sunt et imitanda.

Dominus noster Jesus Christus passus est pro nobis, relinquens nobis exemplum ut sequamur vestigia ejus. Itaque cum Christus ipse sit ostium et via, qua itur ad Patrem, et hunc qui sequitur, non ambulet in tenebris: ideo summa cum dilectione inspicere, perpendere, animoque insculpere debes sanctissimam vitam, suavissimam doctrinam, amarissimam Passionem crucifixi Domini tui, ut ipsum imitando, per hæc illius corporalia, ad ejusdem divinitatem assurgas. Ut igitur Christo conformeris, Deo teipsum offeras oportet, ad libenter, æquanimiter et, ut ita loquar, christiformiter, in vera mortificatione, sufferenda pro honore amarissimæ Passionis ejus, omnia adversa, omnes tribulationes, omnia pericula tibi, ipso permittente, tam interius quam exterius supervenientia; flagrantibus quoque desideriis ab ipso postulare debes, ut mortis suæ imaginem in corpore et anima tua, pro summo honore et voluntate sua effigiare dignetur, sive id gratum tibi fuerit sive ingratum: ipsa enim meditatio vitæ et Passionis Christi

I. *Petr.* II, 21.

Passio Christi cur meditanda.

Meditatio vitæ et Passionis Christi compendium salutis.

compendium quoddam est ad ipsam Theosophiam, ad animæ salutem, ad omnia bona; nam in prosperis hominem deprimit, erigit in adversis, ad omnes fortunæ lascivientis casus sui similem facit, ab omni malo avocat, ad omne bonum provocat. Quid multis? quantum in attenta Passionis Christi meditatione boni consistat, hactenus perspectum fuit nemini. Ipsa est liber vitæ, in quo, veluti divite quodam penu, quidquid libet invenire licet. Et si omnes omnium libri una cum ipsis præceptoribus igne ferroque interiissent, in sola tamen vita Passioneque Servatoris satis superque eruditionis suppeditaretur nobis. O beatum illum hominem, qui vitam et Passionem Christi veluti scopum sibi semper ob oculos figit. Deus bone! quantam sapientiam, quantam gratiam, quantam peccatorum suorum remissionem, quantam cum Deo pacem hinc sibi promereri et conciliare potest! Si molesta tibi fiunt exercitia alia, ad Passionis Christi meditationem confuge, eam præsenti memoria semper recogita. Nam si omnes adversitates, omnia opera tua conformare, Deoque in unione innocentissimæ vitæ et amarissimæ Passionis Filii sui offerre assuetus fueris, nil plane erit quod tibi durum aut onerosum videri possit. Christus siquidem crucem tecum portabit, meritaque tibi Passionis suæ ad hoc impartietur. Cum divinæ æquitatis censura nullum, quantumvis exiguum malum, sinat inultum, quid faciet homo peccator innumeris sceleribus adopertus, qui universo vitæ suæ tempore justitiæ divinæ satisfaciendæ solvendo esse non potest, sed in candenti illa purgatorii fornace infinitis annis novissimum solvere quadrantem compelleretur? Heu, quis esset illorum malorum finis aut modus? Omnia, inquam, ista per innocentissimam Christi Passionem minimo negotio evitare poterit. Quo pacto? adeo, inquam, pie et humiliter Deum hunc sibi præclarum Passionis Christi thesaurum exorare, adeoque fortiter se a peccatis omnibus ad Deum convertere potest, ut diutini multorum annorum cruciatus, unico temporis momento, perfecte sibi condonentur.

Fructus meditationis Passionis Christi.

Quum igitur morti vicinus, retroactæ vitæ recordaris vanitatem, peccatorumque tuorum multitudine magnitudineque territus, quo te vertas ignoras, hoc consilium nostrum ex Sanctarum Scripturarum ipsiusque Veritatis promptuario allatum, si securus mori velis, amplectere. Ecclesiæ sacramentis, si habere potueris, rite perceptis, crucifixi Domini tui imaginem tibi ob oculos pone, hanc attentius intuere, hanc pectori imprime, brachiis amplexare, et te totum in rosea misericordiæ ipsius vulnera immerge; in his requiesce, obsecrans ut in his sanguinolentis vulneribus, per divinam ipsius virtutem, ab omnibus flagitiis tuis abluaris, pro gloria ejus et tua maxima necessitate: sicque totus cruore tinctus de Bosra ascendens, teipsum Deo summa cum fiducia resigna ac devove ad quævis acerba atque adeo mortem ipsam pro honore mortis ejus libenter sufferendam; spiritumque tuum in propitias illius manus commenda, ut de te faciat in tempore et in æternitate quidquid sibi visum fuerit. Sicque certus esto per fidem christianam, quæ fallere nescit, ab omni medio te purgari ac secure moriturum. Verum si omnino certus esse velis, peccata omnia studiose devita Deoque adhære, dum adhuc sanus robustusque es, et hujus tam inæstimabilis gratiæ in hora mortis tua particeps efficieris.

Securus quomodo quis moriatur.

Is. LXIII, 1.

Passionis autem Christi recordatio, quum vacat, non est perfunctorie transcurrenda, sed cum intimo amoris affectu et lacrymabili quadam compassione recogitanda. Si tristes lacrymas exstillare nequis, hilari saltem gratiarum actione ob immensa bona in ea reperta, illam revolves. Si ne hoc quidem præstare potes, tum Deo ad honorem ejus in ariditate cordis tui committes, et nihilominus æque gratum ei erit. Porro in ipsa meditatione non id solum attendendum, quomodo Christus omnium hominum sit nobilissimus purissimusque, verum etiam quomodo idem sit potentissi-

Passio Christi quomodo meditanda.

mus Deus et Dominus omnium, qui cœlum et terram, et omnia quæ in eis sunt, solo verbo creavit ex nihilo, soloque verbo in nihilum redigere potest, quique in seipso superessentialis et superintellectualis existit.

Quomodo scilicet hic talis ac tantus Dominus adeo sese dejecerit, adeo, fere dixeram, in nihilum redigi voluerit, idque vilissimæ suæ creaturæ causa, ut merito totus pudore cooperiri debeas, quod ulli unquam intra te, miserrime peccator, superbæ cogitationi aut vanæ locum dederis.

Tripliciter meditanda.

Trifariam vero est Passio Christi meditanda. Primo, opus Passionis in se, quid scilicet passus est, ut ex corde compatiaris Domino tuo, in paupertate, ærumnis, æstu, gelu, persecutione, tribulatione, in vinculorum colligatione, flagellatione, coronatione, contumeliis, sputis, convitiis, Cruce, morte. Secundo, modus virtutibus præditæ inculpatæque vitæ et Passionis ipsius, quomodo scilicet passus est, ut in paupertate, obedientia, humilitate, mansuetudine, adversitatum tolerantia et charitate reliquisque virtutibus, Dominum tuum pro viribus studeas imitari. Tertio, causa quæ illum ad hoc coegit, nempe fervida illius fidaque erga nos charitas, quam copiosissimam nobis demonstravit, hanc potissimum ob causam, ut illum redamantes, salutem consequamur æternam. Solius namque charitatis impulsu, ignominiosissimam pertulit mortem, tormenta passus est maxima, nullis martyrum tormentis comparanda: adeo ut ne minima quidem pretiosi sanguinis gutta in toto ipsius sacrosancto corpore superesset; adeo etiam horrendo, adeo exquisito suppliciorum genere pati voluit et mori, ut si feram quamque bestiam tot cruciatibus coram se divexari vir pius conspiceret, non compati non posset. Quid? qui in tantis doloribus tantillum non habuerit levaminis quo plagis lividum spinisque obsitum caput reclinaret, sed tribus clavis tota illa venerandi corporis moles deorsum sidens, pro nobis hærebat, præ intolerabili dolore totus in se exarescens, totus circumventus laqueis mortis, foris despectus, intus desolatus.

Opus Passionis quid.

Modus, quomodo.

Causa quare.

Christus omni consolatione destitutus.

Nonne hæc tibi merito crudelissima videntur? Sane. Adeo enim omni consolatione suavitateque interna privabatur, ut ad extremum usque amaritudinis punctum derelictus fuerit. Pendebat lacrymantibus oculis, scaturientibus vulneribus, expansis brachiis, perfluentibus per omnia membra venis, in extrema amarissimæ mortis necessitate constitutus; usque ad mortem enim perfectam Patri suo obedientiam exhibuit. Quibus doloribus et tormentis quid excogitari potuit intolerabilius? Atque hæc tamen omnia ex tam fida charitate pro nobis sustinuit, ut nobilissimum illud Cor suum transfodi ac aperiri passus sit, ne quidquam sibi retinere videretur, quod nobis libens totum non impenderet. Mors quidem omnium maxime est terribilis; ideoque omnes naturaliter mortem horremus, vitam desideramus. Atqui vix credo homini morienti æque desiderabilem esse vitæ prorogationem, atque Christus Dominus desideravit omnium hominum salutem, ut pro omnium peccatis in se commissis semet effunderet. Proinde prodigiosæ cujusdam duritiæ fuerit, si tam dira Christi tormenta et animam et pectus nostrum penitus non transfigant, si hæc animo recogitantes amore totos non liquefaciant.

Quis rectius Crucem Christi portet.

Verum quoniam nemo est, qui majorem Christo gratiam referre aut rectius Crucem cum ipso portare dicendus est, quam qui operibus eumdem imitatur (hoc enim Christo longe est acceptissimum perinde ac si quis id temporis cum eo mortem oppetisset), idcirco nos ipsos benevole sub Cruce illius, sive extrinsecus sive intrinsecus nobis adveniente, incurvemus, ac immanem istum gigantem, animum dico nostrum, immenso turgentem spiritu, sub spinea illius corona deprimamus, sic tandem illius Passio fructum aliquem vivificum in nobis producere poterit. Sin vero Christi vulnera Passionemque palam in te cupis circumferre, ita ut mundus ipse cum universa curia cœlesti conspiciat te immensæ illius

bonitati gratum esse, te et omnia tua Deo libens hilarisque resigna, semelque resignata postea non resume, oculos a visu lubrico, aures a vanis fabulis, os ab ineptis locutionibus atque a cibi potusque voluptate compesce, postremo omnibus sensuum oblectamentis semel emorere.

Quomodo concrucifigamur Christo.

Omnibus tibi non admodum necessariis si abstineas, manus tuæ Cruci Christi vere sunt affixæ. Ad bona opera si alacriter accedas, inque iis constanter perseveres, sinistrum pedem tuum Cruci Christi vere affixisti. Mentis inconstantiam cogitationumque lubricarum tumultum si in Deo constabilias, dextrum quoque pedem tuum Cruci Christi affixisti. Vires animæ et corporis perniciosa quadam tepiditate non flaccescant; quin potius exemplo divinorum illorum brachiorum Cruci affixorum, in servitio divino constringantur. Corpus tuum imbecille ad honorem sanctorum Christi crurum in spiritualibus exercitiis sæpius lassescat, ut desideriis suis malignis satisfacere nequeat. Plurimæ incognitæ tribulationes te ad Dominum, ad ipsam Crucis angariam compellent; unde fiet ut et corpore simul patiens et sanguine rubicundus totus appareas. Voluntaria tua paupertas et afflicto dorso illius lasso lectus erit mollissimus. Naturæ tuæ mortificatio, inque omnia vitia hostilis quædam inita pugna, animum ejus mirifice exhilarabit. Cor attentum ac fervidum omnia illius tormenta levabit. Cum omnia quæ in te sunt pro tua virili præstiteris, et tamen ab aliis irrideris, verbis duris castigaris, tuque Deum pro iis ipsis contemptoribus et carnificibus tuis exoras, tunc vere Christo confixus es Cruci. Præterea cum recte facta tua adeo vilipenduntur ut te ceu facinorosum et impostorem quemdam omnes execrentur, tuque eis id ex animo remittis, atque ita tibi ipsi mori studes, tunc vere Christo confixus es Cruci.

Denique cum propter Deum, amicorum solatiis inordinatisque consolationibus valedicis in omnibus iis quæ inter Deum et te medium quoddam facere possunt, tunc vere cum Christo Crucem portas. Quum relinqueris a Deo in gravissimo dolore, in duritia mentis, in ariditate citra omnem spiritualis suavitatis consolationem, quemadmodum et ipse Christus derelictus fuit in Cruce, non externa aliqua solatia quæras, sed ad Dominum potius te convertens per veram tui abnegationem in voluntatem divinam, unicum illius auxilium implora, et quantum tribulatio tunc fuerit amarior, quantoque abnegatio interna seu resignatio perfectior, tanto Deo similior gratiorque efficieris: nam in hoc electi Dei amici maxime probari solent. Affectus tuos consolationis avidos compesce, et sitientem Christum probe refocillasti. Omnium etiam hominum salutem ex animo sitiens, anima tua in Patris illius cœlestis manus semper sit suspensa, spiritus a tempore in æternitatem mora extremæ separationis seu exhalationis segregatus. His, inquam, exercitiis conformaris et assimilaris cœlesti illi Imperatori, cui per multas tribulationes intrandum erat in gloriam Patris, et eodem itinere nos tyrunculi ipsum subsequi debemus ad æternam felicitatem.

In derelictione spirituali quid faciendum.

CAPITULUM UNDECIMUM.

De magna utilitate tribulationis.

Triplex electorum crux: Prima.

Triplicem crucem electis suis Dominus imponere consuevit, aliis quidem majorem, aliis minorem; prima occurrit in primordiis conversionis a peccatis ad Deum, quum cunctas pravas suas affectiones voluptatesque consuetas, ad quas natura propensus est, homo relinquere ac mortificare aggreditur. Quod ei sane non potest non esse molestum atque difficile. Omnia enim tum amara fiant oportet, quæ prius fuerant voluptuosa, tantaque peccatorum debet esse detestatio, quanta prius fuerat delectatio. Quod profecto haud exigui est laboris.

Secunda.

Secundam crucem Deus donat ipse, cum adversitates aliquas et dolores internos vel externos tibi immittit: quæ si æquo posses

animo perferre ac ex ipsis divinæ charitatis penetralibus, unde tibi hæc depromuntur, suscipere, o quam hoc esset egregium, quantis præconiis et triumphis dignum ! Ex ineffabili quippe charitate hæc tibi largitur Deus, ceu optimum munus quod tibi conferre possit. Laboras ex capite, frigore cruciaris, inedia torqueris, siti contabescis, verbis factisque contristaris, vel quidquid illud sit, quod te male habet, id Deus ab æterno ita prævidit, voluit, putavit, consilium super hoc iniit, numeravit, ponderavit, mensuravit hoc modo illud et non aliter futurum ; sive hoc tibi eveniat cum merito tuo sive immerito, juste sive injuste, sive tuapte etiam negligentia, cogita semper a Domino proficisci, et patienter sustinens Deo inde gratias age, quod æternum suum consilium et beneplacitum modo in te perficiatur. Propter tribulationes omnia Deus in rebellionem armavit contra homines, elementa, planetas, bestias, jumenta, grandinem, nivem, gelu, æstum, aeris intemperiem, pestilentiam, bella, annonæ caritatem, et ejusdem farinæ alia sexcenta. Ita ut nullus Apelles tantam adhibeat diligentiam, ut imaginem omnibus picturis et lineamentis suis absolvat, quantam adhibeat Deus ut imaginem suam, hominem, diversis tribulationum coloribus et lineamentis humiliatam levigatamque exornet, ut sibi ad summum placeat. Jam aliquos est invenire, qui non contenti cruce a Domino sibi imposita, suo sibi jumento graviores etiam fasces ultro accersunt. At propter morosa capita, ineptas phantasias, multiplicesque gravedines hinc fere pullulantes, lucrifaciunt nihil. Ex propria voluntate et animi stulta persuasione immoderatas faciunt abstinentias, importunas meditationes, quibus adeo instupescunt stolidi ut necesse sit Dominum tantisper exspectare, donec isti sua absolverint. Tandem veniente Domino et suum opus in eis exercere cupiente, natura jam destructa Dominum subsequi non valet ; et si forte impugnationes ingruant arduæ, ad resistendum vires non suppetunt. Pravi naturæ affectus vitiaque infesta mortificanda sunt, corpus non item. Quin magis arrepto mansuetudinis clypeo, alios te divexare sinito, ac cum ipsis tu te quoque condemnato ; et Deo rem longe gratiorem feceris, quam si te infinitis cruciatibus excarnifices.

Crucem qui sibi ipsi indiscrete adaugent, quam male faciant.

Tertia crux omnium est amarissima et sunt horrendæ tentationes, pressuræ, obtenebrationes mentis, quibus miser homo intus adeo coangustatur, ut rebus pene desperatis, quo se vertat plane ignoret, nihilque aliud quam certam insaniam aut mortem ipsam jamjam sibi imminentem exspectet. Quisquis in tantis hisce malis semet abnegabit, is profecto carnem et sanguinem, adeoque naturam suam totam decoquit atque consumit, nitor faciei destituit, totus homo collabascit, multo magis quam in tribulationibus externis ; tam etenim gravibus tentationibus, tanta cordis ariditate, tantis tenebris Deus hominem illum involvit et visitat, modo tam inconsueto, rebus tam prodigiosis, nec nisi experto facile notis ; tam etiam horrendis, tamque multiplicibus aliqui involuntur tribulationum crucibus, ut ab iis haud facile a quoquam explicari queant. Atqui Deus probe callet, quid sibi istis tentationibus velit, et ex immenso amore hunc illis calicem propinat, quem si hoc animo illi dignarentur suscipere quo Deus elargitur, o quam ineffabilium bonorum fontes inde emanarent.

Tertia crux.

Tribulationes nostræ quomodo gratissimæ fiant Deo.

Omnis tribulatio sive sponte a nobis assumpta, sive invitis nobis superveniens, quando scilicet de necessitate facimus virtutem sic ut præter Dei voluntatem ea tribulatione carere non cupimus, sed Deo in unionem Passionis suæ ad laudem suam perpetuam, cum humili quadam tolerantia illam offerimus, talis, inquam, tribulatio Deo est acceptior aliis quibusvis sacrificiis aut operibus externis. Commodius namque est, et spiritui nostro jucundius, in abnegatione sui aliquid pati quam in pari abnegatione magna operari. Inde enim natura nostra vitiosa profundius concul-

Quid a juvenibus, quidve a senibus exigat Deus.

catur, et spiritus sublimius exaltatur. Hinc est quod a juvenili validiorique ætate validiora quoque corporalia scilicet et externa exercitia requirat Deus, ita tamen ut sint moderata et spiritualibus exercitiis non infrugifera ; a senibus vero et imbecillibus interiorem magis abnegationem spectat, quam opera externa, ut videlicet quidquid eis accidere possit hilariter patienterque perferant, se ab hominibus separatos solosque contineant, tempus suum inutiliter non expendant. Tam excellens est virtus adversitatum tolerantia, ut omnia hominum pectora ne minimum quidem præmium capere possent in hoc sæculo, quod Dominus præparavit in futuro iis, qui vel levissimam quamlibet tribulationem pro sui nominis gloria fortiter perpetiuntur. Denique licet centum quis annos Deum supplex adoret, haud tamen dignas ei gratias agere posset pro minima tribulatione a Domino sibi immissa. Quid multis? Omnes Sancti hunc tribulationis calicem epotarunt et nulla in eo latere aconita liquido contestantur, sanguinem cordis sui fuderunt illi pro Christo, sanguinem, inquam, cordis pariter et corporis, hoc est, internas atque externas cruces pertulerunt ; nullis tormentis, nullis injuriis, nullis mortibus denique a Christo separari potuerunt. Et tamen homines illi fuerunt similes nobis, iisdem circumdati infirmitatibus, iisdem malis, ejusdem etiam Dei hæc eadem gratia, qua illi adeo insignes evaserunt, adhuc nobis patet parata subvenire. Quid? An non pudet ergo nos tam supinæ socordiæ nostræ et impatientiæ, ut ne verbum quidem duriusculum ob Dei amorem perpeti possimus?

Tribulationis excellentia.

Tantum Dei donum est tribulatio, ut nonnisi electis suis illud elargiri soleat, quoniam per tribulationes et angustias via homini aperitur ad æternam felicitatem. Quum se et quæ sua sunt potius quam Dei honorem homo præ oculis habere, aut se cum voluptate ad creaturas, relicto Creatore, convertere incipit, et fortasse in multas maximasque tentationes et peccata impingeret, perpetuoque periret, tum Deus tribulationibus ipsum exercet, ut illarum imaginibus occupatus, vitiorum quidem voluptatumque obliviscatur, ad Dominum vero conversus supplex auxilium deposcat, et suam fragilitatem jam penitus habeat exploratam. Quapropter magni ponderandum non est, si quid forte sustinemus adversi, sed ex animo inde Deo magis gratias agamus, quod nos indignos tanti reputet, ut nobilissima dona sua, tribulationes, conferre dignetur. Per tribulationes enim idoneos nos facit Deus supernaturalibus donis suis possidendis, quæ ut plurimum per multas tribulationes infundi hominibus solent. Plurimos a Deo defecisse constat in prosperis, paucissimos in adversis ; nam in adversis virtutes solidantur.

Tribulatio donum electorum.

Quum igitur quis corripitur, irridetur, contemnitur, injuriis lacessitur, vilipenditur, aut alia qualibet adversitate premitur, idque animo infracto sustinet, neque vel lacessentibus respondere, vel se excusare (quantislibet etiam injuriis exagitetur), non conqueri, non ulcisci, nec consolationes externas captare desiderat, sed ad Dominum protinus confugiens, omnes injurias et afflictiones suas, adeoque seipsum totum Deo offert ac resignat, sicque apud sese, aliis pro sui levamine non conquerendo, permanet ; is tum Deo omnium fit acceptissimus, ita ut quidquid postulare ausus fuerit, citra omnem moram plerumque consequatur. Hunc tremebundi venerantur spiritus angelici, hunc Deus pro voluntate sua abnegata exaltat in libertatem filiorum Dei.

Tribulationes patienter cum resignatione toleratæ hominem Deo gratissimum reddunt.

Cæterum quanto majores consolationes talis homo percipit a Deo et creaturis, tanto se viliorem semper reputat et indigniorem ; at quanto ipse vilior est et contemptior in oculis suis, tanto gloriosior et honoratior fit in oculis Dei super omnes reges et principes hujus mundi ; omnibus etiam creaturis suis præcipit Deus ut hunc humilem suum amicum debito honore prosequantur. Multi quidem Deum desiderant,

sed qua arte ad ipsum perveniant ignorant. Germana autem scientia, qua Deus invenitur, est humiliter scire, tolerare et pati omnia quæcumque Deus homini immittere voluerit. Quum pater immorigerum flagellat filium, numquid virgis id imputandum est? Minime omnium. Cur tu igitur in homines te lacessentes excandescis, quibus Deus virgarum loco utitur ad correptionem tuam? Ne attenderis, homo, quid tibi ab aliis mali fiat, nec veluti canis rabidus irritantem remordeas, sed id solum cures, quomodo dictis et factis aliorum utaris ad commodum tuum; omnia enim tuæ utilitati subservient, neque quidquam obesse poterit, modo tute tibiipsi per propriam impatientiam non obfueris. Deus etiam compatitur homini afflicto, qui et se et omnia sua illi plene in manus tradidit ac submisit. Quia igitur per Deum hæc ei tribulatio accidit, suavis tota ac plane divina efficitur, adeo ut contemptus, dolor et afflictio perinde ei sapiat ut consolatio.

Deus quomodo inveniatur.

Quando namque eo pervenit, ut hæc pro Dei honore libens perpeti velit, id sane absque divinæ suavitatis gustu esse nequit. Plurimos videmus foris præclara opera exercentes, vigilantes, orantes, jejunantes, infirmis ministrantes; at quotumquemque invenies qui contemptum et injurias æquo animo possit perferre? Vix opinor e mille unum. Quamobrem? quoniam fastuosa omnes arrogantia turgent, et magni sunt in oculis suis. Incontaminatus quidem es corpore; sed quid proderit si intus contaminaris arrogantia, invidia, virulenta fratris obtrectatione, et id genus vitiorum excrementis? Egregia quidem res est corporis castimonia, atqui nihil tibi proderit, si aliis vitiorum sordibus et creaturarum amore conspurcatur intra te templum Dei.

Tribulatio quomodo reddatur suavis.

Bernard. Bernardus ait: Melior mihi videtur homo patiens, quam foris magna pœnitentiæ opera ostentans, aut multos flagellarum fasciculos se flagellando consumens, pane et aqua quotidie victitans, et impatientiæ adhuc æstu exagitatus: melior etiam est durioribus verbis se lacessentes placide alloquens, quam qui quotidie in stupendos rapitur mentis excessus, et in adversis animo concidit; virtus patiendi præpollet virtuti resuscitandorum mortuorum.

Hunc, inquit divus Bernardus, summe odit Deus, quem delinquentem adversitate aliqua non corripit; quia quem tribulationum verbere non flagellat in præsenti seculo, indubie condemnabit in futuro. Certissimum namque indicium est perpetuæ condemnationis, omnia hic prospera et nulla habere adversa. Exemplo tibi sint, Lazarus ille mendicus, qui per omnem vitam infinitis excarnificatus malis, evolat in æternam felicitatem: et dives ille epulo, qui per omnem vitam fortuna usque prospera genioque indulgens, detruditur in ima tartara. Ita quibus diversa fuit vita diversus fuit et vitæ exitus.

Condemnationis indicium certissimum.

Luc. XVI, 19-22.

Hieron. Hieronymus: Mirandum est quod sub pedibus damnandorum lapides non mutentur in rosas, in solatium eorum quæ perpessuri sunt malorum: e regione multo magis mirandum quod sub pedibus salvandorum omnes lapides non vertantur in spinas, ac a pedibus in capita illorum insilientes pro peccatis illos puniant, adeo ineffabilia bona brevissimo suo tempore consequentur. Perfectissima vita, ut mihi videtur, est sine consolatione relinqui a Deo et mundo, idque patienter sustinere ac Deo committere. In quo si constanter quis permanens Deo laudes et gratiarum actiones decantat, quantumvis exigua ea fuerit gratiarum actio quæ ex animo afflicto et contribulato consurgit, gratior tamen Deo erit quam omnes Angelorum hymni in cœlis, qui animo tranquillo et sine labore proferuntur. Licet tibi Martyrum præmiis potiri sine ulla gladii læsione; quo pacto? si tribulationes æquo animo sufferas. Sufferamus ergo hilariter omnia nobis adversa, quoniam nemo coronabitur, nisi qui legitime certaverit. Per exercitia spiritualia vix tandem proficit homo ad cognitionem sui; cæterum per exercitia tribulationum non tam discit quam experitur quis qualisve sit.

Perfectissima vita quæ.

Tribulatio martyrem reddit.

Quoniam vero tribulatione aut infirmitate pressus sensuum oblectamentis perfrui vetatur, internam consolationem a Deo investigare compellitur. Quemadmodum et arbori inferiores surculi amputantur, ut eo sublimius in altum erigatur, Deus nobiscum est in tribulatione et eripiet nos, quoniam fidelis est nec patietur nos tentari supra vires, *sed faciet cum tentatione proventum,* teste Paulo, *ut possimus sustinere ;* et : *non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis.*

I. *Cor.* XVI, 13.

CAPITULUM DUODECIMUM.

Amor Dei ut sit scopus omnium operum, exercitiorum et eorum quæ patimur ; quomodoque præceptum dilectionis Dei sit intelligendum.

Amor Dei ut sit omnium exercitiorum scopus.

Amor Dei scopus est ad quem omnia opera tendunt, propter quem assequendum omnia exercitia sunt ordinanda. Nam et si omnes facultates tuas pauperibus eroges, si corpus tuum tradas ignibus exurendum, si etiam tantumdem bonorum operum quantum omnes totius mundi homines perficias, charitatem autem non habeas, nihil tibi proderit. Quantum habeas charitatis, tantum habes sanctitatis, et nihil amplius. Hoc charitatis præceptum summum est et maximum eorum quæ Dominus nobis mandavit, in quo etiam omnes Scripturæ pendent et Prophetæ. Unde Augustinus : Si implere, inquit, vis quæcumque in Scripturis sive explicite sive implicite continentur, veram Dei serva charitatem. *Diliges,* inquit, *Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,* hoc est, ex omnibus desideriis et voluntate tua, ut nihil desideres, nihil velis contra Deum, extra Deum, supra Deum ; sed cor tuum Deo soli totum tradas possidendum, cunctis creaturis ejectis : *Ex tota anima tua,* hoc est, ex toto animali homine tuo, ut quinque sensus tuos contineas et abstrahas ab omni voluptate, ab omni opere divinis oculis ingrato ; verum sensibus ipsis utaris potius, non ad voluptatem aut peccata, sed ad Dei solius honorem : *Ex tota mente tua,* hoc est, ex intellectu tuo, in vera fide et firma ad Deum fiducia, sine ullis opinionum fluctuationibus retinendis aut excogitandis, et tanto magis in Dei amore proficies : *Ex omnibus viribus tuis,* ipsas scilicet ad amorem et honorem Dei expendendo et consumendo, secundum altissimum beneplacitum illius, sine ulla proprii commodi contemplatione. Animam quippe tuam totam sibi possidere desiderat Deus, ideoque ait : *Ex toto corde, ex tota anima.* Ut autem plenius intelligatur summum istud dilectionis præceptum, operæ pretium est prius intelligere quis sit Deus et quæ anima nostra.

I. *Cor.* XI, 3.

Matth. XXII, 40.

Augustin.

Luc. X, 27.

Diligere Deum ex toto corde, ex tota anima etc., quid.

CAPITULUM TERTIUM DECIMUM.

Anima rationalis qualis sit : utque juxta diversas operationes varia sortiatur nomina.

Ascensus in Deum nihil aliud est quam ingressus aut introversio quædam in nosipsos, cum sursum activis desideriis. Quare ante omnia necessarium est homini cognoscere seipsum. Non tam, inquam, ut peccata defectusque suos homo cognoscat, quam ut animam propriam. Omnis homo in se quodam modo trinus est : est enim homo bestialis, rationalis, deiformis ; quorum quisque vim quamdam potentiamque habet, qua cognoscere et intelligere potest ; rursus, aliam quoque potentiam, qua inclinatur ad appetendum fugiendumque quod jam cognovit.

Trinitas in quolibet homine quæ.

Potentia sive vis sensitiva, est homo bestialis, quæ operatur et cognoscit per quinque sensus exteriores, puta, per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum. Hæc potentia quidquid per sensus istos percipit ad cerebrum transmittit, et per imagines quasdam et phantasias perpendit, discernit et in memoria continet. Huic sensitivæ cognitivæque potentiæ correspondet naturalis quædam appetitiva po-

Homo bestialis sive inferior quis.

tentia, qua exteriora ista, creaturas, opes, amicos, cibum, potum et id genus delectationes appetimus, adversitates vero fugimus. Qui secundum hanc duntaxat potentiam vivit, is secundum sensualitatem suam haud secus quam bruta animalia vivit.

Homo rationalis quis dicatur.

Medius autem, rationalis videlicet homo, potentiam quamdam habet, intelligentiam aut rationem alias vocitatam, qua omnia ratione novit trutinare, quid bonum, quid malum, quid verum, quid falsum sit. Huic rationali potentiæ correspondet liberum hominis arbitrium. Id movetur ad agenda et amplexanda omnia quæ ratio ipsa præscribit. Qui in hac potentia sese plurimum exercet, sapientia et virtute locupletatur.

Homo deiformis quis sit.

Tertius homo dicitur suprema et simplex intelligentia aut mens, quæ naturale lumen suum et primam suam originalem causam immediate accipit a Deo. Hæc intelligentia, Angelis infima, hominibus suprema est potentia; quia in hominibus quidem supra se nil habet præter Deum, sine aliquo medio, qui Angelis pariter atque hominibus naturam, gratiam et gloriam elargitur. Huic simplici intelligentiæ correspondet etiam suavis quidam, jucundus et purus amor animæ, immediate a Deo accipiens inclinationem ad summum bonum, sibi per simplicem intelligentiam præsentatum, et naturaliter semper movetur ad bonum. Qui in amatoria hac potentia diligenter se ad Deum exercent, eo plerumque perveniunt, ut intellectus jam paulisper conticescens, sui atque omnium pariter obliviscatur, totusque in Deum absorbeatur ac transformetur.

Anima unde vocetur nominibus diversis.

Anima hominis hinc potissimum anima vocatur, quod animet ac vivificet corpus. In viribus autem animæ rationalis relucet imago sanctissimæ Trinitatis, hoc est, in ratione, voluntate, memoria, quando videlicet ad Deum convertuntur. At secundum superiorem hominem, secundum simplicem, inquam, illam intelligentiam (de qua paulo ante dictum est), anima vocatur spiritus, aut intimum ipsum, aut mens, tanta prædita nobilitate, ut nullo possit sermone enodari. In hac imago sanctæ Trinitatis propriissima est, et Deus ibi mirabiliter operatur, perpetuoque huic conjunctus permanet, nunquam inde separandus. At propter hoc justiores sumus nihil, nisi liberum nostrum abitrium Deo pariter conjungamus. Spiritus etenim Dei perpetuum quemdam respectum habet ad interiorem istum hominis spiritum. E diverso quoque spiritus hominis perpetuam habet inclinationem et motum in suam originem, unde pure promanavit, in Deum. Hic motus ne inferno quidem exstinguitur, quod damnatis haud minima pars est supplicii. Hunc intimum mentis recessum nulla res creata exsaturare, nihil prorsus implere potest, nisi solus Creator cum tota sua immensitate. Istud autem est pacatissimum Dei habitaculum in anima nostra, multo peculiarius quam cœlum. Nec opus est, ut alibi Deum investigemus quam in nobisipsis, ubi inseparabiliter semper præsto est, inibi omnes animæ nostræ vires ad ipsum convertamus. Iste spiritus vel istud intimum vocatur etiam centrum aut apex animæ, ex quo vires animæ omnes profluunt (haud secus quam e sole radii), et in quem refluunt, sicut in originem suam ad Deum, idque per charitatem operantem et veram intentionem ad Deum, quemadmodum paulo post indicabitur plenius. Cæterum, quanto amore et amicitia tales homines complectitur Deus, et quam iidem Deo sunt propinqui, quantaque in eis miracula operatur, adeo nullo potest sensu aut intellectu comprehendi, ut ne ipsi quidem sæpius ea cognoscant. Verum cum illis, qui mentem suam et vires animæ sponte obcæcant et inordinato creaturarum amore polluunt, nil Deo prorsus est commercii.

Satiare uti nil possit animam, nisi solus Deus.

Centrum animæ quod.

CAPITULUM QUARTUM DECIMUM.

Vires animæ quomodo purgentur ac ad Deum convertantur.

Quisquis ad Deum perfecte vult converti, is intellectum et rationem sensualis ho-

minis sui pædagogos facere debet, semperque se et ubique ab omnibus incompositis oblectationibus et voluptatibus cogitationum, locutionum et operum subtrahendo, ad perfectam sui abnegationem semetipsum compellat, sensualemque hominem suum eo tandem perducat, ut per sensus externos posthac non operetur, neque evagetur amplius, nisi juxta rationis præscriptum. Hujuscemodi sensuum mortificatio naturæ quidem molesta est; attamen instar suavissimi thymiamatis fragrat ante Dominum Deum. Intellectum suum illibatum conservet a perplexis ambiguitatibus et hæresibus, fundatum in fide Catholica et Ecclesiæ Catholicæ subjectum; voluntatem suam expeditam, liberam, amore et inclinatione ad creaturas vacuam, semper et ubique altissimæ voluntati Dei per sui perfectam abnegationem subtractam; memoriam otiosam ab imaginibus et formis creaturarum. Has vires ita jam purgatas recolligens introrsum cum charitate convertet ad Deum, in ipso animæ suæ intimo recessu, in quo Deus ipse præsens est, quem inibi ita adorabit, venerabitur, complectetur charitateque totus prosequetur. Quemadmodum enim per radios solem intuemur, ita per sensitivas istas vires manu ducimur ad intellectum, et per intellectum ulterius ad spiritus arcanum, atque inde tandem ad Deum.

Sensualitas hominis quomodo mortificanda sit.

Vires animæ quomodo purgandæ atque ad Deum convertendæ sint.

Anima hominis inter tempus et æternitatem hic quasi media agit. Si foras sese ad tempus convertit, æternitatis obliviscitur, et quidquid divinum est illi minuitur et elongatur. Quemadmodum enim ea quæ eminus conspiciuntur minora videntur quam quæ prope, et quanto remotius abscesseris, tanto semper apparent minora: ad eumdum modum se habet gratia divina. Caro etiam nostra semper reluctatur spiritui, eo infestius quod hic domi ac in natali suo solo existens, auxiliares conjuratosque sibi habeat amicos temporaria ista et terrena omnia. At vero spiritus hic non regnum suum habet, sed exilium, fideles suos amicos possidens in cœlis. Quapropter duris pœnitentiæ operibus caro hic est edomanda, ne insolescat adversus spiritum. Ut igitur homo sanctam quamdam diligentiam zelumque concipiat in mente, nunc sese mortuum reputet (quantum alioqui, velit nolit, brevi mori debet), et quasi anima ejus nunc a corpore separata, Deo conjuncta sit in æternitate. Ibi sane haud ita multum ponderaret quanta corpori suo inferrentur in terris, quidve hic in mundo ageretur. Quamobrem viribus superioribus elevatum semper animum gerens supra seipsum supraque omnia, in Deo solo conquiescat; inferioribus autem viribus deprimens sese infra omnia in suam nihileitatem cum vera humilitate, nihil amplius de tempore sibi assumat quam necessarium quemdam transitum ad finem, qui tamen alius non erit quam æternitas ipsa.

Animam inter tempus et æternitatem esse hic positam.

CAPITULUM QUINTUM DECIMUM.

Creaturarum varietas, venustas operatioque uti nos ad Deum cognoscendum amandumque alliciant.

In omnibus creaturis Deum sedulo investigabis, nulli tamen cum voluptate adhærebis; quin potius e vestigio proficiscere et transi per creaturas cum amore in Deum, qui illas pariter et omnia creavit, qui conservat, quique in omnibus illis semper et ubique præsens est. In creaturis etenim suis perinde atque in speculo relucet Deus, in quibus etiam observari atque agnosci facile potest, quemadmodum artifex in opere suo. Hinc est quod per sensus etiam corporeos Deum invenire potes: puta, quum venustas, nobiles, amabiles creaturas intueris, protinus tibi veniat in mentem, quam speciosus, quam bonus, quam nobilis, quam amabilis earum sit conditor Deus, ex quo solo omnis decor, omne bonum, omnis nobilitas profluxit. Quum suavem audis melodiam, pensa quam suavis sit illa Dei vox, qua electos suos invitat et consolatur. Quum voluptа-

Deus quomodo agnoscendus sit in creaturis.

tis quidpiam aut dulcedinis sensibus percipis, cogita superfluentem illam dulcedinem et jubilum qui in Deo est, qui hæc omnia propterea creavit, ut te ad se pertraheret. Vides magnos triumphos, tripudia et pompam hujus mundi : succurrat animo tuo dives ille evangelicus, purpura byssoque adopertus, epulans quotidie splendide ; et quam horrenda supplicia horariam illam lætitiunculam sint subsecuta. Vides jumenta labore suo hominibus ministrantia : perpende quam justo Dei judicio ingrati homines condemnantur, qui ne id quidem impendunt Creatori et Domino suo, quod bruta animantia heris suis. Audis quidquam dici vel legi : accurate observa num in aliquo dilectus Dominus tuus isthic reperiri queat, num aliquid tibi isthic loqui vel mandare velit.

Luc. xvi, 19-25.

Cœlorum orbes quomodo contemplandi.

Jam mihi pulcherrimos istos cœlorum orbes suspice, quam sublimes sint, quam magni, quam rapido cursu circa rotundum hunc terræ globum, sursum, deorsum gyrantur et regyrantur ; et quam ornate cœlum illud, quod firmamentum appellitant, convestivit Creator illius ac Dominus innumera micantium stellarum multitudine, adeo ut minima quæque stellarum, quæ nostris patet obtutibus, decies octies major sit tota terræ sphæra, una cum oceano ipso, ut plerique sentiunt astronomi, et res ipsa clamitat ob immensam et incredibilem altitudinem. Huic supereminet aliud cœlum non stellatum, itidem circumactum, quod in Scripturis vocatur cœlum aqueum, cui itidem imminet aliud cœlum non stellatum etiam circumcursans, quod appellant primum mobile, eo quod totius mobilitatis omnium creaturarum causa sit et origo. Supra hoc aliud adhuc habetur cœlum altissimum et pulcherrimum, totum lucidum, purum et subtile, quietum semper et immotum, cœlum empyreum vocitatum, quod in se complectitur omnes reliquos cœlos incomprehensibili magnitudine et latitudine. Id peculiariter inhabitat Deus cum omnibus Angelis et electis suis. Jam revolve quam speciosæ et nitidæ creaturæ in hoc cœlo existant. Primo Mater Dei Maria cum universis Sanctis et electis ; deinde præclari illi et supereminentes spiritus angelici, qui Deum suum inenarrabili amore et jubilatione assidue laudant et contemplantur ; in quo etiam omnes nos in hac lacrymarum valle repentes, semper aspiciunt, ad nobis subveniendum mira charitate succensi. Nihilominus tamen et Deus ipse sine intermissione circa nos operatur, nobisque multo peculiarius quam Angeli auxiliatur. Illi tamen Deo quodammodo cooperantur in nobis, quemadmodum sidera soli cooperari et collucere dicuntur in terris. Hæc est nostra beatissima patria, quæ multis suspiriis merito nobis est petenda.

Firmamentum.

Stellarum quanta sit magnitudo.

Cœlum aqueum.

Primum mobile.

Cœlum empyreum.

Planetarum proprietates quæ.

Ad hæc septem planetas attende, qui proprium suum cursum habent subtus infimum cœlum, quorum singuli, una duntaxat luna excepta, majores sunt tota terra. Quantum etiam lucis et quantum bonorum acervum solus ille pulcherrimus sol terris infundit, præsertim in vere, quum folia, gramina, flores et fructus erumpunt, homines et jumenta præ gaudio toti tripudiant.

O nobilissime amabilissimeque Domine, si tam pulchræ, tam amabiles sunt creaturæ tuæ, quam supramodum pulcher, amabilis et beatus es in teipso ! Video et quatuor elementa, terram, aquam, aerem, ignem, omniaque illa vere stupenda prodigia quæ in eis sunt, multiplicem illam dissimilitudinem hominum, bestiarum, volatilium, piscium et aliarum monstrosarum creaturarum, ineffabiliter multiplicium ac diversarum. Quæ omnia quid aliud quam omnipotentiæ tuæ, immensæ sapientiæ et bonitati laudem canunt perpetuam ? Quis hæc universa continet ? Quis novit ? Quis pascit ? Tu solus unumquodque aptas secundum modulum suum, tu solus unicuique eorum singularem aliquam potentiam et donum præstas ; occultaque sunt judicia tua super his omnibus, pusillis et magnis, pauperibus et divitibus, qui es verus Deus benedictus in secula. Amen.

CAPITULUM SEXTUM DECIMUM.

Deus qualis sit in seipso, qualis in creaturis : quid item sint in Deo altitudo, longitudo, latitudo, sublimitas et profundum.

Si charissimum sponsum tuum, quantum possibile tibi est, contemplari desideras, omnes sensus viresque animæ tuæ recollige, omnibusque creaturarum imaginationibus occupationibusque abjectis, temetipsum cum charitate introrsum ad Deum converte, cum humili quodam timore proloquens : *Exquisivit te facies mea, faciem tuam, Domine, requiram ;* ac sic demum proprietates a nobis specialiter Deo attributas mente tua speculare, ut quisnam qualisve sit Deus videre possis. Essentia, ut quidam ait, primum omnium et præcipuum Dei nomen est, tametsi revera supra omne nomen et essentiam incomprehensibilis sit Deus. Hic mihi jam oculos reflecte ad supersubstantialem illam jugiter permanentem essentiam, in simplici sua nudaque uniformitate acceptam, omni non esse neutiquam permixtam, abjectaque omni partita essentia, quæ sunt creaturæ, videbis Deum a nemine prorsus esse, nilque vel ante vel post se habere, sed omnium esse præsentissimum, omnium operosissimum, optimum, perfectissimum, pulcherrimum, cui plane deest nihil, cui nulla inest mutatio, quum sit perpetuum quoddam unicum unum, intellectualis spiritus et vita æterna ; qui suiipsius, et omnium qui illo beate fruentur in gloria supernaturalis ineffabilisque, beatitudo est ; qui est Rex regum et Dominus dominantium ; cujus majestas et magnitudo finem non habent, qui omnes creaturas immenso superexcedit intervallo, quem nulla creatura perfecte cognoscere potest, qui omnem creaturalem essentiam præsentia sua circumscribit, implet, conservat, regit sine labore, qui omnium creatarum essentiarum est essentia, qui omnibus rebus bonis et essentiæ participibus inest ; cum tamen omnibus illis ipse connumerandus non sit, sed longe sit supra omnia.

Psalm. xxvi, 8.

Essentia Dei uti qualisque sit.

Deus quid sit.

Apoc. xix, 16.

Huc spectat quod ait divus Augustinus : Vides bonum hominem, bonum cœlum, bonum Angelum ; demas inde hominem, cœlum, Angelum, et ipsa substantia boni Deus est. Omnes creaturæ boni et amoris simul sunt participes ; non sunt tamen bonum ipsum aut amor ipse, sed Deus solus, is unus est substantia boni illius et amoris. Hæc, inquam, simplex essentia summa atque adeo prima causa est omnium aliarum generatarum essentiarum, quæ sua peculiari præsentia omne temporaliter natum resolvit, utpote principium et finis rerum omnium. Quare non incommode dixit quidam Deum esse veluti circulum quemdam, cujus punctus aut centrum est ubique, circumferentia ipsa nusquam. Hic sollicitius velim perpendas, quomodo omnipotens ille Dominus semper tibi adsit, adeoque tibi insit, suaque ineffabili et melliflua charitate aspiciat universam vitam tuam, omnia verba, opera, cogitationes tuas, millecuplo magis multoque penitius quam idem posses ipse. Te etiam observat ubique, tibi benigne providet, curam tui gerit sollicitam, paratus obvio sinu te revertentem suscipere. Quamobrem ad Dominum amanter reversus cum omnibus viribus et studiis tuis, teipsum immerge ac effunde in divinam illius essentiam, quo tuum non esse tuaque impotentia ibidem recipiatur et renovetur, et, ut ita dicam, habituetur in divina illius essentia, quæ sola vera est essentia. Essentia autem ejus, operationes illius sunt ; cognitio ejus, amor illius ; misericordia ejus, justitia illius est. Hæc omnia unum sunt, sed quomodo hæc unitas sit in trinitate, nulli ingenio est comprehensibile. Huc ingredere, huc multiplicem tuam multiplicitatem abjice, ut ille eam simplicem faciat in æternæ divinitatis suæ simplici essentia. Ad hæc attendes absconditum illud divinæ majestatis secretarium, quomodo scilicet in omnibus ipse abscon-

Augustin.

Deus ut sit causa omnium rerum.

Deus ut sit omnibus præsentissimus.

Deus quam sit absconditus creaturis.

ditus delitescit, uti testatur Isaias, dicens: *Vere tu es Deus absconditus*. Et alioqui haud vulgare est argumentum omnipotentiæ divinæ, quod ita semet occultare novit ut præsentia illius neque observari neque perspici facile queat, nisi quantum uniuscujusque hominis saluti maxime est proficuum; quum tamen Deus unicuique creaturæ multo sit vicinior quam ipsa sibi. In ipsis item animæ intimis recessibus occultatur sensibus et viribus ipsis, longeque ignotus ultra omnes cogitationes est externas.

Is. XLVI, 15.

Judicia Dei quam sint occulta.

Præterea in omnibus etiam creaturis occulta Dei judicia intuere. In his occultis temet occulta, non imaginario sed essentiali modo, elevatus supra omnes imagines et formas, supraque omne id quod essentiæ dispar est, cum omnibus affectibus viribusque tuis. Attende etiam divinam illam caliginem quæ in seipsa lucidissima claritas est, a qua omnis creatus intellectus, quatenus scilicet creatus est, repercutitur in ignorantiam et obcæcationem sui, haud secus quam infirmi vespertilionis ocelli solis splendore obcæcantur. Huic vicissim confer tuam profundissimam cæcitatem, cimmeriis, ut aiunt, tenebris densiorem, omni vero lumine orbatam, et divinæ caliginis abyssum sibi soli finito esse perspicuam. Postremo, humiliter etiam contemplari poteris altitudinem, profunditatem, latitudinem et longitudinem Dei, sicuti Paulus scribit.

Claritas Dei quanta sit.

Ephes. III, 18.

Altitudo et profunditas Dei quomodo contemplanda et imitanda.

Primo igitur vide quomodo Deus adeo immense altus sit, ut quum omnia possit, nullam tamen possit condere creaturam altitudinis suæ capacem. Quam altitudinem et tu aliquomodo imitaberis, si mentem tuam summa cum veneratione supra omnia creata fortiter eleves in altitudinem Dei, ubi Deus adeo altus, adeo tibi apparebit immensus, ut quidquid Deus non est, ceu quisquilias viles et ridiculas derideas. Eodem modo se habet et profunditas divinæ abyssi, quæ et ipsa omnibus est creaturis incomprehensibilis. Hujus exemplo totus difflues in verissimum tuum non esse, et in egestatem fragilitatemque tuam. Latitudo Dei ipsa generalis est amor Dei, per quem Deus in omnibus creaturis, in omnibus regionibus locisque universis, in omnibus exercitiorum speciebus et operibus bonis, præcipue tamen in Eucharistiæ sacramento et in cordibus mundis se donat et communicat. Nil æque commune, nihil æque obvium est atque Deus, qui sæpe vel una bona voluntate unicoque suspirio ex intimo corde profecto comparabilis est. Hanc latitudinem imitabimur per otiosam et nullis occupationibus distractam mentem ad Deum, perque generalem ad omnes homines dilectionem. Longitudo vero quæ et æternitas Dei (nec præcedens nec subsequens ullum habens, nec habitura unquam) tranquillum quoddam est et immutabile nunc, in quo universa præsto adsunt, per continuum quemdam respectum sui, et in ipso omnia etiam præsentia. Hanc longitudinem imitaberis per mentem elevatam ac sursum prorumpentem, immergendo et abnegando teipsum et omnes creaturas in tempore isto et in æternitate.

Latitudo Dei quomodo consideranda et imitanda.

Longitudo Dei quomodo contemplanda et imitanda.

CAPITULUM SEPTIMUM DECIMUM.

Bonitas, liberalitas, amabilitas, exorabilitas quæ in Deo, et quam sint incomprehensibilis perfectionis.

Inter omnes proprietates Dei nihil æque supereminet atque inexhausta ipsius misericordia, et gratus ille amor erga nos miserrimas creaturas. Est enim Deus immutabilis et incomprehensibilis illa bonitas, quæ sola nullis unquam amaritudinibus infici potest, quæ sola nunquam erga nos mutatur, nunquam avertitur, ne ob peccata quidem. Quisquis cum amore ad Dominum revertitur, is perpetuo æque bonum æque sibi inveniet amicum. Adeo namque fidelis est ad amandum, adeo gratiosus ad amplexandum, ut nulla id creatura aut intelligere aut exprimere sufficiat. In Deo quod displicere tibi possit

Bonitas Dei quam sit incomprehensibilis.

plane invenias nihil. In Deo omnium petitiones cordium, omnium animarum desideria ultra omnem sunt mensuram. Quanto perfectius Deus cognoscitur, tanto studiosius quæritur et charius possidetur. Minimum illud gaudium, quod ex divina præsentia degustat munda amansque Deum anima, omnia hujus mundi gaudia, quæ ab universis etiam creaturis tam in tempore isto quam in æternitate proferri aut percipi ullo modo possunt, adeo immense excedit, ut in amarissimum absinthium illa convertat.

Liberalitas Dei quanta.

Deus adeo ingenue liberalis est et bonus ut malit semper maxima donare quam minima. Quisquis divinam opem humili pectore firmaque fiducia implorat, non solum non patietur repulsam, sed quæcumque etiam desiderat impetrabit. His siquidem arietibus ab ea parte oppugnatur Deus, qua resistere omnino non valet, adeo ut miraculo et supra naturam citius subveniret, quam aliquem in eo confidentem in necessitate desereret. Quid multis? Paratior est Deus salutaria nobis præstare quam nos sumus postulare. Quisquis Deo soli pectoris sui scrinium reserat, is et vivit suavius et moritur securius, et in hoc seculo simul atque in futuro amœna paradisi gloria perfruitur. *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se.* O quantum inter se distant amor Dei et amor creaturarum! Quam fallacia, quam caduca fient omnia quæ in mundo præclara videntur et amabilia, quum apertis mentis nostræ oculis perspexerimus! Quam misere seducuntur ii qui amorem suum alio conferunt quam ad Deum! Obsecro te per Deum immortalem, quid emolumenti nanciscuntur ex universo amore suo, quam rei omnium pretiosissimæ, temporis jacturam, inutilium verborum profusionem, bonorum operum paucitatem, et conscientiam mille scelerum vitiis inquinatam? Momentanea voluptas et diutina pœnitentia amoris mundani sunt indumenta. Effugere quidem nituntur

Quibusnam modis rogatur Deus.

I. *Cor.* II, 9.

Amor rerum percuntium quam sit fallax.

ærumnas et tribulationes, sed medii in illas corruunt miseri. Levi Christi jugo subdere colla renuunt, et mille gravioribus onerum fascibus deprimuntur, ac plane quod dici solet, incidunt in nivem cupientes vitare pruinam. Unde dicit divus Augustinus: Nimium est avarus, cui non sufficit Deus. Quid, oro, desiderare potes, quod in Deo abunde non invenis?

Augustin.

In Deo quænam quærenda sint.

Quæcumque omnium hominum pectora excogitare valent ea tu tecum cogita, et in Deo invenies millecuplo plura. Quæris amorem, fidem, veritatem, consolationem, continuam præsentiam? omnia habes in ipso immensa et infinita. Miraris speciem? speciosissimus est. Quæris opes? opulentissimus est. Ambis potestatem? potentissimus est. Vel quæcumque tandem desiderare potes, in Deo omnia invenies millecupla. Ipse namque summum et optimum est bonum. Quamobrem expulsis ex animo cunctis creaturis, mentem habeas elevatam cum amore ad Deum, semperque ad eum intro revertere, qui adeo impense bonus est, ut si quis illum rite tractare nosset, quidquid petere ausus fuerit impetrabit. Adeo etiam exorabilis est Deus, adeoque libens amicos suos exaudit deprecantes, ut omnia delicta et obstacula, adeoque purgatorium totum libens condonet ad ipsum ex animo revertentibus: quam tamen conversionem idem ipse et largiri et operari debet. Quare magnis quotidie precibus orandum, atque etiam observandum est, ut quando huc invitantur, obstaculis omnibus remotis ipsum solum sequantur. Eia, quam benigne talibus paternum illud pectus suum pandit fidelissimus Dominus, opumque suarum reconditarum thesaurum aperit! Quis, quæso, id cogitatione comprehendat, quam sitibundus et avidus est æternus ille Deus uniuscujusque hominis pectus suum evacuatum ad ipsum convertentis ac ab omnibus creaturis liberi? Nam huic quovis momento occurrens, adeo amice eum excipit et humaniter, ac si tota beatitudo sua in hujus homunculi salute de-

Exorabilis quam sit Deus.

pendeat. Si hæc tibi incredibilia videntur, cogita quanta Deus tui causa tam generaliter quam specialiter fecerit et pertulerit.

CAPITULUM OCTAVUM DECIMUM.

Voluntas quænam dicatur bona : quomodo ea probetur, quantæ sit efficaciæ : quænam item Dei amorem impediant.

Essentialis illa et germana Dei dilectio maxime in bona consistit voluntate, quam qui majorem et efficaciorem habet, is majorem etiam verioremque habet charitatem. Bona autem voluntas consummatur simul atque probatur in operibus bonis, inque adversis Dei causa illatis. Quum mentis constantia manet inconcussa, intentioque ipsa sincera nil præter Dei honorem spectat, tum voluntas quoque bona est. Quid est autem quod per bonam voluntatem impetrare non possis ? Si ex vero pectore veram cupis habere humilitatem, abnegationem, patientiam, ac quod in te est ad ea consequenda perficis, vere eadem consecutus es. Hæc tibi neque Creator, neque creatura, non mors, non diabolus eripere aut impedire potest quin tantam inde mercedem accipias, ac si vere illa habuisses. Omnia item bona opera, quæ animo et voluntate ad Dei honorem vel facere vel pati decrevisti, sed citra tuam culpam postponuntur, ea coram Deo pro consummatis reputantur et perfectis.

Voluntas bona quomodo probetur.

Voluntas quænam bona dicenda quantæque sit efficaciæ.

Quum Deo ad summum homo pius placere, tantumque ipsum et amare et laudare cupit, quantum omnes pariter creaturæ, et coram Deo pro omnium peccatis satisfacere, omnes ad Deum desiderat pertrahere, ac quod in se est ad hæc perficiat, sed desiderio vires non respondent, is coram Deo omnia hæc revera adimplevit. Talibus etiam desideriis et resignationibus piorum adeo placatur et reconciliatur Deus, ut nonnunquam integro regno, imo toti terrarum orbi propterea parcat. Per solam quippe bonam voluntatem plus mereri possumus singuli, quam citra eam omnes pariter conglobati universis operibus nostris externis. Nec aliquis tam pusilla habet exercitia, quin si istis Deum ex animo spectat, ac in ferventiori Dei dilectione per illa proficere desiderat, in eoque permaneat, seipsum sine medio aliquo impedimento uniformem continens, Deumque solum in omnibus operibus suis scopum sibi præfigens et adamans, revera (etiam si jam animam agens Dei visione frui velit) voti compos fiet. Id enim Dominus ipse, qui mentiri nescit, promisit dicens : *Petite et accipietis.* *Luc.* xi, 9. Quapropter ob levia aliquot vitia, aut ob naturæ infirmitatem, qua fit ut plura bona perficere non valet, nemo se alienum putet a Deo, modo bonam, ut dixi, habeat voluntatem ad Deum, adque bona opera, si posset, perficienda. Nam licet remotissimum se homo putet a Deo, Deus tamen illi haud est remotus ; verum perpetuo potius ei adest, et si statim non admittitur, ante januam perstans pulsat ut intromittatur.

Amoris Dei impedimentum maximum quod.

Impedimentum omnium gravissimum, quod uspiam reperitur, est quum quis prudens volensque cor suum amore occupat creaturarum. A natura quidem nobis insitum est amare, atque ideo, quemadmodum absque anima quis vivere non potest, ita nec absque amore. Sed si debitum ordinem in amore servaret, Deum præ se præque omnibus creaturis amaret. Quid ? Annon multis lacrymis digna res est, quod a præclara illa indole sua ita degenerat homo, et nobilem illum amorem suum, rem omnium longe pretiosissimam, ad seipsum adque temporalia ista turpiter declinat, nec ad summum bonum Deum unquam erigit ? Id adeo male habet amicos Dei ut, si possent, sanguineas lacrymas profunderent, ne Deus ex hominum mentibus, pro quibus floridam vitam suam impendit, tam ignominiose propter vilissimas hujus mundi opes sensuumque turpissimas oblectationes expellatur. Cordis enim amator est Deus, nec moratur opera externa, corde vitiis et creaturarum amo-

Amor creaturarum immodicus quam Deo injuriam irroget.

ribus data opera semper infecto. Sed super omnia placet illi pectus vere mundum, quod se totum resignavit, et æstuantissimo affectu jugiter ardet et sitit Deum, Deique honorem et voluntatem semper pure spectat in eoque permanet. Hæc de charitate Dei in genere dicta sufficiant.

CAPITULUM NONUM DECIMUM.

Exercitio quonam liceat pertingere ad Dei ardentem amorem, et quæ ad illum requirantur necessaria.

Exercitium pro Dei amore acquirendo quale assumendum.

Divus Dionysius Areopagita, et post eum alii illuminati a Deo viri compendium quoddam nobis tradunt, quo ad consummatam divinæ charitatis perfectionem ocissime facillimeque perveniamus, nimirum per ardentes orationes, affectus ignitos et suspiria ad Deum. Verum quoniam affectus non ita facile in amore Dei, nisi piis quibusdam meditationibus præviis accenduntur, ideo cui hæc via cordi est, primo omnium tota anima cum universis viribus et potentiis suis recollecta, omnem externam occupationem, omnem sollicitudinem et creaturarum amorem semel abjiciat, idque potissimum per tres hasce virtutes : propriæ voluntatis abnegationem, creaturarum omnium ejectionem, et divinorum donorum cum vera humilitate susceptionem ; tum vero maxima illa amoris argumenta beneficiaque sibi a Domino collata, amarissimam quoque Christi Passionem et mortem ; et e diverso vitia defectusque suos innumeros attendat, ut paulo ante fusius enarravimus.

Ad hæc incomprehensibilem illam Dei omnipotentiam, æquitatem, sapientiam, liberalitatem, benignitatem, misericordiam, subtilitatem, decorem, gratiositatem consideret, idque cum tota cordis sedulitate et virtute spiritus sursum in Deum prorumpentis; ita ut primo, priusquam assueverit, corpori futurum sit admodum onerosum. Mox Deo ex animo gratias agat, adoret, collaudet, illumque solus, si fieri possit, tantumdem laudare honorareque desideret, quantum omnes pariter creaturæ. Aliorum etiam peccata coram Deo emendare, pro omni contemptu et ingratitudine nomini divino unquam illatis satisfacere cupiat. Ad hæc autem et omnia illa quæ Deus ab eo desiderabit adimplenda seipsum totum dedat, effundat, ac ex animo altissimæ voluntati Dei, sine ulla cordis rebellione, offerat ac resignet ; idque adeo perfecte ut in omnibus Dei beneplacitum, suum altissimum fiat desiderium in tempore isto et in æternitate, tam in evitandis abnegandisque omnibus voluptatibus et illecebris Deo displicentibus, quam in quovis labore operando aut onere sufferendo quæcumque sibi vel a Deo vel ab hominibus imponuntur ; aut etiam inæquanimiter, citra ullius consolationis aucupium, perpetienda omni confusione, contemptu, dispendio, morbis, tribulationibus, interna derelictione, cordis ariditate, et omnibus quæcumque Deus illi supervenire permittit, ne unquam charitate ab eo separetur.

Mortificare quænam debeat studiosus Dei amator.

Cæterum, ut hæc ad Dei honorem probe possit perficere et perpeti, gratiæ ad hoc divinæ auxilium imploret, ut omnia Deo displicentia perfecte in seipso mortificare queat. Cujusmodi sunt sensuum oblectatiunculæ in videndo, audiendo, loquendo, in cibo, potu, vestitu, aut aliis quibuslibet corporum ornamentis vanitatibusque superfluis; ad hæc naturales passiones in inordinato amore, metu, gaudio, tristitia, etc. Ut cor etiam suum supra omnem multiplicitatem et occupationes elevatum, in Deo semper gerat suspensum, et ab omnibus creaturarum accidentiis undecumque sibi advenientibus, lætis vel tristibus, liberum servet et inconcussum. Fideliter etiam postulet a Deo, ut se nobilissimæ Christi humanitati, in omnibus divinis illis virtutibus et amarissimis cruciatibus, conformem faciat; ut etiam intellectus illuminationem sibi donet ad cognoscendam summam Dei bonitatem et suam vilissimam vilitatem, Dei altissimam voluntatem. Postremo, sibi tam

Amor Dei ut ab ipso postulandus. *Matth.* 22, 37.

perfectam Dei postulet charitatem, ut ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente et ex omnibus viribus suis ipsum diligat, et a se totus deficiens, in Deum totus transferatur, ardentique amore eidem semper inhæreat.

Nullis autem exercitiis proprietate quadam voluntatis inhærere debet, quin potius accurate semper observet quorsum vel qua via (variis enim modis electos suos invitare solet Deus) ipsum ad se pertrahere velit Bonitas divina. Hoc ubi compererit, confestim omnibus relictis sequatur, et per desideria igne charitatis divinæ succensa, ulterius in Deum prorumpat, in interno silentio et quiete suiipsius, Deumque tunc intra se operari sinat, qui perfectius de omnibus ipsum edocebit. Internos vero Dei tractus amplius non persentiens, ad pristina sua exercitia redeat, eaque peragat, ut perseverare in iis usque ad finem possit. Non ut plerisque mos est, qui vixdum inceptum ob incidentem aliquam molestiam statim deserunt institutum. Deo tamen longe gratior est perfecta ad interiora conversio, quam sine ea plurima externorum operatio. Nunquam tam modice aut raro ad Deum te convertere potes, quin te multo amplius desideret atque exspectet. Isthoc exercitio aliquantisper exercitatus, eo tandem perveniet, ut jam nulla meditatione prævia, prima statim mentis elevatione, charitate divina homo inflammetur ac in Deum sublevetur, æstuantissimisque desideriis, summo amori, qui Deus est, conjungi, uniri, illum amplecti, in illo submergi, liquefieri et diffluere affectet. Verum ut in omnibus, ita et hic, summopere cavendum ne quid nimis: ne scilicet in donis Dei suavitatem nimiam aut quietem aucupetur, sed iis pariter atque omnibus ad veram sui mortificationem veramque abnegationem utatur, alioqui certe ut ingratus a Deo relinquetur.

Introversio quam sit Deo accepta.

Ne quid nimis.

Huic autem præscripto exercitio, aut hujus farinæ alteri, ut minimum semel per diem incumbet. Nam qui ne semel quidem in die mentem suam recollectam ad Deum convertit, pro beneficiis Dei innumeris animo pensitatis gratias agit, peccata sua deplorat, veniam exorat, ad virtutum profectum gratiæ divinæ auxilium supplex implorat, bonum animi propositum arripit, voluntati divinæ se totum dedit ac subjicit, is profecto christiani hominis nomenclatura indignus censetur. Nam quemadmodum ferrum, nisi assiduo usu contrectetur, rubiginem contrahit, ita et charitas Dei nisi continuo usu exerceatur, pedetentim tepescit ac deperit.

Exercitio amoris quantum vacandum.

CAPITULUM VIGESIMUM.

Amor Dei ut foveatur præsentiæ Dei contemplatione, crebris ad eum aspirationibus orationibusque : qua item via ad veram veniatur perfectionem.

Multiplicia sunt ad Deum exercitia, diversus est hominibus vivendi modus, diversa ingenia, Scripturæ divinæ abyssus imperscrutabilis, traditio ipsa infinita. Vis igitur paucis certissimam omnium et compendiosissimam scire viam? Hoc tibi exercitium arripe. Primo omnium, quoad licet, abstractum te separatumque teneas ab hominibus universis, semper quæras tempus et locum opportunum Deo familiarius vacandi. Pectus a peccatorum inquinamentis vanisque oblectationibus et evagationibus purum custodias, semper intus tecum permaneas. Sensus exteriores cordisque aditum contra omnes vanitates et incidentes imagines formasque rerum secularium, quantum potes, obfirmes. Voluntatem et affectus ab omni gaudio et mœrore, spe et sollicitudine creaturarum et accidentium (quæ libertatem tuam aliquo modo tibi impedire, occupationesque et cordis addictiones seu inhæsiones inducere possent) pura, incontaminata, libera serves. Mentem tuam supra omnia temporalia in Deo geras suspensam, semperque Deum memoria tenens, cum vivida quadam sedulitate, humiliter ante oculos illius consistas; suavem item animi pro-

Abstractam vitam quænam promoveant.

pensionem continuumque desiderium, ut cum eo uniri possis, ad Deum habeas; quo subtracto, ocius ad cor revertaris, sensus distractos omnes recolligas. Hæc si primum experienti onerosa videbuntur et ardua, haud animum abjicias, sed contra audacior progredere, penetra ac persevera. Id si feceris, mihi crede, usu ipso tibi protinus fient non solum levia, verum etiam jucunda.

Præsentia Dei uti ubique attendenda.

Sin vero ulterius proficere desideras, in omni tempore, in omni loco, ita age, ac si Deus præsens præsentem te semper alloqueretur : Fili mi, contine te intus, intro ad me revertere, purum te a peccatis, liberum, nullaque sollicitudine et amore rerum temporalium distractum custodi, summo illi bono, summo amore absque medio adhære, quæcumque videris vel audieris dissimula et pertransi. Huic autem negotio in memoria tua præparatas habeas breves aliquas precatiunculas ad excitandos in Deum affectus, quas divus Augustinus haud injuria jaculatorias vocat. Sunt enim veluti jacula quædam ignita, quæ in ipsum pectus dominicum ejaculamur. De his loquitur sponsus in Canticis : *Vulnerasti cor meum, soror mea, sponsa.* Has jaculatorias sicut et vocales orationes, ad quas obligaris, ex intimo cordis affectu proferes ad uniendum te Deo in æstuantissimo amoris sui incendio, ac teipsum assuefacies, ut has aspirationes inter eundum, standum, sedendum, jacendum, quiescendum, manducandum, operandum, si non ore, saltem corde semper tibi habeas familiares. Si quid incipiendum aut operandum fuerit, ante singula opera, cor intentionemque tuam ad Deum prius erigas (sic Deum in omnibus facile invenies), hoc aut simili modo :

Augustin. Orationes jaculatoriæ quæ sint, quove spectent.

Cant. IV, 9.

Aspirationes.

Aspirationes cujusmodi emittendæ ad Deum.

O Domine meus et Deus meus, o mi amabilissime, electissime amice et sponse, o amor meus, refugium meum, gaudium meum, et quidquid cor meum desiderare potest! O quando perfecto amore te diligam, quando puro corde te amplectar, o quando totus mihi moriar, quando abnegabo, despiciam et relinquam omnia propter te? O utinam posset anima mea totis viribus suis perfecte tibi uniri, nullo postea tempore abs te separanda, sed tota in te conquiescere, demergi, liquefieri tuisque gratis frui amplexibus posset! O tu vita animæ meæ, offero ac resigno me tibi ex animo quantus sum, ut me possideas et de me facias in tempore et æternitate, secundum altissimum beneplacitum tuum. O dulcissime Domine Jesu Christe, desidero et peto, ut ignea illa et melliflua divini amoris tui virtus totum pectus meum transfigat, purget, illuminet, atque ad se trahat omnes vires animæ meæ, ut veluti facula quædam ardens in tuo amore totus consumar, ac a meipso deficiens, totus in te transfundar, utque te solum semper cogitem, te solum desiderem, te cognoscam, te inveniam, tibi soli inseparabilis semper inhæream.

His et id genus innumeris ignitis aspirationibus, ut Spiritus Sancti unctio edocebit, sæpius per diem et noctem ad Deum magna vehementia effusis, spiritus tuus magis magisque in Dei amorem inflammabitur firmabiturque, idque adeo fortiter ut quoties volueris, sine ullis cogitationibus aut meditationibus præviis, in ictu oculi, ceu fulgur quoddam te ad Deum elevare ac immergere poteris, in ipsam divini amoris abyssum, cum inenarrabilibus desideriis et anhelationibus ad Deum solum habendum solumque possidendum. Hæc autem centies, imo vel millies in die fieri possunt mente sola, sine ullis verbis, aut, si placuerit, etiam verbis, dummodo natura tua par sit tanto labori. Maximopere enim advigilandum est, ne natura aut cerebrum intemperantia et immoderatione aliqua lædatur. Quoties igitur hoc modo cor tuum cum amore convertis ad Deum, toties tibi Deus occurrens, novam gratiam infundit, quam nisi per peccatum letiferum amittere poteris nunquam.

Natura cerebrumque ne lædantur invigilandum.

Verum in hac via perseverare potest nemo, nisi in humili suiipsius abnegatione resignationeque ad Deum continuo permanserit. Ab externis igitur ad interna rediens protinus explora, num forte in aliquo deliqueris, an te alicubi spectaris. Id ex animo deplorans admissum, Deo te iterum captivum dede in voluntatem ipsius, ac quemadmodum antea, ita nunc quoque cum amore audacter ad eum regredere, in eoque usque ad mortem persevera. Omnia autem reliqua exercitia, qualia sunt jejunia, vigiliæ, etc., ad istud ceu scopum sunt ordinanda, tantumque ex iis est assumendum, quantum tibi ad cordis puritatem Deique amorem subsidio esse potest.

Exercitiorum omnium scopus quis.

Hic jam paucis totius sanctitatis summam, qua ad apicem perfectionis conscendere potes, tenes, quem inter mille vix pauci mortales apprehendunt, ideo potissimum quod in intentione sua seipsos nimium spectant, ac in aliis exercitiis præfixo sibi fine conquiescunt, atque ita multorum annorum spatia sine magno profectu transigunt. Hæc via est abscondita illa philosophia, quam Pater cœlestis cœlestibus suis inspirationibus electos suos edocet, quam exarat in cordibus parvulorum et humilium, qui id ab eo humili cum fiducia, sedula diligentia et omnium mundanarum voluptatum contemptu expetunt. Atque haud raro plebeio cuivis idiotæ aut ignobili mulierculæ a Deo revelatur, quod litteratissimo philosopho (qui elato supercilio et inani fastu turgidus, reliquos præ se mortales contemnit) occultatur.

Perfectionem cur pauci obtineant.

Matth. xi, 25.

Ad hanc autem philosophiam omnes creati et vocati sumus, qui etiam quovis momento tantam a Deo gratiam tamque ineffabilia bona promereri possumus, ut vere deplorandum sit, nos hic adeo supinos et oscitabundos ea negligere, quæ irrecuperabili damno perpetuo neglecta manebunt. Porro Deus id gravissimæ injuriæ loco ducit, quod ad se propius accedere nolumus, et cœlestia illa perpetuoque permansura bona, proh pudor! ob temporaria ista per sensus exteriores importata negligimus et amittimus. Hæc via est facillima certissimaque omnium quæ reperiuntur. Ad hanc enim non ingenii acumine, non subtilibus aut intricatis artibus, neque etiam vel corporis robore opus est, nisi hoc solo, ut te totum et omnia tua in manus Dei resignes et abneges, pectus purum a vitiis et creaturarum amore custodias, ignitis ad Deum affectibus te exerceas, eidem amore perpetuo inhæreas. Hisce exercitiis omnis multiplicitas, omnia vitia, et quidquid infra Deum est, semel evanescet, liquefiet, corruet.

Philosophia mystica quibus tantum a Deo reveletur.

Via certissima ad perfectionem quæ.

CAPITULUM VIGESIMUM PRIMUM.

Vita abstracta uti eligenda : quam sit illa necessaria : quæ sint ejus commoda : quantum item noceat hominum incauta societas familiaritasque.

Ut autem prædicta documenta tibi melius innotescant, notanda sunt hæc sequentia. Primo, separatum te abstractumque teneas oportet (quatenus tibi per statum et officium tuum licet) ab omnibus hominibus, idque hac potissimum de causa, quod plurimæ operationes, confabulationes et societates animum turbant, diligentiam enervant, puritatem inficiunt, charitatem diminuunt et frigefaciunt, ut nunquam ad germanum illius fervorem pervenire quis possit : attentionem internam impediunt, rationem obcæcant, ut cernere nequeat quid sibi sit conducibile. Facile admodum elabitur homini verbulum aliquod non necessarium, facile tempus pretiosissimum per ineptas hominum societates inutiliter teritur. Ea propter Arsenio præceptum fuit ab Angelo, ut fugeret, taceret, quiesceret. Totius quippe beatitudinis fons est, tranquillum se servare in solitudine. Nam plus præstat eruditionis purum se et incontaminatum conservare, quam immensa volumina evolvere. Quisquis cum hoc mundo vult conversari, vulnera non pauca oportet illum tolerare. Nam omnia illa quibus homo distrahitur

Vita abstracta quam sit necessaria.

Societas ut spiritum exstinguat.

S. Arsenius.

Solitudo ut sit beatitudinis fons.

videndo, audiendo, comedendo, bibendo, loquendo, operando, aliis citra necessitatem semet applicando, omnia, inquam, illa prædones sunt puritatis animi et eximiorum suorum bonorum.

Puritas animæ uti acquiratur per abstractionem.

Ad animi autem puritatem melius non pervenitur quam fugiendo. Qui a creaturis profugiunt in solitudinem, ii secure admodum confugiunt, modo ibi ita se gerant uti decet. At vero qui in seipsos confugiunt, ii periculose nimis confugiunt. Isti sunt homines probi, qui in mundo hærentes, nusquam nisi in seipsos fugere norunt, sui se negotiis officii occupando; quare et ipsorum fuga periculo est proxima. In solitudine homo purificatur et purus permanet, sibi innotescit et Deum diligere discit. In solitudine carnem mortificare, Deo assimilari ac uniri edocetur. Cui solitudo sapit, huic sapit Deus. In solitudine alienantur ab homine omnia aliena. In solitudine per saporem rerum cœlestium omnia onera fiunt levia. In solitudine seipsum homo amittit et Deum invenit. Solitudinem quoniam pauci vere agnoscunt, pauci etiam adamant; at si penitius perspicerent, quantus in ea bonorum thesaurus deliteat, mirum ni omnes ad illam concurrant.

Solitudinis laus et utilitas.

Familiaritas hominum vitanda cur sit.

Quapropter in vera Dei dilectione te admoneo ut, quoad licet, liberum te feriatumque custodias ab hominibus universis. Nulli nisi qui ejusdem tecum sit animi nimium familiaris fias. Responde omnibus breviter et humiliter, etiam, vel non, uti convenit quando te alloquuntur; quod si tibi odium pariat, benigne hoc et hilariter propter Deum sustine. Silentium serva. Opportunum semper quære tempus locumque solus permanendi et hominum familiaritates devitandi. Quid ? Annon melius est, ut æternum illum Dominum tibi habeas propitium contra homines universos qui te æquo animo ferre nequeunt, nec lædere tamen possunt, quam ut omnium creaturarum fultus patrocinio Deum habeas contrarium, aut alioqui illo carere debeas? Exteriorem hominem tuum quietum, interiorem incontaminatum conserva, tecum intus semper permanendo. Sensuum occasus veritatis tibi est exortus. Si omnibus creaturis utilis esse cupis, ab omnibus te abstrahe. Veritati simpliciter satisfacito, et si quid forte accidat adversi, morosius tibiipsi auxiliari aut patrocinari noli. Nam qui se nimium defendere curareque studet, is veritatis patrocinio destituitur. Unde Christus ait : *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos,* id est, tuiipsius nimis anxiam curam et sollicitudinem abjice, nam in Deo omnia tibi abunde sunt exposita.

Utilis ut quis omnibus fieri possit.

Matth. VIII, 12.

CAPITULUM VIGESIMUM SECUNDUM.

Puritas cordis quomodo acquiratur, conservetur : utque sine illa nihil Deo placere possit.

Si unquam Deo conjungi cupis, voluntatem tuam penitus ei dedere et abnegare, pectus ab omni creaturarum inordinato amore illibatum conservare, omnesque delicias et corporis blandimenta procul ablegare debes. Quemadmodum enim miles secularis amicos, patriam, facultates omnes derelinquens, corpus et animam incertæ Martis aleæ exponit, in externis regionibus ad mortem usque horrendis prœliis conflictatur, ut vilem aliquem nummulum sibi lucrifaciat : ita et tu, si summum bonum in corde tuo possidere concupiscis, nudum illud, feriatum, pauper spiritu exoneratumque ab omnibus quæ pure Deus non sunt, quantum potes, custodias; sic demum divinæ gratiæ sol peculiariter in illo splendescet ac operabitur.

Cordis puritas quomodo acquirenda.

Oculum cordis, hoc est, intellectum tuum, ab omnibus imaginibus et formis purum quietumque efficias, incidentes quasvis ineptias abigas. Si ipse eas in animum non introduxeris, cito earum oblivisceris, minimoque negotio universa tentamenta superabis. Quorum namque imagines in te non introducis, ea etiam non concupiscis. Principio quidem grave est, a cunctis

Oculus cordis quomodo purgandus.

imaginibus et phantasiarum ineptiis vacuum liberumque fieri; at ubi eo quis profecerit, ut videns cæcus factus sit, audiensque surdaster, hoc est, quod internæ contemplationi rerumque divinarum studio adeo sit addictus, ut sensus exteriores perfectam suam operationem jam non exerceant, tum ei non erit amplius onerosum. Proinde quamdiu imagines formasque omnes nondum penitus excludere vales, id saltem cura, ne illas tu in animum sponte inferas et foveas, et paulatim in sese evanescent. Piis vero imaginibus de Deo deque rebus divinis, quæ te in Dei amorem inflamment, quemadmodum supra dictum est, mentem tuam occupare allabora.

Cor quomodo sit purum conservandum.

Si pectus tuum ab impuris affectibus et amoribus purum conservare cupis, momentaneæ lætitiæ carnaliumque illecebrarum memoriam quam longissime ex animo profligare assuesce. Solitudinem cordis intra te constitue, omnes suppullulantes variarum rerum affectus motusque incidentes rerum caducarum sollicitudines abjice, cogitationum ineptias tibi ob oculos volitantes propelle, occultum quoddam diverticulum et tranquillum in corde tuo tibi construe, ubi ab omnibus rerum accidentium amoribus et sollicitudinibus liber, dilectissimo tuo, sicut desiderat anima tua, quandoque et colloqui et vacare valeas. Ante omnia cor tuum intus simplex et uniforme custodi, in mentis silentio conticesce; quoniam unum, hoc est, unitum cor et purum ab omnibus ineptis phantasiis est necessarium. Simplici enim, otioso et quieto corde super omnia delectatus Deus, nobilissimum opus suum in eo operatur. Anima nostra semper multumque laborat, quoniam multis et diversis semper distenditur cogitationibus. At quum, omissis multis, unum duntaxat cogitat, tunc a superfluo illo multoque labore liberatur. Itidem si nihilum tuum mente pertractes, non ita multo labore deprimeris. O si quis ad cordis tranquillitatem, ad omnium rerum oblivionem pervenire posset, illius et rerum amicorumque illius omnium sollicitam Deus curam ageret, contraque inimicos illius pro eo dimicaret.

Simplicitas cordis quomodo custodienda sit.

Cæterum ad veram pacem, ad veram cordis quietem nunquam aut quam rarissime pervenitur, nisi per hanc tranquillitatem et evacuationem omnium creaturarum, cum introversis viribus in Deo unitis, in æterno illo nunc divinitatis ipsius. Istud autem pro universis exercitiis sufficere potest.

Quies cordis vera quomodo obtineatur.

CAPITULUM VIGESIMUM TERTIUM.

Affectus quomodo mundandus et ornandus et per nuditatem simplificandus.

Arbitrium hominis quam sit liberum.

Cæterum, ut hæc paulo fusius, præsertim quæ ad vim appetitivam attinent, explicentur, scire convenit, totius nostræ salutis cardinem non in alio post Deum quam in nostri arbitrii libertate consistere. Quum enim nosipsos per liberum arbitrium cum amore convertimus ad originem nostram, unde profluximus, Deum, salvamur; omnesque animæ nostræ vires atque adeo corpus ipsum huic voluntatis arbitrio servire ac morem gerere compelluntur. At vero quum nos per liberum illud arbitrium vel ad nosipsos vel ad creaturarum amorem incurvamus, universorum malorum segetem nobis aperimus; anima ipsa, utpote permixta rebus multo se vilioribus, turpiter sordidatur, haud secus quam si argentum plumbo permisceatur.

Affectus hominis quomodo mundandus.

Proinde ante omnia necessarium est, ut toto conamine voluntatem affectusque nostros, ab omnibus peregrinis amoribus et inclinationibus ad res externas puros custodientes, in nullo penitus nisi in solo Deo conquiescamus. Huc spectat quod ait Augustinus: O nobilis anima, o Dei excellens creatura, quid eum, quæso, extra te quæris, qui totus vere nudeque est intra te? Divinæ naturæ particeps facta es, et creaturas sectaris? *Ubi thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.* Et quocumque amoris thesaurus præcedit, eo et cogitationes se-

Augustin.

Matth. VI, 21.

quantur necesse est. Quod præ omnibus maxime diligis, id sæpissime cogitas; et quod sæpissime cogitas, id maxime diligis. Vis igitur scire ubi sit thesaurus tuus? Vide quid magis diligas. Vis scire quid magis diligas? Attende: quid frequentius cogitas, quid potissimum quæris, Deum an creaturas? Cujusmodi autem in corde tuo frequentius versatur objectum, istiusmodi et ipse es. Quamdiu a creaturis nondum perfecte fuerit homo liberatus, nondum eas dereliquerit aut excluserit, tamdiu neque ad Deum libere evolare, neque divina limpide contemplari poterit. Ideo nos tam raros hodie videmus veros contemplatores, quod momentaneis istis nimium inhærentes, ab amore creaturarum totos se non avertunt. Maximum enim divinæ gratiæ operationi impedimentum in nobis præstant voluptas gratiositasque creaturarum.

Contemplativi cur pauci hodie inveniantur.

Deus ne tantillum quidem nobis proprii concedit quo nobisipsis inhæreamus quodve nobis adscribamus, quantum patiatur oculus meus, hoc est, plane nihil, quoniam Dei solius omne est proprium. Quare omnibus sine proprietate, non sicut peculiariter nostris, sed veluti ad tempus nobis accommodatis, uti debemus. Fundamentum autem ipsum cui omnis boni structura nititur, est ut intus nos nudemus nudatosque conservemus a rebus omnibus extraneis; id Deo summe placet; ob id læta nobis immittit et tristia, prospera et adversa: ideo intus nos admonet ut huc scilicet pertrahat; pro quo et seipsum totum nobis tradit possidendum, cunctaque in peculium nostrum perpetuum quæcumque in cœlo sunt et in terra, quæcumque ex ipso profluxere, quæcumque Angeli possident et Sancti, ut ea omnia non minus nostra sint quam sunt illorum. Nulla re citius tam a seipso quam a creaturis universis homo exoneratur, quam quod seipsum humiliet, extenuet, creaturas omnes floccipendat, omniaque terrena ista reputet ut stercora, terram et vile lutum, unde revera sunt confecta, ac in quæ sunt reversura; Deum vero solum gestet in corde et animo, idque desideratissimo prorsus affectu. Nam si Deus est ingressurus, omnia prius egredi oportet, nilque penitus in te, nisi nuda puraque intentio et desiderium quoddam Dei, perpetuo eidem serviendi, et supra omnia summum proximumque locum ei tribuendi, remanere debet.

Proprietas omnis abdicanda.

Nuditas spiritualis necessaria quæ.

Philipp. III, 8.

CAPITULUM VIGESIMUM QUARTUM.

Voluntas Dei ut in cunctis quærenda et sequenda, et quomodo quisque in omnibus sese observare debeat.

Auspicaturus aut perfecturus quidpiam, primo omnium cor tuum ad superabundantem divinæ Bonitatis abyssum humiliter eleva, ac citra illius opem plane agnoscas te posse perficere nihil, humiliterque Deum exores, ut te et omnia opera tua, hoc est, quidquid volueris facere aut omittere, pro summa sua voluntate, ad suum dirigat honorem. Porro si tibi parum liquet quæ sit voluntas Dei, tunc in intimis tuis ad eum conversus, cum silentio istic exspecta, quid Deus aut ratio tua illuminata faciendum, quid fugiendum præscribit. Sin vero post hæc æque permanes incertus atque antea, tum observato perpensoque teipso, id elige quod naturæ sensualitatique tuæ molestius et magis est contrarium. Id autem citra omnem controversiam tutissimum est, quemadmodum et periculosius esse et conscientiam magis postea premere solet, id ad quod videtur natura propensior. Istud longe utilius est quam multi ad diversos discursus, quam plurimæ cum magna distractione et parvo fructu consultationes, observata tamen semper divinarum Scripturarum sententia.

Voluntas Dei quomodo semper observanda sit.

Molesta sensualitati ut sint eligenda præ cæteris.

Aliqui quum Deum intus habere cupiunt, ad externa semet effundunt; ad externa autem vocati, intro regredi volunt. Ita semper ad quæcumque a Deo invitantur, alia atque alia semper ipsi moliuntur, suos modos, sui cerebri somnia aliis omnibus

præferentes. Contra, alii præclara quædam auspicantur exercitia, ut magnum quiddam inde putetur enasciturum, sed priusquam attendas, in pristinam statim consuetudinem et ad naturæ illecebras relabuntur. Alii quidem per ignem transeunt et aquam, sed quum intro convertuntur, quo minus tunc fulcimenti intus experiuntur, hoc molestius ferunt. At quanto citius sibi mori studuerint, tanto facilius pertransire poterunt. Proinde quam varii sunt homines, tam varia etiam ad Deum sunt exercitia, adeo ut quod uni vita est, mortis alteri certissimæ sit occasio; secundum etiam uniuscujusque naturalem dispositionem, et secundum quod piis exercitiis se quisque præparat, ut plurimum se applicare solet gratia divina. Quamobrem non tam aliorum exercitia modosque, quam essentiales eorum virtutes imitandas tibi propones. Essentialis siquidem ad Deum via perpetuo sui similis manet ac inconcussa. Arripiendus tibi igitur est vivendi modus, qualem tua exigit vocatio. Jejunia, vigiliæ et id genus carnis macerationes haud parum quidem conferunt ad vitam spiritualem; verum si ob capitis naturæque infirmitatem, ea tibi non tam remedio forent quam exitio, tantumdem inde tibi assumas, quantum virium tuarum imbecillitas permittit.

Exercitia hominum quam sint varia.

Jejunia, carnisque afflictiones quatenus assumendæ.

Si medium tenere non potes, consultius est ut paululum infra modum te contineas, quam temere superexcedas, ne postea eveniat, ut fere solet, ut naturæ nimis immoderate oppressæ rursus nimis immoderate indulgendum sit. Quare in primis curandum ut vitia solum in te mortificentur, Deoque per ardentem amorem inhæreas; sic tibi corporis diutina vita gravia non afferet detrimenta. Atqui hæc iis dicta nolim, qui adhuc mundi hujus carnisque illecebris toti addicuntur, quibus non carnis cura sed afflictio potius moderata est assumenda. Ita semper observandum est ad quid te Deus vocaverit, quidve abs te habere velit. Qui mentis suæ scrinium vitiaque sua accuratius observaret, ac seipso relicto, Dominum sequeretur, quomodo quove calle Deus ipsum ad se pertrahere vellet, intusque apud sese permaneret, omnia sibi a Deo sive exterius sive interius supervenientia libens amplecteretur, cum gratiarum actione occultis Dei judiciis semper se submitteret, Deum potius quam seipsum tam in spiritu quam in corpore spectaret, huic certo certius esset quid agendum, quid omittendum foret, omnesque difficultates bonis avibus, nullo fere negotio transiliret.

Quæ primo inæqualia quandoque et extranea videntur, ea sæpe utiliora comprobantur altissimis esse exercitiis. Deus autem talem suum amicum usque in finem aberrare non permittet, quibusvis etiam itineribus pergeret, modo consiliis saniоribus acquiescere vellet. Quum quis vera lance studioque perpendit quidquid facit vel omittit, omnes vias, mores, omnia verba sua, an forte quidpiam in intimis suis, quod pure Deus non est deliteat, tum in multiplici sua inordinatione male se afflictante (quam alias ne agnovisset quidem), crucem suam vigecuplo graviorem invenit, quam ii qui illam semper effugere quærunt, defectusque suos penitius introspiscere renuunt. Ac ita seipsum defectusque suos adeo habet exploratos, adeo numeratos, ut digitos proprios. Hujuscemodi autem continua sui observatio, principio quidem dura videtur et insuperabilis, atqui consuetudine ipsa paulatim mollescet. Vehemens enim ille impetus nimiusque ardor, quo intus otiosus et liber esse desiderat, ab omni hominem labe expurgat, ac purgatorii ignis pœnas hic in terris abluit.

Observatio sui continua quam sit in principio difficilis.

CAPITULUM VIGESIMUM QUINTUM.

Quomodo in operibus externis Deum in mente conservare debeamus.

Vita vere solitaria quæ.

Vita vere solitaria et abstracta non tam in externa corporis separatione, quam intus in animi solitudine consistit. Et quem-

admodum homini adhuc imperfecto necessaria est externorum omnium fuga, si integre se ad Deum convertere cupit, idque magno cum labore et dolore : ita perfectus, cui difficilis non est ad interiora reditus, hac externorum fuga tantopere non indiget. Pronior est enim ad conversionem interiorem quam ad evagationes exteriores. Nam qui inordinato amore nihil prosequitur, is quoties voluerit ab omnibus se avertere poterit. Ita assuefacere debet animum suum homo pius, ut Deum semper inibi habeat præsentem. Quemadmodum in precibus tuis, Deum præ oculis habebas in templo, ita eisdem finitis persevera, maxime quum inter homines conversandum erit. Deum menti tuæ præfigas, te sollicitus custodias, omnia opera tua sine dispendio interno et cordis addictione perficias, sicuti alius quispiam qui ea non facit, vel ad quem hæc nihil prorsus attinent, liber ab iis ac non distractus permanet. Quæcumque vides vel audis, protinus relinquas et exspuas, ne cogitationes affectusque tui imaginibus, voluptatibus aut amoribus peregrinis inquinentur. Nam quæ extra orationis tempus cum voluptate exercentur, ea orantibus plerumque in mentem redire solent vel invitis. Si ad hunc modum vires tuæ superiores in operationibus externis Deo manserint conjunctæ, nil plane tibi oberit labor quivis corporeus, sollicitudo, occupatio aut turbatio, quibus ob Dei honorem secundum inferiores animæ vires necessario aliquantisper distraheris. Re etenim probe administrata, ocius ad Deum intro reverteris, qui te majori cum humanitate ad se recipiet revertentem, quod in negotiis externis fideliter illi seduloque ministraveris.

Dei præsentia ut etiam in externis operibus sit habenda.

Labor corporalis quantum nos impediat a spirituali exercitio.

Proinde non tibi sufficere putabis unam quamlibet cogitationem de divinis; cogitationes enim quam citissime avolant; et plerumque evenit, ut ubi una fuerat pia cogitatio de rebus divinis, ibi e diverso decem de rebus vanis priorem illam violenter expellentes irruant. Atqui mens cum universis viribus suis funditus ad Dominum est convertenda, quem et essentialiter cum amorosa quadam et uniformi inclinatione, cum assidua conversione intentioneque ad Deum in se retinere debet. In omnibus etiam locis et operibus æqualem ad Deum amorem studiumque conservans, eum causam primariam in omnibus tibi constituas; ita profecto nullus tibi Deum eripere aut impedire prævalebit. Qui sic Deo conjunctus manet, is haud facile iterum ad peccatum aliquod impinget.

Mens quomodo ad Deum convertenda sit.

Cave igitur putes obedientiæ charitatisque opera, qualia sunt, cantare, legere, aliis obsequi et inservire,etc.,tibi ad Deum impedimenta esse, aut quod omnia debeas relinquere ac soli Deo vacare. Minime, inquam; quoniam inordinatio tua impedimento tibi est maximo,quod scilicet Deum pure in omnibus non spectes, te sollicite non custodias, propriæ voluntati nimium inhæreas. Hinc tot imaginibus distraheris et repleris, ex teipso videlicet nato obstaculo. Porro quum ex Dei potissimum amore tua proficiscuntur opera, tum Deus, si forte ocius te colligere nequeas, negligentiam illam aliunde tibi resarciet, qui vel in uno sæpe momento eam tibi cum fœnore pensare potest, nec diutino tempore indiget ut opus suum perficiat. Quamdiu vitiis et creaturarum præpostero amore non exploditur Deus, nil te turbabit operatio quævis externa, aut casus aliquis accidens. Si igitur scire cupis an opera verbaque tua sint ex Deo, explora an ex iis ad veram humilitatem, ad internam conversionem magis inclineris; hoc comperto, ea ex Deo esse ne dubites ; sin vero te turbant potius ac distrahunt, certissimum habes argumentum ea non pure in Deo fuisse fundata, sed aliquid fuisse admixtum, quod vel pure Deus non fuit, vel cujus Deus vera occasio non fuit.

Opera externa quænam a Deo nos impediant.

Opera verbaque hominis quando ex Deo sint.

CAPITULUM VIGESIMUM SEXTUM.

Quomodo natura omnibus, quibus se suumque commodum spectat, interire debet et mori.

Intentio uti discutienda.

Magno studio et diligentia die nocteque excutienda est cuivis intentio sua, quid scilicet ipsum moveat, quemve in omnibus operibus suis scopum sibi præfixerit. Natura ut scipsam in omnibus quærat.

Natura enim seipsam et quæ sua sunt semper, etiam in iis quæ necessitatis duntaxat causa sumuntur, quæritans, libenter aliquid haberet, aliquid sciret, aliquid vellet. Et priusquam hoc triplex aliquid radicitus mortificetur, hoc opus, hic labor est. Natura siquidem post primum illum lapsum suum quam profundissime præcipitata est et oppressa, modoque incomprehensibili ad sese incurvata et inclinata. Quæ vitiosa inclinatio adeo profunde et occulte in ipsis hominis exterioris hæret medullis, ut semper objectum aliquod, quo semet oblectet, in verbis, operibus et aliis quibuslibet in rebus aucupetur. Ab una autem parte pressa, ab altera se iterum attollit, furtim quæ sua sunt quæritans, idque, quod mirum est, in donis Dei, in devotione sensibili, in suavitate spiritus, atque adeo in Deo ipso. Se quoque magis quam Deum natura amat, omniaque desiderat cum proprietate sibi usurpare. Quid? Quod æternum illum Deum honore laudeque sua defraudat, donaque et operationes illius impedit, priusquam id animadvertamus. Qui inordinatus suiipsius amor (quam naturam vocamus) hac tempestate, proh dolor! in omni hominum genere sic invaluit, ut his deplorandis non unus sufficiat Heraclitus.

Amor privatus uti hodie invaluerit.

Cæterum, funditus intercidere, opprimi et in sese sibi emori debet, voluntatique propriæ, vitiosis suis defectibus omnibus, arreptis sibi exercitiis sive delectibus, et operosæ illi sedulitati, omnibusque modis quibus sibiipsi inhærere, seque sustentare convincitur, penitus interire debet, si legitime alias in Deum transformari et uniri cum eo velis per multiplicem, militarem audacemque pugnam, violentam quoque tui abnegationem sine ulla intermissione, donec in iis probe exercitatus fias. Verum isthoc non unius est diei negotium; labore multo opus est, priusquam animalem nostrum hominem a temporalibus hisce rebus abstrahere, propriamque voluntatem tam in lætis quam in tristibus perfecte edomare possimus. Duæ siquidem formæ in una materia pariter esse nequeunt. Si ignis excitabitur, lignum intereat oportet. Si fructus nascetur, tritici granum emoriatur oportet. Si Deus intra te peculiariter operabitur, tu mere patiaris oportet, omnesque vires tuæ ab arreptis sibi delectibus et operosa illa sedulitate exspoliari, et in abnegatione quadam sui, nudo simplicique illo virtutum suarum nihilo tantummodo niti debent. Quanto autem isthoc nihilum fuerit profundius et vastius, tanto et unitio cum Deo erit essentialior. Universæ quippe justitiæ nostræ in se sunt immundæ coram oculis Dei, ut pannus menstruatæ.

Joann. XII, 24, 25.

Is. LXIV, 6.

Natura in quibus emori in se debeat.

Ex hac mortificatione atque interitu suiipsius, in ejuscemodi hominibus, intolerabilis quædam pœna plerumque generatur, adeo ut præ inæstimabili dolore universus mundus ipsis videatur angustus; quo dolore natura adeo premitur et angustatur, ut ne ipsi quidem homines afflicti quid sibi doleat agnoscant. Atqui solus ille interitus sui et naturæ mortificatio est, quæ ipsos ita male premit, dum et mori recusant, et tamen per virtutem mortis Christi mori compelluntur. Quanto autem in sponte arreptis delectibus suis plures defectus et proprietates possederint, tanto pressura quoque gravior erit. Deus salutem nostram in patiendo posuit sicut in operando, et plura possimus pati quam operari. In hac tamen pressura id subrepit incommodi, quod callida natura semper objectum aliquod venatur, ac tribulatione ista per orationes, per lectiones, quæstiones, sacramenti Eucharistiæ sumptionem, defungi quærat. Verum hic aliquantisper sensibili solatio destituaris oportet, nisi forte naturæ imbecillitas diversum exposcat. Sic quippe Corpus dominicum sumere posses, non tam ut a tribulatione ista eruaris, quam ut eam paulo fortius ad extremum usque punctum perferas. Nativitas divina

Mortificatio quanto dolore naturam premat.

Salus ut in patiendo constituta.

Nativitas mystica uti in anima mortificata perficiatur.

absolute in homine consummari poterit nunquam, ni hæc prius mortificatio præcedat, atque ita eam deinde sequatur divina nativitas. Quidquid autem hanc tibi tribulationem conatur excutere, id divinæ isti nativitati, quæ alioqui intra te facta fuisset, si in finem usque fortiter pertulisses, maximum præbet impedimentum.

CAPITULUM VIGESIMUM SEPTIMUM.

De variis amicorum Dei tribulationibus.

Dona Dei quibus electos suos donat quatuor quæ.

Quatuor potissimum donis electos suos remunerat Deus: *primo,* imbecillitate et teneritudine naturæ; *secundo,* humani subsidii subtractione; *tertio,* quod recte facta eorum in pejorem semper partem rapiantur; *quarto,* quod quum obnixe expetant a Deo gratiam et consolationem, ab ipsis ceu ab alienis avertatur. Eisdem muneribus et Dominum nostrum Jesum Christum a Patre suo cœlesti in vita et morte constat fuisse affectum. Nam dilectos suos amicos, quos ad absolutam sanctimoniam evehere statuit Deus, per horridam quamdam et asperam semitam traducere solet, ut vix ipsimet sciant quo se vertant, probanturque a Deo sicuti et divus Job, sed ad suam ipsorum salutem et profectum. Ac interdum quidem subtracta eis omni consolationis et internæ suavitatis gratia, proinde nudos aridosque derelinquit, ac si nullam Dei cognitionem, nullam ejus dilectionem habuissent unquam, imo ac si vatiniano semper odio Deum persecuti fuissent. Ita nudus stetit Dominus noster Jesus Christus, quum diceret: *Pater, non mea sed tua voluntas fiat.* Hic æquo animo in prosperis pariter et adversis esse docemur, et veram abnegationem non aliter quam per affluentis gratiæ subtractionem acquirendam, quemadmodum et in reliquis virtutibus usu venire solet. Non enim patientia nisi per afflictiones et persecutiones, nec humilitas nisi per contemptum acquiri potest.

Amicos suos ut Deus per asperam ducat semitam.

Matth. xvi, 42.

Abnegatio vera quomodo obtinenda.

Interdum vero diris tentationibus amicos suos objicit Deus, puta superbiæ, luxuriæ, infernalis invidiæ, quæ vitia diutinis jam et frequentibus conflictibus a se debellata existimabant; aut certe conscientiæ remorsibus, vacillationibus in fide, blasphemiis odioque Dei, et ejusdem farinæ aliis vix nominandis sceleribus eos concutiendos tradit, ut incredibile sit hominem christianum talia posse sustinere. Quæ eo quandoque invalescunt, ut jam se plane existiment superatos; atqui revera non sunt, quoniam in suprema parte intellectus et voluntatis ipsorum occulta quædam est repugnantia, ne ipsis quidem tentatis, ob immanes illas pressuras et suffusam quamdam nebulam, animadversa. Nam si omnes animæ vires superatæ manus dedissent, jam tanta non esset amplius tribulatio, prælium nullum, sed protinus ad peccata, maxime vero ad carnales illecebras præcipites agerentur. Id enim natura nobis inditum est, ut angustiis tribulationibusque pressi, consolationes externas solatiaque captemus, nisi spiritu inde prohibeamur.

Tentationes quorumdam amicorum Dei quam sint graves.

At sustine, o bone, has tentationes, sive magnæ illæ fuerint sive pusillæ; cave violentus perrumpas, perinde ac si caput tibi dissecare velles; neque tamen illapsis imaginibus colludas, sed cum humili quadam abjectione tui, pedibus Dei provolvere, ac ob muscas tibi præ oculis volitantes te a facie Domini non subtrahe, sed quemadmodum illabuntur, ita elabantur, nec de iis præterea quidquam cura, id videtur consultissimum. Nam etsi omnes maligni spiritus cum universis nequitiis et impuritatibus suis, adeoque mundus ipse totus per animam et corpus tuum, per carnem et sanguinem tuum transmearent, modo tu aliud quam Deum spectans nihil, mortis potius subire discrimen quam contra Deum peccato alicui consentire eligis, non tibi quidquam omnia ista officiunt, sed emundant potius, ac purgatorii ignis bonam partem levant, maximisque gratiarum donis, perinde atque in igne aurum aptatur probaturque, te præparant. O si id humi-

Tentationes hæc quomodo sustinendæ.

liter ac cum tui abnegatione sustinere posses, haud dubium Pater ille cœlestis, quum sibi visum fuerit, citissime te liberaret, ac innumeris consolationibus per seipsum te exsaturaret. Quis novit quonam modo profusissima dona sua tibi conferre decrevit Deus? Omnia tibi ad Deum viam sternerent, recta atque obliqua, modo tu iis debite attendere, recte uti, tacere ac sustinere velles.

Electi Dei quam acriter exerceantur.

Ita suos semper exercet Deus, ac illi quibuscum agunt asperis verbis aliisque modis ipsos exercent, omnia eorum opera, hoc est, quidquid agunt vel omittunt, haud secus quam manifestariam insaniam et hypocrisim judicant contemptuique habent. Penitus enim tam in suis quam in aliorum oculis interire, adeoque nude et integre cum Christo sursum in cruce suspendi debent, ab omni prorsus fulcimento, ab omni quod vel ipsi sunt vel habent, ut ne cubitum quidem latum proprii sibi reservent. Proinde sustine, relinque, fuge, tace ac intus loquere: Charissime Domine, tu probe nosti quod præter te spectem neminem.

Nequitiæ aliorum quæ non noceant.

Si tuipse bonus et purus fueris intus, alterius nequitia non solum tibi nihil nocere, sed ne appropinquare quidem poterit, modo tute eam ad te non attrahas, aut intra te assumas. Quapropter tace, sustine ac supra te transire permitte, et mox grata intus tranquillitate perfrueris. Si exploratum tibi esset quam incredibilia hinc enascantur bona, aut ex quam immenso amore hanc tibi tribulationem immittat Deus, et quam ocissime hujus virtute tribulationis spiritus ille nequam effugetur, mirum ni ad multa milliaria cruci huic obviam procurreres, ac vestigia pedum eorum, qui te tribulatione affecerunt, aut angustiæ alicujus occasio fuerunt, procumbens exosculareris.

Tribulationum occultarum quanta utilitas.

In afflictione quam vere Deus inveniatur.

Postremo diem illum quo nil adversi esses passus, velut amissum deputares. Deus siquidem gratiam suam adeoque seipsum non minus in tribulationibus quam in venerando Eucharistiæ sacramento largitur. Quisquis sub occultis illis judiciis et voluntate Dei ita se sustinere ac temperare posset, quamdiu id Domino visum fuerit, sive uno anno sive sexcentis, huic Deus per semetipsum respondere debet, adeoque penitus ipsum in se trahit, ac Divinitate sua adeo totum eum hominem penetrat, ut in Dei unitate omnem suam perdat multiplicitatem, totusque deificetur, ac transformetur de claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu, ut citius seipsum quam talem hominem derelinquere posset Deus. Denique tanta gratia et lumine humilem illum purumque hominem interdum perfundit Deus, ut anima illius Deo ita fiat unita, ut si semetipsam contemplari posset, videret se in Deo plane nobilem atque præclaram, omnia pariter in Deo cognitura. Quum igitur divinam præsentiam spiritus persentiscit, a seipso totus deficit, ac in purum nihilum suum descendens, omnium creaturarum se judicat esse nequissimum; ubi tantum lucis et veritatis percepit a Deo, ut quidquid Deus non est, sibi plane fiat molestum. Nam in spiritu tanta gignitur exultatio, ut eam gestibus quibusdam corpus indicare cogatur. Verum id omnibus modis celare studens, in vera humilitate permaneat, nec in tantis istis Dei donis conquiescat, ne Deo factus ingratus, juste ab eo deseratur.

CAPITULUM VIGESIMUM OCTAVUM.

Quomodo omnia nude sunt accipienda de manu Dei.

Abnegatio hominis exercitium quod.

Hominis perfecte sibi abnegati exercitia atque objectum in omnibus aliud est nihil, quam submersio ac interitus quidam tam suiipsius quam omnium mediorum. Minimum medium est cogitatio de creaturis, maximum propria voluntas. Proinde quamdiu inclinationem aut formidinem quamdam ad unum magis sentis quam ad aliud, sive de tempore id fuerit sive æternitate, nondum perfecte tibi mortuus es. Quidquid intra te mutationem aliquam seu commotionem, errorem aut imaginationem

excitare potest, id libera prorsus, interna ac elevata mente pertranseas et supergrediaris, semper adnitens elevatus esse supra omnem spem lucri, supra timorem damni, supra otium et laborem, supra exaltationem et humiliationem, supra prospera et adversa, confusionem et honorem, sollicitudinem et distractionem, hoc est, supra omnia ea quæ tibi aliquo modo profluentem ascensum et immensum amoris cursum in Deum impedire queant. Nil enim tibi nocere potest Deo propitio; nam is abunde sollicitus erit pro te.

Accidentia omnia nude accipienda de manu Domini.

Ad hæc consequenda omnia tibi accidentia, sive læta illa fuerint sive tristia, non a creatura aliqua, sed directe ab ipso Deo suscipias oportet, cogitans quod ad supernaturalia dona sua te sic aptare velit Deus; quare actis ei gratiis teipsum et omnia tua, ad æternam ipsius gloriam, holocaustum offeras, in ipsissimum Dei intimum pectus, unde hæc tibi sunt profecta, ita tibi vicissim respondebit Deus ac novæ gratiæ infusione obviabit. Deum quoque in omnibus invenies, in cunctis etiam creaturis Deum agnosces et diliges, atque omnes rursum in ipso, omnesque creaturas in summa sua dignitate, qua a Deo sunt profectæ et procreatæ, accipies, ita tibi cœlum et terra libri loco esse possunt. Quibuscumque etiam te affecerit Deus, tu æquo animo feras. Quamobrem si quid forte tibi minus æquo fiat aut injuste, cave Deum insimules aut homines; quantumvis etiam indigne te tractent, expellant, turbent, cædant, dejiciant, minitentur adversarii tui, non tamen injuriam tibi factam putabis, neque alicujus rei culpam vel pusillam vel grandem in aliquem conjicies, sed nude omnibus de manu Domini, qui tibi revera hæc irrogat, acceptis, reputabis id, quod res est, Deum ad tuum ipsius commodum hæc ita permisisse. Hoc faciens in lætis pariter et tristibus æquo animo persistis, et sine dolore spiritualiter moreris. Talis homo a propria voluntate penitus destitutus est, ac in interna spiritus tranquillitate et pace in Deum perfecte translatus (quanto autem in Deo quis verius, tanto in pace securius). In hac pace habitaculum Dei est in anima nostra, quæ pax, quum essentialis in homine fuerit, tum Deus per illum ceu per instrumentum suum omnia opera sua perficit. O beatum hominem perfecte sibi renuntiantem, pectusque suum purum custodientem. O quantum is cœlestium consolationum percipit a Deo; gratior est enim Deo solus mille aliis propriæ voluntati deditis.

Voluntatis propriæ abnegatio quam sit Deo grata.

CAPITULUM VIGESIMUM NONUM.

De firma in Deum fiducia.

Abnegationem sanctam cur homini invideat diabolus.

Ista abnegationis ac expulsionis omnium creaturarum via, præ omnibus aliis optima est et compendiosissima; quare et diabolus omnibus machinis suis eam, variis tentationibus, turbationibus, sollicitudinibus, animi torpore, inutilibus verbis et operibus, perplexis studiis, immoderata abstinentia, et id genus aliis impedimentis antea enumeratis, impedire studet. Exiguum admodum fuerit, quod tibi hic non exiguum dispendium facere possit. Atqui tu ad ea minime conversus, sed in Deum nude fidens, impedimentum omne cui debito aliquo non adstringeris, quantumvis etiam bonum et rationabile videatur, abjice Deoque soli amore adhæresce, omnia quæ huc non provocant relinque; teipsum et quidquid tibi aliquo modo supervenire potest in impermutabilem illam Dei providentiam projice, eidem firmiter confide, eumdem curare permitte; procul dubio tam interius quam exterius longe tibi melius providebit, quam si tu nocte dieque sollicitus et anxius omnes vires tuas consumas. Hac fiducia de manu paternæ providentiæ, deque æterna Dei dispositione, pro tua maxima utilitate omnia suscipe, sive dives fueris sive pauper, valitudine prospera aut adversa, vel quidquid tandem tibi evenerit, tu æqui bonique consule.

Fiducia firma in Deum habenda.

Deus omnibus ut ita essent dedit; vires et effectum ipse eis largitus est; omnia

Sap. XI, ordinavit in numero, pondere et mensura, attingens a fine usque in finem fortiter, et disponens omnia suaviter, neque quidquam est quod divinam possit providentiam effugere ; omnia siquidem perpetuæ illius ordinationi ad extremum usque punctum sunt subjecta. Quare quum Deo parum confisus, ipse tui curam agere satagis, discurrens anxius et sollicitus, nonnunquam te in necessitates et tribulationes incidere permittit, ut discas quam nihil tua ipsius ope et industria perficere valeas. Tanta Deus gratia, tanta exuberat charitate, ut quidquid vera cum fiducia ab eo expetis, et quantumcumque fiduciæ sinum expandere sufficis, tantumdem profecto recipies vel hic vel in posterum ; bonitatis enim divinæ thesaurus plane est infinitus. Et sicut Deum nimis diligere non potes, ita quoque eidem nimium confidere non potes, modo et intentio sit sincera, et tu, quod in te est, præstes.

Ibid. II, 1.

Fiducia in Deum quam sit efficax.

Quanto autem fiducia in Deum est vehementior, studiosior et humilitate reverentiaque in Deum sublimior, tanto vehementius etiam, citius et abundantius quod postulas impetrabis. Id tibi nulla peccata tua impedire queunt, quoniam Deo æque facile est gravissima quæque peccata tibi atque levissima condonare. Neque tuis viribus ex uno quovis peccato citius exsurgere vales quam e centum millibus. O quam præclarum esset si quis, vel in extremo vitæ suæ tempore, firmam in Deum fiduciam adipisci posset. Quisquis seipsum, voluntatem omnemque suam sollicitudinem divinæ providentiæ securus committit, confisus omnia tam prospera quam adversa sibi esse salutaria, Deumque bene posse, nosse et velle opitulari ; is coram Deo absolute sanctus censetur, suaque ista humili fiducia Deo vim infert, Deique suavissimum pectus adeo transfodit, ut diutius opem suam negare non possit. Impossibile plane est ut, quæ a Deo petuntur et sperantur, non impetrentur. Qui magna cum fiducia arduam quamdam rem a Deo postulat, is longe citius exaudietur, quam pusillam petens pusilla fiducia. Istud enim locutus est ipse Dominus : *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.* Et : *Quidquid petieritis accipietis,* modo salutaria petieritis, recta ad Deum intentione.

Sanctus coram Deo censendus quis.

Marc. IX, 22.

Matth. VII, 7.

CAPITULUM TRIGESIMUM.

De vita continue interna.

Maximum animarum dispendium (quod ego quidem novi) est liberum non habere ingressum ad Deum, sine medio amoris creaturarum. Quisquis autem suapte negligentia liberum istum ad Deum ingressum amittit, plus internorum spiritualiumque bonorum uno momento amittit, quam si omnes Scripturas dedisceret. Ob aliud enim nihil omnes Scripturæ compositæ sunt et institutæ, quam ut harum adminiculo, nosipsi integrum, internum et spirituale efficiamur et simus holocaustum Dei. Proinde ab omnibus distractionibus intro semper revertere, sensus et vires tuas ab externis actionibus intro in animæ tuæ cubiculum retrahe, cordis ostiolum contra imagines omnes et ineptas phantasias mentem tuam distrahentes occlude, sensus viresque tuas recollectas cum amore ad Deum in ipsis animæ tuæ penetralibus, ubi is præsto est, converte.

Animarum dispendium maximum quod.

Vita interna et spiritualis quomodo obtineatur.

Qui sine medio adhæret Deo, is unum est cum ipso, supra imagines et formas, unde gratia suam trahens originem, in omnes inde animæ vires profluit. Gratia siquidem in origine sua Deus est ; at ubi profluit in vires animæ quibus operamur, creatura est. Hic igitur te totum offeras, dedas, relinquas, profluas in Deum, adorans ipsum in spiritu et veritate, quomodo vere adorandus est. Conversationem serva internam, verbis aut operibus per sensus exteriores te non effunde : nam quo plus verborum et operationum, hoc etiam plus accidentium. Interiorem hominem tuum diligenter observa ; nam in hoc tota exterioris pariter atque interioris hominis salus

I. Cor. VI, 17.

Joann. IX, 24.

dependet. Tecum constanter habita, donec extra te, sine te efficiaris. Naturam freno quodam, ne huc illuc discurrat, coerce. Unus enim inordinatus excursus parit alterum ; nam licet per Dei gratiam peccata omnia in te jam sint prostrata, inclinatio tamen et fomes peccatorum manent insuperabiles, cum quibus tibi, quamdiu corpus istud mortale circumfers, irreconciliabile bellum sit oportet.

Assidue in homine tuo interiori permane; ibi clare tibi quid facto, quid omisso opus sit, elucescet. Accidentia omnia ceu rem vilem ad te minime pertinentem fortiter penetra. Nihil tibi nimis assume, præter simplicem quamdam rerum præsentium necessitatem et usum, sine notabili cordis appositione ; et omnem quarumlibet rerum tristium sive lætarum eventum in Deum projiciens, absque multiplicitate permane, ut tibi quoque præsens permaneat Deus. Quem si intus non sentis, totis viribus ad hoc elabora, ut intus habeas, omni abs te impedimento abjecto. Mortem citius subeas quam quidquam contra Deum velis, aut sponte alicui peccato consentias. Nulli, præterquam soli Deo, nimis placere appetas ; optimam partem cum Maria eligas ; huc illuc importunis querelis omnia replendo, citraque necessitatem verba fundendo, non discurras. Talia ii facere solent, qui parum in se boni possident. Una namque hora ita egredi posses, ut vix tandem multis annis, ac fortasse nunquam, revertaris.

Solitudo mentis quomodo incolenda.

Proinde ad solitudinem semper revertitor, intus loquitor : Quem quæro, nullo sensu, nullo ingenio comprehensibilis est, sed puris tantum mentibus susceptibilis. Hunc puto, hunc venor, et quidquid mihi aliud occurrerit pati, iter meum continuare volo. Sic ad interiora tua, ubi veritas ipsa adest, semper revertere. Verborum bullis eo pervenies nunquam. Quamobrem tace, quiesce, sustine, Deo confide, ac quod in te est perfice, et protinus ad agnoscendas vitæ internæ perfectissimas vias mirifice illuminaberis.

Viæ perfectionis quatuor quæ.

Quatuor autem sunt ejuscemodi viæ, in quibus omnem spiritualium exercitiorum plenitudinem atque opulentiam experiri potes. Prima, liberi mentis ascensus, per gratiarum actionem et laudem perpetuam, ad majestatem Dei. Secunda, humiles descensus per abnegationem sui suæque voluntatis, sub potenti manu Dei. Tertia, virtuosi, ut ita dicam, egressus ad omnes homines, per generalem quamdam fidelitatem et amorem, ex ipsa largitate Dei. Quarta, uniformes ingressus sive introversiones, per omnium rerum oblivionem, in amplexum unionis Dei. Hanc inexhaustam Dei opulentiam, ubi hæ quatuor viæ et oriuntur et terminantur, nulla potest creatura comprehendere. Quare eas experienti jucundum est sibi mori, et spiritualia quævis exercitia laboresque perficere.

Quum hoc modo Regem regum et Dominum dominantium, in throno animæ tuæ magnifice considentem, ne inde proturbetur, observas; tum ille vicissim interiora tua flamma charitatis suæ ita illuminabit et succendet, ut omnes vires tuæ virtuosæ et divinæ efficiantur, et ipse in vitam plane divinam semel transferaris. Sed quando, putas? Quum id ei visum fuerit, sive in juventa, sive in senecta, sive etiam in morte tua. Ad hoc autem specialibus opus non est exercitiis, nisi tantum ut cor purum serves, æstuantemque cum vera tui abnegatione affectum ad Deum semper habeas, ut superius satis est dictum.

Apoc. XIX, 16.

CAPITULUM TRIGESIMUM PRIMUM.

Quomodo quis a vitiis convertatur ad Deum.

Quamdiu corpori anima cohæret, fieri non potest ut homo diu in eodem statu perseveret. Quum etenim se relicto in Deum transiit, et per sensualitatem suam nunquam postea ad se reverti cupit, e vestigio, priusquam animadvertat, in naturæ rursus casses collapsus, ab integro habet quod relinquat. Proinde quum sæpius eva-

gatur, sensibusque exterioribus præter necessitatem et rationis illuminatæ præscriptum abutitur, protinus in venialia peccata præcipitatur. Quæ tamen, quoniam occasiones eorum pro viribus devitat, per amabilem ad Deum conversionem, plenamque a peccatis aversionem, facillime condonantur. Quamobrem quum vitia aliqua aut inutiles evagationes sentis, vide ne vel illa in te, vel tu diutius in illis conquiescas, sed culpam tuam ingenue agnoscens, confestim ab iis cum gravi adversus teipsum indignatione avertere ; excitatisque intellectu et voluntate tua, nude cum iis ad Deum, omnia ei conquesturus, recurre, pro iis humilem gemitum ad Deum transmitte, Patrique cœlesti amarissimam dilecti Filii sui Passionem pro omnibus peccatis tuis offer. Deinde omnibus relictis, teipsum summæ Dei voluntati captivum dede, viriliterque iterum cum novo animi proposito incipe, et mox in pristinam dignitatem omnia tua restaurabuntur. Quoties autem cadis, toties iterum surgens ad interiora tua velociter revertere, nec ullum opus bonum propterea postpone. Deus enim principium quum sit et finis omnium, facile tibi vel per unicum suspirium ignoscet universa, ut qui longe sit paratior te suscipere, quam tu ad eum accedere.

CAPITULUM TRIGESIMUM SECUNDUM.

De venerabilis Sacramenti Eucharistiæ sumptione.

Quoniam ex ineffabili sua erga nos dilectione, ipse nobis locutus est Dominus : *Caro mea vere est cibus, et Sanguis meus vere est potus ;* et : *Qui manducat meam Carnem et bibit meum Sanguinem, in me manet et ego in eo,* ideo consultum foret piis hominibus, ut frequentissime sacrosanctum Domini nostri Jesu Christi Corpus reverenter pieque suscipiant, quomodo id nobis mater Ecclesia officio Dei fungens, sub specie panis, sub qua veneranda Caro et Sanguis Christi vere continetur, elargiri solet. Quod non tam propter suam perfectionem quam propter insignem suam fragilitatem sæpius suscipient, nimirum ut ab amore sui, qui jam, proh dolor! passim grassatur, et a multiplicibus suis defectibus tam manifestis quam clandestinis, hoc cibo confortati custodiantur, ut ipsos defectus vitiaque omnia tanto fortius eradicare et mortificare queant. Præstat namque ex amore accedere quam ex trepidatione omittere ; et satius est semel per hebdomadam cum profunda humilitate suscipere, quam per annum semel cum propriæ justitiæ fiducia.

Eucharistia cur sæpius suscipienda sit.

Deus bonum est, quod communicatum crescit, servatum perit. At qui sine vera pœnitentia, sine firmo se emendandi proposito, temere et illotis, ut aiunt, pedibus huc irruunt, ii ad suam ipsorum damnationem Dominum suscipiunt.

Proinde necessarium est ut seipsum homo probet, menteque sua a sensibus exterioribus (quibus forte ob temporalium rerum multitudinem distracta est) recollecta, perpendat vereque agnoscat peccata sua, et pectus suum purget perfecta pœnitentia, aperta confessione, firmiterque proponat se posthac accuratius cavere tam a peccatis quam a peccatorum omnium occasionibus, evagationibus et ineptiis ; utque hæc ita putet ac cogitet perficere, Deumque ex animo quærere.

Eucharistiæ sumptioni ut se quis præparet.

Ad ista maxime opus est firma fide in prima illa veritate, quæ mentiri nescit, radicata. Certum namque est et indubitatum, quod Dominus noster Jesus Christus nobis reliquerit sacrosanctum Corpus et Sanguinem suum, venerandam animam suam, nobilissimam divinitatem suam, atque æternam Trinitatem suam. Ad hæc omnem illam gratiam quam homo factus secum invexit in hunc mundum, omnem Resurrectionis et Ascensionis suæ fructum, universa quoque et sua et omnium Sanctorum suorum merita. Hæc omnia simul confert Christus unicuique vivo Ecclesiæ membro, hoc Eucharistiæ Sacramentum religiose sumenti ; uni tamen plus, alteri

Gratia quanta Eucharistiam digne sumentibus conferatur.

Joann. 6, 55, 57.

minus, juxta quod sese singuli ad illum suscipiendum plus minusve disposuerint ac præparaverint.

Occurrendum quomodo sit Christo in Eucharistia.

Ad hoc autem quisque se præparare debet, ut Domino sponsoque suo dilectissimo tali modo occurrat atque suscipiat, quali in hora mortis suæ, si alioqui securus mori velit, eidem occurrere auderet, hoc est, corde penitus ab hospitibus peregrinis et peccatorum rerumque temporalium amoribus emundato, cum flagranti et humili desiderio suavissimum Dominum amoris brachiis amplexandi, perpetuoque et in vera dilectione inseparabiliter adhærendi. Ita mori debet, ita Dominum majestatis suscipere debet, sincera videlicet intentione, quæ aliud spectet aut quærat nihil, quam pure Dei honorem et omnium christianorum salutem. Jam vero ut nobilissimo Domino tuo digne valeas obviare, revolvenda tibi est amplissima illa Dei et incomprehensibilis erga te dilectio, qua ex nihilo te ad tantam felicitatem creavit, tametsi prævideret fœdissimam tuam ingratitudinem postmodum sibi abs te demonstrandam. Deinde inexhaustam illam contemplare dilectionem, qua seipsum ita humiliavit, fragilem nostram naturam assumpsit, pœnitentiam pro te egit, mortem amarissimam sustinuit, non alia de causa quam ut te a peccatis et a perpetua damnatione eriperet. (Hic jam aliquantisper vitam Passionemque Domini meditare.)

Dilectio Dei ineffabilis quomodo contemplanda.

Ad hæc et ineffabilem illam dilectionem, qua omni momento adeo fideliter tibi intendit, providet tantumque bonorum sine intermissione tibi largitur, quantum pater quispiam indulgentissimus elargiri filiis potest. Postremo eximiam illam revolve dilectionem, quæ jamjam ab hac vita decessurum ad hoc coegit, ut in venerando Eucharistiæ Sacramento, usque in finem seculi cum electis suis corporaliter præsens permanere, ac seipsum nobis quotidie tradere, conjungere ac pro nostris sceleribus offerri voluerit, utque ob amoris vehementiam nullo a nobis pacto avelli potuerit. Quam dilectionem adeo immense magnam si mentis oculis perscrutari vellemus, mirum ni amore toti liquefiamus. In hoc enim amoris Sacramento superexaltans misericordia justitiæ manus ei concludit, ut sævire nequeat.

Adventus Christi in qualibet Missa quam sit gratiosus.

In ipso quoque Missæ sacrificio tanta cum charitate ad nos venit clementissimus Dominus, ut nemo sit tot sceleribus adopertus, quem non benigne ferat, cui non sit paratus omnia ignoscere, modo resipiscere atque ad ipsum accedere dignetur ; nemo item sit adeo frigidus et obstinatus, quin, si modo ipse velit, divinæ charitatis flamma succendatur : nemo adeo inops, quin vel opulentissimus fiat : nemo adeo famelicus et siticulosus, quin hoc Angelorum nutrimento vel abunde saturetur inebrieturque ; nemo tot defectibus obsessus aut cæcus, quin hic plane purgetur et illuminetur.

Præparatio ad Eucharistiam optima quæ.

Cæterum quomodo Dominus in hoc venerando Sacramento vere præsens sit, humanus non potest assequi intellectus ; est enim opus omnipotentiæ divinæ. Hujusmodi progymnasmatis teipsum ad flagrantem Dei dilectionem incitabis, et cum humili quadam abjectione coram summa Dei majestate prosternas, ac ex animo vilissimum illud meritorum et dignitatis tuæ nihilum agnoscas, et in eo constanter permaneas. Nam et si omnium Angelorum puritatem, omnium Sanctorum possideres sanctitatem, ne sic quidem dignus esses hoc venerandum Christi Corpus suscipere. Quare humilibus precibus ora Dominum, ut, quoniam ex teipso inops nudusque es omnis boni, ipse præparare te velit, ut sibi digne occurras, et animam tuam in roseo sanguine suo ab omnibus peccatorum inquinamentis emundet ; humilitate, puritate, liberalitate, aliisque egregiis suis virtutibus et vitæ meritis eam convestiens exornet, omnemque imperfectionem tuam suppleat ; et ut ardente illa dilectione sua, quæ ipsum a summo cœlorum in omnium ignominiosissimam pertraxit mortem, cor, animam, cum universis viribus tuis adeo in se fortiter trahat, inflammet, transfo-

diat, ut ab omnibus vitiis et creaturis separatus, illi amanter unitus fias et permaneas. Eadem potes et a veneranda Dei Matre et a Sanctis tuis tutelaribus postulare, ut pro te exorent, virtutibus meritisque suis te convestiant, quo Sponsum tuum digne suscipere et retinere possis.

Mater Sanctique Dei omnes uti sint invocandi.

Hæc profecto omnium præstantissima est præparatio, quæ petenti tibi denegabitur nunquam, sicut religiosæ cuidam personæ revelatum est; Deus siquidem et Sancti ejus multo sunt propensiores ad te exaudiendum quam tu ad postulandum. Deinde pio quodam timore, intellectu et voluntate tua, Sponso tuo cum ardenti desiderio ei uniendi occurras, Dominumque Deum tuum humiliter adores, gratias agas, et te totum illi dedas, offeras, abneges, in tempore et æternitate, cum firmo proposito ita perseverandi. Tum vero summo cum desiderio, in unione flagrantium illorum desideriorum et dilectionum quibus omnes ardent Sancti, Dominum suscipias, descendensque in intima cordis tui, ea Domino per exclusionem omnis inordinati et peregrini amoris recludas, ita ut posthac neque mors, neque vita, neque quidvis aliud te ab eo separare valeat in perpetuum.

Desiderio quanto obviandum sit Christo.

Rom. VIII, 38, 39.

Postea exorabis Dominum per suum erga nos amorem et fidem, ut gratum sibi in anima tua habitaculum construere, tecumque semper permanere, et hujus Sacramenti virtutem in te ita dispartiri velit, ut per omne tempus vitæ tuæ efficaciter intra te operetur, quo tanto hoc edulio confortatus, vitiis universis magno animo rebellare,in virtutibusque proficere possis; et aureo amoris sui jaculo cor tuum ita trajiciat, ut amore ejus totus languidus, semper ipsum desideres, ardentique affectu ipsi inhæreas, ac in summo perfectionis gradu ipsi soli placere queas. Si quid autem præterea hic obsecrare libuerit, absque mora impetrare poteris.

Exorandum quidnam sit post sacram communionem.

Postremo, ex imis cordis penetralibus Domino gratias age, quod te antea præparare, et ad te vilissimum ultro tam benigne venire dignatus sit. Quod si solus hic tantas gratias Domino agere, eumque tantum venerari et colere posses,quantum omnes pariter creaturæ, libenter ei ad hoc et corpus et animam tuam dedere atque impendere velis. Orabis etiam ut negligentias tuas tibi ignoscat et suppleat, et hujus Sacramenti virtutem vivis pariter vitaque defunctis, per suam profusissimam liberalitatem, subvenire concedat, ne ob tuam fœdissimam ingratitudinem et indignitatem illi hujus virtute priventur.

Gratiarum actio post communionem sacram.

Ad hæc totum diem in unione illius charitatis, ex qua Dominus noster Jesus Christus omnia opera sua perfecit ad gloriam Patris, in laude et gratiarum actione, pro immensis Dei in te beneficiis, transiges, teipsum et omnia ad Dei honorem et omnium hominum salutem diriges, precibus tuis nobilissimum hunc thesaurum egenis vivis et defunctis abundanter distribues. Tales namque preces Deo totique curiæ cœlesti supra modum sunt acceptæ. Multiplicabis etiam pia ad Deum amandum desideria, sicut supra satis est dictum, ne in conspectu tanti hospitis vacuus tepidusque inveniaris, manendoque apud te illo potissimum tempore, a superfluis excursibus et hominum quantumvis etiam religiosorum societatibus te custodias. Nam dici non potest, quam cito labimur ad ineptias et sensuum oblectationes, quæ divinæ gratiæ operationem impediunt, templum cordis contaminant, Spiritum Dei fugant.

Eucharistiæ gratia quomodo custodienda.

Qui operationem divini istius edulii intra se observare vellet, o quam faciliter ab omnibus cum peccatis tum defectibus suis excuteretur, omniumque negligentiarum supplementum gratiam divinam, et quidquid desiderare posset, acquireret. Deus enim hic et se tibi donat, et te sibi accipit atque unit. Tu quidem a teipso deficis, sed in Deum totus transformaris, omniaque opera tua sancta prorsus effi-

Eucharistiæ operatio quam sit admiranda.

ciuntur et divina. Quidnam igitur extra te quæris, obsecro ? An tibi satis non est, quod Deum ipsum, quem totus mundus tibi eripere nequit (nisi ipse permittas), intra te possides ? Sane quotiescumque cum bono animi proposito, nulli peccato mortifero obnoxius, dominicum Corpus sumis, toties anima tua Christi Sanguine purificatur, exornatur, fortiusque in Deum rapitur, ac superabundanti liberalitate Dei omnes Sancti in cœlo, universi homines in terris, cunctæ animæ in purgatorio pariter perfruuntur. Nam oratione nulla enodari potest, quam miranda vivificus iste cibus operetur. Fieri quoque possit, ut tam frequenter et studiose magnificum istud Christi Corpus homo pius sumat, ut si prius infimo Angelorum ordini fuerat adscriptus, conscendat usque in summum ; imo tanta posset ejus esse devotio, ut supra omnes Angelorum choros sublimis evehatur. Omnia enim alia exercitia sunt divina, istud Deus ipse.

Eucharistia quomodo spiritualiter suscipienda.

Cæterum hoc sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum pius quilibet spiritualiter quoque suscipere potest, ardentibus duntaxat desideriis, ita ut habeat illud cum omni gratia et fructu suo. Quo pacto, inquies ? Assumet sibi per desiderium omnia illa ardentissima omnium Sanctorum et amicorum Dei desideria (iis a Deo violenter extorquere potest quæcumque voluerit), in quorum unione offeret Deo omnium Missarum, quæ per universum mundum fiunt, sacrificia, cum omnibus meritis et tormentis Christi, in gratiarum actionem omnium beneficiorum, universis creaturis a Domino collatorum, in satisfactionem omnium negligentiarum, peccatorum et irreverentiarum Domino illatarum, ad impetrandam gratiam et misericordiam vivis atque defunctis.

Eucharistiam reverenter inspiciens quid mereatur.

Denique pro quibuscumque desideramus, vel spiritualiter vel sacramentaliter hanc oblationem ad Deum dirigere possumus. Stupenda enim sunt quæ homo pius per hanc oblationem tam in terris quam in purgatorio efficere valet. Quoties etiam venerandum Christi Corpus devote quis aspicit, aut alioqui si posset libenter aspiceret, tot singulares inde gratias, consolationes et gaudia habebit ac possidebit in cœlis. Hic jam dixerit aliquis : Cur igitur venerandum hoc Sacramentum in multis tam parum profert fructus ? Ob duas, inquam, rationes : una, quod occultis quibusdam vitiis, omnem eis fructum intercipientibus, laborant ; qualia sunt : inordinatus sui amor propriaque voluntas ; aut certe quod sensuum oblectamenta, quibus pedetentim gratiam Dei amittunt, studiose sectantur, idque quanto diutius, tanto semper pejus, donec tandem cor vacuum et otiosum totum relinquatur, haud secus quam dolium quoddam cariosum, unde per occultas rimulas vinum paulatim effluit, donec totum tandem evacuetur ; maxime vero, quod ineptis perniciosisque fabulis et divagationibus vanis semet addicant. Quæ jactura plane est inæstimabilis ; nam divinus ille hospes hujuscemodi rebus indignissime tractatur, multoque indignius expellitur.

Eucharistiæ fructum quænam impediant.

Nobilis est enim amicitia Dei, et rivalem non admittit, sed cor solum sola possidere concupiscit. Quid ? Annon deploranda res est, quod plerique ab hoc Divinitatis monte tam repente decurrant, ac vilibus hisce rebus semet præcipites immergant ? Mirum profecto est, quod ad animas tam infideles unquam venire dignetur Christus Dominus. Verumtamen qui se intus continet, paulatim ampliorem gratiam et consolationem in Deo acquirit.

Amicitia Dei quænam in nobis exquirat.

Altera ratio est, quod ex consuetudine plerique accedant potius quam ex affectu seu charitate operante, quodque apud sese non permaneant, et Deo denique ingrati sint. Siquidem digne præparatis purisque hominibus edulium istud panis vitæ est ; minus præparatis et mendo adhuc aliquo infectis aridus et insipidus est panis ; omnino autem impræparatis, hoc est peccato alicui mortifero obnoxiis, temporalis ictus, letalis casus, æterna est maledictio. O quanta quotidie dehonestatio, blasphemia et

Consuetudo arida quam periculosa.

Eucharistiam sumentium genera tria.

contemptus a novissimis istis impræparatis hominibus, pium illum Dominum in fœtido suo diabolicoque dolio, creaturarum vitiorumque omnium spurcitie data opera semper infecto, suscipientibus, nomini divino inuruntur ! Quod Deus majoris æstimat perversitatis ipsius Judæ traditoris insuperabili nequitia. Deplorant hoc adeo occulti Dei amici, ut gravi dolore et corda et animæ eorum inde saucientur; libenter etiam totum corpus suum in mortem devoverent amarissimam, ut id aliqua saltem ratione impedire queant. Verum nihil prorsus emolumenti nanciscuntur hinc homines impurissimi, sed quanto frequentius Dominum ita suscipiunt, tanto profundius in suam ipsorum damnationem præcipitantur. O si vel paululum sese ad Deum convertere vellent, quam libens clementissimus Dominus eos in gratiam suam reciperet!

CAPITULUM TRIGESIMUM TERTIUM.

Quomodo Deus assidue sit laudandus.

Ante omnia Deum semper et ubique, quamdiu spiritus tuos regit artus,ex amore laudare stude, ut hic modo auspiceris in terris quod perpetuo es exercitaturus in cœlis. Fidus enim Dei in nos amor et beneficia, quæ quovis momento ab ipso percipimus et imposterum percepturi sumus, adeo sunt immensa, ut merito aliud nihil vel cogitare vel desiderare debeamus, quam corpus et animam nostram in Dei laudem semel effundere. Quod etsi magni a nobis forte æstimetur, pusillum admodum erit, si dignitati ejus, si iis, quæ de nobis meritus est Deus, conferatur.

Beatitudinis futuræ argumentum certissimum.

Nullum in hoc mundo certius est argumentum futuræ beatitudinis, quam Deum hilariter semper laudare ; nam talibus laudatoribus et Deus admodum est propinquus et Angeli familiares. Nihil æque mentem hominis pressam relevat, tribulationes mitigat, diabolum fugat, et omnem animi torporem propellit, atque Dominum Deum hilariter collaudare. Qui etsi propter insignem nostram vilitatem peccata nostra plangere potius quam Deum collaudare debeamus, attamen quoniam omnes creaturæ bonæ et malæ, pusillæ et magnæ, aut Deum collaudant, aut Dei laudem præ se ferunt, cur non et nos corpore nostro, operibus studiisque nostris, maxime autem anima nostra, Dei quoque laudem decantaremus ? Porro, quanto laudatio nostra cœlesti laudationi fuerit similior, tanto et Deo erit acceptior; quoniam Deo longe gratior est spiritualis meditatio quam vocalis laudatio, et intimum cordis suspirium quam externum oris canticum ; si tamen idcirco ea, ad quæ Ecclesiæ præcepto obligamur, non postponantur.

Laus quænam sit Deo gratissima.

Humilis sui dejectio, in vero sui contemptu sub Deo et hominibus universis, cum quadam suiipsius abnegatione, ante oculos nunquam satis laudatæ majestatis Dei, et divinæ laudis æque in tristibus ac lætis, in prosperis atque adversis, corde, ore, opere, decantatio et gratiarum actio, ea demum divinæ majestati acceptissima laus est. Nam sic profecto haud seipsum homo, sed Deum solum intendit spectatque. Proinde teipsum et quidquid ipse es, quidquid potes, Deo quotidie in hostiam vivam offerens, in Deum immergere eique adeo constanter adhære, ut quum Domino, de omnibus quæcumque tibi accidere possunt, ita placere noveris, tum tibi quoque placeat ad gloriam ipsius. Hæc eadem atque omnem pariter sollicitudinem et anxietatem cordis tibi accidentia, Deo committes, idque hoc aut simili modo :

Quomodo sese homo ad laudandum Deum offerat.

O mi amantissime Domine, quum vera lance perpendo quis qualisque modo sim, et qualis aliquando fuerim, quam sæpe tu me custodieris, ex quantis malis et insidiis eripueris, quamdiu exspectans, quam amice me susceperis, neque ob insignem meam in te ingratitudinem adhortari ac

in viam rectam me reducere destiteris, quamque innumera mihi beneficia conferis : quum hæc, inquam, perpendo, mirum est quod cor meum in laudem tui totum non diffluat. Quamobrem, o charissime Domine, resigno, abnego, devoveo me tibi ex animo in laudem tui perpetuam. Si tibi placet ut fiam contemptissimus abjectissimusque omnium, ac ignominiosissima morte, instar latronis omnium quos tellus sustinet scelestissimi, dispeream, etiamsi id commeritus non fuerim, pro gloria tamen tua libens id toleravero ; sin vero commeritus fuero, tanto promptius etiam pro gloria justitiæ tuæ perpetiar, cujus unius honor infinitis nominibus mihi charior est quam proprius. Quod si e vestigio tu me hinc auferre velis, haud quæram effugium, sed mortem ipsam libens subiero pro gloria tua. Sin vero vitam aliquamdiu mihi prorogare velis, etiam si aliquot adhuc annorum millia victurus fuero, id solum desidero ut deinceps singuli anni, singuli dies, horæ et momenta vitæ meæ, omnes cogitationes, verba et opera mea te digne collaudent, prædicent, tantumque glorificent quantum omnes Sancti, omnes creaturæ, omnes Angeli pariter te glorificare queunt, in divina sanctissimæ Trinitatis reflexione, tamque frequenter et copiose, quam sunt atomi in radiis solaribus innumeri. O Domine, faxis, quæso, ut me hinc auferas ocius vel tardius ; id cordis mei unicum est desiderium. Addo : Si forte eveniat, ut e vestigio hinc decedam, et pro gloria tua foret, ut quinquaginta annos, aut eo amplius purgatorio igne discrucier : jam me (quod ad hoc attinet) submitto pedibus tuis, libensque suscipio ad gloriam tuam perpetuam. Et si certo præscirem me perpetuo damnandum, haud tamen ideo in vita mea a tua laude cessarem, quantumvis etiam misero mihi peccatori intolerabile esset me a tam desiderata facie tua debere separari. O Domine, facias de me vilissima creatura tua pro gloria nominis tui. Eveniat mihi quomodo possit, laus tua erit in ore meo quamdiu ullus in me halitus superfuerit. Deficiente autem lingua, oro ut vel digituli mei extensio tuæ laudis sit significatio. At vero corpore meo penitus in pulverem redacto desidero ut singuli pulveres ad extremum usque judicii diem infinitam ad te laudem dirigant. Tu enim, Domine, non ego, solus es quem intendo, solus quem deamo, solus quem quæro. Tibi singulorum corda patent, tu nosti quod vere hæc ita sentiam, etc.

Laudandus uti sit omni tempore Deus.

Si omni tempore Deum laudare desideras, peccata universa sedulo devita, virtutibus operam strenuam impende, Deum potissimum in omnibus specta. Ea demum præclarissima laus est, quum animus ab omni vitioso torpore sensuumque affectibus evacuatus, in tranquillitate fundatur, ita ut tota ejus intentio incommutabili bono semper adhæreat. Qui talis homo est, Deum nullo non tempore laudat, quæcumque etiam agat : manducet, bibat, vigilet, dormiat, omnia hæc aliud sunt nihil quam mera laus Dei. Quæcumque tibi incidunt, quæcumque intra te exoriuntur, quæcumque accidunt sive a natura sive a gratia, velocissima introversione, per resignationem quamdam ad Deum converte, desiderans ut ad illius laudem omnia degerantur et deficiant. Deus enim naturæ pariter atque gratiæ Dominus est. Quod si feceris, ipsa tibi natura brevi supra naturam fiet.

Suggestiones diabolicæ quomodo ad commodum nobis convertantur.

Simili modo diabolicas suggestiones præsentiens ad tuum commodum eas convertes, dicendo : Domine mi, quoties malignus hic spiritus aut alius quispiam has mihi cogitationes immittit invito, toties tibi deliberata plenaque voluntate ejus loco laudes illas amœnissimas refero, quas malignus iste spiritus, in æterna felicitate si perstitisset, tibi referret, ut expulsionis illius ego quodam modo præcentor sim in laudem tuam.

Visa cuncta ut ad Dei laudem convertenda.

Si in omnibus quæcumque videris, Dominum laudare concupiscis, quoties copiosam aliquam multitudinem, aut rem

egregie venustam conspicis, dicito : O Domine, tam numerose tamque eleganter hodie meo nomine te collaudent millia illa millium spirituum beatorum tibi ministrantium,et decies illa centena millia immaculatorum spirituum tibi assistentium meo nomine tibi gratias agant; et omnium Sanctorum omnia desideria te pro me desiderent, et omnium creaturarum incomparabilis decor te pro me honoret et glorificet in secula seculorum. Amen.

Dan. VII, 10.

ALLOQUIORUM

LIBRI DUO

PRÆFATIO

MULTI sunt, lector amice, quos male delectat peccatum, quibus molestum est et invisum convenienter præceptis Dei vitam transigere, et in humeros levare sarcinam Christi levem, et suave ejus jugum ducere; contra vero jucundum ac delectabile, vitam agere Deo et Sanctis omnibus contrariam, indulgere suis affectibus, præsentibus frui bonis, futura non inquirere, imo nec appetere quidem; cum tamen non sint nescii brevissima præsentis temporis oblectamenta sempiternos consequi cruciatus, nec posse quemquam simul hic gaudere cum hoc seculo, et postmodum lætari cum Christo. Alii sunt qui jam nonnihil melioris concipiunt voluntatis, cupiuntque vitam rectius instituere, suique emendationem meditantur; sed necdum satis vident qua id ratione tum inchoare tum prosequi debeant; quandoque etiam quodam pusillanimitatis spiritu deterrentur ac impediuntur, ut non satis viriliter constanterque procedant. His ergo utrisque pro ingenii mei imbecillitate consulere cupiens, Alloquiis quibusdam (sic enim ea appellare placuit, eo quod Christum introducimus animæ loquentem) salubres, ni fallor, institutiones proposui piasque adhortationes, quibus et a vitiis revocari peccatores; et ad virtutis studium magis ac magis inflammari possint, qui jam ad meliora aspirant. Feci id, charitate non vanitate stimulante, nec mihi curæ fuit hominum venari laudes, sed animarum saluti prodesse, sperans apud Deum participem me fore, si qui ex horum lectione, ipso opitulante, fuerint ad vitam in melius commutandam provocati, aut ad fortiter progrediendum in eo quod jam sint aggressi, corroborati. Obsecro, pie lector, laborem meum tuis precibus adjuves apud Deum, et bene valeas.

Libri hi duo ab auctore ipso Alloquiorum nomen sortiti sunt, eo quod in se contineant Jesu Christi Salvatoris nostri secretas internasque inspirationes, quibus unamquamlibet animam in peccatis adhuc constitutam, a peccatis, a seculi vanitatibus, extra seipsam evocare, probeque christianam, hoc est, Deo fidelem atque devotam efficere, ad sui familiaritatem, amicitiam et amorem instituere exstimulareque conatur.

Complectuntur autem ii Alloquiorum duo libri pene omnes illas institutiones ac doctrinas, quas PHARETRA DIVINI AMORIS in prioribus editionibus comprehendebat.

LIBER PRIMUS

ALLOQUIORUM

JESU CHRISTI

AD QUAMVIS ANIMAM FIDELEM

QUEM IN QUATUOR PARTES PRÆCIPUE SECUIMUS
JUXTA DIVERSUM ANIMÆ STATUM.

PARS PRIMA

AD ANIMAM QUAMCUMQUE ADHUC IN PECCATIS CONSTITUTAM, NONDUM CONVERSAM,
INTERNUM JESU CHRISTI ALLOQUIUM.

CANON PRIMUS.

Anima quævis christiana quantam Deo contumeliam irroget, dæmonibus ludum festumque efficiat, perseverando in peccatis : stipendia diabolicæ servitutis quæ sint : quam item benigne Deus recipiat animas ad se revertentes.

Mich. v, 3. QUID feci tibi, o anima, aut quo molestus fui, responde, ut me spreto, non amatoribus sed hostibus tuis te prostituas? Relinquis Patrem qui creavit te ; eum qui te pascit non agnoscis ; protectorem et liberatorem contemnis ; amatorem, qui sanguine te suo redemit, qui in mortem pro te animam suam dedit, spernis ; ei præterea qui ubique tibi benefacit, qui te salvare contendit, reniteris, ingrataque ac contumeliosa hactenus perseveras, dum mihi dorsum vertis, dumque præcepta mea salutaria transgrederis. Vide tu ipsa quem amas, quem sequeris, cujus consiliis pares, cujus facis voluntatem : nempe hostis tui pessimi crudelissimique, qui non potest tibi aliud velle, non aliud machinari quam malum. Hic tibi nusquam non insidiatur, hic perdere et perimere te festinat ; et nisi ego prohibuissem, olim vitam tibi centies millies abripuisset. Huic tu servis, licet non ob aliud tibi blandiatur, nisi quia hostis est, et te, ne solus pereat, a me, a regno meo, a beatitudine cœlesti, a societate civium supernorum trahit, atque præcipitat ad perpetua lamenta, ad ignem æternum, ad carcerem tenebrosum, ad

Servis suis quænam diabolus præmia largiatur.

frigora ineffabilia, ad horridos sui aspectus, ad ultrices et sempiternas flammas, ad tormenta et supplicia inæstimabilia, ad desperationis locum, ubi nulla sit spes refrigerii, ubi nulla spes liberationis, sed miseria intolerabilis interminabilisque damnatio.

Is. LII, 2. Heu, anima, heu, filia, revertere, revertere! Solve captivitatem, solve vincula colli tui. Revertere ad Patrem, dicens: *Luc.* XV, 18, 19. Pater, peccavi in cœlum et coram te, non sum digna posthac vocari filia tua; sed vel inter mercenarios me annumerari maximæ esse puto misericordiæ. Revertere, filia, abjice quod habes cum dæmone pactum, muta voluntatem, corrige vitam, statue et propone conversionis regulam. Noli timere ne abjiciam te, quia non possum te spernere: quippe qui etiam Angelis meis gaudium atque convivium de tuo reditu instaurabo. Noli diffidere, noli desperare; ego rumpam omnia vincula tua. Ego levia faciam quæ tibi intolerabilia videntur, et quæcumque evadere non potes, faciam, modo bene velis, ut absque peccato nec sine merito ad probationem, non ad damnationem, feras.

Deus quam benigne recipit ad se revertentes.

Luc. XV, 10.

CANON SECUNDUS.

Vitam protrahere in peccatis quam sit turpe et periculosum: quam sit e diverso honorificum sese a peccatis convertere ad Deum.

Vivere in peccatis quam sit periculosum et turpe.

Vide autem, o anima, quam turpe sit in peccatis volutari. Vide quam deforme in obscenis delectari, quam ignominiosum dæmonibus servire, quam destructivum naturæ contra aut præter naturam vivere. Vide præterea, si non redieris ad me, quam tristem habebis exitum, quam calamitosum finem, quam desperatam mortem, quam terribile super te erit judicium meum, quam horribilis sententia a me progrediens in infernum, unde nunquam exeas, te prosternet. Animadverte quam certa mors, quam brevis vita, quam brevis delectatio peccati, quam sordidum denique ipsum peccatum, ad extremum quam inhonestum sit coram hominibus quoque, malam vitam agere, quamque miserabile infelicissimam exspectare mortem. Vide e diverso quam honestum sit bene vivere, quam jucundum tranquillam ac bonam conscientiam habere, quam gloriosum mihi servire, quam pulchrum virtutibus ornari, quam decorum sanctimonia niti, quam honorabile castitatem servare.

Avertere se a peccatis quam honorificum.

Adverte deinde quod labor ipse, quo mihi servitur, brevis sit, tempus serviendi exiguum, præcepta non gravia, quod auxilium copiosum, idque tibi a me semper paratum; perpende quod interna unctio dulcorque mihi servientibus, quod suavitas, quod gaudium bonæ conscientiæ a me semper infunditur. Vide quæ consolatio bonam mentem comitetur, quantumve spes de misericordia mea, de gratia, de amicitia, cujus tibi nunc arrhas ac gustum præbere cupio, mihi servientem confortet; quomodo hunc charitas, ut semper progrediatur, inflammans impellat; deinde quam lætus veniat ad mortem, quam securus meam exspectet promissionem, quam misericorditer a me in morte recipiatur, quam lætus egrediatur, quam feliciter coronetur, quam perpetua denique sit ac interminabilis infinitaque gaudii ejus mensura qui mihi servit.

CANON TERTIUS.

Peccata quænam sequantur calamitates: virtutum sectatoribus quanta in cœlis reposita sint præmia: quænam revertenti animæ ad Deum relinquenda sint.

Merces peccatorum cujusmodi sit.

O Filia, interroga omnes quæ in inferno modo sunt animas, quid prosit modo eis luxuria, ambitio, vanitas, deliciæ, divitiæ; quid conferat jam proximorum oppressio ac persecutio, quid fraudes, injuriæ, invidiæ, et cætera id genus arma diaboli, quibus hosti pessimo servierunt. Nihil profecto.

Damnatorum calamitas quanta.

Omnes clamabunt, maledicent diei et horæ quibus mihi fuerunt inobedientes. Maledicent sibiipsis, quod gratiæ meæ tempus neglexerunt, quod denique amiserunt opportunitatem pœnitendi, et quod quovis momento dum hic viverent, ad me potuissent reverti ac salvari, ad quod illos semper ego exspectabam, anhelabamque illis occurrere et gratiam meam offerre ; sed neglexerunt.

Præmia virtutum sectatoribus quanta reposita in cœlis.

Interroga eos qui mecum sunt beati, quid noceat illis modo, quod olim in mundo fuerint humiles, abjecti, infirmi, contempti, casti et mites et sobrii, quod bonum pro malo reddiderint, quod ad injurias et derisiones patientes tacuerint, quod frigora, famem paupertatemque toleraverint. En quam gloriosos, quam beatos, quam sanos, quam gaudio plenos modo perpetuoque felices constitui, quam deliciosa est illis requies pro labore brevi collata, quam magnus honor pro modico contemptu, quanta opulentia pro parcimonia et paupertate!

Age igitur, filia, sume animum, excita in te fiduciam, relinque noxia, damnabilia, inhonesta, peritura, infelicia, et amplectere sancta, casta, honesta, semper permanentia, felicia, æterna. Elige me tui amatorem, qui te feci, qui redemi, et a quo habes quidquid es aut potes ; et relinque pessimum inimicum tuum, qui corpus tibi destruit et animam, et secum trahit ad gehennam. Relinque quidquid mecum non potes possidere. Quidquid illicitum est, quidquid ad peccatum te trahit, quidquid damnationem tibi parat æternam, diabolus tibi est ; et ideo illud fuge atque a te proscinde. Ne dicas : Non possum converti. Incipe, sume voluntatem ; quidquid tu non potes, possum ego. Et quomodo tu non posses, quod potuerunt infantes et puellæ? Quomodo tu non posses, quod millium millia hominum potuerunt ? Quomodo illos adjuvi, sic adjuvabo te gratia mea.

Relinquenda quænam sint reverti cupienti ad Deum.

CANON QUARTUS.

Sine Dei gratia sicut prisci Sancti parum aut nihil potuerunt, sic nec nos aliquid possumus : cur Deus subinde rogatus dare differat : Deus cur suos tentationibus exerceat, orationesque nostras uti exaudiat.

Sine mea gratia sicut ne ipsi quandoquidem Sancti mei potuerunt quidquam boni, sic nec tu potes, filia ; verum hac eadem te faciam ut possis. An personarum acceptor sum ? An tibi in quacumque re ad salutem eges, negare possum ? Minime. Pete a me quod vis, et accipe. Si tarda- vero dare, longanimiter exspecta. Neque enim ex duritia, sed ex benevolentia tibi dona mea, quæ etiam alioqui paratus offero, prorogo. Memento mulieris Chananeæ, quomodo quod petebat, et quod ipse quoque dare volui, imo quod ut peteret in ejus cor posui, ego dare dissimulavi, quomodo distuli, quomodo quasi involuntarium me exhibui, quomodo eam exercui, quomodo etiam ne petendo deficeret eam provocavi. Videsne quantum profecerit, cum ego interim quod petebat non negabam sed differebam ? Videsne quantum fide, desiderio humilitateque creverit ? Videsne quomodo utilius illi fuerit tardius quam cito exaudiri ? Hoc modo tu quoque voluntati meæ committe, confidens bonitati, sapientiæ ac providentiæ meæ, et quomodo et quando tibi expedit exaudiam.

Dona cur sua Deus quandoque proroget dare rogatus.

Matth. xv, 22-28.

Ad utilitatem tuam, filia mi, cedit, te impugnari, et quandoque expugnari, deficere et vires resumere ; salubriusque tibi sæpius est non exaudiri cito, ut semper ores, semper gemas, semper desideres, semper te humilies, semperque pugnes et pro virtute labores, quam ut mox fuisses exaudita : dum enim habere te putas, orationi et desiderio tuo finis est impositus, et divitem atque beatam existimas ; at cum deficere te sentis, nec tibi superesse consilium auxiliumque præterquam ex me, petis, instas, desideras.

Tentari et a Deo exerceri quam sit utile.

Porro oratio humilitatem ac fidem, si perseveret, augebit vehementer. Inde fit etiam ut sæpe tria quatuorve in te meliora ponam dona et augeam, dum unum diffe-

Oratio perseverans quam sit utilis.

ro. Noli igitur timere. Necesse est enim orationem exaudiri, et pro quibus sapienter postulas, aut ea tribui, aut quod interim non habueris, sic oranti adeoque desideranti non imputari. Itaque noli animo deficere, noli ab oratione cessare ; auxilium tibi præsto est majus atque salubrius, quam ipsa putas. Non igitur in cor tuum desperationem illam intrare sinas, quasi non possis non delinquere. Jacta cogitatum tuum in me, ego te enutriam. Incipe ex animo, et convertere ad me, ego suscipiam te. Ego propugnabo et defendam te. Nondum ad sanguinem usque restitisti ; facile te inimicus potuit vincere, cui ultro te ipsam prosternebas ; facile potuit superare, quæ ultro captivam te vinculis ejus implicasti. Ego tamen adeo sum fidelis, ut nihil te pati, nihil super te venire sinam, quod nequeas sustinere. Scio infirmitatem tuam, et ad utilitatem bonæ voluntatis, non ad tui seductionem, tentationem mitto.

Psalm. LIV, 23.

Hebr. XII, 4.

CANON QUINTUS.

Christus quam lætus occurrat animæ ad se redeunti : quam dulciter eam consoletur: quanti is animas fecerit : quanta pro eis passus sit : uti item eas Patri cœlesti offerat.

Christus uti animæ ad eum revertenti lætus occurrat.

Forti animo esto, filia, et pusillanimitate rejecta tota ad me redi. En ego tibi occurro, en brachia expando, en ad osculum te recipere paratus sum, en omnia tibi delicta remittere gaudeo, en pro tuo reditu convivium instruo. Noli Angelos meos meque simul hoc privare gaudio. Esto tu una posthac ex domesticis meis, evola sicut columba ex diaboli laqueis, et veni inter brachia mea. Dulcior, suavior, honestior, sanctior erit servitus ea qua mihi, quam illa qua huic tyranno ancillaris. Jugum meum tibi multo quam illius erit tolerabilius ac levius. Revertere et veni. Non sit ætas, nulla sit infirmitas quæ te impediat. Delicta tua nequaquam tibi imputabo. Quacumque hora pro iis gemueris, peccatorum tuorum non recordabor amplius. Ego te propter peccata tua non spernam, ego non paucioribus, sed uberioribus ac potioribus te donis ditabo, ut quomodo in te abundavit delictum, abundet et gratia.

Ezech. XXXIII, 16.

Rom. V, 20.

Quanti Christus animas fecerit.

Noli me, quæso, filia, Passionis meæ fructu spoliare. Vide quæ pro te patior, vide quibus clavis perfodior. Vide quibus amaricor pœnis, quantis discrucior pro te angustiis. Vide quomodo vitam meam, ut tibi servirem Deus et Creator tuus, omnem in paupertate, fame, siti frigoreque consumpserim. Moveat te rosei mei sanguinis unda, quam pro te fudi. Miserere charitatis meæ qua moriens dilexi te. Hæc omnia offero Patri pro te, saltem convertere ex toto corde ad me. Videsne quam ardenter tuam salutem sitio? Videsne quam amanter te invito, quam desideranter exspecto? Experire igitur nunc etiam quam hilariter tibi occurram, quam misericorditer te recipiam, quam paterne denique te non modo in famulam, sed in filiam etiam adoptare cupiam. Ego te mihi reconciliabo, filia, ego te cordi meo adstringam. Usquequo igitur nunc moraris, filia ? Usquequo non confidis mihi ? Quousque tyranno et hosti pessimo servis? Quamdiu dona mea et quidquid a me habes, in illius cultum, in illius obsequium et in mei contemptum ac probrum expendis ? Abrenuntia diabolo et quasi paleam ipsum contemne.

CANON SEXTUS.

Animæ ex servitio peccatorum quantum sibimet damnum intulere : Deo hostique servire, quantum discrimen : pœnitentia item dilata quam multos fefellit.

Animadverte, filia, cui justius servias, Patri an tyranno, amatori an hosti, Creatori an destructori; ei a quo habes vitam, corpus et animam, an illi a quo nihil habes præterquam peccatorum fœditatem teterrimam, infirmitatem, instabilitatem, miseriam infelicitatemque sempiternam ?

II. *Cor.* VI, 15. Quæ comparatio mei ad Belial ? Noli esse filia diaboli, quam feci ut filia sis Dei. Si tu destruxisti teipsam, si pactum rupisti, ego te scio reficere, ego scio te sanare. Noli modo conversionem differre. Incerta es quando moriaris. Multos mors ipsa prævenit, multos spes vana fefellit, multi pœnitere volebant quando debebant exire, multi ad mortem pœnitentiam distulerunt; sed exspectatio eorum vana fefellit eos. Tu igitur modo resipisce. *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Ambula dum lucem habes, ne tenebræ te comprehendant.

Pœnitentiæ dilatio, quam multos fefellerit.

II. *Cor.* VI, 2. *Joann.* XII, 35.

Crede utili consilio ; cui nisi credideris, dolebis aliquando quod non acquieveris modo. Verum tunc dolebis, quando dolori tuo nullum erit remedium, quando luctui tuo nulla potest afferri consolatio, quando damnationi tuæ nulla potest liberatio impetrari, nullaque erit tibi postea spes, sed horror, confusio, pœna, desperatio, ac perpetua a me separatio. Modo igitur hæc verba in cor tuum sume ; juvabit aliquando salubri consilio credidisse. Si reversa ad me fueris, si meo consilio acquieveris, si amori meo erga te gaudium nunc feceris, non deerit tibi providentia mea, inspiratio et unctio mea docebunt te, ut non solum gratiam meam obtineas, sed ad sponsæ etiam nomen, ad amicitiam etiam meam pervenias.

Fateor, difficile erit tibi assueta relinquere, difficile erit quæ delectant subtrahere. At vide tu quanto in periculo sis constituta, vide in quo præcipitio verseris? Circuit adversarius tuus diabolus, cui tu servis, quærens te devorare atque deglutire, et tu super os inferni interim ambulans ludes ? Ea enim agis quibuscum nulla est vita salusque, quandoquidem pactum cum inferno et morte percussisti. Vita tua impia est et reproba ; spes vana et temeraria. Nihil times me offendere ; januam gratiæ meæ tibi per impiam voluntatem obturasti ; frigida es tota et ab omni charitate aliena. Et interim promittis tibi veniam atque misericordiam, quam tamen cum possis non quæris, sed nescio quo crastino tibi polliceris te convertendam.

I. *Petr.* V, 8.

CANON SEPTIMUS.

Pœnitentia cur acceleranda sit : dolor de peccatis quando sit vanus, quamque contritio vera sit hodie rarissima : emendatio item usque ad mortem protelata quam sit omnium periculosissima.

O Filia, hodie incipe pœnitentiam, antequam peccata tua nimium crescant, hodie redi, hodie convertere, quia sera conversio in extremis vitæ periculosa est et raro salutaris. Licet confitearis tunc, licet lacrymeris, licet bonorum orationes tibi invoces, hæc tamen omnia cum possint et plerumque soleant fieri ex timore servili, non tibi sufficient ad salutem. Ideo enim doles, ideo plangis, quia moriendo te ituram novisti, teste conscientia, ad pœnas æternas.

Pœnitere cur cito quisque debeat.

Conscientia ipsa tua accusat et damnat te. Velles non peccasse; probe. At quare id velles ? Profecto ne inferni te ream fecisses, ne pœnam æternam sustinere debeas. Propter te igitur et ex amore privato quo teipsam diligis doles, non propter me. Huic pœnitentiæ nihil ego debeo, hic planctus non delet reatum. Nam licet jam sis moritura, si tamen posses vivere et si extra periculum mortis fores constituta, nequaquam plangeres, nequaquam emendares aut corrigeres vitam tuam; sed quæ sorduisti, sordesceres adhuc, et majoribus te in dies sordibus pollueres. Peccata moriens deseris; verum quæ est ista desertio peccatorum, quando peccare amplius non potes ? Desere peccata quamdiu potes peccare. Cave dum vales agere peccata, odi ac fuge peccata dum sana es, et dum potes amasse.

Dolor de peccatis vanus quis sit.

Apoc. XXII, 11.

Hæc pœnitentia vera est quæ mei causa, quæ mei amore plangit peccatum. Quapropter scito, filia, e centum vix unum vere pœnitere qui in mortem suam pœnitentiam differt. Quomodo enim ille obti-

Pœnitentia vera quam sit hodie rara.

nebit contritionem in morte, qui quamdiu vivit semper vult peccare? Quomodo in morte dolebit, qui mei causa nunquam quod me offendit antehac dolere voluit?

Contritio in morte quam sit rara.

Proinde miraculo non minus est, si quando in morte contritionem atque dolorem infundo cuipiam, qui hactenus semper peccans ad mortem gravi peccatorum sarcina onustus venit, quam tamen deponere cum potuisset in vita et dum sanus foret, noluit. Prodigiosa, inquam, res est impœnitentem tunc subito mutari in vere pœnitentem, et ex æthiope illico fieri album. Si quis tamen in se senserit in morte (tametsi cum peccatis ad mortem veniat, utpote ante mortem durus semper, et qui ad hanc ipsam horam pœnitentiam distulerit) : si, inquam, senserit, ut ex charitate qua me diligere subito mutatus incipit, doleat. Atque doleat plus propterea quod me offenderit, quam quod sibi pœnam comparaverit æternam. Non desperet, sed confidat firma spe super bonitate mea innixus, quia non peribit : quamdiu namque anima conjuncta manet corpori, pœnitendi est tempus, et nulla hora pœnitentiam ego non accipio, si vera est, quomodo illam esse debere prædixi. At paucissimis hæc gratia datur; siquidem habitus peccandi ac consuetudo non pœnitendi simul tunc cum tristitia et horrore mortis obruunt ejusmodi animam in morte, ut nihil nisi pœnas, nihil præter justa judicia mea cum desperatione veniæ possint cogitari. Aspicit enim tunc peccata sua absque respectu aut consideratione misericordiæ meæ, quo seipsam, antequam judico ego, damnat atque desperat.

In morte cur pauci vere pœniteant.

CANON OCTAVUS.

Uti anima sese ad confessionem peccatorum animare, dæmonemque ac verecundiam superbam superare debeat: quænam item faciant facile peccata deserere.

Cur itaque, o filia, tu paribus tantisque jam vis mergi periculis? Cur ad mortem tua peccata differs confiteri? Quid hominem peccatorem erubescis? Et ipse cui tu te accusas peccator est. Pone igitur pedem super dæmonem unum, alterum pone super verecundiam aut potius superbiam tuam, et evome virus quod tibi diabolica inflavit illusio. Homo est qui te audit similis tui, aut te fortasse in periculis profundior. Quid refert si hoc illudve homo de te cogitet? Sim tibi amicus ego, et totus mundus infestus, quid tibi nocebit? Revertere igitur ad me, filia, et execrare, dum execrandi tempus est, mala opera tua.

Quænam faciant facile peccata deserere.

Inspice quanta patior pro te. Loquacitatem, luxum, peccata ventris, curiositatem, otium, aliaque peccata cito superabis, si pœnas meas, si vulnera, si fidelissimum denique erga te amorem meum meditata fueris. Consolaberis, atque in aliam mutaberis. Non erit grave deliciis abstinere, non erit molestum carere mundi gaudiis, non erit triste honoribus destitui, quia hæc omnia suaviori modo ac castiori in me reperies. Si impugnat diabolus, ad vulnera mea confugies. Si molestiam sentis aut pœnam, dulcorabunt tibi has angustiæ meæ.

Cæterum si Passio te hæc mea non commoverit, si mea charitas te accendere nequiverit, vel pœna æterna te perterreat: recordare quam brevis momentaneaque sit delectatio peccati; contra vero quam sine fine perpetuoque duratura sequatur pœna. Cogita quid sit æternum quod nunquam finietur. Quantumlibet dempseris de æterno, sive de eo quod fine caret, quantislibet annis pœnas toleraveris, tantumdem semper adhuc restat; nunquam enim potest minui, quod fine caret. Et tune in illas gehennæ pœnas te præcipitabis, ne brevi modo careas delectatione? Tune tam breve gaudium quod est unius momenti sempiternis tibi comparabis suppliciis? Verum de hoc jam satis. Quæ tibi post hæc necessaria sunt, si præbueris aurem, alio tempore adjiciam. Resipisce, resurge et vive.

PARS SECUNDA

AD ANIMAM QUAMCUMQUE PECCATRICEM

SED AD SUUM CREATOREM, SPONSUM ET AMATOREM REVERTI CUPIENTEM

PIUM DOMINI JESU ALLOQUIUM.

PRÆFATIUNCULA

Prov. VIII, 17, 31. EGO *diligentes me diligo, et deliciæ meæ esse cum filiis hominum.* Sic dilexi mundum ut in mortem darem animam meam, ne pereat, sed habeat vitam æternam quicumque in me crediderit. Ego, o anima, pro te laboravi, esurivi, sitivi, contemptum et persecutionem passus sum. Vulneratus sum propter iniquitates tuas, attritus propter scelera tua, mortuus propter delicta tua, resurrexi propter justificationem tuam. Ad hæc omnia me impulit amor, quo te diligo, et in filiam adoptionis adcisco. Itaque tu respiciens ad amantem, revertere, in vulnerum meorum sanguine lavare, virtutibus et vitæ meæ meritis vestire. Omnia hæc libens tribuo, imo ut amantissimus pater hæc offerens tibi occurro in amplexum, ad osculum recipio, et ad redamandum te invito. Revertere, filia, et mundare. Præbe cor tuum mihi, quia præter hoc aliud abs te non desidero. Porro, quomodo tota ad me revertaris, quomodo in corde tuo mihi delicias præpares, quomodo amorem meum reficias, quo denique modo tu quoque reficiaris, adverte.

Is. LIII, 5.

Rom. VI, 25.

Prov. XXIII, 26.

CANON PRIMUS.

Quod ad vitam emendatiorem incipienti necessaria sit generalis confessio, et quænam ad eam necessario requirantur : dolor item qualis in confessione sit necessarius.

EI qui ad vitam correctiorem adspirat, qui se convertere mihique se totum nititur dedicare, necessarium est vitæ malæ retroactæ primum vere pœniteat. Consultissimum est etiam in principio conversionis suæ, dum vitæ novitatem meditatur, quanta potest diligentia, de omni vita sua peccatorum suorum faciat calculum confessionemque generalem ; idque contra futuros scrupulos conscientiæque inquietudines, quibus timorata mens post conversionem vel ex seipsa vel diaboli machinatione solet fatigari, et per hoc a studiis interim melioribus præpediri. Conversionis initium voco tempus illud, quo a vanis ad me suum Creatorem reverti contendit, tametsi annis multis statum religionis ante professus sit. Debet autem hæc confessio esse integra, de omnibus videlicet quorum conscientia illum accusat aut reprehendit, et de quibus opinatur quod fuerint peccata, præsertim mortalia.

Confessio generalis cur necessaria.

Initium conversionis quod sit.

Debet etiam fieri cum dolore cordis et detestatione peccatorum : quam si non possit habere sensibiliter atque cordialiter, habeat rationabiliter, hoc est, habeat secundum rationem, qua judicet se male

Dolor qualis in confessione necessarius.

egisse, doleatque quod non cordialiter dolet, et optet habere cordis dolorem. Sit itaque ad minus dolor in judicio rationis, ut peccando se male fecisse judicet, optetque ex toto corde se non peccasse, nolitque deinceps peccare ; nulla re magis carere velit quam peccato, nihil minus optet aut magis execretur quam peccatum. Doleat igitur quia peccavit, quia me offendit, aut saltem doleat quia non sentit se dolere. Sæpenumero etenim fit ut mihi magis placeat desiderium habendi, id est, velle esse contritum aut devotum, quam sentire contritionem aut devotionem ; quia velle habere et non habere, facit afflictionem cordi. Itaque doleat et irascatur sibi, atque damnabilem se judicet quod peccaverit, et quod non dolet quantum deberet. Hæc contritio, tametsi sensibilis non sit, id est, licet cor patiaris durum, aridum et siccum, sufficit ad salutem. Ego enim vestram attendo miseriam, vestram imbecillitatem, vestram paupertatem ; nec ullo modo bonæ voluntati desperandum est, quantamlibet cordis sentiat ariditatem seu frigiditatem, quando vellet se non peccasse, statuitque propter me posthac nolle peccare.

Contritio quæ sufficiat ad salutem.

Sed dicis : Ego innumerabilia peccata admisi, quomodo de singulis debeo singulatim conteri ? Consolatione eges, o anima, at sola veritas consolatur. Si multa habes peccata, de multis ac omnibus simul generalem habeas contritionem, in qua generali contritione omnia ac singula peccata velis includi, hoc est, ut nullum peccatum, etiamsi singulatim occurreret, excipi velis, de quo non doleas, aut quod nolis non fecisse, et quod non velis cavere. Hæc namque contritio generalis virtualiter extendit se ad omnia ac singula peccata, etiam oblita, et de quibus non cogitas. Neque enim hoc exigo, ut de singulis peccatis necessario habeas singulas contritiones, juxta numerum aut speciem peccatorum. Ita enim beatæ Mariæ Magdalenæ dixi : Dimisi ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Non dixi : Quoniam dilexit multoties. Nec ipsa Magdalena aliter quam simul de omnibus dolere potuit in tam subita compunctione. Ita tu quoque de omnibus doleas, ut nullum sit peccatum quod tibi placeat, sive in genere sive singulare memoriæ occurrat.

Contritio generalis de peccatis multis quæ necessaria.

Luc. VII, 47.

CANON SECUNDUS.

Dæmonum suggestiones erga animam reverti gestientem quæ sint : quomodo eædem contemnendæ sint : adversus desperationem remedium quodnam adhibendum sit : pietas item Dei quanta erga animam ad se revertentem.

Non autem, filia, tristeris, si fortasse imaginationes patiaris ac phantasias, quasi iratus sim, adeo ut nolim placari, nolim indulgere, nolim te ad gratiam recipere. Hæc susurria sunt diaboli, quibus ad desperationem te nititur pertrahere. Hujus est enim consuetudo primo dum tentat ad peccandum, mei memoriam a cordibus evellere, misericordiam meam peccantibus promittere, securitatem, audaciam, obstinationem voluntatis impie confirmare. At postquam delinquentes a se velle sentit avertere, si tentationibus nullis potest retrahere ad facinus, tentatione desperationis animas formidolosas aggreditur. Suadet non confitendum, suadet non posse continere, non posse vinci consuetudinem malam, terret a magnitudine peccati commissi, mentiens quod nolim dimittere peccatum. Tu, o anima, noli credere ; quidquid sentias, non consentias desperationi. Sufficit hæc contritio, arido licet corde doleas, me offensum optes te non offendisse, statuas nolle peccare.

Dæmonis consuetudo quæ circa peccatores.

Quod si iterum deliqueris, iterum quoque surge, et denuo propositum non delinquendi statue. Si tertio deliqueris, tertio resurge. Denique quarto, quinto, et si postremo septuagies septies quotidie cecideris, toties ad me revertere, ego suscipiam te. Nonne melius est ut suscipiam te quam amittam, simulque omnes labores meos et pœnas pro tui redemptione toleratas perdam ? Nihil

Surgendum quomodo a peccatis.

Remedium contra desperationem peccatorum.

igitur, o anima, nihil, o filia, sanguine meo redempta, te a me avocet, nihil detineat, nihil remoretur. Et si diabolo te tradideris, si me centies negaveris, si me et mei imaginem pedibus conculcaveris, si conspueris, si Sacramento meo contumeliam feceris, dole quia fecisti, et ego dimitto tibi peccatum. Non sit in oculis tuis adeo magnum peccatum, quod spem veniæ adimat. Non sit adeo parvum, non adeo multum, quod meam misericordiam posset superare. Nihil refert apud me, a multis an a paucis peccatis te redimam. Et magnus et parvus peccator æque egent misericordia mea, quæ inexhauribilis omnibus fluit et abundat.

Misericordia Dei quanta erga peccatores.

Non potest misericordiam meam vincere malitia tua. Quanto plura tu habes peccata, tanto ego libentius ignosco pœnitenti. Inde enim elucet major gloria mea, quanto majori peccatori majorem erogo misericordiam. Non sum durus, non sum malevolus, non sum parcus, sed totus in te, o filia, liberalis, profusus et prodigus. Nihil minus habeo, si omnia mundi peccata tu sola fecisses, et tibi omnia dimitterem.

Est tamen fortasse aliud quod te terret, quia peccata te premunt : et quæ olim ultro admiseras, jam invisa cogeris tolerare; persequitur te adversarius, et suas fœditates tecum habet. Quidquid invita sustines, filia, non te damnabit ; peccatum namque adeo esse oportet voluntarium, ut si non sit voluntarium, non sit peccatum. Cohibe igitur voluntatem tuam a consensu, et sine carnem et diabolum furere. De somniis etiam nihil metuas ; quidquid ibi actum , quidquid passum fuerit a dormiente, si ante et post somnum, ubi rationis compos fueris, tibi displicet , nequaquam venit tibi imputandum. Et licet per vitam conversationis prioris antiquæ tibi occasionem dederis, jam tamen non erit (postquam hujus conversationis pœnituisti) occasio aut causa peccatum generans ; quia antiqua per confessionem et contritionem deleta non causant peccatum , modo voluntas alioqui absit.

Peccatum omne ut sit voluntarium.

Somnia ut neminem inquietent.

CANON TERTIUS.

Contritio pro peccatis sensibilis quam sit utilis ad abolitionem peccatorum : quomodo ea exerceri debeat : quam item sit eadem Deo accepta.

Quanquam contritio sensibilis atque cordialis, seu sensualis displicentia peccati, non sit ad veniam necessaria, valde tamen confert ad delenda cavendaque peccata ; valet quoque ad exstirpanda vitia, ad obtinendam denique serenitatem tranquillitatemque cordis. Corfortat enim spiritum vehementer , sensibiliter cordialiterque dolere ac gemere ; et hoc propterea quod me Deum tuum, a quo es et habes bona omnia, unquam offenderis. Qui hanc contritionem sentit, mihi gratias agat, quia et vere donum est meum, purificans animam a peccatis, modo pure doleatur (hoc est, propterea quod ego offensus sum), et dolor iste oriatur ex radice charitatis.

Cont tionis se sibilis b na quæ sint.

Neque enim pœnitens propterea tantum dolere debet, tametsi etiam dolendum sit, quod peccando incommoda multa obligationesque inciderit, quod pœnis et debitis obnoxium se fecerit, quod denique ignominiam, fœditatem infirmitatemque animæ suæ intulerit, aut ob alia hujusmodi, quæ respectum tantummodo habent suiipsius ex amore proprio natum ; sed potius quod me offenderit, quod me inhonoraverit, quem velle debet a se et ab omnibus maxime honoratum, maxime amatum ; ita ut pœnitentis dolor non propter se præcipue sit, sed propter me. Hujusmodi dolor mihi acceptissimus est, cito placans, cito me reconcilians, adeo ut nonnunquam solus sufficiat, ubi adeo intensus fuerit, sine alia satisfactione, aut opere pœnali, ad abolendam omnem pœnam peccatis debitam. Oritur enim ex charitate , quæ operit multitudinem peccatorum , conscientiam lætificans, et ad me accedendi fiduciam præstans.

Pœnite cur dol debeat.

Dol pro pe catis q Deo gr tissimu

Jacob. 20.

CANON QUARTUS.

Quomodo dolor, amor fiduciaque ad Deum simul crescunt.

Inde fit ut crescant simul et dolor, sive contritio de peccatis, et amor fiduciaque erga me. Tanto enim unusquisque hoc modo magis dolet, quod offendit me quanto plus amat me ; et quanto plus dolet de peccatis, quantove plus amat me, tanto etiam fiduciam spemque veniæ majorem concipit de me. Porro hæc tria, quanto vigent amplius, tanto efficacius efficiunt ut simul et peccati macula et pœna peccatis debita deleantur. Anima enim pœnitens postquam bonitatis meæ aliquam notitiam gustumque susceperit, considerans quod adeo sim bonus, adeo misericors, quod denique adeo non impropero nec imputo peccata, ut non solum illa dimittam, sed pœnitentem etiam perinde ac justum, hoc est, ut eum qui nunquam peccavit, in gratiam et amicitiam meam recipiam, consoler et dona largiar : hæc, inquam, anima pœnitens dum meditatur, suo ex lapsu quoque occasionem sibi acquirit majoris fervoris et gratitudinis erga me,et odii displicentiæque contra seipsam, irascens sibiipsi ac detestans se, quod tam benignum contempserit Deum : qui cum juste possem et damnare et perdere, e contrario parco, consolor et benefacio. Eam ob rem quanto me sentit erga se magis misericordem , tanto majori zelo movetur justitiæ contra seipsam, quasi pro me vindicare cupiens in se contemptum mei.

Anima peccatrix ut Deum amare incipiat.

Atque ideo non solum veniam de peccatis petit et reconciliationem, sed ad honorem justitiæ meæ desiderat etiam pati,humiliari ac puniri, quod se contra me impie erexerit. Inde contingit ei, ut quanto plus a me sentit se consolari, tanto magis indignitatem suam horreat ac detestetur, doleatque suorum enormitatem peccatorum et indignetur, admirans quod tam ingrata esse possit mihi.Hujus animæ,quæ ad hunc zelum venit, puta ut non minus diligat meam in se justitiam quam misericordiam, peccata absorbentur, ut in camino ardenti aquæ gutta solet absorberi. Igitur inter omnia pœnitendi genera non potest esse melius, quam continue considerare meam charitatem ac fidelitatem immensam erga se, simulque suam e diverso infidelitatem, ingratitudinem et perversitatem erga me.

Genus pœnitendi optimum quod sit.

CANON QUINTUS.

De scrupulis iterandæ confessionis : exercitium item peccatricis sed conversæ animæ cujusmodi fore debeat.

Solet autem diabolus circa pœnitentiæ luctum et circa alia omnia, pœnitentibus servis meis insidias ponere, ut plerique efficiantur scrupulosi, iterum atque iterum eadem confitentes, nec ad tranquillitatem aliquam possint aliquando venire, sed de confessionibus suis omnibus diffidunt, dum circumstantiam semper aliquam vel peccatum inveniunt neglectum, cujus in priori confessione non fecerint mentionem, unde ad confitendum denuo compellantur. Hi semel una generali confessione facta, debent hanc inquietudinem irrationabilem omnino posthabere. Neque enim hoc desidero, neque placet mihi, ut tu verseris semper et inquieteris in revolvendis peccatis tuis. Quin potius projice te in me, et ego liberabo te. Nam si mille annis teipsam scrutari volueris et confiteri, haudquaquam mundaberis. Quando enim exhauries abyssum ? Mihi ergo te committe, postquam semel omni diligentia conatum expenderis tuum ad confitenda singula peccata tua ; dimitte mihi, ut habeam quo tibi propitier ; cognosce quod teipsam mundare nequeas ; dic quod egeas misericordia mea ; confitere quod unum pro mille mihi non sufficis respondere, sed in omni opere insufficiens es, et eges misericordia mea.

In scrupulis iterandæ confessionis quid faciendum.

Job IX, 3.

Non ergo fidas in confessionibus tuis, sed in miserationibus meis ; hæ enim sunt

quibus justificari te oportet. Interim enim quando sic occuparis circa peccata tua, converti deberes ad me et mea gratiosa præsentia frui. An fraudem non advertis inimici? Ideo enim circa peccatorum tuorum numerandos atque recogitandos fœtores tuos detineris, ut alia interim multo salubriora, quibus devotio tua accendi deberet, negligas. Scito igitur hoc mihi præcipue placere, ut de me sentias in bonitate, et in simplicitate me quæras. Sentias me benignum, pium, compassivum, misericordem, optimum. Confide mihi, spera in me. Quære potius gratiam, amicitiam ac familiaritatem meam, et pro iis habendis exercitia devotionis tuæ dirigas. Senties procul dubio longe uberiorem fructum animæ tuæ, si quomodo ames, quomodo mihi placeas, quomodo me imiteris, studium tuum sit, quam quod confessa denuo confitearis, aut quod scrupulos inquiras, et exhauriens eosdem, novos semper tibi generes. Non potes me nimis pium aut misericordem æstimare; modo super misericordia mea ne dereliqueris, non potes nimis mihi confidere.

Sap. I, 1.

A peccatore converso quid Deus requirat.

Exercitium peccatricis animæ sed conversæ quod.

Exercitium tuum igitur sit bene de me sentire, quod nolim te damnare; quia et revera quemlibet salvari volentem, quemlibet non desperantem damnare nolo. Sufficit mihi, o filia, quod peccasse doleas, quod peccare etiam deinceps nolis. Jam in statu es salutis; quid trepidas? Dives ego sum, et clemens in miserationibus infinitis. Sic me cogita. Inde enim majori me afficis honore, quam quod quasi crudelem aut durum me imagineris, aut ita formides, quasi ad hoc solum vigilem, quomodo capiam et involvam homines, si fortasse hunc vel illum scrupulum, si hanc vel illam circumstantiam neglexerint in confessione. Porro si mortale certum ad memoriam redierit ante non confessum, illud cum omni tranquillitate confitearis.

Scrupuli conscientiæ quando omnes abjiciendi.

Habita semel una bona examinatione conscientiæ ante confessionem generalem, deinceps post confessionem scrupulos abjice; noli denuo investigare conscientiam, ne inquietudinem tibi parias semper confitendi. Per alia bona exercitia ad amorem adducentia scrupulosam illam investigationem exclude. Cæterum si observaveris scrupulos, si scrutari, si ruminari, si investigare singulas formidines atque timores volueris, mille tibi parabuntur insidiæ. Propterea, quod dixi, semel diligenti facta confessione omnium peccatorum tuorum, semel habito proposito nihil tacendi in confessione quod noveris confitendum, deinceps sta in pace, rejice in os diaboli scrupulos omnes. Ego te desidero, ego tua amicitia potiri cupio, ego abs te amari peto; cura igitur meæ ut respondeas voluntati.

CANON SEXTUS.

Quomodo recolenda sint peccata.

Intellige, scito et judica te peccatricem animam esse. Cognosce te multis offendisse, ingratissimam atque rebellem, contumeliosam atque blasphemam, meis præceptis ac votis te contraisse; et inde humiliare adeo, ut ne oculos quidem ante me levare audeas sordibus et abominationibus plena. Porro ad peccata tua singulariter enumeranda, si quando vel sine scrupulo ad contritionem aut humiliationem tui id cupias, non exeas. Nam sunt qui peccata sua recolunt ita, ut vel ad risum, vel ad delectationem, vel e diverso ad desperationem, vel alia ejusmodi inconvenientia moveantur. Quod idcirco fit maxime, quia pro objecto cogitationis ipsa peccata sua assumunt, illa inspiciendo, et ad illa se convertendo, loquuntur atque disputant cum illis extra me. Atque ideo dum sua peccata secum ipsi tractant quamlibet bona intentione, magis tamen obtenebrescunt quam illuminantur. Tu vero cum peccatricem te cogitare, cum te humiliare vis, relictis peccatis, ad me convertere; mecum de peccatis, de infirmitatibus, de defectibus tuis tracta; mihi querimonias tuas adversum te expone, mihi loquere, mihi quam

Accusatio peccatorum quomodo rite fieri debeat.

inique egeris te accusa. Inde fiet ut peccatorum tuorum accusatio in orationem convertatur. Quapropter ad me conversa orando, peccata tua mecum tracta. Hoc modo conscientia tua serena efficitur et tranquilla ; affectio quoque tua ad me conversa ex me inflammatur.

CANON SEPTIMUS.

Quomodo satisfaciendum sit pro peccatis.

Eccl. IX, 10.

Jam vero de satisfactione pro peccatis hoc consilium tu amplectere, ut quidquid manus tua potest instanter opereris ; non tamen eo animo, aut eo fine, quasi tu peccata tua redimere velis aut satisfacere queas : ad hoc enim opera tua nimis indigna nimisque imparia debes æstimare ; sed age omnia ut mihi placeas, quem offendisti. Me roga potius, et mihi ita confide, ut meritis Passionis ac vitæ meæ sanctissimæ tua velim abolere delicta, atque pro illis Patri meo satisfacere. Hæc humilitas hæcque fiducia ad me tua, quibus teipsam operaque tua vilificas, me vero ac merita mea extollis, omnia satisfactionis tuæ opera excellit (quandoquidem una gutta sanguinis mei excellit, et valoris ac satisfactionis plus habet omnibus meritis humanis ; ideo pro peccatis totius mundi satisfacit), et me inclinat ad te, ut meritorum meorum thesaurum tibi faciam communem.

Studium præcipuum pœnitentis quid esse debeat.

Quapropter hoc præcipuum sit studium tuum, ut beneplacitum meum non negligas, ut me continue cogites, desideres, ames : et quæ jussi sive per me sive per vicarios meos, imo quæcumque volo, diligenter perficias. Et si mille millium peccatorum haberes acervos , omnia sicut unum peccatum dimitto. Neque enim distat apud me salvare ex paucis vel ex multis peccatis. Unde mille peccata sicut unum ignosco. Mirum est quod dicturus sum, certissima tamen indubitaque fide tenendum : si totus mundus esset globus igneus, et in medio ejus de stipula lini pugillus unus, hic ex sua naturali inclinatione non tam cito flammarum reciperet incendium, quam recipit abyssus miserationum mearum peccatorem pœnitentem et converti volentem ; quia in illa actione naturali quantulacumque pateretur morula, licet minima ac fortasse imperceptibilis ; hic vero nulla penitus mora inter pœnitentem et remittentem, inter gementem et gemitus exaudientem intervenit.

Misericordia Dei quam immensa erga peccatores.

CANON OCTAVUS.

Certis horis diei debet examinari conscientia.

Congruit autem homini ut certa habeat exercitia, quibus peccata vel quotidiana exhauriat, et seipsum gemitibus ac cordis doloribus lavet, flectendo genua, suspirando veniam, in terram aspiciendo, pectusque tundendo. Nam omni momento inquinatis vos, quare non rursus et lavetis vos ? Siquidem quidquid agitis, vultis, desideratis, cogitatis et tractatis, quidquid inter vos retinetis, circa quæcumque denique occupamini, quorum ego non sum intentio ac finis, hæc omnia sunt ut pelles aut stercora, quibus oblinuntur oculi vestri, ne omnino videatis, aut minus videatis et me et vosipsos. Igitur tu ter quaterve aut quoties volueris, consuetudinem tibi facias quotidie ad conscientiæ examen eundi pro venia petenda peccatorum, utque simul videas quid interea in corde tuo versatum sit. Hac occasione multa reperies deflenda, multa delenda, quæ alioqui in oblivionem sine dolore abiissent.

CANON NONUS.

De continua reprehensione suiipsius.

Nihilominus oculum debes habere vigilantissimum ad teipsam, ut illico sentias quid tibi desit, quid adsit, quid sollicitet, quid incidat, quid denique moretur in te vitiosum. Illudque mox ut nasci cœperit,

mox ut senseris, elimines, teque reprehendas ac doleas ; mihique conqueraris tuam infirmitatem, instabilitatem, malitiam et turpitudinem. Quapropter teipsam indesinenter considera, ac sine simulatione dijudica. In omni actu, in omni verbo, in operibus quoque ac studiis piis debes teipsam discutere, quia nihil purum, nihil sanctum, nihil ex omni parte integrum in te invenies. Quidquid optimum apparet, si recte consideras, invenies quod summopere in eo sit lugendum. Dic mihi, si omnia quæ in vita egisti tua unquam appenderentur in statera, an aliquid, de quo pronuntiare posses quod bonum foret, invenies ? Minime.

Reprehendere uti quisque seipsum debeat in omnibus.

Debes igitur teipsam in omnibus reprehendere, et sanctæ tranquillæque compunctionis materiam in teipsa quærere, gemendo, quod bona (quæ si facis) etiam non sunt ea integritate, non ea sinceritate, non ea intentionis puritate, nec eo devotionis fervore, quo fieri deberent, facta. Plange quod multæ negligentiæ, multa vitia, multi defectus se interspergunt, et te quotidie inquinant; ut merito omnis etiam justitia tua panno menstruatæ debeat comparari. Semper ergo teipsam arguas, nec sine increpationis zelo, sine dolore gemituve compunctionis transire permittas, quoties in te deprehenderis quamcumque inutilem cogitationem aut otiosum sermonem, aut temporis brevissimi omissionem, aut inordinatam affectionem, aut sensus alicujus delectationem in qua requievisti : adeo ut vita tua sit jugis compunctio. Hæc vero omnia facias per conversionem cordis tui, ad me accedens, ut mecum omnia tractes, mihi necessitatem tuam exponas, me contra te invoces ; remedium, consilium a me postules ; teque ad extremum relinquens totam mihi offeras.

Is. LXIV, 6.

Vita hominis ut debeat esse jugis compunctio.

CANON DECIMUS.

Verecundia superba quæ sit : propter quæ debeat quisque merito erubescere, et in quibusnam debeat homo seipsum continue reprehendere.

Sunt autem quotidiana quædam, in quibus fere omnes delinquitis, quæ merito tibi compunctionis præbent occasionem, et continue erubescendi, teipsam reprehendendi humiliandique ministrare debent materiam. De his servus meus Bonaventura acerrimus vitiorum persecutor sic inquit : Signum superbiæ videtur esse, nimis erubescere de illis defectibus, quos natura indidit, ut de deformitate corporis vel ruditate vocis et similibus ; de vilitate vero vestis et humilibus obsequiis erubescere, præsertim in homine religioso, gravis superbia est.

Bonaven

Verecundia superba quæ sit.

Vitium vel scandalum erubesce, unde vel Deus offenditur, vel aliquis scandalizatur. Apud teipsum erubesce de peccatis tuis, de torpore in servitio Dei, de negligentia bonorum, quæ posses facere et deberes ; quod tempus defluit, et profectus virtutum non crescit ; de hypocrisi, quod foris melior vis putari, quam intus te invenis ; quod vitia tua abscondis, non timore quod aliis noceant, sed metu displicendi, et ne vilipendaris ; quod per bona quæ ostendis, vis videri et placere hominibus, ut ex his suspicentur te habere multo plura et majora in occulto ; quandoquidem hæc foras prodeant quasi te dolente, quod vix adeo habes familiarem aut unanimem, a quo velles in omnibus agnosci, sicut teipsum agnoscis.

Erubescendum propter quæ sit homini.

Quod etiam fit in confessione quandoque, dum licet non audeas peccata tua supprimere quin accuses ; tamen in illis quibus te magis displicere times, ita ordinas verba, præmittendo, subjungendo ac colorando, quo minus appareant verecunda ; vel si fortasse plus nudeque profers, gloriaris et vis apud confessorem sanctus æstimari, quod tam humilis sis, qui te magis quam necesse sit studeas confundere confitendo.

Quod cum tentationibus vitiorum, maxime carnalium, ita pugnas desidiose, ut

solo timore, periculo vel confessionis pudore eas repellas, et quantum audes in affectu carnis arrideas, solo consensu operis et morosæ delectationis excluso. Et in hoc major apparet perversitas, quod cum facile quandoque posses hujusmodi tentationes quasi muscas immundas abigere, ex negligentia eas permittas crescere et calescere et convalescere, donec confortatæ plus habeant periculi, et difficilius vincantur, atque conscientiam sæpius pulsando confundant. Quod ita desidiosus es ad ea quæ Dei sunt et ad virtutes, vel quæ ad devotionis studium pertinent, ut pudor humanus plura ex te vel a te magis extorqueat quam amor divinus.

Quod ita es ingratus Dei beneficiis, ut non solum debitas non agas gratias de perceptis, sed gratiam oblatam paratamque in vacuum recipias, et ulteriora negligas ad quæ sentis tibi arridere gratiam, occupans te interim studiis vanioribus, quasi qui texat aranearum telas, quæ nihil ad salutis vestem conferant. Quod illa ad quæ teneris facienda, ut sunt Horæ canonicæ et hujusmodi, tam negligenter tamque desidiose persolvis, ut non tam meritum quam supplicium inde exspectes : quia etsi verba ore utcumque proferas, corde tamen tam es vagus ac frigidus, ut neque sensum orationis percipias neque devotionis affectum.

De verbis quoque ipsis plurima defluunt acceleranti. Atque utinam non pauciora transilias omittendo, dum non attendis si dixeris necne, nisi forte ex conjectura alicujus verbi, quasi ex caudæ apprehensione æstimes te dixisse. Has autem negligentias etsi patienter, quasi non advertat, dissimulet Deus, nihilominus tamen odit, numerat, severe judicat et graviter punit, nisi præveniatur facies ejus in confessione humili, in satisfactione et emendatione. Quod ad omnia quæ ad corporis aut curam aut commodum pertinent, studiosissimus es : quæ vero ad spiritus profectum vel ad fraternæ charitatis exhibitionem, vel ad Prælati obedientiam, vel ad carnis castigationem, maxime es deses. Quod etiam hos aliosque hujusmodi defectus in te advertis, non tamen propterea terreris, non compungeris, non discutis, non corrigis, quasi aliter tecum quam cum omnibus aliis Deus acturus sit : videlicet, ut mala tua quæ non corrigis, impunita maneant. Hæc sunt, filia, quæ, ut servus meus recensuit, te debent humiliare, et compunctionis materiam administrare. Sunt tamen nihilominus alia singularia ac propria, sagaciter ab unoquoque vestrum exploranda, fortiterque aut mortificanda aut abjicienda. Sunt præterea quædam alia etiam generalia, quæ impediunt aut retrahunt a profectu, quæ suo loco manifestabuntur.

Negligentias in divinis Deus quam severe judicet et puniat.

CANON UNDECIMUS.

Quod actionum, exercitiorum ac studiorum omnium certus aliquis sit scopus ac finis præfigendus.

Nihil autem tam studiose quærendum, pro nulla re adeo certandum, o filia, quam ut habeas puritatem cordis. Nam cum nulla sit actio, nullum studium, quod suum non habeat scopum, finem atque destinationem, quin potius ars omnis per certa aliqua media exercitiave ad finem aliquem (qui finis primum quidem est quod animæ proponitur, licet ultimum sit quod obtineatur) suos conatus mittit, quanto magis studiorum vestrorum, puta exercitiorum tum corporalium tum mentalium, lectionum, meditationum, mortificationum (ut corporalia externaque opera taceam), finis esse debet aliquis, propter quem fiunt. Cogita ipsa, nisi scias aut animo ante conceperis quo currendum sit, nonne frustra arripis cursum? Sic cuilibet actioni dare est finem suum, quo adepto, jam non est adnisus ad finem, sed quies.

CANON DUODECIMUS.

Puritas cordis et charitas ut sit finis vitæ spiritualis.

Ad hunc modum in vita vere christiana, in vita spirituali (cujus innumera sunt studia, actiones, conatus et fatigationes, donec vitia mortificentur, acquirantur virtutes, ac tandem uni Deo inhæreatur) finis est puritas cordis : finis, inquam, non omnino ultimus, qui quidem ego sum seu charitas, sed finis, ut vocant, instrumentalis, finis quo referenda sunt omnia studia et exercitia vestra tanquam ad nobilissimum instrumentum, quo obtineatur finis ultimus, videlicet charitas, quæ est ut diligatis me pure propter me, et in omnibus quæ facitis aut omittitis, in omnibus quæ eligitis aut respuitis, meus honor ac beneplacitum meum solummodo ac pure quærantur, adeo ut propter me, o filia, et teipsam et omnia alia contemnas , me cunctis præferendo. Atque ideo omni conatu quidquid agis, quocumque te vertis, quidquid intendis, quidquid incipis, tantum debet tibi illud placere, tantum admitti, quantum conduxerit cordis puritati.

Charitas vera quæ sit.

CANON TERTIUS DECIMUS.

Ut cuncta quæ puritati cordis adversantur respuenda sint, quo item eadem puritas referenda sit.

Ea igitur, quæ alioqui virtuosa laudeque ac merito digna videntur, si adversentur puritati aut charitati, jam admittenda non sunt, sed posthabenda. Nihil enim quod pro sola puritate cordis aut charitate quærendum est, contra charitatem assumi aut foveri debet. Inde error eorum arguendus est, qui sive codicem sive rem aliam quamlibet tanta sibi asservant pertinacia, ut vel roganti illam non accommodare dignentur, sed pro habenda retinendave irascantur, verbis contendant, atque puritatem cordis, pro qua obtinenda codicem aut rem aliam similem possident, amittunt. Neque enim advertunt, quod longe majus dispendium animæ suæ inferunt, suam ac fratris charitatem lædendo, contra quam librum aliudve retinent, quam si illud contemnerent accommodarentque ut charitatem ac puritatem cordis servarent. Sive itaque jejunium, sive vigiliæ, sive lectio, sive alia quæcumque exercitatio corporalis fuerit, puritati cordis semper posthabenda est; hæc namque non propter illa, sed illa propter hanc frequentantur.

Res alioqui vilis quam perdite diligatur inordinate.

Omnia igitur potius alia sustineas, quam ut charitatis puritatisve patiaris dispendium. Et hoc intelligi debet circa ea, quæ proprio arbitratu aut sumi aut poni possunt. Nam præcepta mea et obedientiæ opera non sunt pro quiete ac puritate cordis omittenda, videlicet ne turberis actione aut inter homines conversando. Ubi enim majus aliud præceptum urget, ibi parendum est, nec inde læditur (tametsi specie tenus ita videatur) puritas, sed juvatur. Postremo hanc puritatem non propter seipsam, aut ut ultimum finem, quærere debes, ne philosophorum quosdam gentilium videaris imitari, qui divitiis voluptatibusque abdicabant propterea ut, ab omni cura liberi et a cogitationum distractione quieti, philosopharentur. Tu vero mihi cor purum offeras, quia hoc desidero, videlicet ut sublato omni inter nos medio, et tu mihi et ego tibi conjungar.

Puritas cordis quonam destinanda sit.

CANON QUARTUS DECIMUS.

Quomodo obtinenda sit puritas cordis.

Ad puritatem itaque cordis obtinendam si aspiras, summopere tanquam primum ac præcipuum tibi necessarium est, peccata omnia detestari, eaque et quidquid mihi displicere cognoveris tibi ipsi interdicere , statuendo voluntate firmissima nunquam ulli consentire peccato usque ad mortem. A quo proposito licet devies, nun-

quam tamen excidas, hoc est, nunquam hanc voluntatem seponas, sed quotiescumque fuerit labefactata, renoves ac restaures. Ea propter peccandi occasiones, concupiscentiæ quoque incitamenta quæque abscindas fugiasque ; et breviter quidquid noveris infirmitati tuæ scandalum, hoc est, ruinæ occasionem præbuisse aut præbere posse, evites necesse est.

Puritati cordis quænam officiant.

Deinde ut ad radicem tuæ infirmitatis pertingas, bellum est infatigabile indicendum cunctis vitiis, ut sunt elatio, superbia, jactantia, inanis gloria, ira, rancor, amaritudo, invidia, displicentia, contentio, inclementia, cupiditas, libido, luxus, propria voluntas, sensuum oblectatio, superfluitas circa usum creaturarum, concupiscentia sensualis, inquietus amor, affectio inordinata, delectatio in creaturis quiescens, morum ac verborum levitas, incontinentia sensuum, cordis evagatio, acedia, et reliqua id genus multa, quibuscumque teipsam invenis aliquid extra me quærere, aut in aliqua re quiescere aut delectari : quibus omnibus oportet te manere abstractam, et desideriis eorum mori. Quod quamdiu non perfecisti, nullam debes iis requiem aut pacem admittere.

Bellum quibusnam vitiis indicendum.

Operæ pretium est præterea ut abstrahas te a rebus alienis, et ab his quæ non ædificant, aut abs te non requiruntur ; item a curis et sollicitudinibus, ab amore sensuali ac distractivo circa homines et quascumque creaturas, a nimia familiaritate aut conversatione nimium sociali, ab animi occupatione circa quascumque res inutili aut superflua ; et, ut in summa dicam, ab omnibus quæ nimium distrahunt, illaqueant aut formis similitudinibusque animum depingunt, potissime in quibus neque mei honor, neque mei cultus, neque meum beneplacitum, neque animarum salus intenditur aut quæritur.

Puritatem cordis quænam promoveant.

Consultissimum est igitur eo semper niti, ut inter tristia et læta, inter prospera et adversa, animum semper habeas pacatissimum, liberum, nulli creaturæ inhærentem, nullis desideriis noxiis fatigatum, sed per omnia tranquillum, quo imaginationes rerumque formas ac similitudines aut omnino non recipias, aut illico ut senseris, ante ejicias quam sibi in memoria tua vindicent locum ; sitque tibi mecum interna conversatio, casta ac simplex, sabbatumque sanctum, quo super nulla creatura sed in me solo requiescas.

Æqualitas mentis quomodo servanda.

CANON QUINTUS DECIMUS.

Quæ adminiculantur ad cordis puritatem.

Ad cordis puritatem adminiculantur juvantque humiliatio castigatioque carnis, quo corpus subdatur spiritui. Ideo, quantum corpus sustinere potest, delectabilia sensibus subtrahantur, habendi ac delectandi desideria mortificentur, et frequententur vigiliæ, afflictio corporis, jejunia ; diligatur a te tui contemptus, assumatur altissima paupertas, sola necessaria admittens, quo inter juges vitiorum mortificationes et ex impossibilitate virium tuarum humiliata, oratione vero et gratia mea confortata, aliquando ad cordis puritatem pervenias, dum insurgentes motus continuo reprimis, dum desideriis pravis non solum assensum negas, verum etiam reniteris, impugnas, persequeris, videlicet te humiliando, atque ad oppositas virtutes cogendo. Dum enim frustra tentant se vitia erigere sæpiusque repulsa non audiuntur, in seipsis deficiunt, et quæ ante nimium sua improbitate molestabant, tandem aut omnino non surgunt, aut velut muscæ volantes parvo negotio abiguntur.

Vitia quænam facile vincantur.

Servanda est tamen nihilominus discretio circa usum creaturarum, ut prudenter advertas naturæ tuæ necessitatem. Ita enim profliganda est voluptas, ut fovenda sit etiam naturæ infirmitas, et juvanda necessitas. Quam non debes ex aliis, quorum naturalibus consuetudinibus, gratiisque ac donis valde dispar esse potes, sed

Discretio in usu creaturarum quanta servanda.

ex teipsa metiri, pensando labores, infirmitates, tentationes, assuefactiones, aliaque onera et gravamina tua ; aut etiam e diverso consolationes, subsidia remissionesque circa officium, statum et personam tuam occurrentia, ut superflua quæque ac solum oblectantia tibi subtrahas, necessaria vero etiam ingeras. Sunt enim quæ nihil faciunt ad conservationem sanitatis, nec juvant, sed magis lædunt naturam, expetuntur tamen delectationis causa : hæc sibi interdicere perutile ac religiosum est. Porro si quæ sunt necessaria quorum usus sine delectatione esse non potest, ut est fere omnis cibus potusque ac somnus, ita utaris illis, ut delectationem ipsam non quæras nec intendas, sed tui sustentationem, quæ est in tali usu. Inde fiet ut omnibus uti queas licitis ac necessariis, dum non hæres nec quiescis in ipsa delectatione quæ subduci non potest, propterea quod comitatur necessitatem, sed contendis etiam interiorem hominem ab ipsa delectationis impuritate suspendere, prorsus liberum servare, videlicet hunc avertendo ut oblectamenti imaginationem non recipiat, aut quasi alibi occupatus non advertat, aut illico, si adverterit, a memoria abigat.

Naturæ quænam interdicenda sint, quæque non.

Hoc modo ego benignissimus Creator vester, qui nihil vobis invideo, nullo creaturarum usu offendor ; quandoquidem non in creatura, tametsi naturalis non possit non sentiri delectatio, sed in me Creatore vestro quiescitur. Distant enim intervallo longissimo, re quæ delectat, hoc est, cujus sentitur delectatio, propter necessitatem uti et propter delectationem uti. Observanda est etiam maxime custodia humilitatis ; ne quidquam tuis viribus præsumas, nihil tuo labori, aut industriæ, aut vigilantiæ adscribas, nihil voluntati quamlibet bonæ tribuas ; sed totum gratiæ meæ. Quocirca nisi docta cognoveris cunctis viribus, sudoribus atque conatibus tuis diffidere, nisi senseris ne unum quidem vitium posse te exstirpare, et ne minimum quid virtutis ex te posse adipisci sine gratia mea et auxilio singulari, frustra expendis omnes conatus tuos.

Viribus conatibusque suis ut homo diffidat.

CANON SEXTUS DECIMUS.

Quod ratione debemus regi ac prævenıri.

Ex his liquet omnibus, quomodo actus, sermones, cogitationes, affectus, motus, intentiones ac simul omnia quæ in te versantur, quæ te ingrediuntur aut egrediuntur, debes vigilanter perspicere, observare, examinare, frenareque ac regere, ut omnia singulaque ratio præveniat dirigatque, non ipsa sensualitas. Ubicumque enim te prævenerit sensualitas, ubicumque (ut semper dominari gestit) cœperit jubere gubernareve, necesse est multa confestim sequi et mala et incommoda. Quamobrem ratione, ut dixi, debes vigilare, ratione debes tibiipsi imperare, ut velis ubi volendum, nolis ubi est nolendum. Ratione debes quoscumque motus tuos insurgentes vitiosos reprimere. Ratione debes naturalia tua regere sensusque tuos frenare, ne sine disciplina prava libertate corrumpantur. Ratione denique debes linguæ tuæ vim inferre, atque a verbis, quæ non ædificant proximum, aut quæ non ad meam gloriam proferuntur, te cohibere. Memor esto quod dixerim, de omni verbo otioso rationem reddendam, et desine nugari, desine jocari, desine fabulas referre atque rumores, desine aliis cachinnos excitare, desine et te in cachinnos solvere, aut in risum multum ac immodestum effundere. Ubi ratio aut necessitas dictaverit, loquendum est ; verum id parce et modestis verbis, quantum attinet ad necessitatem ; idque benigne, leniter, humiliter, atque cum dulcedine quadam cordis et serenitate vultus, abscindens diu loquendi aut in sermone evagandi occasionem. Cum nemine litem moveas aut rixam, cum nemine disputes aut contendas.

Ratione quomodo omnia metienda.

Matth. XII, 36.

Linguam quinam frenari oporteat.

Loquendi modus quisnam servandus.

Cum quæ veritatis sunt dixeris, in aliorum sit optione credere, recipere aut respuere. Tuum non sit propugnare, præser-

tim ubi nihil, si non creditur, est periculi. Sine ut homines quæcumque velint sentiant, maxime de te. Tu mecum pacem habe, et quantum in te fuerit, cum omnibus hominibus. Cura ut nulli sis scandalo, nulli turbationis efficiaris occasio. Si ex officio vel conscientia alium cogeris docere aut corripere, id facito non cum iracundia, non cum supercilio, non animo turbato, sed in animi tranquillitate, prudenter advertendo temporis et loci opportunitatem, atque alias conditiones in te et in illo, ut tunc quando maxime speratur ei eruditio profutura aut correptio, loquaris ei. Correptionem præcedere debet frequens assiduaque ad me pro errante fratre oratio, præmeditataque circumspectio dicendorum. Hoc modo debes oculis, auribus aut singulis sensibus tuis legem indicare, atque eos vi coercere, ne videndi, audiendi sentiendique curiositate illecta, ruas in cordis inquietudines atque distractiones. Valde etenim cor custodiendum est ab evagatione, ab instabilitate, a multiplicitate, a sollicitudine, atque id multo maxime in divinis; tempusque omne summa vigilantia atque studio in mei honorem, et ut animæ lucrum aliquod crescat, expendendum, nec ullo pacto inaniter transigendum est.

Correptiones quomodo exhibendæ sint.

Lex quænam omnibus sensibus membrisque indicenda.

Cæterum ut omnium ceu caput ac summam recipias, quæ pro obtinenda puritate atque perfectione cordis debeas observare, breviter et paucis multa dicam: abstractam ab omni homine vitam, et quantum potes quantumve status id tuus admittit, solitariam elige. Deinde ut ab hominibus, ita ab occupationibus quoque ac implicationibus animi, a curis, a locutionibus non necessariis, atque prorsus a cunctis mundi negotiis totam te serves alienam, ut mihi sola in humilitate et silentio cordis ac oris vacare queas. Sensuum oblectamenta præter necessitatis et infirmitatis casum omnia execrare.

Perfectio omnis quibus mediis facile obtineatur.

Annitere ad puritatem habendam cordis; pro qua obtinenda sensus tuos omnes sub disciplina clausos, et cordis ostium habeas omni vigilantia custoditum, ne intret quod afficiat, quod perturbet, quod inquinet aut fatignet. Propterea conari debes ad hoc maxime, ut intellectu a formis imaginibusque nudo, affectuque ab omni vitiosa prorsus inclinatione purgato, ab omnique creatura libero, et spiritu collecto et adunato, ad me totam te convertas, tota mihi inhæreas, tota in me requiescas, supergrediens omnem creaturam, et me solum continue præsentem, indesinenter amantem, et ubique videntem intuens, teipsam obliviscens, nesciens; et me solum, hoc est, gloriam meam, beneplacitum meum sitiens atque in omnibus quærens, illudque de manu mea in cunctis quæ tibi occurrunt, cum plenissima ac abyssali tuiipsius abnegatione ac relictione, cum perfectissima humilitate, mititate, patientia et gratiarum actione recipiens.

Sensus mentis quomodo regendi.

Hic sit scopus tuus, o filia, in quem et propter quem externa quævis corporis exercitia, puta vigiliarum, jejuniorum et id genus multa, quatenus ad hunc finem accedunt, quatenus cordis puritatem juvant ac promovent, assumas. Quia vero in eodem statu diu nemo permanet, quandocumque et quotiescumque ab hoc statu te senseris excidisse, non aliter ut revertaris debes satagere, ac si animæ tuæ salus foret adempta. Sicut enim nauta, amisso clavo, aut cum remos fluminis abstulerit impetus, non quiescit donec recuperet, quo dirigat navem: sic tu quoque, tametsi centies ab hac propositi tui integritate excideris quotidie, nihilo secius vires resumendo atque propositum restaurando, toties revertaris. Atque ideo omni in loco omnique tempore, auribus tuis hæc vox insonet: Filia, intro ad me redeas. Hæc est mystica Theologia, quam Pater meus a mundi abscondit sapientibus, et revelat eam parvulis. Hanc ego supremus omnium Doctor cordibus a mundo, a seipso, ab omni denique creatura evacuatis, solus inscribo. Pro hac gemitibus incessabilibus, filia, ad me clama, hanc profundissima humilitate desidera, hanc in silentio et

Observantiarum omnium scopus quis esse debeat.

Lapsus quomodo quisque resurgere debeat.

Theologia mystica vera quæ sit.

Matth. 11, 25.

tranquillitate, hanc cum plena fiducia et spiritus fortitudine longanimiter exspecta.

CANON SEPTIMUS DECIMUS.

Quomodo servetur puritas cordis.

Pro servanda itaque puritate cordis, filia, non hoc solum est necessarium, ut (quod audisti) ab occupationibus, cogitationibus, curis, sollicitudinibus, affectionibus tum inordinatis tum inutilibus exuta sis, sed ut exercitium habeas quo erga me sancte occuperis : et quidquid cor tuum intrare aut possidere molitur excludas. Habeas igitur meditationes, aspirationes, orationes sanctas, quibus post lectionem cor tuum mihi custodias, quibus ferventer et sæpius illud mihi conjungas. Placet mihi super omnia Passionis meæ meditatio, in vulnera mea devotio, et Matris meæ veneratio. Ibi meditare quoque quid tibi desit, ora longanimiter ut tibi detur, exspecta confidenter donec recipias. Quapropter exercitium hoc, quod in vulnera mea offeras, quo pro peccatis tuis et omnibus supplices, virtutes petas, mihique gratias agendo atque amando inhæreas, assume. Gratia mea et pax tecum. Amen.

PARS TERTIA

AD VENERABILEM IN CHRISTO MATREM AC DOMINAM
CUNCTASQUE VIRGINES ORDINIS PRÆMONSTRATENSIS IN HINSPERGA DEO DICATAS
ET AD QUAMVIS FIDELEM ANIMAM
DOMINI JESU CHRISTI EPISTOLA SEU ALLOQUIUM.

PRÆFATIUNCULA.

NEMINEM adeo desipere existimo, virgines Deo devotæ, ut Alloquium hoc piissimi Jesu nomine inscriptum, ore Jesu, vel dum mortalem hic in terris nobiscum ageret vitam, habitum putet; sed tam glorioso propterea titulo insignitum libellum, quod eruditionem eam quæ revera sit Jesu (ut inspiratio ejus divina nobis quotidie testatur) contineat; quæ non modo cordibus instincta sentitur, verum etiam litteris hic scripta legitur, quasi ore aut per epistolam nobis loqui Deus videtur. Excitatur autem ad auscultandum obtemperandumque mens humana eo vehementius, quo jam non quasi ab homine, sed a Deo (cujus est) hanc recipit sentitque eruditionem. Quis enim dubitet eruditionem vel quamlibet tanto plus conferre lectori, tantoque suadere efficacius, quanto majori in pretio habetur is qui docet. Cum igitur optatissimum nobis sit Christi spiritu singulorum qui hæc lecturi sunt corda illustrari, suademus omnibus, quo se spiritu hoc dignum quisque efficiat, hæc non nostro, sed Christi nomine legi. Habet enim spiritus nostri tarditas, quamdiu sacco hoc corporeo circumdamur, ut per sensibilia et affectui humano magis familiaria suadeatur, excitetur promoveaturque in Deum. Eam ob rem puto quod varias in divino cultu cæremonias, organa, ministeria ornatumque in templis multiplicem, Ecclesia receperit; cui præterea non desunt imagines, eadem ratione, Christi et Sanctorum, coram quibus suam in Deum plebs devota exerceat pietatem; quas transiens dum aliud cogitat, admoneatur aut beneficia Christi accepta recolere, aut quæ intuetur sanctitatis exemplaria imitari, aut certe ad Deum se convertendo suæ devotionis cultum non ligno aut lapidi, sed ei, cujus est imago, impendere. Licet namque non ignoretur, quam videmus, Christi tantum imago non Christus esse, orantis tamen devotio non aliter imaginem veneratur, atque eum cujus est imago; quandoquidem animus ejus non in ipsam tunc fertur imaginem, sed in eum cui locata est imago. Ad hunc modum sub nomine Jesu hæc Epistola, sive Alloquia hæc legantur, non quæ a Jesu scripta dictave sunt, sed tanquam a Jesu scripta sint; cum revera quidquid hic docetur, quotidie interna locutione sua, animæ piæ ceu sponsæ suæ etiam Christus inspiret. Vos ergo Christo dicatæ virgines, vos animæ quæcumque Deo devotæ, posthabitis seculi

Cæremoniæ, ornamenta, ministeriaque in Ecclesiis quo spectant.

Imagines in Ecclesiis cur ordinate habeantur.

rumusculis, spretis etiam vanis profanisque tum litteris, tum sermonibus, tanquam sponsæ Christi vestri, Alloquia hæc, quæ secreto instinctu, si advertitis, in cor vestrum omni tempore loquitur, legite. Hic namque legitis, quorum admonemini intus, si modo introvertere vos et auscultare velletis. Est enim in his recte, pie abstracteque in Deo vivendi canon, ad vitam internam spiritualemque erudiens. Hæc enim sanctæ Congregationi vestræ et scribere et dedicare volui, imitatus B. Patris nostri Dionysii cartusiani, alumni olim cartusiæ Ruremundensis, viri non minus sanctitate quam eruditione clari, pietatem; qui suo etiam ævo multa ad virgines Deo dicatas, præcipue autem ad vestrum sacrum Conventum, scripsit. Cujusmodi sunt : *De professione monialium : De mortificatione vivifica et reformatione interna : De profectu spirituali et custodia cordis :* tametsi ipse quoque sæpenumero expertus sim vestram in me humanitatem. Itaque cum nihil magis ametis, quam castæ piæque eruditionis vobis aliquid inferri (propterea enim devotos omnes, qui habent eruditionis aliquid, studiosius colitis), huic desiderio vestro ut satisfiat, satius puto suadeoque ut ab hominibus cogitatio vestra transferatur ad Deum. Illius igitur eruditionem flagitate, et in his Alloquiis tanquam in Epistola putate Christum vobis loqui. Valete.

JESUS CHRISTUS OMNIUM SALVATOR, REX CŒLI ET TERRÆ, PARATUS INTER AMPLEXUS SUSCIPERE PATERNOS OMNES QUI AD GRATIAM SUAM ANHELANT IN VERITATE, SPONSÆ SUÆ, ANIMÆ VIDELICET AMANTI, PRO QUA SIBI CONJUNGENDA ULTRO SE OBTULIT IN MORTEM, FELICITATEM VERAM.

PRÆDILECTA filia, per secretam inspirationem tibi ad cor loqui sæpenumero soleo, sed meos tu audire dissimulas instinctus. Proinde cum allocutioni meæ minus respondere minusque hanc videris observare, ad scribendum tibi ingens me tui compellit amor, ut vel legendo meam recipias admonitionem, quam negligis auscultando. Neque enim aliquid omittere pro salute tua charitas ipsa me sinit, quæ me semel coegit ut pro te me totum exponerem. Et quamvis amori meo tu nequaquam respondeas (quippe cujus cor ad externa, caduca transitoriaque inclinatum, creaturis nimium afficitur nimiumque adhæret), ego tamen charitatem qua te complector, quæ profecto omnium parentum dilectione est major, non possum dissimulare, qui non solum gratiam et amicitiam meam tibi offero, sed etiam sponsam te habere cupiens, potioribus bonis in dies, si tu modo volueris, te ditabo.

Quod autem visitationes meas minus observas, minus auscultas instinctus, inde tibi usu venit, quia nimium a teipsa quoque digressa, neque damna tua sentis, neque teipsam vides. Quare etiam quanto teipsam non plangis, tanto es vehementius plangenda. Quid dicam, filia? Magistra deberes esse animarum et vita tua correctio errantium, odor famæ tuæ languentium esse deberet medicina, verba tua quasi edax ignis audientium deberent inflammare corda; at modo ipsa tu circa infantilia et inania languens, rerum multitudine occupata, passionibus quoque noxiis nondum exuta, distractum habes cor, imaginibus alienis tam fœdatum quam pictum. Amor proprius (cui nisi mortua fueris, thalamum meum non ingredieris) adhuc in te viget. Quamobrem quæ alios docere debueras, ipsa tu eges ut docearis. Non hæc scribens te a me repello, sed quo digressa sis commonefacio, te quoque ipsam ut pericula damnaque tua animadvertas cupio, et inde ut revertaris non solum invito, sed stimulum etiam adjicio.

Inspirationes divinas cur quidam negligant misere.

Ubicumque fueris, quidquid egeris, quo-

Oculus Dei quam penitissime omnia penetret.

cumque te receperis, non avertetur a te oculus meus scrutans et intelligens omnes conatus, omnes motus, omnes denique intentationes cordis tui, in quibus, si quando infidelitatis quidpiam erga me comperio fidelissimum, offendor justeque irascor; quippe qui pro salute tua adeo multa improperia, convitia, molestias pœnasque tam desideranter quam patienter pertuli. Quis enim, filia charissima, tot tantaque opprobria (ut pœnas taceam et dolores) pro amico sustineret? Ego vero cum tu adhuc inimica esses, cum boni aliquid necdum fecisses, quando adhuc me neque diligebas, neque cognoscebas, imo quæ nondum eras te amabam, pro te gravia innumera patiebar. Quid a me averteris? Quid extra me pacem quæris? Infirma es et vaga. Si ego te desero, quis te requiret? quis tui medebitur? Heu, filia, quid frustra deciperis?

Requiem veram nusquam nisi in Deo reperiri.

Quocumque te verteris, ubicumque fixeris animum, non invenies pacem, non gaudium, non requiem, præterquam in me. Decipiunt te sensus tui, fallunt amatores tui, et teipsam tu quoque fallis, quæ antidotum respuis, et amas venenum. Heu, filia, heu sponsa mea, novi pulchra, phalerata, vana, male suavia (quæ erga te tum amorem, tum fidelitatem mentiuntur) quam sæpe sensus tuos illiciant, affectum trahant, quam sæpe etiam tibi imponant, et te mihi subducant. O dilecta filia, memento te sponsam, et aliud cordi tuo nihil amandum quam Sponsum tuum, nihil desiderandum quam ut in oculis Sponsi pulchra sis, placeasque et ameris. Ego sto te desiderans et exspectans. Utinam redeas ad cor, et ab his vanis aversa insudes devotioni, operam des humilitati, ut ego familiarioribus te digner alloquiis, et potioribus castioribusque deliciis te visitem.

Deus quænam ab hominibus solum requirat.

Ego non operum requiro multitudinem, sed castum, fidele et purum cor, quod me et non seipsum quærat. Ego desidero sincerum amorem, ferventem devotionem, id est promptam ac ultro currentem voluntatem in mei cultum et obsequium, et sinceram puramque in omnibus mihi placendi intentionem. Ego cor tuum purum et ab omni amore alieno liberum opto. Quod si mihi dares, ego consolationibus ac donis longe majoribus te dotarem quanta ne petere quidem tu auderes, vel capere posses. Sponsus sum equidem verecundus. Quare alienis nihilque proficuis rebus occupatam accedere non præsumo. Solam igitur te inveniam necesse est. Quid quod infirmus ad ostium tuum sto pulsans et algore tremoreque concutior, utpote a columna paulo ante solutus, in qua pro tui amore ligatus cædebar et vulnerabar, ut me cordi tuo imprimam vulneratum, ut brachiis amoris tui amplexus te mihi adstringam, ut denique vulneribus meis adhuc amore æstuantibus te calefaciam? O si me Sponsum agnosceres, si me amares, nonne in cor tuum non solum cito, verum etiam exspectabunda introduceres, nudum vestires, frigidum calefaceres, ut castissimos mei iterum amoris amplexus, ut sincerissimum spiritus mei gustum experiri digna fieres?

Apoc. III, 20.

Quam delectaret me quod certam firmamque in me haberes fiduciam, esse mecum tam desiderares tu, quam ego cupio esse tecum; quandoquidem *deliciæ meæ sunt esse cum filiis hominum*. Inde namque fortitudo tibi accresceret spiritus et vera dulcedo mentis. Verum hæc confidentia non stat nisi cum tua ipsius diffidentia, quam utramque parit monile pretiosissimum, paupertas spiritus. Verum scio quid ab hoc bono te remoratur. Stomachus tuus mundi amore infectus, tanto corripitur frigore, ut cibum animæ tuæ, verbum Dei, fastidias ac nausees; quod tamen si virtutis cupias incrementum, ad spiritum roborandum avide esset sumendum, digerendum et in te retinendum. At cibo frigido mundanæ conversationis et vanitatis repleta, meam justitiam esurire non potes; propterea neque devotionem neque pietatem spirantia te afficiunt.

Prov. VIII, 31.

Confidentiam hominis erga Deum quænam præpediant.

Simplicitas tibi fastidio est, meditatio sancta temporis æstimatur perditio. Ter-

renis gravata affectio ad me non potest ascendere; mox enim, etsi stimulum adhibueris, in terrena relabitur; ita fit ut corde disperso, spiritu instabili, mente vaga, affectu terrenis inviscato, et vigiliæ amaræ, et somnus ducatur inquietus. Inter hæc, insipiens o filia, conquereris quod sine consolatione mea arida sis et sterilis. Si id mea providentia et citra tuam negligentiam tibi, ut aliis multis amicis meis, eveniret, non esset profecto cur hujusmodi sensibilis gratiæ meæ derelictio te perturbare deberet. Cum vero nunc tua acedia fit tuaque negligentia, ut ariditate sterili elangueas, necesse est, si meam consolationem expetis, si meam cupis visitationem, si mihi desideras conjungi, ut omnibus iis quæ extra me delectant posthabitis, mihi soli vaces, studiosa quærens quæ sit voluntas mea beneplacens et perfecta; et hanc zelando ne in ulla creatura non perficiatur, omnem operam omnesque vires tuas debes expendere. Porro, in hoc tu mihi soli placere, mihi soli satagas inhærere. Inde meam senties præsentiam frequentiorem, ex qua spiritus nonnunquam experieris ebrietatem, conscientiæ lætitiam, pacem cordis et contemplationis dulcissimæ soporem.

Rom. XII, 2.

Vacare soli Deo quænam bona præstent.

O si in eam semel fores introducta cellam vinariam, procul dubio sitibunda hanc sæpius ferventiusque requireres. Verum hanc intrare nemo valet, nisi cui ego desideratissimus, charissimus ac pretiosissimus sum, cui omnia in omnibus sum, qui extra me nullam consolationem noscit, et consolatione mea indignum se judicat; imo qui injuriam putat sibi fieri, quando a me consolationem sentit, nec adversitatem minus æquanimiter a me quam consolationem recipit, cui extra me omne gaudium est tormentum, qui totum animum suum in me reposuit, et in me solo quiescit. Qui hujusmodi sunt, amici mei electi sunt, ad quos libere pulso, libenter ingredior, quibus me hilariter offero, et secreta mea revelo. Hos multifarie visitare soleo, quomodo devotioni ac amori eorum congruit excitando.

Cellam vinariam quænam intrare faciant.

Christus quibus sua arcana revelet.

Nonnunquam totum vulneratum, nudum ac omnibus dilaceratum membris, me illorum infero cordibus, et quo majorem amoris sui sentiant consolationem, vulnera mea illis tangenda, lavanda, tergenda, osculanda fovendaque præbeo; quorum in hoc devotio (licet mundi amicis, quia incognita est, ridicula videatur) mihi est acceptissima et sibi proficua, adeo ut dolorum meorum quæ pertuli simulque delictorum ejusmodi sponsæ tunc immemor, illi consolandæ ac illuminandæ duntaxat animum intendam.

Inter hæc autem pro lucro computo, tametsi nullius egeam, ubi tantam comperio in sponsa mea fidelitatem, ut omnibus seque habeat me chariorem. Verum quantum fidelitas mihi accepta, tantum ingratitudo est mihi odiosa omniumque longe molestissima; utpote Passionis meæ dolores et animi angustias, quantum in se est, renovans, cum frustra impensum sentio quidquid immensa charitate laboravi. Propterea sive exterior sive interior tibi supervenerit tribulatio, non ad externas consolatiunculas recurras, sed in omnium pressura confugias ad me; nec hominibus, sed mihi conquerendo, dolorem tuum insinues. Quid enim homines tibi conferunt nisi verba? Si patrem habes spiritualem aut confessorem, non prohibeo, sed moneo ut cordis tui secreta illi exponas, et secundum consilium ejus te dirigas, non ut passioni impatientiæ satisfaciens levamen externum quæras, aut quæ pateris coram aliis jactes. Mihi ergo quid hominibus conqueri velles in silentio dicas, te et omnia tua mihi committas, esto tu libera et sine sollicitudine, et te mihi crede, et pacem bonam, non tamen semper quemadmodum tu quæris aut putas, consolationemque in me invenies, hanc videlicet quæ conformet te maxime voluntati meæ.

Ingratitudo quam sit Deo omnino odiosissima.

Tribulationes patiens, quo se vertere debeat.

O si per experientiam docta assuefactaque esses in singulis quæ in hoc te mundo angustant, ad me solum respicere, ad me confugere, in me longanimiter sperare, super me inniti, simulque intelligere quam

Tribulatio quænam omni consolationi præferenda sit.

paterno quamque amanti corde adversitates tibi utiliter mitto, nulla fieret tribulatio, quam non obviis manibus desiderantissime exciperes, et omni gaudio consolationive etiam spirituali præferres. Etsi nihil emolumenti aliud inde emanaret spiritui, hoc tamen ad ejus recreationem et gaudium sufficeret, quod in se meam sentit impleri voluntatem. Semper fidelem animam magis consolatur mea voluntas, si illa fiat, quam sua utilitas, licet nunquam sine maxima animæ utilitate fit mea voluntas.

Tranquillitatem animo quænam conferant.

Confert autem inter adversa non mediocriter servandæ cordis tranquillitati, ante oculos tuos vitæ meæ actus et passiones constituere, eorumdemque imaginem vivam ubique præsentem intra te ferre. Hæc enim si tibi fuerit impressa, dulcia faciet quæcumque amara. Itaque omni tempore Passionem meam recole, et hoc a me continue magnis gemitibus pete, ut vulnera mea et Passionis meæ memoriam adeo potenter efficaciterque cordi tuo imprimam, ut in omni loco et tempore compatientissimo corde me videas cruci fixum, et hæc imago omnes alias a corde tuo imagines excludat. Si hoc modo ab externis ad interiora rediens tecum habitaveris, si me crucifixum intra te et dolores meos intuita fueris, si me omni pœna et amaritudine repletum, nulla etiam a Patre consolatione adjutum audieris clamare, *Eli, Eli, etc.*, concipies meæ Passionis virtute inflammata desiderium imitandi me, patiendi pro me, et extra omnem consolationem in contemptu et derelictione mihi serviendi. Qui hoc animo mihi serviunt, et sola nuda charitate mihi conjuncti sunt, nullaque alia intentione mihi perseveranter inhærent fideles, quam ut placeant mihi, habeamque in eis plenam voluntatem meam : hi fidelissimi et electissimi amici mei sunt.

Passio vulneraque Christi quo animo revolvenda sint.

Amici Dei fideles quinam sunt.

In quacumque etiam ariditate aut desolatione videantur constituti, quibuscumque tentationibus videantur obruti, etiam a me quasi projecti ac derelicti, tamen revera sunt mei, quia militant mihi stipendiis suis propter me, et non recedunt etiam percussi a me. Verum, non semper ita relinquo eos. Quia enim se nudaverunt affectibus, et desideriis omnibus abrenuntiaverunt propter me, et seipsos omnimodis reliquerunt mihique tradiderunt, subjecti omni beneplacito meo, non possum me continere, quin illis quoque meipsum infundam impleamque eos, foveam ac possideam consolatione mea, quæ mundana, quam contempserunt, centuplo est melior, purior ac suavior. Hoc, ut sæpe dixi et inculcare non desino, non potest percipi ab his qui extra me peregrinas quærunt ac recipiunt consolationes. Siquidem delicata valde est consolatio mea, nec datur admittentibus aliena. Purissima est etiam ; unde consolationi quæ ex creaturis tantum venit non potest admisceri. Sed cur hæc eadem pene toties commemoro ? Nempe ut prudentior, vigilantior circumspectiorque fias, et non patiaris te irretiri fœdis terrenisque delectationibus, nec in mei oblivionem adduci ; quandoquidem ego tui oblivisci nequeo, tametsi tua salus ex me, non mea ex te pendeat. *Bernard.*

Electos suos cur Deus diu vivere sinat.

Ego te mecum esse cupio, et plena mecum felicitate frui. Sed cur hoc (cum id continuo possem) non facio ? Profecto propter bonum tuum, ut crescas virtutibus ac meritis ad majorem animæ tuæ profectum, et ad majorem gloriam. Omni namque momento crescere ditiorque meritis fieri ex gratia mea potes. Quod cum ita sit, quam insipientes putas hi sunt quamque plangendi, qui tempus nobilissimum gratiæ non solum non ad honorem meum et suum profectum, sed ad majorem etiam damnationis suæ cumulum male vivendo insumunt ? O utinam scires quantum spiritu crescere quantumque posses ex gratia mea qualibet hora mereri ; itemque quam pretiosum sit tempus, quam denique hujus jactura damnabilis, majori procul dubio id diligentia observares, ne transiret inaniter, neve sine fructu laberetur. Oriente sole mane, nova etiam tibi orietur exulta-

Temporis jactura quam sit damnabilis.

tio, pro hujus diei commodo et spatio mei colendi tibi donato.

Cogita igitur omni hora et dic tibiipsi : Hanc horam , hoc momentum, Dominus amator mei mihi largitus est, et vivendi spatium hactenus prorogavit, ut vel nunc incipiam me ad illum convertere, eique studeam placere. Filia, omnino tibi ita semper videatur, ut jam primo incipias, et quidquid ante feceris, quasi nihil fuerit, contemne. Quæcumque occasio, quæcumque aut occupatio, aut feria, aut aliud quodcumque tibi evenerit, tracta quomodo id ad gloriam meam queas convertere, quomodoque inde aliquid possis lucrari animæ tuæ. Verum hæc satis. Hactenus enim excitavi te ut ab iis vanis aversa, clausis portis sensuum et revocato animo, ad me redeas.

Reliquum est nunc etiam quasi regulam pie vivendi (quam sæpenumero me inspirante desiderare te didici) adjiciam. Manet namque hucusque in te verecundia, quam probo, qua infirmitates, lapsus, errores negligentiasque tuas audiens, pudore contraheris, dolens quod tanto tempore, et etiam jam mihi sponsæ nomen indigne usurpaveris. Verum quia desideras mecum redire in gratiam,nihil est quod magis ipse quoque desiderem. Quod enim gaudium meum aliud vobiscum, quam peccatores etiam quoslibet ad gratiam meam recipere ? Quanto magis sponsam meam, licet in vepribus oberrantem, revocare cupio ? Adeo tui sum desiderans,ut etiam iter, quo me deinceps sequi debeas,digner præscribere. Veni igitur ad me, et novum mihi gaudium tuo reditu para.

PARS QUARTA

AD ANIMAM QUAMCUMQUE FIDELEM SIBIQUE DEVOTAM DOMINI JESU ALLOQUIUM.

PRÆFATIUNCULA.

ECCE, filia, quoniam aures incipis præbere et animum, pergam dicere quæ in te desiderantur. Persevera igitur auscultans et tota jam ad me revertere, parata mihi ad omnia obtemperare. Novum indue animum et quid abs te velim accipe. Ubi virtus tua non sufficit, succurrat oratio. Impetra quidquid tibi necessarium est orando. Dic : *Eripe me de inimicis meis, Domine, ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Ne derelinquas me, Domine Deus meus, ne discesseris a me, neque despicias me, Deus salutaris meus. Intende in adjutorium meum, Domine Deus salutis meæ.* Ecce redire cupio ad te. Trahe me post te, et ne permittas me ultra separari aut averti a te. Filia, audi nunc, quod cuidam servorum meorum jam olim mandaveram, et idipsum tu quoque servandum amplectere. Dicebam illi : *Psalm.* CXLII, 9, 10. *Ibid.* XXXV, 22, 23. *Cant.* I, 3.

Compunctus sileas, humilis mitisque, serenus.

Sic tibi (licet tunc minus valeat metrum, at ego non metri mensuram, sed animæ tuæ cupio afferre medelam) dico : Compuncta sileas, humilis mitisque, serena. Hoc versu summatim strinxi quæ tibi sunt necessaria ut et memoria facilius teneas, et sæpius eadem recolas. Volo autem compunctioni sanctæ, assiduæ ac internæ conversationi vacare studeas, et ab omnibus abstracta intra teipsam te contineas, maneasque tecum. Sileas igitur ore et corde mundo. Humilis esto ac mitis et in omni conversatione tua erga quoscumque homines benigna atque serena. Principio igitur teipsam discute, penitissimeque intuere, ut cognoscas quid in te sit, quod gratiam meam impediat, hoc est, quid in te sit, quod mihi displiceat, ut illud corrigas et avertas. Vide ad quæ et unde tenteris. Ubi autem acrius sæpiusve tentaris, ibi majori studio ac vehementiori conatu repugna ; ubi infirmiorem te comperis, ibi remedia adhibeas validiora. Unde delinquendi aut minus proficiendi sentis occasiones, scandalum a te proscinde. Adnitere ut cor mundum, liberum, ac nullo ad creaturas amore inordinato infectum, nihil cum mundo occupatum, mihi offeras, mihique soli semper inhærere studeas. Propterea enim ad compunctionis juge studium te hortor, ut intra temetipsam te servet; quam tamen haudquaquam assequi potes, nisi collectum habeas animum. Sed ne hoc quidem obtinere vales, si non abstractam internamque vitam duxeris. Quapropter observa in te vitia, concupiscentias inclinationesque malas, ut infatigabili studio illa persequaris, et desideriis, affectionibus inordinatis omnibus moriaris. Multi ad vitam spiritualem et contem- Compunctioni uti insistendum sit.

plationem conquerantur se ineptos; sed in eorum negligentia atque acedia agitur, quia nolunt veteri homini vim inferre, ut moriantur concupiscentiis suis, sed fovent et palpant, dissimulantes quæ in se persequi deberent; ideo semper conferunt onus laborum ac molestiarum plenum. Tu vero si me desideras, nullam pacem cum vitiis habeas. Abscinde in te discursus, curas occupationesque inutiles omnes, atque prorsus quidquid ad animæ tuæ profectum non ædificat, ut mecum solo sola occuperis; nusquam animum tuum intendas, nusquam implices, nisi ad mei honorem et animæ tuæ aut proximi utilitatem.

Contemplationi cur quidam querantur se ineptos.

CANON PRIMUS.

Desideriis pravisque sensualitatis propensionibus uti sit moriendum : sensus item quam sint arcte custodiendi.

Fugienda quænam sint animæ fideli.

RUMORES, novitates, historias jocosas, et quæcumque compunctioni non serviunt sed curiosum animum oblectant, et variis imaginibus cor depictum infectumque desideriis relinquunt, neque legere neque audire consentias. Hominum secularium, id est, quæ mundi sunt amantium, imo et cujuscumque hominis familiaritatem, amorem ac conversationem singularem, cujus verba et actus te non ædificant, fuge, et amori sensuali ad quamcumque creaturam morere. Ventris tui ita sis magistra, ut sola necessaria administres, idque non pro gustus oblectatione, sed pro naturæ sustentatione, et propter me, hoc est, ne in servitio meo viribus deficias. Porro quæ necessaria aut utilia corpori non sunt, oblectamenta gustus præsertim ubi id sine fraternæ charitatis potes offensione, non admittas.

Sensualitati quænam subtrahenda sint.

Hoc modo quæcumque mollia, quæcumque voluptuosa, quæcumque carni suavia (quantum discretio ipsa, quæ charitatem, infirmitates oneraque naturæ, et singula quæque prospiciens moderatur, admittit) a te proscindas, fugias, horreas, ubique in te persequendo concupiscentiam, non destruendo naturam. Nam quæ necessaria sunt, et sine delectatione tamen sumi non possunt, in his satis est, non quærere voluptatem, sed propter me, id est, ut obediatur mihi, qui corporis tui curam tibi commendavi, refocillare carnis infirmitatem et tolerare necessitatem, videlicet ut delectatio tanquam id quod non optatur quidem, ab eo tamen quod est humano usui necessarium non potest separari, propter ipsam necessitatem admittatur, non diligatur.

Necessaria delectabilia quomodo sumenda.

Itaque breviter, sensus tuos omnes ita contineas, ut ne moveant quidem se ad inutilia et otiosa. Nihil velis videre, nihil tangere, nihil quæras sentire, nisi utilia animæ tuæ et ad gloriam meam. In quibuscumque homo suum sequitur appetitum, illi satisfaciens ex proprietate, videlicet quia ita vult, ita desiderat, sive id in cibi, potus alteriusve commodi naturalis, sive etiam in spiritualis consolationis oblectatione contingat, non potest esse sine delicto aut vitio, quia est ibi propria quæsitio, quæ facit medium inter ipsum et me. Nihil igitur in te nascatur, nihil foveatur ex privato solo amore aut voluntate propria, quamlibet boni speciem videatur habere, sed moriaris oportet omni proprietati, ut nuda, sola puraque charitas, castissimaque intentio mihi placendi ad omnia te excitet, moveat et impellat.

Sensus quomodo custodiendi sint.

Voluntate privata nihil faciendum.

CANON SECUNDUS.

Lingua uti sit custodienda, ne Deus proximusve offendatur : silentium duplex quomodo observandum sit.

LINGUAM tuam vigilantissime restringas, ut nihil nisi necessarium ac præmedita-

tum loquaris, idque paucissimis quam potes verbis, modeste, benigne et sine clamore, fugiens et abscindens loquendi occasiones, quantum vales. Ab omni verbo pernicioso, detractorio, murmuratorio, impudico, contentioso, tanquam a mortali peccato abstineas. Ab omni joco, levitate, cachinno, ab omni verbo otioso te vigilantissima custodia cohibeas, ne videlicet ea loquaris, neque, quantum in te est, audias. Ut detractionis vitium evadere queas, statue de absentibus nunquam loqui nisi quæ certa sunt ut in animarum ædificationem dicantur. Semper ideo ad manum tibi sit, quo sermonem interrumpens, si de absentibus fiat locutio, aliam materiam inferas loquendi, antequam ad detractionis aut vituperationis verba laxentur linguæ.

Verbis quibusnam abstinendum sit.

Detractione quomodo quilibet abstineat.

Loquendum quomodo de absentibus.

Observa maxima diligentia, ne de iis qui te offenderunt, aut contra quos in corde non perfectam sentis dilectionem, loquaris aut patiaris quempiam loqui; quia detractio ibi cito illabitur, dum alii ad consolationem tuam loquuntur, tibi adulantes et offensoribus obloquentes. Nullam itaque prorsus accusationem recipias adversus eos qui tibi inimicantur, aut quos tu aversaris. Stude igitur, quantopere potes, in silentio semper manere. Silentium dico, non solum oris, sed et maxime cordis, ut concupiscentiarum strepitus, passionum clamor, malarum affectionum et inclinationum inordinatarum inquietudo in te non audiantur, nec tu cum phantasiis, imaginibus rerumque similitudinibus intus loquaris; sed in quiete et silentio quasi in omnium rerum oblivione aut extra mundum constituta, mihi soli loquere, me solum ausculta. Noli verbis unquam contendere, nec sensum aut opinionem tuam defendere. Sine unicuique judicium suum, ubi exhortatione tranquilla nihil profeceris. Non ergo disceptes verbis nec cogitationibus disputes, sed mihi omnia committe, et tu in silentio vive.

Silentium duplex quomodo observandum.

CANON TERTIUS.

Vita abstracta uti eligenda, quamque sit ea ad vitam internam necessaria : aliorum observare defectus uti maximopere sit fugiendum.

Fuge consortia familiaritatesque hominum, et ubi aliter necessitas propter honorem meum aut proximi salutem non urget, esto sola. In solitudine me tibi revelabo. Solitudo, silentium, nuditas et simplicitas cordis præparant mihi locum. Serva igitur te abstractam ab omnibus in silentio et solitudine cordis, inclinationibus propriis, vagis cogitationibus ac desideriis assensum atque auditum negans. Natura enim vestra semper vult gaudere consolatione, et nunc extra, nunc intra occupatur, quærens solatia in creaturis : unde multipliciter distrahitur. Tu igitur omnibus inclinationibus sensualibus vim inferas, et serva te solam, abstractam ab omnibus creaturis, quantum discretio, quantumque obedientia et ad proximum charitas admittit semper in externa et interna solitudine manens.

Locum quænam in anima Deo parent.

Cura quantum vales, ut familiaritatum occasionem etiam aliis non præbeas, quia nimis vitam impediunt spiritualem, quæ nunquam est liberior aptiorque ad proficiendum, quam ab hominibus occupationibusque abstracta. Ubicumque tamen fueris, sive inter homines sive ab hominibus sequestrata, semper intus maneas mecum sola, et ab omnibus creaturis, etiam a teipsa, id est, ab amore, cura sollicitudineque privata abstracta. In mundo te solam puta relictam, nec superesse de quo habeas cogitare. De nulla creatura cogita aut tracta, nisi mecum. Aliena ne discutias, nec animum tuum rebus implices alienis. Si bonum vides, maneat bonum et ædificet te; si malum, non judices. Hominum locutiones, actus et mores, quorum sanctitas te non ædificat, non investiges, non observes, non discutias, non judices; imo neque audire, neque cognoscere cupias, sed potius studeas nescire. Quæ si audieris potissimum si charitatem in te lædi, aut bonam eorum famam in tua æstimatione

Vita abstracta quam prosit spirituali vitæ.

Defectus aliorum non observandos.

minui formides, mox a corde et memoria repellas.

CANON QUARTUS.

Judicium temerarium quantopere vitandum : uti quisque erga proximum sese gerere : verecundiam sectari : pacem item veram quænam adducant.

De nemine male sentias, et si malum videres, cogitare tamen debes, mali auctorem occulta mea dispensatione, ad majorem sibi conquirendam humilitatem et profectum, permissum cadere. Et non debes illum judicare neque spernere, sed geme potius propter tuam ingratitudinem, quia sola gratia te conservat quasi violenta, sine qua, profundius quam quispiam alius in mundo, caderes. Dic : Si iste quantam ego recepisset gratiam, in majori fervore stetisset Deo serviens, et magis esset Deo gratus quam ego. Cogita etiam, quod a me respectus, et mox pœnitens emendabit, aut jam correctus est, et his qui illum spernunt sanctior factus.

Zelus inordinatus quæ mala pariat.

Erga proximum quomodo te geras peccantem.

Quapropter temeritati tuæ adscribe, severe arguens teipsam, quæ minus bene de proximo senseris. Sub specie zeli sæpenumero rancor, odium, amaritudo et invidia se palliant ; unde proximorum tunc non solum defectus et negligentiæ graviter accusantur, sed virtutes etiam vitia judicantur, oculo livore turbato. Summopere igitur cave, cum irata fueris, proximum corripere, accusare aut de ejus negligentiis loqui sive audire. Cave præterea tunc ipsum verbo aut signo pungere, confutare, contristare, aut ad humiliationem verecundiamque illi ingerendam aliquid expostulare, seu quod reprehensibilem notabilemve illum deprehenderis monstrare. Et hoc maxime, quamdiu in corde tuo displicentia, amaritudo, aut turbatus inquietusque zelus adversus illum perseverat, et quamdiu illum negligentiæ apud alios cupis notari ; quia illic non est charitatis zelus, neque intentionis sinceritas. Quæ si forent, tunc tristis et condolens Fratris aut Sororis culpam apud alios excusares ac tegeres. Quem, etiamsi tantum haberet delictum, clam non sine cordis dolore corriperes, et ad me orationem amantissimo compatientissimoque corde pro eo funderes.

Surdus cæcus et mutus ut quis sit.

O filia, cogita potius quid tibi desit, et quid sponsam meam deceat, et circa aliena peccata esto surda, muta ac cæca. Dic mihi, filia, quomodo staret puella pudica ante regem, cujus et cognosceret oculos in se continue dirigi ? Hoc modo cogita tu me ubique præsentem et te stare semper in oculis meis. Animadverte quam magna in te semper debeat esse verecundia, quanta vitæ innocentia, quanta denique ad me reverentia, qui omnes actus, cogitationes, affectus, verba, motus, intentiones, arcanaque cordis tui semper intueor ac penetro. Nihil igitur audeas in oculis meis, quod in oculis magnæ opinionis aut sanctitatis viri non auderes ; semper enim præsentiam omnipotentissimæ majestatis meæ debes in oculis tuis habere, revereri et sentire, quæ ad amorem et reverentiam erga me te excitet, unde sollicita in conspectu meo sis, quomodo in omnibus mihi placeas. Pacem tuam, quam ubique desideras, non in ore hominum, hoc est, quando nemo tibi contradicit, sed in bona conscientia et in me ponere debes. Porro appetitum illum nimium in te, quo desideras aut gaudes diligi, debes mortificare. Sine homines homines esse ; stude ut me diligens, a me digna sis amari : ad proximum juste vive, et illum in me dilige.

Verecundia quanta ubique necessaria.

Pax vera ubinam constituenda.

Familiaritas quænam fugienda.

Utrum aut ab eo diligaris necne, mihi committe ; et familiaritatem, præsertim in dispari sexu, hominum fuge. Si cura tibi esset tanta, aut saltem non minor placendi mihi, quanta est ne displiceas hominibus, gaudium conscientia tua consequereris majus, quam si totus mundus tuam amicitiam ambiret.

CANON QUINTUS.

Vitia singula quatenus profliganda : tentationum tumultus omnes quonam remedio

absque negotio prosternantur : scopus quisnam in tentationibus præfigendus.

Esto fortis ac prudens ad vincendos exuendosque animæ tuæ defectus, quantumvis parvos. Nihil enim, si me amas perfecte, exiguum tibi videri debet, quidquid me offenderit. Recordare primæ charitatis tuæ, qua factum est olim ut parentes, fratres, sorores, amicos, divitias, honores, et quidquid mirari solet mundus, deinde etiam te, id est, floridam juventutem mei amore contempseris et reliqueris. Quomodo ergo nunc levissima tentatione et concupiscentia vili superaris? Nosti enim ipsa ad expugnanda vitia, ad animæ tuæ pericula cavenda, ad occasiones irritamentaque delictorum fugienda, ad abnegationem proprii sensus et propriæ voluntatis, ad emendandos denique animæ tuæ defectus, quam sis infirma, quam negligens plerumque et dura.

Innova igitur propositum firmum, statuens in te omnia velle vitia persequi, quidquid voluntati meæ contrarium est, pro nulla re mundi admittere, nihil etiam eorum quæ mihi placent negligere, summo studio et conatu quæ pro statu tuo abs te exiguntur et quorum es debitrix non intermittere vel differre, sed quam primum oportet, strenue, vigilanter, fideliter atque devote perficere. Quandocumque igitur iræ, concupiscentiæ, luxuriæ, superbiæ et hujusmodi vitiorum motus in te deprehenderis, cave ne in verba signave externa erumpas; sed id age ut renitendo, cohibendo, vim illis inferas et exstinguas.

In tentatione quid præcipue cavendum.

Præsentissimum contra omnia vitia remedium est, humilitate profunda se ante meos pedes in suæ nihileitatis cognitionem projicere, tota se fiducia ad me convertere, indesinenter ad me orando clamare, et quod nullum alium supersit sibi auxilium aut remedium quam a me vere cognoscere. Sic omni hora te conforta et propositum tuum renova, semperque videaris tibi jam primum incipere et hactenus quasi nihil te fecisse. Quanto sensualitatem aut naturam tuam tæduerit laborum, pugnæ certaminisque ac reliquorum quæ, in virtutum exercitiis contraria ac molesta sibi occurrunt, quanto etiam ad hæc acedia remurmuraverit, tanto vehementius tu ad illas passiones vincendas mortificandasque insiste. Noli fatigari, noli cessare, ne gratiæ meæ quoque influxus in te cesset. Time ne si te victam dederis, acediaque lasseris, gratia mea deserat te, easque in adinventionibus tuis, desideriis tuis in pace tranquilla serviens, propterea quod a me jam derelicta nullum sentias conscientiæ vermem, nec timoris remorsum. Qui ejusmodi sunt, in periculosissimo statu sunt, quibus *repente, cum dixerint, pax, superveniet interitus*. Quapropter pugna tu viriliter vim ipsi tibi faciens. Opta vel ipsa pugna, vel hoc quantulocumque gravamine, quantum in te fuerit, meis pœnis ac amaritudinibus, quas cum vivens tum moriens pro te pertuli, vicem reddere.

Remedium contra omnes tentationes præsentissimum quod.

I. *Thess.* v, 3.

Scopus in tentationibus resistendis quis præfigendus cuique.

Itaque noli ex conflictu tentationum multarum fatigari, noli cedere, noli tepescere, nec etiam pusillanimitate aut desperatione vinci, sed continuo odio in te vitia cuncta persequere. Quotiescumque autem a tuo vigore aut proposito lapsa fueris, toties resurge et a novo propone. Adverto in te quod et tibi nocet et mihi displicet. Pro lapsibus et negligentiis tuis adeo nonnunquam pusillanimis efficeris, ut a cœpto bono proposito vacillare incipias et pene desperare. Hinc sedens sola, tecum es tristis et tabescens, nec reverteris ad me, clamans ut resurgas, quasi omnia jam tua priora sint perdita. Quo subindicas, superba, quod dum stare videbaris, in tuis viribus et tua industria nimium confidebas. Unde quia te spes tua fefellit, et, quam putabas aliter accidit, in te perturbaris. Ego volo ut industria tua et viribus quidem utaris, at de illis atque de teipsa penitus desperes.

Pusillanimitas quam periculosa sit in filiis gratiæ.

Proinde quamdiu aliter sentis, sæpius es ruitura, donec discas, quod steteris super te sicut super baculo arundineo atque confracto. De me autem non desperes, sed

Desperare de suis viribus quomodo quisque debeat.

fortissima spe et confidentia indeficienti super me nitaris. De te vero hoc modo desperes, non ut consilium, industriam, laborem, et cætera id genus tua abjicias aut deseras, sed ut illis quam maxime utens, non tamen in illis stes, confidas aut gaudeas, nec tibi aut vigilantiæ tuæ aliquid tribuas, quia tu et hæc omnia tua non sufficient tibi ad minimum vitium arcendum, nisi mea tibi adsistat virtus et gratia. Neque tamen putes tibi gratias, virtutes, dona celeremque profectum, atque omnem sanctitatem pro uno gemitu et conflictu tibi mox infundendam. Ego laborem tuum, humiliationem tui, pugnandi item assiduam fidelitatem abs te requiro, spem quoque et fiduciam erga me, et insuperabilem infatigabilemque constantiam.

CANON SEXTUS.

Humilitate et oratione quantis in luctamine contra vitia opus sit : tentatio carnis quam sit quibusdam importuna et varia : quæ sint adversus eam præsentia remedia.

Cum omnia, quæ jam dicta sunt, in te fuerint, non desit quoque profundissima humilitas, qua verissima tuiipsius cognitione tuam nihileitatem agnoscas, tuis laboribus ac tuo fervori nihil tribuas, nihil te fecisse existimes, sed esuriem quoque tuam justitiæ, et reliqua omnia quæ facis mihi soli adscribas. Hæc nisi cognoveris, sæpius laberis, donec quid ex te, quid ex me sis discas. Et cum omnia feceris, in quibusvis tamen remediis, in quibuslibet industriis extra me non confide, sed hoc spera, hoc ora, hoc crede: me tuæ vigilantiæ nunquam defuturum, idque non propter tua merita, sed ex mea benevolentia et charitate, ut qui tibi pugnandi dederim voluntatem, conatum et industriam, quandoque etiam tibi pugnæ tribuam coronam, triumphum et gloriosum finem.

Oratione uti in omnibus opus sit.

Proinde sive sis in pugna sive in quiete, quidquid statuis, quidquid incipis, quidquid eniteris, per orationem indesinenter ad me clama, ante fores misericordiæ meæ exspecta. Nunquam inanis, nunquam vacua a me tua redibit oratio, quamlibet tu nihil recepisse te sentias ; quia sæpe plus prodest tibi humiliter ac instanter orare quam recipere aut habere ; plus conducit tibi in me confidere et exspectare quam sentire aut possidere. Quapropter et in hoc esto longanimis, atque in omni bono studio ac boni amore crescens, inter lapsus et resurrectionem meum exspectando patrocinium meamque gratiam ; nec a pugna discedendo usque pugnandi etiam, donec jam tempus transierit, et recipias laborum tuorum gloriosum fructum.

Cæterum, in hac vita quoque minuentur hostes, deficiet virtus te impugnantium, confortaberis mea gratia et pugnandi assiduitate, ut quæ primo vix lima eraseris, postea uno abigas flatu. Porro quod lapsus tuos attinet, hoc pro regula tene : quoties-cumque, et in quantoscumque lapsa fueris defectus, confestim nulla interveniente mora ad me gemens confuge, mecum te ante pedes meos plange, et mecum et super me nitens resurge : hoc est, animum emendandi et deinceps continendi ab hujusmodi defectu resumens, in virtute mea confide. Noli de me diffidere, noli formidare ; secura ad me veni. Ego amore promptissimo tibi occurrens, suscipiam te, nec unquam peccata improperabo tibi. Novi imbecillitatem humanam generalem, novi etiam tuam singularem, quamque humanæ sit fragilitatis succumbere, quemadmodum diabolicæ est pravitatis nolle stare aut nolle resurgere ; quippe quod non modo nullam admittit excusationem, sed majorem etiam absque venia recipit damnationem.

Lapsus quis in vitia quid agere debeat.

Nihil desidero quam bonam voluntatem. Nihil ditius bona voluntate. Quapropter, si vires, aut facultas, aut tempus deest boni operandi, noli pusillanimis fieri. Nam voluntas ipsa tunc sufficit mihi. Custodi bonam voluntatem semper ; hac enim omnia supplere, hac omnia potes restaurare, cum aliud nequis. Cum te putas longe a me esse, tunc ego sum tibi vicinior. Tu igitur,

filia mea, mox ut senseris lapsus tuos, damna et ad me currens ream te clama et mihi adversus te conquerere. Inter contritionem tuam et veniam meam nulla intercedat mora, nullum interveniat medium. Quid enim ad me reverti cunctaris, o sponsa? Salus tua non a me, sed ad me fugiendo paratur. In quocumque igitur magis offendisse, ubi sæpius cecidisse, ubi plus denique a virtute te deprehenderis defecisse, ibi crebrius ad me clama, ibi frequentiori gemitu pro venia juxta ac patrocinio ad me suspira. Tentationibus quoque non lasseris, sed semper renitere quantum potes, nec captivam aut victam te illis præbe. Quamdiu resistis, non es superata.

Contritio quantum valeat apud Deum.

Tentationibus quomodo resistendum.

Quidquid etiam sentis aut tolerare cogeris (si modo invita, et, ut dixi, renitens toleres), non tibi imputatur, quia non a te exquiro quid senseris, sed cui consenseris. Sentire est quasi in carne, consentire vero in voluntate. Carni ac sensui vis quædam potest inferri : voluntas autem ut consentiat non potest cogi. In tentatione duo sunt : unum ad quod tentaris, videlicet peccata et defectus ; iis nequaquam est consentiendum, nec ulla resignatio ad hæc habet locum, sed resistendum totis viribus; aliud est labor, pressura et adversitas quam sustines resistendo ; et ad hanc resignare te debes ad patiendum, videlicet quamdiu mihi placet ut tenteris. Neque enim mihi resistere sed subjicere debes te ; his vero quæ tibi tentatio ingerit, resistere debes.

Tentatio quænam duo includat.

Verum scio quid dicas, quia quæ pateris, et unde cor tuum affligitur, non ignoro. Dicam igitur, quia tu dicere erubescis ; ut simul etiam ex me confidas remedium et consolationem te recepturam. Tentatio te premit carnis, non modo quotidiana, sed pene etiam momentanea. Huic continue resistere ; est tibi quidem molestum ac grave : sine pugna vero evadere est impossibile. Denique cum diu etiam pugnaveris, ut putas, in conflictu non vulnerari, non minus est difficile quam mirabile. Familiaris plane hostis, quem in omni loco circumferens, perimere non sineris, sed cogeris etiam nutrire. Hujus varia sunt tela, impugnatio multiplex et insultus violenti. Libidinum ardores, motus, pruritus, commotiones, concussiones, voluptates, et velut furiæ quædam infernales in carne a quibusdam sentiuntur. Ad hæc phantasmata, imaginationes, delectationesque propemodum violentæ cunctos pene sensus obsident.

Tentatio quam sit quibusdam importuna.

Tentationum carnis quam sint tela diversa.

Porro cordis instabilitas lubricitasque est quorumdam tanta, ut ipso pene momento quo se ad repugnandum parant, iterum extra se mox abripiuntur, et quasi suiipsius immemores, cogitant quæ jam cogitare nolebant. Inter hæc, inquis, quis tutus evadet? Quis a delicto fugiet immunis ? Profecto voluntas bona et humilis. Huic enim nulla potest violentia inferri. Sentias quidquid sentias ; castitas non polluitur nisi de consensu animæ : id est, quidquid in carne senseris, non tibi pro peccato imputabitur, si de consensu non fuerit animæ. Adeo enim oportet esse voluntarium quidquid est peccatum, ut si non fuerit voluntarium, non sit etiam peccatum. Itaque quantislibet tentationibus sis obruta, quantumvis carne immersa, sensibusque captiva, quidquid senseris carni voluptuosum, animum, hoc est rationalem voluntatem, a consensu tene liberum, et nihil tibi nocebit. Reclama cum detestatione spiritus et execratione vocis : fi, fi : ego nolo, ego nolo. Convertere quantum potes ad me vigorose, et breviter dic sæpius : *Deus meus, adjuva me. Pie Jesu, ego nolo, adjuva me.* Porro si jam turpia nefandaque ineiderint, noli propterea esse consternata. Sicut incidit, fac tu ut iterum excidat. Per portam qua intravit exeat ; et non solum exeat, sed et si quid mali impurive in te offenderit, secum educat, domumque tuam purgatam relinquat.

Castitas quandosolum violetur.

Remedium contra carnis tentationes.

Psalm. 108, 26.

Hoc autem fiet, si profunde teipsam in tui cognitionem depresseris, et me solum plena fiducia profundaque humilitate invocaveris, non parcens tibiipsi, nec hostes tuos persequi desistens. Hoc enim præsen-

Remedium contra omnem tentationem.

tissimum adversus omnem tentationem est remedium, ut quandocumque inclinationem malam senseris, quantocius tuam nihileitatem et impossibilitatem inspicere atque ad me toto corde confugere, atque protectionem et auxilium ex vulneribus meis (quæ hostis antiquus tremit) petere. Crede mihi, filia, versetur in carne, in sensualitate, in violenta cogitatione ac imaginatione quidquid versatur, sentiatur, quidquid sentitur, quamdiu ratio superior contradicit, quamdiu rationalis voluntas deliberata idipsum non eligit, non amisisti charitatem et gratiam meam.

Hæc pressura et angustia cordis, quam in conflictu sustines, quod plene adhuc non consenseris, tibi indicio esse potest et consolationi. Nam si consentires in ea, id est, si sponte sentires ea quæ sentis, si sponte teneres cogitanda quæ incidunt, jam non sentires illam pressuram, pugnam pugnæque angustiam, sed tranquillitatem et pacem multam. Filia, pro consolatione accipe similitudinem: si quis in duello capitur, vincitur, ligatur, aut etiam cæditur, licet ita arctetur ut suorum non habeat membrorum copiam, non det se autem victum ac captivum, sed qua potest virtute renitatur, nec in hanc suam captivitatem consentiat, non dicitur victus aut superatus. Hoc modo a me nunquam victa judicaberis, sive a carne sive a dæmone tenteris, nisi spiritu consentias, et repugnare desistas. Multa habes sentire, quibus tamen non debes consentire, id est, quæ sponte ac libenter non debes sentire.

Victus vitio quando quis dicatur.

CANON SEPTIMUS.

Tentationes quam sint bonæ voluntati molestæ : præmium quantum maneat eis qui tentationibus probe resistunt : quamque sit item præclarum multifariam tentari.

At molestum est, inquis, in conflictu semper pugnare, molestum est cupita negare, molestum est quæ delectant non cogitare, molestum est amata persequi. Filia, e duobus constas : carne videlicet et spiritu ; ideo diversa etiam appetis. Porro, quæ carnem delectant, molesta sunt spiritui. Si carni molestum est sibiipsi vim inferre, si non potest seipsam odisse, spiritus regnet, spiritus imperet, et huic non sit molestum hostem suum, id est, carnem suam sub jugo ac freno habere subjectam. Assiduitate tamen pugnandi, quod est in principio grave, fit leve ac tolerabile. Quanto enim sæpius hosti restiteris, tanto tu eris fortior, ille vero imbecillior. Numquid nescis quod *regnum cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud?* Certa igitur viriliter, et quanto fortius sæpiusque conflixeris, tanto semper facilius pugnabis.

Homo ex quibus duobus constet.

Matth. XI, 12.

Adde quod sicut tentatio, ita hæc pugna non semper erit; corona autem quæ vincenti dabitur, tibi manebit æterna. Pro conditione acrioris pugnæ dabitur tibi et gloriosior corona victoriæ. Unde tentata si viceris, habebis præmium duplex, quæ alioqui, id est, non tentata, habitura fueras præmium simplex. Quanto præterea alicujus peccati tentatione plus fatigaris, tanto si non consenseris, a peccatis purgaberis. Et quamvis in conflictu ejusmodi, dum tentatio gravis, præsertim in carne, sævit, plura soleant venialia (veluti vulnera levia pugnantibus inferuntur) committi : nihilominus tamen pœna illa quæ toleratur in sustinendo pugnam, et resistendo letalibus vitiis, e diverso pœnam illam venialibus debitam tollit.

Præmium duplex ut detur superantibus tentationes.

Maculas in tentationibus corrasas quænam auferant.

Charitas quoque ipsa ob quam propter me pugnans, letalia vulnera propulsas, et pro virtutibus certando laboras, non solum sanat ipsa minora vulnera tua, verum etiam ea vertit tibi, dum tandem perfecte viceris, in gloriam et in præmium : quemadmodum militis quoque acriter pugnantis cicatrices vulnerum, quæ in agone pugnæ vehementioris accipit, ad gloriam post victoriam ostentantur. Non igitur formides, o filia, si pugnare diutius habeas, et tentatio diu vigeat. Si non prævales sensualitatem adeo subigere, ut sit omni-

modis subjecta rationi, semper tamen ei resiste, nunquam cede, nunquam pacem illi dimitte. Hæc pugna, hæc rixa reputabitur tibi a me pro victoria. Siquidem non solum vicisse malum, sed etiam malo pro viribus restitisse bonum est, imo nonnunquam præclarius sive utilius est, pugnam exercendo diutius sustinuisse insultus hostium atque certaminis laborem, quam cito prævaluisse, præsertim dum mea id dispensatione agitur (qui optima quæque semper vobis provideo), non negligentia ac acedia vestra. Attendo enim, qui æquissimus sapientissimusque sum, omnium militum meorum et laborem et virtutem, plurisque æstimo illorum velle quam posse.

Tentari diutius quam cito superare tentationes illo præclarius.

Posse enim vincere ex meo est munere, velle vincere est ex vestro arbitrio, non tamen id quoque sine gratia mea. Proinde licet utrobique ut gratia mea concurrat necesse sit, in velle tamen bonum plus est de arbitrio vestro quam in posse. Quod ego pensans, magis, o filia, probo quantum velis, quam quantum possis. Dignum vero est ac justum, ut quæ longius et laboriosius certaveris, præmium etiam copiosius accipias, et non solum præmium in futura vita, sed hic etiam gratiam pro gratia.

CANON OCTAVUS.

Tentationum occasiones quorumdam fugiendas : sensus membraque corporis quanto sint studio a quavis curiositate arcenda.

Occasiones tentationum quænam cavendæ.

Sollicite tamen cavere debes ne ipsa tibi tentationis aut ruinæ sis occasio, hosti præbens ansam et vires ex temetipsa. Quod ne fiat, tentationum irritamenta fuge, sensuum evagationem cohibe, familiaritates et singulares amicitias in utroque sexu, quas sub specie devotionis aut spiritualis amoris sæpenumero diabolus conciliat, evita. Relinquunt enim plerumque post se tentationes graves suspicionum, inquietudinum, distractionum, aut scandala impatientis amoris. Si hostis præ foribus tuis staret, qui vitam tibi moliretur abripere, numquid illum intromitteres ? Quomodo clauderes et prohiberes ingressum ? Jam imagines, cogitationes affectionesque carnales aut vitiosæ nituntur intrare cor tuum, et animæ tuæ vitam exstinguere ; num intromittes eas ? Noli eas admittere ; noli me expellere, sed vi et cum detestatione illas abjice.

Converte cor tuum ad me, et si quid in carne etiam tua sentis, inde cor tuum averte. Abstinentia et sobrietate cibi et potus carnem lascivientem afflige ; personarum, locorum et quarumcumque occasionum accessus, unde te sentis tentari, abscinde. Et maxime cave ne ipsa tu membra tua des arma iniquitatis ad iniquitatem ; atque adeo universum corpus tuum sub arcta disciplina, sub tantaque modestia ac verecundia cohibe, ut pudicitiæ et castitatis zelo, vix audeas vel sola manuum pedumve tuorum nuditatem videre aut contingere. Cæterum cogitationes immundas ac importunas meditatione sancta et imagine vitæ ac Passionis meæ, veluti clavo clavum expelle. Singularem etenim præstant virtutem vulnera et passiones meæ cogitata ; nam si herbis lapidibusque ac radicibus indidi virtutem expellendi morbos, quantam putas me vulneribus et passionibus meis tribuisse efficaciam morbos spirituales expellendi, animamque sanandi et sanctificandi ?

Rom. VI, 19.

Sensus membraque quanto sint studio arcenda a curiositate omni.

Vulnerum Christi virtus quanta.

CANON NONUS.

Spirituales blasphemæque tentationes uti sint vincendæ.

Blasphemæ tentationes quomodo superandæ.

Si quandoque, ut fit, cogitationes impuræ et fœdæ contra me aut Sanctos, item blasphemiæ perfidiæque tibi inciderint, noli perturbata amodo (modo consensum animo deliberato non præstiteris eis) pusillanimis fieri, neque pro confessione facienda de talibus anxiari. Habent enim plus tristitiæ quam delectationis, et magis tu ea pateris quam agis. Ideo bonæ menti neque sunt formidanda neque confitenda ; his enim pia mens conspuitur, non

conspuit. Et ideo ejusmodi, quæ devoto cordi et sponsæ meæ magnam quandoque pariunt tristitiam (videlicet quod cogitur sentire in corde suo volutari imaginationes ac cogitationes contra me, cujusmodi vel magni peccatores horrent), sunt potius ad afflictionem et purgationem tibi, quam ad inquinationem. Diabolus enim dum a cunctis vidit te abstractam ad me aspirare, pacem tuam hujusmodi phantasiis, quæ horribiles videntur, perturbare nititur, et tui ad me conjunctionem impedire. Quare tempus quo majus est sacrum, et quanto divinis actibus vehementius insistis, quantoque ad me mentem tuam elevare et mihi unire contendis perfectius, tanto illæ quoque se ingerunt imaginationes improbius ac importunius, diabolo vel etiam timore formidoloso eas excitante ; quia quam primum quis horret ac timet, illico sentit hoc propter quod aut quod timet. Timor etenim ac pusillanimitas excitat ac parit imaginationem ejus, quod timetur.

Hæc tamen etiam excitat diabolus, ut dum his conaris resistere occupata, a gustu charitatis meæ remoreris, aut consternata his nimium non audeas ad me accedere. Hæc facit diabolus, quia gaudet te scrupulis ac perturbationibus involvi, ac sabbatum tuum impediri. Verum tu noli ad ea respicere, noli formidare, noli iis respondere, noli repugnare, noli advertere ; imo quasi nihil senseris, quasi nihil in mentem venerit, immota in tua devotione ac exercitio perge, et fœdas has omnes incidentias velut canum latratus aut anserum sibilos, quibus neque est respondendum, neque concertandum, prætereundo ac deridendo relinque. Ita faciendo, faciliter evadens, has oblivisceris. Porro si reniti, disputare, timere, respicere, auscultare discutereque volueris, magis semper tuæ eas memoriæ imprimes, et magnæ simul te involves perturbationi. Nolunt enim pugnando sed contemnendo vinci. Observa etiam ne tentatio quævis importunitate ac repugnandi tædio te vincat. Hoc enim machinatur diabolus, ut quem astutia nequit fallere, quem delectatione non potest illicere, tam longa tentandi molestia vexet, donec improbitate ac tædio vincat.

Remedium adversus blasphemas impugnationes.

Quocirca longanimitate, perseverantia ac patientia tibi opus est, ut sicut ea ipsa mala quæ contra honorem meum tibi ingeruntur, teque moliuntur seducere, detestari debes ; ita afflictio ipsa quam super te permitto et providentia mea qua volo ut molesta sentias, labor quoque repugnandi, quem in conflictu portare habes, non debent displicere aut fugi, sed propter me hæc debes patienter et sine murmure portare. Nec ignorandum est, si tentata fueris carnalibus, ut sunt gula et luxuria, hæc ipsa fugiendo magis, quam conflictum cum illis ineundo posse superari ; quemadmodum e diverso vitia spiritualia insistendo et contraria his agendo vincuntur. Superbia enim inde non fit infirmior, nec superabitur, si occasionem fugias te humiliandi, videlicet ne tentationem sentias illius superbiæ, quæ humiliationem fugit. Sed si illam vis superare, insiste et ingere te ut humilieris. Invidiam quoque superabis, si velox importunaque facias quod illa dissuadet, hoc est, si Fratri loquaris, si servias, si te humilies. Sic acediam, non fugiendo laborem divinumque cultum, nec ne jubearis operari te subtrahendo, sed ad opera te divina aut virtuosa compellendo vinces.

Tentationes quænam fuga, quæve insistendo superentur.

CANON DECIMUS.

Cavenda quatenus sit omnis invidia.

Cave quam maxime potes invidiam, ne alicui non faveas, ne illum minuas, ne illi te præferas, ne contristes, et ne de ejus bonis, honoribus, laudibus aut profectu spirituali, si tibi præferatur, contristeris. Propter hanc tentationem vincendam, filia, esto illi magis affabilis ac servilis, et de eo absente nunquam loquaris, nunquam audias, nihilque a te procedat unquam in verbis, operibus aut signis, quod invi-

diam oleat, aut quod ex hac natum sit radice.

CANON UNDECIMUS.

Singularitas quænam cavenda, quænam item servatu necessaria.

In conversatione apud alios non proferas exteriorem vultum tristem aut turbulentum, sed serenum, ne aliis sit tua conversatio gravis. Singularitatem in cæremoniis, in operibus et signis devotionis non necessariis in aliorum oculis, cave. Porro quæ animæ tuæ sunt necessaria, quæ status tuus et christiana requirit professio, quæ pro virtutibus obtinendis, aut peccatis vitandis sunt necessaria, ibi non timeas esse singularis, ibi cæteris te non conformabis, si suam negligant ipsi salutem ; quin potius pro tua salute, pro virtutibus, pro meo denique beneplacito, derisiones et persecutiones humiliter ac patienter sustinere te oportet.

Singularitas quænam necessaria servatu.

CANON DUODECIMUS.

Matrem suam cur Deus a mortalibus honorari colique voluerit : ut eam thesaurariam omnis gratiæ constituerit : quamque terribiliter ipsius inhonorationem contemptumque ulciscatur.

Matrem meam devotione præcipua venerare, ipsam pie crebroque salutando, atque vitam et virtutes ejus studiose imitando. Ego enim hanc mundo dedi in sanctitatis, innocentiæ ac puritatis exemplum, in singulare patrocinium et in præsidium tutissimum, ut sit tribulatis ac desolatis omnibus immunitatis asylum, quam nemo horreat, nemo formidet, nemo ad eam accedere trepidet. Propterea namque adeo feci eam mitem, adeo piam, adeo misericordem, adeo denique benignam et clementem, ut neminem aspernetur, nulli se neget, omnibus pietatis sinum apertum teneat, neminem a se redire tristem aut non consolatum sinat. Feci etiam illam gratiosam, amabilem ac mirum in modum, etiam peccatoribus alioqui desperatis et obstinatis, dulcem suavemque, ut sit mihi quasi in hamo esca capiendis (præsertim ejusmodi) animabus maxime idonea.

Quos Deus per Matrem suam ad salutem vocet.

Siquidem magnos peccatores, qui alia omnia retia dirumpunt, quosque nulla alia via ad me trahendi occasionem aptam invenio, hac, id est, per venerationem et devotionem meæ capio Matris, quam eorum cordibus vehementer facio dulcem, et ad pia opera erga illam, puta venerationis, devotionis, confidentiæ invocationisque excito eos, qui erga me duro sunt corde, quo aptos dignosque tandem efficiam mea gratia et illuminatione majori, donec ad correctiorem et plerumque apprime sanctam vitam perveniant. Tu ergo quotidie commenda te illi, ut per hanc a me gratiam et amicitiam meam recipias majorem. Illi enim omnem gratiæ et misericordiæ meæ thesaurum erogandum commisi, quando filios meos omnes, potissime autem pro quibus tunc patiebar peccatores, in persona Joannis in filios commendavi. Hoc ipsa non ignorat. Propterea adeo est diligens, adeo sedula, ut officio suo satisfaciens, neminem eorum, quantum in se est, qui sibi commissi sunt, præcipue se invocantium, perire sinat, sed quantum valet, omnes mihi reducat, omnes mihi reconciliandos offerat.

Thesaurum omnem Dei gratiæ beatæ Mariæ concreditum. *Joann.* XIX, 27.

Putasne, filia, aptam atque huic negotio idoneam elegi? Num aptiorem, aut magis huic officio congruam invenire potui? An tristes, desolati, peccatis obruti, alium putas ante me interventorem desiderabunt, qui pro eis fidelius loquatur,eosque ad me adducendos benignius recipiat, quam mulierem hanc, virginem maxime humilem, misericordissimam, mansuetissimam, amantissimam, pietate et dulcedine superfluentem, eamque potentissimam et mihi acceptissimam, utpote meam, hoc est, ejus qui placandus est, Matrem? Heu, quantum errant, quantum sibi obstinationis ac perditionis machinam construunt, qui huic

In hæreticos B. Mariæ præcipuos hostes.

thesaurariæ mearum gratiarum obganniunt, qui eam erga me, ut ego erga Patrem sum, advocatam cognoscere nolunt! Putas possintne magis præcipites sese in infernum detrudere, quam ut illam (propter cujus preces mundo toties peperci, toties iram distuli) a se alienam faciant, ut cum sit nemo qui pro illis se interponat, nemo qui extentam manum meam ad feriendum retineat, ego libere eos percutiam? Quæ autem pœna castigatiove est major, quam ut non temporaliter hic eos tanquam filios castigem, sed ut hostes in reprobum sensum tradam, ne videant excæcati quo tendunt, donec perpetuis tenebris atque doloribus se captos involutosque sentiant? Hæc tibi ut sponsæ meæ insinuo, ut hic et in re alia quacumque ab Ecclesiæ meæ dogmatibus, Spiritu meo traditis, non recedas, neque ab iis maligno spiritu seductis, qui se Evangelicos vocant, falli te sinas.

CANON TERTIUS DECIMUS.

Devotio sensibilis quo spectet : ut ea neminem efficiat sanctiorem : quæ item sit devotio vera et laudabilis.

Si devotionem sensibilem non habueris, noli tristis et propterea animo esse dejecto; sed animo forti et constanti, licet arido, fac quidquid cognoveris et potueris ad meum honorem. Sunt multi, qui lacrymantes videntur habere devotionem aut dulcedinem spiritualem, quæ tamen vitam non facit sanctiorem, et cum mortalibus stat peccatis : utpote naturalis mollities cordis, ut fit sæpe in mulieribus et hominibus compassivis. Non ergo confidas in devotione illa, quæ non sanctificat. Vidisti homines flentes et dolentes super morte alicujus pugilis magnanimi, cujus præclara ac fortia gesta legerunt, licet ethnicus is fuerit aut paganus. Flent quoque si amantium duorum tristem legerint separationem aut mortem. Quidni ergo mirum, si ad piissima quæque (dum illa vident in cultu meo, vel commiserando his quæ pro eis passus sum, vel gratulando honori meo) fleant, qui tamen fletus ex cordis commotione naturali fiat, sitque sine virtute, puta dum interim non faciant voluntatem meam?

Devotio sensibilis ut neminem faciat sanctiorem.

Si ergo corde duro et sterili te sine hujusmodi devotione inveneris, cura ut aliam veram habeas devotionem, quæ est prompta voluntas secundum rationem se tradendi in ea quæ ad meum cultum, honorem ac beneplacitum serviunt. Porro, ob alterius, id est, sensibilis devotionis defectum, causam potius investiga, ne fortasse ex dissolutione, levitate, inordinato amore vel gaudio, aut ne propter occupationem nimiam circa terrena, aut propter superbiæ, complacentiæ propriæ cujuspiamve alterius vitii fœditatem, illam amiseris dulcedinem; ubi sane pro causa sterilitatis, id est, pro delicto magis quam pro amissa devotione est lugendum. Satage ut bona voluntate et nudo intellectu mihi unita adhæreas, et nihil eorum quod meum respicit honorem, nihil boni a te fieri solitum intermittas, patienterque in tui derelictione agas, et te mihi resignando me sustineas. Et licet aliquando in sensualitate et in exteriore homine subito erumpat aliquid aut volvatur quod minus deceat, aut si perturbatio in te sit aut pressura, si denique gravitas, renisus aut remurmuratio te occupaverit, cura saltem ut interior ac rationalis homo mihi subditus in tranquillitate maneat, meam voluntatem amando et suscipiendo.

Devotio vera quæ sit.

Voluntate et intellectu quomodo Deo adhærendum.

CANON QUARTUS DECIMUS.

Eucharistiæ Sacramentum quanta cum devotione et reverentia sumendum : quam veraciter Christus in ea existat : quomodo item electi Dei circa hoc probentur.

Cæterum, ut hoc obiter dicam, ad Eucharistiæ Sacramentum accessura, non esto pusillanimis, propterea quod non sentis devotionem sensibiliter, fortasse etiam

Devotio quænam ad Sacramenti sumptionem necessaria.

horribilibus tentationibus et incidentiis turbata. Neque enim est hæc devotio sensibilis necessaria, sed potius illa rationalis, qua bene de Sacramento meo credas, qua (non obstantibus quibuscumque blasphemis cogitationibus ingruentibus atque te obruentibus) Sacramento meo reverentiam, etiam contra cor tuum, contra sensum atque sentimentum cordis tui, exhibeas; qua denique promptam ac obedienter paratam invenias hanc voluntatem tuam ad honorandum me, ad gratias agendum, et ad subjiciendum te mihi, juxta omne beneplacitum meum. Hanc devotionem, filia, si habueris, quam rationalis imperat voluntas, videlicet, ut doleas te unquam offendisse me, statuasque pro nulla re me posthac offendere, sed conari ut omni obedias voluntati meæ, secura ad hoc Sacramentum, secura ad me accede, quia devotio tam rationalis quam sensibilis, virtus quoque ac gratia mea non a me fugiendo, sed ad me accedendo tibi comparantur.

Quanto igitur tristiorem ac magis desolatam te invenis, etiam eo tempore, quo ad Confessionem aut Eucharistiam itura es, tanto studio vehementiori teipsam excites atque compellas ad eundum, modo bonæ tibi quas supra dixi non desint conscientia et voluntas, ut robustior, constantior ferventiorque fias. Nec moveat te, si in ipso accessu dum Eucharistiam sumis, horror ac terror in te veniat, aut si hostiam mox sumere aut deglutire non valeas, aut si amaritudinem felleam sentias; quia non propterea hæc, quod indigna accesseris, certa sunt indicia; quin potius timor, pusillanimitas trepidandique assiduitas hanc tibi pariunt imaginationem, quæ in feminis validissima est, qua fit, ut revera sentias, quæ sentire aut sensuram te formidas. Hæc tamen si abesset pusillanimitas trepidatioque imaginans, procul abesset etiam difficultas ac pressura quam sentis. Ego licet hæc omnia possem avertere, tamen in te et in reliquis quibusdam electis meis ejusmodi pressuras permitto, quia scio quomodo in humilitate vos a superbia, quæ feminis potissime est admodum familiaris, aut custodire aut eruere debeam. Esto igitur forti et constanti animo, ut pusillanimitate omni feminea rejecta, atque fœdis quibusque incidentiis per contemptum exsibilatis, conscientia tranquilla atque in me erecta, in Sacramento me desideres, me quæras, me recipias benignissimum, clementissimum, misericordissimum, amantissimum fidelissimumque tui amatorem, protectorem, Redemptorem, liberatorem ac Salvatorem.

Pressuram quamnam Deus suis electis admittat.

Cæterum, ut majori adhuc veneratione, amore ac desiderio accendaris, scito quia sacramentaliter Corpus meum tibi sub specie panis sumendum traditur. Hoc cum idem ipsum sit Corpus meum, quod modo habeo glorificatum in cœlo, non aliud neque simile, sed est idipsum. Cumque non habeam corpus exsangue neque inanimatum, necesse est etiam concomitanter in eodem corpore esse animam, sanguinem, gratias et virtutes meas; quibus omnibus cum sit unitum Verbum, hoc est, persona una Trinitatis, a qua reliquæ duæ personæ sunt indivisæ, sequitur totam Trinitatem Sacramento huic inesse, non minus vere quam in cœlo, licet aliena specie, puta sacramentali, velatam. Simile est judicium de calicis Sacramento habendum.

Christus quomodo in Sacramento existat.

Jam igitur tu vide quam libenter, quam desideranter accedere debeas ad hoc Sacramentum; quandoquidem veram salutem et perfecte hic habes me felicitatis tuæ auctorem, qui tibi, ne reverentia nimia aut metu formides, præcepi ut accedas, et in mei commemorationem me suscipias; promittens etiam delicias meas esse cum filiis hominum, meque lætari cum vobis benefecero, ac pulsare ad cordis vestri januam, ut ingressus vobiscum cœnem, vosque ex meipso reficiam. Quare autem hæc omnia facio, nisi ut spem fiduciamque habeatis ac amorem ad me accedendi, nec propter illa quæ vos coacte (atque propterea sine peccato) sentitis, a tam fructuoso et necessario Sacramento

Luc. XXII, 19. *Prov.* VIII, 31. *Apoc.* III, 20.

vos subtrahatis, fructuque infinito vos spolietis?

CANON QUINTUS DECIMUS.

Discretio quam in cunctis necessaria sit : ut omnia ex discretione Superiorum facienda : natura item quam discrete sit regenda, et uti eam quidam indiscrete destruant.

Exercitia tua omnia ut humilitas, ita discretio regat ac temperet, ne te lædas, ne te inutilem facias, ne potiora bona spiritus per externa aut corporalia aut minus bona impedias ; ne denique virtutem unam exercendo, charitatem aliquam lædas. Attende etiam tui corporis debilitatem, virium exhaustionem, si fuerint, et propterea juxta directionem timentis me aut Superioris tui dirige consilia, studia et exercitia tua, illa deserens aut minuens, aut augens, aut temperans, secundum illius voluntatem atque consilium. Et propterea si Superior tuus, qui tuæ gerit animæ curam, utpote mea vice ac officio in hoc erga te fungens, prohibeat jejunare aut aliud quid quod suo ex genere non est peccatum, omnino obedias, credens illi quod te cognoscens, illud judicet tuæ saluti recte aut noxium aut necessarium. Proinde, filia, si octies jussa fueris in die una comedere, obediens, non me offendes. Nihilominus tamen interea voluntatem habeas jejunandi, ubi propria liceret voluntate uti. Et si ex obedientia comederis, habebis comedens præmium duplex, ubi jejunans habuisses præmium a me duntaxat simplex. Bona enim voluntas jejunandi fructusque bonæ voluntatis, si propter obedientiam tantum comederis, non amittitur, sed propter obedientiæ observantiam simul cum obedientia coronatur. Sic pari modo est in omnibus quæ bona voluntate cupiuntur, sed propter obedientiam solam omittuntur.

Omnia juxta consilium Superiorum facienda.

Comedens ex obedientia quid lucretur.

Gloriam ac beneplacitum meum in te et in aliis, quantum et ubicumque vales, quære, zelare, perfice et promove. Bonorum operum nihil quod per te fieri posset neglige, sed progredi ac semper crescere spiritu- que proficere contende. Verumtamen inter omnes conatus, studia ac exercitia bonorum operum noli in te gaudere, noli consolationem recipere, quasi aliquid habeas, aut sis aut possis, sed oculos tuos in tuam nihileitatem semper fixos tenens, mihi soli omnia bona adscribe. Sunt quibus non sufficiunt ea quæ ego illis ferenda impono, sed abstinentiis et afflictionibus sese indiscretis afficiunt, atque ad obediendum mihi, ad tractum meum sequendum, ac ad certamina spiritualis pugnæ non solum ineptas infirmasque se efficiunt, verum etiam per indiscretionem lassatæ atque contritæ, ea quæ sibi exercitia assumpserant intermittere, atque carnis curam denuo agere coguntur. Proinde tu exercitia tua ac labores juxta vires tuas moderare, ne teipsam destruas aut nimium graves. Eam ob rem ad sustentandam te ne deficias, placet mihi ut naturam foveas, refocillesque infirmitatem tuam, non tamen studio oblectandi, sed, ut dixi, naturam confortandi, mihique in hoc serviendi, dum instrumentum gratiæ meæ ad meum beneplacitum, ad meum servitium et ad operationem meam aptum reddis; semper tamen ad voluntatem meam parata et abundare et penuriam pati, esse vel sana vel infirma.

Beneplacitum Dei quanto studio zelandum.

Indiscrete quinam suam naturam destruant.

Natura quomodo regenda sit.

Cæterum, ubi propter infirmitatem naturæ per discretionem non fueris coacta corpus tuum refocillare, vide ne ex impatientia, indevotione propriove amore, in adversitatibus ac molestiis quas tibi mitto, subterfugia ad evadendum ac te liberandum quæras ; sed quas tibi mitto molestias hilariter amplectere, patienter sustine, nemini conquerens, sed longanimiter tolerans et me exspectans. Sine me tecum agere, ut per tribulationem quæ super te cecidit mea gratia in te boni aliquid operetur. Hæc enim longe est præstantior multoque fructuosior, quam ea quæ tibi ipsi a tua propria voluntate im-

Molestiæ quænam ferendæ.

ponitur. Certam namque te esse volo, o filia, quod nullam in te tribulationem unquam venire sino, quæ non pariat in te boni aliquid, renovetque spiritum tuum, si modo tu mihi te crederes ac dimitteres, in silentio tolerando ac longanimiter me præstolando ; quia veniens venio, qui tibi nunquam absens, sed præsto ubique ac semper assisto. Cave igitur ne abjicias quæ tibi mitto ac impono. Ego regam te, tu vero meæ directioni ac providentiæ confidens, mihi innitere, non tuæ propriæ voluntati. Sine ut ego aliique homines te crucifigant ; tu interim non carnem sed vitia persequere, et sustine quæ tibi occurrunt patienter.

CANON SEXTUS DECIMUS.

Sponsa fidelis uti et in quibus Sponso suo Christo Jesu conformari debeat.

Debet sponsa fidelis adeo amans sui esse sponsi, ut sine illo nunquam esse, illo nunquam velit abesse. In omnibus cupiat se sponso conformare gaudeatque ubi se videat similem fieri. Hoc modo tu facias quoque oportet. Considera vitam meam, actus et virtutes, e quibus discas quod diligo, et quid mihi in te placeat. Jam si fidelis esse sponsa vis, o anima, nihil tibi tam esse debet desideratum quam mihi placere et conformari. Quocumque igitur iero, tu desidera comitari ; quidquid egero, stude imitari ; quidquid passus fuero, et si data fuerit occasio, gaude mihi conformis fieri. Vide nunc et expende singulas virtutes meas, aut saltem præcipuas, quibus teipsam exstimules ad imitandum. Erit tibi initio labor, ea quæ vitæ meæ contraria atque deformia sunt, hoc est, vitia tua pravasque inclinationes et corruptiones tuas abscindere, mortificare atque eradere ; verum, ut supra dixi, studiosa voluntate et assiduo conatu fiet, ut postea tanquam flatu levi abigas, quæ modo ferrea vix lima possis eradere.

CANON SEPTIMUS DECIMUS.

Paupertas Christi quanta fuerit : quomodo ea sit consideranda ac imitanda : quæ item eidem adversentur.

Contemplare itaque nunc primo meam paupertatem, quomodo propter te, cum dives essem pauper factus sum ; quomodo in propria venerim, et mei me non receperunt ; quomodo quasi advena, egenus et incola fui in terra ; quomodo, Matre in alieno loco peregre constituta, in stabulo sum natus, ante jumentorum ora, quæ a frigore me defenderent, super fœno in præsepe positus ; quomodo pauperum fui hostia redemptus, infans in exilium pulsus, laboribus educatus parentum, hinc stipe aliena pastus, neque domum, neque proprium habens hospitium. In montibus sæpe pernoctabam ; vestibus quoque in Passione spoliatus, et in Cruce nudus moriebar, non habens in aridissima siti guttam aquæ, qua linguam arentem refocillarem ; post mortem denique alieno sum conditus sepulchro.

II. *Cor* VIII, 9. *Joann.* I, 11. *Luc.* II, 7. *Matth.* II, 14. *Luc.* VI, 12.

Præterea autem, quoties putas famem, frigus, sitim cæteraque corporis incommoda per omnem vitam meam sum passus? Corporeas consolationes quas plerique etiam vehementer necessarias arbitrantur, ego respui, omnium rerum penuriam tolerans. Tu vero cum ad manum tibi sint omnia, de paupertate tibi blandiris, et pro pluribus adhuc habendis (quæ tamen curiositati aut superfluitati magis serviunt quam necessitati) si desunt, etiam murmuras. Intuere igitur paupertatem meam, et desine tristis esse, desine indignari, si quempiam tibi præferri aut abundantius cernis provideri. Quare non bona æmulatrix tristaris potius, si quempiam te vides (quod sanctus Franciscus faciebat) pauperiorem, si quempiam sentis, quod de omnibus sentire debes, vitæ ac paupertati meæ te conformiorem? Hæc bona foret æmulatio, non de alterius bono, nec quia te melior est, sed quia tu bona non es, et

Paupertas Christi quomodo contemplanda.

quia ex defectu tuo id accidit, tristari. Gaude igitur, et pro gratiæ meæ magno indicio, pro magno beneficio proque singulari dono accipe, si te gravo infirmitate, si paupertate, vilitate ac abjectione præ cæteris te facio mihi conformiorem. Quare si necessaria quoque tibi desunt, si auferuntur, exulta, et nulli hominum conquerere sed tranquillo ac silenti corde paupertatis meæ crucem mecum amplectere, teipsam abnegando et tacendo.

In paupertate quomodo quisque se gerere debeat.

Quid juvat, filia, mundum, divitias et amicorum gloriam reliquisse, si propter acum irasceris, aut si ad vilissimum quid aliud amorem adhuc non exueris ? si denique pro illis habendis aut non amittendis digladiaris, tristaris, contendis, et proximi charitatem pacemque lædere non metuis ? Elige igitur nunc fortiterque statue ex animo, omnia pro mei amore contemnere, et præter valde necessaria nihil velle habere ; paupertatem, vilitatem et penuriam amanter sustine, ut me (qui mille mundis ut sum melior utiliorque, ita debeo esse charior) valeas possidere. Quid moraris, filia ? Meo exemplo confortare, mei amore accendere, et in omnibus quæ ad me pertinent, zelare te in paupertatem ac omnium rerum penuriam. Porro alios homines omni consolatione dignos existima, utpote servos meos fideles, te meliores, neque adeo ut te ingratos. Et ideo stimulante charitate et compassione urgente, quantum in te est, ne alicui quid desit, opera, servitio, favore, et quomodo potes, omnes juva. Quidquid habes tu, id alienum puta, ut neque amando illud possideas, neque cum dolore amittas. Quidquid habes, in aliorum usum tibi datum existima.

CANON OCTAVUS DECIMUS.

Sentire de seipso ut quisque debeat humiliter : et ut humilitas a Deo petenda sit præcipue.

Honores, gloriam, hominum favorem et reliquas adulationes seculique blanditias execrare, et toto corde fuge. De te non aliter sentias quam de homine superbo, mihi ingrato, erga me contumelioso, et propterea, si digna tibi retribuerem, omnibus creaturis odioso, utpote quæ neque terra, neque aere hoc digna es. Ideo semper pete a me misericordiam et gratiam meam, super nullo opere aut merito alio quiescens, sed in solo opere confidens redemptionis et misericordiæ meæ. Postula a me lacrymis et gemitibus perfectam humilitatem, qua diligas nesciri, contemni et vilis æstimari. Stude propterea etiam, quam maxime potes, viliora quæque ac humiliora amplecti, item abjectiora et quæ cæteri contemnunt, tam agenda quam habenda eligere, quibusque etiam vilissimis viliorem te indignam te judicans. Nihil quod ostentationis gloriæve habet aliquid, nihil quod quasi singulare in te possit prædicari, nisi vel necessitas vel charitas pura ad Dei gloriam aliter exigat de te, manifestes. Nihil ostentes, nihil de te jactes. Et iis qui te offendunt ac contemnunt vide ne propterea irascaris, nec tristiorem solito postea vultum, nec cor minus benevolum ad eos exhibeas. Mirare potius, quod non omnis creatura te persequitur in ultionem mei, hoc est, in tui ac sui omnium Creatoris quem tu offendere non formidas.

Sentire quomodo de se ipso quisque debeat.

Ostentare sese neminem debere.

CANON NONUS DECIMUS.

Humilitas vera quæ sit, et quomodo obtineatur : causæ quænam sint humilitatis : humiliatio item quam sit necessaria.

Pro humilitate itaque obtinenda, contemplare majestatem, omnipotentiam, sapientiam et bonitatem meam, qui solus sum immortalis, solus immensus, infinitus, incircumscriptus, ineffabilis, incomprehensibilis : ex quo creaturæ omnes habent suum esse, quique omnes creaturas universamque machinam mundi unico nutu in nihilum possum redigere, iterum-

Creationis rerum omnium causa quæ.

que in ordinem singula suum restituere. Itaque ego cum tantus sum, non ex necessitate aut indigentia, sed ex charitate et bonitate mea, rationales vos creaturas ad imaginem meam creavi, quibus benefacerem beatitudinemque meam communicarem; a qua gratia cum excidissetis peccando, indignosque vos æternæ vitæ, reos vero ignis æterni fecissetis, propter vos incarnatus, triginta tribus annis famem, sitim, frigus, æstum, incommoda, labores, persecutiones, contemptum, opprobria, plagas, livores, vulnera, dolores, novissime Crucem et mortem, ut ab æterna vos morte redimerem, sustinui. Vixi, o filia, in mundo non ut Deus, non ut potens, non ut gloriosus, sed tanquam omnium pauperrimus, vilissimus, novissimus, contemptissimus, doloribus et contumeliis variis expositus, donec tandem morte occisus fui turpissima ac ignominiosissima, qua mundus æstimabat me dignum, et quasi tam vita quam doctrina mea omnibus foret pestilens, prorsus ab hominum memoria judicabat exstinguendum, idque adstante populi multitudine et insultante.

Vita Christi qualis fuerit.

Psalm. XLI, 1.

Ad hanc mortem sicut cervus ad fontes aquarum, imo tui amore, o filia, totus ebrius cucurri. Non peperci mihi, laboris, doloris, pœnalitatisve aliquid fugiens. Nihil quod in rem tuam foret recusavi, tam charam, tam pretiosam te æstimans, ut desiderio etiam desiderarem in mortem pro te animam meam tradere, corpus vero meum omni ex parte sauciandum vulneribus offerre. Ad hæc, quia ardenter sitiebam tuam salutem, cupiebam sanguinem meum omnem pro te effundere. Quod ita tandem effeci, ne unam quidem guttam retinens. Quid nunc, filia, mihi pro iis rependis? Quid pro charitate mihi tanta retribuis? Nonne ipsa es quæ tot annis mihi ingrata me spernis, verba mea nauseas, laudes meas fastidis, præcepta transgrederis? quæ licet tota erga me contumeliosa, tota immunda ac vilis, tota denique sordida, tot plena abominationibus, tamen me a te proscribis, instinctus meos respuis, cum creaturis fornicaris, donis meis abuteris? Quid, quod licet ex gravissimis te peccatis, atque ab ipsa damnatione æterna (in qua multis jam annis juste fuisses cremata, nisi mea te miseratio prævenisset) denuo toties liberaverim, a criminibus quoque multis, atque ab ipsa insuper peccandi voragine te præservaverim, me tamen contemnis ac deseris? Quid tandem quod tam vilis, misera, et sine me nihil es? Et quomodo audeas levare faciem tuam erga me quem toties offendisti, tanto tempore sprevisti? Hæc dico, o filia, ut teipsam agnoscas.

Humilitatis occasionem quænam cuique præstent.

Considera quam vilis in corpore sis atque fœda, quam polluta sit anima tua, quam impurum denique cor tuum; ad extremum quam indignis operibus, quam facinorosis cogitationibus, quam spurcis atque impuris affectionibus tota sis immunda. Nihilominus tamen ego te adhuc sustineo, nihilominus tamen tibi benefaciens, te amo. Sed quamdiu? Quousque sustinebo? Quando teipsam cognosces? Usquequo redire tardas? Quare te non humilias? Videsne quod miserationes meas longius continere nequeo? Videsne quo te vocavi, ubi te plantavi? Ubi sunt fructus tui? Sentisne quomodo cunctas iniquitates et ingratitudines tuas dissimulo? Nec modo quoque, o filia, hæc impropero, sed quasi tui amore languens, quasi tui egens (cum nullius egeam), quasi sine te vivere nequiens, ad redamandum me pro me, pro sola bonitate ac charitate mea te invito; ut vel amando sentias, quid ego, quid tu sis, quanta ego tibi fecerim, et quam injuriosa e diverso tu mihi reddideris.

Is. I, 6.

Ad hæc expendas quam innumeræ sunt hodie in inferno animæ, quibus, nisi prohibita fuisses per gratiam meam, multo deteriora meruisses, aut si illæ parem tecum gratiam recepissent, te per gratitudinem longe antecederent. Si hæc omnia, hoc est, majestatem meam et vilitatem tuam, atque rursus tuam superbiam in vilitate tua, in majestate vero mea tantam adverteris humilitatem, qua pie tui amore

et tui causa exinanivi, non grave admodum tibi foret humiliari. Si, inquam, recte attenderes, in quanta paupertate, abjectione et contemptu ego tam potens, tam dives, tam excelsus, puta majestate immensus et bonitate infinitus, servierim tibi exiguo adeoque vili homuncioni, et hoc cum tanta charitate, fidelitate atque desiderio, tanta in corde tuo erga me reverentia, tanta nasceretur majestatis meæ veneratio, quanta verbis non possit exprimi.

Psalm. II, 6-8.

Oriretur præterea insatiabile in te desiderium ardentissimaque sitis me honorandi, colendi, exaltandi, te ipsam vero subjiciendi, humiliandi, ac amore mei creaturis omnibus substernendi, contumelias denique, contemptum et injurias ab omnibus sustinendi. Quamlibet enim te humiliares, quantumlibet sustineres, nihil adhuc te æstimares pertulisse præ siti et desiderio teipsam deprimendi, me vero exaltandi; adeo ut eos præcipue etiam amares, qui te magis premere ac spernere niterentur, propterea quod tuo desiderio tuæque humilitati in hoc servirent, quando te humiliarent. Si hæc, filia, nondum in te sentis, cognosce quam sis mihi ingrata, quamque a vera humilitate remota, quæ est profunda cordis inclinatio in conspectu divinæ majestatis meæ, quam sequitur sui contemptus, et velle pariter ab aliis vilis agnosci et contemni.

Amandos esse qui nos persequuntur.

Humilitas vera quæ sit.

Iterum moneo te, filia, inspice humilitatem meam; et inde exemplum sume humiliationis. Vide quomodo vitam meam et doctrinam mundus spreverit, calumniatus sit et reprobaverit, quomodo detraxerit omnibus sermonibus meis, quanta opprobria, illusiones, despectiones, derisiones pertulerim, tanquam reprobus a vilissimis et pro vilissimis, ingratis creaturis meis; ego vero subsannatus et velut opprobrium hominum abjectus neminem spreverim, nec me excusaverim aut contradixerim. Vide etiam tu, quæ digna es sperni, duritiam, negligentiam, peccata, ingratitudinem, instabilitatem, vilitatem et nihileitatem tuam. Geme, plange et continuis lacrymis coram me teipsam argue.

Quæcumque tibi occurrunt, verte in materiam humiliationis tuæ. Vide ne tibi placeas, imo mirare potius, quomodo fieri possit ut vel alicui placeres, si te recte quis cognosceret. Dirige oculos cordis tui continue in tuum non esse, et in tuum non habere; considera quam nihil sis, et quod esse deberes et non es; item quid non habeas et non possis; quam multa tibi desint; quam longe denique a vera et perfecta charitate, et a Sanctorum perfectione distas; item quam dissimilis atque difformis es; simulque considera quod prorsus nihil boni a te habes, sed sine medio a me solo bona omnia.

Humilitatem quæ nam fovea ant.

Porro hæc sola sunt, hæc a te ipsa habes: videlicet, peccare, delinquere, deficere, egere, dona ac bona mea destruere ac perdere. Certissimum est enim, si naturam humanam in sua relinquerem libertate ac pronitate, nihil boni ageret, sed in deteriora semper laberetur; quandoquidem tam vehementer etiam a me prohibita ac retracta, ad malum adeo prona ruit; siquidem natura humana nihil est, et nihil habet a se, et ad nihil tendit. Hæc consideratio si assidua fuerit, non parum conferet ad humilitatem. Accedere debet nihilominus alia humiliatio pro occultis ac tibi ignotis defectibus tuis, qui plerumque (tametsi tu cæcutiens illos non deprehendas) graves sunt. Pro eis itaque ante pedes miserationum mearum procide et irremediabilem peccandi in te pronitatem infirmitatemque ex animo luge; nec unquam aliter de te sentias quam de ea quæ in multis est rea et cæca omniumque ingratissima.

Quænam quisque habeat a seipso.

Natura humana quidnam sit.

Mala occulta ut hominem humilient

CANON VIGESIMUS.

Laudes, vituperia judiciaque hominum quam vili facienda: quo item eadem destinanda sint: amicis item Dei proprium quodnam esse soleat.

De hominibus, quid de te sentiant, quomodo te judicent, non occupes animum

tuum, neque horum judicium formides, modo scienter, quantum in te fuerit, eis scandalum occasionemve juste detrahendi non præbueris. Neque enim si laudaris, melior, neque si vituperaris, pravior es ; sed hoc es, quod ante oculos meos es. Propterea aliena laus non erigat te, neque vituperium contristet. Quid enim tibi laus conducit aliena ? Nihil profecto ; quæ vehementer etiam sæpius nocet, utpote tibi imponens et inaniter te inflans. Aut contra, quid contemptus, correptio, abjectio, obtrectatio, damnatio hominumque persecutio tibi nocere potest ? Itidem nihil. Quippe quæ prosunt etiam, quæ te ad tui cognitionem reducunt, nec parum ad humilitatem, vitæ morumque emendationem conferunt. Inde enim disces cautior prudentiorque inter homines vivere, et in hominibus nullam, in me vero omnem spem tuam locare. Judicia igitur hominum non admodum curanda sunt, sive bonum sive malum de te homines loquantur. Sine illos loqui, sine illos opinari. Tu interea ad me cor tuum dirige, et lustrata conscientia tua, si nihil me offenderis, nihil metue.

Laus vel vituperium aliorum quid cuique conferat.

Judicia hominum quantilli facienda.

Porro, si te offendisse deprehenderis, plange, non quia homines te vilipendunt, hoc enim juste jam pati et desiderare debes, sed quod tu me offendisti, et delinquendi insuper occasionem præbuisti hominibus. Si vero quod delicto caret quidpiam in te aut laudatum aut vituperatum fuerit, non aliter aut plus inde movearis, quam si alius quispiam laudetur et vituperetur. Si te homines laudant, id eorum errori adscribas et benevolentiæ ; si arguunt aut damnant, nihil mirare. Quid enim mirum est si vitam tuam homines carpunt, si despiciunt, si damnant, quando vitam meam quoque innocentem, omni labe carentem, et in quam nulla cadebat reprehensio, damnaverunt et detraxerunt omni eruditioni meæ ? Gaude potius quod ad itinera mea perveneris, humiliationis videlicet et abjectionis, et quod pateris ab hominibus persecutiones. Sine tu alios in te machinari mala, ego eorum mala faciam tibi bona ; sustine tantum et tace. Studeas tu mihi in omnibus placere, non hominibus. Itaque si hominibus places, eorum puta falli opinionem circa te, quia te non cognoscunt sicut mihi cognita es, sed juxta exteriorem speciem, pro sua bona simplicitate te judicant. Si vero displices, tuis demeritis id tribue, et inde te magis humilia. Quod si pro tantillo despecta es, quid fieret si te cognoscerent homines, si peccata, si vitia tua omnia atque ego viderent ?

Favorem aliorum erga se quonam quisque destinare debeat.

Ama igitur vilis et despecta haberi, nec unquam adeo despiciaris, quin te magis despicabilem æstimes. Præ omnibus creaturis miseram, indignam, ingratam atque egentem gratia et misericordia mea te debes æstimare, et te prorsus nihil, omniaque opera tua nullius virtutis aut momenti extra me cognoscere. Nemo adeo malus, quem non æstimes te meliorem cœloque digniorem. Alios crede mereri, te vero sola misericordia mea tolerari. Eam ob rem nulli hominum audeas te unquam comparare, sed omnibus hominibus æstima te plus deliquisse, cunctisque viliorem ac mihi ingratiorem te esse ; quia quod ex te est, aut nihil est, aut peccatum est. Efferre autem seu præferre se ex donis meis, intolerabilis ac insolentissimæ est superbiæ. Ad hanc cavendam utiliter subtraho tibi sensibilia dona mea, quia nescis illis uti nisi ad extollentiam tuam, cum tamen nihil inde deberes tibi attrahere seu adscribere, sed pure omnia ad me referre. Vigila itaque, propterea ne quidquam a me desideres propter te, sed propter me solum, ne aut per superbiam ingrata sis mihi, aut abominabilis per negligentiam. Vide quam nihil sis, quam cito superaris, si quando non defendo te, quando ego non pugno pro te, non valeas sustinere levissimam adversitatem, non vales expugnare debilissimam tentationem, nec potes tuo vitio quodcumque bonum non inquinare.

Superbia quanta sit ex donis Dei se efferre.

Nimium es prona, o filia, in aliorum vituperationes, quod haud dubium arro-

Oculatum esse in aliorum defectus cujus rei indicium sit.

gantiæ est indicium, quasi tu propterea his præferenda sis qui vituperantur, dum fortasse vitio hoc cares quod in aliis accusatur, aliis licet vitiis interim subjecta. Haudquaquam igitur præferenda es; quin potius multo detestabiliorem te facit lingua tua, quæ tuam arrogantiam aut invidiam manifestat. Amici mei non aliena sed sua vitia solent carpere et accusare. Nam et opera sua omnia habent suspecta, et seipsos suspectos habent; nec credunt sibi, propterea quod in multis didicerunt se falli. Semper enim metuunt quod pure me non quærant; porro aliorum opera mirantur et laudant. Nullas enim de proximo volunt admittere suspiciones. Omnino igitur et tu alios aut lauda aut excusa, aut prorsus tace, tuam solam vilitatem ingratitudinemque continue in oculis habens, et admirans quod non omnes homines te detestantur et arguunt. Non potes, filia, obtinere humilitatem nisi diligas humiliari. Humilitatem necesse est præcedat humiliatio. Omnia igitur quæ tibi eveniunt, accipe de manu mea ad tui humiliationem. Dilige etiam ab aliis te humiliari ac vilipendi. Sine famam tuam traduci. Sile tu, et te mihi crede. Ego melius quam tu scio famam tuam excusare. Si teipsam defenderis, non indiges mea protectione; si humiliter et patienter tacueris, ego novi tempus, quo pro te respondeam. Noli tu excusando te me prævenire. Ego pugnabo pro te, et tu tacebis.

Mores amicorum Dei quæ sint.

Humilitati quam sit necessaria humiliatio.

CANON VIGESIMUS PRIMUS.

Obedientia quantæ sit præcellentiæ : quomodoque et quibus ea sit exhibenda utque simpliciter nos Prælatis propriis subjiciamus : voluntas item propria quanto studio semper et ubique persequenda sit.

Obedientia virtus est præclarissima et mihi maxime accepta. Opus quod ex suo genere esset vilissimum ac minimum, si propter solam obedientiam pure fiat, magis est mihi acceptum, magisque facienti proficuum ac meritorium aliis innumeris per voluntatem propriam factis. Neque enim, crede mihi filia, sacrificium potes offerre nobilius neque dignius, quam ut cor humile, obediens, atque ad omnia mihi offeras paratum. Siquidem fieri posset, ut una obedientia posset seipsum homo propter me relinquere ac exire, et ita suam voluntatem propriam abnegando plus proficere mihique intimius conjungi, quam si exercitiis aliis nobilissimis multo tempore vacasset. Quapropter debes esse obediens, filia, ut si etiam specie corporali me tibi præsentem cerneres meaque præsentia fruereris, quemadmodum sponsa cohabitans suo fruitur sponso, quando ad obedientiam avocaret te a me quispiam, tu me deberes relinquere et obedire. Hæc enim relictio non esset mei, sed tuiipsius; quia proprium commodum, propriam consolationem postponeres meo honori et meæ voluntati, quæ est ut abneges temetipsam, et ut non quæras quæ tua sunt, sed aliorum. Hoc igitur modo teipsam et propriam quæsitionem relinqueres; nam me non relinqueres, sed centuplo nobilius atque uberius invenires.

Obedientia quando sit sacrificium Deo gratissimum.

Relinquenda omnia ob obedientiam.

I. *Cor.* XIX, 5.

Disce igitur te propter me relinquere, hoc est, tuo fructu, tua consolatione, tua devotione, tuo profectu, per tui abnegationem carere; ut quod debitum est faciendo et me honores, et per illam viam proficiendi non solum nihil amittas, sed centuplo etiam potiora conquiras. Quapropter nihil sit tibi adeo charum, nihil videatur tam utile, a quo propter obedientiam non sponte ac animo resignato avellaris. Quidquid enim est, cujus amore obedientiam recusas, aut ad eam tristis remurmuransque accedis, hoc idolum est propriæ voluntatis, plus quam dici potest tibi perniciosum. Si in loco fueris, ubi Superiorem non habes, aut ubi ipsamet Superior es, omnes homines facias tibi superiores, obediens eorum voluntati, et tuam relinquens. Verum id non ex ignavia, sed ubi licet, et ex studio teipsam propter me abnegandi. Obedientiæ virtu-

Idolum voluntatis proprium quod.

Quomodo quis quibusque sese subjiciat.

tem ex intimo cordis dilige, eamque usque ad mortem non deseras, non solum Superioribus, verum etiam omnibus hominibus propter me, ubicumque mea non contradixerit voluntas, idque sine tristitia, sine murmure, sine discussione. Quod ut possis liberius, non respicias ad hominem, qui mea tibi ordinatione est Superior; quam doctus quamve idoneus sit non advertas, nec penses an doctus illiteratusve sit, præstans an vilis; sed hoc tantum respicias, quod mea providendia tibi datus est Superior, per quem ego te regere volo, et in quo me tu debes consulere et audire. Itaque hanc providentiam meam attende qua non minus per simplicem quam eruditum, imo per quemcumque volo te regere et mihi subjicere cupio.

In Prælatis nostris quænam contemplari debeamus.

Quapropter sine ullo scrupulo, sine ulla formidine te subjicias oportet, et posthabitis consilio tuo ac prudentia, hujus tantum judicio ac sententiæ te substernas; quidquid ille definierit, quidquid statuerit, ex ore ejus tanquam ex ore meo amplectere. Ideo namque servis meis Superiores interdum parum litteratos aut minus exercitatos constituo, ne humanam sapientiam aut hominem quærant in homine, quando potius in homine me Deum suum quærant, qui per simplicem hominem, si confidere possunt, non minus eis respondeo quam per doctum. Atque idcirco ipsi quidquid responsum quidquidve consultum audierint, non ut ab homine, sed ex me recipiant, mihique et meæ directioni tribuentes omnia, et nihil adscribant humanæ sive prudentiæ sive simplicitati. Si igitur non vis falli, amplectere viam obedientiæ, et citra Prælati aut spiritualis Patris aut Superioris tui judicium nihil prorsus age.

Prælatos minus eruditos ac sapientes cur Deus præparat electis.

Vive semper in simplicitate et paupertate spiritus, sine ullo proprio judicio, sine proprio consilio, sine proprio sensu et sine proprio videre; nec ullam admittas querulandi seu murmurandi occasionem, hoc melius semper æstimans quidquid Superior tuus, aut, si ille defuerit, quidquid alii melius judicarint, quamdiu manifestum id non fuerit peccatum. Et ideo ad plenam voluntatis propriæ internecionem, debes non solum sub obedientia hominis stare, sed omnibus etiam creaturis te subjicere propter me. Adeo namque in te odisse debes voluntatem propriam, adeo illam debes exstinguere, ut inter homines vivas, ubicumque fueris, non aliter ac si absque voluntate propria fores, hoc est, ac si nullam prorsus electionem haberes, sed omnia tibi evenientia indifferenter acciperes; hoc solo excepto, quod aliena semper tibi voluntas (ubi didiceris) magis placeat, et hoc excluso peccato, servataque honestate et discretione.

Voluntas propria quanto sit odio persequenda.

Simpliciter quomodo semper vivendum.

Proinde, omnibus hominibus hoc modo consentias in his quæ tua sunt, id est, quæ te solum respiciunt, ac si omnibus promisisses obedientiam. Imo ubicumque etiam sola fueris, non facias voluntatem propriam tanquam propriam, sed omnem vitam et omnia exercitia tua ordina ad tui abnegationem; hoc enim melius est tibi quam paradisus. Sive igitur per internam inspirationem, sive per Scripturarum, sive per Superiorem, sive per creaturam aliquam, aut alio quocumque modo voluntas mea tibi innotuerit, quandocumque etiam intus a me admonita fueris, mox contempta omni proprietate consilii, judicii, voluntatis, opinionis, amoris inclinationisve, relinque te et sequere meam voluntatem. Discas autem sapienter oportet, quæ sit voluntas mea, ne cum te spiritum putaveris sequi meum, sequaris tuum aut erroris deceptionisve spiritum. Eamobrem omnia age per judicium tui Superioris, et ejus voluntati plene te submitte.

CANON VIGESIMUS SECUNDUS.

Voluntas propria quanta mala in nobis operetur : utque ea exuenda sit : et uti ipsa omnium malorum et afflictionum sit causa.

Nihil te potest torquere, o filia, nisi voluntas propria, cui si mortua fueris, nulla

te lædere potest creatura. Quæ enim te lædere potest creatura, tu si tibiipsi mortua fueris? hoc est, si in te mortua fuerint hæc verba, aut potius horum verborum affectus : videlicet ego, et me, et mihi, et meum : hoc est, si nullus in te fuerit respectus proprius. Quis te læderet, quando ego in te vivo, et tu in me? cui resistere non potest, sed cogitur servire omnis creatura. Cæterum, si voluntatem propriam tenere aut sequi volueris, omnia tibi resistent, omnia te impugnabunt, et velis nolis, nequaquam evades providentiam meam, tametsi hæc cruci, non consolationi tunc futura sit. Porro, si voluntatem propriam exueris, pacem gustabis internam et gaudium propriæ voluntati incognitum. Nihil enim perturbat mundum, nisi voluntas propria. Propterea dixi discipulis meis : *In mundo,* id est, in iis quæ mundi sunt, hoc est, in desideriis propriis, quibus mundus arridet, *pressuram habebitis ; sed confidite, quia ego vici mundum,* ut et vos in me vincatis, et in me pacem habeatis. Incipe igitur et tu omnia desideria mundi omnemque amorem privatum in te radicitus exstirpare ac mortificare. Alioqui, quomodo potes vincere mundum aut diabolum, si habeant ipsi exercitum suum, hoc est vitia, intra te? Ejice primum quidquid est mihi contrarium intra te, quidquid etiam pugnat contra te; quia diabolus aut mundus non possunt te vincere aut impugnare, nisi per ea quæ possident in te.

Voluntas propria quid mali afferat.

Omnia quænam conturbent.

Joann. XVI, 33.

CANON VIGESIMUS TERTIUS.

Amici nostri veri ut sint ii qui nos persequuntur et affligunt : relictio abnegatioque nostri ipsorum quænam bona in nobis operentur : tristari quas ob causas solum debeamus.

Amici veri qui sint.

Quicumque tua vitia persequuntur, qui te premunt, qui te tibi ostendunt, qui tibi ante oculos infirmitatem tuam constituunt, qui denique te offendunt, hoc est, qui lædunt in te propriam tuam voluntatem (neque enim te læderent, nisi propriam haberes voluntatem propriumve amorem, quæ solæ læduntur), qui itaque, quod dixi, voluntatem in te propriam lædunt, qui immortificationem propriam tibi ostendunt, amici tui sunt, tibi benefacientes. Hos tu amare, simulque gaudere deberes, quod pessimo adversario tuo, eique qui solus perniciosus est hostis, hoc est, internæ proprietati, persecutionem inferunt. Unde tu, si prudenter uti hac occasione velles, tanto fortior evaderes atque validior, quo magis illa premereris. Quanto minus eadem proprietas in te sibi vindicaverit, tanto plus ego mihi in te usurpo, et quantum illa abfuerit, tantum ego te possideo; quia proprietas si nihil aliud mali tibi afferret, hoc mali secum habet, quod me non sinit in te operari; spoliat igitur quotidie te infinito bono. Quocumque igitur te vertas, non aliam ad me reperies viam quam hanc, quam discipulos meos docebam dicens : *Qui vult venire post me, abneget semetipsum,* id est, relinquat, mortificet, exuat voluntatem propriam, *et tollat crucem suam et sequatur me.* Incipe igitur, quia sic necesse est. Quidquid reliqueris, si teipsam non relinquis, nihil reliquisti; atque contra, si teipsam non amas, si teipsam non possides, si teipsam mihi relinquis, omnia propter me (licet in medio divitiarum et honorum constituta) reliquisti. Quo plus teipsam fueris egressa, tanto ego ingredior; et si multum tibi mortua fueris, tantumdem ego in te vivam; si tu tibi displices, ego tanto suavior tibi ero.

Proprietas interna quid mali afferat.

Luc. IX, 23.

Relinquere quænam quisque debeat.

Relinque igitur omnia, ut invenias omnia, hoc est, relinque te, ut invenias me. Quousque cunctaris, filia? quousque trepidas? Omnem pressuram tibi solus amor tui et modica, quam ad me habes, confidentia faciunt. Desere igitur te, et mihi crede. An ego te possum fallere? Quare non credis te mihi? Cur non confidis meæ bonitati? Quid tibiipsi prodesse potest, quid tibi conferre? Quid es sine me? Num

periclitaris, si te mihi tradens, deseras te? Vide cui tradis te : mihi utique, sine quo non potes esse aut subsistere, quanto magis nec bene esse ; mihi te trades, quo cum non potes male esse ; mihi te trades, qui non possum te projicere, non possum deserere, non possum decipere, quia non possum te non amare. Confidenter igitur et incunctanter projice te in me, ego recipiam, ego servabo te.

Quasi non sis, sic es extra me ; ideo si vitam quæris, projice te, et amplectere me, ut et ego amplectar te, adeoque mihi conjungam te ; ut si quis te lædere, si quis te velit tangere, necesse fiat ut ante tangat me. Proinde hilari et prompta mente relinque te, ut neque hoc neque illud procures, optes aut eligas ex aliquo respectu, amore aut inclinatione tuiipsius, sed omnia sint tibi propter me æqualia ; illud vero magis charum magisque desideratum, quod mihi cognoveris magis acceptum. Semper enim in corde tuo versari debet, quam Patri in monte ad Passionem iturus obtuli, oratio : *Domine, fiat voluntas tua ;* item : *Verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat ;* item : *Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu ;* item : *Fiat mihi secundum verbum tuum.*

Matth. XXVI, 42. *Luc.* XXII, 42. *Psalm.* XLII, 10. *Luc.* I, 38.

Vis autem scire quantum te reliqueris, quantumve tibi mortua sis ? Vide quando damna rerum, quando contumeliæ, quando injuriæ tibi eveniunt, an turberis, et an plus turberis quando tibi, quam quando alteri acciderint ; hic amorem tuum invenies ad creaturas, imo ad teipsam. Ideo enim temporalia bona, ideo honores, ideo quietem, ideo alia hujusmodi misera et caduca diligis, quia teipsam diligis. Hæc enim tibi optas, cum potius, si me amares, hæc propter me a corde projiceres, omnia vero adversa æquanimiter ferres ; nec magis quando tibi, quam dum alteri contingunt adversa, multo minus turbareris. Sola enim causa deberet esse tristandi, si mihi irreverentia aut contemptus fiat.

Itaque qui seipsum reliquerit, filia, hujus opus, exercitium atque scopus est a seipso deficere, seipsum exuere, transformari, et a mediis quibuslibet inter ipsum et me exoccupatum ac liberum fieri. Media minima sunt cogitationes ac similitudines de creaturis : maxima, propria voluntas, quæ quanto validior est, quanto latiorem in homine occupat locum, tanto ego ibi sum minor, tantoque minus in anima possideo.

Tristitiarum sola causa quænam esse debeat.

Quamdiu itaque sentis inclinationem aut tractum naturæ ad unam rem magis quam ad alteram, nondum perfecte mortua es, et habes adhuc quod in te mortifices. Quidquid igitur sentis quod possit te afficere extra me, quidquid animum tuum nititur occupare, mutare aut detinere, quidquid similitudinem sui conatur imprimere, quidquid ad se trahere, quidquid voluerit te inescare aut involvere, hoc studeas, mente introversa, clausa ac ad me elevata, transire, et libere omnem spem ac metum, lucrum ac damnum, quietem ac laborem, gaudium et mœrorem, sollicitudinem omnesque id genus occupationes cordis, horumque respectus supergredi. Si enim fixeris animum tuum in me, hæc omnia calcabis.

Porro si te amaveris, si teipsam non exueris, pro te gaudium ac tristitiam, iram ac metum, sollicitudinem et passiones innumeras semper habebis. Quocirca nunquam, nisi tui oblita ac tibiipsi mortua, potes esse tranquilla. Deficias igitur a te oportet, ut in me solo vivas, in me solo sapias, et me solum sentias, filia. Nihil tibi deerit, si hoc modo tibi defueris. Nihil deerit, quamdiu mecum fueris. Ego tui curam habebo. Ego protegam te. Nihil potes negligere hoc modo tui negligens, quia centuplum in me reperies. Omnem igitur curam, omnem sollicitudinem, omnem timorem projice in me, et teipsam crede mihi. Spera et confide in me. Non potest te fallere spes tua, nec esse potest nimia, si bona aut pœnitens fuerit vita tua. Quidquid homini amico velles conqueri, hoc revela mihi. Ego tui curam suscipiam, ego te nutriam, ego te fovebo, ego te defendam.

Animum tranquillum quænam sola faciant.

Tu vero quasi a teipsa aliena me solum cures, quomodo videlicet teipsam, id est, desideria tua, privatum amorem sensualemque appetitum in te radicitus mortifices et exstinguas, abrenuntiando omnibus desideratis, quorum causa ut desiderarentur, non eram ego Deus tuus. Hanc autem obedientiam, hanc propriæ voluntatis abdicationem, hanc tuiipsius relictionem zelari debes propter me, cui adeo resignata, adeo ad omnia debes esse subjecta, ut nullam omnino habeas voluntatem aliam quam beneplacitum meum.

CANON VIGESIMUS QUARTUS.

Uti a nobisipsis deficientes solius Dei providentiæ nos et omnia committere debeamus : quænam item nobis bonitatem insinuent.

Quamdiu in te fuerit optio, electio aut inclinatio ut tibi in una re major sit voluptas, major quies, major consolatio, quam in altera, adhuc proprium aliquid est in te, necdum perfecte abnegasti te. Siquidem indifferenter ac æqualiter omnia deberes amplecti, et in sola mea providentia stare ac niti ; hoc enim maximam tibi pareret libertatem, maximam pacem, maximam tranquillitatem. Nihil igitur super teipsa stes, nihil ingenio, nihil viribus tuis credas, nihil tibi confidas, nihil tibi super te permittas, nihil super te ædifices, nihilque proponas, nihil profectui tuo, nihil voluntati tuæ quamlibet bonæ fidas ; sed teipsam omnimodis deserens extra teipsam eas, et exstincta omni proprietate, in me solo stes et requiescas, meæ bonitati confidas, meæ gratiæ, meæ providentiæ innitaris, parata omni tempore citra electionem, sine discrimine et sine retractione cordis, pro mea voluntate tam adversa quam prospera suscipere in tempore ac æternitate ; hoc unum desiderans semper, esse secundum meam voluntatem.

Quapropter quam multum aut parum proficias, quam prope aut longe mihi sis, quam magna aut modica habeas dona mea, utrum ad purgatorium aut sine purgatorio exeas, quamdiu pati habeas et quantum, totum committas providentiæ meæ; nec aliud desideres, quam nunquam aliter inveniri, atque meæ bene placuerit voluntati ; nec aliud tibi bonum majus optes, aut evenire posse existimes, quam ut suprema, ultima laudabilissimaque mea voluntas in te fiat, tuque mihi, juxta quod maxime velim, placeas. Voluntas mea sit perfectio tua atque perfectionis mensura. De futuris nulla cor tuum moveat quæstio, nulla sollicitudo, nullam de incertis et contingentibus admittas curam, sed mihi qui omnia rego omnia committe. Siquidem malum ipsum exspectatum aut formidatum potest fieri ut non veniat ; cum vero præsens fuerit, *sufficit diei malitia sua.* Quomodocumque enim et quidquid permisero, providentia mea tibi placere debet super omnia, et laudare me debes, et certissime tenere id optimum tibi esse, ac manu id mea benignissima tibi, hoc est in utilitatem tuam, prævisum ac præordinatum ; modo plena fiducia innitaris super bonitate mea. Bene de me sentire, firmiter in me confidere, ac plene se mihi relinquere, prædicant bonitatem meam. Propterea adeo hæc mihi placent in homine, ut non possim illum relinquere, nec potest illi mali aut perniciosi quid accedere, qui spem suam in me locavit.

Desiderare super omnia quidnam quis debeat.

Futurorum quatenus cura habenda sit.

Matth. VI, 34.

Quanto major in te spes et fiducia est erga me, tanto plus et perfectius obtines quidquid desideras. Et quidquid tibi acciderit, si ita bonum me credis, ut adversa et inimica omnia in bonum tuum, hoc est, in utilitatem tuam, tibi convertam, hoc fiet ; et, si tu saltem didiceris omnia ita accipere, absque ullo dubio fiet. Solent pii etiam amici mei orare, ut a purgatorio præservem illos. Non id male est rogatum ; perfectius autem orabis, si ante pedes majestatis meæ provoluta desideres ut justitiæ meæ in tua parvitate satisfiat, obtulerisque te in gloriam meam ad purgatorium, et ad quodcumque mihi beneplacitum

Orare num liceat pro evasione purgatorii.

pro beneplacito meo ferendum, plusque delectet voluntatis meæ impletio quam purgatorii evasio. Itaque si amorem ac zelum inordinatum quem erga te et pro te, item pro sensu atque voluntate tua habebas, per gratiam meam viceris, et plena confidentia perfecte te in me projeceris, mihique soli innixa fueris, senties gratiam meam mira in te operantem. Intende igitur in me, filia, et cogitans me, relinque te, et ego cogitabo pro te, semperque tibi assistens non deseram te.

Iterum dico: Cuncta quæ tibi eveniunt, pure, nude ac immediate accipias de manu mea, et non a creatura aliqua, in omnibus admirans, laudans, et cum amore ac gratiarum actione desideranter acceptans de bonitate mea providentiam meam, qua in omnibus quæ tibi eveniunt intendo ac operor tuam salutem, tuique singulariter recordans hæc tibi mitto et ordino, ut hæc ita agere aut pati habeas quo tui miserear. Stude igitur et tu in omnibus quæ vides et quæ sentis, et in omnibus quæ tibi occurrunt elicere laudem ac honorem meum; ut intelligas quare hæc permiserim, id est, ex quanta charitate, et quomodo tu ad me et in me eadem referre debeas, teque simul offerre in originem unde tibi effluunt, hoc est, in bonitatem meam, ad gloriam meam. Si hoc esses exercitio perfecte assuefacta, quo non minus libenter tristia quam læta de me susciperes, et me in omni creatura scires invenire, tunc enim adeo nihil esse posset tibi contrarium, quod non faceres tibi utilissimum; imo nihil a me foret tam alienum, unde mihi sacrificium non offerres. Siquidem in omni creatura ego sum, et præter me nulla potest subsistere. Ea propter nulla creatura tam est vicina sibi quam illi ego, qui unicuique intimus sum. Adeo autem pauper esse deberes spiritu, ut non habeas quod velis aut nolis. Non habeas, inquam, quod cupias aut fugias tui causa, sed beneplacitum meum solum, quod ubique ex ordinationibus et permissionibus meis, si me pure quæsieris et providentiam meam attenderis, mirabiliter intelliges.

Laudem Dei ex omnibus elicienlam recum evenibus.

CANON VIGESIMUS QUINTUS.

Adversitatum omnium causa quæ sit: quo animo eas ferre oporteat: quænam item afflictos consolari debeant.

Tribulationem omnem atque adversitatem, tanquam nuntium signum gratiæ meæ tibi appropinquantis, accipe. Propterea quandocumque sentis te molestia aut adversitate premi, gaude, sciens quia meruisti. Itaque nemini quam peccatis tuis quod pati habes imputa, simulque gratias age quod oculis misericordiæ meæ respiciens te, hac gratia dignatus sim, qua filiorum virga hic te visitem, arguam et castigem, nec quomodo digna fores te projiciam. Quamdiu arguo, quamdiu flagello te, signum est quod meliorem te fore cupio. At si correptionem subtraxero relinquens temetipsam tibi, videberis quidem tunc pacem habere et tranquilla esse, sed infelicissima es, a qua vigilia et custodia mea subtracta est. Quæcumque igitur pateris dic tibiipsi: Graviora ego commerui. Quæ si etiam nulla commeruisses, mei tamen amore et gratia, quia hæc tibi adversa ferenda imposui, ne meum impediatur beneplacitum, amantissimo patientissimoque corde libenter omnia sufferre deberes; quandoquidem ego pro te passus sum. Qui tametsi nihil passus forem, nonne propter beneficia mea infinita, quæ tibi impertior quotidie (quidquid enim habes, a me solo habes), dignus forem pro quo nonnihil sustineres?

Flagellorum Dei causa quæ.

Adversis pressus quæ exercere debeat.

I. *Petr.* II, 21.

Postremo, esto, nihil horum sit, nihilominus cogitare debes quod mea es, a me facta et plasmata, nec minus mea quam lutum in manu figuli; quodque idcirco potestatis et justitiæ meæ est tecum agendi quæcumque volo; tibi vero ne contradicere quidem licet, magis quam figulo lutum. Quid enim contradicere habes Creatori, sive consoler, sive affligam? Jam tan-

torum malorum tibi conscia, quæ commeruisti, quidni desideres etiam contemptum, quo bonitatem meam sprevisti, super te puniri, et superbiam tuam humiliari? Verum accedit aliud potius, videlicet quod ego amator tui, ut nosti, sum fidelissimus, optima quæque et saluberrima tibi providens. Voluntatis enim meæ fuit antequam crearem te, ut hac hora, hocque momento, eadem ipsa quæ pateris patiaris.

Hæc itaque amantissima mea voluntas, fidelitate et charitate plena, ut impleatur, tibi nihilominus debet esse desideratissima, adeo ut quidquid pateris, cum alacritate, dulcedine, gratiarum actione, mititate devotioneque cordis patiaris, nihil amari turbulentive cogitans adversus eos, qui tibi molesta adversave irrogare videntur; quin potius eos ut meos in hac re ministros, atque a me ad hoc missos jussosque cogita, et me solum intuearis, considerans quam benigno, quam amanti, quam denique pio ac fideli corde tibi hæc ut patiaris procuraverim. De sola igitur manu mea sine alio medio accipe quidquid super te venerit triste, et ex amore tibi ad utilitatem tuam missum intellige. Tam desideranter itaque illud suscipe quam amanter ego mitto. Unde cum nihil passa fueris adversi, tunc demum alienum tibi me atque offensum putes, utpote qui munus præclarissimum, quo omnes amicos honorare exornareque soleo, hoc est, pati et tribulari, tibi nunc subtraxerim. Recole quantas ego ærumnas, quantas persecutiones, quantas contradictiones, quantas pœnas et fatigationes, quanta Mater mea charissima, quanta denique amici mei vestigia mea imitantes, perpessi sumus; deinde quod nemo ad æternitatis gloriam, nisi per crucem calicemque adversitatis pervenerit; quod insuper non alia sit, præter hanc regiam, via ad patriam, quam te quoque ambulare necesse est, si modo nobiscum in beatitudine nostro desideras consortio frui.

Adversa omnia quo animo suscipienda sint.

Consolatio in adversis unde fugienda.

Postremo, quod tam vile aut modicum non est quidquid mei causa egeris aut passa fueris, unde gloriosam maximamque a me non recipias mercedem. Verumtamen ego nolo, ut tu quasi pro mercede mihi servias aut patiaris, sed nudo solo amore. Ego scio quid præmii tibi dare volo. Volo, inquam, quia nulli debeo aliter, nisi quia volo; dona enim mea gratuita sunt. Tu igitur noli de præmio cogitare, sed nobiliori modo, amantiori fideliorique corde me cogita, et propter me ex charitate mihi subjice te ad omnia quæcumque volo. Si scires, filia, quantus est tribulationum fructus, pro voto susciperes gloriari in cruce ac tribulatione. Quanto igitur plura tibi occurrunt adversa, quantoque desideriis tuis (etiam quæ sunt ad placendum mihi) obsistitur, tanto debes ad patiendum esse ferventior, tantoque erga me resignatior; quia mea voluntate ac providentia agitur, quando voluntas tua etiam bona impeditur, ut videlicet pro una duæ tibi virtutes nascantur, habeasque simul ex bona voluntate, tametsi non permittaris operari, boni operis mercedem, et ex adversitate voluntatem impediente, patientiæ coronam.

Dona D omnia u sint gra tuita.

Adde quod bona voluntas quanto fuerit adversitatibus tentata et inventa fidelior, quantoque manet inter contraria studiosior, tanto ei reposita est apud me gloriosior corona. Itaque quia te diligo, volo ut tota ac pure fidelis mihi sis sponsa, volo ut absque ulla proprietate mihi servias, easque non quo tu velles, sed quocumque te misero sive duxero, ne in his quoque quibus mihi placere intendis, teipsam simul quæras; quin potius ut fidelis, devota ac obediens ancilla, quæ extra dominæ suæ voluntatem nullam habet electionem, sic tu nulla in re teipsam, sed me solum pure quæras, sitque id tibi semper acceptissimum, quidquid ego per manus hominum, aut quomodocumque volo, imposuero tibi ferendum.

Voluntatis bonæ quando corona gloriosior.

CANON VIGESIMUS SEXTUS.

Ut ea quæ patimur nobis solis imputemus: Christi vitam, mores, Passionem ut in adversis ob oculos constituamus.

Non, filia, ad homines respicias, neque

Aliis non imputandum quando patitur adversa.

hominibus imputes si qua pati habeas. Quid noxæ habet virga, si pater corrigere filium tentans, hac usus fuerit ? Et tu cur irasceris hominibus, qui pro flagello in tui emendationem advocati mihi serviunt ? Non igitur contra illos pugnes aut disputes, sed hoc observa, ne tua te impatientia lædat, et fructum quem assequi debueras patiendo, amittas querulando. Patiendo igitur ad omnes homines esto benigna ac mitis : esto serena vultu, ut nulla turbulentia, nulla querimonia, nulla dejectio animi seu tristitia, nec quidquam in te deprehendatur, unde intelligaris pati aut gravari.

Convitia passus quo animo esse debeat.

Si te arguerit quispiam aut convitiatus fuerit, serenum ac benignum ostende vultum, tacens, atque in signum dilectionis bene acceptantis, boni omnia consulentis, nec ultionem cogitantis, nec injuriam sentientis, cum verecundia humiliter subrideas. Cave autem ne tunc loquaris, nisi duo aut tria verba modeste. Ita te exhibeas humilem ac mitem, ut nemo non audeat corripere te, nemo timeat despicere, nemo convitia inferre. Disce in omni adversitate, ad omnem objurgationem, ad omnem contumeliam aut injuriam tacere, sustinere et quiescere, et invenies meam gratiam. Ad quam alioquin nunquam pervenies, nisi tacendo, et ea quæ tibi ferenda impono æquanimiter sustinendo.

Habes autem, o filia simul ac sponsa mea, vitam meam, patientiæ ac mititatis exemplar. Neque enim otiose dixi : *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde :* quandoquidem vita mea patientiæ, humilitatis ac mititatis fuit exemplar. Inter pœnas ac acerbos cruciatus, inter derisiones et blasphemias, inter truces hostium minas et vultus impios quid a me querularum aut murmuris egressum est ? cui inimicorum maledixi ? cui aspere locutus sum ? cui dure respondi ? cui male sum precatus ? imo cui non condolui, qui pro omnibus simul oravi ? Sic tu in silentio et tranquillitate patientiam habe, et esto sine murmure ac querela mitis. Noli tu pro te pugnare. Noli pro te ipsa respondere. Noli te defendere aut excusare. Tace et teipsam ac causam tuam mihi committe. Ego pugnabo pro te, et tu imperturbata immotaque in silentio mihi interim inhære, parata cum desiderio omnem confusionem potius sustinere mei amore, quam ut intus vel extra remurmures in minimo.

Matth. xi, 29.

Mores Christi in Passione quibus exemplo fore debeat.

Quamdiu videtur tibi injuria fieri, quamdiu æstimas te indigna et injusta pati, o filia, tamdiu neque ad veram patientiam, neque ad tuiipsius cognitionem pervenisti. Occurre igitur hilaris et devota omni adversitati, et teipsam offer mihi ad patiendum, ad carendum ac ad laborandum portandumque quomodocumque volo. Hunc diem æstima amissum, quo crucem non senseris singularem. Si scires quantus est patientiæ fructus, magnam illis reverentiam, magnam gratitudinem exhiberes, qui te premunt. Cogita quomodo ego Agnus innocens ad eos qui me conspuebant, flagellabant et crucifigebant, Cor mitissimum gerebam atque per omnia tranquillum, eosque excusabam, ac pro illis orabam. Ita tu oportet ut nullas injurias reputes, nec quod injuriæ tibi fiant arbitreris ; sed me solum respicias, me attendas, et quod ex dilectione ego solus omnia tibi hæc faciam, intelligas. Hoc modo, filia, nihil est in creatura quod non sit via tibi et occasio uberioris gratiæ meæ, quia in omnibus invenies me, modo creaturam non ut creaturam, sed me in creatura, quemadmodum debes, contemplata fueris, in creatura me receperis, me audieris, me senseris ; siquidem in omni creatura tibi loquor. Ausculta igitur et intellige per unamquamque rem quæ tibi accidit, quid a te velim : ubi vero didiceris meam voluntatem, mox ad illam debes esse paratissima. Si ita auscultares, hoc modo totus mundus tibi liber esset et eruditio.

Adversitati omni quo animo occurrendum.

Is. LXIII, 3.

Luc. XXIII, 34.

Creatura omnis ut gratiæ Dei majoris in homine occasio fiat.

CANON VIGESIMUS SEPTIMUS.

Consolationem nullam desiderandam in

quibusvis adversis : perfectio item amicorum Dei in hac vita altissima quæ sit.

Via regia et sublimis perfectorum omnium amicorum meorum, et abs te quoque ambulanda, videlicet non habere in omni pressura in omnique adversitate unde consoleris, adeoque pauperem esse, ut non supersit tibi quo te vertas, cui confidas, aut quem consulas, in quemve respicias præter me ; ut nihil aliud tibi restet aut relictum sit, quam animadvertere ac pensare quantopere possis ad meam gloriam in hac pressura sustinenda proficere, intus per desiderium te offerendo, et extra humiliter omnibus te subjiciendo et serviendo, perinde ac si omnibus impune citraque injuriam liceat, imo a me præceptum sit, te premere ac conculcare. Hic omnis querimonia, omnis argumentatio, omne murmur, omnis displicentia erga proximum cessabit, et qui te durius præ cæteris premunt, hos amabis tu arctius, propterea quod viam abnegationis tibi aperirent, occasionemque me placandi itemque gratificandi mihi præbent.

Insuper gaudebis, quod materiam exercendæ virtutis probandæque dilectionis erga me (quod si me perfecte desiderares) tibi offerunt. Est autem adhuc altior perfectio, omni videlicet consolatione tum humana tum divina destitutum, tentationibus, pressuris, angustiis, dubiis, perplexitatibus adversitatibusque oneratum, et quasi a me projectum aut oblivioni traditum, nihilominus a me ad creaturas se non convertere, nec a me recedere, nec ad mundana redire subsidia, nec sibi consolationes aut revelationes expetere ; sed mihi fidere, me præstolari, et nuda fide ac sola charitate mihi inhærere, paratumque sic manere, quamdiu mihi placet ; imo ad hæc et alia quæcumque pro mea voluntate, et ad gloriam meam se mihi relinquere, se resignare, et me in hujusmodi pressuris, quomodocumque etiam potest, vel arido corde laudare.

Perfectio altissima in hac vita quæ sit.

CANON VIGESIMUS OCTAVUS.

Mititate patientiaque quantis opus sit in cunctis afflictionibus : voluntas item nostra ut in omnibus fiat, quid curandum præcipue.

Satis jam intelligis, o sponsa, quam te oporteat esse patientem, quamque in patientia mitem, hoc est, cum æquanimitate, pace ac tranquillitate cordis omnia tolerantem (neque enim aliud est mititas, quam in vera patientia tranquillitas), ut nihil te etiam contristare, nihil perturbare queat, quidquid extra me tibi acciderit, sive in tempore id fuerit, sive in æternitate, hoc solo dempto, quod a gratia et charitate mea non velis esse exclusa, nec voluntate a me aversa. Hoc enim non est negligendum, sed summopere curandum ut charitate mihi semper conjuncta maneas.

Mititas vera quæ sit.

Homini resignato quid præcipue curandum.

Deinde quocumque loco, quacumque pœna aut consolatione tenearis, si hoc ipsum ad gloriam meam et præcipuum beneplacitum meum sit, in hoc gaudeas, quod meæ subjecta sis voluntati, parata juxta voluntatem meam et consolari et tribulari. Sic constitutam nihil ab extra adveniens potest te contristare. Nihil enim tuæ voluntati eveniet contrarium, dum mea semper est tua voluntas, nec aliud habes atque meum velle ; ideo semper (quod dixi) fiet voluntas tua in omnibus. In hoc enim tibi summopere est gaudendum, quod mea in te perficitur voluntas. Ideo in interiori homine tota tunc es in pace constituta, quamvis in homine exteriori pressura sit et desolatio ; quam tamen in pace recipis, quia aliud non vis quam ego volo. Hoc modo, filia, esto tranquilla, providens quo furor in te omnis omnisque querimonia penitus exstinguatur, et vis ipsa in te irascibilis in quodam silentio immobilitetur ; concupiscibilis vero circa virtutes stabilita in me elevetur. Porro rationali his congaudente, et conscientia pace ipsa ac serenitate sua perfruente, anima tota tranquillitetur.

Voluntas hominis ut in omnibus fieri possit.

CANON VIGESIMUS NONUS.

Proximus quisque uti sit casto amore prosequendus : alios temere judicare quam animæ noxium ; delinquentes item quo animo sint arguendi.

Ad omnem proximum, filia, cor habeas compassione et casta dilectione plenum. Dilectio casta quæ sit. Castam voco dilectionem, quæ cor non inquinat concupiscentia carnali, nec sociali occupat familiaritate, nec inordinata affectione commaculat, nec distractione inquietat cogitationum, nec desideriorum turbat importunitate, nec similitudinum ac phantasiarum multiplicat imaginatione ; sed citra electionem personarum, citra distinctionem sexus, omnem hominem in me amplectitur nudæ charitatis effluxione. Itaque plena pio favore, plena charitate, congaudens omnium saluti et profectui : atque rursus singulorum necessitatibus tota scatens compassione condoleas, benignitate, affabilitate, misericordia et pietate affluens et effluens ad universos, ut ad consolandum, ad serviendum, ad supportandum et ad subveniendum prona semper ferveas quibuscumque potes modis, idque hilari corde, omnium infirmitates tum corporales, tum spirituales tuas existimans, et erga quoscumque piissimæ matris affectum in te transformans. Quapropter studeas excusare omnes et promovere oratione, beneficiis et obsequiis. Porro, in quos beneficii aliud non potes conferre, saltem vultu benigno, dulci alloquio et signo, eorum studeas tristitiam delinire.

Judicare alios quam sit animæ nocivum. Cave maxime quempiam judicare aut spernere, quia vehementissime id animæ tuæ nocet, et mihi displicet, quin potius et suspiciones malas fortiter exclude. Excusa omnes, etiam qui labuntur. Cum peccantem vides, dic quod ad emendationem majorem a me permissus sit labi, quod ignorantia aut errore deceptus bonam habuerit intentionem, quod nimis validæ concussa tentationi ejus infirmitas succubuerit. Dic et vere ex animo dic, quod multo gravius cecidisses tu, si te hæc tentatio apprehendisset. Diverso oculo tua et proximi opera debes intueri. Nam tua severo oculo debes trutinare magnifaciendo defectus et virtutes parvipendendo ; contra vero proximi defectus debes parvi æstimare, magnipendere vero virtutes. Quapropter semper cave loqui et audire mala de aliis. Opera nostra et aliorum ut diverso oculo sint inspicienda.

Nunquam quando iram sentis, si corripiendus sit, proximum arguas. Quid enim prodest, si tu illum sanas et te vulneras ? Aut quid confert hæc medicina, si unum vulnus sanare conaris, et decem interea infligis alia? Exspecta tempus correptionis, quando et tu tranquilla sis, et ipse fructum correptionis recipere possit : tunc corripe eum in spiritu lenitatis et dulcedinis, magis orando, cohortando, quam dure tractando ; orans interim gemitibus me, ut correptio in eo salutem operetur. Cave ne dissensionis, dissidii, rixæ odiive causa sis ; sed ad pacem ubique loquere, memor quod dixerim : *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur*. Si quis te offenderit, si odio te persequitur, pro malis beneficia, pro duro et livido vultu dulcem et serenum, pro asperis et contumeliosis verbis mansueta et lenia redde. Hoc modo facilius ad sui cognitionem illum reduces. Ex omnibus laboribus, miseriis, paupertate, contemptu et doloribus, quæ vides in hominibus, collige labores, afflictiones, contemptum, pœnas ac reliqua dura et aspera, quæ pro te ego sustinui, ut in quovis homine me contempleris, me sentias, me diligas, mihi compatiaris, et in me transformeris. Proximus quo sit animo arguendus. *Matth.* v, 9.

CANON TRIGESIMUS.

Puritati internæ quantopere studendum : cogitationes cujusmodi solæ sint fovendæ : mens item quomodo jugiter in Deum sublevanda.

Stude puritati cordis, ut abstracta nulli inhæreas delectationi, imo nullam quæras,

nullam recipias delectationem, ex desiderio delectationis nulli acquiescas. Cogitationes quoque non solum illicitas, sed otiosas omnes ac inutiles proscinde, nulli scienter in te dans locum. Propositum tuum sit nihil cogitare, nisi aut me aut propter me. Similitudines et formas rerum, quantum potes, intra te non recipias, sed imagines et phantasias quascumque illico ut se manifestaverint, repellas. Curas et sollicitudines omnes in me projicias. De quocumque eventu non perturberis. Sta semper super custodia cordis tui vigil, ne ulla affectio inordinata ad hominem, seu creaturam quamcumque, nullum desiderium sensuale, nulla passio vitiosa, nulla concupiscentia et ut nulla inclinatio, nulla intentio vitiosa in te quiescat. Noli consentire ut medium quodvis minimum sit inter me et te.

Cogitationes solæ quænam sint fovendæ.

Tu etiam nulla in re teipsam quæras aut intendas, sed me solum pure ac simpliciter. Mentem tuam ubique erige ad me, semper elevatam tene, ut quidquid loquendum, tractandum cogitandumve tibi fuerit, mecum illud primum tractes per orationem et internum colloquium spiritus. Quapropter omnis actio occupatioque exterior materiam et occasionem tibi præbeat orandi; imo ipsa occupatio animi tui non aliud sit, quam jugis perpetuaque oratio. Nihil videas tam alienum, nihil tam distortum, ex quo occasionem non haurias orandi atque me laudandi. Ex omnibus eleves mentem tuam, et transferas affectum tuum in me. Quidquid vides pulchrum, quidquid amœnum seu delectabile sentis, refer ad me, ut ego solus omnis tua delectatio sim. Omnia te ædificent, et nihil tibi occurrat, ex quo non mediteris animæ tuæ aliquem profectum.

Mens quomodo semper elevanda in Deum.

CANON TRIGESIMUS PRIMUS.

Uti omnia Dei dona sint pure in ipsum referenda : cor ut ab omni amore impuro servandum : natura quomodo mortificanda : sui item diligens observatio quantorum bonorum sit occasio.

Ex operibus meis atque donis nihil tibi debes vindicare. Dona quidem mea cognoscere debes in me et beneficentiam meam, charitatem gratuitam ac benignitatem admirari. At nihilominus tuam vilitatem semper ante oculos debes habere et nihileitatem, ut ex donis meis nihil tibi adscribas, nihil vindices. Nec inde gaudeas aut consoleris quod a me aliquid receperis, quodve in te aliquid operatus sum boni. Non debes, inquam, propterea gaudere in te et propter te, videlicet quod aliquid assecuta sis, quia illud esset gaudium proprium, sed debes gaudere in me et propter me, quod tam bonus sum, tam liberalis, tam pius et misericors super indignos et ingratos.

Dona I ut nemo sibi adscribere debeat.

Quæ bonitas mea tanto manifestior facta est in te, quanto tu vilior es et mihi ingratior. Itaque in donis et ex donis meis læteris, non propter te, sed propter me. Et propterea hujusmodi habe te (excepta gratitudine et humiliatione, quæ ex donis meis crescere debent) ac si nihil tibi datum, nihil in te factum sit, nihil senseris, oculos tuos dirigens in tuum non esse, non posse et in tuum deficere, ne extollaris, et ne in te gaudeas aut tibi blandiaris, sed omnia refer in me. Si igitur dulcedinem illuminationemve senseris aliquam, aut si per te gratia mea beneficium bonumve operata fuerit in alio homine, gaudere quidem potes de bono quod ex me factum est, non autem super illo gaudeas in te, videlicet quod tibi hoc faveas atque læteris (latet enim amor proprius) quod per te hoc factum sit, sed averte cor tuum potius ab illo quod factum est, et a teipso, nequaquam hæc duo simul cogitando, id est, teipsum et meum beneficium, nisi, ut dixi, id fieret ad collationem meæ bonitatis et tuæ vilitatis. Sine hoc pro illo tempore transire, quasi non sit factum, quasi nihil senseris; et in me interim intendas et non in donum. Non igitur donum ipsum inspicias, nec figas ibi animum

tuum, nec læteris, nec ibi quiescas. Imo si quid sentis, non discutias, nec investiges curiosa, intra te volvens quid sentias, quid sit, et utrum a me an aliunde sit : hæc enim faciunt medium inter me et te, et te remorantur a me ; quin potius illud transeas, penetres, et intimius te mihi relinquere studeas. Eligas autem magis quæ intra te aguntur hoc modo nescire, quam ut curioso hoc scrutinio gratiam meam impedias, et periculum tibi compares unde infleris, aut unde tibi placeas, aut ex proprio amore in te et pro te gaudeas. Committe hoc ut cætera omnia mihi.

Hoc unum secura certaque tene, si a me quidpiam tibi datur boni, citra tua merita indignæ ingratæque datur. Perplacet mihi hæc humilitas, ut propter vilitatem, indignitatem ac ingratitudinem tuam formides, paveasque in hujusmodi, habeasque inde verecundiam ac turbationem, et potius putes nihil esse quod sentis, aut a me non esse, quam quod super hoc gaudendo quiescas. Memor esto, quod Apostolis meis quoque prohibuerim, quod non gaudeant super miraculis et quod immundi sibi spiritus subjicerentur, quamvis certissime a me hoc donum accepisse non ignorarent. Sic tu quoque, filia, super consolatione aut dono quocumque accepto non glorieris in te, nec gaudeas extra me, hoc est, aliter quam propter me, nec in eo quiescas ; abscondit enim se ubique privatus amor, qui incautis facillime imponit, sed in me solo, id est, de gloria mea ac beneplacito meo. Nihil enim de donis meis gloriari, nihil tibi laudis usurpare, aut vindicare, nihil tibi adscribere debes, nihil tibi prorsus tribue aut tribui sine, nec exultes inde quasi in re tua, sed omnia ad me et in me referas, et serva te alienam ab omni proprietate, nihil tibi tribuendo, nihil pro te zelando, nec pro te gaudendo.

Luc. x, 20.

Vive sine proprio consilio, absque proprio judicio, sine proprio sensu, omnino pauper spiritu. Filia, si mea cupis esse sponsa, cor tuum semper serva castum, purum, ab omni amore alienum, liberum, et a nulla creatura possessum. Quotiescumque amorem ad hominem aliquem, aut ad quamcumque creaturam senseris, aut sensualem aut naturalem, toties ingemiscens ad me aspira, expetens meam gratiam et meam amicitiam solam, securam, felicem et sempiternam. Quidquid enim erga creaturam in sensibus tantum agitur, impurum est et periculo non caret. Ubicumque etiam natura recreationem, consolationem aut oblectationem recipit, si ad puritatem aspiras, necesse est ut illa te consolatione abdices, sive in verbis sive in rebus quibusvis id fuerit. Oportet ut libera transeas cuncta, nullibi inhærendo, præterquam in me. Porro nihil hominem a creaturis et a seipso tam liberum exoccupatumque reddit quam seipsum et omnia creata vilipendere, et me solum pretiosum in corde suo habere ; alia vero omnia, ut sunt, stercora æstimare.

Cor purum ab omni amore quomodo servandum extra Deum.

Naturam hominis ab omni oblectatione servandam.

Philipp. III, 8.

Explora diligenter in cunctis operibus, studiis ac voluntatibus tuis, quid te moveat, et sive loquaris, sive taceas, sive agas, sive quiescas, intima animæ tuæ, hoc est, cogitationum atque intentionum tuarum medullas scrutare, et reperies sæpenumero, quod origo, radix fomesque, unde nascitur quod divinum putatur, mere est humana, propria ac vitiosa tuiipsius quæsitio. Vigila igitur tu ut nihil te intret vitiosum, nihil intra te resideat inordinatum. O si cor ab omni exutum creatura haberes, o si ad me tota conversa me solum desiderares, tam desiderabundus tibi occurrerem, tamque ultro tuo me cordi insinuarem, ac si ego sine te non possem vivere, aut sine te felicitas mea imperfecta esset nec consummata. Grave quidem, nec absque cruce erit initio, ut in omnibus vigilanter te perspicias et observes quid quæras, quid te afficiat, et ubicumque inveneris aliquid quod ego non sum, aut cujus causa ego non sum, mox ab eo te avertas. Hic, inquam, labor occurrit et afflictio spiritualis. In multis enim invenies teipsam, ubi te

Quæsitio propria quomodo perscrutanda.

necesse est ut relinquas et quidquid inordinatum est in te mortifices.

Natura quomodo mortificanda.

Si naturam tuam vincere debes, vim ei inferas necesse est. Itaque tot invenies cruces, quot inveneris inclinationes in te vitiosas sive impuras mortificandas. Hic primum teipsam cognoscas, filia, hic ex impotentia et fragilitate, qua teipsam vincere non potes, humiliaberis, et quum te putabas aliquid esse, invenies nihil. Verumtamen si jugi ac perseveranti studio insistis, quod grave erat, fiet levissimum. Multa in te salutaria operatur hæc diligens et assidua introspectio examinatioque tuiipsius. Ostendet enim tibi infirmitatem et defectus tuos, pariet tibi gemitum ac desiderium pro liberatione eorumdem, faciet sollicitam multa cavere ac evadere pericula, quæ alioqui incidisses. Labor denique ac pressura in quibus sudas, donec exuaris his defectibus et lacrymæ quas fundes (quia teipsam vincere nequis, nec carere potes quibus velles carere), erunt tibi baptismus ad purgationem animæ tuæ, atque ad delictorum tuorum expiationem. Noli igitur animo deficere, in me vinces omnia. Confide, ego tecum hanc crucem levabo, ego tecum portabo.

Observatio sui diligens quid boni afferat.

CANON TRIGESIMUS SECUNDUS.

Quomodo instinctus divinus sit observandus, et gratia non negligenda : exercitia quænam quisque assumere debeat : cujusmodi item perfectionem quisque desiderare debeat.

Exercitiis bonis ac consuetudinibus semper abundes, filia, quibus utaris, et per quæ cor tuum ad me dirigas, quando tractum alium ex me non sentis singularem. Tuis enim exercitiis nunquam adeo inhærere debes, ut tuos conceptus meis instinctibus præferas. Sed ubicumque (sive id fiat per manifestationem voluntatis Superioris, sive per meam dispensationem, qua dubiis rerum eventibus necessitatem interdum impono) voluntatem meam didiceris, ibi teipsam desere. Ubicumque etiam intus tractum meum certum senseris, ibi te confestim relinque, et mihi obtempera sequendo tractum meum. Neque enim mihi hoc sufficit, ut mihi servias, et ut me quæras ac intendas : sed volo etiam, ut mihi quemadmodum ego volo servias, hoc est, ut relicta voluntate tua etiam in eo quod virtuosum est et laudabile, propter voluntatem meam amplectaris illud quod vilius est : propter voluntatem meam, id est, quia ego sic volo, sic ordino, sicque dispenso, quia ejusmodi non vile, nec solum bonum, sed etiam melius est. Hoc modo exercitia tua sæpe intermittere, sæpe transferre te oportet, non ex negligentia, non ex acedia, non ex cordis instabilitate, sed ex plena ac nuda tuiipsius abnegatione ut nusquam nullaque in re stes super te, sed super me cum omni plenaque fiducia.

Deserere sese uti quisque debeat.

Exerci propria ubi dese renda si

O si scires quanto periculo quantave jactura spiritualis profectus non recipiuntur inspirationes meæ, quamque damnabile sit instinctibus meis contraire, præ angustia pariter ac tremore procul dubio cor tuum contabesceret. Quocirca tu, filia, sta semper in timore, et suspectam te habe de ingratitudine. Metue ne (quod mereris) tibi, sicut multis aliis contingat, ut propter superbiam et ingratitudinem tuam, juste a me relicta, excidas a gratia mea. Eam ob rem semper esto humilis, non in te sed in me confidens. Ora continue pro gratia mea, et hanc vigil observa, ut scias quid a te requiram ; nec tamen tantummodo scire sufficit quid velim, sed posthabitis et spretis etiam aliis omnibus, oportet meam anteferas faciasque, ubicumque didiceris, voluntatem. Quod autem monui, ut metuas ne gratiam meam amittas, aut ne per ingratitudinem negligentiamque tuam a me deseraris, in hoc providendum est, ne hic timor ex desperatione pusillanimitateque, sed ex humilitate, quæ nihilominus spei atque fiduciæ plena est, nascatur. Si non vales aliorum exercitia imitari, non propterea sis pusillanimis ac dejecta ; siquidem ad aliorum non tam exercitia

Instit ctuum D neglectu quam sit periculo- sus.

Virtu omnium potius quam ex citia im tanda.

quam virtutes respicere habes, quandoquidem unicuique pro naturali sua complexione, pro vocatione item singulari, qua illum traho, ac ad scopum certumque finem destino, dona mea distribuo.

Dedi etiam exercitia eidem congrua, quæ nec eadem nec prorsus conformia possunt esse in singulis, sicut nec singulorum sive natura sive vocatio, quibus plerumque sese accommodat gratia mea, in omnibus est uniformis. Si igitur virtutum exercitia aliena non potes sequi, virtutes eorumdem potes imitari. Hæc namque in omnibus eadem sunt. Potes enim esse humilis, potes esse misericors, potes esse patiens, tametsi earumdem virtutum non eosdem actus cum aliis habeas. Est via ad me quæ omnibus Sanctis conformis fuit simul ac una. Hæc via est charitatis, quæ multiplicia ac varia Sanctorum exercitia in eumdem finem mittit. Hanc te oportet ambulare, per quæcumque media tibi ostendero. In hac via charitatis si ambulaveris, hoc est, si me secuta fueris, omnia ex me accipiendo, et omnia in me referendo, et sub potenti manu mea te humiliando, in cunctis denique quæ agis aut loqueris me solum intendendo ac gloriam meam quærendo, non sinam te errare, per quamcumque etiam caliginem aut ignorantiam ambulaveris, et quacumque tentatione aut pressura jactata fueris, et quantumcumque a me desertam aut projectam te putaveris.

Via Sanorum nnium ia quæ t.

. Petr. 6.

Itaque respice tu ad vocationem tuam, et huic congrua adhibe exercitia, parata semper et illa pro instinctu meo et pro dispensatione ac beneplacito meo relinquere, mutare, ponere et resumere. Neque enim perfectionem tuam ad hujus vel illius mensuram, neque secundum tuam æstimationem, sed ad meum beneplacitum tibi statuere debes, resignata ut non quod ille aut ille habet, nec quantum tu, sed quantum ego volo, tu habeas. Tua igitur perfectio, quam desideras, sit esse juxta voluntatem meam, ac secundum beneplacitum meum in abundantia aut penuria. Opta et ora esse coram me, qualem ego te maxime vellem. Observa, disce et sequere gratiæ meæ tractum. Si teipsam neque in natura neque secundum spiritum quæsieris, sed me solum pure, intelliges viam et tractum meum quo ire debeas.

Exercitia ualia cuie assuenda.

Perfectiom quam nusquiliet desierare deeat.

CANON TRIGESIMUS TERTIUS.

Dona gratiæ beneficiaque Dei quomodo proximis communicare debeamus : necessitatibus proximorum uti succurrendum ex charitate.

Filia, gratias ac dona quæ tibi dedi volo ut non negligas. Porro in his vide ne teipsam quæras, ne tibi ex his aliquid adscribas, ne infleris, ne te jactes, ne glorieris, ne tibi placeas, sed pure ad gloriam meam omnia impendas. Hoc ante omnia in oculis tuis sit, quod nihil es ex te, nihil potes, nihil habes. Ex me vero solo habes quidquid habes. Itaque dona mea inaniter et sine fructu ad me redire nolo, sed, sicut in parabola evangelica monui de talentis, cum fœnore ac lucro. Sicut enim in corpore tuo oculus tuus non sibi tantum est oculus, nec ad usum et utilitatem duntaxat propriam est constitutus, sed ut cæteris quoque membris pariter videat : ita quæcumque tibi dedi talenta seu dona, non idcirco tantum dedi ut pro te sola ex his fructum aut usum capias, sed pro aliis etiam membris corporis mei mystici in te posui dona seu bona, ut per illa tu aliis servias, subvenias; lucrerisque et adducas mihi proximos tuos. Ideo enim illis fortasse non dedi quæ tibi dedi, quia in te, et tibi et illis providi ; quemadmodum e diverso multa tibi negavi quæ aliis dedi. In hoc tamen quod aliis dedi, ita dedi ut non illis tantum, sed etiam tibi in illis, quia pro te illis dedi.

Matth. xxv, 19-23.

A te igitur exquiro ut aliis tu mea dona communices, atque pro aliis libenter facias, si tu potes quæ non possunt illi, ut sic una charitas ex multis vobis unum faciat corpus ; et quidquid in uno membro

hoc corpus habeat, etiam pro alio habeat; quia alterum debet alterius participare bonum ex unione corporis et communione charitatis. Hæc consideratio voluntatis meæ faciat te, filia, ad serviendum proximis alacrem, ad supportanda eorum onera hilarem, ad compatiendum mitem, ad consolandum benignam, ad largiendum promptam, ad gratulandum piam, ut nulla prorsus invidia, nulla contentio, nulla æmulatio, nulla proprietatis alicujus quæsitio sit inter vos : sed ut sit inter membra ejusdem corporis charitas et bonorum meorum communicatio. Nihil enim habes, quod tuum est. Quid enim habes, quod non accepisti? Quapropter, sicut dixi, nihil habes, quod non meum est, nihil habes quod tibi soli, id est, propter te solam, datum est ; sed omnia quæcumque accepisti, tibi commendata sunt tantummodo, ut in utilitatem totius corporis Ecclesiæ meæ exponenda, pro quibus ratio a te est exigenda.

Serviendum proximo quomodo sit.

I. *Cor.* IV, 7.

Boni nihil nobis solis esse datum.

Ea propter nunquam tam sublimi esse debes contemplatione subvecta, nunquam tam bene tibi esse debet mecum, si proximi tui avocaret te necessitas sive corporalis sive spiritualis, quin relicta tunc consolatione propria, relicto propriæ devotionis commodo, relicto denique contemplationis illius suavi exercitio seu fomento, atque teipsa prorsus posthabita, curras ad subveniendum proximo propter me. Hæc est enim charitas, ut non quæ tua sunt quæras, sed quæ alterius ; et hæc charitas mihi acceptior, tibi vero erit fructuosior omni contemplatione seu devotione propria. Porro in omnibus quæ agis, eligis, toleras aut fugis, cura ut ego sim principium, medium et finis tuus, ut propter me omnia aut facias aut dimittas, et in his aliud non quæras quam gloriam ac beneplacitum meum. Neque enim quia proximo servis aut misereris mihi acceptum est ; sed quia mei causa te, id est, tuam utilitatem deseris, et proximi necessitatibus succurris, ideo mihi accepta es. Nam si propter aliud, puta propter favorem, familiaritatem, necessitudinem, aut propter commodum et retributionem agis aliquid, quamlibet magnum sit atque præclarum, hoc ego neque recipio neque respicio. Nihil enim sacrificatur quod mei causa non sacrificatur.

I. *Cor.* X, 33.

Charitas quænam Deo sit acceptior.

CANON TRIGESIMUS QUARTUS.

Paupertas spiritus quomodo obtineatur : qualis quisque debeat fore in oculis propriis : injuriam item quamnam solam curare debeamus.

Quidquid igitur potest manus tua, instanter operare, esuriens et sitiens justitiam. Nemo te videatur tibi infirmior, nemo magis virtutum inops, nemo gratiæ meæ plus indigens. Itaque oculos tuos in tuos defectus semper figens, plange et geme, quod tam multa tibi deficiunt. Porro quidquid alii faciunt homines, quomodo se circa virtutes et erga me se habeant, quibus viis ambulent, non est tuum discutere nec cogitare. Ego scio quid unicuique dederim, scio etiam quid a quolibet exigere debeo. Tu esto in oculis tuis omnium novissima, vilissima et quasi nihil. Erubesce in conspectu meo, si quem te laudare aut bene de te sentire audieris, et in hoc geme quod mihi fiat injuria ab hominibus, de tam vili ingrata peccatrice anima, hoc est de te, bene sentientibus.

Eccli. 10. *Matt.* V, 6.

Crede te tam vilem quod unicuique liceat te contemnere et abjicere, ut in corde tuo non sentiatur injuria, nec unquam apud te existimetur, si contumelias molestiasve quis tibi irrogaverit. Siquidem omni etiam tempore nihil apud te referre debet, utrum laudes convitiave receperis, nisi quod laudibus indignam, convitiis vero dignissimam te æstimes. Quamdiu enim injuriam sentis, quamdiu querularis, nondum exuta es ab amore proprio. Nullam enim præter eam quæ mihi fit deberes sentire aut æstimare injuriam. Ita igitur esto erga me, ut ejusdem ponderis sit apud te, sive bona sive mala, tristia an jucunda externa te excesserint,

Vili quantum in oculis propriis quisque fore debeat.

Injuri quænam sola exi stimand sit.

intus pauper spiritu, esuriens et sitiens (quod dixi) justitiam, et cor habens liberum, paratum atque fervens ad omne beneplacitum meum.

CANON TRIGESIMUS QUINTUS.

Amore Dei quanto anima fidelis inflammari debeat : amori Dei quid proprium : Deus cur vult amari : uti item amor non sit otiosus et ut is in infinitum crescere possit.

Psalm. XLI, 1. FILIA, sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desideret anima tua, æstuet cor tuum amore ac desiderio ad me. Qui ardentissime sitit, aliud non potest cogitare quam potum. Nam quidquid egerit, sitis illum urens non deserit, nec quiescere sinit, cogitationes et desideria ad obtinendum potum illi suggerens. Simili modo tu si me recte amares, si desiderares ardenter, non posses aliud cogitare, quam quomodo ad me venires, quomodo mihi conjungi posses. Semper ergo in te debet esse esuries et sitis justitiæ, ut nunquam quiescas, et nunquam satis tibi videatur esse quidquid in honorem mei perfeceris, sed gemitus et dolor tibi sit cordis, quod adeo nihil me adhuc honoraveris. Semper igitur extendens ad anteriora te, semper sitias perfectiora, semper æstuet cor tuum quomodo vicinius mihi conjungi possis, quomodo honorare et beneplacitum meum implere perfectius possis.

Philipp. III, 13.

Amori insano proprium quid.

Qui heroico insanoque amore ad hominem depereunt, cibum, potum, omniaque tam oblectamenta quam necessaria corporis commoda fastidiunt, pallescunt, infirmantur si non quiverint potiri amato, aut si non sentiant se redamari. Solo enim amore languent, unde nec gaudere, nec consolari, nec quiescere possunt, nisi obtineant quod amant. O filia, hoc modo tu me amare deberes, ut in me solo tibi foret gaudium et consolatio, et extra me ubique mœror et amaritudo. Si me recte amares, non posses quiescere, donec me obtineres.

Amor Dei quid debeat in homine efficere.

Sitis enim æstuaret in te ac fames, ac desiderium quietem non sinens. Utinam vel hujusmodi amore langueas! O si cuncta fastidiens me solum desideres! O si cor tuum ab alio amore quocumque exutum ac nudum mihi præbeas, ut illud post me traherem, et amore mei illud vulnerarem! O quam felix esses, si mente capta, si amore ebria cuncta sperneres, cuncta fastidires creata, et post me solum curreres, ad me clamares : *Vulnerata charitate ego sum!* Adeo deberes mei amore fervere, filia, ut quisquis te accederet, nihil aliud quam amorem in te spirantem sentiret, quisquis tibi loqueretur, amore etiam calefactus abs te et ædificatus recederet. Si ita amare me desideras, toto corde ames me. Nolo ut et me et aliud præter me, id est, quod propter me non diligas, ames. Dilige me pure ; hoc est, ut ames me propter me, ut ego solus sim causa, quare me diligas.

Amari quomodo Deus vult ab hominibus.

Volo etiam amari amore infinito, ac immenso desiderio. Nunquam enim tibi amandi finem spatiumque debes metiri : sed quantumvis me ames, semper desideres me plus amare. Amor enim mei in infinitum se extendit. Nunquam amor dicit : sufficit, nunquam potest amor satiari, nunquam potest non major fieri ; charitas enim semper crescit. Et charitas quid est quam bona voluntas? Sicut ergo bona voluntas nullo termino arctatur, nullo fine concluditur, ita nec charitas. Scio, velles me amare toto corde, et tantum fortasse sola, quantum omnes me amant Sancti simul. Desiderium hoc bonum est, si tamen non fuerit ibi appetitus excellentiæ aut singularitatis, quasi sola tantum quantum possent omnes simul præstare velis. Sit igitur desiderium hoc purum ex vera charitate manans, ut me pure propter me desideres ac ames plusque amare desideres, adeo ut cupias sola tantum amare, quantum omnes homines amare possint ; non quod ex hoc alicui cupias præferri, sed quia charitas non potest satiari. Et quantumvis me ames, adhuc minus debet esse in oculis tuis, quam ut satisfieri possit desiderio tuo.

Amorem crescere in infinitum.

Amor Dei ut non possit esse otiosus.

Amor meus non est otiosus : operatur enim magna si est; porro si operari renuit, amor non est. Porro si operandi tibi deest facultas, noli, filia, consternari; voluntas enim bona pro opere mihi placet. Ego non requiro quod non dedi. Neque enim operum multitudo, sed amoris magnitudo me delectat. Opera multa si sine charitate mihi offerantur, non me placant. Quo enim mihi palea sine tritico? Cui triticum, id est, amorem offers, offer illi et paleas, id est, opera. Licet igitur non respiciam ad opera bona sine amore, tamen respicio ad amorem sine operibus, puta si infirmitate, necessitate, obedientia aliove impedimento legitimo præpedita, orari non possis, tunc enim, ut dixi, bonam recipio voluntatem. Verumtamen ubi facultas adfuerit, amor si est, diffundit et exercet se erga me, et propter me in proximum. Hunc enim loco meo tibi constitui, in quem conferas quidquid in me velles conferre et non potes, quia nullius ego indigeo. Quod ut facias, etiam hilarius promisi me acceptorum redditurumque quidquid in proximum egeris, perinde ac si mihi fecisses. Id enim facit charitas, qua illum propter me diligis, ut me in illo contempleris, mihi in illo servias, benefacias, me portes, feras in illo, et si offenderit, mihi in illo ignoscas.

Gregor. Voluntatem Deo placere absque; opere.

Psalm. xv, 2.

Proximum itaque tuum dedi tibi pro me. Et hoc pro loco et tempore, quando occasionem tibi ostendo operandi. Neque enim oblivisci debes quod ante dixi, charitatem non æstimandam aut metiendam in multitudine operum, sed in magnitudine et sinceritate affectus, hoc est, in interna dévotione mentis, in affectione, inclinatione ac devotione interna voluntatis; quæ quanto fuerit promptior, inclinatior, hilarior atque ferventior in meum obsequium, ad meum honorem et beneplacitum, quantoque seipsam abnegaverit, me solum pure quærens, ac omnibus creaturis præferens, tanto convincitur me plus amare, et tanto etiam magis lucet foris in operibus bonis. O si scirent filii hominum quam delectat me in tali corde habitare, quam lætus occurro illi qui me solum desiderat, quam liberaliter me infundo hujusmodi cordi, quod abstractum ac liberum est a seipso et ab omni creatura, me solum pure quærens, me solum ferventer desiderans, in me solum respiciens, me præstolans, et renuntians consolari in alia quacumque re, præterquam in me. Imo vero nec in me quidem desiderat consolari, utpote mea ac omni consolatione se indignum existimans, sed beneplacito meo tantum cupit satiari. Hoc enim solum desiderat velle agere, pati et esse secundum beneplacitum meum.

Mea quam D dignatu inhabita qualis e debeat.

Et quamvis hujusmodi cor nec consolationem, nec aliquid aliud extra me desideret, ego tamen bonis omnibus impleo illud. Nihil enim desiderari posset in creatura, nihil mei posset amore relinqui, quod non centuplo melius, purius atque suavius in me reperiatur. Pulchritudo, suavitas, amœnitas, dulcor, amor, veritas, consolatio, jugis præsentia amati, divitiæ, gloria, potentia, et si quæ sunt id genus innumera, quæ oblectari possunt aut desiderari, hæc modo infinito excellentius reperiuntur in me quam in aliqua creatura. O filia, minima consolatio, quæ ex meæ bonitatis præsentia sentitur, exsuperat omnes delectationes mundi et omnium creaturarum; imo omnis alia delectatio, amaritudo est meæ delectationi comparata.

Proinde si recto ordine cuncta haberentur, non posset fieri, quin me homo plus amaret seipso aut quavis alia creatura. Jam vero, miserabile dictu! dimisso me optimo bono, spreta bonitate mea, imo relicta vera ipsa felicitate sua, amat seipsum homo, amat mundum, unde sibi inquietudo omnis et universa mala proveniunt. Heu, cur sic homines miseri decipiuntur? Si amare delectant, cur non amant me, cujus amor est castus, purus, sanctus, simplex, qui sum illis objectum amabile infinitum, essentialiter bonum, impermixtum bonum, summum bonum; ubi amoris quoque præmium est jucunditas immensa et beata æternitas.

Conso tio Dei omnium creatura rum in immens excellat

Amo Dei qua sit.

Amor mundi quid fructus generet.

Porro mundi amor nihil nisi amaritudinem, distractionem, pœnitentiam atque tristitiam generat. Tu igitur, relictis omnibusque contemptis, toto corde et tota mente ad me conversa, me solum desidera. Nam quamdiu creaturis inhæres, invenis quod est in creaturis, videlicet adulterina delectatione fœdari, inquietari, non satiari, imaginibus inquinari, cogitationibus distrahi. Ego vero cor quod se mihi conjungit colligo, et mihi unio, afferens mecum illi pacem, quietem ac serenitatem conscientiæ. Pro hac aversione a creaturis, pro conversione ac introversione tua ad me quotidie debes agere, et indesinenter me orare, quia nemo hoc tibi dabit, nec aliunde obtinere potes præterquam a me. Quocirca internum semper debes gratiæ meæ tractum observare, monitis meis obedire, et providentiæ te meæ relinquere.

Tractus Dei quam sit tutus.

Tractus meus non dissidet a Sacra Scriptura, nec ab obedientia Superiorum; ideo illis te subjiciendo gradiaris in simplicitate, nequaquam stans super teipsa. Amor thesaurus est incomparabilis, qui nusquam præterquam in me foret recondendus. Filia, *ubi est thesaurus tuus, ibi est cor tuum.* Si igitur vis scire quid diligas, vide quid frequentius cogites, de quo suavius ac libentius audias, quid ferventius desideres, quid intus quæras ac intendas; illud utique est thesaurus tuus, et ibi dulcius quiescis. Utrumque itaque est thesaurus, et illud quod amas, et amor quo amas. Sed vide quanta sit miseria, quanta ingratitudo, quanta infelicitas, hoc thesauro incomparabili, id est amore, mercari sibi gehennam. Si enim res perituras, caducas, immundas, me spreto, diligunt homines, hoc ipso quo diligunt æternos sibi comparant cruciatus. Idcirco hoc gemant, hoc plangant omnes amici mei, quod ex corde humano, pro quo vitam ego tradidi, quodque sanguine meo comparavi, ejicior, et alius, utpote inimicus meus illud possidet; sed ita possidet, ut in æternam cladem, in miserias non finiendas, in ignem unde nunquam liberentur, illud secum pertrahat.

Matth. VI, 21.

Quidnam quisque præcipue diligat.

CANON TRIGESIMUS SEXTUS.

Zelus divinæ laudis et honoris quantus inesse debeat animæ amanti : quantoque studio execrari debeat omne peccatum : laus item Dei ut sit arrha salutis æternæ.

Semper in te ardeat, filia, desiderium me laudandi, me amandi, me honorandi et mihi ex toto corde funditus perfectissimeque placendi. Semper in corde tuo illa sit reverentia, ille timor, illa sollicitudo, ille favor erga me, et pro me, ne quid fiat, quod mihi displiceat. Et quamvis maxime debeas timere, cavere providereque, ne tui occasione aut negligentia ejusmodi quid fiat contra me, nihilominus tamen etiam pro aliis et circa alios quantum in te est vigila, ac procura honorem meum, videlicet, ne peccetur, et ne offendar ego. Hoc autem pure et ex mera charitate propter me facere debes.

Semper enim in corde tuo nasci, et continue emanare ad me debet fidelissima, ferventissima devotissimaque dilectio, te impellens teque effundens et in omnia quæ sunt ad gloriam ac beneplacitum meum te promptissimam reddent; ut nihil tam desideres, quam ab omni amore, respectu, desiderio et inclinatione erga teipsam et erga quascumque creaturas alias sis nuda, pura ac libera, et te mihi soli sic nudam, liberam, puram ac me solum desiderantem serves, ut voluntatem meam plene et libere in te et tecum habeam, teque solus, utpote a teipsa et omni creatura alienam ac liberam, absque medio possideam.

Pari modo desideres ut in omnibus et apud omnes fiat voluntas mea, et ab omnibus cognoscar, diligar, honorer ac colar. Ante eligas mortem decies pati, si tamen fidelis es mihi sponsa, quam semel consentire in peccatum, licet veniale. Quanquam enim verisimile sit te diu stare non posse sine veniali peccato, nequaquam tamen debes ex certo proposito aut scienter te dare ad aliquod veniale peccatum, sed voluntatem habere fixam nunquam

Peccatum veniale quam sit execrandum animæ amanti.

peccandi. Hanc autem voluntatem in me, non in te figere atque firmare debes. Qui me diligit, huic placeo ego, huic placent et omnia opera atque judicia mea. Quare nunquam me desinit laudare. Non opus est amanti ut quærat quid in me velit laudare; amor enim illi monstrabit quid in me possit debeatve laudari. Me laudare est me amando cogitare, cogitando admirari, et admirando a cunctis velle prædicari amarique.

Laudare Deum quid sit.

Laus mei in eo, qui puro mihi corde afficitur, illuminat et exhilarat spiritum, tristitiam abigit, simulque inter prospera protegit et adversa. Quidquid diabolicæ humanæve moliuntur fraudes, laus mei alacriter contemnit. O quam est Angelis meis delectabile audire laudantium choros, quamvis plus multo delectet ipsos puris assistere cordibus laudantium me. Vident enim in terris homines ordinem æmulari cœlestium. Proinde si in terris arrha est sive prægustatio æternæ beatitudinis, hæc est in laude mei. Nihil enim ita præ se fert statum felicitatis futuræ quam alacritas me laudantium. Ego sicut nullius laude egeo, et sicut nullius me laus facere potest commendabiliorem, ita nulla me sufficit creatura laudare. Quare tu ut me laudes, indignam te debes existimare. Nihilominus tamen desidera me laudare, ut quam nulla sit laus humana erga me, quamque major sim omni laude et quantum in me laudando omnis deficiat creatura, manifestetur. Hoc licet respondere gestiat omnis creatura, videlicet ut me laudet, multo magis tamen tu hoc in te debes exprimere, ut quantumlibet te extenderis (debes autem omnem conatum tuum erga me effundere), nihil te invenias fecisse.

Laus Dei ut sit arrha æternæ beatitudinis.

CANON TRIGESIMUS SEPTIMUS.

Laus quænam Deo præ cunctis placeat.

Dicam tibi, filia, quæ mihi laus placeat: vocalis laus (tametsi ubi Ecclesiæ meæ præceptum urget observari debeat, videlicet ut quod dicere cantareve jussa fueris, vocaliter proferas) non æque mihi placet atque interior, quæ est in spiritu. Sacrificium odoriferum lausque mihi suavissima est profundissima penitissimaque vilitatis ac nihileitatis tuæ cognitio, contemplatio erubescentiaque coram majestate mea, ut verecunde coram me tuam vilitatem, deformitatem, tuam ingratitudinem, tuam miseriam tuamque nihileitatem continue aspicias atque despicias, mihique propterea et omni creaturæ te subjicias, et ab omnibus nihili haberi et conculcari diligas. Cor hujusmodi contritum et humiliatum ego despicere nequeo; imo hujusmodi cordis gemitus multo mihi suavior est, digniusque mihi sacrificat, quam longa verborum congeries, aut precum duntaxat vocalium onerosa multitudo. Deinde si adversitate non minus placeo, si non minus gratias agis, nec minus devota permanes erga me et voluntaria, quam in prosperitate, tunc vere me laudas.

Laus suavissi quæ sit.

Psal L, 19.

Quan quis De vere lau det.

Insuper cavere peccata, virtutibus insudare, honorem mei sitire, beneplacitum meum et gloriam meam solam quærere, non infima est mihi laus. Porro animum habere defæcatum, purum ac liberum ab omni vitiosa affectione, ab omni acedia, ab omni denique gravitate aut retractione, et in pace, tranquillitate atque silentio spiritus mihi soli inhærere, laus est multo adhuc purior mihique acceptior. Filia, quidquid intra te nascitur, quidquid ab extra accidit, subita conversione ad me, transfer in me, optans ut illud mihi in gloriam et summam laudem a gratia mea vertatur. Hoc modo cuncta tibi evenient in salutem, et natura ipsa mutabitur in gratiam. Proinde si diaboli etiam senseris machinationes, si tentationes fœdas aut etiam blasphemas senseris, aut cujusvis horrendæ tentationis perceperis instinctum, cura ut unde tibi hostis parare malum satagit, tu animæ tuæ lucrum conquiras. Hoc autem animæ tuæ lucrum puta, ut me laudes et glorifices.

Omn ut in D laudem trahant

Conversa igitur confestim ut sentis ad

Remedium contra fœdas blasphemasque tentationes.

me, dic : Domine Deus meus, quotiescumque hanc sensero tentationem, quotiescumque in mentem hoc mihi venerit, toties e diverso omnium cœlestium te laude glorifico, totiesque in hujus mali spiritus confusionem, et in tui honorem ac gloriam te adoro, atque in locum ejus, quam ipse non potest, laudem tibi infinitam offero. Si triste est quod sentis, dic : Piissime Deus, quamlibet sit molestum quod fero, pro tui tamen amore et honore libenter hoc sustinebo; et si in honorem tui ampliorem cedit, ut majora gravioraque subeant, paratam me tibi offero. Nihil tantum sit mihi, pie Deus, quæso, molestum. sed super omnia desideratum, quidquid tuo fuerit nomini gloriosum. Si pulchrum dulceve aut charum quid senseris, dic : Suavissime Deus, hoc a te pulcherrimo, dulcissimo, desiderantissimo, optimoque venit. Si vis, libenter omni creatura carebo, libenter omni consolatione destituar, ut tu super omnia pulchra, tu super omnia bona, tu super omnia amata, pulcherrimus, suavissimus, desiderantissimus atque dilectissimus cordi meo solus insideas, solus tu totam me possideas. Item si magnum aliquem numerum audis cernisve, aut quoties eximiam aliquam vides pulchritudinem multitudinemve, dic: Pulcherrime, amabilissime, omnipotens, æterne Deus, toties te millia millium agmina cœlestium spirituum hodie ex me salutent, et decies millies centena millia tibi assistentium ex me et pro me te collaudent, et omnia præclara Sanctorum desideria tibi pro me supplicent, et universæ creaturæ tuæ pulchritudo atque suavis omnium harmonia te ex me sine fine glorificent.

CANON TRIGESIMUS OCTAVUS.

Exercitium amoris divinæque laudis quale esse debeat : quid sub occupationibus externis spiritus hominis agere quove jugiter sese occupare debeat.

Itaque si me amare, si laudare desideras toto corde, tota mente, tota virtute, et amando cupis perseverare, necesse est habeas amoris exercitia, quibus nutrias, quibus excites foveasque amorem. Quapropter mentem tuam a creaturis et ab omni interna occupatione circa creaturas, a cura quoque omni, a sollicitudine abstractam, vacantem liberamque serva, hanc elevando ad me continuis ignitis suspiriis flammigerisque orationibus, et aspirando indesinenter desideriis ferventissimis ad me, videlicet æstuantissime cupiens me perfectissime, ardentissime, fidelissime perpetueque amare, perfectissime mihi placere, fidelissime sufficientissimeque laudare, voluntatem meam perfectissime implere ; sitiens insuper me pulcherrimum videre, me felicissimum possidere, et mecum suavissimo, optimo, beatifico semper esse, semper inhærere, nunquam a me separari. Semper idcirco in mente habeto aliquid quod rumines, unde erga me amore accendaris, quo dulcedinem ac bonitatem meam cogites, atque admiranda magnifices ac laudes : aut e diverso vilitatem, infirmitatem, instabilitatem ac ingratitudinem tuam coram me plangas, lugeas, accuses atque vituperes, aut afflictis defunctisve ex animo compatiens, pro illis proque universa Ecclesia mihi supplices.

Exercitium laudis Dei quale fore debeat.

Quidnam homini versari debeat continue ante oculos.

Quæcumque præterea debes agere, aut de quibus cogitare aut consultare habes, mecum cogites, mecum consilium accipias, mecum ea tractes, ut sic assuefacta, et sola et inter homines semper mecum loquaris semperque cor ad me geras elevatum, aut orans aut me laudans. Quidquid ad honorem meum spectat, quidquid mihi didiceris placere aut me velle, hoc cum ebrio desiderio me honorandi ac honorem meum promovendi, in te et in aliis satage ut perficiatur, consilio, auxilio, labore, et quomodocumque potes, honorem meum promovere, operam tuam navando. Interea tamen nihilominus dum exterior homo foris occupatur, interior mecum conquiescat mihique vacet.

Homo exterius occupatus quid interim interius agat.

Neque enim opus est ut ita sis ad externa effusa, ut mente quoque vaga et distracta per varia curras, variasque imagines atque phantasmata in te trahas. Quin potius dum exterior homo occupatur, collecto spiritu menteque adunata, intus tu maneas mecum. Quod ubi didiceris, ubi assuefacta fueris, nulla te impediet occupatio exterior, nulla nocebit operatio exterior, præsertim modesta, ab amoris exercitio mentali, quin æque mihi loquaris, aut potius mihi sileas mente, modo, quod dixi, animum tuum ipsa non implicaveris rebus caducis, nec hæseris mersa in ea quæ foris agis.

Opera externa quando interna non impediant.

Siquidem quamdiu ipsa cor liberum servare vis a creaturis, nulla te potest a me avocare creatura, quamlibet in exteriore homine multa agantur aut tractentur, si non intus rerum species atque imagines, si non amorem aut delectationem earum menti tuæ impresseris. Quapropter noli conqueri, quod opera bona externa in amore aut exercitio amoris te impediant; neque enim ita est ut tu æstimas. Hæc namque non impediunt, sed inordinatio tua, indiscretio tua, instabilitas cordis tui, curiositas tua, infirmitas tua et mala inclinatio tua, quibus omnibus quia nondum emortua es, tete impediunt. Hæc enim faciunt, ut non modo foris, sed intus etiam occupes te cum creaturis.

Porro, mens multiplicata, divisa atque dispersa, mihi nequaquam potest adhærere, imo ne in seipsa quidem stabilis ac tranquilla consistere. Cæterum, si tamen charitate fraterna aut obedientia compulsa etiam in interiori homine fueris occupata et inquietata propter me, noli contristari. Ego enim quidquid mei causa neglexeris, cito possum resarcire et cum fœnore refundere, ut postea tanto mihi vicinius suaviusque conjungaris, quanto putabas te elongatam. Verum si ita te inveneris distractam atque elongatam a me, ut collecta ad me redire, aut elevare mentem tuam nequeas, disce quod non sola charitate pure propter me digressa sis, sed inclinatio tua propria simul te vitiaverit, aliquid quod in te latuerit te movens, quod ego aut cujus causa et occasio ego non eram. Non igitur fuisti satis circumspecta et vigil, propterea humani aliquid passa es. Verumtamen noli aliena manere, nec elongari a me, quia denuo recipiens recipiam te.

Cor
minis
quo s
per ver
debeat.

Versetur itaque cor tuum semper in piis desideriis, ut minimum tempus non prætereat, quo me sagittis desideriorum tuorum ignitis non vulneres. Scio, filia, nihil a me frustra potes desiderare. Si me desideras, me invenies; qui si me etiam subtraxero, aut ad tempus dissimulavero, tui causa et in bonum tuum id facio. Neque enim possum me non communicare petentibus. Ego desideria tua excito, ego cordi tuo inspiro, ego etiam exaudiam. Nam et si ad mortem usque tuam mea dispensatione ageretur, ut inexaudita manerent, impossibile tamen est orationem piam me penitus non exaudire, sed tunc centuplo reddam. Tunc senties me pro uno mille retribuentem, tunc exauditam te invenies quando jam non potes iterum amittere. Inter omnia autem quæ petis hoc unum præcipuumque sit ut me habeas. Quid enim magis pium, quid magis mihi gloriosum, quam super omnia et præ omnibus desiderare me? Ora igitur semper pro nuda, sola, pura, castissima, perfectissima, intensissima fidelissimaque charitate, qua tu omnisque creatura rationalis perpetuo inavertibiliterque mihi inhæreat.

Ora
pie ut
us sem
exaudi

CANON TRIGESIMUS NONUS.

Nuditas interna quænam necessaria : vitæ Christi uti anima se conformet : quas item solas imagines assumere debeat : vitæ abstractæ quæ necessaria sint.

Si me vis, o anima, totum obtinere, necesse est totam te relinquas, totam exeas. Oportet resignes te ad extremam paupertatem et carentiam omnis commodi solatiique temporalis, pro summo bono obti-

nendo. Itaque confortare et consolare, quod sis privata consolatione humana, quod omni etiam humana amicitia, favore atque subsidio careas. Vide quomodo miles strenuus, amicos, patriam, uxorem, filios, omnem denique tranquillitatem, requiem ac commoditatem suam posthabens, relinquit, et laboribus, itineribus, vigiliis, ærumnis periculisque vitam suam peregrinus exponit, ut divitias honoresque conquirat. Hoc modo te quoque oportet omnia relinquere, exspoliari, pauperem fieri, atque nudari ab omni solatio, ab omni creatura, ut præter me nihil tibi remaneat, in quo tu quiescas, aut quod te possideat. Ad hæc creaturarum quoque formas, imagines atque memorias rerum a te excludere oportet, et mentem tuam ab his enudare, et mei solius imaginem ubicumque fueris, tam sola quam inter homines, tecum circumferre.

Nuditas interna quænam necessaria.

Proinde sive comedas sive bibas, dormias aut loquaris, me semper inspice tanquam speculum et perfectissimum exemplar vitæ tuæ, ut vitam tuam quoque constituas ac transformes secundum virtutes et mores vitæ meæ. Si comedis, omnes morsus in vulnera mea intinge. Si bibis, ex vulneribus meis calidum sanguinem, charitatem spirantem sume. Si loquaris, me aspice verba tua audientem, et cave ne mihi non placentia, et ne mihi difformiter loquaris. Si taces, audi me tibi loquentem, et vigil scrutare quæ sit voluntas mea beneplacens et perfecta. Si dormis, super cor tuum me reclina, vulneri Cordis mei os tuum applicans, et spiritu tuo gratiam meam in te trahens, atque respirando cordis tui medullas in me refundens.

Conformare se illi debeat anima vitæ Christi.

Rom. II, 2.

Itaque ubicumque fueris, teipsam rege et ordina secundum exemplar nobilissimum atque perfectissimum quod in me vides ; inspiciens ac imitari gestiens verecundiam profundissimamque humilitatem meam, blandissimam mansuetudinem, tranquillissimam mititatem, fortissimam patientiam, purissimam castitatem, liberalissimam pietatem, fidelissimam providentiam, compassionem misericordissimam, et ferventissimam amplissimamque charitatem. Hanc imaginem tibi imprime, illa mentem tuam imple, et imagines aliarum rerum omnes per hanc a mente tua exclude. Nolo enim te sine omni esse imagine, nec ante tempus altius te volare, sed hic interim in humanitatis Passionisque meæ imagine quiesce, donec ego te proveham ubi careas nuderisque ab omni forma et imagine, ab omni exercitio et actione, a teipsa deficiens in silentio et quiete.

Imaginem quamnam anima sibi imprimere debeat.

Itaque semper interim præsentiam meam et quomodo ego abditissima quæque tua et intima secreta tua videns penetro, cogita ; nec solum cogites, sed discas etiam sentire præsentiam meam, qua te semper video, semper inspicio semperque penitissime te et omnia tua cognosco. Disce, inquam, in teipsa sentire, quam sim incircumscriptum, æternum, immensum, incomprehensibile incommutabileque lumen ; quam sim totus amabilis, totus desiderabilis, sincerus, et quovis minimo malo aut defectu impermixtus ; item quam sim totus bonus, in quo nihil possit non amari aut non placere, totus fidelissimus, totus misericordissimus, meiipsius largissime communicativus ; quam sim denique omnibus benevolentibus, omnibus amantibus, in me sperantibus amator constantissimus ac fidelissimus, consolator suavissimus, protector potentissimus, ditissimus copiosissimusque remunerator ; super omnia desiderata reficiens, nec fastidium provocans, sed omnia desideria satians, satiandoque desideria accendens.

Anima ut Deum in se sentiat.

Hæc imago impleat mentem tuam, unde quidquid phantasmatum aliorum inciderit, mox ut occurrit, a te proscribas, omnibus negans assensum. Vide illa ne intra te recipias, sed mihi soli interna solitudine, interno silentio, interna pace tranquilla vaces ; me indesinenter præstolans exspectabunda, quid te agere velim, quid pati, imo et quid in te velim agere, quid tecum, ut in omnibus mihi acquiescas, me sequaris, me sustineas. Adeo autem esse debes

a teipsa exuta, hoc est, ab amore et inclinatione propria erga teipsam, ut animam tuam rationalem atque intellectualem quasi jam alienam aut separatam corpore, nihil moveat, an homo suus exterior atque sensibilis laudetur, an vituperetur, patiatur an consoletur, sed a longe illum respiciat, ad me suspensa mihique unita. Pro hac autem abstractione obtinenda (quod supra monui) necessarium est ut ante super teipsam vigiles, summopereque te observes, quo discernere deprehendereque confestim queas, quid in intimis tuis lateat, quid te moveat, quid trahat, quid alliciat, quid te occupet, quid fatiget, quid sollicitet, quid inclinet, quid denique ames aut intendas, an ipsa tu sis, an creatura alia, an ego. Ea propter quidquid hujusmodi aliquid quod ego non sum, aut cujus ego causa non sum, deprehenderis, mox ejicias oportet : hujus enim es quod te possidet. Ego vero nolo cum socio amari, sed solus in te quiescere cupio. Atque ideo nisi me solum quæsieris, nunquam perfecte invenies.

Vitæ abstractæ quænam necessaria sint.

Omnes igitur creaturæ a te recedant, nullum medium in te sinas, nullum impedimentum, nulla maneat dissimilitudo, ut præter solum merum necessariumque sui usum omnis creatura a te proscribatur, nulla intus in corde tuo locum sibi vindicet, nulla cor tuum occupet, ut nudam liberamque te mihi serves, et ad omnem voluntatem meam te mihi relinquas.

Cæterum, quidquid tibi acciderit, satis est ut accidisse senseris. Amplius te cum illo non occupes, nec sinas in te illud morari aut sui speciem memoriamve relinquere ; sed projice in me, et mihi tui omnemque curam committe, omnem multiplicitatem ac mutabilitatem prætergredere ac transvola, et nusquam præterquam in me solo subsiste. Itaque me solum et in omnibus unum quære longanimiterque, dum inveneris; denuoque ac iterum, dum inveneris, præstolare plena fide, super mea bonitate ac sapientissima benevolentissimaque providentia innitens. Ubi si moram fecero, exspecta quia veniens veniam. *Hab.* II, 3.

Hoc modo, o anima, desideriis propriis omnibus exuta, ab omni amore ac delectatione creaturarum libera, ab imaginibus et phantasmatibus aliena, in simplicitate ac nuditate cordis perfecta mihi inhæreas, teque mihi abs te possidendam offeras et relinquas : stesque mecum in illo nunc æternitatis, ubi nec præteritum, nec est futurum. Ad illud nunc modo semper aspira, omnia et teipsam quoque, hoc est, corpus tuum et sensualitatem tuam, in isto nunc æternitatis respiciens, mortifica, abnega et relinque. Quasi enim ab iis separata aut extra mundum esses, omnia quæ in mundo sunt, a longe, ac veluti abs te relicta, atque jam tibi aliena, intuere. Cogita te solam esse mecum, et me tecum, et quasi nulla tecum alia creatura foret. Quidquid præter me aliud sentis, nihil æstima, quia revera et extra me nihil est. Pari modo nulla tibi creatura nocebit, modo phantasias, imaginationes, rerumque sive curas sive affectiones intra te non receperis.

Simplex et nuda ut anima fiat.

Nunc æternitatis quæ sit.

EPILOGUS.

CANON QUADRAGESIMUS.

Uti anima fidelis in prædictis institutionibus sese in dies exercere, easque velut speculum ob oculos interiores jugiter constituere debeat.

Hæc tibi trado perinde ac filiæ atque sponsæ meæ, o anima, veluti regulam ad exuendum veterem hominem te instituentem, quibus posthac in novitate spiritus ambulans, in dies ad perfectiora te extendas. Itaque sæpius hæc relegendo, quoties aliquid minus te offenderis observasse, toties fervore resuscitato propositum renova. Porro quamvis hæc legenda tibi tradam, cupio tamen nihilominus ut cordis tui aures meæ semper pateant inspirationi, quo eadem a me et intus audias, et foris

Rom. VI, 6.

Philipp. III, 13.

legas. Propterea autem inspirationes meas scriptas ob oculos tibi poni volo, quoniam vanis plerumque amicorum et litteris et nuntiis oblectaris, quæ cordi tuo nihil præter distractionem, inquietudinem, insipiditatem atque obscuritatem afferunt. Quibus posthabitis, ne salutaria quæ legas tibi ex me desint, hæc tibi legenda trado : quorum contemplatione, meique amore reliqua omnia, quæ animam tuam adulterare nituntur, contemnas. Tanto autem hæc mea institutio tibi debet esse acceptior, quanto ego qui hanc inspiro Sponsus tuus, o anima, esse debeo dilectior ; quippe qui non tantum dilectus, sed dilectissimus, desideratissimus atque præ omnibus placere debeo. Tanto etiam abs te hæc observari fidelius volo, quanto ea quæ hic traduntur a me, non carnale mundanumve cor, sed spirituale ac mihi devotum oblectant.

Quandoquidem non lenocinio aut nugacitate verborum hæc aures tantum mulcent, sed animum amantem pascunt veritate. Reliquum est ut tu semper vigiles. *Ego sto ad ostium tuum et pulso. Aperi mihi cor tuum, soror mea, sponsa. Præbe cor tuum mihi,* et me solum desidera, quandoquidem ego cupio te. Non potes autem recipere me quamdiu aliud amas præterquam me. Non potes habere me, quamdiu aliud extra me habes in te. Non potes sentire me, quamdiu possides te. Exi igitur et relinque te, ut ego te, et tu solum possideas me. Tempus hoc breve est, quod vero sequitur, sine tempore, sine fine, æternum est. Tu igitur, iterum moneo, vigila ut me Sponsum, o anima, o filia, o sponsa, habeas, et germane te mihi sponsam dignam exhibeas. Itaque me Redemptorem tuum ac Dominum tuum ama, me cogita, teipsam attende, te considera, mihi adhære, mecumque persevera. Jam in me vive felix et vale.

Apoc. III, 20. *Cant.* V, 2. *Prov.* XXIII, 26.

LIBER SECUNDUS

ALLOQUIORUM

JESU CHRISTI SPONSI CŒLESTIS

AD QUAMVIS ANIMAM SIBI FIDELEM AC DEVOTAM

IN QUINQUE PARTES DIVISUS
JUXTA PRÆCIPUÆ MATERIÆ DIVERSITATEM.

PARS PRIMA

UTI ANIMA DEO DEVOTA CHRISTI JESU VITÆ PASSIONIBUSQUE DEBEAT CONFORMARI.

PRÆFATIUNCULA.

QUOTIESCUMQUE in mentem tibi subierit, virgo Deo devota, quod ex honestissima parentum domo, quod ex fratrum ac sororum turba primogenitam non quivis comes, non princeps aut rex, non denique mortalium nobilissimus, sed cœli terræque Imperator optimus maximus Jesus Christus in sponsam sibi adsciverit, eo debes vehementiori gaudio capi, quanto spiritus carni, mundo cœlum, Christus cuivis homuncioni est anteferendus. Itaque nubant aliæ virgines mortalibus, nubant perituris, nubant infirmitate senioque conficiendis, eligant sibi maritos, cum quibus suas quotidie lugeant ærumnas; tu gaude quod immortali, quod potentissimo, quod maxime nobili, quod denique amabili semperque felici, cum quo et ipsa felix immortalisque victura es, conjuncta sis Sponso, cujus thorus immaculatus, cujus conjunctio integritas, cujus amplexus charitas, cujus deliciæ castæ, cujus fructus vita est beata. Ad has nuptias aut desponsationem tui potius invitatus, cum nihil auri, nihil gemmarum (quod in aliis assolet nuptiis) offerri queat; cum præterea nihil fastuosum, nihil e mundo nobile isthic acceptum sit, quippe quæ hæc, atque adeo ipsum regnum mundi ac omnem seculi ornatum pro Christi hodie Sponsi ac Domini

tui amore contempseris, spirituale hoc munusculum jam pridem manibus nostris enatum, tuæ integritati dedico. Et ne ab re quidem. Siquidem ex hoc edisces quomodo Christo Sponso tuo, eodem ipso te crudiente, debeas placere ac conformari. Patrem tuum dominum doctorem, virum integritate ac eruditione singularem, simulque Congregationem illam sanctam, in qua sub Domina admodum venerabili Christo ancillaris, ex me jubeas salvere. Vale.

CANON PRIMUS.

De sui abnegatione cruceque varia patienter sufferenda.

Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur. Luc. IX, 23.

Abnegatio sui quænam includat.

Hæc olim et verbo et exemplo, o anima (cui ut pater filiæ, imo ut sponsus sponsæ nunc intus loquor quæ velim), significavi. Si igitur me amas, si me desideras, si post me et ad me venire cupis, abneges te primum necesse est, in nulla re temetipsam, hoc est, consolationem, requiem, commodum, honorem, utilitatem, voluntatemque tuam, sed gloriam ac beneplacitum meum solum quærens; siquidem abnegatio hæc tuiipsius proprietatem excludit omnem. Hæc facit ut non sequaris, non habeas, nec habere aut sentire velis proprium amorem, proprium velle, proprium videre ac sentire; sed meum duntaxat beneplacitum investigans, eligens ac sequens, ubi in ipso me habeas omnia. Itaque temetipsa exuta, esto quasi sine te, aut extra te, utpote tuiipsius oblita, ac plane tibi mortua.

At vero in me sola vivas, mecum idem volens ac sentiens. Huc igitur anniti debet mens tua, nec quiescere unquam donec obtineas. Contendenti pro hoc obtinendo scopo, occurret tibi crux varia et multiformis, sub qua patienter te oportet humilies, et tristissima quæque perinde ac læta sponte æquanimiterque feras, mea interim gradiendo observans vestigia, hoc est, mores, verba actusque et virtutes, quibus tibi factus sum via, veritas et vita. Hæc igitur animo tuo firmiter sint infixa, hoc juge sit tibi statutum propositum, teipsam funditus abnegare, aut citra electionem propriam hujus aut alterius, ad beneplacitum meum duntaxat servire; crucem quoque, id est, tribulationem atque adversitatem quamcumque, si quam super te venire permisero, ex manu mea hilariter amplecti, et ita sub cruce vitæ ac Passionis meæ vestigia imitari.

Crux varia quo animo ferenda sit.

Joann. XIV, 6.

CANON SECUNDUS.

De meditatione dominicæ Passionis. Proficere volenti quam sit necessaria vitæ Passionisque Christi meditatio ac imitatio: meditationis item modus quis omnium sit fructuosissimus.

Ad hæc confortata ut semper ad potiora progrediaris, jugi meditatione versari debes circa beneficia, præsertim humanitatis meæ, videlicet ut redemptionis meæ opus contemplando, quanti te fecerim, quantum te amaverim, quanta tibi contulerim, quanta denique et quomodo pro te passus sim, diligenter expendas. Nam si illuminari, si mihi conjungi, si a me inflammari, si denique conformari mihi volueris, mea vita ac Passio assidue a te est meditanda; eoque cogitatio tua perducenda, ut amorosis ac compassivis oculis semper et ubique me crucifixum intuearis, trajiciendo vitæ meæ in te imaginem et sanctitatem, hoc est, contemplando in me faciem meam benignam ac nimis amabilem, mores honestissimos, gestus mites, verba ignita, suavia ac neminem lædentia; virtutum quoque integritatem, actuum maturitatem

Uniri Deo cupienti quæ facienda sint

ac pœnarum acerbitatem, patientiæ denique mansuetudinem et ferventissimam charitatem. Hæc, inquam, et id genus reliqua contemplari debes cum æstuanti desiderio me imitandi. Ad hæc indeficienti studio flagites, ut mihi te conformare, atque interiori homini tuo meam digner imaginem imprimere, teque in me transformare ; et hoc ex abundantia gratiæ meæ, quæ recalcitranti naturæ tuæ vim etiam inferat, ipsam dirigens et impellens, arcens et retrahens juxta beneplacitum meum, ad gloriam meam sempiternam, donec ipse in te reformer.

Meditatio Passionis Christi quænam exigat.

Debet autem meditatio hæc non perfunctorie agi, præsertim ubi temporis locique non defuerit opportunitas, sed conari debes etiam ut in te excitentur erga me amor se diffundens, compassio liquefaciens et desiderium imitandi gestiens. Quod si meditanti compassionis defuerint lacrymæ, condolendi studium muta in affectum gratias agendi, et exulta quod adeo te dignatus sim, pro quo tam multa tamque horrenda voluerim pati, puta Deus pro limo, pro ingrato immensus. Verum si ne hoc quidem potes efficere, sterilitate cor tuum penitus obsidente, nihilominus Passionem meam duro licet et arido corde pertracta. Et hoc ipsum meditandi studium atque laborem tuum quamlibet sterilem, mihi tamen acceptum, in laudem et gratiarum actionem sacrifica. Sæpenumero fit ut magis mihi placeat laboris studiique vestri assiduitas, qua pro virtute certatis, quam virtutis suavitas quam sentitis.

Porro in ipsa meditatione diligenter considera eum qui pro te patitur, et animo expende quomodo non solum homo sum innocentissimus, purissimus, nobilissimus atque sanctissimus, verum etiam omni creatura excellentior, Deus optimus, maximus, immensus, infinitus, omnipotens ; qui verbo omnia ex nihilo creavi, iterumque unico nutu eadem omnia destruere, in nihilumque convertere possem : qui nutu solo guberno universa, omnia intelligens, omnia portans, ex quo omnia et sine quo nihil. Qui cum sim tantus, summeque essentialiter atque adeo natura bonus, pro te tamen tam vili tamque ingrata creatura mea, quæ coram me nihil es et inane : pro te, inquam, me humiliavi, passus sum, crucifigi volui ac mori, idque amantissima ac desideratissima voluntate ; proh pudor ! quid superbis, terra et pulvis ? Quid erigis te, luto et pulvere fœdior, quæ Creatori tuo ingrata et contumeliosissima, gloriam appetis et requiem, quando ipse interim propter te patior, despicior et conculcor ? Vide igitur quæ sis tu, et attende quis ego, qui pro te patior tam indigna, et averte quam aere et terra ipsa es indigna, quæ non compateris, non redamas, sed indesinenter tuum contemnis et offendis fidelissimum amantissimumque Redemptorem, ambulans non solum coram me, sed etiam contra me erecta cervice, irreverenter et inobedienter.

Eccli. x, 9.

CANON TERTIUS.

Passionem Domini trifariam posse meditari.

Quænam pro nobis Christus sit passus.

Sciendum tamen, o filia, Passionem meam trifariam posse cogitari. Primo, ut in me Passionem ipsam consideres, id est, ea quæ patiebar quasi jam patiar, videlicet meam paupertatem, inediam, famem, frigus, æstum, laborem, fatigationem, persecutiones, probra, convitia, dolores, vulnera, sputa, flagella, tristitias, contemptus, crucem ac mortem, et hoc ad emolliendum cor tuum, et compatiendo fidelissimo amatori, qui pro te et propter te, id est, in utilitatem tuam patior. Alio modo consideres in me vivendi ac patiendi modum, hoc est, quomodo patior, videlicet, humilitatem, patientiam, mansuetudinem, innocentiam et charitatem, idque ad imitandum me. Tertio, causam propter quam patior, hoc est, charitatem meam nimiam qua dilexi te, et lavi te in sanguine meo ; siquidem vulneratus propter iniquitates tuas et attritus sum propter sce-

Quomodo pro nobis Christus sit passus.

Christus quare pro nobis sit passus.

Eph. II, 4. *Apoc.* I, 5. *Is.* LIII, 5.

Hebr. I, 3.

Joann.

lera tua, ut meo te livore sanarem. Posuit enim Pater super me, et ipse ultro supra me accepi omnium iniquitates, ut quæ non rapueram exsolverem, et pro te ipse dolerem, tibique per mortem meam vitam æternam ac hæreditatem compararem cœlestem, ut tanta charitate excitata, tanta fidelitate permota, me redamares.

Psalm. LXVIII, 5.

Charitas Christi erga nos quanta.

Hinc igitur quanta erga te mea sit charitas animadverte, quod in mortem pro te acerbissimam ignominiosissimamque meipsum tradidi, quod cum sceleratis et veluti inter sceleratos insignior reputatus sum, postquam triginta tribus jam annis pro te pœnis, laboribus ac doloribus fatigatus, et circa finem cruciatibus cum variis tum horrendis tortus, vulneratus totoque corpore laniatus, ne unam quidem sanguinis guttam, quam pro te non effunderem, meo in corpore retinui, nec locum partemve ullam in toto corpore servavi liberum, quietum aut a dolore alienum, ut totum me et usque ad mortem pro te impenderem, totum me tibi donarem. O cor durum et ingratum, si bestiolam tui causa cerneres affligi, si vermiculum pro te pati, quid animi haberes? Modo Dominum tuum, Creatorem tuum, Deum tuum, unicum bonum tuum, a quo es, sine quo nihil es, et per quem subsistis, vides pro te duris cruciatibus conscindi, vides Cor meum præ amore et dolore rumpi, vides denique lancea illud, quo tibi ingrediendi fieret copia, aperiri; vides postremo, ne quid mihi pro salute tua non impensum retinerem, illud sanguine et aqua post mortem evacuari, et nulla compassione, nullo amore moveberis? Addo jam, quod ad patiendum desiderans, et ardentissima charitate æstuans, pro te me obtuli, adeo ut nemo sit mortalium, qui vitæ suæ tam sit cupidus tenaxque amator, quam desiderabunde hilariterque meam ipse propter te posui, ut a peccatis, quibus tu obnoxia æternam commerueras pœnam, mea te morte liberarem. Proinde mirum valde videri potest, quomodo intima animæ tuæ non vulneret penetretque gladius compassionis, aut quomodo tantam erga te charitatem considerans, præ amore a teipsa non deficias, aut quomodo non dilectione juxta ac compassione tota liquefacta solvaris.

Joann. XIX, 34.

CANON QUARTUS.

Fructus quinam ex meditatione Passionis Christi consurgant.

Passio Christi ut sit liber vitæ.

Hæc, filia, continue meditare. Nam hujusmodi Passionis meæ meditatio quantos animæ pariat fructus, nemini plene hactenus est cognitum; quippe quæ liber est vitæ, cui nihil, quod ad animæ pertinet eruditionem, deest. Quare si omnes etiam tibi libri, si magistri omnes defuerint et doctores, cura ne hic tibi liber quoque desit. Unde cum didiceris omnia, virtutem etiam haurias inde eadem perficiendi. Hæc ad divinam sapientiam et universæ salutis vestræ divitias via est absolutissima, et maxime tuta, nec minus etiam compendiosa. Siquidem in prosperis deprimit, erigitque id adversis, adeo ut nec fausta attollant, nec adversa dejiciant. Ubique hominem (utpote qui intra se meam habet imaginem) temperat atque circa ea, quæ alioquin animus aut horret aut amat nimium, componit; et quasi in lance virtutum statuens, inter dubios variosque rerum eventus æqualem immutabilemque servat. Quid enim tam horrendum, aut quid pro mei amore non subeundum, si amara horrendaque in mentem veniant, quæ pro te ultro Deus homo pertuli? Atque e diverso, quid tam desideratum, quid tam potest esse jucundum, a quo, si ita mea poscat voluntas, ut contineas, mea ipsius Passio considerata non facile animum revocet? Beata igitur ac vere beata fueris, si in tuis oculis viva semper mei versetur imago, simul quidem nunc terrens, nunc erudiens, hic vetans, ibi alliciens. Unde fiet ut absque magno negotio peccata in te corrigantur, vitia curentur, ædificentur virtutes, crescant merita, mea augeantur

dona, totusque homo tuus interior in me transformetur.

Ad hæc alia utilitas non inferior, quod cum mors mea redemptio tui tuaque sit satisfactio, hanc meditando semper tibi potes applicare, atque omni tempore hujus intra te fructum recipere. Quod quam sit tibi necessarium quamque utile, vel inde liquet, quod sicut te omni pene momento peccare compertissimum est, ita etiam certissimum ne minimum quidem delictum manere impunitum. Cum vero constet nulla prorsus vel parva quempiam posse iniquitate per se expiari, graviusque delinquentem acerbior maneat pœna, quanto putas tempore illorum durabit purgatorium, tametsi in fine vitæ venia obtenta, infernum evaserint, qui grandibus innumerisque peccatis onerati,ad purgatorium ignem delictorum molestissimam sarcinam hanc secum deferunt adhuc purgandi ? Heu,quando illius expiatio consummatur, qui ad locum rigoris atque justitiæ vadit purgandus ? Quando ærumnæ et miseriæ ejus terminabuntur, quando jam tempus miserendi defecit? Nonne satius foret prudenti nunc uti consilio, quamdiu loco et tempore estis ubi mea circa vos adhuc miseratio coruscat, ad expiationis vestræ thesaurum, id est, ad me accedere, indeque haurire quo debita solvantur omnia ?

Passio Christi ut est thesaurus.

Thesaurus hic mors et Passio mea est, quam jugi recordatione tuam potes facere, atque plena fide in satisfactionem omnium debitorum tuorum pro te mihi offerre, idque haudquaquam inaniter, si tamen in te a peccatis perfecta fuerit aversio, et nihilo secius indeficiens studium vitæ correctioris. Posses namque adeo vehementer de offensione mei dolere, adeoque humiliter de te sentire, cognoscendo aliud remedii tibi nihil superesse quam in Passione mea; posses etiam adeo ferventer pro reconciliatione, gratia atque amicitia mea instare, adeoque ab omni te peccato avertere, cupiendo meam injuriam omnem in te ulcisci, et ab omni deinceps offensione abstinere, ut uno hic momento, uno gemitu deleas, pro quo mille annis in purgatorio fuisses crucianda.

Purgatorias pœnas quomodo hic solvamus.

CANON QUINTUS.

Moriturus ut ex Passione Christi sua debita solvere seseque ad mortem præparare, vulnera item Christi animæ suæ vehementer imprimere, secureque mori uti debeat quisque.

Omni igitur tempore, potissime circa extrema vitæ, quando jam rationis faciendæ instat exactor, nec est unde satisfacias,ad hanc misericordiæ et miserationum mearum arcam recurre, ut debita tua cuncta inde solvendo secura moriaris. Quapropter quando jam emigrandi accedit hora,utere hoc consilio : sumptis devote Sacramentis huic tempori congruis, quibus gratiam meam applicare hominibus statui, admove Passionis meæ, id est crucifixi, imaginem corporeis, si ad manum fuerit, aut cordis oculis contuendam. Hanc amplectere, deosculare, totumque interiorem hominem in mea rosea sanguinolentaque vulnera imprime, orans ut immensitate miserationum mearum ac sanguine te meo roseo a cunctis iniquitatibus lavem et mundem. Dic, quia meam divinam bonitatem sic decet, ut misericordia mea clarior copiosiorque in magna (ut tu es) peccatrice manifestetur, nihil sordidum, nihil non mea virtute expiatum relinquam. Freta itaque hac benignitate mea, freta mea promissione, quam nihil in meo nomine petitum pollicitus sum non exaudiri, plena fide integraque fiducia projice te in me, qui te non possum abjicere, desiderans ut tecum quemadmodum ipse voluero, faciam in tempore et æternitate,idque ad gloriam meam sempiternam.

Moriturus quæ agere debeat.

Vulnera Christi quomodo animæ imprimenda tempore mortis.

Si hoc modo vulneribus meis immersa, totam te in Cor meum projeceris, si totam resignaveris, si meæ innixa providentiæ et benignitati, totam te, inquam, mihi commiseris atque reliqueris, qui fidelissimus atque perpetuus amator tui sum, se-

Morientum quomodo secure.

cura morere ; neque enim habeo, qui me tibi negem. Secura igitur ad me non aliter ac ad piissimum patrem egredere, non tanquam carceri mancipanda, aut longo post tempore castiganda, sed inter suavissimos meos amplexus fovenda, ac a me neutiquam separanda. Cæterum ne ad hanc gratiam, quæ vere singularis est et paucis datur morituris, frustra aspires, cura nihilominus, dum vivis, a peccatis mundari, et divinum meum beneplacitum pro virili in omnibus obedienter amplecti, ut in morte quoque hac gratia digna inveniaris. Et hæc, filia, dicta pro morituris sufficiant. Ad fructus alios quos dicere cœperam redeundum est.

CANON SEXTUS.

Crux quæ quomodove sit cuique quotidie portanda : usus creaturarum quomodo sumendus : sensualitatique quomodo moriendum.

Itaque inter varios fructus, qui ex Passionis meæ meditatione colliguntur, non infimus est, virtutes, actus passionesque meas contemplari, ut humili, pio ac ferventi desiderio accendaris ad imitandum. Neque magis grata mihi esse potes, neque compati sanctius, quam ut fortiter te abnegando, meque humiliter imitando, studeas mihi conformari opere ac veritate. Humiliare igitur sub potenti manu mea, et crucem, undecumque tibi adveniat, incunctanter amplectere. Neque tuum est percontari aut discutere, unde tibi crux eveniat, et neque hanc neque illam, quam ferre malis, eligere; sed quamcumque super te senseris imponi, tanquam e manibus meis, et jusso meo tibi impositam æquanimiter ferre disce; quandoquidem nihil tua interesse debet, quid aut a quo, sed cujus amore tibi patiendum sit. Quapropter si nemo etiam tibi crucem imponat, pro meo tamen beneplacito, qui tui amore Crucem portans jubeo te me sequi, adeo tibi desiderata hæc esse debet, ut absque cruce te nunquam patiaris immunem. Unde si nemo tibi crucem imponat, tu ipsa super te crucem sumas. Porro hæc crux abnegatio debet esse tuiipsius sensuumque tuorum mortificatio, quos freno stringas disciplinæ, et nequaquam, quo natura aut consuetudo inclinat vitiosa, licentiam illis sinas.

I. *Petr.* v, 6.

Cruxq tidie pe tanda qu nam sit.

Principio igitur, ut mundo prorsus alienam, mihi vero familiarem te facias, præter nudum, simplicem necessariumque usum rerum temporalium, amore ac cupiditate omni te studeas abdicare : super his neque, si accesserint, gaudens; neque, si a te fugerint, dolens. Porro usus creaturarum sobrius sit, tamque necessarius quam quo carere nequeas. Alia vero aut omnino non habeas, aut quasi non habens habeas. Oculis, auribus cæterisque omnibus sensibus ac membris tuis invigila et cohibe, ne licenter noxiis inutilibusve pateant, ne curiositatem aut sui oblectationem quærant, ne denique ad inania, superflua otiosaque se effundant ; et postremo ne contra molesta pro Dei amore aut proximi utilitate subeunda fugiant aut se subducant.

Creat rarum us quomo assumen dus.

Sensib cunctis custodia quanta s adhibenc

Observa igitur ne quæcumque delectant audire, loqui, gustare, tangere aut quovis modo sentire, præsertim oblectandi gratia, consentias ; sed quæcumque ad necessitatem pertinent corporis vel animæ, intentio casta ad meam gloriam dirigat, ut nusquam hæreas, nusquam præterquam in me Deo tuo quiescas. Hoc modo vim tibi inferendo crucifiges ipsa membra tua, et sensuum morieris delectationibus, vitiis, concupiscentiis inclinationibusque tuis pravis. Quamprimum itaque inordinatam in te concupiscentiam affectionemve senseris titillantem, puta ad videndum, loquendum, gustandum aut aliquid commodi gloriæve obtinendum, illico te mecum crucifigendam cogita, delectationem atque desiderii hujus consolationem tibi negando. Hæc enim est crux tua, ut desideriis sensualitatis ac propriæ quæsitionis reluctando, omnia, in quibus mei honor aut animarum lucrum non quæritur, tibi interdicas. Sic faciendo,

Sensut desiderii quomod morien dum.

et meam crucem portas, et meos dolores ac vulnera mihi permulces. Neque enim patienti mihi uberiores gratias agere, neque doloribus meis aliter vicem potes rependere, quam ut pro mei amore abneges temetipsam, molesta ac contraria hilariter subeundo, et mollia oblectantiaque contemnendo.

CANON SEPTIMUS.

Christus Cruci affixus quomodo sit contemplandus et imitandus : mori seculo uti contingat : via Crucis ut sit sola via ad vitam.

Crucifixus Christus quomodo contemplandus.

Aspice igitur nunc oculis fidei et devotionis me fidelissimum amatorem et Redemptorem tuum, medium inter latrones in Cruce distentum, pugnis et flagellis cæsum, spinis coronatum, sputo ac sanguine oblitum, lividum toto corpore ac vulneratum, tribus clavis affixum, a meis inter persequentium ac crudelissimorum hostium manus derelictum ; inter amarissimos cruciatus non solum dulcedine, consolatione, ope ac refrigerio omni destitutum,sed etiam tristitia, amaritudine atque pressura intus, et extra contumeliis, maledictis et opprobriis saturatum, velut agnum innocentem qui portatur ad victimam mansuetissimo Corde tacentem ; et exaggeratis ad summum pœnis, inter suspiria, gemitus ac lacrymas pendentem, hiantibus vulneribus, fluentibus rivis sanguineis, solutis membrorum compagibus, distractis nervis, pallida facie ; inter minaces et horribiles exprobrantium hostium vultus morientem, atque cruciatu ineffabili, rupto Corde ac clamore valido expirantem, ut me pro te darem in pretium, in exemplum et in præmium. Tu igitur ut cruciformis mihi sit vita tua, quando impetus surgit concupiscentiarum, quando tentatio concutit, quando imminentium adversitatum tribulationumque instat ac viget formido ac pavor, inter spem metumque te erige, quasi in monte Oliveti mecum angustata, te mihi resigna meumque beneplacitum elige.

Jer. xi, 19.

Porro si infirmitate corporis, si necessitate servandæ charitatis, aut si Superiorum injunctione, voluntatis aut etiam devotionis propriæ expers facta,duceris velut captiva pro officii imperio ad serviendum aliorum voluntati, recole captivitatem simul ac obedientiam meam, quam inimicis quoque meis exhibui ; ut tu absque murmure meæ et Superiorum voluntati obtemperans, vadas quo te pro meo beneplacito mittit imposita aut necessitas aut infirmitas. Quæ si reprehensiones, accusationes, calumnias, insultationes, objurgationes atque insidias incideris, hominum immortificatorum importunitates infirmitatesque tolera patienter ac sine contradictione, memor verecundæ stationis meæ ante pontificem, ante præsidem et ante regem, ubi inique accusatus tacui. Ita tu quoque non respondeas exprobrantibus tibi verbum, eo præsertim tempore, quando impatientiæ aut iræ titillatio in te sentitur, aut quando verbis tuis adversarii tui non lenirentur, sed acriori potius furore accenderentur. Sic derisiones, vilipensiones, temeraria hominum judicia ac detractiones silenter mecum sustine, non reddens maledictum pro maledicto, sed in mente habens, quomodo ante tribunal ipse ad mortem innocens propter te damnatus sum.

Matth. xxvii, 57. *Luc.* xxiii,1-11.

Hebr. v, 7.

Sed et mecum tunc extra castra te educam puta exspoliandam et crucifigendam, dum omnes voluntates tuas, omnes amores tuos, et quidquid in creaturis tibi charum aut dulce esse potuit, post te cogeris relinquere. Ubi si in observantia divini beneplaciti atque in tuiipsius relictione ac resignatione extensa, in tribulationum quoque adversitatumque sufferentia crucifixa, æmulorum senseris erga te invidiam, actus et verba tua observantium et te traducentium, sustinuerisque insultantium atque improperantium linguas, bona tua calumniantium, et adeo vilem contemptibilemque æstimantium, sustine et gaude ; et po-

Crucifigi extra castra quid mystice.

Cruci quomodo quis cum Christo affigatur.

tissime si etiam mansuetudinem tuam non gratiæ aut virtuti, sed malæ conscientiæ, impotentiæ ac ignaviæ adscribant, quasi quæ respondere aut nescias, aut etiam volens neque possis neque audeas injuriam tuam ulcisci; imo injuria non sit, te contumeliis affici. In hoc, inquam, vehementius gaude, quod non solum mecum, sed etiam pro me digna habearis injurias et contumelias pati. Itaque contempta et injuriis fatigata, si perseveranter cupis mihi esse conformis, nihil horum illis imputa, sed de manu providentiæ meæ quæ te his dignam judicans, ad tuam utilitatem cuncta hæc misericorditer ordinat, accipe; ipsorum vero simplicitatem ac ignorantiam excusa, ac ne talia facientes apud me delicti habeant accusationem pro eis ora; sic omnes, quantas pateris adversitates, in me refer, et mihi conformem vitam induere stude.

Cruci affigi ab intra quid mystice.

Porro si non solum extra, sed etiam intus te presserint amaritudines et angustiæ, obsederintque ariditas et desolatio cor tuum, omni spirituali consolatione devotioneque sensibili destitutum, nequaquam ad externas te consolationes propterea effundas, nec extra me peregrina et nova quæras; sed amatoris tui, hoc est, meo exemplo te mihi resignes, videlicet teipsam deserendo, et omnem cogitatum tuum in me projiciendo, meumque beneplacitum spe firma et fiducia tranquilla exspectando.

Devotionis sensibilis subtractio quo referenda.

Porro propter subtractionem hanc sensibilis gratiæ, qua in ariditate mentis relinqueris, non est quare terrearis (hac enim præcipui mei amici probati, et fideles constantesque in sui abnegatione inventi sunt), sed esto secura; quanto in exteriori homine tribulatio fuerit vehementior, quantoque interioris hominis desertio ac pressura extiterit major, tanto eris mihi crucifixo (si tamen interea nihilominus voluntas tua mihi manserit unita) conformior atque acceptior. Proinde omnibus desideriis consolationes habendi moriaris necesse est; quia non deliciis, sed mecum amaritudine fellis te in hac vita potandam debes exspectare. De hoc poculo quanto tibi plus propinavero, tanto tu, contemptis omnibus terrenis ac visibilibus, virtutum perfectionem, gloriam meam ac beneplacitum animarumque salutem sitias. Æstima te mundo mortuam, ut exstinctis concupiscentiis, in omni re liberam, ac nusquam implicatam te serves, mihi committens universa; imo quasi de seculo hoc momento egressura, desideria et cogitationes tuas omnes transfer in me, ingrediens in latus et Cor meum apertum, ubi quasi in sepulchro abscondaris et quiescas.

Mori seculo quomodo mystice contingat.

Filia, ego sum Dominus tuus, qui sub Cruce pro te gemens extra Jerusalem ejectus sum, rosea sanguinis vestigia tibi in memoriam et pignus amoris relinquens, ut te ad mei imitationem, id est, ad Crucem tollendam invitarem; propterea omnibus dixi: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me,* ostendens non aliam viam esse ad æternam vitam atque viam Crucis. Quod post Resurrectionem quoque significare volui, *Oportebat,* inquiens, *Christum pati, et ita intrare in gloriam suam.* Atque ideo quos in hoc mundo chariores habui amicos, quos ad altiorem promovere volui gradum sanctitatis, et subinde ad majorem gloriam, hos durioribus ac pluribus hic tribulationibus afflixi; quippe cui familiarissimum est potissimis in hoc mundo amicis meis amariores propinare potiones: quandoquidem crux seu tribulatio via est arcta, sed est via nihilominus regia, quam omnes transierunt, omnes transire oportet, quicumque ad me, quicumque ad vitam pervenire beatam contendunt.

Hebr. XIII, 12.

Luc. IX 23.

Via Crucis ut sit sola via ad salutem.

Luc. XXI 26.

Via arcta quænam sit.

CANON OCTAVUS.

Crux quænam sit incipientium, quam sit illa subinde molesta, utque patienter ea ferenda sit.

Crux incipientium quæ sit.

Legisti, scio, triplicem crucem esse Sanctorum, quarum unam aut alteram nemo

fuit amicorum meorum qui non tulerit. Prima crux occurrit quando tyro meus a mundo et ab his quæ mundi sunt cœperit se ad me convertere; tunc enim variis adhuc impugnatur, allicitur atque trahitur desideriis noxiis, et peccatorum tum imagines tum delectationes se ingerunt vel nolenti. Siquidem cogitationes voluptuosæ occurrunt, quibus resistere aut potius contemnendo fugare, licet operæ pretium sit, animæ tamen infirmæ pugna hæc crux videtur esse et labor. Verumtamen si mori vultis carni et mundo mihique vivere, non solum frequens assiduave sed continua propemodum exigitur pugna, ubi nequaquam retrocedere licet, sed penetrare oportet.

Nec parum est molestum persequi quod delectat. Est igitur crux in hoc conflictu et labor; et hoc mea nonnunquam dispensatione agitur, ut non minor se continendi a vitiis inveniatur difficultas et amaritudo in homine incipiente, quam fuit olim delinquendi voluptas. At nequaquam deserendum est propositum vobis certamen, sed occurrendum potius et aspiciendum est in me, hoc est in auctorem fidei et consummatorem, qui proposito mihi gaudio, sustinui Crucem. Levandum est, o filia, cor, et orandum ut veniat auxilium tibi a Domino. Certa esto, quia tametsi pugnam atque agonem tuum aspiciens, aliquantisper quasi dissimulavero, non deseram te in tempore opportuno; sed cum clamaveris ad me, exaudiam, et cum invocaveris, dicam : adsum, faciamque ut assiduitate pugnandi, calcatis tandem vitiis, crux hæc tua vertatur tibi in gaudium.

Hebr. XII, 1, 2.

Psalm. XC, 15.

CANON NONUS.

Crux proficientium, hoc est, tribulationum et afflictionum, quam sit amicis Dei aliquando gravis : cur item Deus suos electos hic multifariam afflictet.

Est deinde, filia, crux quæ a me imponitur : hanc intelligere debes adversitatem quamcumque tam externam quam internam, quæ molestius vos torquet, quo non cognoscitis, aut non attenditis eum qui hanc vobis imposuit. Nam in corde repugnantes, murmuratis adversus proximos vestros, quidquid patimini illis imputando, cum revera ipsa immortificata voluntas vestra, amorque vestri proprius torqueant vos; ad cujus exstinctionem, simulque ut superbia et duritia cordis vestri contusa emolliatur, divina mea dispensatione agitur ut humiliemini adversitatibus. Hoc autem bonitatis meæ est immensæ, quod cæcutientibus vobis perditionis viam occludo, salutis aperio. O si videres, anima, meam bonitatem erga te abyssalemque dilectionem, quomodo profundissimo et investigabili sapientiæ meæ consilio super te vigilo, quærens et procurans felicitatem tuam, quia ad majora et perfectiora te semper, licet nescientem, cupio provehere, idque semper paterno amantissimoque Corde, nihilo secius dum mitto flagella, quam si gratissima tibi mitterem munera! Quare sapiens ac beata fores, si tu quoque ea dilectione de benignissima manu mea tribulationum munera susceperis, quæ ipse ego tibi donavi.

Quidnam potissimum quemque cruciet.

Quid miraris si caput dolet, si fames, sitis, frigus aut æstus corripit, si languet pectus aut stomachus, si homines derident, si fallunt amici, si damna et adversitates, egestas aut alia quævis necessitas premat, quando ne minimum quidem quod esse potest molestum tibi, citra divinam dispensationem meam ac providentiam potest occurrere; quando potius ab æterno id provisum sicque ordinatum est a me, ut hoc momento, hac mensura, ita et non aliter haberes. Nemini mandavi impie agere, nemini præcepi suam in te malitiam exercere; sed hoc ab æterno volui, ut hoc tempore tu hæc patereris. Quamobrem ex paterno amore, quippe cum pati sit tibi proficuum, non impedivi hanc adversitatem, quam impedire si vellem potuissem.

Tribulationes a quo immittantur.

Undecumque igitur tibi patiendum occurrat, etiamsi tua id negligentia admis-

sum sit, ut tribulationem aut etiam in servitio meo impedimentum spirituale incideris, quatenus ex parte tua ibi fuerit delictum, dole ac pœnite ; ac incommodi, doloris ac molestiæ quidquid comitatur aut inde nascitur, tanquam de manu mea tibi impositum accipe ; et nihilo secius pro eo quod divinum meum consilium, quo cuncta in bonum convertantur, circa te impletur, gaude et gratias age. Quare enim ea quæ creavi ita condidi putas, ut contrarietatibus singula permixta compugnarent, nisi ut adversa vobis occurrentia, vos ad me, in quo solo pax est et tranquillitas, compellerent, vobisque patientiæ fructum atque coronam fabricarent? Elementa, bestias, astra, morbos et quidquid sub sole est inspice, et invenies adversantia et sine pace universa. Ibi ergo pacem, ubi vera pax est, hoc est in me, perquire. Hic vero crucem amplectere, quam si ultro de manu patris amantissimi susceperis, etiam crux ipsa in pace te constituet. Nullus est enim artifex, qui suum opus tam accurate, tamque graphice expolire ac venustare satagit, quantum ego elimare et exornare hominem contendo, idque variis tribulationum modis, dum ad perfectum perduxero decorem, quo mihi placeat maxime.

Adversa homini cur Deus creaverit.

CANON DECIMUS.

Crucem quamnam quisque ferre, naturam suam discrete affligere, obedientiæque jugum quam libenter ferre debeat, cunctisque aliis exercitiis anteferre.

Observandum est tamen, o filia, cum dicerem cuivis crucem portandam, non ab re, nec absque consilio fuisse ut adderem, suam. Neque quamlibet crucem assumendam omnibus volui, sed eam, quam ipse pono humeris cujusque ferendam. Aliorum crux non est tua crux, nec tua aliorum. Proinde inconsulte faciunt nonnulli, cum aliorum legunt aut vident abstinentias et afflictiones ultro assumptas, aut a me data illis occasione per meam providentiam toleratas, mox nec suæ fragilitatis mensuram, nec mensuræ terminum ac modum considerantes, volunt quælibet imitari, quasi non sufficiant aut viliora sint quæ ego longe majori fœnore illis ferenda dederam. In quo quidem imbecillem naturam premunt ac opprimunt. Unde fit ut tandem nec ad hanc, quam voluntas propria intemperato fervore temereque assumpserat, nec ad illam quam providentiæ meæ gratia illis imposuerat, eorum vires sufficiant ; sed utrobique cogantur cedere, neutri queant satisfacere.

Ut quidam suam naturam inconsulte destruant.

Fit etiam, quod summopere fuerat cavendum, ut bonis cœptis bonum non possint dare finem, nec quo mea illos vocatio trahebat, utpote capitis aut virium infirmitate præpediti, possint sequi. Nullum ergo opus, nullum exercitium, nullam devotionem anteferas oportet obedientiæ, cui (sive per hominem, sive per providentiæ meæ curam ac dispensationem mea voluntas innotescat) semper auscultare, semper obtemperare, semper te debes credere. Quidquid enim ex propria voluntate, proprio amore, propria electione, proprio consilio, proprio judicio propriaque æstimatione, quantalibet alioqui præeminentia emicet, nascitur, semper minus ac vilius est illo quod ex pura abnegatione atque relictione suiipsius mihi sive agendo sive patiendo offertur.

Obedientiæ nullu vel opus vel exerc tium anteferendum.

Esto igitur prudens, filia, et prospice, si tentatio aliquando gravis super te venire permissa fuerit, si ad grande aliquid tolerandum te vocavero, vires habeas non insipienter per te exinanitas, quibus meæ satisfacere possis voluntati, vitia persequi, et pravis desideriis non acquiescere, te humiliare et ad mansuetudinem cogere ; pro austera duraque facie serenam ac tranquillam, pro contumelia benignitatem, pro malis ac persecutionibus beneficia reddere. Hæc sunt, filia, quæ in mea et meorum Sanctorum vita secure debes imitari. Quantum vero his jam dictis servire adminicularique possunt castigationum et afflictionum exercitia, tantum et non ultra

Exercit afflictiva quatenus tantum assumenda.

eadem debes admittere ; quia hæc propter illa, non illa propter hæc mihi placent. Unde et illa, quæ ab Ecclesia aut Superioribus instituta sunt, magis propterea ne obedientia quam ne afflictione careas, observanda sunt. Itaque sine ut persequantur te, torqueant te, crucifigant te alii, et quomodocumque tecum volunt agant ; tu exuta omni proprietate, per mansuetudinem sustine. Hoc erit mihi sacrificium acceptius omni propria voluntate, quamlibet ad placendum mihi se exercente. Juvenibus tamen et in quorum carne adhuc sensualitas viget, convenit et plerumque necessaria est castigatio moderata, ut tractum gratiæ meæ sequi possint. Porro a senibus et debilibus abnegationem, mortificationem ac suam relictionem exposco.

Castigatio moderata juvenibus necessaria.

CANON UNDECIMUS.

Crux omnium gravissima quæ sit : quam patienter ea portanda, ad quantam item perfectionem gloriamque eadem perducat.

Tertia deinde crux his tanto est amarior quanto interior. Per hanc crucem intelligas, filia, tentationes horribiles, quæ intus premunt et angustant animam a mundo abstractam, quæ temporali ac creaturarum consolationi penitus abrenuntiavit, et jam a me quoque veluti derelictam, sterilem atque obscuram se sentit hostium corruptionibus expositam. Nam cogitationes fœdæ, blasphemiæ, desperationes, perfidiæ, pusillanimitates, scrupulositates, timores validissimique terrores ipsam concutientes, solam ac omni auxilio destitutam invenientes obruunt. Unde quo se vertere, quo se extricare possit, imo et quomodo secum agatur, non intelligit. Hæc pressura ex multis confluens ejus adeo intima vulnerat, adeoque fatigat, ut consumptis pene ossium medullis, sensuumque ac vitæ se tandem fieri expertem formidet.

Ea propter si nihilominus nuda ac sola erga me fide constans perstet, utpote aliis omnibus spoliata, et seipsam relinquens, sub potenti manu mea se humiliet, nullamque aliunde consolationem quærens, super incude propriæ resignationis tundi a me ac fabricari se sinat, præstolans me solum, nullumque quærens liberationis effugium : si ita, inquam, sese mihi credere et relinquere audeat anima inter omnes dubietates, ignorantias, obscuritates, ariditates, pressuras, tentationes, derelictiones, quæ contra ipsam spem quoque militant, ac fiduciam omnem prorsus abrogare moliuntur, nec me deserat, sed beneplacitum meum exspectet, nascentur eidem, gratia mea clam in ea operante, bona ineffabilia. Propterea, o filia, si didiceris tunc non querulari, non discurrere corde, ac pro relevatione extravagari, sed sustinere ad finem, tacere atque me præstolari, tribulatio hæc ipsa pariet me (quod desideratissimum tibi esse debet) in anima tua.

Anima hac cruce onusta quid faciat.

At si ad alia te converteris, ea quæ requiris in te nascentur. O si scires te exire, te deserere, teque in me projicere, mihi relinquere ac credere! Filia, quidquid homo patitur, sive id sponte assumptum fuerit, sive aliunde acciderit patiendum, modo voluntarium adeo sit, ut illo mei causa nolit carere, utpote necessitate in virtutem mutata, si illam adversitatem in me retulerit, seque ad Passionis meæ honorem, et in gloriam meam cum profunda humilitate ad patiendum mihi obtulerit, magis mihi accepta est hoc modo devotio patientis quam bene operantis.

Adde præterea, quod bonæ menti major consolatio est per sui abnegationem aliquid pati quam aliquid bene operari : si tamen cætera alioquin paria sint ; quia plus adversatur naturæ passio aut calamitas toleranda, præsertim ultro non assumpta, sed aliunde adveniens, quam virtus operanda. Ibi premitur natura, spiritus vero erigitur. Quidquid autem naturæ plus adversatur, durius premit. Hinc advertis quantus sit fructus patientiæ, quam multa secum bona afferat calamitas æquani-

Abnegatio sui quam magna consolatio sit.

miter tolerata. Hæc est calix benedictionis, quo Sanctos meos omnes potavi, et omnes inde avide biberunt. Quapropter non dubites Sanctorum fuisse neminem, qui non per viam tribulationis et abnegationis ad me venerit, hoc est, qui non crucem suam post me portaverit. Quotquot enim fuerunt, aut corporis aut cordis sanguinem mei amore fuderunt, hoc est, aut externam aut internam crucem habuerunt. Quanta jam verecundia merito tibi deberet oriri, quæ non unum quidem verbum durum potes sustinere, adversitates autem horres et nimium formidas, cum tamen hæc omnia nisi ex magno amore a me tribuantur, idque solis electis meis, ut quæ mundi sunt fastidiant, et ad me conversi pacem et consolationem ex me solo exspectent.

Sine tribulatione neminem unquam salvatum.

Quid jam timere habes sub manu mea? Quis poterit tibi nocere, quamdiu me habueris patrem atque patronum? Noli igitur timere, sed abjecta omni pusillanimitate, gratias agendo quidquid tibi evenerit de manu mea accipe, et quamdiu libet, ad patienter sustinendum te mihi præbe. Per adversitates enim ego servis meis occulta mea dona præbeo. In adversitate me plures inveniunt quam in prosperitate. Propterea quidquid ab hominibus tibi fiat, aut quis te despiciat, quisve molestia premat seu contumelia, noli pensare, sed hoc provide, ne remordeas, ne remurmures, ne ultionem cogites, ne denique injuriam tibi fieri putes, imo ne homines quidem sed me cogites, me attende præsentem qui hæc facio. Meditare quomodo omnia ac singula quæ tibi eveniunt ad laudem meam convertas, et quomodo ex quolibet boni aliquid exhaurias. Ea enim propter ego hæc tibi misi, filia, quemadmodum male agere et prosperitate gaudere, damnationis futuræ est argumentum, ita bona agere et mala pati, salutis est indicium.

In adversitatibus Deum inveniri.

Porro perfectissimum est omni consolatione, hoc est, tam humana quam divina, esse destitutum, et interim patientia, longanimitate atque plena sui relictione seipsum mihi subjicere. Qui ejusmodi sunt, et mihi fideles adhærent, quamvis nullam devotionem, nullum amorem habeant sensibilem, quamvis arido, sicco, compresso obscuroque corde omnia faciant, tamen si nolunt a me recedere, et me etiam verberantem et quasi non amantem aut quasi repellentem (qui tamen eos maxime tunc amo) sustinent, hi sunt amici mei, quorum laus, licet ex corde prodeat angustiato, me oblectat.

Consol
tione om
ni tum c
vina tum
humana
nudari ci
jus rei si
argumen
tum.

Porro quando super hujusmodi, qui nec intus nec foris habent quo se sustentent, excepta sola nuda fide et charitate, quam tamen nec ipsi in se sentiunt, exterior despectio, contumelia, correptio humiliatiove acciderit, et hanc humiliter suscipiunt, nec verbo aut signo redarguunt, nec excusant aut defendunt, quin potius, quasi nulla fieret sibi injuria, non sentiunt, hi veram adepti sunt patientiæ virtutem; hi jam soli non patiuntur, sed ego patior in illis; et quidquid ejusmodi fit, graviter ulciscor; nam qui tangunt eos, tangunt pupillam oculi mei. Nam licet in mundo quasi despectissimi, viles et ab omnibus derelicti habeantur, sunt tamen, quamvis et ipsi nesciant, amici mei secretissimi. Ad horum, filia, despectionem aspira, et crucem tuam, undecumque tibi eveniat, humiliter atque desideranter amplectere, patienter et æquanimiter porta. Filia, si his qui a me post hanc vitam sunt separandi, adeo ad votum cuncta hic accurrerent, si adeo eos nil contristaret aut læderet, ut etiam ambulantes lanam pedibus calcarent; et si his qui mecum regnabunt felicissimi gaudiisque pleni modo occurrerent tantæ persecutiones, ut quos calcant lapides, resilientes ipsos in ora retunderent, neutri digna his quæ sequuntur hic reciperent. Pati namque hic adversa, regia est via, quæ a me arcta nominatur, perducens in regnum cœlorum.

Patien
tiam rev
ra quina
sint ade-
pti.

Zach. 1
8.

Via reg
ut sit hi
pati ad-
versa.

Matth.
VI, 14.

Ambula igitur in hac via et gaude, gratiasque age mihi, quod te digner hoc honore, cui ad patiendum tribuam. Itaque

eis qui tibi molesti sunt, tu e contrario non sis molesta.

Quid enim aliud virga potest quam cædere? Et quid homines tibi facient, si ego noluero? A me igitur omnia accipe; homines vero a me jussos, ut tibi sint graves, arbitrare. Mihi igitur, si te ignominia contumeliave afficiunt, obtemperant. Disce tu mori tibiipsi, ut perinde tibiipsi sit et laudari et convitia pati: imo præstat convitia patienter audire quam laudes. Illa enim humiliant, hæc extollunt. Proinde perfectior æstimandus est, qui ad verba dura benignus mitisque molliter respondet, quam qui, licet in cœlum quotidie rapiatur, nescit ad increpationes nisi impatienter respondere. Porro perfectissimus est ille, qui cum omnem fert injuriam, cum ab omnibus male audiat, cum despicitur, a Deo non ulcisci desiderat aut retaliari, ut etiam de suo gaudeat opprobrio; exultetque se ab omnibus quæ mundi sunt, id est, ab amicis, a favoribus, a rebus, ab honoribus esse alienum, quem nemo defendat, nemo excuset, nec ipse excusabilem se existimet, totus pauper et mihi derelictus. Itaque, filia, quantiscumque te senseris tribulationibus adversitatibusve obrui, tanto magis in mente debes gaudere, quod meam in te habeo et perficio voluntatem, quod te mihi conformo, quod denique quo apta sis mihi conjungi, te dignam facio.

Convitia ur præ- at hic ati quam udes.

Perfectis- musquis- am hic re- era exi- imandus.

CANON DUODECIMUS.

Exercitium animæ devotum ac pium.

Quotidie igitur hoc in oratione tibi sit exercitium: primo, ut pro omni adversitate, pressura et tribulatione, quam ullo in tempore habuisti unquam, me laudes mihique gratias agas; deinde, pro charitate immensoque amore, quo ex paterno Corde tui misertus, et te mihi attrahere cupiens, adversitates tibi misi atque providi. Tertio, ora me pro omnibus, qui tibi unquam molestiam injuriamve aliquam irrogarunt, ut illis propter infinitam misericordiam meam ignoscam; et non solum ignoscam, sed etiam æterna bona, propterea quod vel ignorantes meæ providentiæ servierunt, eis retribuam. Quarto, pete veniam tu, quod ad providentiam meam tu tam cæca, tam tarda tamque ingrata, adversitates non hilari receperis animo, nec patienter æquanimiterque tolerasti, spolians temetipsam gratiæ meæ fructu, quem in his tibi dare statueram.

Quinto, ut offeras te atque resignes in omne beneplacitum meum, ad quæcumque molesta sentienda in tempore et æternitate, quamdiu mihi placet, nec per ea intendas quasi pro peccatis tuis velis aut possis satisfacere (nam pro his meam mihi satisfactionem, hoc est, Passionem meam offeras), sed ideo te mihi resignes, ut justitiæ meæ et beneplacito meo in te satisfiat ad gloriam meam sempiternam, orans ut te dignam faciam, ferventem atque satis fortem, quæ possis juxta omne beneplacitum meum quæcumque voluero et quamdiu voluero pati; ut non ad quærendas consolationes aut remedia confugias, sed ad brachia mea nuda et crucifixa te resignes, mihique charitate nuda ac sola ardentissima atque perpetua inhæreas. Hoc exercitium applicare posses in quinque vulnera mea; et si devotio per hoc juvatur, venias seu genuflexiones quinque addere. Cui si assueta fueris, senties in interiori homine quod gratia mea non frustra inaniterve te fecerit laborare. Vale interim, filia ac sponsa, et donec rediero, qui tamen nunquam tibi desum, confortare, meque semper in silentio cordis et oris præstolare. Iterum vale.

Resignare se Deo cur quilibet debeat.

PIO LECTORI SALUTEM.

QUANDOQUIDEM Auctor noster in ipsa parte libri secundi Alloquiorum quæ proxime procedit, scilicet in fine noni canonis, mentionem facit de quibusdam impedimentis generalibus, quæ vel impediunt, vel retrahunt violenter hominem a spirituali profectu, libuit hoc loco subnectere novem quædam impedimenta, quæ Lanspergius ipse seorsim confecerat, et aliquoties typis excudi curaverat. Utrum autem sint hæc eadem vel alia impedimenta, quorum Auctor idem in eodem canone meminit, lectoris censuræ relinquimus. Sunt porro impedimenta quæ sequuntur ejusmodi, ut sine eorum remotione nulli unquam sperandus sit in spiritualibus vel ullus profectus.

IMPEDIMENTA GENERALIA NOVEM

QUÆ MULTO MAXIME QUEMQUE CHRISTIFIDELIUM REMORANTUR, EISQUE OBSTACULO SUNT, QUO MINUS ILLIS LICEAT AD PERFECTIONIS CHRISTIANÆ APICEM PERTINGERE.

CANON TERTIUS DECIMUS.

Amor privatus et pestifer quæ mala in homine efficiat, et ut is per intentionem rectam et castam castigandus sit.

IMPEDIMENTUM primum, quod proficientibus occurrit, et unde cætera vitia omnia nascuntur, est amor sui. Hoc enim fit ut homines per impuritatem intentionis in omnibus seipsos, hoc est, suum commodum, sui laudem, et quod optant suum bonum magis quærant quam Dei honorem ; idque non solum in operibus suis, sed etiam in virtutibus ac donis Dei, atque adeo in quæsitione ipsius regni cœlorum. Et ideo nil mirum, quod in varios sæpe errores et peccata labuntur. Tu vero, quia opera nostra ex intentione fructum assequuntur et meritum, si salvari aut proficere desideras, invocato primum divino auxilio, sine quo nihil prævales, omnia verba, actus et desideria tua observa, et in singulis intentionem tuam discute, ut nihil aliud quam pure Dei honorem ac beneplacitum quæras, teipso ac aliis omnibus posthabitis in tempore et æternitate ; nihilque dicas aut facias, nisi quod credideris placere Deo.

CANON QUARTUS DECIMUS.

Amor inordinatus ad creaturas ut oculum mentis excæcet, quomodoque is mortificandus sit.

IMPEDIMENTUM spiritualis profectus secundum est amor inordinatus ad creaturas. Hic amor ex quolibet rerum eventu facile cor humanum inquietat, ut amore, odio, gaudio, dolore, sollicitudine aut tepore interior oculus turbatus neque Deum, neque seipsum, neque quid rectum sit valeat cognoscere. Quapropter si pacem optas cordis, oportet ut cor tuum ab amore creaturarum mundum ac liberum serves, et omnia undecumque tibi eveniant divinæ providentiæ secure committas ; curas tuas et cogitationes omnes in illum projiciendo, observans ut nihil in te quiescat, nihil intret mentem tuam nisi Deus. Da terram pro cœlo, mundum pro Deo. Vilia sunt omnia quæ in mundo sunt, indigniora quam ut illis inhæreas. Hoc sit aliorum qui de hoc mundo sunt, pro quo Christus non dignabatur orare. Non potes duobus dominis placere, nec diversa amare. Si vis scire quid amas, attende quid frequentius cogites. *Ubi* enim *est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.* *Luc.* x 13. *Matth* vi, 21.

CANON QUINTUS DECIMUS.

Sensualitas immortificata quanta damna animæ inferat : quomodoque ea per continentiam omnium sensuum rectificanda sit.

Tertium, quod impedit hominem a spirituali profectu, est immortificatio sensualitatis; quia nimis proni extrovertunt se homines ad oblectamenta sensuum et solatia naturæ, præter necessitatem aut rationabilem discretionem : ut est in cibo et potu, in verbis, personis, rebus et occupationibus, modisve aliis tum vanis, tum curiosis, per quæ internam pacem, devotionem sensibilem ac Dei gratiam sive amittunt, Gal. VI, sive præpediunt, seminantes in carne, de qua simul et metent corruptionem. Tu vero continens esto sensuum tuorum, desideriis et concupiscentiis tuis viriliter reluctando, occasionesque et irritamenta fugiendo, atque ad contrarias virtutes teipsum vi retrahendo, donec mortificatus vitiis ac passionibus sensualitas ipsa sponte obediat spiritui.

CANON SEXTUS DECIMUS.

Ut omnis superbia per veram, profundam devotamque humilitatem mortificanda sit : quomodoque eadem humilitas obtineri possit : quod item eadem obtenta efficiat.

Quartum impedimentum spiritualis profectus est superbia, inanis gloria, sui æstimatio sive complacentia, et desiderium sive gaudium, quo multi requiescunt in favore, laude et æstimatione hominum ; propter hæc vitia multi derelinquuntur a Deo, quia cum sanos æstimant seipsos, non quærunt neque admittunt remedia. Tibi igitur quum sit maxime necessaria vera humilitas (quæ sola via est tutissima ad Deum, ex qua germinat omne bonum), hanc tibi ita compares, ut indesinenter pro illa Deum roges, æstimans te adhuc superbissimum simulque vilissimum. Insuper omni tempore præ oculis habe infinitam majestatem, sapientiam et bonitatem Dei ; et e regione abyssalem vilitatem nihileitatis tuæ, judicans teipsum ex animo pessimum peccatorem mundi, propter multitudinem vilitatis et ingratitudinis tuæ, indignum omnibus beneficiis, quæ a Deo vel creaturis recepisti, vel recipere poteris in æternum ; dignum vero omnibus pœnis et opprobriis. Sicque submittes te omnibus hominibus, eligesque tibi infimum locum in cœlo et in terra, clamans ut miser ad Dominum : *Deus, propitius esto mihi peccatori :* cupiens etiam contemni et conculcari ab omnibus. Hæc humilitas vincit Deum, et capacem te facit omnium gratiarum ejus. Heu ! quis posset sibi arrogare sanctitatem, cum tam arduum, incertum et occultum sit sensualitatem et propriam voluntatem vere abnegasse, sitque sæpenumero sola natura, unde falsum argumentum sumitur magnæ sanctitatis ?

CANON SEPTIMUS DECIMUS.

Ut cordis omnis amaritudo per sinceram erga omnes charitatem exstinguenda sit, et quæ et quænam ea charitas exigat.

Quintum, quod omnes in militia spirituali impedit, est amaritudo cordis, qua nonnulli proclives sunt ad impatientiam, odium, vindictam, et ad asperandum cæteros. Hi murmurant contra Superiores suos, judicant et contemnunt proximos, obloquuntur et detrahunt, et omnia venenato oculo, quo ipsi infecti sunt, aspicientes, perverse interpretantur, Deo et hominibus odibiles. Quocirca, si unquam volueris proficere, necesse est ut in Deo omnem proximum diligas, in omni homine imaginem Dei honores, nullam amaritudinem displicentiamve in corde tuo quiescere sinas adversus aliquem, sed occurras omnibus vultu sereno, in dulcedine charitatis, in mansuetudine cordis ac benignitate sermonis ; paratus omnium onera et infirmitates portare, omnium indigentiis subvenire, om-

nium offensiones remittere, et in meliorem partem interpretari, neminem judicare vel contristare, cunctis prodesse et solamen afferre ; et generaliter in universos sine personarum acceptione pietatem et miserationem effundere.

CANON OCTAVUS DECIMUS.

Proprietas voluntatis, sensus, consilii et judicii, quantis damnis homines afficiat : quomodoque eadem per sui abnegationem omnimodam sit exstirpanda.

Sextum impedimentum in profectu spiritualis vitæ est proprietas voluntatis, sensus atque consilii. Huic plerique adeo innituntur, ut neque Deo audeant se credere ac resignare neque hominibus ; sed fit eis proprietas illa in judicando ac eligendo quasi basis ac fundamentum, super quod omnia sua ædificant. Quæ quamlibet magna videantur, fœtent tamen in oculis Dei. Tu itaque si hoc fundamentum
Jos. VI, 20. evertas, corruent pariter in te omnes muri Jericho, id est, defectus universi. Quapropter aliud fundamentum tibi jacias necesse est, videlicet plenam ac perfectam tuiipsius abnegationem qua temetipsum exeas et relinquas, atque sine retractione cordis in beneplacitum Dei resignes, voluntatem ejus cum mentali complacentia medullitus amplectens, ac hominibus propter Deum in omnibus licitis obedias, tutissime confidens ejus bonitati, quæ omnibus qui se corde et corpore tradunt et credunt eidem, ubique adest et providet in prosperis et adversis, etiam minimis, sua ineffabili providentia, melius quam ipsi vel optare possent. Quæcumque igitur tibi eveniunt, non ab homine aut creatura aliqua, sed immediate a Deo, tanquam de manu providentiæ ejus accipias ; et hoc æquo imperturbatoque animo, ac supra vicissitudines rerum humanarum elevato, atque per amorem in Deum fixo, nihilo magis optans prospera quam adversa, donec omnis proprietas voluntatis et judicii tui in te funditus moriatur.

Fundamentum perfectæ abnegationis quomodo jacendum.

CANON NONUS DECIMUS.

De intellectus profundi, curiosi et superbi nocumentis : quomodoque idem simplificandus sit : quo item omne humanum studium, lectio librorum et scientia referenda sint.

Septimum præpediens hominem a spirituali profectu est studium immoderatum quo intellectus occupatur circa nudas speculationes, et ubi neque devotio neque inflammatio affectus quæritur, sed lectio aut propter seipsam, quia oblectat, aut propter scientiam tantum frequentatur. Qui ejusmodi sunt efficiuntur vani, inflati sensu suo, præsumptuosi et steriles affectu, qui de spiritu quidem loqui sciunt, sed nihil gustare meruerunt.

Tu autem non ideo legas ut doctus habearis, sed devotus efficiaris. Semper arbitrare te nihil scire, nec aliud optes scire nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum. Si Christum bene scis, satis est, si cætera nescis. In hujus vita et Passione continue te exerce, contemplando quæ patitur, ut condoleas ; quomodo patitur, id est mores et virtutes, ut imitari studeas ; et quare patitur, ut charitati ejus ipsum redamando respondeas. Crescat in te juge desiderium, ut possis pro modulo aliquo Domino tuo conformari, sustinendo longanimiter et patienter quæcumque adversa tibi imponere dignabitur, juxta omne beneplacitum suum.

Studii et lectio librorun quo refe renda sir I. *Cor* II, 2.

In P sione Ch sti quæ nam co templan da.

CANON VIGESIMUS.

Mentis humanæ impuritas, instabilitas neglectusque quam sit cuique nocivus : quomodoque eadem reformanda et in Deum elevanda sit.

Octavum, quod omnes impedit quo minus in spiritu proficiant, est neglectus interioris hominis, instabilitas cordis nimiaque libertas mente evagandi. Inde fit ut cor depictum variis idolis divinas inspirationes non advertat, nec se ad Deum levare illi-

que adhærere queat. Tu vero, evagandi occasionibus omnibus sepositis, imaginationes, formas similitudinesque rerum ac rememorationes dictorum et factorum omnes, quantum possibile est, excludas; et collectis animæ viribus intra teipsum in silentio et quiete spiritus habites, ut mundo purificatoque intellectu ab imaginibus, et libero ab omni creaturæ affectu, elevata quoque ad Deum memoria, quidquid agis, semper in illum tendas, illi uni semper inhæreas. Quid enim circa multa laboras? Unum cogita, unum desidera, et quietem reperies. Semper igitur ubicumque fueris hæc vox in auribus tuis sonet: fili mi, redeas ad cor, ab omnibus te abstrahens, ut nudato et simplificato corde, in Deo immobilis perseveres, præter ipsum aliud nihil cogitans aut desiderans, quasi tu solus in mundo cum ipso sis. Et ad hoc tam humiliter quam ferventer aspira, ut anima tua tota cum omnibus viribus et potentiis suis in Deum, juxta magnum mandatum Legis, collecta, unus fiat spiritus cum eo.

Matth. w, 37.

. Cor. 17.

CANON VIGESIMUS PRIMUS.

Tepiditas proficientis vitæ ut complures misere decipiat: et uti per exercitium divini amoris spiritus hominis inflammandus sit.

Nonum impedimentum spiritualis vitæ est tepiditas, qua multi sola consuetudine ducti opera faciunt bona, perfectionem æstimantes in multitudine operum magis quam in fervore charitatis aut intentionis puritate consistere. Ideo tractui divino non acquiescunt per abnegationem sui. Tu vero hanc regulam tanquam proficiendi compendium tene, ut omni tempore cor tuum amorosa conversione ad Deum habeas elevatum, cum ferventi desiderio illi placendi ipsumque diligendi perfectissime, suspirans et clamans indesinenter per ignitas aliquas orationes breves et aspirationes flammigeras, hoc modo: O Deus meus, o vita animæ meæ, o totum desiderium et gaudium meum, quando te ardentissime diligam et meipsum ac totum mundum perfecte contemnam! O utinam possem a meipso totus deficere, et in te liquefieri, absorberi et transformari ex vehementi amoris tui incendio! O Domine, da mihi diligere te ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente et ex omnibus viribus meis; et variis similibus modis dilectum tuum omni tempore amando et desiderando, vel laudando et gratias agendo, teque in laudem ejus offerendo prout unctio te docebit. Hoc exercitium nobilissimum est, quo ab immenso potes postulare immensa. In infinitum enim se extendere debet desiderium charitatis.

Charitas ut in infinitum se extendat.

Deus autem ipse postulare jussit, et exaudire promisit, qui sua infinita largitate nullum prorsus vel suspirium vel gemitum ad se emissum sinet redire ad te vacuum. Aut enim novam gratiam infundit, aut infusam auget, aut efficacius cor tuum trahit, aut dulcius reficit, aut perfectius illuminat, aut potentius confirmat. Noli ergo tanta bona quæ omni momento recipere potes, per desidiam negligere, noli cessare, noli fugere a facie Domini. Sequere dilectum tuum per aquam et ignem, sæpiusque distractus, tentatus vel prolapsus, ad misericordiæ Dominum pœnitens revertere, rursus viriliter incipe, ac teipsum totum et omnia in ejus amore et laude consumere desidera, quia ingratitudo siccari facit fontem misericordiæ, et spiritus indesinenter clamat in anima nostra, ut donis Dei, quæ omni momento recipimus, respondeamus, ipsum laudando corde et opere, qui est super omnia benedictus. Amen.

Bernard.

Alloquium sequens e germanico in latinum transfusum est.

PARS SECUNDA

AD SUAM SPONSAM, HOC EST, QUAMLIBET ANIMAM,
QUÆ VEL EX PROFESSIONE VEL PROPOSITO LIBERO STATUIT SUO SPONSO
IN PERPETUA CASTITATE CARNIS ET SPIRITUS MILITARE
DOMINI JESU CHRISTI ALLOQUIUM.

PRÆFATIUNCULA.

MULIER *innupta et virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta et corpore et spiritu.* I. Cor. VII, 34.

Charissima filia, non ignorante me tam innumera esse in hoc mundo, quæ carnem adversus spiritum incitent ac foveant (quandoquidem ipsa caro in patria versatur), omniaque illi terrena suffragantur, juvant, solantur ac roborant; at ipse spiritus in exilio et carcere hic desolatus degit, et parum consolationis aut opis habet, nisi a me solo et divini verbi mei prædicatione; operæ pretium duxi te monere et cohortari, ut in eo quod tam pie ac salubriter proposuisti, hoc est, in statu virginitatis, mea gratia et ope subnixa, perseveres. Nam certus sum, quod vel centum reperies, qui te ad mundum, ad carnis illecebras, ad perituræ vitæ mundique amorem invitabunt, a quibus ego, divi Paulus et Joannes apostoli mei te summopere dehortantur. Et inter hos centum vix unum offendes, qui te ad virtutes, ad castitatem vitæque honestatem hortetur, aut qui te per illam arctam viam angustamque portam, quas ego ipse docui perpaucos admodum homines invenire, ducere velit. Idcirco eo magis tua prædicanda est devotio singularisque animi fortitudo, quod multorum malis impugnationes æquanimiter perpeti quam de via hac recedere, aut arreptum immutare propositum, vel te illorum associare numero, de quibus Apostolus meus loquitur, qui secundum desideria sua coacervant sibi magistros prurientes auribus, quales, proh dolor, hoc miserando seculo quamplures invenire est, qui, cum spiritu cœperunt, carne consummant; seduci se sinentes a falsis hisce doctoribus et pseudoapostolis, qui his novissimis diebus totum fere mundum falsa sua prædicatione infecere, multorumque simplicium subvertere animos, et a bono proposito retraxere. Sed gratulor tibi, dilecta filia, quam plurimum, quod de eorum consortio non es, qui hujuscemodi seductorum voces audiunt, quando te præ omnibus me solum audire, de me solo loqui delectat, meique solius desiderio æstuas ac flagras, nec habeas in cœlo vel in terra me quempiam cha-

Gal. VI, 8.

I. *Joann.* II, 14, 17.

II. *Tim.* IV, 3.

Gal. III, 3.

riorem, a quo putes te viam veritatis posse edoceri. Quod cum pro comperto habeam, ante omnia quam maxime necessarium tibi fuerit aures cordis tui ad me erigere, meque tecum parumper colloquentem audire. Pervenit namque vox tua ad aures meas suppliciter deprecans divinam majestatem meam, ut te tanquam miseram atque mille diaboli laqueis expositam in sacro virginitatis proposito confortare velim, ut id in finem usque mei gratia ac amore illæsum inviolatumque servare valeas. Ideoque uti verus sincerusque tui amator, tuis piis condescendens precibus, benigne eas exaudiam, disseramque primo apud te de fortitudine animi, qua te præditam esse oporteat propter ingruentes tentationes; deinde de excellentia ac virginitatis dignitate; postremo quanam ratione possit, imo et debeat hæc eadem virtus conservari, ac de multis aliis quæ te ad hujus angelicæ virtutis amorem poterunt accendere.

CANON PRIMUS.

Virginitas quid sit, virginibus quænam vitanda, quamque ea multifariam oppugnetur.

Virginiti servandæ quænam necessaria.

VIRGINITAS, ut inquit famulus meus fidelis Augustinus, est in carne corruptibili incorruptionis perpetuæ meditatio : hoc est, quod virgo debeat firmum habere propositum incorruptionem perpetuam servandi ; ad quod maxime necessarium est ut universas affectiones sensitivi appetitus virgo discat refrenare, moderari eosdemque rectæ rationi subdere, ita ut nulli creaturæ inordinato affectu inhæreat, sed omnes tam corporis quam mentis motus ac appetitus secundum rationis judicium ad meum honorem referre studeat.

Cavenda quænam ut virginibus.

Quia ad virginem pertinet non solum carnalem vitare conjunctionem, sed etiam primos concupiscentiæ motus refrenare, nec in delectationem carnalem sive in opus consentire ; insuper evitare amplexus et oscula, omnesque occasiones ex quibus talis posset carnalis oriri concupiscentia.

Virginis quale munus.

Est præterea hæc virtus singulare quoddam donum, imo pretiosissimum munus, quod quidem in sancta Ecclesia obtineri possit, et his præcipue concessum, quos ab æterno hac gloria dignos arbitratus fui, ad quam sui possessores et amatores evehere solet.

Ad custodiendum vero tantum tanquam excellentissimum donum, dici nequit quanta sæpe certamina quantosque inimicorum insultus subire cogeris, et nonnunquam anxia et dubia redderis ac quasi incerta, utrum etiam, ut dignum est, virginalem integritatem diligas et custodias, an secus. Interdum quoque de victoria desperans arbitraberis quod omnis labor ac conatus tuus sit deperditus : quando ipse jam labor fit durior, ac certamina in dies ingravescunt, teque ad sufferendum hæc omnia imparem conspicis; nec invenis, quocumque etiam te vertas, aliquam consolationem, sed ubique miseriam et tribulationem; omnisque dulcedo et præsentis vitæ gaudia universa in amaritudinem amarissimam tibi vertuntur. Nihilominus, dilecta filia, quæso, ne diutini conflictus laborisve tædio vinci te patiaris, quia ipso temporis successu paulatim hæc omnia minuentur. Ideo noli cessare, noli otio locum dare, quia quo fortius ac probius ex animo certaveris, eo etiam citius omnium tentationum robur infringes et enervabis, fietque in dies labor molestiaque omnis toleratu facilior, ut quod prius magna difficultate vincere vixdum potueris, paulo post meæ gratiæ adjutorio, levissimo etiam flatu a te repelles.

Tentationes et conflictus virginum quales.

Tentationes resistendo minui.

Nequeo tamen negare, quin magna vigilantia multaque industria opus sit ad hoc munus nobilissimum, pretiosissimum,

hunc thesaurum conservandum,ea de causa quod hunc portes in vase multo quam sit vitrum crystallinum fragiliori; quod, nisi studiose satis custodiatur, citius frangitur. Eodem certe modo tibi vigilandum est, ne illud candidissimum lilium, ne odorifera ac vernantissima illa castissimæ virginitatis rosa in te deficiat, frangatur, marcescat, destruatur, contaminetur, aut alterius cujusvis caducæ rei amore depereat; certo sciens quamdam singularem præ virtutibus cæteris hanc obtinere prærogativam. Quia reliquæ virtutes, ut humilitas, patientia, paupertas, obedientia, charitas, et id genus aliæ, quamvis amittantur, recuperari tamen per dolorosam contritionem et emendationem sufficientem poterunt : virginitas autem sacra ac impolluta semel negligenter servata aut amissa, nunquam redintegrari, nunquam salva obtineri valet, etiamsi quis tot lacrymas fundat, quot mare guttas aquæ habet. Nec poterit dicere hujusmodi aliquis canticum illud, quod solis incorruptis ac vere virginibus dicere concessum est. Nam illæ, ut sanctus Joannes apostolus meus protestatur, *sequuntur Agnum quocumque ierit,* hoc est, me Sponsum cœlestem, obtinebuntque a me singulare quoddam ac jucundissimum gaudium pro labore ac difficultate sui certaminis, præ cunctis filiis hominum, quod mira quadam claritate in ipsarum corporibus fulgebit.

Virginitatem amissam nunquam recuperari.

Apoc. XIV, 4.

CANON SECUNDUS.

Virginitas quænam amissa recuperetur.

Virginitatem autem amissam, quod dixi, non posse recuperari, hoc intellige de corruptione aut corporis voluntaria pollutione, non de consensu rationis tantum in peccatum,non opere subsecuto.Nam tametsi consensus talis maculet mentem, non tollit tamen virginitatis integritatem; ideo potest per dolorem talis macula dilui; secus est de integritate corporis. Namque sanctus Hieronymus divino meo repletus Spiritu: Audenter, inquit, loquor; cum omnia possit Deus, virginum tamen non potest suscitare ruinam. Valet quidem liberare de pœna, sed non valet coronare corruptam.Quapropter cum hæc ita se habeant, eo major tibi cura, sollicitudo amplior ac diligentia adhibenda sunt,ut hunc thesaurum illæsum integrumque serves.

Hieron.

Habebis nihilominus in hoc certamine constituta gaudium quoddam eximium, ac singularem quamdam a me interius consolationem, per quæ mirum in modum spiritus tuus reficietur exhilarabiturque; quando videlicet intellexeris ex Sacris Libris sanctorumque Patrum scriptis, quam mihi sit chara quamque accepta mei amore servata virginitas; quodque tanto amore munditiam et virginalem puritatem complectar exosculerque, tantoque eam honorem, ut propriam dilectam sponsam meam excipiam coronemque. Revera enim virginum integritas mea sponsa est. Ex quibus verbis facile deprehendes, quo aut ad quem amorem tuum dirigere debeas : haud dubium quin ad me Sponsum tuum, ad cujus honorem virginitatis tenes propositum. Nam certus sum juvenilia corda et præcipue virginum amoris expertia sine amore diu subsistere non posse. Unde moneo hortorque te ne sine amore sis, sed eo amorem tuum convertas, ubi securior, honestior simul et nobilior efficiatur, ubi munditior, castior et sanctior reddatur; imo ubi ad summum honoris fastigium subvehatur.

Gaudiu quodnam detur pr virginita te certar tibus.

Spons Christi sit incor rupta vi ginitate.

Amor suum qu virgo transferi debeat.

Nec timere habeas ut pereat, sed ut incrementa sumat plurimumque mereatur. Verumtamen hoc nusquam fiet, nec ullo alio amore quam meæ Divinitatis : hoc est, si me Dominum Deum tuum ex toto ac integro corde amaveris, me solum in omnibus quæsieris, spectaveris, concupieris, mihi uni adhæseris, mihique soli placere desideraveris. Quod si vero alteri studueris placere, aut amorem tuum rebus caducis momentaneisque maculaveris, scito quod me amatorem habere minime poteris; quia amor quo ego amari volo adeo

delicatus adeoque est tener, ut nullum possit peregrinum sustinere amorem.

CANON TERTIUS.

Amorem quam purum Deus a sponsa sua requirat.

Et quid mirum si me ames, quando nihil jucundius nihilve dulcius amore meo inveniri queat, sicut evidentissime in sanctis meis Martyribus constat, qui nisi tanta dulcedine amoris fuissent repleti, nunquam tantas tamque amaras potuissent sustulisse passiones. Ad hunc itaque amorem omni qua possibile est te præpara virtute. Nam hujusmodi amanti animæ non erit difficile neque molestum omnia quæ in mundo habet relinquere, neque acerbum omnes molestias, difficultates, adversitates, tentationes, quas ego nobilissimus, amantissimus ac fidelissimus amicus Sponsusque ex immenso amore illi mitto, sufferre. In quibus omnibus tolerandis non solum exultabit, sed et ea gratissimo animo propter mei gratiam et honorem sustinere parata erit ; idque hac causa, quod occasionem animadvertet sibi oblatam liquido cognoscendi, utrum et mihi ingruente tentatione fidem præstitam servet, mihique intimo amico suo aliquam amoris vicissitudinem rependat, simul maxima illa amoris ac fidelitatis indicia, quæ illi tam multipliciter exhibui, summa cum admiratione attendens ; et e diverso suam infidelitatem ingratitudinemque, quod nunquam tantis beneficiis pares aut dignas gratias egerit. Agnoscit insuper lucide, quod non propter me, hoc est, propter meum commodum aut utilitatem, eam tanto prosequar amore, sed quod omnem illi hanc gratiam impendam tantaque charismata tribuam, ut eam salvam post hujus calamitosæ vitæ decursum ad regnum meum perducam. Hæc siquidem præcipua causa est, quod eam ante mundi constitutionem, et priusquam hanc in lucem esset edita meque agnosceret, elegerim amaverimque.

Adversa omnia quænam lerabilia iciant.

Eamobrem summe exoptat sibi opportunitatem dari, pro virium suarum facultate et divinæ gratiæ meæ adjutorio, idque aut operando, aut patiendo, aut abundando, aut egendo, suum mihi animum ad quodcumque etiam obsequium paratum ac promptum testandi ac significandi. Hujusmodi, inquam, animæ, hujus divinissimi amoris jaculo tranfixæ, mori grave non videtur ; nec mihi suo charissimo obviam ire Sponso formidat, quia conscientia ipsius testimonium illi perhibet, quod multo majori a me gaudio ac jucunditate sinceriorique affectu, quam vel posset cogitare aut optare ipsa, excipietur. Scit proinde nullam aliam ad me veniendi superesse viam, quam per portam mortis. Quocirca iterum dico, nullo mortis metu terretur, sed continue cum apostolo meo Paulo exclamat : *Cupio dissolvi et esse cum Christo* Sponso meo ; imo, quod magis est, summam illi parit delectationem verbum istud, quod apud Matthæum habetur : *Ecce sponsus venit, exite obviam ei.*

Philipp. I, 23.

Matth. V, 7.

O candidissimum lilium, o vernans rosa, sacra virginitas ! O honestissimæ, pudicissimæ ac omni decore ornatæ, sponsæ meæ, quis putatis ad plenum hujus verbi dulcedinem explicare posset : *Ecce sponsus venit, exite obviam ei?* O dilectissimæ, quomodo, obsecro, jucundior ac lætior vox audiri posset, aut gratius sponsæ a sponso nuntium contingere, quam quando illi sponsi sui amantissimi adventus denunciatur ? At hoc nolo dici seu intelligi de quacumque sponsa, sed de hujuscemodi quæ sponso suo fidem servat, quæ sponso suo fidelis existit, quæve ardenti desiderio ad sponsi sui præsentiam aspirat : hæc, inquam, ipsa maximo gaudio afficitur, cum sponsum suum advenire percipit. Verum si aliter se res haberet, quod forte alteri magis afficeretur, aut alterum plus amaret, fidemque semel sub jurejurando promissam violaret, certo certius sponsi sui adventus illi non esset multum desideratus vel acceptus, credoque magis sui præsentiam horreret quam desideraret. Quamvis

Sponsa quænam de sui sponsi adventu gaudeat.

autem paulo ante allegata verba ad omnes amatores meos dicta videantur, speciatim tamen de virginibus accipienda sunt, uti evangelica illa parabola quæ de decem virginibus posita est, quarum quinque erant prudentes, quinque fatuæ, declarat. Quod cum ita sit gaudete, quia quemadmodum beatus Paulus apostolus ad Corinthios testatur, vos estis sponsa, et ego Sponsus.

II. *Cor.* XI, 2.

CANON QUARTUS.

Virginitatis virtus et præcellentia quanta.

Quanta est excellentia et dignitas tua, o cœlica virtus virginitas, quæ digna æstimaris non qualemcumque, non corruptibilem, non mortalem hominem, sed me Creatorem et Salvatorem tuum Sponsum habere ! Verissime de te hunc in modum sacer meus Archipræsul divus Athanasius exclamavit, inquiens : Magna virtus continentia, magna gloria castitas, magna sunt virginitatis præconia. O virginitas, divitiæ incomprehensibiles ! O virginitas, corona immarcescibilis ! O virginitas, templum Dei et Sancti Spiritus domicilium ! O virginitas, margarita pretiosa, apud multos latens, a paucis vero vix invenitur ! O continentia, amica Dei et apud Sanctos laudata ! O continentia, vulgo invisa, sed iis qui te digni sunt nota ! O continentia, mortem et inferos effugiens, et immortalitati adhærens ! O continentia, gaudium Prophetarum, Apostolorum gloria ! O continentia, Angelorum vita et sanctorum hominum corona ! Beatus qui te tenet, beatus qui per patientiam tibi constanter adhæret, quoniam postquam paulum laboraverit, multa recipiet munera in te. Beatus qui per totum hoc tempus jejunarit, quoniam in æterna Jerosolyma habitabit, cumque Angelis choreas ducet, cumque sanctis Prophetis et Apostolis requiem habebit.

Athanas. I.

Quomodo autem adeo es fecunda ut ipsos etiam cœlos tua repleas fecunditate, et tamen permanes integra ac incorrupta? At longe felicissima tua fecunditas atque, ut ita dicam, parturitio est, quæ ipsummet Deum sine dolore parturis, et Mater Dei vocari mereris. Et revera tam sublime est Matrem Dei vocari, ut nihil sublimius inveniri queat, solo Deo excepto, nec ad majorem honorem, vel dignitatem quamlibet possem evehere creaturam, nisi efficiendo eam Matrem meam. Hoc vero privilegium solis virginibus concessum est, quas qua laude quibusve verbis ego, ego, inquam, ipse extollam, non invenio, quando quem cœlum et terra capere nequeunt, in corpore suo circumferant. Quæ etiam hac sunt prærogativa dotatæ, ut quamvis proles ex carnali non edant concubitu, minime tamen idcirco infecundæ aut steriles sunt. Et quamvis proles iterum morituras non parturiant, pariunt nihilominus fructum permanentem in seculum seculi. Postremo quoties nova aliqua gratia, nova voluntas divinæ meæ voluntati conformis in animabus ipsarum nascitur, toties in eis ego spiritualiter nascor.

Vir
tatis
cund
quan

Matr
esse De
quantæ
dignita

Virgi
tas ut s
mater D

Nasca
quomod
Deus n
stice in
animabi

CANON QUINTUS.

Virginitas cur non sit præcepta, sed consulta.

Hanc virgineam puritatem propter suam ingenitam nobilitatem summamque dignitatem nulli præcepi, sed summopere commendavi summisque laudibus extuli, et ut non coacta sed libera voluntate eligeretur ac servaretur suasi, hocque ea præcipue de causa, ut cum ultro diligeretur non præcepta, sublimius gloriosiusque coronaretur in cœlo. Nolui enim hac præclarissima virtute, hoc est, in carne cœlicam angelicamque vitam degere, omne hominum genus constringi, sed illos maxime quos ab æterno hac dignos judicavi, quibusque singularem ad hanc conservandam gratiam contuli ; imo et hos, qui ex corde non coacti hanc susceperunt, et votis omnibus servare sese obligarunt ; uti fit in professione solemni

vitæ monastices, in qua omni carnis voluptati penitus renuntiatur, et perpetua corporis et mentis continentia vovetur; ex quo voto ipsa continentia seu virginitas meritum suum acquirit. Nam virginitas non servata propter me parum aut nihil habet meriti ; servata autem propter votum, dici nequit quantum hujusmodi in omni tentationum impugnatione quovis momento promereatur.

Virginitas quæ-iam me-ito digna it.

Quocirca cum sese occasio offerret de hac virtute dicendi, enumeravi in Evangelio meo secundum Matthæum tres continentium sive circumcidentium se gradus, ita inquiens : *Sunt eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt, et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus, et sunt eunuchi qui seipsos castraverunt propter regnum cœlorum.* Et subintuli : *Qui potest capere capiat, etc. Non enim omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est a Patre meo.* Secundum hunc modum solet in sancta Ecclesia triplex distingui castitas, scilicet, virginalis, vidualis et conjugalis. Virginitas autem inter hæc tria primas sibi vindicat partes, utpote portio nobilior ipsius castitatis, quia consistit formaliter in perpetuo proposito abstinendi a carnali delectatione, et materialiter immunitate fœdæ carnalis delectationis, quæ contingit in ipsius seminis resolutione. Unde, ut superius dixi, ipsa potissima virtus est in genere castitatis. De qua beatus Cyprianus : Flos est ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, illustrior portio gregis Christi. Insignis item ille Theologus Joannes Damascenus in virginitatis laudem in hanc vocem prorupit : Virginitas, inquit, Angelorum conversatio est. Hæc omnis incorporeæ naturæ proprietas. Hæc enim diximus, non nuptiis derogantes. Absit enim. Nam scimus Dominum præsentia sua nuptias benedixisse ; et eum qui dixit : *Honorabiles nuptiæ et torus immaculatus.* Sed bonis nuptiis meliorem virginitatem agnoscimus. In virtutibus enim et intensiones et remissiones sunt; similiter et in vitiis. Non ignoramus quoniam nuptiarum filii sunt omnes homines, præter generis auctores et duces. Nam illi sunt virginitatis et non nuptiarum plasmatio.

Matth. IX, 12.

Castitas sit triplex.

prian. *ann. Da-s.*

ann. 2.

Hebr. I, 4.

Sed cœlibatus Angelorum est ceu, diximus, imitatio. Quanto igitur Angelus hominibus superior, tanto virginitas nuptiis honorabilior. Quid autem dico Angelus ? Ipse Christus, virginitatis gloria, non modo ex Patre sine initio, et sine duorum concursu genitus, sed et homo secundum nos factus, propter nos ex Virgine sine alieno consortio incarnatus est. Et ipse virginitatem veram et perfectam esse in seipso demonstravit. Unde hanc legem nobis non statuit : *non* enim *omnes,* ut ipse dixit, *capiunt verbum hoc,* sed opere nos erudivit et ad illam nos confirmavit. Cui igitur non evasit perspicuum, quod virginitas in hominibus nunc principatum tenet ? Bona quidem liberorum procreatio, quam nuptiæ constituunt, et bonæ nuptiæ ob fornicationes quas præscindunt, rabiem concupiscentiæ per legitimam commixtionem non sinentes ad iniquos furere actus; bonæ nuptiæ quibus non adest continendi gratia; at melior virginitas animæ fecunditatem prolis adaugens, et Deo fructum temporaneum orationem afferens. Quocirca iterum dico : plane est angelica ac supernaturalis vita, in carne sine carne vivere, nec carnis experiri contagia ; tamque altum tamque profundum hoc est, ut vulgo hominum nullo id modo ausus fuerim præcipere.

Virginitas quanto sit honore digna.

Virginitas ut sit vita angelica.

Tu plane sancta virginitas, ut et ego tui non taceam præconia, tui possessorem efficis felicem ac beatum, ipsisque cœlestibus spiritibus parem, imo et longe admirabilem. Quis enim ignorat multo clariorem esse victoriam virginum quam Angelorum? Nam Angeli sine carne vivunt, virgines autem in carne triumphant; differuntque in hoc hominis virginitas et Angeli, quod illa est fortior, hæc autem felicior. Fortior, dixi, ob certaminis quotidiani maximam difficultatem, quæ virginibus sacco adhuc mortalitatis indutis

Virginum angelorumque vita in quo differant.

Castitatis prælia quam sint durissima.

necessario, nisi hostibus cedere velint, incumbit. Hinc est, quod inter omnia christianorum certamina, durissima sint prælia castitatis. Majus proinde miraculum est, de propria carne fomitem eradicare luxuriæ, quam vel immundos spiritus de alienis expellere corporibus.

CANON SEXTUS.

Charitas quam debeat virginibus fore familiaris.

Cum in superioribus jam plurima de virginitatis præconio dicta sint, hic, brevitatis gratia, supersedeo plura enarrare ; solummodo hoc unum te admonere volens, ut charitatem, qua jam cor tuum accensum scio, nunquam ullo sensibilium amore exstingui permittas ; alioquin citius me a te, quam vel ipsa putes, expelles, nec poteris, quocumque tempore hac veste spoliata fueris, me Sponsum tuum habere ; quia ipsa charitas fidelium mihi unit mentes, estque gubernaculum quoddam omnium amicorum meorum, per quod in hoc pelago navigantes a via veritatis et semita mandatorum meorum non deviant, sed recto itinere ad ipsum perfectionis portum perducuntur.

Charitatis actus qui sint.

Antiquus quoque hostis (quod pro tui consolatione ac confortatione dixerim) castitatem, si sine charitate fuerit, in amicis meis non timet, quia ipse carne non premitur, ut luxuria dissolvatur ; nec abstinentiam timet, quia cibo non utitur ; sed valde in electis meis veram charitatem humilemque amorem quem vicissim sibi impendunt, reformidat, ipsoque jaculo ex livore invidiæ vehementer confoditur, quia ipse conspicit illos tenere in terra, quod ipse tenere nolens amisit in cœlo. Ipsa propterea est arbor, a qua non defluit nec flos boni desiderii, nec folium boni verbi, nec fructus boni operis, quum ipsius proprium sit nutrire concordiam, servare composita, conjungere dissociata, dirigere prava, et cæteras virtutes perfectionis suæ munimine solidare. Si quis in ejus radicem se inserit, nec a veritate defluit, nec a fructu inanescit.

Charitas ut sit arbor quædam.

Huic radici quam vere gloriosa virgo ac martyr Anathalia inserta fuerit, vitæ gesta sanctæ Victoriæ abunde testantur. Quæ cum omnia sua bona mei amore succensa distraxisset, hunc in modum fatur sibi a me factam visionem : Die, inquiens, qua explicui pretium ornamentorum meorum in pauperes Christi, ipsa die jam secura facta, video juvenem auricomum, diadematum, splendidum et solum purpureum totum in vestibus atque gemmatum. Qui aspiciens faciem meam lætus, ad me hunc modum dat : O virginitas, quæ morti non jungeris, ut a morte perpetua libereris. O virginitas, quæ non in operibus tenebrarum conjungeris, sed semper in lumine gloriaris ; non morti, sed vitæ conjungeris sempiternæ. Et cætera plurima quæ ibi a sancto Angelo meo enarrantur. Vides ergo quam necessaria sit virginibus charitas, quæ sola inter filios Dei et filios diaboli discernit. Hæc est specialis victus piorum atque sanctorum omnium ; quum cæteræ virtutes bonis et malis possint esse communes. Nullus unquam virginitatem suam mihi integram custodivit, qui non hac charitatis flamma fuit succensus. Huic itidem radici omnes Patres ac Sancti, tam veteris quam novi Instrumenti, qui virginitatis integritatem servarunt, fuerunt inserti. Uti in primis gloriosa Genitrix mea semper Virgo Maria, sanctus Joannes Baptista Præcursor meus, sanctus Joannes Evangelista, et alii plurimi utriusque sexus, qui omnes meo exemplo in suis corporibus virginitatem dedicarunt atque consecrarunt ; taceo magnum meum illum prophetam Heliam, cujus lingua ipsius cœli facta est clavis, qui et ipse fuit virgo, et ob id igneo est raptus curru in cœlum.

S. Anthaliæ castitas per Angelum ut probetur.

Charitas quam sit virginibus necessaria.

IV. *Reg.* II, 11.

Uti, inquam, omnes, quanto amore tam corporum quam mentium amplexarer munditiam, limpidissime ac lucidissime contemplati sunt, hujusque amore carnem

suam cum vitiis et concupiscentiis crucifixerunt, ac firmissime innocentiam virginalem servare in animo statuerunt. *Gal.* v, 24.

CANON SEPTIMUS.

Virginitas amissa ut sese castitate solari debeat.

At quibus hæc sublimis gratia denegata fuit, ut scilicet me virginum caput virgines sequerentur, aut eam propter suam propriam culpam neglexerunt aut perdiderunt, exemplo sanctæ Mariæ Magdalenæ, unicæ dilectricis meæ, in perpetua castitate mihi servire sese astrinxerunt. Nam et Apostoli mei et perplures alii magna sanctitate prædíti, in exordio nascentis Ecclesiæ, ardore divinæ charitatis meæ inflammati, mutaverunt nomina uxorum suarum in nomina sororum, ob reverentiam castitatis, ut eo liberius expeditiusque mihi vacare possent. Castitas enim (ut nec hoc taceam) virginitatis summa amica ac individua quasi est comes, ita ut, qui eam amiserit, hanc libere amplexari valeat ; præopportuna quoque aliarum virtutum auxiliatrix, cujus laudabilis est operatio ; rationis in libidinem atque in alios non rectos animi appetitus firma et moderata dominatio. Castitas ut sit comes virginitatis. Castitas quid sit.

Nec est quod quis sibi de virginitate, neglecta castitate, blandiatur, quando certo constet nullam sine castitate virginitatem esse. Ergo quicumque virgo es, summo amore castitatem prosequere, et cave ne in turpium delectationum consensum ex ea diabolica suggestione labaris ; alioquin magna hac gloria, qua te dignatus sum, temetipsum privabis, nec virginum poteris exspectare aureolam, sed timere habebis fornicatorum pœnam, nisi resipueris egerisque pœnitentiam, uti per prophetam meum Jeremiam animæ prævaricatrici objicitur : *Tu autem fornicata es cum amatoribus multis.* Quod et spiritualiter, per fœdarum cogitationum consensum, intelligi valet. Sed dixi castitatem virginitati esse amicam ; imo dico, in multis magnam cum virginitate habere similitudinem ; quandoquidem ipsa castitas sui possessorem, uti et virginitas, mundum servat munditiamque sectatur et amat. Hinc est, quod castitatis amatores ab omni immunditia, ab omni spurcitia et fœditate carnalium voluptatum uti a veneno pestifero sibi cavebunt, et ne quando hujus pestis colluvione fœdentur, summopere advigilabunt. Quia detestanda et abominanda hæc voluptas non solum humanam naturam corrumpit et enervat suoque robore destituit, sed, quod omnibus modis dolendum sanguineisque deplorandum est lacrymis, ipsas humanas immutat effeminatque mentes, et ad omne opus bonum reddit ineptas. Quid plura? Semper illam præcedunt ardor et petulantia, semper comitantur fœtor et immunditia, semper sequuntur dolor et pœnitentia ; semper famem patitur cum non habetur ; quum autem habita fuerit, heu, heu ! prorumpit dolor, angit mœror, hebetatur mens, ingemiscit ratio, exhorretur vita, concupiscitur mors, et tarde demum cognoscitur diu stare non potuisse, quod male perpetratum est. Ex his et similibus colligere licebit, quanta secum miseranda voluptas mala afferat, in quam extremam sui amatores miseriam detrudat. Castitas quanta sit laude extollenda. Voluptatis carnis mala quæ.

Quanto igitur feliciores hi, qui calcata voluptate, qui spretis mundi deliciis, qui divitiis et seculi pompis contemptis, me Deum ac Sponsum suum per munditiam castitatis sequuntur ! Hæc namque est voluntas mea sanctificatio vestra, ait vas electionis, beatus Paulus apostolus meus, *ut sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione et honore.* Tale quippe vos decet servare mihi vas cordis et corporis vestri, ut nulla sorde vel carnis contagione polluatur, sed ut castitatis continentia resplendeat. O si hujus virtutis æmulatores esse velletis, quantum gaudium brevi in conscientia vestra sentiretis, quam modico temporis intervallo gloriose de omnibus inimicis vestris triumpharetis ! I. *Thess.* IV, 4. Castitatis encomium excellens.

Virginitas sine castitate quantilli facienda. *Jer.* III, 7.

Quandoquidem ipsa est, sicuti quidam de secretissimis meis inquit amicis, ornamentum nobilium, exaltatio humilium, nobilitas ignobilium, pulchritudo vilium, solamen mœrentium, augmentum omnis pulchritudinis, decus omnis regionis, minoratio criminum, multiplicatio meritorum, summa mea amica, Angelorum socia, victoria libidinum, schola virtutum possessioque omnium bonorum; quam qui possidet, habet pacem in conscientia, lumen in mente, hilaritatem in facie, gaudium in anima, securitatem in morte et partem in æterna mea felicitate.

Hæc dicta sint in horum gratiam, qui innocentiam virginalem suapte negligentia et culpa amiserant, ut hos per hujus præcellentissimæ virtutis tramitem ad me alliciam, et ab erroris sui tenebris ereptos ad viam salutis reducam; quemadmodum me fecisse meministis etiam multis magnisque peccatoribus, quos per hanc viam ad summum sanctitatis evexi culmen, et in regno meo supra multos Angelorum locavi choros. Nemo itaque desperet de salute, sed si quis lapsus est, doleat, pœniteat emendetque se ex corde, et revertatur ad me, et ego suscipiam eum contritum et humiliatum. Hæc hactenus ad castitatis studiosos.

Virginitatis neglectoribus quid faciendum.

CANON OCTAVUS.

Virginibus quænam summe, ne tantum lilium amittant, servanda: quæque virtutes illis cum primis sint necessariæ.

Ad te denuo, o sponsa mea, candorem et pulchritudinem virginei pudoris amantem revertor, doceboque te viam per quam ambulare debeas, ne hunc pretiosissimum thesaurum quem intra te tenes amittas; simulque formam ac modum vivendi tibi præscribam, ut scias quid agere quidve vitare debeas. Scis namque, o amantissima sponsa mea, quod secretorum meorum optime conscius sanctus David in libro Psalmorum protestetur hunc in modum: *Declina a malo et fac bonum*. Hoc ergo primum est præceptum quod tibi do, ut ab omni non solum malo, sed etiam specie mali, quantum tibi possibile fuerit, abstineas; et ex toto ac integro corde, uti supra quoque monui te, ad me summum ac unicum bonum, amantissimum, pulcherrimum dulcissimumque Sponsum tuum convertaris; simulque illum immensum meditando amorem, quo ab æterno te amaverim, et a peccatorum multiplicium nexibus eruerim, ex ipsisque inimici faucibus toties te eripuerim; præterea uti tuam in me naturam assumpserim, pretiosissimumque sanguinem, ut te mihi in sponsam eligerem, effuderim. Et quia ego Dominus ac Sponsus tuus tanta pro te passus sum, ut te mihi perpetuo desponsarem, hinc colligere haud immerito poteris, quid pro mei sanctissimi nominis honore simul ac amore tolerare debeas. Et sicut ego ex ardentissima charitate Patri meo cœlesti memetipsum pro te, ac pro totius mundi peccatis in ara Crucis obtuli, ita quotidie temetipsam mihi offerre, per propriæ voluntatis abnegationem, pro quibuscumque ego desidero causis ac mundi necessitatibus, debes. Nam hoc mihi sacrificium quam gratissimum ac acceptissimum est.

Psalm. xxxvi, 27.

Sponsus cœlestis qualia sponsæ suæ beneficia prærogarit.

Eph. v 2.

Sacrificium quoddam Deo gratissimum offeramus.

CANON NONUS.

Voluntatis divinæ cognitio quam sit cunctis necessaria virginibus.

Secundo, cum intelligas tanto me erga te amore fervere, omne studium tuum erit, ut discas perfecte meam voluntatem agnoscere eamque pro virili adimplere. Nam servus qui cognoscit voluntatem Domini sui, et eam non facit, plagis vapulabit multis. Præterea sedulo observabis non solum mandata mea, sed etiam consilia, sed et sanctæ Ecclesiæ constitutiones, necnon et interna monita et inspirationes meas, quibus soleo plerumque meos admonere charissimos, ne otio vacent, ne torpori aut somnolentiæ tempore divinorum locum dent, ne tempus negligenter et inutiliter

expendant, ne nimis corpori indulgeant, ne se alicui præferant, ne tandem inaniter se extollant, cæteraque hujusmodi per quæ eos ad redamandum me provoco. Nihil namque magis horreo et detestor, quam teporem amicorum meorum, qui merito diu noctuque summa reverentia maximaque animi alacritate coram me assistere deberent, ac mundo corde puraque conscientia suas preces pro se, pro populi peccatis, proque totius Ecclesiæ salute ac reformatione in divinæ majestatis meæ conspectu fundere.

Teporem nicorum orum antum eus o- nt.

CANON DECIMUS.

Mens virginis a quibusnam mundanda sit, quibusque rebus studendum.

Tertio, præcipio tibi ut cor tuum mundes ab omnibus vitiorum sordibus per veram eorumdem vitiorum mortificationem et jugem meæ amarissimæ Passionis memoriam; alioquin etsi corpore incorrupta sis, tamen cor tuum spurcitie fœdatum inhabitare non possum; quando ego summe omnem cordis detestor immunditiam, nec illi queam divitias divinorum meorum charismatum communicare. Propterea per Prophetam meum testatus sum: *Lavamini, mundi estote, et auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.* Malæ siquidem cogitationes a diabolo proveniunt, et corda hominum facile nimis inquinant, a quibus, o virgo sponsa mea, tibi cave; alias certo certius te derelinquere cogar. Tu namque scis, sæpeque tibi testatus sum, quam mihi sit grata amabilisque virginitas et pudicitiæ virtus, si aliarum fœditate culparum non inquinetur.

Is. I, 16.

Cogitaonibus uatenus bstinenum.

CANON UNDECIMUS.

Humilitas quam sit virginibus necessaria.

Quarto, præcipio ac maximopere commendo tibi omnium virtutum initium ac fundamentum, humilitatem, per quam ipsi mundo primo restituta est salus, omnibusque eam possidentibus æterna promissa est beatitudo ac cœlestis hæreditas, sine qua nemo videbit me, nec gloriam meam intrare poterit. Hinc est, quod præcipuus ille secretorum meorum contemplator, beatus Bernardus, hanc adeo virginibus virtutem commendat, ut etiam libere fateatur, mihi sine humilitate virginitatem non placere; non mediocriter, inquiens, placet Deo anima illa, in qua humilitas commendat virginitatem, et virginitas exornat humilitatem. Ideo pulchra est permixtio humilitatis et virginitatis. Verumtamen magis necessaria est humilitas quam virginitas. Potes namque Deo placere, humilis homo, quamvis non virgo; non autem virgo superbiens; imo nec beatissimæ Mariæ Virginis virginitas Deo sine humilitate placuisset. Ideo gloriosa Virgo non dixit: Quia respexit virginitatem ancillæ suæ, sed *respexit* Dominus *humilitatem ancillæ suæ.*

Bernard.

Humilitatem magis necessariam quam virginitatem.

Luc. I, 48.

CANON DUODECIMUS.

Gratitudo quantum exornet virginitatem.

Quinto, volo ac expeto a te, ut pro tam magno tamque excellentissimo dono, quod in fragili tuo vasculo tibi concessi, grata mihi sis debitasque gratias rependas. Siquidem ingratitudo omnium vitiorum est pessimum, sæpeque homines propter suam ingratitudinem, mea id exigente justitia, in multos cogor permittere defectus incurrere, seu gratiam collatam illis subtrahere; multis insuper variisque modis humiliare, ut vel sic discant propriam agnoscere vilitatem, mihique omnem gratiam omneque bonum adscribere; alias in superbiam elati ad majorem sui damnationem dona mea possiderent. Itaque gratitudinem ama, gratitudinem obviis suscipe ulnis et amplexare, et time ne quando hac magna te gloria privem, ad quam ex gratuita mea pietate te evexi, aliumque in locum tuum multo te et gratiorem et di-

gniorem substituam. Hocque habeto semper in corde tuo, quod videlicet, si vel vilissimo alicui homini maximoque peccatori quem mundus habet, tantam exhibuissem gratiam, tantisque eumdem prævenissem benedictionibus, qualibus te præveni, ille dubio procul multo esset gratior multoque promptior ad obediendum mihi, in quibuscumque meam studeret agnoscere voluntatem, quam tu. Quod exercitium gratiam meam non solum in te servabit, verum etiam cumulabit et augmentabit quam maxime.

CANON TERTIUS DECIMUS.

Perseverantia virginibus quam sit necessaria.

Sexto, perseverantiam cum recta intentione tibi mando, videlicet ut firmissimum facias propositum, quod ad mei solius gloriam et honorem, velis illæsam ac integram, quacumque etiam ingruente tentatione, sive diaboli, sive mundi, sive carnis, servare virginalem puritatem, nec ulli unquam homini, quantum in te est, consensum præbere amplexandi, tangendi, exosculandi aut cognoscendi te, præterquam mihi soli, qui sum Sponsus, Dominus ac Magister tuus, nisi velis æternam meam incurrere indignationem.

Quid enim, o sponsa mea, putas prodesse ad tempus se castum, pudicum ac mundum servare, et aliquanto post deficere, seque ipsum modo quocumque polluere? Numquid talis virginum gloriam, imo virginum aureolam obtinebit? Numquid hujusmodi poterit dicere canticum, quod dicent incorrupti ac nulla carnis libidine fœdati? Semel testatus sum, et adhuc dico, minime gentium. Quis ergo hanc gloriam consequetur? Audi Evangelistam meum: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit,* hoc est, qui in corde suo proposuerit ad sempiternam meam gloriam inviolabiliter suam custodire puritatem virginalem, non per annum unum aut alterum, sed omnibus diebus vitæ suæ usque in finem, iste hoc honore dignus judicabitur, impetrabitque a me singulare quoddam ac divinum munus, quod solis martyribus, doctoribus et virginibus, ob sui certaminis ac laboris difficultatem, jam jamque consecutæ victoriæ tribui solet. Quod si et tu assequi concupiscis, quæ jam breviter docui, custodire satage, et cave diligenter ne quid horum omittas, alioquin magnam salutis tuæ facies jacturam. O sancta perseverantia, tu vere singularis summi Regis filia, tu finis virtutum et consummatio; sine te neque qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequetur! Tu nutrix es ad meritum, tu mediatrix ad præmium, tu soror patientiæ, tu constantiæ filia, tu charitatis indissolubile vinculum, tu totius sanctitatis propugnaculum. Hanc si quis tollat, nec obsequium mercedem, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo habebit. Sola est, cui æternitas redditur, vel potius quæ perseverantem æternitati reddit, sicut ipse locutus sum: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.*

Perseve rantia quanta lat de digna sit.

CANON QUARTUS DECIMUS.

Sensuum custodia virginibus quam sit necessaria.

His jam omissis, o filia, docebo te quæ fugere debeas, ut tam mente quam corpore incorrupta permanere possis. Primo, omni qua potes diligentia habebis sensuum custodiam, ex quorum neglectu pene omnia vitiorum prodeunt monstra; multique magna etiam sanctitate præditi per hunc in extremam usque devenere miseriam, ut puer meus sanctus David, cui etsi testimonium præbuerim, quod invenissem virum secundum cor meum, nihilominus per abusum et sensuum irrefrenationem in adulterium simul et homicidium cecidit. Hinc ipsemet postea cautior factus, orare cœpit: *Averte oculos meos ne videant vanitatem.* Et Sapiens: *Averte oculos tuos a muliere compta. Propter speciem enim mulieris multi perierunt.* Itemque: *Virgi-*

Apoc. XIV, 3.

Matth. X, 22.

Aureola quibusnam præstetur.

II. *Reg* XI, 2-5.

Psalm. XCVIII, 37

Eccli. IX 8.

Ibid. 5.

nem ne conspicias, ne scandalizeris in decore ejus.

Et sicut hæc de juvenibus dicta sunt,ita et de puellis, puta, multo fragilioris sexus, intelligi valent et debent, ut arcte et sollicite sensus suos exteriores ab omni evagatione cohibeant, ne illis contingat quod sancto prophetæ David. Et quod quondam per Prophetam meum prædictum est : *Intravit mors per fenestras suas :* hoc est, peccati oblectatio, sive peccati consensus, per quæ generatur mors animæ, intravit per fenestras, scilicet incustoditos sensus. Unde multi secretissimorum meorum penitius ac lucidius hujusmodi damna ex incauta sensuum custodia nascentia prævidentes, non fuerunt ausi ne proprium quidem intueri nudum corpus ne tentaret eos, qui meos solet tentare electos, Satanas, et hoc vel maxime ob castissimum amorem, quem erga me gerebant, ne per suam negligentiam a meæ Divinitatis amore separarentur, aut aliquid intro reciperent, quo Divinitatis meæ præsentiam offenderent, aut demum aliquam cordis, in quo ego jugiter habitare delector, maculam contraherent, per quæ, ut verissimum est, illique timuerunt, meam operationem impediissent.

Verum sicut dici plerumque solet : Jacula prævisa minus feriunt, ita et ego ex multis pauca vitiorum tibi genera ob oculos ponam ex incuria seu sensuum immortificatione originem ducentia ; quæ si studiose fugeris, non dubium quin eorum quoque pericula declinabis. Hinc prodeunt fornicationes, adulteria, homicidia, comessationes, ebrietates, furta, carnis detestandæ voluptates, malæ et de proximo suo suspiciones, iræ, rixæ, contentiones, æmulationes, temeraria judicia, scurrilitates, morum levitates et meorum tandem divinorum præceptorum oblivio. Quid plura? Hoc postremo non puto reticendum, quod fons elationis, incentivum libidinis, violatio castitatis, prodeunt quasi ex quadam scaturigine ex sensuum curiositate ; quoniam discedente mente a fonte vitæ, a lumine veritatis, a delectatione spirituali quam in se invenire poterat, fornicatur in pulchritudine et amore creaturarum, et moritur atque suscipitur a prætereunte seculo, et conformatur eidem. Hi sunt curiosi animi et immortificati sensus fructus, quos si quis comederit, inveniet mortem, et perdet vitam, me scilicet Sponsum cœlestem, qui *sum via, veritas et vita* omnibus in me credentibus meque amantibus. *Joann.* XIV, 6.

Jer. IX,

Castitas rorum- m San- orum anta erit.

Gregor.

Sensuum custo- am quæ- um mala quantur.

Curiosi- s sensu- m quæ ala pa- at.

CANON QUINTUS DECIMUS.

Vestium ornatus curiosus quam sit virginibus vitandus.

Secundo, summe tibi vitanda est omnis tam interna quam externa curiositas, omnis pompa omnisque vestium et ornatus superfluitas, similiter curiosus incessus, cervix erecta, oculorum nutus, et hisce similia vanitatum et levitatum signa, quibus hominum in te oculos posses provocare. Nam audisti forsan quid de talibus beatus Augustinus Spiritu meo repletus, dixerit : Dominica, inquit, virgo nec ornatu capitis, nec habitu comæ, nec oculis erectis et lætis, sed depressa cervice et vultu in terram demisso procedat, ne juveniles inducat amores, et ne aliis causa perditionis existat, quamvis ipsa peccat. Item et beatissimus Hieronymus eodem repletus Spiritu ait : Si vir aut mulier, vir aut juvenis se ornaverit, et vultus hominum in se provocaverit, etsi nullum inde malum sequatur, tamen æternum supplicium patietur, quia venenum præbuit, si fuisset qui biberet. Divus quoque Cyprianus dicit : Serico et purpura indutæ Christum induere non possunt ; auro et margaritis monilibusque ornatæ ornamenta mentis et Dei gratiam amiserunt.

August.

Hieron.

Cyprian.

Hinc perpende quid conferat, quidve emolumenti secum advehat curiositas vestiumque ornatus et pompa, quam omnes amici mei tanto studio fugierunt ac execrati sunt, ut nisi vilissimis essent contenti vestimentis, *inspicientes in auctorem fidei*

Vestium pompam ut omnes Dei amici sint execrati.

Hebr. XII, 2.

et consummatorem Jesum : hoc est, me Dominum ac Sponsum suum, qui cum dives essem omniaque in manu mea haberem, elegi paupertatem et abjectionem, omniumque rerum inopiam, solaque ac unica fui, quamdiu in terris degi, indutus tunica, quam mihi veneranda parens mea propriis texuit manibus. Joannes insuper Baptista, quo inter natos mulierum major non surrexit, meæ paupertatis animatus exemplo, vestitu ex camelorum pilis contexto est usus; sed quantum per hoc a me laudatus sit, turbisque commendatus, Evangelista meus minime tacuit : *Quid* enim, inquit, *existis in desertum videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt.* Quid, quæso, est homo pretiosis ornatus vestibus, nisi sepulchrum foris dealbatum, intus autem spurcitia plenum ? Talis siquidem ornatus neminem virtuosum sed multos vitiosos reddit. Ergo, o fidelis anima, hanc fuge pompam et pretiosorum ornamentorum curiositatem pro viribus, et sequere potius simplicitatem, modestiam, verecundiam, pudicitiam, et id genus virtutes, quæ virginitatis gloriam maxime adaugent, et te mihi cœlesti Sponso tuo non parum commendabilem ac amabilem reddunt.

II. *Cor.* VIII, 9.

Matth. XI, 8.

Vestibus splendidis ornatus homo quid sit.

CANON SEXTUS DECIMUS.

Gula quantopere virginibus fugienda.

Tertio, devitabis omnem voracitatem ac gulam ; quando nunquam poterit ad decorem pudicitiæ pertingere nec virginitatis candorem servare, quisquis voracitati aut gulæ frena laxaverit, neque ardentes poterit concupiscentiæ stimulos inhibere, quisquis desideria gulæ arctare noluerit. Nam incommoda gulæ et peccata quæ ex ea originem trahunt, quis lingua exprimet? Ipsam nimirum humani intellectus capacitatem transcendunt. Ne tamen ex ignorantia in aliqua horum incidas, brevitatis gratia quædam referam.

Gulæ incommoda quænam sint.

Ipsa est fomes libidinis, radix criminum, turbatio capitis, subversio sensus, linguæ tempestas, procella corporis, naufragium castitatis, insania voluntaria, ignominiosus languor, turpitudo morum, dedecus vitæ, honestatis infamia, animæ corruptela. Ipsa confundit naturam, amittit gratiam, perdit gloriam, et incurrit damnationem æternam. De quibus omnibus tam in novo quam in veteri Testamento habemus exempla : in novo, de divite epulone ; in veteri, de populo Israelitico : *Sedit enim populus manducare et bibere, et postea surrexerunt ludere.*

Luc. XV 19-22.

Exod. XXXII, 6.

Propterea per memetipsum rogo ac obsecro te, dilecta sponsa mea, ut execreris pestiferum hoc peccati genus, nec immisceas te his, qui adeo facile huic succumbunt vitio, ac si nulla inde imminerent pericula ; sed sobrietatem, utpote magnam virginitatis amicam castitatisque custodem pervigilem, sectare et amplexare, per quam haud dubie recta ad me perduceris, nec aberrare poteris, hac te dirigente et ducente. Quia sobrietas est mentis et sensus membrorumque omnium corporis protectio, castitatis tutela, pudicitiæ proxima, et orationis singulare præsidium. Et sicut humana mens per cibi et potus superfluum usum hebetatur et deprimitur, ne ad arcem divinæ contemplationis valeat conscendere, sic per sobrietatem et temperantiam elevatur et rapitur ad contemplanda cœlestia, et despicienda hæc terrena caducaque omnia, per quæ misera caro fovetur sæpeque contra spiritum inflammatur.

Sobrietatis encomium hau fallax.

CANON SEPTIMUS DECIMUS.

Loquacitas quam sit virginibus exitialis.

Quarto, prohibeo tibi omnem loquacitatem, quæ minime decet virginem. Nam multi loquacitatis vitio obnoxii, maxima sibiipsis damna inferunt, aliosque sæpenumero in magnas secum pertrahunt perplexitates, multisque inexplicabilibus etiam involvunt atque implicant nodis et scrupu-

lis ; a qua si quis sibi caveret, et linguæ suæ frena injiceret, non dubium quin a multis periculis animam suam custodiret. Garruli- quan- n Deo plice- Sed doleo, et quidem vehementissime, tam multos huic subjacere vitio, etiam inter electos meos, qui merito deberent verbo et exemplo aliorum garrulitatem corrigere ; at illi sunt in transgressione primi, ac sæpius minoris ducunt hoc vitium quam alii, essetque illis pernecessarium verba beati apostoli mei Jacobi attendere, quæ contra linguæ incontinentiam protulit : xcob. III, 16, 8. *Lingua,* inquit, *ignis est, universitas iniquitatis. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit. O inquietum malum ac plenum veneno mortifero!* O multarum Linguæ ocacis lla quæ. iniquitatum seminarium atque origo! Ex te quasi ex fonte multorum peccatorum promanant rivuli, scilicet juramentum, perjurium, blasphemiæ, maledictio, proximi detractio, adulatio, mendacium, infamatio, veritatis agnitæ impugnatio, discordiæ seminatio, falsum testimonium, turpiloquia, peccatorum defensio, lenocinia et hujusmodi, quæ enumerare singulatim longum esset. Ipsa præterea lingua cordis index est ; et qualis sermo profertur, talis plerumque esse animus comuc. VI, probatur ; quia *ex abundantia cordis os loquitur.*

Tacitur- as ut sit ginita- decus. Nunc ergo, prædilecta filia ac sponsa mea, ad te revertor, volens te hisce meis sermonibus ab omni garrulitate deterrere, ac quanta possum diligentia taciturnitatem tibi commendare, per quam gratiam a me tibi collatam faciliter conservare po- hientium ee bona estet. teris. Estque illa, ut nec hoc silentio præteream, maximum virginitatis ornamentum et pudicitiæ comes individua , per quam multi mihi placuerunt, et infinitos pene diaboli evaserunt laqueos, seseque a multis præservarunt peccatis; hocque saltem in hunc finem, ut casto corpore ac mundo corde mihi servire possent. O si scires quantam in silentio amici mei in conscientia lætitiam experiuntur, citius scio linguam præscinderes quam loquacitati vacares.

CANON OCTAVUS DECIMUS.

Temporis præsentis quanta habenda sit ratio virginibus cunctis.

Quinto, cum districta hominibus sit reddenda ratio de tempore illis a me misericorditer indulto, magna tibi adhibenda est cautio, ne hoc tempus præsens inaniter ac sine fructu præterire permittas. Nam quod jam homines modico labore obtinere possent, post modicum ne lacrymis quidem sanguineis obtinebunt. Ergo *quodcumque potest manus tua, instanter operare,* et noli locum dare diabolo, qui mille laqueos et technas struit pigris ac desidiosis. Et quid id mirum ? Novit namque callidissimus hostis impossibile esse, quod mens humana possit diu subsistere, si otio vacet, aut minus pie honesteve occupata sit ; ideo omnes nocendi artes excogitat, si quomodo hujusmodi otioso imponat, illumque a via veritatis abducat. Scit præterea quam nocivum sit amicis meis otium, quamque multi ac pene innumeri per hoc in peccata gravia ceciderint, quemadmodum et vulgo dici solet : Otia dant vitia. Ideo hoc suadet illis, ut scilicet sibi parcant, nec supra vires se gravent, paululum otientur, et hisce similia, quibus eos dolose irretire nititur. Postremo ipsa otiositas mater est concupiscentiarum ac noverca virtutum. *Eccl.* IX, 10. Otium quam sit noxium.

Ipsa est quæ virum pudicum fortissime præcipitat in omnem reatum lasciviæ ; facit suffocare virtutem, nutrire libidinem et contrudere ad gehennam. Posses autem hic quærere qua ratione tibi sit otium fugiendum. Breviter respondeo : nulla id posse faciliori via declinari, quam memoria mortis et extremi judicii recordatione ; item jugi meæ innocentissimæ vitæ, sanctissimæ conversationis ac amarissimæ Passionis contemplatione ac imitatione ; necnon rememoratione generalium ac specialium beneficiorum meorum multorumque divinorum meorum charismatum, quibus te præ cæteris hominibus præveni, ornavi et honoravi. Istud exercitium miræ Otiositas quænam mala generet. Otiositas quomodo vitetur.

virtutis est ad expellendum non tam otium, quam omnes malas diaboli suggestiones; sed pauci, quod ipse graviter doleo, reperiuntur, qui id velint, imo qui dignentur imitari. Ne autem conqueraris quod nimiis et præceptis et prohibitionibus meis te onerem, hic jam loquendi finem faciam, rogans et obsecrans te per divinam meam sapientiam, Patris mei cœlestis potentiam et Sancti Spiritus virtutem ac bonitatem, ut juxta hanc quam præfatus sum formam, vitam, mores omnemque tuam conversationem instituas; semper in via virtutum ac mandatorum meorum semita progrediendo, viriliterque contra visibiles invisibilesque hostes pugnando, me autem, ut dignum est, super omnia diligendo. His paucis amorem Cordis mei erga te volui tibi indicare. Vale in mellifluis vulneribus meis.

PARS TERTIA

AD UNAM QUAMLIBET ANIMAM PIAM AC SIBI DEVOTAM
DOMINI JESU CHRISTI ALLOQUIUM,
COMPLECTENS IN SE UTI PURITAS CORDIS VERAQUE EVANGELICA SIMPLICITAS
OBTINENDA SINT.

PRÆFATIUNCULA.

NON paucos hoc deplorato seculo Dei amicos in dies existere, quibus Deus multa et magna præstet gratiæ suæ beneficia, non te latere arbitror, lector pie. Ex his perplures trahit Deus per simplicem sui submissionem et abnegationem ad magnam virtutum omnium perfectionem, facitque eos conscios secretorum suorum. Placet enim Deo mirum in modum candida et christiana simplicitas, omnis expers doli ac simulationis, quæ recta tendit in Deum, nihil admittens usquam tortuosæ obliquitatis, nihil obliquæ intentionis, sed simplici oculo in unum Deum intenta, cæteris contemptis omnibus, quæ ab illo avocare possint, illum solum inquirit, spectat, amat, insequitur. Ad hanc simplicitatem obtinendam præcipue faciunt ea, quæ hic subjicimus, novem puncta sive consilia; quæ quisquis fideliter erit amplexus, columbinam assequetur simplicitatem, favente gratia Spiritus illius, qui ut se simplicitatis amantissimum declararet, in Salvatorem baptizatum descendit in specie simplicis columbæ. De qua et ipse idem Salvator protestatus est, dicens : *Estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbæ.* Quæ profecto nec ungue lædit, nec rostro quemquam invadit; ita vere simplex nec verbo nec opere nocet. Ille vere simplex est qui non occupatur uti Martha circa multa (nam ibi plicæ sunt, et plurimum occasiones ruinarum, nisi quis admodum fuerit circumspectus et undique oculatus); sed tantum *unum* quærit, quod *solum est necessarium,* et ad hoc unum cuncta confert, sive quæ agit, sive quæ patitur. Et quum omnia quæ potest bona fecerit, nihilominus ex animo humili et simplici fatetur id quod Magister simplicitatis in Evangelio docuit : Servus inutilis sum. Verum ne, lector candide, te mea Præfatione onerem, ipse ex sequentibus facile comprobabis, quam sit ad salutem necessaria ipsa, de qua loquimur, evangelica simplicitas. Vale et Deo nos recommenda.

CANON PRIMUS.

Subtilitas et curiositas humani intellectus quantum incautis imponat, et vera humilitas quomodo obtineatur.

CONFITEOR tibi, Domine Pater, Domine cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Matthæi XI, 25.

Simplicitatem sectanti quænam servanda.

Quicumque compendio rectoque tramite ad puritatem veramque et in Evangelio a me præceptam desiderat pertingere simplicitatem, is ea quæ hic subjicio studio sedulo perlegere, et opere exercere adniteatur. Primo igitur et ante omnia disce a me, o anima fidelis, non cœlos fabricare, non suscitare mortuos, *quia mitis sum et humilis corde*. Advertite hæc verba mea, quotquot estis intellectu ingenioque subtiles, neque plus satis multæ eruditioni curiosisque scientiis comparandis insudare velitis, interim relicto affectu vestro a charitate Dei et proximi (quæ sola vos salvare potest) vacuo et frigido ; neque etiam his nimium innitamini ; magis autem intellectum vestrum,ad curiosa quæque haurienda nimis propensum, humiliter inclinare ac demittere studete; sicque simplices fieri, ac interiorem pariter et exteriorem hominem vestrum observare, passionatum ac sensualem hominem mortificare, vincere et in servitutem redigere discitote, ut hac ratione citius mites et humiles corde fieri, atque in his stabiles perseverare queatis. Nec dubium, quin has virtutes adepti, probe satis didiceritis; jamque divinam reperietis sapientiam, elatis atque superbis omnibus absconditam, cui universa seculi collata prudentia nonnisi vanissima stultitia comprobatur.

II. *Cor.* x, 5.

Secundo loco, o fidelis anima, duo illa puncta sive consilia assume, in quibus divus ille Franciscus jugiter sese exercere solebat, clamans ad Deum nocte ac die : O Domine Deus meus et omnia, da mihi nosse quid tu sis, et quid sim ego. Hoc discere revera me Deum nosse est in cunctis operibus meis, et nosse teipsam tuumque immensum et abyssale nihil posse nihilque valere, puta quod nil boni ex teipsa, vel possis, vel habeas, vel facias, vel scias, nisi gratia mea opem tibi ferat, et bona quæque per te operetur perficiatque.

CANON SECUNDUS.

Humiliatio suique dimissio quam sit necessaria , quomodoque honore vel injuria affectus quisque sese habere debeat.

Quo teipsam, o anima devota, melius vincere queas,disce humiliare ac deprimere teipsam sub hominibus universis, tam exterius, ubi sic fieri expedit et aliquid tibi adversum sive contrarium irrogatur,quam interius mente, scilicet humiliando ac submittendo te omnibus. Mente etiam simplici ausculta et adverte quid de te homines loquantur, cumque illo pariter ad Deum et ad teipsam convertere, videndo diligenter quem inde fructum referre, quasque virtutes hinc elicere possis. Si qua bona de te dicantur, sic cogitato :

Oratio cum quis laudatur.

Per hæc, Domine Deus meus, significas mihi, quantopere cupias me esse talem, qualem me prædicant homines : satisque enitendum est mihi ut talis efficiar, unde modo, proh dolor ! longius adhuc absum ; multumque vereor, Domine Deus meus, ut hoc nomen bonum districte quandoque in judicio exigas a me, et graviter severeque inde me judices, cum vita mea minime illi respondeat, bonaque omnia, quæ de me opinantur homines, ipsis potius insunt quam mihi. Idcirco, tu pie Deus, restitue illis juxta ipsorum optimam de me existimationem, quanquam ego nullius horum mihi conscia sim, quæ ipsi sentiunt de me. Quod equidem culpam meam esse, inficias ire non possum ; sed oro te, Domine Deus meus, ut tuam divinam mihi conferas gratiam, ut in omnibus viis, verbis, operibus, gestibus, moribus et locis, tam sapienter ac circumspecte me geram, ut neque te Deum meum vel ulla in re offendam,neque

proximo meo malum exemplum præbeam, ipsumve scandalizem; quo famam hanc nomenque bonum, non ad meum sed ad tuum honorem, tibi inviolata conservem, eisque profunda cum humilitate et ingenti gratitudine utar.

Cum honoratur.

Porro cum exterius aliquis tibi exhibetur honor aut reverentia, mox introversa hoc vel simili modo dicito :

O Domine Deus meus, tibi soli debetur omnis laus et honor; mihi vero nonnisi contemptus omnis et confusio. Dignare, pie Deus, mercedem refundere huic creaturæ tuæ, pro hoc opere bono, puta honore mihi impenso, quum propter te hunc mihi exhibeat, aliquid mihi virtutis vel gratiæ inesse confidens, quarum ipsa mihi conscia non sum. At tu, Domine Deus meus, solus es omne bonum. Quanquam autem ipsa virtutibus prædita non sum, gaudeo tamen in spiritu meo, dum video tantum luminis et virtutem hanc inesse proximo meo. Redde tu illi, Domine, sicut scis et vis.

In vituperatione id cogitandum.

Contra dum te aspernantur et vilipendunt homines, ac mala de te loquuntur mentientes, prorsusque te abjicientes, toto corde sub his te demitte, cogitans satis te meruisse hæc et plura graviora, tuoque vitio id fieri, eo quod non fideliter satis pro cunctis peccatoribus et infirmis hominibus, ut teneris, rogasti; credens etiam quod omnes isti ad tuam te originem, id est me Deum tuum, ire compellant, ipsosque hic terrestres esse judices tuos, quos multo satius est sustinere modo quam postea judices infernales, ne tum, quod absit, a Domino judicemur, sed potius benedictionem consequamur. Simulque ora attentius pro persequentibus te, diligenter advertens verba ipsorum, quæ de te loquuntur; cum iisdemque ad me introversa, vide quem inde fructum elicere queas, et quorsum illa faciant, ad nobilitandum videlicet in te virtutes omnes, ad abstrahendum te ab omnibus creaturis, et ad pure in Deo tuo sine omni medio quiescendum.

Si, o amans anima, rite perspicere hæc posses, quam videlicet ingens bonum ex istis tibi evenire permittam, cunctos homines ad utilitatem tuam prophetas crederes, simulque diceres cum fideli famulo meo Augustino : Ubi meipsum diligenter observo, adeo Deum in mei custodia occupatum video, tanquam creaturarum omnium oblitus sit, mihique soli intendat. Quibus enim meritis talem me præ illis fecisti, Deus meus, ut ipsos mei purgandi causa cadere permittas? Sed, quæso, Domine, ignosce illis, et verissimam sui infunde illis cognitionem. *August.*

Cum amici infideliter agunt quid.

Denique ubi amici fideles infideliter tecum agunt, ut et hoc melius in me Deum tuum trahere queas, ita cum servo meo sancto Bernardo cogitato : Nunquam me infidelitas hominum movit, ubi attendi quam ipse Deo meo infidelis fuerim; aliaque id genus plurima cogitabis, quæ hic exercitii gratia assumi poterunt, quæ quisque, ut Dominus dederit, extendere debet.

CANON TERTIUS.

Gratiæ quomodo et pro quibus sint Deo agendæ.

Gratiarum actio in periculis et lapsibus aliorum.

Pro bonis etiam omnibus quæ unquam præstiti, et etiamnum præsto tibi, o anima fidelis, ex tota voluntate gratias mihi et laudes referas; maxime ubi didiceris vel audieris aliquos in peccata sive pericula incidisse, dicasque : Benedico te, Deus meus, et gratias ago tibi, quod me ab hujusmodi casu præservasti. Aut si quandoque in similia lapsa fui, quod gratiam tuam nullis meis meritis mihi restituisti, quodque cognitionem mihi præstitisti, ut meos erratus confiteri et corrigere meam vitam possem. Unde satis adducor ut sperem ea te mihi misericorditer remisisse. Sic et ex omnibus undecumque occurrentibus laudem aliquam meam elicere curabis, eamque ex omnium virium tuarum facultate mihi offeres. Quod diligenter observatum, puto satis te servabit custodietque, ut non facile ad murmurandum vel temere judi-

candum proximos tuos erumpas, quantalibet ab illis injuria afficiaris.

Semper etiam ob oculos versabis purissimæ meæ humanitatis exemplar, attenta mente revolvens, quam ego taciturnus inter homines vixerim et conversatus sim, permittens me ab omnibus contemni et judicari, spernens ipse neminem. Cum ergo ad defendendum te, seu satisfaciendum pro te adversus ea, quæ tibi eveniunt ac inferuntur mala sensibusque contraria et molesta, incitaris atque tentaris, exercitii loco in mente habebis, ac sedula cogitatione ruminabis, ut ego Dominus Deus tuus meipsum instar ovis ac agni ad occisionem duci permiserim, nec aperuerim os meum ad defendendum me, sed sponte obviam præcesserim inimicis meis.

In paupertate quid cogitandum.

Jer. XI, 7.

Præterea, si rebus omnibus nuderis, et ad extremam redigaris rerum inopiam, cogita me Dominum Deum tuum, et domum et hæreditatem meam reliquisse, et dilectam animam meam in manus tradidisse hostium meorum, qui sine misericordia insurgentes in me, non pepercerunt animæ meæ. Dic ergo : O Domine Deus meus, da mihi hanc gratiam tuam, ut in similibus sequar te pro virili mea. Omnia namque bona tua sunt, et tibi gratias ago teque laudo, quod mihi donasti hæc temporalia bona pro necessitate vitæ meæ, et iterum ea abstulisti. Sicut tibi placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.

CANON QUARTUS.

Tentationibus variis diversorum vitiorum quomodo resistendum, quomodo item ex eis meritum colligere liceat.

In tentationibus quid agendum.

Adverte et disce insuper, o anima devota, exercitium adversus quascumque tentationes. Cum alicujus peccati te tentatio pulsat sive in cogitatione, sive in sensu seu sentimento, cum aliqua tui ad illud propensione, e vestigio assuesces mature teipsam ad me convertere, priusquam locum in te accipiat; ipsamque tentationem in infimo homine quasi dissimulando seu non attendendo, nihilque inde cogitando, nihil discutiendo, nihil denique illi immorando, relinque. Et ita sponte tentatio peribit, et tu victrix evades. Quoties autem tentatio ipsa redierit, te levato rursus ad me Deum tuum, eamque velut contemptam in se sponte interire sinas, utens ea tanquam excitamento quodam ad excutiendum somnum corporis et ignaviæ tuæ, quæ diabolo copiam fecerat te tali tentatione pulsandi. Et ideo quamlibet fœda et detestanda videatur esse tentatio, noli turbari admodum, nec animo dejici, sed cogita semper tuo id vel negligentia vel vitio accidisse, ut Deus permiserit te vexari, vel ob tuam superbiam aut somnolentiam aut negligentiam tuam, quo per ipsam humilieris, penitusque vilitatem propriam nihilque posse tuum agnoscas, sedulo etiam noctu diuque stes super custodiam tuam, memor verborum illorum, quæ ego Dominus in horto protuli : *Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem.* Nec abs re ; malignus enim spiritus et improba corruptaque natura tua semper adest tibi.

Matth. XXVI, 41.

Sed quia sæpius in his negligitis vosipsas ac dormitatis, tentationem aliquam ad excitandas vos commonendasque ego Deus vester vobis occurrere permitto, quasi dicere vobisque insinuare vellem : Videte, o animæ devotæ, quam ruinæ propinquæ sitis, et meam, si sapitis, opem flagitate. *Satanas enim expetit vos ut cribret sicut triticum : ego autem Patrem* meum cœlestem *rogavi pro vobis,* ut olim apostolo meo Petro prædixi. Quælibet ergo anima ob oculos sibi proponat cogitetque diabolo omnem virtutem illius Dominum eripuisse, modo super custodiam suam illa stare velit, sicut ipse ore meo testatus sum : *Confidite,* inquiens, *ego vici mundum.* Sicque animum sumatis masculinum in me Deo vestro, in timore pariter et amore meo jugiter perseverantes.

Tentat cur quan doque Deus suc permitta

Luc. XX 31, 32.

Joan XVI, 33

Quod si, o anima devota, superbia te molestat, ad meam humilitatem confugito

dicens : Confiteor culpam meam, Domine, quod necdum quantum opus est humilis sim. Sed, quæso, Domine, largire mihi gratiam tuam, ut deinceps profundiori humilitate et humiliori mente tibi serviam, teque in hac parte sequar pro viribus ; quando tu, Domine Deus meus, teipsum usque ad mortem humiliasti, et humilitatis fundum fuisti.

Si per vanam gloriam impugnaris, sic cogitato : Domine, mea utique culpa est, quod tuum honorem, laudem et gloriam non pure quæsivi in omnibus, nec in te omnem honorem et laudem refudi ; cum tamen tibi soli ea debeantur.

Si luxuria te vexat, fugiens ad me Deum tuum, sic intus alloquere : Viribus quidem meis, Domine, hanc fœdam et periculosam tentationem vincere non sufficio, nisi tu opem mihi feras. Quamobrem obnixe te rogo, dona mihi gratiam tuam, Deus meus, ut tibi munda mente et corpore serviam. *Cor mundum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis.* Obsecro etiam, Domine, miserere infirmorum omnium, qui tentationibus variis laborant, aut etiam succumbunt, et veram illis cognitionem infunde. Bonos omnes confirma ut perseverent, lapsos erige ut resurgant. Atque his et hujuscemodi verbis ignitis in me Deum omnem trahas tentationem, cogitans, ut jam antedictum est, non esse nisi commonitionem quamdam excitantem, ut ad me Deum tuum te vertas.

Si ira te infestat, dicito sic : Est fateor, Domine, culpa mea, quod necdum mitis sum. Sed oro te, da mihi mansuetudinis virtutem, cujus me adhuc expertem agnosco.

Si odio et invidia torqueris, dicito : Est plane, Domine, culpa mea, quod non satis me in tui et proximi dilectione exerceo, nec quantas deberem, gratias tibi refero, pro suavissimo illo verbo, quod dixisti per Prophetam tuum : *In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te mihi miserans tui.*

Hac denique ratione et in cæteris quibuslibet vitiis ac vitiosis impugnationibus, sapienti quodam et suavi remedio per Spiritum Sanctum potius quam per naturæ violentiam, discas antiqui hostis conatus frangere, ejusque insidias eludere, omni tempore considerans teipsam in limpidissimo speculo virtutum mearum, quam videlicet similis, quamve dissimilis mihi existas. Nam in singulis motibus in hoc vivo libro studere debes et attendere, quomodo in talibus meipsum habuisse credar, nempe modo perfectissimo. Hic liber potissime servit idiotis hominibus alioqui indoctis, qui si diligenter in eo studuerint, doctos quosque longo ad Deum prævenient intervallo.

CANON QUINTUS.

Loqui quonàm pacto, quando ubive liceat.

Quam caute loquendum.

Perpetua tibi etiam consideratione manendum est in observatione tuiipsius, hoc est, interioris hominis, ut primum verba tua penses, quæ loqui vis, Deumque in conscientia tua interroges, an tibi licentiam loquendi permittat, et an teipsam in hoc quæras aut hominibus placere velis. Hic magna diligentia opus est, donec in consuetudinem vertas, certius dignoscere, quod in omnibus verbis tuis nihil aliud quæras quam pure Dei gloriam et proximi tui salutem. Ita enim agere curabis cum omnibus cogitationibus et operibus tuis. Quod si quandoque improvide loquendo in verbis offenderis, ad teipsam mox rediens, tuam conscientiam interroga, num hæc verba pure ad laudem Dei protuleris, necne. Et statim ipsa conscientia te securam reddet aut arguet. At vero quoties inter loquendum senseris te non pure Deum quærere, statim obmutesce, satius reputans coram hominibus erubescere quam Deum offendere. Nihilominus si otiosa illa et noxia verba caute et sapienter corrigere potueris, laudandum est. Porro cum sensim huic exercitio assuefacta fueris, statim brevissima introversione clare dignosces, quidquid loquendum tibi

fuerit, quidquid tacendum, liberque manebis in conscientia. Sed oportet te semper ad divinum recurrere auxilium, sine quo nihil potes, mentaliter hoc aliove modo : O Domine, da mihi sapientiam, ut sciam quid loqui sive respondere debeam ad ea, quæ mihi dicuntur sive proponuntur. Hæc ars bene obtenta multa bona adducet tibi pacemque internam cordis docebit te adipisci atque possidere.

CANON SEXTUS.

Exterioris hominis custodiæ mortificationique sensualitatis ac passionum quatenus invigilandum.

Cum jam, o anima fidelis, eousque profeceris, ut internam cum Deo pacem sentire et in Deo quiescere incipias, magnopere tibi necessarium est, ut exterioris hominis tui custodiæ et mortificationi gubernationique in omnibus suis moribus et pravis inclinationibus, quæ corruptæ naturæ tuæ nimis profunde infixæ manent et necdum exstinctæ sunt, summa diligentia invigiles, si adeptam pacem tuam internam conservare velis. Non enim minor est virtus parta tueri quam parere. Nam hactenus dum ego Deus tuus te per sensibilem gratiam et internam increpationem quasi manu duxi ad anteriora, non potuisti satis clare vilitatem tuæ naturæ deprehendere ut modo. Jam vero cum interior homo quadam libertate fruitur, credis te in Deo firmiter stabilitam, quum non sentias te tam cito intrinsecus redargui ut prius. Hinc natura suas pristinas consuetudines et mores resumere incipit in multiloquio, in risu et aliis excessibus, per quæ, si sapienter moderata non fuerint, externus homo tantum implicabitur, quod internum hominem sua libertate spoliabit; et magnus in spiritu dolor sequitur, plus eum nunc affligens de parvis excessibus quam in initio in magnis, quando præ cæcitate cordis clare non cognovit quanta quoque peccatum etiam veniale inferat animæ nocumenta; quæ nunc eo acrius deplorat, quo limpidius videt. Sed hoc soli experti gustaverunt. Beatus qui ex alieno damno monitus et cautior factus casum suum præcavere satagit, ne Deum offendat; et qui tardus est ad loquendum aut temere de aliis judicandum, qui curæ suæ commissi non sunt, neque id ab eo postulaverunt, neque a Deo trahitur ad alios arguendum. Verum cum necessario illi quempiam arguere incumbit, tunc in spiritu lenitatis obsecrando potius quam imperando aliorum errata corripiet, maxime quorum ipse superior non est. Et certe non levis ars est in his medium tenere, et non esse nimis asperum neque nimis remissum.

Proxim quomodo corrigen- dus.

Natura ferventes et impetuosi multa negligunt prævidere in quæ impingunt, maxime cum vident se juste moveri; quibus diabolus multas statuit insidias, ut cum bona intentione incipiant, et finaliter suam internam pacem lædant vel etiam amittant. Sola namque intentio bona non sufficit ad operis bonitatem.

CANON SEPTIMUS.

Intellectus suus cuique ut sit captivandus et simplificandus : quæ item sit evangelica simplicitas, et quomodo eam acquirere liceat.

Cum jam, o anima devota, foris et intus in omnibus spiritualibus exercitiis et moralibus virtutibus probe instituta fueris, rursum introrsum te convertes ad teipsam, considerans tuum subtilem intellectum et humanam prudentiam, quanta animæ tuæ damna et impedimenta sæpenumero parturivit, et conare ipsum intellectum magis ac magis simplificare. Quia cum intellectus in simplicitate bene illuminatus fuerit a Deo, magnum animæ subsidium et ducatum præstabit. Verum hoc non absque grandi labore continget prudentibus et ingeniosis hominibus. Nam quum vis intellectualis sit in illis florida, et nobilis

acuminis, ideo difficillime vult se submittere et captivam sese reddere sub humili simplicitate et aliorum judicio. Ideo etiam ægre obtinebit veram introversionem, nimirum suo subtili acumine et occulta superbia magis proclivis semper ad dijudicandum aliorum dicta et facta, quam suiipsius nihileitatem. Quicumque enim aliorum causis et meritis judicandis multo interdum tempore sese occupant, eaque tractant atque retractant, in propriis excæcantur defectibus, adeo ut etiam moniti sive correpti illos intelligere non valeant, sed multis rationibus et argumentis excusent, confidentes bonæ voluntati, intentioni et desiderio, ex quibus sese moveri credunt.

Atque adeo illis fixe innituntur, ut multo tempore a diabolo in suo nasuto ingenio detineantur excæcati, et misere circumducantur, tempus suum perdentes ne suam cæcitatem agnoscant. Sicque seipsos et suas tenebras non valent agnoscere, neque ad semetipsos intrare, quamdiu ad alios considerandos et exteriora tractanda et recogitanda manent extroversi. Neque sese relinquere volunt et abnegare, quamdiu ad obediendum aliorum voluntati rationibus et aliis mediis non inducuntur neque convincuntur. Alioqui dum eorum judicio et intellectui integre non satisfit, manent extroversi, putantes alios errare eisque injuriam facere (quam etiam non facile obliviscuntur), quamquam meram eis veritatem dicant, et immortificatum eorum fundum ipsis incognitum tangant.

Intelleus ut cuine sit mplifiendus.

Verumtamen si paucis accipere vis, o anima fidelis, te tota via aberrare, paulum humiliato teipsam et in fundum tuum introvertere, et considera quam dissimilis in hoc sis mihi cœlesti Sponso tuo Jesu Christo. Vide me Infantem positum in præsepio, quomodo tacitus sino me volvi et ligari a dilecta Matre mea, nullum ostentans ingenium neque prudentiam, quasi nullam prorsus habuissem sapientiam, ita divinitatem meam sub humanitate occultabam. Juxta illud exemplar prorsus oportet te formari atque conari, Deum invocando, teipsam compellendo et aliorum coercioni te submittendo, donec exemplo meo superbus intellectus tuus sub divina sapientia sit simplificatus, et aliorum judicio humili subjectione semper cedere paratus. Hæc autem est vera et catholica simplicitas, humilis videlicet obedientia et omnimoda sui abnegatio. O sancta simplicitas, quam pauci norunt et amant virtutem tuam, præsertim hoc tempore! O quantum anima devota exultare potest in Deo, quæ te pro parte invenire meruit et gustare!

Hæc certe cum pastoribus Deum laudare debet, quoniam nova lux in fundo suo orta est, per quam omnes virtutes crescunt et custodiuntur. Sicut enim apes ex omnibus floribus mel colligunt, ita sancta simplicitas, ex omnibus malis quæ videt et audit sive novit de aliis, occasionem capit dulces virtutes exercendi, quæ instar vernalis herbæ abundanter illi accrescunt fecundanturque cœlesti rore et confortantur. Quare confidenter dico simplicitatem istam divinæ puritatis esse capacem. Ipsa enim idonea est ad recipiendum donorum Dei influentiam ipsisque pura anima bene utendum, eaque Deo cum gratitudine pure et absque quacumque adhæsione vel proprietate reofferendum; quia funditus novit se omnis boni prorsus indignam. Jure ergo repeto supradicta verba mea, in quibus simplicitas fundatur dicens : *Discite a me quia mitis sum et humilis corde.* Hic quippe rectam vos doceo viam, in qua omnem propriam sapientiam, scientiam, artem et ingenium, quibus vester intellectus plerumque delectabiliter adhærere solet, captivare oportet et abnegare; quia superbia raro illi abesse solet, licet occulta, cui statim familiaris est velox ira et indignatio : quam etiam, permittente Deo, carnalia vitia comitari interdum solent, ut per ea anima excitata superbum fundum suum citius agnoscere, humiliare atque corrigere festinet.

In hoc studio, obtinendi videlicet memoratas virtutes et fixe possidendi, quis-

quis totum tempus suum et ingenium locaret, optime utique locasset, quia in anima superba locum nullum accipere potest sancta hæc simplicitas. In anima nempe simplici et humili cessant omnia argumenta, excusationes rationesque et contradictiones, quia rationes oportet sæpenumero cedere et abire in quamdam doctam ignorantiam ; et hoc maxime quando monitio datur pro salute audientis, etiamsi a puero, vel fatuo, sive insigni etiam peccatore proferatur ; quando etiam injuriosa verba vel facta simplicitatis amatori irrogantur, debet cedere, et rationibus non resistere, nisi aliud postularet necessitas ; alioquin cito conscientiam suam offenderet. Simplicitas est etiam mater deiformis sapientiæ, qua virtutes scit acquirere et custodire, mala quæque vitare, lapsum suum prævidere tam in se quam in aliis, qui consilium quærere et sequi volunt, suamque insipientiam simpliciter recognoscunt, permittentes se desuper ad hanc virtutem duci et institui. Nam quæcumque anima hoc perfectius impleverit, velocius ad eam et ad omnia bona perveniet.

Cum ergo, o anima, ab intus urgeris ut te ratione defendas, ubi nonnihil juris te habere vides, statim mente attende me silentem puerum Jesum in præsepio, quomodo omnis sapientia mea ibidem jacet quasi captivata ; et meo exemplo tace et sustine. Nam cum ego Deus tuus permisero tibi injustum quid imponi, si tunc humana ratione te opponere volueris, facies tibi culpam, ubi antea culpa non fuit, quantumvis bene etiam intendas. Simplicitas enim hæc necessario in omnibus casibus primum introvertitur in seipsam, descenditque ad profunde se humiliandum, et soli Deo gloriam de omnibus dandum.

Et postquam ita in seipsa humiliata fuerit, non tam facile postea a quovis occurrente gravamine lædi poterit. Tum demum humili corde et ore interrogare licebit illos quos errare sentit et corrigibiles sperat, hoc modo : Amice, licet mihi propter Deum respondere teque de veritate informare, ut veritas magis clarescat ? non quod me cupiam justificare : sic vel sic res se habet. Quod si tibi tum credere noluerit neque intelligere, cede tu et tace, submittens te humiliter et dicens in corde : O Domine, indignam me fateor, cui aliquis fidem adhibere debeat vel audientiam dare. Sicque fideliter ores pro his quos errare vel hallucinari credideris : et ita semper aliquid lucraberis. Simplicitas nempe hæc non aliorum facta rimari, sed lucrum virtutum ex singulis ad Dei laudem quærit venari. Et postquam quævis anima devota memoratas virtutes ex parte obtinuerit, tum demum per eas, gratia duce, in veram transformationem et unionem cum Deo et in suam primævam originem (quæ Deus est) cito perveniet, in quo sensualis et immortificatus exterior homo sub spiritu unitus, et animæ deinceps absque contradictione obediens erit ; ita ut Deus, jam corpore et anima libere uti, et per ea velut per vivida instrumenta operari poterit, non juxta hominis sed juxta suam amabilissimam voluntatem.

CANON OCTAVUS.

Natura, post diversarum exercitia virtutum, spiritui alioquin subjecta, quomodo discrete prudenterque regenda sit.

Postquam jam homo in sui mortificatione vivifica eousque profecerit, ut corpus naturalisque inclinatio amplius non rebellent spiritui, quibus edomandis spiritus multo hactenus labore sudavit compellendo corpus per gravia et nonnunquam indiscreta jejunia, per vigilias, abstinentias, penurias et alios diversos modos, ad sequendum tractum spiritus ; per quos natura jam multum debilitata est et vires exhaustæ, nimirum quia vigorosa exercitatio spiritus naturam semper pressit : quum, inquam, homo hucusque profecerit, tum amplius necesse non erit violenta oppressione naturam spiritui prompte subjectam arctare ; alioqui spiritum impediret, et Deum cum sua gratia frequenter recedere

Mortificata carne et spiritui subjecta, a violentia cessandum.

oporteret, propter naturæ debilitatem,quæ nunc adeo attenuata est et nobilitata, ut amoris impetum in omnibus sequi non valeat, qui jam adeo fervidus effectus est ut plura corpora, si sineretur, cito consumeret. Et ideo ipse Dei amor cogitur hic se captivum dare sub resignatione.

Heu, quantis suspiriis æstuat hic amans anima, plangens suam captivitatem in mortali corpore, quod eam non sinit amori satisfacere! O quantam famem Deum honorandi patitur, quæ hic nunquam saturabitur, quando semper animæ videtur nihil esse quod pro Deo hactenus fecit aut adhuc operatur, præsertim cum jam fere nihil aliud exerceat quam nosse et amare Deum ; quod in eo perpetuo infixum manet, et quod libenter in opera exerceret, nisi vires naturales, quæ sequi non possunt, succumberent. Heu, tunc cogitur illuminatus spiritus ad ima descendere et languidam naturam refocillare (cujus vires in servitio Dei consumptæ sunt),instar infantium in cunis vagientium, quibus mater accurrens ubera præbet, ut sileant. Ita et isti Dei amici jam pueri facti sunt, et adeo dulciflui corde, ut nullis aliis armis resistere sciant, quum premuntur, quam lacrymis.

Oratio cujus naturæ succumbit.

Hinc jam licet eis ad laudem Dei naturæ deficienti succurrere, quo citius eo melius, et dicere : O Domine, tu dixisti; *Quidquid uni ex minimis meis fecistis in nomine meo, hoc mihi fecistis;* me ergo minimam tuorum æstimans, naturæ succumbenti tempestive succurre, priusquam penitus dejiciatur; ut rursus confortata, tibi ferventius valeat servire. Nec dubito Deo plus placere, ut homines isti ab omni privato sui amore et quæsitione mortui, vires suas debiles Deo custodiant quam negligant. Verum perpaucis cognita est hæc sapientia et virtutes magnæ ex ea, quum spiritus libere uti potest natura sua, proficiscentes. Nam quando natura in doloribus laborat, communiter fit ut cogitationes etiam pro ea sollicitæ reddantur, et quod modico subsidio prævenïri posset, si tempestive adhiberetur, postmodum multo negotio vix obtinebitur, ut natura pristino vigori restituatur.

Valde ergo dolendum est, quod multi homines boni se decipi sinunt per indiscretum fervorem, quos impetus fert ex hoc in illud opus immaturum, suam naturam misere destruentes. Qui si spiritu Dei agerentur, passiones et vitia sua cum primis mortificare studerent : id enim Deo multo acceptius et sibi utilius foret. Verum, hujuscemodi studium quamdiu aggredi refugiunt, diabolus eos captivos retinet et circumducit extra discretionis limites, ut eorum natura mature destruatur, et tandem inutiles Dei et sibi efficiantur. Et hoc maxime conatur imponere illis, quos perspicit Deum occultis semitis ad sui secretam amicitiam trahere velle, ut tandem elaborati gratiam Dei in opus exercere non valeant.

Fraus diaboli

At hunc laqueum intelligere ipsi non queunt, quidquid etiam illis dixeris, adeo fixi hærent in suo proprio sensu ad abstinendum et corpus castigandum et in suis exercitiis quiescendum concepto. Per quod efficiuntur sibi placentes, quasi etiam aliquid pro Deo fecerint, et manent in consideratione vitiorum suorum excæcati. Utinam isti clare videre possent pericula sua,quæ vident alii illuminati homines qui ea experti sunt, et per omnes utriusque hominis mortificationes fideliter transierunt, et nunc multis suspiriis gemunt eo quod nobilitatem divinæ gratiæ et virtutum satis noscunt, nec tamen prosequi et implere prævalent, cogunturque gratiæ cedere, debilitate naturæ sive corpusculi sui præpediti. Quapropter sapientem dixerim, qui tempestive consilium sequitur et imitatur, qui medium servans sibiipsi non nimis propitius necve crudelis existit. Nam in hoc ipso incredibilis sapientia latet, nec dici potest, quanta bona vel mala ex una aut altera extremitate nascantur.

Disce igitur profectum tuum instituere juxta naturæ tuæ capacitatem, et Superioris sive Confessoris tui consilium, quum

eidem omnes spiritus et naturæ tuæ dispositiones in simplicitate cordis tui sincere detexeris. Sicque continget, ut quæ quandoque propter pœnitentiam respuisti corporalia subsidia, ea nunc rursus ex necessitate quasi pro pœnitentia admittere cogaris. Semper tamen oportet te, o fidelis anima, æquali diligentia perseverare in continua utriusque hominis custodia, ne ullam tibi des occasionem periculi, qua gratia Dei in te impediatur; et manere in filiali timore humilique amore et christiana simplicitate. Imitari quoque me Jesum Sponsum tuum stude ex omnibus viribus tuis, in humilitate et mansuetudine (in quibus errare non potes), et attendere in omni loco et tempore me imaginem et exemplar tuum, et quam similis sive dissimilis mihi fueris in virtutibus, in quocumque loco fueris, contemplari me Dominum Jesum, quasi videres me corporaliter tibi præsentem, quemadmodum beatissima Virgo Maria Mater mea me contemplabatur in omnibus moribus et virtutibus meis, ad imitandum me mihique fideli corde et perfecto amore serviendum cum beata Maria Matre mea. In hisce novem institutionibus quisquis sese diligenter exercuerit, mature et faciliter in me vivet mihique unietur, et novem Angelorum choris adjungetur, liberque manens ab omnibus rebus transitoriis continuo desiderio ad cœlestem Jerusalem suspirabit.

PARS QUARTA

AD QUAMLIBET ANIMAM CHRISTIANAM JESU CHRISTI ALLOQUIUM

COMPLECTENS IN SE INSTITUTIONEM SUCCINCTAM DE MORTE,
ALIAQUE COMPLURA, QUÆ HUC NECESSARIO REQUIRUNTUR,
OB OCULOS APPRIME CONSTITUENS.

PRÆFATIUNCULA

NOLI metuere judicium mortis. Memento quæ ante te fuerunt, et post te ventura sunt. Ecclesiastici XLI, 5.

Sicut nihil est quod amorem mundi tibi magis reddere possit insipidum, o anima, quodque adeo sui et omnium creaturarum tibi contemptum inducat felicem, quomodo brevissimæ vitæ tuæ mortisque certissimæ (qua omnes conatus, omnes honores, omnes voluptates, cogitatus, desideria ac gaudia tua universa peribunt) consideratio : ita nihil est quod amantem animam majori afficiat gaudio, quam quod credat speretque se mihi sociari mihique conjungi et in me absorberi; ubi nulla posthac sit offensa, nullum delictum, nulla separatio, nullum periculum, nihil timoris, nihil doloris, ubi charitate plena semper me laudet, semper magnificet, perfectissime mihi obediens, perfectissime placens; sitque mecum, ubi nihil desideret, nihil amet, nihil sentiat aliud præterquam me, ubi tota me possideat et a me tota possideatur. Hæc quia tibi contingere stabiliter in hac vita non possunt, sed tunc solum, quando fueris mecum in regno meo, quando videlicet omnia desideria tua satiabuntur et laudandi et amandi me, et quando ego ero omnia in omnibus : idcirco juste petis justeque ex toto corde desideras in oratione quam tibi tradidi : *Adveniat regnum tuum.* Itaque si me recte amares, filia, si fortiter, si æstuanter ad me anhelares, toto corde hoc regnum, hoc est hunc statum, desiderares, ad hunc suspirans orares videlicet ut adveniret regnum meum, in quo mihi amore suavissimo unireris tota in me liquefacta et absorpta. Et quia, ut dixi, hoc non fiet nisi post mortem, decrevi mecum, o filia, quamdam succinctam institutionem sive breve quoddam bene feliciterque moriendi compendium tibi præscribere simul ac demonstrare quid ipsa mors sit, et unde orta, quomodoque per mortem meam destructa; item quæ vitanda quæve agenda tibi sint, ut post hujus calamitosæ vitæ ærumnas, læta ad conspectum meæ Divinitatis admitti possis; multaque alia omnibus christianis admodum scitu necessaria, si bene, si secure, si religiose denique et christiane ex hac vita excedere exoptent.

CANON PRIMUS.

Mors quid sit, quotuplex, quibusque sit formidanda.

O ANIMA quæcumque christiana, quæcumque meo sanguine morteque redempta, quæcumque filia, quæcumque denique et mihi in sponsam electa, vocata et consecrata, quemadmodum pollicitus sum, tibi nunc explicabo quid sit ipsa mors, unde et quotuplex sit; ut ex ejus consideratione in mei amorem vehementius inardescas, citiusque mihi uniri per mortem adspires, vitamque tuam juxta meæ innocentissimæ vitæ ac conversationis præscriptum instituas; quo item cunctis vitiis viriliter relucteris, et virtutibus aggregandis strenuam naves operam.

Mors quid sit. Mors duplex quæ.

Mors autem, ut institutum prosequar, est vitæ exstinctio sive privatio. Est autem duplex: animæ scilicet et corporis. Mors animæ est ipsius a me per peccatum separatio; mors corporis est animæ a corpore secessio et dissolutio. Et sicut anima per fidem et charitatem vegetatur, vivit et mihi manet unita, ita corpus ex animæ præsentia in vita subsistit et conservatur. Quare, o religiosa anima, si aliqua in te divini amoris residet scintillula, cave ne unquam peccati labe aut turpium delectationum consensu inquineris; cave, inquam, ne quando dominetur tibi iniquitas, ne aliqua mala in te inveniatur voluntas, ut animæ vitam, hoc est, me Deum ac Sponsum tuum in ea per fidem, spem et charitatem inhabitantem, amittas, sicque mortem incurras horrendam; gratia quoque mea ac dulci familiaritate omnino hic priveris in tempore, et post hujus miseræ vitæ decursum in æternitate. Nonne vere sunt miseri ac omnium lacrymarum fonte plangendi, qui ob momentaneam fœtidæ carnis delectationem sempiternis se deliciis ac divitiis privant, æternæque mortis supplicio se obnoxios reddunt; quandoquidem, si modo paululum vigilare vellent, hanc mortem tremendam evadere facillime possent?

Psalm. CXVIII, 133

Sed jam, o anima, secundum mortis genus tibi ob oculos ponam, quod sane nullus abhorrere debet qui bonæ voluntatis existit, et paratus est viam mandatorum meorum currere, et sibi ab omni peccato cavere. Nam quomodo id quis timebit quod avertere non potest? Sane sicut quis, mea adjuvante gratia (quæ omnibus eam devoto pectore ac sincero affectu desiderantibus præsto est, imo ad bene meritorieque operandum compellit et movet), mortem animæ evitare valet: sic corporis non valet, eo quod hæc naturæ lex sit, ut corpus in pulverem revertatur. *Statutum* namque *est hominibus cunctis semel mori.* Hæc enim mors, ut dixi, inevitabilis est, bonisque et malis communis. Bonis non est formidanda, sed optanda ea propter ut me Deo ac Domino suo charissimo eo familiarius penitiusque in æterna mea felicitate, nulla corporis mole prægravati, frui possint; et quem tanto desiderio videre cupierunt, dum in vita essent, tum sine fine præsentem habeant, plene possideant perfectissimaque unione sibi copulatum sentiant.

Hebr. x 27.

Mors naturæ cu quibusque non sit timenda.

Malis vero et mandatorum meorum transgressoribus, quam non solum hæc mors sit pertimescenda, sed etiam horrenda, nullus mortalium capere potest; imo dico, ipsum angelicum excedit captum. *Redite ergo, o prævaricatores* et mei contemptores, *ad cor,* et pœnitemini de actis vestris pestiferis immanibusque sceleribus, ne divina mea justitia cogente, in æternos vos cruciatus detrudere compellar, ubi prorsus nullum erit gaudium, nulla quies, nullum solatium, sed perpetuus horror et intolerabilis dolor. Quid tunc proderit vobis acquievisse carni, obediisse dæmonibus, ac mundi oblectamentis deserviisse? Nonne verum est, quod Apostolo meo docente audistis: *Mundus transit et concupiscentia ejus?* Liberet tunc vos mundus iste fallax et ejus concupiscentia, cujus illicitos motus non refrenastis, et de manibus ejus eripiat, si potest; quod si nequit, vel jam justas peccatis vestris pœnas luite.

Mors quam sit malis timenda.

Is. XLVI 8.

Job X. 22.

I. *Joan* II. 17.

Mors vi-
orum ut
: marty-
ium spi-
tuale.

Tertium mortis genus est ab omnibus meis electis summo studio adamatum et cultum, diciturque mors spiritualis sive spirituale martyrium, hoc est, vitiorum passionumque innatarum mortificatio. Ad quam divus apostolus meus Paulus te, o filia, hortatur dicens : *Mortificate membra vestra quæ sunt super terram.* Item de seipso : *Castigo,* ait, *corpus meum, et in servitutem redigo, ne cum aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar.* Vides ex hac sententia quanta vigilantia quantaque sollicitudine Apostolus meus carnem suam domare, illicitos motus compescere studuerit, ne forte ex suiipsius negligentiori custodia aliquod animæ damnum, dum aliorum saluti invigilaret, incurreret? Et tu, o fidelis anima, hoc ipsum studium amplectere, hicque labor in te perseveret, si desideras aliquando ad meos amplexus admitti, si mihi optas casta ac sancta adhærere, meque tuum Sponsum in intimis tuis commorantem retinere. O si hoc moriendi exercitium adeo in miseris hujus seculi vanissimi amatoribus floreret, sicut in dies ad omnia scelera et peccata perpetranda inhiant, quis verbis explicet, quam bene quamque recte cum eis ageretur?

Coloss. II, 5. I. Cor. V, 27.

Sed quum in ipsis charitatis meæ divinæ ardor penitus sit exstinctus, ac omni gratia sint expertes, ad mala insuper omnia proclives, atque adhuc adeo sint securi tamque feliciter secum agi arbitrentur, ita denique existiment me illis esse obligatum ac devinctum, ut non possum ulla occasione eorum non misereri et æterna mea beatitudine participes facere : quid putas, quomodo mea amarissima morte et pretiosissimo sanguine pro eorum redemptione effuso abutantur, et me a novo gravius excrucient quam illi ipsi Judæi, quibus crucifigendus fui traditus ? Illi enim ex parte erant excusabiles, eo quod non cognoverunt me verum Dei Filium et ad salvandum mundum missum ; hi vero, de quorum perversitate loquor, nihil excusationis prætendere possunt, cum aperte sciant et audiant quod peccatoribus gravis immineat damnatio, quodque ego omne execrer et detester peccatum, nec posse quemquam ad conspectum meum pertingere, qui ex hac luce peccatorum sordibus pollutus emigret.

Cruci
inam
ystice
hristum
nuo af-
ant.

Quare per memetipsum obtestor vos, o fœtidi peccatores, *ut abnegantes omnem impietatem et secularia desideria, sobrie, juste et pie vivatis in hoc seculo, exspectantes beatam spem et adventum* meum, qui sum constitutus Judex vivorum et mortuorum, ac omnis mihi potestas data est in cœlo et in terra ; utque videam bona facta vestra, et gloriam habeam apud Patrem meum de vestra emendatione, et innotescat coram Angelis meis, quod vere mei fuistis discipuli ; meritoque ad gaudia cœlestis regni intromittendi perfruituri bonis meis et deliciis cum omnibus Sanctis, qui me Deum ac Dominum suum strenue vigilanterque sunt secuti, jamque mihi dulcissima et perfectissima unione conjuncti, in æternum mecum exultant et jucundantur. Sin autem his meis monitis non obtemperaveritis, veniam vobis cito, ac per memetipsum duritiam cordis vestri increpabo, maloque vestro experiemini quam verum dixerit meus Apostolus : *Reddet unicuique secundum opera sua.* Istud ergo sit studium vestrum, ut spiritu facta carnis mortificetis, et præcepta mea sanctæque Ecclesiæ immaculatæ sponsæ meæ observetis, necnon magna diligentia et conatu vos ad adventum meum præparetis, ne cum venero imparatos vos inveniam, et cum fatuis virginibus e regno meo excludamini. Quo certo certius vobis continget, si tempus gratiæ sine fructu transigeritis et pœnitentiæ laborem recusaveritis.

Tit. II, 12. *Act.* X, 42. *Matth.* XXVIII, 18. *Rom.* II, 6. *Luc.* XII, 46. *Matth.* XXV, 10.

CANON SECUNDUS.

Mortis origo quæ sit.

Audisti jam, charissima filia, quid ipsa mors, et quotuplex sit ; nunc vero operæ pretium esse duxi non silentio prætereundum, quæ ipsius mortis sit causa sive ori-

go, ut sic tuam totiusque humanæ naturæ miseriam attendens, quam videlicet prona post lapsum semper ad omnem transgressionem fuerit, ut sic humiliata discas non alta sapere sed timere; ut sicut nec Angelis in cœlo, nec protoplasto in paradiso peccantibus peperci, ne forte nec tibi peccanti parcam. Verum his omissis ipsam mortis originem aggrediar. Nosti, o anima, ex Sacris Litteris quantis quamque mirificis donis, gratuitis insuper ac supernaturalibus gratiis primum hominem decoraverim, atque in paradiso constituerim, donans illi præcepta mea et prohibitiones ut sciret quid agere quidve omittere deberet.

Rom. XI, 20. II. *Petr.* II, 4, 5.

Parens primus hominis quibus donis decoratus fuerit.

Præterea cum illo ut amicus cum amico conversabar, in omnibus actibus suis intus illi lucens eumque docens meam voluntatem, compluraque alia mea secreta illi revelans; ita ut si voluisset mihi in omnibus obtemperasse, sicut fuit sine corruptione natus, ita etiam sine ulla corruptione immortalis perstitisset. Sed, quia astutia serpentis mulier, quam protoplasto in sociam dederam, fuit seducta, et per mulieris blanditias vir, factum est ut mei obliti, uterque præcepta mea transgrederetur. Unde contigit quod exigente mea divina justitia, omni se gloria, pulchritudine, innocentia cæterisque supernaturalibus ac gratuitis donis spoliaverint, incurrerintque illam maledictionis sententiam, quam ipsemet in ipsorum terrorem dictaveram: *In quacumque die comederitis ex ea,* scilicet arbore scientiæ boni et mali, *morte moriemini;* item: *Pulvis es et in pulverem reverteris.* Ex hoc igitur primorum parentum peccato, ex hac, inquam, prævaricatione, quod contempserunt obedire voci meæ, mors intravit in orbem terrarum; nec aliquis repertus est hucusque, qui eam evadere potuit, aut declinare etiamnum possit.

Parens primus uti donis nudatus fuerit post prævaricationem.

Genes. II, 17. *Ibid.* III, 19.

Mors unde acciderit homini.

Vide jam, mi filia, quid humano generi contulerit, quod Adam mihi rebellis fuit. Nonne per suam inobedientiam et superbiam totam suæ posteritatis progeniem in inextricabiles calamitates detrusit? Nonne omnes vos æternæ damnationis pœnis obnoxios reddidit? Nonne dulci familiaritate mea ac divinorum contemplatione, necnon immortalitatis gloria vos privavit? Quid ultra? Omnes vos ut oves errantes a via veritatis aberrare fecit, et totam humanam naturam quam in se recepit integram sua aversione a me corrupit depravavitque; et quod magis dolendum, ipsam quoque animam secundum imaginem et similitudinem meam factam a sua dignitate et antiqua generositate dejecit, omnesque vires nobilissimas ei ad me perfruendum concreatas misere a suo principio, hoc est, a me, ipsarum Creatore et origine, abduxit et avexit; ita ut etiam sæpenumero nolens miser homo cogitet quæ nolit, et quasi cæca mente ad ea quæ videntur vi quadam feratur rapiaturque, oblitus interea invisibilium, æternorum ac cœlestium bonorum in cœlis repositorum. Quod ergo factus sit miser Adam, cum aliquid esse vellet, hinc collige et tecum perpende, quæ toties hunc ipsius lapsum et propriam tuam miseriam pronitatemque ad omne malum deploras et luges, nec grave illud jugum quod est super omnes filios Adæ excutere vales; et time ne, quando mens tua in superbiam se erigat, deterius quid tibi contingat.

Is. LIII, 6.

Anima quibus calamitatibus subjecta sit.

Hæc dixerim, ut pius consolator et fidelis tuus Sponsus, qui ad mala et peccata præcavenda gratiam meam nunquam tibi denegavi, imo sæpe tibi refraganti obtuli et ingessi quo te in amore mei tepescentem excitarem, et ad virtutes exercitandas commoverem, ne te otio vacantem tentaret is qui omnibus meis amicis vel mille laqueos tendit, et ad sui consensum pertrahere nititur. Sed numquid putas hæc, de qua præfatus sum prævaricatione, solam corporis mortem in mundum invexit? Nequaquam. Animæ namque multo maxime, ut in superiori canone tactum est, necnon et multa alia innumera pene incommoda, adversitates, ægritudines, aeris et aliorum elementorum injurias, quibus tantopere affligamini, non te latet; et, ut

breviter dicam, omnes propemodum creaturæ contra vos et in interitum vestrum conspirarunt ac inimicitias suas exercent. Verum non immerito; nam offenso Creatore offenditur omnis creatura.

CANON TERTIUS.

Mors ut per Christum destructa, et lapsus primorum parentum reparatus sit.

Verum, mi filia, ex iis verbis fortasse nonnihil animo es consternata et contristata, quod audis tantam a primis tuis parentibus gloriam esse amissam, tantamque ignominiam et contumeliam toto humano generi illatam; ut qui vere erant cœlestis regni hæredes, facti sint exules, et qui filii Dei, indigni sint judicati servi. At quis, o anima, restituet vobis hæreditatem vestram tamdiu perditam? Putasne aliquis potuerit reperiri in cœlis aut in terris, qui tantæ fuerit et potestatis et auctoritatis, ut se de adversariis vestris vindicet, et dolo et fraude ablatam recuperet? Certe aliquot annorum millia effluxerant et nusquam aliquis apparuit, qui pro sua hæreditate dimicare ausus fuerit, quin omnes ut captivi et mancipia quædam ab inimicis suis capta et retenta fuerint. Quid ergo faciendum, quo fugiendum vobis? Ecce clamor universæ carnis venit ad me, et insonuit in auribus meis, auxilium quærens simul et consilium a me, quid in re tam ardua tamque necessaria consultandum faciendumve sit. *Exod.* III, 9.

Tandem ego qui revera sum auctor humanæ naturæ conditæ, cernens lapsum ejus tam gravem, ut a nulla pura creatura potuisset reparari, tanquam pius et misericors Dominus, promptum atque paratum me exhibui eamdem naturam in me assumere, ac in purissimis visceribus beatissimæ Virginis Mariæ, cooperante Spiritu Sancto, concipi ac nasci, aliisque innumeris molestiis et naturæ necessitatibus subjici, quo vel sic eam in meipso, divina mea cooperante potentia, reformarem, deque diaboli captivitate vindicarem, mortemque ipsam, de qua nobis sermo, gustando, potenti virtute mea destruerem; necnon hæreditatem vestram a nescio quo infideli servo furto subreptam restituerem, cœlestisque hæreditatis participes facerem, et in sortem filiorum Dei adsciscerem; ut sicut per Adam omnes corruistis in mortem, ita per me, hoc est, per merita meæ sanctissimæ Nativitatis, inculpatæ conversationis et amarissimæ Passionis, resurgeretis et in novitate vitæ ambularetis. Quod sanctus Apostolus innuit, dicens: *Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam justi constituentur multi.* *Rom.* V, 19.

Redeundum quomodo post lapsum ad Deum.

Non est nunc, mi filia, quod tu vel alius quispiam bona voluntate et mihi placendi desiderio præditus, ob magnitudinem peccatorum aut iniquitatum suarum desperet; sed hoc agat, ad hoc laboret et nitatur, ut posthac nulli velit, mea gratia cooperante, peccato consentire, omnes etiam peccandi occasiones, sine quibus peccatum difficile vitatur, pro virili declinare. Hoc cum fecerit, quantum possibile fuerit, doleat quod me tam benignum, tam dulcem tamque amabilem Dominum ac Patrem Sponsumque adeo multipliciter offenderit, ac quasi pedibus suis conculcarit. Deinde cum in hoc dolore, hacque suorum criminum contritione aliquamdiu versatus fuerit, nil restat, quam ut ex toto affectu se in me projiciat, me attendat, meæ vitæ purissimæ exemplar ante oculos suos constituat, ac quasi in quodam speculo se in me intueatur ac contempletur, et quod sibi deesse conspicit, pleno ore ex meis abundantissimis meritis hauriat.

Ex quo exercitio tanta nascitur gratia, tanta divinæ consolationis exuberantia, tanta erga me fidelitas, tanta animi fortitudo, tanta mentis stabilitas, tanta virium cum corporis tum animæ reformatio, tanta denique interiorum oculorum claritas, ut in omnibus agendis et dimittendis meum possit agnoscere beneplacitum, nec aliud velit quam quod me velle intelligit, omnes-

que virtutes supremo quodam modo in ipso perficiuntur. Et quamdiu in hoc statu persistit, hoc est, ut mihi maneat unitus per voluntatis et animi conformitatem, nihil timere habet, ne ipsas quidem dæmonum occultas insidias vel inevitabilem mortis necessitatem. Nam ego, ego, inquam, pugnabo pro eo, et hostium vires divinitatis meæ virtute enervabo : sicut et Apostolus meus hujusmodi consolatus est, dicens : *Nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu ;* imo nec timoris, nec periculi quidquam imminet, qui non secundum carnem ambulant, sed spiritu viriliter facta carnis mortificant.

Rom. VIII, 1.

Hæc sint breviter dicta de spirituali animæ resurrectione, de qua, quia alibi copiosius tecum egi, hic eadem missa faciam. Certum est tamen quod quisquis prætactum exercitium neglexerit, hoc est, ut veterem hominem cum actibus suis non exuat, nec virtutibus acquirendis strenuam operam navet, voluntatemque suam meæ voluntati non uniat, eum non posse mihi læto ac jucundo animo occurrere, nec pacata conscientia ex hac luce emigrare. Hoc attendant, quæso, qui in hoc seculo quam sceleratissime vivunt, et mei vix memores sunt, ut contriti de suis peccatis vitam suam corrigant, meque sibi reconcilient.

CANON QUARTUS.

De quibusdam periculosissimis ægrotantium tentationibus.

Quanquam autem, filia, eadem mors per meam acerbissimam mortem est destructa, negare tamen nequeo, quod multæ sæpe ac graves periculosæque morti vicinis tentationes atque pressuræ occurrant, præcipue mundi hujus amatoribus, qui vanitatibus, voluptatibus aliisque obscenis operibus pene omnem vitam suam traduxerunt, et vel vix tenuiter corda sua ante ægritudinem ad me converterunt; neque dæmonum suggestionibus resistere aut non curarunt, aut eorum impulsu victi noluerunt. Horum, inquam, obtutibus in extremo mortis articulo, mea divina permittente justitia, cogor mala quæ egerunt, et bona quæ omiserunt objicere, ut compuncti de suis iniquitatibus vel sero pœniteant. Item, ut videant quibus in vita servierunt, contingit nonnunquam ut horum tetræ imagines sese illorum aspectibus ingerant. Ex quorum intuitu, quantopere premantur, divexentur ac coangustentur, difficile est dictu nimis. Nam quosdam eorum in desperationis barathrum detrudere nituntur, et omnes, quas quidem norunt, nocendi et fallendi artes excogitant, ut miseros hosce ex dolorum pœnarumque acerbitate deficientes, et vix extremum spiritum trahentes, ad sui consensum pertrahant.

Denique nihil non attentant ut eorum animos subvertant, totum suæ malitiæ virus illis infundendo, nunc occulte, non aperto Marte dimicantes, nunc mala quæ gesserunt ante oculos eorum statuentes, graviora ea asserentes, quam ut veniam et indulgentiam mereantur ; nunc ex bonis quæ operati sunt falsam quamdam securitatem suggerentes, unde vel ad spiritualem superbiam, vanam gloriam, sui-ipsius complacentiam aut præsumptionem inducantur, et sic suis eos nexibus implicent. Nunc ob doloris et ægritudinis diuturnam molestiam hujusmodi ad impatientiam compellentes, ut vel signis aut verbis erumpant, murmurando aut male sentiendo de Deo, scilicet quod secum nimis juste et immisericorditer agat, quod sine causa eos affligat, denique quod hanc gravem et intolerabilem infirmitatem non meruerint; item quare hunc vel illum eodem modo non cruciet, cum constet eos magis ob suorum criminum magnitudinem iram Dei promeruisse quam ipsi.

Et ita excusando et suam causam defendendo alios dijudicant; quandoquidem ipsum judicium peccato minime careat, nec ita fieri ullo modo deberet. Nunc vero, si forte in prædictis ipsis minus feliciter succedat, alia ingrediuntur via ad infirmorum animos debellandos, ut scilicet

eis persuadeant mortem non ita propinquam uti existimant, et idcirco non necessarium ut se turbent, aut pro clara de peccatis suis cognitione, confessione et contritione dolorosa laborent; sed bono et tranquillo animo sint, eo quod e vicino sit certa recuperandæ salutis spes; et tunc cum paululum convaluerint, plenius possint in pœnitentiæ dolore et labore se exercere ; nescientes miseri quo in discrimine res suæ versentur, quodque ipsa mors modo eosdem exspectet, suisque eos jaculis transfixura sit. Hæc et similia callidi hostis sunt tentamenta, quibus hominibus non tantum malis, verum etiam bonis quibusque in hora mortis impugnat et minus caute sibi providentibus imponit. Quare quam consultissimum ipsis fuerit, ut gratiam Dei et Sanctorum patrocinia contra dæmonum impugnationes implorent, ne per eorum fraudem et astutiam superati in æterna tormentorum loca deportentur.

CANON QUINTUS.

Remedia præsentissima contra præfatas dæmonum tentationes.

Primum ac summum remedium est, dilecta filia, hostis antiqui callidique serpentis tentamenta, suggestiones et technas in mortis necessitate evadendi, ut in mea gratia semper maneas, mihique obediens meam voluntatem, quatenus eam agnoscis, opere impleas, nec unquam contra me aut præcepta mea sive internas inspirationes, quibus electos meos instruo ac dirigo, ex deliberato proposito agas. Deinde ut etiam firmam cum omnibus Sanctis meis amicitiam ineas, præcipue cum beatissima ac gratiosissima Matre mea sancta Maria, quæ se omnibus membris meis, adhuc in exilio constitutis multisque gravaminibus oppressis, maxime amabilem reddit, ac eorum inopiam suis sæpe exuberantissimis meritis supplet, hostium vires expugnat, ac desiderium mihi placendi ipsis subministrat; necnon et cum firmissimis sanctæ Ecclesiæ columnis Apostolis meis cæterisque Sanctis meis, ut et ipsi suis suffragiis et patrociniis te adjuvent, et ad conspectum meæ divinitatis perducant. Nam non raro hoc illis munus delego, ut animas amicorum meorum sua præsentia in morte protegant, et cum jubilo maximaque gloria, lætitia et gaudio ad regni cœlorum palatia perferant.

Amicitia uti cum Sanctis conciliandа.

Maxime etiam necessarium est tibi, filia, ut quamdiu prospera adhuc gaudes valetudine, indesinenter te exerceas in vera, viva ac Catholica fide ; oportet enim ut tam certa sis de vera fide, quam Ecclesia sancta, immaculata mea Sponsa, suos filios docet, quam tibi constat et credis in cœlo me esse præsentem; neque ullo unquam tempore de hac sanctæ fidei veritate quidquid dubii admittas, etiamsi totus mundus insaniat, et in amentiam vertatur, nisi velis æternum animæ tuæ amare dispendium. Discutias præterea et examines omnia interiora tua summe necessum est, investigando et perquirendo utrum etiam tam bene ac pie de omnibus fidei articulis atque credendorum rationibus sentias, ut verum catholicum et christianum deceat; utrum de Ecclesiæ catholicæ sanctionibus, statutis et cæremoniis, cæterisque traditionibus ex Spiritus Sancti consilio profectis quidquam dubites. Si autem dubitas, eos interroga qui te possunt verbo et facto consolari. Et hæc fides præcipuum est et firmissimum contra desperationis impugnationem remedium.

Fides quomodo exerceatur.

Hac debes spe divinæ pietatis esse ornata, ita ut credas misericordiam meam in infinitum majorem esse, quam ut a tua pravitate possit vinci, et quod nemo in hora mortis extrema gravius me offendere queat, quam de mea benignitate, clementia ac bonitate desperando. Inde est, quod Judas multo gravius peccavit desperando quam me vendendo et tradendo. Contra falsam tuorum operum et meritorum securitatem moriens occultum et justum judicium meum oppone, eo quod ignores ipsa an de electorum et prædestinatorum sis

Spes ut sit ornamentum fidei.

Adversus operum meritorumque falsam præsumptionem remedium quod.

numero, an secus; item quia incertum
Eccle. IX, 1. est an odio an amore sis digna; item quoniam nescis utrum unquam tua mihi opera placuerint, aut ob meam divinam charitatem fuerint facta. Non tamen hæc ita sunt agenda ut omnem salutis tuæ spem abjicias, aut de mea misericordia desperes, sed semper inexpugnabile fidei scutum in animo tuo retineas, ne forte in alium diaboli laqueum, scilicet diffidentiam, incidas. Contra impatientiam vero his armis morti vicina te munias, ut primo cogites, ex quanta charitate et liberalitate hanc tibi molestiam, qua tam dire vexaris, miserim, et quod per hanc eamdem a multis peccatorum scoriis expurgare te disposuerim, probeque jam purgatam ad gaudia æterna perducere decreverim. Cogitabis etiam, si ex justitia mea tecum agere vellem, hanc infirmitatem multoque graviorem usque in diem judicii meruisses.

Impatientia in morte quomodo vincatur.

Tertio, amarissimam meam Passionem recordaberis, eamque adeo profunde in tuo corde imprimes, ut tuarum pœnarum oblita, in meam quasi Passionem transmuteris, ibique te et omnia tua peccata depones, rogans me per omnem meam pœnarum acerbitatem, quam pro tua mundique totius redemptione pertuli, ut pro te Patri meo cœlesti satisfacere, omniaque tua meis sanctissimis meritis abolere delicta velim. Hæc si studiose feceris, non dubium quin omnis impatientia et sinistra de me suspicio quasi fumus evanescent. Quarta et ultima tentatio dæmonum est recuperatæ salutis vana quædam spes, qua quam multi decipiantur, non est qui enarrare sufficiat. Hæc vana spes toto conatu est tibi procul abjicienda ex animo, quando ipse per meum Apostolum testatus sum: *Dies Domini quasi fur ita in nocte veniet;* item: *Media nocte clamor factus est:* hoc est, nullo sciente. Quis enim te, o homo, certiorem fecit, ut pristinæ sanitati restituaris? Si nemo, unde ergo speras, quod nescis, uterum futurum sit, necne? Utere ergo consilio saniore, et omni virtute qua potes ad mortem omni hora te exspectantem præpara. Nam ideo illam horam tibi esse volui incertam, ut semper tibi posset esse suspecta.

Passio Domini ut in morte cordi imprimenda.

Spes vana salutis recuperandæ uti multis imponat.

I. *Thess.* V, 2. *Matth.* XXV, 6. *Gregor.*

CANON SEXTUS.

Mors quam sit amara, deque signis quibusdam mortem corporis præcedentibus.

Ut eo sollicitius mortem incertam semper præ oculis habeas, o anima, operæ pretium est de ejus amaritudine aliqua tibi insinuare, quo semper cum timore et tremore meum adventum præstoleris, et tuam ipsius salutem opereris. Scio namque quod hominibus cunctis naturaliter insit appetitus quidam vanus diu vivendi et in bonis præsentibus mundique vanitatibus gaudendi. Sic etiam e contra a natura eis inditus est timor quidam incertæ et repentinæ mortis. Nam cum hunc in aquis submersum, alium gladio peremptum, tertium improvisa ac subitanea morte exstinctum audiunt, timore revera concutiuntur, ne forte vel simile quid illis contingat, quandoquidem nemo pro comperto habet, qui hoc momento vivit et sanus incolumisque existit, se post horam victurum. Sed ne putes ideo mortem non esse molestam ac amaram, quia quosdam repente ac quasi sine dolore interimat atque necet, tibi memetipsum in exemplum constituo, qui instantem mortem ante oculos cernens, non solum timore fui concussus, verum cœpi insuper pavere et tædere ac tristis esse usque ad mortem, orabamque Patrem meum, ut illum a me mortis calicem transferret. Sic quidam mortis amaritudinem ex naturalibus quibusdam causis considerans, in hanc prorupit vocem: *Omnium terribilium terribilissimum est mors.* Item quidam sapiens: *O mors, quam amara est memoria tua homini sano et fiduciam habenti in divitiis suis.* Et quamvis verum sit quosdam quasi sine dolore spiritum suum exhalare, omnibus tamen hæc moriendi non contingit conditio, quando complures videas, qui longa et diutina ægritu-

Philipp. II, 12.

Vitæ longioris quibusnam affectus insit.

Marc XIV, 33. *Luc.* XXII, 42.

Aristot. 3.

Eccli. XLI, 1.

Mori quosdam sine dolore.

dine ac intolerabili pene corporis molestia vexati, tandem suum extremum claudant diem. Et hi forte multo feliciores ac beatiores atque in sublimiori beatitudinis loco constituendi, quam priores illi qui absque pœna defunguntur.

Mortem esse super omnia gravem propter transgressionem.

Ideo, mi filia, hoc tene, mortem naturalem, omnibus ejus circumstantiis rite pensatis, maxime esse gravem et amaritudine repletam ob pœnam prævaricationis, propter quam inflicta est. Ut autem hujus ipsius mortis memoria profundius cordi tuo insculpatur, proponam tibi hic hominis jam jamque morituri miseram speciem ac dispositionem, ut quem paulo ante floridum ac naturali decore, pulchritudine et ornatu decoratum intuebaris, jam cernas toto corpore pallescere, oculos præ magnitudine pœnarum evertere, linguæ simul et omnium membrorum officio privari. Vide etiam quomodo ejusmodi hominis pili labantur, frons contrahatur, membra cuncta rigescant, mentum ruat, labia infrigidentur, halitus paulatim se recolligens deficiat. Et ecce mox adsunt quædam puncturæ ac pressuræ mortiferæ, quasi mortis futuræ certa indicia, cor pungentes et transfigentes. Hosque sequitur sudor mortis, qui naturam victam esse demonstrat, sicque pœnis atque angustiis prævalentibus natura succumbit, et anima de habitaculo suo ejicitur, extrahitur et rapitur, pro bonis quæ egit receptura vitam æternam, pro malis vero justum Dei judicium.

Morituri hominis imago ut ante oculos figenda.

Hujusmodi morientis dispositionem quidam de meis amicis ita describit: Quotidie, inquiens, morimur, quotidie aliqua pars vitæ demitur, et tunc quoque cum crescimus vita decrescit. Memento ergo, o homo, quoniam in morte nasus frigescet, dentes nigrescent, facies pallescet. Et addit: Nihil itaque vilius, nihil horribilius cadavere hominis mortui. In aere non suspenditur, ne aer corrumpatur : in aquam non projicitur, ne aqua inficiatur ; sed in foveam mittitur tanquam venenum aspidum, ne amplius videatur. Quid enim fœditius humano cadavere? quid horribilius homine mortuo ? Cujus erat in vita tam gratissimus amplexus, fit in morte horribilis adspectus. Quid ergo, o miseri, prosunt vobis divitiæ, deliciæ et honores ? Divitiæ non liberant a morte, nec deliciæ a vermibus. Qui ante tempus modicum sedebat ornatus in aula, jacet modo sepultus in tumba. Si haberes, o anima, fortitudinem Samsonis, pulchritudinem Absalonis, sapientiam Salomonis, divitias Crœsi, potestatem Octaviani, quid tibi prodesset, quando caro vermibus, anima tetris spiritibus crucianda datur ? Memorare ergo novissima tua, ut ad hunc extremum non pervenias articulum, ubi de periculo animæ agatur.

CANON SEPTIMUS.

Effectus præmeditatæ mortis.

Ut intelligas, o nobilis anima, quid conferat frequens memoria mortis, quisve fructus ejusmodi exercitii, paucis hic perstringam ejus effectus, ne in vacuum cucurisse aut incassum laborasse videaris. Primus effectus est, qui ex jugi ac frequenti mortis consideratione enasci solet, timor, quo homines sæpe a multis flagitiis et peccatis retrahuntur. Nam dum timent ex improvisa morte se præveniendos meoque conspectui exhibendos, *ut recipiant prout quisque gessit in corpore suo, sive bonum sive malum,* non libet jam mala perpetrare, nec quidquam illiciti admittere. Hinc Salomon loquitur : *Sapiens timet, et declinat a malo,* hoc est, non vanæ securitati innititur, non inani lætitia resolvitur, non jocis, non lusibus, non aliis denique infructuosis operibus vacat, sed omni custodia custodit cor et animam suam, sollicitus ne me ad iracundiam provocet, aut mea præcepta transgrediatur.

Timor quinam ex meditatione mortis nascatur.

II. *Cor.* v, 10.

Prov. xiv, 16.

Deut. iv, 15.

Secundus effectus qui ex mortis recordatione oritur est sollicitudo et circumspectio, ut homines scilicet reddantur solliciti et circumspecti in omnibus operibus et viis suis, ne circumveniantur a satana; ita ut mor-

Sollicitudo quænam nascatur ex mortis memoria.

tem quasi omni hora præsentem ante oculos habeant, seseque ad eam per veram pœnitentiam præparent, atque aliis piis et devotis exercitiis, ut operibus misericordiæ, vitiorum mortificationi virtutumque strenuæ exercitationi gnaviter vacent. Ea namque eos non parum mihi commendant, et in charitate perfectos reddunt, sine quibus difficile, imo impossibile est feliciter posse quemquam mori.

Cognitio sui vera ut nascatur ex mortis memoria.

Tertio, ex mortis consideratione oritur propriæ fragilitatis et miseriæ cognitio, ex qua omne bonum, omnis felicitas ipsaque æterna hominibus provenit beatitudo, eo quod qui sui veram adeptus est cognitionem, omnem execratur superbiam, ex qua omnis miseria omnisque infelicitas originem trahit; contemnit etiam omnem avaritiam, quæ dæmonum recte censetur esse servitus; mundi quoque vanitates et omnes carnis abominandas voluptates non aliter atque pannum detestatur menstruatæ, quia meis æternis deliciis e diametro repugnant. Præterea si titillat animum ambitio et excelsos honorum gradus conscendendi appetentia, si pompa, si mundi gloria delectat, veniat autem in mentem mors obeunda, protinus cadunt alti illi spiritus, et animositas omnis deprimitur. Si item cupiditas opum concitat animum ad aurum congerendum, ad prædia, domos et pretiosam supellectilem coemendam, occurratque menti mortis venturæ memoria, refrigescit illico æstus ille et fervor avaritiæ; quoniam, ut sanctus Job inquit: *Dives cum interierit, nihil secum auferet; aperiet oculos suos, et nihil inveniet.* Ex his manifestum est quantopere laborandum et nitendum sit ad sui cognitionem, per quam ineffabilia electis meis condonantur bona. Sed dolendum atque deflendum quod hac tempestate miseri homines adeo a proprio amore sint possessi, ut penitus nolint seipsos agnoscere, aut ferre ut a quoquam humilientur sive deprimantur.

Ephes. v, 5.

Job xxvii, 19.

Huic quartus succedit effectus, seculi scilicet contemptus et terrenarum occupationum abjectio. Nam qui perpendit quam momentaneum et fallax sit hoc præsens seculum, quodque post hanc vitam aut in maximis et extremis miseriis, aut in felicissima atque jucundissima beatitudine perpetuo sit victurus, contemnere haud dubie cogitur carnalia hæc et caduca, atque providere sibi de spiritualibus opibus, de veris virtutibus, quibus sine fine in beatorum vita reficiatur. Terrenas quoque occupationes et inutiles mentis turbationes, mortis intuitu, felicitatis æternæ desiderio contemnit, veramque tranquillitatem et cordis pacem adipisci contendit et laborat. Harum vero occupationum secretorum meorum optime conscius mellifluus Bernardus causam pandit, dicens: Cor quod futuram felicitatem non cogitat, amore terrestrium implicatur; sicque vanitas mentem decipit, curiositas ducit, voluptas inficit, cupiditas afficit, luxuria inquinat, ira perturbat.

Contemptum seculi ex mortis memoria nasci.

Bernard.

Quintus meditatæ mortis effectus est perfectum mihi quoddam placendi desiderium. Quod cum nequeat sine labore et dolore, sine sui abnegatione et pravarum affectionum desideriorumque carnalium mortificatione obtineri, abdicat, profligit et eliminat a se quidquid novit sibi obfuturum ad hoc desiderium acquirendum. Hoc quia nulla re facilius fit quam memoria mortis, semper hanc horam extremam ante oculos suos statuit, in qua ex hac luce emigraturus est.

Desiderium Deo placendi nasci ex mortis memoria.

Sextus effectus, qui ex memoria mortis oritur, est gaudium in Spiritu Sancto, quod non passim omnibus, sed Sanctis et meis amatoribus datur. Nam amici mei ideo gaudent de hac lacrymarum valle recedere, quod sperant et confidunt perpetuo in regno meo se mansuros et a me eorum clementissimo atque piissimo Domino benigne recipiendos, consortioque omnium beatorum spirituum associandos. Hoc gaudium neutiquam malis inesse potest et hujus mundi amatoribus, qui potius hic suam quærunt consolationem quam in cœlestibus; adeoque hoc mundo utuntur,

Gaudium verum oriri ex mortis recordatione.

quasi sine fine hic essent mansuri, nec aliam vitam quærunt, aut si quærunt, adeo tepide negligenterque hoc faciunt, ac si nulla superesset. At longe aliter in electis meis fit, quibus mundus hic carcer et gravissimum videtur exilium : uti verissime apostolus meus Paulus protestatus est dicens : *Quamdiu sumus in hoc mundo, peregrinamur a Domino.* Huic concordat regius ille Psaltes David, cui præsens hæc vita admodum fuit molesta et gravis, qui ita in Psalmo loquitur : *Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum. Quando veniam et apparebo ante faciem Dei?* Hæc de mortis origine, speciebus et effectibus sint dicta.

II. *Cor.* v, 6.

Psalm. xli, 3.

CANON OCTAVUS.

Mors ut Sanctis sit in desiderio, et a quantis malis liberet.

Ut autem dilucidius intelligas, o filia, quæ dico, scito et pro comperto habeto mortem, quæ est janua atque introitus ad vitam, Sanctis meis esse in desiderio, et vitam in patientia, propter nimium me videndi, contemplandi et laudandi desiderium ; quod usque adeo in eorum cordibus excrescit, dum meum erga se amorem et gaudia cœlestis patriæ meditantur, ut grave nimis illis videatur, non posse semper mea præsentia et dulci familiaritate perfrui. Quid enim habet amittere cum hac misera infelici vita hujusmodi anima, nisi peccandi statum, delictorum laqueos, ruinarum occasiones, inimicorum fraudes, propriam fragilitatem, timores aliaque innumera, quæ animam vel ignorantem, vel infirmam, vel tepidam (ut corporis pericula hic taceam), et propterea semper nutantem atque instabilem coangustant? Multa hic vult anima, quæ non deberet aut quæ nescit etiam se velle ; multa vult quæ non potest.

Anima ut in multis sit cæca et nescia.

In multis anima est ignara, cæca et ambulans inter laqueos aut in tenebris, unde se nescit extricare. Quomodo non merito optaret, quomodo non jam gauderet se ab his tristitiis atque periculis liberari? Quid itaque, o anima, jam times, quid non desideras mortem? Quid enim mali tibi afferet mors ? Si nihil in hoc mundo amas, nihil tibi mors tollere potest. Si aliquid mundi amas, cum periculo, imo ipsum tuum periculum amas. Ante igitur mortem amare desine, ne timere habeas mortem. Porro, si me solum in hac vita amas, gaude quia morieris, et non nisi moriens assequeris quod amas. Verum scio quid times; nihil quidem in hoc mundo diligis, nihil quod amittere aut nolis aut doleas, possides. Angustat tamen te formido et pavor, quia nescis amore an odio digna sis ; nescis quomodo a me sis excipienda, ad requiem an ad pœnam. Nihil horum, filia, debes scire, imo, ne expedit quidem. Sta, licet timeas, in spe et fiducia, et vivens et moriens, erga me. Non potes ex te bene vivere, et non potes ex te bene mori. Utrumque habes ex me. Quomodo si tibi dedero bene vivere, non dabo etiam bene ac feliciter mori? Cum igitur omnia habeas ex me, cum omnia ex me exspectes, quomodo unum speras, aliud desperas? Ex te neque bene vivere, neque bene mori potes. Confide igitur in me, jacta cogitatum tuum in me, projice omnem timorem et sollicitudinem tuam in me. Sicut nulli potes tentationi resistere, nullum evadere peccatum vivens, ita nec moriens. Si viventem te non derelinquo, si tentationem fideliter prævenio ac moderor in vita, ut possis sustinere, ita idipsum facio in morte. Nunquam tuis armis vadas in prælium, sed innitendo super me. Si innixa fueris super me, ego pugnabo pro te. Porro me pugnante ac propugnante, quid habes timere, quæ nihil es ex te?

Psalm. liv, 23. I. *Petr.* v, 7.

CANON NONUS.

Mortis conditio justis Deique amicis non timenda.

Cæterum, de conditione ac genere mortis nihil hæreas. Nullum est genus mo-

Sap. IV, 7. riendi quod nocere possit justo. *Justus* enim quacumque hora *fuerit præoccupatus morte, in refrigerio erit.* Nihil itaque apud te referat domi an foris, in lecto an in agro moriaris ; nihil item formidandum est, naturalis sit mors an violenta, quæ te exstinguit. Nam si mortis genus aliud alio felicius esset, infelicissimi fuissent plane omnes Sancti mei, quorum maxima olim pars, juxta mundi judicium atque in oculis carnis, infelicissime hac vita essent defuncti. Quis enim sanctorum martyrum naturali atque matura morte consumptus est ? Quem violentia crucis, equulei, ignis gladiive non exstinxit ? Nihil igitur tibi oberit sive peste, sive apoplexia, sive alio genere mortis, in lecto in campove moriaris. Vigila tantum, ut in fide, spe ac charitate inveniaris, et nulla tibi mors nocebit aut sepultura.

Verum enimvero, quia tibi loquens, ad eos quoque loquor, qui adhuc in meo sunt amore imperfecti, hoc vobis omnibus consulo, ut innocentiam diligatis, malum odiatis. Si peccasti, quæcumque es anima, quiesce, dole et pœnite quod peccaveris, quamdiu vivis. Verum ita pœnite, si fructuosam tibi optas pœnitentiam, ut ad peccatum peccandive statum non denuo revertaris. Semper mortem exspecta et ad hanc quasi jam moritura te para.

CANON DECIMUS.

Boni ut a malis in morte discernantur.

Verum ne spiritu adhuc infirmis desit institutio aliqua pia, qua fulciti discant aliquando mori, plura iis adjiciam. Principio igitur meminisse debes, quod Apostolus meus dicat, et res ipsa loquatur, vos hic manentem non habere civitatem, sed futuram inquirere, ad quam hic in mundo haud aliter atque in itinere peregrini ambulatis. Finitur autem peregrinatio vestra, dum consumitur vita vestra. Itaque mors ipsa ultima linea rerum mediat inter exilium, in quo estis, et patriam ad quam pergitis ; adeo ut non sit alia porta, per quam de hac valle peregrinationis egrediamini et patriam intretis, nisi per mortem. Certissima igitur vos manet mors, quemadmodum certissimus vobis constitutus est vitæ vestræ finis. Sed hoc interest inter bonos et malos, quod hic in peregrinatione mixti omnes peregrinamini; omnes, quamvis non recto itinere, ad patriam anhelatis beatam ; omnes, quamdiu in itinere estis, etiam si hallucinamini, redire ad vitam veram potestis.

Hebr. XIII, 14. *Psalm.* XXXVIII, 13.

Mors ut sit janua ad vitam beatam.

Cum vero ad itineris finem perveneritis, in porta ipsa, id est, in morte, discernimini, ut alii de exilio ad vitam, alii ad miseriam et mortem eatis sempiternam. Non igitur parum advertendum est, non negligenti animo observandum, quomodo ad mortem quis veniat. Ibi enim omnia post vos relinquitis, in quibus confidebatis; sint divitiæ, honores, amici et vana alia quæcumque ; in morte nihil conducent vobis, sed post vos illis relictis, soli ibitis ad Dei tribunal, accepturi secundum opera vestra. Quocirca quanta cæcitas, quanta est dementia, gaudere hic in itinere, amare caduca, quæ nihil prosunt, tempus et bene vivendi occasiones negligere, quasi sine Deo in stupore et ariditate mentis sola quæ carnis sunt sapere, ad externa tantum effluere, et statum interioris hominis periculaque non advertere, sicque ad mortem venire ! Heu ! quam innumeri hic falluntur, quam illaqueantur mundi amore tot miseri, quam infeliciter diaboli jugum trahunt captivi. Et sic insperate ad mortem veniunt, corde duri et obcæcati. Heu ! quam infelix est eorum vitæ finis, apud quos nulla fuit meditatio mortis, nulla præparatio salutis. Abjicienda igitur sunt quæ spiritum impediunt, carnem oblectant, relinquenda quæcumque non expediunt, et unicuique vivendum omni hora, quasi etiam eadem sit ultima, qua moriturus ad Dei judicium vadat.

Ad mortem ut perveniatur.

Mors impræparata quam sit periculosa.

CANON UNDECIMUS.

Consilium sanissimum ad feliciter moriendum, et vera pœnitentia unde.

Consilium ad mortem sanum quid sit.

Consilium igitur utilissimum est ut eo vivas modo, filia, quo non timeas mori. Nunc etiam, et sin continue, sæpenumero tamen quasi ante oculos præsto tibi debet esse hora illa, qua anima tua de corpore exitura pro singulis operibus, verbis et cogitationibus judicabitur. Idque tibi nunc debes imperare, ut ita agas modo, ita parata inveniaris, quomodo paratam te optares inveniri, cum mors adfuerit indubitata.

Correctionem vitæ differre usque ad mortem quantæ sit dementiæ.

Stultissimi et insani cordis est, vitæ correctionem ad tempus illud differre, quando temporis tibi finis instat, quando ultra vivendum non est, quando jam non te emendare, sed emendata Deo occurrere debes. Egredientem certe ex hac vita, non solum peccata, sed cuncta etiam relinquunt. Non igitur peccatum deseruisse diceris, quando jam peccare ultra non vales; sed si dum peccare potes, a peccatis desinis, vera pœnitens judicaberis. Et licet vera pœnitentia nunquam sera dicenda sit, hæc tamen, quæ ad extrema vitæ differtur, raro vera esse timetur. Nam si timore tantum damnationis jam jamque moritura doles, pro periculi evasione parata facere quidquid remedii consequi posses, non ex charitate doles, quia Deum offendisti, sed ex privato amore, quia tibi bene et non male optas. Doles enim quia tuis peccatis æternam damnationem tibi constituisti. Quæ si recte doleres, ob hoc duntaxat doleres, quia mihi inobediens, mihi ingrata, mihi contumeliosa, mihi honorem et reverentiam dignam non exhibuisti; quem te velle coluisse deberes, quomodocumque etiam tibi eveniret. Jam vero, quia propter te tantum doles, si tibi periculum abesset, aut ultio pro peccatis nulla foret, nihil lugeres, tametsi mille annis me offendisses.

Pœnitentia fallax quænam sit.

Dolor de peccatis verus qui fore debeat.

Vera pœnitentia, quæ animam mihi reconciliat, nascitur ex charitate, et plangit hoc præcipue, quod adeo sæpe me optimum, maximum, piissimum fidelissimumque Dominum Deum, Creatorem et Redemptorem suum contempsit atque offendit. Inde, inquam, cor ejus vulneratur, quod tam ingrata, tam inobediens, tam superba (cum sit pulvis et nihil) contra me se erexit. Quisquis igitur bene ac feliciter desiderat mori, sobrie, juste ac pie, ut Apostolus meus monet, vivat. Bonam ac justam vitam non sequitur mala mors, sed pretiosa est in conspectu meo mors Sanctorum meorum, quocumque etiam genere moriendi (hoc est, sive in aquis, sive in ignibus, sive in lecto) hac luce defungantur. Ad præparationem autem mortis, cujus meditatio tota est vita sapientis, sume hic exercitium quoddam breve, quo se quisque admoneat, ut in statu tali, quo non timeat mori, satagat inveniri.

Pœnitentia vera unde nascatur.

Gen. XVIII, 27.

Tit. II, 12.

Psalm. CXXV, 16.

CANON DUODECIMUS.

Monita salubria ad bene moriendum.

Quidquid moriens optares te egisse, hoc age modo; quidquid factum esse volueris, hoc aliis non committe post mortem tuam faciendum, sed tu ipse fac. Si enim in tua salute tu ipse negligens fueris tibi atque infidelis, quomodo alieni tuam felicitatem curabunt? Noli super incertis sperare et vanis promissis, nec dubiis eventibus te committas. Sic vive et age, ut sis in conscientia tua tranquilla, et quasi hodie moritura. Nunquam eas dormitum quin hujus diei cursum vitæque tuæ conditionem actusque expenderis. Discute, in judicium voca cor tuum et omnes sensus tuos, et meliorne deteriorve facta sis hoc die perquire. Nunquam ea conscientia eas dormitum, qua non auderes mori. Si invenis te in eo statu quo timeas mori, perquire hujus timoris causam. Nam fortasse peccata in te sunt, quorum necdum pœnituisti, aut renuis confiteri; aut a peccatis et peccatorum occasionibus abstinere recusas; aut in officio seu conditione aliqua vivis quam

Serio uti vitæ ratio habenda sit.

aversor ; aut in odio aut injusta rerum possessione perseveras ; aut temporalium cupiditati sive voluptati nimium innexa, aut creaturæ cujuspiam amore illicito capta, aut terrenorum atque visibilium (puta honoris et divitiarum) oblectatione mersa, te convertere non vales ad me, nihil eorum quæ spiritus sunt sapiens, sed ad exteriora tantum effusa et divina nauseans, mortem ideo formidas, quia mala sibi conscia mens tua post mortem sibi prænuntiat futura tormenta.

Mori quidnam secure faciat.

Quidquid horum in te fuerit, execrari, prosequi, et quanto potes nisu liberam te facere deberes. Ad hoc juvat mea vestigia et Crucem amplecti, atque rigore animi sanctoque odio contra te assumpto bellum vitiis omnibus indicere, voluntatem non peccandi statuere, sæpenumeroque ac infatigabiliter eamdem renovare ; nulla infirmitate aut pusillanimitate dejici, mea et Sanctorum exempla contemplari, orationibus et exhortationibus bonorum te commendare, inspirationibus internis ac bonis acquiescere, orationi ac lectioni sacræ incumbere, otia nunquam admittere, et silentium atque solitudinem amare. Hæc et hujusmodi immutant animi pravitatem et depellunt moriendi formidinem. Ad cujuslibet diei finem cum perveneris, dic tibiipsi : Jam ad unam diem brevior facta est vita mea. Mane cum surgis, dic : O pie Deus, jam ad unam noctem morti sum vicinior.

CANON TERTIUS DECIMUS.

Exercitiis quibusnam sese Dei familiares amici quotidie ad felicem mortem præpararint : et quonam pacto in ejusmodi exercitiis eosdem imitari licebit.

Brevem sed cum primis utilem et omnibus modis necessarium hic tibi, filia, trado modum, per quem, modo tibiipsi non defueris, ad felicem mortem te præparare haud difficulter valebis. Nam omnes amici mei et quotquot mihi unquam ex corde placere studuerunt, hunc modum sunt secuti, et per eumdem hostium suorum insidias et machinationes, mea virtute roborati atque confortati, penitus devicerunt, omneque eorum robur enervaverunt, atque præclaros ex suo certamine reportarunt triumphos, nullo non tempore duraturos. Primus itaque modus, quo ad mortem se præpararunt, hic fuit, ut quotidie sese mihi ex integro resignarent, omnemque suam voluntatem meæ divinæ voluntati, quam intime possent, unirent ; atque ab omnibus rebus caducis ac temporariis sese cum omnibus viribus totaque anima averterent, et ad me Dominum et cœlestem Sponsum suum converterent ; vehementissime atque ardentissime desiderantes ac sitientes meam in omnibus adimplere voluntatem tam in tempore quam in æternitate. Deinde, gloriosissimam Virginem Mariam Matrem meam misericordiæque Reginam, quam intimis et devotissimis pulsabant precibus, simulque omnes Sanctos et electissimos meos amicos, quatenus ad suum eos dignarentur admittere contubernium post hujus calamitosæ vitæ terminum, ne ab eorum communione segregati, hostium paterent insultibus.

Voluntatis propriæ resignatio ut disponat ad mortem.

Mater Dei uti invocanda pro morte felici.

Deinde quia certa fide tenebant quod nemo venit ad Patrem nisi per Filium, amabilissimæ, suavissimæ atque dulcissimæ vitæ meæ exemplar tam profunde per quotidianam ac quasi continuam exercitationem cordibus suis imprimebant, ut sine cessatione et intermissione mei essent memores, necnon et eorum omnium quæ ob eorum gratiam ac salutem promerendam perpessus fui. Ex quorum jugi recordatione, mi filia, satis nequeo tibi explicare, quantam in animabus suis experiebantur gratiam, quantum item erga me amorem, gratitudinem, fiduciam, mihique serviendi strenuitatem ac promptitudinem, erga seipsos vero nihil nisi merum odium displicentiamque et omnium mundi vanitatum detestationem. Adeoque sese in hoc exemplari contuebantur, ut sui et omnium operum suorum quantumvis excellentium obliti, in me et meritorum meorum abys-

Joann. xiv, 6.

Vitæ Christi imitatio uti disponat ad mortem.

sum et vastissimum pelagus demissi et immersi, supra seipsos raperentur; et omnimodam suorum delictorum remissionem inde haurirent, multisque aliis, qui se eorum orationibus commendarant, gratiam magnam ex dulcissimis meis vulneribus obtinerent, et ad simile studium provocarent.

Contritio Sanctorum qualis fuerit.

Laboraverunt etiam non segniter pro vera contritione, non adducti servili timore pœnarum infernalium, sed filiali, quæ ex Dei amore et salubri odio sui oriri solet, quod scilicet tam pientissimum Dominum, tam fidelissimum Patrem, a quo sine intermissione bona tantaque beneficia perceperunt, innumeris pene malis et iniquis cogitationibus, verbis, operibus ac negligentiis offenderunt. Item quod gratiam meam misericorditer illis indultam tam multis vicibus neglexerunt, neque tempus pretiosum debite ad honorem meum et sui profectum expenderunt, denique quod proximis suis opere et verbo viam veritatis et evangelicæ perfectionis non pro virili sua demonstrarunt, et propter hæc et hujusmodi magis cruciabantur quam propter omnes pœnas quas juste pro peccatis suis promeruerant. Nec his contenti, sed etiam sanctæ Ecclesiæ catholicæ fidei, in humili subjectione ac obedientia, omnibusque doctoribus, qui a tempore Apostolorum usque in hanc horam fuerunt, se submittebant, eorum judicio et definitionibus stare parati.

Unde contigit quod ita roborarentur, ut nullus adversariorum contra eos stare potuerit, sed hujus sacræ fidei virtute omnes ut fumus evanuerint. His ita rite peractis et interiori fundo exercitatis, semetipsos ut hostiam vivam ad summam meam gloriam pro acceptissima mea voluntate mihi offerebant resignabantque ad sufferendum patienter ex puro amore omnem languoris acerbitatem, ipsam mortis amaritudinem, omnemque pœnam in tempore et æternitate quam, mea exigente justitia, illis infligere decreveram ; ita ut si pro suo voto, mille et eo ultra annis in maximis deliciis et voluptatibus vivere potuissent, pro mei tamen amore hanc naturæ molestiam et pressuram ipsamque mortem acerbissimam subire maluissent. Horum resignatio tantæ fuit efficaciæ et virtutis, ut omnes tam purgatorii quam inferni pœnas penitus ipsis ademerit.

Resignatio quorumdam Sanctorum qualis fuerit.

Postremo cum jam ad illud extremum punctum ventum esset ut animam suam mihi redderent, mirum dictu, filia, qua alacritate et animi devotione semetipsos mihi commendabant et offerebant ; rogantes et flagitantes per meam amarissimam Passionem, acerbissimam mortem, ac ineffabilem charitatem, quæ hæc omnia me subire coegit, ne eos in necessitate sua extrema desererem, sed virtute Divinitatis meæ protegerem, et hostium insultus propulsarem, simul eos in me absorbendo et debile eorum corpus cum corpore meo exhausto, animam item eorum misere desolatam ac angustatam cum mea nimis afflicta anima copularem et unirem, necnon spiritum eorum nimis depressum in meum jucundissimum spiritum raperem atque transformarem, et ante conspectum summæ et adorandæ Trinitatis perducerem.

Hæc omnium amicorum meorum ad feliciter moriendum exercitia fuere, et etiamnum sunt, quibus se omnibus diebus vitæ suæ ad mortem præpararunt, neque ullum unquam diem omiserunt, in quo non ultimæ illius horæ memores essent, quando ex hac luce migraturi fuerint.

CANON QUARTUS DECIMUS.

Modus alius quo se quisque ad mortem præparare possit.

Dies præparationis ad mortem qui sunt.

Sunt qui velut præsentem mortem quotannis sibi exercitio quodam præfigunt, seque non aliter atque si jam forent morituri ad mortem parant, idque ad quinque dies continuos. Prima die, meditantur pœnas atque infirmitates mortem præcedentes atque horrorem mortis ; ad quæ omnia se resignant. Altera die, de peccatis suis

cogitant, illa tanta diligentia atque sedulitate confitendo ac si post confessionem statim forent morituri. Itaque illam diem gemitibus et fletibus transigunt. Tertia die, ad sacram Eucharistiam, quasi Viaticum pro exitu hujus exilii sumentes, quanto possunt fervore accedunt. Quarta die, pro unctione Sancti Spiritus, qua illuminentur atque emolliatur cordis sui duritia, Deum rogant assidue ; et hoc faciunt pro Extrema Unctione. Quinta die, Deo ferventissime supplicant pro morte spirituali, qua mundo et sibiipsis perfecte moriantur, vivant autem Deo. Singulis autem his diebus possunt applicari Psalmi et orationes congruæ, necnon invocationes Sanctorum, et tandem gratiarum actio pro omnibus beneficiis a Deo per totam vitam collatis.

CANON QUINTUS DECIMUS.

Consilium tempore mortis instantis.

Filia, in infirmitate constituta, præpara animam tuam Deo. De bonis tuis temporalibus in vita tua sic ordina atque constitue, ut post mortem tuam nec lis, nec querimonia nascatur. Utilissimum est bona in vita agere, et misericordiæ operibus, dum vivis, peccata redimere. Quæcumque aliis pro te facienda committere vis, per teipsam perficere stude. Nam si moriens in æternum iveris supplicium, testamenti tui apparatus, pompa funeralis, atque eleemosynæ ac sacrificia post mortem, quid conferent tibi damnatæ ? Hæc mihi dum vivis sacrifica, ut non solum a peccatis libereris, sed etiam in gratia mea crescendo, ad damnationem non pervenias, sed a peccatis me præservante, in bonis operibus ad finem usque perseveres. Morte accedente, fac ut a curis et occupationibus aliis tunc prorsus libera, mihi studeas immaculata, desiderabunda et fiducia plena occurrere, nihil de tuis operibus, sed de mea misericordia infallibili salutem tibi promittens ; atque in hac fide et teipsam et universa quæ in mundo sunt providentiæ ac beneplacito meo committens, Sacramenta humiliter atque devote suscipias. Indulgentias quoque, quæ ex meis meritis habent virtutem, et Ecclesiæ pro thesauro a me datæ sunt, tametsi multi illis sæpe, sicut et sanctissimis quibusque aliis, abusi sint, si habere potes, tibi facias applicari. Hoc enim et valde sancti utriusque sexus homines, iique miraculis celebres, fecerunt.

Morte urgente quid agendum.

CANON SEXTUS DECIMUS.

Exercitium quo mane, aut quandocumque volueris, Deo effundas cor tuum pro bona morte.

Omnipotens æterne Deus, Creator et amator meus, laudo, adoro et benedico te, quod in peccatis et ægritudinibus meis adeo misericorditer ac longanimiter me tolerasti usque ad hanc horam, ad quam tuis beneficiis me perduxisti, vitam et vitæ necessaria angelicamque custodiam mihi conferens indigno et contumelioso. Ah ! pie Deus, quis scit, si ad vesperam mihi vivendi terminus prorogabitur, aut quam mortem ego sortiar ? Misericordissime Domine Deus et Pater, da mihi contritionem, qua ex toto corde meo peccata mea, et quod te offenderim, defleam. Et non sinas animam meam de corpore egredi, nisi per misericordiam tuam sit tibi reconciliata, per tuam gratiam adoptata, tuis meritis atque virtutibus ornata, charitate perfectissima inflammata, et secundum omne beneplacitum tuum tibi accepta. Clementissime Domine Jesu Christe, si tibi quod desidero placet, da mihi, licet indignissimus sim exaudiri, da mihi, quæso, in hac vita a peccatis meis omnibus per miserationes tuas infinitas, et per tuæ Passionis merita purgari, ut moriens ex vehementi et vera contritione compunctus, et ardentissima charitate tibi unitus, emigrem ad te dulcissimum Redemptorem meum, ab omni damnatione ac purgatione alia immediate liber atque securus. Nihilominus offero atque resigno me tibi, aman-

tissime Jesu, secundum omne beneplacitum tuum ad agendum et patiendum pro gloria tua, hoc unum orans, ut memor sis fragilitatis, vilitatis, instabilitatis atque miseriæ meæ, simulque bonitatis et charitatis tuæ, ut nunquam derelinquas me, neque recedas a me, sed totum semperque tu regas et possideas me secundum beneplacitum tuum. Amen.

CANON SEPTIMUS DECIMUS.

Exercitium quo infirmus seipsum suspiriis atque gemitibus, quia aliud vix potest, Deo resignet atque commendet, et ut eidem conjungi mereatur ferventer desideret.

Precatio ad Patrem cœlestem et oblatio Christi meritorumque ejus.

Omnipotens clementissime Pater, omnes pœnas et dolores, opprobria, verbera et convitia, omnes adversitates, incommoda et labores unigeniti Filii tui Jesu Christi, Agni immaculati, quæ in corpore suo sustinuit propter me; omnes etiam actus et singula membra ejus propter me afflicta, sanguinem ejus propter me fusum et pedibus conculcatum, animam quoque ejus nobilissimam et piissimam propter me a dilecto corpore separatam, virtutes etiam et merita ejus infinita; item vires animæ et corporis ejus, et omnia in eo vitalia propter me in mortem tradita, et nihilominus inseparabiliter Divinitati unita; imo Christum totum benedictum Filium tuum, Deum et hominem, omnipotentem et infirmum, despectum et gloriosum, miracula facientem et in Cruce pendentem, tibi offero in expiationem et satisfactionem omnium peccatorum meorum atque totius mundi; et in mortificationem atque exstinctionem malorum omnium, passionum, affectionum ac vitiorum meorum, in suppletionem omnium negligentiarum mearum et in laudem et gratiarum actionem omnium beneficiorum tuorum. Deus, propitius esto mihi miserrimo peccatori propter illum. Miserere mei ob amorem Jesu Christi dilecti Filii tui: Qui cum eodem Filio tuo et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per infinita seculorum secula. Amen.

CANON OCTAVUS DECIMUS.

Precatio ad Filium.

O amator fidelissime, misericordissime Domine Jesu Christe, da mihi ut ex corde et animo sentiam quod dico: Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Elegi abjectus esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Beati qui habitant in domo tua, Domine, in secula seculorum laudabunt te. Sitivit anima mea ad te, Deus, quando veniam et apparebo ante faciem tuam? Quare tristis es anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus. Illustra faciem tuam super servum tuum, salvum me fac in misericordia tua, Domine; non confundar in æternum, quoniam invocavi te. Deus, ne elongeris a me. Deus meus, in auxilium meum respice. Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adjutor. Tu es refugium a tribulatione quæ circumdedit me; exultatio mea, erue me a circumdantibus me. Intende in adjutorium meum, Domine Deus salutis meæ. Quoniam fortitudo mea et refugium meum es tu, adjutor meus et protector meus; ne igitur derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus. Ecce venio ad te, quem despexi et offendi, Deus meus, quia misericordia tua plena est terra. Ad misericordissimum igitur te Patrem confugio. Suscipe me secundum eloquium tuum, quo dicis: *Nolo mortem peccatoris,* et vivam, et non confundas me ab exspectatione mea. Pro vita temporali non rogo, Deus meus, sed te, qui es vita æterna, in animam meam invoco. Heu! dulcis amator, heu! Domine Deus meus, quod unquam offendi te, quod tuas inspirationes et mo-

nita neglexi, quod unquam aliud præter te aut extra te amavi : pro hoc doleo, Domine Deus, atque utinam des mihi, ut ex toto corde meo doleam et lugeam per omnia momenta vitæ meæ ! Utinam omnis sanguinis mei guttas cum lacrymis præ dolore et amore in suavissimum Cor tuum tibi fundere et offerre possem !

Dulcis Jesu, neque vitam, neque mortem, sed tuum beneplacitum desidero et exspecto ; fiat mihi secundum voluntatem tuam. Si vis ut moriar, dulcis Jesu, suscipe spiritum meum ; et licet ad vesperam venerim omnium novissimus, da mihi ut tecum, et in te requiem accipiam sempiternam ; si vero vis ut diutius vivam, dulcis Jesu, hoc propono et pro hoc gratiæ tuæ suffragium rogo, reliquum vitæ meæ corrigere, atque in holocaustum tibi totum offerre in gloriam tuam et secundum beneplacitum tuum. O desiderabilissime Jesu, quia vitam meam in peccatis consumpsi ad contumeliam nominis tui gloriosi, nec tibi hactenus servire cœpi, da mihi ut vel nunc perfecte incipiam, et omnes vires animæ et corporis mei omneque residuum tempus mihi abs te concedendum, in gloriam et secundum optimam ac perfectissimam voluntatem tuam expendam.

Misericordissime Jesu, adesto mihi propitius in his pœnis ac miseriis, quibus teneor, et si quæ graviores super me venerint, quia et graviora et gravissima commerui peccatis meis, fac ut patientissime tolerem. Dulcis Jesu, si nihil unquam deliquissem, aut nihil mali apud te commeruissem, nihilominus ad gloriam tuam et in tui amorem ac beneplacitum, in has et in quaslibet alias pœnas me tibi pro tua voluntate offero atque resigno, non in mea virtute confidens, sed in misericordiarum tuarum multitudine quibus innitor, et quas invoco : ut fragilitatem carnis meæ, pusillanimitatem ac instabilitatem spiritus mei tua virtute erigas, longanimitate confortes ac patientia robores ; ut nulla adversitate aut tentatione victus succumbam, nulla pusillanimitate deficiam, sed amoris tui æstuantissimo absorptus incendio ad te solum suspirem, ad te sitienti corde anhelem, te solum cogitem, te solum desiderem, et mundum cum universis quæ in eo sunt relinquam, fastidiam et contemnam ; tibi vero pro omnibus et lætis et tristibus ex toto corde gratias agam.

Amabilissime Jesu, te eligo, te opto, te desidero, tibi occurro, atque omni quod tu non es abrenuntio ; quidquid vis, volo ; quidquid non vis, nolo ; quidquid execraris, aversor. Et si aliud huic voluntati contrarium mihi unquam inciderit, rogo te, Deus meus, non imputes mihi, neque secundum illam, sed secundum hanc animi mei electionem judices me ; quia et omnibus quæ nolle debeo, contradico ; et si etiam (quod misericordia tua avertat) posthac victus consentirem, nunc tamen execror.

Amabilissime Jesu, si tibi placet et ad gloriam tuam fuerit, da mihi in hac vita a peccatis et pœnis omnibus, in quas post mortem alioqui venire deberem aut quibus obnoxius essem, præservari, ut animam meam per manus misericordiæ tuæ immediate de hac vita ad gaudia recipias sempiterna : Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

CANON NONUS DECIMUS.

Protestatio seu testamentum quoddam christiano cuilibet jamjam morituro vel dictu vel cogitatu non inutile.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Ego N. infelix peccator, redemptus pretiosissimo sanguine Domini nostri Jesu Christi, idque per magnam ipsius erga me dilectionem, non meum meritum, fateor et agnosco publice vel chirographo hoc, vel verbis meis, coram omnipotente Deo, coram omnium qui in cœlo sunt exercitu, coramque vobis, quotquot hic ut testes, si res exegerit, circumstatis, quod ego sum ac mori volo vere obediens sanctæ Ecclesiæ catholicæ filius, quemadmodum sin-

cere christianum decet ; credoque et fateor generatim omnes et singulas partes seu articulos fidei christianæ, quibus credendis unusquisque christifidelis obnoxius est, præcipue universas particulas in duodecim articulis fidei christianæ, vel aperte expressas, vel rationabiliter inclusas, secundum quod a Spiritu Sancto per duodecim Apostolos veritate evangelica nobis traditi sunt.

Ad hæc credo et adhæreo illorum interpretationibus sive declarationibus , non quorumvis aut quibusvis, sed iis quæ per sanctos Patres editæ, a sanctissimis Conciliis receptæ, admissæ, approbatæ confirmatæque sunt. Et, ut breviter dicam, credo quidquid vere christianus credere debet. In hac tam immobili tamque firma fide gaudeo ego ex toto corde mori, tenens ac offerens hanc scripturam in manibus meis, tanquam munitissimum et invictissimum adversus omnes insultus, insidias ac fraudes diaboli scutum. Et si (quod Deus avertat) fieret ut ego impugnatione diaboli aut violentia ægritudinis quidquam adversus prædicta cogitarem, loquerer, facerem, aut in aliquid perfidiæ, diffidentiæ seu desperationis caderem, hoc qualecumque futurum esset revoco hic nunc in vestra omnium præsentia, tamque irritum facio quam facerem, si compos mentis essem. Propter hoc appello vos omnes quicumque hic præsentes estis, teque, sancte Angele, cujus custodiæ ego traditus sum, ut hujus protestationis coram omnipotente Judice testimonium feratis. Quod vero in me est, ignosco et remitto omnes injurias mihi quomodocumque irrogatas,idipsum petens mihi fieri ab his, quos vel verbo vel factis unquam offendi ; petoque et ex toto corde desidero participes fieri omnium bonorum operum, quæ a sanctis hominibus per totam Ecclesiam vel facta sunt hactenus, vel adhuc fient, præcipue autem amarissimæ Passionis et innocentissimæ mortis Domini nostri Jesu Christi. Et mea naturalis ac voluntaria mors stet pro omnibus peccatis meis. Atque utinam neque contra Deum, neque contra leges ejus, neque contra Superiores, neque contra proximum aut meipsum peccassem unquam. Postremo gratias ago omnipotenti Deo pro omnibus beneficiis ipsius mihi exhibitis, commendoque corpus et animam in manus ejus, et in amaritudinem Passionis Domini nostri Jesu Christi, cui laus et honor et dignitas in perpetuum. Amen.

CANON VIGESIMUS.

Exercitium triplex, pium, authenticum atque divinitus revelatum, quo æger, ubi a sensibus usuque loquelæ deficere incipit, a circumstantibus muniendus Deoque commendandus erit.

Exercitium primum.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. *Pater noster. Ave, Maria. Et ne nos, etc.*

℣. Salvator mundi, salva nos, qui per Crucem tuam et sanguinem tuum redemisti nos.

℟. Auxiliare nobis, te deprecamur, Deus noster.

Precatio.

Domine Jesu Christe, per agoniam tuam sanctissimam et orationem, qua orasti pro nobis in monte Oliveti, quando factus est sudor tuus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram, obsecro te ut multitudinem sudoris tui sanguinei, quem præ timoris angustia copiosissime pro nobis effudisti, offerre et obtendere digneris Deo Patri omnipotenti, contra multitudinem omnium peccatorum hujus famuli tui N. ; et libera eum in hac hora mortis suæ ab omnibus pœnis et angustiis suis, quas pro peccatis suis timet se meruisse. Qui cum eodem Deo Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Exercitium secundum.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. *Pater noster. Ave, Maria. Et ne nos, etc.*

℣. Sanctifica nos, Domine, signaculo sanctæ Crucis, ut fiat nobis obstaculum contra sæva jacula omnium inimicorum nostrorum.

℟. Defende nos, Domine, per lignum sanctum, et per totum pretium justi sanguinis tui quo nos redemisti.

Precatio.

Domine Jesu Christe, qui pro nobis mori dignatus es in Cruce, obsecro te ut omnes amaritudines omnium passionum tuarum, quas pro nobis miseris peccatoribus sustinuisti in Cruce, quando sanctissima anima tua egressa est de corpore tuo, offerre et obtendere digneris Deo Patri omnipotenti pro anima hujus famuli tui N., et libera eam in hac hora exitus sui ab omnibus pœnis et passionibus, quas pro peccatis suis se timet meruisse. Qui eodem cum Patre et Spiritu Sancto vivis, etc.

Exercitium tertium.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. *Pater noster. Ave, Maria. Et ne nos, etc.*

℣. Protege † salva † benedic † salvifica et † sanctifica, Domine, hunc famulum tuum N. per signum sanctæ Crucis.

℟. Morbos omnes averte ab eo corporis et animæ. Hoc contra signum nullum fiet periculum.

Precatio.

O Domine Jesu Christe, qui per os Prophetæ tui dixisti: *In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te* mihi *miserans* tui, obsecro te ut eamdem charitatem tuam, quæ te de cœlis in terram ad tolerantias omnium passionum tuarum traxit, offerre, et obtendere digneris Deo Patri omnipotenti, contra omnes pœnas et passiones hujus famuli tui N., quas pro peccatis suis se timet meruisse; salva animam ejus in hac hora exitus sui; aperi ei januam vitæ et fac eam gaudere cum Sanctis tuis in gloria. Qui cum eodem Deo Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per infinita seculorum secula. Amen.

Precatio concludens hoc exercitium.

Domine Jesu Christe, qui redemisti nos pretioso sanguine tuo, scribe in animam famuli tui N. tua pretiosa vulnera sanguine tuo, ut discat in eis legere tuum dolorem contra omnes dolores et pœnas, quas pro peccatis suis se timet meruisse; amorem tuum, ut unias eum tibi amore invincibili, quo a te et omnibus electis tuis nunquam possit in perpetuum separari. Fac eam, Domine Jesu Christe, participem sacratissimæ Incarnationis, Passionis, gloriosissimæ Resurrectionis et Ascensionis tuæ mirabilissimæ. Fac eam, Domine, participem sacratissimorum mysteriorum et Sacramentorum tuorum. Fac eam, Domine, participem omnium orationum et beneficiorum quæ fiunt in Ecclesia tua sancta. Et fac eam participem omnium benedictionum, gratiarum, meritorum et gaudiorum omnium electorum tuorum, qui tibi placuerunt ab initio mundi; et concede ei, ut cum his omnibus in conspectu tuo gaudeat in æternum. Qui cum Deo Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus sublimis, in æternum benedictus. Amen.

CANON VIGESIMUS PRIMUS.

Quænam potissimum in agone constitutorum auribus sint inclamanda.

Præterea quam plurimum morientibus prodest hæc sequentia verba in eorum auribus recitari, sicut quibusdam divinitus revelatum fuit.

Domine Deus, ego sum miser homo ille, quem tu pro paterna tua bonitate et potentia creasti propter teipsum et ad teipsum.

Domine Jesu Christe, ego sum ille miser, quem tu per ignominiosissimam et innocentissimam mortem tuam redemisti ab omni potestate inimici. Tu ergo solus imperium habes et potestatem super me.

Domine Deus, ego sum homo miser, quem tu salvare potes secundum abyssum misericordiæ tuæ.

CANON VIGESIMUS SECUNDUS.

Precationes devotæ ac piæ, quibus commendandus divinæ misericordiæ erit in extremis vitæ constitutus a circumassistentibus, posteaquam Ecclesiæ catholicæ Sacramentis munitus fuerit.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. *Pater noster. Ave, Maria. Et ne nos, etc.*

℣. Salvum fac servum tuum,

℟. Deus meus, sperantem in te.

℣. Esto ei, Domine, turris fortitudinis,

℟. A facie inimici.

℣ Nihil proficiat inimicus in eo.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Domine, exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Precatio prima ad Patrem cœlestem.

Misericordiam tuam, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, pietatis affectu pro aliis orare cogimur, qui pro nostris peccatis orare nequaquam sufficimus; tamen de tua gratuita pietate confisi clementiam tuam deposcimus, ut animam hujus famuli tui ad te revertentem cum pietate suscipias. Adsit ei Angelus Michael, et per manus sanctorum Angelorum inter Sanctos et Electos tuos in sinu Abrahæ, Isaac et Jacob, Patriarcharum tuorum, eam collocare digneris; quatenus a principibus tenebrarum, et de locis pœnarum liberata, nullius ignorantiæ aut propriæ iniquitatis seu fragilitatis confundatur erroribus, sed potius agnoscatur a tuis, et sanctæ beatitudinis requie perfruatur, atque cum magni judicii advenerit dies, inter Sanctos tuos resuscitatus, gloria beatissimæ visionis perpetuo satietur. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum, etc.

Precatio secunda ad Patrem cœlestem.

O Pater omnipotens et æterne, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, tuam deprecamur bonitatem superpiissimam et immensam, per ineffabilem illam charitatem, qua dilexisti genus humanum, quando unicum atque charissimum Filium tuum misisti in hunc mundum pro nostra redemptione, et ipsum ex sacratissima ac mundissima Virgine Maria voluisti incarnari, et inter homines conversari, ac tandem acerbissimam et ignominiosissimam mortem subire; ostende, o Domine, in hac hora pietatis tuæ abyssum, et charitatis tuæ dulcedinem, in hac tua rationali creatura, nunc mortaliter infirmante et ad te Patrem spirituum redeunte; ostende ei, o clementissime ac supergloriosissime Deus Pater, lucem miserationum tuarum. O Deus sancte, fortis et immortalis, conforta mentem ejus in te, intellectum ejus illumina, voluntatem ejus accende, et conserva in te, omnium ultimato ac beatifico fine, summo et incommutabili, infinito et incomparabili bono; protege eum, o præstantissime Pater, ab omni adversaria potestate, ab omni occursu contrario, a tentationibus universis; non secundum peccata sua facias ei, sed secundum tuæ benignissimæ bonitatis immensitatem, secundum tuam charitatem affluentissimam et paternam, secundum multitudinem miserationum tuarum ei nunc, superdulcissi-

me Deus Pater, miserere et indulgere, parcere et adesse digneris ; et suscipe spiritum ejus in brachiis tuæ dilectionis, per unigenitum tuum Dominum nostrum Jesum Christum, per universa mysteria et beneficia ejus, per omnia quæ ipse pro nostra salute assumpsit, fecit ac passus est. Qui tecum vivit et regnat, in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Precatio tertia ad Deum Patrem.

Domine Rex omnipotens,in cujus dispositione atque imperio sunt posita universa, cujus voluntati nullus potest resistere, qui juxta tuam omnipotentem, sanctam, supersapientissimam atque liberrimam voluntatem facis tam in virtutibus cœli quam in habitatoribus terræ ; cui nullus dicere potest : quare sic facis ? qui quibusvis misereris, et quosvis induras : aperi oculos tuæ misericordissimæ pietatis super hanc tuam miserabilem creaturam viribus destitutam, in extrema necessitate ac summo periculo constitutam, hostibus suæ salutis ac adversariis tui honoris horribiliter ac malitiose undique circumvallatam. O Pater altissime, ne memineris iniquitatum, quas ex humana fragilitate ac ignorantia aut alia quavis causa seu occasione incidit aut commisit. Attende, o benignissime ac suavissime Pater, quam prona sit humana natura ad lapsum, quanta sit ejus infectio, quam proclivis sit ex seipsa humana conditio ad peccandum. Quid, o superexcellentissime Pater, est genus corruptibile, luteum vas, carnale ac mortale figmentum, ut ita amariceris de eo, et viscera misericordiæ tuæ super illud contineas, et permittas illud perire ? Memento, o Domine, quod propter miseros peccatores misericors appelleris. Idcirco, o fons totius pietatis et gratiæ, ob tuam infinitam potentiam, conforta in te hanc deficientem ac debilem creaturam ; propter immensam sapientiam tuam animam ejus illustra, propter tuam abyssalem et interminabilem pietatem universis culpis ejus ignosce; propter omnem beatitudinem tuam prorsus illimitatam libera eam ab infernali miseria, et ab omni calamitate, eam circumdante ac opprimente. Da ei, sanctissime Pater, cum tanta contritione a corpore emigrare,ut benignissime suscipiatur a te per unigenitum tuum Dominum nostrum Jesum Christum, per preces et merita clementissimæ Virginis, tibi, o Pater æterne, comparentalis, per intercessiones ac merita totius triumphantis Ecclesiæ, et omnium viatorum tibi placentium, qui cum Unigenito tuo et adorando Paracleto Spiritu unus es verus, solus ac summus Deus. Amen.

Precatio quarta ad Deum Patrem.

O Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, a quo omnis paternitas in cœlo et in terra nominatur, cui proprium est misereri ac parcere, a quo alienum et peregrinum est irasci, punire ac vindicare : obsecramus te, o superpiissime et superdulcissime Pater, per communicationem illam ad intra, qua totam Deitatis tuæ plenitudinem communicas unigenito Filio tuo per generationem æternam, atque Spiritui Sancto per diffusionem æternam et immanentem, effunde super hanc creaturam tuam pauperem et infirmam, omni solatio destitutam, liberalissima dona gratiæ tuæ, præveni et converte eam,piissime, applica eam tibi, o gratiosissime Domine, fac eam, o gloriosissime, serenissime Deus Pater, esse vas misericordiæ tuæ immensæ. Nihil proficiant in ea adversarii humanæ salutis ; protege eam sub umbra tuæ omnipotentis virtutis. In tanta tentationum et afflictionum caligine animam ejus irradia gratiarum tuarum suavissima luce, et consolationum tuarum interna tranquillitate. Periculum ejus in manibus tuis est, et nunc in unius horæ momento, aut æternæ damnationis sententiam merebitur obtinere, aut in tua charitate et gratia decedendo judicium

salvationis perpetuæ consequetur. Ecce, o Pater adorande et benedicte, qui a nobis pauperculis atque fragilibus creaturis, ad omne malum pronissimis, Pater appellari dignaris; ecce quam infinitum periculum, misericordissime, ergo succurre; o clementissime ac fidelissime Pater, nec in hac periculosissima hora auferas misericordiam tuam salvificam a creatura hac agonizante, sed eam benignissime intuere, corrobora, salva, posside per Unigenitum tuum in charitate et pietate Spiritus Sancti, intervenientibus omnibus Sanctis tuis pro ea, ad laudem et gloriam nominis tui. Amen.

Precatio prima ad Filium Dei.

Obsecramus te, Domine Jesu Christe, per charitatis tuæ ardorem, quo teipsum pro nostra redemptione tradidisti in mortem, mortem autem Crucis acerbissimam atque turpissimam, et per tui pretiosissimi pro nobis liberalissime fusi sanguinis pretium; per tuæ quoque amarissimæ Passionis indeficientissimum ac copiosissimum meritum, atque per tuam dilectissimam Matrem, et suæ maternæ compassionis acerbitatem assistentiamque fidelissimam, qua adstitit tibi usque ad tuam in Cruce exspirationem, mirifica pietatis tuæ abyssum in hoc tuo famulo (*aut* famula), a luce vitæ præsentis ad te omnium judicem metuendissimum pergente. Præpara animam ejus, o Domine, ad occurrendum tibi salubriter; nequaquam sine vera contritione ac filiali ad te conversione permittas eam separari a corpore; visita et illustra mentem ejus visitatione tua secreta, piissima et paterna, qua in ictu oculi, in instanti convertis atque justificas impium, et de immundo efficis mundum. Mitte ei, Domine et Salvator, auxilium gratiæ tuæ a throno gloriæ tuæ, et ea pietate qua latroni sero pœnitenti indulgentissime promisisti: *Hodie mecum eris in paradiso,* etiam in isto ostende viscera tuæ charitatis ac pietatis; et præcipe eum ad tuam misericordiam pervenire, Salvator mundi, Rex gloriæ, Princeps virtutum, Judex altissime. Qui cum Patre tuo æterno et suavissimo Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per omnia secula æternaliter benedictus. Amen.

Precatio secunda ad Filium.

Propter charitatem illam superardentissimam et immensam, qua tu, o unigenite Fili Dei, Patrem tuum æternum æternaliter diligis, atque ab eo infinito amore diligeris, animam hujus morientis tua charitate informa. Propter omnem suavitatem, amabilitatem ac munificentiam Spiritus Sancti, charismata gratiæ tuæ in eo confirma. O sancte, juste et innocens Agne Dei, qui propter nos ab hominibus dijudicari dignatus es, et quæ non rapuisti exsolvere voluisti, esto huic in exitu suo potius propitius advocatus, quam judex severus. In tuis sanctis ac profundis vulneribus absconde eum, dulcissime Domine Jesu Christe, a cunctis hostium tentationibus atque insidiis. Tu, Domine, qui es via, veritas et vita, sine cujus ductu et gratia nemo venit ad Patrem, per viam salutis duc eum in splendore summæ veritatis ad vitam gloriæ æternalis; ea pietate immensa, qua respexisti Petrum, dum te ter negavit, et fecisti eum ex vera contritione flere amare, respice cor istius, et omnem obicem culpæ tolle ab eo, quatenus in sancta contritione discedens a carne mortali, mereatur a te stola immortalitatis vestiri, et te Regem gloriæ in tuo decore beatifice contemplari. Qui cum Deo Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per secula universa in cœlesti illa splendidissima ac amœnissima patria. Amen.

Precatio tertia ad Filium.

Domine Jesu Christe, Unigenite Patris summi, ob tuam te obsecramus dignissimam Incarnationem, sanctissimam in hoc mundo conversationem atque plenissimam charitatem, quam omnibus nobis in cœna

novissima demonstrasti, Corpus tuum purissimum ac pretiosissimum Sanguinem tribuendo discipulis in escam et potum; et per vehementem illam anxietatem, qua contremuisti, quando post trinam tuam orationem factus est sudor ex tenerrimo corpore tuo erumpens sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram; atque per omnem mansuetudinem, humilitatem et patientiam, quas tempore Passionis habuisti, dum a sceleratissimis transgressoribus captus, ligatus, consputus, irrisus, blasphematus et alapis cæsus fuisti, per omnem quoque dolorem quem sustinuisti, quando tam inhumaniter es flagellatus, spinis coronatus, propriis humeris Crucem bajulans ductus, diris clavis perfossus, et in Crucis patibulo violentissime es distentus, et ipsam mortem perpessus; per omnem etiam compassionem qua tibi tunc condoluerunt discipuli et amici tui adstantes, specialiter sanctus Joannes et devotæ feminæ te secutæ, specialissime tua dilectissima Genitrix Virgo Maria, esto in hora hac piissimus miserator hujus animæ a suæ carnis ergastulo recedentis, ad cujus devorationem concurrerunt et adstant tot lupi, dracones et belluæ infernales, a quorum rabie, importunitate atque ferocia eam eruere modo digneris; circumda et imple eam lumine tuæ clementiæ, virtute constantiæ, charitatis ardore et in omni pietate ac gratia ei necessaria ad salutem. O Domine et Salvator, Rex, Judex ac Legifer noster, propter charitatem illam perfectam et ineffabilem pietatem qua in Cruce pendens pro tuis crucifixoribus exorasti, indulge piissime huic mox migraturo, et nos pauperes servulos exaudi nunc deprecantes, misericordissime Domine, pro illo, ut angelica ope protectus, tuo metuendo tribunali præsentetur salvandus ac clementer tractandus. Qui cum Patre et Spiritu Sancto unus es Deus æternaliter vivens et omnium dominans.

Precatio prima ad Spiritum Sanctum.

Adorande Paraclete Spiritus Sancte, qui ex Patre et Filio æternaliter manas, cui bonitas, communio, pietas, pax, dulcedo, charitas atque connexio appropriatur, obsecramus tuam liberalitatem piissimam et immensam, per tuam æternam ex Patre et Filio processionem, infunde nunc radium tuæ propitiationis in animam istam undique angustiatam; omnem malignorum spirituum falsitatem et obscurationem expelle ab ea, diffunde in eam divitias gratiæ tuæ, eamque conforta et erige contra universam aciem vitiorum ac dæmonum; fac eam plene contritam ad suum Creatorem fervide adspirare, et ad fontem totius puritatis ac sanctitatis purificatam venire. Ea largitate et dignatione, qua in die Pentecostes in igneis linguis super Christi discipulos descendisti, et mentes eorum copiosissime adimplesti, splendidissime illustrasti, et calidissime inflammasti, etiam nunc mentem animæ hujus hinc abeuntis benignissime imple, illumina et accende, et ad te totius salutis ac gratiæ fontalem originem digneris salvam perducere. Qui cum Patre et Filio æternaliter vivis et regnas, Deus verus omnipotens. Amen.

Precatio secunda ad Spiritum Sanctum.

Obsecramus bonitatem tuam munificentissimam atque dulcissimam, o Spiritus Sancte, qui es laborantium sublevator, periclitantium liberator errantiumque reductor, ut propter mutuum illum, ardentissimum et immensum amorem, quo tu verus Deus Patrem æternum et unigenitum ejus Filium æternaliter amas et ab eis amaris, ostende nunc charitatem tuam in anima agonizantis istius. In hoc laboriosissimo ejus conflictu gratiosissime subleva eam, in tanto constituto periculo misericordissime adjuva; si in aliquo deviat, ne differas eam reducere, septiformem gratiam tuam effunde in eam. Esto ei ductor et finis, beatificator et custos, propter superliberalissimam illam donationem, qua tibi a Patre et Filio data est Deitatis plenitudo per æternam spirationem, inenarrabilem

magnitudinem tuæ liberalissimæ benignitatis declara in anima ista hoc seculum relinquente, quatenus educta de carcere hujus exilii inveniat hodie receptaculum gratiosum, consolatoriumque hospitium; o superdignissime consolator Spiritus Sancte, qui cum Patre et Filio universorum es Conditor, Judex ac Dominus. Amen.

Precatio tertia ad Spiritum Sanctum.

O CLEMENTISSIME atque dulcissime Spiritus Sancte, quo Pater et Filius se invicem æternaliter diligunt, qui es amor amborum, pax serenissima, tranquillitas infinita, communio plena, sempiterna atque communis lætitia ; cujus dono et cooperatione celebrata sunt universa mysteria nostræ redemptionis, de quo illibatissima ac divinissima Virgo Maria Verbum Patris æterni, verum Deum concepit ; tu qui ab exordio mundi gratiarum tuarum charismata hominibus multipliciter infudisti, et multorum indurata corda gratiose prævenisti, emollisti et convertisti, converte nunc animam hinc pergentem ad te conversione completa; quidquid duritiæ,quidquid obstaculi gratiæ tuæ, quidquid impedimenti salutis in ea extiterit, dignanter et superpiissime tolle ab ea, et gratiam consummatam ei largire, per quam consequi mereatur æternam felicitatem et inter vasa tuæ misericordiæ computetur, ad laudem et gloriam pietatis tuæ penitus infinitæ. Amen.

Precatio ad superbeatissimam Trinitatem.

O TRINITAS adoranda, Unitas summa et Deitas simplicissima, ob tuam inseparabilem unionem conjunge tibi per charitatem perpetuam gratiamque finalem spiritum hujus nunc morientis, ut per gloriæ unionem plenariam, unus tecum sit spiritus, per ferventissimæ dilectionis intimissimam transformationem. O Trinitas consubstantialis, coæqualis et coæterna, ob tuam substantialem identitatem essentialemque unitatem, animam istam Christo incorpora et mystico ejus corpori insere eam, ut tanquam oliva fructifera plantetur in paradiso cœlesti, et choris inseratur angelicis. O supergloriosissima Trinitas, propter communicationem et emanationem tuam ad intra, effunde super istam agonizantem dona gratiæ tuæ, et abundantiam pietatis ac largitatis tuæ in hac hora in ipsa demonstra, ne abducatur aut separetur a te. O Pater æterne, o Unigenite Dei superpulcherrime, o suavissime Paraclete Spiritus Sancte, Deus unus et trinus, ob tuam mutuam intuitionem, plene comprehensivam et infinite jucundam, fac animam istam te nunc per fidem sinceriter intueri, ob tuam mutuam dilectionem superardentissimam, ac intensive immensam, accende eam tui sancto amore; ob tuam mutuam fruitionem beatissimam et æternam, perduc eam ad tui beatificam fruitionem ; propter omnem charitatem,misericordiam et gratiam tuam super genus humanum, educ eam de corpore omni virtute ornatam, per universa mysteria, merita ac beneficia Jesu Christi, per preces et merita Virginis gloriosæ omniumque Sanctorum et electorum tuorum. Amen.

Precatio ad Virginem gloriosam et omnes Sanctos.

BEATISSIMA Virgo Maria, totius humani generis fidelissima advocata ; o Regina misericordiæ, cui regnum misericordiæ a Deo omnipotente commissum est ! O affectuosissima hominum miseratrix, et ardentissima eorum amatrix, ob Incarnationem, Nativitatem et educationem unigeniti Filii Dei ex te, ob omnem tui et ejus mutuam in hac vita conversationem mutuamque dilectionem ; propter omnem charitatem, perfectionem, virtutem et excellentiam, gratiam et gloriam tibi a superbeatissima Trinitate exhibitam ; ob illius terroris commotionem, quo Cor tuum contremuit, quando Filium tuum dulcissimum ab impiis captum, ligatum, ad sup-

plicia tractum, ab omnibusque derelictum audisti ; ob planctus et lacrymas, quibus afficiebaris, quando Filium et Deum tuum vidisti Præsidi præsentari, ab iniquis innocentem accusari opprobriisque innumeris affici ; ob cruciatus et angustias, quas sustinuit Cor tuum, quando Filius et Deus tuus, clamantibus Judæis, *Crucifige, crucifige*, morti adjudicatus et Crucis supplicio condemnatus est ; ob illius doloris gladium, qui tuam mœstissimam animam tum pertransivit, quando cernebas Filium delicatissimum in Cruce nudum levatum, clavis manus ejus et pedes perforatos, cruore proprio perfusum, plagisque ac vulneribus undique laceratum ; ob denique tormentum et gravamen quod Cor tuum sustinuit, quando Filium tuum præ dolore nimio clamantem voce magna, te Matrem dilectam Joanni commendantem , deficientem attendebas : subveni, o gloriosa Domina, famulo tuo nunc, quia lingua ejus ad te invocandam se movere non potest, oculi ejus lumine privantur, aures ejus surdescunt et obturantur, omnesque vires et sensus deficiunt. O piissima Mater, exaudi preces nostras, quas ad aures tuæ pietatis fundimus, et subveni huic famulo tuo in hoc obitu suo, ac suavissimo Filio tuo ejus spiritum commenda, quatenus tuo pio interventu a terroribus et tormentis libera, ad desideratam cœlestis patriæ requiem te comitante jubilose pervenire mereatur. Amen.

Precatio ad sanctum Michaelem Archangelum.

O SANCTE Michael Archangele, huic animæ succurre apud altissimum Judicem. O invictissime pugil, assiste huic famulo in extremis laboranti, et eum potenter a dracone infernali defende, et a visione fraudeque malorum spirituum protege. Insuper exoramus te præclarum signiferum, ut in hac extrema hora vitæ ipsius, animam ejus benigne suscipias, ac suaviter in sinum tuum recipias, illamque in locum refrigerii, lucis et pacis perducas, cum Domino Jesu æternaliter regnaturam. Amen.

Precatio ad ipsius infirmi proprium Angelum.

O SANCTE Angele Dei, ab eodem huic famulo in custodem, in protectorem et gubernatorem assignate, quas gratias possumus tibi dignas, vel ipse per se, vel nos pro illo tuis beneficiis agere, qui a tam multis periculis illum præservasti, tanto tempore protexisti, tantoque tempore ei salutaria procursti ? Profecto nullas possumus dignas. Oramus tamen humiliter, de omnibus hujus infirmi negligentiis, irreverentiis, atque inobedientiis veniam illi supplicantes, ut qui tanto tempore indefessus ejus salutem procurasti, in hac ultima necessitate illum non deseras ; sed ab omni formidine, ab omni pusillanimitate, ab omnibus hostium insidiis, ab omni tentatione, a denique omni malo illum protegas ac liberes. Adsta ei nunc fidelissimus amicus et custos, quia præter te non habet alium, qui sui curam gerat, qui eum defendat, quive ejus zeletur salutem. Non illum deseras, donec reconciliatum Deo offeras in misericordia, et non in judicio. Eia, ipsius custos omnium fidelissime, lucretur nunc per te Christus hanc animam, a qua non cesses donec compuncta, contrita, atque a Deo in sui gratiam recepta confirmetur, qui sit benedictus in secula. Amen.

Commendatio infirmi ad ommes Sanctos.

COMMENDAMUS te, frater charissime, omnipotenti Deo, cujus creatura es, ut cum humanitatis debitum morte interveniente persolveris, ad Creatorem tuum, qui te de limo formavit, revertaris ; et de corpore egrediente anima tua splendidus Angelorum chorus, Patriarcharum cuneus et Prophetarum numerus suavissimo modulamine tibi occurrat. Judex Apostolorum senatus tibi

blandus existat. Candidatorum tibi Martyrum exercitus jubiloso concentu obviet. Liliata rutilantium Confessorum turma te lætanter excipiat. Jubilantium te Virginum chorus suscipiat, et beatæ quietis in sinu Patriarcharum tibi suavis amplexus appareat, qui inter assistentes sibi jugiter te interesse faciant ; ignores omnino quod horret in tenebris, quod stridet in flammis, et quod cruciat in tormentis. Cedat tibi deterrimus satanas cum satellitibus suis, in adventu tuo te comitantibus Angelis contremiscat, atque in æternæ noctis chaos diffugiat. *Exsurgat Deus et dissipentur inimici ejus, et fugiant a facie ejus qui oderunt eum.* Confundantur igitur et erubescant contra te legiones tartareæ et ministri satanæ ; iter tuum deducente te Angelo bono, impedire non valeant. Ab omni cruciatu Dominus Jesus Christus te liberet, qui amorose pro te mortuus est. Dominus Jesus Christus Dei vivi Filius, Salvator et Redemptor tuus, intra sancta paradisi et amœna loca te constituat ; et ille suavissimus pastor inter oves suas te locans, agnoscat, complectatur et nutriat. Ille amantissimus Pater sui sacratissimi sanguinis pretio, ab omnibus peccatis quæ commisisti malitia, miseria, fragilitate et ignorantia, mortaliter et venialiter, te benigne absolvat, atque cum electis suis ad dexteram suam perenni jubilo fruiturum te constituat ; quatenus piissimum Redemptorem tuum facie ad faciem videns et præsens semper assistens, gloriosa ipsius visione potiaris, donec glorioso corpore tuo reassumpto spirituali, essentiali et accidentali præmio, cum beatissimis spiritibus læteris perenni in ævo. Proficiscere nunc, anima christiana, de hoc misero mundo, in nomine Patris omnipotentis, qui te creavit, in nomine Domini nostri Jesu Christi, qui pro te amorose passus est, et in nomine Spiritus Sancti, qui in te gratiose fusus est. Occurrant tibi et succurrant sancti Angeli et omnis chorus Angelorum. Subveniant tibi Patriarchæ in lumine fidei suæ, Prophetæ in splendore spei suæ, Apostoli in fulgore eximiæ charitatis, Martyres in mansuetissima patientia, Confessores in humili obedientia, Virgines in lucida munditia, Monachi in clara humilitate, Eremitæ in sincera austeritate, et omnes Sancti et Sanctæ Dei, in plena virtutum consummatione. Adjuvent te orationes et merita omnium Sanctorum, ut in pace et luce sit locus tuus, et habitatio tua in cœlesti Jerusalem per æterna secula seculorum. Amen.

Psalm. LXVII, 2.

Commendatio ad beatissimam Virginem Mariam.

O Maria Virgo sanctissima, ob tormentum et gravamen quod Cor tuum sustinuit, quando Filium tuum sanctissimum, Dominum nostrum Jesum Christum, Filium Dei vivi, præ dolore voce magna clamantem, te Matrem dilectam Joanni commendantem deficientemque attendebas ; ita ut præ nimio doloris gladio loqui non posses : subveni, o gloriosa Domina, famulo, tuo huic, quia lingua ejus ad te invocandam se movere non potest, oculi ejus lumine privantur : aures ejus surdescunt et obturantur, omnesque vires ac sensus deficiunt. O piissima Mater, exaudi preces nostras, quas ad aures tuæ pietatis fundimus ; et subveni sibi in hoc obitu suo, ac suavissimo Filio tuo ejus spiritum commenda, quatenus tuo pio interventu a terroribus et tormentis liber, ad desideratam cœlestis patriæ requiem te comitante jubilose pervenire mereatur. Amen.

Istis cum ferventissima devotione completis, legatur dominicæ Passionis textus, ex quatuor Evangelistis collectus ; aut hæc eadem resumantur, ita ut semper vel pia lectio, vel fervens oratio apud agonizantes fiat.

In exercitium authenticum juxta ac devotissimum pro redimendo purgatorio sibiipsi aut alteri D. Joannis Justi Lanspergii cartusiani institutio pia.

Sciendum sequentem Missam de Quinque Christi Vulneribus, Angelo, ut legitur

variis in libris, docente, Bonifacio Papæ revelatam ; atque singulari hac (si quinquies legatur) prærogativa dotatam, ut quicumque sacerdos eamdem Missam devote legerit pro seipso, vel pro alio ægrotante, aut in tribulatione posito, si expedierit saluti ejus, liberabitur. Et si pro defuncto vel defuncta quinquies lecta fuerit, statim illis finitis absolvetur a pœnis. Quapropter prædictus Papa omnibus memoratam Missam quinquies devote celebrantibus septimam partem omnium peccatorum, necnon eamdem devote audientibus quadraginta dierum pœnitentiam in Domino relaxavit. Legitur hæc Missa quoque per Innocentium confirmata. Et pro quacumque anima in purgatorio existente si quinquies celebrata fuerit, addita sexta Missa de Resurrectione Domini nostri Jesu Christi, illa anima liberabitur a pœna, etiamsi usque ad diem judicii in pœnis manere debuisset. Quod variis revelationibus compertum est, quas brevitatis gratia hic studiose præterimus, ubi nonnullæ animæ ad diem usque extremi judicii igni purgatorio deputatæ, his Missis sunt liberatæ.

Colligitur ergo ex variis libris, etiam pervetustis, sex Missas esse legendas, quarum priores quinque erunt, ut præfertur, de Quinque Vulneribus Domini, videlicet : *Humiliavit semetipsum ;* sexta vero de dominica Resurrectione, in cujus Collecta omittenda sunt verba hæc, *hodierna die*. In Secreta quoque et Complenda illius Missæ ubi fit mentio de paschalibus Sacramentis, referatur intellectus ad dominicam Cœnam, quia in paschali tempore olim sunt instituta hæc Sacramenta. Adjiciendum præterea, quod in harum sex Missarum prima Dominus noster Jesus Christus suæ innocentis admonendus est captivitatis, quam pro nobis et pro universo genere humano sustinuit, ut per hanc dignetur liberare animam, pro qua oratur, ab omni captivitate et pœna purgatorii, in quam se propria voluntate, utpote peccatis suis id exigentibus, tradidit captivam. In secunda Missa admonendus est Dominus Jesus judicii, quod ipse innocens injuste sustinuit, tam pro nobis quam pro universo genere humano, ut liberare dignetur animam N. de justo judicio in quod seipsam sua tradidit voluntate judicandam. In tertia Missa admoneatur Dominus Jesus indignæ dolorosissimæque crucifixionis suæ, ut propter hanc a justa pœnarum afflictione animam N. liberet, cui se propria tradidit voluntate, peccatis suis exigentibus, puniendam. In quarta Missa admonendus est Dominus Jesus vulnerum sui corporis, suæ acerbissimæ mortis atque transfixionis sui piissimi Cordis, ut ipse dignetur animam liberare a vulneribus et peccatis, per quæ voluntarie sibi comparavit pœnam. In quinta Missa admonendus est Dominus sepulturæ suæ, qui licet cœli terræque sit Dominus, in terra tamen propter nos non dedignatus est sepeliri, ut animam N. a sepultura pœnaque purgatorii, cui sua sponte per peccata sua se immersit, dignetur liberare. In sexta Missa admoneatur Dominus suæ jucundæ Resurrectionis, ut animam N. faciat per hanc ita resurgere a pœnis ut nunquam ab eo separetur.

Itaque hæ admonitiones mentales in Missa circa memoriam defunctorum, aut ante sumptionem Sacramenti (quando Sacramenti est effectus prævia aliqua meditatione aut oratione mentali impetrandus), aut certe utrobique, quo efficacior fiat oratio, sunt habendæ. Nec scrupulus est propterea habendus, quod cum memoria (ut universus Cænon) ad Patrem dirigitur, incongruum sit haberi hanc admonitionem ad Filium ; quia circa finem memoriæ generalis more solito observatæ, potest celebrans ad Dominum Jesum Dei Filium se convertere, corporalibus aut spiritualibus oculis intuendo Sacramentum, et pro anima defuncti juxta institutionem intentionis præscriptæ illum admonere. Qua admonitione completa, mentaliter, ut verba sensu ordinato sequantur, rursus ad Patrem se convertere, atque mentaliter seu spiritu

dicere : *Memento, clementissime Pater, hoc modo omnium fidelium tuorum defunctorum, quos pretioso sanguine Filii tui redemisti, qui nos præcesserunt,* sive ut alii distinguunt, *Ipsis et omnibus in Christo, etc.*

Verum quia sunt qui admonitiones hujusmodi non possunt mentaliter coram Deo effundere, propter hos inferius scriptæ sunt admonitiones vocales, quæ ante Missam pro intentionis directione excitationeque devotionis ore possunt legi. In Canone namque nihil aliud præter verba Canonis est vocaliter exprimendum; tametsi non improbari debeat, si finitis verbis Canonis, ante sumptionem venerabilis Sacramenti hæc admonitio vocaliter legatur, quomodo multi alii Deo devoti non arguendi sunt, si pro majori excitatione devotionis et pro recollectione mentis, eodem tempore, quia mentaliter orare nesciunt, vocalem orationem legant, qua se humiliari, accendi magisque fieri idoneos ad sumptionem venerabilis Sacramenti sentiunt.

Postremo quamvis hæ Missæ continuis sex diebus et non interpolatis legendæ ferantur, nihil tamen arbitramur delinqui, si diebus intermediis, quibus solemne est festum ac quibus ex debito aut aliam Missam legere, aut a celebrando teneatur sacerdos abstinere, Missas has non continuet. Neque enim fructu promisso propterea anima privabitur, si ut modo temporeque licito hæ Missæ legantur, non ex negligentia differantur, sed diebus, licet non continuis, perficiantur. Inveniuntur præterea alicubi annotati hi quinque Psalmi, singulis Missis devote præmittendi, et cum *Requiem æternam* terminandi, videlicet : Psalmus XXI, *Deus Deus meus, respice in me ;* Psalmus XXXVI, *Judica, Domine, nocentes me, expugna, etc.;* Psalmus LIV, *Exaudi, Deus, orationem meam, et ne despexeris ;* Psalmus LXVIII, *Salvum me fac, Deus, quoniam intraverunt aquæ, etc.;* et Psalmus CIX, *Dixit Dominus Domino meo, etc. Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen. Requiem æternam dona eis, Domine ; Et lux perpetua luceat eis. A porta inferi ; Erue, Domine, animas eorum. Credo videre bona Domini ; In terra viventium. Ne tradas bestiis animas confitentium tibi ; Et animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. Domine, exaudi orationem meam ; Et clamor meus ad te veniat.* Deinde una ex sex admonitionibus. Verum quia horum nullus vetustus liber, neque etiam revelatio Bonifacii meminit, credendi sunt ab aliquo pio viro adjecti, ut pro sua quisque devotione ea legere possit vel omittere.

Admonitiones sex, quarum juxta ordinem una semper ante aut sub Missa est tractanda coram Deo devoto et ardenti affectu.

Ante primam Missam legenda, aut sub ea meditanda oratio.

Recordare, o mitissime ac clementissime Domine Jesu Christe, innocentissimæ captivitatis tuæ, quam pro universo genere humano ultro subiisti, cujus te nunc admoneo ; atque per eamdem, in unione amoris quo hanc sustinuisti, te obsecro, ut animam famuli tui N. ab omni captivitate et a pœna purgatorii, cui peccatis exigentibus ultro se dedit captivam, liberes. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Ante secundam Missam vocalis, aut mentalis sub Missa oratio.

Recordare, o mitissime ac clementissime Domine Jesu Christe, iniquissimi judicii, quod innocentissimus Agnus pro universo genere humano sustinuisti, cujus te nunc admoneo, et per idem in unione æstuantissimæ charitatis tuæ te obsecro, ut animam famuli tui N. de justo judicio

tuo, in quod se, peccatis suis exigentibus, sponte tradidit judicandam, liberes. Qui vivis, etc.

Ante tertiam Missam vocalis, aut sub eadem Missa oratio mentalis.

Recordare, o mitissime ac clementissime Domine Jesu Christe, innocentissimæ, diræ ac indignæ crucifixionis tuæ, quam ultro pro universo genere humano subiisti; cujus te nunc admoneo, per eamdemque in unione ferventissimæ charitatis tuæ te obsecro, ut animam famuli tui N. ab omni crucifixione pœnarum, cui ultro se, peccatis suis exigentibus, implicavit, liberes. Qui vivis, etc.

Ante quartam Missam vocalis, aut sub eadem Missa oratio mentalis.

Recordare, o mitissime ac clementissime Domine Jesu Christe, omnium vulnerum corporis tui, acerbissimæ mortis tuæ ac transfixionis suavissimi Cordis tui : quæ omnia pro universo genere humano ultro sustinuisti, quorum te ego nunc admoneo, atque in unione infinitæ charitatis tuæ, per omnium pœnarum et mortis tuæ angustiam te obsecro, ut animam famuli tui N. ab omni vulnere peccatorum, quo se sponte vulneravit atque puniendam tradidit, liberes. Qui vivis et regnas, etc.

Ante quintam Missam vocalis, aut sub eadem Missa mentalis oratio.

Recordare, o mitissime ac clementissime Domine Jesu Christe, sanctæ luctuosæque sepelitionis corporis tui, qua tu licet cœli terræque Dominus ac Deus, in terra sepultus es ; cujus te nunc admoneo, atque in unione infinitæ charitatis tuæ per eamdem te obsecro, ut animam famuli tui N. a fovea et pœna purgatorii, cui se, peccatis suis exigentibus, sponte sua puniendam tradidit, liberes. Qui vivis, etc.

Ante sextam Missam vocalis, aut sub eadem Missa mentalis oratio.

Recordare, o mitissime ac clementissime Domine Jesu Christe, sacratissimæ jucundissimæque Resurrectionis, gloriosissimæque Ascensionis tuæ, cujus miser ego te nunc admoneo, atque per eamdem te obsecro, ut animam famuli tui N. ab omni mundes peccato, ab omni reatu liberes, atque ut gloriæ tuæ confestim sit particeps tu misericordissimus tua bonitate dones. Qui vivis et regnas. etc.

Missa de quinque Vulneribus Domini nostri Jesu Christi, Bonifacio Papæ divinitus revelata, atque per Joannem Papam vigesimum secundum ducentorum dierum indulgentiis donata.

Introitus.

Humiliavit semetipsum Dominus noster Jesus Christus, factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis ; propter quod et Deus exaltavit illum et donavit illi Nomen, quod est super omne nomen.

Psalm. Misericordias Domini in æternum cantabo.

Oratio.

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui de cœlis ad terram de sinu Patris tui descendisti, et in ligno Crucis quinque Plagas sustinuisti, et sanguinem tuum pretiosum in remissionem peccatorum nostrorum fudisti, te humiliter deprecamur, ut in die judicii ad dexteram tuam audire mereamur : Venite benedicti Patris mei. Qui cum eodem Patre in unitate Spiritus Sancti vivis et regnas, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Lectio Zachariæ Prophetæ.

Hæc dicit Dominus Deus : Effundam super domum David et super habitantes

Jerusalem spiritum gratiæ et miserationis. Et aspicient ad me quem confixerunt. Et plangent eum planctu, quasi super unigenitum. Et dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti. In die illa erit planctus magnus in Jerusalem, et dicetur ei : Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Et dicet: His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. Framea suscitare super pastorem meum, et super virum cohærentem mihi, dicit Dominus exercituum. Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis, ait Dominus omnipotens.

℟. Improperium exspectavit Cor meum et miseriam ; et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit ; consolantem me quæsivi, et non inveni.

℣. Et dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.

Alleluia. ℣. Ave, Rex noster ; tu solus nostros miseratus errores Patri obediens, ductus es ad Crucem, ut agnus mansuetus ad occisionem. Tibi gloria et hosanna, tibi summæ laudis et honoris corona. Alleluia.

Tempore paschali, secundum Alleluia. ℣. Surrexit Altissimus de sepulchro, qui pro nobis pependit in ligno.

Tractus in Septuagesima.

Aruit tanquam testa virtus mea, et lingua mea adhæsit faucibus meis, et in pulverem mortis deduxisti me.

Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obsedit me.

Foderunt manus meas et pedes meos, dinumeraverunt ossa mea.

Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me.

Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.

Tu autem, Domine, ne elongaveris auxilium tuum, ad defensionem meam conspice.

Secundum Joannem.

In illo tempore, sciens Jesus quia jam omniá consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit : Sitio. Vas autem erat positum aceto plenum. Illi ergo spongiam plenam aceto hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus. Cum ergo accepisset Jesus acetum, dixit : Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judæi ergo, quoniam Parasceve erat, ut non remanerent in Cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati), rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. Venerunt ergo milites ; et primi quidem fregerunt crura, et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura ; sed unus militum lancea latus ejus aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit. Et verum est testimonium ejus.

Offertorium.

Insurrexerunt in me viri iniqui, et absque misericordia quæsierunt me interficere, et non pepercerunt in faciem meam spuere, et lanceis suis vulneraverunt me, et concussa sunt omnia ossa mea.

Secreta.

Domine Jesu Christe, qui pro mundi redemptione Crucis patibulum ascendisti, ut universus mundus qui in tenebris erat illuminaretur, illam lucem in animas et corpora nostra semper tribue illucescere, per quam ad æternam lucem pervenire mereamur. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Præfatio de Sancta Cruce.

Communio.

Foderunt manus meas et pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea.

Complenda.

Domine Jesu Christe, qui hora diei sexta pro mundi redemptione Crucis patibulum

ascendisti, et sanguinem tuum pretiosum in remissionem peccatorum nostrorum fudisti, te humiliter deprecamur, ut nos post obitum nostrum sine obstaculo Paradisi januam facias introire. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Orationes pro defunctis multum efficaces et selectuosæ, si in Missa legantur.

Collecta.

Domine Jesu Christe, qui te pro nostra redemptione in manus peccatorum capiendum, judicandum flagellandumque ultro tradidisti; per diram et innocentem captivitatem tuam, perque injustum judicium, quo ad mortem innocens es damnatus : te obsecramus ut animam famuli tui (*vel* famulorum et famularum tuarum) ab omni pœnarum captivitate liberes, et a justo judicio tuo, cui per peccata sua ultro se fecit obnoxiam, salves. Qui vivis et regnas, etc.

Secreta.

Munera hæc tuæ majestati, clementissime Deus, offerentes, per crudelissimam tui crucifixionem, per dolorosissimam tui in Cruce pendentiam , per acerbissimam tuam mortem, et per dulcissimi Cordis tui transfixionem, te obsecramus, ut animam famuli tui a justa pœnarum obligatione liberes, et a pœnis, vulneribus peccatorum, quæ sua sponte contraxit, sanes. Qui vivis, etc.

Complenda.

Refecti Corpore et Sanguine tuo, Domine Jesu Christe, per sanctam corporis tui sepulturam, qua tu cœli terræque Dominus in terra recondi dignatus es, per jucundam ac gloriosam Resurrectionem tuam, per admirabilem denique Ascensionem tuam, pro anima famuli tui te obsecramus, ut a fovea peccatorum, quam sua sponte incidit, hanc liberes, ab omni peccatorum macula emundes, et ut gloriæ tuæ tecum sit particeps dones. Qui vivis, etc.

Pro infirmo amico, aut etiam pro seipso ad obtinendam bonam mortem:

Collecta.

Domine Jesu Christe, per tristitiam, per orationem, per agonemque tuum sanctissimum, quem in monte Oliveti propter nos pertulisti, quando præ Cordis angustia ac pavore, factus est sudor tuus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram, tuam obsecramus clementiam, ut hæc omnemque pressuram et laborem tuum contra multitudinem peccatorum famuli tui Patri tuo offeras et obtendas, et ipsum in hora mortis ab omni angustia, quam suis se meruisse peccatis agnoscit, eripias. Qui vivis et regnas, etc.

Secreta.

Hostiam nunc Passionis tuæ tibi, Domine Jesu Christe, offerimus, charitatem tuam omniumque passionum ac dolorum amaritudinem, quas in Cruce pro nobis pertulisti, maxime quando sanctissima anima tua egressa est de corpore tuo, recolentes ; teque per temetipsum obsecrantes, ut hæc omnia Patri tuo pro anima famuli tui offeras et obtendas , eamdemque in exitu ejus ab omnibus passionibus et pœnis, quas pro suis se meruisse peccatis agnoscit, eripias. Qui vivis et regnas, etc.

Complenda.

Sumpta hæc Sacramenta cœlestia, quæsumus, Domine Deus, tuæ erga nos charitatis, quæ te de cœlis in terram traxit, teque in omnium pœnarum ac passionum tolerantiam, ut nos miserans rursus tibi attraheres, induxit, te admoneant, ut eamdem charitatem sanguinisque effusionem, vulnera ac pœnas tuas pro famulo tuo Patri cœlesti offeras et obtendas; et omnes pœnas et passiones, quas pro suis peccatis se meruisse agnoscit, eidem amoveas. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

PARS QUINTA

ALLOQUIUM JESU CHRISTI AD CUNCTAS ANIMAS FIDELES

QUÆ VITAM SUAM JUXTA EVANGELIUM INSTITUERE, ET AD VIRTUTUM CHARITATISQUE DEI AC PROXIMI PERFECTIONEM ANHELANT.

PRÆFATIUNCULA.

QUAM sit hodie misera Ecclesiæ species, quanta deformatio, nemo est qui non videat. Jacet ubique pietas, vitia passim dominantur; non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Impie vivere non jam vitium est, sed virtus. Christi Evangelium frequens quidem in ore habetur, at nusquam apparet in vita. Contabescunt homines in sceleribus suis, mundus hominum iniquitate conflagrare videtur; ira omnipotentis Dei multis modis sese exerit, et jam mundo senescenti interitum minatur, et tamen vix quisquam redit ad sanam mentem. Quid inter hæc faciant, quos pulcherrimarum ac rationalium animarum cruciant damna irrecuperabilia, quibus Dei contemptus summe dolet, quos zelus domus Dei comedit? Certe nullum adhibere conatum pro virili sua, ut his tantis malis aliqua saltem ex parte occurratur, vix est hominis christiani. Quæ nimirum cogitatio eo me adduxit ut instituerim, si quid possem operæ adhibere, quo miseris et obcæcatis hominibus, ac per præceps in tartara ruentibus aliquid præstem remedii, et si non multis, saltem vel paucis, prosim. Nihil enim mihi vindico, nihil mihi sumo; tamen quia christianus sum, non possum non dolere tot animarum exitium, tantam Ecclesiæ in dies deficientis calamitatem ac deformitatem. Itaque statui mecum duplicem vivendi canonem, non ex meo cerebro, sed ex Sacris Litteris sanctorumque Patrum monumentis conficere; quorum alter pertineat ad imperfectos, et qui necdum solido possint vesci cibo; alter ad eos, qui jam ad perfectiora contendunt, aut ad ea tendere obligati sunt. Neque sane id ut facerem temere me motum existimo. Vitia enim jam, ut ante dixi, excreverunt, et propterea tota ubique Ecclesia deformis et squalida videtur. Atqui non potest alia ratione Ecclesia a vitiis expurgari, et pristinum recuperare decorem, nisi se homines conferant ad colendam pietatem. Scripsimus ergo duos vivendi canones, quorum primus est saluti obtinendæ necessarius, alter ad spiritales pertinet. Id propterea fecimus, ut et laicis et Religiosis, aut alioqui perfectioni deditis, consuleremus. Habent hic omnes, cujuscumque sint status vel ordinis, quod ipsis conveniat. Porro qua ratione isti sint amplectendi canones et alia quædam huc pertinentia, docebit Epistola Salvatoris,

quem hic loquentem introducimus, ut majorem habeant gratiam, et plus ponderis ac auctoritatis ea quæ dicuntur præ se ferant. Lector boni consulat studium nostrum. Equidem confido in Domino, si non defuerint, qui ad horum canonum præscriptum vitam suam componere, aliosque ad idem hortari ac inducere nitantur, brevi non parum bonæ frugis inde ad multos rediturum. Christus Dominus mittat Spiritum suum in torpentia corda nostra, excitetque nos ad contemptum mundi et sui ardentissimum amorem. Certe expergiscendi tempus nunc est. Non licet amplius dissimulare. *Nisi conversi fuerimus,* jam Deus *gladium suum vibravit, arcum suum tetendit, et paravit illum,* ut feriat impios et contemptores. *Horrendum est incidere in manus Dei viventis.* O quid negligimus, quid torpemus? An vero de lana caprina agitur, et non potius de nostrarum salute animarum, quas certum est semper aut in immensis gaudiis, aut atrocissima inferorum carnificina victuras? Sed nunc Christum ipsum loquentem audiamus.

JESUS Christus propter vos homo factus, cum olim mundo prædicarem, unam salvandis omnibus Evangelii tradidi regulam. Huic credens nemo aberrare, nemo hanc observans perire potest. Siquidem hæc sola dum servatur animæ sufficiet saluti. Hæc quoque ad quamvis erudit perfectionem. Quare si juxta illam viveretur, nihil monachorum opus esset regulis, nihil fraternitatibus, nihil confœderationibus ac unionibus hominum, nihil denique canonibus quibuslibet, quandoquidem qui Evangelio, ut dixi, germane sincereque viveret, nihil huic deesset, vel ad salutem vel ad perfectionem. Verum quia Evangelio relicto, paulo post hominum quæ sua sunt unusquisque meditari incipiebat, non absque meo consilio nec sine Spiritu meo factum est, ut Sanctorum multi varia tentarent, quibus mundi ac proprium amorem (unde fit ut relinquatur tepescatque et Evangelii et honoris mei zelus) eradicarent mundoque Evangelii ac præceptorum meorum observantiam restituerent. Eamobrem statuerunt regulas plerique, quibus ea potissimum prohibuerunt ac resecarunt unde occasio sumitur Evangelium meum transgrediendi; ea vero quæ spiritum excitant, purificant atque confortant, jusserunt. Sciebant enim nonnisi carnis castigatione et occasionum subtractione spiritum superiorem posse fieri atque fortiorem. Hoc namque confortato, castior, ferventior atque constantior fit in vobis amor sive devotio præcepta mea servandi. Hinc liquet contra Evangelium meum ne unum quidem apicem, sed pro Evangelio sanctos homines omnia statuere voluisse.

Regulæ sanctorum patrum et monachorum quo spectent.

His regulis posteros eorum novas constitutiones, complures etiam cæremonias, addidisse perspicuum est; quarum transgressiones (ut fit) severius acerbiusque castigari quam Evangelii mei : ordo est præposterus. Nam punitur, si quis fregerit silentium; si perperam cecinerit, arguitur; humiliatur, si cæremoniarum quid neglexerit. At mallem ego, tametsi illa probem, Evangelio meo non inferiorem, imo vehementiorem etiam zelum adhiberi severioremque transgredientibus censuram : puta ne impune quis juraverit, ne detraxerit cuipiam, ne odio quemquam habuerit, nec id genus reliqua, quæ Evangelium vetat, transgressus fuerit. Siquidem pro iis præceptis meis, quæ ne transgrederentur, Patrum regulæ olim institutæ sunt, oportebat acriorem vigilantioremque disciplinam vigere.

In Evangelicos hujus seculi.

Sed quid dicam? Video quod neque Evangelium neque Patrum regulas servatis hodie. Ore quidem verba mea, nudoque

sermone Evangelium jactitatis; at quam longe sim ego a cordibus vestris, inde satis est manifestum, cum neque me neque præcepta mea diligatis. Redite igitur nunc, licet sero, prævaricatores, ad cor; pœnitemini et credite Evangelio. Quidquid Evangelium docet non solum credite, verum etiam credendo amandoque facite. Si christiani, si mei vultis esse discipuli, me imitamini. *Discite a me, quam mitis sim et humilis corde.* Quomodo ego ambulavi, ambulate. Porro si monachi, si clerici, si religiosi esse vultis, quæ spiritus sunt facite, et spiritu opera carnis mortificate. Si estis, ut dicitis, Evangelici, mandata Evangelii perficite. Quousque mihi dicetis? Domine, Domine, et non facietis quæ dico. Facite quæ præcipio vobis; et non verbo tantum, sed opere ac veritate amicos vos esse ostendite. Qui enim audit verba mea, *qui habet mandata mea et facit, hic est qui diligit me.*

Is. XLVI, 8.

Matth. XI, 29.

I. *Joann.* II, 6.

Rom. VIII, 13.

Matth. VII, 21.

Joann. VII, 21.

Pro fervore igitur resuscitando, pro Evangelii mei observantia renovanda, duas etiamnum amicis meis ac mihi devotis trado regulas perbreves; quarum altera imperfectioribus atque adhuc incipientibus; altera perfectioribus et ad amorem mei castissimum aspirantibus sit accommoda. In quibus non cæremoniarum fasces, nec precum multitudo, sed conscientiæ interiorisque hominis reformatio atque mentis devotio, docetur. Nihil de colore aut similitudine vestium agitur, sed ad evangelicæ observantiæ cultum studia multorum excitantur; fraternitasque una, ubi multorum sit animus unus, parque propositum, utpote amantium atque colentium me, conciliatur. Nemo se voto hic adstringat ad horum observantiam necesse est (tametsi alioquin votum bonam voluntatem vehementer ornet, roboret locupletetque), nec si prævaricatur, se peccato obnoxium constituet ultra quam legis meæ transgressio ipsa alioquin reum facit.

Reformatio hominis interioris quæ requirat.

Omnibus itaque qui mihi servire cupiunt pro viribus uniuscujusque legem administro atque sic tempero, ut nemo gratia mea adjutus hanc nequeat implere. Volo enim salvare, quatenus ex mea pendet benevolentia, omnes. Idcirco dissimulo circa infirmos, nec calamum confringam conquassatum, aut lignum fumigans penitus exstinguam.

Is. IV, 21.

Is. XLII, 3.

Hac ratione mihi servientes collecturus, in duos ordines illos constituo: videlicet infirmorum, sive incipientium, et perfectorum, utrisque præcepta suo ordini et statui congruentia insinuans. Canon autem sequens, ad cujus observationem infirmi et incipientes quique adniti debent, jam olim in Evangelio meo per traditionem mandatorum meorum est eis præscriptus, et hic breviter ad aliqua desumptus.

Canon, regula sive fraternitas, hoc est, institutio succincta Domini nostri Jesu Christi iis qui in virtutibus parvum adhuc fecere profectum, utputa incipientibus potissimum, præscripta.

Quisquis militiæ meæ sese adstringere, quisquis manus mihi suas dare voluerit, si non principio omnia, maxime tamen letalia debet cavere peccata.

Tu igitur si inter servos meos fideles cupis annumerari, cave peccata, et peccandi omnes occasiones rescinde ac fuge. *Declina a malo, et fac bonum.* In malevolam enim animam non introibo, nec habitabo in corpore subdito peccatis.

Psalm. XXXVI, 27.

Sap. I, 4.

Nunquam vitæ tuæ aut bonis temporalibus parcas, si proximi tui animam a peccato mortifero potueris aut eruere aut præservare. Pluris enim facere debes animam quamcumque, pro qua in mortem tradidi ego animam meam, quam corpus tuum aut rem temporalem; et pretiosior ego tibi esse debeo, pro cujus honore zeleris, quam vita tua corporalis. Nunquam igitur consentias peccato, sive proprio, sive alieno, maxime letali.

Is. LIII, 12.

Quidquid oderis tibi fieri, alteri ne feceris. Idcirco fraudem, dolum injuriamve nulli inferas. Quæ si tibi illata fuerint, aut pro mei amore hæc tacens tolera, aut pro

Tob. IV, 16.

his non aliter quam juste et justo modo expostula. Præcepi enim servis meis, quod justum est etiam juste prosequantur.

Deut. xvi, 20.

Rom. xii, 17. I. *Petr.* ii, 23. *Rom.* xviii, 20. *Matth.* v, 44.

Nunquam pro malo malum reddas, nunquam convitium convitio, nunquam injuriam injuria retalies ; idque mei amore, qui cum maledicerer non maledicebam, cum paterer non comminabar, sed tradebam me judicanti injuste. Tu itaque pari modo *si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi.* Diligere debes enim inimicum tuum, et benefacere eis qui te oderunt, ut sis filius Patris tui qui in cœlis est, qui bonis malisque benefacit. Esto misericors, sicut et Pater tuus cœlestis misericors est. Eleemosynam igitur aut beneficium, officium , obsequium opusve aliud quodcumque misericordiæ aut charitatis quotidie non minus unum proximo tuo debes impendere ; et in hoc miserendi atque subveniendi exercitio fideliter te exercere.

Sed et omni tempore pauperibus larga manu, dum facultas suppetit, subvenire, hospitalia visitare , ministrare infirmis , peccantes corrigere, cæteraque christianæ pietatis officia, hoc est, misericordiæ opera tam spiritualia quam corporalia, studio sedulo exercere debebis, si velis unquam misericordiam meam erga te experiri. Et ad hæc omnia familiam cæterosque tibi commissos ac subjectos, omnes denique homines pro posse tuo instigare et urgere debebis. Quisquis enim sive corporaliter sive spiritualiter in alium misericors fuerit, a me misericordiam consequetur ; et quidquid uni ex minimis meis fecerit, sive bonum fuerit sive malum, hoc mihi factum existimabo. Si secundum carnem vixeris, morieris. Porro si spiritu facta carnis mortificaveris, vives. Mortifica igitur desideria tua, sensus tuos et membra tua super terram, ut non quæcumque volueris facias.

Matth. xxv, 40.

Rom. viii, 13.

Quotidie non minus semel delectabile desideratumve aliquid mei causa tibi debes subtrahere, interdicere sive negare, adeo ut si aliquid etiam aliud subtrahendum non occurrat, saltem ubi habendi, loquendi, videndi audiendive aliquid occasio daretur, ad quod concupiscentia te aut curiositas naturæ inclinaret, jam tibi illud mei amore, dum tamen alius fructus in illo nullus est, nega, et desiderium hoc in te mei amore occide.

Nunquam jurabis, nisi pro veritate in judicio per auctoritatem judicis compulsus; Nomen meum vane aut inutiliter non nominabis, nec unquam mentieris.

Exod. xx, 7.

Quotidie, si juxta tuum statum aut officium potes, Missam vel lege vel audi : idque in memoriam ac honorem charitatis meæ omniumque beneficiorum meorum, quæ hominibus exhibui et quotidie exhibeo.

Quam si audire non potes, eadem intentione Orationem dominicam angelicamque lege Salutationem, et in corde tuo offer meipsum Patri simulque omnia bona opera, quæ a me meisque facta sunt aut fiunt, pro te et universa Ecclesia.

Omni mense ad minus semel debes sacramentaliter confiteri, et ad festa Nativitatis ac Resurrectionis meæ, Pentecostes quoque, Assumptionis Matris meæ et Omnium Sanctorum, Eucharistiæ Sacramentum suscipere. Verum, si qualibet hebdomada ad minus semel confiteri, et quovis mense studueris sacratissimo Eucharistiæ Sacramento communicare, multo consultius feceris. Porro, si sub voto aut in monasterio vivas, ubi ex regula alia ipsa tibi sint instituta, ad illa servanda toto conatu te accinge.

Quovis die mane adorare me debes, unum Deum in Trinitate personarum, et te mihi commendare orareque ut te mundumque universum defendam a peccato. Qui adeo est simplex ut hæc capere nequeat, legat pia intentione *Pater noster* et *Ave Maria.*

Quamdiu ex interna meditatione ardentiorique affectu mentalia non habes exercitia meliora, quotidie in honorem Passionis meæ ac vulnerum meorum, dic quinque *Pater noster* totidemque *Ave Maria.*

Porro, qualibet hebdomada ad Matris meæ venerationem ter quinquaginta legas

Ave Maria, seu, ut vocant, tria rosaria.

Quotidie in veneratione Sacramenti Corporis mei, duas facito genuflexiones aut venias sive adorationes : unam, qua charitati meæ ac beneficiis meis in Incarnatione, Passione, morte atque hujus Sacramenti institutione mundo exhibitis, gratias agas; alteram, qua honorem mihi, quantum in te est, refundere cupias pro contumelia, quam patior ab indigne sumentibus, ac impure hoc Sacramentum tractantibus.

Duas adhuc alteras genuflexiones seu adorationes quotidie facies : unam videlicet pro fructu impetrando, quem moriens Passione mea, sanguinis quoque ac animæ meæ emissione obtinui, et largiri volui mundo. Orabis igitur ut singulorum cordibus modo eamdem virtutem eamdemque efficaciam ac fructum Passionis meæ infundam, quam in Cruce ut susciperent illis sum operatus; alteram genuflexionem, sive tui humiliationem, coram me facies, in laudem ac gratiarum actionem effusionis sanguinis mei omniumque misericordiarum mearum, quas super bonos et malos unquam effudi ; orabisque pro conversione eorum, qui in peccatis sunt damnabilibus, et pro reformatione Ecclesiæ. Qui hæc capere nequeunt pia intentione dicant duo *Pater noster* et duo *Ave Maria.*

Omni sexta feria, dum infirmitas, debilitas, labor, egestas, peregrinatio, ætas, aliave rationabilis occasio non impedit, jejunare debes; aut si malueris, bis potes temperate refici, sed pro cœna cocto cibo non uti, ut vel tantillo meæ mortis plangas amaritudinem.

Evangelii mei mandata Ecclesiæque meæ præcepta discas sedulo, atque ubi didiceris, nullius rei amore transgrediaris.

Non minus semel quotidie debes teipsum intro convertere, proprias cogitationes, verba, opera, affectus, passiones, negligentias discutere; mihi de bonis tum corporalibus tum spiritualibus gratias agere; de male actis dolere, veniam humiliter exposcere corrigendique vitam tuam propositum reformare ; et ad hoc, quandoquidem *sine me nihil potestis facere,* meam gratiam opemque petere ; ipsa quoque vitia tua notare, opportuno tempore coram Confessore tuo de iis te ex animi dolore accusaturus. Per hoc namque ad vitia tua cognoscenda et in hoc seculo emendanda facile pervenies, quæ alioqui non nisi in futuro eras seculo cognosciturus, et per rigorem justitiæ luiturus.

Mortem quoque tuam et quatuor novissima subinde ante mentis tuæ oculos constitue, et ad rationem mihi reddendam de cunctis operibus, verbis, cogitationibus et omissionibus tuis, post hanc vitam te præparare studiose non negligas; ut quacumque hora te ex hoc seculo evocaturus advenero, te paratum reperiam.

Exercitium, quod hic subnectimus, miræ virtutis et efficaciæ est ad impetrandum : vulgo iter Crucis appellatum. Quod si humili ferventique affectu, attente, tractim ac devote Deo pro quavis necessitate vel causa offeratur, exauditionis gratia, quatenus animarum saluti congruit, minime fraudabitur, ut frequens experientia etiam in magnis periculis probavit. Quodque per plures simul adunatos Dei ministros, aut etiam per quemlibet seorsim, exerceri potest. Ad singulos autem articulos sequentes leges devote et attente quinque *Pater noster* et quinque *Ave Maria,* quæ constituunt simul sexaginta *Pater noster* et *Ave Maria.*

Exercitium seu iter sanctæ Crucis.

Principio leges, o anima devota, quinque *Pater noster* et quinque *Ave Maria* ambulando, ad honorem illius amoris, quo ego Dominus Jesus Deus tuus a Cœna egressus sum cum discipulis meis ad hortum, ubi traditor me quæsiturus erat. Quem amorem meditando, simul etiam recordaberis suavissimi sermonis, quem ego eadem hora locutus sum ad discipulos meos, igniferæ dilectionis plenissimi ; rogando me Dominum per eumdem meum infinitum amorem, ut miserear tui et causæ pro qua postulas.

Secundo, orabis similiter quinque Orationes dominicas et totidem Salutationes

angelicas humiliter positus nudis genibus, si commode potueris, sicut ego Dominus in horto oravi usque ad sanguineum sudorem.

Tertio, ambulando orabis dictas dominicas Orationes et angelicas Salutationes, sicut ego Dominus tuus Jesus Christus meis hostibus sponte obviam ivi, quibus etiam solo verbo prostratis potestatem permisi me capiendi, ligandi, trahendi, prosternendi, cædendi, illudendi, et de judice ad judicem ducendi, et quidquid pœnarum volebant inferendi tota nocte et mane sequenti.

Quarto, manibus cruciformiter pectori applicatis, sicut ego Dominus tuus Jesus Christus steti columnæ alligatus, et flagellis toto corpore laniatus, easdem Orationes et prædictas Salutationes angelicas orabis.

Quinto, prædicta orabis sedendo, ad honorem meum, quod spinis scilicet fui coronatus, consputus et percussus sedebam; et deinde sic populo ostensus et condemnatus fui.

Sexto, prædicta orabis ambulando, curvato dorso, ad honorem meum, qui gravi Cruce oneratus ivi, portans omnium vestrum iniquitates; cum qua, viribus exhaustis, occurrente Matre mea mœstissima, in terram corrui.

Septimo, prædicta orabis ambulando implexis manibus, ad honorem piissimæ Virginis Matris meæ, quæ me Filium suum Crucis bajulum dolens sequebatur, et tandem in meo occursu deficiens corruit in via.

Octavo, prædicta orabis, cruciformiter expansis brachiis, collocando te super dorsum tuum, ad honorem dirissimæ præcipitationis meæ super Crucem, meæque extensionis et affixionis.

Nono, prædicta orabis stando extensis in altum brachiis, quemadmodum ego Dominus in Cruce steti pendulus, laniatus et undique derelictus.

Decimo, prædicta orabis stando implicatis manibus sub Cruce cum sancta Maria Matre mea summo dolore transverberata.

Undecimo, prædicta orabis jacendo supinus in terra, ad honorem meæ mortis, et quod in sinu meæ Matris depositus et in sepulchro fui collocatus.

Duodecimo, eadem orabis stando, ad honorem gaudii mei et Matris meæ beatæ Mariæ, quod recepi in festo Paschæ et gloriosa Resurrectione mea. Rogabis hoc loco beatissimam Virginem Mariam Matrem meam semper venerandam ut suis sanctissimis meritis et precibus tibi impetrare dignetur consolationem exauditionis in hac petitione tua, pro gloria et voluntate mea et animarum salute; concludendo exercitium cum *Salve Regina,* et Hymno, *Veni creator Spiritus,* et Collecta de Spiritu Sancto.

Canon, regula sive fraternitas, hoc est, institutio succincta altera iis qui spiritu ferventiore ad perfectionem virtutum christiformium anhelant potissimum præscripta.

In secundo ordine ii sunt, qui ea quæ retro sunt obliti in anteriora semper se extendunt; qui videlicet ad perfectionem anhelantes, mecum unum fieri percupiunt. Horum hæc erit Regula:

Quisquis itaque toto corde mihi servire mihique totus placere desideras, nullum debes peccatum ex certa scientia aut animo deliberato, quamlibet leve aut veniale, admittere; idque oratione humillima ac devotissima a me flagitare, ut te custodiam præservemque ab omni peccato. Esto igitur sanctus, quoniam et ego sanctus sum; esto perfectus, sicut et ego perfectus sum. Esto, inquam, sanctus coram me, qui cum etiam fueris, ex me, non ex te es; ideo nihil tibi videaris quam peccator, damnationi æternæ, nisi mea benevolentissima semperque paratissima adesset misericordia, obnoxius.

In vocatione qua vocatus es ambula, et secundum statum ac regulam vocationis tuæ vive.

Quidquid Scriptura Sancta mea jubet,

quidquid ore tuo mihi promisisti, diligenter observa et exsequere.

Itaque tuum erit non solum mandata, sed et beneplacita atque consilia mea scrutari, et cum desiderio eadem implere.

Abstractam vitam ab occupationibus otiosis, ab hominum familiaritate et colloquiis, age.

Silentio, solitudini et orationi vacabis, quantum statui tuo potest congruere.

Servum Dei, dicit Apostolus meus, non decet litigare. Noli igitur verbis contendere. Ab omni etiam verbo otioso, maxime autem carnali aut detractorio, abstine.

Nunquam etiam de absentibus nisi bona debes loqui et audire. Et quamvis bona interdum posset intentione fieri, ut de absente mali aliquid dicatur, tamen nisi id certissime constet, non consentias audire aut loqui malum de alio. Ubi si excesseris, non debes inultum illud transire, sed tibi-ipsi pœnitentiam atque pro delicto pœnam injungere, idque tempore opportuno sacerdoti confiteri, et emendationem proponere.

Sobrietatem observa cibi et potus, omniumque creaturarum tibi usum tempera, ut mei amore pauper spiritu, nihil in mundo diligens, sed tanquam peregrinus et viator omnia mundo ac libero corde transeunter aspiciens.

Ad humilitatem, ad mititatem, benignitatem pietatemque erga proximum te assuefacito, me contemplans in omni homine, et mihi facere cupiens quidquid cuicumque feceris homini. Nam revera ego recipio tanquam mihi factum quidquid proximo tuo feceris.

Neminem debes judicare, nec de conscientiis rebusve quibuscumque alienis discutiendis judicandisve te intromittere, nisi a me constitutus fueris judex, quare ex officio habeas judicare. Si tamen videris aliquem peccare, et admonitionis tuæ speras fructum, vel saltem non gravius peccatum times ex correptione tua secuturum, potes eum qui peccat humaniter admonere benigneque rogare, ut memor suæ salutis sese corrigat ; si tamen se defenderit, aut pro se pertinaciter certaverit (nisi tu paulatim ad magis salutaria speres illum redire), noli disputare, noli inaniter tuam sententiam propugnare, sed humiliter cede absque ira, tranquillus et mansuetus.

Pari modo si tu etiam innocens correptus fueris, potes, si vis, humiliter ac benigne rationem reddere ; melius autem facies, nisi scandalum inde natum fuerit, si humiliter veniam petas, et absque excusatione ulla emendationem, quoad licuerit per beneplacitum meum, promittas, simulque pro charitatis officio ei qui te commonefecit gratias agas.

Monui olim, ut si quis post me velit venire abneget semetipsum. In abnegatione enim suiipsius tota perfectio hominis consistit, quemadmodum in amore sui hominis agitur ruina. Semper igitur ubicumque potes abnegationi tuæ insistes, et ut in te mortificetur voluntas propria maximopere studebis.

Omnia tua ordinabis, ut ex consilio judicioque alicujus boni viri ac timentis Deum, si Prælatum non habes, facias ea vel omittas. Nihil judicio tuo credes. Nihil ex proprio arbitrio facias, præsertim in ambiguis, ubi esse periculum possit. Atque ideo nihil pro te tu procurabis (nisi quæ constat esse mihi accepta) teipsum quærens, sed multorum potius utilitatem meique honorem semper anteferendo respicies ; te vero committes providentiæ meæ : ego curam tui habebo ; ego pro te sollicitudinem agam ; tu vero in hoc solo satagas ne honori ac beneplacito meo quidpiam derogetur.

Cæterum, ut per tui abnegationem magis tua mihi placeant opera, si in Religione non vivis monastica, potes hanc suscipiendo regulam obedientiam in manus promittere sacerdotis, aut alterius boni viri me timentis. Nec movere debet te hujus temporum infelicitas hominumque impietas, vota promissionesque salutares calumniantium ; sed magis credere debes et

inniti misericordiæ meæ, ut si tibi dedero instinctum benevolendi aut promittendi, dabo et virtutem adimplendi. Neutrum enim abs te est, sed ex me utrumque, et bene velle et bene agere, salutaria et promittere et adimplere.

Secretum elige, cupiens nesciri : et consilia tua non omnibus, sed uni tantum pandas, quem habes directorem conscientiæ tuæ.

Studeas non velle hominibus placere, nec laudari aut nominari, aut tibi aliquid, unde sequitur opinio, laus sive admiratio, adscribi ; quandoquidem quibuscumque laus debetur, omnia mea solius sunt.

Verum ad hoc conare potius, ut in simplicitate ac puritate cordis de te vilius quam de cæteris sentias, et ab aliis ita de te sentiri velis. Adeo ut sive laude sive contemptu vituperioque dignum quid gesseris, excluso tamen solo peccato, non aliter movearis, nec aliter intus forisque te exhibeas atqui exhiberes, si quispiam id fecisset alius.

Proinde nihil omnino de te exultes, nihil glorieris, nihil tibi ex donis meis vindices aut usurpes, nihil ex bonis operibus, licet in te aut per te etiam factis, tibi plus tribuas, quam securi aut instrumento, quod a se quidem nihil est et nihil per se facit ; sed per illud si quid fit, ex voluntate est artificis in eo operantis; qui artifex per aliud si vellet instrumentum posset operari.

Siquidem et hoc ipsum quod est esse instrumentum, aut in se habere, quo in se possit fieri aliquid, non a se habet instrumentum, nec aliunde quam ab artifice a quo factum est, ut in eo nonnihil possit operari, sine magistro aut artifice operante, inane jacet et inutile.

Hoc modo qui filius esse cupit meus imitatorque humilitatis meæ, et quisquis hanc regulam susceperit, sentire debet de semetipso, atque seipsum in sua miseria, in suis defectibus in suisque peccatis et infirmitatibus considerare. Porro alios homines, secundum quod gratia et virtutibus a me sunt ornati, debet inspicere, ut se omnibus semper judicet inferiorem. De omnibus vero virtutibus, operationibus ac donis meis quæ in illo ego operor, nihil sibi adscribat, nihil sibi arroget, sed quasi in alio facta existimet, mihique omnem laudem et gloriam pure, nihil sibi inde attrahens, refundat.

Observare debes, hujus regulæ qui cupis esse alumnus, temetipsum, atque in omni re diligenter scrutari, ne aliud quæras, aliud intendas præter me, hoc est, præterquam gloriam meam et beneplacitum meum.

Proinde ubicumque teipsum inveneris, puta, propriam quæsitionem aut privatum amorem, ibi teipsum debes relinquere, vel etiam totum illud, quo me pure non intendebas (si alioqui nihil obstiterit), intermittere.

Nemini debes querulari de iis quæ pateris, nisi consilii gratia. Ex manu etenim mea cuncta debes accipere, et in me omnia referre.

Idcirco undecumque ingruerit tempestas, quocumque modo adversitas advenerit, animum habeas paratum, mihi et omnibus creaturis ad sustinendum subjectum.

Cæterum, contra motus insurgentes vim tibi facias, ac teipsum studeas relinquere, nec contra homines movearis, pugnes, disputes aut resistas.

Noli præterea patiendi effugium quærere, nec te excusare, sed tacens elige omnia in pace, in tranquillitate, in æquanimitate et silentio cordis recipere, et quamdiu mihi placet portare.

In adversitate etiam constitutus, noli ex deliberato proposito, id est, ex intentione obtinendi, et propter te, id est, ut levius habeas, consolationem ullam quærere; sed mihi omnia committe, et universorum a me et exitum et finem præstolare.

In quavis hebdomada sacerdoti quidem non minus semel sacramentaliter, mihi vero quotidie in oratione et id sæpius, debes cum gemitu cordis per tui humilem

accusationem confiteri, et teipsum offerre mihi in gloriam ac beneplacitum meum.

In omni mense non minus semel Eucharistiæ Sacramentum, si non potes in hebdomada etiam quavis semel aut bis, suscipere te convenit.

Genuflexiones, quas in regula priori monui circa venerabile Sacramentum meum, et circa memoriam mortis meæ, noli intermittere.

Si horum aliquid prædictorum fueris transgressus, non propterea novæ culpæ obnoxius ex hujus regulæ assumptione fies, nec plus delinques quam alius qui extra hanc fraternitatem et regulam deliquerit; pro qualibet tamen transgressione tibiipsi, ne inconstantia victus a bono proposito totus tandem defluas, pœnitentiam seu pœnam unius *Ave Maria,* aut graviorem, impones.

Omni etiam die sero nihilominus tria dices *Ave Maria* coram Matre mea piissima : unum pro negligentiis commissis per ignorantiam, quarum non meministi; alterum, rogando me per illius intercessionem pro emendatione, perseverantia atque mea gratia ; tertium, ut mei cultus in hac regula aut alio quocumque modo mihi placuerit, in dies dilatetur, augeatur et crescat.

Exercitia spiritus assume devotioni, statui ac naturæ tuæ congrua, quibus tempus utiliter expendas, teque erigas, proficiens quotidie et ad meliora te impellens.

Hanc fraternitatem seu regulam quisquis assumere voluerit, et se juxta illam exercere, ante Passionis meæ imaginem, si solus est aut secretus esse maluerit, genua flectat, seque a me in discipulum recipi, et gratia mea perfundi, confortari quoque et confirmari bonam in se voluntatem oret, qua statuet constanter atque indeclinabiliter juxta harum regularum aliquam vivere; alios quoque doceat, et mihi animas lucretur et adducat.

At vero si in monasterio oppidove hujus propositi plures fuerint, possent seipsos in me cohortari et fraternitatem non ab aliis divisam, sed charitate inter se propositi similitudine adunatam, habere ; nec passim omnes, puta de quibus non speratur constantia spiritus aut devotionis perseverantia, in illam recipere, ne horum levitas atque instabilitas, qui ad propositi suscepti perfectionem non contendunt, aliorum etiam propositum labefactent, atque perire faciant.

Missa pro mundi peccatorumque reconciliatione.

Introitus.

Misereris omnium, Domine, et nihil odisti eorum quæ fecisti, dissimulans peccata hominum propter pœnitentiam, et parcens illis ; quia tu es Dominus Deus noster.

Psalm. Miserere mei, Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea.

Gloria Patri, etc.

Oratio.

Populum tuum quæsumus, Domine, tuæ visitationis illustratione purifica, et ut ardentissimo tibi semper uniatur amore ab omni peccato præserva : Per Dominum nostrum, etc.

Lectio Epistolæ beati Pauli apostoli ad Colossenses.

Fratres, induite vos sicut electi Dei, sancti et dilecti, viscera misericordiæ : benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes invicem, et donantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam. Sicut et Dominus donavit vobis, ita et vos. Super omnia autem hæc charitatem habentes, quod est vinculum perfectionis. Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua et vocati estis in uno corpore : et grati estote. Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sa-

pientia, docentes et commonentes vosmetipsos in Psalmis et hymnis et canticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Domino. Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu Christi facite, gratias agentes Deo et Patri, per Jesum Christum Dominum nostrum.

℟. Propitius esto, Domine, peccatis nostris, nequando dicant gentes, ubi est Deus eorum?

℣. Adjuva nos, Deus salutaris noster, et propter honorem nominis tui, Domine, libera nos.

Alleluia. ℣. Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.

Tractus in Septuagesima.

Domine, non secundum peccata nostra facias nobis, neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

Domine, ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum : cito anticipent nos misericordiæ tuæ ; quia pauperes facti sumus nimis.

Adjuva nos, Deus salutaris noster, et propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos, et propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

Secundum Matthæum.

In illo tempore, respondens Jesus, dixit : Confiteor tibi, Pater, Domine cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Ita Pater, quoniam sic placitum fuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater ; neque Patrem quis novit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve.

Secreta.

Hostiam quam tu nobis instituisti, Domine Jesu Christe, propitius respice, et universo populo tuo, ut mortificatis vitiis in novitate vitæ ambulet, gratiam et dona Sancti Spiritus tui potenter infunde. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate ejusdem Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Communio.

Tu exsurgens, Domine, misereberis Sion, quia venit tempus miserendi ejus.

Complenda.

Hæc sacra Communio, quæsumus, Domine, plebi tuæ impetret misericordiam, ut inter adversa omnia tam fortis quam patiens, et charitatis igne semper ardeat, et in beneplacitorum tuorum perpetua observatione inseparabiliter tibi inhæreat. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, per omnia secula seculorum. Amen.

Pro afflictis et contristatis, aut pro seipso.

Collecta.

Domine Jesu Christe, qui tuo nos exemplo esse jussisti humiles, mites et misericordes, respice, quæsumus, hujus famuli (*aut* famulæ *aut* famulorum tuorum), nostrum (*aut* meum) omniumque afflictorum gemitum, et in gaudium eorum (*vel* nostrum) luctum converte ; ut illuminati gratia tua discant (*vel* discamus) et timere in prosperis et exultare in adversis. Qui vivis, etc.

Secreta.

Hac oblatione, quæsumus, Domine, quam in omnium laborum, tristitiarum, passionum dolorumque tuorum memoriam offerimus, humiliter tibi supplicamus, ut hujus famuli tui nostram (*vel* meam) omniumque

afflictorum tristitiam consoleris, quo in te solo perpetuo gaudeant (*vel* gaudeamus), et tui amore tristissima quæque toto corde subire concupiscant. Qui vivis, etc.

Complenda.

Hujus Sacramenti cœlestis, Domine, perceptio hunc famulum tuum omnesque in universo mundo afflictos consoletur, ut ab omni tristitia erepti exultent in tua misericordia, et in omni beneplacito tuo confirmentur. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

METHODUS

PERTINGENDI

AD VERAM THEOSOPHIAM

PRÆFATIO

HOMO rationis ac beatitudinis capax, ad Deum cognoscendum, amandum et eo fruendum conditus, multis impeditur modis ab illo hoste antiquo, veteratore improbissimo, tartarico dæmone, ne in Dei cognitione ac amore proficiat; multa enim suggerit, partim evidenter mala, partim virtutis quamdam speciem præ se ferentia, quibus plerosque omnes aut penitus avertit a virtutum profectu (quibus solis pertingitur ad Deum), aut certe remoratur.

Curiositas scien-di ad salu-tem non necessaria.

Inter hæc est non minimum impedimentum, libido et curiositas omnia, etiam infrugifera ac supervacanea, cognoscendi, aut illis, quæ nonnihil possint habere commodi ac bonæ frugis, nimis diu immorandi. Ita videmus perplures ætatem omnem deterere in perdiscendis artibus liberalibus, in investigandis curiosissimæ antiquitatis monumentis, in evolvendis veterum philosophorum scriptis, in linguarum obtinenda cognitione, nec id tamen ob aliud aliquid nisi ut docti habeantur, et plurimarum rerum cognitione tum sibi tum aliis placeant. Interim vero adeo sunt suæ æternæ salutis incuriosi, ut dubitare possis christianine sint, nisi quod verbis adhuc Christum utcumque fatentur, licet factis negent. Quorum sane est miseranda conditio, quod cum multo minori negotio possent in vera ac salutari sapientia vel summum obtinere gradum, eam nihili pendant et tempus omne atque operam ponant in rebus inutilibus, ne dicam perniciosis.

Tit. 1, 16.

Philosophiam veram comprehendendi modus.

Verum id longe debet abesse ab eorum instituto, qui se christianos non nomine duntaxat, sed et reipsa præstare volent, qui eo potius modis omnibus conniti debebunt, ut externarum artium vel rerum cognitionem non quidem omnino respuant, sed quantum ad christianam possit satis esse pietatem, apprehendisse contenti sint, ac deinde totos se ad veram conferant philosophiam, quæ in Dei cognitione et contemplatione versatur; nec obtineri potest nisi virtutum studio, exstirpatis prius vitiis omnibus, ac consopitis animi perturbationibus, quæ mentem obnubilant aut penitus excæcant, ne possit in Deum suos intendere obtutus. Cum sit enim Deus spiritus purissimus, nonnisi a nitidis mentibus cernitur.

Profligatis autem vitiis, mens suapte sponte fertur in Deum, tanquam suam originem : sicut lapis natura deorsum, ignis sursum tendit.

Theosophia quibusnam solis comperta sit.

Isthæc vero philosophia cunctis ethnicis philosophis nunquam bene perspecta, *mystica Theologia ac divina sapientia* passim a theologis appellatur, qua creatus animus ultra omnia sese in Deum recipit, creaturis omnibus, quæ ipsi possint esse impedimento, nuntium remittit, soli Deo inhiat, soli Deo placere, eoque uno frui desiderat, despicit præsentia, æterna concupiscit, spernit seculi vanitatem, ad cœlestia suspirat, denique ab omnibus sese expedit, ut possit soli Deo vacare ac inhærere, et eo in æternum perfrui. Ipse est enim finis et scopus, ad quem tota hominis vita dirigenda est, qui cum apprehensus est, nihil est quod præterea mens acquirat, quo non apprehenso, nihil est quod mentem explere queat. Huic ergo tam salutari, tam utili, tam necessariæ sapientiæ cum merito vacare omnes debeant; tamen ea neglecta omnes fere suos sequuntur animarum impetus, et discunt ad extremam usque senectutem, nec tamen veritatis scientiam adipiscuntur, quæ nonnisi in Deo invenitur, a quo se miseri avertunt, et qui intus in anima sua Deum (in quo sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi) præsentem semper habent, paratum ipsis suæ sapientiæ splendores affatim communicare, in externa sese effundunt, volvunt et revolvunt innumeros codices, noctes ac dies libris assident, seipsos misere discruciant et macerant, ut possint scilicet multa videri didicisse, et ab omnibus Rabbi vocentur, et tamen post tantos labores tam longe absunt e salutari scientia, ut oleum atque operam omnem merito perdidisse censendi sint. Cum enim ille debeat studiorum nostrorum esse scopus, ut Deum ac divina rectius cognoscamus, et ardentius amemus ; isti quo plura norunt, eo sunt vaniores, et multo pejus plerumque vivunt quam qui omnino rudes et idiotæ sunt, quod est evidens argumentum, non eos vera sed fallaci ac turgida scientia imbutos.

Scopus studiorum omnium Christiani cujusque quis fore debeat.

Ut igitur tandem immodica sciendi libido compescatur, velimusque potius utilia discere quam frivola, operæ pretium nobis facturi visi sumus, si aliquot afferamus rationes, quibus liquido declaretur quid intersit inter sterilem ac infrugiferam philosophorum et sapientium mundi hujus scientiam, et sobriam ac longe saluberrimam proborum christianorum sapientiam, quam nos *mysticam Theologiam* appellamus. Erunt autem rationes duodecim.

METHODUS

AD VERAM CHRISTIANAMQUE PERTINGENDI THEOSOPHIAM

ET QUÆNAM QUEMVIS AB EJUSDEM ADEPTIONE PRÆPEDIANT.

Theologia mystica quæ sit.

CHRISTIANORUM philosophia, vel vera contemplatio et mystica Theologia, inter omnes scientias facile primas sibi vindicat; quandoquidem in summo et super omnia radiantissimo vertice addiscitur, puta in æterni contemplatione Verbi, quod est præcipuus vertex et fons ac origo divinarum Scripturarum et scientiarum omnium. Unde est apud divum Dionysium : Dirige nos, inquit, ad summum verticem mysticorum eloquiorum. Contra vero, humana sapientia discitur in infimo hujus nostræ terrenæ habitationis carcere, qui est vallis miseriæ tenebrosa. Sapientia christiana et vera contemplatio in apice voluntatis, tanquam in spiritali fastigio et monte animæ rationalis, perdiscitur; atqui sapientia humana in valle phantasiæ, densis phantasmatum nebulis obsita, contrahitur. Ut is qui in monte est, subtus videt aerem nebulosum, supra vero aerem purum ac sincerum.

Dionys. Areopag.

Augustin. de SS. Trinitate, lib. IX. cap. VI.

Philosophiæ mundanæ quanta sit futilitas.

SAPIENTIA contemplationis divinæ omnium scientiarum est compendiosissima; quippe quæ unico ac simplici et discitur et docetur verbo. Unde divus Dionysius vocat : *mysteria Theologiæ simplicia.* Et divus apostolus Paulus paucis verbis intra triduum, imo longe minori spatio, eam est sapientiam assecutus. At mundana sapientia et philosophica longe lateque diffunditur, et innumeris vix potest addisci verbis, persuasionibus, exhortationibus, affirmationibus, negationibus, concertationibus et disputationibus.

Act., 9-18.

Quamobrem recte dici possit mundi sapientibus, ex persona veri contemplatoris, id quod habetur apud divum Job : *Verbosi omnes amici mei; ad Deum stillat oculus meus.* Jactant enim sese, et suam ostentant scientiam buccis crepitantibus mundi sapientes; at qui vere sapiens est lacrymis a Deo petit lumen sapientiæ.

Job XVI, 21.

Itaque mundi sapientia inflat et dispergit animum, christiana sapientia compungit et colligit.

I. *Cor.* VIII, 1.

Theosophia quam sit occulta, sed facilis.

CHRISTIANA sapientia, quæ est eadem cum Theologia mystica, certa est et absoluta. Non enim per parabolas, figuras, ænigmata, symbola, et id genus alia addiscitur, sed dilucide ac perspicue, ita ut est revera. Hanc sapientiam ex Christi pectore affatim hausit præ cæteris charior ille discipulus, quam postea eructans : *In principio,* inquit, *erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum.*

Joann. I, 1.

Sed mundi sapientia semper alio respicit, utpote innumeris adstricta modis, casibus, temporibus, generibus, numeris et significandi rationibus; et ut plurimum non-

nisi ob humanas laudes, ob honores et dignitates appetitur, quæ omnia vana sunt, et sui sectatores vanissimos efficiunt.

Theosophia quomodo discatur.

Christiana sapientia et contemplatio verissima est, ut quam Deus ipse, qui summa veritas est nec errare potest, edocet ; disciturque in Verbo æterno (ceu in codice), quod nimirum est veritas per essentiam ; unde quidquid in eo discitur, incommutabile, infallibile et inconvertibile est.

At mundi fallax sapientia multa habet vana, commentitia et erroris plena ; siquidem ab hominibus mendacio obnoxiis traditur, per rationem naturalem in multis hallucinantem obtinetur, in codicibus, multa complectentibus ficta, ambigua, falsa ac fœda, reperitur. Itaque non solum est incommutabilis, sed etiam destruenda, quatenus mendaciis nititur.

Theosophiam acquirendi modus.

Christiana sapientia et vera contemplatio, inter scientias omnes facillima est. Discitur enim suspensis actibus sensuum et intellectus, quia in caligine divina eam beatissima Maria Magdalena, ad pedes Domini Jesu sedens quieta, hausit avidissime, nihil morata quod soror Martha eam desidiæ incusaret apud Dominum, qui eam optimam delegisse partem affirmavit. *Luc.* x, 39-42.

Porro mundi sapientia multis et sensuum et phantasiæ et memoriæ ac intellectus laboribus vix acquiritur, etiam longissimo temporis intervallo. Probant hoc innumeri philosophorum atque omnis generis artium professorum cassi inanesque labores, qui post detritam in ejusmodi studiis ætatem, secundum Academicos, *hoc solum se scire fatentur, quod nihil sciant.* Qui si eam ponerent operam in perdiscenda ac obtinenda mysticæ theologiæ sapientia, brevi ad summam pertingerent perfectionem, et veri admirandique contemplatores efficerentur.

Theosophia ut in pace et silentio acquiratur.

Christiana sapientia præ cæteris scientiis summe pacifica est. Discitur enim cunctarum virium animæ (quæ apprehensivæ vocantur) silentio et in pace animæ cum Deo : amat, fovet, parit ac tuetur pacem. Eo pertinet sententia illa Prophetæ regii : *In pace,* id est, silentio omnium virium apprehensivarum, *dormiam* per contemplationem, *et requiescam* per desiderii expletionem et consolationem. *Psalm.* IV, 9.

Mundi vero sapientia pugnax est et contentiosa ; obtinetur enim per disputationum conflictus, et ad lites ac concertationes provocat, fovetque et nutrit discordiam inter sui professores, ut probat Apostolus. Vide sectas philosophorum, quam inter se pugnent, quam sint diversæ ac pugnantes inter illos opiniones, nec inter eos duntaxat, sed etiam christianos humanæ sapientiæ addictos, dum alii hac vel illa opinione ducuntur. II. *Tim.* II, 23.

Theosophia uti humilitate acquiratur.

Christiana philosophia est humillima ac modestissima. Discitur enim et docetur in occulto , retinetur occulte, et appetit semper secrete et occulte servari. Huc facit quod per Prophetam Dominus de anima religiosa dicit : *Ducam eam in solitudinem, et ibi loquar ad cor ejus. Beatus homo, quem tu erudieris, Domine,* non foris sed intus ; non in publico, ubi vana subrepit laus, sed in secreto, ubi non timetur pestifer flatus vanæ gloriæ cuncta bona dissipantis. *Osee* II, 14. *Psalm.* XCIII, 12.

At mundi sapientia non intus sed foris gloriam quærens, propalam docetur in scholis, in gymnasiis, in hominum frequentia, nec se patitur ab hominum notitia secludi, sed vult cunctis innotescere, ut laudetur ab omnibus. Quod genus homines irridens Persius : Scire tuum, inquit, nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Istis per Prophetam dicit Spiritus Sanctus : *Filii* *Persius.* *Psalm.* IV, 3.

hominum, usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, et quæritis mendacium?

Theosophia uti minime sit obscura.

Christiana sapientia est evidentissima, siquidem per eam Deus, qui est objectum lucidissimum, perspicue et abunde cognoscitur. Nam Moyses contemplator præcipuus Deum facie ad faciem novit, et palam vidit, non per ænigmata et figuras. Quid vero possit esse optatius quam Deum per contemplationem cernere ?

Num. xii, 8.

Mundi autem sapientia obscurissima est et maxime ambigua, nec quidquam per eam certo cognoscitur, sed cuncta quasi per accidentia agnoscimus. Nota est illa Sapientis sententia : *Intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo invenire rationem eorum quæ fiunt sub sole; et quanto plus laboraverit ad quærendum, tanto minus inveniat.*

Eccli. viii, 17.

Theosophia quantæ sit præstantiæ.

Christiana philosophia et vera divinorum contemplatio dignissima est, utpote quæ circa præclarissimum versatur objectum, ipsum videlicet Deum omnipotentem, qui est omnium perfectionum et bonorum pelagus infinitum.

Mundi autem sapientia est revera vilissima, quandoquidem circa creaturas vilissimas occupatur : puta circa materiam primam quæ est imperfectissima, circa quantitates et secundas intentiones aliaque ejusmodi ; si quid vero de Deo vel cœlestibus agat, prorsus confusa est, et generali quadam ratione ducitur. De qua est illud Jacobi apostoli : *Non est illorum sapientia desursum descendens a Patre luminum,* sed terrena, animalis, diabolica.

Jacob. i, 17.

Theosophia ut sit omnium scientiarum sublimissima.

Christiana sapientia est sublimissima ; excedit enim tum physicam, tum metaphysicam scientiam : illam quidem, quod ea in re versatur quæ non potest ratione naturali attingi aut investigari : istam vero, quod id tractat quod non potest ullo humanæ intelligentiæ actu perspici vel cognosci. O admirandam, o sublimem, o divinam et maxime appetendam sapientiam, quam didicit Apostolus, cum raptus in tertium cœlum audivit *arcana verba, quæ non licet homini loqui.*

II. *Cor.* xi, 12, 4.

Porro humana sapientia prorsus abjecta et infima est ; quia de visibilibus et corporeis et iis quæ humana possint ratione ac intelligentia contingi, agit, suique sectatores in infimis semper retinet, efficitque vanitati deditos, ut non possint assurgere ad cœlestia contemplanda et amanda.

Theosophia quam sit opulenta.

Christiana philosophia ac vera contemplatio est abundantissima ; siquidem non implet modo, verum etiam copiose inundat animam rationalem bonis spiritualibus. In ipsa enim divinorum contemplatione, ex illo potatur fonte divinæ Essentiæ ac immensæ Beatitudinis, de quo quisquis biberit, *non sitiet in æternum ;* eademque contemplatio mentem cœlestibus replet intellectibus.

Joann. iv, 13.

Atqui mundi sapientia inanissima ac summe indiga et inops, semperque famelica est, nunquam exsatians nec tranquillans animum. Quam qui biberit, sitiet amplius. Cui qui etiam penitus immoriuntur, nihil obtinent internarum animi divitiarum, nihil salutaris ac veræ sapientiæ, sed manent miseri ac stolidi, seipsos inaniter hominibus venditantes, ut sint in pretio apud alios, cum apud Deum et in sua ipsorum conscientia nihil sint.

Theosophia quantum ditet ornetque animam rationalem.

Christiana ac mystica sapientia est longe gloriosissima. Implet enim, et decentissime foris et intus componit, ornat et ditat hominem virtutum, morum, charismatum,

donorum, beatitudinum et fructuum splendoribus pulcherrimis ; nec ulla alia scientia perinde gloriosam, fecundam, locupletem ac illustrem reddit animam, non modo in hoc seculo, sed et in æterna beatitudine. De qua præclare dicit auctor libri Sapientiæ: Optavi, inquit, et datus est mihi sensus ; et invocavi, et venit in me spiritus sapientiæ. Et præposui illam regnis et sedibus, et divitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem pretiosum ; quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua, et tanquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi illam, et proposui pro luce habere illam ; quoniam inexstinguibile est lumen illius. Venerunt autem mihi pariter omnia bona cum illa, et innumerabilis honestas per manus illius. Et lætatus sum in omnibus, quoniam antecedebat me ista sapientia. Et ignorabam quoniam omnium bonorum mater est. Quam sine fictione didici, et sine invidia communico, et honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus ; quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati.

Sap. VII, 7-14.

Contra vero mundi obscura sapientia multis et foris et intus hominem replet confusionibus et perturbationibus, puta, infidelitate, hæresi, incantationibus, superbia, invidia, lascivia, blasphemia, indignatione, etc. Inde est quod plerique omnes mundanæ sapientiæ addicti, pronissimi sunt in lites, concertationes, pugnas ; unde oriuntur hæreses et mala innumera, dum alii aliis cedere nolunt, sed suam quique sententiam pertinaciter defendunt, inflati sensu carnis suæ, et spiritu tumidi. Quo fit ut difficillimum sit, cum ejusmodi pacifice vitam transigere, ob eorum arrogantiam et morositatem, quam sempiterna sequentur lamenta, nisi resipuerint.

I. *Tim.* VI, 3, 4.

Itaque stultissimi sunt, qui omissa et contempta facillima, certissima ac saluberrima christiana sapientia, quæ in Dei contemplatione obtinetur, facultates, vires corporis et animæ, tempus pretiosum, in philosophorum, rhetorum aliorumque curiosorum vana et abjecta comparanda scientia, ultra quam ratio dictet aut christiano homini congruum sit, deterunt et consumunt. Satis esset tantum humanarum artium didicisse, quantum posset sufficere cujusque statui, professioni vel conditioni.

Non enim id affirmamus, prorsus contemnendam esse philosophicam scientiam ; sed eos reprehendimus, qui in ea nimis diu versantur, potioraque interim misere negligunt, perinde quasi eo nati simus, ut omnes philosophorum versutias et ineptias habeamus cognitas et exploratas ; in quibus sæpe plus dispendii quam compendii inest ; et non eo potius, ut in Dei cognitione et amore in dies crescamus, et quæ inde nos retrahunt aut impediunt serio fugiamus.

Brevis est hæc vita, nec, si velimus, possumus cuncta perdiscere. Cur igitur non ea malumus pro viribus sectari, quorum cognitio nos beatos reddit, spretis illis, quæ nullam afferunt salutarem eruditionem, sed habent sterilem ac infrugiferam, ne dicam perniciosam, cognitionem? O quam severam quandoque rationem Deo reddituri sunt, qui tempus pretiosissimum, agendæ pœnitentiæ, virtutum obtinendarum et divinæ contemplationis comparandæ causa nobis indultum, in nugis et vanitatibus perdunt, nihil secum ex hac vita nisi animam vitiis et erroribus mille implicatam relaturi?

SOLILOQUIUM

ANIMÆ FIDELIS

CHRISTIANO PIOQUE LECTORI

SALUTEM

HOC libello auctor, turturis in morem gemitibus deditæ, piissimas gemendi atque ad Deum et cœlestia suspirandi formulas tradit, introducens animam primo proprii corporis molestias et impedimenta plangentem, deinde mundi quoque peccata et calamitates lugentem, post sensim ab infimis ad superiora scandentem, et ex omnibus ad Deum aspirandi materiam capientem. Libellus ipse brevis certe est, sed brevitatem suam multiplici utilitate compensat. Utinam discamus omnes turturis imitari gemitus (namque et libellus iste titulum habet : Gemitus turturis), *et tum labentis seculi vanitatem, tum innumerabilium calamitatum, miseriarum, periculorum, angustiarum, tentationum, quibus undique cingimur, molestias et discrimina haud oscitanter perpendere, atque ex ipsa hac consideratione primo quidem despicere quidquid potest blandiri in hac vita tot ærumnis obnoxia ; deinde perpetim eo suspirare ac animi votis et conatibus proficisci, ubi sunt certa, vera et æterna gaudia. Hoc efficere in lectoris animo nititur totus hic libellus. Frigido lectori et qui mundi hujus deliram insanamque lætitiam sectetur, insipidus fortassis erit, sed Deum jam vel utcumque amanti poterit esse gratissimus. Cur enim sumus id quod sumus, nisi ut assidue eo tendamus, eo suspiremus, unde primam nostræ essentiæ originem hausimus : hoc est, ad Deum verum omnium fontem et principium, cui qui non suspirat miser est et infelix, per inania fallacis mundi oblectamenta diffluens, et totus effusus in hæc visibilia, quæ velut umbra prætereunt, nec diu possint uno in loco subsistere; pertinetque haud dubio ad eorum numerum, de quibus Propheta terribiliter ait :* Qui elongant se a te, Domine, peribunt, perdidisti omnes qui fornicantur abs te. *Et tamen id genus hominibus plenus est mundus, qui tantum præsentibus capiuntur, et quidquid potest arridere in hoc seculo avidissime amplectuntur ; atque interim inter ipsa quibus inhiant oblectamenta simul cum tempore præterfluunt, atque ubi non putant, mortis laqueis præfocantur, nihil aliud secum reportantes ex momentaneis hujus vitæ miseræ et fallaciosæ vanitatibus, quam*

conscientiam peccatis onustam, quibus deinceps æternum cruciantur apud inferos. Sicut enim justis et piis temporales miseriæ et cruciamenta æquanimiter perpessa vertuntur in ineffabilem ac sempiternam voluptatem, ita impiis et iniquis mundi gaudia in inexplicabiles ac æternos mutantur cruciatus. Itaque, quod libellus hic tradit, suspiremus, pie lector, ad cœlestia; præsentia floccipendamus. Non deerit conatibus nostris is, qui nos ut conemur invitat, Dominus noster Jesus Christus, cui nos ut precibus commendes oramus. Vale.

PRÆFATIO

JESU suavissime, sola, vera et universa suavitas, o sol desiderabilis super aurum et lapidem pretiosum multum, quia tu solus es *speciosus forma præ filiis hominum,* tu vere Filius hominis, o dulcior super mel et favum, quia *favus distillans* sunt *labia tua, mel et lac sub lingua tua,* in tuis enim labiis gratia est diffusa; o secretissime et præsentissime; quia omnibus præsens, sed paucis admodum utputa amicissimis manifestus es. Benignissime omnium, jam nunc adesto, meosque, qui in se miseri sunt, in te misericorditer mirabiliterque convertere digneris affectus, ut Spiritu Sancto vehementer et dulciter aspiratus, ipsius igne illuminer pariter et inardescam; et anima sponsæ tuæ, quæ corporis fastidit angustias, terrena inquinamenta horrescit, sanctæ civitatis tuæ et domus supercœlestis habitationem concupiscat, tibi vero ut dulci Sponso suo conjungi desideret, cordeque sentire et verbis competentibus explicare valeat affectus, ut animarum nondum ardentium meditationes in concupiscentiam tui valeant excitari; jam vero ardentes in majorem et dulciorem inflammentur ardorem, ut gressus tuos per omnium virtutum itinera comitantes, post te canentes cursitent, imo quasi quibusdam alis assumptis volitent, et dulcibus querelis velut columbæ et turtures tuæ, tibi incessanter insistant, non recipientes medelam consolationis humanæ, donec per te solum Sponsum earum dulcissimum anima ipsarum eripiatur a morte, oculi siccentur a lacrymis, pedes ab omni laqueo eruantur, et placeant tibi Deo vivo et vero in regione vivorum, ubi te non jam per speculum et in ænigmate, sed facie ad faciem contemplentur, Deum et Regem, Sponsum et amicum suum, et diu cupitis tuis amplexibus satientur. Jam vero animæ suspirantis et a corpore liberari desiderantis ob amorem Sponsi verba ponamus.

Psalm. XLIV, 3. *Cant.* IV, 11. *Psalm.* XLIV, 4.

Ibid. CXIV, 8. I. *Cor.* XIII, 12.

SOLILOQUIUM

ANIMÆ FIDELIS ET AMANTIS

PRÆSENTIS VITÆ EXILIUM, MISERIAS,
CALAMITATES, PROPRIA SUA PERICULA, PECCATA, INGRATITUDINEMQUE GEMENTIS,
ET AD CŒLESTIA ANXIE VEHEMENTERQUE SUSPIRANTIS,

CAPITULUM PRIMUM.

Uti amans anima corpus suum onerosum, tenebrosum inimicumque queratur fore impedimento, quominus dilecto perfecte frui liceat.

Sap. IX, 15. O CORPUS meum miserum, corpus mortis, quod corrumpitur et aggravat animam, quamdiu te patiar, quamdiu tecum ero, quamdiu concupiscentias tuas malas et mihi contrarias sustinebo? Quamdiu in carcere tuo reclusa gemam, et circumdata umbris mortis non potero faciem meam ad veri solis radium subleJoann. I, 9. vare, ut dicam soli meo, qui illuminat omnem hominem venientem ad ipsum :
Psalm. XII, 4. Illumina, sol clarissime et charissime, oculos meos, ne unquam obdormiam in mortem ? Et hæc nunc quidem gemens et lacrymans dico, compuncta in cubili meo, sed non respondetur, nec satisfit affectui meo, quia tu corpus corruptibile tanquam paries medius interponeris inter me et lucidissimum, pulcherrimum Sponsum meum, et tuis tenebris illius claritatem a me, et me ab illius optabili claritate disjungis. O vere odiosum et tenebrosum corpus, o vere inimice et tædiose paries, qui tam densis tenebris operiris, ut maximæ, fortissimæ et dulcissimæ lucis radius tuas non possit tenebras penetrare.

Ni fallor, tu es ille paries inimicus et tenebrosus, quem sponsa in Cantico Canticorum nominat, cum de Sponso sic loquitur : *En ipse stat post parietem nostrum, prospiciens per fenestras.* O paries corpo- *Cant.* II, 9. ris mei, quam spissus et quam firmus es ! Spissitudine enim tua a me optabile lumen abscindis, firmitate tua duras, ut non cito possis corruere. Utinam minus spissus esses, ut delectabile lumen Sponsi meis oculis per te possit infundi, quod nunc tua tam immensa spissitudine obscuratur. Utinam et minus firmus esses, ut lumen illius amantissimæ faciei Sponsi mei tamdiu in tantum desideratum, sed te mediante dilatum, te saltem cadente, illucesceret menti meæ, et sineret me oculis irreverberatis illam speciosissimam faciem intueri ; et clamarem ad Dominum : Ne *Psalm.* avertas, Sponse dulcissime, faciem tuam a LXVIII, 8. me, et ne declines de cætero ab ancilla tua, ne fiam similis descendentibus in lacum. *Ibid.* Hei mihi, quamdiu differar ab illa facie CXLII, 7. propter firmitatem tuam, o paries tenebrose ? Quamdiu illius dulcissimi luminis immensitatem quasi quasdam scintillulas intuebor, Sponso serenissimo ad me aspiciente per te quasi per quasdam fenestras ? Nam propter interpositionem tuam suæ dulcissimæ bonitatis agnitionem mihi rarissime et brevissime manifestat. Quid molestius accidere posset ? Amicissimus et desideratissimus ille raro venit, et cito recedit.

CAPITULUM SECUNDUM.

Uti amans anima se resignet desideretque per pœnas martyrii exui molestiis corporis, suoque amato conjungi.

Rom. VII, 24. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Quamdiu moriar in te, o corpus morbidum et mortiferum? imo quamdiu vives tu ad mortificationem meam continuam, et non morieris? Ubi sunt omnes antiqui temporis crudelissimi persecutores nominis christiani, ut in me Christum confitentem desæviant, et me per crucis patibulum reddant Crucifixo? Stringantur gladii, parentur ignes, ferarum rabies incitetur, exerceantur omnia genera tormentorum : christiana ego sum. Quid moramini? Si perimendi sunt christiani, ecce dixi et dico, quia christiana ego sum. Sed quid loquor? Ecce non comparent carnifices, et Ecclesiæ Dei pax est; et ecce in hac die quæ ad pacem mihi, et *Is.* XXXVIII, 17. in hac pace amaritudo mea amarissima. Amara enim nimirum est hæc pax quamvis bona, illam optimam et pacatissimam, æternam et dulcissimam pacem differens. O quam omnino jucundissimi agones martyrum corpus miserum occidentes, saccum conscindentes, vitam conterentes, et animam, gramen et vinum in cœlestem thalamum, in horrea horroris nescia, et in cellam vinariam transmittentes. Quis timeret miseri corporis occisores, diligens eum qui habet potestatem animam et corpus ad cœlestem jucundissimum et amœnissimum paradisum transferre? Hei, quam fortiter pœnas potuerunt contemnere, qui tam optimum et lætissimum præmium pœnarum in manibus tenuerunt. Quam summe bonum et quam jucundum, ex hoc pessimo et tristissimo corpore mortis subito emigrare, et ad vitam incorruptibilem sine mora transire! Quis mihi det hanc mortem brevem et desiderabilem, me ab hac morte quotidiana et continua quam patior liberantem?

CAPITULUM TERTIUM.

Uti amans anima humiliter supplicet corruptibili corpore eximi atque superna gaudia pervenire.

O DULCISSIME et serenissime Pater misericordiarum et totius consolationis, qui me in hoc tam laborioso hujus corporis carcere devinxisti, liberator meus de gentibus *Psalm.* iracundis, dirumpe jam vincula mea, vincu- XVII, 48. la amarissima, vincula mortis, vincula tenebrarum; ut conversa in requiem dulcedinis tuæ, vitæ æternæ, libertatis nobilissimæ, jam tibi sacrificem hostiam laudis memetipsam, et inflammer et illuminer a fortissimo et lucidissimo igne charitatis et claritatis tuæ. O Deus meus, vita mea, dulcedo mea sancta, quamdiu stabis post parietem corporis mei, et tam modica, obscura et brevi me visitatione respicies, et cordi meo tam minimas tuæ maximæ dulcedinis guttulas instillabis? Veniat, obsecro, nunc tandem de thesauris summæ Trinitatis torrens fortissimæ charitatis, qui violentia dulcedinis suæ hos odiosos obices corporis mei potenter evellat; ut ego sicut passer erepta de laqueo venantium laqueoque contrito liberata, in tam diu cupitos amplexus tuos nullo impedimento obstante ruere possim, gaudeam et exultem palam deosculans te Fratrem meum, Dominum meum, Sponsum meum amantissimum, potentissimum, dulcissimum; et ab uberibus *Ibid.* plenissimæ consolationis tuæ merear con- CXXIII, 7. solari, destructo et dejecto hoc pariete inimicitiarum, scilicet corpore meo, quod tunc post mortem principium veræ vitæ incipiam diligere et desiderare propensius. Scio enim me idem corpus tunc incorruptibile rece- I. *Cor.* pturam et cum ipso stolam duplicem habi- XV, 44. turam, nec impleri poterit gaudium meum sine reparatione corporis mei, quod nunc licet in tristitia et dolore mihi cooperatur; ut oleum laudis pro luctu, vel pallium gaudii pro mœrore, coronam dulcoris pariter et decoris pro cinere humiliationis et squa-

loris, præstante te, dulcissime Sponse meus, quandoque feliciter merear obtinere, cum canente tuba novissima mortui resurgent incorrupti, et nos immutabimur; cum corruptibile hoc inducet incorruptionem et mortale hoc induet immortalitatem; quando absorbebitur mors in victoria; ita ut non solum non timeatur, verum etiam nec mentio ejusdem habeatur, omnibus securissime, quietissime jucundissimeque viventibus, et vitam æternam in pane vivo, in pane Angelorum manducantibus; et haustum vitæ perennis de fonte vitæ, fonte dulcissimo et lucidissimo haurientibus, bibentibus omnibus pro voluntate et capacitate sua, quantumcumque placet, quantumcumque libet, de vita vitam, de salute salutem, dulcedinem de dulcissimo Corde tuo, dulcissime Christe Jesu.

Ibid. 52, 53.

CAPITULUM QUARTUM.

Uti amans anima mundum huncce fallacem deploret : in quantas item calamitates per protoparentum prævaricationem inciderimus universi.

Quid autem de hoc mundo immundo loqui potero ? Quid mihi et tibi, o munde immundissime, carcer tenebrose, ergastulum squalidissimum, sentina fœtidissima ? Quid mihi, inquam, et tibi est ? Quamdiu in te exilium patiemur, exules filii exulantis olim, nunc autem in patria lætantis, Adæ ? O infelix commercium, cum ille a serpente dejectus pro tua miseria paradisi delicias commutavit. Infelix vere transitus de incorruptione ad corruptionem, de vita ad mortem, de luce ad tenebras, de gaudio ad dolores, de colloquio dulcissimi, suavissimi et totius desiderabilis Dei, ad confabulationes amarissimi, et perditissimi, et pessimi inimici. Sed utinam radix sola, id est primi parentes, vitium incurrisset, ut non simul cum ipsis et in ipsis tota posteritas corruisset ! Sed heu, corruerunt homines omnes, et ego in omnibus; non enim melior sum quam patres mei. Corruimus, inquam, in hanc vallem lacrymarum, convallem plorationis, foveam tenacis bituminis, in hoc exilium plenum laqueis innumeris et inextricabilibus, plenum *timore nocturno,* semper suspectum *a sagitta volante in die,* semper timorosum *a negotio perambulante in tenebris,* semper horribile *ab incursu et dæmonio meridiano.* Quis locus hic securitati aut quieti relinquitur ? In nocte adversitatis nos timor angustat, in die prosperitatis sagitta elationis nos vulnerat, in tenebris ignorantiæ diversis modis dæmonia nos negotiosa decipiunt, in meridie bonorum, nonnunquam incurrentibus nobis dæmoniis, a dierum nostrorum medio, id est, a bonis operibus ad perfectionem tendentibus, revocamur. *Heu mihi,* quia inter hæc *incolatus meus prolongatus est.*

Psalm. xc, 6.

Ibid. cxix 15.

CAPITULUM QUINTUM.

Uti amans anima præsentis vitæ calamitates deploret, mundi hujus vitia quanta invaluerint, quibusque peccatis potissimum seculares homines irretiti teneantur.

Domine, Domine, quando respicies, quando mihi misello exspectanti et exspectanti te misericorditer intendes, ut exaudias preces meas, et educas me de hoc lacu miseriæ et de luto fœcis, ut statuas supra petram æternæ stabilitatis pedes meos, et ad patriam æternæ jucunditatis dirigas gressus meos, ubi immittes in os meum canticum novum, hymnum tibi, Deus meus ? Nunc autem interim dum super flumina sedeo Babylonis, id est, hujus mundi confusi diversis peccatis, fleo dum recordor illius supercœlestis Sion, *et fiunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi per singulos dies : Ubi est Deus tuus?* Et ego dico : Deus meus, ubi es ? Ecce ubi es. Et respiro modicum et modicum; paululum, inquam, respiro in te, Deus meus, solatium meum, dum a longe prospicio, et quasi de longinquo saluto patriam meam, regnum tuum, o Rex et

Ibid. xxxix, 2, 3.

Ibid. cxxxvi, 1

Ibid. xl, 4.

Pater meus ; cum effundo super me animam meam, cum pertranseo meditando in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum tuam, ubi quamvis tenuiter et non omnino intelligibiliter audio vocem exultationis et laudationis, soni festivitatem celebrantis. *Psalm.* XLI, 5.

Et tamen adhuc tristis est, quia relabitur subito ad consuetas miserias misera anima mea, et conturbat me, et facit mihi tædium vitæ meæ, dum considero diversa pericula tam eorum qui foris sunt quam eorum qui intus. Adhuc enim insultat Judæus mortuo Crucifixo nostro. Mortalem fuisse Deum paganus irridet. Quis hoc non doleat, quis optimo Crucifixo non condoleat, pro nobis facto viro dolorum, super quem adhuc cadunt opprobria exprobrantium ei, et additur dolor super vulnerum ejus dolorem, dum hodie contemnitur regnans et in æternum victurus in cœlis, qui tunc vulnerabatur humilis, et temporaliter moriturus in terris ? At vero intus, id est, in Ecclesia catholica fideles infideliter vivunt, et ipsum meum Crucifixum, quem verbis protestantur, factis detestantur, quem confitentur lingua, operibus diffitentur. Nec minus foris, id est extra religionem, vel extra monasteria, mundum sequuntur amatores mundi, solo nomine christiani, regnatque in eis non Christus Jesus, Rex regum et Dominus dominantium, qui vere mitis est et humilis corde, cujus jugum suave est et onus leve ; sed jugum gravissimum iniquitatis ipsi sibi imponunt homines inhumani, faciuntque in se regnare concupiscentiam oculorum, id est avaritiam, et concupiscentiam carnis, id est luxuriam, et superbiam vitæ, dum gloriantur in malitia qui potentes sunt in iniquitate. Abjecto dulcissimo sanctæ charitatis affectu, mordent se invicem et comedunt, sæpiusque invicem se consumunt, odientes et detrahentes et occidentes se invicem, qui invicem deberent esse benigni et misericordes, donantes invicem, sicut et Deus in Christo donavit nobis.

Is. LIII, 3.

Psalm. LXVIII, 10.

Apoc. XIX, 16.

Matth. XI, 30.

I. *Joann.* II, 16.

Ephes. IV, 32.

CAPITULUM SEXTUM.

Uti amans anima quorumdam Religiosorum vitia defleat, utque pro sui ex cunctis malis liberatione et cum Deo unione supplicet.

Utinam autem hæc ad eos qui intus, id est, in monasteriis sunt, minime pervenirent, et haberetur saltem securitas intus inter filios et filias Dei spirituales et speciales, filiis mundi pugnantibus, litigantibus et belligerantibus foris. Sed heu ! verum, et nimis verum est hoc dictum Apostoli : *Intus timores, foris pugnæ;* imo etiam, intus timores propter pericula fratrum falsorum, intus quoque sunt pugnæ propter eos qui aperte virtutibus, et disciplinæ, et sanctæ charitati resistunt, et verissimum est quod sponsa in Cantico amoris conqueritur dicens : *Filii matris meæ pugnaverunt contra me,* dum quælibet optima anima volens pie vivere in Christo persecutionem patitur. I. *Cor.* VII, 5. *Cant.* I, 5. II. *Tim.* III, 12.

Et quid ultra dicam ? Clementissime Pater, cum quo et propter quem sustineo opprobria, et operit sæpe confusio faciem meam, de tantis jam nunc laqueis eripe me. *Libera me, et pone me juxta te,* fiat manus tua, dulcissime Salvator meus, ut salvet me, et tunc *cujusvis manus pugnet contra me.* Usquequo enim tu, Domine, qui omnia nosti, qui scrutaris renes, et corda omnium intueris, usquequo, inquam, oblivisceris me in finem, usquequo avertis jucundissimam faciem dulcissimæ consolationis tuæ a me ? Quamdiu ponam consilia in anima mea, dum propter multiplicium insidiarum laqueos vereri me oportet omnia opera, sciens etiam si nihil mihi conscius sum, me in hoc quoque non justificari ? *Job* XVII, 3. *Act.* I, 24. *Psalm.* XII, 1, 2. I. *Cor.* IV, 4.

Benignissime Jesu, obsecro te per humanitatem nostram, quam dignatus es assumere, ut me de hoc exilio, ovem tuam perditam, piis humeris tuis per Crucem tuam ad patriam tuam et nostram, a qua heu ! cecidimus, reportes. Respice vultu *Luc.* XV, 5.

tuo misericordissimo animam quam ad te-
Psalm. metipsum creasti, et salvam eam fac, quo-
LXVIII, 2-4. niam intraverunt aquæ multiplicium tribulationum usque ad ipsam. Infixa quoque in limo profundi et non subsistens, de profundis clamo ad te, laboro clamans die ac nocte, raucæ factæ sunt fauces meæ, deficiunt oculi mei, dum spero in te, spes mea
Ibid. 14, et Deus meus. In multitudine igitur mi-
17. sericordiæ tuæ exaudi me ; et quia vere benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me. Et quia non in justificationibus
Dan. IX, meis prosterno preces ante faciem tuam,
18. sed in miserationibus tuis multis, jamjam de hoc seculo nequam eripe me, et de miseriis meis multis; et transfer me ab æstu mundi ad amœna paradisi, ubi glorioso ac desiderabili vultu tuo pasces oves tuas, ubi
Cant. I, cubas in omni securitate, in meridie cla-
6. rissimæ lucis tuæ, o lucidissime et pulcherrime Christe Jesu.

CAPITULUM SEPTIMUM.

Uti amans anima cœlestis Jerusalem contempletur gloriam, utque ejus decorem desideret vehementer.

Nunc jam super te, elevare, anima mea, et relictis infra te omnibus mutabilibus et querelosis causis, sursum cor habe ad illam matrem nostram, cœlestem Jerusalem, ab omni querela liberam, de qua multi quidem multa gloriosa dixerunt, et adhuc locus est laudi gloriæ ejus. Quis enim digne te laudare poterit, civitas tota laudabilis, tota solis laudibus vacans illius tui summi Regis, quem digne laudare nemo potest ? Felix tu, et nimium felix, sine fineque felix, quam pulchra es et decora,
Cant. IV, quam gloriosa es et beata ! *Tota pulchra*
7. *es, et macula non est in te.* Electa Dei civitas, manu æterni artificis constructa, quis perpendere, quis referre potest ineffabilem, inæstimabilem decorem ædificiorum, quæ construeris ex vivis et electis lapidibus candentibus et rubentibus, de sanguine Agni incontaminati et immaculati, summe pulchri et summe diligendi, candidi et rubicundi Jesu ? Hujus purissimo cruore adornati sunt omnes lapides sanctuarii tui, civitas sancta, hujus Cruce expolita, quia aliter non introissent in te incircumcisi et immundi. Muri tui ex gemmis micantibus multis et variis, portæ tuæ ex margaritis optimis, plateæ ex auro purissimo. Mansiones tuæ plurimæ cœlestibus fundatæ sapphiris, laterculis aureis coopertæ, quæ solos illos beatos recipiunt, quibus a suo Rege sunt ante secula præparatæ, quia non est in te malus, neque vitiosus, non est in te fermentum I. *Cor.* malitiæ et nequitiæ. Nihil est in te, quod V, 8. sit sanctæ delectationi contrarium ; omnia bona simul sunt et jucunda. Pascuntur oculi civium tuorum amœnitate jucundissima, gramineis cespitibus nunquam marcentibus, floribus rosarum et liliorum, nunquam se mutantibus, præcipue luce tua purissima, in cujus respectu lux nostra nox est et quædam umbra, minimæ scintillulæ incomprehensibilis splendoris minime comparanda.

CAPITULUM OCTAVUM.

Uti amans anima mire rapiatur ex contemplatione quatuor elementorum luminumque cœlestium corporum ad notitiam amoremque mansionum cœlicarum.

Libet hic per elementorum considerationem ad tam miri luminis contemplationem ascendere, libet tenebrosa luce calcata ad illam lucidissimæ lucis ascendere mansionem.

Video igitur terram quæ gravitate sua infimam se esse indicat. Nigra quidem in se est et obscura, non parum tamen de se decoris emittens, florida gramina, flores innumeros, arbores fructuosas, herbas aromaticas, et cætera innumera, quæ quamvis corruptibila sint, corruptibiles tamen demulcent aspectus.

Proxima est aqua terræ levitate et pul-

chritudine, quæ tam in fontibus quam in fluminibus tantum jucunditatis habet, ut nullus locus sine aqua sit laudabilis et jucundus.

Super aquam proximus est aer liquidus, lucidus et perspicuus, cujus pulchritudine tantum humana natura delectatur, ut aere conturbato, ipsa quoque naturaliter conturbetur.

Superiora sunt his omnibus sidera ignea, quæ tanto magis habent pulchritudinis et decoris, quanto a corruptione terrena magis elevata et separata sunt. Quantus inest decor luminaribus illuminantibus tenebras noctis, quanta jucunditas intuentibus illa! Quis vel uni stellæ aliquid simile videt in terra ? Quam jucundus decor est lucifero, lucis primordia nuntianti!

Sed obscurat claritate sua cæteras stellas pulcherrima magnitudo et maxima pulchritudo corporis lunaris, patienter in se visus humanos admittens, nosque candidissima sui claritate demulcens.

Superat autem et lunam et stellas fulgentissima claritate sua igneum corpus solis, aliquid in se cœleste et divinum ostendentis, eo quod aciem oculorum nostrorum corruptibilium in sui considerationem non admittat. Quis dicere poterit pulchritudinem solis, qui in se videri non potest, quia ipse solus cor est mundi, principium caloris et luminis, omnia nutriens et illuminans quæ sub ipso sunt ? Huc usque, oculis me ducentibus, per ipsa elementa conscendi, et video ea quanto viciniora sunt cœlo, tanto plus claritatis et fulgoris habere.

Si ergo in his visibilibus infimis terrenis et corruptibilibus tantum est pulchritudinis et decoris, quid esse credam in illis invisibilibus, summis, cœlestibus et incorruptibilibus ? Quomodo virescit terra viventium, quomodo floret, quales flores violarum, rosarum et liliorum producit, qui nostros flores terræ nostræ tantum præcedunt pulchritudine sua quantum et durabilitate ? Quem ergo modum habet pulchritudo florum terræ viventium, quorum durabilitas non habet finem ? Si tantum decoris et delectationis habent flores nostri, qui mox ut oriuntur deficiunt, quantum elegantiæ habent flores illi qui nunquam marcescunt ? Quam pulchra est statura arborum semper virentium in terra viventium; qualis fructus earum quarum folia nunquam decidunt, quarum fructus nunquam corrumpuntur ? Et ut alias taceam, qualis est arbor ligni vitæ, cujus fructum qui comederet, vivet in æternum? Dico autem lignum vitæ illius supercœlestis paradisi, non hujus terreni, de quo electus est Adam. Sed nondum est tempus disserendi.

Quid digne de illis supercœlestibus aquis dicam ? Quantæ eas perspicuitatis, quantæ jucunditatis esse putem, cum nostras corruptibiles aquas videas tam perspicuas et jucundas ? Deinde quis illius immutabilis aeris clarissimam subtilitatem, et subtilissimam claritatem valeat explicare ? Non est mutabilis vicissitudo temporum, non expellit nox diem, vel dies noctem ; non est mutatio qualitatum temporalium, non succedit æstas veri, non autumnus æstati, non hyems autumno, sed unum et perpetuum ver ibi est ; imo unus ibi dies est temperatissimus, serenissimus, jucundissimus. *Melior est* hæc *una dies in atriis* *Psalm.* *Domini super millia* dierum temporalium et transeuntium, quantascumque habeant voluptates ; quia illa dies perfecta in decore suo, in jucunditate, in deliciis æternalibus nunquam decrescit, stellis suis et sole suo, sole utique justitiæ, solstitium æternum tenentibus, nec unquam de cætero declinantibus ad vesperam. Ni fallor, ille est meridies, in quo sponsa Sponsum pascentem pariter et cubantem sibi postulat indicari, ita dicens : *Indica mihi, quem diligit* *Cant. I.* *anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie.* 6.

Pavit nos aliquando pastor noster, dilectus animæ nostræ non cubando, sed stando in Cruce manibus expassis, et toto corpore distento ; pavit, inquam, nos tunc non in meridie, sed in defectu diei nostræ,

nostrum sustinens defectum pro nobis, pervenitque usque ad vesperam, id est, ad finem vitæ suæ. Permansit enim *obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.*

Philipp. xxi, 8.

Nunc vero in tuis pascuis, o cœlestis Jerusalem, pascit suas oves, non sicut olim tenens baculum Crucis in manibus bonus imo et optimus pastor noster, sed cubat in te, id est, requiescit, securitatem habens quod nemo rapiat eas de manu sua. Cubat ergo in meridie. Et optime in meridie, quia in maximo fervore, in maximo splendore, quando umbræ minimæ sunt. Vere in maximo fervore, quia fervor charitatis ibi perficitur. Vere in maximo splendore, quia ibi *fulgebunt justi sicut sol,* non solum sicut nunc fulget, sed sicut tunc fulgebit. Erit enim tunc post judicium lux lunæ sicut lux solis hujus, et lux solis septempliciter sicut lux septem dierum.

Joann. x, 11.

Matth. xiii, 43.

Is. xxx, 26.

Habebit ergo quilibet justus splendorem septemplicis solis, fulgebit sicut septem soles nostri in meridie, non advesperascente, in solstitio semper stante. Quot ibi soles fulgebunt? Quis ibi fulgor erit? O splendorem illum meridianum et merissimum. O pascua semper virentia, semper desiderabilia, semper saturantia, in quibus pastor noster formosissimus, Rex, Filius regis æternaliter, delectabiliter et securissime pascit oviculas suas, non sicut nunc in medio luporum, sed in medio Angelorum, et accubare eas facit in pratis virentibus, in pascuis uberrimis pascens eas in circuitu suo ; ubi lumen est nunquam deficiens, ubi constituit ipse pastor optimus lucidissimas mansiones, ibi requiescunt Sanctorum animæ. O meridiem illum lucidissimum, in quo umbræ minimæ, id est, nullæ sunt. Quo enim caderent umbræ, cum ex omni parte lumen sit inexplicabile, incomprehensibile; imo potius unde venirent umbræ, cum ipsa corpora lucidissima sint futura, et pro umbris lumen luminosissimum emissura? Pulchra quidem sunt hæc cogitanti, dicenti, audienti ; sed est adhuc quod tam maximo supercœlesti lumini adjiciatur.

Ezech. xxxiv, 14.

CAPITULUM NONUM.

Uti amans anima Ordines singulos angelicorum spirituum contemplando miretur, eorumdem officia beatitudinemque compendio perstringens.

Numquid autem illos purissimos angelicos spiritus sub silentio hic præteribo, qui de ipso originali fonte luminis divini lumen hauriunt sempiternum ? Hauriunt quidem pleno ore luminis divini plenitudinem de te, Deus meus, et sese replentes non illud exhauriunt, unde hauriunt, sed quidquid hauriunt, in pelagus divini luminis totum refundunt ; quia nihil suæ virtuti attribuunt sed divinæ, tanto subjectiores tibi, o Pater luminum, quanto tuo lumine sunt pleniores. Et ut rationabiliter non asserendo, de purissimis spiritibus illis loquar, vide Angelos singularum animarum custodes, propter munditiam cœlestis decoris ut nivem, imo super nivem albescentes, et primum decoris et delectationis gradum construentes.

Angeli.

Vide Archangelos, id est, principes Angelorum, tanquam argenti bene sonori candore candentes, in quo splendor albedini commiscetur; quia argentum non solum albet, sed et splendet, imo et sonorum est, quod competit Archangelis, quia non solummodo mundi sunt sicut Angeli, sed etiam splendent, quia missi a Deo ipsum cordibus eorum, ad quos mittuntur, faciunt innotescere ; insuper dum eloquenter suas legationes denuntiant, sicut ab ipso Dei Verbo familiarius audierunt, bene dicuntur argentum splendidum et sonorum.

Archangeli.

Vide Virtutes virore cœlesti pulcherrime virescentes, quia dum per eas Dominus virtutum virtutes et miracula sæpius operatur in terris, virorem suæ fidei in cordibus hominum facit germinare.

Virtutes.

Considera super Virtutes ordinem Potestatum, quæ ex eo nomen acceperunt, quod Dominus majestatis earum ministerio specialiter superare et compescere dignatur malignorum spirituum potestatem, ne

Potestates.

quantum volunt adversus humanam infirmitatem prævaleant. Hunc, inquam, chorum tanquam colorem gladii bene purati aspice fulminantem, tanquam castrorum aciem bene ordinatam. *Cant.* VI, 3.

Principatus. Considera chorum Principatuum colore purpureo insignitum, qui quia quatuor Ordinibus sibi subjectis principantur, et eorum ministerio terreni etiam principatus instituuntur, mutantur et disponuntur, colore purpureo quo reges uti solent et principes, convenienter insigniri et ornari dicuntur.

Dominationes. Considera Dominationes his omnibus dominantes, ad quas tanquam ad dominos prædictorum Ordinum ministeria referuntur, colore croceo, quo soli dominantes vestiri solent, quadam speciali excellentia et decoris gloria insignitos.

Throni. Contemplare Thronos, qui sic appellantur, quia Domino majestatis tanta vicinitate et familiaritate junguntur, ut in eis sedere, et cum summa tranquillitate per eorum ministerium omnia judicare dicatur, cœli lucidissimi et serenissimo colore vestiti, quia et de cœlo dictum est, quia cœlum thronus Dei est.

Cherubim. Contemplare super hos Cherubim divinæ sapientiæ vicinius adhærere, ut secundum nominis sui interpretationem (quia Cherubim dicitur plenitudo sapientiæ), de ipso plenissimo fonte sapientiæ divinæ sapientiæ hauriant plenitudinem, quam cæteris Angelorum agminibus administrant, et tam jucundi fluminis impetu lætificant civitatem Dei. Hunc, inquam, chorum velut auri purissimi fulgore, sapientiam designante, pulcherrime et jucundissime videas radiare. *Psalm.* XLV, 5.

Seraphim. Contemplare Seraphim secundum nomen suum tota ardentia divinæ charitatis igne, cui immediate junguntur, tanto fortius, quanto vicinius cum summa suavitate flammantia, coruscantia tam jucunde, ut ipsa Deitas in eis et flammare suavissime, et lucere jucundissime videatur in tantum ut ipsa non solum flammantia, sed magis flamma maxima videantur ; tam mire quoque lucentia, ut magis ipsa lux, quam lucentia valeant judicari, ita ut eis mediantibus omnia agmina Angelorum illuminentur jucundissime suavissimeque incendantur.

CAPITULUM DECIMUM.

Uti amans anima cœlestis patriæ civium gaudia contempletur, cantica item laudesque, qualia exhibeantur a sacris virginibus, præcipue Matre virginum sanctissima Virgine Maria.

Nunc, o anima mea, perpende quantum et quomodo ascenderis, et quantum fas est, tam inexplicabili replere et dilatare lætitia, singulos cœlestium civium choros speciali decore fulgentes gradatim pertransi, et levans in circuitu oculos tuos, vide jucunditatem immensam, quæ in civibus cœlestis Jerusalem sine modo et sine fine resultat. Et, ut alia taceam, agmina Angelorum jucundissima et decentissima varietate distincta, quantum desiderii quantumque lætitiæ possunt et debent tibi illa ardentia et coruscantia Seraphim tam mirabili suo igne conferre, ardore desiderabili desiderium tuum, coruscatione lætissima lætitiam augmentantes. *Baruch.* 4, 36.

Huc me rape, desiderium meum, tanta tui virtute, ut tua levitas evincat miseri corporis gravitatem, vel illud una mecum elevando, vel me ab illo penitus evellendo, quia o quam bonum, o quam vere optimum est me hic esse, si non contingat me illo talento plumbi, id est, mole corporea revocari.

O quam beatum est hic esse, in te summa Jerusalem, ubi amœnitatem pulchritudinis, formositatem totius splendoris, et dignitatem omnis elegantiæ jugiter cives tui cernunt. Nihil ibi omnino quod conturbet mentem auribus sanctis datur. Sonant ibi semper melliflua hymnorum organa, suavissima Angelorum melodia, cantica canticorum dulcissima, quæ ad laudem superni Regis et gloriam a supernis civibus in perpetuum decantantur.

Præ cunctis autem civibus tuis nomen ut suavissimum, singulare et delectabilissimum a purissimis virginibus, Agnum mansuetissimum sequentibus, canticum decantatur, tanto dulcius, quanto purius, tanto suavius, quanto singularius. Cantat cum virginibus sacris ipsa Virgo virginum, Mater virginis dulcissimi et purissimi Jesu; cantat nimirum et præcantat, ducitque choream chori virginei Regina virginum. O quam jucundissime hymnizans, jubilans, organizans, quanta admiratione omnium cœlestium civium in se trahit affectus, in comparatione illius se elingues et mutos judicantium. Cantat ergo cantrix illa eloquentissima canticum suum tanto dulcius in aures, imo in dulcissimum Cor dulcissimi Jesu, cui olim in cunabilis verba suavissima pueriles vagitus consolantia decantarat, quanto illum præ omnibus civibus Sion cœlestis vicinius loco, dignitate, potentia et charitate contemplatur.

O si ad hos mihi cantus suavissimos ascendere liceat audiendos, et inter organa Sanctorum cinnamomum et balsamum redolentia, inter laudes angelicas incessabiliter resonantes, et cantica virginea singulari dulcedine purissimo Sponso placentia, vocem jucundissimam, serenissimam, acutissimam, altissimam Virginis et purissimæ Matris audire, et cum ipsa, et secundum ipsam pariter decantare, ut magnificaret anima mea Dominum, et exultaret etiam spiritus meus gaudio ineffabili, incomprehensibili in dulcissimo Deo Jesu meo. Credo enim, et vere credo quod vox Matris castissimæ nequaquam vires suas perdiderit, qua per aurem matris audita, exultavit in gaudio infans ille maximus in utero matris, prius exultans quam nascens, prius intelligens quam sentiens, feliciter et mirabiliter prius gaudens quam plorans, prius suo Regi occurrens quam ab utero matris prodiens. Felix, dulcis et fortis omnino vox illa tam matrem quam filium Spiritu Sancto implens. Quid putas fieret, si audiretur in cœlo in gaudio tam supereminenti, cum tantum virtutis habuerit in terris, et licet in gaudio cœlesti tamen gaudio non comparando?

CAPITULUM UNDECIMUM.

Uti amans anima sacratissimæ Virginis Mariæ excellentiam, beatitudinem pulchritudinemque contempletur maximam.

O si talem in perfectione eminentissimi decoris tui, in die summæ solemnitatis et lætitiæ Cordis tui, in jubilo inenarrabili et jucundissimo liceat audire, et virtutem vocis tuæ, tam maximæ perfectioni tuæ convenientem, sentire! O si tantum liceat! O si liceat! Quis mihi dabit hoc? Detur hoc, quæso, detur jam mihi, detur non solum audire, sed et videre hanc, quæ sola cum Filio privilegio specialis excellentiæ meruit exaltari, non solum inter, sed et longe super omnes ordines Angelorum, tanto plus præ omnibus habens pulchritudinis et decoris, quanto plus omnibus meruit exaltari. *Ecce tu pulchra es, amica mea,* inquit Sponsus speciosus ad illam, *ecce tu pulchra;* et iterum: *Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te;* et tertio: *O quam pulchra es et decora, charissima, in deliciis.* Pulchra, pulchrior, pulcherrima; chara, charior, charissima. Pulchra et chara in nativitate, pulchrior et charior in fecundatione, pulcherrima et charissima in Assumptione cœlesti; in pulchritudine duplici, id est, in munditia mentis et corporis; cum simpliciter pulchra diceris, cunctis tamen specialiter anteferris, Sponso dicente: *Ecce tu pulchra es, amica mea, ecce tu pulchra.* Tum autem tota pulchra diceris, Sponso dicente: *Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te,* non solum aliis, sed et tibiipsi præponeris; qui cum Dominum Deum tuum concipere meruisti, in utroque decore pulchrior effulsisti. Cum vero pulcherrima appellaris, Sponso quasi pulchritudinem tuam admirante et dicente: *O quam pulchra es et decora, charissima, in deliciis,* tam primis duabus pulchritudinibus tuis, quam

Cant. I 14.

Ibid. IV 7.

Ibid. VII 6.

choris angelicis excellentissime superferris; ita ut quæ ante pulchra et chara, pulchrior et charior fueras, nunc in deliciis cœlestibus non solum omnibus Sanctis et Angelis, sed et ipsi Filio et Sponso tuo vere et mirabiliter pulcherrima et charissima videaris. *Quam pulchra* igitur *et quam decora es, charissima, in deliciis ; quasi aurora* valde rutilans, tota formosa et suavis es, *pulchra ut luna, electa ut sol, electa ex millibus,* quæ dilecto, pulcherrimo, electo ex millibus placuisti.

Cant. VI, 9.

CAPITULUM DUODECIMUM.

Uti amans anima contempletur beatissimam Mariam Dei Matrem angelicis spiritibus Sanctisque cunctis in cœlis prælatam, cœlestemque curiam sua beatitudine illustrantem.

O PUELLA deliciosa, Virgo speciosa, Mater gloriosa, quæ a proximo tibi clarissimo Sole justitiæ, jure tam miram accipis claritatem, ipsa delectabiliter in te radios clarissimæ Divinitatis suæ tam copiosissime refundente, ut inter omnes, imo præ omnibus non tantum filiis hominum, sed etiam filiis Dei, id est Angelis, te omnibus spectabilem, mirabilem delectabilemque præbuerit, et suæ simillimam fecerit claritati, clarissima, charissima, dulcissima, doctissima, mitissima, misericordissima, lætissima, lucidissima, cum qua crevit misericordia ab infantia, et de utero pariter est egressa, *ostende mihi* desiderabilem et delicatissimam *faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis.*

Ibid. II 4.

Te enim, o clarissima, cum inspexero, aperietur oculorum meorum cæcitas ; te cum audiero, o cantrix suavissima, aurium mearum surditas dirumpetur ; si ad me pervenerit tui dulcissimi odoris fragrantia, cujus est inæstimabilis odor nimis, quia te circumdant, in te spirant flores rosarum et lilia convallium, quæ ab omnibus filiis supernæ Jerusalem beatissima prædicaris, dicentibus : *Unguentum effusum nomen tuum :* nec immerito, quia in te filii tui omnis suavitas tam copiose ab ipso immediate distillat : si ergo ad me pervenerit odor tuus, curram et ego post te, et tecum post Sponsum odoriferum, donec ab illo tecum in cellam cœlestium aromatum merear introduci.

Ibid. I, 2.

Videam igitur, o formosissima, faciem tuam, Solis summi faciei solam simillimam, ducem errantium, lucem cæcorum; audiam vocem tuam singulari sonoritate suavissimam. *Vox enim tua dulcis,* ut ipse Sponsus testatur, quia *diffusa est gratia in labiis, et mel et lac sub lingua tua.* Unde eloquii tui dulcedine tantum ipse dulcissimus Filius et Sponsus tuus afficitur, ut nihil velit vel possit tuæ dulcedini denegare ; quia *favus distillans labia tua,* et sicut vitta coccinea, nimirum verbis ignitæ charitatis incomparabiliter ardentia. Videam ergo speciosam faciem tuam, eloquium ardentissimum audiam, ut particeps fieri merear speciositatis tuæ pariter et ardoris.

Psalm. LIV, 3. *Cant.* IV, 11. *Ibid.* 3.

O quam beati sunt, qui vident te, qui te revelata facie vident quotidie, qui organum dulcissimæ vocis tuæ audiunt sine defectu!

CAPITULUM TERTIUM DECIMUM.

Uti amans anima cœlestis Jerusalem beatitudinem ordinesque Sanctorum contempletur, illorumque felicitati congratuletur.

O CIVITAS sancta Dei, nobilissima sponsa Christi, summa Jerusalem, congregatio omnium supernorum cunctorumque beatorum spirituum, quam mira et quam magna tui decoris elegantia, quæ tantis et tam speciosis civibus, quæ tam mirabilis decoris et suavitatis regina decoraris.

Jerusalem sancta, quæ sursum es, placet mihi libetque, utinam liceat ! tuæ intendere claritati. Oblectat me valde bona tua puro mentis intuitu et dulcissimo ac pio amoris affectu considerare. Tuæ enim charitatis jaculo vulnerata sum, tuo vehe-

menti desiderio flagro, ad te pervenire cupio, te videre desidero. Libet itaque, libet oculos fidei in te attollere, statum mentis confirmare, affectum cordis erigere. Non est in te nox neque ulla tenebrarum obscuritas, non lux lucernæ, aut stellarum, aut lunæ, aut solis in te lucet, sed Dominus Deus tuus illuminat te.

Agnus Dei lumen tuum, lucerna tua, luna et sol tuus, atque omne bonum et gaudium tuum continua visio ejus. Ipse Rex regum in medio tui, et pueri ejus in circuitu ejus.

Sunt etenim ibi hymnidici sanctorum spirituum chori, Prophetarum providus cuneus, judex Apostolorum numerus, innumerabilium Martyrum victor exercitus, sanctorum Confessorum sacer conventus, beatorum Monachorum candidissima turba, tanto illic lætior quanto hic afflicta durius ; sanctarum Virginum gloriosa caterva, tam oculis quam auribus omnium Sanctorum congregationi præbens gaudium singulare, dum præter communem sanctæ et æternæ remunerationis coronam, virginali aureola redimitur.

CAPITULUM QUARTUM DECIMUM.

Uti amans anima Sanctorum, præcipue Virginum, aureolam triplicem contempletur.

Fulget autem inter omnes virgines specialius illa societas, quæ duplici seu triplici aureola coronatur, scilicet illa, quæ tam pro martyrio quam pro virginitate, necnon et pro doctrina singulariter coronatur.

Beata Maria uti de triplici aureola gaudeat in supernis.

Ornatur præcipua his omnibus Regina pulcherrima, quæ propter præcipuæ et summæ castitatis munditiam Virgo virginum justissime appellatur; unde et pulcherrimam virginitatis aureolam promeretur, quæ ipsam et remuneret et designat. Similiter et aureolam martyrii ipsi gladius doloris a Simeone prædictus obtinuit, qui in Passione Filii sui dilectissimi ipsius animam dulcissimam amarissime pertransivit. Sanguine quoque suo, qui de Filii manibus distillavit, quem Filius ab ipsa acceperat, ipsam credo copiose rubricatam, quia juxta Crucem Filii proxima Mater stabat. Doctrinæ etiam aureola non privatur, quæ ipsorum etiam Apostolorum fidelissima doctrix fuit, dum omnia verba ipsis eructuare consuevit, quæ a prima collocutione angelica in arca Cordis fidelissimi conferre et conservare pariter curavit. Quis hujus Reginæ et totius comitatus ejus supereminentem pulchritudinem digne poterit admirari? Quis cor suum ad tantæ gloriæ contemplationem, ad tam excellentis decoris admirationem digne poterit elevare? Beati, et vere beati, quos elegisti, Domine, quos et vocasti et magnificasti.

Luc. II, 22.

Ibid. I, 28-38.

Ecce lætantur coram te, quorum unus labor, amare te dulcissimum dulcissime; unum eorum negotium, copiosissime perfrui tam amato. O laborem omni requie dulciorem, o negotium omni otio præferendum! Quam optimus labor amare te! quam otiosissimum negotium perfrui te. Quam dulciter requiescitis sic laborantes ; quam desiderabiliter otiamini sic negotiantes. Requiescitis, o felices, in gaudio, gaudetis in requie, gloriamini in satietate, satiamini in gloria. Bibitis de torrente voluptuosissimi fontis illius, ad quem animæ nostræ sitiverunt. Bibitis quantum vultis, quomodo vultis, quamdiu vultis. Semper satiati, semper bibitis ; quia ipsa satietas delectationem parit, delectatio desiderium accendit ; fruuntur desiderio, dum jucunditas et exultatio thesaurizantur super vos, dum repletur in bonis desiderium vestrum, et renovatur sicut aquilæ juventus vestra, in splendore Solis justitiæ, et in fonte voluptatis æternæ, id est, purissimo et dulcissimo Christo Jesu.

Psalm LXIV, 5.

Ibid. CI 5.

CAPITULUM QUINTUM DECIMUM.

Uti amans anima sensus suos viresque excitet omnes ad contemplationem amoremque cœlestis Sponsi.

Nunc jam tempus est, omnes animæ vires in unum colligere, et, quantum ipse

dederit, exire obviam Sponso ipsi, et Regem in decore suo videre, qui jam per decorem creaturarum suarum innotuit aliquantum.

I. *Tim.* VI, 16. Accede ergo ad hunc, o anima mea, qui habitat lucem inaccessibilem, et illuminat omnem hominem, et in luce propria contemplare ; præpara aures tuas ad audiendum verbum æternum, sine quo omnis lingua obmutescit ; excita saporem tuum, ut sapiat tibi panis Angelorum, manna verum ; nares tuas expurga, ut illo incomparabili lilio paradisi tam suavissime odorante fruaris ; tactum tuum sensifica, ut deliciosissimi Sponsi tui complexibus et osculis satieris ; quia hic est, a quo est quidquid est, a quo bonum, imo qui solus est bonus, qui solus est omne bonum, ad hunc erige te, hunc contemplare, in hunc tota meditatione exardesce, et dic :

Oratio pro amore impetrando. Suavitas suavitatum et omnis suavitas, Domine Deus meus, Rex meus, Pater meus, virtus mea, honor meus, potestas mea, vita mea, dulcedo mea sancta, summe, optime, omnipotentissime, misericordissime et justissime, secretissime et præsentissime, pulcherrime et fortissime, stabilis et incomprehensibilis, immutabilis mutans omnia, nunquam novus, nunquam vetus, innovans omnia. Deus, lumen cordis mei, et panis vehementer reficiens gustum animæ meæ, et virtus maritans mentem meam et sinum cogitationis meæ ; amator dulcissime, amabilis valde super omnes amores, conforta me quærentem te, ut quærendo inveniam te, inveniendo laudem te, laudatum te teneam, nec dimittam nec amittam, donec tota in te commuter, et absorbear a spiritu tuo, et spiritus unus tecum efficiar, ut vere incipiam vivere jam non ego, vivat vero in me virtus tua ; in quo tanquam in fonte vivo sunt et vere vivunt vitæ, deliciæ, decus, soteria, regnum, virtus, victoria. O dulcis Deus, pulchrorum omnium lumen verum, lumen solum, in quo tenebræ non sunt, lux creatrix omnium luminum, a cujus luce lucent ea quæ lucent ; in cujus comparatione etiam lucidissima Cherubim non lucent, ardentissima Seraphim non ardent ; quia, o lucidissime, clarissime, pulcherrime, formosissime, speciosissime tu solus es, habens hæc omnia, sed non aliunde accipiens, et in te tanquam in fonte clarissimo scaturit incomprehensibilitas lucis tuæ, lucis divinæ, lucis quæ non est aliud quam tu ; quia tu non aliena luce, sed tua propria luce luces, imo teipso luces, lucisque tuæ radios, qui sine mensura lucent in te, secundum sapientiam benignitatis tuæ in alios quosque, pro mensura suæ capacitatis, effundis.

O ignis ardentissime, lucidissime, imo, o ardor et lux, omnis ardoris et lucis principium, Deus meus, charitas ardens et lucens, accende et illumina me. Illumina ut cognoscam, accende ut amem te. Cognoscam te, cognitor meus, cognoscam te, sicut et a te cognitus sum. Amem te, o pulchritudo mea, Deus meus ; amem te licet sero, sicut et a te amatus sum. Immitte in cor meum scintillas ignis tui, Deus meus, ut illuminentur interiores oculi mei, ad videndum pulchritudinem tuam in te. Libet de ignis tui ignitissimo fonte te ignem desiderabilem haurire, ut de teipso igne vero, Deo meo, et illuminer et inardescam.

CAPITULUM SEXTUM DECIMUM.

Uti amans anima contempletur Dei perfectiones gloriamque creaturarum omnium perfectiones et gloriam in immensum excellere.

Quid autem sunt creaturæ tuæ in conspectu tuo ? Ardent ignita Seraphim, sed ignita sunt, non ignis ; ardentia sunt, sed accensa accendunt et ipsa alios, sed non ex se, imo vero ex eo per quem ardent, et qui ardet in ipsis. Quid enim habent etiam ipsa quod non acceperunt ? Licet enim plena sint ardoris et charitatis, ipsum tamen ardorem, ipsam charitatem de fonte ardoris et charitatis, quæ Deus est, acceperunt. I. *Cor.* IV, 7.

O amor, qui semper ardes et nunquam exstingueris, charitas Deus, accensor ardentium Seraphim, Deus meus pulcherrime, qui decorem et confessionem induisti, amictus lumine sicut vestimento, qui facis ministros tuos ignem urentem, ure et exure me, ut convertar in te. O lux vera, lux sola, lux optima, Deus meus, illumina me. Quid enim sunt creaturæ illuminatæ comparatæ tibi?

Psalm. CIII, 1, 2, 4.

Lucent quidem luminosa Cherubim, sed illuminata sunt, non ipsa sunt lumen, nec sibi usurpant illius primi et incircumscripti et inaccessibilis luminis claritatem; sed semper respiciunt ad te, Deus meus, lumen verum, fontem luminis, et se administratorios spiritus esse profitentur.

Illuminant et ipsa alios, non tamen ex se, sed ex illo, qui lucet in ipsis. Ministri enim sunt luminis et sapientiæ, non magistri. Ministrant enim aliis quod ipsi excellentius acceperunt a te, Magister sapientissime, fons sapientiæ, vera et sola sapientia, non magisterii, sed ministerii sibi tribuentes honorem, scientes non in se sed in Domino gloriari, quia unus est magister eorum in cœlis, tu doctissime Deus meus.

Quam pulcher ergo es, et quam decorus, dilecte mi. O quam pulcher es, quam omnino formosus in stola tua, id est, in indeficienti gloria tua, quam vere speciosus in deliciis tuis. Quis mihi det videre faciem tuam et pervidere? Quis mihi det intueri vultum festivæ claritatis tuæ, vultum solarem, lunam et stellas pariter obfuscantem? *Tibi, tibi dixit cor meum : Exquisivit te facies mea; faciem tuam,* formosissime Domine, *requiram;* ne avertas eam, quæso, a me, sed misericordissime omnium, miserere et benedic mihi, illumina vultum tuum super me in me, ut videns Dominum facie ad faciem, salvam fieri sentiam animam meam, et vere fiat mihi nomen Israel, quod est videns Deum.

Psalm. XXVI, 8.

Ibid. LXVI, 2.

O si jam daretur salutarem hanc faciem intueri! O si jam mihi non per speculum et in enigmate, non in phantasiis similitudinum, sed veritatem ipsam in veritate liceat contemplari! Putasne hoc aliquando eveniet? Quando autem veniet? Longissima est omnis mora, quantumcumque parva. Veni, Domine Deus meus, veni et ne tardes venire, ne differas apparere, ut jam videam te in te.

CAPITULUM SEPTIMUM DECIMUM.

Uti amans anima contempletur Dei Sanctorumque felicitatem et æternam pacem ac in cœlestibus stabilitionem.

Ecce ante te est cor meum, Deus cognitor cordis mei, ecce tu videns omnia vides quod *quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te. Sitivit anima mea ad te, Deus, fontem vivum : quando veniam et apparebo ante faciem tuam?* Quando tota transibo, non reditura amplius, in locum tabernaculi tui admirabilis usque ad domum tuam, ubi cœlestes Angelorum tuorum populi laudant nomen tuum, qui non habent opus suspicere firmamentum hoc, ut in creaturis Creatorem agnoscant et legendo intelligant te?

Ps XLI, 2

Vident enim faciem tuam semper, et ibi legunt sine syllabis temporum quid velit æterna voluntas tua : legunt, eligunt et diligunt. Semper legunt, et nunquam præterit quod legunt. Eligendo enim et diligendo legunt incommutabilitatem consilii tui. Non clauditur codex eorum, nec plicabitur liber eorum, quia tu ipse illis hic es, et es in æternum, quia super hoc firmamentum ordinasti eos, quod permanet in æternum. Stabiles sunt illi et immobiles, stabiliter et immobiliter pulchritudinis tuæ dulcedinem contemplantes, in pace tua, in te vero pacifico, in te, vera et summa et sola pax, quæ omnem etiam angelicum sensum exsuperat, quiescentes. Quiescunt quidem Throni pacati et tranquilli in te pacatissime et tranquillissime; sed non quemadmodum tu in te, o summa pax et

tranquillitas. Quid enim est creatura, quantumcumque pacata, ad te summam pacem? Pacati quidem sunt, sed non propria, imo magis illius pace et illa pace pacati, quæ ponit fines cœlestis Jerusalem pacem. Acceperunt enim et ipsi pacis suæ tranquillitatem, te, o pax nostra, in illis sedente, et eorum ministerio cum tranquillitate omnia judicante.

O si in illam pacem quandoque perveniam! O si in illa pace Dei mei, imo melius Deo meo nunc tandem obdormiam et requiescam! O pax mea, Deus meus, quamdiu vigilabo in me, et non obdormiam in te? Obsecro te per te, Deus meus, pax cordis mei, quæ in cœlo sunt et in terra pacificans, tolle animam meam usque adhuc in litibus et dissensionibus suis vigilantem, et fac eam in te pace mea pacatissimam obdormire.

Coloss. i, 20.

Obdormiam in Corde tuo, veræ et summæ pacis fonte, de quo mihi tranquillitas æterna scaturiat et profluat, ut non commovear in æternum. O quam bonum et quam jucundum habitare in unitate pacis tuæ, uniri tecum in pace tua, connecti tecum in vinculo unitatis tuæ, ut consummati in unum semper in te unum simus, qui semper idem es.

Quid gloriosius, quid delicatius, quid melius unitate hac, qui tecum uniri debemus in tua unitate, dulcissime, pacatissime, tranquillissime, inseparabiliter permansuri, ubi declinabis in nos sicut torrentem pacem, et dabis nobis solatium verum, pacem super pacem; et manifestabis nobis in temetipso magnam multitudinem, multam magnitudinem dulcedinis tuæ, quam abscondisti timentibus te, quam conservasti amantibus te, præparasti credentibus in te, perfecisti sperantibus in te, largiris venientibus ad te; et requiesces tu in nobis cum summa tranquillitate et pace, sicut et in Thronis tuis, et nos quoque in te pace vera et æterna facies accubare, quam parasti in dulcedine tua pauperi, Deus et ditissime dulcissime.

Is. LXVI, 12.

Psalm. XX, 20.

Ibid. LXVII, 11.

CAPITULUM OCTAVUM DECIMUM.

Uti amans anima contempletur animarum sanctarum divitias inæstimabiles: uti Deus potestative dominetur in Sanctis suis, utque omnem suam potestatem et gloriam ab ipso accipiant.

O QUAM dives paupertas, o quam dulcis amaritudo animarum sanctarum, quæ tam inæstimabiles divitias, tam incomprehensibilem sunt dulcedinem accepturæ, cum in visione pacis æternæ Regem suum in decore suo merebuntur videre, refundentem in ipsas cum tanta et tam mira largitate divitias dulcedinis et dulcedinem divitiarum suarum; cum gloriam et honorem summe gloriosi et summe honorati de manu tua munificentissima accipient, Deus bone, et dominatum potentiæ virtutis tuæ non solum in choro Dominatuum contemplabuntur, sed multo verius et perfectius in temetipso perspicient, quam potenter, quam patenter omnibus domineris, etiam ipsis Dominatibus, quibus dedisti subjectis sibi cæteris beatorum spirituum agminibus dominari.

Is. XXXIII, 17.

Licet enim magna valde sit gloria eorum potensque dominatus, quibus cæteros præcellunt, non tamen ipsi sunt domini rerum omnium, nec similes sunt Altissimo, sed habent super se, et sibi præsidentem, et sibi dominantem Dominum dominorum, Regem regum et Deum deorum, ita ut ipsi vere sentiant et dicant cum illo fideli Centurione: Nam et nos sub potestate sumus, habentes sub nobis milites. Cognoscunt se dominari quidem, non tamen per se, sed per te, o Domine virtutum, a quo tanquam servi acceperunt hoc ipsum quod dominantur, seque eorum quibus dominantur conservos esse meminerunt, te, o Domine dominorum, qui dominaris in eis, humilitatis virtutem ipsis cum dominatu pariter infundente.

Matth. VIII, 9.

Quam gloriosus ergo es et quam excelsus, Dominatuum Domine, quam vere humilis et mansuetus in dominatu potentiæ

tuæ ; quia sicut superbis resistis, ita humilibus das gratiam in præsenti, et dominationis gloriam in futuro, exaltans eos qui se humiliaverunt, et Dominatibus tuis adjungens, ut etiam domineris in eis, et per eos aliis domineris, dans eis gloriam quibus dedisti et gratiam. Tu enim es solus sanctus, solus Dominus, solus Altissimus ; cui merito soli dicimus : gratiam et gloriam dabit Dominus.

Luc. XIV, 12.

Psalm. LXXXIII, 12.

Quam magnificus enim et quam spectabilis est dominatus tuus, quam excellentis et singularis gloriæ in medio amicorum tuorum, scilicet Angelorum et hominum, o Domine virtutum, qui tam victoriose et mirabiliter in medio inimicorum tuorum dominaris, quos non alienum adjutorium, sed sola dextera dominationis tuæ ponit scabellum pedum tuorum. O si aliquando in amicis charissimis te Dominum meum oculis irreverberatis in temetipso dominantem aspiciam videamque regnantem, et charissimis tuis solius maximæ, excellentissimæ, dulcissimæ charitatis jura dictantem, te per mansuetudinem et placidissimam potentiam dominante in ipsis, et ipsis per perfectæ charitatis affectum dominantibus in te !

Ibid. CIX, 1.

O si sic aliquando dominer in te, o si sic aliquando, Domine virtutum, domineris in me, ut uni tibi serviendo, cui servire regnare est, virtute perfectæ humilitatis adepta, subjiciar omni humanæ creaturæ propter te, Domine Deus meus, et vel saltem inter tuos inimicos minima et humillima merear inveniri, ut secundum te humiliata, qui non venisti ministrari, sed ministrare, per te ad tibi ministrantes Dominationes merear exaltari, ut te non solum in Dominationibus, sed multo melius et perfectius cum ipsis te in teipso videam dominantem, tota attracta vehementia spiritus tui in te, principium et principem bonorum omnium : cujus principatus nec augmentatur, quia cum incomprehensibiliter immensus sit, non habet quo crescat ; nec minuitur, quia omnem mutabilitatem transcendens, a sui status perfectione nullatenus valet inflecti ; verumque esse cognosco, quod tu per Prophetam tuum de te testaris, dicens : *Ego Deus, et non mutor.* Et quod alius quidam dicit : *Stabilisque manens das cuncta moveri.*

I. Petr. II, 13.

Matth. XX, 28.

Malach III, 6.

CAPITULUM NONUM DECIMUM.

Uti amans anima contempletur divinam illam insuper ac omnimodis potestatem : et ut omnis creata potentia ab illa primaria simpliciter dependeat.

Quam fortis et quam gloriosus es, Domine Deus meus, princeps omnium regum et principum terræ, in principatu tuo, id est in teipso, multo perfectius et fortius quam in angelicis Principatibus. Principantur quidem illi, et in terrenis principatibus donando, auferendo, mutando virtutem sui principatus ostendunt, non tamen hæc a seipsis operantur, sed per te, omnium rerum principium, princeps magne. Tu enim principaris in illis, dans illis virtutem ut illam a te accipiant, quam tu solus vere habes, sed a nullo accepisti : quia tu solus es fons et origo et principium, qui nihil alieni habes in te, et omnes alii quidquid habent, habent a te.

Magnum principium hoc, magnus supra omnem modum principatus tuus, o Pater futuri seculi, o Princeps pacis, pleni sunt cœli et terra gloria tua, o Princeps ac propugnator noster, in quo et a quo solo est omnis potestas in cœlo et in terra. Quamvis enim angelicæ Potestates ad expugnandas aereas potestates et ad comprimendam eorum malitiam, ne nobis noceant quantum volunt, magnam habeant potestatem, hanc tamen in te, o potentissime, omnipotentissime, multo perfectiorem et incomparabiliter fortiorem cognoscimus potestatem ; quia illi non a semetipsis, sed a te potentes sunt, te in illis contra adversarias potestates potentissime dimicante, et te per eorum ministerium illum antiquum serpentem, cui nulla sub cœlo pote-

Is. IX, 6

Sap. XVI 13.

stas comparari potest, magnifice simul et mirabiliter triumphante.

Tu autem, Domine Sabaoth, Deus exercituum, fortis et potens, potens in prælio, cui non est opus alieno auxilio, dextera tua et brachio fortitudinis tuæ tibi auxiliante singulari quadam potentia, quæ nihil aliud est quam tuipse in magnificentia tuæ divinæ majestatis coruscans, cui nulla potestas se opponere, vel minimo etiam nutu obviare præsumit. *Psalm.* LXIII, 8.

Jacet inæstimabiliter et incomparabiliter longe sub pedibus potentiæ tuæ omnis quantumcumque magnificus potentatus, et si tu, sole potens, sole summa sapientia, attendaris, omnis potentia quædam impotentia est, imo potius nihil. *Quis* enim *similis tibi in fortibus, Domine? quis similis tibi, magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, et faciens mirabilia?* De te enim vere dictum est : *Qui facit mirabilia solus.* *Exod.* XV, 11.

Licet enim Virtutes angelicæ in creaturis tuis miracula operentur, non tamen hæc virtute propria operantur, sed tua, o Domine, Domine virtutum, qui vere mirabilis es in sanctis tuis, tam hominibus quam Angelis, per quorum tu ministerium virtutes et miracula operaris. Quid enim sine te factore omnium facerent? Quid in creaturis tuis non suis operari possent, nisi tu operareris in illis, qui etiam cum ipsis Virtutibus, tuo jussu miracula operantibus, per temetipsum mirabilia operaris? Quis autem quantumcumque perfectus agnoscat, quanta sit virtus tua in temetipso, o Rex gloriæ, Domine virtutum, quam cæteris omnibus ad mensuram dedisti? *Psalm.* LXVII, 36.

CAPITULUM VIGESIMUM.

Uti amans anima divinam incomprehensibilitatem non intelligendo miretur, utque illam, potius simpliciter credendo quam perscrutando curiose, venerari oporteat.

Incomprehensibilis est virtus tua, Domine Deus meus, vita mea, virtus mea, quia virtus tua non est aliud quam tu. O si aliquando illumines oculos cordis mei in illa terra viventium illustrato lumine vultus tui, ut facie revelata videam in teipso virtutem tuam, id est, te! O si videam te in multitudine virtutis tuæ operantem in electis et dilectis tuis mirabilia illa supercœlestia, tam mirabiliter operantem cum illis in gloria immutabili, facientem cum illis gratiam pro gratia, coronando illos in misericordia et miserationibus, replendo in bonis desiderium eorum, thesaurizando super capita eorum lætitiam sempiternam; ubi videtur virtus tua et gloria tua, quarum media pars, imo nec millesima, alicui unquam, quantumcumque sancto, in hac vita mortali fuit nuntiata. Quis enim illam tuæ majestatis agnoscat virtutem præter te? Cujus facundia illam annuntiet, cujus lingua totam loquatur, nisi tua? Virtutem enim tuam totam, id est temetipsum, tu solus agnoscis, tu solus tibi annuntias; nullius enim intellectus, nullius auditus capit te totum, sed capiunt te creaturæ tuæ rationales et intellectuales, id est, homines et Angeli, unusquisque secundum mensuram donationis tuæ. *Psalm.* CII, 4. *Eccli.* XV, 6.

Unde licet etiam Angelus, imo et Archangelus de cœlo tuam evangelizet virtutem, nequaquam tamen illius facundia illam explicabit; quia tibi uni conservatum est a te, plene intelligere te, plene loqui de te. Nam quamvis facundi valde sint Archangeli, principes Angelorum, sicut decet nuntios tanti Regis, incomparabiliter tamen dulcius et facundius resonant tua verba, quæ tu tibi eructuas, non intelligibilia cordibus humanis, nec auditui cujusquam convenientia. Quis ad illorum verborum incomprehensibilem dulcedinem pertingat, quæ, sancte Pater, et sancte Fili, et sancte Spiritus, vobis eructuatis, nisi tu sola Trinitas et indivisa Unitas? Incomprehensibilia super omnem incomprehensibilitatem, ineffabilia super omnem ineffabilitatem, dulcissima super omnem dulcissimam dulcedinem sunt hæc verba.

Inscrutabilia hæc perscrutanda non

Prov. xxv, 27. sunt, sed credenda, ne incautus perscrutator majestatis opprimatur a gloria, ne nimium in solem intendens per nimiam claritatem cæcitatis tenebris feriatur.

CAPITULUM VIGESIMUM PRIMUM.

Uti amans anima simpliciter ea credere profiteatur quæ per Christi Sanctorum vitam et doctrinam in Sacris Litteris commendata sunt.

Sufficit mihi, Domine, ad illa verba aures arrigere, quæ per Unigenitum tuum, Sponsum meum, nostris auribus convenientia nobis eructuare dignatus es. Ipsis enim inimicis tuis testimonium dantibus, *Joann.* vii, 46. nunquam sic locutus fuit homo, imo nec Archangelus; quia tu qui loquebaris non solum eras Archangelus, id est, princeps Angelorum, sed etiam Archangelorum Archangelus, id est, princeps omnium principum Angelorum, incomparabili dissimilitudine altissima quæque creata transcendens.

Audiverat et bene persenserat virtutem verborum tuorum Petrus, qui tibi quærenti an et ipsi Apostoli a te vellent abire, *Ibid.* vi, 69. respondit : *Verba vitæ æternæ habes, Domine; et ad quem ibimus* abs te? Tanquam si diceret : Det nobis aliquis facundiorem, utiliorem et dulciorem te, et relinquemus te. Tu enim solus verba vitæ æternæ habes, qui solus vita æterna es, qui solus *Ibid.* xiv, 6. vere de te solo dicere potuisti : *Ego sum via, veritas et vita.* Quis Archangelorum hæc de se dicere posset? Dicunt illi quidem laudes tuas, et enarrant gloriam tuam pro mensura intellectus sui, pro capacitate intellectus auditorum ; nec tamen laudes suas quærunt, sed tuas refundentes in te fontem vivum, fontem luminis inexhausti, quidquid de tua plenitudine acceperunt ; in laudes enim tuas facundi sunt, in honorem tuum subjectis sibi Angelis principantur. Nec minus et ipsi Angeli imperantibus sibi Archangelis devotissime parent, obediunt præcipientibus sine mora, alacriter, humiliter et perseveranter; omnia quæ jubentur adimplent cum summa benignitate ; charitate et defensione custodiunt suæ custodiæ deputatos, ne vel dolo vel violentia malignorum spirituum superentur. Agnoscunt enim certissime, quod tibi, Magister et Domine omnium, ministerium gratissimum exhibeant cum ministrant nobis, sciuntque nihilominus te per ipsos nobis pium et omnino necessarium ministerium exhibere.

CAPITULUM VIGESIMUM SECUNDUM.

Uti amans anima Christi Jesu virtutes, præcipue humilitatem, contempletur.

Vere quidem tu, magni et antiqui consilii Angele, per ipsos et in ipsis benigne *Is.* iv, 6 et humiliter ministras nobis ; sed longe benignior et humilior, imo et utilior illa ministratio quam per te in humilitate humanitatis tuæ nobis es exhibere dignatus. Quis enim illam benignitatem satis et perfecte consideret? Quis ad illam humilitatem quantumcumque subtiliter pertingat? Quis illius benignissimæ et humillimæ ministrationis summam utilitatem perpendat? Erat quidem semper eadem virtus benignitatis et humilitatis in Deitate incommutabilis majestatis tuæ, cujus in humanitate tua tam validum experimur effectum.

Non solum igitur angelicos spiritus in humilitate humanitatis nostræ, verum etiam in excellentissima majestate tuæ Divinitatis per affectum benignitatis et virtutem humilitatis excellis, quamvis harum virtutum effectus in tua magis humanitate clarescant, et jam mundo innotuerint universo, quod tu non veneris ministrari, sed ministrare, et dare animam *Matth.* xx, 28. tuam in redemptionem pro multis. Quis Angelorum sic ministravit? Quis eorum ad tantam humilitatem descendit? Quis circa sibi commendata tantam benignitatem ostendit? Nullus, inquam, quia tu solus torcular Crucis calcasti, nec de gentibus, imo nec de Angelis, erat vir te- *Is.* lxxiii 3.

cum. Tu enim solus vere vir, id est, virilis, solus vir virtutibus plenus pro nobis factus es, *vir dolorum et sciens infirmitates ;* quia tu solus portasti in corpore tuo super lignum iniquitates omnium nostrum, qui morte tua vivificati sumus.

Is. LIII, 3.

Sed eccedum per ordines Angelorum te illis præferendo, descendendo a gloria divinæ majestatis, ad ignominiam Crucis tuæ deveni : sed non inconvenienter, ut reor. Dum enim pulchritudini tuæ in temetipso lucenti cordis obtutus infigo, ad pulchritudinem humilitatis tuæ perveni, quæ in tua maxime humanitate poterit deprehendi. Quid autem pulchrius humilitatis virtute, sine qua nihil tuis oculis pulchrum esse potest ? Quam pulchra est in te virtus humilitatis tuæ, pulcherrime Deus meus, quanta in te luce præfulget, quam valde lux illius in te omnes creaturas excellit ! Ecce sic pulcher es, dilecte, et decorus, speciosus valde præ omnibus filiis tuis, id est, angelicis spiritibus, quorum singulas virtutes ipsorum, ordinibus et officiis specialiter convenientes inæstimabili excellentia antecellis.

Psalm. XLIV, 3.

Humilitatis quippe benignæ et humilis benignitatis ministerio præis ordinem Angelorum, facundia tua Archangelos antecedis, miraculorum patratione Virtutes exsuperas, fortitudo tua Potestates excellit, honor tuus supergreditur Principatus, potentia dominationis tuæ Dominationibus superfertur, Thronis es in tranquillitate pacatior, Cherubim in sapientia tibi cedunt, Seraphim te in charitatis ardore sequuntur. Ecce quam pulcher es et quam decorus, o pulchritudo et decor æterne ; quam formosus es, et quam speciosus formator et reformator omnium. In cujus speciem desiderant Angeli prospicere, ut de te in fonte clarissimo, fonte luminis æterni scaturientem in te virtutum tuarum in se hauriant claritatem, apertissime cognoscentes quia etiam ipsi sine te nihil possunt facere, et seipsos quoque in æterna claritate statutos sine tuo lumine tenebras esse profitentur.

I. *Petr.* 12.

CAPITULUM VIGESIMUM TERTIUM.

Uti amans anima beatitudinem Sanctorum, quam de Christi Jesu concipiunt humanitate glorificata, contempletur.

O VERE felices in hac, quæ tu es, clarissima claritate manentes, felicissimi omnino pueri tui, qui inseparabiliter in hoc tam lucidissimo speculo faciei tuæ, teipsum, seipsos et omnia quæ sciri bonum et dulce et necessarium est, infallibiliter intuentur. Speculantur spiritus beatissimi tam hominum quam Angelorum, amicorum tuorum, speculum clarissimum dulcissimi vultus tui, non per speculum et in ænigmate, sed serenissimo intuitu mundi cordis, seseque secundum promissionem tuam vere beatos et beatissimos per experientiam recognoscunt, quia *beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Et *hæc est* eorum *vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum,* et quem agnoscunt ament, et amato pro suo libitu æternaliter perfruantur.

II. *Cor.* III, 12. *Matth.* V, 8. *Joann* XVII, 3.

Quam magna, quam maxima, quam inexplicabilis, quam incomprehensibilis est lætitia cordis eorum, qui in perfectissimo libro Cordis tui, tuam tam perfectam erga se legunt et intelligunt charitatem, nunquam terminandam, nulla unquam suspicione fuscandam, nullis unquam dissensionibus dirimendam. Quam felix et quam dulcis intellectus, cui dulcissimi Cordis tui tam manifeste et tam copiose revelantur arcana, ut ad intelligendam voluntatem tuam omnem omnino sufficiat revelatio vultus tui, a quo lux divina procedens ita omnium te videntium corda sua mirabili serenitate serenat, ut in aspectu tuo clarissimo universa quæ sciri debent arcana patescant.

Accedit huic visioni deificæ illa suavissima suavitas vocalissimæ vocis tuæ, loquentis ad cor omnium civium supercœlestis Jerusalem, loquentis pacem in plebem tuam, non qualem mundus dat, sed qualem tu solus das, omnium pacatissime, Pater pacificorum beatorum ; quoniam fi-

Joann. XIV, 27.

Matth. v, 9. lii tui vocabuntur et erunt, qui a te, consolator dulcissime, consolationis dulcissimæ verbum merebuntur audire, per quod tanta cordibus eorum lætitia infundetur,

Apoc. vii, 17. ut abstergatur omnis lacryma ab oculis eorum, gaudio sempiterno omnem locum cordis eorum possidente possessione perpetua, ita ut illi turbationis nullus unquam præbeatur accessus.

O Deus meus, lætitia cordis mei, quis agnoscet dulcedinem festivæ vocis tuæ in illis nuptiis sempiternis, ubi felicissima sponsa tua tota Ecclesia, multo tempore, multis ex locis collecta, in illo regno beatissimo jam tunc unum cor habens et animam unam, tua mellea voce plena omnibus consolationibus, liberrime perfruetur et uberrime satiabitur?

Act. iv, 32.

Quid autem credam te loqui amicissimis

Cant. iii, 11. tuis, in die desponsationis tuæ, in die solemnitatis et lætitiæ Cordis tui, cum tu,

Psalm. lxiv, 12. dulcissime legislator, dabis benedictionem, et benedices coronæ anni benignitatis tuæ? Benedices tu ei, et erit benedicta, te in ea regnante et tuos regente, qui es benedictus in secula.

CAPITULUM VIGESIMUM QUARTUM.

Uti amans anima Sanctorum gaudia ex temporis æternitate ac felicitate contempletur.

Quis autem est annus iste, cui cujusque coronæ tu benedices, nisi tempus illud requiei et gaudii, qui etiam dicitur annus acceptabilis Domino? Quæ autem est hæc corona hujus anni, quæ a te, Domine, benedictionem accipiet, nisi illa æternitas temporum, quæ finem non habet? Felix annus, tali corona redimitus; felix corona tali benedictione insignita! Quos, quot et quales lapides credam in hac benedicta corona fulgere? Quis horum lapidum micantium nomina numerumque cognoscit, ni-

Ibid. cxlvi, 4. si tu *qui numeras multitudinem stellarum, et omnibus eis nomina vocas?* Quis horum lapidum pulchritudinem dignitatemque perspiciat, nisi tu artifex optime, conditor et institutor eorum? Qui autem sunt lapides hi, nisi gaudia anni beatissimi, nunquam terminandi, quæ in ipsa æternitate sine defectu refulgent, tanquam radiantes lapides in corona? Quis hæc gaudia enumerare sufficiat? Felix profecto annus benignitatis tuæ, Pater benignissime, in quo tantum benignus videberis et eris. Non timebitur in eo judicium severitatis tuæ, et gladius justissimæ ultionis, sed sola tui mitissimi Cordis benignitas de ditissimis thesauris bonitatis et mansuetudinis super amicos tuos charissimos tanquam in torrente fortissimo effundet.

Vere igitur benedicta erit corona anni *Psalm* xxxiii, benignitatis tuæ, cui tu benedices, cum in illa æternitate temporis felicissimi, benedicens benedices justis voce tua jucundissima, auribus et cordibus eorum cum inenarrabili lætitia influente. Quid autem dicet hæc vox tua benedicta et benedicens? Quid potius, quam quod scriptum est: *Ve-* *Is.* lv, *nite, filii, et audite audientes me, et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine anima vestra?* Et illud: *Comedite, amici,* *Cant.* v, 1. *et bibite, et inebriamini, charissimi?* O dulcem vocem ad dulce convivium invitantem amicissimos Sponsi, qui stant tanquam ad obediendum parati, et audiunt eum, et gaudio gaudent propter vocem Sponsi. Lo- *Joann* iii, 29. quere iterum atque iterum, imo incessanter loquere, o Sponse dulcissime, facundissime; sonet in auribus meis vox tua clarissima, omnium vocum Angelorum et humanarum, etiam ipsius dulcissimæ Matris, quantumcumque nobilem, sonoritatem excellens.

CAPITULUM VIGESIMUM QUINTUM.

Uti amans anima ad divinam vocem, hoc est, internam inspirationem ac illuminationem inardescat.

Sonet igitur, o Domine, *vox tua in auri-* *Cant.* *bus meis,* in auditu cordis mei, formetur in 14. anima mea affectus purissimus, similis purissimæ vocis tuæ. Loquantur mihi labia

tua mellea, mel liquidissimum distillantia, mel singulariter melleum, in quo dulcedo exuberat singularis, incomparabile illi melli, quod ab aliorum Sanctorum labiis cognoscitur distillare.

Audiam igitur verba labiorum tuorum, quæ sponsa tua lilia appellat, dicens : *Labia ejus,* id est sponsi, *sunt lilia distillantia myrrham primam.* Quam candida, quam benigna, quam dulcia sunt verba ab his procidentia! O si hæc lilia labiorum tuorum nunc tandem audiam, formantia vocem ipsis similem, cantantia cordi meo carmen amatorium, canticum canticorum, canticum dulcissimo affectu et perfectissimo effectu redundans! Audiam tantum vocem hanc, et sufficit mihi : audiam eam, et moriar, imo potius ne moriar ; *labia* enim *tua sunt lilia distillantia myrrham primam,* id est, immortalitatem conferentia. Hoc etenim tu ipse de te testatus es, dicens : *Si quis sermonem meum servaverit, non morietur in æternum;* imo magis vivet in æternum, sicut tu ipse dixisti : *Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt.*

Cant. v, 13.

Joann. viii, 51.

Ibid. ii, 64.

Audiam igitur vocem tuam, o Verbum vitæ ; *sonet vox tua in auribus meis,* ut detur auditui meo gaudium et lætitia, et curram post vocem hanc, donec apprehendam te, et ducar a te in domum Patris tui, in qua mansiones multæ sunt ; in quibus tamen qui habitant, ideo magis felices sunt quia habitant in te et tu in illis, quam quia in illis mansionibus habitant, quæ sunt aliud quam tu. Quid enim voluptatis potest habere, quantacumque voluptate affluens locus omnis, si tu illi loco tuam voluptatem non infundas ?

Locus requiei meæ, portio mea tu es, Domine, in terra viventium, ubi, quamvis vivatur, non tamen vivitur alia vita, nisi te. Refectio enim ibi viventium tu solus es, panis vive, panis delicate, panis candidissime, panis Angelorum, panis habens omne delectamentum et omnem saporem suavitatis. Te enim et non alio satiabitur desiderium meum ; te comesto, renovabitur ut aquilæ juventus mea, et reflorescet caro mea, et exultabunt ossa humiliata, et exultabit spiritus meus in te, Deus meus, salutaris meus.

Psalm. cxli, 6.

Sap. xvi, 20.

Psalm. ciii, 5.

Psalm. l, 10.

Luc. i, 47.

CAPITULUM VIGESIMUM SEXTUM.

Uti amans anima Deo satiari in illumque transformari desideret.

Comedam te, o delicatissime ciborum omnium, vita mea et dulcedo mea sancta, Deus meus ; nec tu mutaberis in me, sicut cibus carnis meæ, sed ego mutabor in te. Mutabor, inquam, in te, ut tota transiens in te incommutabilem, jam ultra nullam commutationem recipiam, post illam felicissimam mutationem ; cum meâ ignominia in tuam gloriam, mea paupertas in tuas divitias, mea fragilitas in tuam potentiam, meus labor in tuas delicias, mea esuries et sitis in tuam satietatem, mea intemperies in tuam temperantiam, mea mortalitas in tuam vitam commutabitur ; vivamque jam non ego, vives vero tu in me vita deliciosa, vita sempiterna, Sponse meus, honor meus, thesaurus meus, fortitudo mea, voluptas mea, satietas mea, salus mea, vita mea, Rex meus et Deus meus ; eroque de tua bonitate bona, de tua prudentia prudens, de tua simplicitate simplex, de tua serenitate serena, de tua Divinitate divina ; de te ero tu, quia tecum secundum petitionem tuam in unum consummata, unum ero in te et tecum, sicut in Patre tuo tu es unum, ita ut hanc unitatem acquiram per gratiam, quam tu habes per naturam.

Ad hoc enim, Sponse benignissime, meæ humanitatis factus es particeps, ut me tuæ Divinitatis faceres esse participem. Ad hoc in mea carne mihi unitus es, ut me tuo spiritui unires, et fierem unus spiritus tecum, omni carnalitatis molestia deposita, et ad similitudinem tuam spirituali lenitate assumpta ; ut quidquid bonum est velim in te, quidquid voluero possim per te, quidquid potuero sciam abs te.

Illuminabit me lux tua lucidissima, ut non tam illuminata videar quam lumen ; docebit me vox tua facundissima abscondita, ab initio mihi eructuans ; satiabis me de teipso tu ipse, o voluptas mea, sancta suavitate mirifica, plena perfruitione tua, ut cum Angelis tuis pleno te ore manducans, non esuriam, neque sitiam in æternum ; inflammabit me ardentissima charitas tua, ut tota in quemdam divinum ignem conversa, non timeam a frigoribus nivis, ad quam transibunt damnati a calore nimio. Ero enim, sicut et alii domestici tui, vestita duplicibus, igne scilicet duplicis charitatis accensa.

Prov. XXXI, 21. *Job* IV, 19. *Prov.* XXXI, 21.

CAPITULUM VIGESIMUM SEPTIMUM.

Uti amans anima odore divini altaris, hoc est, deifici amorosissimique divini Cordis suavitate attracta, cuncta mutabilia transcendere ibique suam requiem constituere desideret.

Odor unguentorum tuorum fragrans, o Domine, super omnia aromata, nares meas jam ab omni carnali et mundana concupiscentia expurgatas, delectationis tuæ suavitas mulcebit, et sua delectabili violentia trahet me post te, trahet me ad te, trahet me in te ; ita ut omni corruptibili gravitate rejecta, eam post te, curram ad te, volem in te, nidumque faciens in altari Cordis tui, ibi reponam pullos meos, opera mea, verba mea, cogitatus meos, quos illuc jactabo in te, et tu enutries eos.

Cant. IV, 10. *Psalm.* LXXXIII, 4.

Ibi, hoc est, in altari Cordis tui est portus securissimus, quem nulla ventorum conturbatio turbare potest. Ibi requies, quæ nulla ventorum vel fluminum comminatione inquietari potest ; ibi deliciæ delicatæ, nec fastidium generantes nec defectum aliquem patientes ; ibi pax pacatissima, quæ nulla unquam poterit dissensione discindi ; ibi gaudium, quod nulla unquam poterit mœstitia variari ; ibi felicitas felicissima ; ibi dulcedo dulcissima, serenitas serenissima, beatitudo beatissima reperitur. Ibi fons, ibi princeps principalissimus omnis boni, ibi omnis sanctæ delectationis et suavitatis origo primitiva.

Inde, id est, a Corde tuo, dulcissime Deus meus, omnis felicitas, omnis dulcedo, omnis serenitas, omnis securitas, omnis quies, omnis voluptas, omnis pax, omne gaudium, omnis delectatio, omnis suavitas, omnis beatitudo, omne bonum tanquam a fonte principalissimo et præcipuo et inexhausto, in corda tam filiorum Dei, id est Angelorum, quam filiorum hominum derivatur. Quale etenim bonum, vel qualiter bonum esse posset, quod non esset a bono, a te vero bono, summo bono, solo bono ?

O quam bonum haurire in hoc fonte bono omne bonum ; quam bonum bibere et inebriari de hoc fonte dulcissimæ et sanctissimæ voluptatis tuæ, qui emittit tanquam torrentem fortissimum a se omnem sanctam voluptatem. Felix, felicior et felicissimus odor aromaticus suavissimorum unguentorum, id est, virtutum tuarum in te redolentium, qui ad hoc altare, ad hoc sanctuarium Cordis tui te sitientes invitat, invitatos trahit, tractos perducit, perductos non decipit sed reficit, ita ut nunquam ultra deficiant, sed requiescant a laboribus suis in requie Cordis tui.

Apoc. XIV, 13.

Fluant igitur jam nunc aromata tua, id est, dulcedo virtutum tuarum a te beato deliciarum vero et præcipuo paradiso ; fluant, inquam, et refluant naribus animæ meæ, ut delectatione tua tracta, o sole delectabilis, trahatur extra se, trahatur intra te ; ibi moretur, ibi moriatur sibi ut vivat tibi ; ibi jam præsentialiter te agnoscat, quem longe posita ex oris tui flagrantia aliquantulum recognovit, ut ore tuo concupiscibili concupiscentias in ea sanctas et sempiternas generes.

Et quid mirum, si tam mirus, si tam concupiscibilis, si tam suavissimus sit odor tuus, o horte deliciose, o florifer paradise, in quo omnium nobilissimorum aromatum simul et florum genera pullulant indesi-

nenter ; scilicet : rosa charitatis immensæ, lilium castitatis purissimæ, viola humilitatis excelsæ, balsamus incorruptionis, et cætera innumera quæ explicari non possunt.

Dedit odorem suum rosa charitatis tuæ, *Luc.* IX, 11. et innotuit universo mundo quantum dilexeris mundum ; et ecce currit totus mundus mundarum animarum in odore hujus rosæ, in dilectione dilectionis tuæ, in amore amoris tui, in charitate charitatis tuæ, *Psalm.* LXVII, 24. et non metuunt propter te intingere pedem suum in sanguine, et tollere Crucem tuam et sequi te, donec te ducente in Sancta Sanctorum, in sanctuarium quod firmaverunt manus tuæ perveniant, ubi tu regnas et regis eos in æternum. Spiravit odor lilii castitatis tuæ in me, et adhuc spirat et trahit in odorem ejus currentes adolescentulas virgunculas teneras, quæ propter amorem castitatis, regnum mundi et omnem ornatum seculi contemnunt ; et muliebri infirmitate seposita, currunt viriliter vias difficiles, caputque draconis *Gen.* III, 15, insidiantis earum calcaneo conculcant conteruntque viriliter ; et minas evadentes tyranni sacrilegi, carnis spurcitias immaculato calle pertranseunt, donec veniant ad te lilium suum, quem amant, quem quærunt, quem totis desideriis incessanter adoptant.

Fragravit et fragrat odor fortissimus violæ humilitatis tuæ, et non solum cœlos et terras, sed et inferos penetravit, quos *Luc.* XIV, 11. per Crucis tuæ humilitatem expugnasti ; senseruntque odoris tui fragrantiam, et sequuntur te ubique terrarum sancti et humiles corde, qui rejectis oneribus terrenorum honorum et superbarum divitiarum pompis, humili corde, humili gestu, humili habitu, te ducem humilitatis sequuntur, sese in præsenti humiliant, ut secundum sententiam tuam in futuro mereantur exaltari.

Nec minus et balsamus immortalitatis tuæ suum longe lateque diffudit odorem, et odorati sunt omnes populi legi mortis subjecti, tuæque immortalitatis odore delectati ; seseque in beata sperantes immortalitate tecum victuros, non timent pro te mortem subire, credentes firmissime, quod sicut tu, dulcissime Jesu Christe, resurgens a mortuis jam ultra non *Rom.* VI, 9. moreris, et mors tibi ultra non dominabitur, te habitante dominatum vitæ et mortis, ita et ipsi per receptionem corporum immortalitatis ultra non morientur, sed tecum, et in te, et propter te vivent et reficientur tunc plenissime et jucundissime odoris tui fragrantia sempiterna, mortem omnem excludente et vitam perpetuam conferente.

CAPITULUM VIGESIMUM OCTAVUM.

Uti amans anima beatorum æternam felicitatem contempletur, Deumque laudet illique conjungi summopere anhelet.

Appropinquabunt omnes electi tui, o Deus, tunc immortales effecti tibi Regi se- I. *Tit.* culorum invisibili, immortali, soli Deo, et I, 17. in amplexus tuos ruent ; circumdabunt te ulnis charitatis suæ, et trahent te ad se ; sed et tu ligabis eos brachiis charitatis divinæ, et fortitudine ejus trahes eos in te, et osculaberis eos osculo oris tui ; et introduces eos in cellam vinariam, ubi reposita sunt illa vina multiplicia, id est, multæ sanctorum animæ, expressa et eliquata et separata ab acinis corporum suorum per torcular diversarum passionum ; quæ vina tu ipse serenissime Paterfamilias bibis in jucunditate et in lætitia Cordis tui, id est, illorum affectus ita omnino in te commutas, ut nihil desiderent nisi te, nihil sciant nisi te, et tamen omnia sciant in te. Propinas etiam hæc vina bibenda omnibus charissimis tuis, cum illos sibi invicem tanta charitate connectis, ut jam non plures, sed vere unum dici possit, *ha-* *Act.* IV, *bentes cor unum et animam unam ;* ita ut 32. quilibet de gaudio et honore alterius tanquam de suo gaudeat, et quilibet tot habeat lætitias singulares, quot socios in tuo regno sibi cognoverit sociari. Bibuntur

hæc vina in lætitia cordis justorum, dum ipsis de eorum glorificatione gaudium mutuum generatur ; sed longe melius, jucundius, sapidius, clarius et fortius est vinum illud, id est jucunditas illa, quæ de te hauritur, de te et tecum bibitur, o vitis vera, vitis fructifera, vinum semper novum de te emittens, et propinans charissimis tuis, quibus disposuisti, sicut disposuit tibi Pater tuus regnum æternum, ut edant et bibant super mensam tuam in regno tuo. Quid edunt et quid bibunt nisi te ? Quasi nihilum esset, quidquid esset aliud quam tu, quidquid non esses tu.

Joann. XIX, 1.

Luc. XXII, 29, 30.

Comedent ergo felicissimi et jucundissimi convivæ illi triplex ferculum in vase uno, dum Trinitatem personarum agnoscent in Unitate substantiæ. Edent, inquam, cibum illum mirabiliter reficientem, satiantem semper, et tamen adhuc desiderium accendentem. Habebitur enim semper quod desideratur, et desiderabitur quod habetur. Ministrabis tu illis accubantibus, epulantibus et exultantibus in conspectu tuo, de aspectu tuo, et delectatis et dilatatis in lætitia, pro eo quod in illa die, in illo meridie, liquidissime te demonstrante cognoscent, et facie ad faciem videbunt, quod tu es in Patre tuo, et Pater in te, et tu in ipsis. Ostendes tu ibi charissimis tuis manifestissime Patrem tuum, et te, et Spiritum Sanctum, ut bene et optime sit eis, ut sufficiat eis vitam æternam, gaudium plenum habentibus de perfecta agnitione sanctæ Trinitatis, et laudantibus sine fine Regem suum, quem vident in decore suo quomodo volunt, quantum volunt, viventem et regnantem unum Deum in Trinitate perfecta per omnia secula seculorum.

Ibid. XII, 37.

CAPITULUM VIGESIMUM NONUM.

Gaudia supernæ beatitudinis summatim explicat.

Excitare nunc, anima mea, et erige totum intellectum tuum in illam cœlestem Jerusalem patriam tuam, et cogita quantum potes, quale et quantum sit illud cœleste bonum. Si enim singula bona delectabilia sunt, cogita intente quam delectabile sit illud bonum, quod continet jucunditatem omnium bonorum, et non qualem in rebus creatis sumus experti, sed tanto differentem quanto differt Creator a creatura. Si enim bona est vita creata, quam bona est vita creatrix ? Si jucunda est salus facta, quam jucunda est salus quæ fecit omnem salutem ? Si amabilis est sapientia in cognitione rerum conditarum, quam amabilis sapientia quæ omnia condidit ex nihilo ? Denique si magnæ et multæ delectationes sunt in rebus delectabilibus, qualis et quanta est delectatio in illo qui fecit ipsa delectabilia ? Sed qui hoc bono fruetur, quid illi erit ? Certe quidquid volet erit, et quod nolet non erit.

Ibi quippe erunt bona corporis et animæ, qualia nec oculus vidit, nec auris audivit, nec cor hominis cogitavit. Cur ergo per multa vagaris, o homuncio, quærendo bona animæ tuæ et corporis tui ? Ama unum bonum, in quo sunt omnia bona, et sufficit tibi. Desidera simplex bonum, quod est esse bonum, et satis est. Quid enim amas, caro mea ? Quid desideras, anima mea ? Ibi est quidquid amas, quidquid desideras. Si delectat pulchritudo, *fulgebunt justi sicut sol.* Si velocitas, aut fortitudo, aut libertas corporis cui nihil obsistere possit, *erunt similes Angelis Dei : quia si seminatur corpus animale, surget corpus spirituale,* potestate utique, non natura. Si longa et salubris vita, ibi sunt sana æternitas, et æterna sanitas ; quia *justi in perpetuum vivent, et salus justorum a Domino.* Si satietas, *satiabuntur cum apparuerit gloria Domini.* Si ebrietas, *inebriabuntur ab ubertate domus Dei.* Si melodia, ibi Angelorum chori concinunt sine fine Deo. Si quælibet non immunda sed munda voluptas, *torrente voluptatis suæ potabit eos* Dominus. Si sapientia, ipsa Dei Sapientia ostendet eis seipsam. Si amicitia, diligunt Dominum plus quam seipsos, et invicem tanquam seipsos et Deus illos plus, quam illi seipsos ; quia illi il-

Is. LXIV, 4.

Matth. XIII, 43.

Ibid. XXII, 30.

I. *Cor.* XV, 44.

Sap. V, 16.

Psalm. XXXV, 39.

Ibid. XVI, 15.

Ibid. XXXV, 9.

lum, se invicem per illum, et ille se, et illos per seipsum. Si concordia, omnibus illis una erit voluntas, quia nulla illis erit nisi Dei voluntas. Si potestas, omnipotentes erunt suæ voluntatis, ut Deus suæ. Nam sicut poterit Deus quod volet per seipsum, quia sicut illi non aliud volent quam quod ille, ita ille volet quidquid volent illi, et quod ille volet, non poterit non esse. Si honor et divitiæ, Deus suos servos et fideles supra multa constituet, imo filii Dei et Dii vocabuntur et erunt, et ubi erit Filius ejus, ibi erunt et illi hæredes Dei, cohæredes autem Christi. Si vera securitas, certe ita securi erunt, nunquam et nullatenus ista, vel potius istud bonum sibi defuturum, sicut certi erunt non sponte sua illud amissuros, neque dilectorem Deum dilectoribus suis invitis illud ablaturum, neque aliquid Deo potentius invitos Dominum et illos separaturum.

Rom. VIII, 17.

Gaudium vero quale et quantum est, ubi tantum et tale bonum est? Cor humanum, cor indigens, cor expertum ærumnas, imo obrutum ærumnis, quantum gauderes, si his omnibus abundares? Interroga intima tua, si capere possunt gaudium de tanta beatitudine sua. Sed certe si quis alius, quem omnino sicut teipsum diligeres, eamdem beatitudinem haberet, duplicaretur gaudium tuum, quia non minus gauderes pro eo, quam pro teipso. Si vero duo, vel tres vel multo plures idipsum haberent, tantum pro singulis quantum pro teipso gauderes, si singulos sicut teipsum amares. Ergo in illa perfecta charitate innumerabilium beatorum Angelorum et hominum, ubi nullus diliget minus alium quam seipsum, non aliter gaudebit quisque pro singulis quam pro seipso.

Si ergo cor hominis de tanto bono suo vix capit gaudium suum, quomodo capax erit cor et tantorum gaudiorum? Et utique quoniam quantum quisque diligit aliquem, tantum de bono ejus gaudet, sic in illa perfecta felicitate unusquisque plus amabit sine comparatione Deum, quam se et omnes alios secum. Ita plus gaudebit, absque æstimatione, de Dei quam de sua et omnium aliorum secum felicitate; sed si Deum sic diligent, scilicet toto corde, tota mente, tota anima, totum cor, tota mens, tota anima non sufficiet dignitati dilectionis Dei: profecto gaudebunt toto corde, tota mente, tota anima; ut totum cor, tota anima non sufficiat plenitudini gaudiorum. Ergo non poterit illud gaudium totum intrare in gaudentes, sed toti gaudentes intrabimus in gaudium illud ab æterno omnibus electis, præscitis, prædestinatis et salvandis præparatum.

Matth. XXII, 37.

CAPITULUM TRIGESIMUM.

Verba auctoris ad quamlibet fidelem amantemque animam.

Hi sunt tui gemitus, o turtur castitatis, turtur fidelis, turtur non recipiens consolationem perfectam, donec Sponso tuo inseparabiliter socieris, quem nunc quasi amissum reputas; quia etiam dum se tibi exhibere dignatur, vides eum non quidem facie ad faciem, sed tanquam per speculum et in ænigmate, vocemque ipsius adhuc audis loquentem quasi in parabolis, non in plena cognitione mysteriorum, id est, secretorum suorum. Si ergo verba mea tuis affectibus et tuis gemitibus non bene nec plene respondent, o anima charissima Sponsa Christi, non mireris; quia cum adhuc gemitibus doloris, timoris et diversarum anxietatum sim oppressus, istis gemitibus tibi convenientibus, quos tu secura de requie, dissolvi cupiens et esse cum Christo, edere consuevisti, nec scio, nec possum intendere; et ideo quod nescio docere non possum. Lege tamen ista et dilige, quæ tua dilectione coactus, non ut debui, non ut volui, sed sicut scivi et valui, tota devotione conscripsi. Supplicoque ut usque in diem sepulturæ tuæ ista conserves, et in his memoriam habere digneris, non solum nunc, sed etiam in aspectu serenissimo dulcissimi Sponsi tui Christi Jesu. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat in secula benedictus. Amen.

I. Cor. III, 12.

ENCHIRIDION
CHRISTIANÆ MILITIÆ

PRÆFATIO

QUI vult post me venire, abnéget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. Luc. IX, 23.

Cum me relicto seculo ad cartusianæ vitæ Institutum transtulissem, optime lector, altero conversionis meæ anno adhuc admodum adolescens, ipse mihi diversas compilavi institutiones, præsertim de vitiis et virtutibus, illis quidem exstirpandis, his vero comparandis, si me quidpiam ejusmodi vel audire vel legere contigisset, quod notatu dignum videretur. Deinde multo post tempore, quæ nullo digesseram ordine, in certa redegi capita, ut esset promptius atque paratius, si quid forte quærere voluissem. Est enim hoc cum primis consultum illis qui velint feliciter confligere adversus vitia et perturbationes malas, ut habeant ad manum opportuna consilia et remedia, ne sit necesse tum demum quid facto opus sit consulere, cum in præsenti sunt certamine constituti. Ita ego tum temporis novus adhuc Christi tyro, sentiens multa mihi, sicut et cæteris omnibus pie vivere volentibus, imminere pericula et conflictationes cum hostibus multis, quemadmodum olim filiis Israel terram promissionis ingressuris, eamque non otio et desidia, sed irremisso labore et crebro eodemque acerrimo cum hostibus congressu in suam ditionem redacturis ; quæ suo tempore possent esse commoda ac opportuna, sive ad debellanda vitia, sive ad virtutes capessendas, ut jam dixi, ipse mihi collegi et conscripsi. Nihil autem minus tum cogitabam, quam ut in publicum quandoque evulgarem ; neque me idoneum existimabam, qui tale aliquid conscriberem, quod dignum esset in omnium prodire conspectum. At vero ubi quidam id a me precibus contendere cœperunt amici, ut paterer in communem multorum usum typis excudi, equidem abhorrui. Sed illis in prece perseverantibus, perlustravi ac recognovi schedulas meas, effecique ut in hanc præsentem formam quæ confuse prius congesseram redigerentur. Quibus ita compositis ac digestis, liberam amicis copiam feci vel edendi si putarent operæ pretium, vel supprimendi, si consultius judicarent. *Exod.* XVII, 8.

Obsecro autem eos in quorum manus isthæc fortasse pervenerint, ut si quid in his quod minus placeat offenderint, dent veniam imperitiæ meæ. Equidem nihil his edendis spectavi aliud, quam ut amicis morem gererem,

et Deo placere cupientibus pro mea exiguitate nonnihil adminiculi præberem. Curiosus fastidiosusque lector habebit fortasse multa quæ carpat ac suggillet; sed quibus pietas cordi est, quique malunt virtutibus navare operam et Christi amicitia perfrui, quam solo vanitatis studio discere multa nec præstare quidquam, hominumque ventosas aucupari laudes, fallacem gratiam, perituros honores, habebunt spero quod legisse ipsos juvet. Atque iis si noster utcumque prosit labor, abunde nobis satisfactum erit. Prodesse enim cupimus, non placere. Faxit omnipotens Deus ut, proculcatis profligatisque vitiis, uno omnes animo ad virtutes colendas accingamur. Brevis est et momentanea vita præsens; felices illos qui ea recte uti norunt, qui pretiosissimum tempus ita exigunt, ut illis vivere Christus sit et mori lucrum. Advenæ enim sumus et peregrini super terram. Facessant ergo terrena oblectamenta, facessant illecebræ, et quidquid nos revocare potest ac abstrahere ab amore Christi Jesu. Tendamus absque intermissione ad patriam; temporalia jam effluxisse putemus; sit hæc unica ac præcipua occupatio nostra, ut discamus præsentia despicere, futura suspirare. Non succumbamus vitiis, nec dæmonum indignissimæ servituti nos mancipemus. Filii et hæredes Dei sumus; pudeat nos tanto Patre indignum aliquid admittere. Ad hæc et ejusmodi pietatis studia provocat fere totus hic liber. Obsecro pium lectorem suis me precibus apud Christum sublevare dignetur, ut quæ hoc opusculo comprehenduntur, ipse quoque pro viribus exsequi adnitar; turpe est enim doctori, dum culpa redarguit ipsum. Neque quisquam putet solis hæc conscripta monachis, licet pleraque ad illos potissimum pertinere videantur; sed in omnium hæc utilitatem cedere cupimus, quocumque illi in statu degant. Cum enim Christi fidem omnes amplexi simus, et a Christo dicamur christiani, ipsaque christiana professio vitæ sanctimoniam ac integritatem a nobis exigat, nihil utique absurdum est, si cujuscumque generis vel instituti christianos ad optima quæque adhortemur et instituamus. Olim sane christianorum vita, etiam illorum qui matrimonii vinculis et curis erant impliciti, totius perfectionis erat forma ac exemplar; quod vel solæ Apostoli Epistolæ declarant. Et licet hodie plus satis ab ea vitæ sinceritate Ecclesia defecerit, vulgusque hominum, ut nihil de aliis dicam, vix adduci queat ut vel ipsa Dei præcepta cunctis necessaria exsequatur, nihil tamen reprehensionis habet ostendere ac ob oculos interdum proponere etiam imperfectis ea quæ perfectionis sunt, ut si non omnes, saltem aliqui ad meliora excitentur. Quæ nos paucis idcirco commemoravimus, ut excludamus eorum errorem, qui putant solis elaborata monachis, quæ ad perfectionem pertineant. Desidia ac tepor hominum facit, ut sublimia videantur, quæ tamen haud difficile etiam quivis præstare posset, si Christum ardenter amaret.

Philipp. I, 21.

Psalm XXXVIII, 13.

Act. XI, 26.

ENCHIRIDION

CHRISTIANÆ MILITIÆ

AD NOVITATEM VITÆ, QUÆ EST IN CHRISTO JESU, PERFECTE INSTITUENS, CUNCTIS PROBE FIDELIBUS VEHEMENTER UTILE.

(OPUS ACCURATE REVISUM ET CORRECTUM)

CAPITULUM PRIMUM.

Abnegatio sui quænam sit, quomodo et quibus ea assumenda exercendaque sit.

QUOT in locis Paulus de vetere nos homine aut crucifigendo aut mortificando aut certe exuendo commonefaciat, nemo qui studiosus est ignorat. Idipsum Christus quoque non semel admonens, ad nostri nos abnegationem adeo invitat, ut hanc unam dicat imitationis sui formam : *Si quis,* inquiens, *vult venire post me, abneget semetipsum.* Certissimum est enim, cum diversa prorsus sit nostra vita a vita Christi, nos ante oportere vitam abnegare nostram, quam illius incipiamus aut possimus imitari. Desinas igitur necesse est esse superbus, antequam humilis fias et mitis corde. Siquidem quod de veteris hominis exutione Paulus, hoc de ejusdem abnegatione loquitur Christus. Hinc constat quam fere lugendi sumus omnes, qui de verborum quidem horum significationibus, hoc est de abnegatione et mortificatione disserere novimus, maxime ii qui aut Sacræ expositionem Scripturæ aut vitam spiritualem profitemur, rem autem ipsam abnegationis mortificationisve prorsus ignoramus.

Gal. VI, 2.
Coloss. II, 10.
Ephes. 4, 24.
Luc. IX, 23.
Abnegatio quænam sit ejusque ipsius.

Cernimus palam quomodo pene omnes, tum docti, tum pariter indocti, ecclesiastici et plebei, sequimur viam carnis, fovemus veterem hominem, sectamur et propugnamus desideria nostra vitiosa; nihilo secius tamen interea et evangelici et ecclesiastici, addam quoque, et spirituales dici volumus ; cum tamen quare vel evangelici vel ecclesiastici vel certe spirituales aut, si mavis, religiosi nuncupemur, hoc solum in causa esse debeat, quia veterem hominem mortificamus, interiorem vero et qui secundum Deum est colimus, quia nos abnegamus, Christum sequimur, et, ut simul omnia dicam, quia non secundum carnem ambulamus, sed facta carnis mortificantes, spiritu ambulamus.

Viam carnis sequentium multitudo quanta.

Evangelicum verum quænam efficiant.

Gal. III, 24, 25.

Heu, Domine Jesu, quomodo de mortificationis sive abnegationis documento, præter vocabulum et nominis expositionem, quæ in ore et prædicatione est omnium, pene nihil retinuimus. Per universum mundum, paucis tuis amicis exceptis, qui mundo sunt fabula, opprobrium et derisio, secundum carnem tantum vivitur, quasi quidquid benedicto tuo ore nos tu, aut Spiritu tuo per sanctos servos tuos docueris, tunc impleverimus ; tuncque tibi sit satisfactum, si hoc ipsum quod docuisti, quod jussisti, quod præcepisti, intellexerimus, inde-

que coram aliis hominibus didicerimus loqui, licet nihil horum quod abs te doctum aut præceptum est interea facientes.

CAPITULUM SECUNDUM.

Fuga seculi quam sit necessaria, et abstractio vitæ quomodo sit sectanda.

Joann. v, 19.

Si sanctus apostolus Joannes mundum universum (ut ejus utar verbis) in maligno suo ævo dixerit positum, quid modo de eodem seculo in dies degenerante in diesque corruptiore sentiendum est? Videmus certe labefieri quotidie magis omnia, adeo ut quæ olim lutea quidem videbantur, hodie, si reperiri possent, præferrentur auro. Cum ergo universæ sit carnis via corrupta, quid agendum tibi est aliud juxta spiritum vivere cupienti, quam ut cum Abraham fugias de Hur Chaldæorum, fugias de terra et cognatione tua, recedas cum Loth de Sodomis, elongeris cum David in solitudine, cum Paulo et Antonio secedas in desertum, cum Arsenio audias inter aulicos constitutus Angeli vocem : *Fuge, tace, quiesce :* hoc est, cum in mundo centum qui te malæ vitæ exemplo verborumque contagio corrumpant, et ne unus quidem interim qui te ædificet, quive malorum exemplaria sectantem te revocet, inveniatur, quid, inquam, aliud restat, quam ut fugias de medio Babylonis, salvesque animam tuam, idque potius fugiendo, quod divus docet Hieronymus, quam temere pugnando ?

Fuga seculi quam sit necessaria.

Gen. xi, 31.

Ibid. xix, 23.

Psalm. liv, 8.

Jer. li, 6.

Hieron.

Fugias autem mundum non corpore (quo enim ires extra mundum?) sed consuetudine et conversatione, si paucis hoc verbis dici oportet. Necesse est, ut abstractam agas vitam a communi aliorum hominum vita, potissimum qui ejusdem non sunt propositi, sequestratus. Quamobrem si quid tibi sustinendum fuerit, sint probra, sint derisiones, a mundo te scias sustinere, qui Christi spiritum non habet nec potest accipere. Fugias igitur mundum, hoc est, a corruptione hominum te subducas, et abstractam solitariamque vitam agas, ubi quod te scandalizet non videas, ubi non audias adulantem, ubi invidentem non sentias, ubi denique tibi neminem habeas obstrepentem. Erras si inter pocula sobrius, si in conviviis abstemius, si pudicus inter feminarum greges, si inter garrulos perseverare taciturnus velis. Solitudinem igitur eligas necesse est, ubi Christo vivas absconditus, et nemo sit qui sanctum tuum propositum aut carpat, aut rideat, aut impediat, aut etiam interturbet. Solitudinem, inquam, eligas juxta tui status conditionem, ut quidquid a Deo te abstraxerit, quidquid a Deo te impedierit, remoraturve ad ejusdem accessum, hoc quantum potes et licet a te proscindas.

Mundus quomodo sit fugiendus.

Vita abstracta agenda quæ.

CAPITULUM TERTIUM.

Modus statusque strenue Deo serviendi ut sit necessario cuique deligendus.

Non unius est opus diei vitam mutare, ideo primum satis expende quid tibi conveniat, quid præpediat, ut trutinatis omnibus, hoc est, complexione, ætate, natura statuque, assumas pro veteris hominis mortificatione, seu, ut Christus loquitur, pro tui abnegatione, vivendi genus, quo vivere et perseverare possis. Non omnibus datum est adire Corinthum, nec omnia possumus omnes, sed juxta virium tuarum mensuram, juxta vocationem tuam, juxta denique ætatem aliasque conditiones, quæ necessario respiciendæ sunt, eligendus tibi est locus, præfigendusque vivendi canon, quo et iis, quæ jam non oportet negligi, nihil subtrahas, et ea, quæ superaddi necesse est, observare salubriter valeas, neminique onerosus aut scandalo fias.

Statu sancte vi vendi cu jusmodi eligendu sit.

Eam ob rem non unus nec uniformis est Deo servientium status, quamvis ad eumdem scopum finemque tendant omnes. Quod enim uni est occasio profectus, alteri foret destructionis causa. Omnes tamen te, benedicte Jesu, quærunt, omnes te diligunt, omnes te imitari gestiunt, unus-

Servie tium De status ci sit dive sus.

quisque juxta suæ vocationis genus, juxta virium et ætatis mensuram, et juxta naturalis complexionis congruentiam. Hoc igitur omnibus ut convenientissimum utque necessarium persuasum sit, eligere statum modumque vivendi, quo a delinquentium societate, a delictorumque occasionibus sequestrati maneant. At quis is potissimus sit, si quæris, qui et illi et illi congruat, non nostræ est facultatis exponere, cum varia sint atque permulta, quæ his quidem noceant, aliis vero prosint ; sunt etiam hominum studia, complexiones donaque multiplicia et inæqualia ; sed Spiritum unusquisque invocet Sanctum, quo doctore correctiorem instituat vitam, oretque Deum ut, quo incontaminatus ab hoc seculo vivere possit, et scientiam sibi infundat, et vires tribuat cum perfecta voluntate.

CAPITULUM QUARTUM.

De constanti firmoque proposito vitæ melioris tenendo.

Qui maria navigare instituunt, qui militiam sequuntur et castra, qui denique quamvis artem discere exercereve percupiunt, labores, molestias, gravitates et pericula, quæ sint suscepturi, præmeditentur necesse est, atque ad eadem ferenda, licet adhuc futura, jam se offerant, jam sese accingant, animum firment, statuantque propter quævis incommoda nolle a cœptis resilire. Hoc modo tu qui veterem hominem exuere, novum cupis induere, quique, mortificata carne, spiritu vivere desideras, scito labores, molestias incommodaque tibi eventura. Conflictus namque et prælia tibi occurrent, et quod gravius periculosiusque est, non adversus hostes tantum, sed contra teipsum quoque pugnabis. Hostes quidem, carnem atque diabolum, habes persequi ; verum cum tu eisdem sis familiaris amicus, tibi vero ipsi hostis, ut temetipsum quoque propterea persequaris, hoc est, ut tua tibi desideria interdicas, neges, subtrahas atque mortifices, oportet. Modo igitur, quot in hac pugna tibi eventura sunt incommoda, quot molestiæ, quot curæ ac labores, quot denique et angustiæ et sudores, præmeditare et expende.

Difficilis sane est pugna, certamenque periculis plenum, licet speciosissima, si fideliter pugnaveris, nec minus gloriosa sit victoria. Hæc tamen, ut dixi, præmeditare, ne cum adversa tibi evenerint, tædium ullum admittas, cœptive pœniteas propositi. Hoc namque die, puta conversionis tuæ ad Deum, cunctis hostibus tuis bellum, tibi vero pugnandi necessitatem indixisti. Quare etiam ut hanc pugnandi voluntatem firmam semper teneas, nec a pugna retrocedas, quæcumque etiam molestiæ te premant, oportet, sed eodem, quo nunc es, semper maneas animo (usque ad mortem constans), eo videlicet, quo pergas vitia tua et quidquid in te est, quod Deus odit, persequi, ejusque electissimum beneplacitum et discere et perficere (hoc enim Deo est se subdere atque servire) propter ipsius honorem, et propter ipsius gratiam majorem assequendam. Quocirca non ab re erit illius meminisse, quod plerisque ab apostolo Petro fuerat prædictum : melius illis fuisse ut viam veritatis non agnovissent, quam post hujus notitiam ab eadem via recedere, hoc est, a proposito bono primum accepto retro abire. Tu igitur quæ observanda recipis ob vitiorum mortificationem et spiritus renovationem, constanti animo prosequere. II. *Petr.* II, 21.

Confirmata bona voluntas ea, quæ alioqui difficillima videbantur, facit levia, nec solum levia, verum etiam suavia atque desiderata. Primum itaque est quod facias, ut propositum tuum et Statuta seu Consuetudines tui status Ordinisve diligentissime observes, pro eisdem zelum exerceas in teipso, quantum possibile est, ne transgrediaris. Porro de proximis, pro quibus ex officio nulla tibi incumbit sollicitudo, an eadem observent necne, tuum non erit explorare, investigare aut judicare. Quantum in te est, omnes cohortare, ubi occasio datur, ad correctiorem vitam, idque re

Voluntatis bonæ ac confirmatæ efficacia quanta.

Zelus cuique potissimum habendus quis sit.

ipsa ac operibus magis quam verbis ; propterea tamen nullius tibi licet scrutari actum et vitam. Simplici enim oculo omnia sunt aspicienda, cuncta boni consulenda, aliena non discutienda, de aliorumque conscientiis te non convenit ut intromittas.

Quid solum requirat Deus ab homine.

Hoc enim solum a te requirit Dominus, ut bonum te cunctis exemplar præbeas virtutum observantiæque christianæ, et juxta tuum statum candor in te semper reluceat, neminem tuo destruas exemplo, neminem denique scandalizes. Semper intus audias :

Quidquid agant alii, sis memor ipse tui.

Hos namque qui sua sapiunt, si bono tuo exemplo non resipiscunt ad meliora, verba tua parum curabunt. At qui de se humiliter sentiunt et cupiunt adjuvari, hos quocumque potes modo ad Christum trahe, dirigeque ad meliora.

Propositum abstinendi a peccato quam debeat esse firmum.

Propositum tuum tam esse debet firmum, tam recens tamque fervens abstinendi ab omni peccato, fugiendique peccatorum occasiones, ut, si expediret, auderes etiam Domino Deo vovere, quantum id animi devotionem voluntatisque bonæ attinet promptitudinem, scienter ultrove posthac nolle te eumdem peccando offendere. Verumtamen propter fragilitatem instabilitatemque tuam nimiam, quam sæpenumero es expertus, haudquaquam expedit vovere hujusmodi ; propositum tamen tuum, hoc est, nolle scienter peccare, adeo debet cordi tuo esse infixum, adeo radicatum adeoque certum ac firmum, ut haud aliter atque si votum fuisset, a te observetur. Pari igitur cura vigilantiaque propositum tuum, ac si id voveris, custodi ; imo dum fluctuationem senseris animi, tibi id quod faciendum est, ex voto faciendum fore persuadeas. Quotiescumque tuum propositum, hoc est, voluntatem tuam sanctam statumque, qua Deo soli cupis in omnibus perfectissime placere, renovas, confirma illud profundissima humilitate, et jugi continuaque oratione ; nimis enim tum infirmus, tum instabilis es tu, quam ut quod decreveris bonum fixum teneas. Ideoque nihil prorsus in aliqua voluntate tua, nihil in industria aut virtute, sed in sola divina, in sola Jesu misericordia confidas, in eamdem sperans, eademque fretus bonum propone, bonum restaura, bonum renova. Certus esto, quantumlibet bona ferveat voluntas, quantumvis rata sit ac firma, nisi divina fueris virtute protectus, nisi ejusdem adjutus gratia, inconstans instabileque erit omne quod statuisti. Quidquid igitur boni proponis, ad misericordissimum optimumque Dominum Jesum respice, et super eo nitens confidensque in ejusdem virtute propone. De omni autem virtute tua despera.

Propositum bonum humilitate ac oratione confirmandum esse.

Non putes transgressionem propositi boni tam esse reprehensibilem aut culpæ obnoxiam, quam est voti ; quia propositum bonum, cujus nunc factus es transgressor, nequaquam te ultra, hoc est, ad novam grandioremve culpam præcipitabit, quam si absque illo proposito cecidisses. Neque enim est delictum aliquod, cujus major sit culpa propter præcedentem bonam voluntatem, quam est illud quod ex suo genere peccatum habet. Credendum potius multo velocius misericordiam consequi citiusque curari eos, qui post bonam firmatam voluntatem, dum fortiter pro virtute contendunt, in pugna deficiunt, labuntur ac vulnerantur, quam eos qui minori ad bonum voluntate contra peccatum muniti, ex iterata sæpius infirmitate et ex bonæ voluntatis languore cadunt. Inspicit Deus hominis voluntatem quæ erat illi ante lapsum. Quæ quanto fuerit ferventior ad bonum, tanto etiam præbet se Deus ad miserendum erigendumque denuo eum qui cecidit, clementiorem. Eam ob rem vehementer juvat, tantum abest ut impediat, hominem propositum suum sæpenumero renovare stabilireque, atque ac si votum esset constanter observare. Nemo enim sanctum quid apud se statuens, puta ut Christi sermones velit servare, hocque propositum vel centies instaurans, intendit majori propterea se facere culpæ obnoxium, si contraierit, quam fuisset, si absque hoc bono proposito, fuisset Christi sermones transgressus.

Propositi boni transgressio qualis sit culpa.

Renovatio frequens boni propositi quantum juvet.

CAPITULUM QUINTUM.

Scopus omnium actionum quisnam ob oculos constituendus : ut abnegatio sui sola Dei comprobet fidelem discipulum : quo pacto denique quis a salubri proposito collapsus, renovare debeat spiritum suum.

Finis omnium actionum quis esse debeat.

Itaque viam Dei ingressus, scito ad quid veneris. Neque enim adeo te desipere puto, ut quid tibi faciendum sit, cur huc veneris, quid agere velis, et quis tuarum sit actionum finis, non fueris præmeditatus. Via hæc sancta est, et immaculati transibunt per eam. Via hæc Christi est, quem quisquis imitari, hoc est, sequi voluerit, jubetur, abneget semetipsum, etc. Tui igitur abnegatio huc exigitur : hoc est, ne omne quod velis facias, ne desideria tua perficias, ne denique contra Dei legem quidquam concupiscas, faciasque proximo quod tibi velis impendi, et abstineas hanc rem, quam tibi nolis fieri. Quidquid tibi a Deo vel homine, qui erga te Dei agit vices, præcipitur, studeas quantocius implere, et a Deo quidquid adversitatis super te evenerit, consentias de ejusdem manu patienter suscipere. Hæc, inquam, tui abnegatio Christi te imitatorem atque discipulum constituit. Quomodo igitur ad Dei servitutem venisti, ut Christi servus fieres, ita scito tibi fore necessarium, si Christi volueris fieri discipulus, ut plena perfectissimaque tui abnegatione teipsum contemnas. Itaque hoc adnitere, hoc sit propositum tuum, hic conatus, hic finis quoque, ut hujusmodi assequaris tui abnegationem.

Luc. IX, 23. Abnegatio sui discipulum Christi dominem constituens quæ sit.

Quando in Dei opere servitioque acediam, quando in labore pugnandi difficultatem, quando denique in tui mortificatione fastidium ac languorem sentis, teipsum propositi tui commonefaciens, quo Dei esse servus cœpisti, alloquere hoc modo : Ad quid aut quare huc venisti ? Dic quamobrem sis hic, et opus tuum cujusmodi esse debeat ? Numquid non venisti ad plangenda peccata, ad mortificanda vitia ? Venisti proprium relinquere sensum, propriam frangere voluntatem ; venisti humiliationem, contemptum paupertatemque ferre. Venisti omnibus obedire, humiliari, servire. Venisti ut quidquid didiceris voluntatem esse Christi, quidquid ad virtutis integritatem necessarium intellexeris, observes aut pro virili imiteris. Fac igitur modo quod ut faceres, huc, hoc est, ad statum pœnitentiæ et emendationis vitæ, venisti. Noli fugere quod quæsivisti, noli quod elegisti spernere, noli denique deprecari propter quod huc venisti, id est, quod ut ferres hanc viam abnegationis tui, imitationis vero Christi, ingressus es. Itaque hæc cogitatio in tuo semper versetur corde, si quando tristitia aut molestia tædiumve acediæ tibi subrepserit : ego huc ad nil aliud veni quam ut ab hominibus debeam contemni, in nulla re præferri, aliis postponi, increpari, omnibus subjici, ab omnibus nesciri. Quando igitur ejusmodi quid mihi occurrerit, num tristabor ? Ecce hoc quod desideravi et volo. Si propterea huc veni, quomodo jam fugiam ? Nam et si nil mihi ejusmodi occurrerit, fraudarer intentione mea.

Acedia servitio dei quomodo repellenda.

Quæ retro sunt obliviscere. Nihil æstima quod in via Dei hactenus egisti. Ad anteriora semper te extende, omni hora omnique loco propositum tuum renova, adjice, novoque fervore, quasi nullius quod ante proposueris sit æstimationis, aut ac si modo primum incipias, ad ulteriora te extende. Ad quod vires et gratiam a Deo, ejusque directionem tam ferventer quam humiliter pete. Mane et vesperi quotiescumque præterea horologium domus tuæ audis, tu spiritum illico tuum renova, instaurando propositum tuum contra veteris hominis vitia, ut tunc quomodo illa corrigi emendarive possint, quomodoque omnes vires tuas ad hoc ipsum expendere velis, hoc est, quomodo nihil eorum velis negligere quod ad eorumdem servit exstirpationem, decernas. Dic : Domine Deus meus, utinam vel hanc horam, imo totius vitæ meæ reliquum in honorem et beneplacitum tuum

Philipp. III, 13.

Spiritum suum uti homo singulis horis renovare debeat.

pure expendam. Tunc enim mentaliter ad Deum redire debes, orans hoc similive modo :

Precatio ad horologii auditum.

Benedictus esto tu, piissime Domine Deus meus, Jesu misericordissime, pro omnibus beneficiis tuis, quibus me ad hanc horam usque sustentasti. Heu ! amator fidelissime, quam ingratus ego sum, quamque infidelis, qui tempus meum omne adeo negligenter inutiliterque expendo, non in gloriam tuam, cui omnes serviunt creaturæ, sed in vanum ac nihilum. Miserere, piissime Jesu, omnibus peccatis et negligentiis meis ad hanc horam usque commissis, et da mihi ab hac hora quod reliquum est vitæ meæ, totum in laudem, honorem ac gloriam tuam perfectissime juxta beneplacitum tuum supremum expendere.

Precatio pro felici morte.

Si tantum tibi superest temporis, hæc quoque adjicias : Adoro te et gratias ago tibi, misericordissime Jesu Christe, pro doloribus, pœnis tristitiisque omnibus, quæ hac hora pro me passus es. Benignissime Jesu, fac horam mortis meæ felicem, ut plene tibi reconciliatus atque in tuis meritis purgatus, sine ullo impedimento ac medio ad te lætus egrediar. O clementissime Domine Jesu Christe, fac misericordiam, et consolare omnes qui in hac hora sunt tentationibus aut alio gravamine contristati. Præsta etiam, o misericordissime Jesu, hac hora omnibus fidelibus tuis defunctis requiem et consolationem sempiternam. Si omnia non potueris meditari, dic saltem : Jesu, pro tuis innumeris beneficiis tibi sit laus ; pro his quæ pateris, nos munda, juva miseros, da pacem, salva mortuos.

In meridie quando pulsatur dominicæ Passionis memoria, hoc est, acriorum dolorum, quos in crucifixione tunc hora sexta, quæ nobiscum hora vocatur duodecima (tunc enim Cruci Jesus fuit affixus) sustinuit, dicito : Misericordissime Domine Jesu Christe, pro omnibus laboribus, incommodis et afflictionibus, quæ propter me homo factus in terris pertulisti, adoro te et gratias tibi ago, eademque tibi nunc offero pro peccatis meis et totius mundi. Misericordissime Jesu, pro omnibus pœnis, vulneribus et opprobriis tuis, quæ propter me in Passione tua, præcipue autem hac hora crucifixionis tuæ, durius propter me sustinuisti, et pro singulis guttis pretiosi sanguinis tui pro me effusis, adoro te et gratias tibi ago, eademque tibi nunc offero pro peccatis meis et totius mundi. Misericordissime Jesu, pro omnibus tristitiis, lacrymis, gemitibus, compassionibus ac doloribus tuis internis, et pro ipsa amarissima tua morte, adoro te et gratias tibi ago, eademque nunc tibi offero pro peccatis meis et totius mundi. Deus, propitius esto mihi peccatori, qui pro me in Crucis patibulo dignatus es mori. Fac, quæso, tui amore moriar et ego peccato et mundo; tibi vero soli vivam.

Joann. XIX, 14-18.

Precatio in meridie dicenda.

Proposi um suum uti homo semper considera re debeat

De exercitio horologii vide etiam in *Pharetra divini amoris.* Animadverte quod tuum sit aut esse debeat propositum. Quare, dic, mutasti vivendi modum ? Nonne ut veterem mortificares hominem, interiorem ornares, spiritu viveres, pro peccatis tuis pœnitentiam ageres, Deum placares, Deo servires, atque ne eadem denuo peccata admittas, vitam omnino mutares ?

CAPITULUM SEXTUM.

Peccatorum ut sint occasiones fugiendæ.

Nisi diligentia haud minori delinquendi occasiones fugias quam peccata, nunquam ad vitiorum peccatorumve perfectam venies curationem. Nunquam enim odisse peccatum satis convinceris, cujus tibi occasionem non tollis. Post quemlibet igitur casum aut tentationem teipsum investiga, et quomodo in te intraverit tentatio, quomodo vicerit te examina, ut expertus jam tentationis occasionem et viam, ubi es inventus debilior, te plus solito munias, hostibusque præcludas accessum.

CAPITULUM SEPTIMUM.

Discretio quanta sit virtus, quatenusque eam in omnibus servare necessarium sit.

Discretio quomodo in omnibus servanda sit.

In cunctis discretionem habe, ut quod propter charitatem, propter virtutem aliam, quando ita videtur, facis, propter charitatem etiam, ubi necesse fuerit, paratus sis illud intermittere ; quo in nulla re teipsum quæras, sed solam Dei gloriam ejusdemque beneplacitum. Verumtamen, quamvis in his quæ arbitraria sunt, hæc locum habeant, in legibus tamen et statutis Ecclesiæ, in votis quoque, nolo ut tu judex sis tibi ipsi, puta ut pro arbitratu tuo ex his aliquid intermittendum mutandumve putes, aut ut judices tu tibique præscribas quando lex præcepti non attigerit finem, aut quando legi subjectus ad legem obligeris necne; sed Prælatum tuum consule ejusque acquiesce judicio. Alioquin legem non discernere sed judicare et sæpius contemnere videberis. Discretio tanta est virtus, ut quidquid absque discretione fuerit factum, jam non virtus, sed vitium esse necesse sit. Adeo namque discretio omni operi bono est necessaria, ut si hæc illi adfuerit, laudari, si abfuerit, eam improbari oporteat. Eam ob rem a sanctis Patribus et mater et auriga virtutum vocata est, quæ haud immerito quoque cunctis etiam virtutibus ab Antonio sancto etiam prælata est. Siquidem ex illa reliquæ metiuntur, ponderantur æstimanturque virtutes. Tuum igitur est, quia non ad unam duntaxat virtutem nec ad opus exercitiumve unum duntaxat obligaris, singula metiri et considerare, ut ita uni servias virtuti, ne lædas aliam.

Discretio quanta sit virtus quamque omni operi bono necessaria sit.

Quiescere interdum ab actuali virtutum labore, esse prudentiæ et discretionis.

Obedientiæ, fraternæ charitatis discretionisve causa a labore exercitiove actuali virtutum quiescere, aut non progredi, non est semper a profectu regredi. Potest enim fieri ut non ex acedia desidiave, sed ex discretione id contingat : puta, ut idcirco nunc, licet proficiens non progrediatur, ne postea longius multo remoretur, ne dum in minoribus crescit, in potioribus deficiat.

Prudentiæ igitur et discretionis est interdum quiescere, ut labor repetitus perseveret. Quid enim lucri est uno die aut brevissimo tempore ita currere, ut longissimo post aut omni tempore fatigatus quiescere urgearis ? Quapropter in una re minui, in altera vero nobiliori, potiori aut magis necessaria crescere, non est deficere, sed proficere. Debet enim homo magis Deum et Dei honorem quam seipsum quærere, imo propter Deum se debet etiam negligere. Porro qui seipsum propter Deum negligit, non negligit, sed pie ubertimque promovet.

CAPITULUM OCTAVUM.

Gula quomodo per abstinentiam frenetur : utque in cibo et potu quisque se, ne Deus offendatur, habeat.

Pro modica gustus seu cibi delectatione, quam in pomo Adam primus noster parens habuit, in quantam cecidimus miseriam omnes ? Quanta opus fuit, ut ab hac culpa expiaremur, pœnitentia ac satisfactione, quam solus Dei ac Virginis Filius potuit pro nobis ? Vide quia triginta tribus annis necesse fuerit Dei et Virginis Filium affligi, dolores immensos pati, ac tandem ignominiosissima acerbissimaque morte mori, ut Deo reconciliaremur Patri. Pro memoria igitur ac veneratione hujus beneficii, hoc est, pro rememoratione nostræ calamitatis, pro gratiarum actione divinæ Incarnationis, pro veneratione quoque integerrimæ Virginis Mariæ Dei Matris, ejusque castitatis ac humilitatis, non liceat tibi cruda comedere poma, pira aut fructus in æternum, nisi aut necessitate aut obedientia infirmitateque inevitabili urgente, flagitetur aliud. Quibus non urgentibus, horum omnium delectationem quibus adeo afficeris, cum David qui de cisterna bibere concupierat Bethleemitica, sed bibendi sibi voluptatem concupitam interdixit, pro Christi amore tibi interdicas et subtrahas. Hæc autem facilis abstinentia tibi reser-

Gen. III, 6-24.

Peccatum Adæ quanta indiguerit pœnitentia.

Fructuum crudorum esum uti quis sibi utiliter interdicat.

II. *Reg.* XXIII, 15-17.

vanda est, ut is qui te in sanctum bene vivendi statum vocavit atque perduxit, perfectissima humilitate atque discretione, continuo quoque virtutum incremento servire perfecto sibi corde, sibique perseveranter placere te faciat, et in virtutibus atque in sua te gratia in dies crescere.

Dic igitur quotiescumque tentaris contra hoc propositum : Respice in me, o piissima Dei Mater, adjuva infirmitatem inopiamque spiritus mei, robora confirmaque hoc meum propositum, piissima Mater misericordiæ, Domina mea, Virgo Maria. Ab his cibis, qui naturæ quidem delectabiles sunt, minime autem necessarii, sed plerumque nocivi, ut sunt electuaria, fructus, dulce vinum, et hujusmodi, dum sanus es abstineas, et ad honorem beatissimæ Virginis Mariæ, potissimumque ad ejusdem Filii gloriam, vilioribus, simplicioribus atque minus delicatis te reficias cibis. Hoc modo fieri possent abstinentiæ Deo acceptæ multæ, et ab omni periculo alienæ. Nunquam cibum comedas meliorem, quamdiu viliorem habes, quem, ubi meliorem non habueras, libenter consuevisti sumere, nisi infirmitas aut ratio aliqua evidens aliud per discretionem flagitaret, seu obedientia huic obviaret proposito. Nam nisi ita feceris, non cibum, sed cibi quæris delectationem, nec naturæ intendis restaurare infirmitatem, sed concupiscentiæ refricas administrasque voluptatem. Sive multum, sive parum tibi administretur, pro sola corporis necessitate te reficias, et æque regulam tuam mensuramque solitæ discretionis observes.

Abstinentiæ Deo acceptæ et ab omni periculo alienæ quæ.

Gula quomodo sit vitanda.

Si vina duo in mensa habueris, ad illud quod fortius aut delectabilius est bibendum non apponas manum, nisi satis præmeditata ratio fuerit, quare et quomodo secundum Deum, non pro voluptate habenda id facias. Si hodiernum tibi oblatum sufficit vinum, crasque tantumdem vini (quod certus es) habebis, cur igitur post vinum jam receptum, vinum (si fortasse gratis offeratur), quod est melius, vel ad bibendum vel ad servandum in crastinum accipies, nisi quia gulæ ingluvieique, maxime si desit debilitas aut evidens ratio alia excusans, quæris servire?

Bonum utileque est, reor, humilitati, ne ita re aliqua abstineas, ut ex hac nunquam, licet absque gulæ vitio, consentias sumere, his exceptis quæ tibi ex voto aut status singularitate interdicta sunt; sed recole priscos sanctos Patres, qui ne sibi aliquid viderentur gloriarenturve apud se, quod hoc illove edulio nunquam uterentur, sumebant quidem de illo cibo interdum a quo abstinere cupiebant, sed ita temperate adeoque modice, ut superbiæ quidem gloriam excluderent, et voluptatem tamen propterea non sentirent. Exemplum habes de Patribus, qui cibis suis unam duntaxat olei guttam infundebant, ne superbiam sentirent gloriantem, puta, nunquam se usos fuisse aut uti oleo. Tu itaque crassiorem, seu minus album minusque delicatum ac suavem panem cibumque ede primo.

Abstinentia perpetua quando non laudetur.

Deinde quantum esuris ad necessitatem absque scrupulo, ubi viliora deficiunt, de melioribus quoque sume. Semper enim satius est te de vilioribus quam delicatioribus (quamdiu sanus et juvenis es, nec edendi abs te recesserit appetitus) refici. Illa enim vilia sensualitatem non tam delectant, quam hæc provocant gulam. Ad delectationem mortificandam, pane albo abstineas, modo alium quo utaris habueris minus concupitum. Bibendo poculis utaris modicis, et si necessitas urget sitis, crebro potius iteratis, quam ut multo vino calicibusque grandibus una vice utaris. Nunquam gulæ in potu servias, ut una vice tantum infundas quantum bis terve sumere debuisses. Propter sobrietatem enim, et ut ingluviei frenum imponas, sæpius, sed modicum semper vini vice quavis sumas. Valet autem et hoc ipsum ad naturæ conservationem, iis præsertim qui humidos habent stomachos.

Delectatio in comedendo quam sit cavenda.

Caseus et butyrum his qui aliis vesci possunt cibis, non adeo sunt necessaria,

quin his abstinere possit hic, cui de cibis coctis tantum adest ut se reficere satis queat. Quando bis in eodem die habes refici, in prandio stude sobrietati, quo per diem sis aptior ad spiritualia quoque. Securior enim tunc est abstinentia : siquidem in prandio ubi minus sumpseris, in cœna recuperare licebit. Hoc namque congruum magis videtur bis discrete atque sobrie refici in die, quam in prandio tantum sumere ut in cœna non esurias aut non appetas cibum. Multi sunt infirmi, qui a fructibus abstinent ad cavenda infirmitatum incommoda. Quibus ergo illi propter sanitatem abstinent servandam, tu non possis propter Christum abstinere ?

Susurrium diaboli.

In potu ubi naturæ satisfeceris necessitati, non congruit plus bibere. Nam diaboli est susurrium quod audis : Ecce parum adhuc bibendum superest, ebibe ; ut quid in crastinam tantillum hoc servas lucem ? Ebibe, ne pereat. Responde ei tu : Quod perit pereat. Ego ex beneficio Domini mei Jesu Christi satis sum refectus, præter necessitatem nihil accipiam. Iturus ad prandium solus ante legas Orationem dominicam, angelicamque Salutationem, quam Benedicite dicas, quas Domino Jesu in ejus Passionem, in mortem, pro omnibusque ipsius beneficiis, quæ mundo exhibuit universo, offeras, gratias illi agens ipsumque adorans. Hanc autem ipsius Passionem, et cuncta quæ pro hominibus sustinuit in terris, eidem rursus offer in suavissimum, amantissimum fidelissimumque Cor ejus, in unione illius potentissimæ charitatis, quæ ipsum traxit de cœlis ad patiendum pro nobis, orans, ut eadem nunc Patri suo offerat denuo cum tanta virtute et efficacia, quomodo obtulit olim in Cruce, dicens : *Consummatum est,* pro tuis et universi mundi peccatis ; accendatque in singulorum hominum cordibus charitatem eamdem, qua illuminati ac moti, agnoscant et corrigant se, abstineantque ab omni peccato, imo ab omnibus quæ illi displicent, faciantque ea quæ placent illi semper.

Oratio dominica ante prandium dicenda.

Joann. XIX, 30.

CAPITULUM NONUM.

Exercitia quænam Deo devotus quisque inter comedendum et bibendum frequentare, lectionemque aliquam sacram ob oculos præfigere debeat.

Dum cibum primum accipis, si solus, in memoriam et gratiarum actionem Domini nostri Jesu Christi, qui propter nos esurire voluit et manducare, dic unum *Pater noster* et *Ave Maria* pro consolatione eorum, quorum beneficio, cura et labore seu industriis cibus hic tibi paratus et oblatus est, sive vivant hi, sive mortui sint. Lecto *Benedicite,* flexis genibus si solus es, ante ora Deum pro cibo animæ quam corporis cibum sumas. Itaque primo roga Deum, ut suam tibi gratiam infundat, quæ tecum semper maneat crescatque in æternum. Iterum ora Deum, ut cibo hoc corporali, quem ex ipsius liberalissima sumere vis largitate, uti te faciat non ad delectationem, sed refectionem corporis necessariam, in laudem et gloriam suam, in obedientiam, qua his remediis nos uti instituit, atque eadem humilis propter nos admisit ac sumpsit. Postremo pete ut det tibi ferventissimam, strenuissimam devotissimamque fidelitatem in servitio suo, qua in omnibus ipsius perfectissime impleas voluntatem.

Matth. IV, 2, 11.

Exercitium ante comestionem servandum.

Est quoque exercitium aliud bonum circa mensam, cui placet utiliter servandum. Primo, ut antequam cibum attingas, flexis dicas genibus ante mensam, ubi solus fueris, Orationem dominicam cum angelica Salutatione, in honorem omnium laborum, incommodorum, afflictionum fatigationumque quæ piissimus Dominus Jesus pro te omnibusque fidelibus sustinuit, eadem simul omnia offerens pro tuis totiusque mundi peccatis. Sumpto primo cibo, antequam alterum attingas cibum, puta aut halec, aut aliud quid quod tibi Deus paravit, surge a mensa, rursusque positis genibus alteram dic Orationem dominicam cum Salutatione angelica, in honorem om-

nium dolorum, vulnerum pœnarumque Christi ; eademque in unione amoris, quo hæc pro hominibus sustinuit, offer illi pro tuis totiusque mundi peccatis, præcipue autem pro defunctis qui seipsos juvare non possunt. Tertium dic *Pater noster* antequam tertium sumas cibum sive edulium, in memoriam gratiarumque actionem omnium tristitiarum, pressurarum internarumque angustiarum Cordis piissimi Jesu, quas cum multis lacrymis pro nostra omnium salute sustinuit ; orans eumdem per hæc ut tui omniumque fidelium defunctorum misereatur. In fine prandii quartum ora *Pater noster* pro opprobriis, pro contemptu, pro persecutionibus derisionibusque Domini Jesu, gratias agendo, offerasque hoc illi in unione amoris, quo eadem passus est pro tuis universorumque fidelium, maxime defunctorum, peccatis.

Edendo quid meditandum sit.

Inter edendum hæc sæpius meditare : O bone Jesu, ego ne unam quidem buccellam panis merui, imo nec ut vivam hac aura communi dignus sum. Tu tamen adeo misericorditer adeoque abundanter tam animæ quam corpori meo providisti. Pie Deus, unde mihi hoc, ut tanta mihi faceres, ut tanta tamque multa dares? cum nihil horum meruerim. Ad potum dic intus in corde meditando : Heu bone Jesu, quam dissimiliter mecum divisisti ; præbuisti mihi vinum, et tu bibisti fel et acetum. Quomodo sic placuit tibi ? Magnumne fuisset, piissime Deus, si indignissimi ingratissimique mei peccatoris vel semel recordatus fuisses? Nunc vero parum tibi visum est, ut vel aquam cum pane mihi præberes (quamvis pro his quoque laus aut gratiarum actio, tametsi perpetua foret, nulla sufficeret), nisi et optimum cibum, vinum et alia quæque pretiosa mihi administrares. Gloria et gratiarum actio sit tibi, Jesu bone, pro me ab omni creatura quia sic voluisti.

Bibendo mente quid ruminandum sit. *Matth.* XXVII, 48.

Nunquam absque lectione sumas cibum. In mensa igitur ubicumque fueris, præsertim solus, librum ob oculos expansum habeas. Sacra te lectio adeo occupet, adeoque animum tuum in se rapiat, ut prandio finito, quid comederis vix scias.

Lectionem sacram in mensa non esse negligendam.

Placet vehementer Deo quidquid delectationis sibi homo pro illius amore subtraxit, modo discrete id fiat ; alioquin per indiscretionem quid agere , virtutem est magis impedire quam promovere. Non ergo abstinentia ab exercitiis melioribus sive a magis necessariis debet te impedire. Nec singularitas illa abstinendi placet Deo ubi aut obedientia læditur aut charitas.

CAPITULUM DECIMUM.

Modus situsque inter dormiendum quis observandus : quæve exercitia in lecto constitutus assumere ruminareque debeat.

Circa somnum alia non potest dari lex tutiorve canon, quam ut juxta ætatem, juxta occupationes, juxta labores, juxta valetudinem denique, et juxta statum sive regulam suam quis dormiat. Monachi enim regulam sibi dormiendi habent præscriptam. Tantum itaque capiat unusquisque somni, ne a Dei opere præpediatur, quin potius ad opus Dei ex somno reddatur devotior, alacrior, acceptior, non pigrior aut desidiosior. Judicium tamen hoc non est ex prima evigilatione sumendum, tunc enim dormientium quivis plerumque se sentit naturaliter ineptum, sed ex ratione et operibus bonis quæ somnum sequuntur, ad quæ per somnum debuit confortari. Observandum quoque hominum complexiones esse non parum dissimiles, ut quod uni est multum, alteri sit parum. Antequam lectum intraveris, præmunias te oratione. Debet autem et orationem præcessisse (ut vocant) capitulum, quo te reprehendas doleasque de peccatis tuis, de eisdem Domino confitearis, et venia ab eodem petita, pro peccatis eisdem illi Passionem ipsius offeras, etc. Deinde contra somnia et peccata noctis auxilium protectionemque divinam invoca, intrans in lectum cruce signatum et aqua aspersum benedicta.

Quantum somni cuilibet tapiendum sit.

Dormiendi situs honestus servandus ut sit.

In lecto situm dormiendi teneas honestum, pudicum, ut nihil quod velandum in te est nudetur, nihil quod abscondi debet reveletur, et quomodo corde casto, ita corpore dormias pudico ac corporis situ honesto, præsentiam semper meditans divinam atque sanctorum Angelorum. Qui nocturno habet tempore vigilare, ad lectum seu dormitum vadat tempestivius, quo corpus nocte vigilans in alacritate possit servari. In lecto manere et non posse dormire, his qui in libertate sunt constituti, ut alio possint tempore quolibet somnum necessarium accipere, non est consultum, præsertim juvenibus et ad Deum parum exercitatis. Hi enim quando dormire nequeunt et otiosi vigilant, obscenis aliisque solent fatigari tunc cogitationibus. Consultius igitur illis foret de lecto surgere, et occupationibus aliis sanctis cordis munditiam tutare.

In lecto manere et non posse dormire quibus non sit consultum.

Si libenter velis dormire, nec potes, habesque nihilominus ad divinas laudes paulo post surgere, utpote sub regula alienoque imperio constitutus, mane in lecto, et fac quantum in te est ut dormias, hoc est, noli tu quo impedias somnum tibiipsi esse causa. Quod si feceris, nihil timeas (tametsi parum dormieris) cum reliquis ad vigilias sanctas procedere. Dabit enim tibi Dominus quod ex te habere non potes, ut hujusmodi vigiliæ invitæ tibi haud noceant, et parum somni non minus te confortet, quam alio tempore quando multum dormivisti. Tibiipsi somnum dare non potes, debito tamen, hoc est, statuto tempore dormitum ire potes. Fac igitur quod potes, et dabit tibi Dominus quod tu non potes. Quod nisi feceris, non suo supplebit adjutorio Deus quod ipse tibi subtraxisti. Quando in lecto dormire non potes, et exercere te in spiritualibus meditationibus orationibusve non audes propterea, si attente diligenterve fiant, quod hæ somnum impediant, simula ac finge te dormire, ponens os tuum super vulnus lateris Jesu Christi, et ibi efflando tuum spiritum in illud vulnus retrahendoque spiritum, hoc est, exspirando et respirando mentaliter dic Jesus : verbi gratia, trahendo anhelitum, mente dic : Je, emittendo vero, sus, et ita singulis respirationibus toties dicas Jesus, quoties anhelitum trahis, donec obdormias.

CAPITULUM UNDECIMUM.

Lectio quorumnam librorum sive frequentanda sive fugienda sit Dei famulis.

Pluvia Dei quæ sit.

Lectio sacra est pluvia Dei, rigans hominis mentem, ut quidquid bona voluntate conceptum est germinet in opus. Ab omni lectione quamlibet suavi, si non ædificat ad bonos mores, aut si non ad Dei inflammat amorem, abstine. Ea enim sola quæ te ædificant et ad Dei amorem inflammant, quæ quoque tuum juvant propositum, legere debes. Quid multa prodest legisse, si eos non legeris libros, nec ea intentione, e quibus te corrigere atque teipso melior fieri quotidie discas? Lectio prorsus est otiosa quæ nullum post se relinquit fructum. Quidquid enim legeris boni, nisi pro virili etiam illico imitari decreveris studuerisque, nihil legisti. Scientia enim sine opere accusat et damnat. Nihil igitur quod proposito tuo non congruit pro curiositate legas.

Lectio cujusmodi sola frequentanda.

Lectio cujusmodi sit cavenda.

Si præterea in bono utilique libro quid vanum, mundanum impudicumve occurrit, illud sancta religione transilias, seu legendum intermittas. Deinde, quid de regibus, principibus seculique rumoribus ad te scire pertinet ? Quidquid in hujusmodi est quod neque compunctionem sanctitatemve redoleat, neque affert ædificationem, respue. Quare enim abstractam a mundo elegisti vitam, nisi ut quæ scitu necessaria non sunt nescias, seculi ignores rumores, nihil videas, nihil audias quod mentis interturbet pacem ac tranquillitatem? Quomodo ergo in solitudine leges aut investigabis quæ ut nescires e seculo ad solitudinem fugisti ? An nescis ea te quæcumque legeris meditaturum ? Nisi igitur ab his abstinueris, puta ut historias profanas seculi-

que rumores neque legeris neque audieris, parum tibi proderit silentium corporalisve abstractio vitæ. Quid enim interest vana, curiosa otiosaque legere an audire? nisi quod legisse propemodum perniciosius est, propterea quod lecta tenacius memoriæ hærent. Finis itaque tuæ sit lectionis ea quæ legeris, si bona sint, imitari. Ubi ergo quid legeris hujusmodi, quomodo hoc ipsum perficere quoque possis tecum meditare. Alioquin lectio, ut dixi, tibi prorsus inutilis est et otiosa.

CAPITULUM DUODECIMUM.

Devotio vera quænam sit, quomodoque ea exercenda : devotio item sensibilis quo pacto sit periculosa : quatenusque a Deo petenda, ac in usum trahenda.

Devotio vera quæ sit.

Devotio vera non est mollities cordis quæ sentitur, et qua in lacrymas quis facile resolvitur, aut qua tunc ea quæ ad Dei sunt cultum sibi sentit suavia, quia cum peccato hæc devotio stare posset ; siquidem et pagani et Judæi, schismatici atque hæretici naturaliter hanc devotionem sentire possunt. Peccatores quoque christiani, qui voluntatem malam nondum mutaverunt, hanc sentire devotionem possunt. Vera igitur devotio est bona voluntas, quæ sponte ultroque se tradit paratam ad omnia quæ sunt ad gloriam, honorem beneplacitumque Dei. Hæc devotio scienter aut volens in se non sustinet quidquid contra Dei est voluntatem. Hæc in ariditate cordis atque mentis sterilitate nihilominus perseverat. Ubicumque devotionis nomen legeris audierisve in collecta aut oratione, hæc quæ sequuntur intellige ac pete. Humilem pete ferventemque contritionem, qua pro peccatis, pro negligentiis aliisque tuis omnibus quibus Deum offendisti culpis, ex animo et cum propriæ malitiæ detestatione doleas. Pete ferventissimam perfectamque dilectionem, quæ ab omni te peccato, ab omni quoque studio seu conatu, quo Deus proximusve offenditur, contineat, puta ut illi, hoc est Deo, fervore intensissimæ charitatis indesinenter inhæreas, eumdem solum pure perseveranterque in omnibus quærens. Tertio, pete tuiipsius abnegationem promptissimam perfectamque, qua divinum beneplacitum cum plena tuiipsius abnegatione sequaris ac perficias, omnemque adversitatem de ejus manu patientissima mititate suscipias. Sub hoc igitur nomine devotionis, prædicta omnia conjunctim, ne per singula animo discurrere habeas, intelligens, eadem petere intendas. Hæc enim Deo, qui omnia intelligit, sufficiunt. Aliter namque Deus, aliter homo rogatur. Deus enim, antequam petimus, novit quibus indigemus. Ideo si singillatim hæc et illa expresserimus, non illum ut quæ petamus sciat instruimus,sed nosipsos ad eadem reddimus attentos, ad recipiendumque idoneos quæ postulamus. At homini, si quid ab illo rogamus, ut articulatim nostra exponamus desideria necesse est.

Devotionis nomine petenda quæ sint.

Est tamen alia devotio, de qua hic locutus non sum, sensibilis ; hæc propter se non debet peti, utpote consolatio spiritualis, qua te indignum semper ut judices convenit ; sed si a Domino offertur, cum timore et humilitate est recipienda. Cavendum quoque ne hac abutaris, id est, ne tunc in ea quiescas, quo minus propterea passionibus invigiles mortificandis, faciendisque operibus charitatis, superbiasve, licet pigrior factus, ex sentimento hoc spiritualis consolationis. Provide ne hac abutaris devotione, hoc est, ut nihilo propterea te meliorem æstimans, sed inde te humilia, credens propter infirmitatem atque inopiam spiritus tui hanc tibi esse datam, ut vel muneribus conductus, et lacte potatus Deo servias, qui cum aliis Dei servis fidelioribus onera diei et æstus, hoc est, graves labores tentationesque ferre non potes. Blanditur igitur tibi Deus, et quomodo mater infantulum ad sui te amorem invitat. Qui si constans fortisque animo esses, jam tibi hæc sæpenumero subtraheret, ut sine his inter magnas etiam

Devotione sensibili quomodo non sit abutendum.

tristitias, derelictiones adversosque occursus, sed majore etiam profectu ac merito, illi serviendi fidelitatem perseverantiamque tuam monstrares. Sit igitur tibi hoc, quando consolari te a Deo sentis, indicium tuæ imbecillitatis, et inter illos te constitue, quos mercede hujusmodi et blanditiis, ne deficiant a Deo, refocillari erigique oportet.

Tu igitur, quomodo supra dixi, eam devotionem a Deo pete, quæ in tribulatione quoque desolatos comitatur, nec unquam nisi Dei adest amicis. Illa secure petitur; hanc vero divinæ dispensationi committe. Potest tamen desiderari, non, ut dixi, propter se, hoc est, ut in ea quis delectetur, finemque suum in illa sibi constituat, aut in ea quiescat, sed ut facilius passiones malas mortificare queat, ut visibilia mundumque spernere, in Dei amore se continere, laudes divinas atque Dei cultum perfectius attentiusque offerre, atque ad omnia tam adversa quam prospera Deo in illius beneplacitum velocius se valeat resignare, utens ad hæc devotione hac sensibili, tanquam instrumento ad hujusmodi congruo. Est enim devotio hæc sensibilis instrumentum quo Deus quæritur, amatur sentiturque et placet. Quando igitur devotionem hanc habes, utere illa; quando non habes, vide ne hanc propter desidiam aut levitatem tuam non habeas, et conare humiliter, præsertim quando divino interes Officio, ut habeas, propterea ut pio, dulci ferventique affectu erga Deum, debita tua ac laudes divinas perficias; quam si obtinere non posses, priorem illam devotionem, quæ etsi dulcis non sit, est tamen fortis, utpote in ratione semper manens, bonamque voluntatem custodi. Pro illa ut tecum perseveret, conare; pro illa ut crescat, gemitus et lacrymas ad Deum mitte; pro illa ora et supplica, pro illa Deo gratias age. Observa ne sub specie non affectandæ devotionis sensibilis, aut ne sub velo propriæ resignationis ad hujusmodi devotionis carentiam, torpor acediaque cor tuum intret. Multi enim hac carent ex vitio acediæ. Alii carent quia Deus propter humilitatis custodiam, aut propter majorem profectum hanc illis subtraxit.

Devotio sensibilis an desideranda sit.

Devotione sensibili quomodo bene utendum sit.

CAPITULUM TERTIUM DECIMUM.

Orationi, ut debite fiat, quænam sint accommoda, quæ hominem ad eam præparent; vocali item orationi et cantionibus, quæ fiunt in ecclesiis, quomodo nos præparemus ac insistamus.

Ad orationem accedas, velut omnium quæ fuerunt aut sunt oblitus, tanquam mortuus aut jam natus. Sic intendas Domino soli, quasi præter ipsum et te nihil aliud sit.

Malas et otiosas cogitationes principio abjicias. Bonis vero sed huic tempori non congruentibus, dicito: Ite, exspectate, si a Deo estis, post orationem remittet vos.

Cor a creaturis semper habeas abstractum, affectumque teneas liberum, mentemque jugiter ad Deum leves. Vigilantissime igitur contra omnes cogitationes te oportet pugnare, non solum malas, verum etiam otiosas. Hæ quoque quæ ab hoc fine tuo te impediunt, quamvis bonæ alioqui sint, contemnendæ sunt. Ex omnibus quæ vides, quæve audis, disce orandi sumere occasionem, mentemque ad Deum elevandi. Nihil enim adeo potest audiri absurdum, nihil fieri, quod bonæ menti sese ad Deum convertendi cum Deoque tractandi non præbeat occasionem; aut enim in hominis Deo devoti corde dolor generatur, propterea quod Deo fit irreverentia, proximove injuria; aut sollicitudo nascitur urgens ne fiat unde Deus offendatur. Quidquid igitur audieris, quidquid videris, orandi quæras inde occasionem.

Orandi occasio undecumque sumenda.

Ora ut Deus quod bonum audisti dirigat, custodiat, promoveat, ut hoc illudve malum avertat, arceat, tollat. Age gratias, quia benignitate illi nunc sua providit, illum servavit, alium eripuit, alium emendavit, malum in bonum tibi convertit, aliaque id genus multa. Non tamen ut orandi habeas

occasiones, rumores debes audire seculi. In cantu eliciendus est ex verbis affectus, mensque erigenda ad Deum. Porro ubi mens relabitur elevata, affectusque perierit, propterea quod notarum multitudo in una quandoque syllaba multiplicatur, admittendæ sunt aliæ aspirationes; ut vel tuam gemas miseriam, vel suspires ad Domini misericordiam : verbi gratia, teipsum intuens aut plangens, præsertim propter ea quibus proxime offendisti Deum, dicas in mente seu spiritu : Ah, piissime Deus. Ah, misericordissime Jesu, etc., donec ad verba veneris, unde quod ores elicias.

Aspirationes sub cantu assumendæ quæ.

Otium omne extermines per assiduam continuamque aspirandi assuefactionem, ut ubicumque te inveneris exoccupatum feriatumve, quantocius spiritu cum Deo loquaris, habens exercitia consueta, quæ cum ipso tractes, quibusque continuo cum eodem loquaris. Si fatigatus laboribus aut infirmitate, aliud non potueris, nihilominus ad illum sæpius loquere, vel pauca verba, puta : Ah, amantissime Jesu ; bone Jesu, etc.

Otium omne quomodo exterminandum sit.

Est aliud quoque exercitium sub cantu, ubi notarum est multitudo verborumque paucitas, hoc scilicet, si quando absque libro canere non potueris, tres quatuorve notas in memoriam recipias, clausisque oculis interea cantans, cor ad Deum erigas, affectus formando, quos pro tempore festivitateve idoneos, aut pro his quæ tunc cor angunt tuum, ad Deum mittas. Hoc toties quoties fuerit opus, facies. Ad hoc enim potissimum videntur orationes vocales cantusque Ecclesiæ instituta, ut tam canentium quam audientium mentes ad Deum leventur. Mille sunt autem occasiones aliæ, etiam parum exercitatis, animum sursum erigendi ad Deum, tametsi id quod canitur legiturve nullum præberet suffragium. Quo enim tempore nihil in te invenis accusandum? Quandove nihil habes in Deo laudandum? Aut ubi, respicias ad dexteram atque sinistram, tibi mox non occurrit, cui compatiaris, aut cui gratuleris in Deo, pro quo item ores, aut pro quo gratias agas?

Exercitium sub cantu frequentandum quod.

Cantus cur potissimum institutus sit in Ecclesia.

Inter hæc tamen exercitia cautus et prudens esto, ne vigorose impetuoseque hoc exercitio utens, caput aut destruas aut graves. Solet enim hoc exercitium absque interpolatione diu continuatum caput gravare, capitisque extenuare vires. Oraturus, ubi oratorium ingressus fueris, ostio clauso, dicas : Nunc Dominus egoque ejus miser vermiculus, soli sumus conclusi. Non possum alio nunc abire, sed tecum manebo, Domine. Fac tu quoque, misericordissime Jesu, ut maneam tecum. Dic antequam Horas incipias : Jesu rex clementissime, tu rege, tu me posside, ut laudes vel Horas tuas debite solvam et devotissime. Pari modo, dum cellam ingrederis, ad Deum æstima te, quam ante eras, vicinius, atque adeo in locum habitationis ejus accessurum.

Capitis ratio in spirituali exercitio habenda.

Oratio ante Horas canonicas dicenda.

Hoc modo cura per externa objecta interiorem hominem ubique renovare, ut ex corporis quoque aut loci mutatione mens tua spiritus recipiat renovationem. Ita enim fiet ut ad ædificationem spiritus cuncta tibi vertas. Juvat attentionem, distractionesque sedat, si quis inter orandum, ac si id quod oraturus est, nunquam audisset, simulata curiositate percipiendi, atque avidius auscultandi, elevatiori, hoc est, expressiori etiam voce, psalmos et id genus alia, quæ vocaliter dici debent, legat. Vehementiori igitur attentione quasi nunquam antehac eadem legisses, teipsum advertas legentem, donec collectis sensibus et impetu cogitationum aliarum pereunte, ad Deum te levare, atque ex iis quæ legis affectus pios, quos tecum sursum vehas, elicere valeas.

Renovationem spiritus uti per quælibet externa objecta recipere liceat.

Distractiones quomodo sedendæ.

Vigorosa laboriosaque est attentio, si quis inter cogitationum tumultus, quasi verba ex ore prodeuntia non modo audire, sed pene etiam videre contendat : hoc distractionem reprimit ; prudenter tamen exerceatur, ne caput lædat. Atque ideo dum caput times gravari, vehementiori quidem attentione principio animum tuum

Attentio vigorosa quomodo xercenda.

fige. Quæ ubi fixa fuerit, leviori potes conatu animum tunc retinere. Porro si cogitationes impertinentes, velut improba impudicaque mulier procantium solet nuntios, volueris recipere, ut illis audientiam præbeas, aut ad easdem quasi curiositate ductus te convertas, et quid suadere, dicere aut ostendere velint auscultes, difficulter tandem es iterum easdem ejecturus. Miser, cur adeo Horas tuas solvis negligenter? Legere satisfacereque Ecclesiæ præcepto te necesse est, cur per negligentias atque desidiam tuam tibi infers gravamen? Cur laborem tibi conduplicas? Desidia te propria gravat. Negligenter autem legere, conscientiam tuam non consolatur, sed gravius onerat. Cur non potius, cum tamen laborare te oporteat, ita legis, ut expulsa desidia alacritatem in legendis Horis sentias consolationemque quod recte tua solveris debita conscientiæ? Multo namque labore majori ex distractionibus et negligentiis tuis quam ex devotionis studio, gravaris. Iterum dico, satius est Horas, debita quoque tua devotius attentiusque solvi, ut defunctorum animæ consolationem, tu vero in conscientia lætitiam recipias, quam ut utrumque destruas, utrumque perdas, et ubi etiam gratiam Dei obtinere debueras, inde supplicium a Deo judice exspectes. Quando distractio vehemens est, ut supra dixi, simula rari et novi quid te lecturum, quod nunquam audieris, ut vel curiositate te hac sancta fallas et retineas animum firmum ad attentionem. Dic tibi: Ego legam quod nunquam audivi. Quid lectio hæc mihi insinuet, non possum modo non auscultare.

Attentionem juvantia quæ sint.

Juvat attentionem auscultare ut, quando dicitur auditurve hoc nomen Dominus aut Deus, reverentiam Deo exhibeas; idque fiat aut capite, aut genibus, aut signo aliquo, secreto tamen, ut si fueris inter homines, nemo te de singularitate notet, nemo aliquid præ cæteris te facientem deprehendat. Vigila tu super teipso, non solum ut attendas, verum etiam an ad orationem attendas attendendo. Quamprimum enim te evagari senseris, cor tuum mox revoca. Non est in tua situm potestate, ut non evageris corde, sed tui est arbitrii tuæque facultatis ultro, quod cavere et debes et potes, non evagari. Quomodo lectio est vocalis et mentalis, sic et oratio. Oratio quæ vocalis est tantum, vilior est quidem; quæ vero mentalis, est melior.

Oratio duplex.

Oratio optima.

Porro si vocalis simul est et mentalis, optima est. Hæc tamen raro admodum, præsertim in Horis canonicis et orationibus formatis, continua invenitur. Nam ea quæ ex corde nascitur oratio, et in vocem erumpit, vocalis est et mentalis; optima quoque est, quia facilior effunditur, utpote, ex orandi affectu et desiderii vehementia fusa. At ubi vocalem quis formatamque orationem recitare debet, tardius laboriosiusque huic orationi se adjungit affectus, puta ut hoc ipsum pro hoc tempore desideranter mens optet, quod oratio statuta desiderandum præscribit. In oratione mentali facilior est attentio; neque enim diversa potest mens cogitare; ubi enim aliud ab oratione cogitaverit, jam non orat. Distractio igitur mentis orationem mentalem prorsus sistit omnem. At in oratione vocali secus est: potest namque orare vocaliter homo, et nihilominus alia mille ab oratione diversa meditari. Eamobrem oratio mentalis multo est utilior ac melior atque vocalis. Quapropter ubi ea quæ ex Ecclesiæ aut tui status instituto vocaliter legere teneris, vocaliter etiam, quomodo par est, absolveris, reliqua exercitia utilius est ut mentaliter solvas, psallasque juxta Apostolum, spiritu et mente. I. *Cor.* XIV, 15.

Cæterum, ut attentius quoque solvas ea quæ vocaliter sunt solvenda, imaginare quasi mentaliter solvere eadem tenearis et velis, hoc est, mentem ad exercendam se per attentionem urgeas; ita tamen, ut nihilo secius vocaliter te solvisse scias. Oret igitur lingua voce, oret autem intus et mens, quæ loquitur lingua foris, utaturque adminiculo verborum, e quibus singulis congruos elicere conetur ad Deum affectus. Antequam ad orationem,

præsertim illam canonicam, et quæ ex Ecclesiæ præcepto legi debet, accesseris, antequam inceperis, statue cordi tuo pactum firmum, nullam scilicet velle cogitationem admittere, quæ vel Deo displiceret vel beatæ Virgini, occasionem quoque peregrina cogitandi tollere omnem.

Præsentia divina inter orandum attendenda.

Et si semper, præcipue tamen inter divina, potissimum autem quando ipse oras, divina est abs te præsentia meditanda; tunc enim maxime, ne Deum deridere videaris, verecundia tibi excitanda est, mens tua commonefacienda, atque excutienda rerum temporalium sollicitudo, ut Dei attendas præsentiam, erga quam parata quoque in te semper sit reverentia, quam illi exhibeas. Dic igitur sæpius tibiipsi: Deus videt; itemque: *Oculi mei semper ad Dominum*; item: *Vivit Deus meus, in cujus conspectu sto hodie.* Pro attentione inter orandum servanda, non hoc tantum sufficit, ut pactum propositumque statuas, quo non sis admissurus scienter cordis distractionem, verum ut ante ad compunctionem aliquam quoque cor tuum invites, allicias atque exerceas necesse est, qua cor tuum possit stabiliri. Compunctio enim facit ut cogitationes tunc profanæ vilescant, quod est contra distractiones pene victoriam pro hoc tempore obtinuisse.

Psalm. XXIV, 15. III. *Reg.* XVII, 1.

Compunctio ante orationem assumenda.

Levitates esse cavendas.

Omni tempore, præcipue autem orationis tempore, et quando in divino es Officio occupatus, dedecet te aliquid levitatis exhibere. Maximopere enim tunc disciplinam in moribus, gestibus et signis servare necesse est. Levissima enim est occasio, quæ distractioni occasionem præbet, compunctionem dissipat, cordisque evagationem introducit. Oratione canonica soluta, dicito: O Agne mansuetissime, *Jesu Fili Dei vivi, miserere mei. Deus, propitius esto mihi peccatori, qui me tuo pretiosissimo sanguine redemisti. Ideo in manus,* et in vulnera tua, *commendo spiritum meum. Redemisti enim me, Domine Deus veritatis.* Hoc modo faciendum post Horas canonicas beatæ Mechtildi, aut, si bene recolo, beatæ Thrutæ, hoc est Gertrudi, revelatum est.

Precatio post debitorum absolutiones.

Psalm. XXX, 6.

Festinantia nimia in divino officio reprehenditur.

Si multum in oratione festinas, si acceleras nimium, quantum temporis lucraberis? Profecto vix Orationis dominicæ unius aut alterius tempus sub una Hora canonica redimis. Nonne satius foret diligenter omnem navare operam ut attente solvas, temporisque tantillum, si ita dici liceat, simul propter Christum perdas? Quomodocumque enim legeris, si negligenter ac imperfecte legeris Horas canonicas, primo nihil consolationis spiritualis ex lectione, neque in conscientia, neque in affectu senties; deinde magis tibi culpam contrahis quam meritum, imo ubi gratiam invenisse debueras, ibi iram tibi comparasti. Ah! animadverte cui quidve in oratione loqueris. Nempe ei loqueris, qui intus forisque te videt, qui cogitationum quoque tuarum ac intentionum medullas penetrat et cognoscit. Quis vero est cui loqueris? Excelsus nimirum, omnipotensque universorum Dominus ac Deus. Cave igitur ne inter orandum cor non apponens, derisor potius habearis ab eodem quam orator.

Exercitia debita propriis anteferenda esse.

Quod pro tui status conditione orare aut agere teneris, diligentissime et sine dilatione, seclusis omnibus quæ impediunt, age. Nullum peculiare exercitium admitte, cujus gratia aliud, ad quod teneris, impediri negligive contingat. Sed oratione statuta, aliisque obedientiis consummatis, quidquid supererogando potueris exercitiorum devotionis adjicere impiger adde. Omnia potius devotionis propriæ exercitia intermitte, quam orationem statutam opusve quodvis obedientiæ pro illo tempore necessarium negligas. Si enim id quod delectat cum Saule obtuleris, neglecto interim eo quod debes, cum eodem etiam habebis reprobari, non acceptari. Ante Horæ canonicæ inchoationem dic tibiipsi: Ecce hanc ad minus Horam devotissime, quantum potuero, legam, si vel unam possim legere Horam devote, quomodo oportet, in qua nullas admittam phantasias. Cæterum quamprimum te tuum propositum infirmasse senseris, gemens pœnite,

I. *Reg.* XV, 9, 28.

et idipsum quantocius restaura, imo ac si nequaquam deliqueris, confidenter ad Deum redi, novum propositum iterans ac quasi non deliqueris, vires, animum, fervorem atque conatum pristinum resumens. Est tamen generale tuum nihilominus propositum attentionis singulos ad psalmos dum incipiuntur renovandum, atque hoc modo tam in emendandi proposito quam in propositi renovatione semper perseverandum.

Exercitiis mentalibus post debita insistendum.

His, quæ ex debito propter obedientiamve Ecclesiæ vocaliter legenda sunt, solutis, ut sunt Horæ canonicæ, pœnitentiæ, defunctorum Vigiliæ, et hujusmodi, consultissimum est sanctis exercitiis te mentalibus occupari. Vocalia enim non admodum sunt excitativa, quamdiu solum vocalia sunt. Nisi enim ex affectus vehementia in vocem orans prorumpat, ut jam non vocalis tantum, sed mentalis etiam sit oratio, puta desiderio, quod intus ad orandum mentem incitat, foras per linguam quam urget prorumpente, semper anteferenda est oratio mentalis orationi vocali, hoc est, nisi oratio simul et ore proferatur et mente fundatur, melior est sola mentalis quam oratio sola vocalis.

CAPITULUM QUARTUM DECIMUM.

Arma validissima ut sint orationes ad usum tentationum : uti, quæve tentationes vincantur sui humiliatione ac resignatione, quæ item superentur contemptione pia.

In tentatione tibi constituto potissima sint arma tua, de te et tuis viribus desperare, fugereque ad Dominum, atque illum in adjutorium toto corde invocare. Clama igitur et dic : *Domine,vim patior, responde pro me. Ne derelinquas me, Domine Deus meus, ne discesseris a me. Intende in adjutorium meum, Domine Deus salutis meæ;* item : *Deus in adjutorium meum intende, etc. Deus meus, ne elongeris a me, Deus meus,in auxilium meum respice;* item : *Adjutor meus esto, Domine, ne derelinquas me neque despicias me, Deus salutaris meus;* item : *Deus, propitius esto mihi peccatori. Tu es, Domine, Deus meus;* item : *Eripe me de inimicis meis, Domine, ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu;* item : *Jesu,Fili Dei vivi, miserere mei, et adjuva me;* item : *Adjuva me, Deus salutaris meus, et propter gloriam nominis tui libera me;* item: O Agne mansuetissime, *Jesu Fili Dei, miserere mei;* item : Salvator mundi, *salva nos, etc.*

Is. XXXVIII, 14. *Psalm.* XXXVII, 22, 23. *Ibid.* LXIX, 1. *Ibid.* LXX, 12. *Ibid.* XXVI, 9. *Luc.* XVIII, 13. *Psalm.* CXLII, 9, 10. *Ibid.* LXXVIII, 9.

Orandum quomodo sit tentatis contra vitia.

Ora quoque contra vitium hoc ad quod tentaris, seu contra quod pugnas : Domine Deus meus, da mihi videre et cognoscere detestarique superbiam meam (aut hoc illudve vitium) et ex animo totisque viribus eamdem persequi et conterere, ut hac expulsa, per tuam gratiam, tu quoque humilitatem mihi infundas; item : Domine Deus meus, quidquid mihi mea iniquitas suggerit nolo et damno, imo quoties illicitum cogito, per ipsam, quamvis malam cogitationem, aut pro ipsa saltem, toties te adoro, laudo et benedico, meque tuæ bonitati, providentiæ et beneplacito subjicio. Dicat tentatus ad Dominum : Domine Jesu, ego nolo, ego nolo. Piissime Jesu, adjuva me, ego nolo (id scilicet quod illicitum est). Atque utinam, piissime Jesu, tu facias ut vere ex animoque semper nolim, funditusque persequar et detester quidquid tibi displicet. A generali proposito tuo nunquam recedas, sed tentationibus quantislibet impulsus, dejectus et obrutus, clama ad Deum : Domine Deus meus, quidquid tu non vis, ego nolo, ego nolo, etc. *Fiat voluntas tua;* item : *Doce me facere voluntatem tuam, etc.* Sæviant quantum velint cogitationum passionumque tumultus, ego aliud nolo, Domine, quam tu vis ; Jesu bone, quidquid pravum cor meum meditatur, anathema sit; ego id damno.Hæc superiora maxime locum habent in tentationibus violentis, ad quas homo tentatus suapte complexione, consuetudine, seu inclinatione nimium est pronus, iis quoque qui in tentationibus nondum sunt exercitati. Porro in levioribus facilius resisti-

Tentationibus violentis quomodo resistendum.

Leviores tentationes quomodo facilius vincantur.

tur exsibilando, deridendo exsufflandoque tentationes, atque in eas exspuendo. Et hoc modo suggestionem malam tu quasi rem indignam per contemptum abjicere, imo ceu rem auditu indignam, et cui responderi non debeat, non curare debes.

Quando senseris inclinationem malam nimiam, sive cogitando, sive operando loquendove hæc constet, ad rem illicitam, cui vere atque ex animo non prævales te opponere, nisi fortasse utcumque per rationis atque synderesis contradictionem,et quasi ex metu consentiendi, tunc utere iis generalibus remediis supra habitis , dicens : Ego nolo, Domine Jesu, nisi quæ tu vis. In hac enim generalitate facilius veriusque contradicitur tentationi, cui contradictioni cor quoque consentiat, quam si rem ipsam, quæ concupiscitur, pro objecto impugnando tibi ante oculos statueres. Facilius namque veriusque cor tuum dicet : Domine Jesu, ego nolo quæ tu non vis, quam diceret : Ego hoc quod concupisco, nolo. Ea propter ubi non adeo ex animo vereque resistere te sentis, in re aliqua singulari, resiste eidem in universali, dicens : Jesu Christe, adjuva me, ne aliquid velim contra tuam voluntatem. Expedit quoque ita fieri interdum propter aliam causam, puta ne,id imaginando quod te tentat, sub specie contradicendi, ejus concupiscentiam profundius tibi imprimas. Tunc enim satius est ad generalia divertere, quibus nihilominus iis,quæ singulariter te impugnant, contradicas.

Tentationibus importunis quomodo resistendum.

Si tentationibus importunis ita perturbatus fueris, ut invenire cor tuum nequeas, nec eidem valeas dominari, ut instinctui divino tibi e diverso illucescenti plene assentias, sed traheris nimium ad alteram partem, quæ vitiosa, defectuosa et imperfecta est, puta dicere aliquid aut reprehendere, aut pro te respondere, facere quidquam quod ambiguum habeat exitum, et cui instinctus divinus ratioque magis contradicit quam favet, dic : Ego nihil agam aut loquar, nisi quod Deo placeat. Verbi gratia : si perperam aliquid fieri videas,et passio zeli te admoneat, ut illud reprehendas, aut non sustineas, aut a proximo, quamobrem id faciat, expostules, aut injuriam certe tibi factam calumniamve illi improperes : si inquam, tunc cor tuum non possis inducere, ut æquanimiter sui læsionem taceat, sustineat, atque ab improperatione abstineat, injuriamque sibi factam dissimulet, ad generalia remedia recurre, et dic tibiipsi ac Deo : Ego nihil dicam, piissime Jesu, nihilque propterea agam, quod displiceat tibi. Tu, Domine, dabis (si loquendi occasio præstita fuerit) mihi gratiam aut tacendi aut ita loquendi, ut te non offendam; et ut quod ego absque periculo non possem, per te aut sine periculo agam, aut securior prorsus abstineam. Hac generalitate cogitationum tumultum varia atque eadem sæpius narrantium sedabis, donec tranquillitas redeat, et donec validum atque expressum concipias propositum, quo inspirationi prorsus consentias divinæ, injuriam molestiamve dissimules, ab eoque quod illicitum timebas aut suspectum, jam tanquam a re certa, quæ Deo displiceat, cum nausea abstineas.

Interrogationibus internis quomodo respondendum.

Interrogationibus,sive curiositas humana sive tentatio diabolica eas moveat, periculosis, ad quas vir perfectus vix recte simul ac vere respondere posset, ut sunt : an martyrium suscipere velis, hujusmodi aut hujusmodi? Aut si proximo inimicanti, atque verbis hujusmodi te maledicenti infamantique velis tacere? Ejusmodi, inquam, periculosis investigationibus, nisi tentatus se ex animo sciat sincerum atque perfectum,quod difficile esset de se præsumere, non est respondendum, nisi generatim hoc modo : Ego spero in Domino, nihil super me venturum quod vires excedat meas. Si hujusmodi quid super me permiserit Deus, confido etiam omnino illum additurum gratiam et vires, ut tentationi hujusmodi non succumbam.

Tentationes cujusmodi contemnendo facilius quam pugnando vincantur.

Ad hanc responsionem nihil addendum, nec ultra audienda est diabolica interrogatio, sed exsibilanda, quia humiliter et satis bene responsum est. Tutius ferme semper

est cum tentationibus non ingredi bellum, sed mox ubi natæ fuerint, mox ubi senseris vitium quod te tentat, id est, quod male te allicit aut terret, illud ut rem indignam et quam audire dedeceat, abjicere, contemnere, execrari atque conspuere. Verumtamen in præsentia aliorum ita exhibeas te, ne noteris, neve alios tui propositi ignaros, tuis exputionibus, quas tu contra vitia et pravas incidentias facis, ipsi vero aliter factum et propter aliud judicant, contristes.

Blasphemiæ perfidiæque cogitationes quomodo repellendæ.

Hoc remedio præsentius non est contra perfidiæ blasphemiæque cogitationes, contraque fœdas incidentias circa humanitatem Christi aut beatæ Mariæ Virginis Sanctorumque aliorum, aut circa Sacramenta et hujusmodi mysteria alia, quam eas prorsus omnes contemnere. Non tribuas eis tantum honoris, ut illas timeas, aut ut aliquid pensi de illis habeas. Contemne igitur, exsibila et deride illas; nec scrupulum, nisi prorsus ex delectu illas ad te sumpsisses, aut timorem inde habeas. Diabolo hæc susurria, cujus etiam sunt, imputa, qui aliud nescit quam Deum blasphemare, non tibi, quia Dei vis promovere honorem. Breviter dico : quisquis hic fuerit in te qui hæc loquatur, quæ contra Deum sunt, tu non attrahas tibi, nec ea tibi adscribas, quæcumque subito aut violenter inciderint, aut quæ sensisti quidem, non tamen iis animo consensisti, nec placet quæ inciderunt. Haudquaquam enim tibi imputabuntur quæcumque ejusmodi tibi invito occurrunt, quia hæc ad ruinam tibi non erunt, sed ad purgationem et ad gloriam. Consultissimum igitur est omnes quidem tentationes contemnendo abjicere, nec earumdem suggestionem tanti facere, ut illis respondeatur, sive ut audiantur, admittanturve ad colloquium mentis, quo suas suasiones proponant.

Disputandum non esse cum tentationibus.

Quapropter dixi contra tentationes utilissimum esse, non inire pugnam cum illis, aut disputare, ex adverso inspicere, aut contra pugnare. Tantum enim familiaritatis tantumve licentiæ illis non debet admitti, ut ad colloquium recipiantur, sive ut eisdem præbeatur audientia. Neque enim tamdiu sustineri debent, ut quid velint aut suadeant narrent. Sed mox ubi deprehensæ fuerint accedere, exsufflandæ exsibilandæque sunt. Nam si ad pugnam colloquiumve eas receperis, difficilius abiges, earumdemque, præcipue quas formidas, ut sunt tentationes blasphemiæ, perfidiæ, etc., imagines atque timorem profundius tibi imprimes. Contra hujusmodi spirituales tentationes pugnare, nihil est aliud quam hominem contra anseres sibilantes, aut contra canes oblatrantes, aut certe contra mulieres pessimas et litigiosas pugnare. Hujusmodi enim non vincuntur, nisi transeundo, tacendo et contemnendo. Si enim contra eos pugnare, eisve contradicere nisus fueris, nihil ages, quam ut ad majorem eos provoces insultum. Porro si nihil timens eos transieris contemptos, tacebunt.

CAPITULUM QUINTUM DECIMUM.

Diffidentiæ circa fidem, displicentiæque ad proximum tentationibus quomodo resistendum sit : utque nulla pia exercitia nullaque bona opera ob quasvis tentationes sint omittenda.

Cogitationibus curiosis circa fidem quomodo sit respondendum.

Cum cogitationibus, quæ cor tuum nituntur intrare, ut fidei rationem invenias, ut capias quid post mortem sit futurum, et an vera sit salus in fide nostra, et cætera hujusmodi, contra quæ vel in Scripturis vel in ratione sapientum objici possunt nonnulla quæ repugnare videntur, tu noli disputare, noli pugnam certamenve contra illas inire, nec ad hoc niti, quasi lumine rationis ea velis investigare : sed omni curiositate sollicitudineque disquirendi abjecta, dic : Ego credo quod sancta credit Ecclesia. Amplius nolo disputare nec meum animum super his occupare. Et signa cor tuum cruce.

Quæcumque etiam in Scriptura Sacra aut fide intelligere nequis, noli super iis

curiosius investigare, nec dubitationem admittere, sed omnem ambiguitatem disputationemque proscinde, et dic tibiipsi : Ego nolo scire, sed volo credere. Tendit enim laqueos difficillimos atque inextricabiles hostis malignus eis, qui suis ingeniis ea quæ fidei sunt, aut quorum in Ecclesia secreta est ratio, nituntur intellectu et investigatione comprehendere eorumque velle reddere rationem. Timor nimius validiorem sæpenumero tentationem,quemadmodum imaginatio fortis casum, facit. Quod enim plus timetur sæpius cogitatur, idem autem sæpius cogitatum, profundius memoriæ imprimitur. Si tentatus contra proximum tuum irasceris, aut displicentiam amaritudinemve senseris, contra illas cogitationes tunc ingruentes assume aut te compelle ad affectum charitatis, ut in corde repetas sæpius : Ah, charissime frater, frater mi dilecte, nos cives unius patriæ sumus, nos Dei sumus filii, nos cohæredes una sumus Christi, etc. Dic tibi : Tu misera ac ingrata bestia, numquid non veneraberis amicum et servum Dei? An iram Dei non metues, si fratrem tuum centuplo te meliorem spreveris aut contristaveris? Si in tentatione aliqua tibi constituto occurrat ambiguitas perplexa, in qua utrumvis elegeris, hoc est, sive hoc sive alterum, æque tibi periculum immineat, neutrum elige, quamdiu non cogeris eligere, sed judicium atque voluntatem tuam hoc modo fige, dicens in corde tuo : Ego, Domine Jesu, nihil volo quod tu nolis; ego respuo quidquid tibi displicet; quidquid eligis eligo. Porro si alterum tibi fuerit eligendum, Prælato aut Confessore consulto, id elige quod ille suaserit, et hoc modo absque periculo manebis, quia fecisti quod debuisti, puta tuo non credens ingenio, consulens Prælatum illique acquiescens.

Displicentiæ aut amaritudini contra proximum quomodo resistendum.

Ambiguitas perplexa quomodo cavenda.

Nulla debet esse tentatio adeo gravis aut valida, quæ te dejiciat, ut solita devotionis tuæ exercitia intermittas. Arma enim sunt tua hæc, quibus diaboli tendicula evadere,redireque ad Deum potes,ideo nulla unquam desperatione relinquenda. Nam etsi extra charitatem te esse scires, nullo tamen modo consuetudines tuas bonas et exercitia solita deseras. Per hæc enim tibi iterum oriri potest lux gratiæ, qua pravitatem erroremque tuum videas, vivificerisque in charitate, Deo auctore, et tete applicante.

Exercitia devotionis solita non esse propter tentationem deserenda.

Quanquam te scires damnandum (quod nulli scitu possibile est, ei præsertim qui se non recusat corrigere in his quæ sibi sunt manifesta peccata), nihilo secius Deo servire deberes, quam si scires te salvandum; idque quantum posses diligentissime atque fidelissime, ejusdem procurando honorem, pro immensa ipsius bonitate, qua tot beneficia tibi, quem ingratum ac pessimum præscivit, prærogavit, tanto tempore peccantem te sustinens non damnavit, sed ut amicum fovit. Taceo creationis et Passionis ejus beneficia. Certe pro ipsius justitia atque judicio æquitatis, si te rebellem, contumeliosum et corrigere te nolentem, tanto licet tempore exspectatum, tot beneficiis quoque admonitum, atque adjutum, ut nulla sit tibi excusandi occasio, damnare vellet, ipsum diligere deberes, quia non ipse, sed tu solus causa tibi fores tuæ infelicitatis; ipse vero quia justus est, ideo tua obstinatione ad executionem justitiæ impellitur, ut aliud quam obstinatum damnare atque incorrigibilem delinquere non possit. Quomodo igitur, vel propter ejus justitiam ipsum non diligeres, quandoquidem totus bonitas ipsa est?

Quam fideliter sit Deo serviendum.

Quamvis nulla, ut dixi, sint exercitia, nullæ consuetudines sanctæ, propter tentationes relinquendæ, quin potius magis frequentandæ, ea tamen quæ ad honorem piissimæ Mariæ fiunt, potissimum mordicus teneas, nec ad mortem usque relinquas. Quidquid enim huic Virgini, misericordiæ Matri, impenditur, non tacetur, non transit irremuneratum, non præterit in oblivionem, sed opportuno tempore fructum operatur. Nunquam legitur vel minimum quid in beatissimæ hujus Virginis

Honorem B. Mariæ impensum non manere irremuneratum.

honorem oblatum aut factum, in vanum abiisse aut sine fructu periisse.

Angeli boni et mali officia circa hominem quæ.

Angelum habes bonum ad custodiam a Deo tibi deputatum, et angelum malum, qui est dæmon turpissimus crudelissimusque hostis tuus, ad exercitium. Hi tecum continue sunt. Diabolus mala suggerit, affectiones excitat pravas, illicitas proponit cogitationes, indefessoque studio in mortem te præcipitare conatur. Porro Angelus bonus, modo tu illum audire volueris, tibi consulit, bona suggerit, te defendit, adjuvat, instruit et liberat. Quando itaque tentaris, perpende quis sit is qui te tentat; nempe invidissimus, pessimus crudelissimusque inimicus tuus. Percunctare igitur teipsum, si huic pessimo diabolo servire, si te perdere festinanti obedire malueris, atque cum eodem paulo post stagno ignis infernalis immergi : aliam enim suis non reddit mercedem servis; an Angelo bono, puta ut ejus acquiescas monitis, Christum ferventer diligas ac imiteris, atque paulo post perpetuam cum eodem lætitiam possideas? O si hæc bene expenderes, adeo te malitia diaboli, ejusque terribilis præsentiæ memoria sola terrere deberet; reverentia vero præsentiæ angelicæ allicere, ne, ut es, adeo fores ad otiosas, vanas immundasque cogitationes suscipiendas pronus. Si ante fores tuos stantem scires hostem cum gladio te quærentem, atque ad te ingredi occidereque te molientem, num illi ostium aperires? Num ad tui occisionem fores illi reserares? Hoc modo carnalibus malisque cogitationibus hostis malignus vallatus ad cordis tui ostium pulsat. Si tu illum illasve admiseris, interficient animam tuam.

Opera bona propter vanam gloriam non esse facienda, nec omittenda.

Solet diabolus nonnullos a bonis deterrere operibus per tentationem vanæ gloriæ aut invidiæ, etc., qui diabolo, hoc est, vitiis ne consensisse videantur, timore harum passionum inducti, abstinent a bonis operibus. Tu vero haudquaquam ita facias. Sed ubi passiones hujusmodi senseris vitiosas, dic illis : Ite; propter vos hoc bonum neque faciam, neque omittam; Deo enim hic non vobis serviam. Quo dicto, in passiones vitiosas quas sentis exspue, easque cum contemptu abige, et ad virtutis oppositæ affectum te, quanto potes studio, exerce.

CAPITULUM SEXTUM DECIMUM.

Scopus quisnam omni operi exercitioque præfigendus, opera cuncta ut modo perfectissimo fiant : corpus discrete quomodo regendum : quæ item intentio triplex sit nobis necessaria.

In omni opere, studio exercitiove finem tibi ac scopum sanctum præfige. Sit oculus tuus, quomodo Christus docet, hoc est intentio tua, simplex, ut totum sit corpus lucidum. Nam si tenebrosa fuerit intentio, nihil lucis, nihil candoris inesse potest operi. Si enim in vobis, inquit, quod lux esse debet, tenebræ sunt, quid de reliquo, quod tenebrosum agnoscitur, est æstimandum? Finem tu ipse hunc omnium actionum tuarum tibi constitue scopumque, in quem semper respicias, ad quem tuos conatus dirigas, hunc videlicet tibi præfige, nempe charitatem placentissimamque Dei voluntatem, ut in nulla re quamlibet bona teipsum quæras, sed Dei solius gloriam, honorem ac beneplacitum. Finis hic oculis præfixus ad bona instruit provocatque studia. Nunquam igitur ab hoc fine, ab hoc fundamento atque scopo sancto divertas. Cura quantopere vales, ut hæc intentio sancta in te sit perseveretque semper. Quidquid loquendum, cogitandum fuerit aut agendum, præmeditare et expende quantum prosit id, de quo tecum consultas, humilitati ac charitati, quantumve officiat eisdem. Nam si humilitas charitasque inde nihil roboratur, tuum non erit de hac re ultra cogitare, sed illam abjicere. Attende semper quid te moveat ad faciendum hoc, sive dicendum. Ubi te discusseris, sæpenumero invenies consilium in te quod vehemens forte ac sanum putabas, non a

Matth. VI, 22.

Ibid. 23.

Scopus omnium actionum quis esse debeat.

Spiritu Sancto inspiratum. Dissipetur igitur et pereat.

Finis, medium et utilitas in omni opere attendenda.

Respice igitur, ut præmonui, ad finem atque scopum tuum, deinde nihilo secius vide quæ cujusvis rei, quam cupis, sit futura utilitas. Postremo expende per quæ media, licitane an illicita, debeat res eadem perfici seu obtineri. Esto res bona sit et utilis, si tamen obtineri non potest nisi per illicita media, haudquaquam in eamdem rem consentias, nec a te recipiatur aut probetur. Ultimus enim omnium finis tibi est in cunctis quæ agis aut conaris, ut placeas Deo. Deus igitur præcipuum est quod intendis, ipseque et ejus honor ejusque voluntas ac beneplacitum, universa est ratio, quare aliquid facias aut omittas, diligas aut odias, quæras aut execreris.

Intentio quomodo casta, simplex ac recta esse debeat.

Intentio tua esse debet casta, simplex ac recta: casta, ut neque sit adulterata, neque vitio ullo permixta; simplex, ut absque fictione aliqua Deum solum quærat; recta, ut errore peccatoque careat. Quomodo ante opus discutiendam dixi intentionem, ut investiges animi tui secreta, sciasque quid te moveat, et si quid vitii inventum fuerit in ea, ipsa corrigatur aut mutetur intentio; ita etiam de modo faciendi pervestigandum est an meliori utiliorique, quam decreveras, modo quod futurum est fieri possit. Neque enim ex Sacra Scriptura charitatem duntaxat servandam discimus, sed etiam ordinandam, ut omnia ordine debito, non præpostero, modoque prudentissimo utiliter faciamus. Non solum opera credas ad finem, hoc est ad charitatem quæ Deus est, et ad ejus perfectissimam esse voluntatem metienda, verum etiam mores, gressus, gestus et verba, quæ omnia in te quasi juxta regulam ordinentur, et nihil sit in te otiosum. Otiosum dicitur, quod fine necessario aut justo, intentionisque bonæ caret ratione. Quidquid igitur agendum dicendumve est, ideo agatur dicaturque, quia Deo sic placet; quidquid vero execrandum, ideo execretur, quia Deo displicet. Itaque cura semper ut hæc in te radix permaneat, et non tibi nocebunt quæcumque acciderint. Unio enim voluntatis tuæ cum Deo ex omnibus angustiis liberabit te. Hæc in te semper inveniatur et sufficiet.

Modo prudentissimo omnia facienda.

Cant. II, 4.

Otiosum quomodo nihil debeat esse in homine.

Hæc est regula quam tenere debes, hucque tendat omnis conatus tuus, ut in corde tuo juge semper sit silentium, perpetuaque solitudo, ut ab omnibus, quæ aut propter Deum non admittuntur, aut quæ in Deum cor sursum non vehunt, maneas animo exoccupatus. Intellectus enim tuus purus, simplex atque nudus ab omni cogitatione, ab omni re sensibili, a formis, imaginationibus et phantasmatibus esse debet, quo tranquille libereque soli Deo vacet atque inhæreat. Porro affectus tuus ab omni amore sensibili erga quamcumque creaturam abstractus ac liber sit, ut nullam creaturam diligas aliter quam aut in Deo aut propter Deum. Itaque illuc tende, ut affectus tuus semper sit elevatus ad Deum, cui adhæreas soli. Quare nihil quoque cogites oportet, nihil desideres, nihil loquaris, ad nihil afficiaris, nihil velis, nil diligas, cum nulla re te occupes, nisi cum Deo, aut ea re quæ te trahit in Deum, et hoc propter Deum. Non tamen externæ hic sunt occupationes propterea relinquendæ, quæ ex obedientia, aut charitate, aut ex necessitate etiam observandæ sunt, utpote quæ propter Deum fiunt. Sed mens hujusmodi operibus non adeo esse debet intenta, quin nihilominus in solitudine et interno silentio Deo interim loquatur.

Silentium solitudoque interna quomodo jugiter servanda.

Quicumque ad hæc aliaque hujusmodi imperfectiorem te invenis, mecum ora continue ad Dominum hoc modo: Deus meus, quam longe adhuc disto a beneplacitis tuis, qui necdum inter eos numerari possum, qui tua servant præcepta. Ex me, quando meipsum intueor, desperare quidem possem; at misericordia tua major est mea infirmitate, cui me innecto, cui inhæreo et innitor. Ah, misericordissime Jesu, utinam vel ad veræ perfectionis principium queam pervenire. Utinam vel perfectæ per-

Precatio pro perfectione obtinenda

fectionis viam merear incipere. *O Pater misericordiarum et Deus totius consolationis,* miserere mei et adjuva me, ut perfecto atque toto corde jugiter tibi serviam, placeamque tibi totus et perpetuo.

II. Cor. I, 3.

Resignatio necessaria quæ.

Alia adhuc tibi necessaria est regula, ut teipsum totum, omnia quæ tua sunt, et quæ tibi eveniunt aut evenire possunt, soli Deo committas, ex intimo corde in illum solum sperans, in illum respiciens, te illi credas, ab omni denique sollicitudine et cura propria exutus, confidentissime te illi, cui de te cura est, relinquas. Si hoc feceris, crede, imo certissimum tene, tibi ab eodem in omnibus provideri, subveniri, teque a malis omnibus salvari, non eo semper modo quo tu velles, nec quando tu oras, sed quomodo et quando expedierit. Cuncta igitur de ejusdem paterna manu libenter accipe, teque illi plene resigna ac relinque, nihil aliud volens, nihil desiderans, neque præsenti neque tempore futuro, quam ut ipsius laudabilissima voluntas de te, per te, in te et in omnibus fiat. Hoc, inquam, solum optes, et propter hoc ipsum quæcumque postulanda sunt postules. Cæterum quo dicta diligentius custodias, addenda est tertia regula, ut non aliud tibi videatur, quam anima tua separata sit a corpore, et extra mundum constituta. Imaginare igitur coram Deo te esse, cui nulla singularis posthac aut major sit cura de corpore tuo quam de corpore proximi. Itaque te habeto ad corpus tuum, sicuti te habes ad alienum, cui necessaria propter necessitatem, non propter voluptatem provideres ; de quo parum aut nihil doles, sive despiciatur, sive laudetur, affligatur aut consoletur. Quomodo ergo proximi corpus secundum Deum diligis, eidemque ex charitate ministras, sic tuo exhibe corpori idem ministerium, non ex privato aut proprio sed Dei amore. Quando itaque despiceris, dic tibiipsi, nihil hoc pertinere ad te, sed despice teipsum quoque cum cæteris te despicientibus. Spiritus corpore separatus nihil curæ habet de suo corpore; hoc tantum agit, ut Deo inavertibiliter inhæreat, cui totus est conjunctus, totus unitus totusque in eumdem absorptus.

I. Petr. V, 7.

Corpus suum quomodo cuique curandum ac diligendum sit.

Dic : Domine Jesu Christe, qui adeo misericorditer bonum nobis semper inspiras, et continuo invitas ad meliora, quanta est ingratitudo mea, qui nihil adhuc horum fecerim. *Miserere* igitur *mei, Deus meus, miserere mei.* Quamvis, ut supra dixi, recte feceris, ut omnem actionem orationemque tuam tanquam ad finem, in et juxta placentissimam Dei voluntatem ordines, nihilominus simul quoque intende, quidquid agis, propterea etiam agere, ut consuetudinem bonam habitumque virtuose ac sancte operandi tibi introducas, quo non modo semel sed semper alacriter bonum facias. Placet autem vehementer hæc intentio Deo, qua non semel tantum, sed sæpius semperque te eidem optes intendasque placere. Est enim in omni actione triplex intentio. Prima est qua actio ipsa, quia creditur servire adminicularive virtuti, ideo recipitur. Altera est, qua non solum actio recipitur, quia ad virtutem inducit aut famulatur, verum etiam frequentatur sæpius, ut devotio ita agendi habituetur, et quod semel placuit ut semper placeat iteratur. Propterea enim in consuetudinem duci curatur. Tertia est, quæ quantam utilitatem, sive multam sive nullam hæc actio inducat, non respicit ; sed solum an Deo hæc placeat actio interrogat, ita ut intentio Deo placendi sola sit causa hoc modo agendi. Quam ubi placere didicerit, non solum ex actione illa Deo studet placere, verum etiam per actionem hujusmodi, ad Deum mentem levet eidemque conetur ut inhæreat.

Precatio pro divinarum inspirationum perfectione.

Psalm. LVI, 2.

Consuetudo bona quomodo introducenda.

Intentio in omni actione triplex quæ sit.

Ante actionem locutionemve quamcumque, expedit præmeditari quid occurrere possit mali, aut in quem finem res concepta sit abitura, quæ item scandalorum occasiones aut etiam offensionis divinæ suboriri queant, aut tentationes sequi. Futura igitur hæc ut præsentia sapienter præmeditare, et interim ad illa, ac si occurrerent aut præsto jam adessent, quomodo tibi

Præmeditandum quidnam sit ante actionem seu locutionem.

agendum sit, quomodove te habere debeas, dum res adhuc tranquilla est, teipsum institue. Animum quidem semper debes habere paratum ad adversa ac molesta pro Deo sustinenda; at vero intentionem, ut sincera hæc castaque sit ac recta, ante omnia provide. Multum enim coram Deo aut accusat aut laudat operis intentio. Neque enim opus quamvis in se grande exiguumve æstimetur, juxta sui generis mensuram, sed ex intentione, studio amoreque placendi Deo, æstimandum est.

CAPITULUM SEPTIMUM DECIMUM.

Solitarius quomodo sese in cella seu domo exercere debeat : duplex item solitudo quanto studio exercenda sit.

Cellam seu domum ingredienti quid primo faciendum.

Quotiescumque cellam seu domum fueris ingressus, primum sit quod ante omnia facias, ut ad genua procidas, Dominam tuam sanctissimam Mariam reverenter salutaturus, tanquam matrem tuam, et cellæ seu domus tuæ dominam atque patronam. Itaque dic ad minus unum *Ave, Maria.* Deinde bis quotidie ante Crucem Domini, aut ad locum orationi a te deputatum vade, et mentaliter seu vocaliter ora hoc modo : *Jesu Christe, Fili Dei vivi, miserere mei. Domine Deus meus, propitius esto mihi peccatori,* pro quo dignatus es in Crucis patibulo mori. Salva me, Christe Jesu, per infinitam misericordiam tuam, quia per opera mea sola salvari non possum. Salva me, piissime et benignissime Deus, per merita Passionis et mortis tuæ, quia aliunde salvari non possum. Salva tu me, o misericordissime Deus, per beatissimæ Matris tuæ omniumque sanctarum Virginum et Sanctorum intercessiones ac merita, quia per me alioqui in æternum non salvabor. O sancte Joannes Baptista, sancte Joannes Evangelista (invoca Apostolos sanctosque tuos patronos quibus majori afficeris reverentia et devotione), sancta Barbara, sed et tu fidelissima mater mea sancta Maria Magdalena, etc. N. N., orate pro me nec orare cessetis, donec statum immarcescibilis mansibilisque, hoc est, perpetuæ gratiæ divinæ obtineam, qua efficiar et maneam semper, quomodo maxime divinæ placeret voluntati ; imo donec ex merito Passionis Domini mei Jesu Christi, post hanc vitam percipiam vel quantulamcumque æternæ felicitatis portionem. Orate etiam, quæso, pro iis quibus ego orare debeo, ut Dominus noster Jesus Christus unicuique tribuat suam gratiam et salutem.

Luc. XVIII, 13, 38.

Precatio ante Crucem Domini quotidie bis dicenda quæ.

Sanctorum patrocinia imploranda.

Exercitium ad beatam Mariam post Matutinas.

Post Matutinas intrans cellam, procide ad genua coram beata Maria, et post ejusdem salutationem, eidem nuntia Filium ejus Jesum captum. Pete ab eadem veniam, ut tibi ignoscat, quandoquidem propter tua captus est scelera Agnus innocens. Roga eam ut pro suo Unigenito te in filium recipiat, atque felici ultione captivum te ad suos pedes teneat. O felicem ultionem, o saluberrimam vicissitudinem, o captivitatem jucundissimam, sancta Maria, ad tuos detineri pedes, captivum possideri, in filiumque adoptari. Quis dabit mihi, o Domina, ut misericordissimam hanc iram tuam in me exerceas, ultione hac gratissima me punias, puta ut loco Filii tui mei causa tibi ablati, me teneas, nec abire sinas ? Utinam hæc crudelitas tua sanctissima adeo in me sæviat, ut nulla mihi etiam a te recedendi detur facultas, nulla permittatur abeundi libertas, nulla spes evadendi. Imo omnes sensus, omnes potentias omnesque vires animæ et corporis mei indissolubili virginitatis ac puritatis tuæ cingulo, castissimoque vinculo amoris, o virginum sanctissima, ad pedes tuos inseparabiliter, quæso, constringe, ut posthac sim tibi filius pro Filio, captivus pro captivo, adoptivus pro Unigenito, postremo tuus pro tuo.

Audiens ad ostium cellæ seu domus tuæ quempiam pulsare, dic : Anima hæc est defunctorum una quæ pulsat, et in purgatorio cruciata petit subsidium eleemosynæ spiritualis. Mox igitur dicas : *Requiem æternam dona eis Domine :* et *Ave, Maria ;*

sicque cum eleemosyna hujusmodi ad ostium aperiendum vade. Mane ac vesperi, in omni quoque consolatione devotionis, te commendes resignesque Domino Deo et beatæ Virgini, omnia beneficia ac dona ipsorum cum gratiarum actione eorumdem custodiæ committens. Roga præterea eos ut hæc conservent, augeant, multiplicent ac confirment, ad profundissimam tui humiliationem ac perfectissimam charitatem. In solitudine constitutus, sæpenumero a Deo tuæ vilitatis tibi cognitionem postules infundi, suæque e diverso bonitatis ; faciat quoque ne de ipsius beneficiis quidquam tibi adscribas, sed ipsum semper benedicas et laudes, in ipsum constantissime confidas, de te vero ac de tuis viribus desperes. Ora Deum sæpius pro dono confidentiæ, quia revera nobilissimum habet donum, quisquis hoc recipere meretur. Solitudo tibi non esse debet libertas, puta quia hominum non habes revereri oculos, ad peccandum, sed potius timor et respectus vigilantior divinæ præsentiæ. Ibi enim ante oculos ambulas Dei cuncta cernentis. Frequenta solitudinem : quanto enim frequentaveris, tanto etiam amabis. Adnitere, quantis potes viribus, solitudinem obtinere mentis. Hanc tamen scito obtineri non posse, nisi abstractum servaveris animum, ibique potissimum ubicumque res fuerit quæ te meliorem devotioremque non facit. Quanto enim a creaturis abstraheris, tanto conjungeris Deo.

Resignatio ad Deum et B. Mariam.

Solitudo mentis quomodo obtinenda.

Nulla unquam laus cellæ, hoc est solitudinis, satis potuit exprimi. Hominem namque timentem Deum, si recipit, servat, imo facit meliorem ; neque enim perturbatam conscientiam sustinet. Homo vere malæ conscientiæ in solitudine perseverare non potest, quomodo nec piscis mortuus in aqua recenti, sed aut projicitur aut corrigitur. Est solitudo corporis, et est solitudo mentis ; prior propter secundam quæritur. Qui utramque obtinet, rem possidet felicissimam. Quod si altera tantum possit obtineri, solitudo cordis seu mentis multo maxime præferenda est. Quantum vales et prævales, recurre semper ad solitudinem. Ibi enim est purgatio delictorum, serenatio tentationum, illuminatio tenebrarum, tumultuumque, hoc est cogitationum tumultuantium, sedatio. Quod enim auro facit ignis, hoc solitudo sive cella suo facit cultori.

Solitudinis laus quanta.

Solitudo duplex.

Cellam seu cameram tuam dedica beatæ, imo beatissimæ semper Virgini Mariæ, ut hic locus illi maxime sit sacer, familiaris ac proprius. Et tu quoque propter beatam Mariam, locum, id est cellam tuam, habeas honorabilem, propterea scilicet quia camera ceu cella est beatæ Mariæ, in qua nil dedecens, nihil non castissimum, nihil denique non sincerum dici aut agi debeat ; propterea, quemadmodum supra monui, quotiescumque cellam intras, ad genua procide, et antequam cuivis operi manum admoveas, Dominam atque Patronam cellæ saluta. Cellam intrans exiturusque, semper te præmunias oratione. In cella ac solitudine expedit eremicolam ad spiritualem se lætitiam exercere ; quia solitudo naturaliter tristitiam generat. Idcirco etiam spiritualibus canticis hymnisque et psalmis, pro recreatione ac animi devotione in solitudine uti bonum est, ita tamen secrete et modeste, ne proximis detur offendiculum. Extra cellam constitutos et inter homines servare decet compunctionem et morum maturitatem ; quia sine his faciliter inter homines defluimus.

Cella uti B. Mariæ dedicanda sit.

Canticis spiritualibus in solitudine utendum.

CAPITULUM OCTAVUM DECIMUM.

Sensuum externorum refrenatio ac disciplina quam sit necessaria ad cordis puritatem, quantaque mala afferat eorum lascivia.

Virum sanctum decet modestia, gravitas ac disciplina tam morum quam sensuum ; unde sanctus Tobias commendatur, quod nil puerile gesserit in opere suo ; et Sara Raguelis filia, quod ludentibus se non miscuerit, gloriatur. Ubicumque enim dissolutio invenitur, ibi haud esse creditur

Sensuum morumque disciplina quam sit necessaria.

Tob. I, 4.

Ibid. III, 17.

devotio. Levitas namque et jocandi consuetudo tineæ sunt devotionis, ideo cavendæ.

Quidquid non videris, id minus cogitas. Concupiscentia sequitur sensum, indeque irritatur. Quæ non vides, quæ nescis non concupiscis. Scito igitur mundum te cor servare haud posse, sensibus freno disciplinæ solutis. Si pacem cordis et charitatem ad proximum volueris servare, necesse est ut oculos contineas. Quare enim irasceris nunc huic, nunc illi, irreligiose se habenti, nisi quia oculos tuos non custodis? Irascere tibi, quia tibiipsi ut turberis causa es : utpote absque disciplina et oculorum continentia vivens. Sensus tui ostia sunt cordis tui. Quidquid cogitare non vis, non recipias per ostia. Serva igitur clausas portas, ne intret quod paulo post haud valeas ejicere. Ingrediens refectorium, noli hinc inde lustrare quid mensæ appositum sit, sed ad orationem animam tuam para. Porro si aliquem videris ex Fratribus scrutantem, quid in scutella habeatur, etc., ante Benedicite, noli tu illi irasci, sed magis tibi irascere, quia non custodis oculos tuos. Ille enim te non lædit, sed incontinentia oculorum immortificatioque cordis tui te lædit. Vide igitur uter sit melior. Alius scrutatur de cibo, tu de illius moribus judicas. Tene igitur oculos tuos et noli judicare.

Cordis munditiam et pacem absque oculorum custodia servari non posse.

CAPITULUM NONUM DECIMUM.

Lingua quare quantoque studio sit frenanda : quanta item mala effrenis locutio afferat.

Vir perfectus uti non deberet lingua sua, nisi ad honorem Dei et utilitatem proximi. Hoc modo beatissima Virgo Maria et non aliter utebatur lingua sua. Tu igitur illius exemplo et amore, non loqueris ubi tacere potes. Loqui sit tibi in necessitate, silere in desiderio. Cum enim loqui etiam licuerit, ejusmodi tamen silentium tu servabis, cujusmodi conscientiosi quidam tempore servant silentii, videlicet, ut pauca tantum et necessaria verba loquantur, eademque cum timore, ne ad silentii fractionem excedant, pronuntient. Hoc modo tu quoque omni tempore pauca tantum et necessaria loquaris, eaque cum timore et vigilantia, ne excedas. Non respondeas plus quam necesse fuerit, servata tamen semper discretione et serenitate. In vultu serenitas semper reluceat, ut quasi subrideas dulciter, et in corde servetur pax erga proximum, ne cuiquam tuum hujusmodi fiat silentium onerosum aut singulare. Multa tu statuis; at ex his pauca et propemodum nihil servas. Quoties, dic, locutus es, quin excesseris loquendo, aut tuum non prætergressus fueris propositum? Mox enim ubi loqui incipis, ad verba defluis levia, inde ad sermones de absentibus. Sequuntur risus et nugæ, aliaque id genus vitiosa, quæ Dei servo vehementer nocent. Esto igitur Domini nostri Jesu Christi nomine admonitus, qui verbum omne prohibet otiosum, ut ab omni abstineas verbo, ad quod nulla te necessitas nullaque honestas congruentiaque respondendi proximo urget, ne, quod nimis sæpe es expertus, cum ad licita linguam laxaveris, ad illicita quoque labaris. Porro si per silentium hoc modo hacque intentione servatum ignoranter etiam delinqueris, facilius, crede, Dominus dimittet hoc peccatum, faciliusque emendabis quam id quod garrulitate foret admissum. Volat enim irrevocabile verbum, nec tam cito emendari potest quod loquendo, quam quod tacendo peccatur. Quod si e tuo silentio quis turbetur, ora pro eo Dominum ne scandalizetur.

Verba otiosa et noxia qua ratione vitari possint. *Matth.* XII, 36.

Lingua quomodo quisque ad honorem Dei uti debeat.

Scis tu enim (dic), Domine Jesu, meam infirmitatem, et quam pronus sum ad lapsus excessusque linguæ. Ne, quæso, igitur aut mihi aut alteri imputes in peccatum, quod aliquis propterea turbatur, si ego parum aut pene nihil fuero locutus. Neque enim propter judicium alterum ego me diffundere debeo in levitates. Effundo autem si modicum quid loqui cœpero, atque in me loquendi consuetudinem, imo petu-

Precatio pro discretione in loquendo.

lantiam, per hoc confirmo. Oro igitur te, piissime Deus, serva nos omnes a peccato et scandalo. Nemini recuses respondere quæ rationabilia sunt, dum loqui licet. Loqui tamen quæ necessaria non sunt aut utilia, aut occasiones aliis de hujusmodi interrogandi loquendive præstare, omni sit tempore tibi interdictum. Propositum tuum super custodia linguæ crebriori eget renovatione, quam circa alios defectus, propterea quod major est linguæ lubricitas atque pronitas ad lapsum, quam aliorum membrorum. Comprime igitur dentes et labia, ne inutiliter et absque ratione loquaris. Pari modo ubi tibi loquendum præscieris, firma propositum tuum, antequam loqui incipias, contra occasiones fortasse recipiendas, ne incautus excedas; hoc est, ne mala, dissoluta aut noxia effutias. Semper in memoria tua habeas, semper internam audias vocem dum loqueris: pauca verba, pauca verba.

Propositum super linguæ custodia sæpius renovandum.

Contentiones et disputationes quæ cur sint vitandæ.

Contentiones et disputationes, tanquam pacis, charitatis tranquillitatisque destructionem, devita. Sine alios ut volunt agere. Tu age ut obedias Deo Prælatisque, perficiens quæ ad tuum pertinent statum. Quid enim ad te attinet, quid alii de te disputent aut loquantur, modo tu in conscientia securus sis coram Deo? Non igitur pro tui excusatione loquaris, nisi res fuerit ardua. De Scripturis quoque et doctorum opinionibus dimitte unicuique suum sensum, præsertim ubi semel dixeris interrogatus quid tu sentias. Tunc enim maxime niti oportet, ne tuum sensum et quod semel dixeris velis defendere. Assuesce quomodo a verbis otiosis, ita a jocis, a cachinno quoque et levitatibus abstinere, salva tamen serenitate in vultu, et benignitate in moribus. Urgente tamen charitate, si tu quem fortasse læsum, aut tristem, aut de te sinistri aliquid hujusmodi suspicantem adverteris, ut de ejus tollatur corde turbatio aut phantasia, utiliter posses ei adjocari, alloqui generalia ac solatiosa verba, tamen honesta et amicabilia, firmato tamen ante proposito tuo, quo paulo post ad silentium redeas. Ubicumque in colloquio fueris, si causa honestatis aut propter vitandum scandalum loqui oporteat, loquere ea quæ sunt utilia, et nunquam vel pro veritate, nisi periculum animarum ex tuo silentio sequeretur, disputes aut contendas. Semel aut bis, si necessitas fuerit, testimonium perhibe veritati. Si nemo vult recipere, sine tu alios ut volunt sentire, et silentio tuo contentionis turbationisque materiam tolle. Inter familiaria colloquia non præsumas aliis prædicare aut docere, quasi ædificationis causa, quia quamdiu juvenis es nec alicujus auctoritatis, nemo a te reciperet, et plerumque ejusmodi prædicatio, aut ex arrogantia præsumptioneve nascitur, aut, si esset etiam sinceritas, ab aliis tamen arrogantia judicatur. Præfer potius ignorantiam, et sine alios disputare, prædicare et Scripturam Sacram allegare.

Grandis est superbia respondere ad aliorum dicta, ubi tu non interrogatus fueris: nec ostentationis specie caret, absque necessitate proferre, quo scientiam tuam videaris aliis monstrare. Abstine igitur ab iis, ama nesciri, et exhibe te ut nescientem.

Silentium tuum aliis jucundum atque dulce sit, utpote quod ex verecundia et Dei timore observetur. Silentium, quod turbulentiam aut amaritudinem præfert inter alios, nemini non est molestum, nemini non suspectum ac onerosum. Stude sermones aliorum noxios aut nimis inutiles quæstione aliqua rationabili aut narratione ædificatoria interrumpere, citra tamen disputationem. Ob hanc rem ante præmeditatam semper habeas materiam bonam, quam malis ac vitiosis colloquiis immisceas, et illa ad bona transferas. Cave neminem ex verbis judices. Multa enim faciliter non præmeditata nec ex proposito dicta hominibus effluunt, quæ ex animo eos loqui temerarium foret judicare. Inter alios, sive in mensis sive in colloquiis constitutus, si de rebus noxiis fiat sermo, quos neque reprehendere neque eorum sermones inter-

Verba aliorum illicita quomodo interrumpenda.

rumpere audeas, ad Deum conversus pro illis, quos nequaquam tamen propterea judices, dic : Benignissime Jesu, si tibi hi sermones displicent, oro, averte illos ac dissipa. Tu, piissime Deus, tu scis infirmitatem meam, qua nihil nisi cadere novi, quotiescumque tua me non servaverit gratia. Ideo custodi et libera me a lingua mea.

Precatio pro loquacium refrenatione.

Silentium illud quod tempore necessitatis hominem impetuose facit loqui aut amare indignanterve respondere, suspectum est. Pari etiam modo locutio æstimatur adulatoria, quando quod natura non præbet, affectatur studeturque suaviter ac benigne loqui in gratiam hominum. Sunt enim quidam ex naturali passione aut iracundi aut graves. Hi si fingant se mites mox notantur. Quamdiu sine peccato tacere potes, tace. Semper enim ubi expedierit incipere potes loqui, non autem tacere, hoc est, a loquendo cessare, quoties volueris, potes. Rarissime tibi necessario foret loquendum, si quid sit necessarium satis expenderes, et si quam utile sit silentium, quamve perniciosa vana locutio pensares.

Quandocumque colloquio communi te interesse necesse fuerit, quam cito recedere licet, recede, non tamen subito, sed ad tempus aliquod modicum manere congruit, puta spatium duorum psalmorum, et tunc quasi furtim te subducas. Debes autem proximos aut Fratres tuos non fugere quasi malos, sed teipsum fugias necesse est, hoc est, linguæ tuæ perniciem, quæ bene loqui non didicit. Dic igitur a colloquio recedens Deo : Domine Jesu, hi Fratres aut homines boni sunt, et secure loqui possunt, ego bene loqui non didici ; eapropter ad solitudinem vado. Item : Ego non fugio homines seu Fratres, sed meipsum et propriam linguam meam fugio. Piissime Jesu, miserere mei. Detractiones oblocutionesve tam loqui quam audire, adeo tibi esse debet alienum, ut singulari proposito contra has non egeas; nimis enim omnibus manifestum est eas caveri debere. Atque ideo si incidant, ubi prohibere non potes, tu recede, ut vel hoc signo alii quam agant perperam discant. Roga autem Dominum ut emendanda ipse corrigat. De rumoribus quoque seculi, quæ nihil spiritualis profectus adducunt, elige magis nescire, quam de iis quid audire velis. Generant enim distractiones et cogitationes inutiles.

Detractiones et oblocutiones quantopere sint fugiendæ.

CAPITULUM VIGESIMUM.

Quæsitio sui vitanda quantopere sit.

In omnibus quæ facis, vide ne temetipsum quæras, hoc est, non tuum commodum, non utilitatem, non profectum, non requiem etiam corporis, nec ut propterea tu levius faciliusque habeas ; sed hoc quod Deo acceptissimum, quod communitati utilissimum sit, elige. Sic enim Apostolus quoque, ut non quid uni, sed quid prosit multis observemus, admonet. Nihil igitur propter te optes fieri, quod proximo non conveniat, nihil quæras, nihil denique fieri consentias quamlibet fructuosum (nisi pro voluntate Dei tibi fuerit necessarium), quod noceat proximo ; sed ad charitatem servandam quidquid sit accommodatissimum inquire, illudque elige. Porro honor Dei ejusdemque beneplacitum omnibus utilitatibus et commodis sunt anteferenda.

Quæsitio propria ut sit vitanda.

II. *Cor.* x, 33.

CAPITULUM VIGESIMUM PRIMUM.

Gloria vana quanta sit diligentia vitanda.

Ama nesciri, et nihil palam ostentes, nec hominibus tu placere studeas. Non optes ut de te bene sentiant homines, nisi in gravi id re necesse fuerit, aut pro grandis mali suspicione amovenda. Quid enim tibi prodest homini revelare ea quæ vel eidem vel alteri bona feceris ? Numquid hæc, ut illi narres, ut jactes, utve ex iis glorieris, propterea fecisti ? Num ideo narras, quasi ab illo pro beneficiis mercedem accepturus ? Nonne quidquid proximo facis sive clam, sive in publico, Christo facis, ab eodem recepturus mercedem ? Numquid hominis gratiam, amicitiam consolatio-

Vana gloria quam sit studiose cavenda.

Matth. xxv, 40.

nemve affectas? Haudquaquam. Hominibus quidem facienda sunt bona, sed non propter homines, sed propter Christum, hæc impendenda sunt. Christo haud necesse est revelari tua; omnia enim sunt ejus oculis nuda et aperta. Porro revelare homini quæ illi feceris, est aut captare illius benevolentiam ejusve gratiam affectare, aut quasi ingratitudinis illum arguere, hoc est, beneficium exprobrare. Sincerius igitur ages si taceas, ne jactando beneficium, non solum pro illo nullam a Deo recipias mercedem, sed amissa etiam, quam alioqui habiturus fueras mercede, propterea quod teipsum et humanum favorem quæsisti, supplicium a Deo merearis. Statue igitur omne opus bonum, et quidquid laudari ab hominibus solet celare, nisi id manifestari oporteat, propter vitandum scandalum, ut sunt ea ad quæ obligamur omnes, aut propter cujuspiam informationem aliamve necessitatem. Adjuva me, Domine Deus meus, et veram perfectissimamque humilitatem mihi infunde. Da mihi odium sanctum contra meipsum, et propriæ abjectionis propriique contemptus sanctissimum ferventissimumque mihi infunde desiderium.

Opera bona quando sint celanda.

Precatio pro humilitate vera.

CAPITULUM VIGESIMUM SECUNDUM.

Singularitas bona quantopere observanda: mala item singularitas quanta mala advehat, quomodoque vitanda sit.

Quidquid vel ex præcepto Christi aut Ecclesiæ, aut status tui instituto observandum est, diligentissime observes; nec aliorum te scandalizet tepiditas aut negligentia, ut vel eos imiteris, vel etiam judices, sed quantum potes tuo eos exemplo ædifica. Itaque propter illos in iis ad quæ ex tuo aut statu aut debito obligaris, non oportet te illis conformari, si illicite alii viverent; nec hujusmodi singularitas in te est vituperanda, qua tu vel solus legem observas. Omnes enim Sancti hoc modo fuere singulares, qui haudquaquam sancti essent, nisi singulares fuissent. Cæterum in iis quæ propriæ sunt devotionis, non sunt aliqua in publico observanda quæ singularitatem ostentarent, præsertim coram illis ubi hæc offensionem generarent. Nihil formidandum est, quod minus propterea proficias, aut quod minus Deo maneas acceptus, si fortasse cæremonias exercitiave alia corporalia devotionis, quæ neque ex statu christiano, neque quovis alio quem profiteris, necessaria sunt observari, propterea intermiseris, ne singularitate tua proximorum animos turbes. Charitas enim fraterna, qua non te sed multorum pacem quæris, supplet quidquid minus eam ob rem atque solebas, feceris.

Singularitas laudabilis quæ sit et quæ non.

Corporales observantiæ exterioresque cæremoniæ parum habent meriti, utpote quæ Deo acceptæ sunt juxta mensuram affectus et devotionis internæ, ex quibus fiunt. Sive enim caput tegas, sive detegas, in se nihil est. At ubi ex obedientia, charitate, discretione devotioneve caput sive texeris, sive detexeris, meritorium est, non quia caput nudasti, sed quia Deo nudasti, aut quia sic propter Deum faciens obedisti, et quia discrete circa teipsum, prudenterque ac humiliter erga proximum te habuisti. Ex velatione igitur capitis et hujusmodi nihil lucraris; sed ex affectu, studio intentioneque devotionis placendi Deo, unde ad caput nudandum aut velandum moveris, lucraris.

Cæremoniæ externæ unde meritum accipiant.

Quæ ergo externe singularitatem in hujusmodi generant aut ostentationem, illa intermitte; internam vero reverentiam, devotionem studiumque colendi Deum non intermittas; sed ubi solus in secreto fueris, etiam per signa et exercitia externa aliisque insueta, aut tibi singularia (modo discreta sint), quomodocumque potes, eadem exerceas. Hæc tamen superiora de his sunt observantiis intelligenda, quæ ex studio devotionis duntaxat internæ habent, ut placeant Deo, nec observari necessaria sunt. Itaque quod ante per devotionem propter Deum solebas facere, jam

ubi singularitas hoc vitiat, ac propterea charitas vetat, per devotionem et charitatem æque intermittas, ne offendas proximum. Si ante tempore non consueto ex peculiari cultu Dei nudasti caput, nunc propter servandam pacem proximo, quem inde turbari sentis, idem caput in Dei cultum tegas. Quamdiu homo juvenis est et passionibus servit, si interim singulare quid præ cæteris prætenderit devotionis, non recipitur illud, sed ostentationis aut singularitatis vitio tribuitur. Quomodo ergo in iis quæ necessaria sunt facienda, si negligentior invenireris, aut quam decet tepidior, aliis scandalum præbes, ita scandalum dabis, si in iis quæ arbitraria sunt, singularitatem feceris notabilem. Habet enim singularitas quævis hoc, quare detestabilis efficitur : quia quando quod nemo alius facit ipsa præsumit, eos qui a se diversa agunt aut contemnere aut judicare videtur, quasi nemo recte faciat quisquis aliter, quam ipse facit, fecerit.

Singularitas quæ cur sit detestabilis.

CAPITULUM VIGESIMUM TERTIUM.

Scandalum quibus modis contingat, quantopere noceat : honestas morum quosnam deceat : superbia item ut se sub zeli specie palliet.

Charitati nihil præferendum.

Nulla sit tibi res adeo chara, quam charitati proximi præferas. Si proximus tuus scandalizatur ex re quacumque quam habes, projice abs te; aut si petit eamdem ille rem, præsertim si religiosus est et de proprio non vivens, da illi hanc potius quam offendas charitatem. Quid enim pretiosius charitate ? imo quid pretiosius Deoque charius anima, quam sperni non oportet, a Christo redempta ? Num tuum commodum tuam utilitatemve illi præferes, ut illam vulneres aut occidas, quo tuam expleas voluntatem ? Tuum erit, si germane fueris christianus, te millies potius contemnere, relinquere et abnegare, quam animam cujuscumque fratris tui spernere aut scandalizare. Hoc tamen intelligendum est in rebus et actionibus quæ licite possunt fieri aut intermitti pro charitate; nam quæ licite non possunt, ibi custodias animam tuam plus quam proximi, si utramque nequis, necesse est. Nihil enim ad charitatem operaris proximi, quidquid egeris quo offenditur Deus. Deus enim cuivis proximo immenso est intervallo antefe-rendus.

Scandalum quanto studio cavendum.

Quoniam ex moribus homines potissime scandalizantur externis, decet non solum ab omni opere malo, sed etiam ab omni specie mali abstinere, ut virtutum vir studiosus etiam morum servet honestatem, integritatem ac maturitatem. Et quamvis ita agere cunctis sit congruum, iis tamen qui cæteris prælati sunt, aut aliis positi in exemplum, ut sunt hi qui in dignitatibus, officiis religioneque cæteris præeminent constituti, morum est maxime necessaria honestas. Tu igitur majore vigilantia quam ante eniti debes, ne inordinatus sis in moribus. Summopere autem caveas a dissolutione, cachinno, a verbis inhonestis aut impudicis, ab incontinentia linguæ et reliquorum membrorum, a curiositate audiendi nova, a levitatibus quoque et jocis, nisi ob charitatem in proximo provocandam interdum ex conscientia adjocari fuerit necessarium, et a reliquis id genus, quæ scandalizant. Ab aliis gravioribus delictis idcirco non admoneo tibi cavendum, propterea quod adeo sit manifestum, ab illis mundum fore oportere eum, qui Deo placere cupit, quam quod est manifestissimum. Observa nihilominus quantum superbia propria palliet se sub specie zeli, quando quasi nolens admittere scandalum, turbatur, si in modico sui æstimationem putaverit læsam, aut in opinione hominum posthac se fore minorem : tunc enim quasi grandi zelo, ne de se scandalum oriatur, verius autem ne despiciatur, seipsum excusat propugnatque. Heu ! quanta dicuntur, quanta fiunt in hominibus ad sui propugnationem, quia timent de se minus quam volunt sentiri, quæ putant tamen ipsi quoque juste se quasi pro amovendo scandalo agere ; cum revera nihil ibi sit

Morum honestas Prælatis maxime necessaria.

Superbia uti se palliet sub specie zeli.

scandali, imo nihil sit aliud quam superbiæ spiritus ambitioque, quæ non sinit, ut consentiant se non fieri majores aut exhonorari. Hæc itaque torquet eos, quamvis, ut dixi, sub nomine zeli se palliet ambitio.

CAPITULUM VIGESIMUM QUARTUM.

Charitati fraternæ quænam adversentur : canon charitatis quæ sit : pax item cum proximo quomodo servanda sit.

Suspiciones non esse admittendas.

Nullas admitte suspiciones timoresve aut cogitationes, quod de Congregatione Fratres tui tibi machinentur malum, aut quod obloquantur. Crede potius omnes ad te habere charitatem ; tametsi interdum quis erga te labatur verbo, de eodem mox pœniturus. Atque ideo tu quoque ad omnes serva charitatem. Compertissimum namque est ejusmodi phantasiis (apud eos qui se persecutionem arbitrantur pati) plerumque inesse falsitatem erroremque, unde graves oriuntur sæpenumero tentationes, graviaque sequuntur schismata. Fratri ac proximo tuo, si quid hic ignominia dignum aut delictum commiserit, tu ex animo compatere, et, atque si tu id fecisses, pro eo parem affectum assume ubi proximi tui videris defectum erroremve, cui non inest delictum nec scandalum aliis affert, noli tu defectum illum insinuare alteri, nec etiam ei qui admisit ; sed pro illius honestate, tu si clam potes, supple aut corrige atque tanquam proprios tuos defectus cela ac absconde.

Defectus proximorum quando sint celandi, aut ex charitate revelandi.

Quod si adeo grave quid foret, ut urgente conscientia eidem delinquenti foret admonitio facienda, vel per temetipsum hoc facias, vel per alium quem libenter audit, aut certe per Prælatum, non tanquam per judicem, sed tanquam per patrem, qui curaturus, non puniturus accedat Fratrem, quomodocumque illi melius consultum videbitur ; interim tamen alteri nemini ejus debes ignominiam manifestare, sed pro illo orare. Si cujuspiam defectum, confusionem aut ignominiam præservare potes, illum, si tibi videtur hoc æquanimiter accepturus, præmone, ne incidat. Si vero in publico inciderit, ut fit, si quis in divino Officio aut obsequio palam errorem seu negligentiam committit, tu non accurras ad corrigendum aut supplendum illum defectum, ubi præsto fuerit is cui ex officio hujusmodi emendare incumbit, aut alii præsentes sunt, qui ad corrigendum proni sunt.

Cur non facile se quis debeat ingerere, ut aliorum corrigat errata.

Nullius itaque defectum tolerabilem in ejus præsentia qui hunc admisit suppleas, tum propter tui ostentationem, tum propter illius humiliationem vitandam. Ea quæ nemo libenter facit, et quæ non laudem sed despectionem ac laborem habent, item ea quæ cæteri horrent, tu amplectere, et tibi relicta esse gaude, partim quod vilia tibi agenda relinquuntur, partim quod Fratres tuos ab iis, quæ nisi gravate ipsi facerent, levaveris. Hæc tamen tu potius in secreto quam palam facias, propter humilitatis custodiam, et propter sinceriorem affectum charitatis, ne tibi forte cogitatio jactabunda blandiatur, quod nemo voluerit alius, fecisse. Si vero hic nihil periculi adfuerit, potes in tui humiliationem ea quæ necessaria sunt, licet vilia sint et laude careant humana, palam agere. Sed observa ne hæc exterior humiliatio intus generet tibi exaltationem aut æstimationem superbam, quam cæcutiens admittas. Addendum quoque pro aliis hujusmodi labores aut opera facere, quomodo animus tibi debet esse paratus ex charitate, ita ultro te ingerere, nisi scias quempiam optare se tuo beneficio supportari, esset præsumptionis.

Charitatis regula cuilibet observanda quæ.

Una tantum est regula charitatis observandæ, qua falli non potes, quam si neglexeris, haud poteris excusari. Est enim quasi pro lege indita naturæ, adeo ut hujus instinctu, nisi rationis expers, nemo possit non gaudere. Hæc autem est regula : *Quod tibi oderis fieri, alteri ne feceris.* *Tob.* IV, 16. Et e diverso : *Quidquid tibi optas fieri, alteri etiam libenter impendas.* *Matth.* VII, 12. Hoc tamen intelligendum est de his quæ secundum

rationem, quæ Deo subjecta est, optantur fieri. Nam luxuriosus homo optaret sibi multa fieri in multisque sibi consentiri, ad quæ illi acquiescere esset nefarium. Idem quoque, propterea quod sibi optaret ad illicita consentiri, non debet eadem proximis impendere, nec eisdem suffragari aut consentire. Nec in hoc contra hanc regulam agit naturæ aut charitatis. Ut autem lex hæc, quæ naturæ est (ut meritoria fiat), servetur, recolendum est verbum Christi, quod intentionem moveat ad operandum, scilicet : *Quod uni ex minimis meis fecistis, hoc mihi fecistis.* Christi igitur contemplatione hæc aliaque omnia servanda sunt.

Matth. xxv, 40.

Turbatio proximorum quam studiose præcavenda sit.

Supra dixi, quomodo in te animum debeas transformare proximi, si illum videris contristatum : pari, nunc dico, modo, si consolatum audis, cum illo debes consolari ac gaudere, ut in omnibus sinceræ charitatis exprimas affectum, et quomodo ejus adversa, ita ejus felicia ac fortunata æstimes esse tua. Nihil eorum agas aut promoveas ultro aut scienter, quæ sine culpa omitti possunt, unde proximos aut Fratres tuos, potissimum eos inter quos vivis, turbari credideris aut offendi.

Quæ enim est utilitas, aut propriis commodis aut homini uni inservire, et multis interea obstrepere? Accommoda ergo tuum animum Fratrum aut eorum inter quos vivis voluntatibus, in his quæ licita sunt, ut tu pariter et illi pacem habeant, hoc est, ne ex te aut propter voluntates tuas privatas, quas fortasse contra eorum voluntatem efficere prævaleres, turbationem ac molestiam habeant, sed magis consolationem charitatis, spiritu hæc omnia te docente. Horum autem intentio nulla esse debet, ut illis placeas, ab illis ameris, aut commodi quid ab iisdem recipias ; sed ab iis omnibus desideriis liber ac nudus hoc unum desideres, hoc unum optes, ne turbentur Fratres tui quos, quia amas et colis, vis non contristari ; nullam occasionem vis eos, unde Deum offendant, incidere: quod totum est quærere Dei gloriam et proximorum consolationem, non ea quæ tua sunt.

Superbia sub specie ædificationis latens.

Alios velle ædificare, omnibus servilem se exhibere, et nomen sanctitatis aut quærere aut velle retinere, ut de te bene sentiant homines, licet sub specie id fiat ædificationis, quo magis videri possis quærere proximum quam teipsum, crede mihi tamen, rete est hic diaboli, et superbia latet. Quamvis enim alios velis ædificari, et exemplar accipere eos vitæ melioris, tamen quia ex privato id potest accidere amore, dum teipsum simul quæris cupisque ut ex te potius quam ex alio id veniat, quo tu hujus laudem habeas, tibique apud homines hæc opinio famaque accedat, videlicet te esse ex quo proximus sit ædificatus, destruitur opus totum. Esto igitur coram Deo purus ac resignatus, ut sive hominibus placeas sive displiceas, perinde sit tibi, nec unum magis optes quam alterum ; Deum autem omnibus, Deoque cunctos placere maximopere optes et satagas. Sive igitur a proximis te videaris despici, sive honorari, utrumque in interiori homine nescias, hoc est neutrum horum ad cor sumas, sed inter utrumque nihil motus, juxta conscientiam et rationis dictamen mane tranquillus. Porro ubi culpam habes ac malam causam, quare ab hominibus ac Fratribus habearis odiosus, dole, quia occasionem et causam præstitisti. Dole, inquam, non quod Fratrum judicia et offensiones habeas sustinere, sed quia id fecisti quo mereris dignus sustinere. Propter peccatum enim dole, non propter tui contemptum.

Pacem cum proximo quo quis servet.

Maximam pacem invenit cum omnibusque charitatem potest servare quisquis de re aliena nihil se intromittit, quisquis non quæ sua sunt, sed quæ sunt Jesu Christi, quærit. Fratribus tuis a te aliquid tibi factu possibile ac licitum postulantibus nunquam aliud respondeas, nisi, libenter, aut, ego faciam. Hæc autem hujusmodi vultu, voce et animo proferas, ut postulanti ambiguum non sit, quin libenter facias. Si tu aliquid laudabile egeris, nulla

Philipp. II, 4.

movearis propriæ complacentiæ passione, sed tibi persuade quod alius hoc fecerit. Sicut exhibere opera charitatis sæpenumero in proximi corde tentationem aut displicentiam sanat, ita a proximo quoque, qui charitatis operibus similiter studet, interdum humiliter rogare aliquid obsequii, ejusdem conscientiam serenat, cum sciat a se nil fuisse petitum, nisi is qui petit confidentiam habuisset, et bene de se, id est, de eo quem rogat, sentiret.

Dilectionem Dei cum odio proximi stare non posse.

Quemadmodum caput Christi venerans, aut floribus illud ornans, reliqua vero ejus membra interim pungens, placere Christo non posses : ita nec Christum potes diligere, qui caput est Ecclesiæ, et alia ejus membra, scilicet homines in terra, aut saltem unum ex his odisse. Si enim Christum diligis, omnia oportet membra ejus te diligere, secundum quod membra ejus sunt. *Quod enim uni ex minimis meis fecisti,* dicit ipse, *mihi fecisti.* Si feceris bene, bene recipies, idque tunc quando tibi dicetur : *Venite, benedicti, in regnum, etc.* Si vero male, male recipies quando dicetur : *Ite, maledicti, in ignem æternum, etc.*

Matth. xxv, 40.

Ibid. 34.

Ibid. 41.

CAPITULUM VIGESIMUM QUINTUM.

Uti quisque sese erga proximum suum gerere, ejus mores patienter ferre, offensum sibi denuo placare debeat : denique quonam modo quisque se ad osores ac detractores suos habere debeat.

Tentatus contra proximum quomodo sese custodiat.

Si tentationem displicentiæ, impatientiæ aut iracundiæ adversus fratrem in corde tuo sustines, summa diligentia custodi cogitationes tuas et voluntatem tuam, ne quidquam moliaris adversus eum, nec de illo quid mali cogites. Similiter omnes sensus tuos et linguam contine, ne detrahas, ne corripias, ne accuses illum. Et quantumcumque alias justum esset corripere illum, tu tamen hoc tempore non reprehendas, nec quidquam agas quod posset ex illa tentatione originem habuisse. Itaque tentationem si avertere non potueris, sustineas, non foveas, ut sis patiens, non agens. Ora insuper Deum ut tui illiusque misereatur. Si non potes tanto affectu quanto oportet, qui tibi infensus est, aut quem inimicum putas, diligere, ut cor tuum omnino sit erga illum tranquillum, cave tamen ne quidquam dicas, quidquam agas, quod ex radice hac mala oriretur. Dole igitur super hoc quod sentis in corde, invitusque id senti, hoc est, dole quod nolens erga proximum in te cogeris malum sentire, quem optares bonum, affectum. Intereaque juxta exteriorem hominem vide, ut nihil eorum omittas quæ ad charitatis observantiam sunt necessaria, hoc est, ut Fratri illi data occasione colloquaris, respondeas, non invideas ex proposito, communia beneficia ei non subtrahas, nec illum impedias ; reliquaque charitatis signa et officia, quæ omnibus debemus, non illi neges. Hæc studiose si feceris, videbit Dominus, adjuvabitque laborem tuum, ut quod tristis modo sentis, aliquando non sentias.

Quomodo Christo in suis membris serviendum sit.

In omni obsequio quod proximo impendis, dic in corde tuo : Memoriam esse volo hujus verbi tui, clementissime Jesu : *Quod uni ex minimis meis fecistis, hoc mihi fecistis,* ut omnia cum alacritate et humilitate diligenter faciam. Semper cogita : Si fratri servio, Christo servivi : si fratrem despicio, si irascor proximo, Christo id feci. Semper cogita : Hoc jam fortasse gratum esset Domino ut sibi, si ita esset sicut hic proximus, hoc vel illud facerem, faciam ergo ipsi sine mora, non minus acceptum munus in proximo, quam in propria persona : imo forte plus sæpe est illi gratum in proximo, quam in seipso.

Offensus proximus quomodo sit reconciliandus.

Quotiescumque te Fratrem offendisse deprehenderis, petita licentia a Patre, in occulto te ad Fratris pedes prosternas, et veniam ab eodem petas. In hoc autem omnino facito tibi violentiam et consuetudinem, tametsi tibi videaris innocens, aut alius videatur justius debere petere veniam a te. O noli perdere meritum, ne alius capiat

humilitatem ex manu tua : sed tu prior teipsum humilia, et pete veniam. Timor veniæ sæpius petendæ te a motibus indignationis et verbis impatientiæ compescet. In choro si vel modicum quid fuerit in quo se Frater displicentiam habere ostendit, vel aliquo signo innuit, pro placatione illius mox ante ejusdem conspectum super formam cadens, veniam pete.

Detrahentibus et odientibus quomodo occurrendum sit.

Detrahentibus tibi teve odientibus benignus atque placatus occurre, signa eisdem offerens charitatis beneficiaque cum affabilitate. Finge te nescire quæ scis : idque propter Deum, ut hoc modo citius lucreris propriam et alterius animam ; stomachando enim radicaretur in te et in alio indignatio major. Proinde si alioquin durum sit odientibus benefacere, propter Christum fiat id dulce. Si quando injuriosum aliquid tibi dicitur aut fit, omnino hoc a corde pellas, et injuriæ non improperes auctori. Non illum arguas, non accuses etc., sed ut ante injuriam solebas, habeas te erga illum.

Injuria ut dissimulanda sit.

Omnino dissimula te esse motum, etiam si motus sis, dicasque corde tuo : Hoc portare volo et tacere, ac si nihil factum esset, propter Deum. Si ita feceris, fiet postea, ut valde parum aut omnino nihil movearis de injuriis aut contumeliis factis; atque hoc modo melius lucraberis Fratrem tuum. Certe hæc via necessaria est, alioquin ad mortificationem non pervenies, sed magis semper eris passionatus. Recole quam ex levi re sæpenumero quæ ab extra per verba aut signa ostenditur, magna quandoque et vehemens tentatio inter duos aut plures oriatur, quam multo fuisset satius dissimulasse. Agne mansuetissime, Jesu Fili Dei, adjuva me, protege, dirige et posside me, ut nunquam discedam a beneplacito tuo.

Iratus proximus quomodo sit placandus.

Contingit interdum hominem passionibus impetuosis subjectum atque iratum, verborum mansuetudine faciliter placari. Et tunc expedit non silere fratremque turbatum contemnere. Non igitur sufficiat tibi, si tu diligas ; sed exasperatum etiam proximum, ubi potueris, reduc ad tranquillitatem. Neque enim leve est genus vindictæ, hominem iratum ac stomachantem tibi ad acriores irarum stimulos provocare. Sunt enim qui contentiosis proximum lacessunt verbis : sunt quoque qui silentio se ulciscuntur. Nam si patientia simulata homini in te irato respondere dedignaris, atque quem verbo placare posses, taciturnitate tua lædis, contra charitatem agis, non minus silentio quam gladio illum vulnerans. Vide igitur quid conferat charitati et proximorum paci, ut ubi dissimulatione opus fuerit, silentio, ubi satisfactione, excusando proximum places.

Verborum convitiis nemo lacessendus.

Gravior tamen est injuria (modo gravior fuerit contemptus), verborum convitiis proximum invasisse. Sunt postremo qui foris omni injuria abstinent, intus tamen remurmurant et proximo obstrepunt animo. Hi quamvis iræ nullum ab eis foras prodeat aut verbum aut indicium, non tamen ut delicti nihil, sed ut minus habeant, curati sunt. Qui enim externa duntaxat se honestate contegunt, quamvis neque impie agant, neque scandalizent quemquam, consummata tamen in eis virtus non est, quamdiu interior homo repugnat, quæ gloriose coronetur. Si quando injurianti tibi aliquid est respondendum, si informandus aut monendus est aliquis, non fiat hoc sine evidenti necessitate, quæ æstimari debet secundum judicium cujuspiam alterius non offensi, nec in eodem die quo te lædi contingit, nec quamdiu aliqua passio in corde tuo ex tali molestia versatur, quia deceptio est, propterea quod multa tunc videntur necessaria aut bona, quæ postea comperiuntur mala. Si objurgatio fuerit necessaria, fiat potius quando cuncta serena et tranquilla sunt in dulcedine pacis.

CAPITULUM VIGESIMUM SEXTUM.

Judicium temerarium quanto studio, quove pacto sit vitandum : quomodo item

nos erga delinquentes habere debeamus.

Judicium temerarium quanto sit studio cavendum.

Pactum atque firmum propositum tibi esse debet cum Deo perpetuum, nullum hominem velle judicare. Nam etsi suspiciones incidant, nihil tamen unquam diffinire tu, nihil pro certo asserere aut tanquam verum judicare debes, quodcumque malum audieris de proximo ; sed ambiguam semper tene suspensamque sententiam , ubi non vides quomodo proximus possit excusari. Si quem videris audierisve peccasse, nullo modo in illum amaricari licet, aut murmurare, sed dicito cum gemitu cordis : Heu Domine, quid sumus? Omnes quotidie te offendimus, et tu sustines nos. Heu me miserum, qui multo gravius multoque sæpius quam hic sæpenumero peccavi; et nisi gratia me tua tenuerit, quid aliud facio præter peccata? Ego vereor ne ego mox cadam, illo resurgente.

Cum viderimus proximum peccasse, quid in corde nostro dicere debeamus.

Nemo quia cecidit est judicandus, nemo propterea æstimandus tanquam contemptibilior, nemo quoque suum peccatum agnoscens ac pœnitens est objurgandus, accusandus judicandusve; sed omni est fragilitati compatiendum. Tu quoque æque proximorum plange peccata atque propria. Cogita quam optares tibi impendi compassionem. Tristis fores dolore et ignominia humiliatus. Sufficere tibi videretur dolor quem de lapsu tuo idem concepisses, tametsi a nullo reprehendaris. Hunc mansuetudinis indue affectum erga alios quoque delinquentes, præsertim si pœniteant. Noli igitur contra delinquentes hujusmodi cogitationibus pugnare aut contendere.

Tuum non est judicare quantum ille proximus tuus deliquerit. Dominum habet suum, ab eodem judicandus. Tu dissimula, quantum peccati attinet judicium, et sine rem indiscussam esse gravem aut levem, ut est coram Deo. Quid si Redemptor ejus illum cadere permisit, ut fortius sublimiusque, quam ante fuerat, ex imo illum erigat. Cave igitur maximopere, ne te illi præferas aut ne posthac de illo minus bene sentias. Nemo dure increpandus est, nemini propterea durius loquendum, quod graviter deliquerit. Eos qui ex ignorantia delinquunt potes ac debes modeste, si tamen admittunt, informare, si alii desunt qui eos erudiant. Ubi enim alii sunt, qui debent , possunt ac volunt delinquentes aut corripere aut erudire, tu ex humilitate abstine, nisi scires quod delinquens a te æquanimiter exhortationem acciperet charitatis, hanc illi potes impendere, idque quanto secretius, eo utilius. Recole quod multi inveniantur, qui sæpenumero plus ex reprehensione aut denuntiatione sola defectuum suorum periclitati sint, quam ex ipsis defectibus. Quamobrem non faciliter reprehensiones aut objurgationes fiant.

Delinquentem contemnere, quantæ sit temeritatis.

Maxima superbia et temeritas est, delinquentem contemnere, aut judicare quasi viliorem vel infirmiorem se, cum nemo possit non peccare, nemo possit stare, nisi quem Deus sustentaverit. Si Deus abstulerit a te quod suum est, tunc quam ille cades profundius, quem despexisti. Et certe dignus es ut tibi subtrahat alienum, hoc est, ut Deus subtrahat, quod in te est, suum, de quo injuriose gloriaris tanquam de proprio. Tu furaris Deo gloriam, quando effectus, qui ex donis ejus procedunt, tibi imputari cupis.

Mirum est aliquem posse indignationem habere vel displicentiam contra suum proximum propterea quod nesciat cantare, vel prædicare, vel non habeat vocem bonam, nec memoriam, nec eloquentiam, cæterave dona Dei gratis data, cum hujusmodi nemo habere possit, nisi cui donata fuerint. Idcirco nequaquam est homini imputandum, si hoc dono alterove non gaudeat. Quomodo enim haberet, quod non accepit? Non est igitur spernendus, qui hoc illudve Dei donum ideo non habet, quia non accepit. Siquidem et qui accepit, propterea certus non est esse se meliorem. Sunt enim dona hæc gratis data, quæ dantur bonis et malis. Cæterum in eo

cui non dedit laudanda est divina providentia, quia subtraxit illi occasionem superbiendi, et donat occasionem humiliandi; quia etsi habuerit, propterea non esset, ut dixi, melior coram Deo, licet fortasse coram hominibus sic appareret laudabilior et dignior. Sed advertendum est illud Salvatoris testimonium : *Quod altum est hominibus, abominabile est apud Deum.* Debent ergo propter hoc unicuique esse dona hujusmodi occasio humiliationis, non superbiæ, ut timeat ne propterea fiat abominabilis Deo, quia placet hominibus. Apostolus quoque dicit : *Si hominibus placerem, Christi servus non essem,* quod tamen sanum requirit intellectum.

Luc. xvi, 15.

Gal. i, 10.

Compatiendum igitur est defectuosis, tentatis et oneratis, tanquam a mundo despectis, et Deo electis et dilectis; quia *Deus elegit abjecta hujus mundi, ut confundat fortia.* Tu vero cum talia scias et sentias, num propterea es melior aut beatior? Haudquaquam, sed plagis vapulabis multis. Multi hæc melius sciverunt quam tu, et non juxta scientiam agentes perierunt. Sic potest contingere et tibi. O quam levis est tentatio, quæ hæc et meliora facit oblivisci! Magna tibi incumbit necessitas, pavidum scilicet esse, et te semper suspectum habere de superbia, ne omnia tua exercitia non sint fortasse accepta coram Deo. Propterea maxime cavendum est ne alicui Fratri indigneris, neve despicias quemquam propter despectum aliquem, neque aliquid de te sentias; sed omnia tua in comparatione aliorum vilipendas, ipsorumque defectus extenues et excuses; eorum vero bona ante oculos tuos ponas, teque continue pro tua negligentia reprehendas. Omni hora in spiritualibus proficis vel deficis, quia stare non potes in eodem semper gradu. Stare enim et non proficere, est deficere. Ignoras qualis cras futurus sis, aut quando te tentatio apprehendet. Si Fratrem despexeris vel judicaveris in aliquo defectu, in eumdem, vel eo graviorem indubie scias te Domino permittente casurum.

I. *Cor.* i, 27.

Luc. xii, 47.

Propria bona vilipendenda sunt; proximorum vero laudanda.

CAPITULUM VIGESIMUM SEPTIMUM.

Intentio ut in omni re, verbo et opere discutienda sit : tempus quodvis quam fructuose expendendum : inclinationes propriæ ut interrogandæ sint : quid item cor liberum efficiat.

Duo sunt tibi valde necessaria et utilissima ad tui cognitionem et mortificationem. Primum, ut in omnibus et ante omnia quæ loqui, cogitare, facere aut dimittere vis, semper interroges teipsum, quare scilicet hoc velis, quid te moveat, cujusmodi sit intentio tua. Et si tunc invenis quid incongruum in corde tuo, necesse erit vel intentionem mutare, vel opus intermittere. Porro in exsequendo semper eligendum est quod est melius et securius; quia aliter non diligeres tuum profectum, sed tibiipsi mentireris te velle emendare defectus tuos, quos ubi cognoveris, si non corrigeres, sed dissimulares. Itaque in omnibus quæ facis, semper habeas, ut dici solet, bonum quare, hoc est, ut discussa intentione tua, rationem invenias sinceram ac rectam, quare id velis aut optes. Per hoc quare, non minus millies quidem sua vitia deprehenderunt; quia existimantes omnia esse sincera, ubi ad discussionem ventum est, qua seipsos interrogaverunt, quare id vellent, ferme semper aliquid obstrusum invenerunt, quod sincerum non erat, unde potissimum movebantur. Hoc autem comperto, sibi, ut erat respondendum, ipsis dixerunt : Si te aliud quam hoc non moverit, quiesce, et quod volebas intermitte. Hoc modo tu antequam in opus prodeas, animi tui intentionem debes discutere. Maximus enim in hoc exercitio profectus versatur, si quis illud in usum duxerit.

Mort cationi propriæ duo nec saria.

Intent discutie da quon do.

Alterum est ut tempus a Deo collatum quam potes utilissime expendas. Nunquam autem expendes fructuosius, quam ut juxta Dei beneplacitum ad ejusdem gloriam et honorem illud expendas. Nam cum de omni tempore nihil habeamus nisi præ-

Temp utiliter expende dum.

sens nunc, quomodo illud utiliter ac sancte expendamus, quomodo illo nunc feliciter utamur, nobis est providendum. Tertium æque necessarium occurrit non tacendum, ut desideria propriasque inclinationes ac corruptiones tuas semper persequaris, voluntatem tuam, quæ tibi propria est (hoc est, qua teipsum quæris), sub pedibus conculces, et radicitus exstirpes, ut non quod libentius faceres, sed id quod rationabilius, quod melius, quod denique ad Dei beneplacitum est vicinius, et quod Dei servit honori copiosius faciendo proferas. Necessarium tibi est cuncta tua opera, cogitationes intentionesque discutere, et ex qua oriantur radice investigare. Semper enim cor necesse est ut habeas liberum, purum elevatumque ad Deum, et nihilo secius per humilitatem, per cordialem quoque propriæ vilitatis detestationem depressum, alioquin haudquaquam proficies.

Cor liberum quid efficiat.

Neque enim aliam ob rem tibi creatura nocet, aut nocere potius creditur, nisi quia tu tibiipsi noces, id est, quia tu per affectiones creaturis inhæres, et in eis quiescis. Abstrahere igitur totus ab illis et jungere Deo, et non tibi nocebunt. Peccatum enim non in creatura est, sed in corde tuo generatur. Quapropter si delectationes, si vitia, si denique passiones vincere desideras, ab omni re mundi cor tuum studeas facere alienum, et ab omni affectione servare liberum, ut nihil in te sustineas, quod aut medium aut impedimentum inter te et Deum ponat. Si non potes omni hora, saltem quinquies vel ad minus ter in die, te cura ad judicium vocare, et conscientiam tuam discutere quid feceris, quid omiseris, quomodo cecideris vel succubueris, et per quem modum te quave occasione tentatio intraverit superaveritque. Deinde supplex a Deo veniam pete, propone firmiter cavere a peccato et a peccati occasione. Quod ut possis, Deum invoca.

Creatura quando non noceat homini.

Conscientia quomodo et quoties discutienda.

CAPITULUM VIGESIMUM OCTAVUM.

Confessio ut sit recta, quænam exigat : quomodo animus ad eam sit discutiendus ; quo item pacto ea peracta propositum bonum sit resumendum.

Ante confessionem discute horas et tempora, et ubi fueris, quid egeris, quid dixeris, quidve neglexeris (quod delictum in se habeat) in memoriam revoca. Maximopere autem ad contritionem, ad dolorem et pœnitudinem cordis te exerce. Ab omnibus vero iis quæ confiteri vis, si remissionem optas obtinere, necesse est ut propositum habeas firmissimum abstinendi, non solum autem ab iis, sed ab omnibus quoque, quidquid fuerit quod in se delictum habet. Circa confessionem potissimum diabolus insidiatur, ne quod lucratus fuerit in homine iterum amittat. Commendabis te igitur Deo, beatissimæ ejus Matri et Angelo tuo sancto, orans ne diabolica decipiaris fraude et ut confessionem facere queas integram, juxta beneplacitum divinum ac perfectissimum. Sancta Maria Magdalena quoque et sancta Barbara gratiam feruntur habere efficacem a Domino sibi collatam potenter impetrandi veram confessionem se invocantibus.

Confessionem præparatio cujusmodi præcedere debeat.

Haudquaquam palliare tuam confessionem tibi licet. Num Deum ac simul teipsum decipies ? Si non plene fueris confessus, hoc est, si tacueris aliquid confitendum, nihil es confessus. Non omnes tamen scrupuli aut phantasiæ tentationesque in confessionem sunt perducenda : sed ea quæ gravia sunt peccata, aut gravant alia peccata evidenter, ex proposito non negligantur aut excusentur. Confitere igitur libere, nude ac simpliciter sacerdoti, quomodo Deo fatereris, qui omnia vidit. Non ignominia sed gloria est confiteri et pœnitere ; nihil igitur sacerdotis verearis cogitationes. Sive enim te despexerit, sive te dilexerit, nihil tua intersit. Quod vult sentiat. Tu pluris facito fieri te amicum Dei (pro qua re totum quod conscientiam tuam movet confitere nude et plane), quam placere homini.

Confessionem non esse palliandam.

Confitendum esse nude et simpliciter.

Expleta confessione, renova propositum tuum quod fregisti, maxime autem hoc

Propositum bonum uti renovandum sit.

generale, quotidianum ac perpetuum, nunquam scilicet scienter aut sponte peccandi, cavendi omnia quæ Deo displicent, quæve ad hoc ut displiceatur Deo inducunt, aut occasionem præbent. Sæpius autem in die roga Dominum pro vera intensissimaque contritione peccatorum tuorum, pro emendatione vitæ tuæ et pro imitatione vitæ suæ ; ut reliquum quod superest temporis vitæ tuæ, juxta sanctissimum ac divinum ejus beneplacitum, expendas. Quia vero quidquid absque ordine certo ac sine tempore statuto incipitur, perire iterum facili ex causa solet, potissime tempus illud pro hac effusione cordis deputa, quo legere soles pœnitentiam. In omni confessione sic te disponas, quasi in extremis jam constitutus, ultimam esses confessionem facturus moriturusque. Quidquid igitur tunc duceres confitendum modo confitere.

Confessio uti facienda.

CAPITULUM VIGESIMUM NONUM.

Mortificatio vitiorum , sensualitatis delectationumque quam sit cuique necessario assumenda : quomodo item ea quoque cum fructu exerceri debeat.

Mortificatio vitiorum quam sit necessaria.

Quamdiu ad exterioris hominis dispositionem tantum respicis et illum duntaxat satagis regere atque in tranquillitate servare, nihil agis. Semper enim in pugna, semper in conflictu verseris necesse erit, quandoquidem in teipso, hoc est, in interiore homine tuo, tentationum omnium et inquietudinum circumfers fomitem et semen. Oportet igitur ut interiorem hominem persequaris, ut teipsum abneges, exuasque veterem hominem, et mortifices concupiscentias tuas, si vel unam virtutem perfecte volueris possidere. Parum enim juvat exteriora in rectitudine servare, si interiora tumultuantur. Sunt nonnulli quoque qui a passionibus non sunt liberi, continent tamen linguam et reliquos sensus, ne foras erumpat quod possit reprehendi. Hi propterea sunt laudandi, quod suis dominentur membris, ne arma dent eadem iniquitatis ad iniquitatem ; sed imperfecti nihilominus adhuc sunt, utpote qui virtutes et ea quæ recta sunt non quærunt ex affectu, sed cogunt semetipsos per rationem ut servos (licet non sine recalcitratione naturæ), quo maneant Deo subjecti. Hi si hoc faciant tantum pro humana honestate, nihil aut parum faciunt; verbi gratia : si linguam quis suam exasperatus aut offensus continet, propterea ne cogatur reconciliationem quærere, si læderet, aut ne inhonestus appareat, opinioneve habeatur exinde minor (nisi et hoc, quod est honestum aut opinione clarum, pure appetat propter Deum), evadit certe pœnam peccati, quia non deliquit ; virtutem tamen nondum obtinet veræ mansuetudinis ac patientiæ. Hæc enim patientia sola est virtus, quæ propter Christum exhibetur. Nec ulla dici debet virtus, cujus finis, causa et scopus non fuerit Deus.

Rom. VI, 13.

Magno conatu et studio tibi vigilandum est, multaque oratione Deus pulsandus, ut sensualitatis desideria circa oblectationes creaturarum in te mortificentur. Cogitationes enim et concupiscentiæ quæ incidunt hoc modo : O si jam hoc illudve haberem, si ibi aut ibi forem, o quam esset hoc pulchrum, quam suave, quam bene olens, quam utile, etc., quæ sub specie boni, utilis aut delectabilis occurrunt, aut omnino non sunt admittendæ, aut illico ubi inciderint explodendæ. Nam et si creaturarum usus pro tempore, loco personarumque conditione licitus sit, iis tamen non necessario sed ad serviendum concupiscentiæ uti, atque in eisdem consolationem et requiem quærere, est grave et periculosum. Nam in solis quoque cogitationibus affectionibusque hujusmodi, quamvis non quærantur perficiendæ, quiescere, aut easdem fortiter non contemnere, ac viriliter impugnare, maximum est ad proficiendum impedimentum ac ruinæ proximum. Si cujuspiam rei desiderium cor tuum fatigaverit, cogita eamdem rem te jam habere aut habuisse, usuque te fatigatum esse. Dic autem Domino Jesu : Domine Jesu, propter te hujus rei conso-

latione libenter carere volo. Si ita feceris, de necessitate facis virtutem; diabolusque inde vehementer humiliabitur.

Noceri non posse homini ab aliquo nisi a seipso.

Nemo te lædere, nemo tibi nocere potest, nisi ipsum te læseris. Erras, si ab hoc aut ab illo proximo tuo te putaveris læsum. Verius dic : A meipso, hoc est, a superbia et impatientia mea sum læsus. Quid enim aliena te derisio, obtrectatio persecutiove læderet, quid tibi posset nocere, si tu in teipso compositus, tranquillus patiensque manseris? hoc est, quando aliena te læderet malitia, si in teipso nihil fuerit inordinatum quod te torquet? Universus, crede, tibi mundus haud nocebit, nisi tibiipsi noceas. Sine igitur omnes contra te insanire, tu in simplicitate cordis permane. Tibi irascantur omnes, tu nemini irascaris. Tace velut in sepulchro mortuus, et vide quid valeat contra te mundus. Certe nihil aliud facient, præter coronam quam tibi fabricant, inimici tui. Væ tibi, superbia, quare ita non sentis? O Deus meus, eripe me et libera me a superbia mea, quæ se in omnibus nititur propugnare.

Delectationes sensuum superfluæ quomodo amputandæ.

Si delectationes sensuum carnisque superfluas vel innecessarias amputare velis, oportet ut violenter constanterque desiderio tuo resistas, non fluctues, non corde disputes, nec diu super hoc deliberes, sed impetu quodam sancti fervoris te cogas ad aliam partem, et cogitationes te impugnantes ex adverso non audias, sed dissimula, et fortiter cum ratione virtuti oppositæ hære. Hoc studium tametsi sensui contrarium sit, sapiat affectui, sapiat rationi, conscientiæ et intellectui. Quod satis erit.

Mortuus in qua re quis dicatur.

In illa re mortuus diceris, de qua non cogitas, loqueris et ad quam non afficeris. In hac vero, quam cogitas, appetis, diligis etc., haudquaquam mortuus es. Quia vero necesse est te mundo, tibi, voluntati, desideriis passionibusque tuis fore mortuum, et Christo soli vivere, providendum est, nihil de mundo, de peccatis, de oblectationibus quoque tam carnis quam seculi in corde, ore aut actione tua versetur. Christus solus cor tuum possideat, ejusque Passio ac Divinitas. Ea quoque quæ absque medio te ducunt in Deum, ut sunt virtutes, Dei amor, Dei gratia, devotio sancta, horumque desiderium, semper tecum familiariter versentur. Præter Christum itaque nihil in te vivat. O quam brevis est delectatio consolationis extraneæ seu peregrinæ, qua Dei gratiam negligis, tempus perdis, meritum amittis, atque pronitatem infirmitatemque quotidie majorem tibi comparas ad labendum. Paulo ante, quæ tunc placebant, audisti, puta musicam et cætera. Ex iis quid habes modo aut inde, præter impacatam turbatamque conscientiam cogitationibus plenam, quid lucratus es?

Christus uti solus vivere debeat in nobis.

CAPITULUM TRIGESIMUM.

Labor et pugna adversus vitia propria quam sit utilis : voluntas propria ac curiositas sensualitatis quomodo mortificanda sint.

Mortificationem sanctam sine labore non obtineri.

Non putes vitia posse mortificari, desideria frangi propria cum delectatione, utpote quæ vix labore improbo frequentique anxietate ac tristitia cordis reluctantis vincuntur. Neque enim otiose dictum est nobis : *Regnum cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud.* Qui ergo suis desideriis frenum, qui violentiam vitiis suis imponere norunt, sperare habent se mortificationem sanctam adepturos. Propterea tamen tu noli a labore studioque cessare. Noli a cœptis desistere; quia etsi non consoleris intus ut mox vincas, aut si veniat victoria tardior, nec prorsus incruenta, pro virtute tamen obtinenda dum pugnas, tolerantia tuæ pressuræ ultro propter Deum assumpta sæpenumero majorem tibi afferet fructum, quam victoria faciliter et plene obtenta. Hoc autem non accidit propterea quod pugna nobilior sit quam victoria, aut quod pugnare felicius sit quam vincere; sed inde id contingere potest ex dispensatione divina quæ hominem

Matth. XI, 12.

Pugnam interdum esse utiliorem quam victoriam.

diu, aut ad finem usque vitæ suæ sinit contra vitium aliquod pugnare, nec tribuit ei vincere : quod tamen nisi tribuat Deus, nemo id obtinebit. Unde luctus et humiliatio hominis hujus, ex eo quod huic vitio succumbit aut exterminare illud non potest, tanta sunt, ut major illi inde utilitas crescat ex pugna, quam cresceret ex victoria. Siquidem victoria adepta, humiliatio sui deficeret, et aliud, quo interim caruit, vitium loco succederet.

Voluntas propria quanto studio sit persequenda.

Infatigabili studio persequenda est propria voluntas desideriaque cuncta sensualia ; nec id tantum ubi inter homines, sed ubi etiam in domo cellave tua solus fueris constitutus, et in rebus quæ neque bonæ neque malæ ex suo esse genere probantur. Si itaque perfecte persequi ac humiliare vis propriam voluntatem, ubi inter duo alterum est eligendum, nec alterum altero est melius utiliusve, hoc respue, ad quod propria te trahit voluntas inclinatiove propria. Nec audias cogitationem, quod studium hoc inutile sit ac infructuosum, propterea quod prohibitum aut illicitum non sit eligere rem licitam ; quia per hoc non contemnenda tibi oritur utilitas ; nempe, quod appetitus proprius atque vitiosus tui amor in te per hoc infirmatur. Quoties enim te abnegaveris, quoties concupiscentiam mortificaveris, quoties denique viceris tentationem, repullulabit infirmior. Dic igitur tibiipsi : Ego viliorem rem præfero magis dilectæ ; ego concupitam respuo, non propter necessitatem nec propter conscientiam, quasi illa re uti sit peccatum, sed ad tui, o misera voluntas propria, mortificationem, et ad tuum, o piissime Deus, beneplacitum.

Recreatio quænam mortificanda, et quæ admitenda sit.

Si quispiam hortum suum intrare vellet oblectationis causa, non necessitatis, si hanc sibiipsi recreationem interdixerit subtraxeritque, negans consensum intrandi, certe habebit, propter laborem hunc mortificandi se abnegationisque suæ, a Deo mercedem ; quanto majorem autem habebit, si non solum hortum non intraverit, hoc est, si non modo delectatione sensuali se privaverit, verum etiam dum hac potiri voluisset seu potuisset recreatione, operi interea studiove etiam inhæserit meliori ? Observandum tamen non omnia concupita aut solatia penitus amputanda, quia discretio id exigit, ut natura hominis civiliter tractetur, hoc est, ut regatur, non exstinguatur. Per discretionem enim sæpenumero fit, ut minus utile fiat magis utile, et nobiliore dimisso, quod alioqui vile fuerat, per discretionem obedientiamve fiat nobilius. In hujusmodi tamen semper consilio utere Patris tui spiritualis, et ejus judicium sequere, ut neque sine omni sis licita recreatione, neque recreationem propter seipsam affectes aut quæras.

Natur hominis civiliter tractand

Vigila circa mortificandam curiositatem sensuum, ut cum curiositatis senseris instinctum, tibi dicentem : Vide, interroga, perquire, ausculta, experire, gusta, etc., respondeas : Nihil mihi hic necessarium est quod videam, auscultem aut experiar ; sed hujus rei scientia hacque curiositate propter Deum carere volo. Unum est necessarium. Non graveris diuturnitate teipsum mortificandi ; quamvis fortasse non senseris fructum. Nam vides lapides et saxa atteri paulatim, modo non semel sed sæpius frequenterque calcentur. Si nihil aliud tibi proveniret de expulsione vitiorum, affectionum malarumque cogitationum, hoc tibi merito sufficeret, hoc te saltem excitare deberet, ut vitia expugnares, quo ignominiam inducas inimico et pessimo tentatori, qui adeo super ruina tua lætatur, ut omnem tibi invideat felicitatem, omnemque miseriam, puta æternam, tibi continue procuret. Elige utrum vis, aut desideriis carnis cogitationibusque et passionibus tuis satisfacere, in illisque delectari, et propter hoc fieri Dei inimicus, proximis odiosus, et diabolo in gehenna ignis perpetuo sociandus ; aut desideria et voluntatem tuam frangere, atque in abjiciendis contemnendisque cogitationibus, et delectationibus sensualibus violentiam tibi aliquam, licet modicam, facere, esse

Curio tatis in stinctui quomod respond dum.

gratus et dilectus Deo, Fratribus exemplaris et ædificatorius, et diabolo ad ipsius perpetuam confusionem onerosus.

Virtutum ac vitiorum quam dispar exitus.

Visne Deum offendere, Fratres perturbare, diabolo servire, et neque hic neque in futuro lætitiam habere, sed in æternum te cum diabolo condemnare? An magis in gratia et amicitia vis esse Dei, cum Fratribus charitative et consolatorie vivere, pacem et consolationem in conscientia retinere, societatem cœlestium civium pro modico labore, sicut ipsi fecerunt, obtinere, diabolumque et omnes inimicos tuos perpetuo confundere et confutare? Vis hic parvam consolationem et brevem delectationem nunc cum multa anxietate cordis habere, et pro hac brevissima unius momenti delectatione gratiam Dei amittere eademque perpetuo carere, Dei iram omniumque electorum indignationem incurrere, æterna et jucundissima Dei et Sanctorum, et præsertim beatissimæ et pulcherrimæ Virginis Mariæ, Reginæ cœli, visione privari, ab ipsorum perpetua felicitate excludi, et cum dæmonibus et damnatis in æterna miseria et pœna sine fine cruciari, quando potes pro brevi et fideli labore et patientia, imo gratis pro bona et perseveranti bona voluntate, gratiam Dei, electorum familiaritatem, perpetuam requiem, æternam libertatem et gaudia inenarrabilia obtinere? Cogita quid sit in perpetuis esse tormentis et tenebris, sine spe liberationis, sine fine, sine consolatione cum dæmonibus cruciari; et quid sit cum Deo, cum dulcissima Maria, et electorum omnium sanctissima congregatione in lætitia et exultatione, in securitate et tranquillitate, in perpetua quoque charitate, sine metu amissionis tantorum gaudiorum, æterna felicitate consolari.

O utinam hæc homines saperent et intelligerent.

Voluntas propria quid modo prosit damnatis.

Ecce quid prodest nunc, aut quid juvat illos miseros damnatos, quod ad unum momentum propriam voluntatem libertatemque habuerunt brevissimam, quæ antequam inciperet, defecit et desiit; nunc autem sine fine cruciantur, nec perpetuo unquam liberabuntur, sed eorum duplicabuntur pœnæ in judicio, hocque modo sine fine miseri ardentes et viventes moriuntur? Si igitur illis sociari volueris, potes sicut illi ambulaverunt ambulare.

CAPITULUM TRIGESIMUM PRIMUM.

Tentationes afflictionesque quantum Sanctis profecerint : illorum vita cujusmodi fuerit : mortificationis item vitiorum quantus sit fructus ac merces.

Si porro hæc quæ diximus, minus afficiunt, expende e diverso, quid electis Dei paupertas, desolatio, despectus, labor, pœnitentia, tentatio et afflictio nocuerint. Profecto citissime hæc transierunt omnia, et felicitatem quæ sine fine durabit propterea acceperunt. Quanto fuerunt in terris despectiores et infeliciores reputati, tanto jam sunt gloriosiores. Ecce candentes virgines, ecce rubentes martyres, ecce monachos continentes et pœnitentes, tripudiantes in regno cœlorum. Abstulit Deus nunc omnem lacrymam ab oculis eorum; non est dolor eis, neque luctus, non est eis onus sive tentatio. Quis modo his illudit, quis eos despicit, quis increpat, aut cujus defectum modo ipsi supportant, cujus molestiam sustinent? Quid illis deest, nisi quidquid non felicissimum, gratissimum et jucundissimum est? Illorum vitam te oportet imitari, si eisdem sociari in gaudio vis.

Vita Sanctorum qualis fuerit.

Vita illorum fuit humilitas, paupertas, abjectio, contemptus, afflictio spiritus, innocentia, simplicitas, continua mortificatio, humiliatio, depressio, contritio, lectio, oratio fervens, affectio ardens, meditatio sancta et actio justa. In omnibus patientes, erga omnes benigni, et charitate exuberantes, fuere hilares, ferventes, obedientes, casti, simplices, in labore infatigabiles, in tentationibus insuperabiles, humiliantes seipsos, neminem judicantes, cunctos præferentes sibi et seipsos contemnentes. Omnibus subjecti, pacifici, timorati, resignati plene et abnegati, nihil

amantes præter Deum, nihil præter ejus voluntatem, quam super omnia et in omnibus quæsierunt, optantes.

Curiositatis instinctui quomodo sit respondendum.

Observa teipsum, et disce mortificare desideria sensuum tuorum tam exteriorum quam interiorum inutilia, ut illis non satisfacias. Verbi gratia, ut quoniam pulsat curiositas sciendi an hoc sit rubeum vel album, durum aut molle, pulchrum vel turpe ; aut si etiam optes gustu probare, dulcene sit an amarum, et hujusmodi similia quæ tametsi experientia quadam curiosa cognita fuerint, nihil tamen præter multas inutiles cognitiones afferunt utilitatis, dicas hujusmodi desideriis : Quid ad me, sive ita sive aliter sit dispositum hoc? Ego aliud cogitare habeo : *Unum est necessarium*. Item similiter ad omnem strepitum, vel motum, vel sibilum levare caput, respicereque aut videre quid ibi sit agaturve, levitatis est indicium. Atque ideo, propter occasiones turbationis aut levitatis inde emergentes vitandas, nisi res ipsa te expeteret, hæc cave. Similiter ubi tibi non incubuerit advertendi, observandi, docendi discendive necessitas, aliorum mores aut observantias noli explorare sive audire, nec scire velis opera aliorum, nisi quæ omnino ædificant. Relinque spem incertam, non interroges, non loquaris de aliis, maxime absentibus, quia sub specie mellis sæpe intrat venenum, scilicet suspiciones, murmurationes et hujusmodi.

Luc. x, 42.

Quiescere a labore quando non sit deficere.

Causa obedientiæ, fraternæ charitatis, aut etiam discretionis, quiescere a labore, et non progredi non est regredi ; ideo enim in uno non progreditur, ut ex altero longius progrediatur. Non est igitur deficere sed proficere, si per discretionem quiescas. Omnia vero tu consilio facias Magistri aut tui Patris. Qui propter obedientiam aliamve virtutem videtur deficere in uno genere proficiendi, in alio interim, puta in merito charitatis, plus proficit ; quia propter Deum seipsum, id est suum profectum, negligit, et Deum in iis quæ magis necessaria sunt quæve Deo magis accepta sunt, non quæ sibi utilia, quærit. Multa posset homo Deo devotus offerre grata sacrificia absque periculo destructionis. Multa sunt enim quibus homo potest se mortificare, desideria sua frangens circa ea quæ aliquid voluptatis, nihil tamen necessitatis habent, et quibus salubrius est carere quam uti. Quidquid autem homo propter Deum dimittit, quidquid sibi subtrahit, si vel aliud nihil assequeretur commodi, hoc ipso quod sua frangit desideria propter Deum, meretur placens Deo. Verbi gratia : videre, gustare, audire, huc vel illuc accedere, quæ solo curiositatis aut voluntatis allectu imperantur, si intermittantur propter Deum, meritum habent. Si cupias levare oculos et quid ibi fiat videre, et rursus tibi frenum ponens, statuas propter Deum nolle oculos illuc convertere et nolle videre, habebis meritum, quod voluntatem tuam propter Deum abnegasti.

Sacrific grata De offerenda quæ.

Præter hoc meritum, quod ex hac continentia obtines, aliud lucraris, scilicet quod levitatem aut indignationem, quam forte incidisses, evitas. Inde consideratur vana objectio eorum, qui semetipsos abnegare nolentes, aiunt : Cur clauderem oculos, cur obturarem aures, cur constringerem pedes ? Quid enim mali est, si videam quid ibi agatur ? Quid si audiam ? Esto ut nullam maculam contrahas audiendo seu videndo, etc., nihilominus tamen libenter propter Deum desideria tua frangere abnegareque debes. An putas hoc non acceptum Deo, aut irremunerandum ? At dicit quis : Quid hoc Deo confert boni si voluntatem aut desiderium meum abnegem ? Quid, dic mihi et tu iterum, omnia bona tua opera, etsi martyrium patiaris, utilitatis afferunt Deo ? Profecto nihil boni nihilve commodi afferunt ei. Multum tamen placet hoc illi, quod amore et ob gratiam sui aliquid cupitum tibi subtrahis, aliquidve molestum tibi toleras aut imponis. Sis itaque fidelis Deo tuo ; et in his quantumlibet parvis invenies occasionem magnam Deo sacrificandi Deoque gratum aliquid faciendi.

Voluntatis propri abnegatio quantum meritum habeat etiam in parvis.

CAPITULUM TRIGESIMUM SECUNDUM.

Ad perfectionem vitæ aspirans uti Dei adjutorio semper inniti, de suis viribus diffidere, sese Deo nude resignare, desideriumque proficiendi nunquam intermittere debeat.

Pacem veram quomodo quis inveniat.

O QUANTAM inveniret pacem, qui erga Deum bonæ esset voluntatis, et in illius oculis se stare continue meditaretur, semper compunctus et verecundus, erga proximum cum maturitate morum totus benignus et misericors, in se denique totus humilis, nihil penitus de se boni sentiens, qui peccata et negligentias suas continue lugeret, in confidentia multa et conversione amorosa ad Deum, sollicitus ne forte ipsius gratiam amicitiamque amittat. Tu igitur semper esto vigil in Dei timore, ne opera tua Deo adhuc displiceant, divinæ misericordiæ innitens, teipsum ex affectu contemnens, malis denique omnibus ac flagellis te dignum credens. Quamdiu ita non senseris, nihil es. Homo de suis viribus deque omni industria et ingenio suo, de libris et de omni proprietate desperare debet, et in solo adjutorio divinæ gratiæ firmiter stare, inhærere ac niti. Itaque oportet ut conatum omnem, et quidquid potest, faciat pro virtute, pro bono et contra malum, quia sine proprio conatu nihil accipiet nihilque efficiet, et nihilominus in nullo labore suo humano speret ; nihil per talem laborem aut propter laborem suum se recipere credat, sed per solam gratiam ac misericordiam Dei, quæ gratis omnia donat, facienti tamen quod in se est. Quod ut Deus nos erudiat, et ut sui capiat homo experimentum, videlicet ex se nihil esse aut posse, subtrahit Deus dona sua, nonnunquam etiam sanitatem, ut inter pericula tentationum aut dolores capitis, aut timorem omnino deficiendi, de seipso homo diffidat, ut suum profectum non ex propriis operibus, sed ex divina largitate ac bonitate, quæ hominem humilem et de seipso diffidentem, in Deo autem fidentem justificat gratis, metiatur.

Adjutorio divinæ gratiæ soli firmiter inhærendum.

Dona sua cur subinde subtrahat Deus homini.

Adesse autem debet resignatio propriæ voluntatis, qua velit homo secundum Dei voluntatem et abundare et pauper esse, permanente nihilominus studio et conatu bonæ voluntatis ad proficiendum ; qui tamen profectus non debet desiderari, nisi ad placendum Deo. Conatus vero ac studium bonæ voluntatis in exercitium debet poni, quantum discretio, obedientia, et cætera hujusmodi alia prorsus necessaria non prohibent. Neque enim aliquid indiscretum, neque contra honestatem aliquid aut virtutem, aut contra præcepta obedientiæ et charitatis, Deus exigit, nec talia probat, sed arguit ac damnat. Semper ergo petenda est hujusmodi a Deo directio in beneplacitum suum divinum, quam resignatio comitetur voluntatis humanæ, credentis divinæ providentiæ cuncta ad meliora gubernanti. Legitur in Joanne Thaulero, perfectionis majoris esse, hominem, si ei daretur optio petendi, et facultas consequendi quantumcumque vellet virtutum profectum, secundum suam voluntatem nolle eligere, sed hoc Deo potius committere, et rogare tantum sibi dari, quantum illi placeret ; nec Deo mensuram, quantum ab eodem habere velit, præscribere, imo ne velle quidem plus habere quam illi placeret. Propter hoc tamen nihilominus affectus noster et conatus extendi semper debet ad perfectionem majorem, salva, ut dictum est, resignatione voluntatis propriæ, qua contentus et pacatus stet ad Deum ; etiam si sibi interim videatur ut a Deo ipso aut Prælato retrahatur impediaturque a profectu, ut fit, quando scilicet illi exercitia, vel alia in quibus spem habebat, tolluntur, aut quando ex infirmitate corporis aliave causa urgente, quæ non ex desiderio sumitur, nec placet, a bono proposito impeditur. Sciendum tamen a virtute et a profectu neminem impediri posse neque per Deum neque per Prælatum, si alias voluntas bona non deficiat, quin potius per occultam dispensationem, in alio genere proficiendi, multo magis promoveri, providentia Dei sapientissima id ordinante

Resignatio propriæ voluntatis quam sit necessaria homini.

Joannes Thaulerus.

Nihileitatis propriæ cognitionem unde accipiat homo.

Deus erudit hominem bonæ voluntatis diversis viis ac mediis, ut veniat ad cognitionem propriæ nihileitatis, et stet in solo Deo, serviens ei sine propria voluntate, quod maxime requirit Deus. Constat namque ex multis Sanctorum aut Sanctarum vitis seu legendis, servos Dei gravibus tentationibus ac ærumnis affectos, cum se resignarent funditus Deo, non petentes liberari, sed divinæ providentiæ se committentes, et ad finem usque vitæ suæ, aut ad finem mundi, si Deo ita placeret, offerrent se ad ejusmodi portanda paratos, confestim post hujusmodi resignationem fuisse ab illis molestiis liberatos. Siquidem Deus tunc obtinuit in anima quod quærebat, et propter quod durum adhuc hominem aut sibi prudentem mortificabat, scilicet resignationem propriæ voluntatis et proprii consilii. Claret hoc in sancta virgine Catharina de Senis, et aliis ejusmodi. Nemo tamen propterea ad ejusmodi se debet resignationem exercere, ut a molestiis liberetur, quia hoc non esset Deum sed seipsum quærere, sed ideo se Deo resignet, quo subjiciat et conformet se beneplacito Dei, eligens pati quamdiu illi placuerit; alioqui esset resignatio ficta.

Resignatio ficta quæ sit.

Quies nunquam admittenda quæ.

Oportet, si proficere volueris, nunquam quiescere, hoc est, nunquam animum et studium proficiendi postponere. Actualia tamen exercitia causa obedientiæ, charitatis, discretionis , altioris virtutis aut magis necessariæ, præsertim pro communi bono occupationis, intermittere aut relaxare, hoc non est quiescere vel deficere, sed bonum pro meliori commutare. Melior est enim perpetuitas parvi boni quam magnus profectus unius duntaxat diei. Et hoc pro consolatione loquor debilium, aut alias ex obedientia occupatorum, quibus licet hac occasione dulcedo aut actualis devotio minuatur quoad fervorem sentimenti, propterea quod exercitia sua non possunt continuare, non tamen minuitur, si volunt, quoad bonam voluntatem secundum spiritum sive animum rationalem. Semper enim possunt devoti debentque habere desiderium et propositum se extendendi in spiritualibus, licet non debeant semper in his se exercere, præsertim si obedientia, si capitis debilitas, si aliave impedierit eos infirmitas, aut etiam necessitas tam erga se quam erga proximum, quæ est charitas.

Desiderium proficiendi semper et se habendum.

Hæc enim multo est minus omittenda, quam propriæ voluntatis quantumlibet devota exercitia. Consultum est igitur ægrotis, et obedientia, labore aut infirmorum obsequiis occupatis per bonæ voluntatis fervorem, per intentionisque renovationem creberrime ad spiritualium exercitiorum desiderium se excitare ; per discretionem vero, ne vires graventur, et ne in potioribus officiis sint invalidiores, actus et exercitia sua spiritualia moderari. Per hoc enim fiet, ut bona in eis voluntas non pereat, nec careat fructu, quæ per negligentiam non omittitur, sed per alia bona magis necessaria impeditur. Sæpe etiam dixi posse in uno genere proficiendi hominem deficere, ubi tamen propterea in alio genere fortius uberiusque crescit. Deus enim non sibi vult ut homo placeat in eo duntaxat, quod sua sibi voluntate homo elegit, sed in eo quod injungit aut vult ipse Deus, puta, quo sibi vult obtemperare hominem, ut in iis quæ ad Dei etiam fiunt honorem discat homo non habere electionem propriam, sed in omnibus Deo se relinquat.

Voluntas bona quando non careat fructu operis.

Perfectio hominis in quo sit.

Ubicumque enim est resignatio voluntatis in homine major, ibi pietas est etiam perfectior et devotio major. Perfectio tua non est devotio sensibilis, sed in vera annihilatione tuiipsius, in perfectissima humilitate, in benigna erga proximum dilectione, in compassione ferventissimaque charitate, qua nihil præter Deum cogites, desideres diligasque, in plena tui abnegatione, in perfectissima excellentissimaque obedientia atque in vera devotione, hoc est, in promptissima voluntate ad ea quæ Dei sunt, sita est. Humilitatem, charitatem reliquasque virtutes omnes ex aliis disce. Nonne oculatissimus es circa defe-

ctus aliorum ? Nonne alienos virtutum defectus illico vides ? Quidquid igitur indecens, illicitum defectuosumve videris in altero, tu noli imitari. Quidquid decorum virtutique consentaneum in aliis repereris, hoc in te transforma. Circa singulas igitur actiones tuas meditare cujusmodi consilium alteri dares amico, si eidem id quod tibi faciendum incumberet. Quod ergo alteri consuleres, consule et tibi, et quod alium doceres, in teipso exerce. Verbi gratia : tacere ad increpationes, ignorantiam non dissimulare sed fateri, vilia abjectaque exercitia libenter amplecti, et hujusmodi id genus plura sunt quæ tibi et aliis persuadeas.

CAPITULUM TRIGESIMUM TERTIUM.

Perfectioni vitæ quænam tria sint cumprimis necessaria : obedientia quam debeat fore velox : quomodo item cogitationes sint spiritualibus Patribus nude detegendæ.

Virtutes tres præcipue respiciendæ quæ.

Vitæ spiritualis quicumque incrementum sumere desideras, tria tibi sunt necessaria, ad quæ præcipue oportet respicere, scilicet ad humilitatem, puritatem cordis et charitatem, quo has serves virtutes intemeratas. His enim neglectis, frustra inanisque erit omnis labor et conatus tuus. Pro virtute, pro spiritualive bono acquirendo noli delinquere, noli peccare. Neque enim facienda sunt mala, ut veniant bona. Quamobrem quando te invidia, iracundia, vana gloria aliave passio vitiosa tenet aut stimulat, tunc neminem reprehendas, nec sub specie ædificationis alicui prædices, doctorisve officium tua ipsius voluntate assumas. Quid enim tibi prodest, si totum lucratus fueris mundum, detrimentum animæ tuæ faciens ? Secus tamen est in iis, quæ non pro arbitratu tuo relinquenda, sed necessario facienda sunt.

Luc. IX. 25.

Perfectioni acquirendæ necessaria quæ.

Hæc viro bono, qui ad perfectionem anhelat, sunt necessaria, præcipue monacho : solitudinem loci et mentis diligenter quærere ; pro peccatis suis et pro virtutibus itidem crebro gemere ; suspiria multiplicare, et suam negligentiam in se continuo reprehendere ; omnes occupationes, quas obedientia aut charitas non requirit, inutiles abscindere ; cor ab omnibus visibilibus rebus aut rerum desideriis abstrahere, et ad Deum jugiter per exercitium amoris levare ; soli Deo per affectum adhærere ; seipsum funditus relinquere, et Deum simpliciter ac pure in omnibus quærere ; pro nulla re, nisi quæ ad Deum trahit, gaudere, et pro nulla alia re, nisi pro culpa aut cordis abductione a Deo, tristari ; reliqua omnia ut folia æstimare volantia ; voluntati se divinæ semper confidentissime resignare, ac providentiæ ipsius committere ; quidquid acciderit præter peccatum de manu ejus omnia patienter suscipere, et ut in omnibus ejusdem fiat voluntas, semper orare : ipse enim quid unicuique expedit novit ; voluntatem propriam nunquam facere, nec proprium sensum sequi ; discretioni Patris, atque ejus definitioni tutissima conscientia tanquam divino oraculo acquiescere ; quæ ex obligatione status aut ex debito, obedientia charitateve sunt facienda, aliis omnibus diligentissime semper anteferre ; audito signo aut vocatione quacumque ad obedientiam, illico accurrere, nec ad tractationem unius litteræ obedientiam differe, nisi quod omni tempore et ante omne opus fieri congruit, commendatione aut oratione se aliqua ad Deum jaculatoria quis, ubi festinandum fuerit, se velit præmunire ; paci cordis super omnia studere et puritati ; nullam penitus discussionem aut disputationem super opera aut defectus aliorum admittere, sed quam cito sentitur cogitatio hæc, eamdem tanquam basiliscum quoties redierit cum indignatione projicere ; Fratrum vitam et dispositionem soli Deo committere et Prælatis, et super cordis sui custodiam vigilare cum simplicitate ; ab omni joco, levitate morum, a cachinno et ab omni verbo infructuoso districtissime abstinere ; dulce-

Obedientia quam debeat esse velox.

dinem charitatis in pectore, et dulcedinem vocis in ore, quando oportet loqui, studiosissime servare ; cor semper ad humilitatem, ad mititatem, ad abnegationem quoque extremam diligentissime præparare ; firmissimum pactum sibi constituere ad cavendam omnem contentionem et disputationem, ad exstirpandamque quamcumque cordis proprietatem, et ad hæc semper se præparare violentiamque sibi inferre ; pro nulla re penitus quantumcumque adversa, querulari, aut aliquo verbo mentionem facere super hujusmodi re, quod sibi onerosa sit, si tamen in hujus sufferentia non incidat peccatum, nec ullam pati in se remurmurationem cordis; omnes cogitationes, non solum malas, spirituali Patri referre, sed etiam bonas, atque an secundum Deum sive ex Deo sint, per ipsius discretionem discutere; coram Fratribus præsertim imperfectis et inexpertis neque bonum neque malum de se loqui, neque etiam de alio absente aliquo, sed tacendo, semper ignorantiam simulare ; nullam optionem vel electionem habere in corde, in affectu vel sensu, sed indifferentiam in omnibus, quæ sine peccato fiunt, habere, scilicet ad faciendum vel omittendum, et voluntatem optionemve præferre alienam ; pro nulla re penitus quæ certa non est placere Deo, aut quæ dubium sortiretur exitum, sive verbo, sive cogitatione, aliove modo se intromittere, ad quam conscientia non ligat, sed se abstractum ob omnibus servare, puritati, simplicitati et silentio cordis observandis insistere, et per bonas cogitationes huic proposito servientes, per affectiones quoque et orationes mentales, per gemitus et aspirationes ad Deum conari semper: quo assequi perfectionem valeat charitatis et obedientiæ, voluntatis quoque obtineat unionem cum Deo. Ad hæc impetranda, coram Deo suas infirmitates spirituales, sicut mendici ante templa suas solent ostendere plagas, ad provocandam intuentium miserationem, suas necessitates suamque impossibilitatem ad quodvis bonum, Dei vero bonitatem, benignitatem et misericordiæ largitatem allegare, cum nullo contendere vel disputare, nihil pertinaciter asserere, sed semel indicata veritate unumquemque suæ opinioni vel sensui relinquere, propter amorem quoque humilitatis, obedientiæ et puritatis, sive pacis cordis, etiam dimisso meliori sensu proprio, ad imperfectiora tamen licita alieno sensui obedire sine disputatione. Hæc superiora perfectum efficiunt ornantque virum.

Cogitationes spirituali Patri revelandas.

CAPITULUM TRIGESIMUM QUARTUM.

Virtutes quonam sint pacto acquirendæ : humilitas ut sola humiliatione obtineatur : puritas cordis quam sit necessaria, quomodo item obtineatur.

Sancti docuerunt virtutes assequendas a Deo per sui desperationem, hoc est, ut nihil eorum quis omittat, quantum attinet ad se : oret, conetur, proponat propositumque restauret , plangat negligentias fugiatque malorum occasiones ; et cum omnia tamen fecerit, de suis exercitiis, conatibus atque laboribus cunctis desperet ; ita tamen, ut nequaquam eadem deserat aut intermittat. Itaque sciat quidem eadem a se requiri, nihil tamen sibi in iis promittat profuturum, nisi sua misericordia Deus ipsius misereatur, illique donet hoc pro quo orat, conatur et laborat. Quamobrem, quando correctionem emendationemve morum instaurationemque propositi tui renovas, non ita proponas quasi jam sciens aut sperans te hoc propositum posthac perfecturum. Nec confidas tibi propterea quod jam hoc aut illud didiceris ante ignoratum, aut quod auxilium hoc illudve sive donum a Deo interim susceperis, ante non habitum, ut in eo læteris, confidas, aut super quo innitens propositum tuum nunc solito validius te servaturum tibi promittas. O pauper et miser, omnia hæc, nisi Deus tibi adsit viresque subministret, parum te juvabunt, quando ad rem ventum fuerit, ubi pro virtute agen-

Virtutes quomodo acquirendæ sint.

dum sit, hoc est, quando tuis viribus niti cœperis, licet vehementissime divino sit auxilio nitendum; nam infirmitas, inopia spiritus malaque consuetudo tua nimis magna sunt, adeo ut ne levem quidem tentationem superare possis, idque propterea, ut vereor maxime, quia nondum plene desperasti de te, ut pure in divina speres misericordia, sed adhuc aliquid de tua confidis industria.

Propositum bonum in sola confidentia divini auxilii faciendum.

Propterea propone quidem, quantum potes, et nihil omitte bonorum studiorum, nullam industriam neglige, verumtamen in iis nihil sed in solo Deo confide. Non dicas Domino : Domine Jesu, parce mihi, ego volo me libenter emendare. Non credas voluntati tuæ, quia fallax, instabilis, mentiens et infirma est ; sed dic humilius quando aliquid boni proponis : Domine Jesu, ignosce mihi et miserere mei. Da mihi gratiam tuam et misericordiam, ut hoc vel illud possim corrigere aut perficere; aut ita : Domine, spero in misericordia tua quod juvabis me, faciesque ut hoc vel illud mali deinceps non agam. Et sic propone bonum in sola confidentia divinæ protectionis divinique auxilii.

Virtutes tres maxime homini necessariæ quæ.

Tria sunt tibi maxime necessaria. Primum et præcipuum est humilitas. Si enim dona et gratias Dei aut recipere aut retinere desideras, omnino te esse humilem oportet. Totum igitur tuum studium sit, ut te humilies. Certus tamen esto in te haudquaquam venturam humilitatem, nisi præcedat humiliatio, quomodo virga quoque non efficitur curva, nisi præcesserit curvatio. Et ideo undique quære modum et occasionem erga Deum et homines te humiliandi. Teipsum vilifica, nihileitatem et impossibilitatem tuam, instabilitatem, tarditatem proficiendi, negligentiam, pronitatem ad malum, infirmitatem pugnandi contra minimas cogitationes, incertitudinem gratiæ præsentis et futuræ considerans, quis denique hodie aut cras futurus sis, et similia sollicite ante oculos pone. Videbis quam nihil sani, nihil integri, nihil in te veri perfectique sit boni.

Humiliatio quam necessaria humilitati acquirendæ.

Humiliandi se erga Deum et homines occasio quærenda ut sit.

In omnibus autem semperque te reprehende, nihil indiscussum in te sinens abire, et penitus de te, et de omni industria tua despera, in Domino solo confidentissime sperans. Semper te quoque accuses necesse est, et maxime in principio orationis, antequam aut quando petere volueris aliquid a Domino, quo cor tuum defixum sit in tuæ abyssalis vilitatis cognitionem, et hinc secure ad orandum procedas. Ad proximum similiter occasionem et modum te humiliandi expedit ut quæras, quo cordi tuo introducatur humilitas, scilicet venerando assurgendo parumque loquendo coram aliis. Ad humilitatem pertinet quoque nullius sermonem interrumpere, neminem velle docere, neminem accusare, nulli detrahere, nunquam contendere, nunquam disputare ; contemptum, injurias, increpationes, judicia, suspiciones et hujusmodi tacendo sustinere ; si nocuisti, humiliter veniam petere ; si innocens es, omnia prædicta quasi dissimulando, serena facie et tranquillo corde nihil curare neminemque propter hoc odisse. Quantamcumque enim quis inferat intuleritve injuriam, cogitatio rancoris, ubi et quam cito senseris, tanquam fornicationis est abjicienda et propulsanda. Erga omnes homines ante et post tui increpationem aut contumeliam, ac si tu non fuisses, aut non intelligeres quid dictum sit, imo quasi nihil tibi factum sit, debes te exhibere. Ad humilitatem pertinet, nullius dicta aut facta discutere, sed simplici oculo transire, ac si non vidisses. Sive enim perfectum hoc an defectuosum sit, quid ad te ? Nihil te hujusmodi negotiis intromittas. Multum præterea valet ad obtinendam humilitatem continue seipsum ad displicentiam atque ad odium sui exercere, nihilque in se irreprehensum sustinere; item firmissimum pactum cum corde suo facere, nunquam ut ulli hominum placeas studere.

Humilitatis effectus qui.

Humilis debet sibi-ipsi displicere.

Secundum est cordis puritas, ad quam per vigilantem custodiam atque sollicitam omnium scilicet affectionum et sensuum pervenitur. Oportet enim sic te su-

Puritas cordis quomodo obtineatur.

per cor tuum vigilare, ut non solum malas aut noxias, sed etiam quascumque cogitationes inutiles, infructuosas, pro temporeque et loco impertinentes, licet alioqui bonas, tuo tamen proposito non congruentes, ex corde a principio radicitus abjicias. Hic autem erit scopus tuus in quem tendas, ut libere, tranquille cor tuum cum omnibus affectionibus tuis abstractum, ab omni re, quæ est extra Deum, sursum elevatum habeas, aut elevare possis per orationes et desideria ignifera actualiter, quotiescumque libet, ad Deum, ut nihil sit quod te liget, retrahat aut impediat a Deo, nihil quod mediet inter te et Deum ; cuicumque rei visibili seu omni creaturæ, in quantum te non ducit in amorem Dei, omnino renunties atque valefacias ; pro nulla re penitus curam aut sollicitudinem inutilem geras ; contra vitia, desideria et affectiones illicitas vigilantissime pugnes, et ipsa occidas. Quidquid ab aliis dicitur aut operatur, quod te non trahit ad meliora, tanquam non dictum aut factum reputa, ut sis veluti jam extra mundum, imo extra teipsum insensibilis et mortuus, nihilque scias nisi Jesum. Hunc semper inspicias, in exemplum ipsius vitam tibi præponas, et extra ipsum nil sentire velis.

Sensuum custodia puritati cordis necessaria.

Ad cordis puritatem multum juvat sollicita sensuum tuorum custodia, ut nihil videre, audire habereque velis innecessarium, aut unde spirituale lucrum non speraveris, et si quidquam videris sive audieris ejusmodi, mox ab initio cohibeas, ne illius rei species aut phantasia tibi imprimatur. Porro si recepta fuerit, eamdem mox iterum ejicias, nec ullo modo dicta, facta, visa, audita aliaque hujusmodi inutilia, maxime si defectus fuerint alieni, aut cordi tuo molesta, ut sunt contumeliæ et increpationes, in mente tua recogites. Sed quæcumque hujusmodi evenerint, sive læta sint sive tristia, tanquam folia in vento volantia non advertas.

Tertium est charitas fraterna, cui nihil præter Deum anteferendum est. Sine hac charitate prorsus nihil habes, quidquid habes. De hac supra dictum est satis.

CAPITULUM TRIGESIMUM QUINTUM.

Humilitatem suique humiliationem ut quis obtinere possit quænam facienda : humilitas vera quæ sit : quantaque sit Dei bonitas erga homines.

Humilitas ac humiliatio sui quomodo exercenda sit.

Cogitando accipe duos pannos mundos, unum conserva mundissimum, ut sindonem, albissimum atque purissimum, in quem nulla venerit macula. Alterum per omnia trahe sterquilinia, omnibus immunditiis, omni fœtore, omnium cadaverum et stercorum putredine reple, adeo ut cuicumque ipsum inspicienti nauseam provocet ac vomitum, imo ad illum nemo convertere possit oculos præ fœtore, putredine et abominatione. Ejusmodi fœtidum pannum te esse cogita, alios purissimam æstima homines sindonem ; quia etsi alii etiam quædam peccata contraxerint, hæc tamen in comparatione delictorum tuorum sunt justitiæ : et ipsi sunt quasi purissimus pannus, tu vero pannus es execrabilis. Nam propter innumerabilem gravissimorum peccatorum tuorum enormitatem ac multitudinem, aliorum peccata nullius sunt momenti. Et in veritate sic est, sive tu hæc ita sive aliter senseris, in Dei tamen et hominum oculis, si te cognosceret, factus es vilior et abominabilior quam pannus ille præfatus, sanie, putredine et sterquiliniis infectus.

Humiliari igitur te in omnibus oportet, ac novissimum virorum abs teipso te reputari, adeo ut neque hominis, sed ne creaturæ quidem nomen tibi audeas usurpare, quo posthac indignum te æstimes. Si igitur non humiliaris, aut si spirituali luctu non contereris, saltem ex hoc humiliare, quia adeo durus, adeo superbus et obstinatus es, ut non possis humiliari. Itaque te inspicias tanquam cadaver putridissimum, vermibus, fœtore, sanie et omni abominatione plenum, quod sine

aversione vultus et nausea cerni nequit. Et hoc modo exerceas te ad humilitatem, ut considerata malorum tuorum infinita multitudine, in contritione luctuque omnes delectationes, omnes inordinatas aut creaturales affectiones, omnium externarum consolationum atque omnium, quæ extra Deum sunt, desideria occidas. Nihil tibi remaneat, præter velle semper vilificari et despici, et non posse opprobriis saturari, velle ab omnibus conculcari, vilissimus reputari; omnibus præterea injuriis, persecutionibus, adversitatibus, derelictionibus credere te esse dignum, nec super inferentes tibi hujusmodi indignari, sed gaudere et gratias agere, pro inventa tuæ purgationis occasione; insuper eum plus diligere, qui te persequendo, aut contemnendo, aut increpando, etiam injuste te durius premit, hoc est, qui animæ tuæ purgationem, quam tibi in homine illo transmittit Deus, uberius operatur. Neque enim ulli imputare debes homini, quod te persequitur, quandoquidem omnes creaturæ, non homines tantum, in Creatoris ultionem de te deberent sumere supplicium.

Itaque hoc modo, etsi non semper in tua mala et in vilitatem tuam intendere potes, tamen sæpius id efficias, et præsertim quando placentia aliqua propria subrepit, aut motus displicentiæ sive iracundiæ assurgit in corde contra proximum, in hanc tuiipsius considerationem prorumpe, dicendo : Ecce tu talis bestia, et talis, non solum hoc, sed et gehennam atque omnium damnatorum pœnam in oculis Domini juste meruisses, quanto magis hoc parvum quod ille frater, nonnisi missus a Domino, tibi facit ? Dic tibi : Heu, cur indignor fratri, tot offensionibus Deo obnoxius ? An irascendum fratri, pro tam levi culpa in te commissa, quando interim tu tot annis Christum tuis facinoribus blasphemas ? Dic tibi : Dominus probat vel purgat me. Jam habeo occasionem sustinendi, jam gaudeo invenisse quod semper desiderabam. Nihil tamen penitus possum, quocumque etiam modo, aut velle, aut cogitare, nisi te auxiliante, dulcissime Domine, amantissime Jesu.

Humiliatus, et contemptus quid dicere debeat.

Considerationem malitiæ et vilitatis tuæ agere debes coram Domino, et ibi in contemplatione infinitæ bonitatis ejus et misericordiæ, ne in confusionem mentis proruas, te accusare et discutere. Oportet enim ut de te, et de omni vita tua funditus desperes, et plenissima rursus atque securissima confidentia totum te Deo committas, maxime eidem confidens. Hic quomodocumque tecum egerit, crede firmiter hoc fore tibi utilissimum et perfectissimum. Crede etiam Dominum parcere velle tibi ac misereri, non solum in hoc quod omnes remittat iniquitates tuas, verum etiam si fidelis permanseris, si humiliando te, si accusando te, si se, hoc est, Christum ipsum imitando perseveraveris, ad perfectionem juxta mensuram tibi congruam ejus te benignitas perducat.

Malitiam suam uti coram Deo considerare debeat homo.

Cæterum, peccata tua tecum rememorari tantum, aut teipsum absque divinæ bonitatis respectu intueri, est in mentis obscuritatem teipsum inducere. Coram Deo igitur et cum illo tua plange peccata. Ante illum expende, illi narra quantum deliqueris, eidem contra te conquerens, ejus misericordiam invocans, te accusans, ipsi supplicans, atque eidem te resignans ad omnia. Hoc modo de peccatis meditans, plus illuminaberis, citiusque ab eisdem liberaberis. Cui enim conquereris, aut cui tua narras peccata ? Nonne Patri misericordiarum et totius consolationis ? Nonne ei qui te creavit, qui sanguine te suo redemit, qui te pascit ab ineunte ætate, et semper tibi benefecit?

II. *Cor.* I, 3.

Sic autem illi tu narres, ut ex animo quoque simul vehementer doleas tam bonum, pium, amabilem clementissimumque Patrem te offendisse ; huic tam crebro te fuisse contumeliosum, rebellem, blasphemum atque ingratum ; qui tamen adeo pius, adeo clemens adeoque bonus tibi, tanto scilicet tamque vili peccatori, tantoque tempore malitiam continuanti, ultro

Bonitas Dei quanta peccatoribus exhibita.

amantissimoque Corde peccata dimisit, suam injuriam dissimulavit, peccata quoque tibi non imputans, nihilominus beneficia sua in te continuavit. Reddidit enim tibi pro malis bona, pro contumeliis gloriam, abominationes tuas, quasi eas non videret, toleravit. Vocans invitansque te, tam beneficiis quam terroribus ad pœnitentiam te exspectavit. Tot gratias totque beneficia gratis in te cumulans, ex peccatorum tandem te voragine extraxit. Quid dicam, quod interim tot ingratitudinibus tuis pepercit, quod multis a tentationibus te eripuit, a pluribus præservavit, quod postremo æterna bona pollicitus est? Ah! adjuva me, Domine Deus meus, fortitudo mea, spes mea, refugium meum et misericordia mea.

Psalm. LVIII, 18.

Inter duo eligenda id eligendum est, quod magis humiliat, propter virtutem. Absque enim humilitate nescio quæ res sit quæ ædificet. Et quid tibi accrescit, si multos etiam ædificaveris, tu vero inde nihil propterea proficias? *Si enim lucratus quis universum mundum, seipsum autem perdat, ac detrimentum sui faciat, quid illi hoc proderit?* Opera quæcumque in quantalibet sint perfectione seu excellentia constituta, sine humilitate, nulla ac impura sunt. Illud igitur crede utilius quod est humilius, illudque eligendo præfer. Ad humilitatem profectus non modicus est, si te superbissimum vanissimumque sentias, et pro superbia te indesinenter reprehendas judicesque. Humilitas in externa morum exhibitione, hoc est, in submissione vocis, in blanditiis, ne dicam adulationibus, verborum, in verbali sui accusatione, in corporis humiliatione, et hujusmodi externis, sita non est. Sæpenumero enim contingit, ut qui se in prædictis maxime humiliant, impatientissime, hoc est, superbissime ferant, si vel paulo minor quam velint, de se habita fuerit æstimatio.

Absque humilitate nihil ædificat.

Luc. IX, 25.

Humilitas in externis moribus non semper consistit.

Humilitas vera quæ sit.

Humilitas vera hæc est, ut optes latere, nesciri, vilis non humilis reputari, ut erubescas fugiasque laudari, gaudeas non reputari, atque velis etiam despici; aliorum sensum et voluntatem tuis præferas; aliis libenter acquiescas, patienter cedas, atque de eisdem quam de te melius sentias. Fratres et proximos omnes dilige honoraque eos cum tuiipsius humiliatione, et illorum reverentia, quam illis impendas, assurgendo, supportando, cum verecundia coram illis tacendo, dicasque tibiipsi continue: Tu vile mancipium, ii sunt domini tui, his debes obedire sicut dominis tuis, hos debes ut patres diligere. Vere dico tibi, frater superbe, non est tanta distantia inter dominum et servum quanta inter illos et te. Vis id manifestius scire: inspice tu peccata et abominationes tuas præteritas. Nonne peccator et morti obnoxius coram Deo huc advenisti? Vide jam e diverso eorum innocentiam, qui tamen cum fervore Deum diligunt, tu vero post omnia mala tua perstas desidiosus.

In corde tuo semper debet hæc opinio versari, idque maxime quando fueris inter homines et etiam ante oculos Dei: Ego sum omnium peccatorum novissimus, inter quantoscumque sceleratissimus; spuma totius iniquitatis, purgamentum et peripsema omnis creaturæ vilissimum in oculis Dei et hominum. Adeo enim in anima et corpore vilis sum, et adeo contemptibilis, ut omnibus essem merito importabilis per justitiæ viam, utpote cadavere omni fœtidior. Ego et asinus unum sumus. Si aliud videbitur tibi, quam quod omnes cogantur nares suas præ turpitudine tua obturare, et omnia, quæ facis aut incipis, sint fœtor, putredo et abominatio ad nauseam provocantia, nimis superbus es. Dic ideo: Ego huc veni ut satis objurgari, despici, huc illucque pelli, omnibus servire, omnibus me subjicere, nemini contradicere, sicut novissimus et despectissimus servulorum in curiis principum haberi valeam. Quidquid igitur in corde aut opere, huic meæ intentioni contrarium invenero, non sustinebo, sed ut apostatam me ad propositum revocabo. Pannosus, vilis, pauperculus servulus, inter magnates despicitur, illuditur, tunditur et non aperit os

Qualem seipsum humilis debeat reputare.

suum, imo gaudet quod non ex toto abjicitur sive excluditur; sic tu inter Fratres aut in Congregatione constitutus quantiscumque afficiaris injuriis, dicas: Libenter tacebo et sustinebo, ut merear supportari, et non ex toto a cœtu dominorum meorum excludi; item: o quam bene mihi est, quam felix sum, quod Fratres adhuc sustinent me, tanti viri tam fœtidum, leprosum et mendicum. Ego sum sicut lutum putridum, et sicut sanies fœtida inter margaritas. Statue in corde tuo inter eos inter quos vivis hospitem te esse et alienum, ad quem nihil de regimine domus pertinet, ut absque ulla turbatione, et damna et emolumenta, tristia et jucunda videre æquanimiter valeas. Humilia te quantum vales. Nimis enim adhuc superbus es, quantumcumque te humiliaveris. Idcirco amplectere omnes modos licitos te humiliandi, ut tandem in affectum trahatur ipsa humilitas. Sine illa enim tibi nulla est salus.

CAPITULUM TRIGESIMUM SEXTUM.

Humilitatem quantopere Sancti quique coluerint: quænam illi adversentur: utque correptus quis gerere sese debeat.

Humilitatem quanta cura Sancti quique servarint.

Sancti omnes grandem curam super custodia humilitatis suæ posuerunt; proinde si quid, quod a cæteris mirari laudarive solet, habebant aut agebant, illud magnopere curabant celare, ne per humanam laudem sibi labor et fructus omnis periret, hoc est, ne ipsi inter eos, quibus noti essent, apud se inaniter gloriarentur; quare non solum carerent merito, sed etiam supplicio fierent digni. Vehementer nocet superbire, aut de Dei donis Deo non gloriam dare; Dei enim aut amittet dona qui hujusmodi est, aut in malum suum possidet. Consultissimum igitur est omnia sua abscondere, hominum fugere opinionem, velle nesciri atque vilem reputari. Hi qui præsunt, et seniores quorum exemplo vivitur, habent tueri famam propriam; sed juvenis, et præsertim monachus, potest negligere sæpius famam suam, id est, non se excusare, sed innocenter pati pro custodia humilitatis, aut propter virtutem patientiæ acquirendam, et hoc in parvis et communibus defectibus, qui non tantum scandalizant, quantum impatientia et excusationes. Esto igitur, quantum vanam gloriam quid attinet, sicut mortuus, ut nihil tua referat, an honor an ignominia tibi fiat. Hæc sit superbissima cogitatio tua coram Deo, ut te vermiculum vilem reputes.

Superbia quantum noceat.

Famam in parvis negligere, quam excusare quando præstet.

Si vis humilitatem habere, sine qua non potes proficere, tunc ama nesciri, simplex et idiota reputari, objurgari, sine reverentia et favore, ut vilis communisque fraterculus tractari. Quando sentis complacentiam aut vanam gloriam tibi subrepere de bono aliquo, statim dicas: Non meum fuit hoc, Domine Jesu, sed tuæ pietatis, qui sola gratuita bonitate misertus es vilissimi peccatoris, condescendens meæ miseriæ ac duritiæ, ut beneficiis me ad tui amorem allicias. Etiam statim refundas in Dominum beneficium hoc, dicens: Domine Jesu, tuæ hoc commendo, refero et resigno pietati, hoc tuæ custodiæ committo, quia sentio per superbiam meam spoliari me tuo dono, meque propterea raptorem fieri thesauri tui; conserva me in humilitate et in tua custodia. Custodia autem hæc sit misericordissimum vulnus lateris tui, Domine Jesu, et ad pedes Virginis Mariæ benedictissimæ Matris tuæ ac meæ.

Humilitas quomodo obtinenda.

Quid dicendum cum aliquam in nobis complacentiam sentimus.

Cum videris alium proficientem plus quam te, noli inde tristari, ita ut invideas Fratri gratiam vel profectum hujusmodi, quem tu ipse habere desideras, licet assequi non possis; quia in curia terreni regis servientium aulicorumque magna est differentia: alii enim consiliarii, alii cancellarii, alii dapiferi, alii coqui, alii stabularii sunt; hoc modo et in curia cœlestis Regis, non æque omnes sunt prædestinati: aliqui summi, alii medii, alii infimi, omnes tamen sunt in gloria Dei. Et ideo cogita si te Deus non vult habere summum vel medium, adhuc tamen gratias agere debes, si sua ex

Invidiam aut tristitiam non esse habendam de profectu aliorum.

gratia fecerit te de suis amicis minimum. Non tamen propter hoc indiligentior fias, neque a desideriorum bonorum fervore tepescas ; sed ut aliis non invideas, sicut stabularius aut coquus regis non invidet gloriam comiti, nec principi favorem apud regem, majorem scilicet quam ipse habet, utpote suæ personæ vilitatis suæque conscius ignobilitatis sibi. Eamobrem non præsumit eamdem gratiam regis ipse stabularius quam habet consiliarius regis aut princeps. Et quamvis etiam majorem gratiam regis quam habet, habere stabularius desideraret, tamen, ut dixi, quia suam conditionem agnoscit, ideo collatam principi a rege gratiam non affectat, nec quod ille sibi præfertur tristatur aut invidet.

Increpatus quomodo se habere debeat.

Sub increpatione hominum statim incidat tibi : Domine Jesu, graviora merui ; non excuses, recognosce, pete veniam. Si stimulatus fueris iracundia, comprime dentes, aut morde labia seu linguam occulte, ut possis tacere. Si æstimaveris te innocentem, non crede opinioni tuæ, imputa hoc superbiæ tuæ, quæ recusat humiliari ad increpationem, et inde magis reum te æstima, quia præter culpam cujus argueris, etiam superbus es. *(Lege vitam sancti Silvani.)* Quando Fratrem transis, dic in corde : Heu me miserum fœtidamque cloacam ; utinam in conspectu tuo, Domine, essem talis ! Et intellige eum in immensum coram Domino stare in perfectiori et majori gratia quam te. Consolare teipsum simulque humiliare, quando aliorum profectum cernis, dic : Non omnes sunt in conspectu regis cubicularii aut consiliarii. Utinam, Domine, saltem in domo tua stabularius essem. Et hoc dic non ex incuria et negligentia, seu acedia proficiendi, sed studio te humiliandi et congaudendi de alterius profectu. Crede omnibus hominibus, imo omnibus creaturis strictissimo Altissimi judicio præceptum esse, ut te continue despiciant, increpent, contemnant, vexent, corrigant et conculcent. Quidquid igitur tibi fit, adhuc considera magnam creaturarum aut Fratrum pietatem. Time aliquid gravius tibi accidere, ob præcepti erga te non servati negligentiam. Si inveneris consolationem aut si senseris te non contemptum a Fratribus, æstima Deo et tibi fieri injuriam. Ut neque movearis laude neque vituperatione, seu increpatione turberis, æstima te sicut umbram quæ nemini utilis est, nihil agere fructuosi, sed tempus duntaxat consumendo vivere.

Apud Surium. IV. *Maii.*

Magis autem humiliabis te si non solum nemini utilem, sed etiam onerosum omnibus te æstimabis, proinde ut stercus fœtidissimum ac importabile te contemnens, aliorum defectus præ tui turpitudine non ponderes. Cor tentatum aut distractum, per contritionem aut sanctam tristitiam humilia. Ad omnia quæ tibi incidunt vitiosa tam de Fratribus quam aliunde, hoc dicas ex affectu : Ego sum asinus ; aut : ego et asinus unum sumus. In veritate quoque studeas te inter Fratres exhibere asinum omnino, quantum sine peccato et aliorum scandalo fieri potest, hoc est, ut sic tacens obedias, servias, ad laudem quoque et confusionem æque eodemque modo ut asinum te habeas ; nihil simules, nihil ostentes, sed ubique in oculis hominum et in sensu tuo asinum te facias. Iterum præmoneo te, si recte Dei viam ingredi cœperis, Christumque imitari, ut asinus sis necesse est. Invenies enim homines qui te deridebunt, propterea quoque quod non sis de sorte eorum, alii calumniabuntur et stultum te dicent ; horum locutiones ut prætereas, audiensque non audias necesse est, factus surdus et mutus, imo et asinus propter Christum. Cur turbaris, irasceris aut tristis es, quod hoc illudve injuriosum de te dicitur ? Num bona de te tantum dicenda sunt ? Si nunquam peccaveris, justum foret ut sola bona de te dicerentur ; at quia peccasti, etsi non ea quæ homines criminantur admisisti, alia tamen egisti delicta : ideo quo te agnoscas peccatorem, peccata de te prædicantur. Verum unde tibi hæc oritur turbatio tri-

Asinus in quibus imitandus sit.

stitiave, nisi ex superbia tua immortificata? Si quis de te bona errans narraverit, cur tunc propter errorem non irasceris ?

Pari modo, nec jam irascere, si quis de te male senserit, perperamve locutus fuerit, sed tace. Haud existimes tibi fieri injuriam, si quis de te male loquatur, aut perperam sentiat : graviora deterioraque, dic, ego merui. Nisi enim alios sinas de te, ut volent, sentire, nunquam Christi eris imitator, nunquam obtinebis humilitatem. Contemptibilia viliaque decet te audire. Neque iis tu te opponas, neque te, nisi graviter tua læderetur fama, excuses. Nihilominus tamen observa, ne aliis mala de te dicendi delinquendive occasionem præbeas. Tacendo, portando, teipsumque humiliando ac patiendo, quam reluctando disputandove aut excusando, plus alios ædificabis. Esto humilis et causam tuam Christo committe. Sentiant et loquantur de te quod volunt homines. Tuum erit non propterea turbari nec respondere. Christus nonne permisit, ut quidquid vellent de se cogitarent loquerenturque homines ? Non tamen, cum id absque vitio potuisset, eos arguit. Quanto magis tu contradicere tibi obloquentibus neque potes, neque debes : utpote qui aliorum corda scrutari haud potes, quippe qui teipsum non agnoscis. Nemo molestiam onusve sentit pressus, nisi quod nolit sentiat. Adhibe ergo animum, et ad volendum te coge, et molestia deficiet.

CAPITULUM TRIGESIMUM SEPTIMUM.

Humilitas non modo, verum cæteræ quoque virtutes quonam facili pacto obtineri possint : obtrectationes, vituperia laudesque aliorum uti humilis revera nil curabit.

Non venitur de uno extremo ad medium, sive ad rectum, nisi conatus fiat et labor usque ad aliud oppositum extremum. Exemplum habes in erectione vel rectificatione curvæ virgæ, quæ si fieri debeat recta, non illam trahi sufficit ad medium, sed ultra medium etiam trahatur necesse est, propter naturæ repugnantiam. Simile est de vitio. Si transire volueris ad virtutem, oportet ut conatus se extendat, si licet, etiam ultra medium, in quo est virtus, quia nihilominus vix aliquando venies ad medium : ut si habere humilitatem velis, non solum sufficit, ut non quæras aut etiam fugias superbiam, vanam gloriam et earumdem occasiones, sed ut te etiam extendas ad ulteriora oportet, ut scilicet desideres, velis et gaudeas te confundi, increpari, ignorari, ignarus reputari, aliasque tibi tribui imperfectionum aut defectuum vilitates, qui non sunt scandalosi. Oportet, inquam, ut ubique studeas et quando venerit occasio, etiam gaudeas teipsum abnegare, proprium sensum et voluntatem relinquere, alterius sequi, nihil in te despicabile dissimulare, increpationem et confusionem non subterfugere, sed desiderare, humiliationem semper appetere, defectus non excusare, et quidquid in te reprehensibile est, maxime si palam est vel non scandalosum, neque celare, neque palliare.

Virtutes quomodo acquirendæ.

Humilitas quomodo obtineatur.

Observa tamen quod nihil horum, hoc est, neque increpationes, neque opprobria seu confusiones tibi debes procurare, sed in desiderio habere, et dum evenerint, desideranter exspectare patienterque suscipere, salva tamen semper, ut dixi, conscientia propria et aliorum ; ut propter illa non des tibi alterive occasionem peccati. Quapropter defectus tuos occultos, qui occulti sunt, et alia secreta tua, nulli unquam propterea debes revelare, nisi quando oportet, scilicet Priori, confessori et Magistro vel directori tuo.

Si quis adversum te loquitur, vel tibi detrahit, aut quid scandalosum tibi imputat, si verum est quod dicit, patienter ferto, ipsum placa prostratus ante eum, et emendationem promitte. Si falsum est quod dicitur, maxime si fuerit letale peccatum, crimen, aut scandalosum quid, eum qui tibi obloquitur benignus instrue, ne illi oc-

Quomodo erga obloquentes nobis habere nos debemus.

casionem detrahendi et peccandi tribuas, veritatemque illi ostende. Si autem perstiterit, tu satis fecisti, tace et ferto patienter. Cave ne mali quid illi in voce, corde vel opere retribuas aut faveas ; sed obsequia nihilominus humanitatis, bona verba et benignitatem illi exhibe, et ex charitate pro eodem ad Dominum ora. Nullo etiam modo eum judices sed Deo committe; neque alios de ipso male loqui, quantum in te fuerit, sinas, nec illi detrahentes audias.

Displicentia sui unicuique habenda quæ.

Hæc tibi sit ex animo humilitas, ut ex toto corde tuo tibiipsi displiceas, et nihil in te penitus laudabile credas, teipsum tanquam gravissimum inimicum Dei et propriæ salutis odias, et nullam tibi consolationem, etiam ubi necessitatibus tuis servire cogeris, faveas, malens, si liceret, teipsum affligere quam consolari. Itaque in omni confusione, vexatione, contumelia et flagello gaudeas ; et illis qui hujusmodi humiliationes tibi inferunt, gratiam in corde habeas, propterea quod hostem tuum, hoc est, vilissimam te creaturam, Deoque ingratissimam et inobedientissimam, pro te ipsi ulciscuntur, impelluntque ut te in conspectu Dei, cum summa erubescentia, tanquam nihilum omnino deprimas, de tua vilitate peccatorumque tuorum enormitate ac turpitudine vehementius in oculis Dei erubescas ; divinæ bonitatis offensam indesinenter lugeas, et cordialiter pro hac, plus quam pro omnibus corporalibus incommodis quæ tibi evenire possint in tempore vel æternitate, doleas, hoc est, magis defleas gratiam Dei amissam, innumerabiliter infinitiesque neglectam, comtemptam, offensam, et tui separationem a Deo commeritam, quam pro quacumque æternitatis pœna sensibili.

Lacrymæ amoris humili corde effundendæ quæ sint.

Rursum non pauciores charitatis et amoris lacrymas humillimo corde effundas, quod Deum tuum qui adeo misericorditer te sustinuit, charitate tanta redemit, tanta pietate vocavit, tanta benignitate a peccatis liberavit, tanta benevolentia te suscepit, tanta diligentia custodivit, enutrivit, pavit, infinita usque in præsens tibi impendit, et se totum, si illi fidelis fueris, tibi possidendum promittit, cum tamen de tua fidelitate nihil sibi accrescat, nihilque inde habeat, gratis et ex charitate sua immensa omnia faciens, contemnis quotidie, quam fleres ex servili timore in tartarum igneum conjiciendus. Plora, inquam, quod illum spernis, cui si modico tempore obedieris et servieris, ille rursum tempore sempiterno sine fine tuis desideriis omnibus satisfaciet, et amplius quam desiderare possis tribuet ; et quamvis, ut dixi, ne unam quidem micam panis ab eo merueris, nec pro minimo fueris beneficio eidem gratus, nihilominus tamen talia tantaque tibi facit. Itaque maxime humiliare et deprimere te debet propria malitia, ingratitudo, vilitas simul ac Dei bonitas. Item, ita humilis esse debes, ut omnia mala quæ mundo eveniunt, propter te evenire credas, et doleas. Omnino enim haud congruit ut majorem vel tam magnum æstimes peccatorem in mundo, qui cujusmodi tu deliquerit graviter.

Peccatorem totius mundi maximum ut se quisque æstimare debeat

Postremo, quantumcumque alios etiam inexcusabiliter excedere videris, adhuc tamen omnia peccata aliena parva et incomparabilia tibi sunt æstimanda, in comparatione tuorum peccatorum tuæque ingratitudinis. Proinde in omnibus quæ facis, cum maximo timore reverentiali et verecundia te in oculis Dei semper habeas. Quid tibi prodest, si magna de te sentiant homines ? Quid iterum nocet, si te vilem credunt ? Utrumque instabile caducumque est, quod coram Deo neque accusat neque excusat. Non igitur ad præsens respicias tempus, nec ad hominum qui nunc vivunt judicia. Scis quam sæpenumero in te erraverint te laudantes, ubi prorsus nullam habebas, unde laus tibi accederet, rationem. Quandocumque igitur laudaris ab aliis aut æstimaris, nihil horum tibi arroges, nihil tibi vindices, nihil ad te sumas.

Laudes et vituperia hominum quomodo toleranda.

Pari modo, si, ubi mali conscius tibi non es, vituperaris, non trahas ad cor, nec propterea turberis, sed cogita, et ut rem

certissimam tene, alios te latentes in te esse defectus, quamobrem vituperationem hanc et humiliationem tibi evenire sinit Deus. Porro, si reus fueris et vituperatione dignus (quando enim indignus es?) suscipe humiliter, et geme, non propterea quod vituperaris, sed quod Deum offenderis. O despiciant te homines, despiciant. Contemptus ille via ad salutem, virtutum custodia, et gratiæ perseverantia est. Nihil in via proficies humilitatis, quamdiu anxiaris, metuis, sollicitus es quid de te cogitent homines. Si malum est quod facis coram Deo, quare non dimittis, etiam hominibus renitentibus? Si bonum est, quid vereris homines? Abjice igitur phantasias, curas et investigationes has, an placeas, et quid placeat hominibus, et ne displiceas. Investiga quid placeat Deo, et illud quomodo in ejus honorem ac beneplacitum perficias expende ; deinde non propter te, sed propter charitatem proximi stude ab iis quæ proximo sunt molesta abstinere.

Humilitatis profectum quid impediat.

CAPITULUM TRIGESIMUM OCTAVUM.

Abnegatio voluntatis propriæ ut in omnibus tuto eligenda : quomodo ea exercenda : judicium item proprii intellectus ut Prælatorum judicio substernendum.

In omni re licita locoque tuam sic abnegato voluntatem, ut semper, ubi alius contradixerit, alienam magis quam tuam facias voluntatem. Nam etsi id, quod tua suadet voluntas, videatur perfectius atque virtuti vicinius, quam id quod alius suadet, tamen quia tua est voluntate electum, ipsa proprietas facit, ut jam ea re quæ ab alio præcipitur vilius sit. Ex propria namque electione opus factum habet quidem fructum suum, quantuscumque is est. At vero quod propter alienam voluntatem subis, fructum æque suum habet, nec fortasse minorem, quam id quod ex propria factum fuisset voluntate ; habet præterea abnegationem tui, cujus fructus, si vere hæc propter Christum fuerit abnegatio, hoc est, si propter pacem et charitatem observandam cum proximo abnegaveris, non est modicus. Unde constat nunquam te posse spiritualis profectus damna pati, sed lucrari etiam maxima, si relicta propria voluntate per abnegationis studium, alienam in rebus tamen licitis et propter Christum secutus fueris. Itaque hoc studium abnegationis a te servari debet tam in spiritualibus quam temporalibus, si is qui tuæ contradicit voluntati fuerit vir sapiens, spiritualis et alicujus judicii.

Voluntas aliorum quomodo præferenda sit voluntati propriæ

Abnegatio in quibus exercenda.

Sin autem in temporalibus duntaxat prudens fuerit, in spiritualibus ignarus, quod non ita tamen convenit te judicare aut sentire, sed formidare, in temporalibus tantum, quæ nullius sunt momenti ad fructum abnegationis comparata, te abnegabis. In spiritualibus vero non ita indifferenter cujusvis necessarium est te sequi judicium : multi enim reperiuntur qui in ejusmodi nihil habent judicii ; sed Prælati, confessoris, institutoris tui, aut viri alicujus boni, de quo haudquaquam suspicatur ut extra viam salutis te dirigere vellet, judicium est sequendum. Omni tempore vitæ tuæ absque ulla cessatione debes in te persequi, calcare et cum indignatione ac violentia frangere voluntatem propriam sensumque proprium, idque non solum coram hominibus, sed etiam quando solus es, ut non quæ tu vis cogites, legas aut facias, sed quæ conscientia et timor Dei dictant et suadent.

Voluntas propria ut omni tempore persequenda.

Quamdiu in te est aliqua electio qua magis vis hoc quam illud, etc., tamdiu non habebis pacem, sed oportet ut habeas ad omnia indifferentiam, ut si debeas hoc facere, dicas : Bene, in nomine Jesu ; si dimittere, iterum : bene, et in nomine Jesu ; et non sit tibi voluntas nisi aliena, nulla optio, nulla inclinatio propria erga teipsum aut qua teipsum tibive proprium quid quæras. Tenendum est in spirituali vita hoc certissimum et servandum pro quodam paradoxo : in omni re dubia secure et cum magno merito dimittitur voluntas propria aut sensus proprius, et Superioris volun-

Paradoxum infallibile in propriæ voluntatis abnegatione.

tati obeditur : quia etiam si Superior erraverit, non imputabitur tamen hic error discipulo. Tunc autem est res dubia, quando in utramque partem quis est scrupulosus vel anxius, licet ad alteram partem magis declinet. Debet igitur illud quod Prælatus ipsius eligendum judicaverit eligere, quamvis ad aliam fortasse partem plus ipse trahatur ; quia quod propterea illuc plus trahitur, est causa quia vehementia tentationis aut timoris eo illum impellit, ut pars hæc sanior videatur.

Judicium Prælati ut semper proprio præferendum.

Porro alteri, quamvis in sua causa sibi hoc modo videatur, et in aliena causa, utpote tunc tranquillior corde, sanius dabit judicium. Amantissime Jesu, quia neque velle, neque scire, nec etiam posse aut perficere bonum habeo mecum, nisi tu id tua gratuita bonitate et dederis et servaveris, adjuva igitur, robora et confirma hanc voluntatem ut quod dedisti nunc velle, des faciasque ut etiam perficiam. Fac, benignissime Jesu, ut cum displicentia sanctoque odio meiipsius, cum profundissima humilitate, tuique ferventissimo amore, funditus me ubique et in omnibus abnegem pro sancta obedientia : idque faciam erga te et erga omnes creaturas propter te, ne ulla prorsus in me proprietas inveniatur vitiosa sive externa sive interna. Si quid desideraveris, quo felicius sit carere, Christum hujus loco pone, teque interroga, Christusne sit, an alia res quam optabas, dignior seu charior ? Vide autem quomodo in veritate ac ex animo respondeas : Mihi melior, mihi optatior est Dominus meus Jesus Christus. Ego ipsum eligo Dominum meum pro hac re vili.

Precatio pro abnegatione propriæ voluntatis.

In consiliis Congregationum quomodo sit proprius sensus abnegandus.

In consilia tractatusve Congregationum si vocatus fueris, non esto tu proprii sensus, ut contendas aut pro tua pugnes opinione ; sed hoc quod tibi videtur potissimum ac rationabile pronuntia libere, sine cujuscumque respectu; ibi enim juxta tuam conscientiam, non juxta aliorum judicia interrogaris. Si recipitur, bene quidem : si spernitur quod dixisti, superbissima foret res te velle tuam opinionem tueri. Itaque satis sit animæ tuæ, quod interrogatus quæ sentias dixisti ; sensum igitur tuum et consilium nunquam defendas. Neminem quoque in tuam opinionem aut sententiam, ante aut postquam consultatio sit, trahere seu illicere coneris, sed tacens roga Deum ut suam aliis voluntatem inspiret. Cæterum, si aliorum consilium in malum abierit finem, aut inde sequatur ignominia damnumve, tu tace, nec ullo modo, quod tuum non sit secutus consilium, cuipiam impropera.

CAPITULUM TRIGESIMUM NONUM.

Obedientia quibusnam et quanto studio præstanda : utque omnibus aliis exercitiis ea sit anteferenda.

Voluntas Prælati quanto studio implenda.

Ubicumque Præsidentis aut Prælati tui tibi innotescit voluntas, quocumque id fiat modo, jussionem non exspectes, sed parata voluntate mox ad illius offer te exsequendam voluntatem : et hoc fiat vultu hilari, corde simplici, intentione devota, strenue, diligenter, veraciter et integre. Similiter ad charitatem Fratribus paratum te offer exhibendam, ubi Superioris voluntas non contradicit. O Frater, quare tibi obedientia est onerosa, nisi quia adhuc in te regnat superbia tua et propria voluntas ? Frange superbiam cordis tui, et propriam in te occide voluntatem, jam tibi quod prius videbatur onerosum, valde erit jucundum. Si enim felicitas est ulla in terris, aut in tentationibus securitas, hanc possidet verus et hilariter obediens. Ratio hujus est, quia vere obediens non a se, sed a vicario Christi regitur ; imo a Christo anima custoditur obedientis, ut ambulet simpliciter, ambulet confidenter, ambulet secure denique ac feliciter. Nullius enim ipse habet rei curam, nisi ut obediat. Quod si fecerit, nihil restat quin tam pace fruatur quam securitate perpetua.

Felicitas ubinam solum inveniatur in terris.

Prov. x, 9.

Væ misero et infelici inobedienti ! Ejus enim in terris nunc incipit gehenna ignis, et durat in æternum. Est enim graviter in-

Inobedientis pœna qualis etiam in hac vita.

obediens omnis semper sine requie, semper sine charitate, tentationibus plenus, et dæmonibus undique circumdatus. Adjuva me, Domine Deus meus. Occide in me omnem cordis proprietatem. Fac me veræ obedientiæ filium, ut me funditus tibi et omnibus creaturis propter te subjiciam in profundissima humilitate. Trahe me in te quocumque tibi placuerit modo, per adversa aut prospera, saltem ut perpetua charitate inavertibiliter tibi semper adhæream, et nihil nisi tuam in omnibus desiderem voluntatem. Si in re dubia timorata conscientia trepidat obedire, dicas in corde : Domine Jesu Christe, quanquam conscientia mihi in hac re mea contradicat, possibile est tamen hoc ex timore, suspicione aliave passione evenire. Me enim possum ignorare, et peccare rebellando. Quid enim si fortasse alius, quod puto aliud, aliter meliusque atque ego, hanc rem, quod me latet, viderit ? Ideo proprium sensum meum posthabeo et contemno, et obedio. Si juxta tuam voluntatem, piissime Jesu, Prælatus id jubet, quomodo credo et accipio, libenter faciens facio quæ jubet. Porro si contrarium tuæ id esset voluntati quod jubeor, etiam faciens non facio, quia te offendere non intendo.

Precatio contra propriam voluntatem.

Hoc modo deposito scrupulo inter ambigua securus obedi. Hoc fundamentum tibi necesse est ut constituas : voluntatem propriam nunquam facias; alteri nunquam facias quod tibi oderis fieri; alteri facias quod tibi fieri desiderares. Quidquid minus vis, et quod sensualitati gravius est, hoc, si reliqua paria sunt, elige, hunc laborem diligentius amplectere, qui ab aliis propter vilitatem aut difficultatem contemnitur. Attentus esto, ne aliquando propriam sequaris voluntatem, ubi aliena te non scandalizat. Magnum detrimentum humilitatis te passum esse cognoscas, si tibi alius obedierit, aut sensui tuo acquieverit.

Tob. IV, 16.

Viliora quæque eligenda.

Ideo oportet te funditus propriam voluntatem eradicare, si pacem desideras ; ut non solum majoribus et æqualibus, sed etiam junioribus et Novitiis te subjicias, et propter Deum obedias. Et in hac obedientia tua etiam Novitii plus ædificantur, quam qualicumque verborum instructione. Hæc tamen fiat obedientia, semper ex humilitate et proprio contemptu, non ex hypocrisi et inani gloria. Obedientiam etiam simplicis aut vilis operis disce præferre operibus aliis; deinde opus charitatis. Hæc præferri oportet omnia pari modo cunctis operibus privatis licet necessariis, necessitate tamen congruenti, non iis quæ extreme sunt necessaria. Nullum laborem subterfugias, sed in omni labore, in omni gravamine et timore superventuræ alicujus tentationis, tribulationis, confusionis, aut cujuscumque eventus, quem horret aut cui repugnat sensualitas, dic : *Non mea voluntas, Domine, sed tua fiat. Sicut tu vis, non sicut ego volo.* Saltem rogo, adjuves infirmitatem meam et paupertatem, ut hoc vel illud perficiam aut sustineam, si tibi placet, et secundum quod optime tibi et perfectissime placet. Deinde Deo securus confide, atque quidquid super te venerit de ejus accipe bonitate, tanquam de manu ipsius. Non sinet super te venire, nisi quod bonum tibi utileque prævideris. Quod si invitus receperis, de ejus manu quis te eripiet ? Aut quæ gratia erit tibi ?

Obediendum uti sit etiam inferioribus.

Obedientiam omnibus aliis præferendam.

Luc. XXII, 42. *Matth.* XXVI, 39.

Jussionem vel petitionem Superioris nunquam exspectes, ubi de voluntate ipsius constiterit. Similiter Fratres ac proximos, si tacendo desiderent obsequia charitatis, prævenias. Ubi autem de ipsorum voluntate nihil tibi constat, non te ingeras, sed Domino te committas, qui cuncta ordinabit sicut placet. Nullam tristitiam in facie ostendas tempore obedientiæ vel obsequii hujusmodi, nec tristitiam in cor admittas, sed hilariter et fideliter ad alterius voluntatem sine ulla contradictione aut disputatione obedias. Gratissimum Domino atque excellentissimum sacrificium est, perfecta voluntatis propriæ mortificatio. Hæc est vera obedientia de corde puro.

Jussionem Superiorum nunquam exspectandam.

Quantumcumque feceris, si obedientia desit, modicum et propemodum nihil est opus tuum, adeo displicet et sordet coram

Voluntas propria ut coram Deo sordeat.

Deo propria voluntas. Hoc tamen de iis est intelligendum operibus, quæ fieri aut non fieri fas est ; hæc enim ornat vehementer obedientia. Melius est ad sustentationem naturæ cum obedientia comedere quam ex propria voluntate antiquorum Eremitarum abstinentiam imitari ; quia quidquid operi licito deest, totum et plus obedientia supplet ; ita tamen si vere opus id fiat ex obedientia, id est, non pro vana gloria, consolatione propria, aut aliquo ejusmodi. Homo enim sæpe quærit seipsum, et non Deum. Cogitationes illæ diabolicæ sunt, quæ homini frequenter incidunt contra observantiam charitatis aut obedientiæ, ut si requisitus aut postulatus fueris ad hoc vel illud faciendum, tuæ cogitationes internæ respondeant : quare ipsemet non facit ? quare mihi, quare non alteri hoc imposuit ? Illas oportet te cogitationes cum violentia abigere, et impellere te cum hilaritate ad faciendum hoc quod jussum est ; quia non homo jussit, sed Deus ita tibi disposuit, et tibi mortificandi te ac propterea etiam merendi, tanquam sibi dilecto, occasionem procuravit. Dicat ergo ratio cogitationi tuæ : *Quid ad te ? Tu me sequere. Unum est necessarium,* scilicet Deo obedire, hominique propter Deum. Præpara cor tuum ad obedientiam et ad charitatis opera, ut hilariter et libenter omnia facias propter Deum. Necesse est enim ut quæ tibi imposuerit, aut feras aut perficias vel invitus. Verum tunc si invitus feceris, nullum inde meritum habebis coram Deo. Frustra quoque affligereris, nec unquam pacem invenires; ideo semper dic jubenti aut te roganti : Libenter. Hoc verbum, libenter, sit etiam in corde tuo, expellendo tristitiam et melancholica phantasmata.

Revel. Brigit. l. IV. c. 20.

Cogitationibus contra obedientiam quomodo respondendum.

Joann. XXI, 22. *Luc.* X. 42.

Opera obedientiæ ac charitatis hilariter perficienda.

Sit præterea hilaritas in facie, abjiciendo turbulentiam, et cum serenitate vultus, ostendas bonam voluntatem internam. Non contristes Fratrem tuum, ea quæ præstare potueris illi negando, recusando, aut cum tristitia et turbulentia impendendo, eumve quasi gravate adjuvando ; quia forte præ aliis majorem in te confidentiam habuit, ut rogaret te. Adjuva et perfice in me, omnipotens Deus, voluntatem tuam, ut quod docuisti, humiliter et strenue faciam, et quæcumque fecero, ad tui solius honorem referam. O frater, nullius operis tibi discutienda est utilitas, sed ne vilitas quidem. Satis tibi sit quod hoc faciendo obedis. Neque enim major esse potest fructus, quam ille quem obedientia affert. Quid tua refert, proficuumne sit quod jubetur an otiosum? Obedientia tua fructu non caret, nec illum operis juxta pretiositatem æstimationemve, sed juxta animum magis ferventem, et ad sui abnegationem paratum simplicemque, recipies. Nullo igitur modo interroges, quare hoc ita jussum sit, quare tibi sit injunctum, quis fructus sit hujus rei. Hoc, inquam, ne cogites quidem, quanto minus loqui verba hæc non congruit. Sufficiat tibi obedientiæ, qua nil melius, utilitas. Vade igitur sicut bonus asinus simpliciter, quidquid jubetur, quamdiu certum non est id displicere Deo, perficiendo ; quocumque duceris, non refragando; quidquid denique tibi impositum fuerit, de eadem re non querulando.

Cum hilaritate juvandus proximus.

Obedientiæ operis utilitas neque vilitas discutienda.

Si proposuisti operis boni quid facere, et illo tempore interveniente obedientia, vel charitatis opere cogaris id quod proposueras intermittere, noli tristari propter eventum obedientiæ, vel propter importunitatem operis ex charitate faciendi ; quia obedientia et charitas nunquam non supplent et superimpendunt plus meriti, quam opus factum ex propria voluntate habuisset. Tristitia in hujusmodi venit sæpe ex immortificatione proprii amoris. Quod enim plus homo diligit, ad hoc plus inclinatur, et plus afficitur. Itaque illud quod agere statuit plus amat quam quod sibi charitas vel obedientia injungit. Tristabitur igitur sæpenumero magis quod non propriam voluntatem agere sinitur quam quod intermittere cogitur opus bonum, quamvis haudquaquam intermittat, sed in melius commutet. Noli tristari ubi gaudendum est,

Opus bonum propter obedientiam vel charitatem intermissum quomodo suppletur.

Occasiones bene operandi cum gaudio esse suscipiendas.

si tibi plura quam cæteris, aut frequentius obedientiæ opera charitatisque injunguntur, aut si ad laborandum sæpius voceris ad communia, vel in adjutorium sacristæ, aut si tu ad aliqua, ad quæ non alii, voceris; quia multas gratias agere teneris Deo, quod tantam occasionem mortificandi, merendi et proficiendi tibi disponit. Tu enim ex voluntate propria boni volebas aliquid agere : ille te mittit ad opera obedientiæ et charitatis, quibus agas meliora. Tu pro argento volebas operari : ille te mittit ubi interim laborans auri tantumdem sis recepturus. Singularis, crede mihi, est gratia, a Deo multas accipere occasiones necessitatesve bene operandi.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM.

Reverentiam quantam teneamur nostris exhibere Prælatis.

In simplicitate ambulans quam sit securus.

Nemo securius ambulat quam qui in simplicitate cordis ambulat, qui simplici omnia oculo intuetur, qui de Superioribus suis sublimiter sentit, illisque affectum reverentiæ, dilectionis atque obedientiæ sincerum ac castum semper exhibet. Qui vero aliter agit, in tentationes varias a Deo aut labi aut etiam deficere sinitur. Transeundo Patrem, quando ei inclinas, in corde tuo dic : O sancte Pater, ora pro me; item : faciat me Deus participem sanctarum orationum tuarum; item : ego commendo me tibi, et per te Deo in visceribus charitatis Christi.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM PRIMUM.

Resignatio sui omnigena quam sit cuique necessaria : pertinacia proprii sensus quam sit detestanda, atque Dei providentiæ omnia committere debeamus.

Providentiæ quomodo sint omnia committenda divinæ.

Cuncta providentiæ divinæ ejusque beneplacito committenda sunt, præsertim ea quæ humanæ non subjacent industriæ, et quæ futura aut incerta sunt. De illis enim nihil est homini aliud tractandum, quam ut ea beneplacito divino ejusque committat providentiæ, extra quam nihil est appetendum. Quapropter si in consultatione es multorum, et cogaris tuam sententiam dicere, aut si aliqua te necessitas, sive propria sive aliena, urgeat petere aliquid seu procurare, non sis in tua petitione, sententia opinioneve pertinax aut importunus, sed semel bisve dixisse sufficiat. Rem deinceps omnem committe Deo, credens, si quam desideras rem placuerit Deo, fiet; et verbi studiique tui erit fructus. Sin minus, tu quis es qui procurare auderes rem quæ Deo displiceat? Aut quomodo contra Domini voluntatem auderes moliri quidquam? Quamdiu igitur Dei ignoras voluntatem, Deo, ubi semel bisve quod tuum erat pro tuo officio nisus es, totum committe. Peccato itaque quovis excluso, alienam tu magis opinionem sequere. Discere cupita aut etiam necessaria carere, ubi semel bisve rogaveris hominem (nisi oblivio ei qui rogatur et dare velit intercessisset), donec Dominus ordinaverit aut proviserit tibi.

Pertinaciam in propria opinione petitioneve esse cavendam.

De manu Domini omnia patienter accipienda.

De manu Domini omnia accipito, ac si Dominum audires in singulis tibi loquentem : Fili, hoc ferto propter me, aut hoc facito propter me, quia majora ego tuli propter te. Itaque cuncta quæ tibi occurrunt, sive tristia sint sive læta, peccato solo excluso, per quemcumque tibi evenerint, a Domino arbitrare eadem tibi missa, nec aliter fieri debuisse aut potuisse. Proinde haudquaquam ad eum respicias per quem tibi fit injuria aut molestia. Hunc enim Dominus sinit labi, paulo post rursus erigendum, propter te, ut tu pati habeas. Respice potius ad Dominum, hoc est, ad eum qui hanc tibi ut ferres molestiam misit. Non jussit proximum tuum tibi molestum esse, sed te jubet proximi molestiam æquanimiter ferre, ipsumque non prohibet, hoc est, non arcet ne molestus tibi sit, et hoc, ut dixi, propter te, ne tibi exercitium sanctæ virtutis desit. Atque ideo quem in tuam vides utilitatem peccasse, videlicet ne tibi desit patientiæ exercitium,

pro eodem debes orare, ne tui causa illum Dominus puniat, sed ignoscat atque convertat. Hoc etiam de ejus benignitate maximopere sperare debes. Esto igitur ut qui non habet propriam voluntatem aut electionem. Hoc tibi videatur magis perfectum, quod proximorum placet voluntatibus, idque non studio placendi hominibus, sed Dei contemplatione, qua diligimus etiam proximum.

In dubiis et quæ non sunt necessaria ad salutem aut profectum animæ, noli esse fixus, hoc illudve desiderando aut optando, quanto minus procurare tibi ea præsertim liceat quæ habent aliquid mundanum vel carnale, id est, honoris vel consolationis vanæ annexum. Horum desideria non admittas : sed in principio quam primum senseris, ut serpentem ea abjicias. Resigna autem te Domino Deo tuo, et pete ut ipse te dirigat in omne beneplacitum, et tecum disponat, quomodo ipse melius tibi expedire noverit. Si esses mortuus ad omnia quæ extra Deum sunt, neque vituperia, neque injurias, neque quæcumque alia quæ te in Deum non ducunt sentires, imo tanquam folia volantia non adverteres. Vide igitur quid in te vivat : nempe illud propter quod inquietudo seu pœna in corde tuo generatur. Tu nihil vis pati pro Christo ? Nihil enim fers æquanimiter pro ejus amore, et cum silentio cordis et oris, eorum præsertim quæ ab hominibus tibi permittit evenire. Quare non dicis : Bone Jesu, hoc tu mihi misisti ; ego quoque tui id amore suscipio ; tui amore per gratiam tuam cur non sustinebo ? Tacebo igitur. Adjuva tu, piissime, infirmitatem meam. Quare non gaudes etiam te pro Christi amore quod sustineas nonnihil habere ? Itaque quidquid pateris, ita accipias, ita toleres, ut per intentionem ordines ac referas in Deum.

Omnia quæcumque patimur ad Deum sunt referenda.

Hunc igitur animum patiendi assumas, ut pro Christo, aut propter Christum velis omnia pati ; et ita patiaris, ut fructum aut lucrum patientiæ habeas, scilicet charitatis et gratiæ majoris, apud Deum. Intentio inferentis molestiam non facit ut pro Christo aut pro temetipso patiaris. Pro eo enim quod ille intenderit, tu neque laudaberis neque vituperaberis, sed in quem finem tu ordinaveris, et cujus amore ac intuitu voluntatem tu patiendi adhibueris, hoc est illud, propter quod pateris. Si pateris ut hominis habeas favorem aut aliquid ejusmodi, illud, sive homo sit, sive quodcumque aliud quod amas, est hoc propter quod aut pro quo pateris. Si vero pateris ut Christi invenias gratiam, Christus est pro quo pateris.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM SECUNDUM.

Extra divinam nihil est voluntatem appetendum.

Divinum beneplacitum omnium sit viarum tuarum regula et directio, ut neque consentias neque dissentias in quamcumque rem, nisi juxta hanc regulam. In rebus etiam necessariis esto patiens Deo et resignatus, ut non leviter, nisi urgeat necessitas, quid a Prælato petas. Quod tamen antequam petieris, resigna te Deo, eadem de re quam cupis, libenter diutiusque velle carere, si Deo placuerit, hoc est, si Prælatus rem ipsam negaverit. Voluntatem enim Domini ex ejus intelliges voluntate. Hac itaque intentione, hoc pacto accedendus, consultandus rogandusque est Prælatus, non ut suscipias quod cupis, sed ut ex eo quæ sit Dei voluntas discas, eidemque consentias. Si multum de futuris cogitaveris, si timueris vehementer, nihilominus quod eveniet, eveniet ; ideo te committe Deo, dicens : Misericordissime Jesu, optime Domine, fiat voluntas tua, non potest quod tu vis esse malum, sed ordinatissimum sit necesse est, quidquid a te procedit. Non aliud aliterve desidero mecum fieri, quam tu ordinasti, aut quam tibi placet. Si me vis habere infirmum, sit nomen tuum benedictum et fiat voluntas tua. Si vis me habere sanum, sit æque nomen tuum benedictum et fiat voluntas tua. Si

Prælatus quomodo consultandus atque rogandus sit.

Resignare ut se debeat homo in divinam voluntatem.

vis me mori, sit nomen tuum benedictum et fiat voluntas tua. Si vivere, sit nomen tuum benedictum et fiat voluntas tua. Hoc tantum obsecro, fac in tua semper gratia sim ac maneam; nihil desiderem, nihil optem, nihil velim, nihil agam aut possim aliud præter illud quod tibi placet. Itaque in omnibus sic inveniar, sic me habeam, quomodo perfectissime tibi placeret.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM TERTIUM.

Patientia ac mititas in quibus, ad quos et propter quid servari debeant.

Turbari non debere hominem propter adversitates.

PROPTER adversitatem quamcumque homo non debet perturbari. Quid enim juvat turbatio, nisi quod consilii inopem, distractum, amarum reddit, et ad omnia ineptum ? Consultare tamen super adversis imminentibus licet, quomodo scilicet patienter tolerentur aut sapienter amoveantur, idque propter et juxta Dei beneplacitum. Huic namque in omnibus Dei servum esse maxime oportet subjectum. Circa ea igitur quæ divinæ tantum dispensationi ac providentiæ subjacent anxiæ prorsus omnes cogitationes sunt abjiciendæ. Porro de futuris malis, atque an eveniant ambiguis, ne cogitandum quidem ; *sufficit* enim *diei malitia sua.* Noli igitur tu miser esse ante tempus. Noli præterea in iis quæ præsto sunt calamitatibus animo mœrorem molestiamque conduplicare, ut simul præsentem feras molestiam patiendo, et futuram timendo. Stultum est propter tempestatem auræque variationes turbari. Hæc enim semper nobis fuere incerta; Deo vero ab æterno cognitum est hanc horam hocque momentum, quomodo nunc sentimus, sic futurum. Esto igitur semper patiens, esto tranquillus, et Deo omnia committe, quæ tua nequis industria mutare.

Matth. VI, 34.

Quomodo te neminem decet judicare aut contemnere, ita evidentem etiam causam aliis te contemnendi judicandive, quantum in te est, noli præbere, ne simul quoque des delinquendi occasionem. Porro si ob demerita tua tibi evenerit contemptus, gaudens hunc suscipe, quia meruisti. qui si etiam occurrerit innocenti, non adeo sumas ad cor, ut pro illo digneris cogitare, vel tantum quantum cogitares, si canis in te latrasset. Nemo laudando corripiendove facit, ut alius jam sis quam esses, si tacuisset. Prodest quoque magis ad futuram vitæ correctionem vituperari quam laudari. Si aliud tibi quam oportebat aut quam sperabas factum fuerit, ad hoc, et ad omnem injuriam tacens dissimula. O quam bonum et salutiferum est, ad injurias tacendo, hoc est patiendo, dissimulare ! Quando tibi adversitatis aliquid acciderit, etiam quando solus es, ut quando te læseris, etc., primum tibi incidat, sitque in corde et ore tuo : Deo gratias, vel benedictus Deus. Si fuerit magna adversitas, statim leges *Te Deum laudamus,* vel *Benedicite omnia opera Domini Domino, etc.,* exemplo sanctæ Elisabeth ducissæ Lantgraviæ, et pro eo qui te verbo aut facto lædit, flexis genibus lege Orationem dominicam. Cæterum ubi inter alios fueris constitutus dic unam Salutationem angelicam in silentio.

Vituperari interdum melius est quam laudari.

Adversitatibus occurrentibus quid faciendum.

Si vis Deum et homines reconciliare aut placatos habere, si cor tuum in pace servare volueris, quidquid tibi injungitur, semper in corde et nihil aliud in ore respondeas quam, bene, aut libenter. De quibuscumque item defectibus accusaris, nisi essent multum scandalosi et falsi, semper dicas humiliter et ex corde: Est mea culpa. Certum est neque monachos, neque eos qui in Congregatione sunt constituti unquam posse proficere vel pacem habere, si contendere cœperint mutuo aut corrixari, hoc est, si noluerint sese invicem humiliare. Nam si defectus suos defendere maluerint et excusare, non invenient pacem. Itaque unum hoc verbum servat eos in pace et observantia, si accusati vel increpati statim dicant humiliter : Mea culpa. Superbia quidem hæc recusat ex animo dicere. At necesse est ut tibi principio facias violentiam et hic et circa quamvis aliam virtutem.

Quomodo Deus et homines sint reconciliandi.

Pax per quod in Congregatione servetur.

Increpatio benigne accipienda.

Increpatus pro re aliqua, cujus tamen contrarium agere tibi non licet, propterea quod sis obedientiæ obnoxius, quamvis alioqui utrumque, et quod tu agis et quod ille qui te increpavit vult, licitum sit, benigne correptionem accipias absque murmure. Porro ubi offert se occasio qua illi loqui possis, redde eidem rationem, quare sic et non aliter tibi facere incumbat : utpote sub obedientia aut cujuspiam magisterio constituto, idque dicas breviter sereno vultu et humiliter. Si non recepe-

Colloquia disputativa pacem turbant.

rit, noli ultra contendere disputareve cum eo, hujusmodi enim colloquia contentiosa aut disputativa pacem turbant, et ad nihil conducunt, sed ipso sic informato, quæ obedientiæ sunt facito.

Defectus aliorum aut peccata quæ tu non potes emendare, charitate cooperias, committe hæc Deo. Nec animum tuum hujusmodi velis occupare cogitationibus aut tentationibus ; quin potius hujusmodi a corde projice, et ac si non vidisses aut

Patientia ad aliorum defectus servanda.

non essent, hæc clausis oculis transi. Ad defectus aliorum patiens esto, hoc est, non murmura, non discute, videns non considera, audiens non intellige ; quia ipsi fortasse aliter agendum ignorant, aut ex necessitate aut bona intentione coguntur ea, propter quæ tu turbaris, vel inviti admit-

Detractiones patienter sustinendæ.

tere ; quamobrem fiunt excusabiles.

Recordare, superbe et impatiens, detractionum, oblocutionum, contumeliarum, etc., quas passus est Dominus Jesus, dum tamen innocentissime et irreprehensibiliter vixit, et noli mirari nec turbari, si contra te vas iniquitatis homines murmurent, querulentur, detrahant, etc. Ipsi liberum habent cor, quare non potes tu prohibere, quin sentiant de te homines, judicent et loquantur ut volunt. Stultum igitur esset contra talia niti. Patientiam oppone pro clypeo ; dissimula, noli te vindicare, noli turbulentiam in te indignationemve habere seu ostendere.

Noli timere, nemo quidquam valet nisi quod sit pro te ; imo hoc etiam nolentes tibi efficient, quod impedire volunt. Non possunt homines impedire providentiam et prædestinationem Dei ; quia non est consilium, non est sapientia contra Deum. Si est ordinatum a Deo ut hoc fiat vel illud, omnes machinationes hominum divinæ providentiæ adversantium erunt inanes. Si non placet Deo ut fiat, ipsi efficient tanquam instrumentum quod circa te debet fieri ; et si ipsi non essent, nihilominus compleretur circa te providentia Dei. Nemo igitur potest tibi nocere, nemo te potest impedire ; tantum ne teipsum defendas, nec hominibus resistas, sed totum committe te Deo, qui per mala bonaque, imo qui non minus per contraria quam per idonea perficit voluntatem suam, tibique salutaria providet. Horum exempla multa legisti et etiam vidisti. Quantacumque fuerit molestia aut onus quod tu portas, quamdiu tu illud absque peccato ferre potes, noli abjicere illud ex impatientia aut alia causa levi, nisi Deum ita credideris velle ut molestia hac careas, propterea quod ad meliora hæc sit impedimentum ; alioquin molestiam omnem malueris sustinere, quam increpare contristareve proximum tuum, aut contra eumdem querulari.

Providentiam et prædestinationem Dei non posse impediri ab hominibus.

Satius foret indigentiam aut necessitatem aliquam licitam sustinere, quam singulare quid insuetumque, sive statui tuo illicitum, aut etiam reliquis inter quos vivis scandalosum, procurare seu introducere. Memento quia non tibiipsi soli, sed aliis quoque vivendum est. Si tibi probrosum laboriosumve quid fuerit injunctum, noli contradicere, noli querulari, noli denique insufficientiam tuam excusare ad onus subeundum, sed experire vires tuas, et Dei gratiam invoca. Post quod ubi vere illud implere non potueris, humiliter ei qui tibi injunxit id insinua. In rebus tamen arduis, potest quis in principio suam incongruentiam narrare, ita tamen ut Prælato informato, si in sententia idem perstiterit, obediat, vires suas experiendo. Si aliquid emendandum fuerit, et charitas fraterna hoc a te ceu debitum poposcerit ut Fratrem proximumve tuum admoneas, non facias

illud in calore passionis, dum passio zeli fervet, sed dum tranquillus fueris, aut generalibus verbis circumloquaris, quærens occasionem qua instruatur ; cave etiam quantum potes, ne ipsius gravetur verecundia, ne, si fieri potest, sentiat propter se hæc dici.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM QUARTUM.

Benignitas quanta erga cunctos servanda sit : utque læto hilarique vultu omnia molesta excipienda sint a quolibet homine.

Opera obedientiæ et charitatis sereno vultu esse exhibenda.

Sæpe monitus, sæpius es admonendus, ut omni qua potes violentia caveas, ne aliquam obedientiam suscipiendo perficiendove, aut alteri serviendo, tristitiæ ullum signum in te appareat unde alius contristetur, aut quare pœniteat quod te vocaverit. Cogita quod quidquid proximo facis, Christo facis. Noli ergo perdere meritum tuum, sed alacriter perfice cœpta, nullam admittens discussionem vel tristitiam, ut in conscientia tua tu quoque possis consolari quod hoc feceris, et alius non doleat, ut dixi, quod te in obsequium auxiliumve vocaverit. Quidquid enim tristis facis, aut turbulentus atque invitus, laborem quidem habes et gravamen, sed gratiam neque habes apud Deum neque apud homines, quia invitus facis. Secus tamen foret, si licet te sentias tristem atque invitum, cogas tamen teipsum ad faciendum quæ facienda sunt propter Deum, hoc est, ne pecces aut minus Deo placeas. Coge te semper ab intra ad dulcedinem et mititatem erga Fratres. Quomodo tu non libenter haberes, quod aliquis tibi cum tristitia serviret, imo pœniteret te quempiam hujusmodi vocasse, timeresque posthac in simili negotio ad eumdem redire : ita tu quoque te aliis non involuntarium tristemve exhibeas, sed cum interna sancta tristitia, id est, compunctione, recollectione, humilitate et sine levitate. Ab extra hilaris, maturus et taciturnus esto, teque libenter impende cunctis Fratribus, non tamen ingeras te non vocatum.

Voluntarie servitia omnia subeunda.

Nemini tristis exhibendus vultus.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM QUINTUM.

Sollicitudo animi erga res quascumque sive infirmitates corporis, sive aliorum suspiciones aut timorem vanum, ut sit maximopere fugienda.

Sollicitudo cordis quantopere sit cavenda.

Stude ut inter Deum et cor tuum nihil mediet. Cogita quod tu solus sis et Dominus. Quando aliud incidit, tunc dic in corde: Nihil est ejusmodi ; solus Dominus est, in cujus conspectu sto, qui me videt, amat et servat. Item : Non est seculum, non est hoc vel illud, etc. Cum nulla re disputare expedit aut contendere, sed simpliciter abjicere, ne curæ, phantasiæ suspicionesque incidant. Pro nulla re penitus sollicitudo anxiave cura est viro perfecto habenda. Pro nullo item corporali est defectu tristandum, sed curam tuam omnem in Dominum jactes et ipse te enutriet. Ipse tibi necessaria, ipse salutaria providebit, tantum credas confidasque tu illi et in pace cum charitate eidem servias. Porro si conscientia te urgeat postulare aliquid, quod ex Statutis non debetur (quamdiu enim sanus es, aliud præ cæteris in Congregatione constitutis petere non debes), semel bisve, ut supra monui, petas. Si datur, cum gratiarum actione in Dei suscipias nomine. Si vero negatur dissimulaturve, haudquaquam indigentiam carentiamve tuam aliis dicas, ne in ignominiam incidat aut Fratrum detractionem is qui negavit. Nullo etiam modo te contristari propterea oportet, sed Deo te committere. Tuum sit de quocumque homine in simplicitate cordis bene sentire, atque quod factum est, ex Dei crede providentia id tibi accidere, propterea quod aliud fortasse non expediret tibi ; Deoque magis acceptum sit ut hac re careas, quam ut habeas, atque ideo ipse, non homo, petitionem tuam impedivit.

Psalm. LIV. 23.

Infirmi quo se solari debeant.

Quando cogitatio aut timor incidit, quod oporteat te deserere Conventum propter infirmitatem, cogita in corde respondendo : Quamdiu unica scintilla fortitudinis seu

valetudinis est in corpore meo, non desinam servire Domino meo. Si sanus, sanus, si infirmus, infirmus eidem serviam. Bone Jesu, tu scis quod ego nihil possum. Quomodocumque mecum feceris, totum bonum est : saltem ex culpa mea in servitio tuo non deficiam. Quodcumque quocumque modo mihi evenire permiseris, mihi eveniat, tantum ut tibi fideliter serviam, hocque pacto tibi placeam. In oculis quoque tuis ita existam qualem me esse secundum perfectissimum tui sanctissimi Cordis beneplacitum velles.

Fatigato in opere Dei quid cogitandum.

In choro aut alio labore fatigatus, dic in corde : Ecce in hoc loco aut in hoc labore permanebo, et moriar propter Dominum meum, qui pro me in Cruce affixus sine ulla sustentatione aut consolatione stetit. Non egrediar nec recedam, donec præ lassitudine ad terram cadam. Adjuva me, piissime Domine Jesu Christe. Grandis superbia est, si in aliqua vel pro aliqua re hominem timeas, ubi Deum non times. Fortasse enim ideo Deum non times, quia induruit cor tuum ad suscipiendam verecundiam. Aut idcirco fortasse homines, ubi Deum non times, metuis, quia opus quod fecisti bona conscientia et intentione recta putas factum, quam utique in abscondito novit Deus ; homo vero secundum exteriora tantum judicat : unde times scilicet ne is hoc factum tuum male interpretetur, neve de te male sentiat, ne se tibi comparet vel præponat, ne reverentiam solitam subtrahat, et in aliis quoque quibus antea de te ædificatur jam dubitare incipiat.

Timere homines et non Deum quantæ sit superbiæ.

Oh ! superbia multas tibi generat cogitationes, quia non vis modicum confundi, nec vilis sed gloriosus reputari. Si aliquid feceris, vel dixeris, vel aliquid tibi acciderit coram aliis, quod in oculis duntaxat est hominum reprehensibile, si times inde Fratrem tuum scandalizari, discute cogitationem tuam, et conscientiam tuam examina ; quia fere semper ejusmodi oritur cogitatio ex superbia aut pro vana gloria. Cogita quod hoc idem quod tu fecisti vel dixisti alius fecerit, et interroga te, an etiam tunc doleres, adeoque timeres, ne fortasse Fratrum intuentiumve quispiam scandalizetur. Si enim ex charitate, ne Frater scandalum patiatur, formidas, æque in alienis atque in tuis negotiis id times. Sed vereor, ut raro id tunc timeres aut doleres ; imo nihil curares. Verbi enim gratia : si forte falso aut vero tibi in conspectu alterius vel aliorum improperaretur quod sub Psalmo vel aliquo versu, vel lectione obdormisses, prima cogitatio tua esset, quod hoc non deberent mentiri, vel judicare false, aut coram aliis id tibi verecundo non deberet objici ; ecce superbiam, quando eorum verba coram Deo nihil tibi nocere, sed prodesse vehementer possunt, sive innocens, sive reus fueris. Doles quod ille alius, qui tibi objectum hoc vitium audierit, inde sit scandalizandus : at revera hoc tantum lædit te, quia non vis te judicari, vel negligens reputari, vel despici et cætera. Aut forte si reus es, putas tamen quod non deberet in conspectu aliorum tibi hoc objici, quia scandalizantur, quanto magis si innocens es, non deberet dici, unde scandalum times ? O iterum superbiam, non times scandalizari alios, sed metuis te confundi minorarique in reputatione aliorum. Tunc enim alium scandalizasti, quando ex te sumpsit occasionem peccandi.

Scandali timorem sæpissime nasci ex superbia.

Ecce dicatur, quia dormierit alius ille vel ille Frater in choro. Numquid cogitas vel times intra te dicens, heu, heu, alii Fratres hoc audientes scandalizabuntur? Ex hoc igitur intelligis, quod non aliorum scandalum, sed tuam confusionem superbissime times. Posthac amplius non timebis cogitationes, suspiciones vel judicia aliorum ; sed nec cogitabis quod de te alii sic vel sic cogitent. Secundum quod tibi faciendum juxta Deum videtur, ita facito. Recurre semper ad testimonium conscientiæ, sive male, sive bene feceris, et secundum hoc doleas, vel gratias agas Deo.

Omnem confusionem, hominumque murmurationem super te venientem, quæ non ex culpa tua accidit, et cujus occasio præ-

ter tuam accidit voluntatem, puta quia tu causa sive auctor non fuisti, ut turbatio murmuratiove fieret : illam, inquam, confusionem murmurationemque debes tacendo simpliciter, aut modestissime parcissimeque excusando, libenter ac patienter portare. Quidquid homines Fratresve tui de te dixerint, modo conscientia tua non reprehendat te, nec tu illis scandalum dederis, imperturbatus audias. Interpretentur ipsi sicut homines, et quomodo volunt. Humilitatem tu non debes perdere per superfluas excusationes. Nam si scandalum aliunde non ex te venerit, puta vel ex eorum displicentia, vel suspicione indebita, in rebus modicis, non occupes animum tuum, quomodo illud sedetur. Suapte enim facilitate qua nascuntur peribunt quoque hujusmodi scandala seu turbationes alienæ, idque maxime per dissimulationem, patientiam et silentium; verbi gratia : silentium temperandum est cum serenitate in vultu, et benignitate in verbo, sicubi necesse fuerit loqui, quo tollas suspicionem ne in te servetur silentium indignationis aut rancoris.

Confusiones aut murmurationes quomodo portandæ.

Itaque si silentii studiosum atque nihilominus serenum atque benignum quis te mutum appellaverit, aut aliquo cognomine alio probroso te spreverit, nihili æstimes. Persevera in tuo proposito bono, quasi non intelligens tui contemptum. Vide tamen ne verba, ubi fas est loqui, necessaria neges, aut respondere recuses ; quin potius quæ dicenda sunt, quam breviter quamque humiliter ac dulciter potueris, proferas. Quid stulte sollicitaris et times de futuris, de gelu deque defectu, etc.? Quando dicit tibi cogitatio, quod gelu et frigore deficies, et pedes intumescent, etc., responde : Sicut Domino placet, ita fiat. Sive sani simus, Domini sumus; sive infirmi fuerimus, Domini sumus.

Suspiciones aliorum quamvis non sint timendæ.

Suspiciones Fratrum proximorumve quorumcumque non timeas, si a malo, si a specie quoque mali abstinueris. Non habes proximorum tuorum corda in manibus. Erras vehementissime, si putas posse omnes aut excusationibus placari (quamvis in rebus sic fieri debeat gravibus, quo conscientia tua excusetur, ut scandali lapidem amoveas, hoc est, ut ei qui fortasse pusillus scandalizatur, rationem reddas), aut blanditiis persuaderi, ut non suspicentur obloquanturve contra te mala. Proinde quidquid tibi faciendum est, facito, quidquid omittendum, omitte. Sentiat unusquisque quod velit, judicet quomodo velit, modo quod facis non sit malum, nec mali speciem habeat. Itaque timore suspicationum istarum haudquaquam utaris simulationibus, palleationibus, colorationibus sophisticisque responsionibus, ut solent quidam non absque ignominia, sed quod sincere factum est, sincere confitearis. Major etiam laus sequitur, culpam, præsertim si non est scandalosa quamvis secreta sit, humiliter confiteri, quam palleationibus, quibus eamdem excuses, uti.

Palliando non debemus nos velle excusare.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM SEXTUM.

Puritas cordis quibus modis acquiratur custodiaturque : quænam illam maculent, cogitationibus item ingruentibus nocivis quomodo obsistendum.

Cor tuum nulla re studeas occupare, nulla inquinare, quæ tuo proposito non conducit. Vigila, quam diligentissime potes, super custodia cordis tui; in illa enim tibi erit salus. Quamobrem nihil exeat cor tuum, nihil intret nisi diligenter ante discussum, an ex Deo veniat, et an in Deum promoveat. Illum enim ames, quæras intendasque. Illum solum in corde tuo possideas, illum teneas intra te clausum, colligatis atque retentis sensibus tuis ac viribus. Tu quoque cogitationes tuas immergas clausasque teneas in vulnere lateris Jesu Christi. Ibi te immerge, ibi quiesce, ipsumque in te quiescere cupientem devotus recipe. Carnalibus obscenisque tam imaginationibus quam cogitationibus incidentibus, curre ad piissimam Virginem Mariam, dicens : *Ave, Maria castissima, adjuva me.*

Cordis custodia diligentissime observanda quæ.

Cogitationes illicitæ quomodo excludendæ.

Initio mox ubi senseris occurrere obscenas imagines et cogitationes, ostia cordis præclude, et cum detestatione ad aliud, maxime ad Deum, te converte. Quæcumque obscena, illicita otiosave ad cordis tui ostium pulsaverint et ingressum cupierint, cum indignatione contemne, hocque contemptu, antequam locum in corde recipiant, eas reprime.

Noli etiam postea revocare ad memoriam ea quæ inciderunt, aut quæ incidere atque cogitari voluerunt, ne in pace perdas quod bello tenuisti. Ah! nihil in cellam tecum introducas non sanctum, sed omnia, antequam cellam intraveris, foris remove, ut non tam in corporis quam cordis solitudinem, cellam introiens, te recipias. Homo stans in aliqua cogitatione, si inopinato tunc accidat aliquid, scilicet rumor, strepitus sonusve insolitus, statim dimittit vel obliviscitur illius quod in corde tractabat, et arrigens aures, auscultat ad hoc quod foris accidit, et cætera. Sic quando in corde tuo sentis cogitationes malas, vel aliquid quo velis carere, tunc subito propone tibi aliud licitum sanctumve, ut sunt vulnera Christi Passioque ejusdem et hujusmodi, in quo te figas, et verte prioribus dorsum quasi eorumdem penitus oblitus. Illud vero quod tibi proposuisti fortiter aspice, donec primum evanescat. Si vere velis proficere, tunc deberes te totum ab omnibus tibi non necessariis, et ad quæ conscientia te non ligat, abstrahere, totumque te ad Deum convertere, et studiose in omnibus investigare quæ sit voluntas ejus beneplacens et perfecta. Quam ubicumque cognoveris, facias ferventer, semper tamen cum humilitate, ut de te non plus quam de aliis, sed semper minus sentias, alioquin Dominus tibi gratiam et auxilium subtrahet. Esto semper compunctus, et in hac compunctione cor tuum ab inutilibus evagationibus abstrahas, et per bonas affectiones et aspirationes in Deo te stabilias, illi soli per voluntatis unitatem et amorem adhæreas, cum silentio tam cordis quam oris.

Rom. XII, 2.

Si cogitationibus volueris malis respondere, hoc tantum respondeas : Non estis dignæ ut vobis respondeam aut vos audiam. Si volueris cum cogitationibus pugnare, præsertim ubi eas principio admiseris, tunc sæpe oportet te succumbere. Atque ideo quamprimum ipsas advertis accedere vel incidisse, illico easdem rejicias, despicias, teque ab illis ad aliquod aliud bonum convertas. Fac quasi illas non videris, aut quasi non fuerint tecum. Cor hominis non potest esse vacuum, ideo non potes malas otiosasque cogitationes excludere, nisi bonas in earumdem locum supponas. Quando igitur vana senseris incidere, tunc fortiter attendas ad aliquid quod cantatur vel legitur, quasi nihil incidisset, aut aliquid boni quo te figas mox apprehende. Custodi silentium cordis, et noli ex adverso auscultare, vel inspicere incidentes cogitationes a Deo alienas. Noli imaginari de illicitis, sed simpliciter vel non curando vel non respondendo, hoc est, despiciendo eas, a te cum jucunditate projicias, et quasi cum violentia cor tuum claudens, in silentio illud custodias, ne quidquam introeat illud, nisi cum quo tractare habes, scilicet Deus Jesus. Ille solus sit habitator cordis tui, ille cor tuum nunquam deserat.

Cogitationibus quomodo solum respondendum.

Silentium cordis custodiendum quod.

Omnis cogitatio quæ non est ad Deum, vel de Deo, vel alias utilis et fructuosa, in principio cum indignatione abjicienda est, et contra hujusmodi habeto generale propositum pactumque cum Deo, quod nullam velis admittere ejusmodi, et maxime illas quæ incidunt de seculo, vel aliorum statu. Si luctatur adversus te cogitatio, quando eamdem sentis, dic ita conscientiæ tuæ : Ecce tu scis te iniquum cogitare, scis illicitam tibi rem incidisse; jam est in optione tua servare vel ejicere, admittere vel repugnare. Nisi ergo abjeceris cum violentia et indignatione, inexcusabilis es de peccato, quia scis et advertis periculum. Si ergo admiseris, si sustinueris cogitationem hanc, voluntarie sustines. Non enim contradicens, non repugnans, consentis. Et

Cogitatione mala hominem oppugnante quid sibi dicat.

hoc habet maxime locum contra cogitationes, quibus annexa est aliqua vitiosa delectatio. O benignissime Jesu, per omnia vulnera tua, obsecro te, custodi cor meum, ut nullam cogitationem, nullam affectionem, nullam denique malitiæ cujuscumque machinationem noxiam, in corde meo scienter admittam, nec aliquid mihi eorum placeat quod tibi displicet. Piissime Jesu, per mortem tuam amarissimam te obsecro, fac ne ulli horum ad delectandum sustinendumve consentiam ; sed meam tu tene voluntatem, tuæ ut semper maneat unita voluntati. Jesu benedicte, fac ne dem locum iniquitati, nec tentationi succumbam. Hanc orationem fundas tempore tentationis, in spiritu seu mentaliter.

Obsecratio contra malas cogitationes.

Ad hoc semper nitere, et omni studio super hoc vigila ut obtineas servesque puritatem cordis, et Dominus providebit tibi devotionem et cætera. Oportet ut intentio tua sit simplex et recta, affectio pura et cogitatio sancta et fructuosa, neque sit vitiosa, neque vana, neque otiosa. Puritati cordis oportet jungi humilitatem et charitatem. Oh ! non permittas in te cogitationes affectionesque malas et inutiles crescere, sed statim in momento quo sentis elide. Tunc enim ejicere eas potes facilius, quam ubi convaluerint ex mora. Si enim easdem propulsare distuleris, ex mora robur ac vires in te recipiet inimicus, ut deinceps etiam cum volueris, non poteris eas plene ejicere, maxime si illis in affectum introeundi licentiam dederis. Necesse est enim tunc cum illis periculose altercari, utpote quæ cum etiam fuerint ejectæ, tantas reliquias post se dimittunt, ut mox repullulent, atque de novo exsurgant. Relinquunt etiam post se fœtorem, hoc est, inclinationem, corruptionem affectionemque malam ac onerosam. Candela recenter exstincta, et adhuc fumigans, illico attrahit ignem, antequam plene tacta fuerit : sic cor hominis semel infectum, si paulum quod ejectum inde est, accedens redierit, de novo inficitur. Ideo principiis obsta ; et ut dicit sanctus Hieronymus, dum parvus est hostis, interfice ; nequitia elidatur in semine.

Cordis puritati quanto studio invigilandum.

Cogitationes illicitæ statim in principio elidendæ.

Hieron.

Si cogitationes fortiter te impugnant, tunc mentaliter et fixo corde lege : *Ave Maria,* vel aliquam devotam orationem de Passione Domini mentaliter dicito : Precor te, amantissime Jesu, propter illam eximiam charitatem, etc., ut mentaliter te in tali oratione imaginante, priores cogitationes transeant. Neque enim diversa potest homo mentaliter cogitare, quamvis diversa possit, id est, unum cogitare et aliud legere. O si ad hoc pervenires, ut omnino æstimares te esse in toto mundo solum, nihil de aliquo homine, aut quavis mundana re sciens, imo omnia jam æstimans transisse, finemque jam olim habuisse, et te jam solum omni momento finem tuum exspectare, quando a judice voceris. Si inutilibus otiosisque cogitationibus liberum dederis ingressum, præbebis etiam ansam tibi labendi in vanas et malas cogitationes et desideria mala. Si cogitatio tibi incidit de seculo, non discutienda est, sive bona sit, sive mala, sed simpliciter abjicienda. Vadat et neque audiatur, neque respondeatur ei, sed omnino contempta recedat. Ad hoc autem valet amorosa vigorosaque conversio mentis ad Deum, exercitiive boni cujuspiam fortissima apprehensio seu imaginatio, donec cogitatio mala atque noxia evanescat.

Cogitationes noxiæ fortiter impugnantes quomodo repellendæ.

Solent quidam contra importunas cogitationes, quarum haud sibi, quin redeant semper, possunt inducere oblivionem, studium assumere pervestigandæ intelligendæque cujuspiam difficillimæ quæstionis, cujusmodi in libris permultæ habentur sententiarum quæ intellectum sua fatiget obscuritate, et hoc labore aliarum phantasiarum noxiam memoriam repellere. Elige quod magis securum est ; non potes errare in abjiciendis cogitationibus, præsertim tempore orationis, etiam si bonas rejeceris et quasi necessarias, pro studio puritatis illo tempore, quo ad alia cogitanda obligaris. Hoc namque modo facis, quod tibi faciendum est, et quemadmodum fa-

cere debes. Omni igitur tempore nullas, hoc est, neque malas, neque eas quæ bonæ alioqui videntur sustineas, quæ pro tunc otiosæ et infructuosæ sunt, ad id quod proponere debes aut agere intendis, scilicet ad perfectionem charitatis et puritatis et simplicitatis in solitaria vita.

Cogitationes quænam cum detestatione sint abjiciendæ.

Istas cogitationes præcipue ab initio occultas et magis periculosas debes tanquam cogitationes fornicationis cum detestatione ejicere, quæ hoc modo tibi incidunt : Si essem in seculo vel alio statu aut domo, quid aut quomodo facerem, etc.? Item, quare hoc vel illud ab illo Fratre sit dictum aut factum? Item quare tibi hoc injunctum sit? Item cogitationes de perpessis injuriis vel molestiis; et omnes cogitationes de seculo, omnes suspiciones et judicia cordis; item explorationes, quis ibi sit, etc. ? Item amaricationes contra alios propter ipsorum defectus, et cætera hujusmodi. Nihilominus tamen cogitationes quoque alias quascumque, quæ sunt infructuosæ, vel impertinentes, abige. Tam firmum propositum tuum esse debet bonum, ut irruentibus cogitationibus possis dicere : Piissime Jesu, per tuam gratiam, etsi deberem mori, non velim hoc facere, aut ita cogitare, etc. Quando irruunt cogitationes malæ, si non prævaleris penitus abjicere, nec ad aliquod spirituale stabiliter et attente quiveris cor tuum figere seu firmare, nihilominus vehementi et firmo proposito dicas cum indignatione tibiipsi : Ecce non cogitabis hoc, bellua : neque enim admittam tibi delectationem hujusmodi, etiam si deberes mori tu, bestia. O Domine Deus, propitius esto mihi peccatori. Adjuva me, ne admittam. Item licet sis sterilis et aridus in affectu ad divina, nihilominus tamen cogas te ad sustinendam illam pressuram, ut nullam interea cogitationem alienam aut vanam consolationem admittas. Fac ita et persevera modicum, et Dominus illuminabit tibi abscondita tenebrarum.

Quam firmum habendum propositum.

Remedium contra delectationes cogitationum.

Pro remedio contra delectationes cogitationum valet, ut aliquid amarum, cujusmodi est absynthium, in os ponas; illudque, quoties tentatio te invadit et quamdiu te impugnat, teneas, et dicas tibi cum indignatione aut derisione : Ecce, si vis tenere quod delectat, comede etiam quod cruciat; item : vexantem te vexabo, donec vexatio tibi det intellectum, tu bestia. Pro talibus delectationibus etiam aut aliis peccatis, facias pœnitentiam tibi hujusmodi, ut quando multum esuris vel sitis tempore licito, ponas cibum vel potum ante oculos, et non sumas inde donec aliquamdiu appetitum tuum vexaveris, et dicas cordi tuo : Ecce bestia pessima, semper mihi es rebellis atque inobediens, sumendo et tenendo ea quæ nolo, jam tibi quoque quæ licite desideras, non concedo. Verumtamen quando diu sic cruciatus es exspectando, tunc oportet etiam necessaria discrete sumere.

Egregium mortificationis studium.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM SEPTIMUM.

Pax cordis ac quies mentis quomodo acquirantur conserventurque, et quænam illis adversentur.

Noli occupare cum dictis, factis moribusque aliorum. Noli quidquam retractare de iis quæ ante sensu percepisti, nec patiaris de ejusmodi cogitationibus quidquam mediare inter te et Deum. Postremo propter quæcumque dicta, facta aut alia quæ accidere possunt, haudquaquam alium admittas affectum in te erga proximum, quam humilem, dulcem, pacificum, charitativum, ac in omnibus compassivum. Quid juvat te cogitationibus turbari multis super defectibus aliorum, qui nec proprios curare potes? Relinque eos Domino, ut ipsos discutere et curare dignetur. Tu serva pacem in corde tuo, et hujusmodi cogitationes super conversatione aliena mox ubi inciderint projice. Sufficit tibi defectibus aliorum aut peccatis compati, non favere, nullam iis occasionem præbere, nec relinquere malum exemplum. Hoc enim modo omnia, si volueris, possunt tibi ad profectum servire.

Pax cordis quomodo acquirenda.

Quies mentis sancta quomodo obtinenda.

Si pacificus et quietus esse volueris, necesse est ut tibi persuadeas, sic te habeas, in corde quoque id sentias, quasi in toto sis mundo solus, et præter te ac Deum, ut supra dixi, sit nemo ; tuque de nulla re nisi de te et de Deo aliquid scias. Aut, si alius placuerit modus, oportet ut te habeas sisque quasi ante tres annos mortuus, ut quantum potes salva conscientia, pro nulla re habeas sollicitudinem, curam occupationemve cordis ; sed quasi jam a mundo separatus nulli nisi Deo intendas. Et si alicui rei alteri te intendere oporteat, hoc ipsum tamen non aliter atque in Deum referas. Si agnoveris Fratrem habentem tentationem contra te occultam, dissimula quasi nescires. Subtrahe quantum potes occasiones, ne ex te illi molestia sit, et quasi non intelligas, sis ei eo blandior, amicabilior atque affabilior. Hoc tamen maxime intelligendum est de tentationibus quæ ex suspicionibus phantasiisque naturalibus, atque ex infirmitate passioneve subita oriuntur. Nam eas tentationes, quas quis portat ex culpa tua seu negligentia, quæ illi aut Fratri accidunt ex errore, quia putat te culpabilem, expedit ut in Fratre tuo studeas sedare, eidem te humiliando, atque rationem reddendo benigne.

Molestiæ præteritæ cur oblivioni sint tradendæ.

Molestias præteritas non in memoriam reducas, ne simul impatientia quoque refricetur, aut antiqui vulneris cicatrix cruentet. Si olim quid sustinuisti, jam non velles te non sustinuisse. Si enim nihil sustinuisses Dei contemplatione, careres quoque patientia illa, patientiæque merito. Ad tuam igitur utilitatem scito hunc tibi esse hominem missum, qui te exerceat ; minister Dei est tibi in bonum. Gaude igitur si passus es, quia molestia transiit ; Dei autem gratia et meritum non transiit. Ille quoque a quo passus es jam factus præterea est melior. Neque enim Dominus id permisisset fieri, ut ille Frater tuus, Deique æque ac tu filius perperam ageret, nisi propter patientiam in te, quæ necessaria tibi erat, exercendam. Aut quomodo patientiæ tu meritum obtinuisses, si nemo qui te premeret, nemo qui tibi foret molestus, esset ?

Pacem veram quomodo quis obtineat.

Si vis veram pacem habere, necesse est ut in omnibus te habeas inter Fratres, ac si esses inter oves, vel omnino solitarius in silva, ut scilicet quamdiu passiones vitiorum in te sunt, cum nulla re te intromittas, sed te exhibeas quasi nemo sit tecum, quo animum serves liberum atque pacatum, scilicet pro nulla re contendendo aut disputando, neminem instruendo docendove, puta, ex præsumptione, vel ubi hoc alteri, non tibi est commissum, pro nulla re interrogando, loquendo nihil, nihil quod non est ædificatorium audiendo, neminem corripiendo, nihil de aliorum actis dispositionibusve in corde tuo te intromittendo, cum nullo denique singularem familiaritatem contrahendo : sed omnes una communi charitate diligas, omnibus obedias et servias, et offendere studeas neminem. Quando ad aliquid dicendum, monendum, procurandum, tametsi bonum valde videatur, intus instigaris, tamen si adhuc dubium incertumque, an placeat Deo, fuerit, nisi super hoc esset tibi commissio facta, nihil agas, sed Domino hoc committens, dicas : *Pie Jesu, ordina et dispone tu hoc illudve secundum quod perfectissime tuæ placuerit voluntati.* Quemadmodum non debes observare alios, nec eorumdem statum dispositionemve scrutari, sic etiam non admittas cogitationes vel suspiciones, quod alii te observent, aut quod hoc aliove modo de te sentiant ; sed semper cum simplicitate omnia dissimules quæ te turbare possent, fugiendo, tacendo et nesciendo.

Alii non observandi.

Exercitium interioris et exterioris hominis quale assumendum.

Ita vive, ut stet homo tuus interior in continuo exercitio propriæ cognitionis et humiliationis ac charitatis ; exterior vero, quoties occurrit occasio, se debet humiliare, proximisque charitatem impendere, serviendo, obediendo, obsequendo, auscultando, non contendendo vel disputando cum eis, et hujusmodi. Semper fuge singularitatem in publico propriamque voluntatem, et habebis pacem. Nihil est stultius, et

Observare alios quam sit stultum.

quod magis hominem inquietat, quam alios observare, percunctarive quis hic ambulat, quid fecerit, quid portet, quo eat, et hujusmodi, quæ multas generant suspiciones, et vulnerant charitatem. Ideo tu non minorem facito diligentiam, ut hæc nescias (imo si etiam videris, non attendas, sed pro nihilo transire permittas, quam alius faceret, ut hæc et similia exploret. Propter alienos defectus nunquam perturberis, potissime officialium quorum opera sæpissime inique judicantur, nec murmures. Committe omnia Deo. Spera intentionem proximi tui fuisse sinceram. Crede illum deceptum, modo resipuisse. Quid enim pro alienis indignaris, quorum tibi haudquaquam cura est commissa, defectibus? Si igitur cordis optas pacem, si tranquillitatem, necesse est hac in re stultum te fieri ac mortuum, ut multa neque intelligas neque sentias.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM OCTAVUM.

Quies libertasque mentis per quænam media redintegretur serveturve.

Munditia et pax cordis servanda quomodo sit.

Serva munditiam cordis, ut nihil cogites vel concupiscas, nisi quod te ducat in Deum. Serva pacem cordis, ut nihil quod videris aut audieris, nihilque factum ab aliis, quod non ædificat, cogitando retractes.

Quies cordis custodienda quomodo.

Serva quietem, ut ab omni inutili occupatione te abstrahas, de nulla re quæ tibi non est commissa, et quam potes cum bona conscientia dimittere, te intromittas, sed Deo iisque ad quos spectat hujusmodi curare committe. Omnem vero tuam sollicitudinem et curam in Deum projice, ipsum rogans, ut non secundum tuum desiderium, sed secundum suum beneplacitum tecum disponat, et voluntati suæ tuam in omnibus misericordissime uniat, etc.

Libertas cordis quomodo servanda

Serva libertatem cordis, et affectum tuum ab omni creatura abstrahas, nulli rei nisi soli Deo per affectum inhæreas, ad ipsum libere, et jugiter aspires, et spiritum tuum per amorem illi unias. Quantum fieri potest, delectationes et affectiones ad creaturas mortifices, naturales inclinationes vincas et exuas, quo pure Deum quæras in omnibus. Vigila tota mentis intentione, caveasque a superbia, ne vel tibi complaceas, aut alios judices aut contemnas, neve alicui displicentiæ erga proximum consentias. Fuge omnem occasionem peccati, declinando et removendo. Tace, silentium ori et cordi imponendo, ut nihil nisi interrogatus aut ex necessitate loquaris, et nihil visum vel auditum cogitando in mentem, si inane id fuerit, reducas. Quiesce, soli Deo per affectum inhærendo. Disce nunc mori, vide conditiones mortui; hic enim non videt, non loquitur, non sentit, non audit, non inflatur, non irascitur, etc.; sic et tu non loquaris, non audias, non cogites, non concupiscas quæ sunt mundi, et mundo mortuus es. Hoc in te vivit, quod cor tuum sollicitat, quod affectum trahit, quod concupiscis, quod diligis. Moriatur mundus, ut vivat in te Christus.

Conditiones mortui imitandæ quæ.

CAPITULUM QUADRAGESIMUM NONUM.

Gratiæ Deo semper agendæ tam in adversis quam prosperis quomodo sint.

Gratiæ uti Deo semper agendæ sint.

Inter quæcumque tibi occurrentia, sive læta sint sive adversa, semper assuescas æque Deo gratias agere; utraque enim de corde ejus paterno, amantissimo ac fidelissimo procedunt. Quotiescumque igitur tibi quidpiam mittitur aut datur boni, quotiescumque beneficium aut ab homine aut per hominem recipis, mox ante omnia Deo gratias agas, quia ille est, qui ut hoc reciperes ordinavit. Si etiam triste aut molestum quid venturum instat, nihilo secius gratias age Deo, quia salutem tuam quærit; ideo exspecta et de manu ejus illud suscipe libenter. Age gratias Deo non minus pro iis donis quæ alteri contulit, quam pro iis quæ tibi impartitus est. Et quæ tibi contulit dona Deus, non propterea tantum ut tibi, sed ut etiam aliis prosis, ea intellige tibi collata. Quidquid enim tibi contulit,

Dona nostra proximis libenter communicanda.

aliis simul collatum scito; quia quæ contulit tibi, in tuum et aliorum usum contulit. Libenter igitur communica quidquid ad proximi utilitatem potes. Simili modo stude tu quoque aliorum bonis participare, gratulando, favendo, pro illis Deo gratias agendo, instructionem, subsidium et provocationem ad meliora a proximis recipiendo.

Nihil parvum existimandum quod a Deo nobis donatur.

Pro quacumque re, quam a Deo acceperis, licet per homines, gratias age Deo, quamvis hæc minima videatur; revera tamen haudquaquam est parva, utpote a tanto Domino, qui tui recordatus hanc tibi misit, donata. Quandocumque igitur rem aliquam acceperis, dic in corde tuo : Ecce hoc misit mihi Dominus meus, Imperator cœli, Rex Angelorum, Jesus meus dulcissimus. Vide tu nunc, ingrata bestia, quantum te diligit Deus, quamvis vilem miseramque creaturam et ingratissimum peccatorem. Heu me miserum, quomodo sua Deus gratuita pietate mihi benefacit, qui offensus a me toties, damnare me potius debuit quam consolari. O quam multum ingratus es beneficiis Dei. Ecce ventus et pluvia et tempestas foris, ecce gelu, nix et frigus; quomodo pauperes neque habentes hospitium, neque victum, neque vestitum, in his omnibus affliguntur, et tibi donavit Deus sedere et quiescere in cella tua, ubi nihil illorum te tangere inquietareve possit, esque sine cura, sollicitudine et timore, manens in tuo loco, et de tua præbenda semper certus, ut nihil tibi deficiat. Oh ! redi sæpe ad cor, et vide quantum sit discrimen inter te et omnes alios homines, quantumque tu præ omnibus aliis Deum offenderis, et solus a Deo nihil unquam boni merueris; et tamen omnipotens Deus ex gratuita sua bonitate, postquam te ex peccatis et inferno liberavit, et infinities retraxit, non tibi gravem imposuit pœnitentiam, sed in hoc loco et statu animæ tuæ custodiam, et corpori tuo omnem sufficientiam, plus quam habere potuisses juxta seculum vivens, benignissime providit, omnemque indigentiam et curam a te abstulit. Oh ! ingrate, time, quia recepisti beneficia et dona plura melioraque ad salvandam animam tuam, quam aliquis hominum in seculo vivens, generatim loquendo, accepit ; et positus es hoc in statu, atque in hoc vivendi genere, quod præ omnibus statibus mundi te magis reddit expeditum ad serviendum Deo.

Ingratitudo quam Religiosis detestanda

Cartusiensis Ordo tam anachoreticam quam cœnobiticam exercet vitam.

Tu habes in Ordine cartusiano vitam tum eremiticam , tum cœnobiticam, et utramque ita a Spiritu Sancto temperatam, ut quæ in utraque esse possunt vita periculo, sint tibi adempta, quæ profectui et perfectioni serviunt utrinque coacervata. Solitudo namque ea quæ cartusiana est, omni caret indiscretione omnique periculo, propterea quod professoribus hujus juxta obedientiam et Prælatorum regimen, non prorsus suo arbitratu vivere liceat; deinde, quod ita non sunt soli, quin auxilio, ministerio obsequiove, ubi necesse fuerit, gaudeant opportuno. Est tamen solitudo eorum revera anachoretica, tamque propter silentium perfecta, ut, si volueris, in ea non aliter atque in secretissimis habites penetralibus absconditus. Quid enim officit, an multi paucive æque in solitudine tecum habitent? Quid, inquam, refert, an prorsus sis solitarius tu unus, an tecum multi? Quid denique solitudini detrahitur additurve, sive in nemore, sive in claustro solus habites, modo solus et in silentio perseveres? Itaque solitudo hæc, ad quam vocatus es, cartusiana, non inferior, tutiorque est, quam priscorum illorum anachoretarum; si tamen, quod dixi, tu ipse, sicut illi, ad hoc ut sis solus laboraveris. Illos enim oportebat sibi coquere, emere, vendere, et reliqua hujusmodi alia curare, a quibus omnibus sola gratuita Dei es gratia præservatus. Si igitur ingratus, superbus negligensque fueris inventus, gravius sane profundiusque iis, qui hanc gratiam non receperunt, in infernum demergeris. Ecce testimonium hic habes contra teipsum, et sententiam juxta quam judicaberis, si superbe aut male vixeris.

Solitudo cartusiana quam sit discreta, et sine periculo.

Obsecratio.

O misericordissime Jesu, quoniam tua misericordissima bonitate sola me de inferni faucibus extraxisti, utpote peccatis jam absorptum, obsecro te per omnia vulnera tua perque cunctas miserationes tuas, aufer a me omnem superbiam, malitiam et negligentiam, ut posthac ne in modico quidem te offendam, præsertim sciens aut sponte; sed omne tempus vitæ meæ omnesque vires animæ ac corporis mei, fac non solum bene, sed juxta beneplacentissimam tuam voluntatem, in tui laudem honoremque expendam. Da mihi quoque ut dilectissimam Matrem tuam, Virginem sanctissimam Mariam, Dominam ac matrem meam misericordissimam ferventissimo castissimoque amore, pure ac simplici corde diligam, eidem quoque reverenter, devote, humillime fidelissimeque serviam.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM.

Beatissima Virgo Maria quomodo veneranda sit invocandaque in cunctis necessitatibus et periculis : quibus item exercitiis, studiis quibusve temporibus sit potissimum honoranda ac amanda.

B. Maria quid a servulis suis requirat.

Si vis servulus esse beatæ Mariæ, audi versum hunc, et quid a te velit beata Maria, ex hoc intellige : *Compunctus, taceas, humilis, mitisque, serenus.*

Esto semper *compunctus,* hoc est, in exercitio aliquo sancto verseris ad Deum, ut nihil tibi leve terrenumque libeat. *Taceas.* De silentio satis supra intellexisti, pariter de humilitate. Esto *mitis,* ut iræ motus cohibeas, et nemini quid improperes, neque ignominia verecundiave quemquam afficias, sed æquo tranquilloque animo accipias omnia. Esto *serenus* in exteriori homine, ita tamen ut levitatem declines, maturitatem serves, et compunctioni studeas. Postremo mei amore, inquit gloriosissima Dei Mater Maria, nullam de seculo vel de statibus aliorum cogitationem, præsertim nullius mulieris memoriam admittas, nisi illarum quæ in cœlo sunt virginum sanctarum et sponsarum Filii mei, sed cor tuum mihi purum teneas, ut ego illud sola inhabitem cum Filio et possideam. Et omnia debita tua diligenter et attente persolvas.

De mulieribus nunquam cogitandum.

Imploratio auxilii Jesu et Mariæ.

O Domina mea, sanctissima Virgo Maria, ego hæc omnia libenter facere decrevi et intendo; sed scio quia sine Filii tui gratia et tuo adjutorio nihil prævalebo. Adjuva igitur infirmitatem meam, reprime malitiam meam, et dele superbiam meam; et fac ut quidquid virgineo tuo Cordi pudicissimo et castissimo, quidquid prædilectissimo Filio tuo placuerit, devotissime faciam, voluntatem et beneplacitum vestrum in nullo præteream; sed juxta delectabilissimum Cordis vestri beneplacitum me totum in amore vestro et servitio, ad laudem et gloriam vestram totum jugiterque impendam. Ah! date mihi propter vosmetipsos veram et profundissimam humilitatem, ferventissimam charitatem, promptissimam et perfectissimam obedientiam, simplicitatem, castitatem, patientiam ac perseverantiam.

Quinque ad honorem B. Mariæ observanda quæ.

Ad honorem beatissimæ semper Virginis, quinque tibi sunt stabiliter observanda. *Primum* est, nullam cogitationem de seculo, de secularibus personis statibusve alienis, scienter in cor tuum intromittere, sed quasi non sit seculum cuncta præterire et nescire, adeo ut cogitatio tua extra cellam, imo extra teipsum non eat, sed inter Deum et te solum versetur. *Secundum* est, nunquam de aliorum defectibus vel negligentiis cogitare, quod scilicet hoc vel illud faciant, et hujusmodi, sed mox hujusmodi cogitationes rejicere, et te ad aliud convertere, antequam cogitatio te ad judicandum abducat. *Tertium,* de nullis rebus aut factis, quæ tibi commissa non sunt, vel quæ ad te non spectant, cogitare, loqui cum aliis, aut tractare, sed tibiipsi intendere. *Quartum,* nunquam loqui nisi necessaria vel interrogatus. *Quintum,* Horas de tempore et de beata Maria devotius quam hucusque fecisti persolvere, ut quid legis attendas, et occupationem cordis tui in

hoc solo exerceas, sæpiusque quomodo adhuc devotius possis legere investiges, proponas et studeas. Ad honorem sanctissimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ, nullus sit dies, quo non singulare quid obsequii illi impendas. Sabbato autem maxime, in quo aliquid semper sit, quo ejus amore abstineas vel a vino, vel a cœna, vel ab albo aut recenti pane, aut re alia hujusmodi, quæ tibi quidem etsi delectabilis foret, ea tamen absque periculo carere potes. Itaque illa tibi subtrahe, quamdiu sanus fueris, ob illius amorem.

B. Maria quotidie aliquo obsequio honoranda.

Pro amore et veneratione hujus Virginis interdum saltem, si non valueris quotidie, eleemosynam præbe. Si non est tibi res temporalis, quia aut ipse pauper, aut Religiosus es, non habens proprium, da eleemosynam spiritualem : ora pro contristatis, ora pro defunctis tribus vicibus *Ave, Maria, etc.;* aut succurre proximo in auxilio, obsequio, consolatione aliove officio charitatis. Ut vero ad hoc tempus habeas constitutum, post cœnam aut collationem lege eam, quæ cani solet, antiphonam : Media vita, in morte sumus; quem quærimus adjutorem, nisi te, Domine, qui pro peccatis nostris juste irasceris ? Sancte Deus, Sancte fortis, Sancte immortalis et misericors, amaræ morti ne tradas nos; cum Oratione : *Pietate tua, quæsumus, omnipotens Deus,* et, *Fidelium;* aut aliud quod volueris.

Eleemosyna duplex ad honorem B. Mariæ danda quæ.

Sabbatis præcipue post Vesperas vacandam est devotioni erga beatissimam Virginem Mariam, vel rosaria, vel psalterium, ut vocant devoti, legendo, aut meditando. Habes autem meditationes et exercitia multa ad hoc convenientia in *Pharetra divini amoris,* et aliis. Nihil animo tuo inhæreat firmius, quam ut beatissimæ Virgini Mariæ quotidie cultum aliquem aut venerationem exhibeas. Post Deum non sit ad quem tanto ferveas amore, atque ad hanc Virginem eximiam, pulcherrimam, piissimam, misericordissimam ac gloriosissimam. Ejus sanctitati, ejus excellentiæ, ejus denique gloriæ totus lætabundus gratulare. Hanc in matrem tibi elige, atque ut te filium accipiat, agnoscat, teque dignum efficiat, votis omnibus pete. Nulla sit dies, qua singulare quid illi in obsequium ac venerationem ipsius non offeras.

Sabbatis devotioni ad B. Mariam vacandum cujusmodi sit.

Maria Virgo quanto amore prosequenda.

Duodecim recole gaudia beatæ Mariæ, sive duodecim ejus consolationes, sive privilegia, quæ habuit in præsenti vita; rogans ut in solo Deo obtineat tibi verum gaudium, mortificata omni affectione vitiosa, et ut post hanc vitam mortalem immediate ingressum tibi ad beatam vitam impetret, absque medio omnique impedimento. Sunt autem ejus gaudia hæc : *Primum,* quod ab æterno inter omnes creaturas una electa est, quæ Dei Creatoris sui fieret Mater, et cooperatrix redemptionis nostræ. *Secundum,* quod ab omni peccato, ab omni vitio, ab omni denique macula præservata est, tota semper pulchra, utpote quæ nunquam Deo displicuit, nunquam in se habens quod Deo displiceret. *Tertium,* quod virtutum, gratiarum bonorumque omnium plenitudine, quantum pura capere potuit creatura, excellentissime post Christum decorata fuit. *Quartum,* quod Virgo Deum de Spiritu Sancto concepit. *Quintum,* quod eumdem novem mensibus in utero, non gravata, sed miris consolationibus divinis plena portavit. *Sextum,* quod eumdem sine dolore intacta et integra virgo peperit. *Septimum,* quod lacte suo virgineo eumdem aluit. *Octavum,* quod triginta tribus annis eumdem cohabitantem secum habuit, ubi creberrimis consolationibus ex ejus aspectu, præsentia et colloquiis recreata est. *Nonum,* quod eumdem obedientem et sibi subditum vidit. *Decimum,* quod ejus prædicationes audiens, dum illum sequeretur, non absque miro cordis gaudio videbat quæ gloriose fiebant ab eo. *Undecimum,* quod sub Cruce sola in fide perfecta, et in redemptione nostra eidem cooperans, pro nobis patienti adstitit. *Duodecimum,* quod modo super omnes Angelorum choros exaltata, coronata est Imperatrix cœli, sedens a dextris, hoc est,

Gaudia B. Mariæ duodecim quomodo recolenda.

in potioribus bonis cœlestibus, Filii sui.

Hæc gaudia quotidie recolas, et pro singulis Christo quod Matri hæc eadem suæ contulerit gratias ages. Ubi si tantum habueris temporis, singulis gaudiis angelicam adjicias Salutationem. Sunt item aliæ quinque petitiones a beata Virgine petendæ. *Prima,* pro vera pœnitentia, ut lugeas perfecte contritus et vitare possis omnia peccata; *Ave, Maria. Secunda,* ut amor mundanus atque omnis alius a Deo extraneus in te moriatur, charitate vera sempiterna ac inexstinguibili replearis, ipsaque Maria magnis suis meritis magnum tibi hoc donum impetret; *Ave, Maria. Tertia,* ut perfectissima tuiipsius abnegatione voluntatem Dei ames atque perficias; *Ave, Maria. Quarta,* ut in præsenti vita a peccatis totus merearis expiari; *Ave, Maria. Quinta,* ut tandem Passio Christi, et sui, hoc est beatæ Mariæ Virginis, castissimus, ferventissimus atque fidelissimus amor pectori tuo indelebiliter imprimatur. *Ave, Maria.*

Petitiones quinque a B. Virgine petendæ quæ.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM PRIMUM.

Passionem Jesu uti quotidie meditari exercereque in ea quisque debeat sese: vulnera quinque Christi quibus modis veneranda sint: utque Sanctorum vita ob oculos constituenda.

Exercitium nullo die tibi non sit de Passione Domini, quo Christo pro ejus charitate gratias agas, quo ejus Passionem et vulnera pro tuis atque universi mundi peccatis offeras; ipsum pro virtutibus, atque ut ad sui te trahat imitationem roges. Debes autem ejus Passionem non solum orando, gratias agendo aut meditando venerari, sed etiam operando atque bene vivendo, ut in illius honorem quidem hæc facias, nunc vero illa intermittas aut abstineas. Si in capite, si in pectore doleas, hunc tuum dolorem Christi dolori, quem in eodem corporis prætulit membro, unias, atque ex ejusdem Christi dolore virtutem tibi patiendi donari roges; et sic tandem in unione amoris Christi, quo pro te multa præterea sustinuit graviora, eidem dolores tuos in gloriam et beneplacitum ipsius offeras. Si inter eos habitas, ubi virum perfectum quem imiteris, non inveneris (quod tamen non facile credideris ita esse, sed a te perperam proximos tuos crede judicari), tu ipse statuas tibi effigiem perfecti viri aut perfecti monachi in cor tuum, aut etiam ob oculos hanc scribe, et juxta ejus vitam tu illum imitando vive.

Passio Christi quomodo salubriter exercenda sit quotidie.

Perfectus aliquis imitandus.

Imaginare igitur aliquem Fratrem aut sanctum virum qui ita disciplinam fervet in moribus, ut nusquam excedat: ita in membris sit compositus, ut ad nihil innecessarium se moveat; ita in sensibus custoditus, ut ad nulla inutilia se effundat; ita in lingua circumcisus, ut nisi interrogatus et ad necessaria vix respondeat; ita verecundus, ut inter omnes Fratres nunquam rideat, imo vix residere audeat; ita humilis et simplex, ut omnes recte agere et se solum in multis errare esseque defectuosum credat; ita fervens, ut quasi uno die omnia complere et perficere studeat; ita obediens, ut nunquam verbum exspectet, sed ubi præsidentis cognoverit voluntatem simpliciter obediat; ita mansuetus, ut exasperari non valeat; ita patiens, ut quæcumque libenter sustineat adversa; ita mitis, ut pro quibuscumque sibi evenientibus Deo gratias agat; ita sit timoratus, ut ne minimum quidem, quod sciret Deo displicere aut Fratres offendere, facere cupiat; ita benignus, ut omnibus se amabilem faciat; ita compatiens, ut omnibus servire gaudeat; nihil cum amore possidens, nihil cum timore vel dolore amittens; qui quod habet desideranter resignet, aut aliis communicet, et quod non habet non desideret; qui semper sit sobrius, ut præter necessitatem cibi, potus aut somni nihil sumat; ita castus, ut vix titillationem carnis non absque nausea sentiat modicam; ita internus, ut ab omnibus creaturis affectum abstractum quasi semper et continue teneat; ita purus et ad

Perfecti hominis descriptio.

Deum amorosus, ut inter se et Deum nullam cogitationem nihilque medium admittat aut sustineat ; in labore et vigilia strenuus; in agendis prudens et circumspectus ; sibiipsi displicens, licet ab aliis honoratus; ferventissime cum Christo esse et dissolvi desiderans, nec minus tamen ad miserias hujus vitæ sustinendas, quamdiu Deo placet, resignatus ; in factis et in disciplina Ordinis, et in Horis persolvendis adeo attentus, ut, præter id quod agit, nil aliud interim sciat ; adeo devotus, ut illum nihil in hoc mundo, nisi Deum et suam piissimam Matrem, amare delectet, nihilque desideret ferventius quam Christum in carne imitari, et pro ejus amore confundi, despici, vexari, affligi, cruciari et mori : qui nihilominus inter omnia hæc, eorum quæ retro sunt præsentiaque oblitus, ad anteriora se extendat, nihil se esse aut profecisse adhuc credens, sed justitiam et charitatem impatientissimo amore esuriens, ferventissimæ charitatis perfectionem quærens, incessanter pro illa obtinenda orans infatigabiliterque pro illa laborans. Hujusmodi tibi Fratrem pone in exemplum, et pro studio imitandi, utere eo tanquam regula ; quem si non inveneris, saltem animo tuo hujusmodi exemplar, quod imiteris, præscribe.

Philipp. I, 23.

Quinque ad honorem quinque vulnerum Christi observanda quæ.

Ad honorem quinque vulnerum Christi, hæc quinque adeo observabis, ut eisdem contraria scienter non admittas. *Primo,* abstinere ab omni cachinno, inordinato risu, et aliis levitatibus. *Secundo,* nulli dicere fabulosa, jocosa, vel nuntiare nova inutilia, et hujusmodi : quia et te et ipsum in talibus narrandis decipis. *Tertio,* nulli dure loqui vel indignanter, sed cum omni violentia te cogere ad mititatem cordis, lenitatem oris et benignitatem conversationis in omnibus moribus. *Quarto,* omnia facienda tam in solitudine quam erga Fratres ordinare diligenter per intentionem, ac si faceres Christo Jesu, semper eidem dicendo : O bone Jesu, jam tibi lavabo, jam tibi scopabo, feram aquam, cum punctis etiam Passionis ejus, scilicet in illius virtutis aut Passionis tuæ honorem, propter illud verbum : *quod uni ex minimis meis fecistis, etc. Quinto,* generaliter observare, ut discutias te in omnibus faciendis proximo, utrum tibi hoc ipsum quoque ita velis fieri, necne, si tibi jam quomodo illi evenisset. Hinc tibi respondeas : Volo igitur simili modo facere proximo. Dic : O piissime Jesu, propter vulnerum tuorum honorem, adjuva me hæc humiliter, ferventer, fideliter, perseveranter perfectiusque quam proposui implere.

Matth. XXV, 40.

Noli nisi ea optare tantum, quæ inveniuntur in Christo. Si aliud quid te sollicitaverit tentaveritve aut allexerit, expende investigando an Christus id in se habuerit, et an pro se suaque Matre id elegerit, aut si charioribus id amicis suis in hoc mundo reliquerit. Si ita non inveneris, alienum tibi sit et peregrinum ; aliquem sanctum virum tibi propone, quem imiteris, et secundum ipsum vitam tuam ordina. Ecce proposuisti tibi illum virum, Deo dilectum, qui in triplici meditatione, sicut legisti, seipsum exercuit. Fac tu similiter, quia fructus multus est in meditationibus hujusmodi. Item sanctum Bernardum, quem totus mundus non potuit erigere, quantum ipse seipsum solebat deprimere. Magis autem, sicut dudum proposuisti, beatissimam imitare Magdalenam, ut continue vacationi sanctæ studeas in exercitio contritionis et divini amoris. Super omnia autem vitam Domini nostri Jesu Christi, et beatissimæ Virginis Mariæ Matris ejus. Dic igitur : O piissima Mater misericordiæ, impetra mihi et dona, ut vitam Filii tui et tuam, vel alicujus perfecti Sancti, ego indignissimus peccator pro modulo aliquo possim imitari ; quia tanto plus deberem tibi et Filio tuo placere, quanto gravius et plus omnibus offendi. Ah ! superabundet, o piissima Mater, Filii tui gratia in me, in quo superabundavit iniquitas.

Precatio pro perfecta imitatione Jesu et Mariæ.

Rom. v. 20.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM SECUNDUM.

Missæ sacrificio quam sit devote reveren-

terque serviendum : uti quotidie communicandum ad minus spiritualiter.

Missæ ministrare quam sit sublime officium.

Ad serviendum Missis, toties in die paratissimum cum desiderio te offeras, quoties potueris : non tamen te ingeras, sed Deo hoc committe, qui, si ei placuerit ut ministres, curabit. Neque enim longe distant celebrare et ministrare seu servire. Sacerdos enim ipse aliud non agit quam ministrum Christi. Nihil enim sua virtute aut nomine agit, sed personam Christi exprimens, cuncta agit. Cui proxime accedit in hoc officio is qui eidem in Christi nomine servire habet. Quapropter ad Missam ministrare, post sacrosanctum sacrificandi seu celebrandi officium, proximum atque maxime Christo vicinum est ministerium. Quando non celebras, nihilominus ad spiritualiter manducandum et offerendum Dominum, te per gratiam misericordissimi Jesu præpara, et in cella unum officium Missæ nudum, devotione qua potes exsolve, aut aliud exercitium quodvis pium, ut sic Deus misericordissimus tibi aliisque fidelibus id largiatur, quod præbet digne celebranti. Dominus dixit ad quamdam sanctam virginem, maxime sibi placere in homine munditiam cordis, et opera veræ charitatis. Quando non celebras, nihilominus peccata tua quotidie confitere, Domino adjuvante, propter fructum et gratiam Sacramenti, id est, quæ datur in Sacramento Confessionis.

Communio spiritualis nunquam omittenda.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM TERTIUM.

Exercitium ad Cor Jesu quotidie servandum quod.

Exercitium mentale et breve ad Cor Jesu serva quotidie, atque ejusdem figuram circa ostium cellæ, ut primum sit quod ingredienti exeuntive occurrat, teneas. Nunquam illud absque reverenti et devoto osculo prætereas. Osculans illud, benedicas, dicendo : Benedicta sit, piissime Jesu, sanctissima voluntas Cordis tui, fac ut mei cordis nunquam ab ea discordet voluntas; item : O Jesu benignissime, aufer a me cor pessimum meum, et da mihi pro illo aut Cor tuum, aut cor novum secundum Cor tuum, Cor amantissimum, fidelissimum, purissimum, compatientissimum misericordissimumque, quod tu simplices, in te absorbeas ac unias; item : salve, Cor amantissimum, misericordissimum et fidelissimum Domini mei Jesu Christi, trahe cor meum intra te, et gratia tua inde emanet in me, ut perpetuo inseparabiliterque tibi agglutines ac unias me. Vide *Pharetram divini amoris, et libros Insinuationum divini amoris,* hoc est, sanctæ Gertrudis e Saxonia, et plura invenies exercitia.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM QUARTUM.

Cavenda ut sit præsumptio omnis, et quod in Dei sola sit misericordia sperandum.

Periculosa est tentatio Religiosorum, si quando se gratiam aliquam accepisse putant a Deo quam non habent, vel majorem existimant hanc esse quam est. Inde enim incipiunt alios despicere, et de se nimium sentire. Propterea homo quando se a Domino aliquid accepisse cognoverit, debet quidem gratus esse; sed non præsumat quod tam magnum sit, sicut ipse putat, quin potius seipsum ignoret; imo semper se de superbia et ingratitudine et negligentia suspectum habeat et judicet, timeatque quod minus humilis sit quam debet, et ideo minus gratus et acceptus Deo, quam si hæc non haberet; cum tamen deberet tunc e contrario esse magis gratus. Putet se quidem a Deo multa recepisse, verum eadem Dei dona, sua quoque acedia malitiaque in se destructa gemat.

Præsumptio quantopere sit cavenda.

Divide inter te et ea quæ Dei sunt, et vide quæ tua sint, et quid ex te sis; num occasionem invenire queas aliquam superbiendi aliosve despiciendi? Profecto nullam. Illa enim in quibus velis gloriari vel præsumere, tua non sunt, sed solum ac-

De donis Dei superbire, quam sit stultum et vanum.

commodata, et repetenda a te etiam cum usuris, quando is qui tibi accommodavit ea voluerit. Si pauper et mendicus pretiosa vestimenta a divite acceperit, non est propter illa ditior, gloriosior vel melior, quia ipsius non sunt; sed est ille idem mendicus, etiamsi purpura et serico alieno vestiretur. Vanissimus igitur esset, si propterea cæteris pauperibus insultaret, si se præferret, quia cras cum voluerit is, qui vestes illi accommodavit, repetet easdem, et ille miser nudus ut ante remanebit et miserabilis; sic etiam tu, si omnium Sanctorum dona et virtutes a Deo suscepisses, omnia hæc tibi solum sunt accommodata, nec ex iis es melior, sed idem ipse es, qui es. Si ergo nunc tu nonnulla bona faceres quæ cæteri non facerent, aut ea melius quam cæteri faceres, numquid propterea esses melior vel honoratior? Minime. Ideo, facis, quia hoc Dominus tibi dedit ut faceres. Si dedit, ergo non est ex te; Dei sunt dona, non tua. Alium autem puta quod propterea non faciat, quia illi Dominus hæc non dedit. Auferantur gratiæ et dona a te, et dentur alii, et quid tunc facias tu, quid ille, perspice.

Confidendum esse in Dei misericordia.

Noli in aliqua virtute, nec in aliquo exercitio, nec in dono Dei, nec in bona consuetudine, sed in Dei misericordia et gratia confidere. Cum senseris in te cogitationem hujusmodi : Jam volo me bene continere; aut : jam volo malæ cogitationi resistere, quia hoc vel illud facio, et similia; cogitationem hanc confestim abjice, atque de superbia ac præsumptione te argue. Cogita cum timore ad singula quæ facis, aut de quibus præsumis, quam sint multi, qui talia melioraque facientes vel habentes ceciderunt. Nunquam adeo es fortis, nunquam adeo recollectus, ut non levissimæ tentationis te aura concutiat, et sæpe evertat. Potest te tentatio quæcumque de summo ad infima præcipitare, nisi Dei sola gratuitaque misericordia hoc prohiberet, te præservando, confortando et tentationes amovendo. Exempla hujus non solum legisti, sed oculis etiam vidisti creberrima. Time igitur tibi, et aliena te faciant pericula cautum. Nihil enim tu facis boni, quod illi non fecerunt, ii scilicet quos vidisti, qui videbantur magna agere, et putabantur illuminati, nihilominus tamen desperabiliter corruerunt. Nihil tu habes quod illi non habuerunt. Nihilo es illis major aut fortior. Quamobrem, si tu non gravius, aut saltem æque ut illi cecideris, nequaquam per te id fit, sed Dei sola benignitate et misericordia te præservante.

Noli igitur melius quam de aliis de te sentire, aut quod sis diligentior, devotior vel ferventior, etc., quocumque alio ; quia quomodo stas quomodove stabis in judicio et præsentia Dei, hodie ignoras. Cogita quoque quod uno puncto, vel una brevissima hora, potes omnem gratiam et dispositionem, et omne propositum tuum, et voluntatem proficiendi amittere, et per tentationes in infinita pericula, atque in amentiam vel obstinationem incidere. Ideo semper time, ne sis sicuti hucusque fuisti, nimis ingratus Deo, superbus, et erga Fratrum infirmitates amaricatus. Nescis enim quæ sint judicia Dei. Si non humilis fueris, aut si alios despexeris, hæc omnia quæ sancte proposuisti non juvabunt te, nisi ad majorem tuam damnationem, propterea quod scis et eadem facienda non facis.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM QUINTUM.

Statuta quindecim a Deo devoto necessario observanda quæ sint.

Hæc sequentia nisi observes, neque nomen neque habitus tibi prodest Religionis. Examina igitur quotidie te, quantum in illis profeceris, et quotidie spiritum tuum exhortare, te reprehende, urge, coge, propositumque tuum in dies renovandum observa. *Primum* est, ut peccata tua semper ante oculos tuos habeas, et vehementi contritionis dolore ante faciem Dei erubescas, nihil sentiens de te aliter quam omnium te esse vilissimum, negligentissimum, om-

Peccata commissa semper ante oculos habenda.

nium etiam consortio et aspectu indignum. Quare de te ipso desperans in sola misericordia Dei firmiter confidas. *Secundum,* ut de omnibus aliis bene sentias, ita ut non solum non judices vel obloquaris illis, verum etiam adeo sis simplex, ut neque cogites, neque intelligas alicujus defectum, tantum occupatus circa proprios defectus. *Tertium,* nulli unquam irascentis vultum, nulli indignantis animum, nulli denique tristitiæ aut malevolentiæ affectum exhibeas, sed cor quietum, pacificum, humile, vultumque serenum, silentio, maturitate atque honesta verecundia ornatum. *Quartum,* omnibus te ad serviendum humilem et hilarem promptumque exhibeas. *Quintum,* ut a locutione otiosa, a jocis, a levitatibus, salva tamen charitate fraterna, perfectam tibi indicas abstinentiam. *Sextum,* ut oblocutiones, vituperia, objurgationes, et alias id genus molestias, non tam patienter quam gaudenter sustineas, sciens a Deo in virtutis exercitium hæc tibi missa. Itaque suscipito ea cum desiderio, resignata ad hæc voluntate, nihil animo contradicens.

Simplicitas habenda quæ.

Septimum, ut omnem curiositatem, puta sciendi, experiendi, sentiendi, et ea quæ necessaria non sunt habendi, in te mortifices, hoc unum satagens, quomodo proficias. *Octavum,* ut cogitationes quascumque, extra Deum ducentes, in ortu ipsarum repellas. Nullum itaque patiaris medium inter te et Deum, semper aut pro beneficiis gratias agens Deo, aut pro delictis gemens et veniam petens. *Nonum,* ut pro nulla re sollicites, præsertim dubia, ubi ignoras utrum Deo placeat, necne. *Decimum,* ut in omnibus eventibus non mireris aut dicas, quare hoc evenerit; sed omnia de divinæ providentiæ manu suscipias cum gratiarum actione, indubitanter sperans, quoniam ipsi est cura de te et omnibus, nec aliquid evenire permittet, nisi propter bonum nostrum, licet nos non intelligamus.

Curiositas mortificanda quæ.

Omnia de manu Domini suscipienda

I. *Petr.* v, 7.

Undecimum, ut præter cibum communem qui omnibus Fratribus ministratur, nihil unquam desideres, quamdiu sanus es, nihil requiras; et si illum non potes comedere, gratias age Deo, quia dedit tibi licitam occasionem abstinendi. Nihil igitur aliud procures, nisi ex jussu Præsidentis, neque quamdiu sanus es admittas aliud. Medicinalia, præsertim dubia, nisi aliter fuerit jussum a Præsidente, ex toto sint tibi interdicta, sed quoscumque defectus et molestias corporis elige portare propter Deum et salutem animæ tuæ, et propter observantiam Ordinis, et cavendum scandalum. Gratias age Deo quia ipse tibi imposuit disciplinam, quam tu, licet desideres, imponere non auderes, quia tui juris non es.

Cibi communes singularibus præferendi.

Duodecimum, ut de nulla re ad te non pertinente ex necessitate te intromittas, neque loquaris, neque interroges, maxime de factis Officialium et defectibus Fratrum. De absente nihil omnino loquaris. *Tertium decimum,* obedientiam, reverentiam et dilectionem ex sincero corde semper impendas Superioribus tuis, bene sentiens de eis, nec aliquo modo patiens coram te dici aliquid sinistri aut mali de illis; similiter nec de alio Fratre et proximo. *Quartum decimum,* ut ubique requiras et mentis et corporis solitudinem, nunquam otiosus, studeque ut mundana cuncta tibi vilescant. *Quintum decimum,* Statuta et quæ spectant ad statum tuum diligentissime observa, loco, tempore, modo, cæterisque circumstantiis, sicut oportet. Consuetudines etiam alias peculiares bonas, nisi magna necessitate, haud postponas. Eas namque intermittere, aut leviter sæpiusve mutare, ubi non urgeat necessitas, inconstantiæ tepiditatisque est signum et ruinæ proximum. Oportet igitur necessaria ut arma tua non abjicias, si non vis periclitari in tentationibus.

Prælatis quæ tria impendenda.

Consuetudines bonæ non leviter postponendæ.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM SEXTUM.

Quatuor alia pio homini necessaria quæ sunt.

Primum est, quod alioqui sæpius præmonui, nunquamque satis inculcari potest, ut

omnia quæ tibi eveniunt, quomodocumque aut undecumque fiant, de manu Domini accipias sine hæsitatione aliqua; quia Dominus sic ordinavit, sic jussit, eritque ad salutem animæ tuæ, quanquam id nescias.

Resignatio vera quæ.

Secundum, sic eidem omnia resignes et commendes, tam præsentia quam futura, ut quidquid fiat, credens quod hoc velit Dominus, sine hæsitatione, sine cura dicas : *Fiat voluntas tua,* Domine; sive hoc sive aliud fiat, quid ad me? ita volo sicut tu vis, et non aliud. *Tertium,* cogita hoc verbum : Dominus pugnabit pro nobis, et vos tacebitis. Ideo quidquid alii de te sentiant, quidquid tibi faciant, sit tibi indifferens, quo minus gravate feras omnia absque phantasia aut recogitatione tacens in silentio cordis, sive videaris utilis, bonus aut malus. Dic igitur tibiipsi : Nihil hoc ad me, sum qui sum ; is sum qui ante oculos Domini sum. Scio autem quod vilissimus et ingratissimus atque continuo facinorosus in Dei conspectu sum. Hoc neque laudes neque vituperia hominum mutare possunt. Cur igitur reputari, o stulte, velis, cum injuria veritatis? Nihil igitur aliorum æstimationem cura. Laudantes te non te faciunt meliorem; vituperantes non te efficiunt quam es deteriorem. Tace igitur, et voluntate Deo unitus in simplicitate cordis consiste.

Matth. VI, 10.

Laudes et vituperia hominum non curandæ.

Non etiam cogites quod de te hoc illudve ab aliis cogitetur, neque enim opiniones cogitationesque hominum scire aut prohibere potes, quandoquidem hujusmodi tibi nihil conferunt, nihil tollunt. Arbitrare potius quod bene de te sentiant omnes, quamvis in hoc quod bene sentiunt nimis errent, de quo tu vehementer doleas. Æstimare alium quod male sentiat de proximo, est male sentire de proximo, aut judicare illum ; propterea cave ne tuos Fratres æstimes hujusmodi. *Quartum,* ad omnia quæ extra Deum sunt sic te habe sicut te habuisti nondum natus, puer triennis, aut jamdudum mortuus. De omnibus nihil ad te. Unum est necessarium de quo semper cogitare oportet, et illi omnia committere, ut neque audire neque sentire aliquo sensuum, vel cogitare extra teipsum aliquid velis. Ex omnibus autem quæ audis, aut quæ legis, erigere studeas mentem tuam in Deum, et ea trahas in affectum secundum propositum tuum ad Deum. Nunquam res tam secularis vel tam absurda dici vel sentiri possit, in qua non invenias aliquid ex quo elevare queas mentem ad Deum, applicando ad ipsum quæ audis ; ut vel gratias agas, quia bonum providit, aut depreceris malum quod sustines. Nullum enim verbum tam est carnale quod non habeat, vel applicari possit ad spirituale.

Unum necessarium semperque cogitandum quod.

Luc. X, 42.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM SEPTIMUM.

Mors uti jugiter ob oculos constituenda : quomodoque nos quotidie præparare ad eam debeamus : qualem item fructum ejusmodi præparatio in nobis efficiat.

Memento mori. Veniet enim dies et nescis quis futurus sit aut quando, in quo non possis dicere : cras moriar ; sed hodie migrandum est. In morte hæc omnia quæ nunc vides, quæ tractas, quæ diligis, et cum quibus conversaris, oportet ut post te relinquas. Nam tu solus ibis ad locum tibi ignotum et nemo comitabitur te nisi opera tua, et pro illis recipies remunerationem ; et tunc primo cognosces, si amore vel odio dignus sis. Ecce de omni tempore præterito et futuro, non habes aliquid nisi præsens aut instans nunc, et hoc etiam in puncto transit. Dic mihi nunc quid est, vel ubi est quod vixisti? Ecce præterierunt multi anni, et sunt tibi quasi non fuissent, quia de illis nihil habes. Quid modo juvat te, quid tibi prodest, aut quid consolatur te de omnibus peccatis tuis ? Quid durat, aut quid habes de aliqua transacta voluptate ? Quid remansit tibi de aliqua mala delectatione? Ecce pro brevissima delectatione, quæ in uno momento deficit et finita est, incidisti in gehennam ignis, quæ nunquam terminabitur. Quomodo non pœnitebit te tantæ malitiæ et stultitiæ, qua te decipis?

Adeoque desipis, ut non cogites quemadmodum tibi jam est de tempore præterito, sic erit tibi in morte, de omni tempore etiam quod modo tibi restat futurum : quia tunc omnia finem sumentia finem habent, et incipit tibi æternum quod nunquam finietur.

Oh, quomodo tunc optabis, quod nullam delectationem vel consolationem in mundo habuisses, sed semper laborem, humiliationem et tribulationem! Cogita ergo nunc, sicut cogitaturus es in morte ; et judica de tempore futuro, si quod restat, sicuti jam judicas de tempore præterito, quod scilicet etiam sit futurum transibit sine vestigio, et de nulla delectatione peccati tibi quidquam remanebit, nisi merces durissima. Cogita igitur et consimiliter quid tibi jam noceret aut nocet, si pro virtute aliquid laborasti, si aliquid pro peccatis, aut propter Deum ex charitate sustinuisti, si contra vitia viriliter pugnasti, si delectationi nulli consensisti, si superflua abjecisti, si propriam voluntatem contempsisti, etc. Ecce quid nocet tibi labor, afflictio, pressura, et omnia quæ videntur gravia et importabilia, si usque ad præsens ea tolerasti? Jam præterita transierunt, et nihil eorum de præteritis jam te potest contristare, sed conscientiam tuam magis lætificant.

Pari modo etiam de futuris judica, quæ licet modo sint futura vel præsentia, et ideo times ideoque tædet te laborare, vel sustinere ; tamen paulo post erunt præterita, tunc gaudebis, quia transierunt, quia superasti, quia passus es et iterum evasisti. Ecce quod te gravat hodie, cras erit præteritum. Similiter et quod te delectat non stabit, et quæ cras evenient non erunt perendie. Cogita quod hodie sit remuneratio finisque laborum et operum tuorum. Illud vero hodie, cogita quotidie, et quid nunc optes te fecisse, te interroga. Quidquid igitur optas, nunc facito, quia sic tibi eveniet in morte, ut scilicet retribuatur tibi tam pro bono quam pro malo. O Frater, quid proponis et quid cogitas? Nocte, imo hoc ipso die tibi moriendum est. Quid cogitas de crastino, crastinum non visurus? Quid proponis in longum, hodie moriturus? Oportet quod homo ita peccata et occasiones fugiat, quasi hodie moriturus, ut se hodie in ultima contritione et pœnitentia, qua se velit invenire, disponat. Et iterum oportet quod tam instanter ac vigilanter pro virtutibus laboret, quasi jam a novo vel ab initio incipiat, in anteriora sese extensurus. In omnibus quoque eam discretionem et modum teneat, quasi semper victurus, hoc est, ita se habeat, ut si etiam per plurimos annos ipsum vivere contingeret, adhuc ad serviendum Deo illi vires sufficerent.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM OCTAVUM.

Excessus negligentiæque quibus remediis curandæ, quantoque studio verbis nostris invigilare debeamus.

Juvat pro defectuum negligentiarumque, ubi deliqueris contra propositum tuum, remedio (nam si contra Dei præcepta delinqueres, gravior esset etiam extorquenda pœnitentia) ut pœnitentiam, hoc est, aliquid afflictivum in ultionem delicti ex zelo Dei, quem offendisti, tibi imponas. Singulis igitur excessibus singula adhibeas remedia atque punitiones. Verbi gratia : quia non licet tibi posthac loqui de mundanis rebus aut jocis, nec vana, sed ædificatoria tantum, atque ideo quoties excesseris, ages pœnitentiam. Custodi oculos tuos circa intuitum cujuscumque hominis in faciem, ibi tamen magis ubi natura proclivior est ad recipiendum scandalum. Si excesseris, pro pœnitentia aliquid licitum tibi subtrahe. Familiaritatem nimiam circa quoscumque homines in jocis, in blanditiis, etc., abscinde penitus, quia sensualitas et carnalitas clam se admiscent. Idcirco, quando solus es, ubi deliquisti in aliquo horum, cadens in terram, pete veniam.

Familiaritas abscindenda quæ.

Pro superfluis verbis, pro levitatibus, jocis, cachinno et hujusmodi, si non ex

Verba illicita quomodo resecanda.

proposito fuerint admissa, quamprimum adverteris, teipsum ad cordialem gemitum, per tunsionem pectoris excitandus es. Venia quoque et gratia emendandi simul a Deo postulandæ sunt. Si vero scienter aut deliberate admissa sunt, in cella ad terram cadere, et a Deo veniam petere necesse erit. Si notabilis excessus fuerit, aut si detractoria verba, carnalia, invidiæ, jactantiæ, et hujusmodi inciderint, idque scienter, disciplinam, hoc est, virgarum cæsionem accipe. Si sponte de seculo, aut alio statu, aut de rebus seculi cogitationes retinueris aut susceperis propter curiositatem aut delectationem cogitandi, toties accipies disciplinam, aut in terram cadens, dices : *Ave, Maria.* In hyeme, quando molesta temporis consumptio foret vestimentis deponendis, debes prostratus in faciem, vel in modum crucis expansis brachiis Orationem dominicam dicere, et veniam petere pro ejusmodi defectibus. Quoties in refectorio curiose oculos levaveris ad id videndum quod te posset turbare, toties a comedendo tantisper te contine, donec ter angelicam legeris Salutationem. In choro pro simili delicto sumes veniam, aut post finem Horæ legas Salutationem angelicam. Hoc modo subtractio aut dilatio cibi ad moram ante oculos positi, et non gustati, donec torqueatur satis edendi concupiscentia, pœnitentia erit tibi quando esuris, pro corrigendis defectibus.

Valde prosunt hæ voluntariæ pœnitentiæ exercitationes.

Duo sunt contra pronitatem delinquendi atque recidivandi opportuna remedia. Primum est, quam cito te deliquisse senseris, doleas, atque propositum emendandi, atque posthac cavendi restaures; idque tam devota mente firmoque proposito, ac si nunquam cecidisses. Itaque hoc facias toties, quoties cecideris. Alterum est, ut delictum commissum absque pœnitentia inultum non sinas, sed disciplinam cum virgis, aut afflicturam aliam, quam absque periculo natura ferre potest, tibi impone : aut juxta discretionem aliqua tibi delectabilia subtrahe; aut saltem, si iis carere non potes, ut sunt cibus potusve, ad tempus illa differ atque suspende; et hoc ad concupiscentiæ punitionem.

Remedia duo contra recidivandi pronitatem.

CAPITULUM QUINQUAGESIMUM NONUM.

Propositum emendatioris vitæ ut subinde instaurandum sit.

Cave ne propter humanæ fragilitatis toties iteratæ, toties lapsæ, experientiam, fias pusillanimis, et quasi desperando a bonis cœptis deficias. Quoties cadis resurge; quoties deficis, toties animum resume, et propositum restaura, imo toties a novo jam tibi, quasi nunc primum incipias, leges statue. Solet enim diabolus quos tentatione non vincit, importunitate, molestia atque pugnandi tædio plerumque vincere, ut quos delectationibus concupiscentiisque illicere non potest, pugnandi atque resistendi frequentia fatiget. Tu igitur constans mane, et quotiescumque etiam victus fueris, arma et vires resume. Nunquam victus judicabitur quisquis ex prælio non recessit, quisquis pugnandi animo perseverat, quamvis fortasse hostem nunquam prosternat. Et tu si pugnando etiam mortuus fueris, pugna diutina ipsa, quam Dei amore ac propter Deum sustinuisti, tibi pro victoria atque corona imputabitur. Quia vero multa sunt quæ cujusmodi tuum propositum sit aut esse debeat jam dicta sunt, eadem ad modum epilogi recensebo.

Victus in spiritali prælio censendus quis.

Quicumque sequentia exercitia studiose servaverit, cito a peccatis et vitiis omnibus mundabitur, gratiis et donis maximis illustrabitur, perfecta et charitate et amicitia Deo unietur, et felici morte consummabitur.

EXERCITIA TRIA

CHRISTI FIDELIBUS CUNCTIS LONGE UTILISSIMA

EX QUIBUS, VELUT RADICIBUS OMNIA ALIA PULLULANT EXERCITIA.

CAPITULUM SEXAGESIMUM.

Uti quisque juxta suam vocationem vivere, divinasque laudes, reliquaque sua debita, ad quæ ex suo statu obligatur, pendere debeat.

Exercitium primum vocatur debitum, ut videlicet, diligenter mediteris die ac nocte, quid pro loco et tempore et hora qualibet debeas facere, juxta legem Dei, sive Ordinis, sive status tui. Quia ingratum est Spiritui Sancto quidquid feceris, neglecto eo, ad quod teneris. Satage ergo facere quod debes, non quod libet, seu secundum sensualitatem delectat. Et libros ad hoc necessarios diligenter perquire atque revolve; et curiosos, aliosque omnes tuo proposito non servientes tibique non necessarios libros relinque. Devotos homines de divinis loquentes libenter consule et audi; vagos vero et curiosos fuge, aut ex charitate corripe, et pro ipsis ora.

Bernard.

Officia divina solvenda.

Inter omnia autem debita, præcipua cura studeas laudes et Officia divina in templo et cella cum omni diligentia et reverentia solvere; ne aliqua ex tua parte negligentia contingat, territus exemplo Saulis, qui quando intumuit, et neglecta obedientia, quod sibi bonum videbatur obtulit, a Domino abjectus est. Ad *Gloria Patri,* opta summo desiderio Deum ab omnibus creaturis perfectissime laudari, pro his quæ in psalmo commemorata sunt, videlicet pro quolibet beneficio nobis præstito, vel tormento per ipsum pro nostri redemptione perpesso, et pro singulis vitiis et periculis, a quibus te liberavit, cum maximo desiderio eadem vitia de cætero vitandi usque ad mortem, secundum quod hæc omnia, vel eorum aliqua, in psalmo illo prævio a te fuerunt lecta, cantata vel audita. Simili devotione omnia quæ tibi ex debito incumbunt exsequere et age, tam in spiritualibus quam temporalibus, omnia illa pura intentione singulatim Deo offerendo, ad gloriam suam; et tuam voluntatem et cupiditatem funditus abnegando in omnibus operibus et exercitiis tuis.

I. Reg. xv, 26.

CAPITULUM SEXAGESIMUM PRIMUM.

Uti et quando quisque suam conscientiam discutere atque cum Deo denuo in gratiam redire debeat.

Exercitium justum deinde secundo loco hoc modo exercebis: nam quotidie examinando teipsum, quodlibet operum tuorum in se valde defectuosum, et te in multis offendisse conspicies, teque cum tali offensa et cordis immunditia, ad devotum exercitium et Dei aspectum non posse pervenire cognosces, sicque tibi necesse videbis, ut Deum sic offensum primo per pœnitentiam places, secundo cor ab omni immunditia purges. Nocturno igitur sive serotino aut alio tempore apto, quantum tibi possibile fuerit, ut possis devotum exercitium digne peragere, solus in cubiculo exerceas te, scopando spiritum tuum et mundando, cum magna cordis contritione pro multiplici Dei offensione, lavando per singulas

Psalm. vi, 7.

noctes lectum tuum, et lacrymis tuis stra-
Jer. VI, 26. tum tuum rigando, et pro singulis peccatis quasi luctum unigeniti faciendo, et tibi ipsi pœnam aliquam imponendo, quod tam multipliciter et graviter peccasti, et Deum tuum offendisti. De quo et humiliter confitearis, de secretis in secreto, et de publicis in publico, paratus ad flagella, ad verbera et ad omnia adversa, quæ Deus vel homines imposuerint, vel ipse assumpseris, pro satisfactione implenda ; orans Deum, ut ipse dignetur quod tu minus facis supplere, et te in isto seculo punire, suscipiens omnia adversa de manu ejus tibi missa ex amore, cum maxima gratitudine; et habens firmum propositum plangenda ulterius non committere, cum bona spe et fiducia de Dei misericordia. Nihilominus tua peccata semper gravissima judica, et omnium aliorum hominum peccata allevia, propter diversos respectus et circumstantias ad hoc concurrentes. Et ideo teipsum plus quam aliquam creaturam odias, velut indignum qui a terra porteris, eo quod tam bonum Dominum sic offenderis. Et omnes homines plusquam teipsum diligas, æstimans te omnibus illis propter certos respectus in veritate pejorem ; quia non tam graviter peccaverunt ut tu, neque tot et tanta beneficia, gratias et occasiones mala dimittendi et bona faciendi a Deo receperunt ut tu, si bene illis uti voluisses.

CAPITULUM SEXAGESIMUM SECUNDUM.

Devotio vera in quibus consistat, quibusque ea modis sit fovenda.

Exercitium tertium, id est, devotum, consistit præcipue in prompta voluntate ad Dei obsequia et ad cuncta Deo beneplacita, quo pervenitur ad contemplanda bona supercœlestia. Ad quod nulla est securior via, quam ut mundis oculis cordis inspicias et mediteris vitam et Passionem Domini nostri Jesu Christi, tam secundum ejus divinitatem, quam humanitatem, tam ante secula, quam in seculo, et post finem seculorum, tam in creaturis, quam Scripturis expressam. Ad quod etiam exercitium Psalterium davidicum non parum confert, utpote mysteriis Christi refertissimum, sicut et cæteræ Scripturæ, quia Jesus Christus est *lux, vera quæ illuminat* *Joann.* *omnem hominem venientem in hunc mun-* I, 9. *dum ;* maxime tamen illum, qui simplici fide, puro ac mundo corde, piaque ac devota meditatione accedit ad ipsum ; non solum intime compatiendo, sed etiam ipsum pro tali exemplo, et pro tanto beneficio omnibus medullis cordis sui benedicendo, laudando et amando, et in Psalmis et aliis Scripturis ipsi gratias agendo et jubilando, et omnes homines et Angelos et creaturas ad ipsum laudandum invocando ; sed etiam verbis, factis et exemplis, fervida charitate perfectaque voluntate, pro toto posse suo et conatu maximo, ipsum in hac via, veritate et vita, pro viribus suis sequendo et imitando, et vitam suam et mores illi conformando. Qui hæc tria præscripta exercitia fideliter custodierunt, et in eis perseveraverunt, faciliter et mirabiliter ad magnam sanctitatem summamque perfectionem pervenerunt, dum totam vitam suam his tribus exercitiis impenderunt ; ita ut sæpe exterius et interius maximo charitatis ardore, eos in meditatione eorum exardescens ignis divinæ charitatis inflammavit. Qui Deo per hæc valde chari et accepti facti sunt, adeo ut propter eos etiam multis aliis pepercerit et benefecerit in Ecclesia sua, cum vivis tum defunctis.

Quemadmodum etiam nuper contigit cuidam Dei amico, qui pro exercitio devoto meditabatur, et aspexit vitam et Passionem Jesu, primo in antiquis Patribus in veteri Testamento multipliciter præfiguratam ; secundo per ipsum Dominum Jesum mirabilibus operibus personaliter exhibitam : tertio in operibus et passionibus sanctorum membrorum suorum, eidem adhærentium, multipliciter exercitatam et nobis utiliter exemplificatam. Et sic omnia traxit ad vitam et Passionem Domini, quemadmodum scriptum est : *Memor fui*

dierum antiquorum, quoad primum : *Meditatus sum in omnibus operibus tuis,* quoad secundum. *In factis manuum tuarum meditabar,* quoad tertium. Qui tandem recepit in isto seculo ex meditatione vel ex exercitio debito magnam cum Deo familiaritatem, et familiarem de multis informationem ; et ex meditatione justa perfectam in hac vita peccatorum purgationem ; et ex meditatione devota mirabiles illuminationes mentis, et raptus etiam usque ad tertium cœlum, et secretorum Dei cognitionem limpidissimam, et cum summo Deo amicitiam et unionem in uno spiritu ; præter ea quæ in futuro seculo illi reposita sunt, *quia nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se.*

Psalm. CXLII, 5.

1. *Cor.* II, 9.

CAPITULUM SEXAGESIMUM TERTIUM.

De duodecim defectibus homini pio valde perniciosis.

Primo, quod nimium est externus, ideo et interna consolatio merito ei subtrahitur. *Secundo,* quod nimium socialis et affabilis, quare fit ut Deo minus placeat. *Tertio,* quod nimis audax et temerarius, ideo spiritualem quoque verecundiam amittit. *Quarto,* quod impetu quodam ad omnia fertur, quare animi tranquillitatem perdit. *Quinto,* quod in virtutibus, revera tamen non suis, nimium extollitur, ideo vera humilitate fraudatur. *Sexto,* quod pronior est ad alios dijudicandos ; quare fraternam in se charitatem jugulat. *Septimo,* quod transitoria ista nimium amat, ideo divinus amor ei subtrahitur. *Octavo,* quod supinus nimium est in orationibus, ideo interno quoque affectu privatur. *Nono,* quod desidior est ad ea peragenda, quibus vitia sua edomare posset, quare fit ut gratiam quoque Dei amittat. *Decimo,* quod externis operibus nimium est addictus, quare fit ut ipse sibi perfecte non innotescat, et divina insuper dulcedine destituatur. *Undecimo,* quod nimium philautus est, ideo ad germanam naturæ mortificationem nunquam perveniet. *Duodecimo,* quod in defectibus suis extirpandis negligentior sit, ideo puritatis animi jacturam facit non modicam.

CAPITULUM SEXAGESIMUM QUARTUM.

Decem puncta perfectionis.

Multa sane præclara dicta in diversis continentur libellis, atqui ex decem hisce punctis, in decem manuum digitis locandis totius boni seges excrescit. *Primo,* vigilanti sedulitate ante divinam præsentiam semper consistens, solus apud te manebis ac internus. *Secundo,* assidue perpendes omnia verba operaque tua, et ea ad Dei honorem diriges. *Tertio,* quæcumque supra te vel contra te venerint, iis vicissim cum vera misericordia et patienti mansuetudine obviare studebis. *Quarto,* proprios defectus, non alienos, inspicies et agnosces cum vera humilitate. *Quinto,* non solum corpore, sed etiam mente et amore ab universis rebus temporalibus te segregabis. *Sexto,* Deo semper adhærebis cum æstuanti desiderio et amorosa conjunctione. *Septimo,* Christi inculpatam vitam, amarissimam Passionem, placidissimos mores, frequenter habebis ob oculos, ut ea pro tua virili imiteris. *Octavo,* voluntatem tuam semper abnegatam cum amabilissima Domini tui voluntate unies, in tristibus, in lætis, in dulcibus et amaris, in habendis et carendis, in vita pariter et in morte. *Nono,* omnes sollicitudines, omnia negotia tua Deo committendo, de manu Domini nude omnia accipies. *Decimo,* in omnibus et pro omnibus, tam minusculis quam majusculis, Deo gratias ages et laudabis.

CAPITULUM SEXAGESIMUM QUINTUM.

De sex sedulitatibus seu diligentiis.

Ut autem homo in vita spirituali proficiat ac perseveret, sex diligentias facere debet. *Primo,* cor suum frequenter ad Deum elevet, ejusque gratiam et patrocinium

Sex diligentiæ habendæ.

ferventer semper imploret, quoniam a seipso plane potest nihil. *Secundo,* sicubi forte deliquerit, protinus cum magna diligentia ad mentem rediens, per veram pœnitentiam et confessionem ad Deum studiose iterum se convertat, cum firmo proposito omnia peccata omnesque peccatorum occasiones evitandi. *Tertio,* rei divinæ audiendæ quotidie operam det, idque ex mera gratiarum actione; quotidie enim renovatur nobis amor ille, quo suavissimus Dominus seipsum nobis reliquit in terris. *Quarto,* sæpius, maxime autem festis diebus, se ad sumptionem sacramenti Eucharistiæ præparet. Quod etsi semper non accipiat, aut si alioqui parum ad hoc sit dispositus, nihilo secius tamen ad hoc se præparabit, quam si vere illud esset accepturus ; ut inexhaustæ illi Servatoris dilectioni aliquatenus saltem occurrat, faciens quod in se est.

Verbum Dei quam studiose auscultandum sit.

Quinto, magna diligentia magnoque affectu ad verbum Dei audiendum legendumve, sicut ad verum animæ cibum, properet, quod auditum vel lectum studiose revolvens, ita apud sese aliquantisper maneat, perinde ac si Christi corpus vere manducasset, verbum Dei intra se operari sinens. Verum enimvero errores istos neotericos, qui sub verbi Dei prætextu nunc passim invalescunt, idque contra fidem et instituta Ecclesiæ catholicæ, quæ sponsa Christi est et basis veritatis, majori studio cavebit quam ipsum cacodæmonem, si modo salutis suæ curam aliquam habeat.

Ecclesiæ unitas.

Non est enim nisi una Ecclesia catholica, una fides, per universas mundi nationes dispersa, ab exordio mundi ad finem usque duratura, in cujus unitate servandi sumus omnes.

Familiaritas fugienda quæ.

Sexto, omnes societates et familiaritates omnium hominum, quantumvis etiam sancti aut religiosi sint, qui ei alicubi occasio esse possunt boni alicujus omittendi aut sceleris cujuspiam admittendi, studiose devitet.

CAPITULUM SEXAGESIMUM SEXTUM.

Clarum speculum et amabile exemplar, quod nobis præmonstravit Dominus noster Jesus Christus, quodque a nobis vicissim exigit.

Quisquis in virum spiritualem evadere desiderat, ante omnia maximam interioris hominis sui curam agere et tacere debet, ut audiat quid in eo loquatur Deus. Omnem etiam occupationem cordisque distractionem devitet, ac Deo in solitudine vacet. Sensus suos ab omni vanitate arceat, Deique præsentiam in omni loco, in omni tempore contemplari studeat. Secum habitet ; zelum habeat manendi semper in veritate et sinceritate cordis et tranquillitate conscientiæ. Mitis semper et humilis sit corde et deiformis in tota conversatione. Omnia de manu Domini accipiat, Deum in omnibus operibus semper præ oculis habeat. In humili quadam suiipsius abnegatione erga Deum semper consistat, cui etiam subjiciat se et omni homini propter Deum. Homo deiformis sine intermissione bonitatem perfectionemque Dei, ac e diverso vilitatem imperfectionemque suam perpendat, reputans se omnibus hominibus longe inferiorem. Summopere a sui vana complacentia naturæque suæ latente nequitia semetipsum custodiat, nec majora de se sentiat aut sentiri velit, quam a seipso habet, hoc est nil nisi peccatum. Novum quemdam vivendi modum, nova exercitia ad mortificandum seipsum semper quærat, et quasi jam primum incipiat, ad novas semper virtutes seipsum extendat. Verbis parcus, virtutibus locuples sit. Derelinqui et aspernari cupiat ab omnibus hominibus. Minimos defectus maximi ponderet.

Præcipuum illius studium sit ut Deum intus in anima sua semper præsentem inveniat, et foris omnem hominem honestis vitæ exemplis ædificet. Omnia opera sua in absolutissima sua perfectione ad Dei honorem perficiat. Verus Dei cultor nil faciat in hoc tempore, cujus illum pœniteat in æternitate. In tribulationibus quibusvis spiritualem tolerantiam, in multiplicitate

magna recollectam mentem habeat. Nil proprium in hoc tempore, nullum delectum in rebus possideat, nil præter Deum in mente sua concipiat, unde etiam nil præter Deum solum pariat, hoc est, nihil mentem suam intrare, nihil exire permittat, nisi Deum. Abstractum se ab omnibus hominibus, vacuum ab irruentibus imaginibus teneat. Mentem asserat, liberamque faciat ab omnibus accidentibus. Inspirationem Patris sui cœlestis assidue in anima suscipiat. Frequens se in veneranda imagine Domini nostri Jesu Christi exerceat, et contempletur, num forte in aliquo huic similis dissimilisve sit. Omnibus seipsum exemplar probitatis exhibeat. Verax sit in verbis, maturus in tota conversatione. Assidue originem suam, unde sine medio processit, contempletur, et illuc omni cum diligentia repedare studeat. Perpendat etiam quid sit, ubi sit, unde venerit, quo revertetur, quid agatur, propter quid agat. Constans proficiensque in virtutibus et veritate ad mortem usque perseveret.

CAPITULUM SEXAGESIMUM SEPTIMUM.

Epilogus eorum quæ dicta sunt, præcipua quædam, quæ initio in usum frequentiorem novo sunt vertenda tyroni, repetens.

Ad hæc niti per gratiam Dei tibi necessarium est : *Primo,* omnes consolationes corporales ac familiaritates hominum abjicere. Pari modo de cunctis rebus facias, quarum causa non est Deus. Deo itaque et Patri spirituali te relinquas. Voluntatem propriam ubicumque potueris frange, et proximis ac Fratribus tuis charitatis officia studiosissime exhibe. Sensui ac consilio proprio quatenus licet cedas, et alieno humiliter acquiescas. Omnes occupationes inutiles rejice, quid perfeceris sæpenumero discute. In omni re solum ad Deum, ad ejus Matrem Mariam per orationem pro auxilio recurre. Laudem et reputationem ubicumque poteris fuge, et quidquid ejusmodi esset cela. Nullam difficultatem laboris pro Deo aut Fratribus refuge ; ventrem, linguam et sensus arctissime custodi. Suspiciones aliorum atque tui despectum, ubi culpa non est, non metuas. Nihil singularitatis, ostentationis aut laudabilitatis extraneæ coram aliis, de te præsertim dicito aut facito. Teipsum et sensum tuum contemne, vilipende ac stultum te arbitrare. Vanitatem lætitiæ, libertatis ac levitatis simul atque turbulentiam vultus abscinde, tamen aliquali lætitia atque compunctione cordis, colloquiis et hujusmodi solatiis inter esto ; ostenta tamen semper serenitatem in vultu.

Detractiones quomodo interrumpendæ sint.

De absente non est loquendum. Detractionem si corripere aut emendare non potes in alio, per alium sermonem interrumpe, hoc est, si dicitur aliquid offensivum conscientiæ contra aliquem Fratrem, si hunc excusare, aut si faciem detrahentis nequiveris declinare, saltem quasi araneam aut vermem in vestibus tuis simulans excute, dicendo : Ecce, ecce ; vel aliquid rari demonstra, vel quota sit hora interroga, vel quæ sint agenda prænuntiato etc.; quo sermone hoc peregrino, alios sermones noxios ac detractorios interrumpas, et istam tentationem sepelias. Hujusmodi remedia prævidenda sunt semper ante colloquia, quando meliora ex Scripturis non occurrunt, quibus sermonem, si quid contra stimulum conscientiæ audire contingat, interrumpere possis. De aliis quæ indifferentia aut non necessaria dici tacerive possunt, nisi interrogatus, non loquaris. Tunc tamen quando loquendum est, loquere dulciter, breviter, et quasi subridendo submisse. Sive taceas, sive loquaris, semper in facie benignitatem ostende, cum humilitate atque verecundia in moribus, ut a foris appareat in facie serenitas, in corde pax. Contentionem aut disputationem, semel prolata, si visum fuerit expediens, tua sententia, inter Fratres tacendo vince. Simul loquentibus te non admisceas, nisi vocatus. Semper stultitiam aut ignorantiam, propter humilitatem cu-

stodiendam, ab extra etiam simula. Quod per alium dici aut fieri potest, si honorificum illud sit, nisi jussus non facito. Docentem te, etiam si erraverit, aut si aliter instructus aut jussus fueris, humiliter audi, et ad humilitatem charitatemque obtinendam in nullo ei resiste. Dicere tamen potes te a Magistro aut Priore aliter jussum, rogareque illum ne, si aliter propterea feceris, ægre ferat.

Correptiones uti patienter ac humiliter sustinendæ sint.

Corripientem te, etiam si innocens fueris, ubi non est peccatum, patienter sustine, et tace cum serenitate vultus. Si autem necesse sit in magnis, non minus semel paucissimis verbis excusa, dicendo : Ita contigit, scilicet ex ignorantia, vel contra voluntatem, vel ex oblivione, vel non mihi constat, si tamen innocens fueris; nam si juste reprehensus fueris, quomodocumque evenerit, dicas veritatem : Ego male feci, aut peccavi; spero quod per gratiam Dei de cætero diligentius cavebo ; sive : Per gratiam Dei libenter volo emendare. In modicis si tibi fiat injuria, humiliter increpationem seu correptionem sustine in Dei virtute et gratia adjuvante, et dic : Dulcissime Jesu, hæc sustinens tacebo pro tui amore, quandoquidem innumeris peccatis quotidie te offendo, pro quibus non corripior. Spero quod plus mihi et illi proderit patientia tacens, quam superbia vel quævis ædificatio me excusans. Si ego me excusavero, nihilominus alter si vult tenet opinionem aut suspicionem suam. Tu vero, si tamen propter te et amore virtutis et non vanæ gloriæ tacuero, quod mihi largiaris, quæso, piissime Deus, dissolves suspicionem ejus. Verba tua sub quadam dubietate semper assere, scilicet ego ita puto, credo, fortasse, an forte sic vel sic potest esse, etc., et pro nulla re penitus disputa aut contende. Quid enim tibi nocet sensus aut opinio alterius, si tecum non concordet? Non solum Præsidentis, sed etiam Fratrum, ubi cognoveris illorum voluntatem, statim antequam fueris jussus, perfice. Erga Fratres tamen, ubi id esset in proprium detrimentum aut præsumptionem, sive ejusmodi quid inhonestum, noli te ingerere nisi rogatus; nec tunc quoque nisi absque peccato etiam fiat hoc opus.

Charitas fraterna quibus studiis nutrienda sit.

Si intellexeris aliquem Fratrem velle aut desiderare rem quamcumque etiam tibi gratam, non præripias, nec prævenias illum apud eum qui conferre habet, sed occulte ipsi dimittas petendi obtinendique locum. Ubi potueris confusionem generalem aut privatam alicujus Fratris præcavere, tollendo occasionem, in secreto id semper facias. Si potueris aliquem supportare ab onere alicujus laboris, qui ad humilitatem aut charitatem pertinet, in secreto prævenias, ita tamen si sciveris id alteri non fore molestum, ne forte cum putaveris te exhibiturum charitatem, præsumptuose te ingerens, amplius offendas Fratrem ; quia majorem fortasse quam tu habet æmulationem pro virtutibus, quare nolit se supportari. Quod propter charitatem facis, propter majorem charitatem aut obedientiam etiam dimittas, ubi sic expedit. Neminem increpa aut instrue nisi diu deliberatus, nec tamen tunc quoque, si aliqua commotio tibi in corde fuerit, aliquem reprehendas, ne passioni, iracundiæ, impatientiæ et hujusmodi satisfacere servisseque videaris, non zelum habuisse.

Judicia temeraria cavenda.

Contra neminem murmures, neminem judica aut contemne ; semper cogita quia te Dominus sine dubio in eumdem aut majorem defectum permittet incidere, si temere judicaveris. Neminem diffama, nulli detrahe, nec male cuipiam loquaris, præsertim mala intentione. Hoc specialiter intende, et pactum sic faciendi adhibe, dicens : Pactum facio tecum, et cum gratia tua, Domine mi dulcissime Jesu, ut me custodias, quia nolo judicare quemquam (judicare enim est concludere, aut pro vero tenere atque definire, seu definitivam sententiam tenere, quod hoc ita aut ita sit), sed suspendam semper sententiam, et ambiguo relinquam. Ideo propone etiam de absente omnino non loqui, quod malam posset inferre opinionem alteri; et si etiam

Judicare quid sit.

locutus fueris, non tamen judices, sed si quid dixeris ex loquacitate perperam, omnino revoca. Defectus naturales et inemendabiles noli erubescere vel occultare, ut deformitatem, raucitatem et similia ; alios habentes defectus ejusmodi plus venerare, tanquam pro salute sua onera hæc sustinentes.

Contra nullum delinquentem indignare, at multo magis patiens esto pro parvis defectibus, pro inhabilitate, ruditate, ignorantia et infirmitate aliorum, imo proximorum defectus leves non intellige aut dissimula, eorumdemque confusiones tuas arbitrare. Confusionem coram Fratribus præstat sustinere aut contemptum, quam facere contra obedientiam vel contra conscientiam. Dei honor aliis est omnibus anteferendus. Quando res cujuspiam in mentem tibi subit quæ est reprehensibilis aut defectuosa in aliquo, illam quomodo facta dictave sit non discutias, neque in memoriam aut rememorationem cordis rei recipias auctorem, neque defectum illum ; sed sicut venenum cuncta de corde projicias cum violentia, et te ad aliud cogitandum compellas.

Mortis memoria quomodo quotidie sit habenda.

Quotidie semel, aut sub mensa vel post Vesperas de morte cogitabis, et quomodo vita tua omni hora minuitur, tuque morti occurris, et illa tibi ; item quam sis incertus quando et quomodo te rapiat, aut qualem te inveniat ; quod præterea ignoras cujusmodi opera tua sint, et an in gratia vel extra gratiam inveniaris ; postremo quomodo transibis solus, et omnia post te relinques. Item ante Completorium vel iturus ad lectum, seu inter exuendum, recollige et discute te de singulis factis hac die vel omissis. Puta cujusmodi habueris affectiones cujusmodive cogitationes, et si quid dixeris, aut si proposito tuo quid contra feceris. Si inveneris te culpæ obnoxium, excitabis te ad contritionem et orationem, delictum signabis, confiteberis, emendationem institues, propositum de novo incipies, et in vulnera Jesu, ad pedesque beatissimæ Mariæ te custodiendum committes, quos ut a præteritis te mundent, et a futuris custodiant etiam enixe rogabis.

Conscientia uti de sero discutienda sit.

Loquendum quomodo sit cum aliis.

Cum permanseris ad breve tempus in colloquio propter singularitatem vitandam, loquaris quamdiu ibi es cum Magistro, aut alio te ædificante, paucis verbis hilariter, modeste et verecunde tanquam servus cum domino dilecto. In sermone abscondas quidquid tibi laudem aut alteri vituperium ingerere potest; non disputes, non contendas, sed audiendo alios potius tu tacitus studeas proficere quam conferendo docere. Potissime autem hoc propterea eligas, ut valeas nesciri, ne reputatio aut laus aliena, aut honor oblatus auferat quod ignorantia simulata custodit. De absente, propter vitium detractionis, nullo modo loquaris, nisi omnino fuerit necessarium, aut ædificabile valde quod dicas, præhabita maxima deliberatione, ne si dixeris, id tibi in superbiam aut in ruinam eveniat.

Accusatus ac reprehensus quomodo se habere debeat.

Si accusationis quidpiam tibi objicitur aut si reprehendaris, nunquam excusabis, nisi sequatur de silentio scandalum. Si reus fueris, petas veniam, culpamque recognoscens alias tacens patiaris, quasi tibi nemo loquatur, vel quasi alius jam sis quam qui accusatur. Tunc quoque hoc modo Domino loquere : Domine Jesu, interdum conari volo, ut per tuam gratiam increpanti tua objurganti nullum verbum, signum aut motum indignationis exhibeam ; sed quantum mihi possibile est, aut tacendo humilis, aut respondendo dulcis inveniar. Si vero motus interior displicentiæ aut iracundiæ irrepserit, statim volo me signo tuo ✝ benignissime Jesu, signare in corde. Tu igitur, Deus piissime, da virtutem nomini tuo, da Passioni et Cruci tuæ virtutem et efficaciam, ut omnes vincam insidias inimici, ut vitia in me cuncta destruam.

Inter levia quoque quæ vitiosa sunt, dum occurrunt mentemve pulsant, quam primum cor aut frontem tuam signes ✝ Dei invocans auxilium, et ne in verba aliqua

turpia mala lingua prorumpat, comprime dentes, morde labia, et ad serenitatem in vultu, ad tranquillitatem in moribus, in conversatione quoque universa ad charitatem pacemque teipsum cohibe. Quantum potueris, proximo inimicanti aut molesto plura solito pietatis ac venerationis obsequia offerre studeto, Dominumque Deum pro utriusque charitate conservanda roga, aut unam orationem offer pro utroque. Si verbo aut opere te aliquem offendisse deprehenderis, statim superbiæ tuæ violentiam facias, pete ut tibi ignoscat, et pro pœnitentia legas *De profundis*. Si aliquid tibi cum proximo incumbat loqui, ante cum violentia et oratione cor ad mititatem, mansuetudinem et ad humilitatem componas, quasi calumniam futuram exspectes, ideo te præpara expendeque quam velis sufferre patienter. Pro quacumque re vera aut falsa non contendas, sed si pro necessitate veritatem dicenti non creditur, semel aut bis, dimittas quemvis, humiliter tacens, in suo sensu abundare, et te committas Deo, omnia operiens charitate.

Conversatio hominis cum proximo qualis esse debeat

Generaliter in colloquiis et in quovis obsequio Fratribus exhibendo, imo in omni conversatione tua per gratiam Domini Jesu et Matris ejus, in mente, quantum possibile est, servato humilitatem, in vultu serenitatem, in corde mititatem, in voce lenitatem, in verbo maturitatem, compositionem in moribus, hilarem verecundiam in gestu. Deliberabis autem ter antequam loquaris, ne quemquam contristent aut lædant verba tua, ne cuiquam derogent, ne adulationem alteri, aut tibi ambitionem inferant. Quoties aliquid horum prædictorum omiseris, leges Salutationem angelicam pro defunctis. Sanctissime Jesu, adjuva propositum meum, et perfice. Dulcissima Virgo Maria, custodi et rege me. Cogita semper, quod in oculis Fratrum cum veritate sis, et ambules quasi umbra inutilis : in oculis vero Dei quasi cadaver putridissimum. In colloquio, omne verbum leve aut otiosum cave tanquam impudicum verbum aut turpe. Et quodcumque peccatum quamvis veniale, quod ex proposito fieret, omnino cavebis. Non tamen facias erroneam tibi conscientiam, quæcumque peccata judicans mortalia ; sed ut boni propositum in te adeo sit maneatque firmum, quo unum non minus quam aliud evites. Risum, maxime cachinnum omni violentia qua potueris compesce.

Increpatus quomodo se habeat.

Increpatus pro parvis defectibus false aut injuste, non te excusabis, quasi non esses tu qui increpatur. Pro gravi tamen delicto rogato tibi ignosci, promittens emendationem. Si vero tibi falsum quid imputaretur quod in scandalum verteretur proximi, semel aut bis id leniter excusato. Si tunc in judicio aut suspicione sua perstiterit quis pertinax non recipiens excusationem, non adjicies ultra, sed tacens, dabis locum iræ. Sic enim sanctus Bernardus docet dicens : Tristitiam quamdam animi cum vultus serenitate ostendas inter Fratres, sanctam, scilicet compunctionem, ita hanc tu quoque per Dei gratiam diligenter observa. Verus enim tristis, ex spirituali luctu cordis se vilissimum reputat ac totum miserum. Non enim curat ab aliis increpari aut despici, quia seipsum odio habet. Adeo namque in suam vilitatem oculos injecit, ut aliorum defectus non reputet. Nemini indignetur; parum aut nihil loquatur, sed tam sua quam aliena male dicta actaque gemit, hoc autem totum est ex sancta tristitia seu compunctione, quæ habet in se cordis dolorem ex cognitione malorum suorum, cordis humilitatem, mititatem compassionemque ad alios per experientiam propriæ fragilitatis.

Tristitia sancta cum vultus serenitate inter Fratres ostendenda, quæ.

Tædiosum quoque est ei iterum levitatibus, aut consolationibus, aut nimiis affabilitatibus immisceri ; sed hoc unicum solatium habet, plangere se gemitibus et suspiriis amorosis ad Deum, injuriamque Dei in se ulcisci per injuriam sibi ab aliis illatam, Dominum velle placare, præsentia adversa æquanimiter ferre, absentia cum desiderio exspectare. Hæc est tristitia quæ erga proximum tædium spirituale non ge-

nerat, serenitatem non tollit, cor pacat, spem non minuit, confidentiam roborat. Neque enim suam duntaxat vilitatem, sed divinam etiam pietatem, misericordiam bonitatemque in oculis habet. Nascitur et crescit cum Dei amore, et de illius bonitatis agnitione augetur, et ideo hilaritatem, confidentiam, alacritatem ad Deum non excludit, mundanas autem consolationes tanquam venenum respuit. In laboribus aut colloquiis eligas locum, absque singularitate, ubi minus conveniaris, aut cum Fratre sedebis taciturno, qui ejusdem est voti tecum.

Colloquio aliorum quomodo quisque se præparet.

Antequam ibis ad Congregationem aut ad hominum colloquia, genibus flexis, *Ave Maria* cum oratione mentali dicas coram imagine beatæ Mariæ, ubi memoriale habes propositi tui, ut tibi servet custodiatque benignitatem, humilitatem, serenitatem, ad omnes charitatem impetret, nihilque loqui, operari aut cogitare permittat, quod humilitatem minuat, aut quod charitatem non augeat. Ad colloquia iturus in itinere orato canticum, quod benedictissima ipsa suo ore eructavit, Spiritu Sancto intus inter virginalia præcordia dictante, *Magnificat*, vel saltem mentaliter te commenda beatæ Virgini. Intra hebdomadam, nullo tempore alteri, si monachus es, facultatem loquendi petas; sed, nisi maxima necessitate urgente, quidquid habueris differas ad proximum colloquium, et tunc expedias ea quæ habes expedienda simul omnia.

Vita Jesu quomodo semper habenda præ oculis.

Jesu Christi vitam semper in oculis habe, eamque assidua meditatione recole; huic tuam conferto vitam, et vide quanta sit disparitas, quanta dissimilitudo, quanta difformitas utriusque. Vide quantum distes non solum ab ejus, sed a cujuscumque etiam Sancti perfectione. Hæc meditans ex animo contristare, et teipsum coram Deo humilia, orans desiderio ardentissimo, ut vitia tua in te corrigat, et suæ innocentissimæ vitæ exemplar lucidissimum imitari te faciat Jesus Christus Dominus et Salvator noster.

CAPITULUM SEXAGESIMUM OCTAVUM.

Enchiridion istud quam sit necessarium novo Christi tyroni.

Hæc sunt quæ in Christi militia novo videbantur rudimenta tradenda tyroni, quæ tametsi nonnullis fortasse vilia videbuntur, adeo tamen sciat hæc veterem hominem exuere cupienti esse necessaria, ut ne unum vitium quidem absque iis expugnari possit. Habet certe ars quævis vel mechanica sibi congrua quibus utitur instrumenta, et in varia horum supellectili plerumque fit ut ea, quibus asperrima quæque aut crassa secanda elimandave sunt, præ cæteris apprime sint necessaria; propterea quod nisi illa primum in manu usuque fuerint artificis, nihil interim perfecti, nihil absoluti, nihil denique operis graphice exarati producere potest. Hoc modo spiritu vivere incipientibus atque pugnare contra vitia discentibus, rudimenta hæc nostra quæcumque videantur magis puto fore necessaria. Et hæc benevolo sint dicta lectori.

Cæterum fastidiosis, superbia tumidis, atque, ut verbo utar Paulino, animalibus spiritum Dei non habentibus, quid mirum si hæc illis non placeant? Quid enim hisce hominibus præter ea quæ amant, placet? Porro quid ament, aut quis cordis eorum sit thesaurus ipsorum, et colloquia et vita clamant. Atque ideo hujusmodi, qui quæ spiritus sunt spernunt, sapiunt vero quæ sunt carnis, corrupti eos esse judicii maxime perspicuum est; quod nullius quoque magis quam Apostoli testimonio liquet, qui prudentiam carnis, non ignorantiam, non errorem, sed mortem appellat. Quapropter cum judicio careant ii, utpote Dei sapientiam putantes esse stultitiam, legant tamen vel inviti oportet de se scriptum : Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. De iis vero qui spiritu opera carnis mortificant, quosque stultos mundus judicat : Quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes. Itaque

I. *Cor.* II, 14. *Jud.* I, 19. *Rom.* VIII, 6. I. *Cor.* I, 19. *Rom.* VIII 13. I. *Cor.* I, 27.

filium se ostendit mundi atque seculi amicum, quisquis ea quæ spiritum instruunt spernit. At vero qui studioso animo eruditionem spiritus observat, sive per divinum ea fiat instinctum, sive per externam, cujusmodi in his rudimentis contingit, instructionem, eamdemque usu frequentiori in consuetudinem duxerit, haudquaquam, si perseveraverit, quin ad majora, atque adeo ad ipsius perfectionis apicem sublevetur, desperandus est. Nunquam enim bonæ deerit voluntati Deus, ad virtutem, ad sanctimoniam, ad anteriora perfectioraque anhelanti.

CAPITULUM SEXAGESIMUM NONUM.

Alphabetum aureum eruditissimo juxta ac sanctissimo viro Domno Joanni Thaulero a suo magistro traditum, juxta quod se regeret, in novitate ambulans vitæ, per Domnum Joannem Justum Lanspergium cartusianum e germanico idiomate latine donatum.

Ad inchoandam vitam bonam adeo te accingi forti ac constanti animo oportet, ut nulli labori, nulli difficultati scias esse cedendum.

Bona agere et cavere mala quomodo possis semper præmeditare et melius operari in dies stude.

Considera in omni re medium, et eam discretionem ubique serva, ut ne quid nimis, ne quid minus.

Devotus esto ac hilaris ad omnia bona, et absque murmure obedias.

Esto castus tam corpore quam anima, ac in cunctis aliis sincerus, quæcumque cordis adversantur puritati a te excludens.

Fideliter te in operibus exerceas misericordiæ tam spiritualibus quam corporalibus, nullam boni operis negligens occasionem.

Gloriæ alienæ non invideas, nec aliena, sive corporalia sive spiritualia sint, bona appetas, sed esto contentus divina providentia circa te, et omnibus bonis indignum te æstima.

Humilia teipsum in verbis et operibus, ac exteriorem tuum hominem omnibus subjice ex animo; intus vero teipsum contemne, ac contemni gaude.

In simplicitate cordis omnia intellige, et in meliorem partem interpretare.

Karitas in te semper æstuet cum fide firma et spe secura ad Deum. Ad omnem vero proximum exhibe te sicut ad teipsum.

Linguam tuam a malis et otiosis verbis contine : pro peccatis vero tuis ad lacrymas, ad compunctionem et ad vitam abstractam te converte.

Mitis et mansuetus esto ad omnes, et nihil tibi occurrat, ex quo non ædificationem accipias, et melior inde fieri studeas.

Non retrospicias ad seculi negotia, nec animo verseris circa creaturas negligenter, sed ut spiritu semper proficias annitere, et propositum tuum ac consilia bona quasi jam primum incepturus quotidie et renova et magis robora.

Omnem acediam, teporem, mollitiem et indulgentiam propriam, violenter a te propelle et vince.

Patienter ferto quidquid tibi advenerit adversi, sive id a Deo, sive ab homine, sive ab alia quavis creatura illatum fuerit, pro divini beneplaciti amore, et in peccatorum tuorum pœnitentiam id assume.

Quidquid præter simplicem necessitatem naturæ se ingerit, tam in cibo quam potu aliave quacumque re, hoc tibi abstrahe, et consolationes omnes quæ sunt extra Deum fuge.

Remitte omnes injurias aut molestias ex corde iis qui te offenderunt, ut neque verbo, neque cogitatione in te appetitus vindictæ resideat, quo minus eos diligas ac benefacias.

Serva ad omnes homines sine dolo ac fictione veritatem et fidem.

Tentationibus carnis, mundi atque diaboli viriliter resiste.

Voluntatem in te propriam persequere, et radicitus eamdem in te stude mortificare, Deoque strenue inhære.

Xristi vitam ac Passionem imitandam

et quam dissimilis huic sis exemplari, continue meditare, omnique conatu quantopere vales ei conformari stude.

Yndesinenter beatam Mariam pro impetranda tibi gratia, quæ ad hæc prædicta servanda est necessaria, invoca.

Zelare Dei honorem præ omnibus, et hominem tuum tam internum quam externum sic cohibe, ut subditus Deo acquiescas, pacemque habeas in omnibus quæ circa te aut alias quascumque creaturas ille fieri permittit.

Et ut sine murmure aut contradictione hæc a te servetur lectio, bona te voluntate alacrem ac promptum semper exbibe.

CAPITULUM SEPTUAGESIMUM.

Tria sunt juxta Domnum Joannem Thaulerum ad proficiendum spiritu utilia.

Primum, Deum ejusque gloriam ac beneplacitum, teipso relicto voluntateque propria posthabita ac contempta, pure ac simpliciter in omnibus intende ac quære. *Secundum,* in omni actione et egressione tua teipsum vigilanter observa, introspiciens in teipsum et expendens quam nihil sis. Nec a teipso recedas, sed cognoscas quid tractes, et quid in te versetur, quid etiam moveat te, et quare, ut advertas ad quid ex intimo cordis movearis. *Tertium,* non occupes animum tuum rebus aut curis alienis, id est, quæ tibi commissæ non sunt, nihilque judices aut discutias, sed omnia tibi stent aut transeant, ut sunt in suo esse vel in seipsis. Quod bonum est maneat bonum, quod malum est sit malum, sed non judicetur. Introvertas te igitur et maneas intra teipsum, auscultans quid intra te tibi loquatur Deus, et illi semper adhæreas.

CAPITULUM SEPTUAGESIMUM PRIMUM.

Duo alia eximia.

Primum est, ut in veritate parvus et nihil sis in oculis tuis, sive interiora sive exteriora tua respicias, et ita semper sine glossa et sine simulatione ex animo te nihilipendas.

Alterum, ut veram ac puram studeas semper in te habere et exercere charitatem, non amore illo sensibili contentus quo afficimur ad Deum et ad creaturas, sed nuda, simplici veraque charitate diligas, qua ex intimo animæ tuæ quæras ac intendas Deum solum.

CAPITULUM SEPTUAGESIMUM SECUNDUM.

Basis vitæ spiritualis.

Boni ac resignati animi basis ac fundamentum est, confidere Deo, ac super ejus bonitate niti, omnia de manu ejus sola accipere, eademque optima sibi esse ex divina providentia intelligere ; se ex toto relinquere et resignare Deo, nemini querulari, nec ad consolationem aliquam quærendam se convertere, sed divinum beneplacitum solum in se semper optare ; suam nihileitatem inspicere, quocumque bono atque terra ipsa se indignum existimare, usque in finem, quamdiu placuerit Deo, quæcumque accidunt sustinere, et ad majora sustinenda paratum esse, atque in omni pressura Deo gratias agere.

CAPITULUM SEPTUAGESIMUM TERTIUM.

Viri cujusdam devoti contra vitia capitalia sententia et decretum.

Contra superbiam.

Ubi cognovi Deum altissimum pro me extreme humiliatum, nunquam adeo me deprimere potuit homo, quin majori me vilipensione dignum judicavi.

Contra avaritiam.

Ubi cognovi animam meam nulla re posse satiari, præterquam solo Deo meo,

miratus sum si aliud præter ipsum quærere debeam.

Contra luxuriam.

Ubi cognovi corporis mei nobilitatem, et quod mihi conceditur purissimum Corpus Christi sumere in os meum, dignum duxi omnibus viribus laborare pro perpetua cordis et corporis puritate.

Contra iracundiam.

Nulla hominum infidelitas me perturbare potuit, dum perpenderem quam infidelis Deo meo fuerim ego.

Contra gulam.

Ubi gustavi cœlestium ciborum dulcedinem, nulla terreni edulii me seducere potuit ingluvies.

Contra invidiam.

Ubi cognovi quod Deus me tantum peccatorem in gratiam receperit, non potui aliquem hominem odisse propter ipsius iniquitatem.

Contra acediam.

Ubi perpendi quod post brevissimum laborem æterna conquiritur beatitudo, nimis exiguum arbitratus sum quemcumque ego toleravero laborem.

Contra omnia vitia.

Cum dominicæ Passionis et mortis amaritudinem ad memoriam revoco nihil adeo est asperum quod non æquanimiter portem.

INDEX

ELENCHUS

LOCORUM NOTABILIUM

HUJUS VOLUMINIS

A

Abnegandus proprius sensus in consiliis Congregationum 564
abnegare sese quid sit 104
abnegatio hominis exercitium quod. . . 297
abnegatio in quibus exercenda 563
abnegatio proprii sensus quantum prosit. 109
abnegatio sui quænam includat 382
abnegatio sui perfecta quæ. 254
abnegatio sui discipulum Christi hominem constituens quæ sit. 513
abnegatio sui quam magna consolatio sit. 391
abnegatio suiipsius quænam sit 509
abnegatio totalis uti contingat 185
abnegatio vera quomodo obtinenda. . . 296
abnegationem sanctam cur homini invideat diabolus 298
abnegationis perfectæ fundamentum quomodo jaciendum 396
abnegationis veræ argumenta quæ . . . 268
abstinentia perpetua quando non laudetur. 516
abstinentiæ Deo acceptæ et ab omni periculo alienæ quæ 516
abstinentiam indiscretam cur suadeat diabolus 211
abstractam vitam quænam promoveant . 287
abstractio ab omni re creata uti fiat. . . 184
Accidentia omnia nude accipienda de manu Domini 298
accusatio peccatorum quomodo rite fieri debeat. 322
accusatus ac reprehensus quomodo se habere debeat 596
acedia in servitio Dei quomodo repellenda. 513
actus monachorum indifferentes unde grati fiant Deo 60
Adæ peccatum quanta indiguerit pœnitentia 515
adjutorio divinæ gratiæ soli firmiter inhærendum. 551
adoratio Dei quomodo fiat. 10
adoratio quo sit grata Deo quid requirat. 10
adulterium quam sit immane scelus. . . 74
adventus Christi in qualibet Missa quam sit gratiosus. 302
adventus Christi in mortem cujusque . . 237
adventus Christi in mente hominis . . . 237
adversa homini cur Deus creaverit . . . 390
adversa omnia quænam tolerabilia efficiant 401
adversa omnia quo animo suscipienda sint. 362
adversa quæque quibus solis imputanda . 263
adversa ut electis acciderent ab æterno prævisum. 222
adversis pressus quæ exercere debeat . . 361
adversitati omni quo animo occurrendum. 363
adversitatibus occurrentibus quid faciendum 569
adversitatibus (in) Deum inveniri. . . . 392
Æqualitas mentis quomodo servanda . . 327
æternitatis nunc quæ sit 378
Affectus hominis quomodo mundandus . 291
affectus omnis quo sit dirigendus . . . 90
afflictione (in) quam vere Deus inveniatur. 297
afflictiones ut sint refrigeria 160
afflictionibus (in) ut gaudendum. . . . 96
afflictos quid consolatur 160
Alienorum ut debeamus esse incuriosi. . 137
aliis non imputandum quando patimur adversa 363
altitudo et profunditas Dei quomodo con-

templanda et imitanda 283
Amare et amari ut quis studere debeat. . 142
amari quomodo Deus vult ab hominibus . 371
amarulentiæ erga alios causa quæ . . . 256
amatores hujus mundi quam miseri sint . 217
ambiguitas perplexa quomodo cavenda . 528
ambitio humani favoris quæ mala afferat homini. 253
amici cum infideliter agunt quid. . . . 415
amici Dei fideles quinam sunt 335
amici veri qui sint 358
amicitia Dei quænam in nobis exquirat. . 304
amicitia uti cum Sanctis concilianda . . 429
amicitiam Dei quænam nutriat 206
amicitiam humanam non esse ambiendam. 123
amicos suos ut Deus per asperam ducat semitam 296
amor constans quis sit 215
amor creaturarum immodicus quam Deo injuriam irroget 285
amor Dei ut sit omnium exercitiorum scopus. 278
amor Dei ut non possit esse otiosus . . . 372
amor Dei qualis sit 372
amor Dei quid debeat in homine efficere . 371
amor Dei ut sit ab ipso postulandus. . . 287
amor fidelis quis sit 215
amor inordinatus ad creaturas quis sit. . 254
amor mundi quid fructus generat . . . 373
amor noster etiam erga sanctos homines ut sit in Deum transferendus 202
amor privatus uti hodie invaluerit . . . 295
amor purus quis sit 215
amor rerum pereuntium quam sit fallax . 284
amor seculi ut excludatur ab electorum mentibus. 215
amor sui inordinatus quam sit Deo exosus hominique damnosus 255
amor sui quantum homini noceat . . . 87
amorem crescere in infinitum. 371
amorem suum quo virgo transferre debeat. 400
amori insano proprium quid 371
amoris Dei impedimentum maximum quod 285
Anathaliæ (S.) castitas per Angelum ut probetur 404
Angeli boni et mali officia circa hominem quæ 529
anima tentationum et derelictionum internarum cruce onusta quid fiat . . . 391
anima peccatrix ut Deum amare incipiat. 321
anima unde vocetur nominibus diversis . 279
anima ut in multis sit cæca et nescia . . 433
anima ut Deum in se sentiat 377
animæ centrum quod 279
animæ immaculatæ natura quæ sit. . . 254
animam inter tempus et æternitatem esse hic positam 280
animam quid præcipue irretiat 90
animarum dispendium maximum quod . 299
animo quonam cuncta sint perficienda . 96
animum tranquillum quænam sola faciant. 359
Apostatæ monachi ad recipiendum habitum compellendi 27
apostolicam vitam quinam retinuerint. . 15
Arbitrii liberi excellentia 256
arbitrium hominis quam sit liberum . . 291
Asinus in quibus imitandus 560
aspernandus cur unquam nemo sit. . . 270
aspirationes cujusmodi emittendæ ad Deum. 288
aspirationibus mentis jugiter utendum. . 226
aspirationes sub cantu assumendæ quæ . 522
Attentio vigorosa quomodo exercenda. . 522
attentionem juvantia quæ sint. 523
attentionem quænam juvent sub divinis . 163
Avaritia quid exstinguat. 17
avaritia spiritualis quæ appetat 258
avaritiæ mala quænam sint 43
Augustinus in Africa apostolicam seu cœnobiticam vitam instituit. 16
Augustinus ut monasticam vitam contra obtrectatores defenderit 16
aureola quibusnam præstetur. 408
austeritas nimia quid in subditis efficiat . 182

B

Barbam cur gerant laici monachi . . . 59
Beatitudinis futuræ argumentum certissimum 305
Benedictus (B.) ut cœnobiticam auxerit vitam 17
beneficia Dei quomodo consideranda . . 263
beneficia tria quæ recolenda 212
beneplacitum Dei quanto studio zelandum 350
Bibendo mente quid ruminandum sit . . 518
Blasphemas adversus impugnationes remedium 346
blasphemæ tentationes quomodo superandæ. 345
blasphemiæ perfidiæque cogitationes quomodo repellendæ 527
Bona ecclesiarum et monasteriorum non adimenda illis per seculares 53
bona monasteriorum temporaria sola quæ-

rere nostri temporis Evangelicos . . . 50
bona propria vilipendenda sunt; proximorum vero laudanda 544
boni nihil nobis solis esse datum. . . . 370
Bonitas Dei. 263
Bonitas Dei quam sit incomprehensibilis . 283
Bruno (D.) cartusiani Propositi auctor. . 17

C

Cæcitas et insania hominum quanta . . 157
cæcitas surditasque spiritualis unde . . 261
cæremoniæ externæ unde meritum accipiant 537
cæremoniæ, ornamenta ministeriaque in Ecclesiis quo spectant. 331
cæremoniis (in) ut animus ad Deum erigendus sit 137
Canon monasticus quo spectet 41
Canones monastici cur instituti 19
Canones monasticos Deo auctore conditos. 19
canonici seculares a primo suo instituto desciverunt 16
canticis spiritualibus in solitudine utendum 533
cantilenæ carnales amatoriæ quam execrandæ Deo dicatis. 183
cantus choralis quis sit quove spectet . . 52
cantus cur potissimum institutus sit in Ecclesia 522
capitis ratio in spirituali exercitio habenda. 522
captivitas felix quæ sit 208
carnis cura non in desideriis facienda sit . 255
carnis viam sequentium multitudo quanta. 509
Caroli Cæsaris Quinti virtutes quantæ sint. 1
Carolus Cæsar Quintus quibus studiis divinum sibi favorem conciliavit. . . . 2
Cartusiani quot habeant occasiones Deo serviendi 235
Cartusianorum Ordo ut sit fundatus super simplicitatem evangelicam. 173
Cartusianus cujusmodi esse debeat . . 97
Cartusiensis Ordo tam anachoreticam quam cœnobiticam exercet vitam. . . 579
caste vivere multos hodieque 23
caste se quis gerere debeat erga corpus suum 108
castigatio moderata juvenibus necessaria. 391
castimonia monastica quænam exigat. . 43
castitas monastices unde ortum habeat . 42
castitas quando solum violetur 343
castitas quanta sit laude extollenda. . . 405
castitas quanta exigatur a Deo dicatis. . 183
castitas quid sit 405
castitas quorumdam Sanctorum quanta fuit. 409
castitas ut sit comes virginitatis 405
castitas ut sit triplex. 403
castitatis encomium excellens. 405
castitatis prælia quam sint durissima . . 403
castratio spiritualis quæ sit 17
Cella uti B. Mariæ dedicanda sit. . . . 533
cellam seu domum ingredienti quid primo faciendum 532
cellam vinariam quænam intrare faciant . 334
Charitas Christi erga nos quanta. . . . 384
charitas duplex quæ sit. 220
charitas fons et summa virtutum omnium. 26
charitas fraterna quibus studiis nutrienda sit 595
charitas fraterna in quo consistat . . . 270
charitas quam sit virginibus necessaria. . 404
charitas quænam Deo sit acceptior . . . 370
charitas ut in infinitum se extendat. . . 397
charitas ut sit arbor quædam. 404
charitas vera quæ sit 326
charitate quanta passus fuerit Christus . 263
charitatem Deus maxime requirat in homine 266
charitatem nos habere quomodo probemus 221
charitatem (extra) nihil prodesse cuiquam, quidquid habeat ac faciat 220
charitati nihil præferendum 538
charitatis actus qui sint. 404
charitatis effectus. 26
charitatis regula cuilibet observanda quæ. 539
charitatis veræ officium quod sit . . . 201
choro (in) ut sit disciplina morum servanda 107
Christiani bonis operibus vacui damnabuntur 65
Christianorum primam vivendi rationem nihil a monastica discrepasse 14
Christianos primos non præcepta duntaxat sed consilia Christi exsequenda suscepisse 14
Christianum bonum quænam efficiant. . 47
Christi præsentia ut discipulis et utilis et noxia fuerit 202
Christo constanter inter tentationes adhærendum 95
Christum cognovisse non satis est ad salutem 66
Christum (ad) quid ducat 118

Christus cui se singulariter donet in Eucharistia 131
Christus omni consolatione destitutus . . 273
Christus quænam pro nobis sit passus. . 383
Christus quanti animas fecerit 315
Christus quare pro nobis passus sit. . . 383
Christus quibus sua arcana revelet. . . 334
Christus quid nos docuerit vita sua. . . 127
Christus quomodo pro nobis passus sit . 383
Christus ut nos velit Superioribus obtemperare. 71
Christus uti animæ ad eum revertenti lætus occurrat. 315
Christus quomodo in Sacramento existat. 349
Christus ut solus vivere debeat in nobis . 547
Christus uti in interiori homine portandus sit 260
Christus ut tria vota monastica reipsa præstiterit 18
Cibi communes singularibus præferendi . 586
cibi melioris in usu ut discretio servetur . 226
cibo (in) et potu sumendo quid observandum 225
cibus et potus quo animo sumantur. . . 204
Claritas Dei quanta sit. 283
clementia Dei erga nos quanta 85
Coactio bona quænam sit. 209
Cœlorum orbes quomodo contemplandi . 281
cœlum empyreum 281
cœnobia ac xenodochia etiam antequam sic vocarentur, exstitisse. 12
cœnobia quod reformanda non exstirpanda sint. 14
cœnobiis (in) ut instituantur monachi ad pietatem 72
cœnobitica vita ad quæ instituta sit. . . 52
Cogitatione mala hominem oppugnante quid sibi dicat 574
cogitationes illicitæ quomodo excludendæ. 573
cogitationes illicitæ statim in principio elidendæ. 575
cogitationes inutiles et noxiæ quantum impediant 237
cogitationes noxiæ fortiter impugnantes quomodo repellendæ 575
cogitationes quænam cum detestatione sint abjiciendæ 576
cogitationes solæ quænam sint fovendæ . 366
cogitationes spirituali Patri revelandas. 96, 554
cogitationibus contra obedientiam quomodo respondendum. 566
cogitationibus curiosis circa fidem quomodo sit respondendum 527
cogitationibus quatenus abstinendum . . 407
cogitationibus quomodo solum respondendum 574
cognitio sui vera ut nascatur ex mortis memoria 432
colloquia disputativa pacem turbant. . . 570
colloquio aliorum quomodo quisque se præparet 598
comedens ex obedientia quid lucretur . . 350
comestionem (post) cur apti minus simus ad spiritualia 204
commendatio sui et obsecratio ad Virginem Mariam 99
Communio spiritualis nunquam omittenda. 584
complacentiam aliquam cum in nobis sentimus quid dicendum. 559
compunctio ante orationem assumenda. . 524
compunctioni uti insistendum sit. . . . 337
concionator quis non admodum prosit . . 137
concionatores hæretici quales sint . . . 67
condemnationis judicium certissimum. . 277
confessio de quibus necessario sit facienda. 205
confessio generalis cur necessaria . . . 318
confessio quomodo facienda sit. . . 205, 545
confessione (in) ordo quis servandus. . . 205
confessionem non esse palliandam . . . 545
confessionem præparatio cujusmodi præcedere debeat 545
confessionem (post) ut se gerere debeat peccator 74
confidendum esse in Dei misericordia . . 585
confidentiam hominis erga Deum quænam præpediant 333
confidere et credere Deo uti quisque debeat 172, 185
confusiones aut murmurationes quomodo portandæ. 573
confitendum esse nude et simpliciter . . 545
conformare se uti debeat anima vitæ Christi. 377
conjuges ut vivere debeant inter se. . . 74
conjugia ecclesiasticorum scortationes potius esse et incestum. 22
conscientia ante faciendam confessionem ut interroganda. 207
conscientia sero uti discutienda sit. .175, 596
conscientia quomodo et quoties discutienda 545
consensu (absque) ut nihil noceat sentire. 214
consilia evangelica cur non omnibus præcepta 2
consilio (absque) nihil attentandum. . . 116
consiliis bonorum uti quam sit gratum

Deo 140
consilium ad mortem sanum quid sit. . 435
consolatio Dei ut omnium creaturarum in immensum excellat . . , ... 372
consolatio in adversis unde fugienda . . 362
consolatio spiritualis cur petenda . . . 258
consolatione omni tum divina tum humana nudari cujus rei sit argumentum. . 392
consolationi spirituali etiam renuntiandum ut sit 201
consolationibus ac delectationibus quomodo utendum. 167
consuetudinem assequi quo pacto possit quis semper cum Deo. 126
consuetudines bonæ non leviter postponendæ 586
consuetudo arida quam periculosa. . . 304
consuetudo bona quomodo introducenda. 531
contentiones et disputationes quæ, cur sint vitandæ. 535
contemplationi cur quidam querantur se ineptos 338
contemplationis fundamentum quod. . . 218
contemplativi cur pauci hodie inveniantur. 292
contemptui a malis quænam hodie habeantur 45
contemptum seculi ex mortis memoria nasci 432
continentia cur non omnibus præcepta. . 17
continentia ut obtineatur 59
contritio generalis de peccatis multis quæ necessaria 319
contritio in morte quam sit rara. . . . 317
contritio Sanctorum qualis fuerit. . . . 437
contritio quantum valeat apud Deum . . 342
contritio quæ sufficiat ad salutem . . . 319
contritio vera quæ 253
contritionis sensibilis bona quæ sint. . . 320
contumelias contemptumque aliis inferre quam sit perniciosum inferenti. . . . 210
conversatio cum pravis quantum noceat. 246
conversatio hominis cum proximo qualis esse debeat 597
conversio ad Deum perfecta quæ, quid efficiat 253
conversionem ad extremam vitæ horam differre quam sit periculosum. . . . 252
conversus ad Deum ex toto corde quid quærat 119
converti quomodo debeat homo ad Deum. 253
convitia cur præstat hic pati quam laudes. 393
convitia passus quo animo esse debeat. . 363
convitia quomodo refellenda sint. . . . 88
convivium cujusmodi licite agatur. . . 75
cor cujusmodi Deus sua inhabitatione dignetur. 172
Cor Domini Jesu honorare quam sit conducibile 139
Cor Domini Jesu ut sit colendum . . . 138
Cor (in) Jesu ut se quis offerre debeat . . 108
cor hominis in quo semper versari debeat. 376
cor liberum quid efficiat 545
cor mundum ut Jesus sitiat 228
Cor purissimum ut habuerit B. Virgo Maria 145
cor purum ab omni amore quomodo servandum extra Deum 367
cor quam caute custodiendum sit . . . 126
cor quomodo sit purum conservandum . 291
cor ut sit effundendum quotidie coram Deo. 92
corde orare quam sit fructuosum. . . . 133
cordis custodia diligentissime observanda quæ 573
cordis munditiam et pacem absque oculorum custodia servari non posse . . . 534
cordis puritati quanto studio invigilandum. 575
cordis puritati ut studendum. 97
corona sanctorum martyrum quæ sit . . 233
corporis exercitia et afflictiones ut non æque omnibus conveniant 225
corpus suum quomodo cuique curandum ac diligendum sit 531
corpus quod sit discrete regendum. . . 174
corpus ut sit regendum. 203
correctionem vitæ differre usque ad mortem quantæ sit dementiæ 435
correptio cur differenda ad tempus. . . 181
correptiones quomodo exhibendæ sint. . 329
correptiones uti patienter ac humiliter sustinendæ sint. 595
Creata sunt omnia propter Deum. . . . 218
creationis rerum omnium causa quæ . . 353
Creator ut possit ex creaturis agnosci. . 189
Creatorem ut omnia loquantur 190
creatura omnis ut gratiæ Dei majoris in homine occasio fiat 363
creatura quando non noceat homini . . 545
creaturæ cur plerisque noceant 187
creaturæ omnes ut invitent ad cognitionem et amorem Dei. 217
creaturæ omnes ut nos ad Deum remittant. 188
creaturæ omnes ut Dei laudem prædicent et zelentur honorem 189
creaturæ ut prosint nec quidquam offi-

ciant 190
creaturæ ut loquantur Dei potentiam, sapientiam, bonitatem 217
creaturæ ut sint diligendæ. 188
creaturarum usus quomodo assumendus. 386
creaturarum voces unde audiantur. . . . 190
creaturarum solatiis ut sit utendum . . 187
creaturarum (ex) contemplatione ut assurgendum in Creatorem. 217
creaturis (a) animus ad Creatorem revocandus 189
creaturis (ex) ut Creator intelligatur. . . 228
creaturis (in) quinam acquiescant . . . 217
cruce (a) nemo sit immunis 96
Crucem Christi quis rectius portet . . . 273
crucem qui sibi ipsi indiscrete adaugent, quam male faciant 275
cruci affigi ab intra quid mystice . . . 388
cruci quinam mystice Christum affigant. 425
cruci quomodo quis cum Christo affigatur. 387
cruciatus inferorum. 156
cruciet quidnam potissimum quemque . 389
crucifigamur Christo quomodo 274
crucifigi extra castra quid mistice . . . 387
crucifixus Christus quomodo contemplandus. 387
crux electorum triplex. 274, 275
crux incipientium quæ sit. 388
crux quotidie portanda quænam sit . . 386
crux varia quo animo ferenda sit . . . 382
Cucullus monachorum quo spectet . . . 169
cucullus cujusnam rei monachum admoneat 36
curiosa studia quam sint fallacia. . . 258
curiositas mortificanda quæ 586
curiositas sciendi ad salutem non necessaria 469
curiositas sensuum quæ mala pariat . . 409
curiositatis instinctui quomodo respondendum 548, 550
custodia sui pervigil. 225

D

Damnatorum calamitas quanta 314
Dæmones ut nobis imponant. 156
dæmonis consuetudo quæ circa peccatores 319
plura vide in verbo Diabolus . . . .
Debita ut ante omnia sint persolvenda. . 113
debita ut sint Deo solvenda 147
decreta majorum qui abjicit proficere nequit 148
defectus aliorum non esse observandos. 125, 339
defectus proprii non passim omnibus aperiendi 149
defectus proximorum quando sint celandi, aut ex charitate revelandi 539
Dei bonitas quanta peccatoribus exhibita. 557
Dei contemptus et proximorum periculum ut sit deflendum 233
Dei donum quantum sit pie affici erga Matrem ipsius 131
Dei præsentia ut etiam in externis operibus sit habenda. 294
Deo (in) quænam quærenda sint. 284
Deo quid nos dignos efficiat 129
Deo ut nos resignare debeamus. 134
Deum (erga) uti quisque se habere debeat. 259
Deum non fore in nobis quænam ostendant 220
Deum quandoque propter Deum dimitti. 141, 183.
Deum quando quis vere laudat. 374
Deum (in) quis quomodo tendat 92
Deus quid sit 282
Deus quam benigne recipit ad se revertentes 313
Deus quænam ab hominibus solum requirat 333
Deus quid a juvenibus quidve a senibus exigat 276
Deus ut bonitate sua quosdam a periculis extrahat 208
Deus quos vocet ad salutem per Matrem suam 347
Deus pressuram quamnam suis electis admittat 349
Deus quid solum requirat ab homine . . 512
Deus ut dirigat conatus omnes, ipsi confidendum 124
Deus quam sit absconditus creaturis . . 282
Deus quantam dignitatem præstet animæ ad ipsum conversæ 188
Deus quibusnam modis rogatur. 284
Deus quid ab homine lapso desideret . . 207
Deus quomodo inveniatur 277
Deus quomodo agnoscendus sit in creaturis 280
Deus ut quosdam feliciter seducat . . . 207
Deus ut sit omnibus præsentissimus . . 282
Deus ut per amicos suos operetur . . . 202
Deus ut sit causa omnium rerum. . . . 282
delectandum non esse in creaturis, sed necessitas quærenda 546

delectatio in comedendo quam sit cavenda 516
delectationes sensuum superfluæ quomodo amputandæ 547
delinquentem contemnere quantæ sit temeritatis 543
derelictione (in) spirituali quid faciendum. 274
deserere se uti quisque debeat 368
desertionis perfectionis monasticæ causa quæ 34
desiderare super omnia quidnam quis debeat 360
desiderio quanto obviandum sit Christo . 303
desiderium Deo placendi nasci ex mortis memoria 432
desiderium proficiendi semper esse habendum 552
desolatione (in) omnimoda magis Deo innitendum sit. 201
desperare de suis viribus quomodo quisque debeat 342
desperatio damnatorum quam cruciabilis. 156
detractio ut caveatur 150
detractione quomodo quilibet abstineat . 339
detractiones et oblocutiones quantopere sint fugiendæ 536
detractiones patienter sustinendæ . . . 570
detractiones quomodo interrumpendæ sint. 594
detrahentibus et odientibus quomodo occurrendum sit. 542
devotio quænam ad Sacramenti sumptionem necessaria. 348
devotio quid 10
devotio sensibilis an desideranda sit . . 521
devotio sensibilis ut neminem faciat sanctiorem 3
devotio vera quænam sit . . .164, 348, 520
devotione sensibili quomodo non sit abutendum 520
devotione sensibili quomodo bene utendum sit 521
devotionis nomine petenda quæ sint. . . 520
devotionis sensibilis subtractio quo referenda 388
devotionis (ob) sensibilis inopiam ut non sint bona exercitia deserenda. . . . 129
Diaboli machinamenta cujusmodi sint. . 135
diabolus quantopere piis insidietur. . . 133
diaboli quæ sit insidiosissima tentatio. . 142
diaboli præcipuum studium quod sit ad evertendum Christi tyronem 133
diaboli suggestiones quomodo ad commodum nobis convertantur. 306
diabolum cur per Crucis viam Christus vincere voluit 139
diabolus ut fallat quosdam sub specie pietatis 96
diabolus ut insidietur bonum aggressis . 116
diabolus ut inter Superiores et subditos nitatur excitare displicentiam. . . . 108
diabolus quam callide insidietur homini. 259
diabolus quibus infestior sit. 83
diabolus quid pertimescat. 135
diabolus ut potissimum fraudem struat . 134
diabolus ut per manifesta mala vel simulata bona fallat. 133
dies præparationis ad mortem qui sunt. 437
dilectio casta quæ sit 365
dilectio Dei ineffabilis quomodo contemplanda. 302
dilectionem Dei cum odio proximi stare non posse 541
diligat quidnam quisque præcipue . . . 373
diligere Deum ex toto corde, ex tota anima, etc., quid 278
discipulus Christi plus est quam christianus. 18
discretio in usu creaturarum quanta servanda 327
discretio quanta sit virtus quamque omni operi bono necessaria sit. 515
discretio quomodo obtineatur. 133
discretio quomodo in omnibus servanda sit 515
discrimen inter peccatum et vitium quod sit 48
dispensatio de deserenda vita monastica utrum valeat 153
dispensationem Summi Pontificis quidam ut per mendacium obtineant 153
displicentia quænam admodum perniciosa. 154
displicentia sui unicuique habenda quæ . 562
displicentia proprii status ut sit cavenda. 142
displicentia sui quid frugis in homine conferat 266
displicentiæ aut amaritudini contra proximum quomodo resistendum 528
disputandum non esse cum tentationibus. 527
distractiones quomodo sedandæ. . . . 522
Docti cur in hæreses labantur. 71
dolor de peccatis verus qui fore debeat . 435
dolor de peccatis vanus quis sit. . . . 316
dolor pro peccatis qui Deo gratissimus . 320
dolor qualis in confessione necessarius . 318
dolores Christi interni 128
Dominica in Albis quænam quareque sic

dicta sit 40
dona Dei omnia ut sint gratuita. . . . 362
dona Dei ut nemo sibi adscribere debeat. 366
dona Dei quibus electos suos donat quatuor quæ 296
dona cur sua Deus quandoque prorogat dare rogatus 314
dona nostra proximis libenter communicanda 578
dona sua cur subinde subtrahat Deus homini 551
donis (de) Dei superbire, quam sit stultum et vanum. 584
dormiendi situs honestus servandus ut sit. 519
Dubiis (in) ut quis securus sit 148
ductor aliquis tyroni militiæ spiritualis necessarius 260

E

Ebrietas quam sit perniciosa. 75
Ecclesia sancta et Scriptura Sacra ut inter se consentiant 72
Ecclesiæ præceptum quis violet preces horarias solvendo. 114
Ecclesiæ unitas 593
Edendo quid meditandum sit. 518
Electi Dei quam acriter exerceantur. . . 297
electi omnes ut affligantur. 159
electos suos cur Deus diu vivere sinat. . 335
eleemosyna duplex ad honorem B. Mariæ danda quæ 581
eleemosynas cur S. Paulus pro fidelibus emendicaverit 53
Elisabeth sancta ut a se filiorum amorem petierit auferri. 202
Enchiridion militiæ christianæ quid doceat. 187
Encletyces sanctæ memoranda sententia. 160
Enos cœpisse invocare nomen Domini ut intelligendum 11
Errata aliorum corrigere cur non quis facile se ingerere debeat. 539
errata posse evenire in omni statu . . . 45
erubescendum propter quæ sit homini . 324
Essentia Dei uti qualisque sit. 282
Eucharistia cur sæpius suscipienda sit. . 301
Eucharistia quomodo spiritualiter suscipienda. 304
Eucharistiæ fructum quænam impediant. 304
Eucharistiæ gratia quomodo custodienda. 303
Eucharistiæ operatio quam sit admiranda. 303
Eucharistiæ sumptioni ut se quis præparet. 301
Eucharistiam digne sumentibus gratia quanta conferatur. 301
Eucharistiam reverenter inspiciens quid mereatur. 304
Eucharistiam sumentium genera tria. . 304
Euphrasiæ sanctæ vita mirabilis. . . . 163
Evangelicæ vitæ quod sit fundamentum . 9
evangelici multi ore non opere. . . . 10
evangelicorum cujusmodi hodie sit vita . 22
evangelicum verum quænam efficiant. . 509
evangelicus vere quis sit 9
Excusare quisque quando sese debeat. . 171
exempla dictaque Sanctorum ob oculos constituenda 224
exempla malorum non imitanda. . . . 96
exempla Sanctorum cur habeamus tam varia 237
exercitatio utilissima 265
exercitationes monasticæ quid conferant. 58
exercitia afflictiva quatenus tantum assumenda. 390
exercitia certa ut sint assumenda . . . 141
exercitia debita propriis anteferenda esse. 254
exercitia devotionis solita non esse propter tentationem deserenda. 528
exercitia externa ut sint admittenda . . 148
exercitia hominis interioris cujusmodi assumenda tyroni 225
exercitia hominum quam sint varia. . . 293
exercitia propria ubi deserenda sint . . 368
exercitia propria cur quandoque intermittenda 141
exercitia qualia cuique assumenda . . . 369
exercitia spiritualia consilio assumenda. 103
exercitia ut sint alternanda 148
exercitia virtutum ut possint fore nimia . 210
exercitia mentalibus post debita insistendum 525
exercitio amoris quantum vacandum . . 287
exercitiorum omnium scopus quis . . . 289
exercitium ad beatissimam Dei Matrem. 132
exercitium ad B. V. Mariam post Matutinas. 532
exercitium ad Cor Jesu 132
exercitium ad humilitatem tutum quod . 223
exercitium amoris ad horam quamvis diei quale 190
exercitium amoris quotidianum assumi oportere 190
exercitium ante comestionem servandum. 517
exercitium interioris et exterioris hominis quale assumendum 577
exercitium laudis Dei quale fore debeat . 375
exercitium peccatricis animæ sed conversæ

quod 322
exercitium pro Dei amore acquirendo quale assumendum 286
exercitium sub cantu frequentandum quod. 522
exorabilis quam sit Deus. 284
exorandum quidnam sit post sacram communionem 303
exosi adeo Deo quinam cur sint. . . . 252

F

Famam in parvis negligere quam excusare quando præstet 559
fames inordinata cur quibusdam accidat. 204
familiaritas abscindenda quæ. 588
familiaritas fugienda quæ. . . . 340, 593
familiaritas hominum vitanda cur sit. . 290
familiaritas singularis cur fugienda . . 97
familiaritas specialis vitanda 109
fatigato in opere Dei quid cogitandum. . 572
favorem aliorum erga se quonam quisque destinare debeat 355
felicitas quanta cœlestis patriæ 91
felicitas ubinam solum inveniatur in terris. 564
felix necessitas quæ sit. 154
feminæ cur cœnobiorum ingressu arceantur 59
fervor bonæ voluntatis quatenus absque modo, atque etiam moderatus esse debeat 107
fervor discretus quam sit necessarius . . 161
fervor primorum credentium erga perfectionis studium unde tepuerit. . . . 15
festinantia nimia in divino officio reprehenditur 524
Fidelitas quanta Deo exhibenda 165
fideliter quam sit Deo serviendum . . . 528
fides non est habenda Scripturas aliter exponentibus quam Ecclesia sit interpretata 22
fides quomodo exerceatur. 429
fiducia ad Deum unde oriatur 265
fiducia firma in Deum habenda. . . . 298
fiducia in Deum quam sit efficax . . . 299
finis boni hominis quis sit. 92
finis medium et utilitas in omni opere attendenda 530
finis omnium actionum quis esse debeat. 513
finis actionum præstituendus quis sit. . 140
finis Religionis cuilibet monasticen professo ante oculos habendus quis sit. . . 143
finiti ad infinitum nulla proportio . . . 157
Flagellorum Dei causa quæ 361
flagitia hujus temporis quanta sint. . . 232
Fraudibus (a) diaboli quis immunis sit. . 105
fraus diaboli 421
frenum cujusmodi concupiscentiis injiciendum 146
fructuum crudorum esum uti quis sibi utiliter interdicat. 515
fructus meditationis Passionis Christi. . 272
Fuga seculi quam sit necessaria. . . . 510
fugienda quænam sint animæ fideli. . . 338
fundamentum monasticen suscepturo quod esse debeat 136
fundamentum virtutum omnium quomodo jaciendum 223
futurorum quatenus cura habenda sit. . 360

G

Garrulitas quantum Deo displiceat. . . 411
gaudia B. Mariæ duodecim quomodo recolenda 581
gaudia B. Mariæ utraque quomodo et quando recolenda sint 113
gaudia bonis hominibus præparata quam longe distent a mundi gaudiis. . . . 209
gaudium breve pœna sempiterna luendum 157
gaudium sine fine cum Deo quod sit. . 236
gaudium verum oriri ex mortis recordatione 432
Gloria martyrum sanctorum in cœlis quanta 233
gloria vana quantum displiceat Deo. . . 255
gloriæ vanæ quod sit remedium. . . . 121
Gradus in virtutibus esse quosdam . . . 47
gratia Dei quid in nobis efficiat 61
gratia (ex) posse nos omnia. 23
gratia (sine) Dei nil possumus. 23
gratiæ ad solem comparatio. 254
gratiæ divinæ impedimenta duodecim quæ. 254
gratiæ ut sint Deo in adversis agendæ. . 222
gratiæ ut sint agendæ Deo. 101
gratiæ ut sint Deo agendæ pro donis Virgini Mariæ collatis. 101
gratiæ uti Deo semper agendæ sint . . 578
gratiam Dei primam ut nulla opera mereantur 63
gratiam suam Deus cui non partiatur. . 104
gratiarum actio 92
gratiarum actio post communionem sacram 303
gratiarum actio in periculis et lapsibus aliorum 415

Gula quomodo sit vitanda. 516
gula spiritualis quæ, quamque exitialis sit 257
gulæ incommoda quænam sint 410

H

Habitus abjectior monachorum quid designet 37
habitus monastici antiquitas 35
habitus secularis et curiosi causa quæ. . 36
Hæresum varia portenta 71
hæretici Scripturæ divinæ contortores. . 61
hæretici ut benefacta religiosorum traducant 24
hæretici ut religiosis falso crimina quædam impingant 24
hæretici ut Scripturæ verba contorqueant. 22
hæretici ut Scripturas depravent. . . . 23
hæreticos Lutheranos cur dæmones excæcarint 53
Henrici Harpii duodecim mortificationes 241
Henricus Suso ubinam sepultus sit . . . 138
Hilarionis sancti virginalis puritas . . . 235
Hominem quid beatum efficit. 91
homini exteriori atque interiori reformando quæ sint necessaria. 110
homini quidnam versari debeat continue ante oculos 375
homini resignato quid præcipue cūrandum 364
homo bestialis sive inferior quis 278
homo cur creatus sit. 9
homo deiformis quis sit. 279
homo ex quibus duobus constet. . . . 344
homo exterius occupatus quid interim interius agat 376
homo quænam in seipso habeat 354
homo rationalis quis dicatur 279
homo ut de se coram Deo conqueri debeat. 127
honor Dei et animarum salus ut paucis cordi sit 77
honorem B. Mariæ impensum non manere irremuneratum. 528
Horariæ preces ut sint solvendæ. . . . 114
horologium mysticum conficiendum quale. 124
hostes animæ quo pacto facile prosternantur 259
hostes præcipuos in hæreticos B. Mariæ. 348
hostis pessimus quisquis sibiipsi. . . . 87
Humiliandi se erga Deum et homines occasio quærenda ut sit. 555
humiliatio quam necessaria humilitati acquirendæ 555
humiliatus et contemptus quid dicere debeat 557
humilis debet sibiipsi displicere 555
humilis qualem seipsum debeat reputare. 558
humilis submissio sui quantum prosit. . 142
humilitas a laqueis tuta 103
humilitas ac humiliatio sui quomodo exercenda sit 556
humilitas cujusmodi sit fundamentum. . 262
humilitas Christi 263
humilitas ficta ut plurimos decipiat ac præcipitet 125
humilitas frustra speratur absque humiliatione 141
humilitas in externis moribus non semper consistit 558
humilitas quæ technas omnes diaboli eludat. 135
humilitas quid. 262
humilitas quomodo acquiratur 561
humilitas quomodo obtinenda .184, 263, 559
humilitas ut sit comparanda 134
humilitas vera quæ sit 354, 558
humilitate (absque) nihil ædificat . . . 558
humilitate (sine) nec virtus meritum habet 215
humilitatem magis necessariam quam virginitatem. 407
humilitatem quanta cura Sancti quique servarint 559
humilitatem quænam foveant. 354
humilitati quam sit necessaria humiliatio. 356
humilitatis argumentum 104
humilitatis effectus qui. 555
humilitatis excellentia quanta 266
humilitatis obtinendæ modus optimus quis 125
humilitatis occasionem quænam cuique præstent 353
humilitatis profectum quid impediat . . 563

I

Idolum voluntatis propriæ quod. . . . 356
Imagines in ecclesiis cur ordinate habeantur. 331
imagines peccatorum uti per Christi imaginem pellendæ 259
imaginem quamnam anima sibi imprimere debeat. 377
imago Christi quomodo sit in homine exteriori portanda 259

immortificati ut ubique habeant unde vexentur. 154
impatientia in morte quomodo vincatur. 430
implorandum divinum auxilium contra imbecillitatem nostram 24
imploratio auxilii Jesu et Mariæ 580
Inchoatores vitæ monasticæ qui fuerint . 13
incivilis quisnam sit 203
increpatio benigne accipienda 570
increpatus quomodo se habeat 597
increpatus quomodo se habere debeat. . 560
indiscretio ut imponat ferventibus . . . 103
infirmi quo se solari debeant. 571
infirmioribus quomodo succurrendum. . 182
infirmitas corporis ut sit accipienda. . . 158
ingratitudo hominis quanta 264
ingratitudo peccatoris erga Deum quanta. 158
ingratitudo quam sit Deo odiosa. . . . 245
ingratitudo quam Religiosis detestanda . 579
ingratitudo quam sit Deo omnino odiosissima 334
inimici hominis qui sint. 117
inimicus quibus modis placari possit . . 88
initium conversionis quod sit. 318
injuria quænam sola existimanda sit . . 370
injuria ut dissimulanda sit. 542
injuriam ab alio passus quid faciat . . . 121
inobedientis pœna qualis etiam in hac vita. 564
inquietudo omnis unde oriatur 268
inspirationes divinas cur quisdam negligant misere. 332
instabilitas quos magis infestet 209
instabilitatis remedia optima 155
instinctuum Dei neglectus quam sit periculosus 368
instituta monastica sui sectatores quo perducant 27
instituta vitæ religiosæ cur tam diversa sunt 19
instituti monastici et secularis christiani discrimen quod. 48
institutiones morales quædam 106
institutum monasticum quo animo amplectendum sit. 119
intellectus ac affectus uti sint purificandi. 185
intellectus noster captivandus per subjectionem 161
intellectus ut cuique sit simplificandus. . 419
intentio discutienda quomodo. 544
intentio impura ut opera bona inficiat. . 255
intentio in omni actione triplex quæ . . 531
intentio quomodo rectificanda sit . . . 255
intentio quomodo casta, simplex et recta esse debeat. 530
intentio uti discutienda 295
interpretanda pie ut sint aliorum facta. . 151
interrogationibus internis quomodo respondendum 526
introversio quam sit Deo accepta. . . . 287
invidiam aut tristitiam non esse habendam de profectu aliorum 559
invidiam quantopere Deus odiat ac puniat. 221
inviti quæ sentimus ut nihil nobis noceant. 117
iracundum (erga) ac invidum quomodo quis se gerat. 137
iratus proximus quomodo sit placandus. 542

J

Jejunii emolumenta. 58
Jesus cur inter nos voluit dolores perpeti . 128
Judicandum temere neminem esse . . . 141
judicans alium temere ut peccet. . . . 150
judicare alios quam sit animæ nocivum. 365
judicare nulli licet de internis culpis aliorum 151
judicare quemnam quisque solum debeat. 185
judicare quid sit 596
judicia cur quædam monasteria habeant. 55
judicia Dei quam sint occulta 283
judicia hominum quantilli facienda. . . 355
judicia humana quam sint incerta. . . 126
judicia temeraria cavenda. 596
judicii Dei memoria semper habenda . . 251
judicium omne temerarium quantopere cuique execrandum 271
judicium Prælati ut semper proprio præferendum. 564
judicium quam horribile quosdam maneat 262
judicium temerarium quanto sit studio cavendum. 543
justificatio duplex 25
justificatio quid interdum significet. . . 25

L

Labor corporalis quantum nos impediat a spirituali exercitio. 294
labor et afflictio spiritus quæ sint . . . 144
laborans manibus quid mente ruminet . 238
labores manuarii ignitis preculis subinde interrumpendi 116
lacrymæ amoris humili corde effundendæ quæ sint 562

lacrymæ nimiæ et mœror ut sint fugienda. 203
læditur nemo nisi a seipso. 149
languores corporis quantum prosint animæ. 158
Lanspergius quam religiose in cella vixerit 115
lapsum quorumdam non imputandum cæteris 44
lapsus idem ut revocare debeat a proposito. 162
lapsus nostri ut nos doceant orare . . . 238
lapsus quis in vitia quid agere debeat. . 342
lapsus quomodo quisque resurgere debeat. 329
laqueis diaboli quam multi homines irretiti teneantur. 251
latitudo Dei quomodo consideranda et imitanda 283
laudandum (ad) Deum quomodo sese homo offerat. 305
laudandus uti sit omni tempore Deus . . 306
laudare Deum quid sit 374
laudem Dei ex omnibus eliciendam rerum eventibus. 361
laudes divinæ quomodo cantandæ sint . . 113
laus Dei ut sit arrha æternæ beatitudinis. 374
laus Dei suavissima quæ sit 374
laudes et vituperia hominum non curanda 587
laudes et vituperia hominum quomodo toleranda 562
laus quænam sit Deo gratissima. . . . 305
laus vel vituperium aliorum quid cuique conferat 355
laxitas nimia et fervor immoderatus quantum noceant. 103
Lecti (sub) ingressum quid sit agendum . 101
lecto (e) surgens quid agere debeat . . . 134
lecto (in) manere et non posse dormire quibus non sit consultum. 519
lectio cujusmodi erit. 148
lectio cujusmodi sit cavenda 519
lectio cujusmodi sola frequentanda. . . 519
lectio monachi qualis esse debet. . . . 137
lectio quam sit utilis. 110
lectione (ex) mens elevetur in Deum . . 241
lectionem (ad) quid invitare nos debeat. . 111
lectionem sacram in mensa non esse negligendam 518
lectioni vacandum qua sit ratione . . . 112
lectionis quis debeat esse monacho scopus. 111
lenitas nimia in Prælatis quam sit damnata 181
levitas quam sit perniciosa. 152
levitates esse cavendas. 524
lex quænam omnibus sensibus membrisque indicenda 329
Liberalitas Dei quanta 284
libertas cordis quomodo servanda . . . 578
libri hæreticorum cur sint exurendi . . 72
libri legendi quinam conveniunt Christi tyroni 111
libri quid faciant ad pietatem 138
libri qui sint novo Christi tyroni legendi . 110
librum hunc scribendi quænam causa auctorem impulerit 4
ligatos ut quibusdam prosit esse 154
lingua quomodo sit refrenanda 260
lingua quomodo quisque ad honorem Dei uti debeat. 534
linguæ frenatio quam sit necessaria . . 211
linguæ procacis mala quæ. 411
linguam compescendi optima ratio quænam sit 59
linguam quinam frenari oporteat . . . 328
Loci communes ut sint digerendi . . . 112
locum quænam in anima Deo parent . . 339
longitudo Dei quomodo contemplanda et imitanda 283
loquendi modus quisnam servandus. . . 328
loquendo (in) ut sit disciplina tenenda. . 107
loquendum quam sit discrete . . . 149, 417
loquendum quomodo sit de aliis. . . . 596
loquendum quomodo de absentibus . . 339
Lugere mortuum ut sit infructuosum . . 89
lupi revera quinam hodie sint. 33
Lutherana hæresis cur multos habeat sectatores 67
Lutherana hæresis quando et quomodo reprobata damnataque sit 54
Lutherani num arcta gradiantur via . . 25
Lutherani ut sint statuis similes 62
Lutheranorum evangelistarum exercitia quæ sint 50
Lutheranorum mos prædicatorum qualis. 50
Lutheranorum sacrilegia in ecclesiastica bona 54
Lutheri dogma ut non possit consentire cum Evangelio 66
Lutheri dogma ut cum Mahumetico consentiat. 60
Lutheri dogma multi amplexi sint spe deprædandi monachos 66
Lutheri dogmatibus cur plerique acquiescant 60
Lutheri et suorum sectatorum opus quod. 35
Lutheri Evangelium quale sit. 67

Lutheri impudentia quanta in judicio peccati 56
Lutheri portenta quænam sint 70
Lutherus ut multarum sit auctor hæresum. 71
Lutherus ut suum sensum omnium judicio prætulerit 70
luxuriam quænam exstinguant 43

M

Maculas in tentationibus corrasas quænam conferant. 344
mala occulta ut hominem humilient . . 354
mali cur bonis admixti sint. 121
mali ut non faciant nos malos sed ostendant 121
malis cur hic subinde parcatur 221
malitia hominum quanta hodie 251
malitiam suam uti coram Deo considerare debeat homo 557
malum ut non velit sed permittat Deus. . 222
mane expergiscentis quod primum exercitium esse debeat 99
mane quid faciendum sit 175
manibus Dei omnia accipienda. . . 93, 298
manus ut sint tenendæ 107
mansuetudo quid. 215
Marcus Alexandriæ vitam apostolicam instauravit 15
Maria Virgo cur sit Mater Cartusianorum præcipua. 172
Maria Virgo quanto amore prosequenda . 581
Maria Virgo quid a servulis suis requirat . 580
Maria Virgo quotidie aliquo obsequio honoranda 581
Maria Virgo unde potissimum placuerit Deo. 100
Maria Virgo ut sit cum Corde Jesu salutanda 139
Maria Virgo uti de triplice aureola gaudeat in supernis 490
Mariæ Virgini quam sit fideliter serviendum 174
Mariam Virginem ut omnes Sancti venerati sint 138
Martini sancti devotio ad SS. Martyrum reliquias quanta 234
Martini sancti perfectio quanta fuerit . . 234
Mater Dei quot perditos saluti restituerit. 131
Mater Sanctique Dei omnes uti sint invocandi 303
Mater Dei ut sit honoranda et invocanda. 108
Mater Dei uti invocanda pro morte felici. 436
Matrem Dei amare ac venerare quam sit frugiferum 131
Matrem esse Dei quantæ sit dignitatis . . 402
Medicinalibus uti et quando utendum . . 205
meditatio Passionis Christi quænam exigat. 383
meditatio vitæ et Passionis Christi compendium salutis. 271
mens quam Deus dignatur inhabitare qualis esse debeat 372
mens quomodo ad Deum convertenda sit. 294
mens quomodo pura sit servanda . . . 260
mens quomodo semper elevanda in Deum. 366
mens ut ex creaturis levanda ad Deum. . 226
mentes spirituales ut nunquam non orent. 191
mentis potius quam oris precibus vacandum 108
meritis quo pacto facile quis dives fiat. . 120
Miracula cur adjuncta monasticorum Ordinum architectis 19
miraculum de sanguine Martyrum . . . 234
misericordia Dei quam immensa erga peccatores 320, 323
misericordia quomodo exercenda sit erga proximum. 270
Missæ ministrare quam sit sublime officium 584
Missæ sacrificium ut sit assistendum. 100, 114
Missæ inserviendo ut sit properandum. . 100
Mititas vera quæ sit 364
Molestia animi omnis unde nascatur. . . 87
molestiæ præteritæ cur oblivioni sint tradendæ. 577
molestiæ quænam ferendæ. 350
monachi apostatæ quo spiritu regantur . 49
monachi in quorumdam locum successerint. 53
monachi nomen unde profectum . . . 15
monachi quare quidam sint expulsi per seculares ex suis monasteriis 54
monachi quidam cur se penitus ab hominum consortio separent 19
monachi veteris Testamenti quinam fuerint. 13, 39
monacho quæ studia parum conveniant. . 110
monachorum vitam vetusta Canonicorum collegia tenuisse 16
monachorum vocabulum cur ipsa vita posterius. 12
monachos bonos propter quosdam malos male audire non debere. 21
monachos nil proprii possidere 56
monachos non esse otiosos. 50

monachum esse quid sit 169
monachum perfectum quænam constituant 173
monachum quænam revera efficiant. 34, 169
monachus bonus ut habendus non sit qui non habeat zelum sui Ordinis. . . . 152
monachus gerere quomodo se debeat erga alios monachos. 137
monachus ut se exibere debeat in facie, corde, moribus, gestu, opere et conversatione 149
monachus memor esse debeat suæ intentionis cur in cœnobium venerit. . . . 147
monachus omnis quo spectet 46
monachus quæ ignorare non debeat . . 111
monachus ut non possit salvari nisi monachus sit 155
monasteria cur sint instituta 170
monasteria deformata ut sint reformanda non destruenda. 45
monasterii nomine quinam minus digni sint. 44
monasteriis ubi probe vivitur non deesse personas probas 46
monastica et apostolica vita per quos plurimum propagata 16
monastica vita ipso nomine vetustior . . 11
monasticæ abstractæque vitæ institutum cur inventum 94
monasticæ vitæ antiquitas. 3
monastice quid 14
monasticen (ad) quanta sit gratia trahi a Deo 83
monastici Ordines et personæ ut non in omnibus conveniant 12
mora duplex quæ. 424
mora quid sit 424
morbis ut humana sint remedia adhibenda 160
mores amicorum Dei qui sint. 356
mores Christi in Passione quibus exemplo fore debeat 363
mori quidnam secure faciat . . . 385, 436
mori quosdam sine dolore. 430
mori seculo quomodo mystice contingat . 388
morituri hominis imago ut ante oculos figenda 431
moriturus quæ agere debeat 385
mors impræparata quam sit periculosa . 434
mors naturæ cur quibusque non sit timenda. 424
mors omnibus una debetur. 90
mors quam sit malis timenda. 424
mors ut nihil nobis nostrum auferat . . 90
mors ut sit optabilis. 90
mors ut sit janua ad vitam beatam. . . 434
mors vitiorum ut sit martyrium spirituale. 425
morte (in) cur pauci vere pœniteant. . . 317
morte urgente quid agendum. 438
mortem (ad) ut perveniatur 434
mortem esse super omnia gravem propter transgressionem 431
mortis meditatio ut sit assumenda contra tentationes 209
mortis memoria quomodo quotidie sit habenda. 596
mortui conditiones imitandæ quæ . . . 578
mortuus in qua re quis dicatur 547
mortificare quænam debeat studiosus Dei amator 286
mortificata carne et spiritui subjecta, a violentia cessandum 420
mortificatio sui et abnegatio unica ad veram pacem via 87
mortificatio quanto dolore naturam premat 295
mortificatio vitiorum quam sit necessaria. 546
mortificatione (pro) ut nullis parcendum laboribus. 269
mortificationem sanctam sine labore non obtineri 547
mortificationi propriæ duo necessaria . . 544
mortificationis vitiorum neglectores quanto se gaudio spolient. 262
vide Abnegatio.
morum honestas Prælatis maxime necessaria 538
morum levitas fugienda. 107
motus vitiorum sensisse quam non sensisse ut magis prosit. 123
Mulctam sibiipsi pro excessibus imponere quam sit utile 76
mulctandum quo pacto sit, si quid delinquamus 75
mulieribus (de) nunquam cogitandum. . 580
mundi contemptum quæ invitent. . . . 156
mundo (in) quam difficile posse bene vivere 208
mundum ut quidam corpore non animo deserant 186
mundus quomodo sit fugiendus 510
mundum relinquere quid sit 94
munditia et pax cordis servanda quomodo sit 578
murmuratio quam sit damnabilis . . . 256
musica instrumenta cur in templis habe-

antur 52
mundum relicturi quomodo mutari debeant 119

N

Nascatur quomodo Deus mystice in animabus. 402
nativitas mystica ut in anima mortificata perficiatur 296
natura a gratia quomodo discernatur. . 258
natura cerebrumque ne lædantur invigilandum 288
natura exhausta quomodo reficienda . . 167
natura hominis civiliter tractanda . . . 548
natura humana quidnam sit 354
natura in quibus emori in se debeat . . 295
natura prona ad mala quomodo frangenda sit 212
natura quomodo regenda sit 350
natura quomodo mortificanda 368
natura ut seipsam in omnibus quærat. . 295
natura quænam interdicenda sint ; quæque non 328
naturam hominis ab omni oblectatione servandam 367
naturam suam quinam indiscrete destruant. 174, 350, 390
Necessaria delectabilia quomodo sumenda 338
negare recte factis meritum et præmium ut sit perniciosum hominibus 65
negligenter debita solvere quam sit periculosum 134
negligentia interioris hominis quam sit periculosa 257
negligentia in divinis Deus quam severe judicet et puniat 325
nequitiæ aliorum quæ non noceant. . . 297
Nidus diaboli ubi omnium tentationum ova excubat quis 154
nihileitatem propriam quomodo quis consideret. 264
nihileitatis propriæ cognitionem unde accipiat homo. 552
Nobilitatem ex virtute sumpsisse initium . 46
noceri non posse homini ab aliquo nisi a seipso 547
nomen Dei quomodo in nobis sanctificetur. 51
nomen Dei quomodo Lutherani sanctificent 51
Novitius cartusianus ut voluntatem suam abnegare debeat 144
Novitius qualis sermone esse debeat . . 135
Novitius sui capitis 135
Novitius negligens 135
Novitius impatiens 135
Novitius celans res suas. 135
Novitius mundo deditus. 135
Novitius subdolus. 135
Novitius tristis. 135
Novitius contentiosus 135
Novitius suspiciones et timores suos quam contemnere debeat 134
Nuditas interna quænam necessaria . . 377
nuditas spiritualis necessaria quæ . . . 292
nuptiæ carnales plus oneris quam gaudii habent. 215

O

Obediendum uti sit etiam inferioribus . . 565
obedientem bona quænam sequantur . . 43
obedientia ficta nihil prodest 105
obedientia religiosorum unde. 42
obedientia (sine) ut nihil Deo placeat . . 211
obedientia sit perseverans usque ad mortem. 106
obedientia quam debeat esse velox. . . 553
obedientia quando sit sacrificium Deo gratissimum. 356
obedientia simplex ad quantam perfectionem evexerit Paulum simplicem. . . 104
obedientia sit sine mora. 106
obedientia ut sit exhibenda 104
obedientia vera in quo consistat. . . . 267
obedientiæ mira præconia 104
obedientiæ nullum vel opus vel exercitium anteferendum 390
obedientiæ operis utilitas neque vilitas discutienda 566
obedientiam (ob) relinquenda omnia . . 356
obedientiam omnibus aliis præferendam . 565
obitus Sanctorum ut non sit nimie plorandus. 201
oblatio Deo quænam quotidie facienda. . 92
oblectatio sensuum quæ, quomodo mortificanda sit 254
obloquentes (erga) nobis quomodo habere nos debemus 561
obsecratio contra malas cogitationes . . 575
obsecratio pro contritione vera 93
observandi non sunt alii 577
observantiarum omnium scopus quis esse debeat. 329
observatio sui continua quam sit in prin-

cipio difficilis 293
observatio sui diligens quid boni afferat . 368
observationes cæremoniæque monasticæ quo tendant. 48
observare alios quam sit stultum. . . . 578
Occasiones bene operandi cum gaudio esse suscipiendas. 566
occasiones peccati fugiendas 214
occasiones tentationum quænam cavendæ. 345
occupationes quænam præferendæ . . . 109
occurrendum quomodo sit Christo in Eucharistiam 302
oculatum esse in aliorum defectus cujus rei indicium sit. 356
oculi uti sint frenandi 260
oculi ut sint servandi. 107
oculus cordis quomodo purgandus. . . 290
oculus Dei quam penitissime omnia penetret. 333
Odii fraterni signa quæ sint 221
odium dæmones in nos quantum habeant. 221
odium fraternum quanta mala efficiat. . 221
Offendendus nunquam sit Deus pro pace aliorum 136
offensa propria cur facile remittenda . . 182
offensus proximus quomodo sit reconciliandus. 109, 541
officia divina solvenda 590
Officium B. Mariæ quod fuerit 231
officium cujuslibet creaturæ naturale quod sit 189, 218
Officium divinum quanto studio canendum 175
Omnia de manu Domini suscipienda . . 586
omnia nostra ut in Deum referamus . . 136
omnia quænam conturbentur. 358
omnia ut in Dei laudem trahantur. . . 374
Opera bona meritoria dicere ut nihil divinæ gratiæ derogat 63
opera bona propter vanam gloriam non esse facienda nec omittenda 529
opera bona quando sint celanda 537
opera bona quænam præcipua sint. . . 10
opera bona quo animo perficienda. . . 146
opera bona ut sint meritoria. 61
opera charitatis uti exercenda sint. . . 141
opera compassionis et pietatis alacriter colenda 226
opera externa quando interna non impediant 376
opera externa quænam a Deo non impediant 294
opera manuaria qua ratione sint exercenda. 101
opera nostra et aliorum ut diverso oculo sint inspicienda 365
opera nostra unde sint meritoria . . . 24
opera obedientiæ et charitatis sereno vultu esse exhibenda. 566, 571
opera omnia quo ex fundo facienda sint. 171
opera quisque sua ut non debeat magni-pendere 65
opera verbaque hominis quando ex Deo sint 294
opes honoresque cui non obsint. . . . 268
opus bonum omne ex proprio consilio profectum ut sordeat coram Deo. . . . 211
opus bonum propter obedientiam vel charitatem intermissum quomodo supplетur 566
opus nobilius quod quidem possimus quod sit 51
Orandi occasio ut ex omnibus colligenda sit 230, 521
orandi genus optimum quod sit. 127
orandum ut sit pro confœderatis . . . 93
orandum pro benefactoribus 93
orandum ut sit pro defunctis. . . .93, 230
orandum ut sit pro Ecclesia 93
orandum ut sit pro filiis spiritualibus. . 93
orandum ut sit pro speciatim se commendantibus 93
orandus quid sit Deus 76
orantes pie ut Deus semper exaudiat . . 376
orare num liceat pro evasione purgatorii. 360
oratio ad Cor Jesu 139
oratio cum quis laudatur 414
oratio cujus naturæ succumbit 421
oratio ante Horas canonicas dicenda . . 522
oratio contra instabilitatem 117
Oratio dominica ante prandium dicenda . 517
oratio duplex 523
oratio mentalis quantas habeat commoditates 127
oratio mentalis ut præstet vocali . . . 112
oratio optima quæ 268, 523
oratio perseverans quam sit utilis . . . 314
oratio pro amore impetrando 491
oratio sæpius iteranda pium aliquid instituenti 84
oratio quam debeat Christi tyroni fore familiaris. 112
oratio quid. 10
oratione uti in omnibus opus sit. . . . 342
orationem mentalem quid efficiat vel adjuvet 112

orationes debitæ ut sint vocaliter persolvendæ. 106, 112
orationes jaculatoriæ quæ sint quove spectent 288
orationi Apostolus plus quam labori suo fidit 20
orationi ut jugiter insistendum 126
vide Precatio.
Ordines monastici in quibus consentiant. 17
Ostentare sese neminem debere. . . . 352
Otiositas quænam mala generet. . . . 411
otiositas quomodo vitetur. 411
otiosum quomodo nihil debeat esse in homine 530
otium omne quomodo exterminandum sit. 522
otium quam sit noxium. 411
Oves Christi quænam veras efficiunt. . . 35

P

Pace perfrui ut in omnibus liceat . . . 123
pacem cum proximo quo quis servet . . 540
pacem quomodo quis semper habeat . . 267
pacem veram quomodo quis obtineat 551, 577
pax cordis in quo sita sit. 149
pax cordis quomodo acquirenda . . . 576
pax per quod in Congregatione servetur . 569
pax et victoria præcipua quæ sit. . . . 88
pax serenitasque pectoris quomodo obtineri possit 207
pax vera ubi sit quærenda. 144
pax vera ubinam constituenda 340
Pachomio (D.) Regula cœlitus transmissa. 16
pactum ut cum Deo ineundum sit mundum relicturo 118
palliando non debemus nos velle excusare. 573
paradoxum infallibile in propriæ voluntatis abnegatione. 563
Passio Christi cur et quomodo meditanda 271, 272.
Passio Christi tripliciter meditanda. . . 273
Passio Christi ut sit thesaurus 385
Passio Christi ut sit liber vitæ. 384
Passio Christi quomodo salubriter exercenda sit quotidie. 582
Passio Domini ut in morte cordi imprimenda. 430
Passio vulneraque Christi quo animo revolvenda sint 385
Passione (in) Christi quænam contemplanda 396
Passionis opus quid 273
passiones suas cur non sentiant externis dediti 122
Pater spiritualis deligendus 225
parvum nihil existimandum quod a Deo nobis donatur 579
patienter de manu Domini accipienda omnia 567
patientia ad aliorum defectus servanda . 570
patientia mira B. Francisci 159
patientia quando sit virtus et quando non. 546
patientiam revera quinam sint adepti . . 392
Paulini Nolani Episcopi charitas quanta . 238
paupertas Christi quomodo contemplanda 351
paupertas cœnobitarum unde ortum habuerit 56
paupertas spiritus in quo consistat. . . 254
paupertate (in) quomodo quisque se gerere debeat. 352
paupertate (in) quid cogitandum . . . 416
paupertatem monachorum probari ex sacris. 42
paupertatem voluntariam quinam voverint. 14
paupertatis gratia quomodo acquiratur . 225
paupertatis voluntariæ initium apud christianos. 15
Peccata commissa semper ante oculos habenda 585
peccata deserere quænam faciant facile . 317
peccata quomodo vere pœnitenti cito dimittantur. 253
peccata ut non abeant impunita 84
peccata venialia quæ uti plurimum accidant 261
peccatis (a) se avertere quam honorificum. 313
peccatore (a) converso quid Deus requirat. 322
peccatorem totius mundi maximum ut se quisque æstimare debeat. 562
peccatorum merces cujusmodi sit . . . 313
peccatum omne ut sit voluntarium . . . 320
peccatum quodvis studio vitandum quanto sit 258
peccatum veniale quam sit execrandum animæ amanti 373
peregrinus cupiens redire in patriam ut se habeat. 92
perfecti hominis descriptio. 582
perfectio altissima in hac vita quæ sit. . 364
perfectio Dei quanta sit. 184
perfectio hominis in quo sita sit . . 172, 552
perfectio omnis quibus mediis facile obtineatur. 329
perfectione (a) quænam impediant . . . 187
perfectionem (ad) aspiranti quid præcipue

conducat 103
perfectionem (ad) tendenti quid imprimis necessarium. 187
perfectionem quam unusquilibet desiderare debeat. 369
perfectionem cur pauci obtineant . . . 289
perfectionem etiam in mundo inveniri . . 49
perfectionem celeriter obtinere volenti quid faciendum 104
perfectioni acquirendæ necessaria quæ. . 553
perfectionis acquirendæ fundamentum. 103, 187
perfectionis studiosi semper fuere. . . 3
perfectionis impedimenta ut sint multa . 187
perfectissimus quisnam hic revera existimandus 393
perfectus aliquis imitandus 582
periculosum quam sit sine duce velle vitam spiritualem vivere 142
persecutionem omnem superandi optima ratio 87
persequentes nos amandi 354
perseverantia quanta laude digna sit . . 408
pertinaciam in propria opinione petitioneve esse cavendum. 567
petitiones decem ad B. Virginem. . . . 132
petitiones quinque a B. Virgine petendæ quæ. 582
Philosophia mystica quibus tantum a Deo reveletur 289
philosophiam veram comprehendendi modus 469
Piis quot hostes insidientur 95
piis ut sit necessarium exerceri sive divexari. 88
pius nemo unquam a cruce immunis . . 85
Plagæ Dei quid nos moveant 251
planetarum proprietates quæ. 281
pluvia Dei quæ sit 519
Pœnas peccatorum aut hic aut in futuro luendas 84
pœnitens cur dolere debeat 320
pœnitendi genus optimum quod sit. . . 321
pœnitenti quid maxime cavendum . . . 253
pœnitentia fallax quænam sit. 435
pœnitentia vera quæ sit. 253
pœnitentia vera quam sit hodie rara. . . 316
pœnitentia vera unde nascatur 435
pœnitentiæ dilatio quam multos fefellerit. 316
pœnitentiæ voluntariæ exercitationes valde prosunt 589
pœnitentiam agendam esse dum sani sumus 252
pœnitere cur cito quisque debeat . . . 316
possidendum nihil cum amore 225
potentia Dei. 263
Prædestinatio divina ut per certa media compleatur 153
Prælatis (in) nostris quænam contemplari debeamus 357
Prælatis quæ tria impendenda 586
Prælatos minus eruditos ac sapientes cur Deus præparet electis. 357
Prælatus quomodo consultandus atque rogandus sit 568
Prælatus ut studeat amari a subditis . . 182
Prælatus uti suam vitam instituere debeat. 182
præmeditandum quidnam sit ante actionem seu locutionem 531
præmia virtutum sectatoribus quanta reposita in cœlis 314
præmium duplex ut detur superantibus tentationes 344
præparatio ad Eucharistiam optima quæ. 302
præsentia Dei uti ubique attendenda. 148, 288
præsentia divina inter orandum attendenda. 524
Præsidens ut suam auctoritatem in delinquentes exserat. 182
præsumptio quantopere sit cavenda . . 584
prandii sub initium quid agendum. . . 100
precatio ante Crucem Domini quotidie bis dicenda quæ. 532
precatio ad Jesum Christum 86
precatio ad horologii auditum 514
precatio contra propriam voluntatem. . 565
precatio in meridie dicenda 514
precatio post debitorum absolutiones . . 524
precatio pro abnegatione propriæ voluntatis 564
precatio pro paupertate. 241
precatio pro perfecta imitatione Jesu et Mariæ 583
precatio pro conversione ad Deum . . . 84
precatio pro loquacium refrenatione . . 536
precatio pro discretione in loquendo . . 534
precatio pro divinarum inspirationum perfectione 531
precatio pro perfectione obtinenda . . . 530
precatio pro felici morte 514
preces nostras difficilius a Domino exaudiri quid faciat. 84
preces nostras ut Deus quandoque exaudire differat 84
principes Instituti monastici quinam fuerint. 13
professionem monasticam facturus quid cogitare debeat 130

Prophetæ cur dicti sint Samuelis sectatores et quidam alii 12
Prophetarum filii cur sic dicti. 13
propositi boni transgressio qualis sit culpa. 512
propositum abstinendi a peccato quam debeat esse firmum 512
propositum boni monachi quod sit. . . 48
propositum bonum in sola confidentia divini auxilii faciendum. 555
propositum bonum ut renovandum sit. . 545
propositum bonum humilitate ac oratione confirmandum esse 512
propositum bonum ob crebros lapsus non dimittendum. 150
propositum non delinquendi quam forte statuendum 124
propositum quam firmum habendum . . 576
propositum suum uti homo semper considerare debeat 514
propositum sanctum usque ad vitæ finem perducendum 162
propositum super linguæ custodia sæpius renovandum. 535
proprietas cordis quam exitiosa. . . . 103
proprietas interna quid mali afferat . . 358
proprietas omnis repudianda. . . 119, 292
proprietas sua quanta hominis mala inferat 268
providentiæ divinæ ut nos totos committamus. 85
providentiæ quomodo sint omnia committenda divinæ. 567
providentiam et prædestinationem Dei non posse impediri ab hominibus. . . . 570
proximis quo animo sit inserviendum . . 102
proximum peccasse cum viderimus, quid in corde nostro dicere debeamus. . . 543
proximus juvandus cum hilaritate . . . 566
proximus quo sit animo arguendus. 340, 365 418.
prudens humilitas et humilis prudentia insit 105
prudentissimo modo omnia facienda . . 530
Psalmi ut cum gravitate sint concinendi . 166
Psalmi uti sanctis applicandi sint. . . 166
Pugnam interdum esse utiliorem quam victoriam. 547
pulsanti Deo cur plurimi non aperiant . . 234
purgatorias pœnas quomodo hic solvamus 385
purgatorii pœnæ quam sint horribiles. . 262
puritas animæ uti acquiratur per abstractionem 290
puritas cordis quomodo acquiratur, et in quo sita sit 144, 290, 555
puritas cordis quonam destinanda sit. . 326
puritatem cordis quænam promoveant. . 327
puritati cordis quænam officiant. . . . 327
puritati et simplicitati quanto studio invigilandum. 172
pusillanimitas quam periculosa sit in filiis gratiæ 341

Q

Quæsitio propria quomodo perscrutanda. 367
quæsitio propria ut sit vitanda 536
quæsitio sui quæ, quomodo mortificanda. 255
querelis (a) ut sit abstinendum. . . . 225
quies cordis custodienda quomodo . . . 578
quies cordis vera quomodo obtineatur. . 291
quies mentis sancta quomodo obtinenda . 577
quies nunquam admittenda quæ . . . 552
quinque ad honorem B. Mariæ observanda quæ 580
quinque ad honorem quinque vulnerum Christi observanda quæ 583
quiescere a labore quando non sit deficere. 550
quiescere interdum ab actuali virtutum labore, esse prudentiæ et discretionis. 515

R

Radices vitiorum extirpandæ ut sint . . 258
ratio ut in omnibus consulenda. . . . 140
ratione quomodo omnia metienda . . . 328
rationi potius quam sensibili devotioni studendum sit 203
Rechabitarum singulare institutum. . . 11
reconciliandi quomodo sint Deus et homines. 569
recreatio quænam mortificanda et quæ admittenda sit 548
reditibus (de) cœnobiorum quid censendum sit 55
referenda sunt ad Deum omnia quæcumque patimur. 568
reformatio hominis interioris quæ requirat 457
reformatio monasteriorum ad quos pertineat 45
regulæ monasteriorum unde sumptæ . . 169
regulæ sanctorum patrum et monachorum quo spectent. 456
relapsus in peccatum letale quid agere debeat. 77

religio quid sit, et quibus rebus constet et exerceatur 10
religionis monasticæ instituta et ritus omnes quo spectent 26
religionis monasticæ quanta commoda . 26
religionis scopus quis sit 143
religiosi animam quænam inquinent . . 140
religiosi apostatæ et qui eis favent quo loco habendi sint 22
religiosi boni ut Christi et Sanctorum vitam imitentur 26
religiosi cur hodie otiosi immerito dicantur 53
religiosi cur ita primum appellati sint. . 15
religiosi ut specialius vocentur monasticæ vitæ professores 11
religiosorum sive monachorum persecutiones vexationes ab hæreticis. . . . 3
religiosos solitarios cumprimis frugiferos esse hominibus. 19
religiosos et cæteris ferventiores ac singulares Dei cultores semper fuisse . . . 11
religiosum quænam constituant. . . . 27
religiosus ut sit et dici possit quilibet christianus 10
religiosus vere quis 266
relinquenda quænam sint reverti cupienti ad Deum. 314
relinquere quænam quisque debeat. . . 358
remedia duo contra recidivandi pronitatem 589
remediis infirmis ut subveniendum . . . 167
remedium quod adversus operum meritorumque præsumptionem falsam . . 429
remedium contra desperationem peccatorum 320
remedium contra delectationes cogitationum 576
remedium contra omnem tentationem . . 343
remedium contra omnes tentationes præsentissimum quod. 341
remedium contra fœdas blasphemiasque tentationes 375
remedium contra carnis tentationes . . 343
remedium contra animi distractiones . . 122
remedium generale contra diaboli insidias quod sit 98
renovatio frequens boni propositi quantum juvet 512
renovationem spiritus uti per quælibet externa objecta recipere liceat. . . . 522
repetenda ut sint quæ non solvuntur debite in precibus ecclesiasticis. 106
repetere quis teneatur preces debitas semel lectas 114
reprehendere uti quisque seipsum debeat in omnibus 324
requiem veram nusquam nisi in Deo reperiri 333
res alioqui vilis quam perdite diligatur inordinate 326
res creatæ uti in nuditate tractandæ sint mentis. 184
resignare se Deo cur quilibet debeat . . 393
resignare ut se debeat homo in divinam voluntatem 568
resignatio ad Deum et B. Mariam . . . 533
resignatio ficta quæ sit. 552
resignatio mera uti fiat. 185
resignatio necessaria quæ. 531
resignatio propriæ voluntatis quam sit necessaria homini. 551
resignatio sui quantum prosit. 201
resignatio quorumdam Sanctorum qualis fuerit 437
resignatio sui vera ut a Deo petenda sit . 93
resignatio vera 269, 587
resignatio homini obesse nihil posse . . 270
reverentia quibus præstanda 107

S

Sabbatis devotioni ad B. Mariam vacandum cujusmodi sit. 581
sacrificia grata Deo offerenda quæ. . . 550
sacrificium quodnam Deo gratissimum offeramus 406
salus ut in patiendo constituta 295
salvari in mundo cur difficile quis possit . 154
Samuelis tempore cœnobia fuisse . . . 13
sancta quadam superbia ut sit utendum. 102
Sancti omnes quam fuerint humiles Deumque timentes 233
Sancti omnes ut passi sint. 225
Sancti quam libenter corporis ægrotationem tulerint. 158
Sancti quoque ut per humilitatem solum Deo placuerint. 125
Sancti ut sint honorandi et invocandi. 108, 174
sanctis Doctoribus cur fidem adhibeamus. 70
Sanctis impensus honor ut sit potissimum ipsius Dei. 51
sanctitas corporis et spiritus quæ sit . . 214
Sanctorum facta nec omnia, nec omnibus imitanda 123
Sanctorum patrocinia imploranda . . . 532

Sanctorum diversa exercitia unus scopus. 203
Sanctos honorandi modus optimus. . . 213
sanctus coram Deo censendus quis . . . 299
sapientia Dei 263
satiare ut nil possit animam, nisi solus Deus 279
satisfactio Christi quomodo fiat homini salutifera. 146
Scandali timorem sæpissime nasci ex superbia. 572
scandalum quanto studio cavendum . . 538
scopus in tentationibus resistendis quis præfigendus cuique 341
scopus omnium actionum quis esse debeat. 529
scopus studiorum omnium christiani cujusque quis fore debeat 470
scrupuli conscientiæ quando omnes abjiciendi 322
scrupulis (in) iterandæ confessionis quid faciendum 321
scrupulositas inordinata unde quomodoque curanda sit 256
scrupulositas uti depellenda sit 206
Secreta cur Patri spirituali revelanda. 97, 142
secreta non omnibus detegenda. . . . 149
seculo (a) immaculatum quis se custodiat. 140
seculo (in) quænam quos a Deo retrahant. 94
seculum quid sit. 170
securus quomodo quis moriatur. . . . 272
sensibus cunctis custodia qualis et quanta adhibenda sit. 126, 386
sensualitas hominis quomodo mortificanda sit 280
sensualitati molesta ut sint eligendi præ cæteris 292
sensualitati quænam subtrahenda sint. . 338
sensualitatis desideria quanto studio mortificanda sint 546
sensus membraque quanto sint studio arcenda a curiositate omni. 345
sensus mentis quomodo regendi. . . . 329
sensus proprius proculcandus 149
sensus quomodo custodiendi sint. . . . 338
sensuum custodia puritati cordis necessaria 556
sensuum incustodiam quænam mala sequantur 409
sensuum desideriis quomodo moriendum. 386
sensuum morumque disciplina quam sit necessaria 533
sententiæ memorabiles. 152
sentire de Domino in bonitate quid sit . . 120
sentire malum absque consensu nihil officit. 97
sentire quomodo de se ipso quisque debeat 352
sentire vitia non est malum 122
septem in Christi vita meditanda . . . 127
serio uti vitæ ratio habenda sit 435
serviendum Christo in suis membris quomodo sit 541
serviendum proximo quomodo sit . . . 370
servientium Deo status cur sit diversus . 510
servis suis quænam diabolus præmia largiatur. 312
servitia omnia voluntarie subeunda . . 571
servorum Dei verorum quam parvus sit hodie numerus. 251
sex diligentiæ adhibendæ 593
Silentium cordis custodiendum quod . . 574
silentium cordis et oris ut servandum. . 97
silentium duplex quomodo observandum. 339
silentium et solitudinem cur monachi colant 59
silentium sanctorum quantum Deo placuerit 238
silentium quæ bona præstet 411
silentium solitudoque interna quomodo jugiter servanda 530
silentium ut sit observandum. 115
simplex et nuda ut anima fiat. 378
simplicitas cordis quomodo custodienda sit 291
simplicitas et puritas cordis quantum Deo placeant 172
simplicitas habenda quæ 586
simplicitas vera quæ sit. 173
simplicitate (in) ambulans quam sit securus. 567
simplicitatem sectanti quænam servanda. 414
simpliciter quomodo semper vivendum . 357
singularitas fugienda 109
singularitas laudabilis quæ sit et quæ non. 537
singularitas quæ cur sit detestabilis . . 538
singularitas quænam vitanda sit. . . . 110
singularitas quænam necessaria servatu . 347
Sobrietatis encomium haud fallax . . . 410
societas ut spiritum exstinguat 289
solitarii contemplativi ut semper in honore habiti sint. 20
solitariorum oratio et vita pura quam efficax apud Deum 20
solitarios religiosos suis precibus impetrare concionatoribus gratiam fructificandi . 20

solitudinis laus et utilitas 290
solitudo cartusiana quam sit discreta et sine periculo. 579
solitudo duplex 533
solitudo et silentium quantum gaudium conscientiis advehant. 175
solitudo mentis quomodo obtinenda. . . 533
solitudo mentis quomodo incolenda. . . 300
solitudo quibus non sit gravis. 216
solitudo ut sit beatitudinis fons 289
sollicitudine (absque) uti quisque fore debeat 171
sollicitudinis nimiæ mala quanta. . . . 257
sollicitudo cordis quantopere sit cavenda. 571
sollicitudo moderata ut necessaria sit. . 257
sollicitudo quænam necessaria 172
sollicitudo quænam nascatur ex mortis memoria 431
sollicitudo temporalium inordinata uti exstirpanda sit 257
somni quantum cuilibet capiendum. . . 518
somnia ut neminem inquietent 320
Spem (inter) et metum constanter progrediendum esse 158
spes unica salutis consequendæ quæ sit . 153
spes quæ non confundat. 25
spes in Deum firma gerenda sit 84
spes ut sit ornamentum fidei 429
spes vana salutis recuperandæ uti multis imponat 430
spiritualis vitæ quænam optima initia . . 215
spiritum nullum inesse Lutheranis . . . 50
spiritum suum uti homo singulis horis renovare debeat 313
spiritus mundi et diaboli ut semper dissideant a Christo. 117
sponsa Christi ut sit incorrupta virginitate. 400
sponsa quænam de sui sponsi adventu gaudeat 401
Sponsus cœlestis qualia sponsæ suæ beneficia prærogarit 406
Sponsus cœlestis quonam suas sponsas vocet 244
Stabilia minora peccata quæ sint. . . . 261
status sancte vivendi cujusmodi eligendus sit 510
stellarum quanta sit magnitudo. . . . 281
stipenda præcipua militum Christi quæ sint. 120
studium egregium mortificationis . . . 576
studium et lectio librorum quo referenda sint. 396
studium monachi quale esse debeat. . . 111
studium ordinatum quod sit 137
studium philosophiæ quo retorquendum. 137
studium præcipuum pœnitentis quid esse debeat. 323
studium vitæ monasticæ quodnam sit . . 42
Summo (a) bono ut plurimi dehortentur . 94
superbia ex qua radice pullulet 18
superbia impugnati oratio. 417
superbia laudabilis quænam sit. . . . 245
superbia nunquam est sola. 122
superbia periculosa quæ sit 125
superbia quanta sit ex donis Dei se efferre. 355
superbia quantum noceat 559
superbia sub specie ædificationis latens . 540
superbia uti se palliet sub specie zeli . . 538
Superiores (per) Deus loquitur 108
Superioribus in quibus non sit obtemperandum 136
Superiorum consilio omnia facienda . . 350
Superiorum consilio standum. 107
Superiorum dicta tanquam Dei accipienda sint. 102
Superiorum jussionem nunquam exspectandam 365
Superiorum absque consilio nihil faciendum 142
surdus, cæcus et mutus ut quis sit. . . 340
surgendum quomodo a peccatis 319
suspicio quam sit noxia 88
suspiciones aliorum quando non sint timendæ 573
suspiciones non esse admittendas . . . 539
suspicionibus aliorum ut quis habere se debeat. 171
susurrium diaboli 517

T

Taciturnitas ut sit virginitatis decus . . 411
Tædio quo orationis genere obviandum. . 76
tædium vitæ ac rerum omnium quale assumendum 185
Temeraria judicia reprehenduntur . . . 271
tempore suo omnia facienda 109
tempori quatenus serviendum 174
temporis amissio quam sit cavenda in collocutionibus 116
temporis jactura quam sit damnabilis. . 335
tempus ut fructuose expendatur . . 148, 544
tentari cur quandoque Deus suos permittat 416
tentari diutius quam cito superare tentationes, illo præclarius. 345

tentari et a Deo exerceri quam sit utile. . 314
tentatio quam sit quibusdam importuna. 343
tentatio quænam duo includat 343
tentatione (ex) ut non sit locus mutandus . 160
tentatione(in) quid præcipue cavendum . 341
tentationes cujusmodi contemnendo facilius quam pugnando vincantur . . . 526
tentationes et conflictus virginum quales. 399
tentationes quomodo sustinendæ. . . . 296
tentationes (ob) insurgentes cur non sit deserendum vitæ internæ studium . . . 122
tentationes leviores quomodo facilius vincantur. 526
tentationes quænam fuga quæve insistendo superentur 346
tentationes quorumdam amicorum Dei quam sint graves. 296
tentationes resistendo minui 399
tentationes vincendi modus optimus. . . 265
tentationibus a sancto Instituto revocantibus ut respondendum 117
tentationibus importunis quomodo resistendum 526
tentationibus (in) quid agendum 416
tentationibus quomodo resistendum . . 343
tentationibus violentis quomodo resistendum 525
tentationum carnis quam sint tela diversa. 343
tentationum initio cur resistendum sit. . 259
tentatis contra vitia quomodo sit orandum. 525
tentatus contra proximum quomodo sese custodiat. 541
teporem amicorum suorum quantum Deus odiat 407
theologia mystica vera quæ sit 329
theosophia quibusnam solis comperta sit . 470
thesaurum omnem Dei gratiæ beatæ Mariæ concreditum. 347
thesaurus ut sit observantia mandatorum Dei. 48
Thomæ (S.) Aquinatis modus studendi quis. 137
Timere homines et non Deum quantæ sit superbiæ 572
timor Dei ut sit fundamenti loco assumendus. 113
timor quinam ex meditatione mortis nascatur 431
timor ut nos urgere debeat ad vitæ emendationem. 157
Tractus Dei quam sit tutus. 373
tranquillitatem animo quænam conferant. 335
tribulatio donum electorum 276
tribulatio martyrem reddit 277
tribulatio quænam omni consolationi præferenda sit 335
tribulatio quomodo reddatur suavis . . 277
tribulatione (sine) neminem unquam salvatum. 392
tribulationes a quo immittantur. . . . 389
tribulationes nostræ quomodo gratissimæ fiant Deo 275
tribulationes patiens quo se vertere debeat 334
tribulationes patienter cum resignatione toleratæ hominem Deo gratissimum reddunt 276
tribulationis excellentia. 276
tribulationum occultarum quanta utilitas. 297
trinitas in quolibet homine quæ. . . . 278
tristis vultus nemini exhibendus. . . . 571
tristitia mala gratiam non meretur. . . 102
tristitia salutaris quæ sit 89
tristitia sancta cum vultus serenitate inter Fratres ostendenda quæ. 597
tristitiarum sola causa quænam esse debeat 359
Turbari non debere hominem propter adversitates. 569
turbatio proximorum quam studiose præcavenda sit 540

U

Unctio Sancti Spiritus quos doceat . . . 150
uniri Deo cupienti quæ facienda sint . . 382
unitas spiritus quibus præcipue servanda. 215
unum necessarium semperque cogitandum quod 587
Utensilia ut cum egentibus impertienda . 225
utilis ut quis omnibus fieri possit . . . 290

V

Vacare soli Deo quænam bona præstent . 334
vana gloria quam sit studiose cavenda . 536
Venialia ex affectu procedentia quantum noceant 261
verba aliorum illicita quomodo interrumpenda. 535, 588
verba otiosa et noxia qua ratione vitari possint 534
verbis quibusnam abstinendum sit. . . 339
verborum convitiis nemo lacessendus . . 542
verbum Dei apud Lutheranos quale et quomodo prædicetur. 51

verbum Dei quam studiose auscultandum. 593
verecundia quanta ubique necessaria. . 340
verecundia superba quæ sit 324
verecundia ubique servanda 148
vernum tempus quid nos doceat. . . . 190
vestes cur mutent monasticen subituri. . 119
vestibus splendidis ornatus homo quid sit 410
vestis recens baptizatorum qualis olim fuerit 40
vestitus abjectus et simplex quantum Deo placeat 245
vestium cultus et curiositas quo tendant . 245
vestium pompam ut omnes Dei amici sint execrati 409
vexationes hominum non esse fugiendas . 87
Via ad perfectionem quæ sit. 186
via ad veram humilitatem quæ 223
via ad vitam æternam quæ. . . . 153, 254
via arcta quænam sit 388
via blanda ad mortem, aspera ad vitam ducit 157
via certissima ad perfectionem quæ. . . 289
via Crucis ut sit sola via ad salutem . . 388
via perfectionis evangelicæ in quo consistat. 249
via regia ad æternam felicitatem quæ . . 269
via regia ad Deum quæ. 262
via regia ut sit hic pati adversa. . . . 392
via Sanctorum omnium una quæ sit. . 369
viæ perfectionis quatuor quæ. 300
viam angustam cur pauci ambulent . . 249
victus in spirituali prælio censendus quis. 589
victus vitio quando quis dicatur. . . . 344
viliora quæque eligenda 565
vilis quantum in oculis propriis quisque fore debeat 370
vires animæ quomodo purgandæ atque ad Deum convertendæ sint. 280
viribus conatibusque suis ut homo diffidat. 328
viribus neque propriis neque consiliis fidendum 103
virginalis puritas quam sit Deo acceptissima 245
virginibus quænam cavenda sint. . . . 399
virginitas quanto sit honore digna. . . 403
virginitas quænam merito digna sit. . . 403
virginitas quale sit munus 399
virginitas sine castitate quantilli facienda. 405
virginitas ut sit vita angelica. 403
virginitas ut sit mater Dei. 402
virginitate (pro) certantibus gaudium quodnam detur. 400
virginitatem amissam nunquam recuperari. 400
virginitati servandæ quænam necessaria. 399
virginitatis fecunditas quanta. 402
virginitatis neglectoribus quid faciendum. 406
virginum Angelorumque vita in quo differant 403
virtus ut etiam a malis honoretur. . . 75
virtutes acquiri ut oporteat 140
virtutes omnes ut pereant sine obedientia 105
virtutes omnium potius quam exercitia imitanda 368
virtutes quomodo acquirendæ sint . 554, 561
virtutes Sanctorum ut imitandæ sint. . 234
virtutes tres præcipue respiciendæ quæ . 553
virtutes tres maxime homini necessariæ quæ 555
virtutibus ut ornemur quid faciendum . 140
virtutis initium quænam ostendant. . . 210
virtutum ac vitiorum quam dispar exitus. 549
virtutum exercitia ut cum discretione fiant 211
visa cuncta ut ad Dei laudem convertenda. 306
vita abstracta agenda quæ 510
vita abstracta quam prosit spirituali vitæ. 339
vita abstracta quam sit necessaria. . . 289
vita Christi qualis fuerit. 353
vita hominis ut debeat esse jugis compunctio. 324
vita interna et spiritualis quomodo obtineatur. 299
vita Jesu quomodo semper habenda præ oculis 598
vita monastica cur instituta sit. . . . 40
vita monastica ut sit murus. 48
vita monastica cur tam sit Ecclesiæ utilis, et ejus hostibus tam invisa. 52
vita perfectissima quæ. 277
vita Sanctorum qualis fuerit 549
vita spiritualis uti inchoanda. 224
vita vere solitaria quæ 293
vitæ abstractæ quænam necessaria sint. 378
vitæ spiritualis basis quæ. 260
vitæ Christi imitatio uti disponat ad mortem. 436
vitæ internæ studioso quæ cavenda. . . 123
vitæ longioris quibusnam affectus insit. 430
vitæ spiritualis præcipua instrumenta quæ sint. 118
vitam et Passionem Jesu quomodo quis in se transformet. 185

vitam malorum non debere præjudicare bonis monachis. 27
vitam quorumnam imitari conveniat. . 246
vitam solitariam ut Christus ipse, SS. Doctores et Jus utrumque commendaverint. 21
vitia quænam facile vincantur. . . . 327
vitia quorumdam hominum quam sint communia et execranda. 45
vitia ut plenissime exstinguantur. . . 139
vitiorum damna quæ sint. 48
vitiorum (ut) impugnationes elidantur. . 122
vituperari interdum melius est quam laudari. 569
vituperatione (in) quid cogitandum. . . 415
vivere in peccatis quam sit periculosum et turpe 313
Vocabula rebus permanentibus subinde mutari. 12
vocatio monastica quid exigat 214
vocatio multiplex ut sit. 214
vocationis divinæ tria genera. 86
voluntas aliorum quomodo præferenda sit voluntati propriæ. 563
voluntas bona quando non careat fructu operis 552
voluntas bona voto firmata quam sit laudabilis. 57
voluntas bona humilitate firmanda. . . 103
voluntas bona quomodo probetur . . . 285
voluntas Dei quomodo semper observanda sit. 292
voluntas Dei beneplacita quæ. 147
voluntas Dei in omnibus sustinenda. . . 161
voluntas hominis ut in omnibus fieri possit 364
voluntas hominis quam sit ex se infirma et instabilis. 57
voluntas Prælati quanto studio implenda. 564
voluntas propria quanto studio sit persequenda 548
voluntas propria quid modo prosit damnatis 549
voluntas propria quid mali afferat . . . 358
voluntas propria quanto sit odio persequenda 357
voluntas propria ut coram Deo sordeat. 565
voluntas propria ut omni tempore persequenda 563
voluntas propria quomodo abneganda. . 267
voluntas propria quam sit homini nociva. 256
voluntas quænam bona dicenda quantæque sit efficaciæ 285
voluntate et intellectu quomodo Deo adhærendum 348
voluntate privata nihil faciendum. . . 338
voluntatem Deo placere absque opere. . 372
voluntati alienæ potius quam propriæ in quibus sit obsequendum. 113
voluntati propriæ deditus qualis quis sit. 268
voluntatis bonæ quando corona gloriosior. 362
voluntatis bonæ ac confirmatæ efficacia quanta. 511
voluntatis humanæ pravitas quanta. . . 43
voluntatis propriæ pertinacia. 256
voluntatis propriæ abnegatio quantum meritum habeat etiam in parvis . . . 550
voluntatis propriæ resignatio ut disponat ad mortem 436
voluntatis propriæ abnegatio quam sit Deo grata. 298
voluntatis propriæ abdicationi ut semper studendum 118
voluptatis carnis mala quæ 405
vota tria cur monachi omnes faciant . . 17
vota tria monastica quo pertineant. . . 170
voto (cum) quam sine voto bene agere quantum præstet. 57
voto erga Deum se obligasse quibus prosit. 57
votum ut non obstet libero arbitrio sed magis id consummet. 209
votum ut prosit etiam imperfectis . . . 210
votum ut semper sit utile et bonum. . 209
vox Prælati ut sit vox Dei. 211
vox ut non sit subtrahenda in Dei laudibus. 114
Vulnera Christi quomodo animæ imprimenda tempore mortis. 385
vulnerum Christi virtus quanta 345

Z

Zelus cuique potissimum habendus quis sit 511
zelus inordinatus quæ mala pariat. . . 340
zelus quantus inesse debeat Prælatis pro salute subditorum. 183

INDEX

OPUSCULORUM

HUJUS VOLUMINIS

DE VERA RELIGIONE ET MONASTERIIS.

Capitulum I. Ad quid sit homo conditus, et quid charitas Dei revera christiana, sive evangelica vita sit; quinam item hodie se evangelicos vocent. 9

Capitulum II. De bonis operibus : quænam præcipua et Deo propinquiora sint, in quibus item religio versetur. . . . 10

Capitulum III. Quod omnes boni christiani religiosi possint appellari, et potissimum hi qui statum aliquem suscipiunt ad hoc ordinatum penitus, ut in eo spiritualibus exercitiis vacare quisque debeat 10

Capitulum IV. Uti semper in mundo status aliqui exstiterint, in quibus specialius, rigidius et perfectius ex bona voluntate Deo servire licuit, supra quam ex mandatis Dei aliquis teneretur . . 11

Capitulum V. Quod olim monastica vita, qualis in veteri Testamento fuerit, et nomenclatura tamen cœnobiorum monachorumque non exstiterit, quia ille status ipso nomine antiquior existit. . 11

Capitulum VI. Quod religiosorum status non semper consimilis fuerit, quomodo neque nunc quoque Ordines omnes per omnia concordant 12

Capitulum VII. Quod status monasticus vetustus sit, et semper incrementum a Samuelis, Eliæ et Prophetarum tempore acceperit 12

Capitulum VIII. Quod prima vita Apostolorum et Sanctorum in Jerusalem in principio fidei fuerit, qualis nunc est vita monastica. 14

Capitulum IX. Quod quando vita communis juxta institutionem Apostolorum, propemodum interierat, quasi postliminio sub sancto Marco in Alexandria et in multis aliis locis restituta sit. . . 15

Capitulum X. Quod sanctus Augustinus vitam Apostolorum primorumque christianorum in Africa inter suos Canonicos instauraverit. 16

Capitulum XI. Quod post sanctum Augustinum alii perplures vitam monasticam multis aliis locis exsuscitaverint. 17

Capitulum XII. Quod tam multiplices religiosorum Ordines in tribus illis votis a Christo contra tres illas maximas peccatorum causas propositis invicem consentiant 17

Capitulum XIII. Discipulum esse Christi, ut sit perfectius multo quam esse christianum simpliciter; superbia quanam ex radice pullulet; vota tria monastica uti Christus servarit 18

Capitulum XIV. Quod omnes religiosi Ordines primitus a Deo per homines sint instituti. 18

Capitulum XV. Quod religiosi, qui propter propositum suum solitarii aut separati ab hominibus sunt, non inutiles, sed valde utiles et fructuosi omnibus hominibus sint. 19

Capitulum XVI. Quod religiosi, maxime

vero qui se totos a mundo sequestraverunt, nunquam non a bonis honorati fuerint. 20

Capitulum XVII. Quod monasteria dirui vel perire non debeant permitti, et quod boni propter malos quosdam in proposito religioso, male audire non debeant. 21

Capitulum XVIII. Quod monachi sive moniales apostatæ coram Deo votifragi et perjuri sint, et ipsorum criminis sint participes, qui ipsos juvant et defendunt 22

Capitulum XIX. Quod hæreticis non sit credendum, qui perverse Scripturas contra explanationem Ecclesiæ interpretantur, et quod continentia non sit impossibilis servatu 22

Capitulum XX. Quod ex nobis ipsis nihil, ex Deo vero omnia ad animæ nostræ salutem possimus. 23

Capitulum XXI. Quod religiosi bonis operibus navent operam, nec tamen salutem suam in propriis operibus constituant 24

Capitulum XXII. Quod Christi et Sanctorum vita arcta via fuerit, sicut in Evangelio docetur, quam boni homines monastici imitari nitantur et Lutherani fugiunt 25

Capitulum XXIII. Quod religiosum in monasteriis propositum non prohibendum, sed consulendum et protegendum sit, ut recte conservetur; unde tantum boni ipsum retinentibus exoritur. . . 26

Capitulum XXIV. Ad quod propositum (in monasticis nempe Ordinibus) ipsum amplectentes ducat, et quod istius propositi non sit culpa, si in eo multi malæ vitæ videantur. 27

De veritate, antiquitate, incremento, habitu, votis, cæremoniis et exercitiis monasticæ religionis, etc. dialogus. . . 33

Capitulum I. Cur monachi passim apud malos ludibrio habeantur. 33

Capitulum II. Cur monachi singulari sese habitu contegant 35

Capitulum III. Num cucullus religiosa sit vestis 39

Capitulum IV. Utrumne canones monastici et tria vota ex Evangelio profecta sint. 41

Capitulum V. Ut corrigi oporteat eos, qui inter religiosos non religiose viverent 43

Capitulum VI. An status monasticus et christianus duo diversi sint status. Et de discrimine monasticæ vitæ et vulgarium christianorum 46

Capitulum VII. Num monasticæ vitæ homines sint otiosi, et de cantione chorali. 49

Capitulum VIII. Cujusmodi otiosos reprehendat sanctus Paulus, et de tyrannide eorum qui sese Evangelicos vocant 52

Capitulum IX. Num cœnobia in paupertate degant. 55

Capitulum X. Cur votum religiosi Deo nuncupent 56

Capitulum XI. De cæremoniis monachorum, num in Evangelio sint traditæ. . 58

Capitulum XII. Quod Lutherus male egerit, quemadmodum fructus ejus declarant : et unde illius impostura facile advertatur 60

Capitulum XIII. Num bona opera meritoria sint; et beatitudinis præmium a Deo recipient 61

Capitulum XIV. Opera bona quam sint necessaria ad veram salutem : utque ex sola fide Christum agnovisse minime constituat aliquem christianum. . . 65

Capitulum XV. Cujusmodi novum sit Evangelium quique illud amplectantur 66

Capitulum XVI. Utrum pro se Scripturam Lutherus ad suæ doctrinæ probationem habeat et de prodigiis illius. . . 68

Capitulum XVII. Quod ex Lutheri secta plures aliæ multo pejores exsurrexerint, et utrum Constitutiones Ecclesiæ cum scriptura conveniant. 71

Capitulum XVIII. Optima institutio ad bonam christianamque degendam vitam, conjugali et omnibus statibus utilis 72

Capitulum XIX. Uti qui ex Lutheranismi hæresi ad sanam mentem reductus, vitam moresque convertere debeat. . . 73

EPISTOLARUM PARÆNETICARUM LIBER PRIMUS . 83

Epistola I. Trahi a Deo ad monasticen quanta sit gratia, quandoque is qui trahitur ad eam suum Institutum auspicari, a quibus item sibi cavere, quomodo quoque vocationem divinam attendere debeat. 83

Epistola II. Amoris privati quæ incommoda; persecutionem omnem superandi pacemque veram obtinendi quæ sit ratio; piisque cunctis quam sit necessarium exerceri vexarique ab aliis. . . 86

Epistola III. Mors charorum quam sit discrete plangenda : morte bona defungi quam sit optabile; quanta post mortem felicem sequantur in cœlis gaudia . . 89

Epistola IV. Tendere in Deum quid sit, quomodoque quisque conniti id debeat; exercitiis cujusmodi præcipue religiosus ac Prælatus sese occupare debeat . . 92

Epistola V. In seculo quot sint quæ a via salutis impediant occasiones : monastici instituti encomium : mundum relinquere quid sit, quoque id pacto liceat. 93

Epistola VI. Monasticum Institutum auspicaturus quænam observare debeat : nominis *Carthusianus* litteræ quid mystice innuant 95

Epistola VII. Ut is qui ex voragine peccatorum præcipuo Dei munere vocatur ad monasticum Institutum, debeat suam auspicari vitam. 98

Epistola VIII. Tyro in Ordine cartusiano quomodo sese in solitudine cellæ per dies singulos juxta externum et internum gerere debeat hominem. . . . 99

Epistola IX. Quibusnam technis præcipuis nitatur diabolus subvertere Christi in religione monastica tyronem, utque sola obedientia simplex per abnegationem mortificationemque omnis propriæ voluntatis, propriorumque consilii, intellectus, judicii sensusque, sit spes spiritualis profectus, ac denique via directa ad æternam beatitudinem 102

Epistola X. Uti tyro Christi in monastica militia novellus sese in externis observantiis Ordinis et internis exercitiis institutisque gerere debeat 106

Epistola XI. Homini exteriori interiorique reformando quænam sint necessaria. Lectio tyroni cœnobitæ quam sit accommoda; libri auctoresve quinam illi sint frequentandi; lectionis quis debeat fore scopus; orationis mentalis quanta utilitas necessitasque sit 110

Epistola XII. Is qui se tradidit monastico Instituto, uti a Dei timore incipiat : quantoque studio et devotione preces quas vocant horarias, persolvere : quomodo beatissimæ Virginis Mariæ gaudia venerari : quanto denique zelo solitudinem silentiumque excolere debeat. . . . 113

Epistola XIII. Armis quibusnam spiritui instabilitatis in assumpto vitæ monasticæ Instituto resistendum sit 116

Epistola XIV. Ad Christum si quis vult venire in eam in qua nunc est gloriam, necesse est ea via, qua Christus præcessit, ambulet; hæc autem est omnimoda propriæ voluntatis abnegatio. . 118

Epistola XV. Ut is qui monasticum Institutum concepit animo, opere per ferventem orationem ad Deum et suam operam perficere possit. 118

Epistola XVI. In ingressu monasticæ Religionis quisnam scopus ob oculos constituendus : quomodo quosve mores mutare tyro cœnobita debet 119

Epistola XVII. Stipendia præcipua militum Christi quæ sint : infirmitates corporum cur permittantur a Deo : mali homines quam sint bonis et Dei electis necessarii et frugiferi. 120

Epistola XVIII. Gloriæ vanæ, animi distractionibus quomodo resistendum : passiones naturales uti differenter vel sentiantur vel non sentiantur, exercitiis internæ vitæ quatenus insistendum, quæque internæ vitæ studioso sint cavenda 121

Epistola XIX. Pax vera quantopere in omnibus sit quærenda : amicitia humana non magnifacienda : quo pacto item Deo confidendum sit. 123

Epistola XX. Ut in monastica Religione quis constitutus præcipue quinque observare, modo velit suæ vocationi satisfacere, debeat 124

Epistola XXI. Orationis continuæ usus quomodo obtineri possit, et quænam septem in Christi vita Passioneque me-

ditanda et observanda sint 126

Epistola XXII. Ut ad solemnem professionem monasticam, is qui a se mundum abdicavit, præparare seque Deo unire, instar sponsi et sponsæ, seculo, sibiipsi quoque mori debeat 129

Epistola XXIII. Ut is qui relicto seculo sese monastico Instituto dedidit, unice post Deum debeat venerari invocareque beatissimam Virginem Mariam : et quasnam petitiones decem porrigere illi ipsi debeat 131

Epistola XXIV. Ut vocatus ad monasticam Religionem et vestitus in eadem, debeat agnoscere efflareque spiritum instabilitatis, suam vitam instituere, denique quibus indiciis probetur novitiorum in monasteriis defectio sive profectio spiritualis. 133

Epistola XXV. Fundamentum spirituale ingressurus Religionem cujusmodi jacere, quæque huic superstruere debeat. 136

Epistola XXVI. Beatissima Virgo Maria et Cor Jesu Christi suavissimum quanta in veneratione devotioneque haberi debeant ab iis, qui vitam suam corrigere volunt. 138

Epistola XXVII. Uti novellus Cartusianus feliciter incepta prosequi, a quibus sibi summopere cavere, ad quem denique scopum omnia sua exercitia destinare debeat. 140

Epistola XXVIII. Quis scopus quisve Religionis sit finis ab eo, qui monachus cupit fieri, quærendus 143

Epistola XXIX. Otium inutile quantopere fugiendum : Christi vitæ ut monachus sese conformare propriasque concupiscentias abnegare debeat. 145

Epistola XXX. Ut is qui in monastica Religione per solemne votum sese constrinxit, vitam suam auspicari juxtaque suæ vocationis normam vivere debeat : quæque ea sint quæ eum ab ejusmodi vivendi genere avocare possint : quomodo item illi eadem vitanda sint . . 147

Epistola XXXI. Ut nemo ex levibus signis de culpis internis facile vel temere judicandus sit, et quomodo aliorum facta sint in saniorem sententiam trahenda. 150

Epistola XXXII. Ut cœnobita suæ vocationis obliviscens pœnitensque revocari possit ad sanam mentem : occasionem quænam ad instabilitatem præbeant : quantaque mala vel sola immortificatio afferat. 152

Epistola XXXIII. Mentes a Deo aversas revocandi modus insignis : pœnæ infernales quam inexplicabiles : uti et gaudia superna ineffabilia. 155

Epistola XXXIV. Infirmitas corporalis uti accipienda sit : quam patientissime Sancti quique in hoc seculo passi sint : ut animæ prosit infirmitas corporis : afflictiones ut sint refrigeria : locus ut ex tentatione aut ægritudine non sit mutandus. 158

Epistola XXXV. Quo pacto Deo in monastico Instituto serviturus, ab abnegatione propriæ voluntatis et proprii sensus captivatione, per spiritus discretum fervorem incipere debeat. 161

Epistola XXXVI. Congratulatur Fratri e mortis periculo erepto, atque inde occasione sumpta hortatur eum ad constantiam et obedientiam. 162

Epistola XXXVII. Contra instabilitatem mentis cordisque distractionem inter Dei laudes remedium. 163

Epistola XXXVIII. Ut sit utendum recreationibus et remediis sanitatis. . . . 167

Epistola XXXIX. Ut tyro Christi in monastica Religione debeat sese dare ad libertatem spiritus, timoribusque ac scrupulis conscientiæ nimiis, tanquam diabolicis figmentis, resistere, Deoque suo confidere 168

Epistola XL. Scopus monasticæ vitæ quis fore debeat : quid de monasteriis, eorum Regulis, vestitu cæterisque eorum cæremoniis sentiendum sit. 169

Epistola XLI. Uti quisque sinceriter simpliciterque ambulare erga proximos debeat : opera nostra cuncta quemnam ad scopum dirigenda : puritas simplicitasque animi quo pacto obtineri possit 171

Epistola XLII. Monasticæ Institutionis summa ac scopus quis esse debeat, quomodoque et per quænam pietatis exercitia idem promovendus sit. . . 174

EPISTOLARUM PARÆNETICARUM LIBER SECUNDUS. 181

Epistola I. In prælatione, quanta discretione, zelo et lenitate opus sit in subditis regendis : infirmiores item lenitate ducere, proteriores austeritate zeloque justitiæ arcere, abususque abrogare uti Præsidens debeat. 181

Epistola II. Perfectio spiritualis vitæ uti juxta octo quædam consilia obtineatur. 184

Epistola III. Monasticæ perfectioni quænam cum primis sint necessaria : creaturarum speculatio ut sit loco vehiculi ad Deum, exercitium amoris quotidie cujusmodi assumendum, quomodoque mente sit jugiter orandum. 186

Exercitium et excitamentum devotionis divinique amoris ex Passione ac beneficiis Christi congestum, cujus in præcedenti Epistola fit mentio. 192

Epistola IV. Obitus sanctorum ut non sit nimie plorandus : in omni desolatione uti Deo innitendum : amor noster ut a creaturis sit ad Deum transferendus : corpus uti sit discrete regendum : lacrymis nimiis atque mœrore cur sit abstinendum 201

Epistola V. Affectiones quo animo ferendæ, præcipue quæ ex suscepto monasticæ Instituto exoriuntur : confessiones clancularіæ quæ faciendæ : cibus potusque quo pacto sumendus : utque naturæ debili et ægræ succurrendum. 204

Epistola VI. Vocari ad monasticam Religionem in innocentia quam sit felix seductio : gaudia mundi quantum distent a spiritualibus : votum ut non obstet libero arbitrio : quanto sit votum encomio evehendum : instabilitas quosnam magis molestet vexetque. 207

Epistola VII. Discretione quanta opus sit Deo in monastica Religione consecratis, in usu præcipue corporalium necessitatum : abstinentiam indiscretam ut suadeat diabolus : obedientia abnegatioque proprii consilii quam sint religiosis necessaria : natura item infrenis quam edomanda absque periculo. 210

Epistola VIII. Quid virgo quævis, ut ab æterna Sapientia desponsari mereatur, agere, quonam item pacto Sponsi cœlesti beneficia recolere illique gratias debeat referre 212

Epistola IX. Ut Virgines Deo consecratæ juxta suam vocationem Christo Sponso cœlesti militare, sanctitati mentis et corporis operam navare, amoremque suum omnem in quemnam maximopere transfundere debeant. 214

Epistola X. In puellari teneraque ætate a maligno seculo ad portum monastici Instituti vocari, quanta sit divini Numinis gratia. 216

Epistola XI. Uti per creaturarum venustatis contemplationem liceat ad Creatoris omnium cognitionem, contemplationem amoremque conscendere . . . 216

Epistola XII. Vulnera Jesu Christi quo pacto honoranda sint : quas item virtutes ex eisdem exsugere liceat. . . . 218

Epistola XIII. Deum in nobis esse nosque in Deo per quænam indicia probetur : charitas Dei uti in nobis probetur per fraternum amorem : mala item quanta invidentia ac odium in nos congerant. 220

Epistola XIV. Pax cordis inter adversa et quosvis eventus quomodo obtineri possit : quare Deus permittat amicos suos ab aliis exerceri et discruciari. . . . 222

Epistola XV. Exercitium tutissimum probatissimumque pertingendi ad fundamentum omnium virtutum, scilicet humilitatem. 223

Epistola XVI. Uti vita spiritualis sit inchoanda : exercitia corporalia pariter ac mentalia quomodo exercitanda : naturæ item necessaria qua discretione suscipienda : quomodoque ad proximum suum quisquis gerere sese debeat. . . 224

Epistola XVII. Quanta Deus bonitate quosdam ex seculi vanitatibus et peccatis ad monasticum vocet Institutum : quomodo eidem grati existere, digneque sua vocatione ambulare debeant. . . 244

SPECULUM CHRISTIANÆ PERFECTIONIS, EARUM SCILICET VIRTUTUM QUÆ SUMMOPERE CUIQUE HOMINI CHRISTIANO NECESSARIÆ SUNT, OMNISQUE PROFECTUS SPIRITUALIS SUMMAM IN SE COMPLECTENS 251

Capitulum I. Flagitia hominum quorumdam hoc tempore quam sint gravia, quomodo ea curanda sint dum tempus

est : quamque periculose conversio differatur usque ad mortem. 251

Capitulum II. Conversio vera ad Deum quomodo fieri debeat ; pœnitendi modus verus quis : quibusque peccata facile dimittuntur. 253

Capitulum III. Quænam sint quæ pene cunctos impediunt quominus ad perfectionis christianæ metam pertingant. 254

Capitulum IV. Mortificatio vitiorum omnium quam sit necessaria : quomodo ea et in quibus fieri debeat : imago item Christi uti in utroque homine gestanda sit 258

Capitulum V. Gratiæ Dei uti in homine locus aptandus : quomodo illi collaborandum : lingua, oculi, mens quomodo custodienda : perfectionis item omnis basis quæ sit 260

Capitulum VI. Vitia quænam sint origo omnium malorum : quomodo ea mortificanda sint : quantusque fructus spectetur ex eorum victoria 261

Capitulum VII. Humilitas vera quæ sit, utque eam obtinere conservareque liceat : quam item nihil sine illa prosit, et e quibusnam eam discamus 262

Capitulum VIII. Abnegatio voluntatis propriæ quam sit necessaria : quænam ea revera sit : quæ item exigat, et perfectionis quantæ sit occasio. 267

Capitulum IX. Charitas fraterna quomodo probetur : quam sit ea necessaria : misericordia cujusmodi in alios exercenda : quantis item periculis sese subjicit qui alios temere judicat 270

Capitulum X. Quomodo vita et Passio Servatoris meditanda sunt et imitanda. 271

Capitulum XI. De magna utilitate tribulationis 274

Capitulum XII. Amor Dei ut sit scopus omnium operum, exercitiorum et eorum quæ patimur : quomodoque præceptum dilectionis Dei sit intelligendum 278

Capitulum XIII. Anima rationalis qualis sit : utque juxta diversas operationes varia sortiatur nomina 278

Capitulum XIV. Vires animæ quomodo purgentur ac ad Deum convertantur . 279

Capitulum XV. Creaturarum varietas, venustas operatioque uti nos ad Deum cognoscendum amandumque alliciant. . 280

Capitulum XVI. Deus qualis sit in seipso, qualis in creaturis : quid item sint in Deo altitudo, longitudo, latitudo, sublimitas et profundum 282

Capitulum XVII. Bonitas, liberalitas, amabilitas, exorabilitas quæ in Deo et quam sint incomprehensibilis perfectionis . . 283

Capitulum XVIII. Voluntas quænam dicatur bona : quomodo ea probetur, quantæ sit efficaciæ : quænam item Dei amorem impediant 285

Capitulum XIX. Exercitio quonam liceat pertingere ad Dei ardentem amorem, et quæ ad illum requirantur necessaria . 286

Capitulum XX. Amor Dei ut foveatur præsenti Dei contemplatione, crebris ad eum aspirationibus orationibusque : qua item via ad veram veniatur perfectionem 287

Capitulum XXI. Vita abstracta uti eligenda : quam sit illa necessaria : quæ sint ejus commoda : quantum item noceat hominum incauta societas familiaritasque. 289

Capitulum XXII. Puritas cordis quomodo acquiratur, conservetur : utque sine illa nihil Deo placere possit. 290

Capitulum XXIII. Affectus quomodo mundandus et ornandus et per nuditatem simplificandus 291

Capitulum XXIV. Voluntas Dei ut in cunctis quærenda et sequenda, et quomodo quisque in omnibus sese observare debeat 292

Capitulum XXV. Quomodo in operibus externis Deum in mente conservare debeamus 293

Capitulum XXVI. Quomodo natura omnibus, quibus se suumque commodum spectat, interire debet et mori. . . . 294

Capitulum XXVII. De variis amicorum Dei tribulationibus 296

Capitulum XXVIII. Quomodo omnia nude sunt accipienda de manu Dei 297

Capitulum XXIX. De firma in Deum fiducia 298

Capitulum XXX. De vita continue interna 299

Capitulum XXXI. Quomodo quis a vitiis convertatur ad Deum. 300

Capitulum XXXII. De venerabilis sacramenti Eucharistiæ sumptione. . . . 301

Capitulum XXXIII. Quomodo Deus assidue sit laudandus 305

ALLOQUIORUM JESU CHRISTI AD QUAMVIS ANIMAM FIDELEM LIBER PRIMUS 312

Pars I. —Ad animam quamcumque adhuc in peccatis constitutam, nondum conversam, internum Jesu Christi Alloquium . 312

Canon I. Anima quævis christiana quantum Deo contumeliam irroget, dæmonibus ludum festumque efficiat, perseverando in peccatis : stipendia diabolicæ servitutis quæ sint : quam item benigne Deus recipiat animas ad se convertentes 312

Canon II. Vitam protrahere in peccatis quam sit turpe et periculosum : quam sit e diverso honorificum sese a peccatis convertere ad Deum. 313

Canon III. Peccata quænam sequantur calamitates : virtutum sectatoribus quanta in cœlis reposita sint præmia : quænam revertenti animæ ad Deum relinquenda sint.

Canon IV. Sine Dei gratia sicut prisci Sancti parum aut nihil potuerunt, sic nec nos aliquid possumus : cur Deus subinde rogatus dare differat : Deus cur suos tentationibus exerceat, orationesque nostras uti exaudiat. 314

Canon V. Christus quam lætus occurrat animæ ad se redeunti : quam dulciter eam consoletur : quanti is animas fecerit : quanta pro eis passus sit : uti item eas Patri cœlesti offerat 315

Canon VI. Animæ ex servitio peccatorum quantum sibimet damnum intulere : Deo hostique servire, quantum discrimen : pœnitentia item dilata quam multos fefellit. 315

Canon VII. Pœnitentia cur acceleranda sit : dolor de peccatis quando sit vanus, quamque contritio vera sit hodie rarissima : emendatio item usque ad mortem protelata quam sit omnium periculosissima 316

Canon VIII. Uti anima sese ad confessionem peccatorum animare, dæmonemque ac verecundiam superbam superare debeat : quænam item faciant facile peccata deserere 317

Pars II. — Alloquium Jesu Christi ad animam quamcumque peccatricem sed ad suum Creatorem, Sponsum et amatorem reverti cupientem. 318

Canon I. Quod ad vitam emendatiorem incipienti necessaria sit generalis confessio, et quænam ad eam necessario requirantur : dolor item qualis in confessione sit necessarius 318

Canon II. Dæmonum suggestiones erga animam revertenti gestientem quæ sint : quomodo eadem contemnendæ sint : adversus desperationem remedium quodnam adhibendum sit : pietas item Dei quanta erga animam ad se revertentem. 319

Canon III. Contritio pro peccatis sensibilis quam sit utilis ad abolitionem peccatorum : quomodo ea exerceri debeat : quam item sit eadem Deo accepta . . 320

Canon IV. Quomodo dolor, amor fiduciaque ad Deum simul crescunt 321

Canon V. De scrupulis iterandæ confessionis : exercitium item peccatricis sed conversæ animæ cujusmodi fore debeat. 321

Canon VI. Quomodo recolenda sint peccata 322

Canon VII. Quomodo satisfaciendum sit pro peccatis. 323

Canon VIII. Certis horis diei debet examinari conscientia. 323

Canon IX. De continua reprehensione suiipsius 323

Canon X. Verecundia superba quæ sit : propter quæ debeat quisque merito erubescere, et in quibusnam debeat homo seipsum continue reprehendere . 324

Canon XI. Quod actionum, exercitiorum ac studiorum omnium certus aliquis sit scopus ac finis præfigendus. 325

Canon XII. Puritas cordis et charitas ut sit finis vitæ spiritualis 326

Canon XIII. Ut cuncta quæ puritati cordis

adversantur respuenda sint : quo item eadem puritas referenda sit 326

Canon XIV. Quomodo obtinenda sit puritas cordis. 326

Canon XV. Quæ adminiculantur ad cordis puritatem. 327

Canon XVI. Quod ratione debemus regi ac prævenire. 328

Canon XVII. Quomodo servetur puritas cordis 330

Pars III. — Ad venerabilem in Christo Matrem ac Dominam cunctasque virgines Ordinis Præmonstratensis in Hinsperga Deo dicatas et ad quamvis fidelem animam Domini Jesu Christi epistola seu alloquium 331

Jesus Christus omnium Salvator, Rex cœli et terræ, paratus inter amplexus suscipere paternos omnes qui ad gratiam suam anhelant in veritate, sponsæ suæ, animæ videlicet amanti, pro qua sibi conjungenda ultro se obtulit in mortem, felicitatem veram 332

Pars IV. — Ad animam quamcumque fidelem sibique devotam Domini Jesu Alloquium 337

Canon I. Desideriis pravisque sensualitatis propensionibus ut sit moriendum : sensus item quam sint arcte custodiendi. 338

Canon II. Lingua uti sit custodienda, ne Deus proximusque offendatur : silentium duplex quomodo observandum sit 338

Canon III. Vita abstracta uti eligenda, quamque sit ea ad vitam internam necessaria : aliorum observare defectus uti maximopere sit fugiendum . . . 339

Canon IV. Judicium temerarium quantopere vitandum : uti quisque erga proximum sese gerere : verecundiam sectari : pacem item veram quænam adducant. 340

Canon V. Vitia singula quatenus profliganda : tentationum tumultus omnes quonam remedio absque negotio prosternantur : scopus quisnam in tentationibus præfigendus. 341

Canon VI. Humilitate et oratione quantis in luctamine contra vitia opus sit : tentatio carnis quam sit quibusnam importuna et varia : quæ sint adversus eam præsentia remedia. 342

Canon VII. Tentationes quam sint bonæ voluntatis molestæ : præmium quantum maneat eis qui tentationibus probe resistunt : quamque sit item præclarum multifariam tentari 344

Canon VIII. Tentationum occasiones quarumdam fugiendas : sensus membraque corporis quanto sint studio a quavis curiositate arcenda 345

Canon IX. Spirituales blasphemæque tentationes uti sint vincendæ 345

Canon X. Cavenda quatenus sit omnis invidia 346

Canon XI. Singularitas quænam cavenda, quænam item servatu necessaria. . . 347

Canon XII. Matrem suam cur Deus a mortalibus honorari colique voluerit : ut eam thesaurariam omnis gratiæ constituerit : quamque terribiliter ipsius inhonorationem contemptumque ulciscatur 347

Canon XIII. Devotio sensibilis quo spectet : ut ea neminem efficiat sanctiorem : quæ item sit devotio vera et laudabilis . . 348

Canon XIV. Eucharistiæ sacramentum quanta cum devotione et reverentia sumendum : quam veraciter Christus in ea existat : quomodo item electi Dei circa hoc probentur 348

Canon XV. Discretio quam in cunctis necessaria sit : ut omnia ex discretione Superiorum facienda : natura item quam discrete sit regenda, et uti eam quidam indiscrete destruant 350

Canon XVI. Sponsa fidelis uti et in quibus Sponso suo Christo Jesu conformari debeat. 351

Canon XVII. Paupertas Christi quanta fuerit : quomodo ea sit consideranda ac imitanda : quæ item eidem adversentur. 351

Canon XVIII. Sentire de seipso ut quisque debeat humiliter : et ut humilitas a Deo petenda sit præcipue 352

Canon XIX. Humilitas vera quæ sit, et quomodo obtineatur : causæ quænam sint humilitatis : humiliatio item quam sit necessaria 352

Canon XX. Laudes, vituperia judiciaque hominum quam vili facienda : quo item eadem destinanda sint : amicis item Dei proprium quodnam esse soleat. . . 354

Canon XXI. Obedientia quantæ sit præcellentiæ : quomodoque et quibus ea sit exhibenda atque simpliciter nos Prælatis propriis subjiciamus : voluntas item propria quanto studio semper et ubique persequenda sit. 356

Canon XXII. Voluntas propria quanta mala in nobis operetur : utque ea exuenda sit : et uti ipsa omnium malorum et afflictionum sit causa. 357

Canon XXIII. Amici nostri veri ut sint ii qui nos persequuntur et affligunt : relictio abnegatioque nostri ipsorum quænam bona in nobis operentur : tristari quas ob causas solum debeamus. . . 358

Canon XXIV. Uti a nobisipsis deficientes solius Dei providentiæ nos et omnia committere debeamus : quænam item nobis bonitatem insinuent 360

Canon XXV. Adversitatum omnium causa quæ sit : quo animo eas ferre oporteat: quænam item afflictos consolari debeant 361

Canon XXVI. Ut ea quæ patimur nobis solis imputemus : Christi vitam, mores, Passionem ut in adversis ob oculos constituamus 362

Canon XXVII. Consolationem nullam desiderandam in quibusvis adversis : perfectio item amicorum Dei in hac vita altissima quæ sit 363

Canon XXVIII. Mititate patientiaque quantis opus sit in cunctis afflictionibus : voluntas item nostra ut in omnibus fiat, quid curandum præcipue 364

Canon XXIX. Proximus quisque uti sit casto amore prosequendus : alios temere judicare quam animæ noxium ; delinquentes item quo animo sint arguendi. 365

Canon XXX. Puritati internæ quantopere studendum : cogitationes cujusmodi solæ sint fovendæ : mens item quomodo jugiter in Deum sublevanda. . . . 365

Canon XXXI. Uti omnia Dei dona sint pure in ipsum referenda : cor ut ab omni amore impuro servandum : natura quomodo mortificanda : sui item diligens observatio quantorum bonorum sit occasio 366

Canon XXXII. Quomodo instinctus divinus sit observandus, et gratia non negligenda : exercitia quænam quisque assumere debeat : cujusmodi item perfectionem quisque desiderare debeat 368

Canon XXXIII. Dona gratiæ beneficiaque Dei quomodo proximis communicare debeamus : necessitatibus proximorum uti succurrendum ex charitate. . . . 369

Canon XXXIV. Paupertas spiritus quomodo obtineatur : qualis quisque debeat fore in oculis propriis : injuriam item quamnam solam curare debeamus. . 370

Canon XXXV. Amore Dei quanto anima fidelis inflammari debeat : amori Dei quid proprium : Deus cur vult amari : uti item amor non sit otiosus et ut is in infinitum crescere possit. 371

Canon XXXVI. Zelus divinæ laudis et honoris quantus inesse debeat animæ amanti : quantoque studio execrari debeat omne peccatum : laus item Dei ut sit arrha salutis æternæ. 373

Canon XXXVII. Laus quænam Deo præ cunctis placeat. 374

Canon XXXVIII. Exercitium amoris divinæque laudis quale esse debeat : quid sub occupationibus externis spiritus hominis agere quove jugiter sese occupare debeat 375

Canon XXXIX. Nuditas interna quænam necessaria : vitæ Christi uti anima se conformet : quas item solas imagines assumere debeat : vitæ abstractæ quæ necessaria sint 376

Canon XL. Uti anima fidelis in prædictis institutionibus sese in dies exercere, easque velut speculum ob oculos interiores jugiter constituere debeat. . . 378

ALLOQUIORUM JESU CHRISTI SPONSI CŒL AD QUAMVIS ANIMAM SIBI FIDELEM AC DEVOTAM LIBER SECUNDUS 381

Pars I. — Uti anima Deo devota Christi Jesu vitæ passionibusque debeat conformari 381

Canon I. De sui abnegatione cruceque varia patienter sufferenda. 382

Canon II. De meditatione dominicæ Passionis. Proficere volenti quam sit necessaria vitæ Passionisque Christi meditatio ac imitatio : meditationis item modus quis omnium sit fructuosissimus. . . 382

Canon III. Passionem Domini trifariam posse meditari 383

Canon IV. Fructus quinam ex meditatione Passionis Christi consurgant 384

Canon V. Moriturus ut ex Passione Christi sua debita solvere seseque ad mortem præparare, vulnera item Christi animæ suæ vehementer imprimere secureque mori uti debeat quisque. 385

Canon VI. Crux quæ quomodove sit quotidie portanda : usus creaturarum quomodo sumendus : sensualitatique quomodo moriendum 386

Canon VII. Christus Cruci affixus quomodo sit contemplandus et imitandus : mori seculo uti contingat : via Crucis ut sit sola via ad vitam 387

Canon VIII. Crux quænam sit incipientium, quam sit illa subinde molesta, utque patienter ea ferenda sit. 388

Canon IX. Crux proficiendum, hoc est, tribulationum et afflictionum, quam sit amicis Dei aliquando gravis : cur item Deus suos electos hic multifariam affligat. 389

Canon X. Crucem quamnam quisque ferre, naturam suam discrete affligere, obedientiæque jugum quam libenter ferre debeat, cunctisque aliis exercitiis anteferre. 390

Canon XI. Crux omnium gravissima quæ sit : quam patienter ea portanda, ad quantam item perfectionem gloriamque eadem perducat 391

Canon XII. Exercitium animæ devotum ac pium 393

Impedimenta generalia novem quæ multo maxime quemque Christifidelium remorantur, eisque obstaculo sunt, quominus illis liceat ad perfectionis christianæ apicem pertingere. 394

Canon XIII. Amor privatus et pestifer quæ mala in homine efficiat, et ut is per intentionem rectam et castam castigandus sit. 394

Canon XIV. Amor inordinatus ad creaturas ut oculum mentis excæcet quomodoque is mortificandus sit. 394

Canon XV. Sensualitas immortificata quanta damna animæ inferat : quomodoque ea per continentiam omnium sensuum rectificanda sit. 395

Canon XVI. Ut omnis superbia per veram, profundam devotamque humilitatem mortificanda sit : quomodoque eadem humilitas obtineri possit : quod item eadem obtenta efficiat 395

Canon XVII. Ut cordis omnis amaritudo per sinceram erga omnes charitatem exstinguenda sit, et quæ et quænam ea charitas exigat. 395

Canon XVIII. Proprietas voluntatis, sensus, consilii et judicii, quantis damnis homines afficiat : quomodoque eadem per sui abnegationem omnimodam sit exstirpanda 396

Canon XIX. De intellectus profundi, curiosi et superbi nocumentis : quomodoque idem simplificandus sit : quo item omne humanum studium, lectio librorum et scientia referenda sint. . . . 396

Canon XX. Mentis humanæ impuritas, instabilitas neglectusque quam sit cuique nocivus : quomodoque eadem reformanda et in Deum elevanda sit. 396

Canon XXI. Tepiditas proficientis vitæ ut complures misere decipiat : et uti per exercitium divini amoris spiritus hominis inflammandus sit.. 397

Pars II. Ad suam sponsam, hoc est, quamlibet animam, quæ vel ex professione vel proposito libero statuit suo Sponso in perpetua castitate carnis et spiritus militare, Domini Jesu Christi alloquium. 398

Canon I. Virginitas quid sit, virginibus quænam vitanda, quamque ea multifariam oppugnetur 399

Canon II. Virginitas quænam amissa recuperetur. 400

Canon III. Amorem quam purum Deus a sponsa sua requirat 401

Canon IV. Virginitatis virtus et præcellentia quanta 402

Canon V. Virginitas cur non sit præcepta, sed consulta. 402

Canon VI. Charitas quam debeat virginibus fore familiaris 404
Canon VII. Virginitas amissa ut sese castitate solari debeat 405
Canon VIII. Virginibus quænam summe, ne tantum lilium amittant, servanda : quæque virtutes illis cum primis sint necessariæ 406
Canon IX. Voluntatis divinæ cognitio quam sit cunctis necessaria virginibus . . . 406
Canon X. Mens virginis a quibusnam mundanda sit quibusque rebus studendum. 407
Canon XI. Humilitas quam sit virginibus necessaria 407
Canon XII. Gratitudo quantum exornet virginitatem. 407
Canon XIII. Perseverantia virginibus quam sit necessaria 408
Canon XIV. Sensuum custodia virginibus quam sit necessaria 408
Canon XV. Vestium ornatus curiosus quam sit virginibus vitandus 409
Canon XVI. Gula quantopere virginibus fugienda 410
Canon XVII. Loquacitas quam sit virginibus exitialis. 410
Canon XVIII. Temporis præsentis quanta habenda sit ratio virginibus cunctis. . 411
Pars III. — Ad unam quamlibet animam piam ac sibi devotam Domini Jesu Christi Alloquium 413
Canon I. Subtilitas et curiositas humani intellectus quantum incautis imponat, et vera humilitas quomodo obtineatur. 414
Canon II. Humiliatio suique dimissio quam sit necessaria, quomodoque honore vel injuria affectus quisque sese habere debeat 414
Canon III. Gratiæ quomodo et pro quibus sint Deo agendæ 415
Canon IV. Tentationibus variis diversorum vitiorum quomodo resistendum, quomodo item ex eis meritum colligere liceat. 416
Canon V. Loqui quonam pacto, quando ubive liceat 417
Canon VI. Exterioris hominis custodiæ mortificationique sensualitatis ac passionum quatenus invigilandum . . . 418
Canon VII. Intellectus suus cuique ut sit captivandus et simplificandus : quæ item sit evangelica simplicitas, et quomodo eam acquirere liceat. 418
Canon VIII. Natura, post diversarum exercitia virtutum, spiritui alioquin subjecta, quomodo discrete prudenterque regenda sit 420
Pars IV. — Ad quamlibet animam christianam Jesu Christi Alloquium . . . 423
Canon I. Mors quid sit, quotuplex quibusque sit formidanda 424
Canon II. Mortis origo quæ sit 425
Canon III. Mors ut per Christum destructa, et lapsus primorum parentum reparatus sit 427
Canon IV. De quibusdam periculosissimis ægrotantium tentationibus. 428
Canon V. Remedia præsentissima contra præfatas dæmonum tentationes . . . 429
Canon VI. Mors quam sit amara, deque signis quibusdam mortem corporis præcedentibus 430
Canon VII. Effectus præmeditatæ mortis . 431
Canon VIII. Mors ut Sanctis sit in desiderio, et a quantis liberet. 433
Canon IX. Mortis conditio justis Deique amicis non timenda 433
Canon X. Boni ut a malis in morte discernantur 434
Canon XI. Consilium sanissimum ad feliciter moriendum, et vera pœnitentia unde 435
Canon XII. Monita salubria ad bene moriendum 435
Canon XIII. Exercitiis quibusnam sese Dei familiares amici quotidie ad felicem mortem præparaverint : et quonam pacto in ejusmodi exercitiis eosdem imitari licebit 436
Canon XIV. Modus alius quo se quisque ad mortem præparare possit 437
Canon XV. Consilium tempore mortis instantis 438
Canon XVI. Exercitium quo mane, aut quandocumque volueris, Deo effundas cor tuum pro bona morte 438
Canon XVII. Exercitium quo infirmus seipsum suspiriis atque gemitibus, quia aliud vix potest, Deo resignet atque

commendet, et ut eidem conjungi mereatur ferventer desideret 439
Canon XVIII. Precatio ad Filium . . . 439
Canon XIX. Protestatio seu testamentum quoddam christiano cuilibet jamjam morituro vel dictu vel cogitatu non inutile. 440
Canon XX. Exercitium triplex, pium, authenticum atque divinitus revelatum, quo æger, ubi a sensibus usuque loquelæ deficere incipit, a circumstantibus muniendus Deoque commendandus erit. 441
Canon XXI. Quænam potissimum in agone constitutorum auribus sint inclamanda. 442
Canon XXII. Precationes devotæ ac piæ, quibus commendandus divinæ misericordiæ erit in extremis vitæ constitutus a circumassistentibus, posteaquam Ecclesiæ catholicæ Sacramentis munitus fuerit 443
Missa de quinque Vulneribus Domini nostri Jesu Christi, Bonifacio Papæ divinitus revelata 452
Pars V. — Alloquium Jesu Christi ad cunctas animas fideles quæ vitam suam juxta Evangelium instituere, et ad virtutum charitatisque Dei ac proximi perfectionem anhelant 455
Canon, regula sive fraternitas, hoc est, institutio succincta Domini nostri Jesu Christi iis qui in virtutibus parvum adhuc fecere profectum, utputa incipientibus, præscripta. 457
Exercitium seu iter sanctæ Crucis . . . 459
Canon, regula sive fraternitas, hoc est, institutio succincta altera iis qui spiritu ferventiore ad perfectionem virtutum christiformium anhelant potissimum præscripta 460
Missa pro mundi peccatorumque reconciliatione 463
Methodus ad veram christianamque pertingendi theosophiam et quænam quemvis ab ejusdem adeptione præpediant 471
Theologia mystica quæ sit. 471
Philosophiæ mundanæ quanta sit futilitas 471
Theosophia quam sit occulta, sed facilis. 471
Theosophia quomodo discatur 472
Theosophiam acquirendi modus. . . . 472
Theosophia ut in pace et silentio acquiratur 472
Theosophia uti humilitate acquiratur . . 472
Theosophia uti minime sit obscura . . . 473
Theosophia quantæ sit præstantiæ . . . 473
Theosophia ut sit omnium scientiarum sublimissima 473
Theosophia quam sit opulenta 473
Theosophia quantum ditet ornetque animam rationalem 473
Soliloquium animæ fidelis et amantis præsentis vitæ exilium, miserias, calamitates, propria sua pericula, peccata, ingratitudinemque gementis et ad cœlestia anxie vehementerque suspirantis . . . 480
Capitulum I. Uti amans anima corpus suum onerosum, tenebrosum inimicumque queratur fore impedimento, quominus dilecto perfecte frui liceat 480
Capitulum II. Uti amans anima se resignet desideretque per pœnas martyrii exui molestiis corporis, suoque amato conjungi 481
Capitulum III. Uti amans anima humiliter supplicet corruptibili corpore eximi adque superna gaudia pervenire. . . . 481
Capitulum IV. Uti amans anima mundum huncce fallacem deploret : in quantas item calamitates per protoparentum prævaricationem inciderimus universi . 482
Capitulum V. Uti amans anima præsentis vitæ calamitates deploret, mundi hujus vitia quanta invaluerint, quibusque peccatis potissimum seculares homines irretiti teneantur. 482
Capitulum VI. Uti amans anima quorumdam Religiosorum vita defleat, utque pro sui ex cunctis malis liberatione et cum Deo unione supplicet 483
Capitulum VII. Uti amans anima cœlestis Jerusalem contempletur gloriam, utque ejus decorem desideret vehementer . . 484
Capitulum VIII. Uti amans anima mire rapiatur ex contemplatione quatuor elementorum luminumque cœlestium corporum ad notitiam amoremque mansionum cœlicarum. 484
Capitulum IX. Uti amans anima Ordines singulos angelicorum spirituum contemplando miretur, eorumdem officia

beatitudinemque compendio prestringens 486

Capitulum X. Uti amans anima cœlestis patriæ civium gaudia contempletur, cantica item laudesque, qualia exhibeantur a sacris virginibus, præcipue Matre virginum sanctissima Virgine Maria. 487

Capitulum XI. Uti amans anima sanctissimæ Virginis Mariæ excellentiam, beatitudinem pulchritudinemque contempletur maximam 488

Capitulum XII. Uti amans anima contempletur beatissimam Mariam Dei Matrem angelicis spiritibus Sanctisque cunctis in cœlis prælatam, cœlestemque curiam sua beatitudine illustrantem 489

Capitulum XIII. Uti amans anima cœlestis Jerusalem beatitudinem ordinesque Sanctorum contempletur, illorumque felicitati congratuletur 489

Capitulum XIV. Uti amans anima Sanctorum, præcipue Virginum, aureolam triplicem contempletur 490

Capitulum XV. Uti amans anima sensus viresque excitet omnes ad contemplationem amoremque cœlestis Sponsi. . 490

Capitulum XVI. Uti amans anima contempletur Dei perfectiones gloriamque creaturarum omnium perfectiones et gloriam in immensum excellere . . . 491

Capitulum XVII. Uti amans anima contempletur Dei Sanctorumque felicitatem et æternam pacem ac in cœlestibus stabilitionem 492

Capitulum XVIII. Uti amans anima contempletur animarum sanctarum divitias inæstimabiles : uti Deus potestative dominetur in Sanctis suis, utque omnem suam potestatem et gloriam ab ipso accipiat 493

Capitulum XIX. Uti amans anima contempletur divinam illam insuper ac omnimodis potestatem : et ut omnis creata potentia ab illa primaria simpliciter dependeat 494

Capitulum XX. Uti amans anima divinam incomprehensibilitatem non intelligendo miretur, utque illam, potius simpliciter credendo quam perscrutando curiose, venerari oporteat 495

Capitulum XXI. Uti amans anima simpliciter ea credere profiteatur quæ per Christi Sanctorum vitam et doctrinam in Sacris Litteris commendata sunt. . 496

Capitulum XXII. Uti amans anima Christi Jesu virtutes, præcipue humilitatem contempletur 496

Capitulum XXIII. Uti amans anima beatitudinem Sanctorum, quam de Christi Jesu concipiunt humanitate glorificata, contempletur 497

Capitulum XXIV. Uti amans anima Sanctorum gaudia ex temporis æternitate ac felicitate contempletur 498

Capitulum XXV. Uti amans anima ad divinam vocem, hoc est, internam inspirationem ac illuminationem inardescat. 498

Capitulum XXVI. Uti amans anima Deo satiari in illumque transformari desideret 499

Capitulum XXVII. Uti amans anima odore divini altaris, hoc est, deifici amorosissimi divini Cordis suavitate attracta, cuncta mutabilia transcendere ibique suam requiem constituere desideret. . 500

Capitulum XXVIII. Uti amans anima Beatorum æternam felicitatem contempletur, Deumque laudet illique conjungi summopere anhelat 501

Capitulum XXIX. Gaudia supernæ beatitudinis summatim explicat. 502

Capitulum XXX. Verba auctoris ad quamlibet fidelem amantemque animam . . 503

ENCHIRIDION CHRISTIANÆ MILITIÆ AD NOVITATEM VITÆ, QUÆ EST IN CHRISTO JESU, PERFECTE INSTITUENS, CUNCTIS PROBE FIDELIBUS VEHEMENTER UTILE 509

Capitulum I. Abnegatio sui quænam sit, quomodo et quibus ea assumenda exercendaque sit. 509

Capitulum II. Fuga seculi quam sit necessaria, et abstractio vitæ quomodo sit sectanda. 510

Capitulum III. Modus statusque strenue Deo serviendi ut sit necessario cuique deligendus. 510

Capitulum IV. De constanti firmoque proposito vitæ melioris tenendo. . . . 511

Capitulum V. Scopus omnium actionum

quisnam ob oculos constituendus : ut abnegatio sui sola Dei comprobet fidelem discipulum : quo pacto denique quis a salubri proposito collapsus, renovare debeat spiritum suum 513

Capitulum VI. Peccatorum ut sint occasiones fugiendæ. 514

Capitulum VII. Discretio quanta sit virtus, quatenusque eam in omnibus servare necessarium sit. 515

Capitulum VIII. Gula quomodo per abstinentiam frenetur : utque in cibo et potu quisque se, ne Deus offendatur, habeat. 515

Capitulum IX. Exercitia quænam Deo devotus quisque inter comedendum et bibendum frequentare, lectionemque aliquam sacram ob oculos præfigere debeat. 517

Capitulum X. Modus situsque inter dormiendum quis observandus : quæve exercitia in lecto constitutus assumere ruminareque debeat 518

Capitulum XI. Lectio quorumnam librorum sive frequentanda sive fugienda sit Dei famulis 519

Capitulum XII. Devotio vera quænam sit, quomodoque ea exercenda : devotio item sensibilis quo pacto sit periculosa : quatenusque a Deo petenda, ac in usum trahenda 520

Capitulum XIII. Orationi, ut debite fiat, quænam sint accommoda, quæ hominem ad eam præparent ; vocali item orationi et cantionibus, quæ fiunt in ecclesiis, quomodo nos præparemus ac insistamus 521

Capitulum XIV. Arma validissima ut sint orationes ad usum tentationum : uti, quæve tentationes vincantur sui humiliatione ac resignatione, quæ item superentur contemptione pia. 525

Capitulum XV. Diffidentia circa fidem, displicentiæque ad proximum tentationibus quomodo resistendum sit : utque nulla pia exercitia nullaque bona opera ob quasvis tentationes sint omittenda . 527

Capitulum XVI. Scopus quisnam omni operi exercitioque præfigendus, opera cuncta ut modo perfectissimo fiant : corpus discrete quomodo regendum : quæ item intentio triplex sit nobis necessaria 529

Capitulum XVII. Solitarius quomodo sese in cella seu domo exercere debeat : duplex item solitudo quanto studio exercenda sit. 532

Capitulum XVIII. Sensuum externorum refrenatio ac disciplina quam sit necessaria ad cordis puritatem, quantaque mala afferat eorum lascivia 533

Capitulum XIV. Lingua quare quantoque studio sit frenanda : quanta item mala effrenis locutio afferat 534

Capitulum XX. Quæsitio sui vitanda quantopere sit. 536

Capitulum XXI. Gloria vana quanta sit diligentia vitanda. 536

Capitulum XXII. Singularitas bona quantopere observanda : mala item singularitas quanta mala advehat, quomodoque vitanda sit 537

Capitulum XXIII. Scandalum quibus modis contingat, quantopere noceat : honestas morum quosnam deceat : superbia item ut se sub zeli specie palliet. . 538

Capitulum XXIX. Charitati fraternæ quænam adversentur : canon charitatis quæ sit : pax item cum proximo quomodo servanda sit. 539

Capitulum XXV. Uti quisque sese erga proximum suum gerere, ejus mores patienter ferre, offensum sibi denuo placare debeat : denique quonam modo quisque se ad osores ac detractores suos habere debeat. 541

Capitulum XXVI. Judicium temerarium quanto studio quove pacto sit vitandum : quomodo item nos erga delinquentes habere debeamus 542

Capitulum XXVII. Intentio ut in omni re, verbo et opere discutienda sit : tempus quodvis quam fructuose expendendum : inclinationes propriæ ut interrogandæ sint : quid item cor liberum efficiat. . 544

Capitulum XXVIII. Confessio ut sit recta quænam exigat : quomodo animus ad eam sit discutiendus ; quo item pacto ea peracta propositum bonum sit resumendum 545

Capitulum XXIX. Mortificatio vitiorum,

sensualitatis delectationumque quam sit cuique necessario assumenda : quomodo item ea quoque cum fructu exerceri debeat 546

Capitulum XXX. Labor et pugna adversus vitia propria quam sit utilis : voluntas propria ac curiositas sensualitatis quomodo mortificanda sint 547

Capitulum XXXI. Tentationes afflictionesque quantum Sanctis profecerint : illorum vita cujusmodi fuerit : mortificationis item vitiorum quantus sit fructus ac merces. 549

Capitulum XXXII. Ad perfectionem vitæ aspirans uti Dei adjutorio semper inniti, de suis viribus diffidere, sese Deo nude resignare, desideriumque proficiendi nunquam intermittere debeat. . . . 551

Capitulum XXXIII. Perfectioni vitæ quænam tria sint cumprimis necessaria : obedientia quam debeat fore velox : quomodo item cogitationes sint spiritualibus Patribus nude detegendæ. . . . 553

Capitulum XXXIV. Virtutes quonam sint pacto acquirendæ : humilitas ut sola humiliatione obtineatur : puritas cordis quam sit necessaria, quomodo item obtineatur 554

Capitulum XXXV. Humilitatem suique humiliationem ut quis obtinere possit quænam facienda : humilitas vera quæ sit : quantaque sit Dei bonitas erga homines. 556

Capitulum XXXVI. Humilitatem quantopere Sancti quique coluerint : quænam illi adversentur ; utque correptus quis gerere sese debeat. 559

Capitulum XXXVII. Humilitas non modo, verum cæteræ quoque virtutes quonam facili pacto obtineri possint : obtrectationes, vituperia laudesque aliorum uti humilis revera nil curabit 561

Capitulum XXXVIII. Abnegatio voluntatis propriæ ut in omnibus tuto eligenda : quomodo ea exercenda : judicium item proprii intellectus ut Prælatorum judicio substernendum. 563

Capitulum XXXIX. Obedientia quibusnam et quanto studio præstanda : utque omnibus aliis exercitiis ea sit anteferenda. 564

Capitulum XL. Reverentiam quantam teneamur nostris exhibere Prælatis. . . 567

Capitulum XLI. Resignatio sui omnigena quam sit cuique necessaria : pertinacia proprii sensus quam sit detestanda, atque Dei providentiæ omnia committere debeamus. 567

Capitulum XLII. Extra divinam nihil est voluntatem appetendum. 568

Capitulum XLIII. Patientia ac mititas in quibus, ad quos et propter quid servari debeant 569

Capitulum XLIV. Benignitas quanta erga cunctos servanda sit : utque læto hilarique vultu omnia molesta excipienda sint a quolibet homine 571

Capitulum XLV. Sollicitudo animi erga res quascumque, sive infirmitates corporis, sive aliorum suspiciones aut timorem vanum, ut sit maximopere fugienda. 571

Capitulum XLVI. Puritas cordis quibus modis acquiratur custodiaturque : quænam illam maculent, cogitationibus item ingruentibus nocivis quomodo obsistendum 573

Capitulum XLVII. Pax cordis ac quies mentis quomodo acquirantur conserventurque, et quænam illis adversentur. . 576

Capitulum XLVIII. Quies libertasque mentis per quænam media redintegretur serveturve 578

Capitulum XLIX. Gratiæ Deo semper agendæ tam in adversis quam prosperis quomodo sint. 578

Capitulum L. Beatissima Virgo Maria quomodo veneranda sit invocandaque in cunctis necessitatibus et periculis : quibus item exercitiis, studiis quibusve temporibus sit potissimum honoranda ac amanda 580

Capitulum LI. Passionem Jesu quotidie meditari exercereque in ea quisque debeat sese : vulnera quinque Christi quibus modis veneranda sint : utque Sanctorum vita ob oculos constituenda. . 582

Capitulum LII. Missæ sacrificio quam sit devote reverenterque serviendum : uti quotidie communicandum ad minus spiritualiter 584

Capitulum LIII. Exercitium ad Cor Jesu quotidie servandum quod. 584

Capitulum LIV. Cavenda ut sit præsumptio omnis, et quod in Dei sola sit misericordia sperandum 584

Capitulum LV. Statuta quindecim a Deo devoto necessario observanda quæ sint. 585

Capitulum LVI. Quatuor alia pio homini necessaria quæ sunt. 586

Capitulum LVII. Mors uti jugiter ob oculos constituenda : quomodoque nos quotidie præparare ad eam debeamus : qualem item fructum ejusmodi præparatio in nobis efficiat. 587

Capitulum LVIII. Excessus negligentiæque, quibus remediis curandæ, quantoque studio verbis nostris invigilare debeamus 588

Capitulum LIX. Propositum emendationis vitæ ut subinde instaurandum sit. . . 589

Capitulum LX. Uti quisque juxta suam vocationem vivere, divinasque laudes, reliquaque sua debita, ad quæ ex suo statu obligatur, pendere debeat. 590

Capitulum LXI. Uti et quando quisque suam conscientiam discutere atque cum Deo denuo in gratiam redire debeat. . 590

Capitulum LXII. Devotio vera in quibus consistat, quibusque ea modis sit fovenda. 591

Capitulum LXIII. De duodecim defectibus homini pio valde perniciosis. 592

Capitulum LXIV. Decem puncta perfectionis 592

Capitulum LXV. De sex sedulitatibus seu diligentiis. 592

Capitulum LXVI. Clarum speculum et amabile exemplar, quod nobis præmonstravit Dominus noster Jesus Christus, quodque a nobis vicissim exigit. 593

Capitulum LXVII. Epilogus eorum quæ dicta sunt, præcipua quædam, quæ initio in usum frequentiorem novo sunt vertenda tyroni, repetens. 594

Capitulum LXVIII. Enchiridion istud quam sit necessarium novo Christi tyroni. . 598

Capitulum LXIX. Alphabetum aureum eruditissimo juxta ac sanctissimo viro Domno Joanni Thaulero a suo magistro traditum, juxta quod se regeret, in novitate ambulans vitæ, per Domnum Joannem Justum Lanspergium cartusianum e germanico idiomate latine donatum. . 599

Capitulum LXX. Tria sunt juxta Domnum Joannem Thaulerum ad proficiendum spiritu utilia. 600

Capitulum LXXI. Duo alia eximia . . . 600

Capitulum LXXII. Basis vitæ spiritualis. . 600

Capitulum LXXIII. Viri cujusdam devoti contra vitia capitalia sententia et decretum 600

Typis Cartusiæ Sanctæ Mariæ de Pratis Monstrolij.
Ern. Duquat Typographus.

208.8
L 293
26380
LANSPERGIUS, JOHN JUSTUS
AUTHOR
Opera Omnia
TITLE
Tome 4
Opera Minora
DATE LOANED
BORROWER'S NAME
STORAGE - CBPL
26380